Uhohug Na Namaratu Gafu Te Hesus Kristu

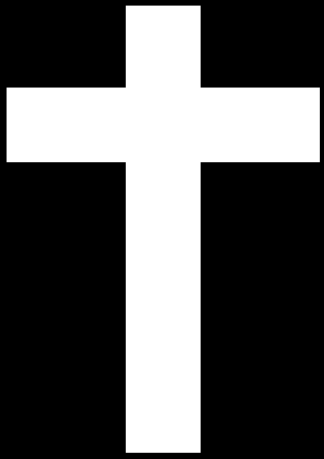

New Testament in Agta, Central Cagayan

Uhohug Na Namaratu Gafu Te Hesus Kristu

New Testament in Agta, Central Cagayan

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Central Cagayan Agta (Agta, Central Cagayan)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Agta, Central Cagayan

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 26 Apr 2025
160f023e-5fca-509f-ab59-e136848ce2f4

Contents

Matyu 1
Markus 48
Lukas 76
Hwan 125
Turin Kiden 161
Roma 206
1 Korinto 227
2 Korinto 247
Galasya 260
Efeso 268
Pilipos 275
Kolosas 280
1 Tesalonika 285
2 Tesalonika 290
1 Timotyo 293
2 Timotyo 299
Tito 303
Pilimon 306
Hebreyu 308
Santiago 324
1 Pedru 330
2 Pedru 336
1 Hwan 340
2 Hwan 345
3 Hwan 346
Hudas 347
Nagmatakar 349

Ya Nesurat Ni Matyu Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ta kaarawan ni Hesus Kristu ta lutakin a ya lugar na kagitta na kiden Hudyo ya iturayan na dakalen ari nga taga Roma, a yen ta itta hapa ya suddalu na kiden ta lugar na Hudyo kiden, petta taronan da ya lutaken nga ginubatan da.

A pake mazigatan hapa ya Hudyo kiden, te napersa kid nga magpaga ta bwis da ta gubyernu nga taga Roma. Ammi ya agsingir ta bwis da a kagitta da en hala nga Hudyo, a yen ta ikatupag da hapa, aglalo te padakalan na para ya bwis da petta isirak na ya kadwan. A i Matyu ya takday agsingir ta bwis ta nepagsimmu ni Hesus tentu (itam Mt 9:9), ammi ta nepagpadagdag ni Hesus tentu a alistu imikkat, a nagtugutan na ya pagpagan na tolay kiden ta bwis da tentu, a dumagdag na te Hesus. A intu hapa ya takday na mafulu duwa kiden nga pinili ni Hesus petta mesaad ta turin na nga ange mangipadangag ta damag ni Hesus.

A kanayun nehulhulun i Matyu teg Hesus ikid na kadwan kiden turin na addet ta pasi ni Hesus ikid na netattullu na en ta langit, a yen ta pake amu na ya ngamin binida ni Hesus ikid na ngamin tinarabaku na. A yen hapa ya pakkamun tam ta kakurugan ya nesurat ni Matyu. A ya surat na en gafu te Hesus a intu yan:

Ya Gingginafu Ni Hesus
(Lk 3:23-38)

1 A ya ngagan na ngamin kiden gingginafu ni Hesus Kristu nga simsima ni mina
Dabid ikid ni mina Abraham a ikid yan:
2 Mamegafu te mina Abraham a intu ya
dama ni mina Isak,
a i mina Isak ya dama ni mina Hakob,
a i mina Hakob ya dama nig mina Huda
ikid na kabagis na kiden.
3 A i mina Huda ya dama nig mina Pares
ikid ni Zira nga neanak ni Tamar,
a i mina Pares ya dama ni mina Esron,
a i mina Esron ya dama ni mina Aram,
4 a i mina Aram ya dama ni mina Aminadab,
a i mina Aminadab ya dama ni mina Naason,
a i mina Naason ya dama ni mina Salmon,
5 a i mina Salmon ya dama ni mina Boas
nga neanak ni Rahab,
a i mina Boas ya dama ni mina Obed nga
neanak ni Rut,
a i mina Obed ya dama ni mina Dyesi,
6 a i mina Dyesi ya dama ni Ari en Dabid.
A i mina Dabid ya dama ni mina Solomun
nga neanak na dana en atawa ni Urias,
7 a i mina Solomun ya dama ni mina
Roboam,
a i mina Roboam ya dama ni mina Abias,
a i mina Abias ya dama ni mina Asa,
8 a i mina Asa ya dama ni mina Yusafat,
a i mina Yusafat ya dama ni Yuram,
a i mina Yuram ya dama ni mina Osyas,
9 a i mina Osyas ya dama ni mina
Hwatam,
a i mina Hwatam ya dama ni mina Akas,
a i mina Akas ya dama ni mina Ezikias,
10 a i mina Ezikias ya dama ni mina Manasa,
a i mina Manasa ya dama ni mina Amos,
a i mina Amos ya dama ni mina Yosias,
11 a i mina Yosias ya dama ni mina
Yekonias ikid na kabagis na kiden nga
sakā nehulun ta Istralita kiden tekiden
nealit petta mafukuk kid ta lugar na
Babilonya.
12 A ta nepagyan ni Yekonias ta lugar na
Babilonya a nagbalin hapa ta dama ni
Salatila,
a i mina Salatila ya dama ni mina Zorubabel,
13 a i mina Zorubabel ya dama ni mina
Abiyud,
a i mina Abiyud ya dama ni mina Eliakim,
a i mina Eliakim ya dama ni mina Azor,
14 a i mina Azor ya dama ni mina Saduk,
a i mina Saduk ya dama ni mina Akim,
a i mina Akim ya dama ni mina Eliyud,
15 a i mina Eliyud ya dama ni mina Elezar,
a i mina Elezar ya dama ni mina Matan,
a i mina Matan ya dama ni mina Hakob,
16 a i mina Hakob ya dama ni mina Hose,
a i Hose ya atawa ni Mariya,
a Mariya ya hina ni Hesus nga nagngagan
hapa ta Kristu nga Mangikerutan.
17 A itta mantu ya mafulu appat na simsima ni Hesus addet te mina Abraham addet te mina Dabid. A itta hapa ya mafulu appat na simsima na addet te mina Dabid addet ta nekafukuk na taga Istralita kiden ta lugar na Babilonya. A itta hapa ya mafulu appat na simsima na addet ta nekafukuk na Istralita kiden addet te Hesus Kristu.

Ya Nekeanak Ni Hesus
(Lk 1:26-35; 2:1-7)

18 A ya pakabida na pakeanak ni Hesusen a intu yan: Te dana nagbabidan da ya pagatawa nig Mariya ikid ni Hose, ammi ta aweda para la pagdorug a dana matarun na i Mariya gafu ta nehuga na Kahalwa na Namaratu ta matarun.

19 Ammi te Hose a pahig na ta nakikadallaw i Mariya en, a yen ta ikayat na idarum petta pagtalekudan na mina ya nagbabidan da en. Ammi gafu ta maallak

hapa i Hose en a awena ikayat ta mamatan
ya babbayen, a nakanonot mantu tatakday
ta awena mina idarum, te pagurayān na la.
20 A tentu en para la nagnononot ta ku-
manin a nakatarinap hapa tentu nasidug, a
nakipaita kan ya anghel na Namaratu tentu
ta tarinap na.
"Hose O," kunna kan na anghelen
tentu, "Awem pahig ta dulay am alapam
i Mariya ta atawam, te ya Kahalwa na
Namaratu ya nangihuga ta nekatarun na.
21 A am maganak sangaw ya atawam
ta lalaki a ingagan muy sangaw te Hesus,
te intu sangaw ya mangikaru ta liwat na
ikattolay muy kiden petta mekerutan kid,"
kun na anghelen tentu.
22-25 A tentu en nahukal a kinurug ni Hose
ya uhohug na anghelen tentu. Inalap na i
Mariya ta bali na en petta atawa na, ammi
aweda bit nagdodorug abat ta nekeanak na
abbingen, a nengagan da hapa te Hesus. A
uray yen na Namaratu petta magdulot ya
nepeuhohug na ta aglavunen ta idi, te ya
nebar na a
"**Matarun sangaw ya balatang nga
awan para la ta nakidorugan na
ta lalaki, a maganak hala sangaw
ta lalaki, a ya ibar da sangaw ta
ngagan na abbingen a Imanwel,**"
kun na surat na aglavunen.
A ya ikayat na uhohugan na ngagan na en
'**Imanwel**' a '**Ittan ya Namaratu tekitam,**'
kunna.

2

*Ya Ange Kiden Magapag Ta Abbingen
Hesus*

1 A ta nepaganak ni Mariya te Hesus a itta
kid ta ili na Betlihem ta lugar na Hudeya. A
i Heruden hapa ya ari na Hudyo kiden. A ta
nekeanak ni Hesusen a itta ya lālāki kiden
nga dumabilbig ta bitwan nga nagafu ta
pake adayu ta daya na Hudeya, a nagdulot
kid hapa ta ili na Herusalem,
2 te pohutan da ta tolay kiden am had
agyan na bagu en ari na Hudyo kiden
"Te naita min ya lattog na bitwanen
nga mangibar ta nekeanak na, a yen ta
itta kamin sin te emmi hapa dayawan,"
kunda.
3 A ta nepakadamag ni Ari en Herud ta it-
tan ya takwan na ari nga neanak ta lugar na
en a nagburung na hapa, yaga nagburung
hapa ya tolay na kiden ta ili na Herusalem.
4 A pinagkakampat na mantu ya padi ki-
den nga Hudyo ikid na mangituldu kiden ta
relisyon da, a pinohutan na tekid am had
sin na lugar ya kinankanna na aglavunen
ta keanakan na Ari en Kristu nga nebar na
Namaratu.
5 A ya uhohug da hapa a
"Yo ten, ili kan na Betlihem ya
keanakan na," kunda, "te ya uhohug na
surat na aglavunen a
6 '**Maski am ili na Betlihem ya kaas-
sangan na ili ta lugar na Hudeya
a pake madaydayawan sangaw
ammi ta ngamin kiden ili ta
lugar na Hudeya,
te yen sangaw ya pagafun na Akki-
mohayan nga magtaron ta tolay
ku kiden nga Istralita,**' kunna."
7 A ta nepakadangag ni Herud ta uhohug
na padi kiden ikid na mangituldu kiden a
pinaayagan na hapa ya dumabilbig kiden ta
bitwan, petta kabida na kid ta melemad, te
damagan na tekid am kanu na araw ikid na
hulan ya nelattog na bitwanen nga pakai-
tan da ta pakeanak na abbingen,
8 a sangaw pinagdulot na kid hala ta ili na
Betlihem.
"E kanan ta iten Betlihem, te yen kan
sangaw ya pakaitan muy ta abbingen. A
sangaw am maita muy a emmuy hapa
sangaw ibar ya agyan na en teyak, te e yak
hapa sangaw magdayaw tentu," kunna
kampon tekid.
9 A ta nekabalin da nagdangag te Herud
a nagtugut kid na nga umange ta ili na
Betlihem. A mappya la te netuldu na kid
hapa na bitwanen nga naita da ta lattog
na en, a yen ya aanungan da ta angen da
abat ta nagimmang ta utun na bali en nga
pagyanan na abbingen.
10 A ta pakaita dan ta nagimmang ya bit-
wanen a pake timoltollok ya nonot da ta
talak da.
11 A sangaw simarok kid hapa ta umag na
bali en, a naita da hala ya abbingen Hesus
ikid na hina na en Mariya. A alistu kid
namalentud ta atubang ni Hesus nga nag-
dayaw tentu, kapye da inukadan ya kaha na
agitunan da ta balituk ikid na mangina na
bangog, a neuhet da ya iatad da tentu.
12 A sangaw ta hiklam tekid nagkakāsidug
a nakatarinap kid, a tinarinap da kan ta
aweda kan mina magtoli te Herud, te itta
kan ya dulay. A gafu ta kumanen a nag-
tatugut kid ha, ammi linillikan da ya agyan
ni Ari Herud, a dumatang kid hala ta agyan
da en.

Ya Pangitammang Ni Hose Teg Hesus

13 A ta gafan na dumabilbig kiden ta bit-
wan a nakatarinap hapa i Hose, a nakipaita
kan ya anghel na Namaratu tentu.
"Imivwat kanan, Hose," kunna kan na
anghelen, "te itammang mu ya abbingina
ikid na hina na ina, te iangem kid ta iten
lugar na Egipto. A magyan kam la ten
abat ta pakauhohug ku teko, te paapag
ni Herud ya abbingina petta papasin na,"
kunna kan.

14 A imivwat kid na ta tangngan na hiklam,
a umange kid na ta lugar na Egipto.
15-18 Ammi ya Ari en Herud a pake naka-
poray na ta dumabilbig kiden ta bitwan
gafu ta aweda nagtoli tentu petta ibar da ya
agyan na abbingen. A gafu ta pangayayyaw
da tentu a negakkad na ta mapapasi ya
ngamin kiden abbing ta ili na Betlihem ikid
na paglelehut na en, talo am mesipat hapa
mapapasi i Hesusen. A yen ta dinob na
ya suddalu na kiden, a sa pinapasi da ya
ngamin kiden lālāki na abbing nga tagdwa
darun kontodu ngamin kaassangan da ki-
den, te nekwenta ni Herud ta ittan ya duwa
na darun addet ta lalattog na bitwanen nga
binida na dumabilbig kiden. A gafu ta pang-
papasi da ta abbing kiden a nagdulot hapa
ya kuman na binida na aglavunen mina
Heremyas ta palungu araw, te ya uhohug na
ta surat na en a

"**Pake masitang sangaw ya ngahal da
ta ili na Rama,
te magtatangit ya simsima ni
Rakel ta anak da kiden.
A awena matabtabang na damdam
da te awan na haman ya anak da
kiden,**" kunna.

Ammi teg Hose a nagyan kid la ta lugar na
Egipto abat ta pasi ni Ari en Herud, kapye
na kid pinatugut na Namaratu. Te yen ya
uray na tekid petta magdulot sangaw ya
nepeuhohug na ta aglavunen, te ya nebar
na a

"**Pinatugut ku ya anak ken ta lugar
na Egipto,**" kunna.

Ya Pagtoli Nig Hose Ta Lugar Na Istralita

19 A ta nepasi ni Ari en Herud a nagtari-
nap ha i Hose en ta iten Egipto, a naguhohug
ha ya anghel na Namaratu tentu.
"Imivwat kanan," kunna,
20 "te dumatang kanan hala ta agyan
muy ten Istralita, te nasin ya nangigakkad
ta pasi na abbingina," kunna kan.
21 A imivwat kid na, a netugut ni Hose ya
abbingen ikid na hina na en, a dumatang
kid ta lugar na Istralita kiden.
22 Ammi ta datang da ta iten a nadamag ni
Hose ta intun magari i Arkelaw nga anak
ni mina Heruden. A gafu ta nagtalaw hapa
ig Hose ta bagu en ari a aweda nagdulot
ta nagyanan da en. A tinarinap na ha ta
magdulot kid ta lugar na Galileya.
23 A yen mantu ya nagdulotan da, a nagyan
kid ta ili na Nasaret, a yen hapa ya du-
makalan ni Hesus. A gafu ta kumanen a
nagdulot hapa ya uhohug na aglavun kiden
gafu tentu, te ya uhohug da ta surat da kiden
a

"**Ingagan da sangaw ta Taga
Nasaret,**" kunda.

3

Ya Nepadangag Ni Hwan
(Mk 1:1-8; Lk 3:2-17; Jn 1:6-8,19-28)

1 A ta nepagpasa na addu na darun a itta
ya takday lalaki nga nagngagan te Hwan, a
intu hala ya nangzigut ta tolay kiden gafu ta
liwat da kiden. A naglattog hapa i Hwan ta
kawanan na babali ta lugar na Hudeya, te
kinasaba na ya tolay kiden nga nagtalib.
2 "Ulin muy ya gagangay muy, te ittan
ya dafu tam nga nekari na Namaratu ta
magturay tekitam," pakakin tekid,
3 I Hwanen ya dana binida na aglavunen
mina Isayas ta mapolu bit dumatang ammi
te Afu Hesus, petta dana iparan an ya tolay
kiden ta ange na. Te ya uhohug ni Isayas a
intu yan:

"**Itta sangaw ya makipaita ta
kawanan na babali,
a iayayag na sangaw ya pangtabarang
na ta tolay kiden,
petta meparan kid mina ta
datang na Dafu tamen, petta
malogon mina ya iange na
tekid,**" kunna.

4 A ya gagangay ni Hwan a nagbarawasi
ta pinadday da en nga nagafu ta dutdut na
kamelo, a sebarekas hapa ta la-las. A intu la
kanan na ya dudun ikid na tahu na kalaba.
5 A umange tentu ya addu na tolay nga
taga ili na Herusalem, ikid na ngamin ki-
den ili ta lugar na Hudeya, ikid na nagg-
wadamdammang na karayan na Hurdan.
6 A dana nebosag da ya liwat da kiden,
kapye na kid zinigut ta karayanen.

Ya Pangaskasaba Ni Hwan

7 A ta nepakaita ni Hwan ta umange hapa
magpazigut ya addu na Pariseyu ikid na
Saduseyu nga mangituldu ta relisyon na
Hudyo kiden a pake nagsasitangan na kid
hapa.
"Kuga magimmamappya kam ta
pagzigut muy. Awemuy mina pahig ta
melillik kam sangaw ta pama-gang na
Namaratu gafu ta pagzigut muy,
8 te dana ipaita muy mina ta naulin ya
nonot muy, kapye muy magzigut.
9 A awemuy pahig ta melillik kam san-
gaw gafu ta simsima kam ni mina Abraham,
te ibar ku tekamuy ta itta ya pakapangwa
na Namaratu nga magpabalin ta batu kidin
ta simsima ni mina Abrahamen.
10 Kuman kanan na kayu nga tokadan
na Namaratu ewan, te dana neparan na ya
watay na en, a awena la mabayag a tokadan
na ya kayu kiden ta agyan na ramut da
kiden. Te ya ngamin kiden kayu nga awan
magmayan ta mappya a tokadan na kid
kapye na kid iwarad ta afuy.
11 "A yen ta itta yak sin nga mangzigut
tekamuy ta danumin, petta mepasikkal

ta nauli muy ya gagangay muy. Ammi
itta sangaw ya ange ta gafan ku nga pake
dakdakal ya pakapangwa na ammi teyak,
te maski la awek megitta nga makitagabu
tentu nga mangubad ta sapatos na kiden.
A intu sangaw ya mangpasinap tekamuy
ta Kahalwa na Namaratu. Ammi ya awan
kiden magbabawi a pa-gangan na kid
sangaw ta afuy,
12 te itta ya kuman na pagsap na ta
tolay, a am nabalin magsap a uknudan na
sangaw ya semayan, ammi apangan na san-
gaw ya kupat," kunna tekid.

Ya Pangzigut Ni Hwan Te Hesus
(Mk 1:9-11; Lk 3:21,22)

13 A ta ye-yen kid na araw a nagganwat
hapa i Hesus ta agyan na en ten Galileya,
a dumatang ta karayan na Hurdan, te
umange hapa pazigut te Hwan.
14 Ammi mamat haman i Hwan nga
mangzigut tentu,
"Te anu haman pazigut ka teyak
bakawa iyak mina ya zigutam?" kunna
te Hesus.
15 Ammi ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Awem la igamma ya kumanin, te map-
pya ta sa idulot ta ya ngamin pakkwa na
Namaratu tekita," kunna.
A malologon mantu i Hwan nga nangzigut
tentu.
16 A insigida lumattog i Hesus ta danumen,
a kuman na bimangrit na hapa ya langit,
a naita na ya Kahalwa na Namaratu nga
nagsunak ta kuman na kalapati, a nagpotun
na tentu.
17 A nepagka-ma na hapa ya naguhohug ta
langit.
"Ye ye-yan ya Anak ku nga matakit
ta nonot ku. Pake matalakanak tentu,"
kunna.

4

Ya Pangparuba Ni Satanas Te Hesus
(Mk 1:12,13; Lk 4:1-13)

1 A ta nekabalin ni Hesus nagzigut a
pinagtugut na Kahalwa na Namaratu petta
ange tatakday ta bagbagetay kiden nga
adayu ta tolay, te mappya ta attaman na
hapa ya pangparuba ni Satanas tentu.
2 A nagyan la ten abat ta appatafulu araw
ikid na hiklam, ammi awena pulus nang-
nangan, a sangaw pake nelunus.
3 A yen hapa ya neange ni Satanas tentu,
petta paruban na.
"Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu
ewan? A maguhohug ka mantu ta batu
kidin, petta magbalin kid ta pan, petta
mangan ka," kun ni Satanas tentu.
4 Ammi ya tabbag hapa ni Hesus te Satanas
a,
"Awek O, te ya uhohug na Namaratu ta
lebru na en a
'**Bakkan la ta kanan muy ya pagafun
na katolay muy am awa ngamin
kiden uhohug nga ibar na Dyos
muy,**' kunna."
5 A gafu ta kumanen a takwan ha ya
nepangparuba ni Satanas tentu, te neange
na ta ili na Herusalem ta agyan na Simbaa-
nen, a pinatayuk na ta pingit na atap na
Simbaanen. A ya nebar na ha tentu a
6 "Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu
ewan? A maglattu kan mantu ta lutake-
wan, te nesurat hapa ta lebru na en ta
doban na kan sangaw ya anghel na kiden
nga magtaron teko, a ta-mawan da ka kan
sangaw petta awem matakitan ta batu
kiden," kunna.
7 A ya tabbag ha ni Hesus tentu,
"Awek maglattu, te ya uhohug na tak-
day surat na Namaratu a
'**Awemuy sangaw paruban ya
pangkenga na Dafu muy Nama-
ratu tekamuy,**' kunna."
8 A gafu ta kumanen a neange na ha i
Hesus ta pake atata-nang na bagetay, a ne-
saned na nepaita ya ngamin kiden lugar ta
paglelehutin kontodu tolay da kiden, a
"Itam ya kalalaki na lugar kidina ikid
na gubyernu da," kunna te Hesus.
9 "A ya ngamin nepaitak teko a kwam
na sangaw am makidafu ka teyak," kunna.
10 "Atsii, umadayu kan teyak, Satanas,
te ya nesurat ta lebru na Namaratu a
'**Namaratu la ya dayawan muy, a
intu la tatakday ya pakidafun
muy,**' kunna."
11 A ta nepagtugut ni Satanas, a umange
hapa ya anghel kiden nga manguffun te
Hesus nga mangpasikan tentu.

Ya Pamegafu Na Tarabaku Ni Hesus
(Mk 1:14,15; Lk 4:14,15; Jn 4:43-45)

12 A ta nekabalin na kumanen a nadamag
ni Hesus ta nebalud dan i Hwanen nga
nangzigut ta tolay kiden. A yen ta nagtugut
hapa i Hesus ta lugar na Hudeya, te nagtoli
ta agyan na en ta iten Galileya.
13 A pa nagyan bit ta ili na Nasaret, kapye
na umalit hapa ta ili na Kapernayum.

A ya ili na Kapernayum a nesaad ta pingit
na Alug na Galileya ta lutaken nga nebin-
gay ta tribu na Zebulun ikid na Naptali ta
palungu na araw.
14 A yen hala ya nagyanan ni Hesus abat
ta mabayag, te sinaned na ya ngamin kiden
lugar na Hudyo kiden pase Hentil kiden
ta lugar na Galileya. A uray hapa yen na
Namaratu petta magdulot ya inuhohug na
aglavunen mina Isayas, te ya uhohug na en
a

15-16 “**Ya Hentil kiden nga taga Zebulun ikid na Naptali a magyan kid ta sugiram ikid na ngarab na pasi, ammi nadakaran kid na, te naita dan ya masikan na zilag,**” kunna.
17 A ta neaange ni Hesus ta ili na Kapernayum a pinegafwanan na ya mangipadangag ta damag na pagturay na Namaratu ta tolay kiden, a ya nebar na hapa ta tolay kiden a
“Ulin muy ya gagangay muy, te ittan ya Dafu muy nga nekari na Namaratu ta magturay tekamuy,” pakakin.

Ya Pagpili Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden (Mk 1:16-20; Lk 5:1-11; Jn 1:40-42)

18 A tentu en nagtugtugut ta pingit na Alug na Galileya a nesimmun na ya duwa na magkabagis, ig Simon nga magngagan hapa te Pedru, ikid ni Andres. A magtahukul kid na ta alugen te dumatahukul kid ta ikan, a binaran na kid.
19 “Dumagdag kanan hala teyak, te ituldu ta kam petta dumatahukul kam sangaw ta tolay,” kunna tekid,
20 a insigida newagak da ya tahukul da a dumagdag kid na.
21 A tekiden nagdulot nagtugtugut ta banaden a naita ni Hesus ya duwa ha na magkabagis, ig Santiago ikid ni Hwan, a nehulun kid hapa ta dama da en Zibadeyu ta barangay na en, a magpakappya kid ta tahukul da kiden.
22 A binaran ni Hesus ya duwa kiden magkabagis, a insigida newagak da ya dama da en ta barangayen, a dumagdag kid na hapa.
23 A sa nahahulun kid ni Hesus nga nagsaned ta ngamin kiden ili ta lugar na Galileya, te mangituldu hapa i Hesus ta kapilya na Hudyo kiden. A nepadangag na hapa ya damag na pangikerutan na Namaratu, yaga pinagmappya na hapa ya magtatākit kiden ta magdaduma na takit ikid na pagzigātān.
24 A alistu kumalay ya damag na pakapangwa ni Hesus addet ta lugar na Siriya ta amyanan na Galileya, a enda hapa nekarad ya ngamin kiden nagtatākit tentu. Itta ya nagtakit ta magdaduma na takit, ikid na utut, ikid na seanitu, ikid na magkissiw, ikid na awan makahehit, a sa pinagmappya na kid ngamin.
25 A maski am had ya eyan ni Hesus a dumadagdag hapa ya awan bababang na tolay nga taga Galileya, ikid na lugar na Dikapolis, ikid na ili na Herusalem, ikid na lugar na Hudeya, ikid na dammang na karayan na Hurdan.

5

Ya Netuldu Ni Hesus Ta Utun Na Bagetay (Lk 6:20-30)

1 A gafu ta dumadagdag hapa ya pake addu na tolay teg Hesus a gimon kid hapa ta bagetay. A ta nepagtuttud ni Hesus a enna hapa kinalihung na ituldu na kiden petta dangagan da ya ituldu na.
2 A ya netuldu na tekid a intu yan:
3 “Ya ngamin kiden makkamu ta itta ya pagkurangan da a nagāsāt kid, te Namaratu sangaw ya makkamu tekid,” kunna.
4 A ya magdamdam hapa gafu ta dulayen ta paglelehutin a nagāsāt kid hapa, te Namaratu sangaw ya manabtabang ta damdam da.
5 A nagāsāt hapa ya ngamin kiden masippat, te yen kid sangaw ya makaalap ta ngamin lutakin nga pinadday na Namaratu ewan.
6 A nagāsāt hapa ya ngamin kiden iminam ta mappya na gagangay, te uffunan na kid hapa sangaw na Namaratu.
7 A ya ngamin kiden makipagrikna ikid na mangikallak a nagāsāt kid hapa, te ikid hapa ya ikallak na Namaratu ewan.
8 A nagāsāt hapa ya tolay kiden nga matunung ya agnonotan da, te maita da sangaw ya Namaratu.
9 A nagāsāt hapa ya ngamin kiden mangpakappya ta magtatapil, te yen kid ya ikwenta na Namaratu ta anak na nga megitta tentu.
10 A ikamuy hapa nga tapangan da gafu ta matunung ya gagangay muy a nagāsāt kam hapa, te Namaratu sangaw ya makkamu tekamuy.
11 “A am angarigan mantu ta amāmatan da kam, ikid na tapangan da kam, ikid na padpadulayan da kam gafu ta pangurug muy teyak a nonotan muy ta nagāsāt kanan.
12 A mappya ta magayayat kanan, te pake dakal sangaw ya isagolyat na Namaratu tekamuy. A awemuy la magdamdam, te nonotan muy mina ya aglavun kiden na Namaratu ta palungu na araw, te kagitta muy kid hapa nga natapangan.”

Ya Keangarigan Na Mangurug

13 A ya netuldu na para tekid a
“Ikamuy nga mangurug teyak a kuman kam na asin nga mekikkihu ta awan kiden mangurug, te ikamuy mina ya mangatad ta pagkappyanan da. Ammi nonotan muy mina ya gagangayen asin, te am imawan ya apgad na a awan sangaw ta kapkappyan na, a mewarad sangaw ta dalan, petta kelubegan na tolay kiden.
14 “A ya takday para pangiangarigan ku tekamuy a ikamuy hapa ya kuman na zilag nga magpadakar ta tolay kiden. A mappya mantu ta awemuy ilingad ya

pagdakar muy, petta pake maita ta kuman na ili nga napatayuk ta toktok na bagetay.
15 A am itta ya nagpagatang ta zilag na ta bali na a enna hud itagu ta umag na kalamba awa itun na haman ta kabagawan na, petta madakaran ya ngamin umag na bali en.
16 A kumanen hapa mina tekamuy, te mappya ta awemuy ikamat ya pagdakar muy ta ikattolay muy kiden, petta maita da hapa ya kappyanan na tarabaku muy, a ikayat da hapa sangaw dayawan ya Namaratu ta kuman na ikamuy.

Ya Ituldu Ni Hesus Ikid Na Lintigen

17 "A awemuy mina pahig ta yen ya neangek sin petta azin ku ya lintig na Namaratu ikid na nesurat na aglavun kiden, te awek kid azin awa pake ipaitak hud la ya ikayat da uhohugan,
18 te ya pake ibar ku tekamuy a mapmappya ta lumitap ya langitewan pase lutakin ammi ta maazi ya maski kaassangan na letra ta lintig na en, te mappya ta sa magdulot ya ngamin nesurat ta lintig na en.
19 Am itta sangaw ya magsoysoy ta maski kaassangan na uhohung ta linteg na en, anna sanatan na hapa ya kadwan tolay petta magsoysoy kid hapa, a awena sangaw mesipat ta iturayan na Namaratu ewan. Ammi ya kanayun mangidulot ikid na mangituldu ta lintig na en a yen kid sangaw ya igitta na Namaratu ta kaispotan na tolay na kiden.
20 Te ya pake ibar ku tekamuy a mapmappya mina ta magsurok ya kappya muy ammi ta kappya na Pariseyu kiden nga kampon la mappya ya tarabakun da, te am awan a awemuy sangaw mesipat ta iturayan na Namaratu ewan.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Magporay

21 "Dana nadangag muy hapa ya netuldu da ta popolu kiden dadagkal muy ta

'Awemuy mamapasi ta tolay, te maski am inya sangaw ya mamapasi a medarum sangaw ta atubang na mangpa-gang ta makaliwat,' kunda tekid.

22 Ammi ya uhohug ku tekamuy ta ayanin a maski am magporay kam ta ikattolay muy a medarum kam sangaw ta atubang na Namaratu ewan. Te am '**Awan ka ta kapkappyan,**' kummuy ta ikattolay muy a medarum kam ta atubang na mangpagang ta makaliwat, a mewarad kam sangaw ta pangtaguhali na Namaratu ewan.
23 A am angarigan mantu ta itta ka ta bali na Namaratu nga makimallak, a manonot mu ya liwat mu ta kagittam tolay,
24 a e ka bit makikoma tentu, kapyem ange ha makimallak.
25 A am itta ya mangidarum teko gafu ta liwat mu tentu a mappya ta alistu ka makikoma tentu ta awena para la nepangidarum teko. Te am nedarum na kan ta kwes a igawat na ka sangaw na kwes ta polis petta ibalud da ka.
26 A talaga ta awem sangaw makauhet abat ta nabalin na ya pangikarum ta ngamin liwat mu.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Magatattug (Mk 10:11; Lk 16:18)

27 "A dana nadangag muy hapa ya netuldu ni mina Moses ta idi ta '**Awem mangadallaw,**' kunna.
28 Ammi ya uhohug ku tekamuy ta ayanin a maski am inya ya mangit-ita ta babbay gafu ta pagattugān na a nekwenta hala ta mangadallaw ya nonot na en.
29 A yen ta ibar ku ta tagtakday tekamuy ta am magliwat ka mina gafu ta sanatan na ka na takday matam a mappya ta kilotam ya matamen petta iwarad mu, te mapmappya ta mewarad ya takday la na matam ammi ta sa mewarad sangaw ya ngamin barim ta pangtaguhali na Namaratu ewan.
30 A am masanat ka magliwat gafu ta takday kamat mu a mappya ta gappakam ya kamat men petta iwarad mu, te mapmappya ta awan ya takday kamat mu ammi ta sa mewarad sangaw ya ngamin barim ta pangtaguhali na Namaratu.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Makigungay

31 "A ya netuldu hapa ni Moses ta idi a

'Maski am inya ya makigungay ta atawa na a mappya ta atadan na ta papel na pakigungay na tentu,' kunna.

32 Ammi ya uhohug ku tekamuy ta ayanin a maski am inya na lalaki ya makigungay ta atawa na a ya lalaki en sangaw ya makaliwat am makiatawa ha ya negungay na en, te kuman na napersa nakikadallaw, ammi awan bale am apolu nakikadallaw ya babbayen kapye na igungay na lalaki en. A maski am inya ya mangatawa ta negungay na en a nekwenta hala ta mangadallaw.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Magpagasingan

33 "A dana nadangag muy hapa ya netuldu ta dadagkal muy kiden gafu ta pagpagasing muy, te ya nebar ni mina Moses a

'Am itta ya ikarim nga ipagasingam ta Namaratu ewan a awem mantu mangilogot, te idulot mu ya nekari men,' kunna.

34 Ammi ya uhohug ku tekamuy a awemuy malat magpagasingan ta maski am anu ya ngagan na, te makaliwat kam.

‘**Ampade mahunnak sangaw ya langit am tulad ya ikari kin teko,**’ awemuy kumin, te pagyanan na Namaratu ya langitina.
35 ‘**Ampade lumitap ya lutakin am awek idulot ya kinan ken,**’ awemuy hapa kumin, te ya lutakin ya pagkasoyadan na takki na Namaratu ewan. A awemuy hapa ikabat ya ili na Herusalem, te yen sangaw ya pagyanan na Ari en nga pagtogkokan na Namaratu.
36 A awemuy hapa ikabat ya huk na ulu muy, te awan haman ta makkwa muy ta huk muy petta mauli mina.
37 Am itta ya onan muy a ‘**On,**’ kummuy la ten. A am itta ya aweyan muy a ‘**Awek,**’ kummuy la ten. Te am magpagasingan kam para a yen ya tarabaku ni Satanas.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Mangibalat

38 “A ya takday ha nadangag muy nga netuldu ni mina Moses a
‘Am itta ya mangbattak ta matam a battakam hapa ya mata na. A am pakkan na ya ngipam a pakkam hapa ya ngipan na,’ kunna.
39 Ammi ya uhohug ku tekamuy ta ayanin am itta ya mangwa ta dulay tekamuy a awemuy la ibalat. Am lappagan na ya pahingil mu a itayam hala tentu ya taakub.
40 A am idarum na ka petta alapan na ya barawasim a iatad mu hala kontodu kamasitam.
41 A am persan na ka mehulun tentu abat ta takday kilumetru a hulunam la maski abat ta duwa na kilumetru.
42 Am itta ya adangan na ono gubatan na teko a iatad mu la.

Ya Gagangay Na Mangidduk
(Lk 6:31-36)

43 “A ya takday ha nga nadangag muy nga netuldu da ta idi a
‘Iddukam ya makikofun teko, ammi ya makitapil teko a awem la ikallak,’ kunda.
44 Ammi ya uhohug ku tekamuy a iddukan muy ya makitapil tekamuy, a pakimallak muy hapa ya mangigaged tekamuy,
45 pettam megitta kam ta Dama muyewan Namaratu. Te ya gagangay na Dama muyewan a paglattogan na ya bilag na en ta ngamin tolay, dulay am dulay ikid na mappya am mappya, yaga pagudanān na hapa ya agyan na magliwat pase awan magliwat.
46 A mappya ta kunna ten ya tarabakun muy, te am intu la iddukan muy ya mangidduk tekamuy a itta hud sangaw ya pangsagolyat na Namaratu tekamuy, te awan haman ta pagdaduman muy na magdarogas kiden nga mangidduk ta mangidduken tekid.
47 A am intu la pagdulotan muy ta bali muy ya kahulun muy kiden a had kukunna mantu imaddu na tarabaku muy ammi ta tarabaku na awan kiden makkamu ta Dyos muy.
48 Mappya mantu ta awan ta taliban muy ta pangidduk muy petta megitta kam ta Dama muyewan Namaratu, te awan ta idaduma na ta ngamin tekamuy.”

6

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Manglimut

1 A ya ituldu para ni Hesus tekid a
“Itan muy ta ipabuya muy ya kappya muy ta atubang na tolay petta dayawan da kam, te am kunna ten ya tarabakun muy a awan sangaw ta pangsagolyat na Dama muyewan tekamuy.
2 A am angarigan mantu ta manglimut kam a awemuy ipadangag ya panglimut muy ta kuman na gagangay na magimmamappya kiden, te intu la pangatad da am itta kid ta umag na paggagimungan ikid na dapun, petta pahig na tolay kiden ta masikan ya pangidulot da ta lintig na Namaratu. Ammi ya pake ibar ku tekamuy a naalap dan ya sagolyat da ta pangdayaw na tolay kiden tekid.
3 A am angarigan mantu ta manglimut kam a awemuy la ibabar maski ta pake abikanen nga kofun muy,
4 te mangatad kam hud la am awan ta makaita, a ya Dama muyewan nga makaita ta ngamin ya mangsagolyat sangaw tekamuy.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Makimallak
(Lk 11:1-13)

5 “A kumanen hapa am makimallak kam ta Namaratu a awemuy la parigan ya magimmamappya kiden nga ape la magdayaw ta Namaratu. Te am makimallak yen kid a ikayat da ipaita ya pakimallak da ta umag na kapilya da ikid na angangen na tolay, petta pahig na tolay kiden ta abikan kid ta Namaratu, ammi naalap dan malat ya sagolyat da ta pangdayaw na tolay kiden tekid.
6 A am itta mantu ya mayat makimallak a ange mina tatakday ta awan ta totolay nga makaita ikid na makadangag tentu. A ya Dama na ewan nga awan maita a intu hapa la sangaw ya makaita ikid na mangsagolyat tentu.
7 “A kumanen hapa am makimallak kam tentu a awemuy totolin uhohugan ya takday la ta kuman na akkimallak na Hentil kiden ta dyos da kiden. Parig da ta dangagan na kid na dyos da gafu ta kaddu na uhohugan da,

8 ammi awemuy parigan ya akkimallak
da, te ya Dama muy ta langitewan a dana
amu na am anu ya masapul muy maski
awemuy para la inadang tentu.
9 "A mappya mantu ta kumanin ya paki-
mallak muy:
'Ay, Afu, nga Dama mi ta langit, ampade
nonotan na ka mina na ngamin tolay
sin,
petta sa ikamat da ya ngagam,
10 ikid na makituray kid teko,
petta kanayun magdulot hapa ya
ngamin ikayat mu ta lutakin ta
kuman na tarabakun da ta langitina.
11 A atadan na kami haen, Afu, ta kanan
mi ta kinanghahaw.
12 A pakoman na kami hapa ta liwat mi
kiden teko, te napakoma min hapa ya
nagliwat tekami.
13 A awena kami doban ta pagliwatan
mi, am awa ikerutan na kami hud
la ta pangparuba ni Satanas tekami.
Amen.'
14 "A mappya ta dana pakoman
muy ya nagliwat tekamuy kapye muy
makipakoma ta Dama muyewan, petta
pakoman na kam hapa.
15 Te am awemuy pakoman ya ikattolay
muy nga nagliwat tekamuy a awena kam
mantu pakoman na Dama muyewan ta li-
wat muy.
16 "A am ngilinan muy ya arawen nga
aweda pangan gafu ta damdam muy ikid
na pakimallak muy a awemuy ipaita ya
damdam muy ikid na bisin muy ta kuman
na magimmamappya kiden nga ape mag-
damdam, te dana tunan da ya ulu da ikid
na mukat da ta lafu, petta maita na to-
lay kiden ta aweda pulus mangmangan.
Ammi naalap dan malat ya sagolyat da ta
pangdayaw na tolay kiden tekid.
17 A am awemuy mantu mangan a mag-
amwas kam ikid na magtagetay kam ta ku-
man na gagangay muyen hala,
18 petta bakkan ta tolay ya makaita
ta awemuy pangan am awa Dama muye-
wan nga awemuy maita, a intu hapa la
ya makkamu ta damdam muy ikid na
mangsagolyat tekamuy.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Maginggum

19 "A mappya hapa ta awemuy
maguknud ta pagba-nang muy ta lutakin,
te perdin na sangaw na ulolag ikid na
duping, yaga sarokan na sangaw na
tulisan petta takawan na.
20 Mapmappya hud la ta isaned muy
ya sobra na kwa muy, petta magserbi ta
kappyanan na ikattolay muy kiden. Te am
kunna ten ya tarabakun muy a itta sangaw
ta Namaratu ewan ya pagba-nangan muy
nga awan maperdi, a awena masi-ged na
tulisan.
21 Te am itta la ta Namaratu ewan ya
pake kengan muy a yen la ya agyan na
nonot muy.
22 "Ya mata muy kidina ya mangatad
mina ta dakar na bari muy, a am mappya
ya mata muy a sa madakaran ya ngamin
bari muy.
23 Ammi am dulay ya mata muy a su-
giram hapa sangaw ya ngamin bari muy.
A am sugiram mantu ya magdakar mina ta
bari muy a pake sugiram kanan.
24 A yen ta ibar ku hapa tekamuy ta
awena mabalin ta duwa ya dafu muy, te
am pake ikayat muy ya takday a kuman
na ikatupag muy ya takdayen, a am sa idu-
lot muy ya ikayat na takday a kuman na
aweyan muy ya takdayen. A yen ta awemuy
mapaggindan manonot ya Namaratu ikid
na pagba-nang muy hapa.
25 "A ya pake ibar ku mantu tekamuy
a awemuy mina burungan ya pagkatolay
muy am anu sangaw ya kanan muy ikid
na inuman muy. A awemuy hapa bu-
rungan am anu sangaw ya pagbarawasi
muy, te Namaratu haman ya nangatad ta
bari muy ikid na angat muy, a awena hud
iatad ya magserbi ta angat muy ikid na
bari muy?
26 Intu mina pagnonotan muy ya ma-
manuk kiden, te aweda haman magmula
ikid na maggapas, yaga aweda haman
maguknud ta kanan da, ammi mangan kid
hala, te ya Dama muyewan ya makkamu ta
kanan da. Ammi tekamuy a pake mesasita
kam tentu ammi ta mamanuk.
27 A maski am magburung kam mina
a itta hud ya medagga ta pagkatolay muy
maski ta takday la na oras gafu ta pagbu-
rung muy?
28 A annun muy hapa burungan ya
pagbarawasi muy? Itan muy la ya lap-
paw kiden awa aweda haman magbannag
magdaget ta kuman na barawasi da, ammi
magispot kid hala.
29 Pake is-ispot kid ammi ta Ari en
mina Solomun, te awena haman negitta na
kalalaki na nepagbarawasi na ta kalalaki na
lappaw kiden.
30 A am kumanen mantu ya kalalaki na
pabarawasi na Namaratu ta kaddat kiden
nga makalimagan kapye da matongradan
a awan hud ta pangkenga na tekamuy ta
pagbarawasi muy?
"Anu haman ta assang la ya pangikata-
lak muy tentu?
31 Awemuy mantu burungan am had ya
pangalapan muy sangaw ta kanan muy ikid
na inuman muy ikid na pagbarawasi muy,
32 petta awemuy megitta ta awan kiden
makkamu ta Dyos muy, te yen kid ya kuga

mafulotan nga magburung ta pagkatolay
da. Ammi ya Dama muyewan ya makkamu
ta ngamin masapul muy,
33 a am intu apolu karagatan muy ya
ikayat na Namaratu ikid na patarabaku na
tekamuy a sa medagga hapa sangaw ya
ngamin masapul muy.
34 A awemuy mantu burungan ya mas-
apul muy sangaw ta lakwat, te awemuy
para la amu am anu ya dumatang ta lakwat.
A awemuy mina daggan ya burung muy,
te gustun ya burung muy para ayanin na
araw."

7

Ya Pangihuya Ni Hesus Ta Mangpaliwat
(Lk 6:37-42)

1 A ya ituldu para ni Hesus tekid a
"Awemuy ka-ma la palpaliwatan ya
ikattolay muy, talo am paliwatan na kam
sangaw na Namaratu ewan.
2 Te am anu ya pangitan muy ta kad-
wan a kumanen hapa sangaw ya pangitan
na Namaratu tekamuy. A ya pangikwenta
muy ta ikattolay muy a kumanen hapa san-
gaw ya pangikwenta na Namaratu teka-
muy.
3 Ya ibar ku ta tagtakday tekamuy a anu
haman ta ihuyam ya salasangkap ta mata
na ikattolay mu, am awem maamu ta itta
hapa ya tarosu ta matam.
4 A pa-pa-num maazi ya salasangkap na
am itta para la ya tarosu ta matam?
5 Kuga magimmamappya ka. Azim bit
ta apolu ya tarosu ta matam, a sangaw
magdakar ya pakaitam, pettam maazim ya
salasangkap ta mata na ikattolay mu.
6 "A am ikayat muy bidan ya map-
pya nga netuldu na Namaratu tekamuy
a itan muy ta awemuy bidan ta kuman
na atu kiden nga malogon magporay,
talo am tapilan da kam sangaw. A awe-
muy hapa iwarad ya mapateg teko ta
atubang na awan kiden makanonot talo
am ilublubeg da la sangaw ta kuman na
bahuy kiden.

Ya Sagolyat Na Makimallak
(Lk 11:1-13)

7-8 "A am itta ya masapul muy a adan-
gan muy la ta Namaratu, te iatad na hala
tekamuy, te am kanayun apagan muy ya
ikayat muy tentu a maapagan muy hala,
a am magtoktok kam tentu a hukatan na
kam.
9 Te maski am ikamuy ya pagadangan
na anak muy ta kanan na a batu hud ya
iatad muy tentu?
10 A am dalag ya adangan na a ulag hud
ya iatad muy?
11 A yen mina ya pagnonotan muy, te
maski am seliwat kam a amu muy haman
mangatad ta kappyanan ta anak muy ki-
den. A kontimas mantu ta mangatad i
Dama muyewan ta kappyanan ta maga-
dang tentu.
12 "A am anu ya ikayat muy ta ipaita
na ikattolay muy tekamuy a mappya ta
kumanen hapa ya ipaita muy tekid, te yen
ya fun na ngamin patarabaku na Nama-
ratu tekamuy nga nesurat ta lintig na en
ikid na lebru na aglavun kiden.

Ya Duwa Na Dalan

13 "A am ikayat muy simarok ta pag-
tolayan muy a mappya ta angen muy ya
mailaten sasarokan, te maski am mal-
malogon ya dalan ta agyan na alawa
en sasarokan a yen haman ya ange ta
kaperdin na kahalwa muy, a addu hapa
ya kahulun muy, te yen ya angen na addu
na tolay.
14 Ammi assang la na tolay ya maka-
datang ta agyan na pagtolayan, te ilat ya
sasarokan na, yaga mazigat hapa ya dalan
na en.

Ya Pakaitan Ta Kakurugan Na Mangu-
rug

15 "A itan muy hapa ta maayayyaw na
kam sangaw na ape mangipadangag ta
uhohug na Namaratu, te am e kid teka-
muy a igitta da ya bari da ta kuman na
mangurug, ammi ya nonot da ya kuman
na nonot na atu en nga magkalong.
16 A ya gagangay da ya pakaitan muy
ta kaladdud da, te awena haman negitta
ta uhohugan da. Am maita muy ya lanut
na mawini a yen hud ya pakaitan muy ta
mayan na patani? A am ambabanga a yen
hud ya pakaitan muy ta mayan na anyog?
17-18 A kumanen hapa ta kompormi na
kayu, te am mappya ya fun a magmayan
hud sangaw ta dulay awa mappya haman.
Ammi am dulay ya fun a magmayan hud ta
mappya awa dulay hapa ya mayan na en.
19-20 "A kumanen hapa ta ange kiden
mangituldu tekamuy, te ya tarabaku da
ya pakkamun muy tekid am mappya kid
ono am matulad kid. A ya ngamin kiden
fun nga awan magmayan ta mappya a
matukad kid hala sangaw petta mewarad
kid ta afuy.
21 A maski am ibar da ta iyak ya dafu da
a bakkan ta yen kid sangaw ya pasarokan
ku ta agyan na Namaratu ewan, te intu la
sangaw makasarok ya mangidulot ta ikayat
ni Damakewan.
22 "A sangaw ta araw na pama-gang na
ta awan kiden mangurug a addu sangaw
ya makikekallak teyak, te
'Afu, Afu, ikallak na kami, te ikami
paen ya nangipadangag ta ngagam, a
ya ngagam hapa ya nepagpatugut mi ta
anitu, a addu hapa ya pinadpadatu mi,

Afu, gafu ta kalalaki na ngagam,' kunda
sangaw teyak.
23 Ammi ya ibar ku sangaw tekid a
'Umadayu kanan teyak, ikamuy nga
magtarabaku ta awan kustu, te bakkan
haman teyak ya nangidob tekamuy,'
kunku sangaw tekid.

Ya Keangarigan Na Magbali

24 "A am pake nonotan muy ya ngamin
kiden netulduk tekamuy petta yen kid ya
tarabakun muy a megitta kam hapa ta
kuman na nakanonoten nga nagbali ta
maladda na bali. Te ya nakanonoten nag-
bali a dana nagpili ta maladda na arigi,
kapye na kid nekali ta adalam.
25 A tentu en nagkawan ta agyan na bali
na en a pirmi ya sikan na paddaden ikid
na udanen addet ta naglayus, ammi awena
hala natukalit na bali na en te maladda
haman ya arigi na kiden yaga adalam hapa
ya kali da.
26 Ammi ya awan kiden mangdangag ta
uhohug ku kiden a megitta kid ta kuman na
awanen nakanonot nga nagbali ta malogon
matukalit. Te ya awanen nakanonot a nan-
galap ta magdalikompormi na arigi, yaga
netunglak na kid ta assang la.
27 A tentu en nagkawan a pirmi ha ya
sikan na paddaden ikid na udan ikid na
layus ta agyan na bali na en, a piga la ya
katukalit na, a sa nakutukutet hapa."
28 A yen bit la ya addet na netuldu ni
Hesus ta tolay kiden, ammi nepagpaka-lat
da hapa ya gagangay na pangituldu na,
29 te nangituldu ta kuman na intu ya
makkamu ta ngamin, a bakkan ta kuman na
gagangay kiden nangituldu tekid.

8

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Naggalis
(Mk 1:40-45; Lk 5:12-15)

1 A gafu ta nabalin na i Hesus nangituldu
a dumagut na ta bagetayen, a dimadagdag
hapa ya pake addu na tolay.
2 A ka-ma la itta ya takday lalaki nga
naggalis, a umange namalentud ta atubang
ni Hesus.
"Ay Afu, ikallak nak haen, te amuk ta
maurum ya tabbit kin am ikayat mu,"
kunna.
3 A ya uhohug ni Hesus ta nepangisi-ged na
ta lalaki en, a "**Ikayat ku hapa, a itam awa
malinis na ya tabbit mina,**" kunna. A ka-
ma la imawan ya galis na en.
4 A ya uhohug para ni Hesus tentu a
"Itam ta awan ta pangibibidam ta isin,
ammi em ipaita ya barim ta padi en ta
simbaanen petta maita na ta awan na
ya galis men, a iatad mu hapa tentu ya
iatang na ta kuman na nebar ni Moses ta
lintigen, te yen sangaw ya mangipasikkal
ta tolay kiden ta nagmappya kan," kunna.
A sangaw nagdulot hapa i Hesus ta ili na
Kapernayum.

Ya Pakimallak Na Suddalu En Te Hesus
(Lk 7:1-10)

5 A tentu en simarok ta ili en a itta hapa
ya kapitan na suddalu nga taga Roma, a
umange nangdafung tentu.
6 "Ikallak nak haen, Afu, te itta ya
tagabuk ta bali nga awan makahehit, a
pake mazigatan na," kunna te Hesus.
7 "A entanan mantu ta balim petta
pagmappyan ku," kunna hapa ni Hesus.
8 Ammi ya uhohug na hapa te Hesus a
"Maski awem la ange ta bali, Afu, te
awek megitta ta kappyam. A ibar mu la
ya kakustun na pagmappya na a amuk ta
magmappya hala,
9 te maski iyak, Afu, a itta ya mangitu-
ray teyak, yaga itta hapa ya suddalu nga itu-
rayan ku. A am '**E ka ten,**' kunku ta takday
a ange hala ten. A am '**E ka sin,**' kunku
para ta takday a ange hala teyak. A am
'**Kwam yan,**' kunku ta tagabu ken a kwan
na hala. A kontimas mantu ta makkwa
hapa ya ngamin uhohugam," kunna.
10 A pake nepagpaka-lat ni Hesus ya in-
uhohug na kapitanen, a dinayawan na hapa
ta atubang na tolay kiden nga dumagdag
tentu.
"Pake masmasikan haman ya
pangikatalak na kapitanen ammi ta
Istralita kiden. Te maski am ikid ya pinili
na Namaratu ta tolay na a awan para la
ta naitak tekid nga mangikatalak tentu ta
kuman na kapitanin," kunna tekid.
11 "A pake ibar ku hapa tekamuy ta
pake addu para sangaw ya mangurug nga
taga ngamin kiden lugar ta paglelehutin.
A maski am bakkan ta Istralita kid a mesi-
pat kid hala sangaw teg mina Abraham
ikid ni mina Isak ikid ni mina Hakob ta
pangikerutan na Namaratu ewan.
12 Ammi ya Istralita kiden nga apolu
pinili na a melogot sangaw ya pake addu
tekid, te meabbang kid sangaw ta agyan su-
giram, a magyan kid la ten makatangtangit
ikid na magngahitam," kunna tekid.
13 A ya nebar na hapa ta kapitanen a
"Dumatang kan la ta balim, te nabalin
na ya inadang men teyak ta kuman na
nekatalak mu," kunna.
A negindan hapa ya nepagmappya na
tagabu na en ta nepaguhohug ni Hesusen.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagtatākit
(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

14 A ta nepagtugut nig Hesusen a kumin
kid ta bali ni Pedru. A ta datang da ta bali
na en a neddatangan da ya katahungan ni
Pedru nga babbay nga umaidda, te nagpatu.

15 A enna sini-ged ni Hesus ya kamat na
en, a yen hapa ya nepagkamag na patu
na en. A sangaw nagtayuk hapa, a enna
nepagafuy ig Hesusen.
16 A sangaw ta hiklam a itta ya nagda-
datang ta bali da en nga ange mangika-
had ta addu na seanitu ikid na magtatākit.
A pinatugut ni Hesus ya anitu na seanitu
kiden ta kasikan na uhohugan na, yaga
pinagmappya na hapa ya ngamin kiden
nagtatākit.
17 A gafu ta kumanen a nagdulot hapa ya
inuhohug na aglavunen mina Isayas, te ya
uhohug na en a

"**Intu ya nangazi ta pagkafuy tam ikid na nagpamappya ta takit tam kiden,**" kunna.

Ya Tabarang Ni Hesus Ta Dumagdag Tentu
(Lk 9:57-62)

18 A ta takday ha na araw a itta kid ta
pingit na alug, a umange hapa kumalihung
ya pake addu na tolay. Ammi ya uhohug
ni Hesus ta ituldu na kiden a "**Entanan ta
dammangewan,**" kunna.
19 A ka-ma la umabikan hapa tentu ya
takday mangituldu ta lintig na Namaratu, a

"O, Mistro," kunna te Hesus, "Dumagdagak hapa teko, te maski had sin ya eyam," kunna.

20 "A pake kakallak ka sangaw am dumagdag ka teyak, te maski am iyak ya Tolayen nga Taga Langit a awan haman ta datangan ku ta pagibannagan ku mina. A mapmappya haman ya kasasaad na mungaw ikid na mamanuk kiden, te itta haman ya pagyanan da," kun ni Hesus tentu.

21 A sangaw pehulun hapa ya takday para
na ituldu na, te

"Dumagdagak hapa sangaw teko, Afu, ammi indagan ku bit ya pasi ni damaken, te itanam ku," kunna.

22 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a

"Bay-am la, te ya awan kiden matolay ta Namaratu a yen kid mina ya makkamu mangitanam ta kahulun da kiden nasi, ammi teko a dumagdag kan teyak," kunna.

Ya Pagpaimmang Ni Hesus Ta Paddad
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

23 A ta nepaglugan ni Hesus ta selayagen
a dumagdag hapa ya ituldu na kiden.
24 A tekid para la dumakit ta alugen a
nasidug na i Hesus ta selayagen, a ka-ma
la nagsikan na ya paddaden ta kuman na
kawan, a lima-nug na ya danum na alugen
ta umag na selayag da en.
25 A gafu ta nagburung na ya kahulun na
kiden a enda hapa hinukal i Hesus.

"Ay Afu, ikerutan na kami, te lumammad kitanan," kunda.

26 "A anu haman ta magburung kam? Kuga assang la ya pangikatalak muy," kunna hapa tekid.

A tentu en nagtayuk a "**Magimmang kanan,**" kunna ta paddaden ikid na palung kiden, a nagimmang kid na, a nagsimpan ya danumen.

27 A pake nagpaka-lat hapa ya kahulun na
kiden tentu, a

"Anu panaw ya katolay na tolayin yan, te maski ya paddad ikid na palung a kurugan da hala ya uhohug na," kunda.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Duwa Na Seanitu
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

28 A tekiden nakadatang ta dammang na
alugen a itta kid na ta lugar na Gadareno
kiden, a nepagka-ma ni Hesus ya duwa na
lalaki nga pinagguyung na anitu da kiden,
te bagu nagafu kid ta agyan na tanam kiden.
Pake maporay kid kan ta idi addet ta magta-
law ya tolay kiden nga magtalib ta agyan da.
29 A ta nepakaita da te Hesus a naggihawa
kid tentu,

"Iko kad ya Anak na Namaratu ewan, ammi anu itta ka sin tekami? Awena kami haen pakākāllakan, te awan para la ya araw mi en," kunda te Hesus.

30 A gafu ta itta hapa ya addu na bahuy
nga magdukdukit ta sang adayu tekid,
31 a inadang na anitu da kiden ta yen kid
ya pangidoban ni Hesus tekid.

"Am patugutan na kami ta lalaki kidin a doban na kami mantu ta bahuy kidewan," kunda.

32 "**A e kanan mantu,**" kun ni Hesus ta
anitu da kiden, a nagtugutan da ya lalaki
kiden, kapye da simarok ta bahuy kiden.
A ka-ma la nagadukal ya bahuy kiden bu-
milag, a sa nagurdak kid ta gatab na bage-
tayen kapye da nagkahunnak ta alugen, a sa
nagkalimat kid na.
33 A ya nagtahon kiden ta bahuy kiden a
nagbabilag kid na hapa nga ange ta ili, a
nedanug da hapa ya ngamin naita da ta
nepagpamappya ni Hesus ta duwa kiden
lalaki.
34 A magananwan la a imuhet ya ngamin ki-
den tolay ta ili, te enda itan i Hesus. Ammi ta
datang da tentu a aweda haman pinagdulot
awa nebar da hud la ta umadayu ta agyan
da.

9

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Awan Makahehit
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

1 A naglalugan mantu ha ig Hesus ta se-
layag da en, a nagtoli kid ha ta nagafun da

en ta dammang, a dumatang kid na ta ili na
en.
2 Awena la nabayag a itta ya enda neka-
had nga awan makahehit ta bali en nga
nagyanan ni Hesus, a nesarok da ta bali
en nga umaidda para la ta pagiddan na en.
Naita ni Hesus ta itta ya pangikatalak da
tentu a naguhohug hapa ta awanen maka-
hehit.
"Matalak ka la, Aleng, te pakoman kun
ya liwat mu kiden ta Namaratu," kunna.
3 Ammi ya kadwan kiden nga mangituldu
ta relisyon na Hudyo kiden nga gituttudan
hapa ta umag na bali a linibakan da hapa ya
inuhohug ni Hesus ta nonot da hapa la.
"Dulay mantu yan na tolay te ugtulān
na haman ya turay na Namaratu," kun na
nonot da.
4 Ammi narikna ni Hesus ya nonot da, a
"Anu haman ta libakan muy ya inuho-
hug ken?
5 Had sin hud ya malmalogon, am pako-
man ku ya liwat na kiden ono am pagmap-
pyan ku petta makatugut?
6 Ammi itta ha ya ibar ku ta awanin
makahehit, petta amu muy ta itta ya turay
na Tolayen taga Langit nga mangpakoma ta
liwat na tolay kiden," kunna tekid.
A ya nebar na en ta awanen makahehit a
"Imivwat kan, Aleng, te alapam na ya
pagiddamina a dumatang kan ta balim,"
kunna.
7 A imivwat kad, kapye na magtugut, a nag-
dulot hapa ta bali na.
8 A ta nepakaita na tolay kiden ta nagmap-
pyan ya lalaki en a nahigalan kid na, ot-
turu dinayawan da ya Namaratu gafu ta
inatadan na ya tolay ta kuman na turay na
en.

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Te Matyu
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

9 A ta nepagtugut nig Hesus ta iten a
nasimmu na hapa ya takday agsingir ta
bwis nga imatuttud ta lugar na pagpagan na
tolay kiden ta bwis da, a i Matyu ya ngagan
na agsingiren. A ya uhohug ni Hesus ta
pagtalib na tentu a
"Dumagdag kan teyak petta ituldu ta
ka," kunna tentu,
a imikkat hala nga dumagdag tentu, a sa
nagdulot kid ta bali ni Matyu.
10 A ta datang da ta bali na en a sa
magkakan kid. A sakā makikkanan hapa ya
addu na agsingir ta bwis ikid na dulay kiden
na tolay teg Hesus ikid na ituldu na kiden.
11 A ta nepakaita na Pariseyu kiden te
Hesus ta makikkanan hapa ta bali ni Matyu
a linibakan da hapa, ammi ya ituldu na
kiden ya nangibaran da;
"Anu haman ta makikkanan ya mistro
muy ta agsingir kiden ta bwis ikid na
dulay na tolay?" kunda.
12 Ammi nedangagan na kid ni Hesus, a intu
ya tumabbag tekid:
"A on ay, te gagangay haman ta ange ya
manguru en ta agyan na magtakit kiden,
te yen haman ya makaapag tentu.
13 A mappya hapa ta pake nonotan muy
am anu ya ikayat na Namaratu, te ya uho-
hug na ta suraten a
'**Bakkan ta intu ikayat ku ya pan-
gatang muy teyak, te mapmappya
ta ikallak muy ya ikattolay muy
kiden,**' kunna.
A bakkan ta yen ya umeyan ku sin petta
padagdagan ku ya awanen ta liwat am
awa seliwat kiden," kunna ha tekid.

*Ya Mangpohut Te Hesus Gafu Ta Ngili-
nan Da*
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-37)

14 A ta nekabalin na kumanen a du-
matang hapa ya iduldu kiden ni Hwan, te
itta ya ipohut da te Hesus.
"Anu kawagan na, Afu, ta awena ngili-
nan na ituldum kiden ya arawen nga
aweda pangan, te ikami ikid na Pariseyu
kiden a ngilinan mi haman?" kunda.
15 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a
"Mabalin hud ta magdamdam ya mak-
iboda kiden am itta para la tekid ya mag-
boda en? Itta la sangaw ya araw am
metugut tekid, a yen sangaw ya pagngilin
da ta arawen nga aweda pangan gafu ta
damdam da tentu," kunna.
16 A ya nebar na hapa tekid, a kuman na
keangarigan,
"Bagu yan kid na araw," kunna. "A
am parigan tam ya awan kiden mangan
a igitta tam ya agangwa tam ta kuman
na magpissang ta bagu na ga-gamit petta
itta ya itakup na ta dana en barawasi. A
sangaw am kumbat ya bagu en takup a
mapissang ha ya dana en barawasi.
17 "A kumanen hapa ta mamadday ki-
den ta basi, te aweda haman ikarga ya
bagu na basi ta dana na abyat, te am
bumlad ya basi en a mabattak ya aby-
aten, otturu meburud hapa ya basi en.
Mapmappya ta mekarga ya bagu na basi
ta bagu na abyat petta azo mabayag kid,"
kunna ha tekid.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Abbingen Nasi
(Mk 5:21-43; Lk 8:40-55)

18 A tentu en para la naguhohug tekid a
itta ya takday pinakadakal na Hudyo kiden
nga umange namalentud ta atubang na en
ta pagadang na tentu.
"Ay Afu, bagu nasi ya anak ken nga
balatang, ammi em haen isi-ged ya kamat
mu tentu petta matolay," kunna.

19 A imivwat hapa i Hesus petta dumagdag
ta lalaki en, a sakā dumagdag hapa ya ituldu
na kiden.
20 A tekid para la nakatugtugut ta dalan
a itta ya babbay nga sumalsal ta talekud
ni Hesus, te enna si-gedan ya barawasi
ni Hesusen gafu kan ta pakataktakit na,
te nakadagdaga abat ta mafulu duwa na
darun.
21 Te ya itta ta nonot na a
"Maski la am masi-ged ku ya barawasi
na en a magmappya yak sangaw," kunna
kan na nonot na.
22 A ta nepakkamu ni Hesus ta itta ya
nangsi-ged ta barawasi na a nagbalittag
hapa, a
"Matalak ka la, Aboy, te ya pangikata-
lak mu teyak ya nagmappyam," kunna.
A ye-yen hapa na oras ya nepagmappya na.
23 A ta datang nig Hesus ta bali na
makāanaken a neddatangan da ya addu na
tolay nga masitang ikid na magtatangit ikid
na magmusiko, ammi nehuya na kid ni
Hesus.
24 "Imuhet kanan ta isin, te awena
haman nasi na abbingen awa masidug
la," kunna tekid, ammi nekakatawa da
hapa.
25 A tekid na nakauhet a simarok i
Hesus ta agyan na abbingen a inibbalan na
ya kamat na en, a imivwat na.
26 A nepadamag da hapa ya iningwa
ni Hesus addet ta ngamin paglelehut na
lugarin yen.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Duwa Na Daram

27 A ta nepagtugut nig Hesus ta iten a
tinaliban da ya duwa na lalaki nga nag-
daram, ammi dumagdag kid hapa nga na-
gayayag te Hesus.
"O, Afu, Anak ni mina Dabid, Ikallak na
kami O, Afu," pakakin kid.
28 A ta nesarok nig Hesus ta pagyanan na
en bali a dumagdag hapa tentu ya daram ki-
den, a yen ya nepaguhohug ni Hesus tekid.
"Ikatalak muy hud ta mabalin ku hala
ya adangan muy teyak?" kunna hapa
tekid, a
"On, Afu," kunda hapa.
29 "A nabalin na mantu gafu ta pangu-
rug muy," kunna ha tekid, otturu sini-ged
na hapa ya mata da kiden.
30 A yen na hapa ya pakaita da. A
pake nebar ni Hesus tekid ta aweda sangaw
ibabar ya pagpamappya na tekid.
31 Ammi tekiden nagtugut a enda
haman nepadangag ya kalalaki ni Hesus
addet ta ngamin paglelehut na lugarin yen.
32 A ta nepagtugut na duwa kiden a itta
hapa ya takday lalaki nga neange da te
Hesus, te umal gafu ta anitu na.
33 A pinatugut ni Hesus ya anitu na en, a
nakasitang na ya lalaki en. A ya uhohug na
tolay kiden ta pagpaka-lat da te Hesusen a
"Pake nabayag kitam haman nga Is-
tralita a awan para la ta naita tam ta
kumanin awa ayanin la," kunda.
34 Ammi ya uhohug na Pariseyu kiden a
"Namaratu hud ya nagafun na paka-
pangwa na awa patugutan na ya anitu
gafu ta itta tentu ya dafu na anitu kiden,"
kunda hud la.

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

35 A ta kabalin na kumanen a sinaned nig
Hesus ya ngamin kiden ili ikid na babali ta
lugar na Istralita kiden, petta mangituldu
hapa ta umag na kapilya da. A nepadangag
na hapa ya damag na pangikerutan na Na-
maratu tekid, otturu pinagmappya na hapa
ya ngamin kiden takit da ikid na zigat na
bari da.
36 A tentu en nakaita ta pake addu ya
tolay kiden nga umange nagdangag tentu
a pake timalin ya allak na tekid, te kuman
na kimongkong kid ikid na nakutukutet kid
ta kuman na kalneru kiden nga awan ta
mangtaron tekid.
37 A yen hapa ya nepangibar na ta ituldu
na kiden ta
"Kuga alawa ya paggatabanin yan,
ammi assang la garay ya maggatab.
38 A te awemuy haman ibar ta
Makkamu en magpagatab, petta doban
na kam hapa nga manguffun maggatab?"
kunna tekid.

10

1 A gafu ta kumanen a pinaabikan ni
Hesus ya mafulu duwa kiden ituldu na nga
kanayun dumagdag tentu, a pinasinapan
na kid ta pakapangwa na, petta itta ya ma-
balin da nga magpatugut ta anitu na seanitu
kiden, anna magpamappya ta magtatākit
anna mazigatan ta bari da.
2 A ya ngagan na mafulu duwa kiden a i
Simon ya patudunan da, ammi Pedru
ya agngilinan da tentu,
a i Andres nga kabagis ni Simon,
ikid ni Santiago nga anak ni Zibadeyu,
ikid ni Hwan nga kabagis ni Santiago,
3 ikid ni Felipe,
ikid ni Bartolome,
ikid ni Tomas
ikid ni Matyu nga nagsingir ta bwis ta idi,
a takdayen Santiago nga anak ni Alfeyo,
ikid ni Tadyo,
4 a ya takdayen Simon nga kahulun na
nakitapil ta gubyernu ta idi,
ikid ni Hudas Iskaryote nga mangitalaba
sangaw te Hesus.
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

5 A ya uhohug ni Hesus ta mafulu duwa kidin a
“Awemuy sangaw ange ta agyan na Hentil kiden ikid na Samariyano kiden,
6 te yen la sangaw eyan muy ya lugar na sakā Istralita muy kiden, te kimongkong kid na ta kuman na awan ta magtaron tekid.
7 A maski am had ya pagdulotān muy a ipadangag muy ya pangikerutan na Namaratu tekid.
‘Ayanin ya araw na pangikerutan na Namaratu tekamuy,’ kummuy sangaw tekid.
8 “A pagmappyan muy hapa ya magtatākit, ikid na tolayan muy ya nagpasi, ikid na pagmappyan muy ya maggalis, a patugutan muy ya anitu na seanitu kiden. Te ya neatad ken tekamuy a awemuy haman pinagan, a yen hapa ya iatad muy, a awemuy papaga.
9-10 A awemuy hapa magbalun ta pirak, ikid na tali na barawasi muy, ikid na tali na sapatos muy, ikid na kanan muy, te am itta ya masapul muy a gagangay ta ikallak na kam hapa sangaw na ikallak muy kiden.
11 “A maski am had sin sangaw na ili ikid na fugu ya eyan muy, a magita kam bit ta mappya na tolay, a yen sangaw ya pagdulotān muy. A magyan kam hapa tentu addet ta magtugut kam.
12 A am gimon kam sangaw ta bali na en a ‘**Namaratu ya makkamu tekamuy,**’ kummuy sangaw ta makābali kiden.
13 A am kakurugan ta mappya kid a mapadatang hala ya inuhohug muy tekid. Ammi am aweda megitta ta bendisyon muy tekid a awena mantu mapadatang.
14 A am awan pulus ta magpadulot tekamuy ikid na magdangag ta uhohug muy a pagtugutān muy kid mantu, a azin muy ya lafu na agyan da ta takki muy kiden.
15 A kustu hapa ya uhohugan ku ta pake mepallat sangaw ya pama-gang na Namaratu ta isina kid ammi ta tolay kiden nga taga Sodom ikid na Gomora nga awan nagbabawi ta idi.
16-17 “A pake magpalan kam, te doban ta kanan nga ange mangipadangag ta agyan na mangikatupag sangaw tekamuy. A mappya mantu ta masippat kam, a pake imugudan muy ya tolay kiden ta eyan muy, te gafutan da kam sangaw petta idarum da kam. A paligatan da kam hapa sangaw maski ta umag na kapilya da.
18 A idarum da kam hapa sangaw ta atubang na gubernador da kiden ikid na ari da kiden, te ikabkabat da kam sangaw ta pangikatupagan da teyak. Ammi uray hapa yen na Namaratu petta madangag da ya ipadangag muy tekid, kumanen hapa ta Hentil kiden nga awan para nakadangag.
19 A sangaw am idarum da kam a awemuy la burungan ya uhohugan muy, te sangaw am ittan ya kustu na paguhohug muy a yen na sangaw ya datang na uhohugan muy,
20 te bakkan sangaw ta ikamuy ya maguhohug, te ya Kahalwa na Namaratu sangaw ya makisagapil tekamuy.
21 “A am itta sangaw ya mangurug ta ipadangag muy a sakā mazigatan hapa sangaw ya kadwan, te papapasi na kid hala na kabagis da. A mapapasi para sangaw ya kadwan kiden gafu ta dadagkal da. A mazigatan hapa sangaw ya kadwan gafu ta anak da kiden, a papapasi da kid hapa.
22 A ikatupag na kam sangaw na tolay kiden ta ngamin kiden lugar gafu ta pangurug muy teyak. Ammi ya ngamin kiden maketurad abat ta pagaddetan na pagzigātān da a yen kid sangaw ya mekerutan.
23 A am tapangan da kam ta takday lugar a umalit kam mantu ta takday na lugar, te pake ibar ku tekamuy ta awemuy sangaw mesaned ya ngamin kiden ili ta lugar na Istralita addet ta dumatang ya Tolayin nga taga Langit.
24 “A awemuy hapa pahig ta mapmappya kam ammi ta dafu muy, te am anu ya kwan da ta mistro muy ikid na dafu muy a kumanen hapa la sangaw ya kwan da tekamuy,
25 te gagangay ta mekabat ya metuldu ta nangituldu en tentu, a mekabat hapa ya daddoban ta nangidoben en tentu. A am Satanas ya nangingaganan da teyak a pake dulay hapa sangaw ya pamadakat da tekamuy.
26 Ammi awemuy sangaw magtalaw tekid, te maski am anu ya pamadakat da tekamuy a mepasikkal hala sangaw ya katunung muy, te Namaratu sangaw ya mangpalattog ta ngamin melemad ikid na natappanan.
27 A ya ngamin ibar ku tekamuy ta paghahulun tam a yen sangaw ya uhohugan muy ta ngamin tolay. A ya ngamin nadangag muy teyak a yen hapa ya ipadangag muy ta ngamin.
28 (a) “A awemuy sangaw magtalaw ta makapapasi ta bari muy, te aweda haman mapapasi ya kahalwa muy.
29 Intu mina pagnonotan muy ya malamamanuk kiden, te maski am malogon ya paga da ta dapun a awan ta makapapasi tekid, maski ta takday la, am awena ipalubus na Dama muyewan Namaratu.
30 Ammi tekamuy a dakdakal ya pangkenga na tekamuy ammi ta malamamanuk, te dana nabilang na ya ngamin

kiden huk muy, a awan sangaw ta maazi
maski ta tālabāg la am bakkan ta uray na.
31 A awemuy mantu la magtalaw ikid
na magburung ta dumatang tekamuy, te
pake mataktakit kam ta Namaratu ammi
ta addu na malamamanuk. A mapmappya
hud la ta burungan muy ya pagliwat muy
tentu, (v 28b) te intu haman ya makapapasi
ta bari muy pase kahalwa muy ta pang-
taguhali na tekamuy. A yen mina ya italaw
muy.
32 "A maski am inya sangaw ya mangi-
bosag ta pangurug na teyak a yen hapa
sangaw ya ibosag ku te Damakewan.
33 Ammi ya mangilemad ta pangurug
na teyak a ilemad ku hapa sangaw te
Damakewan.
34 A awemuy mina pahig ta iyak san-
gaw ya gafu na kaam-ammungan na to-
lay kiden, te iyak hala sangaw ya gafu na
pagkakattwayan da.
35 Te ya awan mangurug a ikatupag na
sangaw ya kahulun na en mangurug, te
ikatupag na takday ya dama na en, a ikatu-
pag na takday para ya hina na, a ya takday
para a ikatupag na sangaw ya katahungan
na en.
36 A intu sangaw katapil da ya kahulun
da kiden nga awan mangurug.
37 Ammi am dakdakal ya pangidduk da
ta dadagkal da kiden, ikid na ānāk da kiden
ammi teyak a aweda mantu megitta teyak.
38 A ya awanen makaattam ta zigat na
pangdagdag na teyak maski abat ta pakapa-
pasi na a awena mantu megitta teyak.
39 Te am kengan na mina ya angat na
a mawakay hala. Ammi ya mangisagapil
ta angat na gafu ta dumagdag teyak a yen
sangaw ya matolay nga magnayun.
40 "A maski am inya sangaw ya mag-
padulot tekamuy a mekwenta ta iyak
hapa ya pagdulotan na. A gafu ta pagdu-
lotan nak a mekwenta ta pagdulotan na
hapa i Damakewan nga nangidob teyak.
41 Te ya magpadulot ta dinob na Nama-
ratu ewan gafu ta Namaratu ya nangidob
tentu a pagsipatān na sangaw ya itandan na
Namaratu ta dinob na en. A ya magpadulot
ta matunung na tolay gafu ta katunung na
en a sakā mesipat hapa sangaw ta itandan
na Namaratu ta matunungen tolay.
42 A am itta sangaw ya mangatad maski
ta masanaw na inuman ta kompormi na
mangurug teyak gafu ta ikallak na ya man-
gurug a itta hala sangaw ya itandan na
Namaratu tentu," kunna.
A yen ya addet na inuhohug ni Hesus ta
nepangidob na ta turin na kiden.

11

Ya Dinob Ni Hwan Ta Magpohut Te Hesus
(Lk 7:18-35)

1 A ta nekabalin ni Hesus nangituldu ta
mafulu duwa kiden ituldu na a dinob na
kid ta eyan da, kapye na nagtugut hapa, te
umange hapa tatakday nga mangituldu ikid
na mangipadangag ta kadwan kiden ili.
2 A ta kabalud para la ni Hwan a nadamag
na hapa ya ngamin kiden tinarabaku ni
Hesus, a yen ta dinob na hapa ya kadwan ki-
den ituldu na petta magpohut kid te Hesus.
3 A ya nebar da tentu a
"Damagan mi kan am iko ya
Mangikerutanen nga nekari na Nama-
ratu ewan nga indagan mi? O itta para
la ya takwan nga indagan mi?" kunda
tentu.
4 A ta pagtabbag ni Hesus tekid a
intu netabbag na ya nesurat ni mina
Isayas tentu en nanglavun ta iange na
Mangikerutanen. A ya nebar na mantu
tekid a
"Magtoli kanan te Hwan a bidan muy
tentu ya ngamin nadangag muy ikid na
naita muy teyak,
5 te makaita haman ya daram, a
makatugut hapa ya pilay, a nagmappyan ya
nagkangaw, a makadangag ya bangngag, a
natolay ya nagpasi, a mepadangag hapa ya
mappya na damag ta pobre kiden. A yen
kid mina ya pakkamun na teyak.
6 A ibar muy hapa tentu ta nagāsāt hapa
ya awan magtabeng gafu teyak," kunna
tekid.
7 A ta nepagtugut dan a naguhohug i
Hesus ta tolay kiden nga kimalihung para
la tentu magdangag, te binida na tekid ya
kasasaad ni Hwanen nga nangidob ta nag-
pohut kiden tentu.
"A tekamuyen umange nangita te
Hwan ta kalafukanen ta idi a anu hud ya
naita muy? Intu de naita muy ya awanen
ta turad ta kuman na kulang na sikal nga
malogon mapakkul ta paddad? Bakkan.
8 Ono intu de naita muy ya malapat
na tolay nga mapenam magbarawasi ta ku-
man na maba-nang? Bakkan haman, te itta
haman ta bali na ari ya magbarawasi ta
ispot ikid na mangina.
9 A anu mantu ya pangitan muy tentu?
Nalasin muy de ta intu ya takday aglavun
nga paguhohugan na Namaratu ewan? A
kakurugan ta aglavun na Namaratu, ammi
pake ibar ku tekamuy ta pake malmalalaki
para i Hwan ammi ta gagangayen aglavun,
10 te intu hala ya nebar na Namaratu
nga mapmapolu ammi teyak, te ya uhohug
na ta suraten a
'**Itta sangaw ya doban ku nga
mapmapolu ammi teko, a intu
sangaw ya mangipadangag ta
iangem,**' kunna.

11-14 A am kurugan muy ta intu ya dinob
na Namaratu tekamuy a amu muy mina
ta intu hala ya kagitta ni mina Eliyasen
nga linavun da ta iange na. A kakurugan
hapa ya ibar ku tekamuy ta awan para
la ta neanak nga megitta ta kalalaki ni
Hwan. Ammi ya pake al-alinnaken ta
ngamin kiden iturayan na Namaratu a
pake malmalalaki para ammi tentu.
"A ta palungu na araw addet na neange
ni Hwan a nagattam hapa ya tolay kiden
nga magindag ta araw na pagturay na
Namaratu ta lutakin, te dana nepasikkal
na ta lebru na lintigen ikid na surat na
aglavun kiden. Ammi ta neange ni Hwa-
nen nga mangipasikkal ta pagturayan na
Namaratu a ittan hapa ya masikan maki-
tapil addet ta ayanin, te ikayat da ugtulān
ya turay na en.
15 A am itta ya bangbang muy a mappya
mantu ta pake dangagan muy ya inuhohug
kin tekamuy.
16 "Ammi ya pangigittan ku hapa ta
magsoysoy kiden ta tarabaku na Nama-
ratu a negitta kid haman ta kuman na
anak kiden nga magalikkad ta sakā ānāk
da kiden, te ya kuman na alikkad na ānāk
kiden a ikayat da matubtubbat. Ammi
gafu ta takwan ya nonot na kadwan a
17 'Anu awemuy haman magtalip am
maggasa kami?' kun na kadwan.
'A am masi kami pon awemuy haman
magtangit,' kunda hapa.
18 "A kumanen hapa ya nonot na kad-
wan kiden tolay ta ayanin, te matupag
kid gafu ta aweda ikayat ya gagangay na
sakā tolay da kiden, te intu nonotan muy i
Hwan, te awena haman uminum ta bina-
rayang, yaga ngilinan na hapa ya arawen
nga aweda pangan, a ibar da haman ta
maguyung.
19 Ammi gafu ta uminum ya Tolayin
taga Langit ikid na awena ngilinan ya
arawen nga aweda pangan a ibar da haman
ta mellaw ikid na madugal. A ibar da para
ta iyak ya kahulun na magsingir kiden nga
magdarogas ikid na dulay na tolay. Ammi
maski padpadulayan da kami duwa a ya
kappya na tarabaku mi ya mangipasikkal ta
katunung na gagangay mi," kunna.

*Ya Pangpaliwat Ni Hesus Ta Awan Mag-
babawi*
(Lk 10:12-15)

20 A tentun nabalin nagbida ta tolay ki-
den a pinegafwanan na paliwatan ya tolay
kiden ta kadwan kiden lugar, te maski am
naita da ya kalalaki na pakapangwa na a
aweda la nagbabawi ta gagangay da.
21 "Mapa-gang kam sangaw, ikamuy
Hudyo nga taga Korazin ikid na Betsayda,
te maski am naita muy ya tarabaku na
Namaratu a awemuy haman nagbabawi
ta pagliwat muy. Ammi am naita mina na
Hentil kiden nga taga Tiro ikid na Sidon
ya kuman na naita muy a nagbarawasi
kid na hapa ta kustal gafu ta pagbabawi
da.
22 A yen ta pake kakallak kam sangaw
ammi tekid ta araw na pangpa-gang na Na-
maratu tekamuy.
23 "A ikamuy hapa nga taga Kaper-
nayum, a pahig muy ta dayawan na kam
na Namaratu, ammi mewarad kam san-
gaw ta pangtaguhali na tekamuy, te awe-
muy haman magbabawi. Te am naita
mina na taga Sodom kiden ya kuman na
naita muy a itta la mina ya ili da abat ta
ayanin.
24 Ammi kustu hala ya ibar ku tekamuy
nga taga Kapernayum ta pake kakallak kam
sangaw ammi ta tolay kiden taga Sodom ta
araw na pangpa-gang na Namaratu teka-
muy," kunna tekid.

Ya Pagagagay Ni Hesus Ta Umalinnak
(Lk 10:21,22)

25 A tentu en nabalin naguhohug ta kuma-
nen tekid a nakimallak hapa ta Namaratu.
"Matalakak teko, Amang, te iko ya
makākwa ta ngamin langitina ikid na
lutakin. A mappya hapa te nelemad
mu ya gagangay na pangikerutam ta
malalaki kiden ikid na seadal, ammi yen
ya inukadam ta kuman na abbing kiden,
petta maawatan da.
26 A mappya hapa ta kunna ten, Amang,
petta magdulot ya ikayat men nga kap-
pyanan," kunna ta pakimallak na.
27 A ya uhohug na ha ta tolay kiden a
"Ya ngamin kiden amu ni Damakewan
a nepakamu na hapa teyak. A awan
hapa ta makkamu ta amukin am awa i
Damakewan la, a awan hapa ta makkamu
ta amu ni Damak am awa iyak la nga
anak na, ikid na tolay kiden nga ikayat ku
pangipakamun tentu.
28 A e kanan mantu teyak, ika-
muy ngamin nga mazigatan ikid na
nadammatan, te atadan ta kam ta paka-
bannayan muy.
29 A itun muy mina ya sangul kin ta bari
muy, a petuldu kam teyak, petta maapagan
muy ya pakabannayan na nonot muy,
30 te masippatak hala, a awek mag-
parayag. A awemuy sangaw mazigatan ta
sangul kin, te malampaw hapa ya paagtu
kin tekamuy," kunna tekid.

12

*Ya Makitapil Te Hesus Gafu Ta Araw Na
Agimmang*
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

1 A sangaw ta araw na agimmang a mag-
tugtugut ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta
tātangngan na kamaitan. A gafu ta mabisin
ya ituldu na kiden a nagpusit kid na ta mait
a kinan dan.
2 Ammi gafu ta naita na kid na Pariseyu
kiden a nepehuya da kid hapa te Hesus.
"Itam ya ituldum kidina, anu awem
kid ihuya, te magtarabaku kid haman ta
araw na agimmang," kunda tentu.
3 A ya tabbag na hapa tekid a
"Annun ku kid ihuya, te intu la kwan
da ya kuman na iningwa ni mina Dabiden
ikid na kahulun na kiden ta kawan na
kanan da,
4 te simarok kid ta bali na Namaratu,
a inalap da ya pan kiden nga nedasar ta
atubang na Namaratu nga mehangat mina
tekid, te kanan hala na padi kiden. Ammi
maski kunna ten a bakkan haman ta nakali-
watan da yen.
5 "A intu mina pagnonotan muy ya
gagangay na padi kiden, te gagangay ta
magtarabaku kid ta kada araw na agim-
mang, a maski am aweda kurugan ya
lintigen nga mangihangat ta pagtarabaku
na tolay ta araw na agimmang a awan ta
liwat da, te intu pagtarabakun da ya bali
na Namaratu ewan, a dakdakal mantu ya
pangdayaw da ta bali na Namaratu ammi
ta araw na agimmang.
6 Ammi ya ibar ku tekamuy a dakdakal
ya dayaw na itta in sin nga maguhohug
tekamuy ammi ta bali na Namaratu,
7-8 a intu mantu ya makkamu ta araw
na agimmang.
"A ya takday para a awemuy mina
paliwatan ya awanen ta liwat am dana
naawatan muy mina ya ikayat na uho-
hugan na Namaratu, te ya uhohug na ta
takday surat a
'**Bakkan ta intu ikayat ku ya pan-
gatang muy teyak, te mapmappya
ta ikallak muy ya ikattolay muy
kiden,**' kunna."

*Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagpilay
Ta Kamat*
(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

9 A ta kabalinan na kumanen a nag-
tatugut ig Hesusen, te e kid na ta kapilya, a
simarok kid.
10 A gafu ta itta hapa ten ya takday lalaki
nga pake nagpilay ya takday kamat na, a
ape pinohutan na Pariseyu kiden te Hesus
am mepalubus ta magpamappya ta tolay ta
araw na agimmang. Ammi pangayayyaw
da la tentu talo am itta sangaw ya pangi-
daruman da tentu.
11 A ya tabbag na hapa tekid a
"Anu hapa ya uray muy, te am angari-
gan ta itta ya kalding muy nga neavut ta
araw na agimmang a awemuy hud iagon?
12 A awena hud mesasita na tolay
ammi ta kalakalding? A mabalin mantu ta
tarabakun tam ya mappya maski am araw
na agimmang," kunna tekid.
13 A ya uhohug na hapa ta pilayen ta kamat
a
"Uyadam la ya kamat mina," kunna.
A tentu en nanguyad a negitta hapa ta tak-
dayen kamat na nga mappya.
14 A gafu ta kumanen a imuhet na ya
Pariseyu kiden ta kapilya en, a nagtata-
hatun da am had kunna mina na pangpa-
pasi da te Hesus.
15 A narikna hapa ni Hesus ta dulay ya
igakkad da tentu a nagtugut hapa.
A tentu en nagtugut a addu hapa ya
dumagdag tentu nga nagtatākit, a sa
pinagmappya na kid ngamin,
16 ammi ya pake nebar na tekid a
"Awedak sangaw bibidan," kunna.
17 A uray hapa yen na Namaratu petta mag-
dulot ya uhohug na en nga linavun ni mina
Isayasen ta idi, te ya nebar na a
18 "**Itan muy ya daddoban ken nga
nesaad ku, te intu ya pake id-
dukan ku ikid na ikayat ku.
A intu hapa ya pasinapān ku ta
Kahalwak, te ipadangag na ya
lintig ku ta Hentil kiden nga awan
makkamu teyak.**
19 **A awena sangaw makitapil ikid
na masitang makidibati ta kad-
dun na tolay.**
20 **A am itta ya natakitan a awena
dahangan, a am itta ya makafuy a
awena uyoyungan.
Te intu la ipaita na ya mappya addet
ta pake metunglak ya lintig na Na-
maratu ta lutakin.**
21 **A intu sangaw ya ikatalak na
ngamin tolay,**" kunna.

*Ya Pamadakat Da Te Hesus
(Mk 3:20-27; Lk 11:14-23)*

22 A ta takday ha na araw a itta ya neange
da te Hesus nga nagdaram ikid na umal
gafu ta anitu na, a pinagmappya ni Hesus
petta makaita ikid na makasitang.
23 A ya tolay kiden nga naggihaw a pake
nepagpaka-lat da ya iningwa ni Hesus.
"Mabalin de ta intu ya nebar da en
nga simsima ni mina Dabid nga itun na
Namaratu ta pinakadama tam," kunda.
24 Ammi nedangagan na Pariseyu kiden ya
uhohugan da, a linibakan da i Hesus ta tolay
kiden.

"Namaratu hud ya pangalapan na tolayina ta pakapangwa na am awa Satanas, te itta tentu i Belzibub nga mayor na anitu kiden," kunda.
25-26 Ammi dana naamu ni Hesus ta kunna ten ya nonot da a tinabbag na hapa ya nesaned da ta tolay kiden.

"Had hud kun na nonot muy, te am Satanas mina ya nangatad ta pakapatugut ku ta sakā anitu na kiden a nakikattway na mantu ya dafu da en tekid, a naperdin mina ya patarabaku na en tekid. Te am makikattway mina ya tolay kiden nga makitapil ta gubyernu a awena hud sangaw maperdi na gubyernu da? A kumanen hapa am makikattway mina ya makipagyan kiden ta takday na bali, te maperdi hapa ya pagkakahulun da. A yen ya addet na tarabakun da.

27 "A am uray muy ta Satanas ya nangalapan ku ta pakapatugut ku ta anitu a had sin mantu ya nangalapan na ituldu my kiden ta pakapatugut da? Ikid mantu sangaw ya mangipasikkal ta pagkilluyan na nonot muy.

28-29 Te awan haman ta makagubat ta ibbalan ni Satanas am bakkan la ta masmasikanen ammi tentu, te yen sangaw ya mangabak tentu petta gubatan na ya ibbalan na en. A bakkan mantu ta kuman na inuhohug muyen, te ya kakurugan a ya Kahalwa na Namaratu ya pangalapan ku ta pakapatugut ku ta anitu, a yen mina ya pakkamun muy ta ittan tekamuy ya nesaad na Namaratu nga magturay ta ngamin.

30 A ya awan makikahulun teyak a mekwenta ta ikatupag nak, a ya awan makipaguknud teyak a mekwenta ta mangkutkutet.

31 "A gafu ta nepagsil muy ya dafu na anitu ta Kahalwa na Namaratu nga magyan teyak, itta mantu ya ibar ku tekamuy: Te maski am anu ya liwat na tolay ikid na pamadpadulay na ta ikattolay na kiden a mabalin ta mapakoma. Ammi ya mangipagsil ta dulay ta Kahalwa na Namaratu a awena pulus mapakoma.

32 A maski am inya mantu ya mamadpadulay ta Tolayin taga Langit a mapakoma, ammi ya mamadpadulay ta Kahalwa na Namaratu a awena pulus mapakoma maski am kanu, te magnayun ya liwat na addet ta addet.

33 "A am gagangay mantu ta mappya ya mayan na kayu awemuy mina ibar ta dulay ya kayu en, a am madi ya mayan na a awemuy mina ibar ta mappya ya kayu en, te ya mayan na ya mangibar am anu ya kasasaad na fun na en.

34 Negitta kam haman ta kuman na ulag, a had kukummuy mantu maguhohug ta mappya am dulay ya nonot muy, te am anu ya magyan ta nonot na tolay a yen ya iuhohug na.

35 A am mappya ya tolay a uknudan na hapa ya mappya na nonot, a mappya hapa sangaw ya iuhet na ta sakā tolay na kiden. Ammi am dulay ya tolay a intu sangaw iuhet na ya dulayen nga nauknud na ta nonot na.

36 "A pake ibar ku tekamuy ta am ittan sangaw ya araw na pangpa-gang na Namaratu ta tolay kiden a ibalat na sangaw ya ngamin kiden inuhohug da nga awan ta kapkappyan.

37 Te am anu ya inuhohug da a yen ta pa-gangan na kid, ono sagappyan na tekid," kunna.

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Te Mina Honas (Lk 11:29-36)

38 A ta nekabalin na nagbida tekid a naguhohug hapa ya kadwan kiden Pariseyu nga mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden.

"Mistro," kunda tentu, "mappya ta itta ya ipaitam ta pakapangwam petta pakaitan mi ta Namaratu ya nangidob teko," kunda.

39 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a

"Kuga awan ta kapkappyan na tolay kidin nga awan mangurug gafu ta awan ta maita da. Pake adayu kanan para la ta Namaratu, a awan sangaw ta ipaitak tekamuy am bakkan la ta kuman na nepaita na Namaratu gafu te mina Honasen nga pinaglavun na ta nabayag na araw.

40 Te ya kuman na nekafukuk ni mina Honasen ta sirat na dakalen ikan ta las-ud na talluhaw ikid na tallu hiklaman a kumanen hapa sangaw ta Tolayen taga Langit, te mafukukak hapa sangaw ta umag na lutak addet ta talluhaw ikid na tallu hiklaman.

41 "A am ittan sangaw ya araw na pamagang na Namaratu a ya taga Ninaba kiden nga kinasaba ni mina Honas ya mangpaliwat sangaw tekamuy, te nagbabawi kid haman gafu ta nepadangag ni mina Honas tekid. Ammi ya itta in sin nga mangipadangag tekamuy a malmalalaki haman ammi te mina Honas a awemuy haman kurugan am awan ta ipaita na tekamuy.

42 A ya takday para sangaw nga mangpaliwat tekamuy a intu hala ya babbayen ari ta lugar na Syiba, te nagafu ta pake adayu na lugar petta enna dangagan ya amu ni mina Ari en Solomun nga neatad na Namaratu tentu, ammi ya itta in sin tekamuy a malmalalaki haman ammi te mina Solomun a awemuy la kurugan.

43 "Ammi makkwa hala sangaw tekamuy ya kuman nakkwa ta takdayen tolay nga seanitu, te ya anitu na en a nagtugut

bit, a immange nakakalkalay ta bagbagetay kiden nga magapag ta pagyanan na.
Ammi gafu ta awan ta maapagan na a
44 ‘**Asakay, paruban ku la magtoli ta nagtugutan ken,**’ kunna. A tentu en
nakaita ta nagmappyan ya tolayen ikid na
awan ta mangihangat tentu,
45 a nagtugut ha ya anitu en, te im-
mange bit nangalap ta pitu ta sakā anitu
na kiden nga pake duldulay ammi tentu, a
sa simarok kid na, petta magyan kid ta to-
layen. A pake nagduldulay ya kasasaad na
tolayen ta pagyan na pitu kiden anitu ammi
ta ketta para la na takdayen. A kumanen
hapa sangaw tekamuy ikid na kagitta muy
kiden nagdupal,” kunna tekid.

Ya Pangikwenta Ni Hesus Ta Hina Na Ikid Na Kabagis Na
(Mk 8:31-35; Lk 8:19-21)

46 A tentu para la naguhohug ta tolay ki-
den a dumatang hapa ya hina na en ikid
na kabagis na kiden, te ikayat da magbida
tentu. A magindag kid ta bagaw na bali en,
te itta ya umange nangbar tentu.
47 “Itta kan ta bagaw ig hinam ikid na
kabagis mu kiden, a ikayat da kan mak-
ibida teko,” kunna te Hesus.
48 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
“On ay, ammi inya hud ig hinak ikid na
kabagis ku kiden am awa yen kid hapa,”
kunna.
49 A nesaned na netuldu ya kahulun na ki-
den ta umag na bali.
“Ye yan kid hapa ig hinak ikid na
kabagis ku,
50 te maski am inya ya mangidulot ta
ikayat ni Damakewan a yen kid ya kabagis
ku ikid ni hinak,” kunna.

13

Ya Keangarigan Na Magpurwak
(Mk 4:1-20; Lk 8:4-15)

1 A sangaw ta medyo furab a imuhet i
Hesus ta bali en, a umange ta pingit na alu-
gen kapye na nagtuttud petta mangituldu ta
tolay kiden.
2 A magananwan la a pake imaddu ya
tolay kiden nga kumalihung tentu. A gafu
ta pake imaddu kid na a gimon i Hesus ta se-
layag kapye na ha nagtuttud, a nagyan hapa
ya tolay kiden ta pingit nga magdangag.
3 A addu hapa ya netuldu ni Hesus tekid
ta keangarigan.
“Itta ya umange nagpurwak,” kunna.
4 “A nehunnak ya kadwan kiden hukal
ta dalan, ammi enna kid inafut na ma-
manuk kiden.
5 A nehunnak hapa ya kadwan kiden ta
kabatunen nga nebagbagtu ya lutak na, a
alistu kid nagtatuhu gafu ta awan ta pake
gimafutan na ramut da.
6 A ta kasikan na bilagen a nagladdag
kid, te awan ta nagramutan da, a nagkatang
kid na.
7 A ya kadwan para hukal a nehunnak
kid ta natungradanen gahut. A ta pagtuhu
na hukal kiden a negindan hapa ya gahut
kiden, a tinappanan na ya tuhu na hukal
kiden, a yen ta awedan nakapagmayan.
8 A ya kadwan kiden hukal a nehunnak
kid ta mappya na lutak, a yen kid ya pake
dumakal ikid na nakapagmayan, te itta ya
nagdawa ta magatut, a ya kadwan ta anna-
mafulu ikid na tallufulu.
9 “A am kakurugan ta itta ya bangbang
muy a mappya mantu ta pake dangagan
muy ya nabidakin tekamuy,” kunna.

Ya Gafu Na Pangituldu Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

10 A tentu nabalin nagbida a umabikan
hapa ya ituldu na kiden tentu, a pinohutan
da ya gafu na pagbida na ta keangarigan ta
tolay kiden. A ya tabbag na tekid a
11 “A on ay,” kunna, “te ikamuy la bit
ya nekallak na Namaratu petta amu muy
ya gagangay na pangikerutan na ta tolay
kiden, ammi ta kadwan kiden a melemad
la tekid.
12 Te am itta ya mangurug ta nadangag
na en a madaggan hapa sangaw ya amu na
petta addu. Ammi ya awanen mangurug a
maazyanan hapa ya amu na en.
13 A yen ta nagbida yak tekid ta keang-
garigan, te maski am itta ya mata da a
aweda haman maita ya mepaita tekid, a
maski am itta ya bangbang da a aweda pake
madangag ya mepadangag tekid, a yen ta
aweda maawatan ya mebida tekid.
14 A ikid mantu ya pagdulotān na uho-
hug na Namaratu nga linavun ni mina
Isayasen, te ya uhohug na en gafu tekid a
‘**Kanayun madangag muy ya mebar
tekamuy, ammi awemuy haman
maawatan ya madangag muy,
a kanayun maita muy hapa ya
mepaita tekamuy, ammi awemuy
haman amu am anu ya maita muy.**
15 **A on te kuman na nagbanad na
ya nonot muy, a awemuy pake
ukadan ya bangbang muy ikid
na mata muy petta awemuy pake
makadangag ikid na makaita.**
**A yen ta awemuy maawatan, ikid
na awemuy magbabawi petta
pagmappyan ta kam mina,**’ kunna.
16 “Ammi tekamuy nga petuldu teyak a
nagāsāt kanan, te amu muy ya maita muy
ikid na madangag muy.
17 A pake ibar ku tekamuy ta itta ya
addu na aglavun ikid na mappya na to-
lay ta idi nga nagkaragāt makaita ikid na

makadangag ta kuman na maita muy ikid
na madangag muy ta ayanin ammi nelogot
kid, te aweda nadatang ya araw na.

Ya Pangipalawag Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

18 "A dangagan muy mantu ya pagbalinan na keangarigan na magpurwak.
19 Te ya hukal kiden nga nehunnak ta
dalan a yen ya keangarigan na makadangag
ta uhohug na pangikerutan na Namaratu,
ammi gafu ta awena itug ya madangag na
a ange i Satanas tentu a tabtabangan na ya
nadangag na en petta kaliwatan na.
20 "A ya hukal kiden nga nehunnak
ta kabatunen a yen ya keangarigan na
makadangag ta uhohug na Namaratu a
ialistu na hapa ikatalak,
21 ammi gafu ta awena pake itug ya
madangag na en a awena la mabayag
na pangikatalak na, te am itta sangaw
ya pagzigātān na ono mangikatupag tentu
gafu ta uhohugen nga nekatalak na a alistu
hapa magtabeng, te kuman na ikazigman
na ya nekatalak na en.
22 "A ya hukal kiden nga nehunnak ta
dana natungradanen gahut a yen hapa ya
keangarigan na makadangag ta uhohug,
ammi gafu ta addu hapa ya burungan da
ta magmagannud, ikid na pakolangan da
ya pagba-nang da a yen kid na nonot ya
mangiduyat ta uhohugen, a awan na ta
pagbalinan na uhohugen petta magserbi
ta kappyanan da.
23 "A ya hukal kiden nga nehunnak ta
mappya na lutak a yen ya keangarigan
na makadangag ta uhohug na Namaratu,
a itug na hapa ya madangag na, a yen
mantu ya kuman na ammay nga maka-
pagmayan ta pake addu, a ta kadwan a
makapagmayan kid ta kustu, a ta kadwan
medyo makurang la," kunna.

Ya Keangarigan Na Ammay Ikid Na Gahut
(Mk 4:26-29)

24 A ya takday para na keangarigan nga
binida na tekid a intu yan:
"Ya gagangay na pangikerutan na Na-
maratu a meangarig hapa ta uma nga
namulan ta mappya na ammay.
25 Ammi ta pakasidug na makāuma en
ta hiklam a umange ya katapil na en, a
minulan na ha ya uma na en ta gahut ta
lemad, kapye na nagbilag.
26 A naggagindan mantu nagtatuhu ya
ammayen ikid na gahuten, ammi ta pag-
dawa na ammayen a mapilin hapa ya
gahuten,
27 a enna hapa nedanug na tagabu na
makāuma en,
'O Afu, anu napannun ya umamen ta
gahut? A te mapmappya hamanen ta
nepagmulamen ta ammay?' kunda kan
tentu.
28 'Kuga uyoyungan nak mantu
na katapil ken,' kunna kan hapa na
makāuma en.
'A ikayat mu de ta emmi hantudan ya
gahut kiden?' kunna kan tentu.
29 'Awemuy la, te mesipat hapa ma-
hantud ya ammay.
30 A azo padakalan muy ya ammay
ikid na gahut. Mappya yen ta maka-
paghuku bit ya gahuten a malogon na
mapili, te ibar ku sangaw ta maggagatab
kiden ta pilin da ya gahut apolu kapye da
sangaw gataban ya ammay, te babbadan
da hapa ya gahut kiden petta iwarad da ta
afuy, a sangaw alapan da hapa ya ammay
ta gitad ken,' kunna kan na makāuma en."

Ya Kadwan Para Na Keangarigan
(Mk 4:30-32; Lk 13:18,19)

31 A ya takday ha na keangarigan nga
binida ni Hesus a intu yan:
"A ya keangarigan na tolay kiden nga
iturayan na Namaratu a kuman kid na
kaassangan na hukal nga nemula ta lu-
tak,
32 te sangaw am dakal na a nagbalin ta
kadakalan na ngamin kiden mula, te magge
kuman na kayu, petta yen ya eyan na ma-
manuk kiden pagumukan," kunna.
33 "A meangarig hapa ya tolay kiden na
Namaratu ta kuman na tāpirit na asin nga
mekihu ta lappa, a yen ta sa maasinan ya
ngamin lappa," kunna.

Ya Kebalinan Na Keangarigan Na Gahut

34 A ya gagangay mantu ni Hesus tentu en
mangituldu ta addu na tolay a intu la binida
na ya keangarigan, te awan ta netuldu na
tekid am awa keangarigan la.
35 A kunna ten ya gagangay na, te yen
haman ya dana linavun na aglavunen gafu
tentu.
"**Magbida yak sangaw ta keangari-
gan, te bidan ku sangaw ya nele-
mad na Namaratu addet ta neka-
padday na paglelehutin,**" kunna.
36 A tentu en nabalin nangituldu ta tolay
kiden a nagtugutan na kid, a umange ta bali,
a dumadagdag hapa ya ituldu na kiden. A
ya uhohug da hapa tentu ta bali en a
"Ipalawag mu haen, Afu, ya keangari-
gan na gahut kiden nga nemula ta uma
en," kunda.
37 "A ya nagmula en ta mappya na am-
may," kunna, "a intu hala ya Tolayin taga
Langit.
38 A ya uma en nga namulan ta am-
mayen a yen ya keangarigan na ngamin
paglelehutin, a ya ammay kiden ya tolay

kiden na Namaratu, a ya gahut kiden ya
tolay ni Satanas,
39 te Satanas haman ya nangimula
tekid. A ya araw na gatab a yen ya pa-
gaddetan na arawin yan, a ya anghel kiden
sangaw ya kuman na maggagatab kiden.
40 A ya pangbadbad da en hapa ta gahut
kiden petta mewarad kid ta afuy, a kuma-
nen hapa sangaw ya makkwa ta tolay kiden
ta pagaddetan na arawin yan,
41 te doban ku sangaw ya anghel ku
kiden, a hantudan da sangaw ya ngamin
kiden mazigman ikid na mangwa ta dulay
ta lugar na tolay ku kiden,
42 a iabbang da kid sangaw ta lugar na
pangiapangan, a yen sangaw ya pagzigātān
da.
43 A am sa maazi sangaw ya ngamin
dulay a pake magdakar sangaw ya kalalaki
na mappya kiden tolay nga mesipat ta lugar
na Dama da ewan Namaratu.
"A am kakurugan ta itta ya bangbang
muy a mappya mantu ta pake dangagan
muy ya nabidakin tekamuy," kunna.

Ya Kadwan Kiden Keangarigan Ni Hesus

44 A ya kadwan kiden keangarigan nga
netuldu ni Hesus a intu yan:
"Ya gagangay na pangikerutan na Na-
maratu a meangarig hapa ta addu na
balituk nga nabayag nekali ta bangkag.
Ammi itta hapa ya umange nagaradu
ta bangkagen a nearadun hapa ya bal-
ituken. A gafu ta talak na ta gāsāt na
en a tinappanan na ha bit ya balituken,
te umange bit maglaku ta ngamin kiden
kwa na petta itta sangaw ya igatang na
ta bangkagen, petta kwa nan hapa ya
balituken.
45 "A ya takday ha na pangiangarigan
ku ta pangikerutan na Namaratu a ku-
man na takday tolay nga maguknud ta
magindumohuma na batu nga ispot.
46 A tentu en nakaita ta takday na batu
nga pake mangina a enna hapa nelaku ya
ngamin kiden kwa na petta itta ya igatang
na ta batu en.
47 "A ya takday para na pangiangarigan
ku ta pangikerutan na Namaratu a ku-
man na sigay nga nehuklad da ta danum,
a nakaalap kid hapa ta pake addu na
magdaduma na ikan.
48 A gafu ta pake napannu ya sigay da
en a enda ginerger ta pingit, kapye da nag-
tuttud nagpili ta ikan kiden, te ya ikan kiden
nga mappya a inuknud da, ammi newarad
da hala ya madi.
49 A kumanen hapa sangaw ya makkwa
ta tolay kiden ta pagaddetan na arawin yan,
te ange sangaw ya anghel kiden a igungay
da sangaw ya dulay kiden tolay ta mappya
kiden,
50 a iwarad da kid sangaw ta pangia-
pangan, a yen sangaw ya pagzigātān da,"
kunna.
51 A sangaw pinohutan ni Hesus ta ituldu
na kiden am naawatan da ya ngamin binida
na tekid, a "**On,**" kunda hapa.
52 "Am itta mantu ya makkamu ta lintig
na Namaratu otturu metuldu hapa ta
gagangay na pangikerutan na Namaratu
a imaddun mantu ya amu na petta itta ya
ituldu na nga dan ikid na bagu." kunna
tekid.

Ya Pagpaka-lat Da Ta Ituldu Ni Hesus
(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

53 A tentu en nabalin nangituldu ta kean-
garigan kiden a nagtugut ha, te ange ta
lugar na en hapa la.
54 A tentu en dumatang ta ili na en a
umange hapa nangituldu ta kapilya. A
pake nepagpaka-lat da hapa, te kalugarān
da haman a papa-nun na makkamu man-
gituldu, a yen ta nagimpopohut kid na ta
pagpaka-lat da tentu.
"Inya hud ya nangalapan na ta ku-
manin na bida?," kun na takday.
"A anu hud ya ikayat na uhohugan?"
kunna hapa na takday.
"A anu kawagan na ta itta ya paka-
pangwa na?" kunna para na takday.
55-57 A gafu ta kalugarān da ikid na kagitta
da en napanglaw a aweda kinurug, a
nedadula da.
"Bakkan hud ta anak na kalapintero
ikid ni Mariya en nga kagitta tam na-
panglaw? Yaga kagitta tam hapa ya
kabagis na kiden Santiago ikid ni Hose,
ikid ni Simon, ikid ni Hudas, ikid na wāgi
na kiden nga babay nga magyan sin. A
inya mantu ya nangalapan na ta ituldu na
ikid na pakapangwa na?" kunda.
Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Kakurugan ta madayawan ya aglavun
na Namaratu ta ngamin kiden lugar,
ammi fwera la ta lugar na en hapa la ikid
na bali na," kunna.
58 A gafu ta aweda kinurug a assang la ya
nepaita na ta pakapangwa na ta agyan da.

14

Ya Pasi Ni Hwan En Nga Nangzigut Ta Tolay
(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

1 A gafu ta ngamin kiden tinarabaku ni
Hesus a simaned hapa ya damag na addet
ta addu na lugar. A ta nepakadamag ni
Gubernador Herud ta ngamin tinarabaku
na a pahig na ta intu hala i Hwanen nga
pinapasi na ta idi otturu natolay hala.

2 “Intu malat i Hwanen nga nangzigut
ta tolay kiden, a yen ta itta ya paka-
pangwa na, te natolay hala ta pasi na en,”
kunna kan ta magyan kiden tentu.

3-5 A ya gafu na nepangpapasi ni Heruden
te Hwan ta idi a nangadallaw i Heruden,
te inatawa na ya ipag na en nga atawa na
kabagis na en Felipe. A yen ta natotoli
hapa i Hwan te Heruden petta ihuya na ya
tinarabaku na en.

“Nakaliwat kan ta Namaratu te ginu-
batam haman ya atawa na kabagis men,”
kunna te Herud.

A gafu ta pangihuya ni Hwan tentu a ikayat
ni Herud ta papasin na mina, ammi nag-
talaw hapa ta tolay kiden, te nekwenta da
i Hwan ta mappya na tolay nga dinob na
Namaratu. Ammi te Herodias hapa, (intu
hala ya ipag ni Herud nga inatawa na,) a
pake nekatupag na hapa i Hwan gafu ta
pangihuya na tekid, a yen ta nepagafut ni
Herud nepabalud petta matappag hapa ya
atawa na en Herodias.

6 A ta nekabalud para la ni Hwan a mag-
ayayat ig Herud ta araw na nekeanak na en
ta idi, a umange hapa ya anak ni Herodias
nga balatang, a nangayaw hapa ta atubang
na sangaili kiden.

7 A gafu ta pake natalakan i Herud ta
pangayaw na balatangen a

“Pagasingan ta Dyos, Aboy, am awek
iatad teko ya kompormi na adangam
teyak,” kunna tentu.

8 A gafu ta pangsanat na hina na en tentu a

“Iatad mu mantu teyak ya ulu ni Hwan,
te pedatang mu sin nga melātuk,” kunna.

9-10 A nadamdam hapa i Herud ta inadang
na en, ammi gafu ta nekari na en tentu
ikid na amat na hapa ta sangaili na kiden
a dinob na ya ange mangputul te Hwan ta
pagbaludanen, a nebilin na ta meatad ya
ulu na ta balatangen.

11 A magananwan la a itta ya nangidatang
ta ulu na en nga nelātuk da, a negawat da ta
balatangen, otturu negawat na hapa te hina
na en.

12 A ya ituldu kiden ni Hwan a enda hapa
inalap ya bari na, a netanam da kapye da
nedanug te Hesus.

Ya Pagtugut Ni Hesus Ikid Na Pagpakan Na Ta Limaribu
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13)

13 A ta nepakadangag ni Hesus ta pasi ni
Hwan a naglugan kid ha na ituldu na kiden
ta selayag da en petta umadayu kid ta lugar
ni Herud, a umange kid ta awan ta totolay
ta dammang na alugen. Ammi kadulayan
na te nadamag na kadwan kiden tolay ya
eyan da a inakkawan da kid, te inange da ya
pingit na alugen.

14 A ta datang nig Hesus ta datangan da en
a itta hala ten ya tolay kiden nga nagapag
tentu. A ta nepakaita na ta kaddu da a tima-
lin hapa ya allak na tekid, a pinagmappya
na hapa ya nagtatākit tekid.

15 A tentu en marimat a nagburung na ya
ituldu na kiden gafu ta tolay kiden, a enda
nebar te Hesus.

“Mappya, Afu, ta patugutam ya tolay
kidin, petta e kid gumatang ta pamuhab
da ta babali kidewan, te furab na a awan
haman ta pangalapan ta isin,” kunda.

16 “Maski aweda mina magtugut, te ika-
muy mina ya mangatad ta kanan da,”
kunna hapa tekid.

17 “A on ay, ammi intu la itta sin ya
lima na pan ikid na dwahukal na dalag,”
kunda hapa.

18 “A alapan muy kid mantu sin,” kunna
ha,

19 otturu pinagtuttud na ya tolay kiden ta
kakaddatanen. A tentu en nanggawat ta
lima kiden pan ikid na duwa kiden ikan a
tumangad hapa ta langit petta pakimallak
na ya kanan da.

A sangaw ginadgadwa na ya pan kiden
ikid na ikan kiden, kapye na kid negawat ta
ituldu na kiden petta ikid ya mangisaned ta
tolay kiden.

20 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid.
A tekid na nabalin nagkakan a pinannu da
ya mafulu duwa na la-ba ta huna na tolay
kiden.

21 A ya kaddu na nagkakan kiden a li-
maribu kid na lālāki fwera ta bābāy ikid na
ānāk.

Ya Pagpapa-yat Ni Hesus Ta Danum
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

22 A sangaw pinaglugan ni Hesus ya it-
uldu na kiden ta selayag da en, petta
mapolu kid ta dammang, te mapozan la bit
petta patugutan na hapa ya tolay kiden.

23 A tentun nakapatugut tekid a gimon
hapa tatakday ta bagetay, te ange makimal-
lak. A nagyan la ten tatakday nakimallak
abat ta hiklam.

24 Ammi ya ituldu na kiden a nakatangn-
gan kid na ta alugen, a sisikbatan na kid
na palung, te atubangan na kid hapa na
paddad.

25 A tentu en nagkarawan a umange i
Hesus tekid nga nagpapa-yat ta danumen.

26 A ta pakaita da tentu nga magpapa-yat
ta danum a nagtalaw kid na, te pahig da ta
datay, a kumahkahaw kid na.

27 Ammi alistu hapa i Hesus nagayag
tekid,

“Awemuy la magtalaw te iyakin yan,”
kunna.

28 “A am kakurugan ta iko, Afu, a ayagan nak hapa sina, te magpa-yatak hapa ta danum,” kunna hapa ni Pedru.
29 “On, e ka mantu sin,” kunna ha ni Hesus tentu.
A dumagut mantu i Pedru ta selayagen, a nagpapa-yat hapa ta danum kumin te Hesus.
30 Ammi gafu ta nagliplipay hapa ta kasikan na paddad a kima-ma la nagtalaw a namegafu lumammad, a nagayag na, “**Ikerutan nak O, Afu,**” kunna.
31 A alistu tina-mak ni Hesus ta kamat na en.
“Kuga assang la ya pangikatalak mu. Anu haman ta pinagduwaduwam ya nonot mu,” kunna hapa tentu.
32 A tentu nangitoli ta selayagen a nagimmang hapa ya paddad.
33 A ya kadwan kiden hapa ta selayagen a pake dinayawan da i Hesus.
“Kakurugan kad, Afu, ta iko ya Anak na Namaratu ewan,” kunda.
34 A ta nepakadakit dan a itta kid na ta lugar na Genesaret,
35 a nalasin na kid hapa na tolay kiden, a nagbabilag kid ta babali kiden, te enda inalap ya ngamin kiden nagtatākit, a nedatang da kid te Hesus.
36 A nakimemallak kid ta si-gedan da la ya kayadan na barawasi na en, a nagmappya hapa ya ngamin kiden nakasi-ged tentu.

15

Ya Pagzigmanan Na Tolay
(Mk 7:1-23)

1 A ta takday ha na araw a umange te Hesus ya kadwan kiden Pariseyu nga taga Herusalem, ikid na mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden, a imbestigaran da i Hesus gafu ta ituldu na kiden. A ya nebar da tentu a
2 “Anu awena haman dumagdag na ituldum kiden ta netuldu na dadagkal tam kiden, te am kada mangan kid a aweda bit magbaggaw ta kamat da?” kunda tentu.
3 “A itta hapa ya pohutan ku tekamuy,” kunna, “te anu kawagan na ta soysoyan muy ya lintig na Namaratu petta itali muy ya ituldu muy?
4 Te ya nebar na Namaratu tekitam a
“‘**Nonotan muy ig dama muy ikid na hina muy,**’ kunna. ‘**A mappya ta mapapasi hapa ya maguhohug ta dulay tekid,**’ kunna ha.
5 Ammi tekamuy a ugtulān muy haman ya uhohug na en, te ya ituldu muy ta tolay kiden a
‘Dana mangatad kam bit ta simbaan na Namaratu, a am awan na sangaw ta iuffun muy ta dadagkal muy a ibar muy tekid ta dana neatad muy na ta Namaratu,’ kummuy haman.
6 A gafu ta kumanen a awemuy ipalubus ta kurugan da ya nebar na Namaratu gafu ta dadagkal da kiden. A liblibangan muy mantu ya uhohug na Namaratu petta idulot da ya ituldu muy.
7 Ammi kuga magimmamappya kam, a kustu hapa ya nepeuhohug na Namaratu ta aglavunen Isayas gafu tekamuy, te
8 ‘**Dayawan nak na tolay kidin ta simuk da, ammi adayu garay ya nonot da teyak.**
9 **Awan mantu ta kapkappyan na pangdayaw da teyak, te igitta da haman ya ituldu da ta itulduk,**’ kunna.”
10 A ta nepaguhohug ni Hesus ta isin a pake pinaabikan na hapa ya kadwan kiden tolay tentu petta madangag da hapa ya ibar na.
“Pake dangagan muy ya uhohug ku tekamuy petta maawatan muy:
11 Bakkan ta intu ikazigman na Namaratu ya awan magbaggaw kapye na mangan, baka ikazigman na hud ya itun muy ta simuk muy awa intu hud la ikazigman na ya dulay nga nagafu ta simuk muy,” kunna tekid.
12 A ta magananwan la a itta hapa ya ibar na ituldu na kiden tentu.
“Awem de amu, Afu, ta pake ikatupag na ka na Pariseyu kiden gafu ta inuhohug mu tekid?” kunda.
13-14 “Bay-an muy la yana kid, te ya awan kiden nemula ni Damakewan a mappya ta mahantud kid, te daram kid haman. A am daram ya mangituldu ta kagitta na en daram a azo meavut kid duwa,” kunna tekid.
15 A ya uhohug hapa ni Pedru a
“Mappya, Afu, ta pake ipasikkal mu ya ikayat mu uhohugan ta ikazigman na Namaratu, te awemi maawatan,” kunna.
16 “Anu awemuy hapa metug ya inuhohug ken?
17 A awemuy hud manonot ta maski am itta ya duping nga mehulun ta kanan na tolay a ange hala ta sirat na kapye na sangaw mewarad.
18 Ammi ya imuhet ta simuk na tolay a magafu hala ta nonot na, a yen ya mangatad ta pagzigmanan na.
19 Te ya magafu ta nonot na tolay a dulay na nonot, ikid na pangpapasi na ta ikattolay na kiden, ikid na pangadallaw na, ikid na pagtakaw na, ikid na pagladdud na, ikid na pamadpadulay na.
20 Yen kid ya mangatad ta pagzigmanan na tolay, ammi ta awemen pagbaggaw a awan bale,” kunna.

Ya Gagangay Na Masikan Mangikatalak
(Mk 7:24-30)

21 A ta nekabalin na kumanen a nagtatugut ha ig Hesus ta nagyanan da en, te
ange kid ta tagad ta lugar na Tiro ikid na
Sidon.
22 A tekid para la nagyan ten a umange
hapa ya takday babbay nga Hentil taga
Kanaan, a binaran na i Hesus,
"Anak ni Dabid," kunna, "Ikallak nak O,
Afu, te pake mazigatan ya anak ken nga
babbay gafu ta anitu na," kunna.
23 Ammi awena pulus nagsitang ni Hesusen.
A gafu ta pakolangan na la na babbayen a
mahulat na ya ituldu na kiden.
"Pagustum mina, Afu, petta magtugut,
te kuga masitang ya babbayin nga dumagdag tekitam," kunda.
24 Ammi ya tabbag hapa ni Hesus tekid a
"Awek haman nedob ta isina kid
na tolay, te yen la ya umeyan ku sin
petta makaapagak ta Istralita kiden nga
netawag ta Dyos da," kunna.
25 Ammi umabikan hapa ya babbayen, a
namalentud ta atubang ni Hesus, a
"Uffunan nak kad, Afu," kunna.
26 "On ay, ammi dulay am meatad ta atu
ya kanan na anak kidin," kunna hapa ni
Hesus tentu.
27 "Kakurugan, Afu, ya uhohug mina,
ammi awena hud mangan na atu kiden
ta hugta na dafu na en nga nahunnak ta
lutak?" kunna hapa na babbayen.
28 A gafu ta uhohug na babbayen a
"Kakurugan ta masikan ya pangikatalak mu, Aboy, magdulot hala ya kuman
na inadang mu teyak," kun ni Hesus
tentu.
A ye-yen hala na oras ya nepagmappya na
anak na en.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Kadwan Nagtakit
(Mk 7:31-37)

29 A ta nekabalin nig Hesusen ta iten a
nagtatugut kid ha, a inange da ya pingit na
Alug na Galileya, kapye da gimon ta bagetay, a nagtuttud i Hesus petta magibannag.
30 A tentu para la nagtuttud a dumatang
ya pake addu na tolay nga mangikahad ta
pilay, ikid na pukul, ikid na daram, ikid
na umal, ikid na addu para. A ta nepangitabnak da tekid ta atubang ni Hesus a sa
pinagmappya na kid hapa.
31 A ta nepakaita na tolay kiden ta sa
nagmappyan ya ngamin kiden neange da
tentu a pake dinayawan da hapa ya Dyos na
Istralita kiden.

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Appataribu
(Mk 8:1-9)

32 A ta nekabalin ni Hesus nagpamappya
ta neange da kiden tentu a pinaabikan na
ya ituldu na kiden petta madangag da ha ya
bida na tekid.
"Kuga timalin ya allak ku ta tolay kidin,
te tallu araw kid na teyak, a naafut na ya
balun da. A am padatangan ku kid mina
ta bali da a magkafuy kid ta dalan gafu ta
bisin da," kunna.
33 "A onay, ammi bababang kid, Afu, a
had ya pangalapan tam ta isin na lugar ta
ipakan tam tekid, te adayu haman yan ta
babali," kunda hapa tentu.
34 "A awan hud ta huna muy nga pan?"
kunna ha tekid.
"A itta ay, ammi pitpitu hukal la, ikid na
assang kid la na daldalag," kunda hapa.
35 A gafu ta kumanen a pinagtuttud na ya
tolay kiden ta lutak,
36 a ginawat na hapa ya pan kiden kontodu
daldalag kiden, kapye na kid nepakimallak.
A sangaw ginadgadwa na kid hapa, kapye
na kid negawat ta ituldu na kiden, petta
isaned da kid hapa ta tolay kiden.
37 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid, a
sangaw inuknud da hapa ya pitu na la-ba ta
nehuna na tolay kiden.
38 A ya kaddu na nagkakan kiden a appataribu kid na lālāki fwera ta bābāy ikid na
ānāk.
39 A sangaw pinatugut ni Hesus ya tolay
kiden, kapye na naglugan hapa ta selayag
kontodu ituldu na kiden, te ange kid na ta
lugar na Magadan.

16

Ya Pangparuba Na Pariseyu Ikid Na Saduseyu Te Hesus
(Mk 8:11-21)

1 A ta ketta para la nig Hesus ta lugar
na Magadan a umange ha tentu ya kadwan kiden Pariseyu ikid na Saduseyu, petta
paruban da.
"Mistro," kunda, "mappya ta itta ya
ipaitam ta pakapangwam petta pakaitan
mi ta Namaratu ya nangidob teko," kunda
tentu.
2-3 A ya tabbag na en hapa tekid a
"Gafu ta itta ya pakaitan ta langit a
amu muy am magbilag ta lakwat ono am
magudan. A anu kawagan na mantu ta
awemuy malasin ya pakapangwa na Namaratu am itta ya pakaitan na?
4 Kuga awan ta kapkappyan na awan
mangurug gafu ta awan ta mepaita tentu.
Ammi awan sangaw ta mepaita tekamuy, te
intu mina pagnonotan muy ya nakkwa ta
aglavunen mina Honas," kunna tekid,
a nagtugutan na kid. A naghahulun ha ig
Hesus ikid na ituldu na kiden nga ange ta
dammang na alugen.

5 A ta pakadatang da ta dammang a awan
ta kanan da ta tangngan na araw, te nali-
watan na ituldu na kiden ya nagbalun ta
pan.
6 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Mappya ta palanan muy ya beking* na
Pariseyu kiden ikid na Saduseyu kiden, te
dulay," kunna.
7 A nagbabidan da am anu ya ikayat na uho-
hugan, te pahig na kadwan ta tabarangan
na kid gafu ta naliwatan da ya magbalun ta
pan.
8-10 Ammi ta nepakarikna ni Hesus ta bida
da a
"Anu kuga pagbabidan muy ya kawan
na kanan tam? Kuman na awemuy
maawatan ya inuhohug ken, yaga assang
la ya pangikatalak muy, te naliwatan
muy de ya lima kiden pan nga nakabat-
tugan na limaribu kiden, ikid na pitu ki-
den pan nga nakabattugan na appataribu
kiden? A naliwatan muy hapa de am piga
na la-ba ya nauknud muy ta nekabalin na
limaribu kiden ikid na appataribu kiden?
11 Anu awemuy haman maawatan ya
inuhohug ken nga '**Palanan muy mina
ya beking na Pariseyu kiden ikid na
Saduseyu kiden?**' Pake nonotan muy, te
bakkan ta intu bidan ku ya kanan tam,"
kunna.
12 A gafu ta inuhohug na en a yen ya
nepakanonot da ta intu papalan na tekid ya
ituldu na Pariseyu kiden ikid na Saduseyu
kiden, te bakkan ta kanan ya ikayat na uho-
hugan.

*Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Pangitan Da
Tentu*
(Mk 8:27-29; Lk 9:18-27)

13 A tekiden umabikan ta ili na Sesariya
Pilipo a itta ya pinohutan ni Hesus ta ituldu
na kiden;
"Anu kan ya pangitan na tolay kiden
teyak am inya yak?" kunna tekid.
14 "A pahig na kadwan ta iko i mina
Hwanen nga nangzigut ta tolay kiden ta
idi, te ibar da ta natolay hala. Ammi ta
kadwan a pahig da ta iko ya aglavunen
Eliyas nga magtoli kan ta lutakin. A
ta kadwan para a pahig da ta iko ya
aglavunen mina Heremyas," kunda.
15 "A ikamuy ay, anu hapa ya pangitan
muy teyak?" kunna ha tekid.
16 A i Simon Pedru ya alistu tumabbag;
"A iko ya Mangikerutanen nga netun
na Namaratu ta pinakadama mi, te Anak
ka na sigatolay na Dyos," kunna.
17 "Pake nagāsāt kan, Simon, te awem
mina amu am inya yak am awa netuldu
na ka ni Damakewan.
18 A gafu ta Pedru† hapa ya ngagam a
iko ya kuman na pundasyon na batu, te iko
ya pamepegafwanan ku ta tolay ku kiden
nga pagyanan ku ta lutakin, a awan sangaw
ta makaperdi ta pagyanan ku maski ta pasi.
19 A iko hapa ya itunglak ku ta
makkamu ta pangikerutan na Namaratu
ta lutakin, petta intu sangaw ihangat mu ta
lutakin ya dana nehangat na Namaratu, a
intu sangaw ipalubus mu ta lutakin ya dana
nepalubus na Namaratu," kunna.
20 A sangaw pake nebar ni Hesus ta aweda
mina bibidan ta intu ya pinakadama da nga
nekari na Namaratu.

Ya Pangilavun Ni Hesus Ta Pasi Na
(Mk 8:31—9:1; Lk 9:22-27)

21 A ta nekabalin na en a namegafun
hapa i Hesus nga mangipadangag ta pasi na
tekid.
"Mappya ta e yak sangaw ta ili na
Herusalem, petta pakākāllakan nak san-
gaw na pinakadakal na Hudyo kiden
kapye dak sangaw papapasi, ammi ma-
tolayak hala sangaw am nagpasan ya tal-
luhaw," kunna.
22 Ammi ta nepaguhohug ni Hesus ta isin a
sang neadayu ni Pedru, kapye na nehuya;
"Awem mina ibar ta mapapasi ka, Afu,
te Namaratu ya makkamu teko," kunna.
23 A nagbalittag hapa i Hesus nga nan-
gatubang te Pedru, a
"Umadayu kan teyak, te itta ya Satanas
teko, te sanatan nak nga magliwat, te
bakkan ta uray na Namaratu ya ibar mu
teyak awa uray hud la na tolay," kunna
tentu.
24 A tentu en ha naguhohug ta ituldu na
kiden a kumanin ya nebar na tekid:
"Am itta ya mayat dumagdag teyak a
mappya ta pagtalekudan na ya bari na,
a attaman na ya zigat na pangurug na
teyak, petta makadagdag teyak.
25 Te maski am inya ya mangkenga ta
angat na a masi hala sangaw ta magnayun.
Ammi ya mangisagapil ta angat na gafu ta
pangurug na teyak a matolay hala sangaw
nga magnayun.
26 Te maski am itta mina ya nakaalap
ta ngamin kiden magmagannud ta paglele-
hutin a itta hud sangaw ya kappyanan na
tentu am nawakay ya kahalwa na ta pasi
na? A itta hud sangaw ya pangsaka na ta
kahalwa na petta matolay mina?
27 A yen mina ya nonotan muy, te
gagangay ta magtoli sangaw sin ya To-
layin taga Langit kontodu anghel na kiden

* **16:6** Ya beking ya ikihu da ta arena en am mamadday kid ta pan petta bumlad ya panen am malutu. † **16:18** Ya ngagan na "Pedru" ta agsitang da en a "Batu" tekitam Agta.

a mehulun hapa tentu ya ngamin paka-
pangwa na Namaratu, a yen sangaw ya
pangatad na ta tagtakday tolay ta megitta ta
tinarabaku na.
28 Ammi kustu hapa ya ibar ku teka-
muy ta matolay la ya kadwan kiden teka-
muy petta maita muy sangaw ya Tolayen
taga Langit sekadakar na en ta kuman na
intu am ange sangaw sin magtogkok ta pa-
gariyan na en," kunna.

17

Ya Pagdakar Na Bari Ni Hesus
(Mk 9:2-8; Lk 9:28-36)

1 A ta nepagpasa na annam na araw a
inalap ni Hesus ig Pedru, ikid na magk-
abagis kiden Santiago ikid ni Hwan, a sa
naghahulun kid nga gimon ta ata-nang na
bagetay.
2 A ta datang da ta utun a ka-ma la nanguli
ya mukat ni Hesus, te nagdakar ta kuman
na dakar na bilag, a pake nagfuraw hapa
ya barawasi na en ta kuman na kadakar na
zilag.
3 A nepagka-ma da hapa ya lalattog ni
mina Moses ikid ni Eliyas, a nagbida kid te
Hesus. A ya uhohug hapa ni Pedru a
4 "Mappya, Afu, te itta kamin sin, te
am ikayat mu a mamaddayak na ta tallu
na monyumento, petta tagtakday kam ni
Moses ikid ni Eliyas ta monyumento,"
kunna.
5 Ammi ta paguhohug para la ni Pedru a
imakban ya pake furaw na kulam a tinap-
panan na kid, a nadangag da ya maguhohug
tekid ta umag na kulamen:
"Ye-yan ya Anak kin nga pake iddukan
ku, a matalakanak hapa tentu. Mappya
ta dangagan muy ya ituldu na tekamuy,"
kunna.
6 A alistu nagtakab ya ituldu kiden ni Hesus,
te pake nagtalaw kid na ta pakadangag da ta
naguhohugen tekid.
7 Ammi enna kid sini-ged ni Hesus, a
"Imivwat kanan, a awemuy la magta-
law," kunna tekid.
8 A tekid na tumangad a intu la naita da i
Hesusen.
9 A tekiden dumadagut ta bagetayen a
nebar ni Hesus tekid ta aweda la bit bibidan
ya naita da,
"te mappya ta apolu masi ya Tolayin
taga Langit kapye na sangaw matolay,
a yen sangaw ya pangipadangag muy,"
kunna.
10 A ya uhohug da hapa tentu,
"A am gagangay ta kunna ten sangaw
ya kasasaad mu, Afu, ta iangem ta lutakin
a anu mantu ya ikayat na uhohugan na
mangituldu kiden? Te ibar da haman
ta apolu maglattog ha i mina Eliyasen
kapye na umange ya Mangikerutanen
nga nekari na Namaratu. Ammi ikon
haman ya napolu," kunda.
11 "Kustu hala ya nebar da," kunna
hapa ni Hesus, "te kakurugan ta apolu
maglattog i mina Eliyas, petta dana
iparan na ya tolay kiden.
12 Ammi ya ibar ku tekamuy a nabayag
na haman ya nelalattog ni Eliyas, a aweda
amu ta intu, a yen ta tinapangan na
pinakadakal tam, a kumanen hapa sangaw
ya tarabakun da teyak nga Tolayin taga
Langit," kunna.
13 A gafu ta nebar na en tekid a yen ya
nakkamun da ta intu binida na tekid i mina
Hwanen nga nangzigut ta tolay kiden.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Abbingen Seanitu
(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

14 A tekiden nakadagut ta agyan na kad-
wan kiden ituldu na ta akban na bage-
tayen a pake umaddun ya tolay kiden nga
nagindag tentu. A umange hapa ya tak-
day nga namalentud ta atubang ni Hesus, a
nakimemallak tentu.
15 "Ikallak mu haen ya anak kin, Afu,
te magkiskissiw, a pake mazigatan, te
mahunnak ta afuy yaga danum.
16 Neangek apolu ta ituldum kidin,
ammi aweda haman mapagmappya,"
kunna.
17 "Kuga awan ta kapkappyan na tolay
kidin yan nga awan maketug ta pangurug
da. Bababang ya kabayag na pagyan ku
tekamuy nga mangitulduldu, ammi awe-
muy para la netug. Iange muy mantu sin
ya abbingina," kunna.
18 A ta nepangihuya ni Hesus ta anitu na
abbingen a nealistu na nagtugutan, a yen ya
nepagmappya na abbingen.
19 A sangaw ta awan ta nakibidan te
Hesus a umange tentu ya ituldu na kiden, a
"Anu awemi napatugut ya anitu na
en?" kunda tentu.
20 "A on ay te awemuy pake nekatalak
ta makkwa na Namaratu ya ibar muy,"
kunna hapa. "Te pake ibar ku tekamuy
ta am itta ya pangikatalak muy tentu
maski la ta kuman na kaassangan na
hukal a mabalin ta ibar muy ta bagetayin,
'**Umalit ka ta lugarewan,**' a umalit hala,
te awan sangaw ta awemuy makkwa am
kustu ya pangikatalak muy.
21 Ammi ya kuman na anitu en nga
pinatugut ku ta ayanen a awena magtugut
am awemuy bit pagpasān ya pangan muy ta
pakimallak muy," kunna.
22 A ta takday ha na araw tekiden
nagkakampat ta iten Galileya a itta hapa i
Hesus tekid, a binida na ha ya pasi na tekid.

"Papasin da hala sangaw ya Tolayin taga Langit, te itta sangaw ya mangitalaba teyak, a yen sangaw ya panggafut da teyak.

23 Ammi maski am papasin dak a matolayak hala sangaw ta mekatallu na araw," kunna.
A pake nagdamdam kid na ta inuhohug na en tekid.

Ya Pakaapag Ni Pedru Ta Pirak Ta Simuk Na Ikan

24 A tekiden dumatang ta ili na Kapernayum a nesimmun da ya magtuki kiden ta bwis na Simbaan. A pinohutan da hapa te Pedru am magpaga i Hesus ta bwis.

"Anu, awena de magpaga na mistro muy ta bwis na Simbaan?" kunda tentu.

25 "Haan man," kunna hapa ni Pedru.
Ammi ta datang ni Pedru ta bali a nepagkama na hapa ya pohut ni Hesus tentu.

"Anu ya uray mu, Simon, ta gagangay na ari kiden ta lutakin am had sin na tolay ya pagpagan da ta bwis? Intu de pagpagan da ya kagitta da kiden ono taga kadwan kiden lugar?" kunna tentu.

26 "A intu pagpagan da ya taga kadwan kiden lugar," kun ni Pedru.

"A ta kumanen awena mantu magpaga na kagitta da kiden," kun ni Hesus.

27 "Ammi mappya ta magpaga kita hala petta awan ta bida. Ara, mangalap ka mantu ta banwit, a em iparuba ta alugewan, te ya imunnan na maalap mu a itam sangaw ya pirak ta simuk na en, a yen sangaw ya iangem ta simbaanen, te kustu hala ta pagpaga ta ta bwis ta," kunna.

18

Ya Bida Na Umalinnak
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-50)

1 A ta pagyan da para la ten a itta ya ikayat na ituldu na kiden ta pohutan da te Hesus,

"Afu, inya hud sangaw tekami ya pake kadakalan na makipagturay teko ta pagariyan na Namaratu ewan?" kunda.
2 A pinaabikan bit ni Hesus ya takday abbing, kapye na pinatayuk ta nagtatangngan da,
3 a sangaw tinabbag na hapa ya pohut da.

"Ya pake ibar ku tekamuy a am awemuy mauli petta negitta kam ta kuman na abbing a awemuy sangaw mesipat ta pagariyan na Namaratu.

4 Te maski am inya sangaw ya imalinnak ta nonot na ta kuman na abbingin yan a yen sangaw ya pake kadakalan na ngamin kiden tolay na Namaratu," kunna.
5 A ya uhohug na para tekid a

"Maski am inya hapa ya mangtagop ta abbing nga kumanin gafu ta pangurug na teyak a mekwenta ta iyak hapa ya pinagdulot na.

6 Ammi am itta ya mangituldu ta dulay ta maski takday la na kaassangan kiden nga mangurug teyak a pake kakallak sangaw. A mapmappya mina en ta dana nakaddangan ya lig na en ta dappug na batu kapye na newarad ta bebay, petta awena mina nakaliwat.

7 Kakallak ya tolay kiden gafu ta ketta na pakaayayyawan da ta pagliwat da, ammi pake kakallak para ya tolayen nga mangayayyaw tekid.

8 "A yen mina ya pagnonotan muy ta bari muy, te am angarigan ta kamat mu ono takkim ya gafu na pagliwat mu a awem hud gappakan kapyem iwarad, petta awem sangaw melogot? Te mapmappya ta napukulan ka mina nga magdulot ta magnayun na pagtolayam ammi ta mewarad ka ta afuyen nga awan maazap gafu ta awemen inazi.

9 A kumanen hapa ta matam, te am angarigan ta matam ya gafu na pagliwat mu a awem hud kilotan kapyem iwarad, petta awem melogot? Te mapmappya ta bulding ka mina nga magdulot ta magnayun na pagtolayam ammi ta mewarad ka ta afuyen gafu ta awemen inazi.

10 "A ya ibar ku hapa tekamuy ngamin a itan muy ta idadula muy ya maski takday la na kaassangan na mangurug kiden teyak, te itta ya anghel da nga mangtaron tekid, a mangidarum kid hapa ta atubang na Damakewan.

11-14 A intu mina pagnonotan muy ya magtaron ta kalneru. Te am angarigan ta itta ya magatut na kalneru na ammi metawag hapa ya takday, a awena hud isirak ya siyamafulu siyam kiden ta panganan da kapye na ange magapag ta takdayen nga netawag? A am naapagan nan a yen ya pake ikatalak na ammi ta awan kiden netawag. A kumanen hapa te Damakewan, te awena ikayat ta itta ya metawag maski ta takday la na kaassangan kiden nga mangurug teyak, te yen ta umange ya Tolayin taga Langit ta lutakin petta ikerutan na ya netawag," kunna.

Ya Kwan Tam Mina Gafu Ta Nagliwat Tekitam

15 A ya takday para na bida ni Hesus tekid a

"Am angarigan ta itta ya liwat na takday kabagis mu teko a e ka mantu tatakday makibida tentu, a tabarangam. Am ikayat na dangagan ya itabarang mu tentu a awan kad mappya, te nagmappya kanan," kunna.

16 "Ammi am angarigan ta awena ikayat kurugan ya uhohug mu tentu

a mangalap ka mantu ta takday ono
maski duwa na manguffun teko nga
mangtabarang, kapye muy ha sangaw
ange maguhohug tentu, pettam kumanen
itta hapa sangaw ya duwa ono tallu na
mangipasikkal ta ngamin uhohugan muy.
17 A am awena kid hapa kurugan a
mappya mantu ta mebida ya liwat na ta
atubang na maggagimung kiden. A am
awena hapa ikayat dangagan ya tabarang
na maggagimung a ikwenta muy mantu ta
kuman na dulay na tolay nga awan mangu-
rug, a awemuy na sangaw pagdulotan.
18 "A ya pake ibar ku ha tekamuy a
intu sangaw ihangat muy ta lutakin ya
dana nehangat na Namaratu ewan. A
intu sangaw ipalubus muy ta lutakin ya
dana nepalubus na Namaratu ewan.
19 A ya uhohug ku para tekamuy a
maski am itta ya duduwa la tekamuy nga
makimallak ta Namaratu ewan, ikid na
tatakday la ya nonot muy ta adangan muy
tentu a kwan na hala ya ibar muy tentu.
20 Te maski am had sin na lugar ya
agyan na duduwa ono taltallu la na mag-
gimung gafu ta pangurug da teyak a itta yak
hapa ta hebing da," kunna.

Ya Bida Na Awanen Nangpakoma

21 A tentu en nabalin nagbida a umabikan
hapa i Pedru nga mangpohut tentu.
"A am pagliwatan nak na kabagis ku,
Afu, a mamempiga mina ya pagpakomak
tentu am inaman nak? Gustu de ya
mamempitu?" kunna.
22 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Awek ibar ta gustu ya mamempitu,
te maski abat ta mamempitu fulu pitu,"
kunna,
23 "te am ikayat muy mesipat ta itu-
rayan na Namaratu ewan a intu mina
pagnonotan muy ya keangarigan na takday
ari nga nagsingir ta gagatut na tagabu na
kiden.
24 Te ya takdayen tagabu na a niribribu
ta pesuk ya gatut na,
25 ammi awan garay ta pagpaga na ta
gatut na kiden. A gafu ta awena mapagan
ya gatut na kiden a nebar na ari en ta
melaku ya lalaki en, a kumanen hapa ta
atawa na en kontodu ngamin kiden anak na
ikid na ngamin kwa na, petta mapagan ya
gatut na kiden.
26 Ammi alistu namalentud hapa ya
lalaki en ta ari en, te nakimemallak tentu.
'Ay afu, indagam para haen ya pag-
pagak, te sa pagan ku ngamin gatut ku,'
kunna.
27 A gafu ta ikallak na ari en a sa inazi na ya
ngamin gatut na, a pinatugut na.
28 A tentu en nagtugut a nesimmun na ya
sakā tagabu na en nga nakagatut tentu ta
mafulu la ta idi, ammi awena para la napa-
gan ya gatut na en. A ka-ma la ginafut na
ya hul na en pattalan, a '**Pagam na ya gatut
mu,**' kunna tentu.
29 A alistu namalentud hapa ya segatuten
nga nakimemallak tentu,
'Ay indagam la bit, Kofun, petta
makaapagak, te pagan ku sangaw
ngamin,' kunna.
30 Ammi awena haman nekallak na tak-
dayen awa enna hud la nedarum, petta
mebalud abat ta pakapaga na mina ta
ngamin gatut na.
31 A gafu ta kumanen a nagdamdam hapa
ya kadwan kiden sakā tagabu na, te naita da
ya iningwa na awanen nangikallak, a enda
nedanug ta ari da en.
32 A ta nepangpaalap na ari en tentu a
'Kuga magdupal kan na tagabu. In-
azik haman ya ngamin gatut mu teyak
gafu ta pakimallak mu teyak,
33 a kumanen mina ya pinarigam ta
sakā tagabu men ta pakimallak na en teko,'
kunna.
34 "A gafu ta pake nagporay ya ari en
tentu a pinatoli na hala ya gatut na ki-
den, a nepebalud na hapa petta mapa-
gang abat ta pakapaga na hapa ta ngamin
kiden gatut na.
35 A yen mina ya pagnonotan muy,
te kumanen hapa sangaw ya kwan ni
Damakewan tekamuy am awemuy hapa
pakoman ta mappya ya nagliwat tekamuy."

19

*Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Magatawa
Kiden*
(Mk 10:2-12)

1 A ta nekabalin ni Hesus nagbida a sa
nagtatugut kid na ituldu na kiden ta lugar
na Galileya, te ange kid ta lugar na Hudeya
ta dammang na karayan na Hurdan.
2 Ammi dumadagdag hapa ya awan baba-
bang na tolay abat ta eyan da, a pinagmap-
pya ni Hesus ya nagtatākit tekid.
3 A umange hapa tentu ya kadwan kiden
Pariseyu, te itta ya pinohutan da tentu ta
pangparuba da tentu.
"Mistro, had kun na pangawatam ta
lintigen nga netuldu ni Moses gafu ta ma-
gatawa kiden, te mepalubus de ta igun-
gay na lalaki ya atawa na ta kompormi la
na razon?" kunda tentu.
4 A ya tabbag na hapa a
"Intu mina nonotan muy ya uhohug na
surat na en, te
'**Pinadday na Namaratu ya napopolu
kiden tolay petta itta ya lalaki ikid
na babbay.**

5 **A yen ta makigungay ya lalaki ta dadagkal na kiden, te makidagga ta atawa na en,**
a ikwenta na Dyos ya duwa kiden ta tatakday la na tolay,'
kunna paen.
6 A bakkan kid na mantu ta duwa na tolay,
te tatakday kid na. A madi mantu am pag-
gungayan tam ya pinagdagga na Namaratu
ewan," kun ni Hesus tekid.
7 A ya pohut da ha tentu a
"Anu kawagan na mantu ta nepalubus
ni Moses ta makigungay ya lalaki ta
atawa na am iatad na tentu ya papel na
pakigungay na?" kunda.
8 "A nepalubus na ay, gafu ta pag-
banad na nonot muy, ammi addet ta nep-
agatawa na napopolu kiden a bakkan ta
kunna ten ya uray na Namaratu.
9 A yen ta ibar ku hapa tekamuy ta am
itta ya makigungay ta atawa na otturu man-
gatawa ha ta takwan a mekwenta hala ta
mangadallaw, ammi awan bale am atawa
na en ya apolu nakikadallaw ta takwan na
lalaki," kunna ha tekid.
10 A ya uhohug hapa na ituldu na kiden
tentu a
"A am gagangay ta kunna ten a
mapmappya mantu ta awan ta man-
gatawa," kunda.
11 Ammi ya uhohug na hapa tekid a
"On ay, ammi bakkan haman ta
ngamin tolay ya makaattam nga awan
magatawa fwera la ta maatadan kiden ta
pakaattam da.
12 Te itta ya kadwan kiden nga awan
mangatawa gafu ta dana nakapun kid ta
nekeanak da. A itta hapa ya kadwan nga
kinapun na sakā tolay da, a itta hapa ya kad-
wan nga awan mangatawa petta awan ta
manabtabang ta pangidulot da ta tarabaku
na Namaratu. A am itta ya makaattam
nga awan mangatawa a mappya hapa am
attaman na," kunna.

Ya Pagbendisyon Ni Hesus Ta Abbing
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

13 A sangaw itta ya mangiange ta anak da
kiden te Hesus petta ipotun na ya kamat
na tekid, te ikayat da ta pakimallak na kid.
Ammi nehuya na kid hapa na ituldu na
kiden.
14 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Awemuy la gamman ya anak kidin,
petta e kid la teyak, te ya ngamin kiden
makigitta ta abbing a yen kid ya iturayan
na Namaratu ewan," kunna.
15 A nepotun na ya kamat na tekid, a nepaki-
mallak na kid, a sangaw nagtugut kontodu
ituldu na kiden.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Naba-nang
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

16 A magananwan la a itta ya umange
nangpohut te Hesus.
"Mistro, ibar mu haen teyak am anu
mina ya tarabakuk nga mappya petta
itta sangaw ya angat ku nga magnayun,"
kunna.
17 Ammi ya tabbag ni Hesus tentu a
"Anu haman ta iyak ya pangpohutam
ta mappya na tarabaku, te tatakday la
ya makkamu ta mappya. A am ikayat
mu maatadan ta magnayun na angat a
mappya ta kurugam ya lintig na kiden,"
kunna hapa.
18 "A onay ammi had sin hud na lintig
ya kurugan ku?" kunna ha na lalaki en.
"A amum haman ya lintig na kiden
ta awem mamapasi ta tolay, awem
mangadallaw, awem magtakaw, ikid na
awem magladdud.
19 A dayawam hapa ig damam ikid ni
hinam, a iddukam hapa ya kagittam tolay
ta kuman na pangidduk mu hala ta barim,"
kunna hapa ni Hesus tentu.
20 Ammi ya tabbag ha na lalaki en,
"A onay ammi kanayun kinurug ku
yana kid na lintig abat ta kaabbing ku, a
anu para ya pagkurangan ku?" kunna.
21 "A am ikayat mu ta awan pulus
ta pagkurangam a em mantu ilaku ya
ngamin kiden kwam, a mangatad ka ta
pobre kiden, petta itta sangaw ya pagba-
nangam nga mauknud ta agyan na Nama-
ratu ewan. A am mabalin kan a magtoli
ka sangaw petta dumagdag kan teyak,"
kun ni Hesus tentu.
22 Ammi ta pakadangag na lalaki en ta in-
uhohug ni Hesus tentu a nagtugut hapa nag-
damdam, te pake addu ya kwa na.
23 A ta nepagtugut na lalaki en a nagbida
ha i Hesus ta ituldu na kiden:
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta
pake mazigat ya isassarok na maba-nang
ta pangikerutan na Namaratu.
24 A pake ibar ku para tekamuy ta mal-
malogon ya isassarok na anwang ta hubu
na dagum ammi ta isassarok na maba-
nang ta pangikerutan na Namaratu," kunna
tekid.
25 A pake nepagpaka-lat da hapa ya inuho-
hug na tekid, a
"Am gagangay ta kunna ten, Afu, a itta
hud para ya mekerutan?" kunda.
26 A nesaned na bit ya mata na tekid kapye
na tumabbag.
"Awan pulus ta makkwa na tolay petta
mekerutan mina, ammi itta ya makkwa
na Namaratu, te intu ya makapangwa ta
ngamin," kunna.
27 A ya pohut hapa ni Pedru tentu a
"Anu mantu ya maalap mi, Afu? Te
amum ta sa newasa min ya ngamin kwa
mi petta dumagdag kami teko," kunna.

28 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta
sangaw am ittan ya bagu en paglelehut
a yen hapa sangaw ya pagtogkok na To-
layin taga Langit ta pagariyan na en. A
ikamuy hapa nga nagattam dumagdag
teyak a maatadan kam hapa sangaw ta tu-
ray muy, petta makkamu kam ta mafulu
duwa kiden tribu na Istralita kiden.
29 A ya ngamin kiden nagtugut ta bali
da, ikid na kabagis da, ikid na dadagkal da
kiden, ikid na lutak da, ikid na anak da ki-
den gafu ta pakesipat da teyak a maatadan
kid hala sangaw ta minagmagatut ta kuman
na nagtugutan da kiden, yaga maatadan kid
hapa sangaw ta magnayun na angat.
30 Ammi ya kadwan kiden nga magim-
papolu ta ayanin a mapozan kid sangaw,
a ya kadwan kiden nga magimpapozan ta
ayanin a mapolu kid sangaw," kunna tekid.

20

*Ya Gagangay Na Panandan Na Nama-
ratu*

1 A ya uhohug ha ni Hesus ta ituldu na
kiden a
"Ya pangiangarigan ku ta pangsagolyat
na Namaratu ta tolay na kiden a kuman
na tolayen nga itta ya alawa na uma na, a
naggabgabi ta lalakwat, te ange magapag
ta mayat mangallu ta uma na en.
2 A ya nagtatulagan da a tandanan na
kid sangaw ta kuman na mekustu ta tanga-
gaw, a dinob na kid ange manguma.
3 A sangaw ta medyo alas nwebe
a umange ha ta agyan na dapunen a
nasimmu na hapa ya kadwan para na tolay
nga imatuttud la, te awan ta tarabaku da.
4 'E kanan hapa magtarabaku ta
umaken, te tandanan ta kam sangaw ta
kuman na mekustu ta oras muy,' kunna
tekid, a umange kid hapa.
5 A kumanen ha ta alas dose, ikid na alas
tres, te pinidwa na ha ya umange ta da-
punen, a nangidob ha ta ange magtarabaku.
6 A sangaw ta alas singko a umange ha ta
dapunen a itta para la ya kadwan nga awan
naghehit, a
'Annun muy haman magmalmalem
ta isin nga awan magtarabaku?' kunna
tekid.
7 'A on ay te awan haman ta mag-
patarabaku tekami,' kunda hapa.
'A e kanan mantu magtarabaku ta
umaken, te tandanan ta kam hapa,'
kunna tekid.
8 "A sangaw ta marimat na a dinob na
makāuma en ya kapatas na en petta aya-
gan na ya magtarabaku kiden.
'Em kid ayagan, te atadam kid na ta
tandan da, ammi intu pangigafum ya
napozan kiden,' kunna tentu.
9 "A ta datang na napozan kiden nga
umange nagtarabaku ta alas singko a
inatadan na kid ta kuman na metandan
ta nagmalmalem.
10 A ta datang na imunnan kiden nag-
tarabaku a pahig da ta ad-addu sangaw ya
tandan da ammi ta napolu kiden natan-
danan, ammi kagitta hala na metandan ta
napolu kiden,
11-12 a nagsasitangan da hapa ya nag-
pauma en.
'Anu haman ta igittam tekami ya
napozan kiden nga nagtarabaku awa
nakaoras kid la, ammi tekami a nag-
malmalem kami haman nga nagattam
ta patu na bilag,' kunda tentu.
13 A ya uhohug na hapa ta takday tekid a
'Anu hud ya liwat ku teko, Kofun?
Awek hud netandan teko ya kuman na
nagtulagan ta en?
14 Alapam la ya tandam a dumatang
kan ta balim. Am ikayat ku iatad ta napozan
kiden ya kagitta na iatad ku teko a
15 awan hud ta katunungan ku petta
igastuk ya pirak ku ta kuman na ikayat ku?
Mappya hud ta pumassil ka gafu ta nasurok
ya neatad ku ta kadwan?' kunna.
16 A yen ta nebar ku tekamuy ta mapozan
sangaw ya napa-polu ta ayanin, a ya
napozan ta ayanin a yen sangaw ya
mapolu," kun ni Hesus ta ituldu na kiden.

*Ya Ange Nig Hesus Ta Ili Na Herusalem
(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)*

17 A ta nekabalin na ten a magduldulot
para la ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta
ili na Herusalem, a sang neadayu na bit ya
mafulu duwa kiden ta kadwan kiden tolay
ta dalan, petta ikid la ya makadangag ta ibar
na.
18 "A ta ayanin a magdulot kitanan ta
ili na Herusalem," kunna, "a yen sangaw
ya panggafutan da ta Tolayin taga Lan-
git, petta idarum dak ta atubang na padi
kiden ikid na mangituldu kiden ta lintig
kiden, a sa ikayat da sangaw ta masi yak.
19 A am negawat dak na ta Hentil ki-
den nga mangibbal tekitam a amāmatan dak
hapa, yaga paligatan dak kapye da sangaw
pagappan ta krus. Ammi matolayak hala
sangaw ta mekatallu na araw," kunna.
20 A tekid na nagdulot ta dalan a himebing
te Hesus ya hina nig Santiago ikid ni Hwan,
a namalentud ta atubang na en ta pagadang
na tentu.
21 "Anu ya ikayat mu, Ina?" kun ni
Hesus tentu.
"A te ya ikayat na duwa kidin anak ku
a ikid kan mina ya mesaad sangaw ta

hebing mu am makatogkok kan sangaw
ta pagariyam ta lutakin," kunna hapa.
22 "Ahu, awemuy de amu ya zigat na
adangan muy," kun ni Hesus tekid.
"Makkwa muy hud sangaw ya maga-
ttam ta kagitta na neatad na Namaratu
teyak ta zigat kin?" kunna.
"A on ay, makkwa mi hapa," kunda.
23 "A kakurugan ta maparuba muy san-
gaw ya kagitta na zigat kin, ammi maski
kunna ten a bakkan hala teyak ya magpili
ta magyan ta hebing ku, te i Damakewan
ya makkamu magpili," kunna.
24 A ta pakadangag na kadwan kiden ta
inadang na duwa kiden te Hesus a nalussaw
kid hapa tekid.
25 Ammi sa pinaabikan na kid ni Hesus
petta madangag da ya ibar na tekid.
"Amu muy ya gagangay na Hentil kiden
ta ikwenta da ya iturayan da kiden ta ku-
man na tagabu da. A ya mayat magmayor
ta kahulun da kiden a pagzigatan na kid.
26 Ammi awemuy mina parigan yen
kid, te ya mayat madayawan tekamuy a
maguray mina makitagabu ta kadwan.
27 A ya mayat metun ta mayor na
ngamin a maguray hapa makitagabu tekid.
28 Te maski ya Tolayin nga taga Langit
a bakkan ta yen ya umeyan ku ta isin petta
makitagabu ya tolay kiden teyak, awa iyak
ya makitagabu tekid, a isagapil ku hapa ya
angat ku tekid, petta addu hapa ya masaka
tekid," kunna tekid.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Duwa Na Nagdaram
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

29 A tekiden nagtalib ta ili na Heriku a
dumadagdag hapa tekid ya pake addu na
tolay.
30 A itta hapa ya duwa na nagdaram nga
imatuttud ta pingit na kalsada en. A ta
pakadangag da ta magtalib na i Hesusen a
nagayayag kid na,
"Ay Afu, Simsima ni mina Dabid,
ikallak na kami haen, Afu," pakakin kid.
31 Ammi nehuya na kid na tolay kiden petta
aweda mina magsitang. Ammi nepasikan
da para ya iayag da,
"Ay, Afu, Simsima ni mina Dabid,
ikallak na kami haen, Afu," kunda.
32 A nagtayuk hapa i Hesus, a binaran na
kid;
"Anu hapa ya pakkwa muy teyak?"
kunna tekid.
33 "Ay, Afu, ipaita mi ya awemi in
pakaita," kunda hapa.
34 A gafu ta allak ni Hesus tekid a sini-ged na
ya mata da kiden, a yen hapa ya nepakaita
da, a dumagdag kid na hapa.

21

Ya Pagpaari Na Tolay Kiden Te Hesus
(Mk 11:1-10; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

1 A tekiden nakaabikan ta ili na
Herusalem a pa nagimmang kid bit ta bikat
na babali kiden ta Beffage ta Bagetay na
Olibo, te pinaunnan ni Hesus ya duwa na
ituldu na kiden.
2 "Magdulot kanan ta babali kidewan, a
maita muy sangaw ya takday kabayu nga
negalut ikid na urbun na en. Ubadan muy
kid te idatang muy kid hapa sin.
3 A am itta sangaw ya mangpohut ta
pangubad muy tekid '**A te masapul na kid
la bit ni Afu,**' kummuy tentu, a ipalubus na
hala tekamuy," kunna tekid, a umange kid.
4-7 A inalap da hala ya kabayu kiden ta ku-
man na nebar ni Hesus tekid. A ta nepangi-
datang da tekid a nehuklad da ya ga-gamit
da ta kabayu kiden a nagtakayan ni Hesus
ya urbunen. A uray hapa yen na Nama-
ratu petta magdulot ya uhohug na en ta
aglavunen, te
"**Ibar mu ta taga Herusalem kiden
ta ittan ya ari da, te dumatang
na magtakay ta urbun na kabayu,**"
kunna.
8 A ta nepagtakay ni Hesusen a imunnan
hapa ya addu na tolay nga nangihuklad ta
ulolat da kiden ta angen na en ta pang-
dayaw da tentu. A nangalap hapa ya kad-
wan ta kuman na don na anaw, a nehuklad
da hapa ta angen na en.
9 A ya tolay kiden nga imunnan tentu ikid
na itta kiden ta gafan na a nagayayag kid na.
"Madaydayaw ya simsima ni mina Ari
en Dabid. Bendisyonam, Afu, ya umange
in sin nga pinakabarim. Madaydayaw ya
Namaratu ewan," kunda ta pagayayag da.
10 A ta nepakasarok nig Hesus ta ili na
Herusalem a pake masitang na ya tolay ki-
den ta pagpaka-lat da tentu, te
"Inya hud ya tolayin yan?" kukunda.
11 "A i Hesus yan, ya aglavunen taga
Nasaret ta iten Galileya," kunna hapa na
tolay kiden nga nakihulun te Hesus.

Ya Pangihuya Ni Hesus Ta Maglaku Kiden
(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48)

12 A ta datang ni Hesus ta ili na Herusalem
a simarok hapa ta simbaan na Namaratu.
A tentu nakaita ta naglaku kiden ikid na
gumatang kiden a sa pinohet na kid, yaga
pinagsikig na hapa ya lamesa na nagtali
kiden ta pirak, ikid na pagtuttudan na
naglaku kiden ta kalapati.
13 "Anu awemuy haman manonot ya
uhohug na Namaratu ta suraten, te
'**Gagangay ta balikin yan ya eyan na
tolay kiden nga pakimallakan,**'
kunna haman, ammi pinagbalin

muy garay ta pagkakampatan na
magdarogas ikid na magswitik,"
kunna tekid.
14 A sangaw umange hapa te Hesus ya
nagdaram kiden ikid na napilay kiden ta
umag na simbaanen, a pinagmappya na
kid.
15 A nagayayag na ya anak kiden ta pang-
dayaw da tentu.
"Madaydayaw ya simsima ni mina
Dabiden," pakakin kid.
A ta nepakaita na padi kiden ikid na man-
gituldu kiden ta iningwa ni Hesus ikid na
anak kiden nga magayag a nagporay kid na.
16 "Awem hud madangag ya uhohugan
na anak kiden?" kunda hapa te Hesus ta
pagporay da.
"A onay, a awemuy hud nabasa ya uho-
hug na suraten ta maski abbing ikid na
asitay ya netuldu na Namaratu ta pang-
dayaw da tentu?" kunna tekid.
17 A sangaw nagtugutan na kid, a imuhet ta
ili en kapye na nagdulot ta babali kiden ta
Betanya.

Ya Pangigaged Ni Hesus Ta Kayu
(Mk 11:12-14,20-25)

18 A ta lalakwat a nagtoli kid na ituldu na
kiden ta ili na Herusalem, ammi nabisinan
i Hesus ta dalan.
19 A tentu en nakaita ta kayu na higos ta
bikat na dalan, a umange mina nagpusit ta
mayan na, te negindan mina ya mayan na ta
don na kiden, ammi awan haman ta mayan
na. A gafu ta kumanen a "**Maski awem na
sangaw magmayan,**" kunna ta kayu en. A
awena la nabayag a namegafu magkatang
ya kayu en.
20 A ta nepakaita na ituldu na kiden ta kayu
en a "**Anu alistu nagkatang ya kayu in?**"
kunda ta pagpaka-lat da.
21 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy, ta
am pake ikatalak muy ya Namaratu ikid
na awemuy pagduwaduwan ya nonot
muy a makkwa muy hala ya kuman na
nakkwak ta kayu in. A maski am ibar
muy sangaw ta bagetayin '**Umalit kan
te maglattu kan ta bebay,**' kummuy,
a Namaratu ya makkamu petta makkwa
hala ya nebar muy.
22 Te maski am anu ya adangan muy ta
pakimallak muy a meatad hala tekamuy am
kakurugan ta ikatalak muy ya pangatad na
tekamuy," kunna.

Ya Pangpohut Da Ta Turay Ni Hesus
(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

23 A ta datang da ha ta ili na Herusalem a
kuga simarok kid ha ta simbaanen, a nangi-
tuldu hapa i Hesus ta tolay kiden. A sangaw
umabikan hapa tentu ya padi kiden ikid na
kadwan kiden pinakadakal na tolay kiden,
a pinohutan da ya gafu na tarabaku na.
"Inya hud ya nangatad ta turay
mu petta maguray ka la ta ngamin
tinarabakum ta isin?" kunda.
24 "A itta hapa ya pohut ku tekamuy,"
kunna hapa tekid, "te am matabbag muy
ya pohut ken a ibar ku hapa tekamuy ya
gafu na turay ku ta tarabaku kin.
25 A ya pohut kin tekamuy a inya hud
ya nangatad ta turay ni mina Hwanen petta
mangzigut ta tolay, te ibar muy teyak am
Namaratu, ono tolay la ya nangatad ta turay
na?" kunna tekid.
A gafu ta napopoyung kid na ta saludsud
na en tekid a dana nagbabidan da bit ta
melemad am anu mina ya tabbag da tentu;
"A anu mina ya tabbag tam tentu, te am
ibar tam ta Namaratu ya nangatad tentu
a '**Anu kawagan na mantu ta awemuy
kinurug,**' kunna sangaw tekitam.
26 Ammi am '**Tolay la ya nangatad,**'
kun tam a ikatupag na kitam sangaw na
tolay kiden, te pake ipasikkal da haman ta
Namaratu ya nangidob tentu," kunda.
27 A ya tabbag da mantu te Hesus a
"Awemi haman amu," kunda.
"A am awemuy mantu matabbag ya
pohut ken tekamuy a awek hapa ibar
tekamuy am had sin ya gafu na turay kin
ta tarabaku kin," kunna hapa tekid.
28 A ya uhohug na para tekid a
"Nonotan muy mina ya keangarigan
kin: Itta ya duwa na lalaki nga nagk-
abagis. A ya uhohug na dama da ta tak-
dayen a
'Aleng, e ka magtarabaku ta uma ta
arawin,' kunna tentu.
29 'O, awek ikayat O,' kunna hapa.
Ammi sangaw a nagbabawi, a umange hala.
30 Ammi dana umangen hapa ya dama da
en ta takdayen, a nebar na hapa tentu ya
kuman na nebar na ta napolu en. A '**On,
Amang, eyak,**' kunna hapa, ammi awena
haman umange.
31-32 A had sin mantu ta duwa kiden ya
nangurug ta dama da en?" kun ni Hesus
tekid.
"A ya napolu en ay," kunda hapa.
"A yen mina ya pagnonotan muy, te ta
neange ni Hwanen nga nangipadangag ta
katunungan tekamuy a awemuy haman
kinurug. Ammi ya nagdarogas kiden nga
nagsingir ta bwis ikid na nakisweldu ta
pakidallaw da a kinurug da a nagbabawi
kid. A maski am naita muy ya panguli
na gagangay da, a usut kam la nga awan
nagbabawi. A yen ta ikid sangaw ya mesi-
pat ta pangikerutan na Namaratu, ammi
tekamuy a melogot kam," kunna.

Ya Keangarigan Na Nagmula Ta Unas
(Mk 12:1-12; Lk 20:9-18)

33 "A dangagan muy ha ya takday para
na keangarigan," kunna ha. "Itta ya tak-
day ha na tolay nga nagmula ta addu na
unas, a inaladan na hapa ya kaunasan na
en. A sangaw namadday hapa ta agdapi-
lan na ikid na ba-bali en nga pagyanan
na magtaron kiden. A sangaw nepaābāng
na hapa ya kaunasan na en ta kadwan, te
ange bit ta takwan na lugar.
34 A ta kaarawan na pagapit da a dinob
na ya tagabu na kiden ta nangābāng kiden,
petta alapan da mina ya ābāng na.
35 Ammi ginafut na kid na nangābāng
kiden, a pinalpaluk da ya takday, a pinapasi
da hapa ya takday, yaga pinapasi da ya
takday ta warad.
36 A gafu ta kumanen a nangidob ha
ya makāunasen ta addu para na tagabu na,
ammi tinapangan da kid ha.
37 A sangaw dinob na tekid ya anak na
en, te nonotan na ta '**Mamat kid sangaw ta
anak kin,**' kunna.
38 Ammi ta nepakaita na nangabang
kiden ta anak na en a

'Gagangay ta ye-yan sangaw
ya makaalap ta ngamin kwa na
makāunasen, a mappya mantu ta
papasin tam hapa ya anak na in petta
awan sangaw ta mangalap ta lutak na
in, a kwa tanan sangaw,' kunda.

39 A ginafut da mantu ya anak na en, a
neuhet da ta kaunasan kapye da pinapasi.
40 "A ta kuman na uray muy, a anu
sangaw ya uray na makāunasen ta
nangābāng kiden am dumatang sangaw
tekid?" kunna.
41 A ya tabbag da hapa a
"Sa papasin na kid mina ay, te nagdupal
kid, a ipaābāng na mina ya kaunasan na
ta kadwan kiden nga makanonot ikid na
mangatad tentu ta lugar na ābāng na,"
kunda.
42-43 A ya uhohug ni Hesus tekid,
"A kustu hapa ya tabbag muyen, te
kakurugan ta azin na kam sangaw na Na-
maratu ta pangikerutan na en, a takwan
na tolay sangaw ya itali na tekamuy nga
mangatad tentu ta lugar na kwa na. Awe-
muy mantu naawatan ya binasa muyen
ta surat na aglavunen, te

'**Newarad na magbali kiden ya arigi
en nga nepapatayuk na Namaratu
tekid.**

Ammi netoli na hala,

**a nagbalin ta kasikanan na arigi ta
ngamin bali,**

**te Namaratu ya nakkamu tentu,
a dayawan tam hapa ya
kalalaki na,**' kunna.

44 A maski am inya sangaw ya medumpar
ta arigi na Namaratu a intu hapa la sangaw
ya matakitan, a pake nahammek na sangaw
am igsilan na arigi en," kun ni Hesus tekid.
45 A ta nepakadangag na padi kiden ikid
na Pariseyu kiden ta keangarigan kiden ni
Hesus a naawatan da ta ikid hapa la ya pag-
balinan na ta kuman na nangābāng kiden ta
keangarigan na kiden.
46 A yen ta ikayat da gafutan petta idarum
da, ammi pinalanan da hapa ya kaddu na
tolay kiden, te amu da ta intu ya aglavun
nga dinob na Namaratu.

22

*Ya Keangarigan Na Ari En Nga Nagpa-
makan*
(Lk 14:15-24)

1 A ya takday para na keangarigan nga
binida ni Hesus tekid a intu yan:
2 "Ya pangiangarigan ku ta
pangikerutan na Namaratu ta tolay a
kuman na takday na ari nga nagpamakan
ta boda na anak na en," kunna.
3 "A dinob na ari en ya tagabu na ki-
den, petta enda alapan ya ginawi na kiden
ta pagpamakan na en, ammi aweda ikayat
ange.
4 A sangaw nangidob ha ya ari en ta
kadwan para tagabu na, a nebar na hapa
tekid ya bidan da;

'Ibar muy sangaw ta ginawik kiden ta
dumatang kid na ta pagpamakan kin,
te nabalin na haman ya pagparti mi ta
baka kiden, a sa neparan na ya ngamin
kanan da,' kunna tekid, a umange kid
na.

5 "Ammi ya enda kiden inalap a aweda
kan matagop, te umange ya takday ta
uma na en, a umange hapa ya takday ta
tyenda na en.
6 A ya kadwan kiden para a ginafut
da haman ya tagabu kiden na ari en, a
pinakakallak da kid kapye da kid pinapasi.
7 A pirmi hapa ya poray na ari en, te
dinob na ya suddalu na kiden, a enda pina-
pasi ya namapasi kiden ta tagabu na kiden,
yaga tinungradan da hapa ya ili da.
8 A sangaw nangidob ha ya ari en ta
kadwan para tagabu na. A ya uhohug na
tekid a

'Sa neparan ya ngamin makan, ammi
awena haman megitta na ginawik ki-
den.

9 A emmuy mantu sanedan ya
kalsada kiden, a gawin muy sangaw ya
ngamin maita muy, petta e kid mangan,'
kunna tekid, a umange kid hapa.
10 "A sinaned da ya ngamin kiden
kalsada ikid na dalan, a pinagkakampat
da ya ngamin naita da nga dulay pase

mappya na tolay, a napannu kid ta pagbodan na en.
11 “A sangaw simarok hapa ya ari en,
te ange hapa makikumusta ta sangaili na
kiden. Ammi neitan na hapa ya takday
tolay nga awan nagbarawasi ta barawasi
na magboda,
12 a
‘Hoy’, kunna tentu, ‘had kukum
nakasarok ta isin nga awan mag-
barawasi ta pakibodam?’ kun na ari
en tentu.
“Ammi awan ta matabbag na.
13 A inayagan na ari en ya tagabu na
kiden petta pohetan da ya tolayen.
‘A pake galutan muy ta mappya a
iwarad muy ta agyan na sugiram, petta
magyan la ten makatangtangit ta paga-
gayoy na,’ kunna.
14 “A yen mina ya pagnonotan muy, te
maski am addu ya ayagan na Namaratu
ewan a addu hapa ya umawe, a assang la
mantu ya mapili,” kun ni Hesus tekid.

Ya Pangayayyaw Na Pariseyu Kiden Te Hesus
(Mk 12:13-17; Lk 20:19-26)

15 A ta nepakadangag na Pariseyu kiden
ta bida kiden ni Hesus a nagbabidan da am
had kunna mina na pangsikwat da tentu
gafu ta uhohug na, petta itta mina ya pangi-
daruman da tentu.
16 A ya iningwa da a dinob da tentu ya
kadwan kiden ituldu da ikid na kahulun
kiden ni Herud petta paruban da i Hesus. A
ya uhohug da hapa te Hesus a
“Mistro, itta ya pohut mi teko, te amu
mi ta matunung ka na tolay, a matunung
hapa ya ngamin ituldum ta patarabaku
na Namaratu tekitam, te awem la burun-
gan am anu ya uray na tolay, ikid na awan
ta idadumam.
17 A dangagan mi haen teko am
ipalubus na lintig ni Moses ya pagpaga tam
ta bwis ta Ari na taga Roma kiden,” kunda.
18 Ammi dana narikna ni Hesus ta itta ya
dulay ta nonot da, a
“Kuga magimmamappya kam na tolay,
te parparuban dak la.
19 Itan ku bit ya piraken nga ipaga muy
ta bwis muy,” kunna.
A negawat dan hapa ya piraken tentu.
20 “A inya hud ya makāmukat ikid na
makāngagan ta pirakin yan?” kunna
tekid.
21 “A sinang mukat na Ari en,” kunda
hapa.
“A ipaita muy mantu ta gubyernu na
Ari en ya mekustu ta pangurug muy
tentu, a ipaita muy hapa ta Namaratu ya
mekustu ta pangurug muy tentu,” kunna
tekid.
22 A gafu ta pake nepagpaka-lat da ya tabbag
na en, a awedan pakolangan, a nagtatugut
kid na.

Ya Pangparuba Na Saduseyu Kiden Te Hesus
(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

23 A ta arawin yen para la a umange hapa
te Hesus ya Saduseyu kiden. A itta hapa ya
pohut da tentu gafu ta aweda kurugan ta
matolay hala sangaw ya nagpasi kiden.
24 “Itta hapa ya pohut mi, Mistro, gafu
ta lintig ni Moses,” kunda, “te am masi
kan mina ya lalaki nga awan ta anak na,
a mappya kan ta kabagis na en ya man-
gatawa ta kabalwan na en petta itta san-
gaw ya anak da nga lalaki nga mekwenta
ta anak na nasi en.
25 A ta idi ta lugar mi a itta ya pitu na
lālāki nga nagkakabagis, a nangatawa hapa
ya imunnanen, ammi nasi hala ta aweda
para la paganak. A gafu ta netuldu ni
Mosesen a ya kabagis na en ya nangatawa
ta nabalu en, ammi nasi hala yen ta aweda
para la paganak.
26 A kumanen hapa ta mekatallu en ikid
na mekappaten addet ta mekapitu en.
27 A ta kabalinan na pasi na mekapitu
en a nasi hapa ya babbayen.
28 A am kakurugan ta matolay hala san-
gaw ya nagpasi kiden a had sin hud ta pitu
kiden ya atawa sangaw na babbayen, te sa
inatawa da haman?” kunda te Hesus.
29 A ya tabbag ni Hesus tekid a
“Kuga magamamangaw kanan, te awe-
muy maawatan ya ikayat na uhohugan
na surat kiden, yaga awemuy hapa amu
ya pakapangwa na Namaratu.
30 Te am matolay sangaw ya nagpasi
kiden a megitta kid sangaw ta anghel kiden
ta langit, a yen ta awedan sangaw man-
gatawa.
31 A am pahig muy ta awena sangaw
matolay na nagpasi kiden a had kunna
mantu na pangawatan muy ta takdayen
uhohug na Namaratu, te ya nebar na a
32 ‘**Iyak ya Dyos nga dayawan ni
Abraham, ikid ni Isak, ikid ni
Hakob,**’ kunna.
“A gagangay mantu ta matolay la yen
kid, te bakkan haman ta nasi ya mag-
dayaw ta Dyos, te ya matolay ya mag-
dayaw tentu,” kunna tekid.
33 A ta pakadangag na tolay kiden ta
tabbag ni Hesus ta Saduseyu kiden a
nepagpaka-lat da hapa ya kalalaki na
netuldu na en tekid.

Ya Kadakalan Na Lintig
(Mk 12:28-34)

34 A ta nepakadangag na Pariseyu kiden
ta nepangabak ni Hesus ta Saduseyu kiden

a naghahulun kid ha nga ange nagpohut te
Hesus.
35 A ya takday tekid nga abugadu a intu ya
nagpohut te Hesus ta pangparuba na tentu.
36 "Mistro, dangagan mi haen teko am
had sin ya kadakalan na lintig ta ngamin
kiden lintig na Namaratu," kunna.
37-38 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Ya kadakalan na ngamin kiden lintig
na a intu yan:
'**Iddukam ya Dafumewan Namaratu
ta ngamin nonot mu ikid na
ngamin kasikanan na barim,**'
kunna.
39 A ya dagga hapa na lintigin yen a
'**Iddukam ya kagittam tolay ta ku-
man na pangidduk mu hala ta
barim,**' kunna hapa.
40 "Te ya duwa kidin lintig ya fun na
ngamin kidin lintig na Namaratu nga ne-
tuldu ni mina Moses ikid na aglavun ki-
den ta idi," kun ni Hesus tentu.
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)
41 A ta pagkakampat para la na Pariseyu
kiden a itta hapa ya pinohutan ni Hesus
tekid.
42 "Anu hapa ya uray muy ta
Mangikerutanen nga nekari na Nama-
ratu tekamuy? Inya hud ya gingginafu
na?" kunna tekid.
"A intu gingginafu na i mina ari en
Dabid," kunda hapa.
43 "A ta kumanen mantu a intu hala
ya simsima ni mina Dabid. Ammi anu
kawagan na ta nekwenta hapa ni Dabid
ta dafu na, te ya nesurat ni Dabid gafu ta
Kahalwa na Namaratu a
44 '**Itta ya nebar na Namaratu ta dafu
ken, te
E ka sin magtogkok ta kanawan
kin, te ikita ya mangabak
ta katapil mu kiden, petta
iko sangaw ya makkamu ta
ngamin,**' kunna.
45 "A am nengagan na mantu ni mina
Dabid ta '**Dafu ken,**' kunna, a had
kukunna mantu magbalin ta simsima na
para?" kun ni Hesus tekid,
46 ammi awan ta amu da ta itabbag da tentu,
a ye-yen na araw ya addet na pakidibati da
tentu, te naabak kid na.

23

*Ya Pangpaliwat Ni Hesus Ta Pariseyu
Kiden*
(Mk 12:38-40; Lk 11:37-54)
1 A sangaw, nagbida ha i Hesus ta tolay
kiden nangkalihung tentu kontodu ituldu
na kiden gafu ta Pariseyu kiden.
2-3 "Mappya ta kurugan muy ya ituldu
na Pariseyu kiden ikid na mangituldu ki-
den ta linteg ni mina Moses, te ikid ya
nesaad nga mangituldu ta lintig kiden ne-
tuldu ni Moses. Ammi awemuy parigan
ya gagangay da, te aweda haman idulot
ya ituldu da tekamuy,
4 yaga addu hapa ya idagga da ta linteg
kiden nga mazigat makkwa. Ammi tekid a
aweda haman kwan ya pakkwa da ta kad-
wan, maski ta assang la.
5 A addu hapa ya tarabakun da petta
pahig na kadwan ta masikan ya pangu-
rug da ta Namaratu. Te mamadday kid ta
ibārungut da ta mukat da nga nasuratan ta
lintig kiden na Namaratu, yaga ipatāpāt da
kid hapa ta kamat da kiden, a sangaw pake
paispotan da ya gayadan na barawasi da ta
kuman na padi kiden.
6 A am itta ya pabuya ono gimung a
pilin da para ya pake kaispotan na agtut-
tudan.
7 am itta kid ta lugar na addu na tolay a
ikayat da dangagan ya pangdayaw na tolay
kiden tekid, aglalo am '**Ser Mistro**' itta ya
kumin tekid.
8 "Ammi tekamuy a awemuy mina pag-
daduman ya kabagis muy kiden, petta
'**Ser,**' kummuy ta kadwan, ono 'Mistro,'
kummuy ta kadwan, te sa magkakabagis
kam haman, a tatakday la ya mistro muy.
9 A awemuy mina ikwenta ya ikattolay
muy ta pinakadama muy, te tatakday la ya
Dama muy ta langitewan.
10 A awemuy hapa padayaw ta '**Afu,**' te
ya Ari en Kristu ya dana nesaad na Nama-
ratu ta dafu muy nga makkamu tekamuy.
11 A am inya ya manguffun tekamuy
ta kuman na tagabu a yen ya mekwenta ta
kadakalan muy,
12 te maski am inya sangaw ya
mangpātā-nāng ta bari na a mapaākban
sangaw, ammi ya imunnan magpaakban
ta bari na a yen sangaw ya mapātā-nāng,"
kunna.
13 A ya uhohug ni Hesus ta Pariseyu kiden
ikid na mangituldu kiden ta lintig a
"Kakallak kam sangaw nga magim-
mamappya, te tabtabangan muy garay ya
isasarok na tolay kiden ta pangikerutan
na Namaratu. Gafu ta awemuy ikayat
mangurug a tabtabangan muy hapa ya
mayat kinden mangurug.
14 A kakallak kam hapa sangaw, te sis-
teman muy ya babay kiden nabalu, petta
magubatan muy ya bali da. A ikayat muy
hapa pādanukan ya paklimallak muy, petta
pahig na tolay kiden ta abikan kam ta Na-
maratu ewan, ammi pake padakalan na
hapa sangaw ya pama-gang na tekamuy.
15 A kakallak kam sangaw, ikamuy nga
Pariseyu ikid na mangituldu, te magim-

mamappya kam. Te pakolangan muy ya
maski takday la na tolay petta ikayat na
simarok tekamuy. Ammi am abalin na ne-
tuldu a nagbalin ta pake magimmamappya
ammi tekmauy.
16 "Kakallak kam sangaw, te killu kam
na mangituldu, te am itta ya magpagasin-
gan ta ngagan na simbaan na Namaratu
a ibar muy ta awena mekwenta na pag-
pagasingan na, ammi am magpagasingan
ta ngagan na balituken ta simbaanen a
ibar muy ta liwat na am awena idulot ya
nekari na en.
17 Killu mantu ya nonot muy, te pahig
muy ta dakdakal ya balituken ammi ta sim-
baanen, ammi ya simbaanen haman ya
mangatad ta kwenta na balituken.
18 A ta kuman na takday para uhohugan
muy a
'Ya magpagasingan ta ngagan na an-
giatanganen a awena mekwenta,' kum-
muy. 'Ammi ya magpagasingan ta nga-
gan na neatang na en a liwat na,' kum-
muy, 'am awena idulot ya nekari na en.'
19 Kuga killu ha ya nonot muy! Te
awan mina ta kwenta na neatangen am
bakkan haman ta angiatanganen ya man-
gatad ta kwenta na.
20 A am itta mantu ya magpagasin-
gan ta ngagan na angiatanganen a mesipat
hapa ya ngamin neatang na ten.
21 A am itta ya magpagasingan ta
ngagan na simbaanen a mesipat hapa ya
ngagan na Namaratu ewan, te pagyanan na
haman.
22 A am itta ya magpgasingan ta
langitewan a Namaratu ewan hapa ya
makkamu, te ya langitewan ya pagyanan
na.

(Lk 13:31-35)

23 "Kakallak kam sangaw, ikamuy
Pariseyu ikid na mangituldu te mag-
immamappya kam. Te am iatad muy
ya mekamafulu en ta Namaratu ewan
a pake sukatan muy ta mappya petta
awena nasurok ono makurang. Ammi
ya pake mesasita en nga patarabaku na
tekamuy a yen kid haman ya taliban muy.
Mapmappya ta yen kid mina ya pake
nedulot muy kontodu pangiatad muy ta
mekamafulu ta kwa muy.
24 Ammi killu kam haman na mangit-
uldu, te intu masamgad muy ya alaassan-
gen, ammi ta dappugen a awemuy masam-
gad.
25 "A pake kakallak kam sangaw,
ikamuy magimmamappya, te baggawan
muy ya liwan na pinggan ikid na
paginuman, ammi napannu para la
ya umagen ta paginggum muy ikid na
pagattug muy.
26 Daram kam mantu na Pariseyu.
Dana pakappyan muy mina ya nonot muy
nga awena maita na tolay, petta ispot hapa
sangaw ya maita da ta bari muy.
27 "A pake kakallak kam sangaw, ika-
muy nga Pariseyu ikid na mangituldu, te
kuman kam na tanam kiden na semyento
nga pinintoran da ta furaw petta ispot.
Ammi napannu haman ta tulang na nasi
ikid na kompormi na matapang.
28 A ta kuman na maita na tolay teka-
muy a mappya kam, ammi napannu ya
nonot muy ya ngamin dulay ikid na pagim-
mamappya muy.
29-33 "A kakallak kam sangaw, ikamuy
Pariseyu ikid na mangituldu, te ibosag
muy ta anak na kam na dadagkal muy ki-
den nga namapasi ta aglavun kiden to idi.
Ammi ape madamdam kanan ta pasi na
aglavun kden, a yen ta pakappyanan muy
ya tanan da kiden, anna tunan muy kid
hapa ta magmagannud na ispot, kapye
muy ape itangit ya pagdamdam muy.
*" 'Ay, am natolay kami mina ta araw na
dadagkal mi kiden awemi nekabat tekid
nga namapasi ta aglavun kiden,'* kummuy.
A yen mantu ya mangibar ta pakaliwat
muy hapa, te ibosag muy hala ta anak
kam na namapasi kiden ta aglavun ki-
den. Had kukummuy mantu makalillik
ta pama-gang na Namaratu tekamuy, te
anak kam haman na madagat.
"Aran, idulot muy la ya pinegafwanan
na dadagkal muy kiden,
34 te itta para sangaw ya doban ku teka-
muy ta aglavun ikid na mangituldu ikid na
malalaki magnonot, a amuk ta itta sangaw
tekid ya papasin muy ikid na pagappan
muy ikid na paligatan muy. A dadagdagan
muy ya kadwan abat ta kompormi na lugar
nga pagbilagan da.
35 A yen ta ikamuy nga magimmamap-
pya ya mehulun sangaw ta dadagkal muy
kiden nga pa-gangan na Namaratu, te sa
makaliwat kam ta pasi na mappya kiden
tolay nga napapasi addet te mina Abelen
nga awan nagliwat, addet te mina Zikaraya
en nga anak ni Barakiya. Intu ya pinapasi
muy ta hahat na simbaanen ikid na an-
giatanganen.
36 A kakurugan ya uhohug ku tekamuy
ta ikamuy ngamin ya pangibalatān na Na-
maratu ta pasi na inin kid na tolay."

Ya Pagdamdam Ni Hesus Ta Tolay Kiden Taga Herusalem

(Lk 13:34,35)

37 A gafu ta damdam ni Hesus ta sakā
tolay na kiden a tinangitan na kid;
"Ay, anak ku taga Herusalem; mamem-
piga yak mina nga nangikerutan teka-
muy ta kuman na manuken nga man-

gukup ta piyak na kiden, ammi awemuy
ikayat, awa pinapasin muy hud la ya
aglavun kiden nga dinob na Namaratu ta
mangaskasaba tekamuy.
38 A ta ayanin a iwagak na kanan na
Namaratu.
39 A ibar ku tekamuy ta awedak sangaw
maita am awemuy ulin ya nonot muy, petta
dayawan muy ya dinob na Namaratu nga
pinakabari na tekamuy," kunna.

24

Ya Dumatang Ta Pagaddetan Na Arawin Yan
(Mk 13:1-36; Lk 21:5-19)

1 A ta neuhet ni Hesus ta simbaanen a
nagtugut mina, ammi dinadagdag hapa na
ituldu na kiden, te enda bit ipaita tentu ya
ngamin kalalaki na simbaanen.
2 A ya uhohug hapa ni Hesus tekid a
"Pake dayawan muy ya kapadday na
simbaanin, ammi ibar ku tekamuy ta sa
marabba sangaw ya batu na kiden abat ta
awan pulus ta mesalnuk ta maski takday
la na batu," kunna tekid.
3 A tekiden nakadatang ta utun na bage-
tay na Olibo, a nagtuttud i Hesusen. A
umange ha tentu ya ituldu na kiden, a pino-
hutan da ya nebar na en tekid.
"Afu, dangagan mi haen am kanu san-
gaw na araw ya nebar men nga kaperdi
na simbaanen. A am magtugut kan san-
gaw a anu hapa sangaw ya pakaitan mi ta
pagtolim sangaw sin ikid na pagaddetan
na arawin yan?" kunda.
4 A ya tabbag na en tekid a
"Mangalwad kam ta maayayyaw kam
sangaw," kunna,
5 "te addu sangaw ya umange nga mag-
ingagan ta ngagan kin, te '**Iyak ya Kristu
nga Mangikerutan tekamuy**,' kunda san-
gaw, a addu sangaw ya mapadagdag da ta
pangayayyaw da tekid.
6 A itta hapa sangaw ya gubat ta agyan
muy, pase adayu na lugar, ammi awemuy
la malalang ta isin kid, te gagangay ta du-
matang ya kumanin, kapye na idatang na
pagaddetan na arawin yan.
7 Te pagka-ma makigubat ya tak-
day gubyernu ta takwan, a pagka-ma
magkāgubgubat ya kadwan kiden tribu,
yaga magkakattway hapa ya kadwan kiden
tolay nga maginggubgubat, a dumatang
hapa sangaw ya addu na agbabisin ikid na
lunig ta magdaduma na lugar.
8 Ammi ye-yen kid na zigat ya
pamegafwanan la na kadakalan na
pagzigātān.
9 "A gafutan da kam hapa sangaw petta
iange da kam ta mangpa-gang tekamuy.
A papasin da sangaw ya kadwan teka-
muy, te ikatupag na kam sangaw na tolay
kiden ta ngamin kiden lugar gafu ta pan-
gurug muy teyak.
10 A gafu ta pagzigātān a addu hapa san-
gaw ya magtalekud ta pangurug da teyak,
a ikatupag da sangaw ya kahulun da kiden
mangurug, a italaba da kid.
11 "A imitta hapa sangaw ya addu na
matulad na aglavun, a addu sangaw na
tolay ya mapadagdag da ta pangayayyaw
da tekid.
12 A gafu ta dumakal la dumakal ya
kadulayan a addu sangaw ya magsanaw ta
pangidduk da ta Namaratu.
13 Ammi ya maketurad sangaw abat ta
kabalin na a yen sangaw ya mekerutan.
14 A mepadangag sangaw ya damag na
pangikerutan na Namaratu abat ta ngamin
kiden lugar ta paglelehutin petta madan-
gag na ngamin tolay. A am nabalin na
mepadangag ta ngamin tolay a yen sangaw
ya pagaddetan na arawin yan.

Ya Dulayen Nga Ikatupag Na Namaratu
(Mk 13:14-19; Lk 21:20-24)

15 "Amu muy hapa ya nelavun na
aglavunen mina Danyel, (aglalo ikamuy
nga nakabasa ta surat ni Danyel) gafu
ta ketta na sangaw na pake dulyen nga
manggubat sangaw ta simbaan na Na-
martu te isin Herusalem. A am maita
muy yen,
16 a yen mina ya pagbabakwit na tolay
kiden ta Hudeya petta umahat kid mina ta
bagetay kiden.
17 A ya itta en ta lawan na bali na en
a awena mina nonotan ya kwa na kiden ta
umag na bali.
18 A ya magtarabaku ta uma awena
mina tolin ya barawasi na en nga netabnak
na ta lutak.
19 Ammi kakallak sangaw ya matarun
ikid na magpasusu ta isina kid na araw,
te matalantan kid sangaw gafu ta pag-
dammatan da.
20 A dana pakimallak muy hapa ta
bakkan ta agirid ikid na araw na agimmang
ya datang na dulayen, talo am mazigatan
kam ta pagbakwit muy.
21 "A am ittan sangaw ya dulayen nga
ikatupag na Namaratu a yen sangaw
ya ketta na dakal na pagzigātān nga
pake dakdakal ammi ta ngamin kiden
pagzigātān abat ta nekapadday na lutak
abat ta ayanin. A am nagpasan a awan na
ha sangaw ta kumanen maski am kanu.
22 A am mabayag mina ya araw na
pagzigātānen a awan mina ta makalillik ta
zigaten, ammi paāssangan na sangaw na Na-
maratu ya kabayag na petta mekerutan ya
tolay na kiden nga pinili na.

23 “A am madangag muy sangaw ya
‘**O itan muy, itta in ya Kristu nga**
mangikerutan tekitam,’ kumin, ono am
‘**Yo, itta tewan,**’ kumin, a awemuy malat
kurugan,
24 te kurug ta addu hala sangaw ya
matulad na mangikerutan ikid na addu na
matulad na aglavun. A am itta kid na
a mangwa kid hapa ta dakal na pakaitan
ikid na pagpaka-latan na tolay kiden, te
pangayayyaw da tekid talo am itta hapa
ya mapadagdag da ta maski tolay kiden na
Namaratu.
25 A mappya ta awemuy sangaw kali-
watan yan, te dana nebar kun haman teka-
muy.
26 A am ibar da mantu sangaw ta itta
yak na ta talun, a awemuy malat magalit.
A am magtagu yak kan ta umag na bali, a
awemuy malat kurugan,
27-28 te yen hapa sangaw ya pagdulot
na bida da en ta ‘Kompormi ya agyan na
malogon maayayaw a yen hapa ya eyan
na mangayayaw tekid,’ kunda. Ammi am
dumatang sangaw ya Tolayin taga Langit,
a ka-ma la sangaw ya iange na kuman na
kilaten nga magdangang.

Ya Imunnan Ta Datang Na Tolayin Taga Langit
(Mk 13:24-27; Lk 21:25-33)

29 “A am nabalin na sangaw ye-yen
na pagzigātān a mavit hapa ya pagsugi-
ram na bilag ikid na hulan, yaga maku-
tukutet sangaw ya bitwan kiden ta langit,
a magkāhunnak kid.
30 A yen sangaw ya pagagayoy na
ngamin kiden tolay nga awan mangurug
gafu ta liwat da ta Tolayin nga taga
Langit, te maita da sangaw ya lattog na
en ta langitewan, te dumagut sangaw nga
imatogkok ta kulam kiden, a mehulun
sangaw tentu ya ngamin kasikanan ikid na
kalalaki na Namaratu ewan.
31 A doban na hapa sangaw ya anghel
na kiden ta pagsitang na masikan na
amaryung petta uknudan da ya ngamin
kiden napili na taga ngamin paglelehutin.
32 “A intu mina pagnonotan muy ya
keangarigan na taggaten, te am lumattog
na ya lappaw na kiden a yen ya pakaitan
ta darun na.
33 A kumanen hapa sangaw am du-
matang na ya ngamin kiden nabidak teka-
muy ta ayanin, te yen kid sangaw ya pakai-
tan ta tanagay na ya pagtolik.
34 A kakurugan ya ibar ku tekamuy
ta mamegafu magdulot ya ngamin kidin
nabidak tekamuy ta awena para la pag-
pasan na araw kidin yan.
35 Te gagangay ta umawan sangaw ya
ngamin langitewan ikid na lutakin, ammi
awena mauli na ngamin inuhohug ku teka-
muy.

Ya Maalap Ikid Na Mesirak
(Mk 13:32-37; Lk 21:34-36)

36 “Ammi am kanu sangaw na araw
ikid na oras ya pagtolik ta lutakin a
awan ta makkamu, maski ta anghel ki-
den, a maski teyak, te intu la makkamu i
Damakewan.
37 Ammi addu sangaw ya awan naka-
paran ta datang ku, te pagka-ma da san-
gaw ya datang ku ta kuman na nepagka-ma
na tolay kiden ta layusen ta araw ni mina
Nowe en,
38 te aweda kurugan ta itta ya dulay
awa pangākan da la, a iafura da la ya man-
gatawa, ikid na magboda abat ta araw na
layusen. A nagkealud kid na ta danumen
nga nagkalimat.
39 Ammi teg Nowe ikid nga mamattama
a dana simarok kid na ta bapor na en nga
dana pinadday na, te pake dakal ya layusen
abat ta nalintab ya ngamin kiden kayu ikid
na bagetay. A kumanen hapa sangaw ya
kelogot na kadwan kiden ta datang na To-
layin taga Langit,
40 te maghebing sangaw ya duwa na
lalaki nga magtarabaku ta uma, a ka-ma
la sangaw maalap ya takday, a mesirak ya
takdayen.
41 A magkaalsud hapa sangaw ya duwa
na babbay nga magbayu, a ka-ma la sangaw
maalap ya takday a mesirak ya takdayen.
42 “A mappya mantu ta if-ifunan muy
ya bari muy, te awemuy amu am kanu
sangaw na araw ya pagtoli na dafu muy.
43 A itan muy ta parigan muy sangaw ya
natulisanen ta bali na, te am dana amu na
mina ya oras na iange na tulisan a awena
mina nasidug, te inifunan ya bali na en,
petta awena natulisan.
44 A mappya ta dana magparan kanan
hapa ta datang ku, te am pahig muy sangaw
ta awek para la dumatang, a yen hala san-
gaw ya datang ku,” kunna.

Ya Keangarigan Na Awan Mekatalak
(Lk 12:42-46)

45 A ya takday para na keangarigan nga
binida ni Hesus tekid a intu yan:
“Ya mekwenta ta mekatalak ikid na
makanonot a intu hala ya kuman na
tagabu en nga awan mangilogot ta dafu
na en, te idulot na la ya magpakan ta anak
na kiden ta kuman na nebar na dafu na
en tentu.
46 A pake magāsāt hapa sangaw yen am
datangān na dafu na en,
47 te intu sangaw ya pagtaronan na ta
ngamin kiden kwa na.
48 Ammi ya tagabu en nga awan
makanonot, a pahig na ta ‘**Oh, pake**

mabayag para ya datang na dafu ken,'
kunna,
49 a palpalukan na ya sakā tagabu na
kiden, ikid na sakā makipaginum ikid na
makipangan ta magkellaw kiden.
50 Ammi pagka-ma na sangaw ya
datang na dafu na en gafu ta awena amu
ya oras na datang na.
51 A kattaban na sangaw na dafu na
en, kapye na pehulun ta magimmamappya
kiden ta lugar nga pagzigātān da ikid na
pagtatangitan da," kunna.

25

Ya Nakanonot Ikid Na Napapawang Ta Nonot

1 A sangaw binida ha ni Hesus ya takwan
na keangarigan tekid;
"Am magdulot sangaw ya pangikerutan
na Namaratu ta pagaddetan na arawin
yan a datangan na sangaw ya tolay kiden
ta kuman na mafulu kiden babbalatang
nga umange nakibodan ta hiklam.
Tagtakday ya balatang kiden ta zilag da
tekiden umange dimafung ta lalaki en
nangatawa.
2 A ya lima na balatang kiden a
napāpāwang ya nonot da,
3 te aweda haman nanonot ya nagbalun
ta gās na hilag da,
4 ammi ya nakanonot kiden a dana
neparan da gās da, a nehulun da hapa ta
agzilag da.
5 A gafu ta nagtalantan ya lalaki en nan-
gatawa a sa nakakasidug ya babbalatang
kiden.
6 Ammi sangaw ta tangngan na hiklam
a itta ya nagayag, '**Ittan ya lalaki en, em-
muy na dafungan,**' kunda.
7 A alistu imivwat ya babbalatang ki-
den, a padakalan da ya gatang na hilag da
kiden, ammi dulay te maazap hala ya hilag
na napāpāwang kiden, a magadang kid hapa
ta kadwan kiden.
8 'Ay mangatad kam bit ta gās na hilag
muy O, te naazap ya hilag mi kiden,'
kunda.
9 'A mappya ta alistu kanan ange ta
maglaku kiden petta gumatang kam
talo am awena sangaw makalannat
na gās na hilag mi,' kunna hapa na
nakanonot kiden.
10 "A tekid na umange gumatang a
dumatang na hapa ya lalaki en, a ya
nakanonot kiden nga dana nakaparan a
nehulun kid na tentu nga simarok ta bali
en nga pagbabodan da, a nelitup ya bali
en.
11 A ta pagtoli na kadwan kiden bal-
atang nga umange gumatang ta gās da a
baran da hapa ya lalaki en ta umag na bali,
'**Afu, ihukatan na kamin O,**' kunda.
12 Ammi netabbag na ta '**Aweta kam
aamu,**' kunna la tekid.
13 "A yen mina ya pagnonotan muy
petta awemuy sangaw melogot awa dana
nakaparan kam mina, te awemuy hapa
amu am kanu ya datang na Dafu muy,"
kun ni Hesus tekid.

*Ya Magpataron Ta Pagba-nang Na
(Lk 19:11-27)*

14 "A ya takday para keangarigan na
pangikerutan na Namaratu ta tolay, a ku-
man na takday tolay nga umange nag-
pasyar ta adayu na lugar. Te dana inaya-
gan na ya tagabu na kiden, petta isaned
na ya pirak na tekid petta taronan da
mina ya paganak na pirak na en.
15 A ya takdayen ya inatadan na ta li-
maribu, a ya mekaduwa en ya inatadan
na hapa ta dwaribu, a ya mekatallu en ya
inatadan na ta maribu la, te intu neatad
na tekid ya kustu la en nga mataronan na
tagtakday tekid, a sangaw nagtugut.
16 A ya naatadan ta limaribu a alistu
ange magapag ta pagatutan na ta pirak na
en, a naba-bayag ta assang a nadaggan hapa
ta limaribu ha.
17 Kumanen hapa ta naatadanen ta
dwaribu, nadaggan hapa ya pirak na en ta
dwaribu ha.
18 Ammi ya mekatallu en nga naatadan
ta maribu la a enna haman nekali ya pirak
na dafu na en, a netagu na haman ta umag
na lutak.
19 "A ta nepagpasa na addu na araw a
dumatang hapa ya dafu na tagabu kiden,
a inayagan na kid ha petta tukin na kid ta
kwa na.
20 Umange ya takdayen nga inatadan
na ta limaribu, a
'Limaribu ya neatad mu teyak, Afu.
Ye, nadaggan kun hapa ta limaribu te
mafuluribun ngamin,' kunna.
21 'A mappya ka mantu na tagabu te
awenak nelogot. A gafu ta mekatalak
ka nga magtaron ta assang a paturinan
ta ka hapa petta makaibbal ka ta addu.
A mesipat kan mantu ta pagayayatan
na dafum,' kunna hapa na dafu na en
tentu.
22 A sangaw umange hapa ya naatadan ta
dwaribu, a
'Dwaribu ya neatad mu teyak, Afu,
te nadaggan kun hapa ta dwaribu te
appataribun ngamin,' kunna.
23 'A mappya ka mantu na tagabu
te awenak hapa nelogot. A gafu ta
mekatalak ka nga magtaron ta assang a
paturinan ta ka hapa petta makaibbal
ka ta addu. A mesipat kan mantu ta

pagayayatan na dafum,' kunna hapa na
dafu na en tentu.
24-25 A sangaw umange hapa ya naatadan ta
maribu la. A ya uhohug na hapa a
'Ay, Afu, awek napadakal ya pirak
men te nagburungak ta maabakak, a
yen ta enku nekali ta lutak petta itta
hala sangaw ya itolik teko ta datang
mu, te amuk ta masistema ka na tolay
nga makapakaddu ta maski assang la
na pirak, te yaga magba-nang ka ta
banbannag na kadwan. A yeh, alapam
na ha, te itta ya ngamin kwam sina,'
kunna.
26-27 Ammi pake nagporay ya dafu na en, a
'Kuga dupal ye-yan na tagabu
nga matalakag. Am amum mantu
ta magba-nangak ta banbannag na
kadwan a anu awem mantu nepagatut
ya pirak ku ta gumatut kiden petta
madaggan mina ya pirak ku?' kunna
hapa na dafu na en tentu.
28 'Azin muy mantu ya maribu en
tentu a iatad muy ta magibbalen ta ma-
fuluribu,' kunna.
29 "A yen mina ya pagnonotan muy, te
kunna ten sangaw ta iturayan na Nama-
ratu ewan. Te ya mekatalak magtaron ta
neatad tentu a madaggan sangaw ya kwa
na petta addu, ammi ya awan mekatalak
a maazi sangaw ya dana neatad tentu.
30 A ya kuman na tagabu en nga awan
ta serbi na a iabbang da sangaw ta agyan na
sugiram, petta yen sangaw ya pakatangtan-
gitan na ta takit na," kun ni Hesus tekid.

Ya Bida Na Kalneru Ikid Na Kalding

31 A ya takday para na keangarigan nga
binida ni Hesus a intu yan:
"Am magtoli hala sangaw ya Tolayin
taga Langit a pake mepaita ya ngamin
kalalaki na, a mehulun hapa tentu ya
ngamin na anghel na kiden. A am
nakatogkok na ta agtuttudan na pagturay
na,
32 a sa pagkakampatan na hapa sangaw
ya ngamin tolay ta atubang na en. A am
sa nagkakampat kid na a paggungayan na
kid sangaw ta kuman na magtaronen nga
magpagungay ta kalneru ikid na kalding.
33 A ya kuman na kalneru kiden a itun
na kid ta kanawan na en, a ya kuman na
kalding kiden a yen sangaw ya itun na ta
kanigid na en.
34 A ya uhohug sangaw na Ari en ta itta
kiden ta kanawan na en a
'Ikamuy ya pasinapān ni Damake-
wan, a magdulot kanan mantu teyak, te
mesipat kanan ta pangikerutan na Na-
maratu, te yen ya neparan na tekamuy
abat ta nekapadday na lutakin.
35 Te ikamuy ya nangatad ta kanan ku
teyaken nabisin, a teyaken gimtang a ika-
muy ya nangatad ta inuman ku, a teyaken
nakipagsil tekamuy a ikamuy hala ya nag-
padulot teyak,
36 yaga inatadan dak hapa ta
barawasi teyaken awan ta nepagbarawasi,
a kinahadan dak ta nepagtakit ken, a
pinasyar dak hapa ta nekabalud ken,'
kunna sangaw na Ari en tekid.
37 Ammi pagpaka-lat da hapa sangaw ya
ibar na tekid, a
'Kanu huden ya nepangpakan mi
teko, Afu, ikid na nepangpenum mi
teko?
38 A kanu huden ya nepagpadulot mi
ta nepakipagsil mu tekami ikid na nepan-
gatad mi ta pagbarawasim?
39 A kanu huden ya nepagpasyar
mi ta nepagtakit mu pase nekabalud mu?'
kunda sangaw.
40 'A kakurugan ta kunna ten, te teka-
muyen nangikallak ta kaāassangan na
kabagis ku kiden sin a mekwenta ta
yen hapa ya nepangikallak muy teyak,'
kunna hapa sangaw na Ari en tekid.
41 "A ya uhohug sangaw na Ari en ta itta
kiden ta kanigid na en a
'Umadayu kanan teyak, te
mataguhali kanan, a mekabat kanan ta
afuyen nga awan maazap nga neparan
na Namaratu teg Satanas ikid na anitu
na kiden.
42 Te maski nabisinak a awedak
inatadan ta kanan, a teyaken gimtang a
awedak haman pinenum.
43 A teyaken nagdulot tekamuy
a awedak pinagdulot, a teyaken awan
ta barawasi a awedak inatadan ta pag-
barawasik. A nagtakitak, a nabaludak,
ammi awedak tinagop kinahadan,' kunna
sangaw tekid.
44 A pagpaka-lat da hapa sangaw ya uhohug
na tekid, a
'Kanu huden, Afu, ya nekabisim ta
awemi nepangikallak teko? A kanu
hud ya nepakainum mu ta awemi
nepangpenum teko? A kanu hud
ya nepagdulot mu tekami ta awemi
nepagpadulot teko? A kanu huden ya
awemi nepangatad teko ta kawan na
nepagbarawasim, ikid na nepagtakit
mu, ikid na nekabalud mu?' kunda
sangaw tentu.
45 'A kakurugan ta kunna ten,
te tekamuyen awan nangikallak ta
kaāassangan na kabagis ku kidin a
mekwenta hapa yen ta awemuyen
nepangikallak teyak,' kunna sangaw
tekid.
46 A gafu ta kumanen a medob sangaw ye-
yen kid ta magnayun na kapa-gangan da,

ammi ya mangurug kiden a yen kid sangaw
ya mesipat ta magnayun na pagtolayan,”
kun ni Hesus tekid.

26

Ya Pangipadangag Ni Hesus Ta Pasi Na
(Mk 14:1-2; Lk 22:1-6)

1 A ta nekabalin ni Hesus nangituldu ta
keangarigan kiden ta ituldu na kiden a tak-
wan na ya nebar na tekid;
2 “Amu muy ta dwangagaw para la abat
ta pyesta na Simana tam, a yen sangaw ya
panggafut da teyak petta pagappan dak
papasin,” kunna tekid.
3 A ta pagbida na para la tekid a itta hapa
ya miting na ngamin kiden pinakadakal
na Hudyo kiden ta bali ni Kaypas nga
kadakalan na padi,
4 te pagbabidan da am had kunna
mina na panggafut da te Hesus ta awena
pakkamu na tolay kiden, petta papasin da.
5 “Ammi awetam mina gafutan ta ketta
para la na pyesta en, talo am magtatapil
ya tolay kiden,” kunda.
6 A sangaw umange ig Hesus ikid na it-
uldu na kiden ta iten Betanya ta bali ni
Simonen nga nagkangaw ta idi.
7 A tekid para la nangnangan a itta hapa
ya babbay nga himebing te Hesus, a ibbalan
na hapa ya botelya na bangog nga pake
mangina am melaku, a neburud na ta ulu ni
Hesus.
8 Ammi nagporay hapa ya ituldu na kiden
ta babbayen, a nehuya da.
“Anu haman ta isayang mu ya ban-
gogina?
9 Pade awa mangina mina am melaku,
petta meatad mina ya paga na ta pobre
kiden,” kunda.
10 A ta pakadangag ni Hesus ta uhohug da
tentu a nehuya na kid hapa.
“Annun muy haman ihuya ya bab-
bayin? Awa mappya haman ya iningwa
na teyak.
11 Sigida itta haman tekamuy ya pobre
kiden, ammi teyak a awek sangaw sigida
tekamuy.
12 A neburud na ya bangogin ta barikin
petta dana meparan ya barikin ta ketanam
na.
13 A kakurugan hapa ya uhohug ku
tekamuy ta maski am had sin na lugar
ya pakepadangagan na damag ku ta
ngamin paglelehutin a megindan hapa
mebida ya iningwa na babbayin yan, te
panadamdaman da sangaw tentu,” kunna
tekid.
14 A ta nekabalin na en a nagtugut hapa
i Hudas Iskaryote nga takday ituldu ni
Hesus, te umange nakitulag ta padi kiden.
15 A ta datang na tekid a
“Piga hud sangaw ya iatad muy teyak
am uffunan ta kam manggafut te Hesus?”
kunna tekid.
A nagtatulagan da ya tallufulu hukal na
pirak.
16 A yen hapa ya pamegafu ni Hudas nga
magapag ta mappya na araw ta pangitalaba
na te Hesus.

Ya Pangitalaba Ni Hudas Te Hesus
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-23; Jn 13:21-30)

17 A ta napolu en araw ta pyesta na
Simana na Hudyo kiden am mangan kid
la ta panen nga awan bumlad a umange
ya ituldu na kiden tentu, a pinohutan da
am had sin na lugar ya pangiparanan da ta
pamurab da ta Simana. A nebar na tekid ta
18 “E kam ta ili ta bali na kofun ken, a
‘**Dinob na kami na Mistro mi en,**’ kum-
muy sangaw tentu, ‘**te mangan kami
kan ta pamurab mi ta Simana ta bali
min, te abikan na ya pasi na,**’ kummuy
sangaw tentu,” kunna.
19 A enda ibalin ya nebar na en tekid, a
neparan da ya pamurab da ta Simana.
(Mk 14:17-21; Lk 22:14-22; Jn 13:1-30)
20 A ta furab a nakikkanan ig Hesus ikid
na mafulu duwa kiden ituldu na.
21 A tekid para la nagkakan a naguhohug
hapa i Hesus.
“Kakurugan ta itta tekamuy ya mangi-
talaba sangaw teyak,” kunna.
22 A gafu ta nebar na en a nagdadamdam
kid na, a ya tagtakday kid hapa ya nagpohut
tentu,
“Iyak hud ya kinamen, Afu?” kun na
tagtakday tekid.
23 “Intu sangaw mangitalaba teyak ya
nakipagkammat teyak ta pingganin.
24 A gagangay ta mamapasi sangaw ya
Tolayin taga Langit ta kuman na nesurat
na aglavunen, ammi pake kakallak san-
gaw ya makaliwaten manigtalaba teyak,
te mapmappya ta awena mina neanak,”
kunna tekid.
25 A yen hapa ya nepagpohut ni Hudasen
nga manggakkad mangitalaba tentu.
“A iyak hud, Afu, ya kinamen nga man-
gitalaba teko?” kunna.
“Maski iko,” kunna hapa ni Hesus
tentu.

*Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Ituldu Na Ki-
den*
(Mk 14:22-25; Lk 22:19-24)

26 A tekid para la nagkakan inibalan ni
Hesus ya pan nga itta ta lamesa en kapye na
nepakimallak, kapye na hapa ginadgadwa,
a sangaw nesaned na ta ituldu na kiden.
“Yeh, kanan muy yan te megitta ta
barikin,” kunna.

27 A sangaw inalap na hapa ya basu na
inuman da en kapye na ha nepakimallak, a
sangaw negawat na hapa tekid,
"Yeh, sa uminum kam ta isin,
28 te megitta ta dagak nga magarut
sangaw, te yen sangaw ya mangipasikkal
ta pakitulagan na Namaratu, petta ma-
pakoma na ya liwat na addu na tolay.
29 Ammi ibar ku hapa tekamuy ta
awek sangaw makipaginum tekamuy abat
ta panginum tam sangaw ta bagu na inu-
man ta pangayayat tam ta pagariyan ni
Damakewan," kunna.
30 A ta nekabalin da uminum a nagkakan-
syon kid nga nangdayaw ta Namaratu,
kapye da umange ta Bagetay na Olibo.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pangiwagak Da Tentu
(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

31 A ya takday ha na uhohug ni Hesus
tekid a
"Amuk ta pakigungayān dak sangaw ta
hiklamin yan ta kuman na nesurat na
aglavunen ta palungu araw, te ya uhohug
na aglavunen a
'**Papapasi sangaw na Namaratu ya
magtaron a makutkutet sangaw
ya kalneru kiden,**' kunna ta surat
na en.
32 Ammi sangaw am matolayak a mapa-
polu yak sangaw ammi tekamuy nga ange
ta iten Galileya," kunna.
33 "O maski pakigungayān na ka na
kadwan, Afu, aweta ka sangaw pakigun-
gayān," kunna hapa ni Pedru tentu.
34 "Maski ilemad nak hala sangaw ta
mamillu ta hiklamin yan ta awena para la
pagtareknay na manuk," kunna hapa ni
Hesus tentu.
35 "Ay awan, Afu, maski ikabat dak
sangaw teko papasin a aweta ka sangaw
ilemad," kunna ha ni Pedru.
A kumanen hapa ya nepasikkal na kadwan
kiden ituldu na.

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta Lugar Na Getsimani
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

36 A ta datang da ta Bagetay na Olibo a
nagdulot kid ta lugaren nga nagngagan ta
Getsimani, a ya uhohug ni Hesus tekid a
"Magtuttud kanan ta isin te eyak bit yo
tewan makimallak," kunna.
37 Ammi nehulun na hapa ig Pedru ikid na
duwa kiden anak ni Zibadeyu. A sangaw
nepagka-ma na hapa ya pagdamdam na, a
pake nagburung na.
38 "Kuga ipasik de ya sikan na damdam
kin. Magyan kam la sin a awemuy la
masidug," kunna tekid,
39 a sang imadayu tekid kapye na nagtakab
ta lutak nga nakimallak.
"Ikallak nak, Amang, te am mabalin
mina a ilillik nak haen ta pagzigātān kin
nga nekarim teyak. Ammi maski kunku a
bakkan mina ta yen ya magdulot, te map-
pya ta ikayat men ya idulot ku," kunna ta
pakimallak na.
40 A tentu en nagtoli teg Pedru a masidug
kid na, a
"Anu hud, awemuy hud maattaman
ya awan masidug ta maski takday la na
oras?
41 Awemuy la masidug, te makimallak
kam mina petta awemuy mina maayayyaw,
te maski am malogon ya nonot muy a maka-
fuy ya bari muy," kunna.
42 A umange ha nakimallak ta kuman na
intu en.
"Am uray mu, Amang, ta awek melil-
lik ta iatad men teyak nga pagzigātān ku
a mappya mantu ta yen ya magdulot,"
kunna.
43 A sangaw nagtoli ha ta ituldu na kiden, a
masidug kid ha, te awena makaladdang na
mata da.
44 A gafu ta kumanen a nagtugut ha ange
nakimallak, a pamillun na hala ya kuman
na nepakimallak na en.
45 A ta nepagtoli na ha ta ituldu na kiden
masidug a
"Ayanin hud ya agkakasidug ikid na
agibannag? Itan muy ya oras awa ayanin
ya ange na mangitalaba ta Tolayin taga
Langit petta igawat nak ta awan kiden
mangurug ta Namaratu.
46 Imivwat kanan, te entanan, te ittan
ya mangitalaba teyak," kunna tekid.

Ya Paggafut Da Te Hesus
(Mk 14:43-50; Lk 22:47-55; Jn 18:1-11)

47 A ta pagbida para la ni Hesus ta ituldu
na kiden a dumatang na i Hudasen, a nehu-
lun hapa tentu ya awan bababang na tolay
nga dinob na pinakadakal da kiden ikid na
padi kiden, a nagibbal kid hapa ta kampilan
ikid na paluk.
48 A dana nebar na mangitalaba en ya
pagsenyas na sangaw ta kahulun na kiden
petta amu da ya gafutan da.
"Ya amuyan ku sangaw a yen ya gafu-
tan muy, te intu yen," kunna.
49 A gafu ta kumanen a nagdaretyo i Hudas
te Hesus a
"Itta yak O, Afu," kunna tentu, kapye na
inamu.
50 "A iko mantu, Kofun," kun ni Hesus
tentu, "Aran, ialistum mantu ya neangem
sin," kunna hapa tentu.
A umabikan hapa ya kadwan kiden tolay, a
ginafut da i Hesus.
51 Ammi ka-ma la sinukkut na takday kahu-
lun ni Hesus ya kampilan na en, a kinattab
na ya takday tekid ta bangbang na en a

newasik na. Intu kinattab na ya tagabu na
kadakalan na padi.
52 Ammi ginamman hapa ni Hesus ya
nangkattaben,
"Ialag mun ya kampilamina, te am inya
ya imunan mangkattab a masi hapa sangaw ta kattab.
53 Am awek mina magafut a awek hud
magadang te Damakewan, a alistu mangidob ta nasurok ta limafulu ribu na anghel
petta ikerutan dak mina.
54 Ammi am kunna ten a had kukunna
sangaw magdulot na uhohug na surat kiden?" kunna tentu.
55 A sangaw naguhohug hapa i Hesus ta
tolay kiden nga nanggafut tentu.
"Anu dulayak hud na tolay, petta endak
gafutan konsu kampilan ikid na paluk ta
kuman na panggafut muy ta tulisan? Kinanghahawak haman imatuttud ta simbaanen nga nangituldu, a anu bakkan ta
yen ya nanggafutan muy teyak?
56 Ammi gagangay ta kunna sin ya
tinarabaku muy petta magdulot ya nesurat
na aglavun kiden," kunna.
A yen hapa ya nepangiwagak na ituldu na
kiden tentu, te nagbabilag kid na.

Ya Pangidarum Da Te Hesus
(Mk 14:53-65)

57 A ya nanggafut kiden te Hesus a neange
da ta bali ni Kaypas nga kadakalan na padi,
te yen ya nagaammungan na mangituldu
kiden ikid na pinakadakal na tolay kiden.
58 Ammi te Pedru a tinultulitul na kid
hapa abat ta bagaw na bali en. A tentun nakasarok ta bagawen a nakipagtuttud
hapa ta maggwardya kiden, petta itan na
am anu ya pagbalinān na pangidarum da te
Hesus.
59 A ya padi kiden ikid na ngamin kiden
nagkonsihal a apagan da ya pangipasikkal
da ta liwat ni Hesus petta pangpapasin da
mina tentu.
60 Ammi awan ta naapagan da, te maski
am addu ya nagtayuk nga nagtulad a nagimpagsil haman ya inuhohug da. A ta
kapozyanan na a nagtayuk ya duwa na
mangipasikkal ta tulad da,
61 a ya uhohug da hapa a
"Ya kuman na nadangag mi ta uhohug
na inin a itta kan ya pakapangwa na nga
mangkutkutet ta simbaan na Namaratu
kapye na ha patayukan ta las-ud na talluhaw," kunda.
62 A sangaw nagtayuk hapa ya kadakalan na
padi, kapye na naguhohug te Hesus.
"Awan hud ta tabbag mu? Anu mantu
ya uhohugam ta ipaliwat na duwa kiden
teko?" kunna.
63 Ammi awena la nagasitang ni Hesusen. A
nagsitang ha ya padi en ta
"Magsitang kan, a magpagasingan ka ta
sigatolay na Dyos. Ibar mu mantu am iko
ya Ari en nga Anak na Namaratu ewan,"
kunna.
64 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"A iko haman ya nangibar, ammi ibar
ku hapa tekamuy ta makipaita sangaw
ya Tolayin taga Langit nga makipagtuttud ta agtuttudan na Seppakapangwa ta
Ngamin, te magtoli hala sangaw sin nga
imatuttud ta kulam kiden," kunna.
65 "**Agayaya!**" kun na hapa na kadakalan
na padi ta pakadangag na ta uhohug ni
Hesus, kapye na pinissang ya salnuk na pagpadi na gafu ta katupag na en ta inuhohug
ni Hesus.
"Dulay ya uhohug na in, te igitta na
haman ya bari na ta Namaratu ewan,"
kunna. "A masapul hud para ya mangipasikkal ta liwat na awa ikitanan hapa la
ya nakadangag ta uhohug na.
66 Anu mantu ya uray muy tentu?"
kunna ha.
"A mappya ta mapapasi!" kunda.
67 A sangaw inuparan da ya mukat na en,
yaga pinalpaluk da. A linaplappag na hapa
na kadwan, kapye da ibar ta
68 "O Kristu, ibar mu am inya ya
naglappag teko, te malalaki ka haman
maglavun," kunda.

Ya Pangilemad Ni Pedru Te Hesus
(Mk 14:65-72; Lk 22:56-62; Jn 18:25-27)

69 A ta pagimbestigar da para la te Hesus
a itta la i Pedru ta bagaw na bali en, te
imatuttud la ten. A sangaw imabikan te
Pedru ya takday babbay nga tagabu, a
"Maski iko hapa ya takday kahulun ni
Hesusen nga taga Galileya," kunna tentu.
70 Ammi nelemad na ta atubang na ngamin
kiden nakadangag,
"Amuk hud am anu ya ikayat mu uhohugan teyak," kunna,
71 kapye na sang umadayu tagad ta
sasarokanen. Ammi itta hapa ten ya
takday ha na babbay nga nakelasin tentu, a
netuldu na i Pedru ta katayukan na kiden.
"Yeyan hapa ya takday kahulun ni Hesusen taga Nasaret ta iten Galileya," kunna
tekid.
72 Ammi nelemad na ha,
"Pagasingan ta Dyos am amuk ya tolayina," kunna.
73 Awena para la nabayag a umabikan tentu
ya kadwan kiden imatayuk ta iten, a
"Talaga ta iko hapa ya takday kahulun
na te italaba na ka na agbalikas mu,"
kunda tentu.
74 "Atsi O, pagasingan ta Dyos am tulad
ya uhohug ku, awek malat amu ya tolayina," kunna ha naglemad.
A ka-ma la nagtareknay ya manuk,

75 a yen hapa ya nepakanonot ni Pedru
ta uhohug ni Hesus tentu, te "**Mamillu**
ka mangilemad teyak ta awena para la
pagtareknay na manuk," kunna. A in-
sigida nagtugut i Pedru en, a masikan nag-
tangit.

27

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te
Hesus Ikid Na Pasi Ni Hudas
(Mk 15:1-5; Lk 23:1-12; Jn 18:28-38)

1 A tentun araw a nagkakampat para la
ya padi kiden ikid na pinakadakal na tolay
kiden, a nagtatulagan da ya pasi ni Hesus.
2 A sangaw ginalutan da kapye da neuhet,
te enda idarum ta atubang ni Pilato nga
gubernador nga taga Roma.
3 A ta pakkamu ni Hudasen ta papasin da
i Hesus a nebabawi na ya nepangitalaba na
tentu, a netoli na ya piraken nga neatad na
padi kiden ikid na pinakadakal kiden.
4 "Nakaliwatak, te netalabak haman ya
awanen ta liwat," kunna tekid.
"A nekabat kami hud ta iningwam?
Problemam yana," kunda hapa tentu.
5 A gafu ta kumanen a enna newarad ya
pirak kiden ta umag na simbaanen, ot-
turu enna ginalutan ya hul na en kapye na
nagbesin.
6 A ta nepakaakut dan ta pirak kiden a
inalap na padi kiden, a
"Anu mina ya pagserbi na inin? Te
madi am metun ta pundo na simbaanin,
te paga na daga na tolay," kunda.
7 A tekid na nabalin nagbabida ta pangusar
da ta piraken a enda negatang ta lutak na
magdammili, petta itta ya ketanaman na
tolay kiden nga taga adayu na lugar nga
nasi ta ili na Herusalem.
8 A gafu ta piraken nga negatang da ta
lutaken a "**Lutak na Daga**" ya nangingaganan da ta lutaken.
9 A kumanen nagdulot hapa ya nesurat na
aglavunen mina Heremyas, te ya uhohug
na en a
"**Inalap da ya tallufulu hukal na pi-**
rak nga nagtatulagan na Hudyo ki-
den ta gatad na angat na en,
10 **a negatang da ta lutak na mag-**
dammili en,
te kumanen ya uray na Nama-
ratu," kunna.
11 A i Hesusen hapa a pinagtayuk da ta
atubang na gubernadoren, petta imbesti-
garan na.
"Anu, iko hud ya nebar da en nga Ari na
Hudyo kiden?" kunna te Hesus,
"A kompormi ya ibar mu," kunna hud
la ni Hesus tentu.
12 A addu hapa ya nepaliwat na padi kiden
tentu ta gubernadoren, ammi awena pulus
nagsitang ni Hesus ta pangpaliwat da tentu.
A ya uhohug na gubernadoren te Hesus a
13 "Anu awem hud madangag ya
ngamin ipasikkal da ta liwat mu?" kunna
hapa ni Pilato tentu.
14 Ammi awena kad tumabbag maski ta tak-
day la na uhohug, a pake nepagpaka-lat na
gubernadoren.
(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39–
19:16)
15 A ya gagangay na gubernadoren ta idi
am araw na mayor na pyesta na Hudyo
kiden a pohetan na ya takday mabalud nga
pinili na tolay kiden.
16 A ta nepangidarum da te Hesus a dana
ittan ya takday nabalud nga magngagan
te Barabas, a malalaki hapa namadday ta
dulay ta idi.
17 A gafu ta nagaammung na ya tolay
kiden a pinohutan ni Pilato tekid am inya ya
ikayat da mapohet.
"Had sin mina ta duwa kidin ya ikayat
muy ta pohetan ku? I Barabas ya ikayat
muy, ono i Hesus nga magngagan hapa ta
Kristu?" kunna.
18 A yen ya nebar na ta tolay kiden
nga nagaammung, petta damagan na tekid
am inya ya ikayat da, te dana amu na ta
nedarum na pinakadakal da kiden i Hes-
usen gafu ta katupag da tentu.
19 A tentu en para la imatuttud nga
magindag ta uray da a itta hapa ya enna
nepadamag na atawa na en tentu.
"Awem la mekabkabat ta panggakkad
da ta tolayina nga awan ta liwat, te pake
nazigatanak ta hiklamen gafu ta tarinap
ku tentu," kunna kan.
20 Ammi ya padi kiden ikid na pinakadakal
kiden a sinansanat da ya tolay kiden petta
ipasikkal da ya pakauhet ni Barabas, petta i
Hesus mina ya papasin da.
21 A sangaw pinidwa ni Pilato ya pohut na ta
tolay kiden,
"A anu ya uray muy ta duwa kidin, had
sin mina tekid ya pohetan ku?" kunna ha
tekid.
"I Barabas!" kunda hapa.
22 "A anu mantu ya uray muy te Hesusin
nga magngagan te Kristu?" kunna ha ni
Pilato tekid.
A giaggayan kid na ta "**Pagappam ta kayu,**"
pakakin kid.
23 "Te anu hud, anu hud ya liwat na?"
kunna hapa.
Ammi pake giaggayan kid ha ta masikan ta
"**Pagappam ta kayu, pagappam ta kayu,**"
pagkin kid ha.
24 A gafu ta awena mapagimmang ni Pi-
lato ya tolay kiden, te yaga magtatapil kid
na a nagpaalap ta palanggana na danum,
kapye na binaggawan ya kamat na kiden ta
atubang na tolay kiden.

"Itan muy na, nabaggawan kun ya ka-
mat ku kidin, petta amu muy ta awan ta
liwat ku ta pasi na tolayin yan. Ikamuy
hapa la ya makkamu tentu," kunna tekid.
25 "Onay, ikami ikid na anak mi kiden ya
makkamu ta pasi na," kunda.
26 A gafu ta kumanen a pinohet na i
Barabasen, a nepapaligat na i Hesus, kapye
na negawat ta suddalu na kiden, petta enda
pagappan ta kayu.

Ya Pamābānglu Na Suddalu Kiden Te Hesus
(Mk 15:16-20)

27 A ta nepanggawat na suddalu kiden te
Hesus a neange da bit ta umag na bali na
gubernadoren, a sa nangkalihung hapa ya
ngamin batalyon da.
28 A inazi da ya salnuk ni Hesusen, kapye
da nesalnuk tentu ya darag na ga-gamit nga
kuman na salnuk na ari.
29 A sangaw nangwa kid hapa ta sangngat
na sit kapye da nesangngat ta ulu na en,
yaga nepaibbal da tentu ya kulang na biraw
petta kuman na baston na. A namalentud
kid na ta atubang na en ta pamābānglu da
tentu, a
"Ihi, malalaki ya Ari na Hudyo kiden,"
kun na kampon na dayaw da tentu.
30 A ta nekabalin da en a inuparan da
hapa, kapye da inalap ya biraw na en, a
nepalpaluk da ta ulu na en.
31 A tekid na nabalin a inazi da ya salnuk
na en darag, kapye da ha netoli ya dana en
salnuk na, a neuhet dan petta pagappan da.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus
(Mk 15:21-31; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

32 A tekiden nakauhet ta irwangan na ili
a nesimmun da ya takday tolay nga nagn-
gagan te Simon nga taga Sirene, a intun ya
kinalbatan da nga pinagagtu ta pagappan
ni Hesus.
33 A ta datang da ta nengagan da en Gol-
gota (intu hala kettayan na Balontok),
34 a pinenum da i Hesusen ta binarayang
nga kinihun da ta apdu, ammi tentu en
nakakakkap a inawenan.
35 A ta nekabalin na nepagpaappa da
tentu a nagbabinunutan na suddalu kiden
ya barawasi na kiden,
36 a nagtuttud kid na nga naggwardya
tentu.
37 Itta hapa ya nesurat da ta utun na
ulu na en petta mebasa ya pangpapasin da
tentu, "**Ye-yan i Hesus nga Ari na Hudyo
kiden,**" kun na surat da,
38 te itta hapa ya duwa na tulisan nga
pinagappa da ta dwaakub ni Hesus.
39 A kada itta ya nagtalib ta nagappan
ni Hesus a nelutab da ya pangidadula da
tentu.
40 "Agu ta itta ya pakapangwam nga
mangkutukutet ta simbaanen kapyem
ha patayukan ta las-ud na talluhaw?"
kunda. "A ikerutam mantu ya barim ta
pakapangwamina," kun na kadwan.
"A am gagangay ta iko ya Anak na
Namaratu a dumagut kan mantu ta
krusina," kunna hapa na kadwan.
41 Tumubbat hapa mangidadula tentu ya
padi kiden ikid na mangituldu kiden ikid na
kadwan kiden pinakadakal na tolay kiden.
42 "Intu kan ya nangikerutan ta kad-
wan, ammi awena mekerutan ya bari na
en," kun na kadwan.
"Intu pon ya Ari na Istralita kiden, a
mappya mantu ta dumagut na ta krus,
petta itta mina ya pangurugan tam
tentu," kunna hapa na kadwan.
43 "Nekatalak na kan ya Namaratu. A
am itta ya pangkenga na Namaratu tentu
a ikerutan nan mina, te '**Iyak ya Anak na
Namaratu,**' kunna paen," kunna para na
kadwan.
44 A kumanen hapa ya pangidadula na
tulisan kiden tentu nga pinagappa da ta
dwaakub ni Hesus.

Ya Pasi Ni Hesus
(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

45 A tentun pagtangnganan na araw a
nagsugiram na ya ngamin na paglelehut da
en ta kuman na hiklam abat ta tallu na oras.
46 A ta mekatallu en na oras a nagayag i
Hesus ta masikan, "**Ilay, Ilay, lama sabak-
tani,**" kunna ta agsitang na Hudyo kiden.
A ya ikayat na uhohugan na ayag na en a
"**Dyos ku, Dyos ku, anu haman ta nag-
talekudan nak,**" kunna.
47 "**Anu, ayagan na de i Eliyas?**" kunna
hapa na kadwan kiden nga nagbuya tentu.
48 A alistu nagbilag ya takday tekid nga
ange nangalap ta kuman na ga-gamit,
kapye na tinunan ta suka, a sangaw nesukil
na ta ud na biraw te Hesus petta inuman na
mina.
49 Ammi ya nebar na kadwan kiden a
"Awem bit la, te itan tam la bit am enna
sangaw ikerutan ni Eliyasen," kunda.
50 A sangaw nagayag ha i Hesus ta
masikan, a yen hapa ya nepakasukkut na
kahalwa na.
51 A negindan hapa napissang ya zingzin-
gen nga ga-gamit ta umag na simbaan en.
Namegafu napissang ta utun abat ta akban.
A naglunig hapa ya lutak abat ta nakassib
ya batu kiden,
52 yaga nahukatan hapa ya tanam ki-
den, te natolay hala ya addu na nagpasi ki-
den nga nangurug ta Namaratu ta palungu
araw, a imuhet kid ta tanam da kiden.

53 A sangaw ta nekatolay hapa ni Hesus a
umange kid ta ili na Herusalem, a nakipaita
kid ta addu na tolay ten.
54 Ammi ta nepasi ni Hesus ta nagappan
na en a itta hapa ya takday kapitan ikid
na sakā suddalu na kiden nga nagtaron ta
pasi na. A tekid na hapa nakaita ta lunigen,
ikid na ngamin kiden napadatang, a pake
nagtalaw kid na, "**Kakurugan kad ta Anak
na Namaratu yan,**" kunda.

(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

55 A ta medyo adayu ta nagappan ni Hesus
a itta hapa ya addu na babay nga mangita
tentu, te ikid ya dana kahulun na kiden
tentu en nagafu ta lugar na Galileya, te
inuffunan da.
56 A nehulun hapa tekid i Mariya Mag-
dalena, ikid ni Mariya nga hina nig Santiago
ikid ni Hose, ikid na atawa ni Zibadeyu.
57 A itta hapa ya takday ituldu ni Hesus
nga naba-nang nga nagngagan te Hose, a
taga ili na Arimateya.
58 A ta furab ta nepasi ni Hesusen a
umange i Hose ta bali ni Gubernador Pilato,
a inadang na ya bari ni Hesus petta itanam
na, a nebar ni Pilato ta meatad hala tentu.
59 A inalap na mantu ya bari na en, a fin-
utefutan na ta bagu na furaw na ga-gamit,
60 otturu enna netanam ta kababagu na
tanam nga nakali ta batu ta kuman na
kweba. A sangaw nadokalig na ya dakal na
batu ta irwangan na tanamen petta namu-
nitan, a sangaw nagtugut.
61 Ammi pa nasirak bit ten ig Mariya Mag-
dalena ikid na takdayen Mariya, te umatut-
tud kid ta bikat na tanamen.
62 A ta lalakwat ta Sabadu a umange ya
padi kiden ikid na Pariseyu kiden ta bali ni
Pilato gafu ta ibar da tentu.
63 "Itta ya nanonot mi, Ser, te ya takday
para na tulad na nagtuladen ta katolay na
para la en, a '**Matolayak hala sangaw ta
kabalinan na talluhaw,**' kunna kan.
64 A mappya mantu ta mangidob ka
mina ta maggwardya ta tanam na en abat
ta mekatallu araw, petta awena sangaw
makaange na ituldu na kiden nga mag-
takaw ta bari na en. Te am '**Natolay hala
ya nasi en,**' kunda sangaw ta tolay kiden
a pake dulay sangaw ya tulad da ammi ta
tulad na dafu da en," kunda tentu.
65 "A aran ay, mangalap kam mantu ta
suddalu kiden, a paggwardyan muy kid
ta kustu na paggwardya," kun ni Pilato
tekid.
66 A ta nepangalap da ta suddalu kiden
a umange kid ta agyan na tanamen, a
dinirkatan da ya nelitupen batu ta tana-
men, petta maita sangaw am maazi ya batu
en, a nesirak da hapa ya suddalu kiden nga
maggwardya.

28

Ya Pagtolay Hala Ni Hesus
(Mk 16:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

1 A ta nekabalin na araw na agimmang
na Hudyo kiden ta pagkarawan ta Liggu a
umange ig Mariya Magdalena ikid na tak-
dayen Mariya ta tanam ni Hesusen.
2 Ammi dana itta ya masikan na lunig, te
umangen ya takday na anghel na Namaratu
nga nagafu ta langit, a dinokalig na ya batu
en nga nelitup ta tanamen kapye na nagtut-
tudan.
3 Kuman na kaitan na kilat ya bari na
anghelen, a awan ta pangiduman na furaw
na barawasi na en.
4 A ya suddalu kiden hapa nga nangg-
wardya a nagapilpilpig kid hapa ta talaw
da en ta anghelen, a nagkapedda kid na ta
kuman na pagpasi da.
5 A ta datang na babay kiden a itta para la
ya anghelen a
"Awemuy la magtalaw," kunna, "te
amuk ta apagan muy i Hesusen nga pina-
gappa da,
6 ammi awan na sin, te natolay hala ta
kuman na nebar na en tekamuy. Maski e
kanan sin, te itan muy ya nagiddan na bari
na en.
7 A alistu kam sangaw magtoli ta ituldu
na kiden, te ibar muy sangaw tekid ta na-
tolay hala ya nasi en, a maita da sangaw
ten Galileya, te mapmapolu ammi tekid.
Aranan, te yen la ya ibar ku tekamuy,"
kunna tekid.
8 A alistu kid na nagtugut ta tanamen ta
talaw da en, ammi nekihu hapa ya dakal
na talak da. A nagbilag kid na ange nangi-
padamag ta ituldu na kiden,
9 ammi ka-ma la itta i Hesus ta atubang da,
te nesimmun na kid ta dalanen.
"O ey, itta kanan," kunna tekid.
A enda inahakupan ya takki na kiden, a
dinayawan da. A ya uhohug na hapa tekid
a
10 "Awemuy la magtalaw, te emmuy
ibar ta kabagis ku kiden ta e kid mina ta
iten Galileya, te maita dak sangaw ten,"
kunna hapa tekid.

Ya Pagreport Na Naggwardya Kiden

11 A ta nepagtugut na babay kiden a nag-
tolin hapa ya kadwan kiden naggwardya
ta ili, te enda nedanug ta padi kiden ya
naita da ta agyan na tanamen tekiden nag-
gwardya.
12 A gafu ta kumanen a nagkakampat ha
ya pinakadakal na Hudyo kiden kontodu
naggwardya kiden, a nagbabidan da ya
uray da. A nagtatulagan da ta maatadan ya
naggwardya kiden ta pirak petta magtulad
kid. A nebar da tekid ya bidan da sangaw ta
tolay kiden.

13 “ ‘Umange ya ituldu na kiden ta hiklam, a netammang da ya bari ni Hesus
tekami en nagkasidug,’ kummuy tekid.
14 “A am angarigan ta madamag sangaw na gubernador ta nasidug kam ta
nepaggwardya muy a ikami hala sangaw
ya makkamu magbida tentu, petta awan
sangaw ta dulay tekamuy,” kunda tekid.
15 A inalap da mantu ya piraken a enda
nepadangag ya kuman na netuldu na padi
kiden tekid. A ye-yen na bida ya isansaned
na Hudyo kiden ta ngamin kiden lugar na
sakā Hudyo da kiden maski abat ta ayanin.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

16 A ya mafulu takday kiden na ituldu
ni Hesus a umange kid hala ta lugar
na Galileya ta nebar na en bagetay nga
pangdafungan na tekid.
17 A tekiden nakaita tentu a namalentud
kid na nga nangdayaw tentu. Ammi ta
kadwan a aweda kurugan ta intu in yen.
18 A ya uhohug ni Hesus tekid a
“Iyak ya nagitunan na Namaratu ta
ngamin makkwa ta langit ikid na lutak.
19 A ta ayanin a doban ta kanan, te
e kam sangaw ta ngamin tolay ta ngamin
paglelehutin petta magalap kam ta dagga
na itulduk kidin. Zigutan muy sangaw
ya mangurug petta mesipat kid tekami ni
Damakewan ikid na Kahalwa na en.
20 A sage ituldu muy kid hapa petta kurugan da hapa ya ngamin nepatarabakuk
tekamuy. A nonotan muy yan: sigida itta
yak la tekamuy nga mehulhulun abat ta
pagaddetan na arawin yan,” kunna.

Ya Nesurat Ni Markus Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya ngagan na nagsuraten ta isin na surat a Markus. A ta ketta ni Hesus ta lutakin a medyo babagu para la i Markus, ammi tentu en dakal, nadamag na ya ngamin kiden tarabaku ni Hesus ikid na ituldu na ta awena para la napagappa ta kayu. I Markus hapa ya takday kauffun nig Pablo tekid umange nangipadanag ta damag ni Hesus ta magdaduma na lugar. Magge naggitta ya surat ni Matyu ikid ni Markus, ammi ya surat ni Markus ya kaassangan na. Gagangay la na tolay ig Matyu ikid ni Markus, ammi addu ya mangipasikkal ta Namaratu ya nangpili te Matyu pase Markus, petta isurat da ya ngamin iningwa ni Hesus. I Lukas ikid ni Hwan ya duwa para nga nagisurat ta katolay ikid na pasi ni Hesus. A ya nesurat ni Markus gafu te Hesus a intu yan:

Ya Nepadamag Ni Hwan Ta Tolay Kiden
(Mt 3:1-12; Lk 3:2-17; Jn 1:6-8,19-28)

1-2 Ya fun na Bida ni Hesus Kristu nga
Anak na Namaratu ewan a intu yan ta ku-
man na nesurat na aglavunen mina Isayas:
"**Ya uhohug na Namaratu ta Anak na**
en a
'**Dangagam, Anak ku, te itta**
sangaw ya doban ku nga
mapmapolu ammi teko,
te intu sangaw ya mangipadan-
gag ta iangem,' kunna.
3 **Te ya nebar na en mapmapolu a**
makipaita sangaw ta kawanan na
babali,
a iayayag na sangaw ya tabarang na
ta tolay kiden,
petta makaparan kid mina ta
datang na Dafu tamen, petta
malogon mina ya iange na
tekid," kun na surat ni Isayas.
4 A gafu ta kumanen a nakipaita hala ya
binida ni Isayasen ta kawanan na babali,
a intu hala i Hwan nga nangzigut ta tolay
kiden, a kinasaba na kid.
"Ulin muy ya gagangay muy a zigutan
ta kanan, petta pakoman na Namaratu ya
liwat muy kiden," kunna.
5 A umange tentu ya addu na tolay taga ili
na Herusalem, ikid na ngamin kiden lugar
ta Hudeya. A dana nebosag da ya liwat da
kiden, kapye na kid zinigut ta karayan na
Hurdan.
6 A ya gagangay ni Hwan a nagbarawasi ta
pinadday na en nga nagafu ta dutdut na
kamelo, a sebarekas hapa ta la-las. A intu la
kanan na ya dudun ikid na tahu na kalaba.
7 A ya nepadangag na para a
"Itta sangaw ya ange ta gafan ku nga
pake malmalalaki ammi teyak, te maski
la awek megitta makitagabu tentu nga
mangubad ta sapatos na kiden.
8 Te maski zinigut ta kam ta danumin,
a intu sangaw ya mangpasinap tekamuy ta
Kahalwa na Namaratu," kunna.

Ya Pangzigut Ni Hwan Te Hesus
(Mt 3:13-17; Lk 3:21,22)

9 A ta arawin yen hapa la a nagganwat
hapa i Hesus ta agyan na en ten Nasaret
ta lugar na Galileya, a dumatang hapa
ta karayan na Hurdan, te umange hapa
pazigut te Hwan.
10 A ta nepakagon ni Hesus ta danumen a
naita na ta bimangrit ya langit, a nagsunak
ya Kahalwa na Namaratu ta kuman na kala-
pati, a nagpotun na tentu.
11 A nepagka-ma na hapa kan ya naguho-
hug tentu ta langit:
"Iko ya Anak ku nga matakit ta nonot
ku. Pake matalakanak teko," kunna kan.

Ya Pangparuba Ni Satanas Te Hesus
(Mt 4:1-11; Lk 4:1-13)

12 A ta nekabalin ni Hesus nagzigut a
pinagtugut na Kahalwa na Namaratu, petta
ange tatakday ta bagbagetay kiden nga
adayu ta tolay.
13 A nagyan la ten abat ta appatafulu
araw, a nekihkihu ta magdaduma na ayam
nga simaron ikid na maporay. A yen hapa
ya neange ni Satanas tentu, petta paruban
na, ammi ta nekabalin ni Satanas tentu a
umange hapa ya anghel kiden nga mangu-
ffun te Hesus petta magsikan.

Ya Pamegafu Ni Hesus Ta Tarabaku Na
(Mt 4:12-17; Lk 4:14,15; Jn 4:43-45)

14 A sangaw ta nekebalud ni Hwanen a
dumatang ha i Hesus ta agyan na ta iten
Galileya petta mangipadangag ta damag na
Namaratu;
15 "Ayanin ya pamegafu na
pangikerutan nga binida na aglavun
kiden, te ittan ya dafu muy nga nekari na
Namaratu. Ulin muy mantu ya gagangay
muy, a kurugan muy na ya ipadangag
kun tekamuy nga mappya," pakakin.

Ya Pagpehulun Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11; Jn 1:40-42)

16 A tentu en nagtugtugut ta pingit na Alug
na Galileya a nesimmun na ig Simon ikid na
kabagis na en Andres, a magtahukul kid na
ta alugen te dumatahukul kid ta ikan.
17 "Dumagdag kanan hala teyak, te it-
uldu ta kam petta dumatahukul kam san-
gaw ta tolay," kun ni Hesus tekid,
18 a insigida newagak da ya tahukul da, a
dumagdag kid na.

19 A tekiden nagdulot nagtugtugut ta ba-
naden a naita ni Hesus ig Santiago ikid na
kabagis na en Hwan nga anak ni Zibadeyu
ta barangay da en, a magpakappya kid ta
tahukul da kiden.
20 A insigida inayagan na kid, a newagak da
ya dama da en kontodu tagabu na kiden ta
barangayen, a dumagdag kid na hapa, a sa
nagdulot kid na ta ili na Kapernayum.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu
(Lk 4:31-37)

21 A tentu en araw na agimmang a
umange kid nakigimung ta kapilya en, a
nangituldu hapa i Hesus.
22 Ammi nakagtut hapa ya tolay kiden
ta gagangay na pangituldu na, te awena
pinarigan ya mangituldu kiden ta relisyon
da awa nangituldu ta kuman na intu ya
makkamu ta ngamin.
23-24 A tentu para la nangituldu a ka-ma la
kimahalwan hapa ya takday lalaki ta umag
na kapilya en gafu ta anitu na en;
"O, Hesus taga Nasaret, anu itta ka sin
tekami? Amu ta ka, te iko ya kagitta na
Namaratu ewan. Yen hud ya umeyam sin
petta pakākāllakan na kami?" kunna.
25 Ammi nehuya ni Hesus ya anitu na en ta
"Awem la magsitang, a pagtugutām na
ya tolayina," kunna.
26 A nagganwatan na anitu en ya lalaki en
pinagbalyad, kapye na hapa kimahalwan ta
pagtugut na tentu.
27 A pake nakagtut ha ya tolay kiden ta
iningwa ni Hesus, a
"Anu panaw ye-yan O? Takwan ya it-
uldu na inin, te mangituldu seturay, yaga
kurugan na anitu kiden am patugutan na
kid," kunda.
28 A gafu ta kumanen a insigida sumaned
ya damag ni Hesus abat ta ngamin kiden
babali ta lugar na Galileya.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagtatākit Kiden
(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

29 A ta nepagtugut nig Hesus ta kapilya
en a umange kid ta bali nig Simon ikid ni
Andres, a dumagdag hapa ig Santiago ikid
ni Hwan.
30 A ta datang da ta bali na en a neddatan-
gan da ya katahungan ni Simon nga babbay
nga imaidda, te nagpatu, a nebar da hapa te
Hesus.
31 A enna ginafut ni Hesus ya kamat na en
pinatayuk, a yen hapa ya nepagkamag na
patu na en, a enna kid hapa nepagafuy.
32 A ta marimaten a itta hapa ya nagda-
datang ta bali da en nga ange nangikahad
ta seanitu ikid na magtatākit.
33 A sa kumalihung ya ngamin kiden
umili ta lugar na irwangan na bali en.
34 A addu ya pinagmappya ni Hesus ta
magdaduma na takit, yaga pinatugut na
hapa ya addu na anitu na seanitu kiden,
ammi sinanat na kid nga maguhohug, te
amu da ta intu ya Anak na Namaratu.

Ya Pagapag Nig Simon Te Hesus
(Lk 4:42-44)

35 A ta lalakwat a nagkarawan i Hesus nga
imivwat, a umange la tatakday ta awan ta
totolay, a pa nagyan ten nakimallak.
36 A ta nekahukal nig Simon a awan i
Hesusen, a enda inapag.
37 A tekid na nakaapag tentu a
"Anu itta ka sin, Afu? Itta haman ya
addu na tolay makaapag teko," kunda
tentu.
38 A ya tabbag na tekid a
"On ay, ammi magdulot kitanan ta kad-
wan kiden babali, te mappya ta yen kid
hapa na lugar ya pangipadangagan ku, te
yen ya gafu na umeyan ku ta isin," kunna.
39 A gafu ta kumanen a sinaned da ya
ngamin kiden babali ta lugar na Galileya, a
nangipadangag i Hesus ta kapilya da kiden,
yaga pinatugut na hapa ya anitu na seanitu
kiden.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nag-galisen
(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

40 A sangaw itta ya takday lalaki nga nag-
galis, a umange namalentud ta atubang ni
Hesus;
"Ay, Afu, ikallak nak haen, te amuk ta
maurum ya tabbit kin am ikayat mu,"
kunna.
41 A gafu ta timalin ya allak ni Hesus tentu a
neuyad na ya kamat na en nesi-ged ta lalaki
en, a
"Ikayat ku hapa, itam awa malinis na
ya tabbit mina," kun ni Hesus tentu.
42 A ka-ma la imawan ya galis na en, a pake
nalinis na ya tabbit na en.
43 A ta nepagpatugut ni Hesus tentu a pake
nebar na ta awena sangaw bidan.
44 "Itam ta awan ta pangibibidam ta
isin, ammi em ipaita ya barim ta padi
en ta simbaanen petta maita na ta awan
ya galis men, a iatad mu hapa tentu ya
iatang na ta kuman na nebar ni Moses ta
lintigen, te yen sangaw ya mangipasikkal
ta tolay kiden ta pagmappyam," kunna.
45 Ammi tentu en nagtugut a pinegafwanan
na hala nepadangag ya pagpamappya ni
Hesus tentu, a yen ta awenan nakasarok ni
Hesus ta ili kiden gafu ta kaddu na tolay
kiden. A nagyan mantu la ta adayu ta babali
kiden, ammi umange hala tentu ya tolay
kiden nga taga ngamin kiden lugar.

2

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Awan Makahehit
(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

1 A naba-bayag ta assang a dumatang ha
ig Hesus ta ili na Kapernayum, a nadamag
na tolay kiden ta ittan ha ta nagyanan na en
bali.
2 A ta magananwan la a pake umaddun
ya tolay kiden nga nagaammung ta umag
na bali en abat ta awan ta ketunan na kad-
wan kiden maski ta bikat na irwangan, a
nepadangag ni Hesus ya uhohug na Nama-
ratu tekid.
3 A itta hapa ya enda nekahad tentu nga
awan makahehit nga inisaw na appat na
lalaki,
4 ammi aweda garay neabikan te Hesus
gafu ta kaddu na tolay, a yen ta negon da
ta addanen nga ange ta atap na bali en.
A sangaw inazi da ya assang la ta atapen
ta annung ni Hesus, kapye da neuhiyay
ya awanen makahehit ta umag na bali, a
netabnak da ta bikat ni Hesusen.
5 A ta nepakaita ni Hesus ta pangikata-
lak da tentu a naguhohug hapa ta awanen
makahehit;

"Aleng, pakoman kun ya liwat mu ki-
den ta Namaratu," kunna.

6 Ammi ya kadwan kiden nga mangituldu
ta relisyon na Hudyo kiden nga gituttudan
hapa ta umag na bali a linibakan da hapa ya
inuhohug ni Hesus ta nonot da hapa la.

7 "Anu haman ta uhohugan na ya ku-
manen bakawa Namaratu hud. Dulay
mantu yan te ugtulān na haman ya turay
na Namaratu," kun na nonot da.

8 Ammi narikna ni Hesus ya nonot da, a

"Anu haman ta libakan muy ya inuho-
hug ken?

9 Had sin hud ya malmalogon, am pako-
man ku ya liwat na kiden, ono am pagmap-
pyan ku petta makatugut?

10 Ammi itta hapa ya ibar ku ta awanin
makahehit petta itta sangaw ya pakaitan
muy ta itta hapa ya turay na Tolayin taga
Langit nga mangpakoma ta liwat na tolay
kiden," kunna tekid,

11 otturu naguhohug ha ta awanen makahe-
hit;

"Imivwat kan, Aleng, te alapam na ya
pagiddamina a dumatang kan ta balim,"
kunna.

12 A imivwat kad, a inalap na ya dapan na en
kapye na nagtugut ta atubang da ngamin.
A pake nagpaka-lat hapa ya tolay kiden ta
pagmappya na, otturu dinayawan da ya
Namaratu.

"Nabayag kitanan sin a ayanin la ya
pakaita tam ta kumanin," kunda.

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Te Lebi
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

13 A sangaw ta mittan a umange i Hesus
ta pingit na alugen, a dumadagdag hapa
ya pake addu na tolay nga mangkalihung
tentu, a netuldu na kid hapa.
14 A tentu nabalin nangituldu a nagtugut
ha, a nasimmu na hapa ya takday agsingir
ta bwis nga imatuttud ta lugar na pagpagan
na tolay kiden ta bwis da. I Lebi anak ni
Alfeyo ya ngagan na. A ta pagtalib ni Hesus
tentu a

"Dumagdag kan teyak, petta magbalin
ka ta itulduk," kunna tentu,

a imikkat hala nga dumagdag tentu.
15 A sangaw itta kid na ta bali ni Lebi en,
a sa magkakan kid. A itta hapa ya addu
na agsingir ta bwis ikid na dulay na to-
lay, a sakā makikkanan kid hapa teg Hesus
kontodu ituldu na kiden, te addu kid nga
imanghulun tentu.
16 A ta pakaita na Pariseyu kiden ta
nakikkanan hapa i Hesus ta agsingir ta bwis
ikid na dulay na tolay, a linibakan da hapa,
ammi ya ituldu na kiden ya nangibaran da;

"Anu makikkanan hapa ya mistro muy
ta agsingir kiden ta bwis ikid na dulay na
tolay?" kunda.

17 Ammi nedangagan na kid ni Hesus, a intu
ya tumabbag tekid:

"On ay, te gagangay haman ta ange ya
manguru en ta agyan na magtakit kiden,
te yen haman ya makaapag tentu. A
bakkan ta yen ya umeyan ku sin petta
padagdagan ku ya awanen ta liwat am
awa seliwat kiden talo am magbabawi
kid," kunna tekid.

Ya Pohut Da Te Hesus Gafu Ta Ngilinan Da
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

18 A sangaw itta ya umange nangpohut te
Hesus gafu ta ituldu na kiden. "Anu kawa-
gan na, Afu, ta awena ngilinan na ituldum
kiden ya araw na awan pangan ta kuman
na Pariseyu kiden ikid na ituldu kiden ni
Hwan," kunda.
19 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a

"Mabalin hud ta magdamdam ya mak-
iboda kiden am itta para la tekid ya mag-
boda en? Gagangay ta makikkanan kid la
tentu ta ketta na en para la tekid.

20 Itta la sangaw ya araw am metugut
tekid, a yen sangaw ya pagngilin da ta
araw nga aweda pangan gafu ta damdam
da tentu," kunna.

A nebar na hapa ya kuman na keangarigan
tekid petta aweda mina pagdadaggan ya
dana kiden gagangay da ikid na ituldu na.

21 "Am angarigan ta napispissang ya
dana en barawasi muy a awemuy haman
pissangan ya bagu en ga-gamit petta itta

ya itakup muy ta dana en, te kenga sangaw ya bagu en, otturu mapissang ha sangaw ya dana en barawasi muy am kumbat ya takup na en," kunna.

22 "A kumanen hapa ta basi muy, te awemuy haman ikarga ya bagu na basi ta dana na abyat, te am bumlad ya basi en a mabattak ya abyaten, otturu meburud hapa ya basi en. Mapmappya ta mekarga ya bagu na basi ta bagu na abyat petta azo mabayag kid," kunna ha.

Ya Pakitapil Da Gafu Ta Araw Na Agimmang
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

23 A sangaw ta mittan a magtugtugut ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta tātangngan na kamaitan ta araw na agimmang, a nagpusit hapa ya ituldu na kiden ta angen da.
24 Ammi gafu ta naita na kid hapa na Pariseyu kiden a ipahuya da kid hapa te Hesus.

"Itam ya ituldum kidina, anu awem kid ihuya, te magtarabaku kid haman ta araw na agimmang," kunda tentu.

25 A ya tabbag na hapa tekid a

"Annun ku kid ihuya, te intu la kwan da ya kuman na iningwa ni mina Dabiden ikid na kahulun na kiden ta kawan na kanan da,

26 te simarok kid ta bali na Namaratu ta nepagpadi ni mina Abyatar, a inalap da hapa ya pan kiden nga nedasar ta atubang na Namaratu nga mehangat mina tekid, te kanan hala na padi kiden. Ammi maski kunna ten a bakkan haman ta nakaliwatan da yen.

27 A ya takday para ibar ku tekamuy a netunglak na Namaratu ya araw na agimmang petta magserbi ta tolay, te bakkan ta tolay ya magserbi ta araw na agimmang.

28 A ya Tolayin nga taga Langit ya makkamu ta araw na agimmang," kunna.

3

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagpilay Ta Kamat
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

1 A sangaw ta mittan a umange i Hesus nakigimung ta kapilya na Hudyo kiden ta araw na agimmang. A gafu ta itta hapa ten ya takday lalaki nga pake nagpilay ya takday kamat na,
2 a aitan da bit i Hesus talo am pagmappyan na ya kamat na en, te am pagmappyan na ta araw na agimmang a yen sangaw ya pangidaruman da tentu.
3 A ya uhohug ni Hesus ta lalaki en a "**Magtayuk kan ta tangnganina,**" kunna,
4 kapye na naguhohug hapa ta nagilalap kiden tentu;

"A anu hapa ya uray muy ta ipalubus na Namaratu ta araw na agimmang? Intu ipalubus na ya mappya ono dulay? Mappya panaw ta magpamappya kitam ono magpapasi kitam?" kunna tekid.

Ammi aweda la nagasitang.
5 A init-ita na kid la ta pagporay na tekid, te madamdam hapa gafu ta pagtuyag na nonot da, otturu naguhohug ha ta lalaki en. "**Uyadam la ya kamat mina,**" kunna, a tentu en nanguyad a negitta ta takdayen kamat na nga mappya.
6 A gafu ta kumanen a alistu imuhet ya Pariseyu kiden ta kapilya en, te umange kid nakibidan teg Herud, petta pagtatahatun da am had kunna mina na pangpapasi da te Hesus.

7 A gafu ta kumanen a nagtugut hapa i Hesus kontodu ituldu na kiden, a umange kid ta tagad ta alugen, a dinadagdag na kid hapa na pake addu na tolay nga taga Galileya.

8 Umange hapa tentu ya awan bababang na tolay taga Hudeya, ikid na ili na Herusalem, ikid na Idumeya, ikid na dammang na karayan na Hurdan, ikid na lugar na Tiro ikid na Sidon, te nadamag da ya ngamin tinarabaku na.

9 A gafu ta kaddu na tolay kiden nga umab-abikan te Hesus a

"Iparan muy bit ya barangayen talo am malipitak ta tolay kiden," kunna ta ituldu na kiden.

10 te kuga addu na tolay ya pinagmappya na, a addu para ya nagtatākit nga simalsal tentu petta si-gedan da ya bari na en.
11 A ya seanitu kiden hapa a ka-ma kid la nagtakab ta atubang na en nga kimahalwan, "**Iko ya Anak na Namaratu,**" kunda.
12 Ammi nehuya na hapa ya anitu da kiden petta aweda ipakamu ya ngagan na.

Ya Pagpili Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

13 A sangaw gimon i Hesus ta agyan na bagetay kiden, a pinahulun na hapa ya kadwan kiden tolay nga ikayat na ta kahulun na, a dumagdag kid.

14 A pinili na ya mafulu duwa tekid, petta kanayun magyan kid tentu, a yen kid hapa ya dinob na ange mangipadangag ta uhohug na.

15 A pinasinapan na kid hapa ta pakapangwa na petta itta ya mabalin da nga magpatugut ta anitu na seanitu kiden.

16 A ya ngagan na mafulu duwa kiden a i Simon nga nengagan na te Pedru,

17 a ig Santiago ikid ni Hwan nga anak ni Zibadeyu, ammi Bwanergis ya nangingaganan na tekid, te ikayat na uhohugan ta kuman kid na dalak.

18 A itta hapa i Andres,

ikid ni Felipe,
ikid ni Bartolome,
ikid ni Matyu, (intu hala i Lebi),
a i Tomas,
ikid na takday Santiago nga anak ni Alfeyo,
ikid ni Tadyo,
ikid ni Simon nga kahulun na nakitapil kiden ta gubyernu na taga Roma kiden,
19 a i Hudas Iskaryote nga mangitalaba sangaw te Hesus.

Ya Pamadakat Da Te Hesus
(Mt 12:22-45; Lk 11:14-23)

20 A ta nekabalin na kumanen a dumatang ha ig Hesus ta nagyanan na en bali, a imaddu ha ya tolay kiden nga nagaammung ta bali addet ta awena matagop nig Hesus ya mangan.
21 A ta pakadangag nig hina ni Hesus ta pakolangan na la ya mangituldu a naggaganwat kid nga ange tentu, petta gamman da mina, te pahig da ta magamamangaw.
22 A ya uhohug na mangituldu kiden hapa nga taga Herusalem a
"Itta malat ya Satanas tentu nga mayor na anitu kiden, a yen ta itta ya mabalinan na nga magpatugut ta anitu," kunda.
23 Ammi pinaabikan na kid ni Hesus hapa petta pake madangag da ya tabbag na ta uhohug da.
"Mabalin hud ta Satanas ya magpatugut ta sakā anitu na kiden?" kunna tekid,
otturu nepasikkal na para ta keangarigan.
24 "Am angarigan mina ta makikattway ya tolay kiden nga makitapil ta gubyernu a awena hud sangaw maperdi na gubyernu da?
25 A am makikattway ya makipagyan kiden ta takday na bali a maperdi hapa ya pagkakahulun da.
26 A kumanen hapa te Satanas, te am patugutan na ya sakā anitu na kiden a nakikattway kid na, a naperdin ya patarabaku na en tekid, te yen la ya pagaddetan na.
27 Killu mantu ya nonot muy, te ya kakurugan a awan ta makagubat ta ibbalan ni Satanas am bakkan la ta masmasikanen ammi tentu, te yen na sangaw ya mangabak tentu petta gubatan na ya ibbalan na en," kunna tekid.
28-30 A gafu ta nepagsil da ya mayor na anitu kiden ta Kahalwa na Namaratu a pake nepasikkal na ya liwat da;
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta maski am anu ya liwat na tolay ikid na pamadpadulay na ta sakā tolay na kiden a mabalin mapakoma, ammi ya mamadpadulay ta Kahalwa na Namaratu a awena pulus mapakoma, te nakaliwat ta magnayun na liwat," kunna.

Ya Pangikwenta Ni Hesus Ta Hina Na Ikid Na Kabagis Na
(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

31 A ta datang nig hina na en ikid na kabagis na kiden a nagindag kid ta bagawen, te nangidob kid ta ange magayag tentu.
32 A gafu ta addu ya kumalihung kiden tentu a nebar da hapa tentu;
"Itta kan ta bagaw ig hinam ikid na kabagis mu kiden, te apagan da ka kan," kunda.
33 Ammi ya tabbag na tekid a
"On ay, ammi inya hud ig hinak ikid na kabagis ku kiden am bakkan ta isin kid hapa," kunna,
34 a nesaned na netuldu ya kahulun na kiden ta umag na bali,
"Yeyan kid hapa ig hinak ikid na kabagis ku,
35 te maski am inya ya mangidulot ta ikayat na Namaratu ewan a yen ya kabagis ku ikid ni hinak," kunna.

4

Ya Keangarigan Na Magpurwak
(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

1 A sangaw ha ta mittan a namegafu i Hesus mangituldu ta pingit na alugen, a magananwan la a itta ya pake addu na tolay kumalihung tentu. A gafu ta kaddu da a gimon na ta selayag kapye na ha nagtuttud, a nagyan hapa ya tolay kiden ta pingit na alugen magdangag.
2 A addu hapa ya netuldu na tekid ta keangarigan, a kumanin ya takday netuldu na:
3 "Dangagan muy yan," kunna, "Itta ya umange nagpurwak,
4 a nehunnak ya kadwan kiden hukal ta dalan, ammi enna kid inafut na mamanuk kiden.
5 A nehunnak hapa ya kadwan kiden ta kabatunen nga nebagbagtu ya lutak na, a alistu kid nagtatuhu gafu ta awan ta pake gimafutan na ramut da.
6 A sangaw ta kasikan na bilag a nagladdag kid te awan ta nagramutan da, a nagkatang kid na.
7 A ya kadwan para hukal a nehunnak kid natungradanen gahut, a negindan ya hukal kiden ta pagtuhu na gahut kiden, ammi tinappanan na gahut kiden ya tuhu na hukal kiden pettam kumanen awedan makapagmayan.
8 A ya kadwan kiden hukal a nehunnak kid ta mappya na lutak, a yen kid ya pake dumakal ikid na nakapagmayan, te itta ya

nagdawa ta magatut, a itta hapa ya nagdawa ta annamafulu, a nagdawa hapa ya kadwan ta tallufulu.

9 "A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya ta pake dangagan muy ya bidan kin tekamuy," kunna.

Ya Gafu Na Pangituldu Ni Hesus Ta Keangarigan

(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

10 A tentu en tatakday a umange tentu ya kadwan kiden ituldu na nga nehulun ta mafulu duwa kiden, te enda pinohutan am anu ya ikayat na uhohugan ta keangarigan na en.

11 A ya nebar na tekid a

"Mappya te ikamuy ya pinili na Namaratu petta amu muy ya gagangay na pangikerutan na ta tolay kiden, ammi ta kadwan kiden a nelemad na tekid petta intu la madangag da ya keangarigan.

12 A yen ta nagbida yak tekid ta keangarigan, te maski am itta ya mata da a aweda haman maita ya mepaita tekid, a maski am itta ya bangbang da a aweda pake maawatan ya mepadangag tekid, te am maawatan da mina a magbabawi kid mina petta pakoman na kid na Namaratu," kunna tekid.

Ya Pangipalawag Ni Hesus Ta Keangarigan

(Mt 13:18-25; Lk 8:11-15)

13 A ya nebar na para tekid a

"Am awemuy mantu amu ya ikayat na uhohugan na keangarigan na nagpurwak a pake ipasikkal ku petta amu muy sangaw ya pagbalinan na kadwan kiden keangarigan nga mebida sangaw tekamuy.

14 A ya umange en nagpurwak a yen ya mangipadangag ta uhohug na Namaratu.

15 A ya dalanen nga nehunnakan na kadwan kiden hukal a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na Namaratu, ammi gafu ta aweda itug ya madangag da a ange i Satanas tekid a tabtabangan na ya nadangag da en petta kaliwatan da.

16 A ya kabatunen nga nagtuhun na kadwan kiden hukal a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na Namaratu, a alistu kid hapa mangurug ta talak da.

17 Ammi gafu ta aweda pake itug ya madangag da en a awena la mabayag na pangikatalak da, te sangaw am itta ya pagzigātān da ono mangikatupag tekid gafu ta uhohugen nga nekatalak da a alistu kid hapa magtabeng, te kuman na ikazigman da ya nekatalak da en.

18 "A ya natungradanen gahut nga nehunnakan na kadwan kiden hukal a yen hapa ya keangarigan na makadangag ta uhohug,

19 ammi gafu ta addu hapa ya burungan da ta magmagannud, ikid na pakolangan da ya pagba-nang da, ikid na addu ya ingguman da a yen kid na nonot ya mangiduyat ta uhohugen, a awan na ta pagbalinān na uhohugen petta magserbi ta kappyanan da.

20 A ya mappya en lutak nga nehunnakan na kadwan kiden hukal a yen ya keangarigan na makadangag ta uhohug na Namaratu, a itug da hapa ya madangag da, a yen mantu ya kuman na ammay nga makapagmayan ta pake addu, ikid na makapagmayan ta kustu, ikid na makapagmayan ta medyo makurang la," kunna.

Ya Kadwan Para Na Keangarigan

21-22 A ya kadwan kiden keangarigan nga binida ni Hesus tekid a intu yan:

"A ta ayanin kuman na napagatangan na ya hilag ta nonot muy gafu ta keangarigan ken, a awemuy mantu ilingad ya hilag muy awa itun muy hud la ta pakaitan na kadwan kiden tolay. Te maski am anu ya melemad ta ayanin a mappya ta mepalawag ta ngamin.

23 A am kakurugan ta itta ya bangbang muy a mappya ta pake dangagan muy ya uhohug kin tekamuy.

24 A pake itug muy hapa ya nadangag muy, te ya kaddu na metug muy a kumanen hapa sangaw ya kaddu na amu muy, a madaggan para.

25 Te ya mangitug ta madangag na a itta para sangaw ya medagga ta amu na, ammi ya awanen mangitug a imawan hapa sangaw ya dana en amu na," kunna.

26 "A ya gagangay na pangikerutan na Namaratu ta tolay kiden," kunna ha ni Hesus, "a meangarig ta hukal kiden nga nepurwak na tolay ta uma na en.

27 Te am nabalin na nagpurwak a awena la bit burungan ya nepurwak na kiden, te ange magtarabaku ta kadwan kiden tarabaku na am ahaw, a am hiklam a masidug. A ya nepurwak na kiden a magtatuhu kid la, ammi awena haman amu am had kun na pagtuhu da ikid na idakal da,

28 te ya lutaken hala ya magpatuhu, a sangaw lumattog ya don na kiden, kapye na sangaw magdawa ikid na magmayan ta addu.

29 A sangaw am nagtuyag na ya dawa na kiden a ange hapa maggatab ya nagmula en, te dumatang na ya araw na kagatab na. A kumanen hapa sangaw ta mesipat kiden ta pangikerutan na Namaratu.

30 "A anu mina ya takday para keangarigan na tolay kiden nga iturayan na Namaratu petta amu muy?

31 A kuman kid na kaassangan na hukal nga imula na tolay,

32 te sangaw am dakal na ya mula na en
a intu ya kadakalan na ngamin kiden mula,
te magge kuman na kayu, petta yen ya eyan
na mamanuk kiden pagumukan," kunna.
33 A addu para ya binida ni Hesus tekid ta
kumanin na keangarigan, te yen ya naatta-
man da dangagan.
34 A awan ta takwan na binida na tekid
am bakkan ta keangarigan, ammi am ik-
ikid la na ituldu na kiden a sa nepalawag na
ya ngamin tekid.

Ya Pagpaimmang Ni Hesus Ta Paddad
(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

35 A sangaw ta marimat a "**Entanan ta**
dammangewan," kunna.
36 A nagtugutan da ya kaddu na tolay ki-
den ta ba-nad na alugen, te naglalugan kid
na ta selayagen nga nagtuttudan ni Hesus
tentu en nangituldu ta tolay kiden. Ammi
ya kadwan kiden tolay a dumadagdag kid ta
selayag da kiden hala.
37-38 A nagyan la i Hesus ta huli na selaya-
gen, a masidug na ta fungan. A tentu en
nasidug ta mappya a kima-ma la umange
ya masikan na paddad. A pake nagpalung
na ya danumen, a lima-nug na ta umag
na selayag da en addet ta tanagay kid na
lumammad. A gafu ta burung da a enda
hinukal i Hesus,

"Magpasi kitam O, Afu, anu awan
haman ta pangkengam," kunda.

39 A tentu nahukal a nehuya na ya paddad, a
"**Magintak kan,**" kunna hapa ta danumen,
a nagimmang na, a nagsimpan ya danu-
men. A ya uhohug na hapa ta ituldu na
kiden a

40 "Anu haman ta magburung kam?
Awan hud ta pangikatalak muy?" kunna
hapa tekid.

41 A pake nahigalan kid na tentu, a

"Anu panaw ya katolay na tolayin yan,
te maski ya paddad ikid na palung a ku-
rugan da hala ya uhohug na," kunda.

5

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

1 A tekiden nakadatang ta dammang na
alugen a itta kid na ta lugar na Gadareno
kiden, a dumagut na i Hesus ta selayagen.
2 A tentun dimmagut a nepagka-ma na ya
takday lalaki nga pinagguyung na anitu na
kiden.
3-5 Te bagu nagafu ta agyan na tanam
kiden, te yen hala ya nagyanan na. A ya
gagangay na hapa ta idi a pakpakataraw
ikid na paghuhuklaw gimihgihawa ikid na
nakakalkalasig ta agtatanamanen ikid na
bagbagetay kiden, yaga kulkulsangan na ya
barbari na ta batu. Namengaddu nagalutan
ta idi ta kawad ta kamat na pase takki na
kiden, ammi awena haman nagamman, te
gasgasātan na hala ya kawad ta kamat na
kiden, a pakpakkan na ya kawad ta takki
na kiden, a awan ta tolay nga nakagamma
tentu.
6 Ammi tentu en nakaita te Hesus ta
adayu a bumilag na hapa nga ange nama-
lentud tentu.

7-8 "O Hesus, Anak na Namaratu,"
kunna,

ammi ginamman ni Hesus ya anitu na en;

"Pagtugutām na ya tolayina," kunna.

A pake pinaggihawa na anitu en,

"Anu hud ya aamum teyak? Mag-
pagasingan ka ta Dyos ta awenak
pakākāllakan," kunna.

9 "Anu hud ya ngagam?" kunna ha ni
Hesus ta anitu na en.

"Armado ya ngagan ku te adaddu kami
sin," kunna hapa.

10 A nakikekallak para la te Hesus ta awena
kid patugutan ta adayu na lugar.

11-12 "Doban kami haen ta bahuy kide-
wan petta magyan kami la tekid," kunna,

te abikan hapa ya addu na bahuy nga mag-
dukdukit ta hukeb na bagetay.

13 "E kanan mantu," kun ni Hesus ta
anitu kiden,

a nagtugutan da ya lalaki en, kapye da
simarok ta bahuy kiden, a ka-ma la na-
gadukal ya bahuy kiden bumilag, a sa
nagurdak kid ta gatab na bagetayen, kapye
da nagkahunnak ta alugen. Dwaribu kid, a
sa nagkalimat kid ta danumen.
14 A ya nagtahon kiden ta bahuy kiden
a nagbabilag kid na hapa kumin ta ili, a
nesaned da nedanug ya ngamin iningwa ni
Hesus, a umange hapa ya tolay kiden, te
enda inita ya makkwa.
15 A ta datang da ta agyan ni Hesus, a
nagtalaw kid na hapa, te naita dan ya lalaki
en nga nagyanan na anitu kiden, ammi
awan na ya uyung na en, te nagbarawasin,
a imatuttud la ten.
16 A binida hapa na nagtahon kiden ya
ngamin naita da ta naguyungen ikid na
bahuy kiden.
17 A yen ya gafu na ta pinatugut da i
Hesus, te aweda ikayat ta magdulot ta lugar
da.
18 A nagtoli mantu ta selayagen nga
nagluganan da, a paalap hapa ya lalaki
en nga nagyanan na anitu kiden petta du-
magdag hapa tentu,
19 ammi awena nepalubus ni Hesus.

"Awem la ange, te dumatang kan
mina ta balim ikid na kahulum kiden, te
ipadangag mu sangaw tekid ya ngamin
kallak na Namaratu teko," kunna tentu.

20 A nagtugut mantu ya lalaki en, a enna
nepadangag ya kallak ni Hesus tentu abat

ta ngamin paglelehut na mafulu kiden ili. A
nepagpaka-lat da hapa ya binida na tekid.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Nasi
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

21 A ta nepakadakit nig Hesus ta
dammang na alugen a enna kid kinalihung
na addu na tolay ta bikat na alugen.
22 A nehulun hapa tekid ya takday
pinakadakal ta kapilya na Hudyo kiden nga
nagngagan te Hayrus. A tentu nakaita te
Hesus a umange namalentud ta atubang na
nga makimallak tentu.
23 "Masi ya anak ken, Afu. Em haen isi-
ged ya kamat mu tentu petta matolay,"
kunna.
24 A dumagdag mantu i Hesus tentu nga
ange ta agyan na anak na en masi. A sakā
dumadagdag hapa ya magamagaddu na to-
lay nga ange mangiil-ilat te Hesus.
25 A nehulun hapa tekid ya takday bab-
bay nga makataktakit, te makadagdaga kan
abat ta mafulu duwa na darun.
26 A sa inafut na kan ya ngamin kato-
layan na nga netandan na ta addu na man-
guru, yaga addu hapa ya inattaman na ta
nepanguru da tentu, ammi awena haman
nagmappya awa nagkehal la.
27 A mappya hapa, te nadamag na ya
pakapangwa ni Hesus gafu ta bida na tolay
kiden, a yen ta sumalsal ta talekud ni Hesus,
petta si-gedan na ya barawasi na en.
28 "Maski la am masi-ged ku ya
barawasi na en a magmappya yak,"
kunna kan na nonot na.
29 A tentun nakasi-ged ta barawasi na a yen
hapa ya nepagimmang na daga na en, te
narikna na kan ta awan na ya takit na en.
30 Ammi narikna hapa ni Hesus ya imuhet
ta bari na en nga nagpamappya ta magtakit,
a alistu nagbalittag, a
"Inya ya nangsi-ged ta barawasikin?"
kunna,
31 "A maitam haman ya kaddu na tolay
kiden nga magitaptapal nagsi-ged teko,
a annum para ibar am inya ya nangsi-
ged teko," kunna hapa na ituldu na kiden
tentu.
32 Ammi nakaliplipay para la, te apagan na
ya takdayen nga nangsi-ged tentu.
33 A gafu ta narikna na babbayen ya pagka-
mag na takit na en a umange hapa namalen-
tud ta atubang ni Hesus, te yaga nagtalaw
hapa tentu, a sa binida na ya ngamin tentu.
A ya nebar ni Hesus tentu a
34 "Itam awa nagmappya kan, Aboy, te
ya pangikatalak mu teyak ya nagmap-
pyam. Awem la sangaw magburung, te
awena sangaw magtoli na takit men,"
kunna hapa ni Hesus tentu.
35 A tentu para la naguhohug ta babbayen
a itta ya umange mangidanug tekid nga
nagafu ta bali ni Hayrus.
"Maski awem na pagdulotan ya Mistro
ta bali, te nasin ya anak men," kunna te
Hayrus.
36 Ammi nedangagan hapa ni Hesus ya in-
uhohug na, a nebar na te Hayrus ta
"Awem la magburung, te itug mu la ya
pangikatalak mu," kunna tentu.
37 A gafu ta kumanen a nagdulot kid la
ta bali na en, ammi nehangat ni Hesus ta
dumagdag ya addu na tolay tekid, te ikid
la inalap na ig Pedru, ikid ni Santiago, ikid
na kabagis na en Hwan, kontodu dama na
abbingen.
38 A ta pakadatang da ta bali ni Hayrusen
a neddatangan da ya tolay kiden nga gisi-
tangan ikid na gitangitan ta masikan.
39 Ammi tekiden gimon ta bali a
"Anu masitang kam gitangitan? Nasi
hud ya abbingina awa masidug la," kun
ni Hesus tekid.
40 A nekakatawa da hapa, ammi pinohet na
kid ta bali en, kapye na inalap ya dama na
abbingen ikid na tallu kiden kahulun na, a
simarok kid ta agyan na abbingen.
41 A inibbalan na ya kamat na en kapye na
binaran, "**Talita kumi,**" kunna la ta agsi-
tang na Hudyo kiden. Ammi ya ikayat na
uhohugan a "**Aboy, imivwat kan,**" kunna.
42 A alistu kad imivwat ya abbingen, a
nagpapa-yat hapa ta umag na bali en, te
dakal hapa na abbing, te itta kan mafulu
duwa darun na. A pake nafulotan ya
pagpaka-lat nig dama na en.
43 "**Pakanan muy na,**" kunna hapa ni
Hesus tekid, otturu pake nebar na tekid ta
aweda la ibabar ya iningwa na ta anak da
en.

6

Ya Pagpaka-lat Da Ta Ituldu Ni Hesus
(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

1 A ta nekabalin ni Hesus ta iten a nag-
tatugut kid na ituldu na kiden, te umange
kid ta lugar na en hapa la.
2 A sangaw ta araw na agimmang a
umange kid nakigimung ta kapilya, a nan-
gituldu hapa i Hesus ta addu na tolay. A
pake nepagpaka-lat da hapa, te kalugaran
da haman, a papa-nun na makkamu man-
gituldu, a yen ta nagimpopohut kid na ta
pagpaka-lat da tentu.
"Inya hud ya nangalapan na ta ku-
manin na bida?" kun na takday.
"A anu hud ya ikayat na uhohugan?"
kunna hapa na takday.
"A anu kawagan na ta itta ya paka-
pangwa na?" kunna para na takday.

3 A gafu ta kalugaran da ikid na kagitta da
en napanglaw a aweda kinurug, a nedadula
da.
"Bakkan hud ta anak la na kalapin-
tero ikid ni Mariya en nga kagitta tam
napanglaw? Yaga kagitta tam hapa ya
kabagis na kiden Santiago, ikid ni Hose,
ikid ni Simon, ikid ni Hudas, ikid na wāgi
na kiden nga babay nga magyan tekitam
sin," kunda.
4 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Kakurugan ta madayawan ya paguho-
hugan na Namaratu ta ngamin kiden lu-
gar ammi fwera la ta lugar na en hapa
la ikid na kahulun na kiden ta bali na,"
kunna.
5-6 A pake nepagpaka-lat na hapa ya kawan
na pangurug da tentu, a yen ta assang la ya
nepaita na ta pakapangwa na tekid, te as-
sang la ya pinagmappya na ta magtakit nga
sini-ged na ta kamat na. A sangaw sinaned
na ya kadwan kiden lugar na babali petta
mangituldu ta tolay kiden.

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mt 10:5-42; Lk 9:1-6)

7 A sangaw pinagammung ni Hesus ya
mafulu duwa kiden ituldu na, a pinasina-
pan na kid ta pakapangwa na, petta itta
ya mabalin da nga magpatugut ta anitu na
seanitu kiden, a sinagduwa na kid nga ange
mangipadangag.
8-9 "Awemuy ihulun ya gamgamak
muy, fwera la ta sarukud muy ikid
na pagsapatos muy. A awemuy hapa
magbalun ta kanan muy ikid na pirak
muy ikid na tali na barawasi muy.
10 A maski am inya sangaw ya mag-
padulot tekamuy ta bali da a magyan kam
ten abat ta magtugut kam.
11 A am awan pulus ta magpadulot teka-
muy ikid na magdangag ta uhohug muy a
pagtugutān muy kid mantu, a azin muy ya
lafu na agyan da ta takki muy kiden," kunna
tekid.
12 A nagtatugut kid na nga ange mangi-
padangag, a nepadangag da ta magbabawi
mina ya tolay kiden ta pagliwat da.
13 A addu hapa ya pinatugut da nga anitu ta
seanitu kiden, a addu hapa na magtatākit ya
linugudan da ta denu a nagmappya kid.

Ya Bida Na Pasi Ni Hwan en Nga
Nangzigut Ta Tolay
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

14 A sangaw nadamag ni Ari en Herud ya
ngamin kiden tarabaku ni Hesus, te sigida
bibidan na tolay kiden ya ngagan na, a
lavlavunan da am inya ya katolay na.
"Intu hala i Hwanen nga nangzigut ta
tolay kiden, a yen ta itta ya pakapangwa
na, te natolay hala ta pasi na en," kun na
kadwan.
15 Ammi ya uray kadwan a
"Intu hala ya aglavunen Eliyas, te nag-
toli hala ta lutakin," kunda.
A ta kadwan para a
"Kakurugan ta aglavun ta kuman na
aglavun kiden ta palungu araw," kunda.
16 Ammi ta nepakadamag ni Herud tentu a
"Intu malat i Hwanen nga pinaputulan
ku ta kwa en sina, a natolay hala," kunna.
17-20 A kunna ten ya nebar na te ta katolay
para la ni Hwan a nangadallaw i Herud,
te ginubatan na i Herodias nga atawa na
kabagis na en Felipe. A yen ta natotoli i
Hwan tentu petta ihuya na ya tinarabaku
na en.
"Nakaliwat kan ta Namaratu ewan te
ginubatam haman ya atawa na kabagis
men," kunna te Herud.
A yen ta masikan hapa ya pangikatupag ni
Herodias te Hwan, a ikayat na ta napapasi
mina. Ammi awan ta nabalin na, te nagta-
law i Herud nga mangpapasi tentu, te yaga
amu na ta mappya na tolay na Namaratu
nga awan ta liwat. A yen ta kengan ni
Herud ya angat na, a nepebalud na la gafu
ta atawa na en. A kanayun nagpatotoli ta
agyan na kabaludan na en petta dangagan
na ya bida na, ammi napopoyung hala ya
nonot ni Herud gafu ta bida ni Hwan tentu.
21 A sangaw ta nekabalud para la ni Hwan
a dumatang ya araw na panadamdaman ni
Herud ta araw na nekeanak na en, a namad-
day hapa ta pagpamakan na ta opisyales na
kiden ikid na suddalu na kiden pase naba-
nang kiden tolay nga taga Galileya.
22 A ye-yen hapa na araw ya pakagāsāt
na babbayen petta papapasi na i Hwan, te
umange nagsala ya anak na en nga balatang
ta atubang ni Heruden ikid na sangaili na
kiden, a pake natalakan kid ta pagsala na.
A ya uhohug ni Herud tentu a,
"Maski am anu ya ikayat mu, Aboy, a
adangam la teyak te iatad ku hala teko.
23 A pagasingan ta Dyos am awek iatad
teko ya ngamin adangam teyak maski abat
ta gadwa na ngamin pagariyan ku," kunna.
24 A nagtugut la bit ya balatangen, te enna
pinohutan te hina na en am anu mina ya
adangan na. A ya uhohug na hina na en
tentu a
"Maski intu la adangam ya ulu ni Hwan
en," kunna tentu.
25 A alistu mantu nagtoli ya balatangen ta
agyan na ari en, a
"Iatad mu mantu teyak ya ulu ni Hwan
en, te pedatang mun ta isin nga melātuk,"
kunna.
26 A pake nagdamdam hapa ya ari en ta
inadang na en, ammi awena ikayat ilogot
ya balatangen gafu ta kari na en tentu, yaga
amat na hapa ta sangaili na kiden.

27 A dinob na mantu ya suddalu en nagg-
wardya petta enna papasin i Hwan, yaga
nebar na ta idatang na hapa ya ulu na en.
Enna mantu pinutulan ta agyan na agbalu-
danen,
28 a magananwan la a nedatang nan ya ulu
na en nga nelātuk, a negawat da ta balatan-
gen, otturu negawat na hapa te hina na en.
29 A ta nepakadamag na ituldu kiden ni
Hwan ta pangpapasi da tentu a enda inalap
ya bari na en, kapye da netanam.

Ya Pagtugut Ni Hesus Ikid Na Pagpakan Na Ta Limaribu
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13)

30 A sangaw ta pagtoli na turin kiden ni
Hesus nga dinob na ange mangipadangag,
a binida da tentu ya ngamin tinarabaku da
ikid na netuldu da.
31 A gafu ta kanayun timahud ya addu na
tolay tekid a aweda matagop ya mangan, a
"Mappya ta limillik kitam bit ta isin
petta ik-ikitam la bit, te magibannag ki-
tam," kun ni Hesus ta turin na kiden.
32 A naglalugan kid mantu ta selayag,
te ange kid mina ta awan ta totolay ta
dammang na alugen.
33 Ammi kadulayan na te neitan na kid na
kadwan kiden tolay ta nepagtugut da en. A
gafu ta amu da kid a enda kid inakkawan ta
lehut na alugen, a naghahulun hapa tekid
ya addu na tolay nga taga ili kiden nga
tinaliban da. A naunnanan da ig Hesus ta
datangan da en.
34 A ta datang nig Hesus a dana ittan hala
ten ya tolay kiden nga nagapag tentu. A ta
nepakaita ni Hesus ta kaddu da a timalin
hapa ya allak na tekid, te kimongkong kid
ta kuman na awan ta magtaron tekid. A
namegafu ha nangituldu tekid ta addu.
35-36 A ta furab a nagburung ya ituldu na
kiden ta tolay kiden, a enda nebar te Hesus,
"Mappya, Afu, ta patugutam ya tolay
kidin, petta e kid gumatang ta pamuhab
da ta babali kidewan, te furab na a awan
haman ta pangalapan ta isin," kunda.
37 "A ikamuy na mina ya mangatad ta
kanan da," kunna hapa tekid.
"A had mantu ya pangalapan mi ta
awan bababang na pirak, petta igatang
mi ta ipakan mi tekid?" kunda hapa.
38 "A emmuy mantu itan am piga ya
binalun na tolay kiden," kunna ha tekid,
a umange kid.
A ta pagtoli dan a
"Intu la itta sin ya lima na pan ikid na
dwahukal na ikan," kunda hapa.
39 "A pagammungan muy mantu ya to-
lay kiden, a pagtuttudan muy kid ta kad-
dat kidina," kunna ha tekid.
40 A gafu ta kumanen a gituttudan kid nga
naammungan ta taglimafulu ikid na tagma-
gatut,
41 a inalap ni Hesus ya lima kiden na pan
ikid na dwahukal na ikan, kapye na tuman-
gad makimallak. A sangaw ginadgadwa na
ya pan kiden ikid na ikan kiden, kapye na
kid negawat ta ituldu na kiden petta ikid ya
mangisaned ta tolay kiden.
42 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid.
43 A tekid na nabalin nagkakan a pinannu
da ya mafulu duwa na la-ba ta huna na tolay
kiden.
44 A ya kaddu na nagkakan kiden a limaribu
kid na lālāki fwera ta bābāy ikid na anak.

Ya Pagpapa-yat Ni Hesus Ta Danum
(Mt 14:22-36; Jn 6:15-21)

45 A tekiden nabalin a pinapolu ni Hesus
ya ituldu na kiden ta selayag, petta mapolu
kid ta dammang ta ili na Betsayda, te
mapozan la bit petta patugutan na ya tolay
kiden.
46 A tentun nakapatugut tekid a gimon
hapa tatakday ta bagetay petta makimallak.
47 A sangaw ta hiklam a nakatangngan ya
barangay na ituldu na kiden ta alugen, a
tatakday la i Hesus ta bagetayen.
48 Ammi naita na ta nazigatan kid nagtag-
wan, te atubangan na kid hapa na paddad.
A tentu nagkarawan a umange i Hesus tekid
nga nagpapa-yat ta danumen. A taliban na
kid mina,
49 ammi ta nepakaita da tentu nga
magpapa-yat ta danum en a pahig da ta
datay, a kumahkahaw kid na,
50 te sa ikid nga nakaita tentu a gisata-
law kid na. Ammi alistu hapa i Hesus nga
nagayag tekid, "**Awemuy la magtalaw te
iyakin yan,**" kunna.
51 A tentu en hapa nakipaglugan tekid a
ka-ma la nagimmang na ya paddaden, a
pake masikan ya pagpaka-lat da tentu.
52 Te maski am naita dan ya pagpakaddu
na ta pan kiden a aweda para la naawatan
ya pakapangwa na, te aweda netug ta nonot
da.
53 A ta nepakadakit dan a itta kid na ta
lutak na Genesaret, a negon da ya selayag
da en.
54 A tekiden nakadagut ta selayagen a
alistu nalasin na kid na lumugar kiden.
55 A nagbabilag na ya tolay kiden ta babali
kiden, te enda inalap ya ngamin kiden nag-
tatākit, a nedatang da kid giiddan ta dapan
da kiden ta nagyanan ni Hesus.
56 A maski had sin na ili ikid na lugar
ya umeyan na a enda nekahad tentu ya
nagtatākit kiden, a maski netabnak da kid
la ta tātangngan na dapun kiden petta maita
na kid. A nakimemallak kid ta si-gedan
da la ya gayadan na barawasi na en. A sa

nagmappya hapa ya ngamin kiden nakasiged tentu.

7

Ya Katapang Na Tolay
(Mt 15:1-11)

1 A ta takday ha na araw a nakikkanan i
Hesus ikid na kadwan kiden Pariseyu ikid
na mangituldu nga taga Herusalem,
2 a neitan da hapa ya kadwan kiden ituldu
na ta aweda nagbaggaw kapye da nangan.
3 Ammi tekid, kontodu ngamin kiden
Hudyo a aweda bit makakan am aweda
apolu makapagbaggaw ta kamat da ta ku-
man na agangwa na dadagkal da kiden.
4 A maski am bagu nagafu kid ta dapun a
aweda bit makakan am dana aweda warsin
ya bari da. A addu para ya parigan da ta
agangwa na dadagkal da kiden, te padele-
tan da ya magbaggaw ta ngamin banga da
ikid na pinggan da ikid na paginuman da
kiden.
5 A yen ta nebar da te Hesus ta
"Anu awena dumagdag na ituldum ki-
den ta netuldu na dadagkal tam kiden? Te
mangan kid hala maski aweda bit mag-
baggaw," kunda tentu.
6 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a
"Kuga magimmamappya kam, kustu
hala ya nebar na Namaratu ta aglavunen
Isayas gafu tekamuy, te ya nebar na a
'**Dayawan nak na tolay kidin ta
simuk da, ammi adayu garay ya
nonot da teyak.**
7 **Awan mantu ta kapkappyan na
pangdayaw da teyak,
te igitta da haman ya ituldu da
ta itulduk,**' kunna,
8 "On, te baybay-an muy hapa ya lintig na
Namaratu, a intu idulot muy ya gagangay
na tolay.
9 Malalaki mantu ya sistema muy, te tak-
wan ya ipagsil muy ta lintig na Namaratu
petta idulot muy la ya agangwa muy.
10 Te ya lintig na Namaratu nga netuldu ni
mina Moses a
'**Nonotan muy ig dama muy ikid na
hina muy,**' kunna.
'**A mappya ta mapapasi ya
maguhohug ta dulay tekid,**'
kunna ha.
11 Ammi tekamuy a ugtulān muy haman ya
uhohug na en, te ya ituldu muy tekid a
'Dana mangatad kam bit ta simbaan
na Namaratu, a am awan na sangaw
ta iuffun muy ta dadagkal muy kiden a
ibar muy tekid ta dana neatad muy na
ta Namaratu,' kummuy.
12 A gafu ta kumanen a awemuy ipalubus ta
kurugan da ya nebar na Namaratu gafu ta
dadagkal da kiden.
13 A liblibangan muy mantu ya uhohug na
Namaratu petta idulot da ya ituldu muy,
yaga addu para ya ituldu muy ta gagangay
muy," kunna tekid.
14 A sangaw pinaabikan ni Hesus ya tolay
kiden tentu, a nebar tekid ta
"Pake dangagan muy ya uhohug ku
tekamuy petta maawatan muy:
15 Bakkan ta intu ikazigman na Nama-
ratu ya awan magbaggaw kapye na man-
gan, baka ikazigman na hud ya itun muy ta
simuk muy? Intu hud la ikazigman na ya
dulay nga nagafu ta simuk muy.
16 "A am kakurugan ta itta ya bangbang
muy a mappya ta dangagan muy ya bidan
kin tekamuy," kunna tekid, kapye na kid
nagtugutan.

Ya Pangipalawag Ni Hesus Ta Ikazigman Na Namaratu
(Mt 15:12-20)

17 A ta datang nig Hesus ikid na ituldu
na kiden ta bali a pinohutan da tentu am
anu ya ikayat na uhohugan ta ikazigman na
Namaratu. A ya nebar na tekid a
18 "Anu awemuy hapa metug ya inuho-
hug ken? Awemuy hud manonot ta maski
am anu ya mehulun ta kanan na tolay
a bakkan haman ta yen ya mangatad ta
pagzigmanan na,
19 te awena haman ange ta nonot na
awa ange hala ta sirat na kapye na sangaw
mewarad," kunna tekid.
A gafu ta uhohug na en a nepasikkal na ta
mepalubus makan ya kompormi na kanan.
20 A ya uhohug na para tekid a
"Ya imuhet ta simuk na tolay ya man-
gatad ta pagzigmanan na, te magafu hala
ta nonot na.
21 Te ya dulay na nonot, ikid na mag-
takaw, ikid na mangpapasi, ikid na man-
gadallaw,
22 ikid na maginggum, ikid na
mangikatupag, ikid na magladdud, ikid na
awan mangiguwad ta dulay na nonot, ikid
na pumassil ikid na mamadpadulay, ikid
na magparayag, ikid na manguyoyung,
23 a yen kid na tarabaku ya magafu ta
nonot na tolay a mangatad kid ta pagzig-
manan na," kunna.

Ya Pangikallak Ni Hesus Ta Hentil Na Babbay
(Mt 15:21-28)

24 A tekiden nagtatugut ta iten na lugar a
umange kid ta tagad ta lugar na Tiro ikid na
Sidon. A nagyan kid ta takday bali ten petta
awan ta makkamu ta pagyanan da. Ammi
maski kunna ten a aweda haman nakatagu,
25 te magananwan la a itta ya takday bab-
bay nga nakadangag ta itta la ten i Hesus, a
umange nagtakab ta atubang na en gafu ta
balatang na en nga pagzigātan na anitu.

26 Bakkan ta Hudyo ya babbayen, te
Giregu nga taga Funisya, a ya uhohug na te
Hesus a
"Ikallak nak, Afu, te patugutam mina
ya anitu na anak ken nga babbay," kunna.
27 Ammi ya tabbag ni Hesus tentu a
"Mappya ta apolu mangan ya kagit-
tak kiden, te dulay am meatad ta atu ya
kanan na anak kidin," kunna.
28 "A kakurugan, Afu, ya kinamina,
ammi awena hud mangan na atu kiden
ta hugta na anak kiden nga nahunnak ta
lutak?" kunna hapa na babbayen.
29 "A kustu hapa ya inuhohug mu, Aboy,
dumatang kan mantu ta balim, te nag-
tugut na ya anitu na anak men," kun ni
Hesus tentu.
30 A nagtugut mantu ya babbayen, a
dinatangan na hala ya anak na en nga
imaidda, a awan na ya anitu na en.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Bangngag Ikid Na Umal
(Mt 15:29-31)

31 A ta nekabalin da ta iten a nagtatugut
kid ha, a inange da ya ili na Sidon ikid na lu-
gar na Dikapolis addet ta Alug na Galileya.
32 A sangaw neange da tentu ya tak-
day lalaki nga bangngag ikid na umal, a
nakimemallak kid tentu ta isi-ged na ya
kamat na tentu.
33 A sang neadayu bit ni Hesus ya lalaki
en ta kaddun na tolay kiden petta ik-ikid
la, a netulpat na ya guramay na ta duwa
kiden bangbang na lalaki en, kapye na hapa
naglutab. A sangaw netulpaw na hapa ya
guramay na ta zila na lalaki en.
34 A tumangad i Hesus ta langit, a man-
alasigak hapa kapye na naguhohug ta lalaki
en, "**Efata,**" kunna ta agsitang na Hudyo.
"**Maukadan kan,**" kunna.
35 A nakadangag na ya lalaki en, yaga
nalukay hapa ya zila na en, a mappya hapa
ya pakauhohug na.
36 A pake nebar ni Hesus ta tolay kiden
ta aweda mina bibidan ya naita da. Ammi
aweda garay dinangdangag ya nebar na
tekid awa pake nepadangag da hud la.
37 A pake nafulotan ya pagpaka-lat na
ngamin kiden nakadangag ta bida da en.
"Mappya kad ya ngamin ya tarabaku
na, te atadan na ya bangngag ta pakadan-
gag na, ikid na umal ta pakauhohug na,"
kunda.

8

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Appataribu
(Mt 15:32-39)

1 A sangaw ha ta mittan a nagaammung
ya pake addu na tolay, a gafu ta awan ta
kanan da a pinaabikan ni Hesus ya ituldu
na kiden petta ibar na tekid.
2 "Kuga timalin ya allak ku ta tolay
kidin, te tallu araw kid na teyak, a naafut
na ya balun da.
3 A am padatangan ku kid mina ta bali
da a magkafuy kid sangaw ta dalan gafu ta
bisin da, pade awa pake adayu ya bali na
kadwan," kunna.
4 "Ahu, had ya pangalapan tam ta isin
na lugar ta ipakan tam tekid, te adayu
haman yan ta babali?" kunda hapa tentu.
5 "A piga hud ya nehuna muy nga pan?"
kunna ha,
"A pitpitu hukal la," kunda hapa.
6 A gafu ta kumanen a pinagtuttud na ya
tolay kiden ta lutak, a ginawat na hapa ya
pitu kiden pan kapye na kid nepakimallak,
a sangaw ginadgadwa na kid kapye na kid
negawat ta ituldu na kiden, a nesaned da
kid hapa ta tolay kiden.
7 Itta hapa ya assang la na ikan da, a nepaki-
mallak na kid hapa kapye na kid nepe-
saned.
8 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid. A
sangaw pinannu da hapa ya pitu na la-ba ta
nehuna na tolay kiden.
9 A ya kaddu na nagkakan kiden a nasurok
ta appataribu kid, a sangaw pinadatang na
kid ta bali da.
10 A tekid na nagtugut a naglugan hapa i
Hesus ta barangay kontodu ituldu na kiden,
a umange kid ta lugar na Dalmanuta.

Ya Pangparuba Na Pariseyu Kiden Te Hesus
(Mt 16:1-10)

11 A sangaw umange te Hesus ya kadwan
kiden Pariseyu, a nakidibati kid tentu.
"Mappya ta itta ya ipaitam ta paka-
pangwam, petta pakaitan mi ta Nama-
ratu ya nangidob teko," kunda ta pang-
paruba da tentu.
12 A nanalasigak hapa i Hesus ta pag-
damdam na tekid, a
"Anu ya kuga pagdaram na tolay kidin
yan ta kanayun adangan da ya ipaitak
tekid? Kakurugan ya uhohug ku teka-
muy ta awan sangaw ta ipaitak tekamuy,"
kunna tekid,
13 a nagtugutan na kid.
A nagbarangay ig Hesus ikid na ituldu na
kiden petta e kid ta dammang na alugen.
14 A ta nepaglugan da ta barangayen a
naliwatan na ituldu na kiden ya nagbalun
ta kanan da, te tatakday la na pan ya huna
da ta barangayen.
15 A ya uhohug ni Hesus tekid a

* **8:15** Ya beking ya ikihu da ta arena en am mamadday kid ta pan petta bumlad.

"Mappya ta palanan muy ya beking* na
Pariseyu kiden ikid na beking na kahulun
ni Herud, te dulay," kunna.
16 A nagbabidan da am anu ya ikayat na
uhohugan;
"Ay On, te naliwatan tam ya nagbalun
ta pan," kunda.
17 Ammi ta nepakarikna ni Hesus ta bida da
a
"Anu kuga pagbabidan muy ya kawan
na kanan tam?" kunna. "Awemuy hud
para maawatan ya ikayat ku uhohugan
tekamuy. Nagbanad hud ya nonot muy?
18 Itta haman ya mata muy, a anu awe-
muy haman makaita. A itta hapa ya bang-
bang muy, a anu awemuy makadangag?
19 Naliwatan muy de ya lima kiden pan
nga nepakan ku ta limaribu kiden. A piga
hud na la-ba ya pinannu muy ta huna da
kiden?" kunna tekid.
"A mafulu duwa," kunda hapa.
20 "A ta pitu kiden pan nga nepakan ku
ta appataribu kiden, a piga hapa na la-ba
ya pinannu muy ten ta huna da kiden?"
kunna ha.
"A pitu hapa," kunda.
21 "Ay, awemuy para la de maawatan ya
ikayat ken uhohugan tekamuy ta
'Palanan muy mina ya beking na
Pariseyu kiden ikid nig Herud?' "
kunna.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagdaram

22 A ta pakadatang da ha ta ili na Betsayda
a itta ya umange nangidafung ta nagdaram
te Hesus, a nebar da ta
"Maski la isi-ged mu ya kamat mu tentu
petta makaita," kunda tentu.
23 A inibbalan ni Hesus ya kamat na nag-
daramen, kapye na ginemidan neuhet ta
ada-dayu ta babali kiden. A sangaw linuta-
ban na ya mata na kiden kapye na kid hapa
sini-ged ta kamat na.
"Itta de ya maitam?" kunna tentu.
24 A nesaned na hapa ya mata na kiden, a
"Maitak de ya tolay kiden nga
magpapa-yat, ammi awan ta pagdadu-
man da ikid na kayu kiden," kunna hapa.
25 A gafu ta kumanen a sini-ged na ha ya
mata na kiden, a tentu ha pake nagladdang
a nagmappyan ya mata na kiden, a pake
madakar na ya pakaita na ta ngamin.
26 A pinadatang ni Hesus ta bali na, ammi
dana nebar na ta
"Awem la magsibsibal ta kadwan kiden
babali," kunna hapa tentu.

Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

27 A tekiden nagduldulot ta ili na Sesariya
Pilipo a itta ya pinohutan ni Hesus ta ituldu
na kiden;
"Anu kan ya pangitan na tolay kiden
teyak am inya yak?" kunna tekid.
28 "A pahig na kadwan ta iko i mina
Hwan nga nangzigut ta tolay nga napa-
pasi ta kwa en sina. Ammi ta kadwan a
pahig da ta iko ya aglavunen Eliyas nga
magtoli kan ta lutakin. A ta kadwan para
a pahig da ta iko ya takday na aglavun nga
nasi ta palungu araw," kunda.
29 "A ikamuy ay, anu hapa ya pangitan
muy teyak?" kunna ha tekid.
A i Simon Pedru ya alistu tumabbag;
"A iko ya Mangikerutanen nga netun
na Namaratu ta pinakadama mi," kunna.
30 A sangaw pake nebar ni Hesus ta aweda
mina bibidan yen ta kadwan kiden tolay.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pasi na
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

31 A ta nekabalin na en a namegafun
hapa i Hesus nga mangipadangag ta pasi na
tekid.
"Mappya ta pakākāllakan da sangaw ya
Tolayin taga Langit, te ya kalalaklakayan
kiden ikid na padi kiden ikid na mangit-
uldu kiden, a aweyan dak sangaw, kapye
dak sangaw papapasi, ammi matolayak
hala sangaw am nagpasan ya talluhaw,"
kunna,
te awena nelemad awa pake nebar na tekid.
32 Ammi ginamid ni Pedru ta sang adayu, a
"Awem mina ibar ta mapapasi ka, Afu,
te Namaratu ya makkamu teko," kunna.
33 A nagbalittag hapa i Hesus nga nangita ta
kadwan kiden ituldu na kapye na nehuya i
Pedru,
"Umadayu kan teyak, te itta Satanas
teko, te bakkan ta uray na Namaratu ya
patarabakum teyak awa uray hud la na
tolay," kunna tentu.
34 A sangaw pinaabikan na ya ituldu na
kiden ikid na kadwan kiden tolay nga
nangkalihung tentu petta madangag da ya
ibar na tekid.
"Am itta ya mayat dumagdag teyak a
mappya ta pagtalekudan na ya bari na,
a attaman na ya zigat na pangurug na
teyak, petta makadagdag teyak.
35 Te maski am inya ya mangkenga ta
angat na a masi hala sangaw ta magnayun,
ammi ya mangisagapil ta angat na gafu ta
pangurug na teyak ikid na damag ku a ma-
tolay hala sangaw nga magnayun.
36 Te maski am itta mina ya nakaalap
ta ngamin kiden magmagannud ta paglele-
hutin a itta hud sangaw ya kappyanan na
tentu am nawakay ya kahalwa na ta pasi na.
37 A itta hud sangaw ya pangsaka na ta
kahalwa na petta matolay?

38 A maski am inya sangaw ya mamat
mangibosag teyak ikid na uhohug ku ta
atubang na awan kiden mangurug a yen
hapa sangaw ya pagtalekudan ku am mag-
toli yak sangaw ta lutakin nga mangihu-
lun ta pakapangwa ni Damakewan ikid na
anghel na kiden," kunna.

9

Ya Pagdakar Na Bari Ni Hesus
(Mt 17:1-8; Lk 9:28-36)

1 A ya uhohug na para tekid a
"Kustu hapa ya ibar ku tekamuy ta ma-
tolay la ya kadwan kiden tekamuy petta
maita muy sangaw ya Tolayen taga Langit
sekadakar na en ta kuman na intu am
ange sangaw sin magtogkok ta pagariyan
na en," kunna.
2 A ta nepagpasa na annam na araw a
inalap na ig Pedru, ikid ni Santiago ikid ni
Hwan, a sa naghahulun kid gimon ta ata-
nang na bagetay, petta ik-ikid la. A sangaw
nanguli hapa ya bari ni Hesus en,
3 a pake nagfuraw ya barawasi na kiden,
te awan ta kagitta na kafuraw na, te pake
makatulang hapa ya dakar na en.
4 A nepagka-ma da hapa ya lalattog ni
mina Moses ikid ni Eliyas, a nagbida kid te
Hesus. A ya uhohug ni Pedru a
5 "Mappya, Afu, te itta kamin sin, te
mamadday kami mina ta tallu na monyu-
mento, petta tagtakday kam ni Moses ikid
ni Eliyas ta monyumento," kunna.
6 Ammi pagtaranyag na yen gafu ta talaw na
en, te sa nagtalaw kid.
7 A kima-ma la hapa ya pake furaw na ku-
lam nga imakban tekid, a tinappanan na
kid, a nadangag da hapa ya maguhohug
tekid ta umag na kulamen,
"Ye-yan ya Anak kin nga pake iddukan
ku. A mappya ta intu ya dangagan muy ta
ituldu na tekamuy," kunna.
8 A tekiden naglipay a awan na ta naita da
am awa i Hesusen la.
9 A tekiden dumadagut ta bagetayen a
nebar ni Hesus tekid ta aweda la bit bibidan
ya naita da,
"te mappya ta apolu masi ya Tolayin
taga Langit kapye na sangaw matolay,
a yen sangaw ya pangipadangag muy,"
kunna.
10 Aweda mantu binibida, ammi nag-
babidan da am anu ya ikayat na uhohugan
ta uhohug na en nga '**masi kapye na
sangaw matolay**'.
11 A ya pohut da en hapa tentu a
"Am gagangay ta kumanen sangaw ya
kasasaad mu, Afu, ta iangem ta lutakin
a anu mantu ya ikayat na uhohugan
na mangituldu kiden, te ibar da haman
ta apolu maglattog i Eliyasen kapye na
umange ya Mangikerutanen nga nekari
na Namaratu?" kunda.
12-13 "A kustu hala ya nebar da," kunna
hapa ni Hesus, "te kakurugan ta apolu
maglattog i Eliyas, petta dana iparan na
ya tolay kiden. Ammi ya ibar ku teka-
muy a nabayag na haman ya nelalat-
tog ni Eliyas ta kuman na linavun da
ta suraten, ammi aweda nalasin, a yen
ta tinapangan da ta kuman na nekayat
da. A mappya hapa ta magdulot ya uho-
hug na suraten gafu ta Tolayin taga Lan-
git, te pakākāllakan da sangaw kapye da
iwarad," kunna.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Abbingen Seanitu
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43)

14 A tekid na nakadagut ta agyan na kad-
wan kiden ituldu na ta akban na bagetayen
a itta hapa ya addu na tolay. A ya kadwan
kiden mangituldu ta relisyon na Hudyo ki-
den a pakidibatin da ya ituldu na kiden.
15 A ta nepakaita na tolay kiden te Hesus
a kuga nekawa kid tentu, a nagbabilag kid
na nga ange magpadulot tentu. A ya nebar
ni Hesus tekid a
16 "Anu hud ya nagtatabbagan muy ta
ayanen?" kunna hapa tekid.
17 A ya tabbag na takdayen a
"Itta yak sin, Mistro, te neangek mina
teko ya anak ken, te itta ya anitu na nga
nagpaumal tentu.
18 A am pagkissiwan na a pagdan-
gkakan na hapa ta lutak, kapye na pagtuya-
gan ya bari na en, otturu pagngahitaman
na, a paglukbakan na para. A nepatugut ku
ya anitu na en ta ituldum kidin sin, ammi
aweda haman nabalinan," kunna.
19 "Kuga awan ta pangikatalak na tolay
kidin yan. Bababang yen kabayag na
pagyan ku tekamuy nga mangitultuldu,
ammi awemuy para la netug. Iange muy
mantu sin ya abbingina," kunna.
20 A neange da mantu tentu, ammi ta
nepakaita na anitu na en te Hesus a ka-
ma la pinagkissiw na ha ya abbingen, a
pinagdangkak na ta lutak, a nagkakuyat, a
naglukbak na hapa.
21 "Umanu hud ya kabayag na ta ku-
manin?" kun ni Hesus te dama na en, a
"Addet ta pake kaassang na ay," kunna.
22 "A ta kadwan a paglattun na ta afuy
pase danum petta papasin na. Ammi am
itta ya makkwam, Afu, ay ikallak kami,
Afu," kunna ha.
23 "Annum hud ibar am itta ya
makkwak? Makkwak ngamin am itta ya
pangikatalak mu teyak," kunna hapa ni
Hesus tentu.

24 “Ay, ikatalak ta ka, Afu, pagustum
haen ya pagkurangan na pangikatalak
ku,” kunna hapa nagtangit.
25 A gafu ta nagbabilag na ya tolay kiden nga
ange magbuya a dana nehuya ni Hesus ya
anitu na abbingen.
“Iko anitu nga nagpaumal ikid na nag-
pabangngag ta abbingina, pagtugutām
na, a awem na sangaw magtoli,” kunna.
26 A pinaggihawa na anitu en ya abbingen
kapye na ha pinagkissiw ta masikan na
kissiw, a yen ya nepagtugut na. A kuman na
nasin ya abbingen.
“Ay e, nasin,” kun na kadwan kiden.
27 Ammi enna inibbalan ni Hesus ya kamat
na en kapye na pinagivwat, a nagtayuk na.
28 A sangaw ta bali ta kawan na nakibidan
te Hesus a umange tentu ya ituldu na kiden,
a
“Anu awemi napatugut ya anitu na
en?” kunda tentu.
29 A ya tabbag na hapa tekid a
“Awena mapatugut na kumanin na an-
itu am awemuy dana makimallak petta
uffunan na kam na Namaratu ewan,”
kunna.
30 A ta nekabalin da ten a nagpaabagatan
kid ta lugar na Galileya, ammi ikayat ni
Hesus ta awan ta makkamu ta agyan da,
31 petta awan ta manabtabang ta pangit-
uldu na ta ituldu na kiden. A ya uhohug na
tekid a
“Papasin da hala sangaw ya Tolayin
taga Langit, te itta sangaw ya man-
gitalaba tentu petta enda gafutan na
mangikatupag kiden tentu. Ammi maski
am papasin dak a matolayak hala sangaw
ta mekatallu na araw,” kunna.
32 Ammi aweda para la naawatan ya ikayat
na uhohugan tekid, a mamat kid nangibar.

Ya Bida Na Umalinnak
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

33 A ta nekabalin da ten a nagdulot kid
ta ili na Kapernayum. A tekid na gimon ta
bali a pinohutan ni Hesus tekid am anu ya
nagbabidan da ta dalan.
34 Ammi aweda nagasitang gafu ta amat
da, te intu nagbabidan da am inya tekid ya
pinakadakal da.
35 A tentun hapa nakatuttud a pinaabikan
na ya mafulu duwa kiden, a netuldu na kid.
“Am inya ya mayat mapmapolu ammi
ta kahulun na kiden a mappya mantu ta
intu ya kapozyanan da petta makitagabu
tekid,” kunna.
36 A ginamid na hapa ya takday abbing ta
tātangngan da, kapye na sina-bil,
37 a sangaw netuldu na ta mafulu duwa
kiden.
“Maski am inya ya mangtagop ta ku-
manin na abbing gafu ta pangurug na
teyak a mekwenta hapa ta iyak ya tinagop
na, a ya mangtagop teyak a bakkan la ta
iyak ya tagopan na am awa nangidoben
teyak hapa,” kunna.
38 A ya uhohug hapa ni Hwan tentu a
“Mistro, itta ya naita mi nga mag-
patugut ta anitu na seanitu kiden, ammi
usaran na hapa ya ngagam. A ginam-
man mi hapa te awena mehulun teki-
tam,” kunna.
39 “Awemuy mina gamman ya ku-
manen,” kunna hapa ni Hesus tentu,
“te maski am inya mina ya mangwa
ta pagpaka-latan gafu ta ngagan ku a
awenak otturu padpadulayan.
40 Te ya awan mangikatupag tekitam a
kahulun tam kid hapa.
41 A kakurugan hapa ya uhohug ku
tekamuy ta maski am inya ya mangatad
ta inuman muy gafu ta kahulun ta kam a
itta hala sangaw ya isagolyat na Namaratu
tentu,” kunna.
42 “Ammi am inya ya mangituldu ta du-
lay ta maski takday la na kaassangan ki-
den nga mangurug teyak a pake kakallak
sangaw, a mapmappya mina en ta dana
nakaddangan ya lig na en ta dappug na
batu kapye na newarad ta bebay, petta
awena mina nakaliwat.
43-46 A am angarigan ta kamat mu ono
takkim ya gafu na pagliwat mu a awem hud
gappakan kapyem iwarad petta awem san-
gaw melogot? Te mapmappya ta napukulan
ka mina nga magdulot ta magnayun na pag-
tolayam ammi ta mewarad ka ta afuyen nga
awan maazap gafu ta awemen inazi.
47 A kumanen hapa ta matam, te am
angarigan ta matam ya gafu na pagliwat mu
a awem hud kilotan kapyem iwarad petta
awem melogot? Te mapmappya ta bulding
ka mina nga simarok ta pangikerutan na
Namaratu ammi ta mewarad ka ta pang-
taguhali na en gafu ta awemen inazi.
48 Te ya ngamin kiden magaddet ta iten
a awena sangaw masi na irat da kiden, yaga
awena maazap na afuyen,
49 te sa mapa-gang kid ta afuy.
50 “Mappya mantu ta parigan muy ya
gagangay na asin ta pagkahulun muy, te
ya gagangay na asin a salsalinan na ya
maglabag.”

10

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Paggungay
Na Nagatawa
(Mt 19:3-12)

1 A ta nepagtugut nig Hesus ta nagyanan
da en a umange kid ta lugar na Hudeya ta
dammang na karayan na Hurdan, a nagam-
mung ha tentu ya awan bababang na tolay,
a netuldu na kid ta kuman na intu hala en.

2 A umange hapa tentu ya kadwan kiden
Pariseyu, te itta ya pohut da ta pangparuba da tentu.
"Mistro, had kun na pangawatam ta
lintig ni Moses gafu ta magatawa kiden,
te mepalubus de ta igungay na lalaki ya
atawa na?" kunda.
3 A ya tabbag na hapa tekid a
"Anu hud ya nebar ni mina Moses teka-
muy?" kunna.
4 "A nepalubus na ta igungay na lalaki
ya atawa na, ammi mappya ta iatad na
tentu ya papel na pakigungay na," kunda.
5 "A onay, gafu ta pagbanad na nonot
muy,
6 ammi addet ta nepamadday na Nama-
ratu ta napopolu kiden a bakkan haman ta
kunna ten, te ya uhohug na suraten a
'**Pinadday na kid petta itta ya lalaki
ikid na babbay.**
7 **A yen ta makigungay ya
lalaki ta dakal na kiden, te
makidagga ta atawa na en,**
8 **a ikwenta na Dyos ya duwa ki-
den ta tatakday la na tolay,**'
kunna,
A bakkan kid na mantu ta duwa na tolay, te
tatakday kid na.
9 A madi mantu am paggungayan tam ya
pinagdagga na Namaratu," kunna tekid.
10 A ta datang nig Hesus ikid na ituldu
na kiden ta bali a pabida da ha tentu ya
kasasaad na makigungay ta atawa na.
11 A ya uhohug na tekid a
"Am makigungay ya lalaki ta atawa na
otturu mangatawa ha ta takwan a mek-
wenta hala ta mangadallaw.
12 A am makigungay hapa ya babbay
ta atawa na otturu makiatawa ta takwan
a mekwenta hapa yen ta makikadallaw,"
kunna.

Ya Pagbendisyon Ni Hesus Ta Abbing
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

13 A sangaw itta ya mangiange ta anak da
kiden te Hesus petta ipotun na ya kamat
na tekid, ammi nehuya na kid na ituldu na
kiden.
14 Ammi te Hesus a nagporayan na hapa
ya ituldu na kiden.
"Awemuy la gamman ya anak kiden,
petta e kid la teyak, te ya ngamin kiden
makigitta ta abbing a yen kid ya iturayan
na Namaratu ewan," kunna.
15 "A kakurugan hapa ya uhohug ku
tekamuy ta am awemuy ikatalak ya pag-
taron na Namaratu ta kuman na abbing a
awemuy sangaw mesipat tentu," kunna,
16 otturu sina-bil na ya tagtakday abbing, a
pinasinapan na kid ta nepangipotun na ta
kamat na tekid.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Naba-nang
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

17 A tentu en nagganwat nga ange ha mag-
pasyar ta takwan na lugar a itta ya nagbi-
lag nga ange namalentud ta atubang na en
petta nakimemallak tentu.
"Ay, Mistro, kakurugan ta mappya ka
na tolay, a ibar mu haen teyak am anu
mina ya tarabakuk nga mappya petta
itta sangaw ya angat ku nga magnayun,"
kunna.
18 A ya tabbag ni Hesus tentu a
"Annum hud ibar ta mappya yak na
tolay? Itta hud ya mappya am bakkan la
ta Namaratu ewan," kunna.
19 "Ammi am ikayat mu maatadan ta
magnayun na angat a amum haman ya
lintig na kiden ta awem mamapasi, ikid
na awem mangadallaw, ikid na awem
magtakaw, a awem hapa magladdud, ikid
na awem magdarogas, a dayawam hapa
ig damam ikid ni hinam," kunna ha.
20 "Ay, kanayun kurugan ku yen kid na
lintig abat ta kaabbing ku," kunna hapa.
21 A inaita la ni Hesus ta pangidduk na tentu,
kapye na kinabida ta;
"Itta para la ya takday pagkurangam,"
kunna, "te em mina ilaku ya ngamin ki-
den kwam, a mangatad ka ta pobre kiden
petta itta sangaw ya pagba-nangam nga
mauknud ta agyan na Namaratu. A am
mabalin kan a magtoli ka sangaw petta
dumagdag kan teyak," kunna.
22 A ta pakadangag na lalaki en ta inuhohug
ni Hesus tentu a nagsugyab ya mukat na, a
nagtugut hapa nagdamdam, te pake addu
ya kwa na.
23 A sangaw nagliplipay i Hesus kapye na ha
naguhohug ta ituldu na kiden:
"Kuga mazigat ya isassarok na maba-
nang ta pangikerutan na Namaratu,"
kunna.
24 A nepagpaka-lat da hapa ya inuhohug na,
ammi pinidwa na ha tekid;
"Anak ku, kakurugan ta mazigat ya
isassarok na tolay ta pangikerutan na Na-
maratu,
25 te malmalogon ya isassarok na an-
wang ta hubu na dagum ammi ta isassarok
na maba-nang ta pangikerutan na Nama-
ratu," kunna tekid.
26 A pake nepagpaka-lat da ha ya inuhohug
na;
"A am gagangay ta kunna ten, Afu, a itta
hud para ya mekerutan?" kunda.
27 A nangita bit tekid kapye na tumabbag.
"Awan pulus ta mabalin na tolay petta
mekerutan mina, ammi itta ya mabalin
na Namaratu, te intu ya makapangwa ta
ngamin," kunna.
28 A ya uhohug ni Pedru tentu,

"A itan na kamin, Afu, te sa newasa min
ya ngamin kwa mi petta dumagdag
kami teko," kunna.
29-30 A ya tabbag hapa ni Hesus a
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta
maski am inya ya mangiwagak ta bali na,
ikid na kabagis na, ikid na dakal na kiden,
ikid na lutak na, ikid na anak na, gafu ta
pakesipat na teyak ikid na pangipadan-
gag na ta damag ku a maatadan hala
sangaw yen ta minagmagatut ta katolay
na sin ta kuman na natugutan na kiden,
ammi medagga hapa sangaw ya mangita-
pang tentu. A sangaw ta ketta na pangipa-
na na a maatadan hapa ta magnayun na
angat.
31 Ammi ya kadwan kiden nga mapa-
polu ta ayanin a mapozan kid sangaw, a
ya kadwan kiden nga mapozan ta ayanin a
mapolu kid sangaw," kunna tekid.

Ya Ange Nig Hesus Ta Ili Na Herusalem
(Mt 20:17-28; Lk 18:31-34)

32 A ta nekabalin na en a magtugtugut
kid na ange ta ili na Herusalem, a malalang
ya mafulu duwa kiden te Hesus gafu ta
maaggut imunnan tekid ta dalan, yaga me-
dyo magtalaw hapa ya kadwan kiden to-
lay nga dumagdag tekid. A pinaabikan ni
Hesus ya mafulu duwa kiden tentu petta
bidan na tekid ya makkwa sangaw tentu.
33 "Dangagan muy ya ibar ku tekamuy,
te magdulot kitanan ta ili na Herusalem, a
yen sangaw ya panggafutan da ta Tolayin
taga Langit, petta idarum dak ta padi ki-
den ikid na mangituldu kiden ta lintigen,
a sa ikayat da sangaw ta masiyak.
34 A am negawat dak na ta Hentil ki-
den nga mangibbal tekitam a amāmatan dak
hapa, yaga paligatan dak kapye dak sangaw
pagappan ta krus. Ammi matolayak hala
sangaw ta mekatallu na araw," kunna.
35 A pake himebing tentu ig Santiago ikid ni
Hwan nga anak ni Zibadeyu, a
"Mistro, itta haen ya adangan mi teko,"
kunda.
36 "A anu hud ya ikayat muy?" kunna
hapa.
37 "A te ikayat mi ta makipag-
togkok kami sangaw ta hebing mu am
makatogkok kan sangaw ta pagariyam ta
lutakin," kunda.
38 "Ahu, awemuy de amu ya zigat na
adangan muy. Makkwa muy hud sangaw
ya magattam ta kagitta na neatad na Na-
maratu teyak ta zigat kin?" kunna.
39 "A on ay, makkwa mi," kunda hapa.
40 "A kakurugan ta paruban muy san-
gaw ya kagitta na zigat kin, ammi maski
kunna ten a bakkan hala ta iyak ya mag-
pili ta magyan ta hebing ku, te i Damake-
wan ya makkamu magpili," kunna tekid.
41 A ta pakadangag na kadwan kiden ta
inadang na duwa kiden te Hesus a nalussaw
kid hapa tekid,
42 ammi sa pinaabikan na kid ni Hesus a
tinabarangan na kid.
"Amu muy ya gagangay na Hentil kiden
ta ikwenta da ya iturayan da kiden ta
kuman na tagabu da,
43 ammi awemuy mina makigitta ta
isina kid, te ya mayat madayawan tekamuy
a maguray mina makitagabu ta kahulun na
kiden.
44 A ya mayat metun ta mayor na
ngamin a maguray hapa makitagabu tekid.
45 Te maski ya Tolayin taga Langit a
bakkan ta yen ya umeyan ku ta isin petta
makitagabu ya tolay kiden teyak, awa iyak
ya magserbi tekid, a isagapil ku hapa ya
angat ku tekid petta masaka na kid," kunna
tekid.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Te Bartimeyo
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

46 A tekiden nagtalib ta ili na Heriku a
dumadagdag hapa tekid ya pake addu na
tolay. A itta hapa ya nagdaram nga imatut-
tud ta pingit na kalsada en; Bartimeyo ya
ngagan na nga anak ni Timeyo.
47 A ta pakadangag na ta magtalib na i
Hesus taga Nasaret a nagayayag na,
"Ay, Hesus, Simsima ni mina Dabid,
ikallak nak haen, Afu," pakakin.
48 Ammi nehuya na kadwan kiden tolay
petta awena magsitang, ammi nepasikan
na para ya iayag na,
"Ay, Simsima ni mina Dabid, ikallak
nak haen, Afu," kunna.
49 A nagtayuk hapa i Hesus a
"Baran muy, petta ange hala sin,"
kunna.
A binaran da.
"Awem la magburung, a imivwat kan,
te paayagan na ka," kunda tentu.
50 A alistu timollok nangiwasa ta salnuk na
en, a umange te Hesus.
51 "A anu hapa ya pakkwam teyak?"
kun ni Hesus tentu.
"Ay Afu, ipaitak ya awekin pakaita,"
kunna hapa.
52 A ya uhohug ni Hesus tentu a
"Magdulot kan la ta eyam, te nagmap-
pya kan gafu ta pangikatalak mu teyak,"
kunna,
a yen hapa ya nepakaita na, a dumagdag na
hapa teg Hesus ta dalan.

11

Ya Pagpaari Mina Na Tolay Kiden Te Hesus
(Mt 21:1-11; Lk 19:29-44; Jn 12:12-19)

1 A tekiden nakaabikan ta ili na
Herusalem a pa nagimmang kid bit ta bikat

na babali kiden ta Beffage ikid na Betanya
ta Bagetay na Olibo, te pinaunnan ni Hesus
ya duwa na ituldu na kiden.
2 "Magdulot kanan ta babali kidewan,
a am nakasarok kanan a maita muy san-
gaw ten ya urbun na kabayu nga mega-
lut, ammi awena para la natakayan. A
ubadan muy hapa, te idatang muy hapa
sin.
3 A am itta sangaw ya mangpohut ta
pangubad muy a '**Pa masapul na bit la i
Afu, te petoli na hala sangaw ta ayanin,**'
kummuy."
4 Umange kid mantu, a naita da hala ya
kabayu en negalut ta irwangan na bali ta
pingit na kalsada. A tekiden nangubad
tentu a
5 "Annun muy hud ubadan ya urbun-
ina?" kunna hapa na imatayuk kiden ten.
6 A nebar da hapa ya uhohug ni Hesus tekid,
a nepalubus da hala.
7 A ta nepangidatang da tentu a nehuklad da
ya ga-gamit da ta urbunen, a nagtakay na
hapa i Hesus.
8 A tentu en nagtakay a imunnan hapa ya
addu na tolay, a nehuklad da ya ulolat da ki-
den ta angen na en ta pangdayaw da tentu.
A nangalap hapa ya kadwan ta kuman na
don na anaw, a nehuklad da hapa ta angen
na en.
9 A ya tolay kiden nga imunnan tentu ikid na
itta kiden ta gafan na a nagayayag kid na,
"Madaydayaw ya Namaratu ewan.
Bendisyonam, Afu, ya umange in sin nga
pinakabarim.
10 "Bendisyonam, Afu, ya umange
in nga magtogkok ta iturayan ni mi-
nakakayen Dabid.
"Madaydayaw ya Namaratu nga kata-
nangan na Dyos," kunda ta pagayayag da.

*Ya Pangigaged Ni Hesus Ta Kayu Ikid Na
Pangihuya Na Ta Maglaku Kiden
(Mt 21:18-22)*

11 A ta datang ni Hesus ta ili na Herusalem
a simarok hapa ta Simbaan na Namaratu.
A tentun nabalin nangita ta ngamin ten a
imuhet ha, a umange ta Betanya te furab na,
a nehulun hapa ya ituldu na kiden.
12 A ta lalakwat tekiden ha nagtoli ta ili na
Herusalem a nabisinan i Hesus ta dalan.
13 A tentu en nakaita ta kayu na higos ta
sang adayu, a umange nagpusit ta mayan
na en, te itta mina ya negindan ta don na
kiden. Ammi awan haman ta mayan na,
a awan para la ya kaarawan na mayor na
pagmayan na.
14 A gafu ta kumanen a "**Maski awem na
sangaw magmayan,**" kunna ta kayu en, a
nedangagan na hapa na ituldu na kiden.
(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48)
15 A ta datang da ta ili na Herusalem
a simarok kid ha ta simbaanen a pine-
gafwanan ni Hesus pinohet ya naglaku
kiden ikid na gumatang kiden, yaga
pinagsikig na hapa ya lamesa na nagtali
kiden ta pirak, ikid na pagtuttudan na
naglaku kiden ta kalapati.
16 A am itta mina ya mangigadak ta agtun
na ta bagaw na simbaanen a nehangat na
hapa.
17 A pake nehuya na kid,
"Anu awemuy haman manonot ya uho-
hug na Namaratu ta suraten, te
'**Gagangay ta balikin yan ya paki-
mallakan mina na ngamin tolay,**'
kunna haman,
ammi pinagbalin muy garay ta
pagkakampatan na magdarogas ikid na
magswitik," kunna tekid.
18-19 A sangaw ta marimat a nagtugut ha ikid
na ituldu na kiden. Ammi ta nepakadamag
na padi kiden ikid na mangituldu kiden
ta iningwa ni Hesus ta simbaanen a nag-
babidan da am had kunna mina na pangpa-
pasi da tentu, te nagburung kid tentu gafu
ta pangdayaw na tolay kiden ta ituldu na en
tekid.
20 A ta lalakwat ta pagtalib nig Hesus ta
kayu en nga negaged na a nakatang na ya
kayu en addet ta ramut na kiden,
21 a nanonot ni Pedru ya nebar ni Hesus
ta kayu en,
"Itam yan, Afu, nakatang kad na ya
kayu in nga negaged mu ta karabi,"
kunna.
22 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Yen ta pake itug muy mina ya
pangikatalak muy ta Namaratu,
23 te kakurugan ya uhohug ku tekamuy
ta am ikatalak muy ya panguffun na teka-
muy a mabalin ta ibar muy sangaw ta bage-
tayin '**Umalit kan te maglattu kan ta be-
bay,**' a Namaratu mantu ya makkamu petta
makkwa hala ya nebar muy, am kakurugan
ta awemuy pagduwaduwan ya nonot muy.
24 "A yen ta ibar ku tekamuy ta maski
am anu ya adangan muy ta pakimallak
muy a ikatalak muy la ta neatad nan, a
kwa muy hala sangaw.
25 Ammi am kada makimallak kam a
mappya ta pakoman muy ya nakaliwat
tekamuy, petta pakoman na kam hapa na
Dama muyewan Namaratu.
26 Ammi am awemuy pakoman ya
nakaliwat tekamuy a awena kam hapa
pakoman na Dama muyewan," kunna.

*Ya Pangpohut Da Ta Turay Ni Hesus
(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)*

27 A sangaw ta mittan a nagtoli kid ha ta
ili na Herusalem a simarok kid ha ta sim-
baanen. A ta pagpatoyan ni Hesus ta umag

na simbaanen a umange hapa tentu ya padi
kiden ikid na kadwan kiden pinakadakal
na tolay kiden, a pinohutan da ya gafu na
tinarabaku na.
28 "Inya hud ya nangatad ta turay
mu petta maguray ka la ta ngamin
tinarabakum ta isin?" kunda.
29 "A itta hapa ya pohut ku tekamuy,"
kunna hapa, "te am matabbag muy ya
pohut ken a ibar ku hapa tekamuy ya gafu
na turay ku ta tarabaku kin.
30 A ya pohut kin tekamuy a inya hud
ya nangatad ta turay ni mina Hwanen petta
mangzigut ta tolay? Ibar muy teyak am
Namaratu, ono tolay ya nangatad ta turay
na?" kunna tekid.
31 A gafu ta napopoyung kid na ta saludsud
na en tekid a dana nagbabidan da bit ta
melemad am anu mina ya tabbag da tentu;
"Am ibar tam ta Namaratu ya nangatad
tentu a '**Anu kawagan na mantu ta awe-
muy kinurug,**' kunna sangaw tekitam.
32 Ammi am '**Tolay la ya nangatad,**'
kuntam a ikatupag na kitam sangaw na
tolay kiden, te ipasikkal da haman ta Nama-
ratu ya nangidob tentu," kunda.
33 A ya tabbag da mantu te Hesus a
"Awemi haman amu," kunda.
"A am awemuy mantu matabbag ya
pohut ken tekamuy a awek hapa ibar
tekamuy am had sin ya gafu na turay kin
ta tarabaku kin," kunna hapa tekid.

12

Ya Keangarigan Na Nagmula Ta Unas
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

1 A nedulot na ya pagbida na tekid ta
keangarigan:
"Itta ya takday tolay nga nagmula ta
addu na unas, a inaladan na hapa ya
kaunasan na en. A sangaw namadday
hapa ta agdapilan ikid na ba-bali para
magtaron kiden. A sangaw nepaābāng
na ya kaunasan na en, te umange bit ta
takwan na lugar.
2 A ta kaarawan na pagapit da a dinob
na ya tagabu na en ta nangabang kiden
petta alapan na mina ya abang na en.
3 Ammi ginafut da, a pinalpaluk da
kapye da pinatugut, a awan ta inalap na.
4 A sangaw dinob na ha ya takday para
tagabu na, a binigadan da ya ulu na yaga
inamāmat da.
5 A sangaw dinob na ha ya takday para,
a pinapasi da. A addu para ya dinob na
tekid, ammi tinapangan da ya kadwan, a
pinapasi da ya kadwan.
6 Itta para ya takday doban na ammi
anak na en nga pake iddukan na, a yen ya
kapozyanan na dinob na tekid, te nonotan
na ta '**Mamat kid sangaw ta anak kin,**'
kunna.
7 Ammi ta nepakaita na nangabang ki-
den ta anak na en a nagbabidan da ya pang-
papasi da tentu.
'Gagangay ta ye-yan sangaw
ya makaalap ta ngamin kwa na
makāunasen, a mappya mantu ta
papasin tam hapa ya anak na in petta
awan sangaw ta mangalap ta lutak na
in, a kwa tanan sangaw,' kunda.
8 A ginafut da mantu ya anak na en, a
neuhet da ta kaunasan kapye da pinapasi,"
kunna tekid.
9 A ya nebar ni Hesus ta kinabida na kiden
a
"A anu sangaw ya uray na makāunasen
ta nangabang kiden, awa enna kid mantu
papasin, a ipaabang na sangaw ya kau-
nasan na ta kadwan.
10 A yen ta nonotan muy mina ya uho-
hug na aglavunen ta surat na en, te nebar
na ta
'**Newarad na magbali kiden
ya arigi en nga nepapatayuk na
Namaratu tekid, ammi netoli hala,
a nagbalin ta kasikanan na arigi ta
ngamin bali,**
11 **te Namaratu ya makkamu
tentu, a dayawan tam hapa ya kalalaki
na,**' kunna."
12 A gafu ta uhohug ni Hesus tekid a gina-
fut da mina petta idarum da, te naawatan
da ta ikid hapa la ya pagbalinan na ta ku-
man na nangabang kiden ta keangarigan
na en, ammi gafu ta talaw da hapa ta tolay
kiden a binaybay-an da la.

*Ya Pangayayyaw Na Pariseyu Kiden Te
Hesus*
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

13 A ta nekabalin da ten a nangidob ya
Hudyo kiden ta kadwan kiden Pariseyu ikid
na kahulun ni Herud, petta paruban da
mina i Hesus talo am masikwatan da mina
ta uhohug na, petta itta mina ya pangidaru-
man da tentu.
14 A ya uhohug da tentu a
"Mistro, itta ya pohut mi teko, te amu
mi ta matunung ka na tolay, a matunung
hapa ya ngamin ituldum ta patarabaku
na Namaratu tekitam, te awem la burun-
gan am anu ya uray na tolay, ikid na awan
ta idadumam.
"A dangagan mi haen teko am ipalubus
na lintig ni Moses ya pagpaga tam ta bwis
ta ari na taga Roma kiden, petta amu
mi am magpaga kami mina ono awan?"
kunda.
15 Ammi dana narikna ni Hesus ta yen ya
pangayayyaw da mina tentu, a ya tabbag na
tekid a

"Annun dak hud paruban? Itan ku bit ya piraken nga ipaga muy ta bwis muy," kunna.
16 A ta nepangigawat dan ta piraken a
"A inya hud ya makāmukat ikid na makāngagan ta pirakin yan?" kunna tekid.
"A sinang mukat na Ari en," kunda hapa.
17 "A iatad muy mantu ta gubyernu na Ari en ya mekustu ta pangurug muy tentu, a iatad muy hapa ta Namaratu ya mekustu ta pangurug muy tentu," kunna tekid.
A nepagpaka-lat da hapa ya tabbag na en.

Ya Pangparuba Na Saduseyu Kiden Te Hesus
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-38)

18 A ta nekabalin na Pariseyu kiden a umange hapa tentu ya Saduseyu kiden. A itta hapa ya pohut da tentu gafu ta aweda kurugan ta matolay hala sangaw ya nagpasi kiden.
19 "Itta hapa ya pohut mi, Mistro, gafu ta lintig ni Moses," kunda, "te ya kinan na a am masi kan mina ya lalaki nga awan ta anak na a mappya kan ta kabagis na en ya mangatawa ta kabalwan na en petta itta kan sangaw ya anak da nga lalaki nga mekwenta ta anak na nasi en.
20 A ta idi ta lugar mi a itta ya pitu na lalaki nga nagkakabagis, a nangatawa hapa ya imunnanen, ammi nasi hala ta aweda para la paganak.
21 A gafu ta netuldu ni mina Mosesen a ya kabagis na en ya nangatawa ta nabalu en, ammi nasi hala yen ta awena para la paganak na babbayen. A kumanen hapa ta mekatallu en.
22 A sa nagpasi ya pitu kiden ta aweda para la paganak. A kabalinan na pasi na mekapitu en a nasi hapa ya babbayen.
23 A am kakurugan ta matolay hala sangaw ya nagpasi kiden a had sin hud ta pitu kiden ya atawa sangaw na babbayen, te ikid ngamin ya nangatawa tentu?" kunda te Hesus.
24 A ya tabbag ni Hesus tekid a
"Kuga magamamangaw kanan te awemuy maawatan ya ikayat na uhohugan na surat kiden, yaga awemuy hapa amu ya pakapangwa na Namaratu.
25 Te am matolay sangaw ya nagpasi kiden a megitta kid sangaw ta anghel kiden ta langit, yen ta awedan sangaw mangatawa.
26 A am awemuy kurugan ta matolay hala sangaw ya nagpasi kiden a had kunna mantu na pangawatan muy ta uhohug na Namaratu te Moses ta agyan ta kalakayu en gumatgatang, te ya nebar na tentu a
'**Iyak ya Dyos nga dayawan ni Abraham, ikid ni Isak, ikid ni Hakob,**' kunna.
27 Gagangay mantu ta matolay la yana kid, te bakkan haman ta nasi ya magdayaw ta Dyos, te ya matolay ya magdayaw tentu. A yen ta killu ya nonot muy," kunna tekid.

Ya Fun Na Ngamin Kiden Lintig Na Namaratu
(Mt 22:34-40)

28 A ta pagintabtabbag da para la ni Hesus ikid na Saduseyu kiden, a neddatangan na kid na takday mangituldu. A gafu ta mappya ya tabbag ni Hesus ta Saduseyu kiden a itta hapa ya pinohutan na tentu.
"Mistro, ta kuman na ituldum a had sin hud ya fun na ngamin kiden lintig na Namaratu?" kunna.
29 A ya neuhohug mantu ni Hesus tentu a
"Ya fun na ngamin lintig na a intu yan:
'**Dangagan muy, ikamuy nga Istralita, Intu la dafu muy ya Namaratu ewan, a awan ta takwan.**
30 **A mappya mantu ta iddukan muy ta ngamin nonot muy ikid na ngamin kasikanan na bari muy.**' kunna.
Yen ya kadakalan na fun na ngamin lintig na Namaratu.
31 A ya mekaduwa na fun, a intu yan:
'**Iddukam ya kagittam tolay ta kuman na pangidduk mu hala ta barim,**' kunna.
A ya duwa kidin lintig ya fun na ngamin kiden lintig na Namaratu," kunna.
32 "Kustu hapa ya tabbag mina, Mistro," kunna hapa na takdayen, "te kakurugan ta tatakday la ya Dyos, a awan ta takwan,
33 a am iddukan tam ta ngamin nonot tam ikid na kasikanan na bari tam, ikid na iddukan tam ya sakā tolay tam ta kuman na pangidduk tam ta bari tam a pake mapmappya yen ammi ta ngamin kiden iatang tam," kunna.
34 A ya uhohug hapa ni Hesus tentu gafu ta mappya ya inuhohug na a
"Kakurugan ta assang na la ya awena pakatolay teko na Namaratu," kun ni Hesus tentu.
A yen hapa ya abat na pagpohut da tentu, te mamat kid na.
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

35 A ta pangituldu para la ni Hesus ta umag na simbaanen a itta hapa ya pinohutan na ta tolay kiden.
"Ya kuman na ituldu na mangituldu kiden a ibar da ta simsima ni mina Dabid ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu. A kakurugan hapa ya ibar da, ammi had kukunna simsima na?

36 Te ya nesurat ni Dabid nga nepaita na
Kahalwa na Namaratu tentu a
‘**Itta ya nebar na Namaratu ta dafu ken, te**
“**E ka sin magtogkok ta kanawan kin, te ikita ya mangabak ta katapil mu kiden, petta iko sangaw ya makkamu ta ngamin,**” **kunna.**’
37 “A am ‘**Dafu ken,**’ kun ni mina
Dabid ta pagtogkokan na Namaratu a had
kukunna mantu magbalin ta simsima na
para?” kun ni Hesus tekid.
A matalakan ya tolay kiden mangdangag ta
ituldu na.

38 A ya kadwan kiden para netuldu na
tekid a
“Itan muy ta awemuy parigan ya
mangituldu kiden, te ikayat da itugtugut
ya barawasi na pangituldu da petta
dayawan na kid na tolay.
39 A am itta ya pabuya ikid na gimung
a pilin da para ya pake kaispotan na ag-
tuttudan petta malogon kid maita. Ammi
magimmamappya kid la,
40 te ikid hala ya mangsistema ta babay
kiden nabalu ta panguffun da tekid, petta
magubat da ya bali da. A am itta kid ta pag-
gagimungan a makimallak kid ta mabayag
petta pahig na kadwan kiden ta abikan kid
ta Namaratu. Ammi pake dakdakal sangaw
ya pama-gang na Namaratu tekid ammi ta
kadwan,” kunna.

Ya Nabalu en Nga Nangatad Ta Pirak
(Lk 21:1-4)

41 A sangaw umange nagtuttud i Hesus ta
batug na agila-nugan na tolay kiden ta pirak
ta umag na simbaanen, a itan na la ya ange
kiden mangila-nug ta pirak da. Umange
hapa ya addu na naba-nang, a dakal hapa
ya nela-nug da.
42 A umange hapa ya takday babbay
nga napanglaw, a intu la nela-nug na ya
duduwa la na sinsilyu, kustu ta lugar na
binting.
43 A binaran ni Hesus ya ituldu na kiden
petta madangag da ya ibar na gafu ta bab-
bayen.
“Itan muy ya babbay ewan, kakurugan
ta ad-addu ya nela-nug na ammi ta pag-
dadaggan na ngamin kiden nela-nug na
kadwan kiden,
44 te intu neatad da ya sobra na pagba-
nangan da, ammi tentu a neatad na ya
magserbi mina tentu gafu ta kapanglaw na,
te sa neatad na ya ngamin katolayan na,”
kunna tekid.

13

Ya Dumatang Ta Pagaddetan Na Arawin Yan
(Mt 24:1-14; Lk 21:5-19)

1 A ta neuhet nig Hesus ta simbaanen a
makibidan kid na takday ituldu na, a
“Itam, Mistro, ya batu kiden nga nepad-
day da ta simbaanin, awa ispot kid kon-
todu ngamin bali in,” kun na ituldu na en
tentu,
te dappug kid na batu nga nataga, a nasal-
salnuk kid abat ta utun. A ya tabbag hapa
ni Hesus tekid a
2 “Pake dayawan muy ya kapadday
na ta ayanin simbaanin, ammi ya ibar
ku tekamuy a sa marabba sangaw ya
ngamin bali in yan abat ta awan pulus
ta mesalnuk ta maski takday la na batu,”
kunna.
3 A tentu en imatuttud ta utun na bagetay
na Olibo ta batug na simbaanen a umange
tentu ig Pedru, ikid ni Santiago, ikid ni
Hwan, ikid ni Andres, te itta ya pohutan da
tentu gafu ta binida na ta simbaanen.
4 “Afu, damagan mi haen am kanu san-
gaw na araw ya nebar men nga kaperdi
na simbaanen. A awan hud ta imunnan
petta pakaitan mi ta tanagay na ya datang
na?” kunda tentu.
5 A ya tabbag na en tekid a
“Pake itan muy ta awemuy sangaw
maayayyaw,” kunna,
6 “te addu sangaw ya ange nga magin-
gagan ta ngagan kin, te ‘**Iyak ya Kristu nga Mangikerutan tekamuy,**’ kunda sangaw,
a addu sangaw ya mapadagdag da ta pan-
gayayyaw da tekid.
7 A am itta sangaw ya madamag muy ta
gubat ta agyan muy ikid na gubat ta adayu a
awemuy la malalang ta isin kid, te gagangay
ta dumatang ya kumanin kapye na idatang
na pagaddetan na arawin yan.
8 Te pagka-ma makigubat ya tak-
day gubyernu ta takwan, a pagka-ma
magkāgubgubat ya kadwan kiden tribu,
yaga magkakattway hapa ya kadwan kiden
tolay nga maginggubgubat, a dumatang
hapa sangaw ya addu na agbabisin ikid na
lunig ta magdaduma na lugar. Ammi ye-
yen kid na zigat ya pamegafwanan la na
kadakalan na pagzigātān.
9 “A pake imugudan muy sangaw, te
gafutan da kam sangaw petta idarum da
kam ta mangpa-gang tekamuy gafu ta
pangurug muy teyak, a palpalukan da
kam sangaw ta atubang na tolay kiden ta
kapilya, a mepaatubang kam hapa san-
gaw ta gubernador da kiden ikid na ari da
kiden, petta ipasikkal muy tekid ya gafu
na tarabaku muy.

10 Te mappya ta mepadangag ya damag
na pangikerutan na Namaratu ta ngamin
tolay ta ngamin kiden lugar ta paglelehutin
kapye na idatang na pagaddetan na arawin
yan.
11 A am idarum da kam sangaw a awe-
muy la burungan ya uhohugan muy, te am
ittan sangaw ya kustu na paguhohug muy
a yen na sangaw ya datang na uhohugan
muy, te bakkan ta ikamuy ya maguhohug,
te ya Kahalwa na Namaratu sangaw ya
makisagapil tekamuy.
12 "A am itta sangaw ya mangurug ta
ipadangag muy a mazigatan hapa san-
gaw ya kadwan, te papapasi na kid na
kabagis da. A papapasi na kadwan ya
anak da kiden nga mangurug, a papapasi
na kadwan para ya dadagkal da kiden.
13 A ikatupag na kam sangaw na
tolay kiden ta ngamin kiden lugar gafu ta
pangurug muy teyak. Ammi ya ngamin
kiden maketurad abat ta pagaddetan
na pagzigātān da a yen kid sangaw ya
mekerutan.

Ya Dulayen Nga Ikatupag Na Namaratu
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

14 "A am maita muy hapa sangaw ta
ipatayuk dan ya pake dulayen nga ikatu-
pag na Namaratu ta umag na simbaanen,
(te yen ya nesurat ni mina Danyelen), a
yen mina ya pagbabakwit na itta kiden ta
Hudeya petta umahat kid mina ta bagetay
kiden.
15 A ya itta en ta bagaw na bali na en
a awena mina nonotan ya kwa na kiden ta
umag na bali.
16 A ya magtarabaku ta uma awena
mina tolin ya barawasi na en nga netabnak
na ta lutak.
17 Ammi kakallak sangaw ya matarun
ikid na magpasusu ta isina kid na araw,
te matalantan kid sangaw gafu ta pag-
dammatan da.
18 A mappya mantu ta dana makimal-
lak kam ta bakkan ta agirid ya datang na du-
layen, talo am mazigatan kam ta pagbakwit
muy.
19 Te am dumatang sangaw ye-yen na
araw a yen sangaw ya ketta na dakal na
pagzigātān nga pake dakdakal ammi ta
ngamin kiden pagzigātān abat ta nekapad-
day na lutak abat ta ayanin. A am nagpasan
a awan na ha sangaw ta kumanen maski am
kanu.
20 A am mabayag mina ya araw na
pagzigātānen a awan mina ta makalillik ta
zigaten, ammi paāssangan sangaw na Na-
maratu ya kabayag na petta mekerutan ya
tolay na kiden nga pinili na.
21 "A am madangag muy sangaw ya
'**O itan muy, itta in ya Kristu nga
mangikerutan tekitam,**' kumin, ono am
'**Yo, itta tewan,**' kunna, a awemuy malat
kurugan,
22 te itta hala sangaw ya matulad na
mangikerutan ikid na matulad na aglavun.
A am itta kid na a mangwa kid hapa ta
dakal na pakaitan ikid na pagpaka-latan na
tolay kiden, te pangayayyaw da tekid talo
am itta hapa ya mapadagdag da ta maski
tolay kiden na Namaratu.
23 A mappya ta awemuy sangaw kali-
watan yan, te dana nebar kun haman teka-
muy," kunna.

Ya Imunnan Ta Datang Na Tolayin Taga Langit
(Mt 24:29-35; Lk 21:25-33)

24 "A am nabalin na sangaw ye-yen na
pagzigātān a mavit hapa ya pagsugiram
na bilag ikid na hulan,
25 yaga makutukutet hapa sangaw ya
bitwan kiden ta langit, a magkāhunnak kid.
26 A yen sangaw ya pakaita na ngamin
tolay ta lattog na Tolayin taga Langit, te
dumagut sangaw nga imatogkok ta kulam
kiden, a mehulun sangaw tentu ya ngamin
kasikanan ikid na kalalakin na Namaratu
ewan.
27 A doban na hapa sangaw ya anghel
na kiden petta uknudan da ya ngamin tolay
na kiden nga mangurug tentu ta ngamin
paglelehutin.
28 "A intu mina pagnonotan muy ya
keangarigan na taggaten, te am lumattog
na ya lappaw na kiden a yen ya pakaitan
ta darun na.
29 A kumanen hapa sangaw am du-
matang na ya ngamin kiden nabidak teka-
muy ta ayanin, te yen sangaw ya pakaitan
ta tanagay na ya pagtolik.
30 A kakurugan hapa ya ibar ku teka-
muy ta matolay para la ya kadwan ki-
den tekamuy am mamegafun ya ngamin
nabidak tekamuy ta ayanin.
31 Te gagangay ta imawan sangaw ya
ngamin langitewan ikid na lutakin, ammi
awena mauli na ngamin inuhohug ku teka-
muy.
32 "Ammi am kanu sangaw na araw
ikid na oras ya pagtolik ta lutakin a
awan ta makkamu, maski ta anghel ki-
den, a maski teyak, te intu la makkamu i
Damakewan.
33 Mappya mantu ta imugudan muy
petta dana nakaparan kanan, te awemuy
amu am kanu sangaw ya araw na.
34 Nonotan muy ya keangarigan na nag-
pataron ta bali na en ta tagabu na kiden,
te umange magpasyar ta adayu na lugar,
a dana nebar na ya ngamin tarabaku da,
yaga nebar na hapa ta imugudan ya magg-
wardya en ta irwangan, a sangaw nagtugut.

35 A mappya mantu ta imugudan muy,
te awemuy amu am kanu sangaw ya datang
na makābali en, te mabalin ta furab, ono
tangngan na hiklam, ono magkarawan, ono
lalakwat.
36 A imugudan muy talo am datangan ta
kam masidug.
37 A ya ngamin nabidak tekamuy ta
ayanin a ibar ku hapa ta ngamin tolay,
imugudan muy," kunna.

14

Ya Pangipadangag Ni Hesus Ta Pasi Na
(Mt 26:1-5,14-16; Lk 22:1-6)

1 A ta nekabalin ni Hesus nangituldu ta
ituldu na kiden a itta para la ya dwangagaw
abat ta pyesta na Simana na Hudyo kiden
am mangan kid ta pan nga awan bumlad.
A nagmamiting hapa ya padi kiden ikid na
mangituldu kiden, te pagbabidan da am
had kunna mina na panggafut da te Hesus
ta awena pakkamu na tolay kiden, pettam
papasin da.
2 "Ammi awetam mina gafutan ta ketta
na pyesta en, talo am magtatapil ya tolay
kiden," kunda.
3 A sangaw umange ig Hesus ikid na it-
uldu na kiden ta iten Betanya ta bali ni
Simonen nga nagkangaw ta idi. A tekid
para la nagkakan a itta hapa ya babbay nga
himebing te Hesus, a ibbalan na hapa ya
botelya na bangog nga pake mangina am
melaku, a tinappok na ya hul na en kapye
na neburud ya mayan na en ta ulu ni Hesus.
4 Ammi nagporay ya kadwan kiden ta
babbayen, a nehuya da.
"Anu haman ta isayang mu ya ban-
gogen?
5 Pade awa mangina mina am melaku,
petta meatad mina ya paga na ta pobre
kiden," kunda.
6 Ammi nehuya na kid hapa ni Hesus;
"Bay-an muy, annun muy hud ihuya
ya babbayin? awa mappya haman ya
iningwa na teyak.
7 Sigida itta haman tekamuy ya pobre
kiden, petta mauffunan muy kid am ikayat
muy, ammi teyak a awek sangaw sigida
tekamuy.
8 A iningwa na babbayin ya mabalin na
te linuggudan na ya barikin ta bangogin,
petta dana meparan ta ketanam na.
9 A kakurugan hapa ya uhohug ku
tekamuy ta maski am had sin na lugar
ya pakepadangagan na damag ku ta
ngamin paglelehutin a megindan hapa
mebida ya iningwa na babbayin yan, te
panadamdaman da sangaw tentu," kunna.
10 A ta nekabalin na kumanen a nagtugut
i Hudas Iskaryote nga takday ituldu ni
Hesus, te umange nakitulag ta padi kiden,
petta italaba na i Hesus tekid.
11 A natalakan kid hapa ta bida na tekid, a
nekari da tentu ya pirak. A yen hapa ya
pamegafu ni Hudas nga magapag ta map-
pya na araw ta pangitalaba na te Hesus.

Ya Mangitalaba Te Hesus
(Mt 26:17-25; Lk 22:7-18)

12 A ta napolu en araw ta pyesta na
Simana na Hudyo kiden a mangan kid la
ta panen nga awan bumlad, ikid na man-
giatang kid ta kalneru, te panadamdaman
da ta araw na nepangilillik na Namaratu
ta gingginafu da kiden. A umange hapa ya
ituldu kiden ni Hesus tentu, te pohutan da
am had sin na lugar ya pangiparanan da
mina ta pamurab da ta Simana.
13 A dinob na ya duwa la tekid,
"E kam ta ili, te masimmu muy sangaw
ya magtattun ta tākalamba na danum, a
dagdagan muy la.
14 A sangaw am nakasarok kanan ta
bali a ibar muy ta makābali en, '**Dinob na
kami ni Mistro, te itan mi kan ya lu-
gar na panganan mi ta pamurab mi ta
Simana in ta bali min,**' kummuy,
15 a ituldu na sangaw ya dakal na silid ta
utun, a yen sangaw ya pangiparanan muy
ta pamurab tam," kun ni Hesus tekid.
16 A umange kid a naita da hala ya bali en
nga nebar ni Hesus tekid, a neparan da ya
pamurab da ta Simana.

(Mt 26:20-25; Lk 22:14-22; Jn 13:1-30)

17 A ta furab a dumatang ig Hesus ikid na
mafulu duwa kiden ituldu na ta bali en.
18 A tekid para la nagkakan a naguhohug
i Hesus tekid.
"Kakurugan ta takday tekamuy ya
mangitalaba sangaw teyak," kunna tekid.
19 A nagdamdam kid na hapa ta nebar na en,
a ya tagtakday kid hapa ya nagpohut tentu;
"Iyak hud ya kinamen, Afu?" kunda.
20 "Intu sangaw mangitalaba teyak ya
itta sin nga makipagkammat teyak ta
pingganin," kunna hapa tekid.
21 "A gagangay ta masi sangaw ya To-
layin taga Langit ta kuman na nesurat
na aglavunen, ammi maski kunna ten
a kakallak hala sangaw ya mangital-
aba teyak, te nagasgasat mina ta awena
neanak," kunna ha tekid.

Ya Kapozyanan Na Pamurab Nig Hesus
(Mt 26:26-30; Lk 22:19-24)

22 A tekid para la nagkakan a nangalap i
Hesus ta pan kapye na nepakimallak, kapye
na hapa ginadgadwa, a sangaw nesaned na
ta ituldu na kiden.
"Yeh, kanan muy yan te yeyan ya me-
gitta ta barikin," kunna.
23 A sangaw inalap na hapa ya basu na
binarayangen kapye na ha nepakimallak, a

24 "Yeyan hapa ya megitta ta dagak nga
mangipasikkal ta pakitulagan na Nama-
ratu, te mapagarut sangaw ya dagakin
petta mapakoma ya liwat na addu na to-
lay.
25 Ammi ibar ku hapa tekamuy ta awek
sangaw makipaginum tekamuy ta kumanin
abat ta panginum tam sangaw ta bagu na
inuman ta pangayayat tam ta pagariyan ni
Damakewan," kunna.
A negawat na hapa tekid, a sa uminum kid
hapa.
26 A ta nekabalin da uminum a nagkakan-
syon kid, kapye da umange ta Bagetay na
Olibo.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pangiwagak Da Tentu
(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34)

27 A ya uhohug ni Hesus tekiden nagtug-
tugut ta dalan a
"Amuk ta pakigungayān dak sangaw, te
yen ya nesurat na aglavunen;
'**Papapasi sangaw na Namaratu ya
magtaron a makutkutet sangaw
ya kalneru kiden,**' kunna ta surat
na en.
28 Ammi am matolayak hala sangaw a
mapa-polu yak sangaw ammi tekamuy nga
ange ta iten Galileya," kunna.
29 "O maski pakigungayān na ka na
kadwan, Afu, aweta ka sangaw pakigun-
gayān," kunna hapa ni Pedru tentu. Ammi
ya uhohug ni Hesus tentu a.
30 "Maski ilemad nak hala sangaw ta
mamillu ta hiklamin yan ta awena para
la pagtareknay na manuk ta kapidwa na
pagtareknay na," kunna.
31 Ammi pake nepapilit na ha ni Pedru,
"Ay awan, Afu, maski ikabat dak san-
gaw teko papasin a aweta ka sangaw ile-
mad," kunna ha.
A kumanen hapa ya nebar na kadwan ki-
den ituldu na.

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta Lugar Na Getsimani
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

32 A ta datang da ta bagetayen a nagdulot
kid ta lugaren nga nagngagan ta Getsimani,
a ya uhohug ni Hesus tekid a
"Magtuttud kanan ta isin te eyak bit yo
tewan makimallak," kunna.
33 Ammi nehulun na hapa ig Pedru ikid ni
Santiago ikid ni Hwan. A sangaw nepagka-
ma na hapa ya pagdamdam na, a pake nag-
burung na.
34 "Kuga ipasik de ya sikan na damdam
kin. Magyan kam la sin, a imugudan
muy," kunna tekid.
35 A sang imadayu tekid kapye na nagtakab
ta lutak, a nepakimallak na ta pagpasan na
Namaratu ya zigat na pasi na am mabalin
mina.
36 "Amang, amuk ta mabalin ya ngamin
teko, a azim haen ya zigatin yan. Ammi
maski kunku a bakkan mina ta yen ya
magdulot, te mappya ta ikayat men ya
idulot ku," kunna ta pakimallak na.
37 A tentu en nagtoli teg Pedru a masidug kid
na, te hiklam, a
"Anu masidug kan, Simon, awem hud
maattaman ya awan masidug ta maski
takday la na oras?
38 Awemuy la masidug, te makimallak
kam mina petta awemuy mina maayayyaw,
te maski am malogon ya nonot muy a maka-
fuy ya bari muy," kunna.
39 A umange ha nakimallak ta kuman na
intu en.
40 A sangaw nagtoli ha ta ituldu na kiden, a
masidug kid ha, te awena makaladdang na
mata da. A mamat kid hapa magsitang.
41 A ta mekatallu na neange na tekid a
"Aranan, awan bale am masidug kam
la ta bannag muy, te ittan ya ange na
mangitalaba ta Tolayin taga Langit petta
igawat na ta awan kiden mangurug ta
Namaratu.
42 Imivwat kanan, te entanan, te ittan
ya mangitalaba teyak," kunna tekid.

Ya Paggafut Da Te Hesus
(Mt 26:36-56; Lk 22:47-53; Jn 18:1-11)

43 A ta pagbida para la ni Hesus tekid a du-
matang na i Hudasen, a nehulun hapa tentu
ya addu na tolay nga dinob na pinakadakal
da kiden ikid na padi kiden, a nagibbal kid
hapa ta kampilan ikid na paluk.
44 A dana nebar na mangitalaba en ya
pagsenyas na sangaw ta kahulun na kiden
petta amu da ya gafutan da.
"Ya amuyan ku sangaw a yen ya gafu-
tan muy, te intu yen, a appiyan muy ya
panggafut muy tentu," kunna tekid.
45 A nagdaretyo i Hudas te Hesus a
"Itta yak O, Afu," kunna tentu, kapye na
inamu.
46 A yen hapa ya nepanggafut da tentu.
47 Ammi ka-ma la sinukkut na takday kahu-
lun ni Hesus ya kampilan na en, a kinattab
na ya takday tekid ta bangbang na en a
newasik na. Intu kinattab na ya tagabu na
kadakalan na padi.
48 A ya uhohug ni Hesus ta tolay kiden nang-
gafut tentu a
"Anu dulayak hud na tolay, petta endak
gafutan konsu kampilan ikid na paluk ta
kuman na panggafut muy ta tulisan?
49 Kinanghahaw itta yak haman teka-
muy ta simbaanen nga nangitultuldu, anu
bakkan ta yen ya nanggafutan muy teyak?
Ammi gagangay ta kunna sin ya tarabaku

muy petta magdulot ya nesurat na aglavun
kiden," kunna.
50 A yen hapa ya nepangiwagak na ituldu na
kiden tentu, a nagbabilag kid.

Ya Pangidarum Da Te Hesus
(Mt 26:57-68; Lk 22:54; Jn 18:12-14,19-25)

51 A ta nepangitugut da te Hesus a du-
magdag hapa ya takday babagu nga nagsal-
nuk para la ta ulolat na en, a nepagka-ma da
hapa ginafut,
52 ammi newasik na ya ulolat na en, a
nakabilag nauhagan.
53 A ya nanggafut kiden te Hesus a neange
da ta bali na kadakalan na padi, te yen
ya nagaammungan na padi kiden ikid na
mangituldu kiden ikid na pinakadakal na
tolay kiden.
54 Ammi te Pedru a dana tinultulitul
na kid hapa abat ta bagaw na bali en, a
nakipagtuttud hapa ta maggwardya kiden,
te maggukup hapa ta afuy da en.
55 A ya padi kiden ikid na ngamin kiden
nagkonsihal a apagan da ya mangipasikkal
ta liwat ni Hesus petta itta mina ya pangpa-
pasin da tentu, ammi awan ta naapagan da,
56 te maski am addu ya nagtayuk nga
nagtulad tentu a nagimpagsil haman ya in-
uhohug da.
57 A ta kapozyanan na a nagtayuk ya kad-
wan mangipasikkal ta tulad da, a ya uhohug
da hapa a
58 "Ya kuman na nadangag mi ta uho-
hug na inin a itta kan ya pakapangwa
na nga mangkutkutet ta simbaanen nga
pinadday na tolay, te takwan kan ya
patayukan na ta las-ud na talluhaw nga
awena paddayan na tolay," kunda.
59 Ammi maski kunna ten a nagimpagsil
hala ya inuhohug da.
60 A nagtayuk hapa ya kadakalan na padi,
kapye na hapa nagpohut te Hesus.
"Awan hud ta tabbag mu? Anu mantu
ya uhohugam ta ipaliwat na inin kid
teko?" kunna.
61 Ammi awena la nagasitang ni Hesusen. A
nagsitang ha ya padi en,
"Ibar mu mantu am iko ya Ari en nga
Anak na Namaratu ewan," kunna.
A ya tabbag hapa ni Hesus tentu
62 "A iyak ay, a ibar ku hapa tekamuy
ta makipaita sangaw ya Tolayin taga Lan-
git nga makipagtuttud ta agtuttudan na
Seppakapangwa ta Ngamin, te magtoli
hala sangaw sin nga imatogkok ta kulam
kiden," kunna.
63 "**Agayaya!**" kun na hapa na kadakalan
na padi ta pakadangag na ta uhohug ni
Hesus, kapye na pinissang ya salnuk na pag-
padi na gafu ta katupag na en ta inuhohug
ni Hesus.
"Dulay ya nauhohug na tolayin yan, te
igitta na ya bari na ta Namaratu ewan.
64 A masapul hud para ya mangi-
pasikkal ta liwat na awa ikitanan hapa la ya
nakadangag ta uhohug na. Anu mantu ya
uray muy tentu?" kunna hapa ta kahulun
na kiden.
A sa ikayat da ta mapapasi.
65 A inuparan na hapa na kadwan kiden,
otturu tinappanan da hapa ya mukat na
kapye da sinilsiltuk.
"O, ibar mu am inya ya nagsiltuk teko,
te malalaki ka haman maglavun," kunda.
A sinilsiltuk da hapa na maggwardya kiden.

Ya Pangilemad Ni Pedru Te Hesus
(Mt 26:69-75; Lk 22:55-62; Jn 18:15-18,25-27)

66 A ta pagimbestigar da para la te Hesus
a itta la i Pedru ta bagaw na bali en.
67 A ta pagtalib na takday babbay nga
tagabu na kadakalan na padi a naita na i Pe-
dru nga maggukup ta afuyen, a naguhohug
tentu;
"Maski iko hapa ya takday kahulun ni
Hesusen nga taga Nasaret," kunna tentu.
68 "Amuk hud am anu ya ikayat mu
uhohugan teyak," kunna hapa,
kapye na sang umadayu ta tagad ta
sasarokanen.
69 Ammi nalasin na hapa na takday ha na
babbay, a netuldu na i Pedru ta katayukan
na kiden.
"Yeyan hapa ya takday kahulun na,"
kunna tekid.
70 Ammi nelemad na ha. Awena para la
nabayag a nepasikkal da ha na kadwan ki-
den nga imatayuk ta iten;
"Talaga ta iko hapa ya takday kahulun
na, te taga Galileya ka," kunda tentu.
71 "Atsi O, pagasingan ta Dyos am tulad
ya uhohug ku, awek malat amu ya tolay-
ina," kunna ha naglemad.
A nagtareknay ha ya manuk ta pidwa na,
72 a yen hapa ya nepakanonot ni Pedru
ta uhohug ni Hesus tentu, te '**Mamillu
ka mangilemad teyak ta awena para
pagtareknay na manuk ta kapidwa na,**'
kunna. A insigida nagtangit i Pedru en.

15

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te Hesus
(Mt 27:1-26; Lk 23:3-25; Jn 18:29-40)

1 A tentun araw a nagkakampat para la
ya padi kiden ikid na pinakadakal na tolay
kiden, a nagtatulagan da ta masi mina i
Hesus. A sangaw ginalutan da kapye da
neuhet, te enda nedarum ta atubang ni Pi-
lato nga gubernador taga Roma.

2 A ta nepagpatayuk dan tentu ta atubang
na gubernadoren a nagpohut hapa i Pilato
tentu;
"Anu, iko hud ya nebar da en nga ari na
Hudyo kiden?" kunna te Hesus.
"Iko mina ya mangibar," kunna hud la
ni Hesus tentu.
3 A addu hapa ya nepaliwat na padi kiden
tentu ta gubernadoren, ammi awena pulus
nagsitang ni Hesus.
4 "Awan hud ta tabbag mu, awem hud
madangag ya ngamin ipasikkal da ta li-
wat mu?" kunna hapa ni Pilato tentu.
5 Ammi awena kad tumabbag ta maski tak-
day la na uhohug, a pake nepagpaka-lat na
gubernadoren.
6 A ya gagangay na gubernadoren ta idi
am araw na mayor na pyesta na Hudyo
kiden a pohetan na ya takday mabalud nga
pinili na tolay kiden.
7 A ta nepangidarum da te Hesus a dana
ittan ya nabalud kiden nga nakapapasi ta
pakitapil da ta gubyernu na taga Roma ki-
den, a i Barabas ya ngagan na takday tekid.
8 A gafu ta nagaammung na ya tolay kiden
a inadang da te Pilato ta pohetan na ya
takday nabalud ta kuman na gagangay na
en ta idi. A ya uhohug ni Pilato tekid a
9 "Ikayat muy mantu ta pohetan ku ya
ari muy in Hesus?" kunna tekid,
10 te dana amu na ta nedarum na
pinakadakal da kiden gafu ta katupag da
tentu.
11 Ammi ya padi kiden ikid na pinakadakal
na tolay kiden a sinansanat da ya tolay ki-
den petta adangan da ya pangpohet na te
Barabas.
12 A sangaw pinidwa ni Pilato ya pohut na ta
tolay kiden,
"A anu mantu ya uray muy ta kinan
muyin nga ari na Hudyo kiden?" kunna.
13 A giaggayan kid na ta "**Pagappam ta
kayu,**" pakakin kid.
14 "Te anu hud, anu hud ya liwat na?"
kunna hapa.
Ammi pake giaggayan kid ha ta masikan;
"**Pagappam ta kayu, pagappam ta kayu,**"
pakakin kid.
15 A gafu ta ikayat ni Pilato nga pagustun ya
tolay kiden a pinohet na mantu i Barabas, a
nepapaligat na i Hesus, kapye na negawat
ta suddalu kiden petta pagappan da.

*Ya Pamābānglu Na Suddalu Kiden Te
Hesus*
(Mt 27:27-31; Jn 19:2,3)

16 A ta nepanggawat na suddalu kiden
tentu a neange da bit ta umag na bali na
gubernadoren, a sa pinagkalihung da tentu
ya ngamin batalyon da.
17 A inazi da ya salnuk na en, kapye da
nesalnuk tentu ya darag na ga-gamit nga
kuman na salnuk na ari, a nangwa kid hapa
ta sangngat na sit kapye da nesangngat ta
ulu na en.
18 A sangaw daydayawan da kampon ta
"Ihi, malalaki ya Ari na Hudyo kiden,"
kunda.
19 A pinalpaluk da hapa ya ulu na en ta bi-
raw kapye da inuparan. A namalentud kid
hapa ta atubang na en nga ape mangdayaw
tentu.
20 A tekid na nabalin a inazi da ya salnuk
na en darag, kapye da ha netoli ya dana en
salnuk na, a neuhet dan petta pagappan da.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus
(Mt 27:32-44; Lk 23:32-43; Jn 19:17-24)

21 A nesimmun da hapa ya takday tolay
nga nagngagan ta Simon nga taga Sirene,
a intu hala ya dama ni Alehandru ikid ni
Rufo. A nagtalib mina, te bagu nagafu
ta lawan a simarok mina ta ili, ammi ki-
nalbatan da nga pinagagtu ta pagappan ni
Hesus.
22 A ta datang da ta nengagan da en Gol-
gota (intu hala kettayan na Balontok),
23 a pinenum da mina i Hesusen ta bi-
narayang nga kinihun da ta apdu, ammi
inawena.
24 A ta nekabalin na nepagpaappa da
tentu a nagbabinunutan da ya barawasi na
kiden.
25 Alas nwebe ta lalakwat ya nepag-
paappa da tentu,
26 a itta hapa ya nesurat da ta utun na
ulu na en petta mebasa ya pangpapasin da
tentu. "**Ye-yan ya Ari na Hudyo kiden,**"
kun na surat da.
27 Itta hapa ya duwa na tulisan nga pina-
gappa da ta dwaakub ni Hesus,
28 petta magdulot ya dana nebar na
aglavunen ta surat na en, te "**Isipat da san-
gaw ta dulay kiden na tolay,**" kunna.
29 A kada itta ya nagtalib ta nagappan
ni Hesus a nelutab da ya pangidadula da
tentu.
"Agu ta itta ya pakapangwam nga
mangkutukutet ta simbaanen kapyem ha
patayukan ta las-ud na talluhaw?
30 Ikerutam mantu ya barim ta paka-
pangwamina, a dumagut kan ta krusina,"
kunda.
31 Tumubbat hapa ya padi kiden ikid na
mangituldu kiden;
"Intu kan ya nangikerutan ta kadwan
tolay, ammi awena mekerutan ya bari na
en," kunda.
32 "Intu pon ya Mangikerutan nga Ari
na Istralita kiden, a mappya mantu ta
dumagut na ta krus, petta itta mina ya
pangurugan tam tentu," kunna hapa na
kadwan.

A kumanen hapa ya pangidadula na tulisan
kiden tentu nga pinagappa da ta dwaakub
na en.

Ya Pasi Ni Hesus
(Mt 27:45-61; Lk 23:44-56; Jn 19:28-42)

33 A tentun pagtangnganan na araw a
nagsugiram na ya ngamin na paglelehut da
en ta kuman na hiklam abat ta tallu na oras.
34 A ta alas tres ta furab a nagayag i Hesus
ta masikan, "**Ilay, Ilay, lama sabaktani,**"
kunna ta agsitang na Hudyo kiden. A ya
ikayat na uhohugan na ayag na en a "**Dyos
ku, Dyos ku, anu haman ta nagtalekudan nak,**" kunna.
35 "Anu, ayagan na de i Eliyas?" kunna
hapa na kadwan kiden nga nagbuya
tentu.
36 A nagbilag hapa ya takday tekid nga ange
nangalap ta kuman na ga-gamit kapye na
tinunan ta suka, a sangaw nesukil na ta ud
na biraw te Hesus petta inuman na mina, a
"Itan tam bit la am enna sangaw
ikerutan ni Eliyasen," kunna.
37 A tentu en ha nagayag ta masikan a yen
hapa ya nepakasukkut na kahalwa na en.
38 A negindan hapa napissang ya zingzin-
gen nga ga-gamit ta umag na Simbaan na
Namaratu. Namegafu napissang ta utun
abat ta akban.
39 A ta atubang na nagappan na en a itta
ya kapitan na suddalu kiden, a tentu en
nakaita ta nepagaswang ni Hesus ta pasi na
a "**Kakurugan kad ta Anak na Namaratu
yan,**" kunna.
40 A ta medyo adayu ta nagappan ni Hesus
a itta hapa ya addu na babay nga nangita
tentu, a nehulun hapa tekid i Mariya Mag-
dalena, ikid ni Mariya nga hina nig Santiago
assang ikid ni Hose, ikid ni Salome,
41 te ikid hapa ya kanayun nehulhulun
nga nanguffun te Hesus ta idi ta lugar na
Galileya. A addu kid para na babay nga
dumadagdag te Hesus tentu en dumatang ta
ili na Herusalem.
42-43 A itta hapa ya takday lalaki nga naba-
nang nga konsihal na Hudyo kiden, intu
ngagan na i Hose nga taga ili na Arimateya.
A nabayag na hapa nangipapa-na ta araw
na pangikerutan na Namaratu. A gafu ta
furab na ta kaatubangan na araw na ag-
immang a neturad ni Hose ya ange ta bali
ni Gubernador Pilato, petta adangan na ya
bari ni Hesus, petta itanam na.
44 Ammi ta pakadangag ni Pilato ta nasin
a nepagpaka-lat na hapa, te pahig na ta
awena para la nasi. A pinaayagan na mantu
ya kapitan na suddalu, petta damagan na
am kurug ta nasin i Hesus.
45 A ta nepakadamag nan ta nasin a
nepalubus na hala ta alapan ni Hose ya bari
na en.
46 A ta nepangidagut nan ta bari na en
a finutefutan na ta bagu na furaw na ga-
gamit nga ginatang na, a enna netanam ta
kababagu na tanam nga nakali ta batu ta
kuman na kweba. A sangaw nadokalig na
ya dakal na batu ta irwangan na tanamen
petta namunitan.
47 A ig Mariya Magdalena ikid ni Mariya
nga hina na takday Hose a dana nehulun
kid hapa, petta itan da ya pangitanaman na
tentu.

16

Ya Pagtolay Hala Ni Hesus
(Mt 28:1-10; Lk 24:1-11; Jn 20:1-18)

1 A ta nekabalin na araw na agimmang
a ig Mariya Magdalena ikid ni Mariya nga
hina ni Santiago ikid ni Salome a umange
kid gumatang ta bangog, petta iluggud da
mina ta bari ni Hesus.
2 A tentu nagkarawan ta Liggu a nagga-
ganwat kid, a dumatang kid ta agyan na
tanam en ta lalattog na bilagen.
3-4 Ammi ya uhohug da hapa ta pakatug-
tugut da para la ta dalan a
"Inya hud sangaw ya manguffun teki-
tam nga mangazi ta batu en nga nelitup
da ta tanamen?" kunda,
te dappug haman na batu. Ammi ta datang
da a dana naazin, a simarok kid.
5 A ta nepakasarok dan a neitan da ya tak-
day babagu nga nagbarawasi ta furaw a
imatuttud ta bikat na irwanganen, a nakag-
tut kid.
6 "Awemuy la magtalaw, te amuk ta
apagan muy i Hesus taga Nasaret nga
pinagappa da, ammi awan na sin, te na-
tolay hala. Maski itan muy ya nagiddan
na bari na en," kunna.
7 "Ammi alalag muy magtoli ta ituldu
na kiden, aglalo te Pedru, te ibar muy
sangaw tekid ta imunnan i Hesus tekid ta
iten Galileya.
'Maita muy kan hala sangaw ten ta
kuman na nebar na en tekamuy,' kum-
muy sangaw tekid," kunna.
8 A tekiden nakauhet ta tanamen a bu-
milag kid na ta talaw da en, ammi awan
ta nakibidan da ta dalan, te kuga nagtalaw
kid.
9 A kumanen natolay hala i Hesus ta pake
nagkarawanen ta araw na Liggu, a intu
apolu nakipaitan na i Mariya Magdalena
nga nagpatugutan na ta pitu na anitu ta idi.
10 A intu ya umange nangipadangag ta
kadwan kiden kahulun ni Hesus. Nagtatan-
git kid para la ta pagdamdam da,
11 a tekiden nakadangag ta natolay hala i
Hesus, te nakipaita hapa te Mariya, a aweda
kurugan.

12 A ta nekabalin na kumanen a nakipaita
ha i Hesus ta duwa para na ituldu na teki-
den nagtugtugut ta dalan, ammi aweda bit
la nalasin ta damo, te kuman na takwan ya
mukat na.
13 A tekiden hapa nagtoli ta kadwan kiden
kahulun da a nebar da hapa tekid, ammi
aweda hapa kurugan.
14 A sangaw nakipaita hapa i Hesus ta
mafulu takday kiden ituldu na tekiden
nagkakan, a pake nehuya na kid hapa ta
kawan na pangurug da ikid na katuyag na
nonot da, gafu ta aweda kinurug ya uhohug
na nakaita kiden tentu.
15 A ya takday para na uhohug nga ne-
sirak na tekid a intu yan:
"E kam sangaw ta ngamin kiden lu-
gar ta paglelehutin, te ipadangag muy ya
damag na Namaratu ta ngamin tolay.
16 A ya mangurug sangaw ta ipadangag
muy ikid na magzigut a mekerutan kid,
ammi ya awan kiden mangurug a mekabat
kid sangaw ta pangtaguhali na Namaratu.
17 A ya mangurug kiden sangaw teyak
a mehulun hapa sangaw tekid ya paka-
pangwa na Namaratu petta itta ya mangi-
pasikkal ta ipadangag da, te patugutan
da sangaw ya anitu na seanitu kiden, a
makauhohug kid hapa sangaw ta takwan
kid na agsitang nga aweda inadal.
18 A maski am keibbalan da sangaw ya
madagat, ono am keinuman da ya tamay a
awan sangaw ta makkwa tekid. A isi-ged da
hapa sangaw ya kamat da ta magtatākit, a
magmappya kid hapa," kunna tekid.
19 A ta nekabalin na naguhohug tekid a
ka-ma la timullu ta langit, a nakipagtogkok
ta hebing na Namaratu ewan.
20 A ya dinob na kiden a umange kid hapa
nangipadangag ta ngamin kiden lugar, a
nepehulun na Namaratu ya pakapangwa
na tekid petta mangipasikkal ta ipadangag
da.

Ya Nesurat Ni Lukas Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya ngagan na nagsuraten ta isin na surat a Lukas.

A ya ngagan na nagsuratan ni Lukas a Teyopilo. Intu de ya takday kofun ni Lukas nga mayat de magdangag ta bida ni Hesus. A yen ta pake sinanedan ni Lukas ya addu na nakkamu te Hesus ikid na nakadangag tentu, petta pake dangagan na ta mappya ya ngamin netuldu na ikid na tinarabaku na, a yen kid ya nesurat na te Teyopilo. A ya nesurat ni Lukas gafu te Hesus a intu yan:

Ya Gafu Na Pagsurat Na

1-4 Kofun ku, Teyopilo.

Yen ta nagsuratak teko petta amum ya kakurugan gafu te Hesus Kristu, Addu hapa ya kadwan kiden nga nagimbestigar ta naknakkwa ta agyan tamin ta ayanen na araw, a nelista da ya ngamin nepadangag na kadwan kiden nakaita ikid na nanguffun te Hesus ta ketta na en. A gafu ta pake naimbestigar ku hapa ya ngamin naknakkwa gafu te Hesus a nesurat ku ngamin ta isin petta amum ta kurug ya ngamin netuldu teko.

Ya Nalavun Gafu Ta Pakeanak ni Hwan

5 A ta idi ta nepagari para la ni Herud ta lugar na Hudeya a itta ya padi na relisyon na Hudyo kiden nga nagngagan te Zikaraya, a nedagga hapa ta padi kiden ni Abias. A intu hapa atawa na i Lisabet nga simsima ni mina Aron.

6 A amu hapa na Dyos ta matunung ya duwa kiden, te kanayun kurugan da ya ngamin kiden lintig na Namaratu, a awan ta pakehuyan da.

7 Ammi intu dulay te awan ta anak da, te awena magāānak na babbayen, te yaga bakbakat na hapa, a laklakay na hapa ya atawa na en.

8 A ta datang na araw na pagtarabaku na padi kiden ni Abias ta simbaan na Namaratu a nehulun hapa i Zikaraya,

9 a intu ya napili nga simarok tatakday ta pake umag na simbaanen petta apangan na ya bangogen ta kuman na gagangay na tarabaku na padi kiden.

10 A ta oras na pangiapang na ta bangogen a nagyan ya tolay kiden ta bagaw na simbaanen, a nakimalmallak kid la.

11 A sangaw nepagka-ma ni Zikaraya ya anghel na Namaratu nga nagmatakar ta kanawan na pangiapangan na en,

12 a nakagtut i Zikaraya en ta talaw na en. Ammi ya uhohug na anghelen tentu a

13 "Awem la magtalaw," kunna, "te itta yak sin gafu ta dinangag na Namaratu ya pakimallak muy ikid na atawam. A pasinapān na kanan, petta maganak kam hala sangaw ta lalaki, a Hwan sangaw ingagan muy tentu.

14 "A bakkan la teko ya pake matalakan ta keanak na, te sakā matalak hapa sangaw ya addu na tolay,

15 te maita da sangaw ta pake malalaki na tolay na Dyos. A awena sangaw uminum ta binarayang ono kompormi na madagat na inuman. A mapasinapān sangaw ta Kahalwa na Namaratu ta maski pagyan na para la ta sirat na hina na en.

16 "A addu hapa sangaw ya patolin na nga Istralita kiden ta dafu da ewan Namaratu,

17 te mapsinapan sangaw ta kagitta na nonot ikid na pakapangwa ni Eliyas. A intu sangaw ya mapmapolu ammi ta Dafu tamen, petta pagnonotan na ya dadagkal kiden ta kuman na nonot na abbing.

"A pagbabawin na sangaw ya masoysoy kiden petta magtunung ya nonot da, petta dana makaparan ya tolay kiden ta datang na dafu da en," kunna kan hapa na anghelen tentu.

18 A ya uhohug hapa ni Zikaraya a

"Anu hud ya pakkamun ku ta dumatang hala ya kuman na nebar men teyak, te laklakayak haman, a pake bakbakat hapa ya atawak?" kunna.

19 A ya tabbag hapa na anghelen a

"Amum hala sangaw, te iyak i Gabriyel nga kanayun magyan ta atubang na Namaratu ewan. A intu hala ya nangidob teyak petta ipadangag ku teko ya kuman na nebar ken ta ayanin.

20 A magdulot hala sangaw ta arawen nga nekari na Namaratu, ammi gafu ta awem kinurug ya inuhohug ken a magumal kan sangaw, a awem na sangaw maksitang addet ta nagdulot na ya kuman na inuhohug ken teko," kunna.

21 A gafu ta pake nabayag i Zikaraya ta umag na simbaanen a nagburung na ya tolay kiden nga nagaindag tentu, a pahig da ta anu ya dulay.

22 Ammi tentu en nakauhet a awena nakauhohug tekid, a yen ya nakkamun da ta itta ya nagmatakar tentu ta umag na simbaanen. A gafu ta awena nakasitang a nagsenyas la tekid.

23 A ta nagaddetan na araw na pagtarabaku na ta simbaanen a dumatang hala ta bali na en.

24-25 A ta nekabalin na en a natarun hala ya atawa na en Lisabet. A ya uhohug na en hapa a

"Mappya mantu la ya Namaratu, te nekallak nak hala ta kumanin, petta

awek na sangaw mamat ta sakā tolay ku
kiden," kunna kan na nonot na.

Ya Nalavun Gafu Ta Pakeanak ni Hesus

26-27 A ta kaarawan na katarun ni Lisa-
bet a itta ya takday balatang nga nagnga-
gan te Mariya, a nagyan ta ili na Nasaret
ta lugar na Galileya. A dana nakiatawa
hapa ta takday simsima ni mina Ari en
Dabid nga nagngagan ta Hose taga Nasaret
hapa, ammi aweda para la nagdorug. A ta
mekānnamen hulan na katarun ni Lisabeten
a nagmatakar hapa ya anghelen Gabriyel te
Mariya, te dinob na Namaratu tentu.
28 A tentu en nakipaita te Mariya a
"Namaratu ya makkamu teko, Aboy, a
itta hapa ya pangdayawan na teko, te iko
ya pinili na," kunna tentu.
29 A nagburung hapa i Mariya en gafu ta
uhohug na en, a "**Anu panaw ya ikayat na
uhohugan teyak**?" kunna kan na nonot na.
A ya uhohug ha na anghelen tentu a
30 "Awem la magburung, Mariya, te
dayawan na ka na Namaratu ewan,
31 te matarun ka sangaw, a maganak ka
sangaw ta lalaki, a ingagan muy sangaw te
Hesus.
32 "A am dakal na sangaw ya anak mu
a pake malalaki na tolay, a amu sangaw
na ngamin tolay ta intu hala ya Anak na
Namaratu ewan. A intu hapa sangaw ya
pagbalinan na Namaratu ta ari, te intu ya
ari muyen nga nekari na Namaratu nga
metali ta minakakay na en Dabid.
33 "A awan sangaw ta addet na pagari
na, te intu hala sangaw ya makkamu ta
ngamin kiden tolay na Namaratu addet ta
addet," kunna ha na anghelen tentu.
34 A ya uhohug hapa ni Mariya a
"Onay, ammi had kun na katarun ku,
te awek para la nakidorug ta lalaki?"
kunna.
35 "A maski, te ange sangaw teko ya
Kahalwa na Namaratu, a ihuga na san-
gaw ta matarun ka. A pake dayawan da
sangaw ya anak men, te ibar da sangaw
ta awan ta pakehuyan na, te kagitta hala
na Namaratu ewan.
36 "A em sangaw itan ya Anti men Lisa-
bet nga awan nagan-anak ta idi, te maski
am bakbakat na a ittan ya annam na hu-
lan ta katarun na,
37 te maski am anu ya ngagan na a awan
ta awa makkwa na Namaratu awa makkwa
na ya ngamin," kunna ha na anghelen
tentu.
38 "A kwa nak mantu la na Dafu tame-
wan, petta dumatang hala ya kuman
na inuhohug mu teyak," kunna hapa ni
Mariya.
A ta nepaguhohug nan ta kumanen a nag-
tugut hapa ya anghelen.

Ya Pagpasyar Ni Mariya Te Lisabet

39 A ta nekabalin na anghelen a nahukal
hapa i Mariya ta pake lalakwat, a imalistu
umange ta takday ili ta lugar na Hudeya,
40 a nagdulot ta bali na Anti na en Lisabet.
A tentu en simarok ta bali na a "**Namaratu
ya makkamu teko, Anti**," kun ni Mariya
tentu.
41 A ta nepakadangag ni Lisabet ta uho-
hug na en a timollok kan hapa ya asitayen
ta umag na sirat na, a ka-ma la napasinapān
i Lisabet ta Kahalwa na Namaratu,
42 a nagsitang hapa ta masikan;
"Iko, Mariya, ya pake nagāsāt ammi
ta ngamin kiden bābāy, a Dyos hapa ya
mangbendisyon ta anak mina.
43 Ammi anu hud ya pangdayawan na
Namaratu teyak ta doban na teyak ya mag-
balin ta hina na Dafu kewan?
44 On, Aboy, amuk na ta iko sangaw ya
maganak tentu, te teyaken nakadangag ta
inuhohug men teyak ta ayanen a timollok
hapa ya asitay kin ta talak na ta umag na
sirat kin.
45 A yen ta nagāsāt kan hapa, Aboy, te
kinurug mu ya uhohug na Namaratu nga
nepepadangag na teko," kunna.

Ya Pagnot Ni Mariya

46 A gafu ta matalak hapa i Mariya a ka-
ma la magnot hapa:
"Napannu ya nonot ku
ta pangdayaw ku te Afu.
47 A magayayatak ta Dyos
nga mangikerutan teyak,
48 te maski pobre yak a pinili nak.
A ta ngamin kiden tolay
nga meanak sangaw,
a awan sangaw ta awa makanonot
ta iyak ya nagāsāt
ta bendisyon na Dyos.
49 Te ya Namaratu ewan
nga seppakapangwa na Dyos
a nekallak nak hala
ta dakal na bendisyon.
Madaydayawan mantu ya Dafu tamewan,
50 te ikallak na ikallak
ya ngamin mamat tentu,
a kumanen hapa ta simsima da kiden.
51 Ammi ta ngamin kiden magparayag a
nepaita na ya kasikan na kamat na,
te kinutkutet na kid
gafu ta pagparayag da.
52 A ya masikan kiden magturay a
pinaakban na kid,
ammi pinautun na hapa
ya alinnak kiden.
53 A pake binattug na hapa
ya mabisin kiden,
ammi nagtalekudan na la
ya naba-nang kiden.
54 A pinagdulot na la ya nekari na en

ta gingginafu tam kiden,
te nedulot na ya panguffun na
ta tolay na kiden,
55 te nanonot na i mina Abraham
ikid na simsima na kiden
addet ta addet," kunna.
56 A nagyan i Mariya te Anti na en Lisabet
addet ta tallu hulan kapye na dimmatang ta
agyan na.

Ya Keanak Ni Hwan Nga Mangzigut Ta Tolay

57 A ta datang na paganak ni Lisabet a
naganak hala ta lalaki,
58 a enda hapa itan na kahulun na kiden
ikid na karuba na kiden gafu ta kallak na
Namaratu tentu, a nekokolu da hapa ya
anak na en.
59 A ta mekawalu en araw a nagaammung
kid ha gafu ta banggitan ni Zikaraya ya
anak da en, te yen ya gagangay na Hudyo
ta pagbunyag da. A ikayat na kahulun na
kiden ta makikanāgān ya asitayen ta dama
na en Zikaraya,
60 ammi ya uhohug na hina na abbingen a
"**Bakkan, te Hwan ya ngagan na**," kunna.
61 "A anu haman ta Hwan, bakawa itta
hud ya kumanen na ngagan ta kadwan
kiden kahulun muy?" kunda hapa.
62 Otturu nagsenyas kid hapa ta dama na
abbingen am anu ya ikayat na ta ngagan na.
63 A nagpaalap i Zikaraya ta pagsuratan na
petta isurat na ya ngagan na, a ya nesurat
na a "**Hwan ya ngagan na**," kunna. A pake
nepagpaka-lat na kahulun da kiden.
64 Ammi ta nepakasurat ni Zikaraya ta nga-
gan na anak na en a ka-ma la nakasitang na
hapa, a dinayawan na ya Namaratu.
65 A gafu ta kumanen a nahigalan hapa
ya ngamin kiden karuba da, a kanayun
bibidan da ya dumatang ta agyan da ad-
det ta sumaned ta ngamin kiden tolay taga
Hudeya.
66 A ya ngamin kiden nakadangag ta pak-
abidan da ta abbingen a pake netug da hapa
ta nonot da, a "**Anu panaw ya pagbalinā**n
na abbingin yan?" kunda, te yaga naita da
ta itta ya bendisyon na Namaratu tentu.

Ya Panglavun Ni Zikaraya

67 A ta nepakasitang ni Zikaraya en a na-
pasinapān hapa ta Kahalwa na Namaratu,
otturu naglavun;
68 "Madaydayawan ya Namaratu ewan
nga Dafu na Istralita kiden,
te nanonot na ya tolay na kiden
nga nagtalekudan na ta idi,
petta ikerutan na kid ta zigat da.
69-70 A kustu hapa ya uhohug
na aglavun kiden
nga nepeuhohug na Namaratu tekid
ta palungu araw,
te patayukan nan tekitam
ya mangikerutan nga meanak ta sim-
sima ni mina Dabid,
71 petta mekerutan kitam
ta mangikatupag kiden
nga mangpazigat tekitam.
72 A nekallak na kitam hapa
ta kuman na nekari na
ta dadagkal tam kiden,
73 te nanonot na ya tulag na en
nga nepagasingan na
ta gingginafu tamen Abraham.
74 Te intu nebar na ta ikerutan na
kitam ta mangikatupag tekitam,
petta awan na sangaw ta talaw tam,
am awa idulot tam la
ya pangurug tam tentu,
75 petta meduma kitam hapa
gafu ta matunung ya nonot tam
ikid na gagangay tam
addet ta awetam pasi," kunna.
A ya uhohug hapa ni Zikaraya ta anak na
en nga bagu neanak a
76 "Iko sangaw, Aleng, ya mapmapolu ammi
ta Dafu tam, te paguhohugan na na
ka sangaw na Namaratu ewan,
petta iparam ya ange na tekitam.
77 Te ipadangag mu ya pangikerutan na
ta tolay na kiden,
ikid na pagpakoma na
ta liwat da kiden.
78 A gafu ta allak na Namaratu tam, ikid na
idduk na tekitam,
a palattogan na ya dakar na tekitam
nga nagafu ta langit.
79 Te madakaran ya itta kiden ta sugiram,
ikid na itta kiden ta ngahab na pasi.
A ituldu na kitam ta dalan na kappyanan
tam," kunna.
A yen ya addet na lavun na.
80 A dumakal la dumakal ya anak nig
Zikaraya, a nagsikan hapa ya nonot na.
Ammi tentu en dakal a kanayun nagyan
ta kawanan na babali addet ta makipaita
sangaw ta kagitta na kiden nga Istralita.

2

Ya Paganak Ni Mariya Te Hesus

1 A ta kaarawan na nekeanak ni Hwan a
ya ari en nga taga Roma a namadday hapa
ta bagu na lintig, petta melista ya ngamin
kiden tolay nga magyan ta ngamin kiden
lugar ta pagariyan na en.
2 A ye-yan hapa ya napolu en pakelista
na tolay kiden nga negindan ta paggub-
nador ni Kirinu.
3 A gafu ta sa melista kid mina ta lugar na
gingginafu da kiden
4 a masapul ta magtugut bit hapa ig Hose
en ikid na atawa na en Mariya ta ili na
Nasaret ta iten Galileya, te ange kid ta ili na

Betlihem ta lugar na Hudeya, te yen ya ili na
gingginafu da en mina Dabid ta idi.
5 A yen ya umeyan da nga pakelistan,
ammi tanagay na hapa ya araw na paganak
ni Mariya en.
6 A ta datang da ta ili na Betlihem a na-
pannu ya ili en ta tolay kiden nga ange mag-
palista, a awan ta pagammakan nig Hose
en.
7 A gafu ta nadatangan i Mariya ta pa-
ganak na a umange kid ta agsigongan na
baka ikid na kabayu. A yen mantu ya na-
ganakan na ta napopolu en anak na. A
dana binabbad da ta kuman na gagangay
da, kapye da nepaidda la bit ta anganan na
baka.

*Ya Bida Na Anghelen Ta Mangipastu Ki-
den Ta Kalneru*

8 A sangaw ta hiklam ta nekeanak na
abbingen a itta hapa ya lālāki kiden nga
mangipastu ta kalneru da kiden ta bikat na
ili en,
9 a ka-ma la nagmatakar ya anghel na Na-
maratu tekid, a nadakaran na kid na dakar
na Namaratu, a pake nagtalaw kid na. A ya
uhohug na anghelen tekid a,
10 "Awemuy la magtalaw O, te mappya
ya ipadangag ku tekamuy. A pakatalakan
hapa sangaw na ngamin tolay,
11 te ittan ya mangikerutan tekamuy
nga bagu neanak ta ayanin ta ili na Betli-
hem. A intu hala ya ari muyen Kristu nga
nekari na Namaratu tekamuy.
12 "A itan muy sangaw awa kustu ya
uhohug ku tekamuy, te am e kam ta ili
ewan a maita muy hala sangaw ya bagu
neanak nga nepaidda da ta anganan na
baka, a bagu para la ya babbad na kiden,"
kunna hapa.
13 A ta nekabalin na anghelen a ka-ma la
umaddu ya sakā anghel na kiden ta langit,
a gisakansyon kid hapa nga nagdayaw ta
Namaratu ewan.
14 "Madaydayawan ya Namaratu ewan,
nga mangikallak ta tolay na kiden,
te ittan ya dinob na en
nga mangpakappya tekid,"
kun na kansyon da.
A sangaw limitap kid ha ta langitewan.
15 A ya uhohug hapa na mangipastu kiden
ta nepagtugut na anghel kiden a
"Entanan mantu ta ili ewan, te en-
tam itan ya abbingen nga nepadangag na
Dafu tamen tekitam," kunda.
A alistu kid hapa umange.
16 A naita da hala ig Mariya ikid ni Hose,
a itta hala ya asitayen nga imaidda ta an-
ganan na baka.
17 A binida da hapa tekid ya uhohug na
anghelen gafu ta abbingen. A sangaw ne-
saned da hapa ya damag da en ta kadwan
kiden tolay ta ili,
18 a nagpaka-lat kid hapa gafu ta bida na
lālāki kiden tekid.
19 Ammi te Mariya a awena la nagsitsi-
tang, te netatug na la ya ngamin nadangag
na ikid na dumatang tentu.
20 A ta nepagtatugut na manaron kiden ta
kalneru, a nagtoli kid ta agyan na kalneru
da kiden, a nagkakansyon kid ta dala-
nen nga nagdaydayaw ta Namaratu gafu
ta ngamin nadangag da ikid na naita da,
te kustu ya ngamin inuhohug na anghelen
tekid.

Ya Pagbunyag Da Te Hesus

21 A ta nepagpasa na waluhaw a binang-
git da hapa ya asitayen, te yen haman ya
gagangay na Hudyo kiden. A nengagan da
hapa te Hesus, te yen ya nebar na anghelen
te Mariya ta awena en para la natarun.
22 A gafu ta lintigen nga netuldu ni Moses
ta Hudyo kiden a mehangat ya bagu na-
ganak nga simarok ta simbaan na Nama-
ratu, te itta kan ya pagzigmanan na addet
ta appatafulu araw. A ta nekabaggaw ni
Mariya ta pagzigmanan na a inalap da i
Hesus ta ili na Herusalem petta igawat da ta
Namaratu,
23 te ya takday lintig na Namaratu tekid a
kwa na kan ya napolu en neanak na tagtak-
day pagatawan.
24 A enda hapa peatang ya duwa na lum-
mun ono duwa na kalapati, te yen hapa ya
nebar na Namaratu ta lintig na en tekid.
25 A itta hapa ten Herusalem ya takday
laklakay nga nagngagan te Simyon. A pake
matunung hapa na tolay nga mamat ta Na-
maratu, te nabayag na hapa nagaindag ta
pangikerutan na Namaratu ta Istralita ki-
den. A gafu ta napasinapān hapa ta Ka-
halwa na Namaratu,
26 a dana nepakkamu na Namaratu tentu
ta awena para la masi addet ta maita na
bit apolu ya Ari en Kristu nga nekari na
Namaratu.
27 A gafu ta pangwalwag na Kahalwa na
Namaratu tentu a umange ta simbaanen,
a yen ta dana ittan ten ta pangidatang nig
Mariya te Hesus petta idulot da ya kuman
na gagangay na lintig da en.
28 A ta nepakaita ni Simyon ta asitayen a
enna pegawat, a inahakupan na hapa nga
nedayaw ta Namaratu.
29 "Ay, Afu, maski masi yak na ta kuman
na inuhohug mu teyak,
30 te naitak na ya dinob min nga
mangikerutan, a matalakanak na.

31 Te ye-yan na abbing ya nekari men
nga umange sin, petta ikaru na ya liwat na
ngamin tolay.
32 “A ye-yan mantu, Afu, ya mang-
padakar ta Hentil kiden hapa, petta amu
da ya kakurugan na Dyos, a intu hapa
sangaw ya mangatad ta pakadayaw na
tolay mu kiden nga Istralita,” kunna.

33 A pake nakagtut hapa ig Hose en ikid ni
Mariya ta uhohug ni Simyon gafu ta anak da
en, a nepakimallak na kid hapa.
34-35 A ya uhohug na para ta hina na ab-
bingen a
“Dangagam, Aboy, ya ibar kin teko, te
palattogan sangaw na Namaratu ya itta ta
nonot na ngamin tolay gafu ta abbingin
yan, a mapaakban hapa sangaw ya addu
na Istralita gafu tentu, ikid na addu hapa
sangaw ya mapātā-nāng. A maski am intu
ya pakaitan ta ketta na Namaratu tekitam
a addu sangaw ya magsoysoy tentu. A
gafu ta ikatupag da sangaw a pake matak-
itan hapa sangaw ya nonot mu ta ku-
man na takit na amuku nga mekaddug,”
kunna tentu.

36-38 A ta pagbida para la ni Simyon tekid
a itta hapa ya pake bakbakat na aglavun
nga nakasimmu tekid. A ya ngagan na hapa
a Ana, a anak hapa ni Fanwel nga takday
simsima ta tribu ni Aser. A walufulu appat
ya darun na, ammi nabalun, te pitu darun
bit ya pagatawa na, kapye na nasi na la-laay
na en. A sigida nagyan la ya bakbakaten ta
simbaanen ta araw pase hiklam, te awena
bit nonotan ya mangan gafu ta pakimallak
na. A ta nepakaita na hapa ta abbingen
a nedayaw na hapa ta Namaratu, a binida
na hapa ta kadwan kiden, te sakā indagan
da hapa ya panguffun na Namaratu ta taga
Herusalem kiden.

39 A gafu ta nedulot nig Mariya ikid ni
Hose ya ngamin nebar na Namaratu ta
lintig na en gafu ta anak da en a du-
matang kid hala ta ili na Nasaret ta lugar na
Galileya,
40 a yen hala ya dumakalan ni Hesusen. A
nagsikan hapa ya bari na ikid na nonot na,
a umaddu ya adal na ikid na kalalaki na, a
kanayun inuffunan na Namaratu.

Ya Pakasirak Ni Hesus Ta Ili Na Herusalem

41 A ta kaassang para la ni Hesus a nag-
patotoli ya dadagkal na kiden ta ili na
Herusalem ta kada darun, te e kid makipa-
gayayat ta pyesta na Hudyo kiden gafu ta
panadamdaman da ta araw na nepangilil-
lik na Namaratu ta gingginafu da kiden ta
lutak na Egipto.

42 A ta mekamafulu duwa na darun ni
Hesus a umange kid ha ta pyesta en ta ku-
man na gagangay da en, a nehulun da hapa
i Hesus.
43 A ta kabalinan na pyesta en a nagtugut
kid ha, te dumatang kid ta agyan da. Ammi
intu dulay, te aweda amu nig Mariya ta
nasirak i Hesus ta ili en,
44 te pahig da la ta sakā nagtugut hapa nga
nakihulun ta kadwan kiden kahulun da. A
tekid na nakatugtugut addet ta takday araw
a apagan dan i Hesusen ta kahkahulun da
kiden ikid na kofun da kiden, ammi awan
na, aweda naapagan.
45 A gafu ta kumanen a tinoli dan apagan
ta gafan da en abat ta ili na Herusalem.
46 A ta mekatallu en araw a naita da
ta umag na simbaanen, ammi nehulun
haman ta mangituldu kiden nga gitogkokan
nakibibida tekid.
47 A dinayawan da hapa ya pagtabbag na
ikid na kalalaki na nonot na.
48 A ta nepakaita nig Mariya tentu a
nagpaka-lat kid tentu, a nehuya na hapa na
hina na en;
“Aleng, anu haman ta nasirak ka ta isin,
te pake nagburung kami ni Damam nga
nagapag teko,” kunna.
49 “A annun dak haman burungan?
Dana amu muy mina ta itta yak ta bali ni
Damakin,” kunna hapa tekid.
50 Ammi aweda amu ya ikayat na uho-
hugan tekid.
51 A ta nekabalin da ten a himulun na i
Hesus tekid, te nagtatugut kid ha nga ange
ta agyan da en ta ili na Nasaret. A malolo-
gon hapa i Hesus ta ngamin patarabaku da
tentu. Ammi te Mariya a netatug na la ta
nonot na ya ngamin dumatang tekid gafu te
Hesus.
52 A dumakal la i Hesus addet ta nagtuyag
na hapa ya bari na ikid na nonot na, a map-
pya la mappya ya gagangay na ta kuman
na ikayat na Namaratu, a kumanen hapa ta
tolay kiden.

3

Ya Nepadamag Ni Hwan Nga Nangzigut Ta Tolay
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:6-8,19-28)

1 A ta nepagpasa na addu na darun a i
Sisar Tiberyo ya ari ta ngamin pagturayan
na taga Roma kiden, a ittan ya mafulu lima
darun na pagturay na. A i Ponsyo Pilato
hapa ya gubernador ta lugar na Hudeya,
a i Herud hapa ya magibbal ta lugar na
Galileya, a ya kabagis na en Felipe ya mag-
ibbal ta lugar na Itureya ikid na lugar na
Tarakonita. A i Lisanyas ya magibbal ta
lugar na Abilena.

2 A ya kadakalan na padi kiden ta ili
na Herusalem a i Annas, a sangaw ya
manuhang na en Kaifas.

A ta kaarawan na inin kid a napasinapān i
Hwanen nga anak ni Zikaraya ta uhohug na
Namaratu tentu en nagyan ta kalafukanen.
3 A sinaned na hapa ya ngamin kiden
lugar ta naggwadamdammang na Karayan
na Hurdan, a kinasaba na ya tolay kiden.

"Ulin muy ya gagangay muy, a zigutan
ta kanan, petta pakoman na kam hapa na
Namaratu ta liwat muy," pakakin tekid.

4 A gafu ta ange ni Hwan a nagdulot ya
nesurat na aglavunen mina Isayas, te ya
uhohug na en a

"**Itta sangaw ya makipaita nga ma-
gayayag ta kalafukanen, te intu
sangaw iayayag na ya tabarang na
ta tolay kiden, petta magparan kid
mina ta datang na Dafu tamen,
petta malogon mina ya ange na
tekid.**

5 **Te mapā**tā-n**ā**ng **sangaw ya alinnak,
ikid na mapaakban ya ata-nang,
a mapatunung ya killu, ikid na
maazi ya ketumpapan.**

6 **A maita sangaw na ngamin to-
lay ya pangikerutan na Nama-
ratu**," kunna ta surat na en.

Ya Pangkasaba Ni Hwan Ta Tolay Kiden
(Mt 3:7-10)

7 A ya nekasaba ni Hwan ta umange kiden
pazigut tentu a

"Anu kuga magimmamappya kanan ta
pagzigut muy. Pahig muy hud ta melillik
kam sangaw ta pama-gang na Namaratu
gafu ta pagzigut muy?

8 Dana ipaita muy mina ta naulin ya
nonot muy, kapye muy magzigut. A awe-
muy pahig ta melillik kam sangaw gafu ta
simsima kam ni mina Abrahamen, te ibar
ku tekamuy ta itta ya pakapangwa na Na-
maratu nga magpabalin ta batu kidin ta
simsima ni mina Abraham.

9 "Negitta kanan ta kayu nga tokadan
na Namaratu ewan, te dana neparan nan
ya watay na en, a awena la mabayag a
tokadan na ya kayu kiden ta agyan na
ramut da kiden. Te ya ngamin kiden
kayu nga awan magmayan ta mappya a
tokadan na kid kapye na kid iwarad ta
afuy," kunna tekid.

10 A ya pohut da hapa tentu a

"A anu mina ya tarabakun mi petta
mekerutan kami mina?" kunda.

11 A ya tabbag na hapa tekid a

"Am itta ya duwa na barawasi muy
a iatad muy ya takday ta awanen ta
barawasi. A ya nasurok ta kanan na a isi-
pat na hapa ya awanen ta kanan," kunna.

12 A umange hapa pazigut tentu ya
magsingir kiden ta bwis na tolay kiden
nga nesaad na gubyernu na taga Roma, a
pinohutan da hapa ta

"Anu mina ya tarabakun mi petta
makaparan kamin hapa?" kunda hapa.

13 A ya tabbag na hapa tekid a

"Awemuy pagsurokan ya singiran
muy," kunna.

14 Yaga suddalu hapa ya umange pazigut,
a pinohutan da hapa ya tarabakun da mina,
a ya tabbag na tekid a

"Awemuy persan ya tolay kiden petta
atadan da kam ta pirak, a awemuy kid
hapa tātālawan, te matappag kanan mina
ta tandan muyen," kunna.

15 A gafu ta ketta ni Hwan nga man-
gaskasaba ta tolay kiden a nekatalak da
ta tanagay na de ya mangikerutanen nga
nekari na Namaratu ta dadagkal da kiden,
a nonotan da am intu hala i Hwanen.
16 Ammi ya uhohug ni Hwan tekid a

"Itta yak sin nga mangzigut tekamuy ta
danumin gafu ta liwat muy kiden, ammi
itta sangaw ya umange ta gafan ku nga
pake dakdakal ya pakapangwa na ammi
teyak, te maski la awek megitta mak-
itagabu tentu ikid na mangubad ta sap-
atos na kiden. A intu sangaw ya mang-
pasinap tekamuy ta Kahalwa na Nama-
ratu. Ammi ya awan kiden magbabawi a
pa-gangan na kid sangaw ta afuy,

17 te itta ya kuman na pagsap na ta
tolay, a am nabalin na magsap a uknudan
na sangaw ya semayan, ammi apangan na
sangaw ya kupat na kiden," kunna tekid.

Ya Pangzigut Ni Hwan Te Hesus
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

18 A* ta nekabalin na tolay kiden
nagzazigut a umange hapa i Hesus nga
pazigut te Hwan. A tentu en hapa nakazigut
a nakimallak, a kuman na bimangrit na ya
langit,
19 a nagsunak ya Kahalwa na Namaratu
nagpotun tentu ta kuman na kalapati, a
nepagka-ma na hapa ya naguhohug tentu ta
langit;

"Iko ya Anak ku nga matakit ta nonot
ku. Pake matalakanak teko," kunna.

20 A addu para ya nekasaba ni Hwan ta
netabarang na tentu en nangipadangag ta
tolay kiden.
21-22 Ammi te Gubernador Herud a gin-
ubatan na ya atawa na kabagis na en, a
awena dangdangagan ya tabarang ni Hwan
tentu awa dinaggan na hud la ya liwat na, te

* **3:18** Ya katunud na bersikulo 18 addet ta 22 ta kadwan kiden Bibliya a 21, 22, 18, 19, 20.

nepebalud na i Hwan gafu ta pangihuya ni Hwan tentu.

Ya Ngagan Na Gingginafu Kiden Ni Hesus
(Mt 1:1-17)

23 A ta nepangrugi ni Hesus ta tarabaku na en a ittan ya tallufulu darun na. A kumanin hapa ya ngagan na dadagkal na kiden:
I Hose en nga atawa ni Mariya a intu ya mekwenta ta dama ni Hesus.
A ya dama ni Hose a Heli nga anak ni Matat.
24 A i Matat ya anak ni Lebi,
A i Lebi ya anak ni Melki,
a i Melki ya anak ni Hanni,
25 a i Hanni ya anak ni Hose nga anak ni Matatiyas,
a i Matatiyas ya anak ni Amos,
a i Amos ya anak ni Nahum,
a i Nahum ya anak ni Esli,
a i Esli ya anak ni Nage,
26 a i Nage ya anak ni Maat,
a i Maat ya anak ni Matatiyas nga anak ni Semi,
a i Semi ya anak ni Hose nga anak ni Huda,
27 a i Huda ya anak ni Hwanan,
a i Hwanan ya anak ni Resa,
a i Resa ya anak ni Zorubabel,
a i Zorubabel ya anak ni Saltiyel,
a i Saltiyel ya anak ni Neri,
28 a i Neri ya anak ni Melki nga anak ni Adi,
a i Adi ya anak ni Kosam,
a i Kosam ya anak ni Elmadam,
a i Elmadam ya anak ni Er,
29 a i Er ya anak ni Hoswe,
a i Hoswe ya anak ni Elizer,
a I Elizer ya anak ni Horim,
a i Horim ya anak ni Matat nga anak ni Lebi nga anak ni Simyon,
30 a i Simyon ya anak ni Hudas,
a I Hudas ya anak ni Hose nga anak ni Honan,
a i Honan ya anak ni Eliakim,
31 a i Eliakim ya anak ni Meleya,
a i Meleya ya anak ni Menna,
a i Menna ya anak ni Matata,
a i Matata ya anak ni Natan,
a i Natan ya anak ni Dabid,
32 a i Dabid ya anak ni Dyesi,
a i Dyesi ya anak ni Obed,
a i Obed ya anak ni Bowas,
a i Bowas ya anak ni Sala,
a i Sala ya anak ni Nasyon,
33 a i Nasyon ya anak ni Aminadab,
a i Aminadab ya anak ni Admin,
a i Admin ya anak ni Arni,
a i Arni ya anak ni Esron,
a i Esron ya anak ni Peres,
a i Peres ya anak ni Huda,
34 a i Huda ya anak ni Hakob,
a i Hakob ya anak ni Isak,
a i Isak ya anak ni Abraham,
a i Abraham ya anak ni Tera,
a i Tera ya anak ni Nakor,
35 a i Nakor ya anak ni Serug,
a i Serug ya anak ni Ragaw,
a i Ragaw ya anak ni Peleg,
a i Peleg ya anak ni Heber,
a i Heber ya anak ni Selar,
36 a i Selar ya anak ni Kaynan,
a i Kaynan ya anak ni Arpaksad,
a i Arpaksad ya anak ni Sem,
a i Sem ya anak ni Nowe,
a i Nowe ya anak ni Lamek,
37 a i Lamek ya anak ni Matusalem,
a i Matusalem ya anak ni Enok,
a i Enok ya anak ni Hared,
a i Hared ya anak ni Mahalalel,
a i Mahalalel ya anak ni Kaynan nga anak ni Enos,
38 a i Enos ya anak ni Set,
a i Set ya anak ni Adan,
a i Adan ya napopolu en tolay nga anak na Namaratu.

4

Ya Pangparuba Ni Satanas Te Hesus
(Mt 4:1-11; Mk 1:12,13)

1 A ta nekabalin ni Hesus nagzigut ta karayan na Hurdan a napasinapān hapa ta Kahalwa na Namaratu. A tentu en nagtugut a dumatang na mina ta agyan na, ammi pinagdulot na Kahalwa en ta bagbagetay kiden, a itta ten addet ta appatafulu araw petta attaman na hapa ya pangparuba ni Satanas tentu.
2 A awena pulus nangnangan addet ta appatafulu araw.
3 A tentu en pake melunus a yen hapa ya neange ni Satanas tentu, petta paruban na. A ya uhohug ni Satanas tentu a
"Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu ewan? A maguhohug ka mantu ta batu kidin petta magbalin kid ta pan petta mangan ka," kunna tentu.
4 Ammi ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Awek kurugan ya ibar men, te ya uhohug na surat na Namaratu a
'**Bakkan la ta kanan muy ya pagafun na katolayan muy**,' kunna."
5 A gafu ta kumanen a neange na i Hesus ta pake atata-nang na lugar, a ta las-ud na takday minutos a nepaita na tentu ya ngamin kiden lugar ta paglelehutin kontodu tolay da kiden,
6-7 a ya uhohug ha ni Satanas tentu a
"Itam ya kalalaki na lugar kidina ikid na gubyernu da, te ya ngamin kiden nepaitak teko a kwam na sangaw am makidafu ka teyak, te neatad yan kid

teyak, a iatad ku hapa ta kompormi na
ikayat ku," kunna.
8 Ammi ya tabbag ni Hesus tentu a
"Iko hud ya pakidafun ku, te ya uhohug
na suraten a
'**Namaratu la ya dayawan muy, a intu
la tatakday ya pakidafun muy**,'
kunna."
9 A sangaw a takwan ha ya nepangparuba
ni Satanas tentu, te neange na i Hesus ta
ili na Herusalem ta agyan na simbaanen, a
pinatayuk na ta pingit na atap na simbaa-
nen. A ya uhohug na ha tentu a
"Bakkan ka hud ta Anak na Namaratu
ewan? A maglattu kan mantu ta lutake-
wan,
10 te intu la nonotam ya nesurat ta lebru
na Namaratu, te
'**Doban na ya anghel na kiden nga mag-
taron teko,**
11 **a ta-mawan da ka sangaw petta awem
matakitan ta batu kiden,**' kunna haman."
kun ni Satanas tentu.
12 A ya tabbag ha ni Hesus tentu a
"Awek maglattu, te ya uhohug na tak-
day surat na Namaratu a
'**Awemuy sangaw paruban ya
pangkenga na Dafu muy Nama-
ratu tekamuy**,' kunna."
13 A ta nekabalin ni Satanas nga nang-
paruba tentu a nagtugutan na addet la ta
takwan na araw.
14 A nagtoli hapa i Hesus ta lugar na
Galileya, a napasinapān hapa ta paka-
pangwa na Kahalwa na Namaratu. A
sumaned hapa ya damag na pakapangwa
na addet ta ngamin kiden lugar ta lehut na
Galileya.
15 A nangituldu hapa ta umag na kapilya
na Hudyo kiden, a dinayawan na ngamin
tolay.

*Ya Pangituldu Ni Hesus Ta Lugar Na Du-
makalan Na en*
(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

16 A ta datang ni Hesus ta ili na
Nasaret nga dimmakalan na, a umange
hapa nakigimung ta kapilya ta araw na
agimmang da ta kuman na gagangay na
en ta idi. A gafu ta intu ya pinili da nga
mangibasa ta arawin yen a nagtayuk hapa
ta atubang na tolay kiden.
17 A negawat da hapa tentu ya lebru nga
nesurat na aglavunen mina Isayas. A tentu
en nangukad ta lebru en a apagan na ya
lugar na ibasa na, a ya uhohug ni mina
Isayas nga nebasa na tekid a intu yan:
18 "**Itta teyak ya Kahalwa na Dafu tamen,
te pinasinapan nak nga ange
mangipadangag ta mappya na
damag ta napanglaw kiden.
A dinob nak hapa nga ange mangipadan-
gag ta pakaubad na negalut kiden,
ikid na pakaladdang na daram
kiden, ikid na pakabannayan na
mazigatan kiden,**
19 **a petta ipadangag ku hapa ya araw na
pangikallak na Dafu tamen**," kunna.
20 A tentu nabalin nangibasa a kinalaban
na ya lebru en kapye na netoli ta nanggawa-
ten tentu, a sangaw nagtuttud hapa petta
mangituldu. Ammi sa gahgahalangan da
hapa, te indagan da ya ituldu na. A ya nebar
na tekid a intu yan:
21 "Ya suratin yan nga nebasak teka-
muy a nagdulot na hala ta ayanin na araw
ta pakadangag muy teyak," kunna.
22 A dinayawan da ya nepagbasa na en,
ammi napopoyung kid gafu ta bari na en ya
negitta na ta binasa na.
"Pa-pa-nun na hud makauhohug ta ku-
manin bakawa sakā tolay tam haman la
nga anak ni Hose," kunda,
23 A ya uhohug para ni Hesus tekid a
"Gagangay ta kummuy nga maguho-
hug teyak ta
'Awem mina igitta ya barim ta doktor
am awem bit urun ya barimina hapa la.
A ya kuman na tinarabakum kan ta ili
na Kapernayum, a ipaitam hapa ta isin
lugar mi, petta itta hapa ya pangurugan
mi teko,' kummuy teyak.
24 Ammi kakurugan ya ibar ku tekamuy ta
am itta ya doban na Namaratu nga paguho-
hugan na a dayawan da hapa ta ngamin
kiden lugar ammi fwera la ta lugar na en
hapa la.
25 A kumanen hapa te Eliyasen ta idi, te intu
ya dinob na Namaratu nga magtabarang
ta Istralita kiden ta idi, ammi gafu ta mag-
soysoy kid a awena nepalubus na Nama-
ratu ta magudan addet ta tallu darun a
gadwa, petta mapa-gang kid. A gafu ta
agbabisinen ta ngamin kiden lugar a pake
nazigatan ya addu na kagitta muy nga bab-
balu.
26 Ammi maski Istralita kid a awan ta ne-
paita ni Eliyas ta pakapangwa na Namaratu
tekid, awa intu hud la nangidoban na Na-
maratu tentu ya babbayen nabalu ta ili na
Sarepta ta lugar na Hentil kiden taga Sidon.
27 "A kumanen hapa ta kaarawan ni
mina Eliseyo, te addu hapa ya nagkan-
gaw ta kagitta muy kiden Istralita ta
ketta ni Eliseyo, ammi bakkan ta isina
kid ya enna pinagmappya, te intu hud la
pinagmappya na i Naaman nga kapitan
na Hentil kiden taga Siriya," kunna.
A yen hapa ya addet na binida ni Hesus
tekid.
28 A gafu ta inuhohug na en a nagporay
kid na tentu,

29 a gisatayuk kid ange nanggafut tentu. A
ginerger da ta lawan na ili, te enda itulud ta
ngahab na gatab nga nagyanan na ili da en,
petta itu-bang da mina ta akban.
30 Ammi awena mabalin ta itu-bang da, te
nagpapa-yat la ta hahat da, a nagtugut.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu
(Mk 1:21-28)

31 A nagtoli mantu i Hesus ta ili na Kaper-
nayum ta iten Galileya. A ta araw na agim-
mang a umange nakigimung ta kapilya da
en, a nangituldu hapa.
32 Ammi nakagtut ya tolay kiden ta gagan-
gay na pangituldu na, te naguhohug ta ku-
man na intu ya makkamu ta ngamin.
33 A ka-ma la kimahalwan hapa ya takday
lalaki ta umag na kapilya en gafu ta anitu na
en.
34 "O Hesus taga Nasaret, Amu ta ka, te
iko ya kagitta na Namaratu ewan. Yen
hud ya umeyam sin petta pakākāllakan na
kami?" kunna.
35 Ammi nehuya ni Hesus ya anitu en ta
"Awem la magsitang, a pagtugutām na
ya tolayina," kunna.
A nagganwatan na anitu en pinagbalyad ya
lalaki en, kapye na nagtugutan, ammi awan
ta nakaan-anun na lalaki en.
36 Pake nagpaka-lat ya tolay kiden ta in-
ingwa ni Hesus a
"Anu masikan hapa ya uhohug na inin?
Te seppakapangwa ya paguhohug na ta
anitu kiden, a magtugut kid la," kunda.
37 A gafu ta kumanen a insigida sumaned
ya damag ni Hesus abat ta ngamin kiden
babali ta lugar na Galileya.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagtatākit Kiden
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

38 A ta nepagtugut ni Hesus ta kapilya
en a nagdulot ta bali ni Simon nga takday
ituldu na. A nagtakit hapa ya katahungan ni
Simon nga babbay gafu ta nagpatu a nebar
da te Hesus.
39 A umange i Hesus ta pagiddan na
en, a nehuya na ya patu na, a yen hapa
ya nepagkamag na patu na en. A alistu
imivwat kapye na ange nagafuy petta man-
gan kid.
40 A sangaw ta marimat a addu ya nag-
dadatang ta bali, te enda nekahad ya mag-
tatākit kiden ta magdaduma na takit. A
nepotun ni Hesus ya kamat na ta tagtakday
tekid, a pinagmappya na kid.
41 A pinatugut na hapa ya anitu na addu
na seanitu kiden, a nagtugut kid kimahal-
wan, "**Iko kad ya Anak na Namaratu
ewan**," kun na ayag da. Ammi nehuya na
kid nga maguhohug, te amu da ta intu ya
Kristu nga Mangikerutan, a awena ikayat ta
ikid ya mangipadangag tentu.

Ya Pagapag Da Te Hesus
(Mk 1:35-39)

42 A ta lalakwat a nagtugut ha i Hesus, te
ikayat na ange tatakday ta awan ta totolay.
Ammi magananwan la a enna inapag na
tolay kiden, te aweda ikayat ta pagtugutan
na kid.
43 Ammi ya uhohug na tekid a
"Mappya ta magdulotak ta kadwan
kiden ili, petta madangag da hapa ya
damag na pangikerutan na Namaratu
tekid, te yen ya gafu na nepangidob na
teyak," kunna.
44 A gafu ta kumanen a sinaned na ya
ngamin kiden babali ta lugar na Hudeya, a
nangipadangag hapa ta umag na kapilya da
kiden.

5

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Ta Imunnan Kiden Ituldu Na
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

1 A sangaw ta mittan a imatayuk la i
Hesus ta pingit na Alugen Genesaret, a pake
imabikan ya pake addu na tolay petta dan-
gagan da ya uhohug na Namaratu.
2 A naita ni Hesus ya duwa na selayag nga
negalut ta pingit. Awan ta totolay da te itta
kid ta danumen nga magbaggaw ta tahukul
da kiden.
3 A gimon mantu ta takdayen nga selayag
ni Simon, a nebar na te Simon ta itu-bang
na bit ta sang adayu ta pingit, a sangaw
nagtuttud hapa petta mangituldu ta tolay
kiden.
4 A tentu en nabalin nangituldu a nebar
na te Simon ta
"Entam bit ta adalamewan, te ihunnak
muy ya tahukul kiden petta makaalap
kam," kunna.
5 "Onay, ammi paghuhuklaw kami
haman, Afu, nagtahukul, a awan haman
ta naalap mi. Ammi gafu ta inuhohug mu
a paruban mi ay," kunna hapa ni Simon.
6 A ta nepangihunnak da ta tahukul da ki-
den a "**Awe**", ta kaddu na ikan kiden ay nga
nagkapannu ta tahukul kiden, a namegafu
nagasāt ya tahukul kiden ta dammat da.
7 Pinaypayan da ya kahulun da kiden ta
takdayen selayag petta e kid hapa mangu-
ffun, a pinannu da ya duwa kiden selayag ta
ikan abat ta magge lumammad kid na.
8 A ta nepakaita ni Simon Pedru ta
kaddu na naalap da a ka-ma la nagtakab
ta atubang ni Hesus.
"Ay, Afu, umadayu kan mina teyak, te
pake dulayak na tolay," kunna gafu ta
amat na tentu.
9 A sa nakagtut kid ta kaddu na naalap da,
10 kumanen hapa teg Santiago ikid ni Hwan
nga anak kid ni Zibadeyu, te ikid hapa ya

kahulun ni Simon. A ya uhohug ni Hesus te Simon a
"Awem la mamat, te ituldu ta ka sangaw petta dumatahukul ka sangaw ta tolay, petta dumagdag kid teyak," kunna.
11 A tekiden nakadatang ta ba-nad na alugen a sa newagak da ya ngamin kiden kwa da, a dumagdag kid na te Hesus.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Takday Naggalis
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

12 A sangaw ha ta mittan a itta ig Hesus ta takday ha na ili, a itta ya takday lalaki nga naggalis. A ta nepakaita na lalaki en te Hesus a umange namalentud ta atubang na en nga nakimemallak tentu.
"Ay, Afu, ikallak nak haen, te amuk ta maurum ya tabbit kin am ikayat mu," kunna.
13 A neuyad na ya kamat na en nesi-ged ta lalaki en, a
"Ikayat ku hapa, itam awa malinis na ya tabbit mina," kun ni Hesus tentu.
A ka-ma la imawan ya galis na en, a pake nalinis na ya tabbit na en.
14 A pake nebar ni Hesus ta awena bibidan ya nakkwa tentu,
"te em ipaita ya barim ta padi en ta simbaanen petta maita na ta awan ya galis men, a iatad mu hapa tentu ya iatang na ta kuman na nebar ni Moses ta lintig kiden, te yen sangaw ya mangipasikkal ta tolay kiden ta pagmappyam," kunna.
15 Ammi maski kunna ten a pake sumaned para ya damag ni Hesus abat ta pake imaddu ya tolay kiden nga umange magdangag tentu, petta pagmappyan na mina ya takit da kiden.
16 Ammi kanayun nagtugut hapa i Hesus, te ange ta adayu ta babali kiden petta makimallak.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Awan Makahehit
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

17 A naba-bayag ta assang a mangituldu ha i Hesus ta takday ha na lugar, a itta hapa ya kadwan kiden Pariseyu ikid na mangituldu ta relisyon na Hudyo kiden nga taga ngamin kiden lugar ta Galileya ikid na Hudeya kontodu ili na Herusalem. A nakituttudan kid hapa magdangag. A napasinapān hapa i Hesus ta pakapangwa na Namaratu petta makapagmappya ta nagtatākit kiden.
18 A sangaw ta magananwan a itta hapa ya enda nekahad nga awena makahehit, te imaidda la ta pang-isawan da en tentu, te iange da mina itabnak ta atubang ni Hesus.
19 Ammi aweda garay neabikan tentu gafu ta kaddu na tolay, a yen ta negon da ta addanen nga ange ta atap na bali en. A sangaw inazi da ya assang la ta atapen ta annung ni Hesus, kapye da neuriyay ya awanen makahehit ta umag na bali, a netabnak da ta bikat ni Hesus.
20 A ta nepakaita ni Hesus ta pangikatalak da tentu a naguhohug ta awanen makahehit,
"Aleng, pakoman kun ya liwat mu kiden ta Namaratu," kunna.
21 Ammi ya Pariseyu kiden ikid na mangituldu kiden nga gituttudan hapa ta umag na bali a linibakan da hapa ya inuhohug ni Hesus ta nonot da hapa la.
"Annun na haman uhohugan ya kumanen bakawa Namaratu hud. Dulay mantu yan, te ugtulān na ya Namaratu," kun na nonot da.
22 Ammi narikna ni Hesus ya nonot da, a
"Anu haman ta libakan muy ya inuhohug ken ta nonot muy?
23 Had sin hud ya malmalogon, am pakoman ku ya liwat na kiden, ono am pagmappyan ku petta makatugut?
24 Ammi itta hapa ya ibar ku ta awanin makahehit petta itta sangaw ya pakaitan muy ta itta hapa ya turay na Tolayin taga Langit nga mangpakoma ta liwat na tolay," kunna,
otturu naguhohug ha ta awanen makahehit;
"Imivwat kan, Aleng, te alapam na ya pagiddamina a dumatang kan ta balim," kunna.
25 A alistu kad imivwat, ta atubang na ngamin kiden imatuttud, a inakkat na ya nagiddan na en kapye na nagtugut, a kumin ta bali na nga nagdaydayaw ta Namaratu.
26 A nafulotan hapa ya pagpaka-lat na ngamin kiden nakaita, a pake dinayawan da ya Namaratu gafu ta nahigalan kid tentu.
"Kakurugan ta takwan ya naita tam ta arawin yan," kunda hapa.

Ya Pangpadagdag Ni Hesus Te Lebi
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

27 A ta nekabalin da ten a nagtugut ig Hesus, a nesimmun da ya takday agsingir ta bwis nga nagngagan te Lebi, a imatuttud hapa ta lugar na pagpagan na tolay kiden ta bwis da. A ya uhohug ni Hesus tentu a
"Dumagdag kan teyak petta ituldu ta ka," kunna.
28 A imikkat hapa, a nagtugutan na ya nagtarabakun na en, petta dumagdag tentu.
29 A tekiden nagtugut a inagagay na kid ni Lebi ta bali na en, te namadday ta dakal na pagpamakan ta pangdayaw na te Hesus, a dumadagdag hapa ya addu na agsingir ta bwis, ikid na kadwan kiden tolay nga nakikkanan hapa tekid.
30 A ya Pariseyu kiden ikid na kahulun da kiden nga mangituldu a naita da ta umange

ig Hesus nakikkanan ta bali ni Lebi, a nehuya da ya ituldu na kiden.
"Anu makikkanan kam ta agsingir kiden ta bwis ikid na dulay na tolay?" kunda.
31 A ya tabbag hapa ni Hesus a
"On ay, te gagangay haman ta ange ya manguru en ta agyan na magtakit kiden, te yen haman ya makaapag tentu.
32 A bakkan ta yen ya umeyan ku sin petta padagdagan ku ya ape awanen ta liwat am awa seliwat kiden talo am magbabawi kid," kunna.

Ya Pagpohut Da Te Hesus Gafu Ta Awan Pangan
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)
33 A sangaw itta ya umange nagpohut te Hesus gafu ta gagangay na ituldu na kiden;
"Anu kawagan na, Afu, ta awena ngilinan na ituldum kiden ya araw na awan pangan, ammi ta ituldu na Pariseyu kiden ikid na ituldu kiden ni Hwan a kanayun ngilinan da petta makimallak kid?" kunda.
34 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a
"Mabalin hud ta magdamdam ya makiboda kiden am itta para la tekid ya magboda en?
35 Itta la sangaw ya araw am metugut ya magboda en tekid, a yen sangaw ya pagdamdam da ikid na pagngilin da ta araw na awan pangan," kunna.
36 A sangaw binida na hapa ya kuman na keangarigan tekid petta aweda mina pagdadaggan ya dana kiden gagangay da ikid na ituldu na.
"Am angarigan ta napispissang ya dana en barawasi muy a pissangan muy hud ya bagu en ga-gamit petta itta ya itakup muy ta dana en, te kenga sangaw ya bagu en barawasi, yaga meduma hapa ya dana en ta bagu en.
37 "A kumanen hapa ta basi muy, te awemuy haman ikarga ya bagu na basi ta dana na abyat, te sangaw am bumlad ya basi en a mabattak ya abyaten otturu meburud hapa ya basi en.
38 Mapmappya hud la ta mekarga ya bagu na basi ta bagu na abyat.
39 "Ammi am napenam na ya tolay ta baak na basi a gagangay ta awena ikayat paruban ya bagu, te
'Kustu ya singat na baaken,' kunna."
A yen ya addet na bida na tekid.

6

Ya Pakitapil Da Gafu Ta Araw Na Agimmang
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)
1 A sangaw ta mittan a magtugtugut ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta tātangngan na kamaitan ta araw na agimmang, a nagpusit hapa ya ituldu na kiden, a inusakan da kapye da kinān.
2 Ammi gafu ta naita na kid hapa na Pariseyu kiden a nehuya da kid.
"Anu haman ta tarabakun muy ya mehangat ta araw na agimmang?" kunda.
3 A netabbag hapa ni Hesus ta
"Dulay hud ya iningwa da en? Intu mina pagnonotan muy ya iningwa ni mina Dabid ikid na kahulun na kiden ta kawan na kanan da,
4 te simarok kid la ta bali na Namaratu, a inalap da hapa ya pan kiden nga nedasar ta atubang na Namaratu nga mehangat mina tekid, te kanan hala na padi kiden. A maski nangan kid na kahulun na kiden a bakkan haman ta nakaliwatan da yen," kunna.
5 A ya takday para nebar na tekid a
"Ya Tolayin taga Langit ya makkamu ta araw na agimmang," kunna.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagpilay Ta Kamat
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)
6 A ta takday ha na araw na agimmang a mangituldu i Hesus ta kapilya na Hudyo kiden, a itta ya takday lalaki nga pake nagpilay ya takday kamat na.
7 A ya Pariseyu kiden ikid na mangituldu kiden a pake aitan da hapa i Hesus talo am pagmappyan na ya kamat na en, te am pagmappyan na ta araw na agimmang a yen sangaw ya pangidaruman da tentu.
8 Ammi dana amu ni Hesus ya nonotan da, a yen ta binaran na hapa ya nagpilay ta kamat,
"E ka bit sin, te magtayuk kan ta pagtatangnganin," kunna,
9 otturu pinohutan na hapa ta nagilalap kiden tentu;
"Anu hapa ya uray muy ta ipalubus na Namaratu ta araw na agimmang? Intu ipalubus na ya mappya ono dulay? Mappya panaw ta magpamappya kitam ono magpapasi kitam?" kunna tekid.
10 A inaita na kid la kapye na naguhohug ha ta lalaki en.
"Uyadam la ya kamat mina," kunna.
A tentu en nanguyad a negitta hapa ta takdayen kamat na nga mappya.
11 Ammi ya Pariseyu kiden a nafulotan ya pagporay da tentu, a nagbabidan da am anu mina ya pangpa-gang da te Hesus.

Ya Pagpili Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)
12 A sangaw gimon i Hesus ta agyan na bagetay kiden, a paghuhuklaw hapa nga nakimalmallak ta Namaratu.

13 A ta lalakwat a pinaabikan na ya ituldu
na kiden, a nagpili ta mafulu duwa la tekid,
petta yen kid ya turin na nga ange mangi-
padangag.
14 Itta i Simon nga nengagan na ta Pedru,
ikid na kabagis na en Andres,
ikid ni Santiago,
ikid ni Hwan,
ikid ni Felipe,
ikid ni Bartolome,
15 ikid ni Matyu, (intu hala i Lebi),
ikid ni Tomas,
ikid na takday Santiago nga anak ni
Alfeyo,
ikid ni Simon nga nakitapil ta gubyernu
nga taga Roma,
16 ikid ni Hudas nga anak ni Santiago,
ikid ni Hudas Iskaryote nga mangitalaba
sangaw te Hesus.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Addu Na Tolay

17 A tentu nabalin nagpili tekid a sa du-
magut kid ta bagetayen, kapye da nagim-
mang ta palanada. Pake addu ya ituldu
kiden ni Hesus, yaga dumadagdag hapa ya
addu na tolay nga taga Herusalem ikid na
kompormi na lugar ta Hudeya, ikid na ili
na Tiro ikid na Sidon ta bikat na bebayen
dakal, te umange kid magdangag ikid na
magpauru ta takit da kiden.
18 A ya pinagzigat na anitu da kiden a
pinagmappya na kid hapa.
19 A sa ikayat da ya pasi-ged tentu, te
itta ya pakapangwa na nga magpamappya
tekid ngamin.

Ya Binida Ni Hesus Nga Nagāsāt
(Mt 5:1-12)

20 A sangaw imatubang i Hesus ta ituldu
na kiden petta ituldu na kid, a ya binida na
tekid a intu yan:
"Ikamuy nga napanglaw a nagāsāt kanan,
te Namaratu ya makkamu tekamuy.
21 A ikamuy nga mabisin ta ayanin a
nagāsāt kanan hapa,
te matappag kam hala sangaw.
A ikamuy nga magdamdam ta ayanin a
nagāsāt kanan sangaw,
te magayayat kam sangaw.
22 A maski am ikatupag na kam na ikatto-
lay muy, ikid na dugiman da kam, ikid
na amāmatan da kam, ikid na padpadu-
layan da kam gafu ta ituldu ta kam
a nagāsāt kam la.
23 "A magayayat kanan mina am du-
matang sangaw ya kumanin na zigat
tekamuy, a timollok kam mina setalak,
te pake dakal sangaw ya sagolyat muy ta
langitewan. A awemuy la magdamdam,
te nonotan muy mina ya aglavun kiden
na Namaratu ta palungu na araw, te
kagitta muy kid hapa nga nekatupag.
24 "Ammi ikamuy nga maba-nang a
kakallak kam sangaw,
te am maafut na sangaw ya kaba-nang
muy a awan sangaw ta talak muy.
25 A ikamuy nga magbattug ta ayanin a
kakallak kam sangaw,
te mabisin kam.
A ikamuy nga magayayat ta ayanin a
magtangit kam sangaw ta damdam
muy.
26 A kakallak kam hapa sangaw am map-
pya la ya bibidan na ngamin tolay gafu
tekamuy,
te negitta kanan hala ta matulad kiden
aglavun nga dinayawan na tolay kiden
ta idi.
A mehulun kam sangaw tekid ta pama-
gang na Namaratu.
27 "A am madangag muy ya uho-
hugan ku tekamuy a iddukan muy ya
mangikatupag tekamuy, a uffunan muy
kid.
28 A am igaged da kam a bendisyonan
muy kid, a pakimallak muy ya manguy-
oyung tekamuy.
29 A am linappongan na ya pahingil
muy a itayan muy hala tentu ya taakub. A
am gubatan na ya barawasi muy a idagga
muy hapa ya kamasita muy.
30 A maski am anu ya adangan na ono
gubatan na tekamuy a iatad muy la a awe-
muy petoli.

Ya Gagangay Na Mangidduk
(Mt 5:43-48)

31 "A kumanen hapa am anu ya ikayat
muy ta ipaita na ikattolay muy tekamuy a
mappya ta kumanen hapa ya ipaita muy
tekid.
32 Te am intu la iddukan muy ya
mangidduk tekamuy a anu hud sangaw
ya pangsagolyat na Namaratu tekamuy, te
maski ya awan kiden mangurug a iddukan
da hala ya mangidduk tekid.
33 A am intu la uffunan muy ya man-
guffun tekamuy a anu hud sangaw ya
pangsagolyat na Namaratu tekamuy, te
awan haman ta pagdaduman muy ta awan
kiden mangurug.
34 A am intu la pagatutan muy ya amu
muy nga magpagatut tekamuy a anu hud
sangaw ya pangsagolyat na Namaratu teka-
muy, te maski ya awan kiden mangurug a
pagatutan da hala ya kagitta da kiden nga
awan mangurug petta paggatutan da kid
hapa.
35 "Ammi bakkan mina ta kunna ten
tekamuy, te iddukan muy hud la ya
mangikatupag tekamuy, a uffunan muy
kid anna pagatutan muy kid, a awemuy
nonotan ya pagsupapak da tekamuy, te
am kunna ten ya tarabakun muy a dakal

sangaw ya sagolyat muy, a megitta kam
ta Namaratu ewan, te maallak hapa ya
Namaratu ta dulay kiden na tolay nga
awan matalak tentu.
36 Mappya mantu ta parigan muy ya
pangikallak na Dama muyewan."

Ya Itabarang Ni Hesus Ta Mamadpadulay
(Mt 7:1-5)

37 "A ya ibar ku para tekamuy a awe-
muy ka-ma la paliwatan ya ikattolay muy
talo am paliwatan na kam hapa na Nama-
ratu ewan. A awemuy hapa mangigaged
talo am igaged na kam hapa. Mappya hud
la ta pakoman muy ya magliwat tekamuy,
te am pakoman muy a pakoman na kam
hapa na Namaratu ewan.
38 "A am mappya ya iatad muy ta ikatto-
lay muy a mappya hapa sangaw ya iatad
na Namaratu tekamuy, te pannun na ya
sabok muy, a sadsadan na, kapye na ha
surokān. Te am anu ya pangsukat muy
ta kadwan a kumanen hala sangaw ya
pangsukat na Namaratu tekamuy.
39 "A* kumanen hapa am itta ya pagku-
rangan na kabagis mu ta kuman na
salasangkap ta mata na tolay a anu kawa-
gan na ta ihuyam ta awem haman amu
ta itta ya pagkurangam nga kuman na
tarosu?
40 A am awem maita ya kuman na
tarosu ta matam a annum hud ibar ta
kabagis men ta
'O, kabagis, azin ku bit ya
salasangkap ta matam.'
Kuga magimmamappya ka. Azim bit
apolu ya kuman na tarosu en ta matam,
a sangaw magdakar ya pakaitam, pettam
maazim hapa ya salasangkap ta mata na
kabagis mu.
41 Te am daram ya tolay a mabalin hud
ta itulud na ya sakā daram na en awa azo
metawag kid nga meavut.
42 A yen mina ya pagnonotan muy, te
maski am inya ya metuldu a assang la ya
amu na ammi ta mangituldu tentu, a am
nabalin na metuldu a megitta hala ta man-
ituldu en tentu.
43 "A nonotan muy para ya gagangay na
kayu: te am kakurugan ta mappya ya fun
na kayu en a magmayan hud sangaw ta
dulay awa mappya haman. A am dulay
ya fun a magmayan hud ta mappya awa
dulay hapa ya mayan na en.
44 Te ya mayan na kayu ya pakaitan
am mappya ono dulay ya fun na en. A
bakkan mantu ta patani ya mayan na lanut
na mawini. A bakkan hapa ta anyog ya
mayan na fun na ambabanga
45 A kumanen hapa ta tolay, te am map-
pya ya tolay a mappya hapa ya pohetan na
ta nonot na, a am dulay ya tolay a dulay
hapa ya pohetan na ta nonot na. Te am
anu ya nauknud na tolay ta nonot na a yen
sangaw ya iuhohug na.
46 "Ibar muy haman ta iyak ya dafu
muy, ammi anu kawagan na ta awemuy
idulot ya patarabakuk tekamuy?
47 Ammi ya ngamin kiden ange teyak
ikid na mangdangag ta uhohug ku ikid na
mangidulot ta madangag da a ibar ku teka-
muy ya keangarigan da,
48 te meangarig kid ta magbali ta mal-
adda na arigi a ikali na kid ta pake adalam.
A sangaw am dumatang ya layus ikid na
kasikanan na arut a awena matukalit na
bali na en, te pake maladda na bali.
49 "Ammi ya awanen mangurug ta uho-
hug ku a meangarig ta magbali nga awan
mekali ya arigi na kiden, te am dumatang
ya kasikanan na arut a matukalit ya
bali na en, a mekutukutet na ta aruten,"
kunna.

7

Ya Pakimallak Na Suddalu en Te Hesus
(Mt 8:5-13)

1 A ta nekabalin ni Hesus nga nangituldu
ta tolay kiden a nagdulot hapa ta ili na
Kapernayum.
2 A itta hapa ten ya kapitan na suddalu
kiden nga taga Roma, a tanagay na kan masi
ya tagabu na en nga pake mesasita tentu, te
pake nagtakit.
3 A ta nepakadamag na kapitanen te
Hesus a dinob na tentu ya kadwan ki-
den kalalaklakayan na Hudyo kiden, petta
alapan da mina i Hesus ta bali na, petta
pagmappyan na hapa ya tagabu na en.
4 A ta pakadatang da te Hesus a pake
nakimemallak kid tentu gafu ta kapitanen;
"Mappya, Afu, ta ikallak mu ya kapita-
nen te mappya hapa na tolay,
5 te maski bakkan ta kagitta tam Hudyo
a iddukan na kitam hala, te intu ya nagpa-
padday ta kapilya tam sin," kunda te Hesus.
A dumagdag mantu i Hesus tekid.
6 A tekid na nakaabikan ta bali na kapitanen
a dinob na ya kofun na kiden nga nage
mangdafung te Hesus, petta aweda pagdu-
lotan ta bali.
"Maski awem kan la magdulot ta bali
na kapitan, Afu, te mamat kan teko,
7 a yen kan ta takwan ya dinob na nga
umange teko. Ammi ibar mu kan hala ya
kakustun na pagmappya na tagabu na, a
ikatalak na kan ta magmappya hala.
8 Te ya uhohug na hapa a

* **6:39** Ya katunud na bersikulo 39 addet ta 42 ta kadwan kiden Bibliya a 41, 42, 39, 40, ammi nauli ya katunud na bersikulo kiden ta isin petta matarus ya bida.

‘Itta ya mangituray teyak, yaga itta hapa ya suddalu nga iturayan ku, te am ibar ku ta takday, “**E ka ten**,” kunku, a ange hala ten, a am “**E ka sin**,” kunku para ta takday a ange hala teyak. A am “**Kwam yan**”, kunku ta tagabu ken a kwan na hala,’ kunna.

A am gagangay kan ta kunna ten gafu ta itta ya turay na a kontimas mantu kan ta makkwa hapa ya ngamin uhohugam,” kunda te Hesus.

9 A ta pakadangag ni Hesus ta bida da en tentu a pake dinayawan na hapa ya kapitanen ta tolay kiden nga dumagdag tentu.

“Ibar ku tekamuy ta pake masmasikan ya pangikatalak na kapitanen ammi ta Istralita kiden. Gagangay ta ikid mina ya masmasikan, te tolay na kid haman na Namaratu ewan, ammi awan para la ta naitak tekid ta masmasikan mangikatalak ta kuman na kapitanin,” kunna.

10 A ta pagtoli na dinob na kapitanen ta bali a naita dan ta nagmappyan hapa ya tagabu na en.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Anak Na Balu

11 A ta takday ha na araw a umange i Hesus ta ili na Nain, a dumadagdag hapa ya ituldu na kiden kontodu addu na tolay.

12 A tekiden nakaabikan ta sasarokan na ili a nesimmun da ya addu na tolay nga ange mangitanam, te enda itanam ya babagu en nasi nga mementu en anak na babbayen nabalu.

13 A ta nepakaita ni Hesus ta nabalu en a maallakan hapa tentu, a “**Awem la magtangit, Ina,**” kunna tentu,

14 otturu umabikan ta lungunen, a siniged na petta magimmang ya mangisaw kiden. “**Aleng, imivwat kan,**” kunna hapa ta nasi en,

15 a natolay hala, a nagtogkok, yaga namegafu hapa nagbida. A kumanen negawat ni Hesus te hina na en.

16 A sa nakagtut ya tolay kiden nga nakaita, a dinayawan da hapa ya Namaratu;

“Mappya te ninonot na Namaratu ya tolay na kiden, te dinob na ya turin na en tekitam nga pake malalaki,” kunda.

17 A nepadamag da ya iningwa ni Hesus ta lehut na lugar na Hudeya abat ta kadwan kiden lugar ta bikat na Hudeya.

Ya Dinob Ni Hwan Ta Mangpohut Te Hesus

(Mt 11:2-19)

18 A ta kabalud para la ni Hwanen nga nangzigut ta tolay kiden a kanayun umange tentu ya ituldu na kiden, te ipadamag da tentu ya ngamin kiden tinarabaku ni Hesus.

19 A yen ta dinob ni Hwan ya duwa na ituldu na petta ange kid magpohut te Hesus. A ya nebar na tekid a

“Damagan muy am intu hala ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu ewan ono mappya ta magindag kami ta takwan,” kun ni Hwan tekid, a umange kid.

20-21 A dinatangan da i Hesus nga magpamappya para la ta addu na magtatākit, te pinatugut na ya anitu na seanitu kiden, a pinagmappya na hapa ya mata na addu na nagdaram. A sangaw nebar da hapa ya neange da tentu;

“Yen ta itta kamin, Afu, te dinob na kami ni Hwan, te damagan na kan am iko ya Mangikerutanen nga nekari na Namaratu, ono itta para la ya takwan nga indagan mi?” kunda.

22 A ya uhohug ni Hesus tekid a

“Magtoli kanan te Hwan a bidan muy tentu ya ngamin nadangag muy ikid na naita muy ta ayanin, te makaita ya daram kiden, ikid na makatugut ya pilay kiden, a nagmappyan ya naggalis kiden, ikid na makadangag ya bangag kiden, a natolay hapa ya nagpasi kiden, a mepadangag hapa ya mappya na damag ta pobre kiden. A yen kid mina ya pakkamun na teyak.

23 A ibar muy hapa tentu ta magāsāt ya tolay nga awan magtabeng gafu teyak,” kunna.

24 A ta nepagtugut na duwa kiden a naguhohug i Hesus ta tolay kiden nga kumalihung tentu, te bidan na tekid ya kasasaad ni Hwanen nga nangidob ta nagpohut kiden tentu.

“A tekamuyen umange nangita te Hwan ta kalafukanen ta idi a anu hud ya naita muy? Intu de naita muy ya awanen ta turad ta kuman na kulang na sikal nga malogon mapakkul ta paddad? Bakkan.

25 Ono intu de naita muy ya malapat na tolay nga mapenam magbarawasi ta kuman na maba-nang? Bakkan haman, te itta haman ta bali na ari ya magbarawasi ta ispot ikid na mangina.

26 A anu mantu ya pangitan muy tentu? Nalasin muy de ta intu ya takday aglavun nga paguhohugan na Namaratu ewan? A kakurugan ta aglavun na Namaratu, ammi pake ibar ku tekamuy ta pake malmalalaki para i Hwan ammi ta gagangayen aglavun,

27 te intu hala ya nebar na Namaratu nga mapmapolu ammi teyak, te ya uhohug na ta suraten a

‘**Itta sangaw ya doban ku nga mapmapolu ammi teko, a intu sangaw ya mangipadangag ta iangem,**’ kunna.

28 “A kakurugan hapa ya ibar ku teka-
muy ta awan para la ta neanak nga me-
gitta ta kalalaki ni Hwan. Ammi ya pake
al-alinnaken ta ngamin kiden iturayan
na Namaratu a pake malmalalaki para
ammi tentu.”
29 A ya ngamin kiden nakadangag ta
damag ni Hwan ta awena en para la
nebalud a kinurug da ya nebar na, petta
magdulot ya uray na Namaratu tekid, a
yen ta nagbabawi kid ta liwat da kapye
da pazigut te Hwan, kumanen hapa ta
nagswitik kiden nga nagsingir ta bwis.
30 Ammi ya Pariseyu kiden ikid na
kahulun da kiden nga mangituldu a nag-
talekudan da ya uray na Namaratu tekid,
te aweda ikayat pazigut te Hwan.
31-32 “A anu mina ya igittak ta tolay
kiden nga mangawe ta uray na Nama-
ratu? A kuman kid na anak kiden nga
magalikkad ta sakā anak da kiden. Te ya
kuman na alikkad na anak kiden a ikayat
da matubtubbat. Ammi gafu ta takwan ya
nonot na kadwan a

‘Anu awemuy haman magtalip am
maggasa kami,’ kunda.

‘A am masi kami pon awemuy haman
magtangit,’ kunda ha.

33 “A kumanen hapa ya nonot na kad-
wan kiden tolay ta ayanin, te matupag kid
gafu ta aweda ikayat ya gagangay na sakā
tolay da kiden. Ta kuman ni Hwan ta idi
a awena haman uminum ta binarayang,
yaga ngilinan na hapa ya araw na awan
pangan, a ibar da haman ta maguyung.
34 Ammi gafu ta uminum ya Tolayin
taga Langit ikid na awena ngilinan ya araw
na awan pangan a ibar da haman ta mellaw
ikid na madugal. A ibar da para ta iyak ya
kahulun na magsingir kiden nga magdaro-
gas ikid na dulay na tolay.
35 Ammi maski padpadulayan da kami
ni Hwan a ya kappya na tarabaku mi ya
mangipasikkal ta katunung na gagangay
mi,” kunna.

Ya Pagpakoma Ni Hesus Ta Babbayen Nga Nakikadallaw

36 A sangaw ta mittan a itta ya takday
Pariseyu nga nangagagay te Hesus ta bali
na petta makikkanan kid. A umange hala i
Hesus ta bali na en, a nagidda kid nagsikig
ta anganan da ta kuman na gagangay da en.
37 A namegafu kid para la nangnangan,
a nepagka-ma da ya takday babbay nga
umatayuk ta bikat na takki ni Hesus, a mag-
tangit. A dulay kan hapa na babbay, te madi
kan ya tarabaku na ta agyan na ili da, ammi
tentu en nakadangag ta ittan i Hesus ta bali
na Pariseyu en a umange hapa, a nehulun
na hapa ya botelya na pake mangina na
bangog.
38 A tentu para la nakatangtangit a
namegafu nagbaggaw ta takki ni Hesus ta
zigu na mata na kiden, a sangaw finunatan
na ya takki na kiden ta huk na, kapye na
inamu, a sangaw linuggudan na kid ta
bangogen.
39 A ta nepakaita na Pariseyu en ta in-
ingwa na babbayen a linibakan na i Hesus
ta nonot na en hapa la.

“Am kakurugan mina ta aglavun na
Namaratu ya tolayin yan a amu na mina
ya gagangay na babbayin nga mangsi-ged
tentu, te dulay haman na babbay,” kun na
nonot na.

40 Ammi tinabbag hala ni Hesus ya itta en ta
nonot na Pariseyu en, te ya nebar na a

“Simon, itta haen ya ibar ku teko,”
kunna tentu.

“A anu yen, Afu?” kunna hapa.

41 “A ta idi itta ya nagpagatut ta duwa
na tolay, a ya gatut na takday a limagatut,
ammi limafulu la ya gatut na takdayen.
42 Ammi kadulayan na te aweda maka-
paga ta gatut da, ikid duwa. A gafu ta aweda
mapagan ya gatut da kiden a inazi na nagp-
agatuten gafu ta allak na tekid. A ta kuman
na uray mu, Simon, a had sin ta duwa kiden
ya pake mataltalak ta nagpagatuten tekid?”
kunna ha ni Hesus.
43 A ya tabbag hapa ni Simon a

“Ya dakdakalen de ta gatut ya pake
matalak tentu,” kunna hapa.

“A kustu kad ya tabbag mina,” kun ni
Hesus tentu.

44 A sangaw linipay ni Hesus ya babbayen
kapye na ha naguhohug te Simon.

“Itam ya iningwa na babbayin, Simon,
te addet ta nesarok ku ta balimin a awan
haman ta nedasar mu ta pagbaggawan
ku ta takkik kiden, ammi tentu a binag-
gawan na ya takkik kiden ta zigu na mata
na, a finunatan na kid ta huk na.

45 A teyaken simarok ta bali min a awan
haman ta pangamum teyak ta pagpadulot
mu teyak, ammi tentu a awena nagimmang
nangammu ta takkik kidin.
46 Awan hapa ta neluggud mu ta ulu
kin, ammi tentu a linuggudan na ya takkik
kidin ta bangog na en.

47 “A yen ta ibar ku teko, Simon, ta pake
dakdakal ya talak na babbayen teyak
ammi teko, te amu na ta dakal ya liwat na
kiden nga nepakoma na Namaratu tentu.
Ammi am pahig na tolay ta assang la ya
liwat na nga nepakoma tentu a assang
mantu la ya pangayat na ta nangpakoma
en tentu,” kunna.

48 A ya uhohug ha ni Hesus ta babbayen,
a

“Mappya, Aboy, te pinakoma na Nama-
ratu ya liwat mu kiden,” kunna.

49 Ammi ya kadwan kiden nga
nakiatubang ta panganan da a linibakan
da ya uhohug ni Hesus ta babbayen.
"Anu hud ya uray na tolayin yan,
bakawa itta hud ya turay na nga mang-
pakoma ta liwat na tolay?" kunda.
50 A ya uhohug para ni Hesus ta babbayen
a
"Nekerutan kan, Aboy, gafu ta
pangikatalak mu teyak. Dumatang kan
la ta bali, a Namaratu ya makkamu teko,"
kunna.

8

Ya Bābāy Kiden Nga Nanguffun Te Hesus

1 A ta nekabalin na en a sinaned nig Hesus
ikid na mafulu duwa kiden ituldu na ya
ngamin kiden ili ikid na lugar na babali, a
nepadangag na ya damag na pangikerutan
na Namaratu ta tagtakday lugar.
2 A dumadagdag hapa tentu ya kadwan
kiden bābāy nga pinatugut na ya anitu da
ikid na takit da. Itta i Mariya Magdalena
nga nagtugutan na pitu na anitu,
3 ikid ni Hwana nga atawa ni Kusa nga
nagtaron ta bali ni Ari en Herud, ikid ni
Susana, ikid na addu para. A yen kid
na bābāy ya makkamu ange gumatang ta
ngamin masapul nig Hesus ikid na ituldu na
kiden.

Ya Pangituldu Ni Hesus Ta Keangarigan
(Mt 13:1-23; Mk 4:1-20)

4 A sangaw nagaammung ya pake addu
na tolay nga nagafu ta tagtakday ili a nag-
bida i Hesus tekid.
5 "Itta ya umange nagpurwak," kunna,
"a nehunnak ya kadwan kiden hukal ta
matuyag na dalan a enna kid inafut na
mamanuk kiden.
6 A nehunnak hapa ya kadwan kiden
ta kabatunen nga nebagbagtu ya lutak na.
Ammi tekid na nagtatuhu a nagkatang kid,
te awan ta danum ta nagtuhun da en.
7 A ya kadwan kiden hukal a nehunnak
kid ta natungradanen gahut, a negindan
ya hukal kiden ta pagtuhu na gahut kiden,
ammi tinappanan na gahut kiden ya tuhu
na hukal kiden pettam kumanen awedan
makapagmayan.
8 A ya kadwan kiden hukal a nehunnak
kid ta mappya na lutak, a yen kid ya pake
dumakal ikid na nakapagmayan maski abat
ta magatut.
"A am kakurugan ta itta ya bangbang
muy a mappya ta pake dangagan muy ya
nabidakin tekamuy," kunna.
9 A sangaw umange tentu ya ituldu na
kiden, te pohutan da am anu ya ikayat na
uhohugan ta keangarigan na en.
10 A ya uhohug na tekid a
"Mappya te nekallak na kam na Na-
maratu petta amu muy ya gagangay na
pangikerutan na ta tolay kiden, ammi ta
kadwan kiden a nelemad tekid, te kean-
garigan la ya madangag da, petta maski
am itta ya mata da a aweda maita ya me-
paita tekid. A maski am itta ya bangbang
da a aweda pake maawatan ya madangag
da.
11 "A dangagan muy mantu ya pagbali-
nan na keangarigan ken: Ya hukal kiden
nga nepurwak a yen kid ya uhohug na
Namaratu.
12 A ya itta kiden ta dalanen a yen ya
keangarigan na makadangag ta uhohug na
Namaratu, ammi gafu ta aweda itug ya
madangag da a ange i Satanas tekid a tabta-
bangan na ya nadangag da en petta aweda
kurugan, petta aweda hapa mekerutan.
13 A ya itta kiden ta kabatunen a yen
ya keangarigan na makadangag ta uhohug
na Namaratu a alistu kid hapa mangurug
ta talak da, ammi gafu ta aweda pake itug
ya madangag da en a awena la mabayag
na pangikatalak da, te sangaw am itta ya
pagzigātān da a magtabeng kid.
14 A ya itta kiden ta natungradanen
gahut a yen hapa ya keangarigan na
makadangag ta uhohug, ammi addu hapa
sangaw ya burungan da ta magmagannud,
ikid na pagba-nang da, ikid na ingguman
da a yen kid na nonot ya mangiduyat ta
uhohugen.
15 A ya itta kiden ta mappya en lutak
a yen ya keangarigan na makadangag ta
uhohug na Namaratu, a itug da hapa ya
madangag da, te mappya ikid na matunung
ya nonot da, a yen kid mantu ya kuman na
ammay nga makapagmayan, te idulot da la
idulot ya pangurug da," kunna.

Ya Kadwan Para Na Keangarigan
(Mk 4:21-25)

16 "A ta ayanin kuman na napagatan-
gan na ya hilag ta nonot muy gafu ta
keangarigan ken, a awemuy mantu ilin-
gad ya hilag muy awa itun muy hud la
ta pakaitan na kadwan kiden tolay. Te
maski am anu ya melemad ta ayanin a
mappya ta mepalawag ta ngamin.
17 A kumanen hapa mina ta keangari-
gan kiden, te maski am kuman na mele-
mad ya ikayat da uhohugan a mappya ta
mepalawag kid.
18 A pake itug muy mantu ya nadangag
muy, te ya kaddu na metug muy a kuma-
nen hapa sangaw ya kaddu na amu muy,
otturu madaggan para. Ammi ya awanen
mangitug ta netulduken tentu a maazi hala
sangaw ya pahig na en ta amu na," kunna.

Ya Ikwenta Ni Hesus Ta Hina Na Ikid Na Kabagis Na
(Mt 12:46-50; Mk 8:31-35)

19 A ta pagbida na para la a dumatang na
hapa ig hina ni Hesus ikid na kabagis na
kiden, ammi aweda nakaabikan tentu gafu
ta kaddu na tolay kiden.
20 A yen kid hapa ya nangibar tentu;
"Itta kan ta bagaw ig hinam ikid na
kabagis mu kiden, te apagan da ka kan,"
kunda.
21 Ammi ya tabbag na tekid a
"On ay, ammi intu hapa ig hinak ikid na
kabagis ku ya mangdangag ta uhohug na
Namaratu petta kurugan da," kunna.

Ya Pagpaimmang Ni Hesus Ta Paddad
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

22 A sangaw ta mittan a binaran ni
Hesus ya ituldu na kiden, "**Entanan
ta dammangewan,**" kunna tekid, a
naglalugan kid na ta selayag da en, a
nagtugut kid.
23 A ta pagtugtugut na selayag da en ta
danumen a nasidug i Hesus. A kima-ma
la umange ya masikan na paddad, a pake
nagpalung na ya danumen abat ta lima-nug
na ta umag na selayag da en, a tanagay kid
na lumammad.
24 A gafu ta burung da a enda hinukal
i Hesus. "**Afu, Afu, malimat kitam O,**"
kunda.
A ta nekahukal ni Hesus a nehuya na
ya paddad ikid na danumen nga pake nag-
palung na, a nagimmang kid na, a nagsim-
pan ya danumen.
25 "**Anu awan haman ta pangikatalak
muy,**" kunna hapa tekid.
A pake nagtalaw kid na. A ya uhohug da
hapa gafu ta pagpaka-lat da tentu a
"Anu panaw ya katolay na tolayin yan,
te maguhohug haman ta paddad ikid na
palung, a kurugan da hala ya uhohug na,"
kunda.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Seanitu
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 A tekiden nakadatang ta dammang na
alugen a itta kid na ta lugar na Geraseno
kiden ta batug na Galileya.
27-29 A ta nedagut ni Hesus ta barangayen
a nepagka-ma na ya takday lalaki taga ili,
ammi nauhagan, te awena pulus nagbar-
barawasi gafu ta pinaguyung na anitu na ki-
den. A awena kan nagyan ta bali, te nagyan
la ta agyan na tanam kiden. A kankanayun
pagkagtutan na kan na anitu na kiden petta
papasin da. A yen ta ginalutan na kadwan
kiden ya kamat na kiden ikid na takki na
kiden ta kawad petta mataronan da, ammi
gasgasatan na hala ya kawad kiden, a pag-
bilagan na anitu na kiden, petta ange ta
awan ta totolay. Ammi tentu en nakaita
te Hesus a pake gimihgihawa, kapye na
umange nagtakab ta atubang na en, ammi
ginamman ni Hesus ya anitu na en;
"Pagtugutām na ya tolayina," kunna.
A ka-ma la nagayag hapa ya lalaki en ta
masikan;
"Anu hud ya aamum teyak, Hesus, te
iko ya Anak na Namaratu ewan. Ikallak
nak kad, te awenak haen pakākāllakan,"
kunna.
30 "A anu hud ya ngagam," kunna ha ni
Hesus tentu.
"Ay, Armado ya ngagan ku," kunna
hapa, te adaddu kan ya anitu na.
31 A nakimemallak kid hapa te Hesus ta
awena kid doban ta agyan na avuten nga
pake adadalam.
32 "Doban na kami haen ta bahuy kide-
wan petta magyan kami la tekid," kunda,
te abikan hapa ya addu na bahuy nga mag-
dukdukit ta hukeb na bagetay.
33 "A e kanan mantu," kun ni Hesus
tekid.
A nagtugutan da ya lalaki en kapye da
simarok ta bahuy kiden. A ka-ma la na-
gadukal ya bahuy kiden bumilag. A sa
nagurdak kid ta gatab na bagetayen kapye
da nagkahunnak ta alugen, a nagkalimat
kid ta danumen.
34 A ya nagtahon kiden ta bahuy kiden a
nagbabilag kid na hapa nga umange ta ili, a
nesaned da ya ngamin iningwa ni Hesus.
35 A umange hapa ya tolay kiden, te enda
itan ya nakkwa. A ta datang da te Hesus
a itta hapa ya lalaki en nga nagtugutan na
anitu kiden, a imatuttud hapa ta bikat ni
Hesus nga sebarawasi, a awan na ya uyung
na en. A nagtalaw hapa ya tolay kiden.
36 A ya nagtahon kiden ta bahuy nga
nakaita ta iningwa ni Hesus a binida da
ha ya nepagpamappya na ta nagyanan na
anitu kiden.
37 A gafu ta nafulotan ya talaw na ngamin
kiden tolay ta lugar na Geraseno a nebar
da te Hesus ta awena mina magdulot ta
lugar da. A nagtoli mantu ta barangayen
nagluganan da.
38 A paalap hapa ya lalaki en nga
pinagmappya na ta anitu kiden, petta
dumagdag mina tentu, ammi awena
nepalubus ni Hesus.
39 "Mappya ta dumatang kan mina ta
balim, te ipadangag mu sangaw ta kahu-
lum kiden ya ngamin kallak na Namaratu
teko," kunna tentu.
A nagtugut mantu ya lalaki en, a enna
nepadangag ya kallak ni Hesus tentu ta
ngamin na ili.

Ya Pangtolay Ni Hesus Ta Nasi
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 A ta nepakadakit nig Hesus ta
dammang na alugen a enna pinagdulot na
addu na tolay, te indagan da ya pagtoli na.
41 A nehulun hapa tekid ya takday lalaki
nga magngagan te Hayrus nga pinakadakal
ta kapilya na Hudyo kiden. A umange
namalentud ta atubang ni Hesus nga
nakimemallak tentu, petta ange mina i
Hesus ta bali na,
42 te ya anak na en balatang a mementu
en anak na, a masin. A nehulun mantu i
Hesus tentu, a naghahulun hapa ya maga-
magaddu na tolay nga ange mangiil-ilat te
Hesus.
43 A nekihu hapa tekid ya takday bab-
bay nga makataktakit, te makadagdaga kan
abat ta mafulu duwa na darun. A maski
addu ya nanguru tentu a awena garay
nagmappya.
44 A simalsal hapa ta talekud ni Hesus, a
sini-ged na ya kayadan na salnuk na en, a
yen hapa ya nepagkamag na pagdaga na.
45 Ammi tentu en nangsi-ged tentu a nag-
tayuk hapa i Hesus, a nebar na ta

"Inya hud ya nangsi-ged teyak," kunna,

"Bakkan teyak," kunna hapa na
ngamin kiden kumalihung tentu.

A ya uhohug hapa ni Pedru tentu a,

"Addu haman, Afu, ya magitaptapal
nagsi-ged teko," kunna.

46 "Awan, te itta ya takday nangsi-ged
teyak, te nariknak ya nagafu ta barikin
nga nagpamappya ta nagtakit," kunna
hapa.

47 A gafu ta awena nakatagu na babbayen
a umange hapa namalentud ta atubang ni
Hesus a nagapilpilpig hapa. A sa binida na
ya ngamin nepagtakit na ikid na nepagmap-
pya na ta nepangsi-ged na ta barawasi ni
Hesus. A ya uhohug ni Hesus tentu a

48 "Mappya, Aboy, te nekatalak nak, te
yen ya nagmappyam. Dumatang kan la
ta bali, a awem la sangaw magburung,"
kunna.

49 A tentu para la naguhohug ta babbayen
a itta ya umange nangdafung tekid nga na-
gafu ta bali ni Hayrus.

"Maski awem na pagdulotan ya Mistro
ta bali, te nasin haman ya anak men,"
kunna te Hayrus.

50 Ammi nedangagan hapa ni Hesus ya in-
uhohug na, a ya nebar na tentu a

"Awem la magburung, te itug mu la
ya pangikatalak mu a magmappya hala
sangaw ya anak men," kunna te Hayrus.

51 A ta datang da ta bali a nehangat ni
Hesus ta simarok ya kadwan kiden tekid, te
intu la inalap na ig Pedru, ikid ni Hwan, ikid
ni Santiago, kontodu dadagkal na abbingen.
52 A dinatangan da ya tolay kiden nga gisi-
tangan ikid na gitangitan ta masikan gafu ta
abbingen nasi. A ya uhohug ni Hesus tekid
a

"Awemuy mina magtangit, te nasi hud
ya abbingina awa masidug la," kunna.

53 A nekakatawa da hapa, te amu da
haman ta nasin.
54 Ammi inibbalan na ya kamat na ab-
bingen kapye na binaran; "**Aboy, imivwat
kan,**" kunna.
55 A natolay hala ya abbingen, a mavit
kad la imivwat. "**Pakanan muy na,**" kunna
hapa ni Hesus tekid,
56 a pake nepagpaka-lat na dakal na kiden
ya katolay na anak da en, ammi pake nebar
ni Hesus ta aweda ibabar ya nepagpamap-
pya na ta anak da en.

9

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Turin Na Kiden
(Mt 10:5-42; Mk 6:7-13)

1 A ta takday araw a pinagammung ni
Hesus ya mafulu duwa kiden ituldu na,
a pinasinapan na kid ta pakapangwa na,
petta itta ya mabalinan da nga magpamap-
pya ta takit ikid na magpatugut ta anitu na
tolay kiden seanitu.
2 A dinob na kid hapa, petta e kid mangi-
padangag ta pangikerutan na Namaratu,
ikid na magpamappya ta nagtatākit kiden.
3 A ya nebar na tekid a

"Awemuy pulus magbalun ta kanan
muy ikid na pirak muy. A awemuy hapa
mangihulun ta sarukud ikid na pagsap-
atos, ikid na tali na barawasi muy.

4 A maski am inya sangaw ya magpadu-
lot tekamuy ta bali da a magyan kam ten
abat ta pagtugut muy.

5 Ammi am awan pulus ta magpadulot
tekamuy a pagtugutān muy kid mantu, a
azin muy hapa ya lafu na agyan da ta takki
muy," kunna tekid.
6 A nagtatugut kid mantu, a sinaned da ya
ngamin kiden babali, a nepadangag da ya
damag ni Hesus, yaga pinagmappya da ya
nagtatākit ta ngamin kiden lugar.

Ya Kapopoyung Ni Ari en Herud
(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

7 A ta nepakadamag ni Ari en Herud ta
itta ya malalaki magpamappya ta nagtatākit
kiden, a napopoyung hapa am inya na tolay
ya gafu na, te ya binida na kadwan a nato-
lay hala i mina Hwanen nga nepapapasi ni
Herud, a yen kan ta itta ya pakapangwa na
nga magpamappya ta tolay.
8 Ammi ta bida na kadwan a nagtoli kan
ya aglavunen Eliyas. A ta bida na kadwan
para a natolay hala kan ya takday aglavun
nga nasi ta palungu araw.
9 Ammi ya uhohug ni Herud hapa a

"Pinaputulan ku haman i Hwan,
ammi inya panaw ya tolayin yan nga
madamdamag ku?" kunna.
A yen ta ikayat na kan itan am inya yen.

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Limaribu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-13)

10 A ta nepagtoli na turin kiden ni Hesus
nga dinob na mangipadangag a binida da
tentu ya ngamin tarabaku da. A sangaw
inalap na kid ta ili na Betsayda.
11 Ammi nadamag na tolay kiden ta nag-
tugut kid, a dinadagdag da kid hapa. A
ta nepakaita ni Hesus ta tolay kiden a ne-
hulun na kid hapa, a netuldu na kid hapa
ta gagangay na pangikerutan na Namaratu,
yaga pinagmappya na hapa ya nagtatākit
tekid.
12 A ta furab a nagburung ya ituldu na
kiden ta tolay kiden, a enda nebar te Hesus.
"Mappya, Afu, ta patugutam ya tolay
kidin, petta e kid magammak ikid na gu-
matang ta pamuhab da ta babali kide-
wan, te awan haman ta pangalapan ta
isin," kunda.
13 "A ikamuy na mina ya mangatad ta
kanan da," kunna hapa tekid.
"A itta hud ya ipakan mi tekid bakawa
lilima haman la na pan ikid na duduwa la
na ikan ya itta. Ikayat mu hud ta e kami
gumatang ta ipakan mi ta ngamin tolay
kidin yan?" kunda hapa,
14 te itta de ya limaribu na lalaki fwera ta
bābāy ikid na anak. A ya uhohug ha ni
Hesus tekid a
"Pagammungan muy mantu ya tolay
kiden ta taglimafulu, a pagtuttudan muy
kid," kunna.
15 A gafu ta kumanen a pinagtuttud da
kid,
16 a inalap ni Hesus ya lima kiden na
pan ikid na dwahukal na ikan, a yen kid
ya netangad na nepakimallak. A sangaw
ginadgadwa na ya pan kiden ikid na ikan
kiden, kapye na kid negawat ta ituldu na ki-
den petta ikid ya mangisaned ta tolay kiden.
17 A sa nagkakan kid abat ta nabattug kid.
A tekid na nabalin nagkakan a pinannu da
ya mafulu duwa na la-ba ta huna na tolay
kiden.

Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Ituldu Na Ki-
den
(Mt 16:13-20; Mk 8:27-29)

18 A ta takday araw a tatakday la i Hesus
ta sang abikan ta ituldu na kiden, a itta ya
pinohutan na tekid.
"Anu kan ya pangitan na tolay kiden
teyak am inya yak?" kunna tekid.
19 "A pahig na kadwan ta iko i Hwanen
nga nangzigut ta tolay nga pinapasi da ta
kwa en sina. Ammi ta kadwan a pahig
da ta iko ya aglavunen Eliyas nga magtoli
kan ta lutakin. A pahig na kadwan para ta
iko ya takday aglavun nga nasi ta palungu
araw," kunda.
20 "A ikamuy ay, anu hapa ya pangitan
muy teyak?" kunna ha tekid.
A i Simon Pedru ya alistu tumabbag;
"Iko ya Mangikerutanen nga netun na
Namaratu ta pinakadama mi," kunna.
21 A pake nebar ni Hesus tekid ta aweda
mina bibidan yen ta kadwan kiden tolay,
kapye na nebar ta
22 "Mappya ta pakākāllakan da sangaw
ya Tolayin taga Langit, te idadula da san-
gaw na kalalaklakayan kiden ikid na padi
kiden ikid na mangituldu kiden, kapye da
sangaw papasin, ammi matolayak hala
sangaw am nagpasa ya talluhaw," kunna.
23 A ya uhohug na para tekid a
"Am itta ya mayat dumagdag teyak a
mappya ta pagtalekudan na ya bari na. A
am kada magganwat ta lalakwat a dana
itug na mina ya pagattam na ta zigat na
pangurug na teyak, petta dumagdag la
teyak.
24 Te maski am inya ya mangkenga ta
angat na a masi hala sangaw ta magnayun.
Ammi ya mangisagapil ta angat na gafu ta
pangurug na teyak a matolay hala sangaw
nga magnayun.
25 Te maski am itta mina ya tolay nga
nakaalap ta ngamin kiden magmagannud
ta paglelehutin a itta hud sangaw ya kap-
pyanan na tentu am nawakay ya kahalwa
na ta pasi na?
26 A maski am inya sangaw ya mamat
mangibosag teyak ikid na uhohug ku a yen
hapa sangaw ya ikamat ku am magtoli yak
sangaw ta lutakin nga mangihulun ta paka-
pangwa ni Damakewan ikid na anghel na
kiden.
27 A kustu hapa ya ibar ku tekamuy
ta matolay la ya kadwan kiden tekamuy
addet ta maita da sangaw ya pakaitan na
pagariyan na Namaratu," kunna.

Ya Pagdakar Na Bari Ni Hesus
(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

28 A ta nepagpasa na magge walu araw
a inalap na ig Pedru, ikid ni Hwan ikid
ni Santiago, te umange kid ta ata-nang na
bagetay petta makimallak kid.
29 A tentu en nakimallak a nanguli hapa
ya bari na en, a pake nagfuraw ya barawasi
na en, te nagdakar ta kuman na kadakar na
bilag.
30-32 Dana nasidug ig Pedru ikid na
kahulun na kiden, ammi nagadukal kid,
a nepagka-ma da hapa ya kalalaki ni Hesus.
A itta hapa ya duwa na tolay nga nagbida
tentu, ig mina Moses, ikid ni Eliyas, te
nagmatakar kid hapa nga sedakar. A intu

bidan da ya pasi ni Hesus nga magdulot
sangaw ta ili na Herusalem.
33 A ta pagganwat na duwa kiden mag-
tugut te Hesus a nagsitang hapa i Pedru;
"Ay Afu, mappya te itta kamin sin, te
mamadday kami mina ta tallu na monu-
mento, petta tagtakday kam ni Moses ikid
ni Eliyas ta monumento," kunna.
Ammi kuman na nagalimanga i Pedru, te
ka-ma la naguhohug.
34 A kima-ma la hapa ya kulamen nga imak-
ban tekid, a tinappanan na kid, a sa nagta-
law ig Pedru.
35 A nadangag da hapa ya maguhohug tekid
ta umag na kulamen,
"Ye ye-yan ya Anak kin nga pake id-
dukan ku. Mappya ta dangagan muy ya
ituldu na tekamuy," kunna.
36 A ta nekabalin na naguhohug tekid a
intu la naita da i Hesusen, te limitap ya
duwa kiden. A sangaw nelemad da ya naita
da ta kadwan kiden kahulun da, a aweda
pulus binibida addet ta mabayag.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Abbingen Seanitu
(Mt 17:14-21; Mk 9:14-27)

37 A ta lalakwat tekid na nakadagut ta
bagetayen a enna kid dinafung na addu na
tolay.
38 A ya takday lalaki tekid a binaran na i
Hesus;
"Mistro, ikallak mu haen ya anak kin
nga mementu in anak ku,
39 te itta garay ya anitu na. A am pagk-
agtutan na anitu na en a gimihawa. A san-
gaw am pagkissiwan na, a pagdangkakan
na hapa ta lutak, a paglukbakan na para, a
awena ibbatan.
40 'Patugutan muy haen ya anitu na
in,' kunku ta ituldum kidin sin, ammi
aweda haman nabalinan," kunna.
41 A ya uhohug hapa ni Hesus a
"Kuga awan ta kapkappyan na tolay
kidin yan nga awan mangikatalak. Baba-
bang ya kabayag ku tekamuy nga man-
gitultuldu, ammi awemuy para la netug.
Iangem mantu sin ya anak men," kunna
ta lalaki en.
42 A tentu en nangiange ta anak na en
tentu a ka-ma la pinagkissiw na anitu na
en. Ammi ginamman ni Hesus ya anitu en a
nagmappyan ya abbingen, a "**Yeh, alapam
na,**" kunna te dama na en.
43 A sa nagpaka-lat ya tolay kiden ta
kalalaki na pakapangwa na Namaratu.

*Ya Pangipadangag Ni Hesus Ta Paketal-
aba Na*
(Mt 17:22,23; Mk 9:30-32)

A ta pagbabida para la na tolay kiden
ta pagpaka-lat da ta iningwa ni Hesus a
naguhohug hapa i Hesus ta ituldu na kiden.
44 "Dangagan muy ya uhohugan na to-
lay kiden gafu teyak, te itta sangaw ya
mangitalaba ta Tolayin taga Langit, petta
gafutan na mangikatupag kiden tentu,"
kunna tekid,
45 ammi aweda naawatan ya ikayat na uho-
hugan, te nelemad para la tekid, a mamat
kid mangibar.

Ya Pakidibati Na Ituldu Kiden Ni Hesus
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

46 A sangaw nakidibati ya ituldu na ki-
den, te pagtatabbagan da am inya tekid ya
pinakadakal da.
47 Ammi amu ni Hesus ya itta ta nonot
da, a pinahebing na tentu ya takday abbing,
kapye na hapa naguhohug ta ituldu na ki-
den.
48 "Maski am inya ya mangtagop ta ku-
manin na abbing gafu ta pangurug na
teyak a mekwenta ta iyak hapa ya tinagop
na, a ya mangtagop teyak a bakkan la ta
iyak ya tagopan na am awa nangidoben
hapa teyak. Intu mantu pinakadakal muy
ya imalinnak ta nonot na ta kuman na
abbing," kunna.
49 A sangaw nanonot hapa ni Hwan ya
ibar na te Hesus,
"Afu, itta ya naita mi nga magpatugut ta
anitu na seanitu kiden, ammi ngaganan
na hapa ya ngagam, ammi ginamman
mi te awena haman mehulun tekitam,"
kunna.
50 "Awemuy mina gamman ya kuma-
nen, te ya awan mangikatupag tekitam a
kahulun tam hapa," kun ni Hesus tekid.

Ya Pangawe Na Taga Samariya Kiden Te Hesus

51 A gafu ta tanagay na ya araw na pagtoli
ni Hesus ta langit a sarukusukan na ya mag-
dulot ta ili na Herusalem.
52 A dinob na ya imunnan ta lugar na
Samariya, petta iparan da mina ya pagam-
makan da.
53 Ammi ya tolay kiden ten a aweda ikayat
pagdulotan i Hesus ta agyan da, te amu da ta
ili na Herusalem ya pake datangan na.
54 A ta pakadangag nig Santiago ikid ni
Hwan ta nebar na taga Samariya kiden a
nagporay kid, a nebar da te Hesus,
"Am ikayat mu, Afu, a makimallak
kami ta Namaratu petta ihunnak na mina
ya afuy ta agyan da petta maapang kid,"
kunda,
55-56 ammi ginamman na kid. A nagdulot
kid na ta takwan na lugar.

Ya Tabarang Ni Hesus Ta Dumagdag Tentu
(Mt 8:19-22)

57 A tekiden nagtugtugut ta dalanen a
umabikan hapa tentu ya takday tolay, a
binaran na i Hesus;
"O, Mistro, dumagdagak hapa teko, te
maski am had ya eyam," kunna.
58 "A kakallak ka sangaw am dumagdag
ka teyak, te mapmappya ya kasasaad ni
mungaw ikid na mamanuk ammi teyak,
te itta ya pagsigongan da, ammi teyak
nga Tolayin taga Langit a awan garay ta
datangan ku ta pagibannagan ku mina,"
kun ni Hesus tentu.
59 A sangaw naita ni Hesus ya takday
a "**Dumagdag kan teyak,**" kunna tentu.
Ammi ya tabbag na hapa a "**Indagan ku
bit ya pasi ni damaken te itanam ku,**"
kunna.
60 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a,
"Bay-am la, te ya awan kiden matolay
ta Namaratu ya makkamu mangitanam
ta nasi, ammi teko a dumagdag kan teyak,
petta ipadangag mu ya pangikerutan na
Namaratu," kunna.
61 A umange ha ya takday para, a
"Dumagdagak hapa, Afu, ammi eyak
mina bit ibar ta kahulun ku kiden ta bali,"
kunna.
62 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Am namegafu kan nagaradu otturu
magsagalipay ka ta gafam a awem me-
gitta ta iturayan na Namaratu," kunna.

10

Ya Pangidob Ni Hesus Ta Pitufulu Duwa

1 A ta takday ha na araw a nagpili i Hesus
ta pitufulu duwa na lalaki, te doban na ya
sagduwa, petta mapmapolu kid ammi tentu
nga ange mangipadangag ta uhohug na Na-
maratu petta dana meparan ya tagtakday
lugar nga angeyan na hapa sangaw.
2 A ya nebar na en tekid a
"Addu para ya awan nakadangag ta
damag na Namaratu, te kuman kid na
alawa na kāmmayān nga awan para la
nagataban, ammi assang la garay ya ange
maggatab. A doban ta kanan mantu,
ammi magadang kam hapa ta Dafu na
paggatabanen petta daggan na para ya
ange maggatab ta paggataban na en.
3 A imugudan muy hapa, te doban ta
kanan nga ange mangipadangag ta agyan
na mangikatupag tekamuy.
4 A awemuy magbalun ta pirak, a awe-
muy hapa mangihulun ta tali na sapatos
muy ono kompormi na ibbalan muy. A
awemuy hapa magtalantan ta dalan nga
makibidan ta maski inya na tolay.
5 "A am gimon kam ta bali na pag-
dulotan muy a '**Namaratu ya mang-
bendisyon tekamuy,**' kummuy tekid.
6 A am itta ya mayat nga mekerutan
tekid a masirak hala ya bendisyon na Na-
maratu tentu. Ammi ya awan kiden mayat
a awan mantu ta masirak muy tekid.
7 A maski am had sin na bali ya pag-
dulotan muy ta tagtakday lugar a awemuy
magal-alit ta kadwan kiden bali, te magyan
kam la ten nga mangan ikid na uminum ta
iatubang da tekamuy, te gagangay ta yen
ya kuman na tandan muy gafu ta tarabaku
muy nga mangipadangag tekid.
8 A kumanen hapa ta tagtakday lugar
nga eyan muy, te am had sin na bali ya
pagyanan muy a kanan muy la ya iatubang
da tekamuy.
9 A am itta ya magtatākit ta lugar da
a pagmappyan muy kid, a ipadangag muy
ya pangikerutan na Namaratu tekid petta
mesipat kid hapa.
10 "Ammi am angarigan ta simarok kam
ta takday na lugar, a awan ta magpadulot
tekamuy a pagtugutan muy kid mantu, a
ibar muy tekid,
11 'Azin mi mantu ya lafu na lugar
muy ta takki mi kiden gafu ta awemuy
dangagan, petta amu muy ta liwat muy
hapa la am pa-gangan na kam na Na-
maratu. Ammi amu muy mina ta intu
nagtalekudan muy ya pangikerutan na
Namaratu tekamuy,' kummuy sangaw
tekid.
12 Te kakurugan ta dakdakal sangaw ya
pangpa-gang na Namaratu tekid ammi ta
tolay kiden nga taga Sodom nga kanayun
namadday ta awan ta kapkappyan ta idi,"
kun ni Hesus tekid.
13 A ya uhohug na para tekid a
"Mapa-gang sangaw ya Hudyo kiden
nga taga Korazin ikid na Betsayda, te
maski naita da ya tarabaku na Namaratu
a aweda haman nagbabawi ta pagliwat
da. Ammi am kumanen mina ya naita na
Hentil kiden nga taga Tiro ikid na Sidon ta
idi a nagtuttud kid mina ta kalafukan nga
nagbarawasi ta kustal gafu ta pagbabawi
da.
14 A yen ta pake kakallak sangaw ya
Hudyo kidina ammi ta Hentil kiden nga
taga Tiro ikid na Sidon ta araw na pangpa-
gang na Namaratu.
15 Kumanen hapa sangaw ta Hudyo
kiden nga taga Kapernayum, te pahig
da ta dayawan na kid sangaw na Na-
maratu, ammi mewarad kid sangaw ta
pangtaguhali na en, te aweda haman
magbabawi.
16 "A kumanen hapa sangaw ta eyan
muy kiden nga lugar, te ya mayat mang-
dangag tekamuy a mekwenta ta iyak ya
dangagan na, ammi ya mangawe teka-
muy a mekwenta ta iyak ya inawe na. A
ya mangawe teyak a mekwenta ta inawe

na hapa ya nangidob teyak," kunna tekid,
a sangaw nagtatugut kid.

Ya Pagtoli Na Pitufulu Duwa Kiden

17 A ta pagtoli na pitufulu duwa kiden nga
dinob ni Hesus a pake matalakan kid.
"O, Afu," kunda tentu, "Magtalaw hapa
ya anitu kiden tekami am patugutan mi
kid ta pakapangwa na ngagam," kunda.
18 A ya uhohug na hapa tekid a
"Naitak hapa ya pagtukalit na dafu da
en Satanas ta kuman na pagsunak na ki-
lat gafu ta pagpatugut muy ta daddoban
na kidina.
19 A yen mina ya pagnonotan muy, te
neatad kun tekamuy ya pakapangwa muy,
petta maabak muy ya ulag ikid na mang-
gagama, ikid na ngamin kasikanan na kat-
apil tam, a awan ta makkwa na tekamuy.
20 Ammi maski kunna ten a bakkan
mina ta yen ya pakatalakan muy, te intu
mina ikatalak muy ya pakesurat na ngagan
muy ta agyan na Namaratu ewan," kunna.
21 A ta nepaguhohug ni Hesus ta kumanen
a pa nakimallak hapa ta Namaratu, te nata-
lakan hapa gafu ta Kahalwa na Namaratu
tentu.
"Matalakak hapa teko, Amang, nga
makkamu ta ngamin langit ikid na lu-
tak, te nelemad mu ya pakapangwam
ta masirib kiden ikid na seadal kiden, a
nepaitam ta kuman na abbing kidin. A
mappya hapa yen, Amang, te nagdulot
hala ya ikayat men," kunna.
22 A ya uhohug na hapa ta tolay kiden nga
nagdangag a
"Nekatalak nak ni Damakewan petta
iyak ya makkamu ta ngamin, a awan
ta makkamu teyak am bakkan la te
Damakewan. A awan hapa ta makkamu
te Damakewan am bakkan la ta iyak
ikid na ikayat ku pangipakkamun tentu,"
kunna.
23 A sangaw tinubbat na ha ya ituldu
na kiden nga kinabida petta ikid la ya
makadangag ta ibar na,
"Dakal ya gāsāt muy gafu ta ngamin
kiden naita muy.
24 Te ya ari kiden ikid na aglavun kiden
ta idi a pake karagatan da itan ya maita muy
ta ayanin, a karagatan da hapa dangagan ya
madangag muy, ammi nelogot kid gafu ta
aweda nadatang ya araw na," kunna.

Ya Bida Na Nangikallak Taga Samariya

25 A ta takday ha na araw a nagtayuk ya
takday abugadu nga mangpohut te Hesus
petta paruban na.
"Mistro, ibar mu haen am anu mina ya
tarabakuk petta maatadanak sangaw ta
magnayun na angat," kunna.
26 A ya uhohug hapa ni Hesus tentu a
"A amum haman ya lintig na Nama-
ratu, a imanu hud ya binasam?" kunna.
27 "A ya kuman na binasak a iddukan
ku kan mina ya Dafu tam Namaratu ta
ngamin nonot ku ikid na ngamin kasikan
na barik. A iddukan ku kan hapa ya
kagittak tolay ta kuman na pangidduk ku
ta barik," kunna ha na abugadu en.
28 "A kustu kad ya tabbag mina, te am
yen kid ya tarabakum a matolay ka hala
sangaw," kunna hapa ni Hesus tentu.
29 "A onay, ammi inya hud ya kagittak
tolay?" kunna ha na abugadu en, te ial-
aliki na ya awena pangidduk.
30 A gafu ta kumanen a takwan ya binida
ni Hesus tentu:
"Itta ta idi ya takday lalaki nga taga
ili na Herusalem," kunna. "A umange
mina magpasyar ta ili na Heriku. Ammi
kadulayan na te nelakap na tulisan kiden
ta dalan, a pinalpaluk da abat ta magge
nasi, kapye da ginubatan ya ngamin kwa
na, kontodu barawasi na, a newagak da.
31 "A sangaw nagtalib hapa ya takday
padi nga kalugaran na lalaki en. Ammi
tentu en nakaita ta lalaki en nga imaidda
ta dalan a linillikan na haman, a nagdulot
ta eyan na en.
32 A kumanen hapa ta takday manguf-
fun ta padi en, te timunud ta padi en. A
tentu nakaita ta lalaki en a linillikan na
hapa.
33 A sangaw a timunud hapa ya
mekatallu na tolay, ammi nagafu ta takwan
na lugar, te taga Samariya.
"A tentu en nakaita ta lalaki en ta
kakallak hapa a maallakan hapa tentu,
34 a enna inurun ya bigad na kiden,
kapye na kid binabbad. A sangaw netakay
na hapa ta kabayu na en, kapye na ne-
datang ta agyan na takday agpadulotan, a
tinaronan na ta hiklamin yen.
35 A sangaw ta lalakwat a nesirak na ya
pirak ta makākwa ta agpadulotanen petta
taronan na bit ya lalaki en.
'Taronam bit haen ya tolayin yan, a
am magkurang sangaw ya neatad kina
a iko sangaw ya makkamu ta maapag
na, te pagan ku hapa sangaw teko am
manoli yak sin,' kunna.
36 "A ta kuman na uray mu ta tallu ki-
den nga nakaita ta Hudyo en a inya tekid
ya nangikwenta tentu ta kagitta na?" kun
ni Hesus ta abugadu en.
37 "A ya nangikallaken tentu nga taga
Samariya," kunna hapa.
"A yen hapa ya parigam, a matolay ka
sangaw," kunna ha ni Hesus tentu.

Ya Pagpasyar Ni Hesus Ta Bali Ni Marta

38 A ta nekabalin na ten a nagdulot ig
Hesus ikid na ituldu na kiden ta takday

lugar na babali, a nagimmang kid ta bali na
takday babbay nga nagngagan ta Marta, a
pinagdulot na kid ta bali.
39 Itta hapa ya kabagis ni Marta nga bab-
bay hapa, a Mariya ya ngagan na. A ikayat
ni Mariya ya imatuttud la ta bikat ni Hesus
petta dangagan ya ituldu na.
40 Ammi te Marta a awena pake tinagop
ya magdangag gafu ta addu ya kapopoyun-
gan na ta tarabaku na en magafuy. A san-
gaw nebar na te Hesus,
"Anu awenak ikallak, Afu, ta uffunan
nak mina na kabagis kina, te tatakdayak
na nga magafuy ikid na maglutu," kunna.
41 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Kuga addu ya burungam, Marta, ikid
na kapopoyungam,
42 ammi tatakday la ya mesasita, a pinili
ni Mariya ya kappyanan nga awan sangaw
maazi tentu," kunna.

11

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Pakimallak Da
(Mt 6:9-13; 7:7-11)

1 A ta takday ha na araw a makimallak i
Hesus ta takday lugar, a tentun nagimmang
a umange hapa ya takday ituldu na tentu
nga magpetuldu ta pakimallak na;
"Mappya hapa, Afu, am ituldu na kami
nga makimallak ta kuman na nepangit-
uldu ni mina Hwanen ta ituldu na kiden,"
kunna.
2 A ya nebar ni Hesus tekid a
"Am makimallak kam ta Namaratu a
kumanin ya uhohugan muy:
'Ay, Afu, nga Dama mi ta langit,
ampade madaydayawan ya ngagan to
ngamin kiden lugar,
petta sa ikamat da ya ngagam, ikid na
makituray kid teko.
3 A ikallak na kami hapa, te atadan na
kami ta kanan mi ta kinanghahaw.
4 A pakoman na kami haen ta li-
wat mi kiden, te pakoman mi hapa ya
makaliwat tekami.
A awena kami doban ta pagliwatan
mi. Amen,' " kunna.
5 A ya netulfu na hapa ta netuldu na en
nga pakimallak da a intu yan:
"Am angarigan ta itta ya sangaili na
takday tekamuy nga dumatang ta tangn-
gan na hiklam, ikid na awan ta ipakan
na tentu, a awena hud ange gumatut ta
karuba na en?
6 Te ya ibar na sangaw tentu a
'O, kofun, pagatutan nak haen ta tallu
supa la, te itta ya sangailik nga bagu
dumatang, a awan ta ipakan ku tentu,'
awena hud kumin tentu?
7-8 A am tabbagan na hapa ta
'O awenak tabtabangan O, te nelitup
ya bali in. Awek makaatad ta ayanin,
te makakasidug kamin na anak kiden,'
am kunna,
a awena hud pakolangan na magadan-
gen gafu ta magkofun kid? A maski am
awena ikayat imivwat gafu ta pagkofun
da, am pakolangan na la a imivwat hala
sangaw petta iatad na ya masapul na gafu
ta awena magimmang na magadangen.
9 Ammi bakkan ta kunna ten na gagangay
na Namaratu, te am itta ya masapul muy
a adangan muy mantu la tentu, a iatad na
hala tekamuy. Te am pake apagan muy
ya ikayat muyen tentu a ituldu na hala
tekamuy. A am intu ya pake baran muy a
tabbagan na kam hapa.
10 Te ya magadang tentu a yen ya atadan
na, a ya magapag tentu a yen ya ituldu na,
a ya mangbar tentu a yen ya tabbagan na
hapa.
11 "Te am angarigan mina ta magadang
ya anak muy ta daldalag a ulag hud ya
iatad muy?
12 A am iplug ya adangan na a mang-
gagama hud ya iatad muy?
13 A yen mina ya pagnonotan muy, te
ikamuy nga seliwat a amu muy haman
ya mangatad ta kappyanan ta anak muy.
A pake mekatalak para ya Dama muye-
wan Namaratu nga mangatad ta mappya
ta ngamin kiden magadang tentu, te doban
na ya Kahalwa na en nga manguffun teka-
muy."

Ya Pamadakat Da Te Hesus
(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

14 A ta takday ha na araw a patugutan ni
Hesus ya anitu nga nagpaumal ta seanitu
en. A ta nepagtugut na anitu en a nakauho-
hug na ya umalen, a pake nakagtut hapa ya
tolay kiden gafu ta pakapangwa ni Hesus.
15 Ammi ya uhohug na kadwan kiden a
"Itta malat ya Satanas tentu nga mayor
na anitu kiden, a yen ta itta ya mabalinan
na nga magpatugut ta anitu," kunda.*
16 (-)
17-18 Ammi dana amu ni Hesus ya nonot da,
a tinabbag na ya uhohug da;
"Am kakurugan mina ta Satanas ya
nangatad ta pakapatugut ku ta sakā an-
itu na kiden a nakikattway mantu ya
dafu da en tekid, a naperdin mina ya
patarabaku na tekid. Te maski am had
sin na gubyernu am makikattway ya to-
lay na kiden nga magtatāpil a awena hud
sangaw maperdi na gubyernu da? Ku-
manen hapa am makikattway mina ya
makipagyan kiden ta takday na bali a
maperdi hapa ya pagkakahulun da.

* **11:15** Ya bersikulo 16 a netulfu ta 29 petta matarus ya bida.

19 A am uray muy ta Satanas ya pangalapan ku ta pakapatugut ku ta anitu a had sin mantu ya pangalapan na kagitta muy kiden ta pakapatugut da? Ikid mantu sangaw ya mangipasikkal ta pagkilluyan na razon muy.

20 "Ammi ta kakurugan a patugutan ku ya anitu gafu ta pakapangwa na Namaratu, a yen mina ya pakkamun muy ta ittan tekamuy ya nesaad na Namaratu nga magturay ta ngamin.

21-23 "A yen mina ya pagnonotan muy, te ya awan makikahulun teyak a mekwenta ta ikatupag nak, a ya awan makipagammung teyak a mekwenta ta mangkutkutet. A am itta ya nakagubat ta bali na takday gafu ta ibbalan na kiden a awena sangaw burungan ya nagubat na en bali. Ammi am ange ya masmasikan ammi tentu a perdin na ya ibbalan na kiden nga nekatalak na kapye na patugutan ya nanggubaten, a itoli na ya bali ta makabali en.

Ya Bida Na Pagtoli Na Anitu
(Mt 12:43-45)

24 "A am angarigan ta itta ya nagtugutan na anitu a nonotan muy mina ya uray na anitu en, te ange makakalkalay ta bagbagetay kiden nga magapag ta pagyanan na, ammi gafu ta awan ta maapagan na a '**Asakay, paruban ku la magtoli ta nagtugutan ken,**' kunna.

25 A am maita na ta nagmappyan ya tolayen, ikid na awan ta mangihangat tentu

26 a ange bit mangalap ta pitu ta sakā anitu na kiden nga pake duldulay ammi tentu, a sa simarok kid na petta magyan kid ta tolayen. A pake nagduldulay ya kasasaad na tolayen ta pagyan na pitu kiden anitu ammi ta ketta para la na takdayen," kunna.

27 A ta nepaguhohug nan ta isin a ka-ma la nagsitang hapa ya takday babbay nga nekihu ta tolay kiden nagdangag;

"Nagāsāt kad i hinam, Aleng, nga naganak teko ikid na nagpasusu teko," kunna.

28 A ya tabbag hapa ni Hesus a

"Kustu ya uhohug mina, Ina, ammi pake nagāsāt para ya mangdangag ikid na mangitug ta uhohug na Namaratu," kunna.

Ya Pangihuya Ni Hesus Ta Magadang Ta Pakaitan
(Mt 12:38-42)

29 (v 16,29) A ya uhohug hapa na kadwan kiden te Hesus a

"Itta mina ya ipaitam tekami ta pakapangwam, petta pakaitan mi am Namaratu ya nangidob teko," kunda, te pangparuba da tentu. A pake imaddun hapa ya tolay kiden ange magdangag tentu. A ya netabbag na tekid a

"Kuga nagdupal ya tolay kidin ta ayanin nga kanayun magadang ta pakaitan da. Ammi awan sangaw ta mepaita tekamuy, te mappya ta intu pagnonotan muy ya nakkwa te mina Honasen.

30-32 Te linintuk bit na ikanen kapye na neadwa ta mekatallu araw a natolay hala i mina Honasen, a yen ya nakaitan na taga Ninaba kiden ta Namaratu ya nangidob tentu, a nagbabawi kid hapa gafu ta nepadangag ni mina Honas tekid. Ammi ya itta in sin nga mangipadangag tekamuy a pake malmalalaki para ammi te mina Honasen, a soysoyan muy haman ya uhohug na tekamuy. Ammi am nasin sangaw ya Tolayin taga Langit a matolay hala sangaw ta kuman ni mina Honasen, a yen sangaw ya pakaitan muy ta Namaratu ya nagafun na. A sangaw ta araw na pangpagang na Namaratu a ya taga Ninaba kiden ya mangpaliwat tekamuy gafu ta awemuy nangurug.

"A yen para sangaw ya takday mangpaliwat tekamuy ya babbayen ari ta lugar na Syiba, te nagafu haman ta pake adayu na lugar, petta dangagan na ya amu ni mina Ari en Solomun nga neatad na Namaratu tentu, ammi ya itta in sin tekamuy a pake malmalalaki para ya amu na ammi te mina Solomun, a awemuy haman kurugan.

33 "Ya inuhohug ku takamuy ta ayanin a kuman na zilag nga pinagatangan ku, a gustu ya dakar na petta maita muy ya ikayat na uhohugan.

34 A ya mata muy kidina ya mangatad mina ta dakar na bari muy, a am mappya ya mata muy a sa madakaran ya ngamin bari muy. Ammi am dulay ya mata muy a sugiram hapa sangaw ya ngamin bari muy.

35 A imugudan muy mantu, te am kakurugan ta masugiram ya pahig muy ta madakar a melogot kam.

36 Te am mappya la ya ngamin nonot muy petta awan pulus ta sugiram na a kanayun madadakkaran kam ta kuman na pangdakar na zilag ta bari muy," kunna.

Ya Pangtabarang Ni Hesus Ta Pariseyu Kiden
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

37 A ta nekabalin ni Hesus nagbida a itta ya takday Pariseyu nga nangagagay tentu ta bali na en petta makikkanan kid, a umange mantu i Hesus nga nakiatubang ta kadwan kiden.

38 Ammi nakagtut hapa ya Pariseyu en te Hesusen gafu ta awena nagbaggaw ta

kuman na gagangay na Hudyo kiden kapye
na mangan. A gafu ta nakagtut ya Pariseyu
en a itta ya nebar ni Hesus tentu;
39 "A ta kuman na ikamuy nga Pariseyu
a pakappyan muy ya bari muy petta is-
pot ya maita na tolay, ammi ilemad muy
haman ya itta ta nonot muy nga paging-
gum muy ikid na kompormi na dulay.
40 Kuman na awan ta nonot muy, te ya
namadday ta bari tam a pinadday na hapa
ya nonot tam. A am pabaggaw na ya bari
muy a awena hud pabaggaw ya nonot muy
hapa?
41 Mapmappya mantu ta dana bag-
gawan muy ya nonot muy a sakā mabag-
gawan hapa sangaw ya ngamin barbari
muy.
42 "Ammi mapa-gang kam sangaw nga
Pariseyu, te am iatad muy ya mekama-
fulu en ta Namaratu ewan a pake sukatan
muy ta mappya petta awena nasurok ikid
na awena makurang. Ammi ya pake mes-
asita en nga patarabaku na tekamuy nga
matunung ikid na mangidduk tentu a yen
kid haman ya taliban muy. Mapmappya
ta yen kid mina ya pake nedulot muy
kontodu pangiatad muy ta mekamafulu
ta kwa muy.
43 "A mapa-gang kam para nga
Pariseyu, te am makigimung kam a pilin
muy ya kaispotan na pagtuttudan, a am
itta kam ta kaddun na tolay a karagatan
muy hapa ya pangdayaw na tolay kiden
tekamuy.
44 A mapa-gang kam para sangaw, te
kuman kam na malabag nga awena maita
na tolay kiden, a matapangan kid gafu ta
pakihulun da tekamuy, te aweda maita ya
pakatapangan da," kunna.
45 A gafu ta inuhohug ni Hesus a tumab-
bag hapa ya takdayen mangituldu ta linti-
gen nga kahulun na Pariseyu kiden.
"Namatan kami hapa, Mistro, gafu ta
inuhohug mu ta Pariseyu kidin," kunna.
46 "Mapa-gang kam hapa sangaw nga
mangituldu," kunna hapa ni Hesus tentu,
"te addu ya patarabaku muy ta awena
mabalinan na tolay kiden, a awemuy kid
hapa uffunan ta maski assang la.
47-48 A mapa-gang kam para sangaw,
te daggan muy ya liwat na dadagkal muy
kiden nga namapasi ta aglavun kiden na
Namaratu, te am appiyan muy ya tatānam
na aglavun kiden a tunan muy kid hapa ta
magmagannud na ispot, te ape madamdam
kam tekid. A mekabat kam mantu ta pagli-
wat na dadagkal muy kiden, te tulad la ya
pagdamdam na nonot muy tekid.
49 A gafu ta kumanen nonotan muy ya
ibar na Namaratu ewan: a
'**Mangidobak sangaw ta kadwan
para na aglavun ikid na turin ku,
ammi papasin da hala sangaw
ya kadwan tekid, a pagzigā**tan **da
hapa ya kadwan,**' kunna.
50 "A yen ta ikamuy nga itta ta ayanin ya
datangan na kadakalan na pangpa-gang
na Namaratu gafu ta pasi na aglavun na
kiden addet ta nekaparatu na lutakin.
51 Kakurugan ta ikamuy ngamin nga
itta ta ayanin ya pa-gangan na Namaratu
gafu ta ngamin kiden pinapasi na dadagkal
muy kiden namegafu te mina Abel addet te
mina Zikaraya nga pinapasi muy ta hahat
na pangiatangan ikid na kapilya.
52 Mapa-gang kam sangaw ikamuy
mangituldu ta lintig na Namaratu, te
newarad muy haman ya ikayat na
uhohugan na lintig na en gafu ta awemuy
ikayat mesipat ta nekari na en, a nelogot
hapa ya mayat kiden mesipat gafu
tekamuy," kunna.
53 A ta nepagtugut ni Hesus ta bali en a
sakā nehulun hapa ya Pariseyu kiden ikid
na mangituldu kiden, te pasikkalan da ya
pagpohut da tentu,
54 talo am itta sangaw ya ibar na nga
pangidaruman da mina tentu.

12

Ya Pangituldu Ni Hesus Ta Rinibribu Na Tolay

1 A ta pagbabida da para la ta dalan a
kimalihung te Hesus ya rinibribu na to-
lay addet ta naginglublubeg kid, te ikayat
da dangagan ya ituldu na. Ammi dana
naguhohug bit i Hesus ta ituldu na kiden
nga nekihu tekid.
"Mappya ta palanan muy ya gagangay
na Pariseyu kiden te magimmamappya
kid la.
2 Ammi maski am tappanan da ya kadu-
lay da ta ayanin a sa maukadan hala san-
gaw, a mepakamu hala sangaw ya ngamin
nelemad da.
3 A mappya mantu ta appiyan muy
hapa ya uhohugan muy, te maski am anu
ya nean-anisat muy ta agyan na sugiram
ikid na umag na bali muy a mepadangag
hala sangaw ta dakar petta sa madangag na
ngamin tolay.
4 "A maski am itta ya mayat mamapasi
tekamuy gafu ta gagangay muy a awe-
muy la magtalaw tekid, te maski am pa-
pasin da kam a awan ta makkwa da ta
kahalwa muy.
5-7 Intu mina pagnonotan muy ya pas-
sik kiden, te maski am malogon ya paga
da ta dapun a awena kid kaliwatan na Na-
maratu maski ta takday la. Ammi pake
mesasita kam para tentu ammi ta addu na
passik, te dana nabilang nan ya ngamin
kiden huk muy. Awemuy mantu magtalaw

ta dumatang tekamuy, te mapmappya hud
la ta burungan muy ya pagliwat muy ta
Namaratu, te intu haman ya makapapasi ta
bari muy pase makewarad ta kahalwa muy
ta pangtaguhali na tekamuy, a yen mina ya
italaw muy.
8 "A ya uhohug ku para tekamuy a
maski am inya ya mangibosag ta pangu-
rug na teyak ta atubang na tolay a yen
hapa sangaw ya ibosag ku ta atubang na
anghel kiden na Namaratu.
9 Ammi ya mangilemad teyak ta
atubang na tolay a ilemad ku hapa ta
atubang na anghel kiden.
10 A maski am itta ya maglibak ta To-
layin taga Langit a mabalin mapakoma,
ammi ya mamadpadulay ta tarabaku na
Kahalwa na Namaratu a awena mabalin
mapakoma.
11 A am angarigan ta itta ya mangpali-
wat tekamuy ta umag na kapilya da, ono
atubang na dafu da, ono gubernador da, a
awemuy la burungan ya tabbag muy,
12 te sangaw am ittan ya kustu na
paguhohug muy a ituldu na kam na Ka-
halwa na Namaratu ta uhohugan muy,"
kunna.

Ya Itabarang Ni Hesus Ta Pumassil Ikid Na Maginggum

13 A ta pangituldu para la ni Hesus a itta
ya takday lalaki nga nangbar tentu.
"Mistro, ibar mu haen te kakaken ta
ibingayan nak mina ta nesirak ni mina-
maken," kunna.
14 Ammi ya tabbag ni Hesus tentu a
"Iyak hud ya nesaad ta lugar na kwes?
Bakkan haman ta iyak ya makkamu am
piga mina ya kwam," kunna.
15 A ya uhohug na para tekid ngamin nga
magdangag a
"Pake imugudan muy ta awemuy mag-
inggum ta pagba-nang muy, te maski am
piga ya kaddu na kwa muy a bakkan ta
yen ya mangatad ta pagkappyanan muy,"
kunna,
16 otturu binida na tekid ya keangarigan na
takday naba-nang.
"Itta ya takday naba-nang ta idi, a nag-
surok ya naalap na ta mula na kiden.
17 A ya uhohug na ta nonot na en hapa
la a
'Asakay, anu mina ya kwan ku ta
kaddu na apit ku, te awan haman ta
pangiappiyan ku,' kunna.
18 'Mappya ta pasatsat ku ya gitad
ku kiden, te magpapaddayak ta kadakalan
na kamarin, petta gustun sangaw pangiap-
piyan ku ta ngamin irik ku ikid na kadwan
kiden kwak.
19 A awek na sangaw magburung, te
itta haman ya ngamin teyak maski abat
ta addu na darun. A mappya te awek na
sangaw magbannag magtarabaku, te man-
ganak la ikid na magidda yak ta talak ku,'
kunna ha na nonot na.
20 "Ammi tumubbat hapa ya Namaratu
nga naguhohug tentu.
'Iko ya awan ta nonot, te masi kan
sangaw ta hiklamin yan, a amum
para sangaw am inya ya makākwa ta
ngamin neappiyam,' kunna.
21 A kumanen hapa sangaw ta maguknud ta
pagba-nang na ta katolay na sin am awan ta
pagba-nang na ta Namaratu," kun ni Hesus
tekid.

Ya Kadwan Para Netuldu Na Ta Ituldu Na Kiden

(Mt 6:25-34)

22 A sangaw nedulot ni Hesus ya uho-
hugan na ta ituldu na kiden;
"Yen ya uhohugan ku tekamuy ta awe-
muy mina burungan ya pagkatolay muy
am anu sangaw ya kanan muy ikid na
inuman muy, a awemuy mina burungan
am anu sangaw ya pagbarawasi muy.
23 Te Namaratu haman ya nangatad ta
bari muy ikid na angat muy, a awena hud
iatad ya magserbi ta angat muy ikid na bari
muy?
24 Intu mina pagnonotan muy ya ma-
manuk kiden, te aweda haman magmula
ikid na maggapas, yaga aweda haman
maguknud ta kanan da. Ammi mangan kid
hala, te Namaratu ya makkamu ta kanan
da. Ammi tekamuy a pake mesasita kam
tentu ammi ta mamanuk.
25 A maski am magburung kam a itta
hud ya medagga ta pagkatolay muy maski
ta takday oras gafu ta pagburung muy?
26 A am awan ta medagga muy maski ta
assang la ta pagkatolay muy a annun muy
mantu burungan ya dakdakal para?
27 Itan muy hapa ya lappaw kiden awa
aweda haman magbannag magdaget ta ku-
man na barawasi da, ammi magispot kid
hala. Te pake is-ispot kid ammi te Ari en
mina Solomun, te awena haman negitta na
kalalaki na pagbarawasi na ta kalalaki na
lappaw kiden.
28 A am kumanen mantu ya kalalaki na
pabarawasi na Namaratu ta kaddat kiden
nga makalimagan kapye da matongradan
a awan hud ta pangkenga na tekamuy ta
pagbarawasi muy?
"Anu haman ta assang la ya pangikata-
lak muy tentu?
29 Awemuy mina burungan am had ya
pangalapan muy sangaw ta kanan muy ikid
na inuman muy,
30 petta awemuy megitta ta awan kiden
makkamu ta Dyos muy, te yen kid ya kuga
mafulotan nga magburung ta pagkatolay

da. Ammi ya Dama muy ewan ya makkamu
ta ngamin masapul muy,
31 a mappya mantu ta karagatan muy
ya ikayat na en tekamuy, a sa medagga hala
sangaw ya ngamin masapul muy.
32 "Awemuy mantu magburung, te ika-
muy ya kuman na pastorān na Dama
muyewan, a ikayat na ta ikamuy ya mesi-
pat tentu nga magturay ta ngamin.
33 A mappya ta ilaku muy ya kadwan
kiden kwa muy petta itta sangaw ya iuffun
muy ta napanglaw kiden. Te am kunna
ten ya tarabakun muy a mauknud ya ba-
nang muy ta langitewan nga awan magdan
ikid na awan maazi tekamuy, te awan ta
magtakaw ten ikid na awan ta ulolag nga
magkan ta kwa muy.
34 A mappya ta kunna ten, te am itta la
ta Namaratu ewan ya pake kengan muy a
yen la ya nonotan muy.
35-36 "A kumanen hapa a mappya ta
makigitta kam ta tagabu kiden nga awan
masidug, te sigida makaparan kid talo am
ka-ma la dumatang ya dafu da en nga
umange nakipyesta. A dana nagpagatang
kid hapa, petta alistun da ihukat.
37 A nagāsāt sangaw ya awan kiden
mangikasidug ta datang na dafu da, te pag-
tuttudan na kid hapa sangaw ta lamesa na
en, kapye na kid pakanan.
38 A maski am awena dumatang abat
ta tangngan na hiklam ono nagkarawan a
pake magāsāt kid para am dana nakaparan
kid ta datang na.
39 "A itan muy hapa ta awemuy san-
gaw parigan ya natulisan ta bali na, te
am dana amu na mina ya oras ya iange
na tulisan a awena mina nasidug, petta
awena mina natulisan na bali na en.
40 A yen mina ya nonotan muy petta
dana nakaparan kanan ta datang ku, te
am pahig muy sangaw ta awek para la du-
matang a yen hala sangaw ya datang ku,"
kunna.

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Pagtoli Na

41 A gafu ta uhohug ni Hesus a nagpohut
hapa i Pedru tentu,
"Afu, ikami la de ya pangibaram ta
keangarigan kidin, ono isipat mu hapa
ya ngamin kidin kimalihung ta isin?"
kunna.
42 "A maski am inya na tolay nga
makanonot ikid na mekatalak," kunna
hapa ni Hesus, "te yen sangaw ya
patudunan na dafu na en petta magturay
ta kadwan kiden tagabu na ta bali, a intu
hapa sangaw ya makkamu ta kanan da.
43 A am mekatalak hapa ya
pinatudunan na en a pake magāsāt para,
44 te intu sangaw ya paturinan na nga
manaron ta ngamin kiden pagba-nangan
na.
45 Ammi am pahig na tagabu en ta
mabayag para ya pagtoli na dafu na en, a
intu la tarabakun na ya mangan ikid na
uminum ikid na magillaw, ikid na magpal-
paluk ta kadwan kiden tagabu.
46 A kakallak hapa sangaw am pagka-
ma na ya datang na dafu na en gafu ta
awena nakaparan. A pa-gangan na sangaw
na dafu na en, petta mesipat mapa-gang ta
awan kiden mekatalak.
47-48 "A am itta mantu ya makkamu ta
patarabaku na dafu na en ta awena idulot
a dakdakal sangaw ya pangpa-gang na
dafu na en ammi ta awanen makkamu.
Te ya naatadan ta addu a masapul ta
ad-addu sangaw ya itoli na, ammi ya
naatadan ta medyo assang la a assang
hapa ya itoli na," kunna.

Ya Pagkakattway Na Tolay Kiden Gafu Te Hesus

49 A ya netuldu para ni Hesus tekid a intu
yan:
"Yen ya umeyan ku ta lutakin petta
ipurwak ku ya afuy ku ta ngamin paglele-
huten, a ampade gumatang na mina.
50 Ammi mappya ta dana attaman ku
bit ya takwan na zigat, a mabanta yak na
addet ta awena pakabalin.
51 A gafu ta neangek ta isin a pahig muy
de ta iyak sangaw ya kaam-ammungan na
ngamin tolay, ammi bakkan, te iyak sangaw
ya kakatkattwayan da,
52 te mamegafu ta ayanin am itta ya
lima na tolay ta takday bali a maghahulun
ya kadwan nga makikattway ta kadwan ki-
den,
53 te ya lalaki en a makikattway sangaw
ta anak na en lalaki. A ya babbay hapa a
makikattway sangaw ta anak na en babbay.
A ya katahungan na takday a makikattway
hapa sangaw ta manuhang na en," kunna.
54 A ya uhohug na hapa ta kaddun na
tolay kiden a
"Am maita muy ta magkulam na a
'**Magudan na sangaw O,**' kummuy, a
kustu magudan.
55 A am nagafu ta abagatan ya pad-
daden a '**Mapatu sangaw O,**' kummuy
hapa, a kustu magpatu.
56 Ammi ape malalaki kam, te amu muy
lavunan ya dumatang gafu ta pakaitan ta
langit ikid na lutak, ammi ya ipaita na
Namaratu tekamuy ta ayanin a awemuy
haman malasin.
57 "Mappya mantu ta ulin muy ya nonot
muy, petta mangnonot kam ta matunung
na nonot.

58 Te am medarum ka sangaw ta
atubang na kwes a mapmappya ta dana
makikappya ka mina ta mangidarumen
teko ta awem para nakadatang ta kwes, te
am nedarum na kan a paalap na ka na kwes
ta mangbalud teko,
59 a kakurugan ya ibar ku teko ta awem
sangaw makauhet addet ta awem pakekaru
ta ngamin liwat mu," kunna.

13

Ya Pangipapilit Ni Hesus Ta Pagbabawi Na Tolay

1 A ta pangituldu para la ni Hesus a itta
ya ange kiden nangidanug tentu, te bidan
da ya taga Galileya kiden nga pinapasi na
suddalu kiden ni Gubernador Pilato.
"Kakallak ya nangatang kiden, te di-
natangan na kid na suddalu kiden teki-
den mangatang, a nagkakihu ya daga da
ta daga na atang da kiden," kunda tentu.
2 A ya tabbag ni Hesus tekid a
"Pahig muy de ta pake dulay ya pina-
pasi da kiden ammi ta kadwan kiden nga
taga Galileya, a yen ta nepalubus na Na-
maratu ya pasi da?
3 Ammi bakkan ta kunna ten, te am
awemuy magbabawi ta gagangay muy ta
ketta para na angat muy a megitta kam
sangaw ta napapsi kiden.
4 A nonotan muy hapa ya mafulu walu
kiden nga inigsilan na bali en ta iten
Silowam, te pahig muy de ta nasi kid gafu ta
pake dulay kid ammi ta kadwan kiden taga
Herusalem,
5 ammi bakkan haman ta kunna ten, te
am awemuy magbabawi ta gagangay muy
ta ketta na para na angat muy a megitta kam
hapa sangaw tekid," kunna.
6 A sangaw binida na hapa ya takday
keangarigan ta pangipasikkal na tekid.
"Itta kan ya nagpamula ta fun na higos
ta lutak na en, a ta pagdakal na higosen
a enna mina alapan ya mayan na kiden,
ammi awan haman ta mayan na. A kuma-
nen la kumanen abat ta tallu darun.
7 A ya uhohug na ta manaronen ta mula
na kiden a
'Nekatalak ku haman ta magmayan
ya higosin abat ta tallu darun, ammi
awan haman. Mapmappya ta tukadam
na, te afutan na la ya taba na lutakin,'
kunna kan.
8 Ammi ya tabbag kan na manaronen
tentu a
'Awem la bit, Afu, te indagam mina
abat ta takday para darun, te lehutan
ku kalin kapyek tunan ta abuno na.
9 A am magmayan sangaw ta takday
darun a awan kad mappya, ammi am awan
a tukadan ta,' kunna kan.
A mappya ta yen hapa ya pagnonotan
muy," kun ni Hesus tekid.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Babbayen Nagkavub

10 A ta takday ha na araw na agimmang
a nangituldu ha i Hesus ta umag na kapilya
da,
11 a itta hapa ten ya takday babbay nga
pake nagkavub, a awena nauyad ya addag
na en, te itta ya anitu na nga nangpakavub
tentu abat ta mafulu walu darun.
12 A ta nepakaita ni Hesus tentu a binaran
na.
"Ina, itam awa naubadan kan ta
pagkavub mu," kunna,
13 otturu nesi-ged na hapa ya kamat na
tentu, a alistu nagtunung ya addag na en, a
dinayawan na ya Namaratu.
14 Ammi ya presidente na kapilya en a naka-
poray na te Hesus, te awena kan nginilin ya
araw na agimmang awa nagtarabaku kan
ta nepagpamappya na ta babbayen, ammi
ya tolay kiden ya nehuya na.
"Itta haman ya annam na araw ta pag-
tarabaku tam, a yen kid mina na araw
ya iange muy ta isin am ikayat muy mag-
pauru ta takit muy, a bakkan mina ta
araw na agimmang," kunna.
15 Ammi tinabbag hapa ni Hesus ya uhohug
na en ta
"Kuga magimmamappya kam, te am
ikamuy haman a awemuy hud ubadan ya
anwang muy ikid na kabayu muy ta araw
na agimmang, petta emmuy kid penu-
man.
16 A kumanen dulay hud am araw na
agimmang ya nekaubad na kagitta muyin
tolay nga nagalutan ni Satanas abat ta ma-
fulu walu darun?" kunna.
17 A gafu ta inuhohug na en a namatan
na hapa ya nakitapil kiden tentu. Ammi
pake natalakan ya kadwan kiden te Hesus,
te malalaki ya ngamin tinarabaku na.

Ya Keangarigan Na Pangikerutan Na Namaratu

(Mt 13:31-33; Mk 4:30-32)

18 "Anu mina ya pangigittan ku ta itu-
rayan na Namaratu, a anu mina ya kean-
garigan na?" kun ni Hesus.
19 "A meangarig ta pake kaassangan na
hukal nga imula na tolay, te sangaw
am dakal na ya mula na en a nagbalin ta
kadakalan na ngamin kiden mula, te magge
kuman na kayu, petta yen ya eyan na ma-
manuk kiden pagumukan," kunna.
20-21 "A meangarig para ya iturayan na
ta kuman na tāpirit na asin nga mekihu ta
lappa, te gafu ta asinen a sa maasinan ya
ngamin lappa," kunna.

Ya Bida Na Awan Mapasarok Ta Pangikerutan Na Namaratu
(Mt 7:13,14,21-23)

22 A ta nekabalin ni Hesus ta iten a nagtugut, te magdulot ta ili na Herusalem, a
nangituldu hapa ta kadwan kiden ili ikid na
babali nga sinaned na ta inange na en.
23 A itta hapa ya takday nga umange nagpohut tentu;
"Afu, assang la hud sangaw ya mekerutan ta pangpa-gang na Namaratu?" kunna.
24 A ya uhohug na hapa a
"Addu sangaw ya mayat simarok ta pangikerutan na Namaratu, ammi melogot kid sangaw, te nailat ya sasarokan na en. Mappya mantu ta afuran muy ya simarok,
25 te am indagan muy ya kelitup na sasarokanen kapye muy mina simarok a '**Afu, Afu, hukatan kami O,**' kummuy sangaw, ammi itabbag na sangaw ta '**Aweta kam amu am inya kam,**' kunna.
26 'Atsi O, Atsi O,' kummuy hapa sangaw, 'awa ikami haman ya kahulum kiden nga nakikkanan teko ikid na nakipaginum teko, a ume ka haman nangituldu ta lugar mi,' kummuy hapa sangaw.
27 Ammi ya uhohug na sangaw tekamuy a
'Maski kunna ten aweta kam haman amu am inya kam. Umadayu kanan mantu teyak, te dulay ya tarabaku muy,' kunna hapa sangaw tekamuy.
28 A am maita muy sangaw ta madugiman kam mehulun teg Abraham ikid ni Isaac ikid ni Hakob ikid na aglavun kiden ta agyan na iturayan na Namaratu a magtatangit kam sangaw anna magngaritam ya ngipan muy ta zigat muy.
29 Ammi addu sangaw ya makasarok ta Hentil kiden nga magafu ta ngamin paglelehutin, a makikkanan kid ta kadwan kiden ta pagariyan na Namaratu, ammi tekamuy a madugiman kam.
30 Te ya awan kiden mina makasarok ta uray muy a yen kid sangaw ya simarok, a ya makasarok kiden mina ta uray muy a yen kid sangaw ya madugiman," kunna.

Ya Pagdamdam Ni Hesus Ta Taga Herusalem Kiden
(Mt 23:37-39)

31 Awena pake nabayag a umange ya kadwan kiden Pariseyu nga mangibar te Hesus.
"Mappya, Afu, ta umadayu kan ta isin, te doban kan ni Ari en Herud ya mamapasi teko," kunda.
32 Ammi ya uhohug na hapa tekid a
"Kuga mangayayyaw ya ari ina. Magtoli kanan tentu a ibar muy ta awek magbilag, te idulot ku la ya tarabakuk ta isin nga magpatugut ta anitu ikid na magpamappya ta magtatākit kiden, kapyek ibalin ya gafu na umeyan ku ta isin.
33 Yen sangaw ya ibar muy tentu, te maski am anu ya panatalaw na teyak a mappya ta idulot ku la ya umange ta ili na Herusalem. Te gagangay ta yen ya pangpapasin da ta aglavun na Namaratu," kunna tekid,
34 otturu nanalasigak hapa gafu ta damdam na ta taga Herusalem kiden.
"Ay, anak ku taga Herusalem; Mamengpiga yak mina nga nangikerutan tekamuy ta kuman na manuken nga mangukup ta piyak na kiden, ammi awemuy ikayat, awa papasin muy hud la ya aglavun kiden na Namaratu nga dinob na tekamuy.
35 A makkamu kanan mantu ta lugar muy, te pagurayan na kam na Namaratu. A ibar ku tekamuy ta awedak sangaw maita am awemuy ulin ya nonot muy, petta dayawan muy ya dinob na Namaratu ta pinakabari na tekamuy," kunna.

14

Ya Pagpamappya Ha Ni Hesus Ta Araw Na Agimmang

1 A ta takday ha na araw na agimmang a umange i Hesus nakikkanan ta bali na Pariseyu en nga presidente na kapilya. A ya kadwan kiden Pariseyu nga kahulun na makābali en a aitan da am anu sangaw ya kwan ni Hesus,
2 te itta hapa ten ya takday lalaki nga pake nagbagbaga ya kamat na kiden ikid na takki na kiden, a umatayuk ta atubang ni Hesus.
3 A gafu ta kumanen a itta ya pinohutan ni Hesus ta Pariseyu kiden ikid na mangituldu kiden nga mangaita tentu,
"Anu ya uray muy, kustu am pagmappyan ku ya tolay ta araw na agimmang ono awan?" kunna.
4 Ammi aweda haman nagsitang. A sini-ged na mantu ya lalaki en pinagmappya, kapye na pinatugut.
5 A ya uhohug ni Hesus ta nangaita kiden tentu a
"Am angarigan mina ta neavut ya anwang muy ono kabayu muy, a had sin hud tekamuy ya awan mangigon tentu maski ta araw na agimmang?" kunna tekid.
6 Ammi awan hapa ta metabbag da tentu.
7 A sangaw pake itan ni Hesus ya gagangay na tolay kiden nga ginawi na Pariseyu en ta bali na, te alistu kid magpili ta agtogkokan ta bikat na magpamakanen. A yen ta tinabarangan na kid ni Hesus ta takday keangarigan.

8 “Am angarigan ta itta ya manggawi
tekamuy ta pagpamakan na magboda, a
awemuy mina pagtuttudan ya kaispotan
na lugar talo am yen ya dana neparan ta
mapmappya en ammi tekamuy.
9 Te awemuy amu am ange sangaw ya
nanggawi en a
‘O, kofun, awem la bit magtuttud
ta isin, te yan ya neparan ta sangaili
tamin,’ kunna sangaw tekamuy,
a namatan kam sangaw, gafu ta neakban
kam.
10 Mapmappya mina ta intu pilin muy
ya pake naak-akban, te am maita na kam
sangaw na magboda en a mabalin ta baran
na kam sangaw.
‘O, kofun, anu haman ta magtuttud
ka ta isina nga adayu teyak? E ka
sin, te mappya ta makihebing ka teyak,’
kunna sangaw tekamuy,
a madayawan kanan sangaw ta atubang na
ngamin.
11 Te ya ngamin kiden mangpautun ta bari
da a mapaakban kid sangaw, a ya mang-
paakban ta bari na a yen sangaw ya mapau-
tun,” kunna tekid.
12 A ya uhohug na hapa ta nanggawi en
tekid a
“Am mamadday ka sangaw ta pagpa-
makan a bakkan mina ta kofum kiden,
ikid na kahulum kiden, ikid na naba-
nang kiden ya gawim, talo am itubbat da
ka sangaw gawin ta pagpamakan da, a
metoli hala teko ya kuman na nagastum
tekid.
13 Mapmappya mina ta intu sangaw
gawim ya napanglaw kiden, ikid na pilay,
ikid na pukul, ikid na nagdaram,
14 pettam kumanen a pake magāsāt ka
sangaw. Te am awan ta pagsupapak da
teko a Namaratu sangaw ya makkamu nga
mangsagolyat teko ta araw na pangtolay na
ta matunung kiden,” kunna tentu.

Ya Bida Na Kadakalan Na Pagpamakan (Mt 22:1-10)

15 A ta nepakadangag na takdayen kahe-
bing ni Hesus ta binida na en a
“Umpa, magāsāt sangaw ya
makikkanan ta pagpamakan na Nama-
ratu ta pagtogkok na Dafu tamen,” kunna.
16 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
“Itta hapa ya takday nagpamakan ta
idi,” kunna, “a naggawi hapa ta pake
addu na tolay.
17 A ta araw na pagpamakan na en a
dinob na ya ange mangalap ta ginawi na
kiden.
‘Em alapan ya ginawik kiden, te
neparan na ya ngamin kanan da,’
kunna tentu, a umangen.
18 Ammi intu dulay te nagpambar haman
ya ngamin kiden nagawi;
‘Gummatangak garay ta lutak, a map-
pya bit ta eyak itan, a dispensaran nak
na la,’ kun na takday.
19 A ya uhohug ha na takday a
‘Gummatangak garay ta lima paris
na baka, a mappya bit ta eyak kid
paruban pagaradu talo mayat kid, a
dispensaran nak na la,’ kunna hapa.
20 A ya uhohug na takday para a
‘Bagu nabalinak nagboda, a yen ta
awek makaange,’ kunna.
21 “A gafu ta kumanen la kumanen ya
pagpambar da a nagtoli ya dinob na nag-
pamakanen, a nebar na ya ngamin pam-
bar da tentu, a nagporay hapa ya nagpa-
makanen.
‘Alistum mantu ange ta kalsada ki-
den ikid na dalan kiden ta ili, te apam
sin ya napanglaw kiden, ikid na pilay
kiden ikid na daram kiden,’ kunna, a
umangen ha ya daddoban na en.
22 Nepagtoli nan a
‘Afu, nebalin kun ya nepangidob mu
teyak, ammi addu para la ya pagyanan,’
kunna ta dafu na en.
23 A ya uhohug na hapa tentu a
‘E kan mantu ta nahughugtuk kiden
babali, a persam ya tolay kiden nga
ange sin, petta mapannu ya bali kin,
24 te ibar ku la tekamuy ngamin ta
awena sangaw mesipat na palungu kiden
ginawik ta neparan kin,’ kunna.”
A yen ya addet na bida ni Hesus tekid.

Ya Ipasikkal Ni Hesus Ta Dumagdag Tentu

25 A tentu en nagtugtugut ta dalan a
mehulhulun hapa tentu ya pake addu na
tolay. A nagtayuk bit i Hesus, kapye na
nagbalittag nagbida tekid.
26 “Am itta tekamuy ya mayat magbalin
ta itulduk a mappya ta iyak ya pake ikayat
na ammi ta dama na, ikid na hina na,
ikid na atawa na, ikid na anak na kiden,
ikid na kabagis na kiden, a maski ta angat
na, te am awan a awena makapagbalin ta
itulduk.
27 A maski am inya mina ya dumagdag
teyak am awena iwasa ya pasi na a awena
mantu makapagbalin ta itulduk,” kunna
tekid.
28 Otturu netulfu na hapa ya duwa na
keangarigan, te ye-yen ya mangipasikkal ta
nebar na en tekid.
“Am itta mina ya magbali ta dakal,”
kunna, “a dana bilangan na bit ya pirak
na kiden petta amu na am makalannat
addet ta kabalin na bali na en.
29 Te am intu la sangaw mabalin ya
arigi na kiden kapye na maafut ya pirak

na kiden a awena mantu sa mabalin na
ngamin bali na, a ikakatawa na sangaw na
tolay kiden.
30 ‘Itan muy ya parayag na magbali
en mina ta dakal awa awena haman
mebalin ya negafu na en,’ kunda san-
gaw.
31 “A kumanen hapa ta ari en nga ange
mina makigubat, te am angarigan ta pake
ad-addu ya suddalu na katapil na en
ammi ta suddalu na kiden a dana itan na
bit ta malmalalaki ya suddalu na kiden
nga makigubat.
32 Te am awan ta turad da ikid na
kalalaki da nga mangabak ta pake ad-addu
ammi tekid a magtalaw kid na sangaw
mangidulot ta pakigubat da, a masapul ta
timuluk ya dafu da en ta katapil na en.
33 A kumanen hapa teyak, te dana ibar
ku tekamuy ta awemuy makapagbalin ta
itulduk kiden am awemuy dana iwasa ya
ngamin itta tekamuy, petta awek sangaw
melogot gafu ta talaw muy.
34 “Mappya mantu ta kuman na asin ya
dumagdagen teyak, te mappya haman ya
asin. Ammi am mangilogot sangaw ya
dumagdagen teyak a nagbalin mantu ta
kuman na asinen nga imawan ya apgad
na en, A am awan ta apgad na a itta hud
sangaw ya serserbi na?
35 Mapmappya hud la ya attay, te ma-
balin ta meabuno. Ammi ya asinen nga
awan ta apgad na a gagangay ta mewarad.
A am kakurugan ta itta ya bangbang muy
a mappya ta dangagan muy ya bidan kin
tekamuy,” kunna.

15

Ya Bida Na Nawakay Nga Naapagan Hala

1 A ta takday ha na araw itta ya addu
na tolay umange magdangag ta ituldu ni
Hesus, a mehulun tekid ya agsingir kiden to
bwis ikid na kadwan kiden minagliwat.
2 A sakā umange hapa nagdangag ya kad-
wan kiden Pariseyu ikid na mangituldu ki-
den ta lintig, ammi liniblibakan da i Hesus
ta kahulun da kiden.
“Anu haman ta pagdulotan na ya dulay
kiden na tolay, yaga kaatubang na kid
mangan?” kunda.
3 A gafu ta libakan da ya gagangay ni
Hesus a nagbida hapa tekid ta tallu na kean-
garigan:

Ya Kalneru en Nga Netawag

4 “Am angarigan mina ta itta ya tak-
day tekamuy nga magtaron ta magatut na
kalneru ta metawag ya takday, a awena
hud isirak ya siyamafulu siyam, petta
enna apagan ya takdayen?
5 A am naapagan nan a kokolun na
hapa, a sa-bilan na abat ta bali.
6 A am nedatang nan ta bali a awena
hud baran ya kofun na kiden ikid na karuba
na kiden?
‘O ey, magragsak kitanan, te naapa-
gan kun ya kalneruken,’ awena hud
kumin?
7 A kumanen hapa ta Namaratu ewan ikid
na anghel na kiden, te am itta ya mag-
babawi maski ta takday la na magliwat a
dakdakal ya talak da tentu ammi ta siya-
mafulu siyam kiden nga awan ta liwat,”
kunna tekid.

Ya Babbayen Nga Nagwakay Ta Aritut Na

8 “A kumanen hapa ta takday babbay
am mawakay ya takday aritut na ta bali
na, a awena hud magpagatang ta hi-
lag kapye na apagan ya aritut na en ta
ngamin umag na bali en abat ta naapagan
nan?
9 A am naapagan nan a baran na hapa
ya kofun na kiden ikid na karuba na kiden,
‘O ey, magragsak kitanan, te naapa-
gan kun ya aritut ken,’ kunna.
10 A kumanen hapa ta Namaratu ikid na
anghel na kiden, te dakal hapa ya pa-
gragsak da ta pagbabawi na maski takday
nagliwat,” kunna.

Ya Anak Na Laklakayen

11 A ya takday para keangarigan na a
“Itta ta idi ya laklakay nga duwa ya
anak na a azo lālāki kid.
12 A umange hapa ya assangen te dama
na en gafu ta adangan na tentu.
‘Amang, mappya ta iatad mun ya lu-
gar na iatad mu teyak, te magtugutak
na,’ kunna.
A ginadwa na mantu ya ngamin pagto-
layan na ta duwa kiden anak na.
13 A ta nepagpasa na assang la na araw a
inalap na assangen ya ngamin bingay na en,
kapye na nagtugut, a sa nehulun na hapa ya
ngamin pirak na en. A gafu ta kumanen a
umange nagpasyar ta pake adayu na lugar,
a sa ginasto na ya ngamin pirak na ta awan
ta pakait-itan.
14 A sangaw ta nekaafut na pirak na ki-
den a nazigatan hapa, te dinatangan na
agbabisin ta lugaren nga umeyan na.
15 A gafu ta kumanen a umange nangallu
ta takday tolay ten, a dinob na hapa nga
ange magtaron ta bahuy na kiden.
16 A tentu nagtaron ta bahuy kiden a
tagasingatan na hapa ya magbasug ta
kanan na bahuy kiden, te awan haman ta
nangatad ta kanan na.
17 A sangaw nakanonot hapa, a
‘Asakay, mapmappya haman ya
pagyan na mangallu kiden te damaken.

Aweda haman maafut ya ipakan na
tekid, ammi teyak a masi yak na ta
bisin,' kun na nonot na.
18 'Atsi, magtugutak na sin, te du-
matangak te damaken, te makipakoma
yak sangaw tentu. A "Amang," kunku
sangaw, "nakaliwatak na mantu teko
ikid na Namaratu,
19 a awena mabalin ta anak nak,
ammi alapan nak la ta kuman na magyan
la teko mangallu," kunku sangaw tentu,'
kunna.
20 "A gafu ta kumanen a nagganwat
nagtugut ya lalaki en, a dumatang ta lu-
gar na dama na en. A tentu para la sang
adayu ta bali na en a neitan ni dama na
en ta dumatang na, a timalin ya allak na
tentu, a bimilag hapa ya laklakayen nga
ange nangdafung tentu, a inahakupan na
hapa inamu.
21 'Amang,' kun na abbingen, 'pake
nakaliwatak teko ikid na Namaratu,
a awena ta mekwenta ta anak nak,'
kunna.
22 Ammi nagayag na i dama na en ta
tagabu na kiden:
'Ibilag muy sin ya kaispotan na
barawasi, te pagbarawasi na anak kin,
a pangalap muy hapa ta sakalang na
ikid na sapatos na.
23 A emmuy hapa partin ya mataba
en urbun, te gagangay ta ayayatan tanan ya
anak kin,
24 te agu ta nasin, aya natolay hala.
Imawan biten teyak, ammi mappya te it-
tan,' kunna. A namegafu kid na nagayayat.
25 "A tekiden para la nagayayat a itta
para la ta uma ya kadakalan na en nga
magtarabaku. A tentu en hapa dumatang
ta furab a dadangagan na ya magtatokar
ikid na magsasala, a pahig na ta anu ya
kwan da.
26 A pinohutan na ta takday na man-
gallu kiden am anu ya pagayayat da.
27 'A te nanoli ya wagi men, a
nepagparti nig damam ta urbunen,
te pangikatalak da ta dumatang ta
kaskasikanan na bari na,' kun na
mangallu en tentu.
28 "A gafu ta kumanen a naglussaw ya
kadakalanen, a awenan ikayat magdulot
ta umag na bali. A yen ta imuhet ya dama
na en petta pagdulotan na ta bali.
29 Ammi ya uhohug na hapa a
'Itan nak, Ama, awa bababang na
darun ya pagtarabakuk teko ta ku-
man na tagabum, a awek la sinoysoy
ya ngamin nangidobam teyak, ammi
awan para la ta neatad mu teyak, maski
la ta kalakalding, petta pagayayat mi
hapa ikid na kofun ku kiden.
30 Ammi ta pagtoli na anak mina nga
nangafut ta pagtolayam ta nakikadallaw
kiden a pagpartim haman ta urbunen,'
kunna.
31 "A ya uhohug na dama na en tentu a
'Awem la kumin, Aleng, te kwam
haman ya ngamin kwak, te sigida
magyan ka teyak,
32 ammi gagangay haman ta ayay-
atan tam mina ya wagi men, te kuman na
nasi tekitam, ammi natolay hala, te imawan
biten tekitam, ammi mappya te ittan hala,'
kunna."

16

Ya Bida Na Masistema Na Magtaron

1 A ya takday hapa na bida ni Hesus ta
ituldu na kiden a intu yan:
"Itta ta idi ya magtaron ta pagba-nang
na dafu na en, ammi itta hapa ya umange
nangidanug tentu gafu ta afutan na ya ba-
nang na;
'Awem hud amu ta afutan na pinag-
taromen ya ngamin kiden kwam?'
kunna kan ta naba-nangen.
2 A gafu ta kumanen a pinaayagan na ya
pinagtaron na en, a
'Dulay haman ya nadangag kun gafu
ta pagtarom. A mappya mantu ta iatad
mun sangaw teyak ya lista na gatut
na ngamin kiden nakagatut teyak, te
awem na sangaw magtaron,' kunna
kan tentu.
3 A nagburung na hapa ya magtaronen,
'Ahu, dulay yan,' kunna. 'Am azin
nak sangaw na dafu ken a had para
sangaw pagapagan ku, te makafuyak
haman magtarabaku ta madammat, a
mamatak hapa makilimlimut,' kunna
kan.
4 'Atsi, amuk na mantu ya kwan ku O,
petta ikallak nak sangaw na nakagatut
kiden am azin nak sangaw ta pagtaro-
nan kin,' kunna kan na nonot na.
5 "A pinaayagan na mantu ya ngamin
kiden pinagatutan na ta pirak na dafu na
en, ammi tinagtakday na kid. A ya nebar
na kan ta imunnanen a
'Amum am piga ya gatut mu ta da-
fuken nga nelista ta isin?' kunna kan
tentu.
6 'A ya amuk a magatut na lata na
denu,' kunna kan hapa.
'Yeh, alapam mantu ya pinermam a
ulim ya gatut mu ta limafulu la, a alag
mu hapa,' kunna kan na magtaronen
tentu.
7 "A sangaw dumatang hapa ya takday
a
'Amum am piga ya gatut mu ta da-
fuken nga nelista ta isin?' kunna kan
tentu.

‘A amuk ay, te magatut na kaban na irik,’ kunna kan hapa.

‘Yeh, alapam mantu ya pinermam a ulim ya gatut mu ta walufulu la,’ kunna kan ha na magtaronen.

8 “A sangaw neatad na ya lista na gatut kiden ta dafu na en, kapye na nagtugut. A ta nepakkamu na naba-nangen ta sistema na magtaronen a

‘Asakay, kuga masistema ya magtaronen O, petta itta sangaw ya mangikallak tentu am awan ta pagapagan na.’ kunna kan.

A yen mina ya pagnonotan muy,” kun ni Hesus ta magdangag kiden, “te ya gagangay na awan kiden mangurug ta Namaratu a kakurugan ta pake masistema kid ammi ta mangurug kiden.

9 Ammi ya ibar ku tekamuy a mappya hud ta kunna ten ya tarabakun muy petta itta sangaw ya mangikallak tekamuy? A itta hud sangaw ya magpadulot tekamuy ta magnayun na pagyanan gafu ta pagswitik muy?

10 “Am kakurugan ta mekatalak kam nga magtaron ta assang la a gagangay ta mekatalak kam hapa sangaw magtaron ta addu. Ammi am madi ya pagtaron muy ta assang la a gagangay ta madi hapa sangaw ya pagtaron muy ta addu.

11 A am awemuy mekatalak nga magtaron ta gagangayen kaba-nang ta lutakin a itta hud sangaw ya ipataron na Namaratu tekamuy ta magnayunen na kabanang muy.

12 A am awemuy hapa mekatalak nga magtaron ta nepataron na tekamuy a itta hud sangaw ya iatad na tekamuy ta kabukodan na kwa muy.

13 A yen ta awemuy makapagserbi ta Namaratu pase pagba-nang muy hapa, te am duwa mina ya dafu muy a ikayat muy ya takday, a kuman na ikatupag muy ya takdayen, a am idulot muy ya ikayat na takday a aweyan muy ya takdayen,” kunna.

14 A ya Pariseyu kiden hapa a nedangagan da ya binida ni Hesus ta ituldu na kiden a nedadula da, te pake karagatan da ya pagba-nang da.

15 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a

“Ikamuy ya mangsagappya ta bari muy ta atubang na tolay, ammi amu na Namaratu ta dupal ya nonot muy, te ya pagkaragāt muy ta pagba-nang muy a ikatupag na Namaratu,” kunna tekid.*

16-18 (-)

Ya Bida Na Pasi Na Naba-nang

19 A ya uhohug para ni Hesus tekid a intu yan:

“Itta ta idi ya naba-nang na lalaki nga kanayun nagbarawasi ta pake mangina na ga-gamit, a nesipat na ya kuman na kanan na magbaboda ta kinanghahaw.

20 A itta hapa ya napanglaw nga nagngagan te Lasaru nga netabnak da ta irwangan na gibaw na naba-nangen petta makilimlimut, te napilay.

21 A tagasingatan na hapa ya magbasug ta hugta na naba-nangen, a umange hapa ya atu kiden mangzilzil ta gurid na kiden.

22 A sangaw a nasi hapa ya napanglawen, a inalap na anghel kiden ta hebing na gingginafu na en Abraham ta agyan na magpyesta kiden ta langit. A sangaw nasi hapa ya naba-nangen, a netanam da.

23 Ammi pake nazigatan ta pangtaguhalin na Namaratu. A tentu en naglipay a nebatad na hapa ya gingginafu na en Abraham ta adayu, a itta kad i Lasaru ta hebing na en.

24 A nagayag mantu ya naba-nangen te Abrahamen,

‘Kakay Abraham, ikallak nak O, Kakay, te dobam haen sin i Lasaru, petta pasamnayan na ya zilakin ta danum, te kuga mazigatanak ta patu in,’ kunna.

25 ‘A yen mina ya nonotam, anak ku,’ kun ni Abraham tentu, ‘te dana naalap mun ya mappya na kwam ta katolay men, ammi te Lasaru a intu la naalap na ya dulay. A ta ayanin a newasa nan, a ikon ya mazigatan.

26 A ya medagga para ta isin a itta ya dakal na avut ta naghahatan tam petta kumanen a maski am itta ya mayat a awan ta makakalasig tekitam,’ kunna hapa.

27 A ya tabbag na naba-nangen hapa a

‘Am kunna ten mantu, Kakay, a iko bit ya makkamu nga mangidob te Lasaru ta bali ni damaken,

28 te itta ya lima na kabagis ku, a ipasikkal na mina tekid, petta aweda sangaw makaange ta isin agyan na pagzigātān kin,’ kunna.

29 Ammi ya tabbag ha ni Abraham a

‘Itta haman tekid ya uhohug na Namaratu nga nesurat nig Moses ikid na aglavun kiden, a yen mina ya pagnonotan da,’ kunna.

30 ‘On ay, ammi aweda haman dangagan yen kid na surat, ammi am itta mina ya umange tekid nga nagafu ta nagpasi kiden a magbabawi kid hala sangaw,’ kunna ha na naba-nangen.

31 A ya napozan na uhohug ni Abraham tentu a

* **16:15** Ya bersikulo 16 addet ta 18 a netulfu ta bersikulo 31 petta matarus ya bida.

‘Am aweda mantu dangagan ya surat nig Moses ikid na aglavun kiden a gagangay mantu ta aweda sangaw mangurug maski am itta ya matolay ta nagpasi kiden,’ kunna.

(v 16) “Takwan hapa ya nebar ni Hesus ta Pariseyu kiden, Addet ta idi a ya lintig kiden ikid na surat na aglavun kiden ya mangibar ta datang na sangaw na pangikerutan na Namaratu. Ammi ta neange ni Hwan nga nangzigut ta tolay kiden a nepadangag na ta ittan ya araw na pangikerutan na, a ipapilit na ngamin tolay ta mesipat kid na maski aweda kurugan ya lintig na kiden. (v 17) Ammi awena mabalin, te mapmappya ta lumitap ya langitewan pase lutakin ammi ta awena pa-gangan na Namaratu ya ngamin kiden nakaliwat ta maski takday la na lintig na kiden. (v 18) A yen ta ibar ku tekamuy ta am makigungay ya lalaki ta atawa na en otturu mangatawa ha ta takwan a nakaliwat ta lintig na Namaratu, te mangadallaw haman. Kumanen hapa am atawān na lalaki ya negungay na takdayen a nakaliwat hapa yen ta lintig na en, te kadallawan na hapa,” kunna.

17

Ya Ituldu Ni Hesus Gafu Ta Mamagliwat

1 A ya kadwan para ituldu ni Hesus ta ituldu na kiden a intu yan:

“Gagangay ta itta la itta ya mamagliwat ta tolay, ammi pake mapa-gang sangaw ya mamagliwat tekid,

2 te mapmappya mina ta dana nakaddangan ya lig na en ta dappug na batu kapye na newarad ta bebayen, pettam awena sangaw mapa-gang gafu ta pamagliwat na ta ikattolay na. A mappya mantu ta imugudan muy petta awemuy magliwat.

3 “A am angarigan ta pagliwatān na ka na kagittam tolay a ihuyam, a am magbabawi a pakomam hapa.

4 A maski am inaman na ka otturu makipakoma teko abat ta mamempitu ta tangagaw a mappya ta pakomam la,” kunna.

5 A ya uhohug hapa na turin na kiden nga mafulu duwa a

“Mappya, Afu, ta padakalam ya pangurug mi ta Namaratu, te kuman na assang,” kunda.

6 “A maski am alaassang la ya pangurug muy ta kuman na kaassangan na hukal kiden, a gustu yen pettam pahantud muy ya kayu gafu ta uhohugan muy, a mewarad ta umag na bebay,” kunna.

7 A ya uhohug na para tekid a

“Am ikayat muy ta dumakal ya pangurug muy a intu mina nonotan muy ya gagangay na tagabu. Te am dumatang na ta bali nga nagafu ta nagtarabakun na en, a pahig na hud ta intu ya mapmapolu mangan ammi ta dafu na en awa mapolu ya dafu na en, te ibar na ta

8 ‘E kan magafuy te mangan kamin. Dana tunnadān na kami kapyem sangaw mangan,’ kunna haman tentu.

9 A am nabalin na nagitunnād a pahig na hud ta magyaman ya dafu na en tentu awa awan haman.

10 A kumanen hapa am ikayat muy ta dumakal ya pangurug muy a mappya ta umalinnak kam. A am nebalin muy ya nepatarabaku na Namaratu tekamuy a awemuy la padayaw ya bari muy, te tagabu kam la, a intu la iningwa muy ya gagangayen tarabaku na tagabu,” kunna.

Ya Bida Na Mafulu Kiden Naggalis

11 A ta nekabalin na en a nagdulot hala i Hesus ta dalanen nga ange ta ili na Herusalem, a inange na ya takday ili ta nagdulunan na Samariya ikid na Galileya.

12 A magtalib mina, ammi tentu para la imatakkun a enna dinafung na mafulu na lalaki nga naggalis ta ngamin barbari da,

13 ammi nagyan kid ta ada-dayu nagbar tentu.

“Afu Hesus, ikallak na kami haen, te pagmappyan na kami,” kunda.

14 A inita na kid bit kapye na naguhohug tekid.

“Emmuy mantu ipaita ya pagmappya na bari muy ta padi kiden, petta pasikkalan da ya pagmappya muy,” kunna.

A tekid para la umange ta padi kiden a yen ya nepagmappya da.

15-16 Sa Hudyo kid ngamin fwera la ta takdayen, te taga Samariya yen. A ta nepakaita na taga Samariya en ta nagmappyan a awenan bit nagdulot ta padi kiden, te alistu hud la nagtoli te Hesus, a “**Haleluya, Pres da Lord, Pres da Lord,**” kunna ta masikan. A datang na te Hesus a namalentud ta atubang na en, a “**Matalakak teko, Afu, te pinagmappya nak,**” kunna.

17-18 A ya uhohug hapa ni Hesus ta nagtayuk kiden naggiraw a

“Itan muy yan, mafulu paen ya nagmappya, ammi intu la matalak ta Namaratu ya awanen ikattolay da. Anu awena makanonot na siyam kiden?” kunna.

19 A ya uhohug na hapa ta lalaki en nagtoli a “Magtayuk kan, a magdulot kan, te nagmappya kan gafu ta pangikatalak mu teyak,” kunna.

Ya Datang Na Ari en Nga Nekari Na Namaratu

20 A ya Pariseyu kiden hapa a pinohutan
da te Hesus am kanu sangaw ya pagtogkok
na ari en nga nekari na Namaratu. A ya
nebar ni Hesus tekid a
"Awemuy mina pahig ta itta ya pakai-
tan ta iange na,
21 anna awemuy mina lavlavunan am
had sin na lugar ya lattogan na, te ittan
haman tekamuy, a awemuy haman amu,"
kun ni Hesus tekid.
22 A sangaw naguhohug hapa ta ituldu na
kiden;
"Sangaw am ittan ya araw na
pagzigātān a '**Ampade ta ittan ya
Tolayin taga Langit maski ta takday la
na araw**', kummuy, ammi awanak para
la.
23 A am ibar da sangaw ta itta yak na
yo ten a awemuy malat umange. A am ibar
da sangaw ta itta yak na ye sin a awemuy la
dumagdag tekid,
24 te pagka-ma muy la sangaw ya pagto-
lik ta kuman na pagdangāng na kilaten.
25 Ammi mappya ta dana attaman ku
bit ya addu na zigat, te papasin nak sangaw
na kagittak kidin tolay.
26 "A am magtoli yak sangaw ta lutakin
a addu sangaw ya awan nakaparan, te
intu la sangaw nonotan da ya kuman na
tolay kiden nga nalayus ta ketta ni mina
Nowe en.
27 Te ya kalugarān ni Nowe a pangākan
da la, ikid na keaatawa kid, yaga kebaboda
kid abat ta araw na nesarok nig Nowe ta
umag na baporen, a dinatangan na kid na
layusen, a sa nagkalimat kid.
28 "A kumanen hapa ta kalugaran ni
mina Lot ta idi, te pangākan da la hapa,
ikid na keainum kid, ikid na kegagatang
kid, ikid na kelalaku kid, kemamula kid,
kebabali kid.
29 Ammi ta neuhet nig mina Lot ta ili na
Sodom a naudanan ya nasirak kiden ta afuy
ikid na burbura, a sa nagkaapang kid.
30 "A kumanen hapa sangaw am mag-
toli ya Tolayin taga Langit ta pakaita na
tolay kiden.
31 Te am ittan sangaw ya araw na en a
ya itta en ta lawan na bali na en a awena
mina nonotan ya kwa na kiden ta umag na
bali. A ya magtarabaku ta uma a awena
mina nonotan ya ange ta bali na en,
32 te nonotan muy ya atawa ni Lot nga
nagbalin ta sinang tolay na asin.
33 A ya mangkenga ta angat na ikid
na katolay na ta lutakin a yen sangaw ya
melogot, ammi ya awanen mangkenga ta
angat na ikid na katolay na a yen sangaw ya
magnayun.
34 A ya ibar ku para tekamuy a masidug
sangaw ya duwa na tolay ta takday agiddan,
a maalap ya takday, a masirak ya takdayen.
35 A magkaalsud hapa sangaw ya duwa
na babbay nga magbayu, a ka-ma la sangaw
maalap ya takday a masirak ya takdayen.
36 A maghebing sangaw magtarabaku
ya duwa na lalaki ta uma, a maalap ya tak-
day a masirak ya takdayen," kunna tekid.
37 A tentu nabalin nagbida tekid a pino-
hutan da am had sin na lugar ya pagdulotan
na sangaw ta araw na pagtoli na. A ya nebar
na tekid a
"Maski am had sin ya agyan na nasi
en nalabag a yen hapa ya datangan na
magkakan tekid. Te am pake nagdulay
na ya tarabaku na tolay kiden ta lutakin
a yen sangaw ya datang na pangpa-gang
na Namaratu tekid," kunna.

18

Ya Keangarigan Na Makimallak

1 A sangaw nagbida i Hesus ta takday
para keangarigan tekid, petta yen mina ya
pagnonotan da ta aweda mahulat makimal-
lak.
2 "Itta ya kwes ta takday na lugar nga
awan mamat ta Namaratu, yaga awan ta
pangkenga na ta tolay," kunna.
3 "A itta hapa ten ya nabalu nga bab-
bay, a sogawan na hapa ya kwesen nga
nakimemallakan gafu ta katapil na en.
'Uffunan nak haen nga magapag ta
pakaitan ta kwak gafu ta gubatan na
katapil ken,' kunna kan.
4-5 A awena bit la nekaskasu na kwesen,
ammi gafu ta nagpatotoli ya nabalu en a
nahulat na ya kwesen.
'Kuga popoyungan nak na babbayin
yan O. A maski awek mamat ta Nama-
ratu pase tolay a mappya ta uffunan
ku ya babbayin petta awenak sangaw
ulangan,' kun na nonot na kwesen.
6 "A nonotan muy mantu ya inuhohug
na kwesen," kun ni Hesus, "te am kunna
ten ya uray na killu na kwes
7 a awena hud uffunan na Namaratu ya
matakit tentu nga magayayag tentu ta araw
pase hiklam?
8 Ibar ku tekamuy ta alistu sangaw ya
panguffun na tekid. Ammi maski ibar ku
yan tekamuy a awek amu am itta la sangaw
ya madatangan ku ta mekatalak nga maki-
mallak am magtoli yak sangaw ta lutakin,"
kunna.

*Ya Keangarigan Na Ikatalak Na Nama-
ratu*

9 A itta hapa ya binida ni Hesus ta kadwan
kiden nga mangiparayag ta kappya na bari
da ikid na mangidadula ta kadwan.
10 "Itta ya duwa na tolay nga umange
makimallak ta agyan na simbaanen,"
kunna. "Pariseyu ya takday, a ya tak-
dayen ya magsingir ta bwis.

11 A imatayuk la ya Pariseyu en nga
tumangad ta utun, a
‘Matalakak teko, Afu Dyos, ta
bakkanak ta kuman na kadwan
kiden tolay nga magswitik, ikid na
magkillu, ikid na mangadallaw. A
matalakak hapa ta bakkanak ta kuman
na magsingirin ta bwis,
12 te mamidwa yak magpasa ta pan-
gan ku ta kada lawas ta pakimallak ku teko,
yaga itolik teko ya mekamafulu na ngamin
maapagan ku,’ kunna.
13 Ammi ya nagsingiren ta bwis a
imatayuk ta ada-dayu nga imatumag, te
mamat mangiadang, a tinarmig na ya
radang na ta pagdamdam na.
‘Ay, Afu, pakoman nak haen, te amuk
ta dulayak na tolay,’ kunna hapa.
14 “A pake ibar ku tekamuy ta intu
nekwenta na Namaratu ta matunung ya
nagsingiren ta bwis, a awena dinangag ya
takdayen, te ya ngamin mangpātā-nāng ta
bari da a paakbanan na kid na Namaratu,
ammi ya magpaakban ta bari na a yen ya
pātā-nāngan na Namaratu,” kun ni Hesus
tekid.

Ya Pagbendisyon Ni Hesus Ta Abbing
(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

15 A sangaw itta ya mangiange ta asitay
da kiden te Hesus petta ipotun na ya kamat
na tekid, ammi nehuya na kid na ituldu na
kiden.
16 Ammi pinaabikan na kid hala ni Hesus,
“Awemuy la gamman ya anak kidin,
petta e kid la teyak, te ya ngamin kiden
makigitta ta abbing a yen kid ya iturayan
na Namaratu ewan.
17 A kakurugan hapa ya uhohug ku
tekamuy ta am awemuy ikatalak ya pag-
taron na Namaratu ta kuman na abbing a
awemuy sangaw mesipat tentu,” kunna.

Ya Ituldu Ni Hesus Ta Naba-nang
(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

18 A sangaw itta ya takday pinadakal
na Hudyo kiden nga umange nagpohut te
Hesus;
“Ay, Mistro, kakurugan ta mappya ka
na tolay, a ibar mu haen am anu mina ya
tarabakuk petta itta sangaw ya angat ku
nga magnayun,” kunna.
19 A ya tabbag ni Hesus tentu a
“Annum hud ibar ta mappya yak na
tolay? Itta hud ya mappya am bakkan la
ta Namaratu ewan,” kunna.
20 “Ammi am ikayat mu maatadan
ta angaten nga magnayun a amum
haman ya lintig kiden ta awem mina
mangadallaw, ikid na awem mamapasi,
ikid na awem magtakaw, anna awem
magladdud. A dayawam ig damam ikid
ni hinam,” kunna ha.
21 “Ay, kanayun kurugan ku yen kid na
lintig abat ta kaabbing ku,” kunna hapa.
22 “On ay, ammi itta para la ya tak-
day pagkurangam,” kun ni Hesus, “te em
mina ilaku ya ngamin kiden kwam, a
mangatad ka ta pobre kiden petta itta
sangaw ya pagba-nang mu nga mauknud
ta agyan na Namaratu, a magtoli ka san-
gaw dumagdag teyak,” kunna.
23 A ta pakadangag na lalaki en ta inuho-
hug ni Hesus tentu a nagsugyab ya mukat
na ta pagdamdam na, te pake dakal ya
pagba-nang na.
24 A tentu en nagtugut a pake inaita ni
Hesus kapye na nedulot ya ibar na ta ituldu
na kiden;
“Kuga mazigat ya isassarok na maba-
nang ta pangikerutan na Namaratu,
25 te malmalogon ya isassarok na an-
wang ta hubu na dagum ammi ta isassarok
na maba-nang ta pangikerutan na Nama-
ratu,” kunna.
26 A ya tabbag hapa na nakadangag kiden
tentu
“A am gagangay ta kunna ten, Afu, a itta
hud para ya mekerutan?” kunda.
27 “A maski am awena mabalin gafu ta
tolay a mabalin hala gafu ta Namaratu,”
kunna.
28 A ya uhohug ni Pedru tentu
“A anu ya uray mu tekami, Afu, te sa
newasa min ya ngamin bali mi petta du-
magdag kami teko,” kunna.
29 “A am itta ya nagtugut ta bali na,
ikid na kabagis na kiden, ikid na dakal na
kiden, ikid na lutak na, ikid na anak na
kiden, gafu ta pangidulot na ta tarabaku
na Namaratu
30 a maatadan hala sangaw yen ta mi-
nagmagatut ta katolay na sin ta kuman na
nagtugutan na kiden. A sangaw am ma-
pabagu ya araw a maatadan hapa ta mag-
nayun na angat,” kun ni Hesus tentu.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pasi Na
(Mt 20:17-28; Mk 10:32-34)

31 A ta nekabalin na ten a binaran ni
Hesus ya mafulu duwa kiden turin na,
a sang neadayu na kid petta ikid la ya
makadangag ta ibar na.
“Dangagan muy ya ibar ku tekamuy,
te magdulot kitanan ta ili na Herusalem,
a yen sangaw ya pagdulotān na ngamin
kiden nesurat na aglavun kiden gafu ta
Tolayin taga Langit,
32 te gafutan da sangaw petta igawat da
ta Hentil kiden nga magibbal tekitam. A
amāmatan da hapa,
33 te uparan da, ikid na paligatan da
kapye da sangaw papasin, ammi matolay
hala sangaw ta mekatallu na araw,” kunna
tekid.

34 Ammi pake napopoyung kid ta ngamin
inuhohug na tekid, te aweda manonot am
had kunna, a aweda naawatan.

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Nagdaram
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

35 A tekiden umabikan ta ili na Heriku a
itta hapa ya nagdaram nga imatuttud nakil-
imlimut ta pingit na kalsada en.
36 A ta pakadangag na ta magtalib ya addu
na tolay a pinohutan na ta kahebing na
kiden am anu ya dulay.
37 "A te magtalib na i Hesusen nga taga
Nasaret," kunda hapa tentu.
38 A gafu ta kumanen a nagayayag na hapa
ya nagdaramen,
"Ay, Hesus, Simsima ni mina Dabid,
ikallak nak haen, Afu," pakakin.
39 Ammi nehuya na kadwan kiden to-
lay petta awena mina magsitang, ammi
nepasikan na para ya iayag na,
"Ay, Simsima ni mina Dabid, ikallak
nak haen, Afu," kunna.
40 A nagtayuk na hapa i Hesus, a pinaaya-
gan na ya nagdaramen. Datang na ta
atubang na a
41 "Anu hapa ya pakkwam teyak?"
kunna tentu.
"Ay, Afu, ipaitak teko ya awekin
pakaita," kunna hapa.
42 "Ara on, makaita kan mantu, te
nagmappya kan gafu ta pangikatalak mu
teyak," kun ni Hesus tentu.
43 A yen hapa ya nepakaita na, a dumagdag
na hapa teg Hesus ta dalan, a nagdaydayaw
ta Namaratu. A nehulun hapa nagdayaw ya
ngamin kiden nakaita ta tarabaku ni Hesus.

19

Ya Pagpasyar Ni Hesus Ta Bali Ni Sakyo

1 A ta nesarok nig Hesus ta ili na Heriku a
taliban da mina,
2-3 ammi itta ten ya takday lalaki nga
mayat makaita am inya i Hesus. Sakyo
ya ngagan na, a naba-nang hapa, te intu
ya netun na taga Roma kiden ta agsingir
ta bwis na Hudyo kiden, a yen hapa ya
nangikatupagan da tentu. A ta pagtalib ni
Hesusen a apagan ni Sakyo ya panggirawan
na tentu, ammi awan ta naapagan na gafu
ta kaddu na tolay kiden, te alinnak hapa ya
bari na en.
4 A gafu ta kumanen a bumilag i Sakyo ta
unnan na angen ni Hesus, a imunek ta kayu,
petta maidungan na i Hesus ta pagtalib na.
5 A ta pakadatang ni Hesus ta agyan na
kayu en a nagtayuk, a tinangad na i Sakyo,
a binaran na.
"Sakyo, alag mu, te dumagut kan, te
mappya ta magdulotak ta bali men ta
arawin," kunna.
6 A alistu hapa dumagut i Sakyo, a matalak
hapa ta pagdulot ni Hesus ta bali na en.
7 Ammi ya kadwan kiden tolay nga nan-
gita a linibakan da i Hesus, gafu ta umange
nagdulot ta bali na dulay na tolay.
8 A ta pagbida nig Hesus ikid ni Sakyo ta
bali na en a nagtayuk i Sakyo, a nebosag na
hapa ya pagbabawi na.
"Afu, igadwak sangaw ta ayanin ya po-
bre kiden ta ngamin kwak. A am itta ya
dinarogas ku ta pagpaga da ta bwis da a
itolik hala sangaw tekid ya mamengappat
ta kaddu na napasurok ku ta bwis da,"
kunna te Hesus.
9 A ya tabbag hapa ni Hesus tentu a
"Iko mantu ya takday kagitta ni mina
Abraham, te mangurug kan, a ayanin
mantu ya pakesipat muy ikid na anak
muy kiden ta pangikerutan na Namaratu.
10 Te yen hapa ya imeyan ku ta isin
petta apagan ku ya metawag, petta ikerutan
ku," kunna hapa ni Hesus tentu.

Ya Nagpataron Ta Pagba-nangan Na
(Mt 25:14-30)

11 A gafu ta bida ni Hesus te Sakyo a pahig
na kadwan kiden nakadangag ta tanagay
na ya pagpatayuk ni Hesus ta pagariyan na
Namaratu ta ili na Herusalem, te abikan
na ya ili en, a amu da ta yen pagdulotan
ni Hesusen. A yen ta nagbida i Hesus ta
takwan na keangarigan tekid, petta pake
amu da mina ya dumatang.
12 "Itta ta idi ya naba-nang na tolay,"
kunna, "a negakkad na ange ta adayu
na lugar, te yen ya enna pagadangan ta
pagsaad na ta agyan na en, kapye na san-
gaw dumatang.
13 A gafu ta medyo mabayag sangaw a
inayagan na ya mafulu ta tagabu na kiden, a
nepataron na tekid ya kadwan kiden pirak
na.
'Pagatut muy yan petta maganak, te
alapan ku sangaw am dumatangak,'
kunna kan tekid, kapye na nagtugut.
14 "Ammi ya kalugaran na kiden a
nekatupag da, a pinadagdag da hapa ya
kadwan kiden kahulun da ta enna en
pagadangan ta saad na petta awena mina
mesaad, te aweda ikayat ta intu ya magib-
bal tekid.
15 Ammi maski kunna ten a nesaad
hala, a nagtoli ta lugar na en. A sangaw
pinaayagan na ya pinagtaron na kiden ta
pirak na kiden, petta madangag na am piga
ya naapagan da.
16 A ta datang na napolu en a
'Mappya, Afu, te ya nepatarom teyak
a imaddu ta mamengfulu,' kunna kan.
17 'A mappya ka mantu na tagabu te
awenak nelogot. A gafu ta mekatalak
ka nga magtaron ta assang a paturinan

ta ka hapa petta magibbal ka hapa ta
mafulu na ili,' kunna kan na ari en
tentu.
18 "A sangaw umange hapa ya
mekaduwa en tagabu na a
'Mappya, Afu, te ya nepatarom teyak
a imaddu ta mamenglima,' kunna.
19 'A iko mantu sangaw ya magibbal
ta lima na ili,' kunna hapa na ari en
tentu.
20 "A sangaw umange hapa ya takday, a
'Yeh, Afu, ya nepatarom teyak. Pake
neappiyak ta umag na panyaw kin,
21 te amuk ta maporay ka na tolay,
te pangalapam haman ya awem pagmu-
lan, yaga magba-nang ka ta banbannag na
kadwan, a nagtalawak ta pagporayan nak
sangaw,' kunna.
22 'Kuga dupal ya tagabu in yan,'
kunna hapa na ari en tentu.
'Ya uhohug mu hapa la ya pangpa-
gang ku teko. Am pahig mu ta ma-
porayak na tolay nga magba-nang ta
banbannag na kadwan
23 a anu awem mantu nepagatut ya
pirak ku ta gumatut kiden petta itta mina
ya nadatangan ku ta naapagan na kwak?'
kunna hapa na dafu na en tentu.
24 "A ya nebar na para ta gitayukan
kiden a
'Azin muy mantu ya nepataron ku
tentu a iatad muy ta nagpakaddu en ta
mamengfulu,' kunna.
25 'Ammi pake addun sangaw ya kwa
na, Afu, te ittan haman tentu ya imaddu
ta mamengfulu,' kunda.
26 'A maski ay,' kunna hapa, 'te kaku-
rugan ya uhohugan ku tekamuy ta
madaggan sangaw ya kwa na makākwa
en petta imad-addu ya kwa na, ammi ta
awanen nagpakaddu ta kwa na a maazi
hapa sangaw ya dana neatad tentu.
27 A ya mangikatupag kiden nga
awan makidafu teyak, a alapan muy
kid sin, te papasin muy kid ta atubang
ku,' kunna."

Ya Pagpaari Na Tolay Kiden Te Hesus
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-10; Jn 12:12-19)

28 A ta nekabalin ni Hesus nangibida ta
keangarigan na en a nagdulot kid kontodu
ituldu na kiden ta ili na Herusalem, ammi
napa-polu i Hesus ta dalan.
29 A tekiden nakadatang ta Bagetay na
Olibo ta bikat na babali kiden ta Beffage ikid
na Batanya a pinaunnan ni Hesus ya duwa
na ituldu na.
30 "Magdulot kanan ta babali kidewan,
a am nakadatang kanan ta bikat da a
maita muy sangaw ya urbun na kabayu
nga awan para la natakayan, a negalut.
Ubadan muy, te idatang muy hapa sin.
31 A am itta sangaw ya mangpohut ta
pangubad muy a '**Pa masapul na bit la i
Afu,**' kummuy," a umange kid.
32 Naita da hala ya kabayu en ta kuman na
nebar ni Hesus tekid,
33 a tekiden nangubad tentu a
"Annun muy hud ubadan ya urbun-
ina?" kunna hapa na makākwa en.
34 "A te masapul na kan na dafu tamen,"
kunda hapa.
35 A ta nepangidatang da tentu a neim-
mak da ya ulolat da ta urbunen, a inuffunan
da i Hesusen nagtakay.
36 A tentu en nakatakay a imunnan hapa
ya addu na tolay, a nehuklad da ya ulolat da
kiden ta angen na ta pangdayaw da tentu.
37 Pakadatang da ta dadagutan na bage-
tayen a sa gimihawa ya ituldu na kiden, a
neayag da ya pangdayaw da ta Namaratu
gafu ta ngamin kiden naita da ta paka-
pangwa ni Hesus.
38 "Bendisyonam, Afu, ya Ari in nga
pinakabarim, petta mappya ta lutakin ta
kuman na langitina, a kumanen ka hapa,"
kunda.
39 A ya uhohug na kadwan kiden Pariseyu
nga nehulun ta tolay kiden a
"Anu awem ihuya ya ituldum kiden, te
igitta da ka ta Namaratu," kunda te Hesus.
40 "Am awena mina magsitang na inin
kid a ibar ku tekamuy ta magsitang hud
la ya batu kidin," kunna hapa tekid.

Ya Pagtangit Ni Hesus Gafu Ta Ili Na Herusalem

41 A tentu en nakaabikan ta ili na
Herusalem a pake itan na, a nagtangit hapa
ta damdam na ta tolay na kiden.
42 "Ampade amu muy mina ya man-
gatad ta kappyanan muy, ammi gagangay
ta awemuy manonot,
43 te pagka-ma muy sangaw ya iange
na katapil muy kiden, a seran da sangaw
ya ngamin kiden dalan muy petta awemuy
makauhet.
44 A rakrakan da sangaw ya alad muy
ikid na ngamin kiden bali muy, a idan-
gkak da kam sangaw ta lutak kontodu anak
muy kiden. A awan sangaw ta mesalnuk
maski ta takday la na batu ta bali muy ki-
den, te awemuy garay amu ya neange na
mangikerutan mina tekamuy," kunna.

Ya Pangahugu Ni Hesus Ta Simbaanen
(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19)

45 A ta datang da ta ili na Herusalem
a simarok i Hesus ta simbaanen a pine-
gafwanan na pinohet ya naglaku kiden.
46 "Anu awemuy haman manonot ya
uhohug na Namaratu ta suraten, te
'**Balikin yan ya pakimallakan mina
na ngamin tolay,**' kunna haman,

ammi pinagbalin muy garay ta pagkakampatan na magdarogas ikid na magswitik,”
kunna tekid.
47 A kinanghahaw umange i Hesus ta simbaanen petta mangituldu ta tolay kiden,
ammi ya padi kiden ikid na mangituldu kiden ta lintig ikid na kadwan kiden opisyales
ta ili a apagan da am had kunna mina na pangpapasi da tentu.
48 Ammi awan ta makkwa da tentu, te pake ikayat na tolay kiden ya magdangag
tentu.

20

Ya Pangpohut Da Ta Turay Ni Hesus
(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

1 A ta takday ha na araw a itta ha i Hesus ta simbaanen nga mangituldu ta tolay kiden,
ikid na mangipadangag ta damag na Namaratu tekid. A umange hapa tentu ya padi
kiden, ikid na mangituldu kiden ta lintig, ikid na kadwan kiden pinakadakal na tolay
kiden, te pinohutan da ya gafu na tarabaku na.

2 “Inya hud ya nangatad ta turay mu petta maguray ka la ta ngamin tinarabakum ta isin?” kunda.

3-4 “A itta hapa ya pohut ku tekamuy, te ibar muy teyak am inya ya nangatad ta turay ni mina Hwanen nga mangzigut ta tolay? Namaratu, ono nonot la na tolay ya nangatad ta turay na?” kunna tekid.

5 A gafu ta napopoyung kid ta nebar na en tekid a nagbabidan da bit ta melemad am anu mina ya tabbag da.

“Am ibar tam ta Namaratu ya nangatad tentu a ‘**Anu kawagan na mantu ta awemuy kinurug,**’ kunna sangaw tekitam.

6 Ammi am ‘**Tolay la ya nangdob tentu,**’ kuntam a papasin na kitam na tolay kiden, te kurugan da haman ta Namaratu ya nagpauhohug tentu,” kunda.

7 A ya tabbag da mantu te Hesus a

“Awemi haman amu,” kunda.

8 “A am awemuy mantu matabbag ya pohutan ken tekamuy a awek hapa ibar tekamuy am had sin ya gafu na turay kin ta tarabaku kin,” kunna hapa tekid.

Ya Keangarigan Na Nagmula Ta Unas
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

9 A gafu ta kumanen a namegafu nagbida i Hesus ta tolay kiden nga umange hapa magdangag, ammi keangarigan ya binida na tekid:

“Itta ya takday tolay nga nagmula ta addu na unas, a sangaw nepaābāng na ya kaunasan na ta kadwan, te umange nagpasyar ta takwan na lugar.

10 A sangaw ta kaarawan na pagapit da a dinob na ya tagabu na en ta nangābāng kiden petta alapan na mina ya abang na en. Ammi ginafut da, a pinalpaluk da, kapye da pinatugut, a awan ta inalap na.

11 A sangaw dinob na makāunasen ya takday para tagabu na, a pinalpaluk da hapa yen, yaga inamāmat da, kapye da pinatugut awan ta inalap.

12 A sangaw dinob na ha ya takday para, a binigadan da hapa kapye da pinatugut.

13 ‘Asakay, anu panaw ya kwan ku?’ kunna kan na makāunasen.

‘Mappya ta idob ku tekid ya anak kin talo am mamat kid sangaw tentu gafu ta pake abikan teyak,’ kunna kan na nonot na.

14 “Ammi ta nepakaita na nangabang kiden ta anak na en a nagbabidan da ya pangpapasi da tentu;

‘Gagangay ta ye-yan sangaw ya makaalap ta ngamin kwa na makāunasen. A mappya mantu ta papasin tam petta ikitanan sangaw ya makākwa,’ kunda kan.

15 “A ginafut da mantu ya anak na en, a neuhet da ta kaunasan kapye da pinapasi.”

A ya uhohug ni Hesus ta kinabida na kiden a

“Anu hud sangaw ya uray na makāunasen ta nangabang kiden,

16 awa enna kid sangaw papasin, a ipaabang na sangaw ya kaunasan na ta kadwan,” kunna.

A gafu ta naawatan da ya kebalinan na keangarigan na en a

“Bakkan mina ta kunna ten,” kunda.

17 A pake inita na kid ni Hesus, a

“Am pahig muy ta awena sangaw pagangan na Namaratu ya pinagtaron na kiden ta kwa na a intu mina pagnonotan muy ya nesurat na aglavunen, te

‘**Newarad na magbali kiden ya arigi en nga nepapatayuk na Namaratu tekid.**

Ammi netoli na hala a yen ya pinagbalin na ta kasikanan na arigi ta ngamin bali,’ kunna.

18 “A maski am inya sangaw ya medumpar ta arigi in yen a intu hapa la sangaw ya matakitan, a pake nahammek na sangaw am igsilan na arigi en,” kun ni Hesus tekid.

Ya Pangayayyaw Na Pariseyu Kiden Te Hesus
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

19 A ya padi kiden ikid na mangituldu kiden ta lintig a naawatan da ta ikid hapa la ya pagbalinan ni Hesus ta kuman na nangabang kiden ta keangarigan na en, a yen ta ginafut da mina, ammi aweda nagafut gafu ta talaw da ta tolay kiden nga mayat tentu.

20 A yen ta ilalapan da la, yaga dinob da
ya kadwan kiden kahulun da tentu, petta
ape makitabarang kid tentu, talo am itta ya
madangag da ta pangidaruman da tentu ta
gubernadoren nga taga Roma.
21 A ya nebar da tentu a
"Mistro, itta ya pohut mi teko, te amu
mi ta matunung ka na tolay, a matunung
hapa ya ngamin ituldum ta patarabaku
na Namaratu tekitam, te awem la panun-
nutan am anu ya uray na tolay, ikid na
awan ta idadumam.
22 "A dangagan mi haen teko am
ipalubus na lintig ni Moses ta magpaga
kitam ta bwis ta Ari na taga Roma kiden?"
kunda.
23 Ammi narikna ni Hesus ta yen ya
pangsikwat da tentu,
24 a ya tabbag na tekid a
"Itan ku bit ya piraken nga ipaga muy
ta bwis muy," kunna.
A ta nepangigawat da tentu a
"Inya hud ya makāmukat ikid na
makāngagan ta pirakin yan?" kunna
tekid.
"A sinang mukat na Ari en," kunda
hapa.
25 "Ipaita muy mantu ta gubyernu na
Ari en ya mekustu ta pangurug muy
tentu, a ipaita muy hapa ta Namaratu ya
mekustu ta pangurug muy tentu," kunna
tekid.
26 A gafu ta itta ya addu na tolay nga
nakadangag ta tabbag ni Hesus tekid a
awan ta nabalinan da ta pangpaliwatan
da tentu, yaga aweda hapa nakasitang ta
pagpaka-lat da tentu.

Ya Pangparuba Na Saduseyu Kiden Te Hesus
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

27 A ta nekabalin na Pariseyu kiden a
umange hapa tentu ya Saduseyu kiden. A
itta hapa ya pohut da tentu gafu ta aweda
kurugan ta matolay hala sangaw ya nagpasi
kiden.
28 "Itta hapa ya pohut mi, Mistro, gafu
ta lintig ni Moses," kunda.
"Te am masi kan mina ya lalaki nga
awan ta anak na a mappya kan ta kabagis
na en ya mangatawa ta kabalwan na en
petta itta kan sangaw ya anak da nga
lalaki nga mekwenta ta anak na nasi en.
29 A ta idi ta lugar mi itta ya pitu na
lālāki nga nagkakabagis, a nangatawa hapa
ya imunnanen, ammi nasi hala ta aweda
para la paganak.
30-31 A gafu ta lintigen a inatawa na
mekaduwa en ya atawa na en, a sangaw
timubbat ya mekatallu en, a kumanen hapa
abat ta mekapitu en, te sa nagpasi kid ta
pangatawa da ta babbayen, ammi awan
pulus ta nesirak da ta anak da.
32 A kabalinan na pasi na mekapitu en
a nasi hapa ya babbayen.
33 A am kakurugan ta sa matolay kid
hala sangaw ta araw na pagtolay na nagpasi
kiden a had sin hud ta pitu kiden ya atawa
sangaw na babbayen, te ikid ngamin ya
nangatawa tentu," kunda.
34 A ya tabbag ni Hesus tekid a
"Gagangay ta mag-aatawa ya tolay ki-
den ta katolay da sin,
35 ammi ya nagpasi kiden nga gagangay
matolay ta araw na pangtolay na Namaratu
a awedan sangaw mangatawa,
36 a awedan sangaw masi, te am tolayan
na kid sangaw na Namaratu a kagitta na kid
sangaw na anghel kiden ikid na Namaratu.
37 A maski am awemuy kurugan ta ma-
tolay hala sangaw ya nagpasi kiden a yen
hala ya nepasikkal ni mina Moses ta surat
na en gafu ta uhohug na Namaratu tentu ta
agyan ta kalakayu en nga umagātang, te ya
uhohug na en te Moses a
'**Iyak ya Dyos nga dayawan ni Abra-
ham, ikid ni Isak, ikid ni Hakob,**'
kunna.
38 A gagangay mantu ta matolay hala yen
kid, te bakkan haman ta nasi ya mang-
dayaw ta Dyos, te ya matolay ya mang-
dayaw tentu," kunna tekid.
39 "**Mappya hapa ya tabbag mina,**"
kunna hapa na kadwan kiden mangituldu
ta lintig,
40 a awan na ta nagpohut tentu talo am
maabak kid hapa.

Ya Pangpohut Ni Hesus Ta Tolay Kiden
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

41 A ta nekabalin na pagpohut da a itta
hapa ya pinohutan ni Hesus ta tolay kiden.
"Ya kuman na ituldu na mangituldu ki-
den ta lintig a ibar da ta simsima ni mina
Dabid ya Mangikerutanen nga nekari na
Namaratu. A kakurugan hapa ya ibar da,
ammi had kukunna simsima na?
42 Te ya nesurat ni mina Dabid ta lebru
na Kansyon Kiden a
43 '**Itta ya nebar na Namaratu ta dafu
ken, te**
"**E ka sin magtogkok ta kanawan
kin, te ikita ya mangabak ta
ya katapil mu kiden, petta
iko sangaw ya makkamu ta
ngamin,**" kunna.'
44 A am '**Dafu ken,**' kun ni mina Dabid
ta Makkamu en, a had kukunna mantu
magbalin ta simsima na para?" kun ni
Hesus tekid.

Ya Pangpaliwat Ni Hesus Ta Mangituldu Kiden
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

45 A ta pagdangag para la na tolay kiden a
itta ya nebar ni Hesus ta ituldu na kiden.
46 “Itan muy ta awemuy parigan ya
mangituldu kiden ta lintig, te ikayat da
itugtugut ya barawasi na pangituldu da
petta dayawan na kid na tolay. A am
itta ya pabuya ikid na gimung a pilin da
para ya kaispotan na agtuttudan petta
malogon kid maita.
47 Ammi magimmamappya kid la, te
ikid hala ya mangayayyaw ta bābāy kiden
nabalu ta panguffun da tekid petta magu-
bat da ya bali da. A am itta kid ta pag-
gagimungan a makimallak kid ta mabayag
petta pahig na kadwan kiden ta abikan kid
ta Namaratu. Ammi pake dakdakal sangaw
ya pangpa-gang na Namaratu tekid ammi ta
kadwan,” kunna.

21

Ya Nabalu en Nga Nangatad Ta Pirak
(Mk 12:41-44)

1 A ta pangituldu para la ni Hesus ta sim-
baanen a itan na ya naba-nang kiden nga
umange mangila-nug ta pirak da ta agyan
na agila-nugan na tolay kiden.
2 A sangaw umange hapa ya napanglaw
na babbay, a nela-nug na ya duduwa la na
sinsilyu, kustu ta lugar na binting.
3 A ya uhohug ni Hesus ta ituldu na kiden
a
“Itan muy ya babbay ewan, kakurugan
ta ad-addu ya nela-nug na ammi ta pag-
dadaggan na ngamin kiden nela-nug na
kadwan kiden,
4 te intu neatad da ya sobra na kaba-
nang da, ammi tentu a neatad na ya
magserbi mina tentu gafu ta kapanglaw
na, te neatad na ya ngamin katolayan na,”
kunna tekid.

Ya Dumatang Ta Pagaddetan Na Arawin Yan
(Mt 24:1-14; Mk 13:1-36)

5 A ta pagbabida na kadwan kiden a
dayawan da ya kalalaki na simbaanen,
te dappug haman ya batu na kiden nga
nataga, ikid na addu ya neatad na tolay
kiden ta pamaispot da ta simbaanen.
6 A ya uhohug ni Hesus tekid a
“Kakurugan ya ibar ku tekamuy ta sa
marabba sangaw ya ngamin bali in yan
abat ta awan pulus ta mesalnuk ta maski
takday la na batu,” kunna.
7 A ya pohut da hapa tentu a
“Kanu sangaw na araw ya kaperdi na
simbaanen, a anu sangaw ya pakaitan mi
ta datang na,” kunda.
8 A ya tabbag na en hapa tekid a
“Pake itan muy ta maayayyaw kam san-
gaw,” kunna, “te addu sangaw ya umange
nga mangingagan ta ngagan kin, te
‘Iyak ya Kristu nga Mangikerutan
tekamuy, te dimmatang na ya araw na
pangikerutan na Namaratu tekamuy,’
kunda sangaw,
ammi awemuy kid kurkurugan.
9 A am itta sangaw ya madamag muy ta
gubat ta agyan muy ikid na gubat ta adayu a
awemuy la malalang ta isin kid, te gagangay
ta dumatang ya kumanin kapye na idatang
na pagaddetan na arawin yan.
10 Te pagka-ma magkāgubgubat ya kad-
wan kiden tribu, yaga magkakattway hapa
ya kadwan kiden tolay nga maginggubgu-
bat.
11 A dumatang hapa ya addu na lunig ikid
na agbabisin, ikid na takit ta magdaduma
na lugar. A maita muy hapa sangaw ya
kattatalawan na pakaitan ta langit.
12 “Ammi ta awena para la dumatang
na inin kid na zigat a dana gafutan da
kam sangaw, petta idarum da kam ta
atubang na tolay kiden ta kapilya, kapye
da kam ibalud. A iatubang da kam hapa
sangaw ta gubernador da kiden ikid na
ari da kiden gafu ta pangurug muy teyak,
13 petta ipasikkal muy tekid ya gafu na
tarabakun muy.
14 A mappya mantu ta dana itug muy
ta nonot muy ta awemuy sangaw burungan
am anu ya itabbag muy tekid,
15 te am ittan sangaw ya kustu na
paguhohug muy a iyak sangaw ya man-
gatad tekamuy ta uhohugan muy ikid na
pangrazonan muy. A maabak muy hapa
sangaw ya katapil muy kiden, te aweda
sangaw matabbag ya uhohugan muy.
16 A ya kadwan kiden tekamuy a italaba
na kam na dakal muy kiden ikid na kabagis
muy ikid na kahulun muy kiden pase kofun
muy kiden, a papasin da ya kadwan teka-
muy.
17 Te ikatupag na kam sangaw na
ngamin tolay gafu ta pangurug muy teyak.
18 Ammi maski kunna ten awan pulus
ta mawakay maski ta takday la na huk muy,
19 te am attaman muy la ya ngamin
makkwa tekamuy a maatadan kam hala
sangaw ta magnayun na angat.”

Ya Kaperdi Na Herusalem Ikid Na Pag-
toli Ni Hesus
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

20 “A kumanen hapa am maita muy
sangaw ya armado na suddalu kiden nga
manglehut ta ili na Herusalem a yen ya
pakkamu muy ta tanagay na ya kaperdi
na.
21 A yen mina ya pagbabakwit na itta
kiden ta Hudeya petta umahat kid mina
ta bagetay kiden. A kumanen hapa ta itta
kiden ta umag na ili. A ya itta kiden ta lawan
na ili a aweda mina simarok,

22 te yen sangaw ya araw na pangpa-
gang na Namaratu petta magdulot ya
ngamin kiden linavun na aglavun kiden
ta surat kiden.
23 Ammi kakallak sangaw ya matarun
ikid na magpasusu ta isina kid na araw te
pake mazigatan kid nga magbakwit, te yen
ya datang na dakal na pagzigātān ikid na
pangpa-gang na Namaratu ta tolay kiden.
24 A mapapasi ya kadwan, ikid na mag-
afut ya kadwan petta metugut kid mebalud
ta kadwan kiden lugar ta paglelehutin. A
mapannu sangaw ya ili na Herusalem ta
suddalu na Hentil kiden addet ta kabalin na
araw na Hentil kiden."

Ya Imunnan Ta Datang Na Tolayin Taga Langit
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

25 "A am nabalin sangaw yen kid na
zigat a itta sangaw ya takwan na pakai-
tan ta bilag ikid na hulan ikid na bitwan
kiden ta langit, a pake magtalaw sangaw
ya tolay kiden gafu ta simiksikan sangaw
ya palung kiden ta bebay.
26 A pake kumafuy sangaw ya nonot na
tolay kiden gafu ta talaw da ta dumatang ta
paglelehutin, te makutukutet hapa sangaw
ya bitwan kiden ta langit.
27 A yen sangaw ya pakaitan na ngamin
tolay ta lattog na Tolayin taga Langit
ta langitewan, te dumagut sangaw nga
imatogkok ta kulam kiden, a mehulun
sangaw tentu ya ngamin kasikanan ikid na
kalalakin na Namaratu.
28 A am maita muy sangaw ta namega-
fun yan kid na pakaitan a awemuy gituma-
gan awa matalak kanan, te tanagay na ya
pangikerutan na Namaratu tekamuy."
29 A sangaw binida ni Hesus ya takwan na
keangarigan tekid.
"Nonotan muy ya keangarigan na tag-
gaten, ikid na kadwan kiden kayu,
30 te am lumattog na ya bagu kiden don
da a yen ya pakaitan ta darun na.
31 A kumanen hapa sangaw am du-
matang na ya ngamin kiden nabidak teka-
muy ta ayanin, te yen sangaw ya pakaitan
ta tanagay na ya pagpatogkok na Namaratu
ta dafu muy.
32 A kakurugan hapa ya ibar ku teka-
muy ta mamegafu magdulot ya ngamin
kidin nabidak tekamuy ta awena para la
masi na tolay kiden ta ayanin.
33 Te gagangay ta imawan sangaw ya
ngamin langitewan pase lutakin, ammi
awena sangaw mauli na ngamin inuhohug
ku tekamuy.
34 "A mappya mantu ta imugudan muy,
petta awemuy maayayyaw gafu ta madu-
gal kam ikid na magillaw kam ikid na
magburung kam ta katolay muy. A sigida
makaparan kam, ikid na awemuy san-
gaw masikwatan ta araw na zigat,
35 te dumatang la dumatang ye-yen na
araw ta ngamin kiden tolay ta utun na lutak.
36 A mappya mantu ta hutunān muy,
a sigida makimallak kam, petta itta ya
pagsikan muy nga magattam ta ngamin ki-
den dumatang, petta awemuy sangaw ma-
mat am mapaatubang kam sangaw ta To-
layin taga Langit ta datang na," kunna.
37 A kinanghahaw nangituldu i Hesus ta
umag na simbaanen, ammi ta hiklam a
umange nagammak ta bagetay na Olibo.
38 A kada lalakwat a naggabi hapa ya tolay
kiden nga ange ta simbaanen, petta danga-
gan da ya ituldu na.

22

Ya Pagtatulag Na Mangpapasi Kiden Te Hesus
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2)

1 A ta tanagay na ya pyesta na pan nga
awan bumlad,
2 a nagmamiting ya padi kiden ikid na
mangituldu kiden petta pagbabidan da am
had kunna mina na pangpapasi da te Hesus
gafu ta tolay kiden nga dumagdag tentu.
3 A tekiden para la nagmiting a itta hapa ig
Hesus ikid na ituldu na kiden ta takwan na
lugar, a yen hapa ya nesassarok ni Satanas
ta nonot ni Hudas Iskaryote petta italaba na
i Hesus, te intu ya takday na mafulu duwa
kiden kahulun ni Hesus.
4 A umange mantu i Hudasen nakitulag
ta padi kiden ikid na maggwardya kiden ta
simbaanen, petta italaba na i Hesus.
5 A natalakan kid hapa ta bida na tekid, a
nekari da tentu ya pirak.
6 Mayat hapa i Hudas ta tulag da a yen ya
pamegafu na nga magapag ta pangitalaba
na te Hesus ta kawan na addu na tolay.

Ya Pangiparan Da Ta Pyesta Na Simana
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

7 A ta araw na pangan da ta panen nga
awan bumlad, a yen hapa ya pangiatang
da ta kalneru, te pagnonotan da ta araw na
nepangilillik na Namaratu ta gingginafu da
kiden.
8 A dinob ni Hesus ig Pedru ikid ni
Hwan petta enda iparan ya panganan da ta
kalneru da.
9 "A had sin mina ya pangiparanan mi?"
kunda hapa tentu.
10 "E kam ta ili, te masimmu muy san-
gaw ya magtattun ta tākalamba na danum,
a dagdagan muy la. A sangaw am
nakasarok kanan ta bali a ibar muy ta
makābali en,
11 '**Dinob na kami ni Mistro, te itan
mi kan ya lugar na panganan mi ta pa-
murab mi ta Simana in,**' kummuy,

12 a ituldu na sangaw ya dakal na silid ta
utun, a yen sangaw ya pangiparanan muy
ta pamurab tam," kun ni Hesus tekid.
13 A umange kid, a naita da hala ya kuman
na nebar ni Hesus tekid, a neparan da ya
pamurab da ta Simana.
14 A sangaw ta nekaparan na ngamin a
nakiatubang ig Hesus ikid na mafulu duwa
kiden ituldu na.
15 A tekid para la nagkakan a naguhohug
i Hesus.
"Pake ikayat ku ta magaatubang kitam
ta ayanin, te awena para la dumatang na
zigat kin.
16 Ammi awek na sangaw makiatubang
tekamuy ta isin na pamurab addet ta
nakompleto ngamin ta pagariyan na
Namaratu," kunna.
17 A sangaw nagibbal ta paginuman na
binarayang kapye na nakimallak, a sangaw
negawat na ta ituldu na kiden.
"Ye, sa uminum kanan ta isin,
18 ammi teyak, awek sangaw uminum
ta kumanin abat ta pagayayat tam sangaw
ta pagariyan na Namaratu ewan," kunna.
19 Kabalinan na kumanen a nagibbal
hapa ta tāhukal na pan kapye na nakimallak
ha. A sangaw ginadgadwa na ya pan en, a
nesaned na tekid.
"Kanan muy yan, te panadamdaman
muy teyak, te ye-yan ya negitta ta barikin
nga isagapil ku gafu tekamuy," kunna.
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Jn 13:1-30)
20 A ta nekabalin na nepamuhab da a in-
ibbalan na ha ya paginuman na binarayang
kapye na neatad tekid,
"Ye-yan ya panadamdaman muy ta
bagu en tulag na Namaratu tekamuy gafu
ta dagak nga magarut sangaw ta gafu
tekamuy.
21 A itta hapa ta lamesa in ya mangital-
aba sangaw teyak,
22 te mappya ta mapapasi ya Tolayin
taga Langit ta kuman na nekari na Nama-
ratu ewan, ammi kakallak sangaw ya man-
gitalaba in tentu," kunna.
23 A nagimpopohutan da hapa am inya
panaw tekid ya mangitalaba sangaw tentu.

Ya Pagingfulfulatan Na Ituldu Na Kiden Ta Pinakadakal Da

24 A sangaw nakidibati hapa ya ituldu
kiden ni Hesus, te nagingfulfulatan da am
inya tekid ya pinakadakal da.
25 Ammi nedangagan na kid ni Hesus, a
pake tinabarangan na kid.
"Amu muy ya gagangay na ari na Hentil
kiden ta ikwenta da ya iturayan da kiden
ta kuman na tagabu da, a ingagan da hapa
ya bari da ta mangikerutan.
26 Ammi awemuy mina parigan yen
kid, te ya kadakalan muy a magbalin mina
ta kaassangan muy ikid na magserbi en
tekamuy.
27 Ta kuman na uray na tolay a intu
dakdakal ya imatuttuden mangan ammi ta
mangiatubang ta kanan na. Ammi mappya
ta iyak ya parigan muy te itta yak sin teka-
muy ta kuman na mangiatubang ta kanan.
28 "Mappya te ikamuy ya kanayun ne-
hulhulun teyak ta ngamin kiden zigat
ken.
29 A ya neatad ni Damakewan teyak ta
iturayan ku a yen hapa ya isipat ku teka-
muy,
30 petta ikamuy hapa sangaw ya
makiatubang teyak ta lamesaken ta lugar
na pagariyan ku. A magtogkok hapa
sangaw ya tagtakday tekamuy ta kuman
na agtogkokan na ari, petta magibbal kam
hapa sangaw ta mafulu duwa kiden tribu
na Istralita kiden.
31 "A iko hapa Simon, a dangagam
ya ibar ku teko, te pake ikayat ni Sa-
tanas ya mangalap tekamuy ngamin,
petta paruban na kam sangaw ta kuman
na magsap ta aggik,
32 ammi iko Simon ya pake nepakimal-
lak ku petta awena mawakay na pangurug
mu teyak. Ammi sangaw am nagbabawi
kan ta pagtalekud mu teyak a uffunam
hapa ya kabagis mu kiden, petta magsikan
hapa ya pangurug da," kun ni Hesus te Pe-
dru.
33 "Ay, Afu, aweta ka pagtalekudan
maski mehulunak teko mebalud ikid na
mapapasi," kunna hapa.
34 "Itam sangaw awa kustu ya uhohug
ku teko, Pedru," kunna ha ni Hesus tentu,
"te maski ta awena para la pagtareknay
na manuk ta hiklamin yan a mamillu
ka sangaw mangilemad ta pakkamum
teyak," kunna.
35 A sangaw nagbida ha i Hesus tekid
ngamin,
"Tekamuyen immange nangipadangag
ta idi ta awemuyen nepagbalun a itta de
ya nagkurangan muy?" kunna.
"Awan O, Afu" kunda hapa.
36-37 "A onay. Ammi bakkan sangaw ta
kunna ten, te ya uhohug na aglavunen
gafu teyak a '**Isipat da sangaw ta dulay
kiden na tolay**', kunna ta surat na en. A
gafu ta magdulot hala sangaw ya nesurat
na en a ikatupag da kam hapa sangaw
gafu teyak. A mappya mantu ta ikamuy
hapa la sangaw ya makkamu ta ngamin
masapul muy nga pirak ikid na ga-gamit
muy kiden. A gafu ta zigat muy sangaw
a pake karkaragatan muy ya kampilan
ammi ta ulat muyen," kunna.
38 "A itam, Afu, duwa haman ya kampi-
lan mi," kunda hapa.

"Bay-an muy na ya kumanina na bida,"
kunna hapa tekid.

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta Bagetay Na Olibo
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

39 A ta kabalin na en a imuhet kid ni Hesus
ta bali, a umange kid ta Bagetayen Olibo ta
kuman na gagangay ni Hesus ta idi.
40 A ta datang da ta lugaren nga kanayun
nakimallakan na a
"Magyan kanan la sin, a makimallak
kanan ta awemuy timuluk ta mamah-
pahuba en tekamuy," kun ni Hesus tekid,
41 kapye na sang imadayu tekid. A sangaw
namalentud ta lutak, a nakimallak.
42 "Amang, am mappya ta uray mu a
azim haen ya zigatin yan. Ammi maski
kunku a bakkan mina ta yen ya magdulot,
te mappya ta ikayat men ya idulot ku,"
kunna ta pakimallak na.
43 A lumattog hapa ya anghel na Nama-
ratu nga nangpasikan tentu.
44 A gafu ta pake nazigatan a pinasikan na
para ya pakimallak na addet ta neugang ya
daga na en, a nagsaddu ta lutak.
45 A tentu en imivwat ta nakimallakan
na en a nagtoli ta ituldu na kiden, ammi
nakakasidug kid na gafu ta pake nabannag
kid na ta pagdamdam da tentu.
46 "Anu masidug kanan? Imivwat
kanan, a makimallak kam petta awemuy
mina maayayyaw," kunna hapa tekid.

Ya Paggafut Da Te Hesus
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:1-11)

47 A ta paguhohug para la ni Hesus tekid
a dumatang na i Hudasen, a nehulun hapa
tentu ya addu na tolay. A umange i Hudas
te Hesus petta amuyan na mina,
48 ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Anu haman ta amuyam, Hudas, ya To-
layin taga Langit ta pangitalabam tentu?"
kunna.
49 A ta nepakaita na kahulun ni Hesus ta
gafutan da a
"Mappya de, Afu, ta katkattaban mi kid
na?" kunda.
50 A ka-ma la kinattab na takdayen ya
tagabu na kadakalanen padi, a newasik na
ya takday bangbang na.
51 "Awemuy na!" kunna hapa ni Hesus
tekid,
otturu sini-ged na ya bangbang na kinattab
da en, a nagmappyan.
52 A sangaw naguhohug hapa i Hesus ta
ange kiden nanggafut tentu.
"Anu, dulayak hud na tolay, petta en-
dak gafutan konsu kampilan ikid na
paluk ta kuman na panggafut muy ta
tulisan?
53 Kinanghahaw itta yak haman teka-
muy ta simbaanen nga nangitultuldu, anu
bakkan ta yen ya nanggafutan muy teyak?
Ammi gagangay ta ayanin ya oras muy te
sugiram ya oras na mamadday ta dulay,"
kunna tekid.
54 A ta nepakagafut dan tentu a netugut
da neange ta bali na kadakalan na padi, a
tinultulitul na kid ni Pedru.
55 Datang da ta bagaw na bali en a
naghatung kid ta paggukupan da, a
nakipagtuttud hapa i Pedru tekid.

Ya Pangilemad Ni Pedru Te Hesus
(Mt 26:69-75; Mk 14:66-72; Jn 18:25-27)

56 A ta pagtuttud para la ni Pedru ta dakar
na afuyen a nagtalib ya babbayen tagabu, a
pake inita na ta mappya kapye na netuldu
ta kadwan kiden.
"Yeyan hapa ya takday kahulun na gi-
nafut da en," kunna.
57 Ammi nelemad ni Pedru.
"Awek amu yen O," kunna.
58 Ammi sangaw ta magananwan a itta
hapa ya takday nga nakalasin tentu a
"Maski iko hapa ya takday," kunna.
"O iyak hud O," kunna ha ni Pedru.
59 A sangaw ta pagtalib na kuman na tak-
day oras a pake nepapilit para na takday ta
intu.
"Talaga ta iko hapa ya takday kahulun
na, te taga Galileya ka," kunna.
60 "Atsi O, awek para la aamu yen O!"
kunna ha naglemad,
a ka-ma la nagtareknay ya manuk.
61 A nagbalittag na hapa i Hesus
nga imatubang tentu, a yen hapa ya
nepakanonot ni Pedru ta uhohug ni
Hesus tentu ta "**Mamillu ka mangilemad
teyak ta awena para la pagtareknay na
manuk,**" kunna.
62 A insigida nagtugut i Pedru, a masikan
nagtangit.

Ya Pangpabanglu Da Te Hesus
(Mt 26:67,68; Mk 14:65)

63-64 A ya tolay kiden nga naggwardya te
Hesus a pināb̄ānglu da, te tinappanan da ya
mata na kiden kapye da pinalpaluk,
"O, ibar mu am inya ya nagpaluk teko,
te malalaki ka haman maglavun," kunda.
65 A addu para ya inuhohug da tentu ta
pamadpadulay da tentu.
66 A ta magkarawanen a nagkakampat ya
padi kiden ikid na abugado kiden ikid na
ngamin kiden kalalaklakayan, a neange da i
Hesus ta atubang na ngamin kiden konsihal
petta idarum da. A ya uhohug da te Hesus a
67 "Am kakurugan ta iko ya Ari en
Kristu nga nekari na Namaratu, a ibar
mun," kunda tentu.
Ammi ya tabbag na en tekid a
"Am ibar ku mina tekamuy a awemuy
haman kurugan,

68 a am itta ya pohut ku tekamuy a
awemuy hapa tabbagan.
69 Ammi awena la mabayag a makipag-
tuttud ya Tolayin taga Langit ta kanawan
na Namaratu ewan nga Makapangwa ta
Ngamin," kunna tekid.
70 "A ta kuman na ikayat mu uho-
hugan a iko ya Anak na Namaratu ewan?"
kunda.
"Kakurugan ta iyakin yen," kunna
hapa.
71 "Itan muy yen, masapul hud para
ya mangipasikkal ta liwat na, te ikitanan
hapa la ya nakadangag ta uhohug na,"
kunda.

23

*Ya Pangidarum Da Te Hesus Ta Guber-
nadoren Taga Roma*
(Mt 27:1,2,11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)
1 A ta nekabalin dan a sa nagtayuk kid,
a enda nedarum i Hesus te Gubernador
Pilato.
2 "Ginafut min ya tolayin yan, te
sansanatan na ya tolay kiden petta
makitapil kid ta gubyernu. A ibar na
hapa ta aweda mina pagan ya bwis da
ta gubyernu na Ari muyen Sisar, yaga
ipapilit na hapa ta intu ya netun na
Namaratu ta ari mi," kunda.
3 A gafu ta kumanen a pinohutan hapa ni
Pilato,
"Kurug de ta iko ya ari na Hudyo ki-
den?" kunna.
"Itta la teko," kunna hapa ni Hesus.
4 A sangaw naguhohug i Pilato ta Hudyo
kiden nga ange nangidarum,
"Ta kuman na uray ku a awan ta gafu
na pangidarum muy tentu," kunna.
5 Ammi nepapilit da ya nepangidarum da
tentu.
"Ye-yan na tolay ya mangituldu ta
ngamin paglelehutin abat ta lugar
na Galileya abat ta isin Hudeya, a
sansanatan na ya tolay kiden petta
makitapil kid mina ta gubyernu," kunda.
6 A gafu ta kumanen a pinohutan ni Pi-
lato tekid am taga Galileya i Hesus, a "**On,**"
kunda.
7 "A alapan muy mantu, te iange muy
te Gubernador Herud, te intu haman ya
makkamu ta tolay kiden taga Galileya,"
kun ni Pilato tekid,
te itta hapa i Gubernador Herud ta ili na
Herusalem ta arawin yen.
8 A ta nepangidatang da tentu te Herud a
matalakan hapa i Herud, te addu ya nadan-
gdangag na te Hesus ta idi, a ikayat na hapa
itan, talo am itta ya ipaita ni Hesus tentu ta
pakapangwa na.
9 A addu hapa ya pinohutan na te Hesus,
ammi awena pulus tumabbag ni Hesus.
10 A ya pinakadakal na Hudyo kiden a
addu hapa ya binida da ta pangidaruman
da tentu, ammi awan hapa ta netabbag ni
Hesus tekid.
11 A gafu ta awena tumabbag a inuyoyun-
gan ni Herud ikid na suddalu na kiden,
a tinapangan da ta addu na uhohug. A
sangaw pinagbarawasi da ta kuman na ari
kapye da hala pinatoli te Pilato.
12 Ta idi a nagkākatupag ig Herud ikid ni
Pilato, ammi mappya kid na ta arawin yen
gafu ta azo matupag kid na te Hesus.

*Ya Pangipalubus Ni Pilato Ta Pasi Ni
Hesus*
*(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39—
19:16)*
13 A ta nepangitoli dan te Hesus te Pilato
en a pinagkakampat na ya pinakadakal na
Hudyo kiden petta magbida tekid.
14 "Ye-yan na tolay ya neange muy
teyak, te ibar muy haman ta sanatan na
ya kagitta muy kiden petta makitapil kid
mina ta gubyernu. Ammi pinohutan ku ta
mappya ta atubang muy, a awan haman
ta nadangag ku ta kuman na pangidaru-
man muy tentu.
15 Kumanen hapa te Gubernador
Herud, awan kan ta liwat na, a yen ta
pinatoli na teyak. Maita muy mantu ta
awan haman ta pangpapasin mi tentu.
16 A mappya mantu ta papaligat ku la
kapyek ibbatan," kun ni Pilato tekid.
17 A ya gagangay da ta idi a pohetan
da ya takday mabalud ta kada Pyesta na
Panadamdaman, petta matalakan mina ya
Hudyo kiden ta gubyernu ni Ari en Sisar. A
yen ta nebar ni Pilato ta pohetan na mina i
Hesus,
18 ammi bakkan te Hesus ya ikayat da.
"Papasim yana, te Barabas mina ya po-
hetam," kunda,
19 te ya kinan da en Barabas a nabayag
hapa nabalud gafu ta sinanat na ya tolay
kiden petta makitapil kid ta gubyernu, yaga
namapasi hapa ta tolay ta idi.
20 A gafu ta kumanen a nakibida ha i Pilato
tekid, pettam onan da mina ya pangpohet
na te Hesus,
21 ammi nafulotan kid nagayag:
"Papasim, pagappam na ta krus," kun
na ayag da.
22 "Annun ku hud papasin? Anu hud ya
liwat na? Awan haman ta amuk ta paka-
papasi na. A mapmappya ta papaligat ku
la kapyek pohetan," kunna ha ni Pilato
tekid.
23 Ammi kuga nafulotan ha ya tolay kiden
nga nagayayag ta masikan, te ipapilit da ya
pasi ni Hesus.
24-25 A gafu ta kumanen a timuluk i Pilato
ta nebar da en, a pinohet na ya nabaluden

nga namapasi ikid na nakitapil ta gubyernu
ta idi, a negawat na i Hesus ta tolay kiden
petta kwan da ya ikayat da kwan tentu.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

26 A ta nepangalap dan te Hesus a neuhet
da ta ili, petta pagappan da ta krus. A
tekiden dumayum ta agyan na pagpaappan
da tentu a nasimmu da ya takday lalaki
nga nagngagan ta Simon nga taga Sirene, te
bagu nagafu ta takday na bariyo. A simarok
mina ta ili, ammi kinalbatan da nga pina-
gagtu ta krus ni Hesus.
27 A dumadagdag hapa ya pake addu na
tolay kontodu bābāy nga nakatangtangit ta
pagdamdam da te Hesus.
28 A yen ta nagbalittag i Hesus nga
naguhohug tekid.
"Ikamuy bābāy, bakkan mina ta iyak ya
tangitān muy, te intu mina tangitan muy
ya bari muy ikid na anak muy.
29 Te dumatang sangaw ya pake du-
lay na araw, a ibar da sangaw ta nagāsāt
ya bābāy kiden nga awan naganak ikid na
awan kiden ta pasusu.
30 Te sangaw am dumatang na ye-yen
na araw a magayag ya tolay kiden ta bage-
tay kiden, petta tappanan da kid mina,
31 te am kumanin ya dumatang ta awa-
nen ta liwat a pake duldulay para sangaw
ya dumatang ta seliwat kiden," kunna.
32 A nepehulun da hapa ya duwa na pake
dulay na tolay te Hesus, petta igindan da i
Hesus papasin ta duwa kiden.
33 A tekiden nakadatang ta agyan na ki-
nan da en Banga na Ulu, a yen ya nagpaap-
pan na suddalu kiden tekid ta tallu na krus,
a netunglak da ya kayu en nga nagappan ni
Hesus ta naghatan na duwa kiden nga pake
dulay.
34 A ta nepagpaappa da te Hesus a nepaki-
mallak na kid "**Amang, pakomam kid te
aweda amu ya kwan da,**" kunna. A ya
suddalu kiden hapa a nagbabinununtan da
ya ga-gamit kiden ni Hesus.
35 A ya kadwan kiden tolay a umatayuk
kid la naggiraw ta pinagappa da kiden,
ammi ya pinakadakal da kiden a inuyoyun-
gan da la i Hesus,
"Agu ta intu mina ya mangikerutan ta
ikattolay na kiden, ammi ikerutan nan
mina ya bari na en am kurug ta intu
ya netun na Namaratu ta mangikerutan,"
kunda.
36 A sangaw tumubbat hapa ya suddalu
kiden nanguyoyung tentu, te enda negawat
ya suka ta inuman na, otturu nebar ta
37 "Ikerutam mina ya barim, te Ari ka
haman na Hudyo kiden," kunda hapa,
38 te dana netun da ya surat ta utun na ulu
na en, a "**Ari na Hudyo kiden,**" kun na
suraten.
39 A ya takdayen nga pinagappa da ta
hebing ni Hesus a medyo nakaporay hapa
te Hesus;
"Agu ta iko haman ya netun na Nama-
ratu ta mangikerutan? A ikerutam mantu
ya barim ikid na bari mi," kunna tentu.
40 Ammi ya takdayen ta taakub ni Hesus a
nagsasitangan na hapa ya napolu en,
"Anu awem haman mamat ta Nama-
ratu maski ta pasim?
41 Gustu hala ya pagpapasi da tekita, te
inatadan da kita ta kuman na nagliwatan ta,
ammi awan haman ta liwat na tolayin yan,"
kunna tentu.
42 A sangaw nakimallak hapa te Hesus;
"Ay Hesus, nonotan nak haen, Afu, am
nakatogkok kan ta pagariyam," kunna.
43 "Kakurugan ya uhohugan ku teko ta
mehulun ka hapa sangaw teyak ta arawin
yan ta pake ispot na lugar," kun ni Hesus
tentu.

Ya Pasi Ni Hesus
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

44 A ta tangngan na araw a nagsugiram na
ya ngamin na paglelehut da en ta kuman na
hiklam abat ta tallu na oras, te nagsugiram
ya bilag.
45 A ka-ma la napissang hapa ya zingzin-
gen nga ga-gamit ta umag na simbaan en.
46 A ta kuman na alas tres ta furab a
nagayag i Hesus ta masikan, "**Amang, ikon
la ya makkamu ta kahalwakin,**" kunna.
A yen ya nepasi na.
47 A ya kapitan na suddalu nga nagg-
wardya ta pinagappa da kiden a dinayawan
na hapa ya Namaratu gafu ta naita na
en. "**Kakurugan kad ta mappya na tolay
yan,**" kunna.
48 A ya tolay kiden nga umange nagg-
iraw, a nagdamdam kid hapa ta naita da, a
napopoyung kid na nagtugut magtoli ta bali
da.
49 A ya kofun kiden ni Hesus kontodu
bābāy kiden taga Galileya nga dumagdag
tentu ta idi a umatayuk kid la ta sang adayu,
a itan da la ya ngamin nakkwa tentu.

Ya Pangitanam Da Te Hesus
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

50-52 A ta nekabalin na pasi ni Hesus a
itta ya takday lalaki nga umange te Pilato,
petta adangan na ya bari ni Hesusen. I
Hose ya ngagan na, a taga Arimateya ta
lugar na Hudeya. Mappya hapa na tolay,
te kurugan na ya ngamin lintig na Hudyo
kiden, yaga nabayag na hapa nangipapa-
na ta Mangikerutanen nga nekari na Na-
maratu. Intu hapa ya takday konsihal na

Hudyo kiden, ammi awena kumabkabat ta
nepangpapasi da te Hesus.
53 A ta nepangidagut ni Hose ta bari ni
Hesus a inulolatan na ta furaw na ulat,
kapye na neange ta pangitanaman na tentu.
A netanam na ta kababagu na tanam nga
kinobkob da ta batu ta kuman na kweba,
ammi awan para la ta netanam.
54 Furab ta Byernis ya nepangitanam na
tentu, a yen hapa ya pamegafu na araw na
agimmang na Hudyo kiden.
55 A ya bābāy kiden nga dumadagdag
te Hesus tentu en nagtugut ta lugar na
Galileya a naita da hapa ya tanam na ikid
na nepangpaidda na ta bari na en.
56 A sangaw nagtugut kid hapa nga du-
matang ta bali da, petta mangiparan kid
ta bangog, te iluggud da sangaw ta bari ni
Hesus. Ammi nagimmang kid bit ta araw na
agimmang, te pangurug da ta lintigen.

24

Ya Bida Na Katolay Ni Hesus
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

1 A ta nagkahawan ta Liggu a naggabi ya
bābāy kiden nga ange ta agyan na tanamen,
te nehulun da ya bangogen nga neparan da
ta bari ni Hesus.
2 Ammi ta datang da ta tanamen a dana
naazin ya batu en nga nesalin ta sasahokan
na tanamen.
3 A simarok kid, ammi awan na ya bari ni
Hesusen!
4 A gafu ta mapopoyung ya nonot da a
umatayuk kid bit la ten, a ka-ma la itta
ya duwa na lalaki nga pake magdakar ya
barawasi da, a nagtayuk kid ta hebing ta
bābāy kiden.
5 Alistu nagtakab ya bābāy kiden ta talaw
da tekid, a sangaw naguhohug ya duwa
kiden tekid,
“Anu haman ta apagan muy ya natolay
ta tanamin,
6 Awemuy de manonot ya nebar na en
tekamuy ta nepagyan na en tekamuy ta iten
Galileya?
7 ‘Mappya ta megawat ya Tolayin
taga Langit ta awan kiden mangurug
ta Namaratu petta pagappan da ta
krus, ammi matolay hala sangaw ta
mekatallu en araw,’ kunna paen teka-
muy,” kunda tekid.
8 A yen hapa ya nepakanonot na bābāy ki-
den ta uhohug ni Hesus.
9 A gafu ta kumanen a nagtugut kid,
a enda nepadangag ya naita da ikid na
nadangag da ta mafulu takday turin ni
Hesus kontodu kadwan kiden ituldu na.
10 I Mariya taga Magdala, ikid ni Yohana,
ikid ni Mariya nga hina ni Santiago, ikid na
kadwan kiden sakā bābāy da, a yen kid ya
umange nangibar ta turin kiden.
11 Ammi aweda haman kinurug ya uho-
hug na bābāy kiden, te pahig da ta tulad.
12 Ammi te Pedru a alistu imikkat, a bu-
milag ta agyan na tanamen. Datang na ta
tanamen a simisirib ta umag, a naita na ya
ga-gamit kiden nga nefutefut ta bari ni Hes-
usen, ammi awan ya bari na en. A sangaw
nagtugut hapa nga dumatang ta bali na, te
napopoyung hapa gafu ta awan na ya bari
ni Hesus.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Duwa Kiden
(Mk 16:12,13)

13 A ta araw na katolay ni Hesus a gi-
manwat hapa ya duwa na ituldu na ta ili
na Herusalem, te ange kid ta iten Emawas,
a kuman na mafulu takday kilumetru ya
kadayu na.
14 A nakatugtugut kid la nagbida, te
bibidan da ya nakkwa te Hesus ta ili na
Herusalem.
15 A tekid para la nakatugtugut nagbida
ikid na nagimpopohut a nepagka-ma da ya
nakihebing tekid ta dalanen,
16 a naita da ammi aweda nelasin am inya
yen.
17 “Anu hud ya kuga bidan muy ta
pakatugtugut muy ta dalanin,” kunna
tekid.
A nagtayuk kid la ten nagdamdam.
18 Klopas ya ngagan na takdayen, a intu ya
tumabbag ta nebar na tolayen.
“Anu, iko la tatakday ya awan para la
nakadangag ta iningwa da en ta ili na
Herusalem ta takdayen araw?” kunna
tentu.
19 “Anu hud ya iningwa da?” kunna
hapa na tolayen tekid.
“A ya iningwa da en te Hesus nga taga
Nasaret,” kunda ha, “te amu haman na
Namaratu ikid na ngamin tolay ta intu
ya kasikanan na aglavun, te masikan ya
ngamin tarabaku na ikid na uhohug na.
20 Ammi kadulayan na te ya
pinakadakal tam kiden a nepagafut da
haman, a sangaw nedarum da ta taga
Roma kiden nga mangibbal tekitam, petta
papasin da, a pinagappa da ta kayu.
21 Nekatalak mi ta intu ya
mangikerutan tekitam nga Istralita, ammi
awan na, te arawin yan haman ya
mekatallu araw abat ta pasi na en.
22 “Ammi kuman na nakagtut kami
hapa gafu ta bida na kadwan kiden kahu-
lun mi nga bābāy, te umange kid kan ta
tanam na en ta nagkarawanen,
23 a awan kan na ya bari na en. Ammi
intu kan naita da ya anghel kiden na Na-
maratu, a nebar kan na anghelen ta natolay
hala i Hesusen.

24 A yen ta umange ya kadwan kiden
kahulun mi nga lalaki ta tanam na en, petta
pasikkalan da mina ya uhohug na bābāy
kiden. A kustu kad ya uhohug da, te aweda
kan naita ya bari na en," kunda.
25 A ya uhohug hapa na tolayen tekid a,
"Anu kuga makilavun kam? A anu
hapa ya kabakka na nonot muy ta awe-
muy kurugan ya nesurat na aglavun ki-
den?
26 Te gagangay haman ta neattam na
Mangikerutanen ya nepagpapasi da tentu
kapye na hala matolay, petta mesaad ta
pagariyan na," kunna tekid.
27 A sangaw pake nepasikkal na tekid ya
ngamin nesurat nig mina Moses ikid na
aglavun kiden ta palungu na araw, a ne-
tuldu na tekid ya uhohug na aglavun kiden,
te dana linavun da ya ngamin dumatang
tentu ta awena en para la pakeanak.
28 A sangaw nakaabikan kid na ta babali
kiden nga datangan na duwa kiden, a ku-
man na magtalib mina ya tolayen,
29 ammi ginamman na duwa kiden.
"Magyan ka la bit tekami te furab na,
magge hiklam na," kunda tentu.
A gafu ta kumanen a sakā nehulun hapa
tekid ta nagdulotan da en.
30 A tekiden nagaatubang ta pamurab da
a nangalap ya tolayen ta pan kapye na
nepakimallak, a sangaw ginadgadwa na
hapa ta duwa kiden.
31 A ta nepangigawat na ta pan tekid a nag-
dakar ya mata da, a nelasin da ta intu hala i
Hesus, ammi ta nepakaita da tentu a limitap
hapa, a awedan naita.
32 "Anggem ta kuman na naglampaw
ya nonot ta tentu en naguhohug tekita
ta dalanen ta nepagsaned na ta surat ki-
den," kunda.
33 A gafu ta kumanen a imikkat kid ta
namuraban da en, a nagtugut kid, te manoli
kid na ta ili na Herusalem. A ta datang da
ten a nadatangan da nagaammung ya ma-
fulu takday ituldu ni Hesus ikid na kadwan
kiden nedagga tekid.
34 A tekiden simarok ta agyan na kahulun
da kiden nagaammung a
"O, matolay kad i Afu, a nakipaita kan
te Simonin," kun na nagaammung kiden
tekid.
35 A yen hapa ya nepangibida na duwa ki-
den ta naita dan hapa ta dalanen;
"A tentu en nanggadwa ta panen a
naita min ta intu," kunda.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23)

36 A tekid para la nagbabida a ka-ma la
nakipaita i Hesus ta tātangngan da a nakiku-
musta hapa tekid,
37 ammi sa nakagtut kid ta talaw da tentu
te pahig da ta datay.
38 "Anu haman ta magtalaw kam? Ku-
man na awemuy ikayat mangurug ta ma-
tolayak.
39 Itan muy haman ya kamat ku kidin
ikid na takkik kidin awa iyaken hala yan.
Maski si-gedan dak petta amu muy, te awan
haman ta bilsag ikid na tulang na datay ta
kuman na barikin," kunna tekid.
40 A pake nepaita na ya gafan na lansa
kiden ta kamat na kiden ikid na takki na
kiden.
41 A matalak kid mina ta matolay, ammi
intu nonotan da am had kunna matolay, a
yen ta aweda para la pake kurugan. A gafu
ta kumanen a nagadang i Hesus ta kanan na
tekid;
"Awan hud ta kanan muy sin? te man-
ganak mina," kunna.
42 A inatadan da mantu ta bilsag na ikan nga
inasal da,
43 a kinan na hapa ta nagaatubangan da.
44 A sangaw nagbida ha tekid,
"Dana nebar ku haman tekamuy ta
magdulot hala sangaw teyak ya ngamin
kiden nabida da ta lebru na kansyon ki-
den ikid na surat kiden ni Moses ikid na
aglavun kiden," kunna.
45 A pake netuldu na ya surat kiden tekid,
petta maawatan da.
46 "Kumanen ya nesurat ta palungu
araw petta amu muy mina ta mazigatan
ikid na mapapasi ya Mangikerutanen
tekamuy, kapye na matolay ta mekatallu
na araw.
47 Yaga nesurat da hapa ta mepadan-
gag mina ya ngagan na en ta ngamin tolay,
petta magbabawi kid mina ta liwat da, a
pakoman na kid hapa na Namaratu. A
mappya mantu ta yen ya ipadangag muy ta
ili na Herusalem, kapye muy ipadangag ta
ngamin kiden lugar abat ta ngamin paglele-
hutin.
48 A ikamuy hapa ya makkamu mangi-
pasikkal ta isin na damag,
49 te doban ku hala sangaw ya Kahalwa
na Namaratu tekamuy ta kuman na nekari
ni Damaken tekamuy, petta mapasinapān
kam ta kasikan na Kahalwa na en. Ammi
mappya ta magyan kam la bit ta ili in yan
nga magindag ta iange na," kunna tekid.

Ya Netattullu Ni Hesus Ta Langit
(Mk 16:19-20; Tur 1:9-11)

50 A ta nekabalin na en a pinohet na kid
bit ni Hesus ta ili en. A tekid nakadatang
ta ili na Betanya a neta-gay na ya kamat na
kiden, a pinasinapan na kid.
51 A tentu en nabalin nangpasinap tekid
a yen hapa ya nepagtugut na en tekid, te
timullu ta langit,

52 a namalentud kid hapa nangdayaw
tentu. A gafu ta kumanen a nagtugut
kid hapa setalak, a nagtoli kid ta ili na
Herusalem.
53 A kanayun itta kid ta umag na simbaan
na Hudyo kiden nga makimalmallak ikid na
magdaydayaw ta Namaratu.

Ya Nesurat Ni Hwan Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya ngagan na nagsuraten ta isin na surat a Hwan nga anak ni Zibadeyu.

I Hwan ya pake abikan te Hesus, te maski awena netun ya ngagan na ta surat na in a kanayun ibar na ta intu ya pake iddukan ni Hesus. A ya nesurat mantu ni Hwan gafu te Hesus a intu yan:

Ya Uhohugen Nga Negitta Ta Tolay

1 A ta kawan para la na ngamin kiden napadday a ittan ya naggitta ta Namaratu nga magngagan ta Uhohug, a itta la itta ta atubang na Namaratu
2 abat ta gafgafu na ngamin.
3 Intu hapa la ya agpadday na Namaratu ta ngamin kiden napadday, te awan mina ta napadday am bakkan ta intu ya namadday tekid. A ya ngamin kiden seangat
4 a natolay kid gafu ta angat na en tekid. A ya angat na en ya kuman na zilag ta nonot na tolay kiden petta amu da ya kakurugan,
5 te magyan kid la ta sugiram. A magdakar la magdakar ya zilagen ta agyan na sugiram, te awena magamma na sugiram.
6 A ta tanagay pakipaita na zilagen ta paglelehuten a itta ya takday tolay nga dinob na Namaratu petta ange mangipasikkal ta zilagen. I Hwan ya ngagan na,
7 a yen ta dinob na Namaratu nga ange manipasikkal, petta mangurug mina ya tolay kiden ta zilagen gafu ta pangipasikkal na.
8 Bakkan ta intu nepasikkal ni Hwan ya bari na en hapa la, am awa zilagen nga kakurugan,
9 te ye-yen na zilag ya magpadakar ta ngamin tolay, a tanagay na lumattog ta paglelehuten.
10 Ammi dana ittan ta paglelehutin, te intu haman ya namaddayen ta ngamin, kontodu tolay kiden. Ammi maski kunna ten a aweda haman amu ya namaddayen tekid.
11 A tentu en dumatang ta agyan na tolay na kiden a aweda haman pinagdulot.
12 Ammi ya kadwan kiden nga nagpadulot tentu a yen kid ya pinagbalin na Namaratu ta ānāk na kiden gafu ta pangikatalak da tentu,
13 te nangurug kid ta intu ya nepeanak na Namaratu petta megitta ta tolay. A bakkan mantu ta daga na tolay ikid na uray na tolay ya gafu na nekeanak na.
14 A gafu ta kumanen a nagbalin ta tolay ya nagngagan ta Uhohug, a nakipagyan tekitam tolay nga malalaki nangikallak ikid na mangituldu ta kakurugan. Naita mi mantu ya kalalaki na, a yen ya nangilasinan mi ta intu ya Anak na Namaratu ewan, te itta ya kalalaki na nga negitta ta kalalaki na Namaratu ewan.
15 A intu hala en ya netuldu ni Hwan ta tolay kiden, te ya pake neayag na tekid a

> "Ye ye-yan ya nabidaken tekamuy nga umange sangaw ta gafan ku, te pumatalin sangaw teyak. A pake atata-nang ammi teyak, te dana ittan ta aweken para la nekeanak", kunna.

16 A gafu ta pake dakal ya allak na tekitam tolay a sa napasinapan kitam ta addu na bendisyon nga nagafu tentu, te daggan na la daggan ya allak na tekitam.
17 Ta idi a amu tam ya uray na Namarrtu gafu ta lintig na kiden nga nesirak na te mina Moses. Ammi ta ayanin a amu tam ya allak na tekitam ikid na ngamin kakurugan gafu ta ange ni Hesus Kristu.
18 Te addet ta ayanin a awan pulus ta tolay nga nakaita ta Namaratu ewan, ammi ya mementu en anak na nga negitta tentu a intu ya nangipakamu ta Dama na ewan tekitam, te pake abikan tentu.

Ya Nepadangag Ni Hwan Gafu Te Hesus Kristu

19 A gafu ta pangipadangag ni Hwan a nangidob hapa ya Hudyo kiden taga Herusalem ta kadwan kiden padi da ikid na kauffunan da kiden nga magLebi, petta imbestigaran da i Hwan. A ya uhohug da tentu a

> "Ikayat mi damagan am anu ya katolay mu, iko de ya Mangikerutan nga dana nebar na Namaratu ewan?" kunda tentu.

20 A awena nelemad, te pake nebar na ta "**Bakkan ta iyak ya Mangikerutan,**" kunna.

> 21 "A anu mantu ya katolay mu? Iko de i mina Eliyasen nga magtoli kan ta lutakin," kunda ha.
>
> A "Bakkan," kunna hapa.
>
> "A iko mantu de ya takdayen paguhohugan na Namaratu nga nebar ni mina Moses?" kunda,
>
> a "Bakkan," kunna ha.
>
> 22 "A ibar mu mantu am inya ka, petta itta ya itabbag mi ta nangidob kiden tekami. Anu hud ya katolay mu?" kunda.
>
> 23 "Ta kuman na nesurat ni mina Isayasen a iyak ya makangahal nga magayayag ta tolay kiden,
>
> > '**Patunungan muy ya dalan nga adayu ta ili, petta meparan ta iange na Dafu tamen,**'" kunna.

24 A ya kadwan kiden nedob tentu a Pariseyu kid.
25 A ya pohut da en hapa tentu a

"Am bakkan ta iko ya Mangikerutan, ikid na Eliyas, ikid na paguhohugan na Namaratu nga binida ni mina Moses a anu kawagan na mantu ta mangzigut ka ta tolay kidin?" kunda.

26 A ya tabbag ni Hwan a

"Iyak ya mangzigut tekamuy ta danum, petta meparan kam mina ta angen na awemuy para la amu.

27 Intu hala ya kinan ken nga pumatalin teyak. A awek hapa megitta nga makitagabu tentu, te pake atata-nang ammi teyak," kunna.

28 A nakkwa ye-yen ta lugar na Betanya ta dammang na karayan na Hurdan, te yen ya nangzigutan ni Hwan ta tolay kiden.

Ya Kalneru Na Namaratu Nga Meatang Ta Liwat

29 A ta pagtalib na araw a naita ni Hwan i Hesus nga umab-abikan tentu, a netuldu na hapa ta tolay kiden;

"Itan muy, ye-yan na tolay ya iatang na Namaratu ta kuman na kalneru muy kiden, te intu hala sangaw mangikaru ta liwat na ngamin tolay ta paglelehutin.

30 A intu hala ya nabidaken tekamuy, te

'Itta sangaw ya umange ta gafan ku nga pumatalin teyak. A pake atata-nang ammi teyak, te dana ittan ta aweken para la nekeanak,' kunku.

31 Ammi ta kuman na iyak ta idi a awek para la pake amu ya pumatalinen teyak, ammi immange yak ta isin nga mangzigut ta tolay kidin nga Istralita, te iparan ku kid ta ange na, petta am ittan a amu da sangaw," kunna.

32 A pake nepasikkal para ni Hwan ya naita na,

"Naitak ya Kahalwa na Namaratu nga umakban tentu ta nepangzigut ku tentu, te nagafu haman ta langitewan ta kuman na pagsunak na kalapati, a nagintak la tentu.

33 A awek mina amu ta intu ya Mangikerutan nga dana nebar na Namaratu ta dadagkal tam kiden, ammi nanonot ku ya uhohug na Namaratu ta pangidob na en teyak, te ya nebar na a

'**Maitam sangaw ya takday tolay nga pagintakān na Kahalwakin, a intu sangaw ya mangpasinap ta tolay kiden ta Kahalwa na Namaratu,**' kunna teyak.

34 A gafu ta naitak ya nebar na en teyak a napasikkal kun ta intu hala ya Anak na Namaratu ewan," kunna.

Ya Napolu Kiden Ituldu Ni Hesus

35 A ta pagtalib ha na araw a gitayukan la ig Hwan ikid na duwa na ituldu na kiden,

36 a naita na i Hesus ta pagtalib na en tekid, a netuldu na tekid.

"Yo ewan ya Kalneru na Namaratu nga mesagapil sangaw ta tolay kiden," kunna ta kahebing na kiden.

37 A ta pakadangag na duwa kiden ta nebar na en a nagtugutan da i Hwan, te dumagdag kid na te Hesus.

38 A ta nepaglipay ni Hesus a naita na ya duwa kiden dumagdag tentu, a kinabida na kid.

"Itta de ya ikayat muy teyak?" kunna tekid.

"Mistro, ikayat mi la dangagan am had ya pagyanam," kunda.

39 "A mehulun kanan mantu petta itan muy," kunna hapa.

A nehulun kid mantu tentu, a naita da ya pagyanan na, a nagammak kid hapa tentu, te kuman na alas kwatro ta furab.

40 Andres ya ngagan na takday na duwa kiden, a itta hapa ya kabagis na en Simon, ammi Pedru ya agngilinan da tentu.

41 A enna mantu inapag ni Andres. A ta nepakaapag na tentu a

"O, Simon, ittan hala ya Messayasen nga dana nebar na Namaratu tekitam, te nesimmun min," kunna.

(Ya ikayat na uhohugan na "Messayas" nga kinan na, a "Mangikerutan".)

42 A enna mantu netulud i Simon ta agyan ni Hesus. A pake aitan na bit ni Hesus kapye na kinabida.

"Iko mantu i Simon nga anak ni Hwan, ammi magngagan ka sangaw te Sepas," kunna.

(A ya ngagan na en Sepas a intu hala Pedru ta aguhohug na Giregu, ammi ya ikayat na uhohugan tekitam a "Batu".)

Ya Pagpadagdag Ni Hesus Teg Felipe Ikid Ni Natanyel

43 A ta pagtalib ha na araw a nakanonot i Hesus nga ange ta lugar na Galileya, a nesimmun na hapa i Felipe ta dalan. A inagagay ni Hesus petta dumagdag tentu.

44 Intu lugar ni Felipe ya ili na Betsayda ta lugar na Galileya, a yen hapa ya nagafun ni Andres ikid ni Pedru.

45 A sangaw enna inapag ni Felipe i Natanyel.

"O Natanyel, ittan hala ya Messayasen nga binida nig mina Moses ta lintig na kiden ikid na aglavun kiden na Namaratu ta surat da kiden, te naita min. Intu hala i Hesus taga ili na Nasaret, a anak hapa ni Hose en," kunna te Natanyel.

46 Ammi ya tabbag ni Natanyel a

"Taga Nasaret? Itta hud ya nagafu ten nga kappyanan tam?" kunna.

"A em la itan," kunna ha ni Felipe tentu.

47 A ta nepakaita ni Hesus teg Natanyel nga umab-abikan tentu a

"Itta mantu in ya Istralita nga kakurugan; awan kad ta pakaladdudan na," kun ni Hesus te Natanyel.
48 "Anu hud ya pakkamum teyak?" kunna hapa.
"On, te ta awena para la nepagayag ni Felipe teko a dana naita ta ka ta balimen nga imatuttud ta addun na kayu na higos," kunna ha ni Hesus.
49 "Ay, Afu, kakurugan mantu ta iko ya Anak na Namaratu ewan, talaga ta iko ya Ari na Istralita kiden nga indagan mi," kunna hapa tentu.
50 A ya tabbag ni Hesus tentu a
"Anu? Alistu kan de mangurug gafu ta inuhohug ken la teko nga naita ta ka ta addun na kayu na higos? Pake dakdakal sangaw ya maitam ammi ta isin.
51 A ya pake ibar ku tekamuy ngamin a maita muy sangaw ta nahukatan na ya langitewan gafu ta Tolayin Taga Langit, te iyak hapa la ya addanen nga tinarinap ni mina Hakoben nga imunekan na anghel kiden ta agyan na Namaratu, ikid na dimagutan da ta lutakin," kunna.

2

Ya Boda Ta Ili Na Kana

1 A ta nepagpasa na dwangagaw itta ya boda ta ili na Kana ta lugar na Galileya. Dana ittan ten ya hina ni Hesus,
2 a sangaw nagawi hapa ig Hesus ikid na ituldu na kiden ta boda en.
3 A ta nekaafut na inuman na nakibodan kiden a umange ya hina ni Hesus tentu, a nebar na,
"Aleng, manguffun ka haen, te awan na ta inuman da nga binarayang," kunna.
4 "Mappya, Ina, ta awenak la ituldu ta tarabakuk, te awan hud para ya araw na pakkamuk ta patarabaku ni Damakewan teyak?" kunna.
5 A gafu ta kumanen umange maguhohug i hina na en ta tagabu kiden nga mangiparan ta kanan,
"Am itta ya ibar na sangaw tekamuy a kwan muy la," kunna tekid.
6 A dana netabnak da ten ya annam na angāng nga magserbi ta Hudyo kiden ta pangbaggaw da. A ya makarga na tagtakday a dwafulu na galon, ammi ta kadwan a tallufulu na galon.
7 A ya uhohug ni Hesus ta tagabu kiden a
"**Pannun muy ya angā**ng **kidina ta danum,**" kunna, a pinannu da kid abat ta bibig da.
8 "Aran, takday tekamuy ya magsiruk, te em bit pakakkap ta dafu na boda in," kunna ha ni Hesus.
A ta nepagsiruk na takday a enna nepakakkap.
9 A ta nepakakakkap na dafu na boda en a kuman na basi na uba, te nagbalin ya danumen ta basi. Ammi awena amu am had ya nagafun na, te intu la nakkamu ya nangiparan kiden. A gafu ta kumanen a inayagan na ya lalaki en magboda, te pahig na ta intu ya nangiuhet ta basi en.
10 "Anu haman ta neappiyam ya mappya en basi abat ta ayanin? Te gagangay ta meunnan bit mina ya mappya en, a sangaw am nakainum na ya tolay kiden a yen mina ya pangiuhet muy ta matabeng," kunna.
11 A ye-yen ya napolu en pakaitan nga nehuga ni Hesus ta neange na en ta ili na Kana ta lugar na Galileya, petta maita da ya pakapangwa na. A pake nangurug na hapa ya ituldu na kiden tentu.
12 A ta kabalinan na boda en a nagtatugut ig Hesus kontodu hina na, ikid na wāgi na kiden, ikid na ituldu na kiden, te kumin kid ta ili na Kapernayum, a yen bit la ya nagyanan da ta mangananwan.

Ya Pagporay Ni Hesus Ta Naglaku Kiden

13 A sangaw tanagay na hapa ya Pyesta na Simana na Hudyo kiden ta ili na Herusalem, a umange hapa ig Hesus.
14 A ta datang da ta ili en a simarok hapa i Hesus ta nagingumag na bagaw na simbaanen, a neddatangan na ya addu na maglaku ta baka ikid na kalneru ikid na kalapati, te yen kid ya iatang na tolay kiden ta simbaanen. A itta hapa ya magitali kiden ta pirak nga gitogkokan ta nagitalin da.
15 A nangalap mantu i Hesus ta lubid kapye na pinadday ta pagpaligat na, a yen ya nepangpohet na tekid ngamin ta bagaw na simbaanen kontodu ilaku da kiden. A pinagsikig na para ya lamesa na nagitali kiden ta pirak petta meburud ya pirak da kiden.
16 A ya uhohug na ta naglaku kiden ta kalapati a
"Iuhet muy yeyan kid, te awemuy la igitta ya bali ni Damakewan ta kuman na aglakun," kunna.
17 A gafu ta poray na en ta naglaku kiden a yen ya nakanonotan na ituldu na kiden ta takday uhohug nga dana nesurat ta Bibliya na Hudyo kiden, te ya uhohug na suraten a
"**Pekavut nak sangaw, Afu, na pangahuguk ta balimen,**" kunna.
18 Ammi ya uhohug na pinakadakal na Hudyo kiden tentu a
"Itta hud ya mabalim nga neatad na Namaratu ta tinarabakum ta isin? Am kumanin ya kwam a itan mi mantu ya pakapangwam petta mepasikkal hala ya mabalim ta isin," kunda.
19 A ya tabbag na hapa tekid a

"Maski am perdin muy ye-yan na bali
na Namaratu a patayukan ku hala san-
gaw ta las-ud na talluhaw," kunna.
20 "A had kukum hud mapatayuk ta
talluhaw, bakawa appatafulu annam
na darun ya nepakapatayuk na ta idi?"
kunda hapa.
21 Ammi takwan ya ikayat na uhohugan ni
Hesus, te ya kinan na en bali a bari na en
hapa la, te kurug ta pinapasi da,
22 ammi natolay hala ta mekatallu na araw.
A yen hapa ya nepakanonot na ituldu na
kiden ta isin na uhohug ni Hesus ta umag na
simbaanen. A yen ya nangurugan da ta intu
hala ya nebida ta Bibliya na Hudyo kiden.

Ya Bida Ni Hesus Ikid Ni Nikodemu

23 A ta ketta para la ni Hesus ta ili na
Herusalem ta Pyesta en a nangurug kan
ya addu na tolay tentu gafu ta naita da ya
pakapangwa na nga nehuga na ta kadwan
kiden tolay.
24 Ammi te Hesus, a awena nekatalak ya
nangurug tentu, te dana amu na ya nonot
da.
25 A maski awan ta mangibar tentu ta
tolay a dana amu na hala ya ngamin kiden
nonot na tolay.

3

1 A itta hapa ten ya takday laklakay nga
nagngagan ta Nikodemu, a intu hapa ya
takday Pariseyu nga pinakadakal na Hudyo
kiden.
2 A umange hapa ya laklakayen ta agyan
ni Hesus ta hiklam, te makibida tentu. A ya
nebar na a
"Mistro, amu mi ta iko ya mangituldu
nga dinob na Namaratu ewan, te awan
mina ta pakapangwam ta kuman na naita
mi en teko am bakkan ta Namaratu ya
manguffun teko," kunna.
3 Ammi tinabtabang ni Hesus ya paguho-
hug na,
"Pake ibar ku teko ta awan sangaw
ta mesipat ta pangikerutan na Nama-
ratu ewan am awena bit mauli meanak,"
kunna.
4 "Asakay, had kukunna meanak na to-
lay am laklakay na? Makatoli hud para
ta sirat na hina na en petta mapidwa
meanak?" kunna hapa ni Nikodemu
tentu.
5 A ya tabbag ha ni Hesus a
"Pake ibar ku hala teko ta awan pulus
ta mesipat ta pangikerutan na Namaratu
ewan am awena bit mauli meanak gafu ta
pakapangwa na Kahalwa na Namaratu ta
pagzigut na ta danum.
6 Te ya neanak na tolay a mesigud la
tentu ya gagangay na tolay, ammi ya nauli
neanak ta pakapangwa na Kahalwa na Na-
maratu a megitta hapa ta gagangay na Ka-
halwa en.
7 A awem mina pahig am had kukunna
makkwa na nebar ken teko nga mauli ka
mina meanak, te intu mina pagnonotam ya
angarigan na paddad.
8 Te ya gagangay na paddad a ange hala
ta gagangay eyan na, a awem amu am had
ya namegafwanan na ikid na pagdulotan
na, ammi madangag mu hala. A kumanen
hapa ta tolayen nga nauli neanak ta paka-
pangwa na Kahalwa na Namaratu," kunna.
9 "Onay, ammi awek para manonot am
had kukunna makkwa," kunna hapa ni
Nikodemu.
10 A ya uhohug ha ni Hesus tentu a
"Anu iko haman ya kadakalanen na
mangituldu nga Istralita, a awem amu ya
inuhohug ken teko?
11 Pake ibar ku ha teko ta intu la bidan
mi tekamuy ya amu mi ikid na naita mi,
ammi awemuy haman dangdangagan ya
pasikkal mi tekamuy.
12 A am awemuy la kurugan ya nabidak
tekamuy nga malogon maita ta lutakin
a had kukummuy mantu mangurug am
intu sangaw bidan ku tekamuy ya awemuy
maita ta langitewan?
13 A gafu ta awan ta nakaange ta lan-
gitewan ikid na nakaita ta makkwa ten a
awan mantu ta takwan na makabida ta
makkwa ten am bakkan la ta nagafu en ta
langit. A intu hala ya Tolayin Taga Langit,
14 ammi mappya ta mebesin hapa san-
gaw ta kayu ta kuman na sinang ulagen nga
nebesin ni mina Mosesen ta kayu ta agyan
na kalafukanen,
15 petta maski am inya sangaw ya
mangikatalak tentu a maatadan sangaw ta
magnayun na angat gafu tentu." kunna.

Ya Gafu Na Ange Na Anak Na Namaratu

16 A kakurugan ta dakal ya idduk na Na-
maratu ewan ta ngamin kiden tolay ta pa-
glelehutin, te netuluk na ta masi ya me-
mentu en anak na gafu ta liwat tam kiden,
petta am ikatalak tam a awetam sangaw
melogot am awa maatadan kitam hud la ta
magnayun na angat.
17 A bakkan mantu ta yen ya nepangi-
dob na ta Anak na petta ipasikkal na ya
pama-gang na ta tolay kiden, am awa petta
mekerutan kid hud la gafu ta pasi na Anak
na en.
18 A maski am inya mantu ya mangikata-
lak tentu a awena sangaw medarum ta
atubang na Namaratu ewan, ammi ta awa-
nen mangikatalak tentu a dana nekari
ya pakedarum na, gafu ta awena haman
nekatalak ya mementu en Anak na.

19 A yen ya gafu na pakedaruman na
tolay te lumattog na ya negitta en ta zi-
lag nga mangpadakar ta nonot na tolay ki-
den, ammi nekatupag da haman, te pake
nekayat da hud la ya sugiram ammi ta
dakaren, te dulay haman ya tarabaku da.
20 Te ya ngamin kiden mangwa ta dulay
a ikatupag da ya dakar, a palanan da la, te
aweda ikayat ta maita ya tarabakun da talo
am mapaliwatan ya nonot da.
21 Ammi ya mangwa ta katunungan
a sarukusukan na la ya dakar, petta
mepasikkal ya pangurug na ta pakkwa na
Namaratu tentu.

Ya Nagingunnan La Te Hesus

22 A ta nekabalin nig Hesus ikid ni
Nikodemu nga nagbida a nagtugut ig
Hesus ikid na ituldu na kiden, te umange
kid ta kadwan kiden babali ta lugar na
Hudeya. A medyo nabayag kid hapa ten
nga mangzigut ta nagbabawi kiden ta liwat
da.
23-24 Ammi te Hwan, ta awena en para la
nekebalud, a itta para la ta iten Enon nga
abikan ta Salim, te nangzigut ta umange
kiden tentu, te alawa hapa ya danum ten.
25 A sangaw itta ya takday Hudyo nga
nakidibati ta ituldu kiden ni Hwan, te intu
nakidibatin da am had sin ya mapmappya
ta pangzigut ni Hwan ikid nig Hesus.
26 A yen ta nagtoli ya ituldu na kiden
tentu, te pohutan da hapa tentu.

"Mistro," kunda te Hwan, "Anu hud ya
uray mu ta umangen nagpazigut teko ta
dammang na Karayan na Hurdan? Iko
paen ya nangipasikkal tentu, a ta ayanin
intun ya mangzigut, a intu hapa ya eyan
na ngamin tolay," kunda.

27 A ya tabbag ni Hwan tekid a

"Bay-an muy la, te bakkan mina ta intu
ya eyan na tolay kiden am awena uray na
Namaratu.

28 Ikamuy haman ya nakadangag ta
inuhohug ken, te '**Bakkan la ta iyak ya
Mangikerutan,**' kunku haman, te iyak la
ya pinapolu na Namaratu nga ange nangi-
padangag tentu.
29 A intu mina pagnonotan muy ya
keangarigan na magboda, te ya lalaki en
ya ange mangalap ta babbayen. Ammi ya
kahulun na en nga nangpili ta atawa na a
indagan na la ya pangdayaw na lalaki en
ta atawa na en, a pake matalakan hapa am
madangag na. A kumanen hapa teyak, te
nagdulot na ya talak ku,
30 te mappya ta intu ya imutun a iyak ya
imakban," kunna.

I Hesus Ya Nagafu Ta Utun

31 A ya taga langit ewan ya pake seturay
ammi ta ngamin, ammi ya taga lutakin a
intu la amu na bidan ya makkwa ta lutakin,
te nafukuk ta lutakin. Ya taga langitewan
mantu ya pake atata-nang ammi ta ngamin,
32 a intu bidan na ya naita na ikid na
nadangag na ta Namaratu ewan. Ammi
maski kunna ten a kuman na awan ta man-
gurug ta ipadangag na.
33 Ammi am itta ya mangurug tentu a
ipasikkal na ta kakurugan ya Namaratu
ewan,
34 te ya taga langitewan nga dinob na
Namaratu a iuhohug na ya uhohug na Na-
maratu, te awan ta kurang na Kahalwa na
Namaratu tentu.
35 Namaratu hapa la ya Dama na di-
nob na en, a pake iddukan na, te Anak
na. A pinatudunan na petta intu hala ya
makkamu ta ngamin.
36 A ya mangurug mantu ta Anak na Na-
maratu ewan a ittan ya angat na nga mag-
nayun. Ammi ya awanen mangurug ta
Anak na a awena sangaw mesipat ta angat
na, te itta para la ya pagporay na Namaratu
tentu.

4

Ya Babbayen Taga Samariya Nga Nesimmu Ni Hesus

1 A ta pagyan nig Hesus ta agyan na
Hudeya, a pake imaddun ya umange te
Hesus ammi ta umange kiden te Hwan. A
ya Pariseyo kiden nga nakitapil te Hwan a
nadamag da ta ad-addu ya zinigut nig Hesus
ammi te Hwan, a malalang kid.
2 Ammi bakkan te Hesus ya nangzigut
ta umange kiden tentu am awa ituldu na
kiden.
3 A gafu ta Pariseyo kiden a nagganwat
nig Hesus ta lugar na Hudeya a nagtoli kid
a lugar na Galileya,
4 ammi mappya ta angen da ya lutak na
Samariya.
5 A nakatugtugut kid la nakatugtugut ad-
det ta pingit na ili na Sikar, a nagimmang
kid na ta bikat na lutaken nga neatad ni
mina Hakob ta anak na en Hose ta palungu
na araw.
6 A gafu ta nabannag na i Hesus ta inange
da en, te tangnganan na araw hapa, a nag-
ibannag hapa ta bibig na huhunen nga ki-
nali ni mina Hakoben.
7-8 A ta pagibannag ni Hesus a nagdulot
hala ya ituldu na kiden ta umag na ili petta
gumatang kid ta kanan da. A ta kawan da
para la a itta ya babbay nga taga Samariya
nga umange nanagab ta huhunen. A ya
uhohug ni Hesus tentu a

"Ikwa nak haen ta danumina," kunna.

9 Ammi nagpaka-lat ya babbayen ta uhohug
ni Hesus, a

"Anum hud magadang ta danum teyak,
bakawa Hudyo ka, a Samariyano yak nga
babbay?" kunna.

Te ya gagangay kan na Hudyo kiden a
aweda kan uminum ta paginumãn na
Samariyano.
10 A ya tabbag ni Hesus hapa a
"Awem garay amu ta itta ya iatad na
Namaratu ewan teko, a awem amu am
inya ya nagadang teko ta inuman, te am
amu nak mina a iyak mina ya nagadan-
gam ta inumam, a inatadan ta ka mina ta
matolay na danum," kunna.
11 "Awan haman ta pagsiruk mu, Ser,
ta huhunin, yaga pake naumag ya danum
na in. A had kukum mantu makaalap ta
matolay na danum nga iatad mu teyak?
12 Dakdakal hud ya amum ammi te
mina Hakoben nga nangisirak ta huhunin
tekami, te maski intu hapa ya kanayun im-
minum ta danum na in, kontodu anak na
kiden ikid na ayam na kiden," kunna ha na
babbayen.
13 A ya uhohug ha ni Hesus tentu a
"Onay, ammi gumtang hala sangaw ya
ngamin kiden uminum ta isin na danum.
14 Ammi ya uminum ta iatad kin na
danum a awena sangaw gumtang, te ya
danumin nga iatad ku a magbalin sangaw
ta kuman na huhun ta umag na en, a kuman
na sigida tumuhayuk tentu petta magnayun
ya angat na," kunna.
15 "A atadan nak mantu, Ser, ta kinam-
ina danum, petta awek na sangaw gum-
tang ikid na ange managab ta isin," kun
na babbayen.
16 "A em bit ayagan ya atawamen, te
dumatang kanan sangaw ta isin," kunna
hapa ni Hesus.
17 "Ay awanak haman ta atawa," kunna
ha.
Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Kustu ya uhohug men ta awan ka ta
atawa,
18 te nakigungay kan haman ta lima
na atawa, a bakkan hapa ta atawam ya
pakidaggam ta ayanin," kunna.
19 A gafu ta nagpaka-lat ya babbayen ta
uhohug ni Hesus a takwan ha ya nebar na;
"Ser, ya kuman na mariknak teko a iko
hala ya takday aglavun nga paguhohugan
na Namaratu ewan.
20 A itta mantu ya damagan ku teko,
te ya gagangay na gingginafu mi kiden
ta pangdayaw da ta Namaratu a kanayun
nakigimung kid kan ta bagetayewan. Ammi
ya kagittam kiden nga Hudyo a ibar da ta
awan mina ta takwan na pangdayawan tam
tentu am bakkan ta ili na Herusalem. A had
sin mantu ya kakurugan na pangdayawan
tam?" kunna.
21-22 A kunna sin hapa ya tabbag ni Hesus
ta nebar na en:
"Mappya, Aboy, ta kurugam ya uho-
hug ku teko, te ikamuy Samariyano a
dayawan muy hala ya Namaratu, ammi
awemuy pake amu ya dayawan muy.
Ammi ikami Hudyo a amu mi ya dayawan
mi, te ikami ya nangipakkamun na Na-
maratu ta mangikerutan ta ngamin tolay.
A yen ta ibar ku teko ta mauli sangaw
ya pangdayaw muy, te bakkan la sangaw
ta bagetayewan ono ili na Herusalem ya
pangdayawan muy ta Namaratu.
23 Te ya kakurugan na mangdayaw a
dayawan na ya Namaratu ta nonot na hapa
la ta kakurugan na pangdayaw, te yen ya
apagan na Namaratu ta mangdayaw tentu.
24 Te ya kasasaad na Namaratu a awem
maita, te kuman na paddad. A mappya
mantu ta dayawan muy ta kakurugan ta
nonot muy hapa la," kunna.
25 A ya uhohug na babbayen hapa a
"Intu la amuk ta ange sangaw ya ki-
nan da en Kristu Mangikerutan, a intu
sangaw ya mangipakamu ta ngamin teki-
tam," kunna.
26 "Intu hala ya makiuhohugan teko,
Aboy, te iyak haman yen," kun ni Hesus
tentu.
27 A ta paguhohug na para la ta bab-
bayen a nagtoli hapa ya ituldu na kiden, a
nalangga kid hapa tentu gafu ta kabida na
ya babbay, ammi aweda pinohutan tentu
am anu ya bidan da ikid na ikayat na ta
babbayen.
28 A yen hapa ya nepangiwagak na bab-
bayen ta kalamba na en nga netabnak ta
huhunen, te alistu nagtoli ta umag na ili, a
nagayayag na ta tolay kiden.
29 "E kanan sin, e kanan sin, te
emmuy itan ya tolay nga nangibar ta
ngamin kiden iningwak. Intu de ya
Mangikerutanen nga linavun na popolu
kiden aglavun," kunna.
30 A matutunudan kid na mantu imuhet ta
ili en nga dumadayum te Hesus.

Ya Keangarigan Na Aggatab

31 A ta ang-ange para la na tolay kiden te
Hesus a agagayan na ituldu na kiden, petta
mangan ta inalap da en ta ili.
"E ka sin, Mistro, te mangan kitanan,"
kunda.
32 Ammi ya tabbag na en hapa tekid a
"Itta in ya kanan ku nga awemuy amu,"
kunna.
33 A yen ta nagimpopohut kid na.
"Itta hud ya nangitulud ta kanan na?"
kunda.
34 A gafu ta kumanen a nepasikkal ni
Hesus ya ikayat na uhohugan tekid;
"Intu hala kanan ku ya pangidulot ku ta
ikayat na nangidoben teyak petta ibalin
ku ya patarabaku na en teyak.

35 Ikamuy ya mangibar ta itta para la ya
appat na hulan kapye na idatang na agga-
gatab. Ammi ya ibar ku tekamuy a magli-
pay kanan, te maita muy hapa ya takwan
na agtalunan, a nalutun hapa ya kuman na
dawa da kiden te makigatab na.
36 Ya ange maggatab ta isin na aggata-
ban a magatab na ya magbalin ta mag-
nayun na angat. A takwan hapa ya tan-
dan na, te matalakan sangaw mehulun ta
nagmula en gafu ta pangisaned da ta mag-
nayun na angat.
37-38 A iyak paen ya nangidob tekamuy
petta maggatab kam ta awemuyen nagban-
nagan, te takwan ya nagbanbannag. Ammi
ikamuy hapa ya mesipat ta nagbanbanna-
gan da. A yen hapa ya nagdulotan na dana
en bida nga '**Takday ya magmula, a tak-
wan ya maggatab,**' kunna."
39 A ya Samariyano kiden nga taga ili na
Sikar a addu kid hapa nangurug te Hesus
gafu ta bida na babbayen, te, "**Nebar na
haman teyak ya ngamin kiden ining-
wak,**" kunna tekid.
40 A ta datang da mantu te Hesus a inaga-
gay da petta magdulot ta babali da kiden,
a pa nagyan mantu i Hesus tekid abat ta
dwangagaw.
41 A imaddu para ya mangurug tentu gafu
ta nepadangag na en tekid.
42 A ya uhohug da hapa ta babbayen a
"Dana nangurug kami gafu ta uhohug
mu tekami, ammi ta ayanin a mismo
tekami ya nakadangag tentu a pake gustu
ya amu mi ta intu ya Mangikerutan ta
ngamin tolay," kunda.

*Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Anak Na
Opisyal*

43 A ta nepagpasa na dwangagaw a sa
nagtatugut ha ig Hesus ikid na ituldu na
kiden, te dumatang kid na ta lugar da en ten
Galileya.
44 Ta idi a nepapilit ni Hesus ta maday-
dayawan ya aglavun ta ngamin kiden lugar
fwera la ta agyan na en hapa la.
45 Ammi tentu en dimmatang ta lugar na
en Galileya a pinagdulot na hala na kalu-
garan na kiden, te naita da ya ngamin ki-
den tinarabaku na ta ili na Herusalem, te
umange kid hapa ta pyesta en ten.
46 A sangaw nagdulot ig Hesus ta ili na
Kana. Yen hala ya lugar na boda en tentu
en nangihuga ta danumen petta nagbalin ta
basi. A ta datang da ta ili na Kana a itta hapa
ya takday opisyal nga nagtakit ya anak na ta
ili na Kapernayum.
47 A tentu en nakadangag ta dumatang na
i Hesus nga nagafu ten Hudeya a umange
hapa nakikekallak tentu, petta enna mina
pagmappyan ya anak na en, te tagtakday na
ya angat na.
48 A ya uhohug ni Hesus tentu
"A te awemuy ikayat mangurug teyak
am awan ta ipaitak ta pakapangwak teka-
muy," kunna.
49 Ammi pake persan na para na lalaki en;
"Ser, em haen itan ya anak ken petta
awena sangaw masi," kunna te Hesus.
50 "Dumatang kan mantu ta balim, te
matolay hala ya anak men," kun ni Hesus
tentu.

Kinurug na ya uhohug ni Hesus tentu, a
sangaw nagtugut kumin ta bali na.
51 A tentu en para la ta dalan a nesimmun
na hala ya tagabu na kiden nga umange
nangdafung tentu, a nebar da hapa ya anak
na en;
"Matolay hala ya anak men," kunda
tentu.
52 "A kanu hud na oras ya nepagmap-
pya na?" kunna hapa tekid.
"A ala una ta furaben ya nepagkamag
na patu na en," kunda.
53 A nanonot na hapa ta ye-yen na oras
ya nepangibar ni Hesus tentu ta matolay
hala ya anak na en. A yen ta pake netug na
ya pangurug na, kumanen hapa ta ngamin
kiden makipagyan tentu.
54 A ye-yen mantu ya mekaduwa na
pakaitan nga nehuga ni Hesus tentu en dim-
matang ta lugar na Galileya nga nagafu ta
Hudeya.

5

Ya Pagpamappya Ni Hesus Ta Pilay

1 A ta nepagpasan na piga na araw
a itta ha ya pyesta na Hudyo kiden, a
umange hapa i Hesus nakipyesta ta ili na
Herusalem.
2 A ta hebing na kinan da en '**Sasarokan
na Kalneru**' ta ili en a itta ya takday
agzigutan na tolay kiden nga nalehutan ta
lima na pagsigongan, a Betsata ya ngagan
na ta agsitang na Hudyo kiden.
3 A ta agyan na pagsigongan kiden a gi-
iddan ya addu na nagtatākit, te itta ya nag-
daram, ikid na pilay, ikid na awan naka-
hehit. A indagan da kan ya paghehit na
danumen,
4 te itta kan ya anghel na Namaratu nga
umange la umange mangpahehit ta danu-
men. A ya imunnanen kan nga sumabbung
ta nepaghehit na danumen a yen kan ya
magmappya ta takit na.
5 A itta hapa ya takday lalaki nga nekihu
ta nagtatākit kiden, te nabayag na nagtakit
hapa abat ta tallufulu walu na darun.
6 A ta pagtalib ni Hesus a naita na ya lalaki
en, a nadamag na ta nabayag na imaidda
ta takit na en. "**Ikayat mu hud magmap-
pya?**" kunna tentu.

7 “A onay, Ser,” kunna hapa, “ammi
awan haman ta manguffun teyak, petta
ibilag nak mina ta agzigutanen am
maghehit ya danumen. Te am ang-
ange yak para la tatakday a takwan
haman ya imunnan teyak nga dumagut
ta danumen,” kunna.
8 “Magtayuk kan mantu, a alapam hapa
ya dapamina, a magtugut kan,” kun ni
Hesus tentu.
9 A ka-ma la nagmappyan, a inalap na
mantu ya dapan na en, kapye na nagtugut.
10 A gafu ta araw na agimmang ya
nepagmappya na lalaki en a ginamman na
Hudyo kiden ya pangagtu na ta dapan na.
“Arawin haman ya agimmang tam a
mehangat ya pangagtum ta dapamina,”
kunda.
11 “Onay, ammi ya nangpamappya en
teyak ya nangpaalap teyak,” kunna tekid,
te “ ‘**Alapam ya dapamina a magtugut
kan,**’ kunna haman teyak,” kunna tekid.
12 “A inya mantu ya nangibar teko ta
pangalap mu ta dapam ikid na pagtugut
mu?” kunda ha.
13 Ammi intu dulay, te awena amu ya
ngagan na nangpamappya en tentu, te dana
nagtugut na i Hesus gafu ta kaddun na tolay
kiden.
14 A sangaw ha ta mittan a nesimmun
ni Hesus ya lalaki en ta umag na dakalen
simbaan, a
“Itam, nagmappya kan. Awem na san-
gaw magliwat talo am datangan na ka
sangaw na pake dulay ammi ta takit
men,” kun ni Hesus tentu.
15 A nagtugut ya lalaki en, a enna
nepadamag ya ngagan ni Hesus ta Hudyo
kiden nga nangpohut tentu.
16 A yen na hapa ya nangtapilan na Hudyo
kiden te Hesus, te nagtarabaku kan ta araw
na agimmang tentu en nagpamappya ta
lalaki en.
17 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid
“A te magtarabaku para la i Damake-
wan, a yen ta magtarabaku yak hapa,”
kunna.
18 A gafu ta uhohug na en a pake ne-
gakkad dan ya pangpapasi da tentu, te
duwa kan ya liwat na, te awena kan kinu-
rug ya lintig na araw na agimmang da, yaga
nakigitta kan hapa ta Namaratu ewan, te
nebar na ta Namaratu ya Dama na.

Ya Pagafun Na Pakapangwa Ni Hesus

19 A ya tabbag ni Hesus ta maggakkad
kiden tentu a
“Dangagan muy ya ibar ku tekamuy:
Awan ta mabalin ku am magurayak la
tatakday, te am anu ya mariknak ta uray
ni Damak a mappya ta yen ya idulot ku,
20 te ya gagangay ni Damak a iddukan
nak, a ituldu nak hapa ta ngamin tarabakun
na. A ituldu nak sangaw ta pake mas-
masikan para ammi ta nepaitak tekamuy,
petta pake magpaka-lat kam.
21 A gafu ta itta ya pakapangwa ni
Damakewan nga mangtolay ta nagpasi ki-
den a kumanen hapa teyak, te tolayan ku
hapa ya ngamin ikayat ku.
22 Te bakkan na te Damakewan ya
mangnonot ta tolay kiden am awa iyak, te
gafu ta Anak nak a pinatudunan nak, petta
iyak ya mangnonot tekid.
23 A iyak mantu ya makkamu ta tolay,
petta dayawan nak na ngamin tolay maski
ta kuman na pangdayaw da te Damakewan.
Ammi ya awan kiden mangdayaw ta Anak
na Namaratu a mekwenta mantu ta aweda
dayawan ya Dama na en nga nangidob
tentu.
24 A yen ta dangagan muy mina ya uho-
hug kin tekamuy: ya mangdangag ta uho-
hug ku ikid na mangurug ta nangidoben
teyak a ittan ya angat na nga magnayun.
A awena sangaw medarum ta atubang na
Namaratu ewan, te nelillik na ta pasi na
petta matolay la.
25 “A ya takday para na ibar ku teka-
muy a mamegafu ta ayanin ya araw na
pakadangag na nagpasi kiden ta ngahal
na Anak na Namaratu ewan, a matolay ya
makadangag.
26 Te pinasinapan nak ni Damakewan
petta itta ya angat ku nga mesigud teyak ta
kuman na itta hapa tentu.
27 A gafu ta iyak ya Tolay Taga Langit
a pinatudunan nak para nga mangnonot ta
tolay kiden.
28 A awemuy mina malangga ta nebar
kin, te itta hala sangaw ya araw am maaya-
gan ya ngamin kiden nagpasi, a madangag
da sangaw ya ngahal ku,
29 a sa imuhet kid ta tanam da kiden.
Te ya nangwa ta katunungan ta katolay da
en a maatadan kid sangaw ta magnayun na
angat. Ammi ya nangwa ta awan ta kapkap-
pyan a medarum kid sangaw ta atubang na
Namaratu ewan.
30 Ammi maski am iyak ya mangnonot
ta tolay kiden a awek haman maguray, te
dangagan ku bit ya uray ni Damakewan.
A am anu mantu ya nonot ku a matunung
hapa, te bakkan ta ikayat kin ya nonotan ku
am awa ikayat na nangidoben teyak.
31 “A kumanen hapa am iyak hapa la ya
mangtistigu ta barik a amuk ta awan ta
kwenta na, te tatakdayak la.
32 Ammi itta para ya takday, te i
Damakewan hapa ya mangtistigu teyak. A
amuk ta matunung ya pangtistigu na.
33 A kumanen hapa te Hwan, te ika-
muy haman ya nangidob ta ange kiden

nagimbestigar tentu, a kakurugan kad ya
nebosag na negafu teyak.
34-35 Ammi maski kunna ten a bakkan
ta intu ikatalak ku ya pangtistigu na tolay.
A ibar ku la yen tekamuy petta mekerutan
kam mina, te kuman na zilag hapa I Hwan,
nga nangpadakar bit tekamuy, a kuman na
pa matalak kam bit nga timoltollok ta dakar
na en.
36 "Ammi itta ya takwan na mangtis-
tigu teyak nga pake dakdakal ammi te
Hwan, te ya ngamin kiden tarabakuk nga
nepatudun ni Damakewan teyak a yen
kid para la ya idulot ku. A yen kid hapa
ya mangtistigu teyak, petta amu muy
ta awan ta takwan na pagafun ku am
bakkan la te Damakewan Namaratu, te
intu ya namatudun teyak.
37 Addet ta ayanin a awemuy la nadan-
gag ya ngahal ni Damakewan nga nangidob
teyak, a awan hapa ta nakaitan muy tentu,
ammi maski kunna ten itta hala ya pangtis-
tigu na teyak.
38 A awemuy la netug ya uhohug na en,
te awemuy kurugan ya dinob na en.
39 Pake sinanedan muy haman ya surat
kiden ta Bibliya te yen kid ya ikatalak muy
nga mangatad ta magnayun na angat.
40 Ammi iyak haman ya bidan da, a
awemuy haman magadang teyak petta itta
mina ya angat muy nga magnayun.
41 "A bakkan ta intu apagan ku ya pang-
dayaw na tolay teyak,
42 ammi amuk ya awemuy pangurug
teyak, a te awemuy iddukan ya Namaratu.
43 Imange yak la tekamuy ta ngagan ni
Damakewan, ammi awedak haman kuru-
gan. Ammi am takwan ya umange tekamuy
ta ngagan na en hapa la a yen hud la ya
ikayat muy kurugan.
44 Had kukummuy mantu mangurug,
bakawa intu pakolangan muy ya pang-
dayaw na kagitta muyen tolay tekamuy, a
awemuy la nonotan ya ikayat na Namaratu
petta intu mina ya mangdayaw tekamuy.
45 A maski am awemuy la mangurug a
awemuy pahig ta iyak sangaw ya mangi-
darum tekamuy ta atubang ni Damakewan,
te dana ittan ya mangidarum tekamuy. Te
ya lintig kiden ni mina Moses nga ikatalak
muy, a yen kid ya mangipasikkal ta liwat
muy.
46 Te am kinurug muy mina ya nebar
ni mina Moses a kinurug dak hapa, te iyak
haman ya binida na ta surat na kiden.
47 Ammi am awemuy kurugan ya surat
na kiden a had kummuy mantu mangurug
ta uhohug ku kiden tekamuy," kunna, a yen
bit la ya addet na pagbida na tekid.

6

Ya Pagpakan Ni Hesus Ta Lima Ribu Na Tolay

1 A ta kabalinan na kumanen a nagganwat ig Hesus, te ange kid ta dammang na alugen.
2 A dumadagdag hapa ya pake addu na tolay tekid, te ikayat da itan ya pakapangwa ni Hesus am pagmappyan na ya nagtatākit kiden.
3 A ta datang nig Hesus ta dammang a gimon kid ta bagetayen, a sangaw nagibannag kid.
4 Tanagay na hapa ya araw na Simana na Hudyo kiden am mangan kid ta panadamdaman da ta araw na nepangililik na Namaratu ta gingginafu da kiden.
5 A ta nepaglipay ni Hesus a naita na ya awan bababang na tolay nga dumadagdag tekid, te umabikan kid na tentu. A ya uhohug na te Felipe a
"Felipe, mappya ta mangan ya tolay kiden nga dumagdag tekitam, ammi anu hud ya ialap tam ta kanan da?" kunna tentu.
6 Ammi pangparuba na yen te Felipe, te dana nanonot na ya kwan na.
7 A ya tabbag ni Felipe hapa a
"Maski am itta mina tekitam ya pirak na matandanan ta lugar na annam na hulan a makalannat hud ya igatang na ta kanan petta makakakkap mina ya tagtakday tekid?" kunna.
8 A i Andres hapa nga kabagis ni Pedru a nebar na te Hesus ya takday babagu nga nehulun ta tolay kiden.
9 "Itta hala ya balun na babagu in ta lima na pan ikid na duwa na ikan, ammi makalannat hud yen kid ta kaddu na tolay kidin?" kunna.
10 "A pagtuttudan muy mantu ya tolay kidin," kun ni Hesus.

A gafu ta kakaddatan hapa ye-yen na lugar a gituttudan kid na. A ya bilang na lalaki kiden la a itta de lima ribu kid.
11 A sangaw ginawat ni Hesus ya pan na babagu en, kapye na nepakimallak. A sangaw nepesaned na ta tolay kiden gituttudan, kumanen hapa ta ikan kiden. A sa nakakakan kid ta kaddu na nekayat da.
12 A tekiden nabattug a
"Uknudan muy ya nahuna kiden, petta aweda makenga," kun ni Hesus ta ituldu na kiden.
13 A inuknud da kid, a pinannu da ya mafulu duwa na la-ba ta nehuna na nagkakan kiden nehuna na nagkakan kiden.
14 A ta nepakaita na tolay kiden ta pakapangwa ni Hesusen a
"Talaga ta ye-yan na tolay ya kinan da en aglavun na Namaratu nga ange kan ta lutakin," kun na kadwan kiden tekid.

15 A narikna ni Hesus ta tanagay enda
gafutan, petta pagbalinan da ta ari da, a yen
ta nagtugutan na kid, a nagtoli tatakday ta
utun na bagetayen.

Ya Pagpapa-yat Ni Hesus Ta Danum Na Alugen

16 A sangaw ta marimat a imunnan ya
ituldu na kiden nga dumagut ta alugen.
17 A ta datang da ta barangay da en a gi-
mon kid hapa, te gumanwat kid na dimakit,
te dumatang kid na ta ili na Kapernayum.
Ammi tentu en nagsugiram a awena para la
dumatang ni Hesus tekid.
18 A sangaw gafu ta nagsikan na ya pad-
daden a namegafun magpalung ya danu-
men, a magtagwan kid na mantu petta
makatangngan kid ta alugen.
19 A tekid na nakatagwan abat ta lima
ono annam na kilumetru a neitan da ya
magpapa-yat ta danumen, te umab-abikan
ta barangay da en, a pake nakatalaw kid na
hapa.
20 Ammi intu hala i Hesus, a nagayag hapa
tekid,
"Awemuy la magtalaw, te iyakin yan,"
kunna.
21 A gafu ta intu a mayat kid na mangitakay
tentu. A tentun nakatakay a alistu kid na
nakadatang ta lutaken nga datangan da.

Ya Pagapag Na Tolay Kiden Te Hesus

22-23 A ya tolay kiden nga pinakan ni
Hesus a itta kid para la ta dammang na
alugen. A ta pagtalib na araw a dumatang
hapa ya kadwan kiden barangay nga taga
Tiberyas ta nanganan na tolay kiden ta pan
kiden nga nepakimallak ni Hesus. A ta
nepakkamu na tolay kiden ta awan na i
Hesusen, a amu da ta awena nehulun ta
ituldu na kiden, te ikid la ya nakalugan ta
barangay, a tatakday la ya barangay da.
24 A gafu ta awan ig Hesus ikid na ituldu
na kiden a naglalugan kid na ta barangay
kiden nga bagu dumatang, te umange kid
hapa ta ili na Kapernayum, te enda apagan
i Hesus.

Ya Bida Na Kanan Nga Mangtolay

25 A ta datang da ta dammangen a naapa-
gan da hala, a binaran da;
"Mistro, kanu hud ya datang mu ta
isin?" kunda tentu.
26 A ya uhohug na en tekid a
"Kustu ya uhohug ku tekamuy ta
nagbannag kam mangapag teyak gafu
ta nabattug kam ta nepakakan muy ta
pan kiden, ammi maski am naita muy
ya pakapangwak a awemuy para la
maawatan ya naita muy.
27 Intu para apagan muy teyak ya
kanan nga mewarad sangaw ta lutak, ammi
bakkan mina ta yen ya pagbannagan muy
am awa kanan nga mangatad ta magnayun
na angat, te ye-yen na kanan ya iatad ku
tekamuy, te iyak hala ya Tolayen Taga Lan-
git nga pinasinapan ni Damakewan Nama-
ratu ta pakapangwa na en," kunna.
28 "A am mappya ta yen ya pagbanna-
gan mi a anu mantu ya patarabaku na
Namaratu tekami petta maatadan kami
ta magnayun na pagtolayan nga kinam?"
kunda hapa.
29 "Awan ta patarabaku na Namaratu
tekamuy am bakkan la ta pangurug muy
ta dinob na en, petta intu la ya ikatalak
muy," kunna ha ni Hesus.
30 A gafu ta uhohug na en tekid a nangibar
kid na ta pakaitan.
"Mappya mantu ta mamadday ka ta
pakaitan mi ta pakapangwam ta kuman
na iningwa ni mina Moses, petta itta ya
pangurugan mi teko.
31 Te ya uhohug na Bibliya en a
'**Inatadan na kid ta kanan nga nagafu
ta langit,**' kunna. A intu hala ya 'Mana en'
nga nagtolayan na gingginafu tam kiden ta
kalafukanen abat ta appatafulu na darun,"
kunda.
32 A ya uhohug ni Hesus tekid hapa a
"Kustu hala ya ibar ku tekamuy ta
bakkan haman te mina Moses ya nan-
gatad ta kanan nga nagafu ta langit am
awa Damakewan. A ta ayanin intu hapa
la ya mangatad ta kakurugan na kanan
nga nagafu ta langit.
33 Te ya kanan nga iatad na Namaratu
ewan a intu hala ya Tolayen Taga Langit
nga umakban ta lutakin, a yen ya mangatad
ta magnayun na angat ta ngamin tolay ta
paglelehutin," kunna.
34 "Mappya mantu, Ser, ta kanayun
atadan na kami ta kinamen nga kanan ta
kinghahaw," kunda tentu.

*I Hesusen Hapa La Ya Kanan Nga Mang-
tolay*

35 A ya uhohug ni Hesus ta nagadang ki-
den tentu a
"Iyak hapa la ya kanan nga mangtolay.
A ya ange mantu mangan teyak a awenan
sangaw mabisin. A am ikatalak nak a
awenan sangaw gimtang.
36 Ammi ta kuman na uhohug ku teka-
muy ta idi a naita muy ya tarabakuk a
awedak haman ikatalak.
37 Ammi ya ngamin kiden iatad ni
Damakewan ta kwak a yen kid sangaw ya
magdulot teyak. A maski am inya sangaw
ya ange teyak a pagdulotan ku hapa.
38 Te yen ta nagtugutak ta langitewan
ikid na dumagut ta isin petta idulot ku la
ya ikayat na nangidoben teyak, te bakkan ta
ikayat kin ya tarabakun ku.

39 A uray na hapa ta awan sangaw ta
mawakay ku ta ngamin kiden neatad na ta
kwak, te tolayan ku kid ta pagaddetan na
arawin yan.
40 Te ya uray ni Damakewan ta ngamin
kiden bumabilbig ta Anak na en ikid na
mangikatalak tentu a maatadan kid san-
gaw ta magnayun na angat, te tolayan ku
kid sangaw ta pagaddetan na arawin yan,"
kunna.

Ya Paglibak Na Hudyo Kiden Te Hesus

41 A gafu ta '**Iyak ya kanan nga nagafu ta
langitewan,**' kunna a yen ta linibakan na
Hudyo kiden.
42 "Bakkan hud te Hesus yan nga anak
ni Hose en? Amu tam haman ya dama
na ikid na hina na, a had kukunna mantu
nagafu ta langit?" kunda.
43 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Awemuy mina magintabtabbag gafu
ta inuhohug ken,
44 te maski am anu ya uray muy awan
ta makaange teyak am awena gamidan ni
Damakewan nga nangidob teyak. A iyak
hapa sangaw ya mangtolay tentu ta pagad-
detan na arawin yan.
45 A dana nesurat hala yen ta lebru na
pinaguhohug na en, te ya nebar na a '**Na-
maratu sangaw ya mangituldu tekid,**'
kunna. A ya magdangag ikid na mangitug
ta ituldu ni Damakewan a yen kid mantu ya
umange teyak.
46 Ammi maski kunna ten a awan para
la ta nakaita te Damakewan am bakkan la
ta Anak na en nga nagafu tentu, a iyak la
mantu ya nakaita tentu.
47 "A pake ibar ku ha yan tekamuy, ya
mangurug teyak, ittan ya angat na nga
magnayun,
48 te iyak ya kanan nga mangtolay
tentu.
49 Ammi ta kuman na gingginafu muy
kiden ta kalafukanen, a maski sigida nan-
gan kid ta Mana en nga netabnak ta lutak a
aweda hala magnayun ta kinān da en, te sa
nagpasi kid hala.
50 Ammi ya kanan nga magafu ta langit
a yen ya mangatad ta magnayun na angat,
petta maski am inya ya mangan tentu a
awena sangaw pake masi.
51 A iyak hapa la ya kanan nga mangto-
lay nga nagafu ta langit, a am itta ya man-
gan ta isin na kanan a matolay sangaw mag-
nayun. A ya kanan nga iatad ku, intu hala
ya barikin, petta matolay mina ya ngamin
tolay ta paglelehutin," kunna.

Ya Bari Ikid Na Daga Ni Hesus

52 A gafu ta uhohug ni Hesus a yen ya
nagtatapilan na Hudyo kiden, te nagtatab-
bagan da am had kukunna iatad ya bari na
tekid petta kanan da.
53 A yen ta nagbida ha i Hesus tekid.
"Kakurugan ya uhohug ku tekamuy ta
am awemuy mangan ta bari na Tolayin
Taga Langit ikid na uminum ta daga na en
a awemuy mesipat ta angat na.
54 Ammi ya mangan ta barik ikid na
uminum ta dagak a ittan ya angat na nga
magnayun, a iyak sangaw ya mangtolay
tentu ta pagaddetan na arawin yan.
55 Te ya barikin ya kakurugan na
kanan, a ya dagak ya kakurugan na
inuman.
56 A ya mangan mantu ta barik ikid na
uminum ta dagak a yen ya mesipat teyak, a
iyak hapa ya mesipat tentu.
57 Ya Damakewan nga awan sangaw
masi ya nangidob teyak, a matolayak hapa
gafu tentu. A kumanen hapa ta manganen
teyak, te matolay hapa gafu teyak.
58 A ya kanan mantu nga bidan ku teka-
muy a nagafu hala ta langit, ammi bakkan
ta kuman na kanan na gingginafu muy ki-
den, te maski nangan kid a sa nagpasi kid
hala. Ammi ya mangan ta iatad kin nga
kanan a matolay hala sangaw nga mag-
nayun," kunna.
59 A ye-yen na bida ya nepadangag ni
Hesus ta umag na kapilya na Hudyo kiden
tentu en nangituldu ta ili na Kapernayum.

*Ya Nagtalekud Te Hesus Gafu Ta Bida Na
en*

60 A ya tolay kiden nga dumagdag te
Hesus ikid na nakadangag ta netuldu na en
a addu tekid ya malussaw ta bida na en.
"Kuga mazigat ye-yan na bida. Itta
hud ya mayat magdangag ta kumanin?"
kunda.
61 A maski awan ta nangibar te Hesus a
amu na hala ta libakan da ya binida na en
tekid, a yen ta naguhohug ha tekid.
"Anu? Matampa de ya pangurug muy
teyak gafu ta nabidaken tekamuy?
62 A anu sangaw ya pangawatan muy
ta inuhohug ken am maita dak sangaw nga
timullu ta langitewan ta dana nagyanan
ken?
63 Awemuy mina pahig ta matolay kam
magnayun gafu ta gagangay na kanan, te
intu la mangtolay ya kanan nga sekahalwa.
A ya inuhohug ku tekamuy ta ayanin a yen
kid ya kanan nga sekahalwa ikid na sean-
gat.
64-65 Ammi ya kadwan kiden tekamuy a
awemuy kurugan ya inuhohug ku tekamuy.
A yen ta nebar ku tekamuy ta awan sangaw
ta makaange teyak am awena uffunan ni
Damakewan," kunna.
A yen ya nebar na tekid, te addet ta
nepamegafu da en nga dumagdag tentu a
dana amu na ya awan kiden mangurug

tentu, ikid na am inya sangaw ya mangitalaba tentu.
66 A gafu ta kumanen a nagtalekud na ya
addu na dumagdag kiden tentu, te awedan
nakihulun tentu.
67 Ammi itta la ya mafulu duwa kiden nga
sigida itultuldu na. A ya nebar na tekid a
"Anu hapa ya uray muy? Ikayat muy
hapa de magtugut teyak?" kunna.
68 A ya tabbag ni Pedru a
"A itta hud ya takwan na eyan mi, Afu,
petta yen hud ya dagdagan mi? Te iko la
ya pakadangagan mi ta uhohug kiden nga
mangatad ta magnayun na angat.
69 A nangurug kamin teko, te amu min
ta iko ya kagitta na Namaratu ewan nga
nagafu tentu," kunna.
70 A ya uhohug ni Hesus tekid ngamin a
"Nonotan muy ta iyak hapa la ya nangpili tekamuy petta mafulu duwa kam,
ammi amuk ta kahulun ni Satanas ya takday tekamuy," kunna.
71 A intu binida na i Hudas nga anak ni Simon Iskaryote, te maski nebilang ta mafulu
duwa kiden a intu hala sangaw ya mangitalaba te Hesus.

7

Ya Pagsoysoy Na Kabagis Kiden Ni Hesus

1 A ta nekabalin na en a awena nekayat ni
Hesus magayn ta lugar na Hudeya gafu ta
Hudyo kiden nga mangigakkad ta pasi na.
A yen ta pinasyaran na ya kadwan kiden
babali ta lugar na Galileya.
2-3 Ammi sangaw ta kaatubangan na
Pyesta na Ba-bali Kiden ta iten Hudeya, a
nepapilit na kabagis na kiden ta ange mina
i Hesus ta pyesta en.
"Mappya ta awem magaagyan ta isin, te
e ka mina ta iten Hudeya, petta maita na
ituldum kiden ya pakapangwam.
4 Te anum haman ilemad ya
tarabakum? Am malalaki ya tarabakum a
mappya ta ipaitam mina ta ngamin tolay,"
kunda.
5 A yen ya inuhohug da tentu, te maski
kabagis na kid a aweda mangurug tentu.
6 A ya tabbag na hapa tekid a
"Awek para umange, te bakkan para la
ta araw ku. Ammi tekamuy a sigida itta
ya araw muy,
7 te awena kam ikatupag na tolay kiden.
Iyak ya ikatupag da, gafu ta iyak ya mangipasikkal ta kadulay na tarabakun da.
8 Mappya mantu ta ikamuy na ya ange
ta pyesta en, te awek ange, te bakkan para
la ta pake araw ku," kunna.
9 A yen ta nasirak la i Hesus ta lugar na
Galileya.

Ya Ange Ni Hesus Ta Pyesta Na Ba-bali Kiden

10 Ammi ta nepakagon na kabagis na kiden ta agyan na pyesta en a gimon na hala
i Hesus, ammi awena nakihulun ta addu
na tolay, petta awan ta mangibar tentu ta
makipyesta kiden.
11 Ammi ya pinakadakal na Hudyo kiden
a apagan da hala i Hesus, te ikatalak da
ta umange, a yen ta pinohutan da ta tolay
kiden am naita da.
12 A addu hapa ya nean-anisat na tolay
kiden gafu tentu.
"Mappya na tolay yen O," kun na kadwan.
Ammi ta kadwan a
"Mappya hud yeyana, te mangitawag ta
tolay kiden," kunda.
13 Ammi gafu ta talaw da ta pinakadakal
da kiden a aweda pake bibidan i Hesus ta
kaddun na tolay.
14 A ta mekappat na araw na pyesta en
a gimon i Hesus ta agyan na simbaanen, a
namegafu nangituldu ta tolay kiden ten.
15 A pake nepagpaka-lat da hapa na
pinakadakal na Hudyo kiden.
"Anu itta ya amu na inin, bakawa
awena haman nagadal ta mistro tam kiden?" kunda.
16 Ammi ya tabbag ni Hesus ta uhohug da
en a intu yan:
"Maski awek nagadal ta mistro muy
kiden a bakkan hala ta iyak ya nagafun na
itulduk tekamuy, te ya Namaratu ewan
nga nangidob teyak ya nagafun na.
17 A maski am inya ya mayat nga
mangidulot ta patarabaku na Namaratu
ewan tentu a melasin na hala am Namaratu
ya pagafun na itulduk, ono am magurayak
la maguhohug ta kabukodan na nonot ku.
18 Te ya maguray maguhohug ta
kabukodan na nonot na a awan ta takwan
na padayaw na am bakkan ta bari na hapa
la. Ammi ya mangipadayaw ta nangidoben
tentu a yen ya mekatalak nga mangituldu,
te awan ta pagkilluyan na.
19 Pake dayawan muy hala i mina
Mosesen gafu ta intu ya nangisirak ta lintig
kiden tekamuy. Ammi maski kunna ten
awan haman tekamuy ta mangitug ta nesirak na en tekamuy, te igakkad dak haman
papasin maski am awan ta pangpapasin
muy teyak," kunna.
20 A ya tabbag na tolay kiden hapa a
"Itta hud ya manggakkad mamapapasi
teko? Itta de ya anitum nga nagpaguyung
teko," kunda.
21 A ya tabbag na en hapa a
"Maski kustu hala ya inuhohug ken, te
ka-ma kam la nakaporay gafu ta takday la
na tarabakuk ta araw na agimmang.
22 Ammi sigida magtarabaku kam hapa
ta araw na agimmang, te yen haman ya

pagbanggit muy ta mayaten mesipat tekamuy. A yen ya idulot muy gafu ta lintig na agbanggit nga nesirak ni mina Mosesen tekamuy. Ammi maski kunna ten a bakkan haman te Mosesen ya nagafun na am awa gingginafu muy kiden nga napopolu ammi tentu.

23 A am ituluk muy mantu ta mabanggit ya tolay ta araw na agimmang petta awemuy makaliwat ta lintig ni Moses a anu haman ta magporay kam teyak ta pagpamappyak ta napilay ta araw na agimmang?

24 Mappya ta awemuy hamhama ya pangnonot muy, te mangnonot kam mina ta katunungan na nonot," kunna tekid.

Ya Pagbida Ni Hesus Ta Nagafun Na

25 A gafu ta tabbag ni Hesus a tumubbat hapa naguhohug ya kadwan kiden tolay taga ili na Herusalem.

"Talaga ta ye-yan na tolay ya ikayat da en papasin," kunda.

26 "Ammi itan muy awa itta in magbida ta tolay kidin, a awena haman magtalaw, yaga aweda hapa pakidibatin na pinakadakal tam kiden. Nelasin dan de ta intu hala ya Mangikerutan nga ange kan tekitam?" kunda hapa.

27 Ammi ya uhohug na kadwan a

"Awan, te am makipaita sangaw ya Mangikerutan a awan kan ta makkamu am had ya pagafun na, ammi amu tam haman ya nagafun na inin," kunda.

28-29 A gafu ta mangituldu para la i Hesus ta umag na simbaanen a neayag na ya tabbag na ta bida na tolay kiden tentu.

"Maski am amu muy ya ngagan kin ikid na lugaren nga nagafun ku a awemuy haman amu ya nangidoben teyak, ammi iyak ya makkamu tentu, te awek mina umange sin am awenak dinob. Awemuy amu ya nangidob teyak, te intu ya kettayan na ngamin kakurugan, a naggafuyak tentu," kunna.

30 A gafu ta uhohug na en a ginafut da mina ammi awan ta nakagafut tentu, te bakkan para la ta araw na en.

31 Ammi ta kadwan kiden tolay nga nakadangag tentu a addu hapa ya nangurug ta intu hala ya Mangikerutan nga dana nebar na Namaratu, te ya uhohug da a

"Talaga ta intu hala ya Mangikerutanen, te am bakkan, a awan mina ta pakapangwa na ta kuman na nepaita na tekitam," kunda.

Ya Pangidob Da Ta Manggafut Te Hesus

32 A ya Pariseyu kiden hapa a nedangagan da ya nean-anisat na tolay kiden gafu te Hesus, a yen ta umange kid nakibidan ta kadwan kiden padi na Hudyo, a nagbabidan da ya pangidob da ta polis kiden, petta gafutan da i Hesus.

33 A ta datang na polis kiden a magbida para la i Hesus ta tolay kiden.

"Assang na la ya kettakin tekamuy, kapyek sangaw magtoli ta nangidoben teyak.

34 A apagan muy sangaw ya Mangikerutan tekamuy, ammi awemuy sangaw maapagan, te awemuy makaange ta datangan ku," kunna.

35 A nagimpopohutan na Hudyo kiden ya ikayat na uhohugan.

"Had hud para ya eyan na en nga awetam sangaw maapagan?" kun na kadwan.

"Ikayat na panaw ange ta Hudyo kiden nga nesansaned ta lugar na Giregu kiden petta mangituldu hapa tekid ikid na Giregu kiden?" kun na kadwan para.

36 A ta kadwan para a

"Anu hud ya ikayat na uhohugan ta apagan tam sangaw, ammi awe tam sangaw maapagan? A had kukun na uhohug na en ta awe tam makaange ta eyan na en?" kunda.

37 A ta kapozyanan na araw na pyesta en a sa magkakampat ya ngamin tolay ta simbaanen, a nagtayuk i Hesus kapye na nagayag tekid ta masikan.

"Am itta ya makainum a ange mina teyak petta uminum.

38 Te ya mangikatalak teyak a Itta hala sangaw ya kuman na karayan na danum nga magarut ta umag na en nga mangtolay tentu, te yen ya nesurat ta Bibliya en," kunna.

39 Ammi intu bidan na ya Kahalwa na Namaratu nga iatad na sangaw ta ngamin kiden mangurug tentu. Ammi awena la bit nedob tekid te awena para la madayawan ni Hesus ta langitewan.

40 A ta nepakadangag na tolay kiden ta uhohug ni Hesus a nebar na kadwan ta

"Talaga ta intu hala ya paguhohugan na Namaratu nga binida ni mina Mosesen," kunda.

41 A ya uhohug na kadwan a

"Maski intu hala ya Mangikerutan," kunda.

Ammi awena nangurug na kadwan, te

"Taga Galileya hud sangaw ya Mangikerutan tekitam?

42 Te ya nesurat ta Bibliya a intu sangaw ya pangpanga ni mina Dabiden, a meanak sangaw ta ili na Betlihem, te yen haman ya lugar ni mina Dabiden," kunda.

43 A nagkakattway mantu ya nonot na tolay kiden gafu tentu,

44 te ikayat na kadwan ta gafutan da mina,
ammi maski kunna ten a awan haman ta
nangsi-ged tentu.
45 A ta pagtoli na polis kiden ta padi kiden
ikid na Pariseyu kiden nga nangidob tekid
a
"Anu hud ta awemuy inalap?" kunda
tekid.
46 "A awemi ginafut, te awan ta takwan
na amu mi nga makauhohug ta kuman na
nadangag mi en tentu," kunda.
47 "Anu kuga naayayyaw kam hapa ta
laddud na.
48 Itta hud ya nangurug tentu ta
pinakadakal muy ono Pariseyu?" kunna
hapa na Pariseyu kiden tekid.
49 "Pa-gangan na Namaratu ye-yan kid
na tolay nga awan makkamu ta lintig na
kiden," kunda ha.
50-51 Ammi ya uhohug ni Nikodemu ta
sakā Pariseyu na kiden a
"Ta kuman na uhohug na lintig tam
kiden a mehangat kitam mangpa-gang
ta tolay am dana awetam bit dangagan
ya bida na, petta amu tam ya liwat na,"
kunna.
I Nikodemu ya umange nakibidan te Hesus
ta hiklam.
52 A ya tabbag na kadwan kiden tentu a
"Anu? Taga Galileya ka hapa, petta
ikerutam ya kagittam. Pake basam mina
ya surat na pinaguhohug kiden na Na-
maratu, te maitam sangaw ta bakkan ta
Galileya ya pagafun na paguhohugan na
en nga nebar na tekitam," kunda.
53 A sangaw naggagungay kid, te immange
ya tagtakday tekid ta bali da.

8

Ya Babbayen Nga Nakikadallaw

1 A ta nekabalin na kumanen a nagam-
mak i Hesus ta Bagetay na Olibo nga itta ta
bikat na ili na Herusalem.
2 A ta magkakarawan a dumagut ha, a
nagtoli ta simbaanen. A gafu ta enna ha
kinalihung na tolay kiden a nagtuttud hapa,
petta mangituldu tekid.
3 A tentu para la nangituldu a simarok
hapa ya kadwan kiden Pariseyu ikid na
Abugadu nga mangituldu ta lintig ni Moses.
A nehulun da hapa ya takday babbay
nga ginafut da ta pakikadallaw na en, a
pinatayuk da ta pagtatangnganan na tolay
kiden kapye da nebar te Hesus.
4 "Mistro, neddatangan mi ye-yan na
babbay ta pakikadallaw na.
5 A ta lintig ni Moses a nebar na ta map-
atur ya kumanin addet ta masi, ammi dam-
agan mi hapa ya uray mu tentu." kunda.
6 Ammi inuhohug da yen te Hesus te pang-
paruba da tentu, talo am itta ya ibar na nga
pangidaruman da sangaw tentu. Ammi te
Hesus a nagtumag la nagkurkurnit ta lutak
ta guramay na en.
7 A gafu ta netotoli da ya pohut da en tentu a
nagtayuk hapa ta atubang da kapye na hapa
naguhohug tekid.
"Am itta ya awan seliwat tekamuy a
yen mina ya imunnan mangpatur ta bab-
bayina," kunna,
8 kapye na nagtumag ha nagkurkurnit ta
lutak.
9 Ammi ta nepakadangag da ta inuho-
hug na en tekid a nasesenut kid na nag-
tatugut namegafu ta kalalaklakayan, a intu
la nasirak i Hesus ikid na babbayen nga
imatayuk ta atubang na en.
10 A sangaw nagtayuk ha i Hesus kapye na
naguhohug ta babbayen.
"Anu awan kid? Awan hud ta nasirak
nga mangpa-gang teko?" kunna.
11 "Awan kad, Afu," kunna hapa.
"A maski teyak, bakkan ta iyak ya
mangpa-gang teko, a e kan mantu, ammi
awem na sangaw magliwat," kun ni
Hesus tentu.

*Ya Zilag Na Namaratu Nga Mang-
padakar Ta Tolay*

12 A sangaw ta pagbida ha ni Hesus ta
Pariseyu kiden a
"Iyak ya magserbi ta kuman na zilag
ta tolay kiden," kunna. "Am itta ya du-
magdag teyak a awena sangaw magtug-
tugut ta sugiram, te itta tentu ya zilagen
nga mangtolay tentu," kunna.
13 Ammi ya tabbag da hapa tentu a
"Awan haman ta kwenta na pangtis-
tigum, te iko la tatakday ya mangtistigu ta
barim," kunda.
14 A ya bida ni Hesus tekid a
"Maski am iyak hapa la ya mangtistigu
ta barik a kakurugan hala ya pangtis-
tiguk, te amuk haman ya nagafun ken
ikid na datangan ku. Ammi tekamuy a
awemuy haman amu ya nagafun ken ikid
na datangan ku.
15 Am ikamuy ya mangnonot ta kwenta
na tolay a intu la nonot muy ya gagangayen
nonot na tolay, ammi teyak a awek haman
nonotan am anu ya kwenta na tolay.
16 Ammi maski am iyak mina ya
mangnonot tekid a matunung hala ya
pangikwentak tekid, te awek maguray
mangnonot am awa duwa kami ni
Damakewan nga nangidob teyak.
17 Intu mina pagnonotan muy ya ibar
na lintigen te yen ya ikatalak muy, a am
naggitta kan ya pangtistigu na duwa na
tolay a matunung kan ya pangtistigu da.
18 A matunung mantu ya pangtistigu
mi ni Damakewan, te ya pangtistiguk ta

barikin a kumanen hala ya pangtistigu ni
Damakewan teyak," kunna tekid.
19 A gafu ta nekabat na ya dama na en a
nebar da ta
"Had sin mantu ya damam nga ki-
nam, petta dangagan mi ya pangtistigu na
teko," kunda tentu.
"Awemuy amu i Damak gafu ta awe-
muy amu am inya iyak. Te am amu dak
mina a amu muy hapa i Damakewan,"
kun ni Hesus tekid.
20 A ta nepaguhohug na ta kumanen
tekid a itta kid ngamin ta umag na sim-
baanen ta bikat na nangila-nugan na tolay
kiden ta kontribisyon da kiden, te yen ya
nagyanan na tentu en nangituldu ta tolay
kiden. Ammi maski inuhohug na yen tekid
a awan ta nanggafut tentu, te bakkan para
la ta araw na en.

Ya Panglavun Ni Hesus Ta Pasi Na

21 A gafu ta kumanen a nedulot na ya
paguhohug na tekid.
"Awanak sangaw tekamuy, te pag-
tugutān ta kam, a '**Ampade ittan ya
Mangikerutanen,**' kummuy sangaw.
Ammi masi kam hala sangaw seliwat, a
awemuy sangaw makaange ta eyan ku,"
kunna.
22 A gimpopohut kid ta
"Anu hud ya ikayat na uhohugan
ta awetam sangaw makaange ta eyan
na? Papasin na de sangaw ya bari na?"
kunda.
23 A ya tabbag na hapa tekid a
"Killu ya agnonot muy ta kuman na
kadwan kiden tolay taga lutakin. Bakkan
ta kunna ten na agnonot ku, te iyak ya
taga utunewan.
24 A yen ta nebar ku tekamuy ta masi
kam hala sangaw seliwat, te am awemuy
mangurug ta iyak hala ya pakaitan na Na-
maratu ewan a kurug ta masi kam sangaw
seliwat," kunna.
25-26 "Agay! Parig mu hud ta iko
ya kagitta na nginaganamina?" kunda
tentu.
A ya tabbag na hapa a
"Mabalin hapa ta addu ya mauhohug
ku ta pangihuyak tekamuy, ammi annun
ta kam para kabida maski ta assang la.
Te ya nangidoben teyak ya kettayan na
ngamin kakurugan, a intu la ipadangag
ku ta tolay kidin ya kuman na nadangag
ku tentu," kunna.
27 Aweda naawatan ta intu nabida na
tekid ya Dama na en nga nangidob tentu,
28 a yen ta pake nebar na tekid.
"Sangaw am pinagappa dak a yen san-
gaw ya pakkamu muy ta iyak hala ya
Tolayin Taga Langit. A amu muy hapa
sangaw ta awek naguray ta paguhohug
ku tekamuy, te intu la uhohugan ku ya
netuldu ni Damakewan teyak.
29 A maski am intu ya nangidob teyak
a nehulun hala teyak, a awenak sangaw
pagurayān, te kanayun kwan ku ya maka-
mamallak tentu," kunna.
30 A ta nepakauhohug ni Hesus ta isin tekid
a addu hapa ya nangibar ta mangurug kid
na tentu.

Ya Pangparuba Ni Hesus Ta Mangurug Kiden Tentu

31 Ammi ya uhohug ni Hesus ta mangurug
kiden tentu nga Hudyo a
"Am pake itug muy ya uhohug ku teka-
muy a megitta kam sangaw ta kakurugan
na metuldu nga awan mangilogot.
32 A am pake netug muy na ya kaku-
rugan a maubadan kam hapa ta pagtagabu
muy gafu ta kakurugan nga amu muy,"
kunna.
33 "A te Hudyo kami nga pangpanga ni
mina Abraham, a addet ta ayanin awan
kad ta nakitagabun mi. A anu mantu ya
ikayat mu uhohugan ta maubadan kami
sangaw ta pagtagabu mi?" kunda.
34 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Pake ibar ku tekamuy ta maski am
inya tekamuy ya iminam magliwat a ku-
man na makitagabu mantu ta mamagli-
waten tentu.
35 A amu muy haman ta awan ta taw-
idan na tagabu ta kwa na dafu na en. Ammi
ya anak na makābali en a yen sangaw ya
makkamu ta ngamin kwa na dama na en.
36 A am Anak na Namaratu mantu ya
mangubad tekamuy ta pagliwat muy a ku-
rug ta maubadan kam ta mappya.
37 Amuk ta ikamuy Hudyo ya pang-
panga ni Abrahamen, ammi awemuy
haman megitta tentu, te igakkad muy
haman ya mamapasi teyak. A yen ta
papasin dak gafu ta awan ta ketugan na
uhohug ku tekamuy.
38 Ammi awan ta inuhohug ku teka-
muy am bakkan la ta kuman na naitak te
Damakewan, a intu la tarabakun muy hapa
ya kuman na nadangag muy ta dama muy,"
kunna.
39 A ya tabbag da hapa ta inuhohug ni
Hesus a
"Awan ta takwan na dama mi am
bakkan la te mina Abraham," kunda.
"A am kakurugan ta ānāk kam mina
ni Abrahamen a gagangay ta tarabakun
muy mina ya kuman na gagangay na en.
40 Ammi ta kuman na ikamuy a ikayat
muy hud la papasin ya nangipadangag ta
kakurugan nga nadangag na ta Namaratu
ewan. Kunna hud ten ya tarabaku ni mina
Abraham?

41 Takwan mantu ya dama muy a yen ya
parigan muy," kunna hapa tekid.
"Atsi O, awena kami igitta ta kuman
na anak na nakikadallaw, te takday la ya
dama mi, a intu hala ya Namaratu ewan,"
kunda.
42 A ya uhohug ni Hesus tekid a
"Am Namaratu mina ya dama muy a
gagangay ta iddukan dak mina, te Nama-
ratu hapa la ya nagafun ku. A yen ta itta
yak sin, te awek haman naguray umange
am awa intu hud la ya nangidob teyak.
43 Ammi awemuy garay maawatan ya
ikayat ku uhohugan tekamuy, te awemuy
ikayat dangagan ya ibar ku tekamuy.
44 Ikamuy hala ya ānāk ni Satanas, a
am anu ya ikayat na dama muy a yen hapa
ya tagasingatan muy. Intu hala ya minag-
papasi abat ta gafu na en, a awena amu
magbida ta kakurugan, te intu la gagangay
na ya pagkilluyan. A am magladdud a ipaita
na hala ya gagangay na, te kanayun magla-
ddud, yaga intu hapa la ya namepegafu ta
laddud.
45 Ammi teyak a kanayun uhohugan ku
ya kakurugan, ammi gafu ta kakurugan a
awemuy haman kurugan, te intu la ikayat
muy ya laddud.
46 Itta hud tekamuy ya makapasikkal
ta pagliwat ku? A am kakurugan ya uho-
hugan ku tekamuy anu kawagan na mantu
ta awedak kurugan?
47 Am makidama ya tolay ta Namaratu
a dangagan na mantu ya ibar na Namaratu
tentu, ammi yen ta awemuy dangagan ya
uhohug na te bakkan ta intu ya dama muy,"
kunna.
48 A gafu ta uhohug ni Hesus ta Hudyo
kiden a tinabbag da hapa.
"Kustu hala ya uhohug mi en ta kagitta
na ka na Samaritan kiden, te itta malat ya
anitum nga nagpaguyung teko," kunda.
49 "Itta hud ya anituk, bakawa padayaw
ku haman ya Damakewan. Ammi teka-
muy a padpadulayan muy ya mangpa-
dayaw tentu.
50 Awena ta padayaw ku ya barik teka-
muy, ammi itta hala ya mangpadayaw
teyak, a intu hala ya makkamu ta ngamin
dumatang teyak," kunna.
51 A ya takday para na bida na tekid a
"Pake ibar ku tekamuy ta maski am
inya ya mangitug ta uhohug ku a awena
sangaw masi," kunna.
52 "Asakay, kuga maguyung kan malat
O, te pake netug ni mina Abrahamen
ya uhohug na Namaratu, ammi nasi
hala, a kumanen hapa ta kadwan kiden
pinaguhohug na. Ammi ibar mu haman
ta awena sangaw masi na mangitug ta
uhohug mu.
53 Dakdakal ka hud ammi te mina Abra-
ham ikid na pinaguhohug kiden na Nama-
ratu nga sa nagpasi? Inya hud ya pangigit-
tam ta barim?" kunda tentu.
54 A ya uhohug na ha tekid a
"Am angarigan ta iyak ya mangdayaw
ta barik a awan ta kwenta na pangdayaw
ku, ammi ya Damakewan ya mangdayaw
teyak, a intu hala ya ibar muyen ta Nama-
ratu muy,
55 ammi ta kakurugan a awemuy
haman amu. Iyak hala ya makkamu tentu,
a am awek mina ibosag ya pakkamuk tentu
a kagitta dak mina nga magladdud. Ammi
amuk haman, a itug ku hapa ya uhohug na.
56 A ya gingginafu muyen Abraham nga
kinan muy a pake matalak hapa gafu ta
uhohug na Namaratu tentu ta maita na san-
gaw ya araw ku. A kuman na naita nak
hapa gafu ta pangikatalak na en teyak, a
pake natalakan hapa," kunna.
57 "Asakay, pake nabayag na haman ya
nepasi ni Abrahamen a awem para la
laklakay. Mabalin hud mantu ta nagkāita
kam?" kunda hapa tentu.
58 "Kakurugan hala ya uhohug ku teka-
muy ta dana itta yak na ta kawan para la
ni mina Abrahamen," kunna ha tekid.
59 A gafu ta pake nekatupag da ya uhohug
na tekid a nangalap kid na ta batu, te pang-
papasi da tentu, ammi nelogot kid te nalin-
gadan na tentu en imuhet ta simbaanen.

9

Ya Bida Na Nagdaram Ta Nekeanak Na

1 A sangaw ta pagtugtugut nig Hesus ikid
na ituldu na kiden ta dalan a nesimmun da
ya takday lalaki nga nagdaram ta nekeanak
na en.
2 A napopoyung hapa ya nonot na kahu-
lun na kiden ni Hesus ta nagdaramen, te ya
uhohug da te Hesus a
"Mistro, Inya hud ya nagliwat tekid na
daramin ono dadagkal na kiden, petta
daram ta nekeanak na?" kunda.
3 "Bakkan ta liwat na ya nepagdaram
na," kun ni Hesus, "a bakkan hapa ta liwat
na dadagkal na kiden, am awa neanak
nagdaram petta intu sangaw ya pakaitan
na pakapangwa na Namaratu ewan gafu
ta pagpamappyak tentu.
4 A mappya mantu ta idulot tam
ya patarabaku na nangidoben teyak ta
ketta para la na araw tam, te dumatang
sangaw ya kuman na hiklam ta awetam
pakatarabaku.
5 Ammi ta kettak para la ta paglelehutin
a iyak ya mangpadakar ta sugiram na tolay
kiden," kunna.
6 A tentun nakauhohug ta isin a naglutab
ta lutak, kapye na nelagum ya lutak ta lutab

na en. A sangaw nedirkat na ya fuyaken ta
mata na daramen kapye na dinob nga ange
magamwas.
7 "Aran, E kan magamwas ta kinan da
en '**Agzigutan na Siluwam**'," kunna ta
daramen.
(A ya ikayat na uhohugan na Siluwam a
'Nedob', kunna.)
Umange mantu nagamwas, a tentu en
dimmatang ta bali na en a makaitan.
8 A ta nepakaita na karuba na kiden tentu
a
"Intu hala de ya nakilimlimuten,"
kunda.
A kumanen hapa ya uhohug na nakaita
kiden tentu ta nepakilimlimut na en.
9 "**Intu kad hala,**" kun na kadwan, ammi
ta kadwan a "**Bakkan ta intu, am awa
kagitta la na bari na en,**" kunda. Ammi
ya uhohug na daramen tekid a "**Maski iyak
haman,**" kunna.
10 A ya uhohug da mantu tentu a
"Had kukunna mantu na nepakaladdang mu?" kunda.
11 "A te ya nagngagan te Hesus a namadday ta fuyak, kapye na nedirkat ya fuyaken ta matak kiden. A '**E kan magamwas ta iten Siluwam,**' kunna teyak.
"A umange yak mantu nagamwas, a sangaw nakaita yak na," kunna.
12 "A had agyan na kinamen Hesus ta ayanin?" kunda ha tentu, ammi awena kan amu.

Ya Pagimbestigar Da Ta Daramen

13-14 A ta nepamadday ni Hesus ta
fuyaken ikid na nepagpaladdang na ta mata
na daramen a araw na agimmang na Hudyo
kiden. A sangaw itta ya umange nangalap
ta lalaki en, petta iange da ta Pariseyu
kiden,
15 te imbestigaran da am had kukun na
nepakaladdang na mata na kiden. A ya
uhohug na en tekid a
"Nedirkat na ya fuyak ta matak kiden,
kapyek umange nagamwas, a ta ayanin a
makaita yak na," kunna tekid.
16 "On ay, ammi ye-yen na tolay nga
kinam a bakkan ta kahulun na Namaratu, te awena haman ngilinan ya araw
na agimmang," kun na kadwan kiden
Pariseyu.
"A am kakurugan mina ta dulay na tolay a itta hud ya mabalin na ta daram
petta makaita?" kunna para na kadwan.
A nagkakattway mantu ya nonot da gafu
tentu.
17 A gafu ta kumanen a pinohutan da ha
ta lalaki en.
"Iko haman ya pinaladdang na ta mata,
anu mantu ya uray mu tentu?" kunda.
"A talaga ta paguhohugan na Namaratu," kunna.
18 Ammi ya pinakadakal na Hudyo kiden
nga nangikatupag te Hesus a aweda kurkurugan ya nepagdaram na lalaki en ikid na
nepakaladdang na mata na kiden, a yen
ta pinaayagan da bit ya dadagkal na kiden
petta pohutan da tekid.
19 "Ye-yan hud ya anak muyen nga kinan muy nagdaram ta nekeanak na? A am '**On,**' kummuy a ipasikkal muy mantu am had kukunna makaita ta ayanin," kunda.
20 A ya tabbag da hapa a
"Amu mi ta intu hala ya anak mi, a amu mi hapa ta daram ta nekeanak na en,
21 ammi awemi haman amu am anu ya
gafu na pakaita na ta ayanin, ikid na am
inya ya nangpaladdang ta mata na kiden.
Mappya ta intu mina ya pangpohutan muy,
petta intu hapa la ya pakadangagan muy,
te intu hapa la ya makkamu ta bari na,"
kunda.
22 A yen ya tabbag da en gafu ta talaw da ta
Hudyo kiden nga nangpohut tekid, te dana
nagbabidan na pinakadakal da kiden ta am
itta ya mangibosag te Hesus ta intu hala
ya Mangikerutan nga dinob na Namaratu a
mehangat sangaw makigimung ta kapilya
da.
23 A yen ya gafu na nepagtabbag da ta "**Intu
mina ya pangpohutan muy, te intu hapa
la ya makkamu ta bari na,**" pagkin.
24 A gafu ta kumanen a pinaayagan da ha
ya lalaki en nga nagmappya ta nepagdaram
na en, a pake tinabarangan da.
"Awem na mina magtulad ta atubang
na Namaratu ewan, te ibosag mu hala ya
kakurugan, te amu mi haman ta dulay
na tolay ya kinamen nga nangidirkat ta
fuyak ta matam kidina," kunda tentu.
25 "A awek haman amu am dulay na
tolay yen, ono awan. Intu la amuk ya
nepagdaram ken, a ta ayanin a makaita
yak na," kunna hapa tekid.
26 "A anu mantu ya iningwa na teko?
Had kukunna hud na nepagpaladdang na
ta matam kidina?" kunda ha tentu.
27 "Asakay, nebar kun paen tekamuy, a
awemuy haman dinangag. Anu haman
ta damagan muy ya iningwa na teyak?
Ikayat muy hud medagga ta ituldu na
kiden?" kunna.
28 Ammi pake nagsasitangan da ya lalaki
en.
"Iko ya ituldu na tolayin yana, ammi
ikami ya ituldu ni mina Moses.
29 Amu mi ta itta ya netuldu na Namaratu te mina Moses, ammi ta tolayin yana a
awemi haman amu am had ya nagafun na,"
kunna hapa na tabbag da tentu.

30 “Ama! Kuga mamallaw kanan, te
maski itta ya nakapaladdang ta matak
kiden a ibar muy para ta awemuy amu
am had ya nagafun na.
31 Amu haman na ngamin tolay ta
awena dangagan na Namaratu ya pakimal-
lak na minagliwat ta lintig na kiden, te intu
la dangagan na ya mamat tentu ikid na
mangidulot ta ikayat na en.
32 A maski abat ta nepamegafu na pa-
glelehutin itta hud ya nadamag nga maka-
paladdang ta mata na tolay nga neanak nag-
daram am bakkan la ta ayanen.
33 Am bakkan mina ta kahulun na Na-
maratu ye-yen na tolay a itta hud mantu
ya pakapangwa na nga mangpaladdang ta
matak kidin,” kunna tekid.
34 “Oh, iko hud ya makkamu mangit-
uldu tekami, bakawa nekihu ya liwat mu
ta nepaghukal mu,” kunda hapa tentu,
kapye da newarad ta lawan.

Ya Pakasimmu Ni Hesus Ta Nagdaramen

35 A sangaw nadamag ni Hesus ta dinugi-
man da ya nagdaramen ta kapilya da en. A
tekid ha nagkasimmu a
“Anu hapa ya uray mu ta Tolayen Taga
Langit? Mangurug kan de tentu?” kun ni
Hesus tentu.
36 “A inya hud yen, Ser? Ibar mu haen
teyak, petta kurugan ku hapa,” kunna.
37 “A naitam na haman, a maski intun
ya makiuhohugan teko,” kun ni Hesus
tentu.
38 “Ay, mangurugak mantu, Afu,”
kunna, kapye na namalentud hapa ta
atubang ni Hesus nga nangdayaw tentu.
39 A ya pasikkal ni Hesus ta iningwa na en
ta nagdaramen a
“Yen ta umange yak ta paglelehutin,
petta melasin ya mangurug ikid na awan
mangurug gafu teyak, pettam kumanen
a makaita ya nagdaram kiden, ikid na
magdaram ya makaita,” kunna.
40 A gafu ta nedangagan da hapa na kad-
wan kiden Pariseyu a
“Anu hud ya ikayat mu uhohugan?
Ikami de hapa ya kuman na nagdaram?”
kunda te Hesus.
41 “Am kurug mina ta magdaram kam a
awan mina ta liwat muy gafu ta awemuy
maita ya itta ta atubang muy. Ammi
gafu ta ‘Ikami hud ya kuman na nag-
daram,’ kummuy a itta la ya liwat muy, te
awemuy kurugan ya maita muy,” kun ni
Hesus tekid.

10

Ya Keangarigan Na Manaron Ta Kalneru Na Kiden

1 “A pake nonotan muy mina ya takday
para uhohug ku tekamuy,” kun ni Hesus
tekid. “Am itta ya simarok ta agiafunan
na kalneru kiden, ammi awena simarok
ta agyan na irwangan, te apagan na ya
takwan na unekan na, a talaga ta tulisan
yen nga ange magtakaw ta kalneru kiden.
2 Ammi ya simarok hala ta agyan na
irwangan a amu tam ta intu hala ya dafu na
kalneru kiden nga magtaron tekid,
3 te intu hapa la ya ihukat na magg-
wardya en ta irwangan. A mengahalan da
hapa na kalneru na kiden, te am iuhet na
kid a baran na kid ta ngagan da.
4 A sangaw am sa nelattog na kid na
a intu ya imunnan, te enna kid itulud ta
agyan na pangipastun na tekid. A du-
madagdag kid hapa, te intu ya mengahalan
da.
5 Aweda hapa dumagdag ta aweda en
amu am awa pagbilagān da hud la, te
aweda mengahalan ya bakkanen ta dafu
da,” kunna.
6 Yen hala ya addet na keangarigan ni Hesus
ta Hudyo kiden, ammi aweda nanonot am
anu ya ikayat na uhohugan tekid.
7 A gafu ta aweda manonot a pake
nepasikkal na ha tekid.
“Pake ibar ku mantu ya kustu tekamuy
ta iyak ya manaron ta kalneru kiden.
8 A ya ngamin kiden napopolu ammi
teyak nga ape magtaron ta tolay kiden, a
kuman kid na tulisan nga magtakaw ta
kalneru kiden, te matulad kid na magtaron.
A yen ta aweda kid dinangag na kalneruk
kiden.
9 Iyak hapa ya kuman na irwangan,
a maski am inya ya mayat simarok teyak
a mekerutan hala, a alawa hapa sangaw
ya pagbalabalittagan na petta makaapag ta
magserbi tentu.
10 Ammi ya kuman na tulisan a ikayat
na la ange magtakaw ikid na mamapapasi
ikid na mangikutkutet. Ammi teyak a yen
ta itta yak ta paglelehutin petta matolay la
ya kuman na kalneruk kiden gafu teyak, te
iatad ku la tekid ya angaten nga awan pulus
ta pagaddetan.
11 “A iyak para ya kuman na mappya na
manaron ta kalneru kiden, te ya mappya
na manaron a isagapil na hala ya angat na
ta taronan na kiden, petta mekerutan kid.
12 Ammi ya gagangay na mangallu en
magtaron, a am maita na ya kuman na ma-
poray na atu nga ange mamapasi ta kalneru
kiden a pakimohayan na hala ya kalneru
kiden, te pagbilagān na kid, te bakkan ta
intu ya makākwa tekid. A malogon sangaw
ya panggafut na atu en tekid, a mekutukutet
kid na.
13 A pagbilagān na kid hala na mangallu
en, te awan ta pangkenga na ta kalneru
kiden, te bakkan ta intu ya makākwa.

14-15 Ammi teyak hapa la a mappya
yak na manaron, te magkākofun kami na
ngamin kwak ta kuman na pagkākofun mi ni
Damakewan. A isagapil ku hapa sangaw ya
angat ku tekid, petta mekerutan kid.
16 "A itta para ya kadwan kiden
kalneruk nga awan nedagga ta agiafu-
nanin yan, a mappya ta yen kid hapa
ya padagdag ku. A dumadagdag kid
hala sangaw am madangag da ya ngahal
ku, pettam kumanen a sa magdadagga
sangaw ya ngamin kiden kalneruk, a
iyak la tatakday ya dafu da nga magtaron
tekid.
17 A yen ta iddukan nak ni Damakewan
te isagapil ku hala ya angat ku tekid, ammi
metoli hala sangaw teyak.
18 Awan ta makapapasi teyak am
bakkan la ta iyak ya makāuray, te itta ya
pakapangwak nga mangisagapil ta angat
ku, yaga itta hapa ya pakapangwak nga
mangtolay ta barikin hapa la, te yen hala ya
nepatudun ni Damakewan teyak," kunna.
19 A gafu ta binida ni Hesus ta Hudyo
kiden a yen ya nagkakattwayan na nonot da
tentu.
20 "Annun tam hud dangdangagan ya
tolayin yan. Itta malat ya anitu na nga
mangpaguyung tentu," kun na kadwan.
21 Ammi ta kadwan a
"Bakkan ta kumanin ya uhohug na
seanitu, te yaga makapaladdang hud ya
anitu ta mata na daram?" kunda.

Ya Pangpohut Na Hudyo Kiden Te Hesus

22 A sangaw ta kaarawan na agirid a itta
hapa ya pyesta ta ili na Herusalem nga man-
gaganan ta Pyesta na Pangigawat.
23 A nagpapa-yat la i Hesus ta pagsigongan-
nen nga nepapadday ni mina Ari en Solo-
mun ta agyan na simbaanen.
24 A tentu en nagpapa-yat a enna kinali-
hung na pinakadakal na Hudyo kiden a ya
nebar da tentu a
"Annun na kami biga popoyungan? Am
kakurugan ta iko ya Mangikerutan nga
dinob na Namaratu ewan a mappya ta
pake ibar mu mina tekami," kunda.
25 "A nebar kun paen tekamuy, ammi
awemuy garay mangurug," kunna. "Te ya
ngamin kiden tinarabakuk gafu ta paka-
pangwa ni Damakewan a yen kid hala ya
mangipasikkal teyak.
26 Ammi gagangay ta awemuy mangu-
rug te awemuy negitta ta kalneruk kiden.
27 Te ya tolay kiden nga negitta ta
kalneruk a amu da ya ngahal ku, a kanayun
dagdagan dak, te kofun dak.
28 A aweda hapa sangaw melogot ta
pasi da, te iyak hapa ya mangiatad ta mag-
nayun na angat da. A awan sangaw ta
makagubat tekid ta kamat ku.
29 Te ya Damakewan ya nangipaibbal
tekid teyak a masmasikan haman ammi ta
ngamin, a itta hud ya makagubat tekid ta
kamat na,
30 te ikami ni Damak a tatakday kami,"
kunna.

Ya Pangpator Da Mina Te Hesus

31 A ta pakadangag na Hudyo kiden ta
uhohug ni Hesus a nagakut kid na ta batu, te
pangpapasi da mina tentu gafu ta inuhohug
na en. Ammi ya uhohug ha ni Hesus tekid a
32 "Addu haman ya nepaitak tekamuy
nga mappya gafu ta pakapangwa ni
Damakewan, a had sin mantu tekid ya
gafu na pangpapasin muy teyak?" kunna
hapa tekid.
33 "Bakkan ta mappya na tarabaku ya
gafu na pangpapasin mi teko am awa
panadakat mu ta Namaratu ewan, te
maski tolay ka a igittam haman ya barim
ta Namaratu," kunda.
34 "A te awemuy de manonot ya uhohug
na Namaratu ta lebru na lintig na kiden,
te ya uhohug na a
'**Nebar ku paen ta kagitta na kam
na Namaratu, te anak kam ngamin
na Kata-nangan na Dyos,**' kunna.
35 A am nengagan na mantu ta Dyos ya
dadagkal tam kiden nga pinasinapan na ta
uhohug na, anna awena mabalin ta mauli
ya uhohug na en,
36 a panadakat ku hud am ibar ku ta
Anak nak na Namaratu ewan, bakawa
iyak haman ya pinasinapan na ikid na
pinakabari na nga nedob na ta paglele-
hutin.
37 A am awek mina tarabakun ya kagitta
na tarabaku na Namaratu a awedak mina
kurugan,
38 ammi gafu ta yen hala ya tarabakun ku a
yen mina ya pangurugan muy teyak maski
am awemuy kurugan ya uhohug ku teka-
muy, pettam kumanen a amu muy ikid na
mapasikkal muy ta itta ya Namaratu teyak,
anna intu hala ya pagtolayan ku," kunna.
39 A gafu ta uhohug na en a negakkad da
la gafutan, ammi nakalillik hala tekid.
40 A umange ha ta dammang na Karayan
na Hurdan ta agyan na nangzigutan ni
Hwan ta tolay kiden ta palungu, a nagyan
bit la ten,
41 a umange hapa sangaw ya addu na
tolay tentu. A ya uhohug na kadwan ta
kahulun da kiden a
"Maski am awan ta iningwa ni Hwan
ta masikan na pakaitan a kakurugan hala
ya ngamin binida na ta tolayin yan,"
kunda.
42 A addu para ya nangurug te Hesus ta iten
na lugar.

11

Ya Bida Na Pasi Ni Lasaru

1 A medyo nabayag ta assang a itta ya
takday lalaki nga taga ili na Betanya nga
nagtakit. I Lasaru ya ngagan na, a kabagis
hapa ni Mariya ikid ni Marta.
2 I Mariya hapa ya babbayen nga
nangiluggud ta bangog ta takki kiden ni
Hesus kapye na nepuhid ya huk na en tekid.
3 A gafu ta takit na kabagis da en Lasaru a
nangidob kid ta ange mangibar te Hesus. A
ya nebar na dinob da en a
"Afu, pake nagtakit kan ya kofumen,"
kunna.
4 Ammi ta pakadangag ni Hesus ta damag
na en a
"Bakkan ta pasi na ya takit na ina, am
awa pakaitan na sangaw na pakapangwa
na Namaratu ewan, petta maita hapa san-
gaw ya pakapangwa na Anak na Nama-
ratu gafu tentu," kunna.
5 A pake inidduk ni Hesus ig Lasaru ikid
na kabagis na kiden Marta ikid ni Mariya,
6-7 ammi tentu en nakadangag ta takit ni
Lasaru a nagyan hala ta nagyanan na en
abat ta dwangagaw. A sangaw binaran ya
ituldu na kiden petta mehulun kid tentu
nga ange ha ta iten Hudeya.
8 Ammi ya uhohug da hapa tentu a
"Anu haman ta magtoli kan ta iten, Afu,
bakawa awena para la nabayag addet ta
nepangpator da mina teko na kagittam
kiden nga Hudyo," kunda hapa tentu.
9 A ya netabbag na hapa a
"Awena hud kustu na oras kiden ta
araw tam, petta am maghehit ya tolay ta
ketta para la na araw a awena sangaw
melogot, te malogon makaita ta dakaren.
10 Ammi am indagan na ya hiklam
kapye na maghehit a malogon sangaw mel-
ogot, te awan ta dakar na," kunna.
11 Nepaguhohug na ta kumanen a
"Nasidug na ya kofun tamen Lasaru,
ammi e yak na hukalan," kunna ha.
12 "A am makakasidug na, Afu, a map-
pya yen, te magmappyan hala sangaw ta
takit na en," kunda hapa otturu.
13 Te pahig da ta ikayat na uhohugan ya
pakasidug na ta kuman na mabannag,
ammi ta kakurugan a ikayat na uhohugan
ya pasi ni Lasaru.
14 A gafu ta kumanen a pake nebar na ta
mappya tekid:
"Nasin haman i Lasaru,
15 a maski am awanak tentu ta nepag-
takit na en a matalakak hala gafu tekamuy,
petta itta sangaw ya maita muy nga mang-
pasikan ta pangurug muy teyak. A aranan,
te entanan la tentu," kunna.
16 A ya uhohug hapa ni Tomas ta kadwan
kiden kahulun na a
"Entanan mantu hulunan, petta sa ma-
hahulun kitam magpasi," kunna.

Ya Ange Nig Hesus Ta Agyan Nig Lasaru

17 A ta datang nig Hesus ta iten Betanya
a nadangag na ta nabalin na netanam i
Lasaru abat ta appat na araw.
18-19 A gafu ta abikan ya lugar na Betanya
ta ili na Herusalem a umange hapa kuma-
had ya addu na Hudyo taga Herusalem teg
Marta ikid ni Mariya, te petta tabtabangan
da ya damdam na babay kiden ta kabagis da
en nasi.
20 A ta pakadangag ni Marta ta dumatang
na hapa i Hesus a enna hapa dinafung,
ammi nasirak hala i Mariya ta bali da en nga
imatogkok.
21 A ya uhohug ni Marta ta pagdafung na
en te Hesus a
"Ay, Afu, am dana itta kan mina sin a
awena mina nasi na kabagis ken.
22 Ammi maski kunna ten a amuk ta
maski am anu ya adangam ta Namaratu a
iatad na hala teko," kunna ha.
23 "Matolay hala sangaw ya kabagis
men," kunna hapa ni Hesus tentu.
24 "A amuk hala yen, Afu, te matolay
kan hala sangaw ya ngamin kiden nag-
pasi ta araw na angtolay ta pagaddetan
na arawin yan," kunna ha ni Marta.
25 A ya uhohug para ni Hesus tentu a
"Iyak hapa la ya agtolay, te iyak la ya
pagafun na angat. A maski am masi ya
mangurugen teyak a matolay hala.
26 A ya ngamin kiden matolay gafu
ta pangurug da teyak a aweda sangaw
mapidwa masi maski am kanu, te ittan ya
angat da nga magnayun. Kurugam na de ya
uhohug kin, Marta," kunna.
27 "A kurugan ku ay, Afu, te iyak la
takday a dana nangurugak na ta iko
ya Anak na Namaratu ewan, ikid na
Mangikerutan nga umange kan ta lu-
takin," kunna.
28 A ta kabalin na nepangtabbag na en a
nagtoli ta bali na, a nagan-anisat ta kabagis
na en Mariya.
"Ittan ya Mistro en, a paayagan na ka
hapa," kunna tentu.
29 A alistu imikkat i Mariya, a umange
hapa te Hesus.
30 Ammi awena para la nakadulot ig
Hesus ta agyan na babali kiden, te itta kid
para la ta nangdafungan ni Marta tentu.
31 A ta nepagtugut ni Mariya ta bali a du-
madagdag hapa ya tolay kiden nga umange
manabtabang ta damdam na en, te naita da
tentu en imikkat, ammi pahig da ta ange ta
agyan na tanamen magtangit.
32 A ta datang ni Mariya ta agyan ni Hesus
a pa itan na bit kapye na umange nagtakab
ta takki na kiden nagtangit.

"Ay, Afu, am dana itta kan mina sin a
awena mina nasi na kabagis ken," kunna
hapa tentu.
33 A ta nepakaita ni Hesus ta pagtangit
na en ikid na dumadagdag kiden hapa a
nanalasigak ta damdam na nonot na en
hapa. A ya uhohug na hapa a
34 "Had mantu ya nangitanaman muy
tentu," kunna hapa tekid, a
"E ka hala sin, Afu, te itam," kunda.
35 A nagtangit na hapa i Hesus.
36 "Itan muy awa dakal hapa ya idduk
na ta nasi en," kun na Hudyo kiden.
37 Ammi ya uhohug na kadwan tekid a
"Intu hala ya nakapaladdang ta mata
na daramen, a anu kawagan na mantu ta
awena kinahadan i Lasaru petta awena
mina nasi?" kunda.

Ya Ange Ni Hesus Ta Tanam Ni Lasaru

38 A ya lugar na nangitanaman da te
Lasaru a kuman na kweba, a namunitan
hapa ta dakal na batu. A ta datang da ta
agyan na tanam na en a nanalasigak ha i
Hesus, kapye na naguhohug.
39 "Azin muy haen ya batu ina," kunna.
Ammi nehangat na mina ni Marta,
"Dulay de, Afu, am maazi, te pake
mahuyuk na de, te mekappat na araw
na," kunna.
40 "Awek hud nebar teko ta maitam
hala sangaw ya pakapangwa na Nama-
ratu ewan am mangurug ka?" kunna
hapa ni Hesus tentu.
41 A inazi da mantu ya batu en.
Nekaazi na batu en a tumangad hapa i
Hesus nakimallak.
"Amang, matalakak teko te dana dinan-
gag nak.
42 A amuk hapa ta kanayun dangagan
nak, ammi inuhohug ku yen petta madan-
gag da hapa na tolay kidin mangkalihung
ta isin, petta pangurugan da mina ta iko ya
nangidob teyak," kun na pakimallak na en.
43 A tentun nakauhohug ta kumanen a
pake nagayag ta masikan.
"Lasaru, imuhet kan," kunna.
44 A limattog hala ya nasi en, ammi nafutfu-
tan para la ta ga-gamit ta ulu na en abat
ta takki na kiden, a nabadbadan hapa ya
simid na ta panyaw.
"Azin muy na ya nefutefut kiden, petta
makatugut," kunna hapa ni Hesus.

Ya Pangigakkad Da Ta Pasi Ni Hesus

45 A ya Hudyo kiden nga nakihulun teg
Mariya a mangurug kid na hapa te Hesus
gafu ta iningwa na ta nasi en nga naita da.
46 Ammi ya kadwan tekid a umange kid
ta Pariseyu kiden petta ipadamag da ya in-
ingwa ni Hesusen.
47 A ta nepakadamag na Pariseyu kiden
a sa nagmamiting kid na padi kiden ikid
na kadwan kiden pinakadakal na Hudyo
kiden. A ya bida da hapa a
"Anu awan haman ta kwan tam, te
addu para ya kwan na tolayin yan nga
pagpaka-latan na tolay kiden.
48 A am awetam pagimmangan ya
tarabaku na in a sa mangurug sangaw ya
ngamin tolay ta intu ya ari da, a magribelde
kid na sangaw ta gubyernu na taga Roma
kiden. A yen sangaw ya ange na suddalu
kiden taga Roma petta kutkutetan da ya
lugar na pangdayawan tam ta Namaratu
kontodu tolay tam kiden," kunda.
49 A sangaw naguhohug hapa i Kaypas
tekid, te intu ya kadakalan na padi kiden ta
darunin yen.
50 "Kuga makilavun kanan ta isin, te
awemuy para manonot ta kappyanan
tam ta takday la mina ya masi nga metali
ta tolay kiden, petta bakkan ta sa ikitam
ya mapapasi," kunna.
51 Ammi awena amu ta itta hapa ya tak-
wan na kebalinan na inuhohug na en. A
gafu ta intu ya kadakalan na padi kiden ta
darunin yen a uray na Namaratu ta linavun
na ya pasi ni Hesus nga mangikaru ta liwat
na ngamin kiden Hudyo.
52 Ammi bakkan la ta liwat na Hudyo
kiden ya ikaru na am awa liwat na ngamin
kiden tolay hapa nga bakkan ta Hudyo,
petta mapatatakday ya ngamin kiden anak
na Namaratu nga nesaned ta ngamin pa-
glelehutin.
53 A gafu ta uhohug na kadakalan da en
nga padi ta nagkakampat kiden a yen ta
nagbabidan da ya pangpapasi da te Hesus.
54 A yen ta awenan nakipapaita ni Hesus
nga nakikihkihu ta Hudyo kiden, a nag-
tugut kid na ituldu na kiden ta lugar na
Hudeya, te umange kid na ta ili na Eparim
nga abikan ta alawa na kalafukan. A yen
hala bit ya nagyanan da.
55 A sangaw tanagay na hapa ya Pyesta
na Simana na Hudyo kiden, a naggagabi
ya addu na Hudyo nga nagafu ta kad-
wan kiden babali, te ange kid na ta ili na
Herusalem, petta dana baggawan da ya du-
layen tekid ta kuman na pakkwa na lintigen
kapye da makipyesta.
56 A tekid gitayukan ta umag na simbaa-
nen a angzen kid ta itan te Hesusen.
"Anu ya uray muy, umange panaw i
Hesus ta pyesta in?" kunda ta kahebing
da kiden.
57 Yen ya uhohug da, te ya padi kiden ikid
na Pariseyu kiden a dana nangibar kid ta
am itta ya makkamu ta agyan ni Hesus a
ipakamu da mina tekid, petta enda gafutan.

12

Ya Pangluggud Ni Mariya Te Hesus

1 A ta mekannam na araw ta kaatubangan
na Pyesta na Simana na Hudyo kiden a
dumatang ha ig Hesus ta iten Betanya nga
lugar ni Lasaru en nga tinolay na ta pasi na
en.
2 A gafu ta datang ni Hesusen a nangi-
paran ya kadwan kiden tolay ta dakal na
pagpamakan ta pangdayaw da tentu. I
Marta ya nangiparan ta kanan, a i Lasaru ya
takday nakiatubang te Hesus.
3 A tekiden nagkakan a nangalap i Mariya
ta garapon na pake mangina na bangog
nga dipuru nardu. A enna neluggud ya
bangogen ta takki kiden ni Hesus, a sangaw
pinuhidan na kid ta huk na en. A nesaned
hapa ya bangogen ta ngamin lagum na bali
en.
4-5 Ammi i Hudas Iskaryote nga takday
ituldu ni Hesus a nehuya na i Mariya.
"Anu awena nelaku ya bangogina,
petta meatad ya paga na ta pobre kiden
nga mazigatan? Pade awa magamid na
ya lugar na tandan ta tādarun," kunna.
Intu hala sangaw ya mangitalaba te
Hesus.
6 A awan haman ta pangkenga na ta pobre
kiden, ammi inuhohug na yen, te intu hala
ya mangifun ta sufuten nga aggiappiyan
da ta pirak da en, a gafu ta mangtakaw a
kanayun nangalap ta nesufut da en.
7 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Awem la ihuya ya babbayin, te dana
neappiya na yen petta iluggud na ta
barikin nga meparan ta araw na ketanam
ku.
8 Sigida itta haman ya pobre kiden teka-
muy, ammi teyak a awek mabayag teka-
muy," kunna.

Ya Pangigakkad Da Ta Pasi Ni Lasaru

9 A gafu ta pyesta en ta ili na Herusalem
a pake addu ya Hudyo kiden nga umange,
a nadamag da ta ittan ha i Hesus ta iten
Betanya. A yen ta umange kid hapa ten,
te enda itan i Hesus. Ammi bakkan la te
Hesus ya enda itan am awa Lasaru hapa
nga tinolay ni Hesus ta pasi na en.
10 A gafu ta kumanen a nagtatulag ya padi
kiden nga mamapasi hapa te Lasaru,
11 te i Lasaru ya gafu na pagtalekud na
addu na Hudyo kiden ta padi kiden petta
mangurug kid na te Hesus.

Ya Pangdayaw Na Tolay Kiden Te Hesus

12 A ta pagtalib na araw a itta para la ya
pake addu na tolay nga umange nakipyesta
ta ili na Herusalem, a nadangag da ta ange
hapa i Hesus ta pyesta en.
13 A nangalap kid mantu ta addu na don
na kuman na anyog, a enda kid nepaypay te
Hesus ta pangdayaw da tentu. A nagayayag
kid na hapa.
"Madaydayaw ya Namaratu ewan.
Bendisyonam, Afu, ya umange in sin ta
ngagam. Bendisyonam ya Ari na Istralita
kiden," pakakin kid.
14 A nagtakay hapa i Hesus ta urbun na
kabayu nga nepaalap na. A yen ya nag-
dulotan na dana en uhohug ta Bibliya gafu
tentu, te ya uhohug na suraten a
15 "**Awemuy na magburung, ika-
muy taga Herusalem, te itan muy,
dumatang na ya ari muy nga mag-
takay ta urbun na kabayu,**" kunna.
16 Ammi ta ituldu kiden ni Hesus a aweda
bit nanonot ya suraten addet ta pagtoli ni
Hesus ta langit, a yen ya nepakanonot da
ta itta ya dana en surat nga nangilavun ta
pagtakay ni Hesus ta kalakabayu en.
17 A ya tolay kiden nga nakaita te Hesus
tentu en nangtolay te Lazaru, a nepad-
padangag da hapa ya naita da.
18 A yen ta umange ya addu na tolay nga
nangdafung te Hesus, te nadamag dan ya
pakapangwa na gafu te Lasaru.
19 A yen ta nagburung na hapa ya
Pariseyu kiden.
"Itan muy awa awan haman ta mabalin
tam, te sa dumadagdag ya ngamin tolay
tentu," kunda ta sakā Pariseyu da kiden.

Ya Pagapag Na Kadwan Kiden Tolay Te Hesus

20 A ta neange na Hudyo kiden ta pyesta
en nga makimallak ta simbaan na Nama-
ratu a nekihkihu hapa tekid ya kadwan ki-
den Giregu nga dana simarok ta relisyon na
Hudyo kiden.
21 A gafu ta ikayat da hapa makkamu te
Hesus a enda bit nebar te Felipe;
"Ser, ikayat mi haen makibidan ta dafu
muyen Hesus," kunda te Felipe,
te intu ya takday ituldu ni Hesus nga taga
Betsayda ta lugar na Galileya.
22 A enna kid mantu nebar te Andres, a ig
Andres ikid ni Felipe ya umange nangitulud
ta Giregu kiden te Hesus, a nebar da kid
tentu.
23 A ya tabbag ni Hesus tekid a
"Ittan mantu ya araw na pakepaita na
pakedayawan na Tolayin Taga Langit,
24 te ya ibar ku tekamuy a mappya ta
metanamak sangaw ta lutak ta kuman na
mait. Te am awena memula na maiten ta
lutak a awena sangaw lumattog na angat
na en, ammi am memula a magmayan hapa
sangaw ta addu, a kumanen hapa teyak.
25 A kumanen hapa tekamuy, te am
kengan muy mina ya katolay muy sin a
mawakay mantu sangaw ya katolay muy
nga magnayun. Ammi am awemuy la nono-
tan ya katolay muy ta paglelehutin yan a
meappiya hala ya katolay muy nga mag-
nayun.

26 A am itta tekamuy ya mayat
makidafu teyak a mappya ta kanayun
dumagdag hala teyak, petta maski am had
ya eyan ku a yen hapa ya agyan na. A
maski am inya tekamuy ya makidafu teyak
a ya Damakewan Namaratu ya makkamu
mangpadayaw tentu," kunna tekid.

Ya Pangipakkamu Ni Hesus Ta Pasi Na

27 A ya uhohug na para tekid a
"Kuga mapopoyung na ya nonot kin,
te kuman na makimallakak mina te
Damakewan petta ikerutan nak mina ta
zigatin nga dumatang teyak. Ammi awek
la, te yen haman ya gafu na neangek ta
lutakin petta idulot ku la ya magattam ta
zigatin yan," kunna.
A sangaw nakimallak hapa ta
28 "Amang, kompormi la ya dumatang
teyak petta mepaitam hapa ya pake-
dayawam gafu teyak," kunna.
A ka-ma la itta ya nagsitang ta langit,
"Dana nepaitak na ya pakedayawan ku
teko, a pidwan ku hala sangaw," kunna.

29 A ya tolay kiden gitayukan ta bikat nig
Hesus a nedangagan da hapa ya nagsitan-
gen, a pahig na kadwan ta nagdalak, ammi
ta kadwan a "**Naguhohug de ya anghel na
Namaratu tentu,**" kunda.
30 Ammi ya uhohug ni Hesus tekid a
"Awemuy la pahig ta iyak la ya kauho-
hugan na nagsitangen am awa ikamuy
hapa.
31 A tanagay na hapa ya pangpa-gang
na Namaratu ta liwat na tolay kiden. A
megindan hapa ya pangabak ku ta akkimo-
hayanen nga makkamu ta ngamin dulay ta
paglelehutin.
32 Te sangaw am pinagappa dak ta
kayu, a yen sangaw ya panggamid ku ta
ngamin tolay petta mangurug kid teyak,"
kunna.
33 A inuhohug na ye-yen, te dana pangibar
na tekid am had kunna sangaw na pasi na.

34 Ammi tumubbat hapa ya tolay kiden
nga magpohut tentu.
"Annum haman ibar ta magappa san-
gaw ya Tolayen Taga Langit ta kayu? Te
ya nadangag mi ta Bibliya a magnayun
hala sangaw ya idob na Namaratu nga
Mangikerutan. A am iko hala yen a inya
mantu ya Tolayen Taga Langit?" kunda.
35 A ya tabbag hapa ni Hesus tekid a
"Assang para la ya ketta na dakar teka-
muy kapye na limitap. Mappya mantu ta
yen ya dagdagan muy petta awena kam
madatangan na sugiram. Te ya magtugut
ta sugiram a awena amu am had ya eyan
na.

36 Mappya ta ikatalak muy ya dakaren
ta ketta na en para la tekamuy, petta mag-
balin kam hapa ta kuman na anak na
dakar," kunna.
37-43 (-)

Ya Kadwan Para Na Netuldu Ni Hesus

44 A ta nepangkasaba ni Hesus ta tolay ki-
den a pinasikan na ye-yan na uhohug tekid:
"Am itta ya mangurug teyak a bakkan
la ta iyak ya kurugan na am awa nangi-
doben teyak hapa.
45 A ya nakaita teyak a naita na hapa i
Damak.
46 Iyak hala ya kuman na dakar nga
lumattog ta paglelehutin, petta am itta ya
mangurug teyak a awenan sangaw mag-
danang ta sugiram na en.
47 Ammi ya makadangag ta uhohug ku
otturu baybay-an na la gafu ta awena itug
a melogot hala sangaw ta pakapa-gangan
na. Ammi bakkan ta iyak ya mangpa-gang
tentu, te bakkan ta yen ya neangek isin
petta mangpa-gangak ta tolay, te iyak hala
ya mangikerutan tekid.
48 Ammi ya awanen mangpadulot
teyak gafu ta aweyan na ya uhohug ku
a mapa-gang hala sangaw ta pagaddetan
na arawin yan gafu ta inuhohug ken nga
awena kinurug.
49 Te bakkan haman ta uhohug ku ya
neuhohug ku tekamuy am awa uhohug ni
Damakewan nga nangidob teyak, te intu
hapa la ya nangibar teyak ta ngamin uho-
hugan ku ikid na bidan ku tekamuy.
50 A amuk hapa ta itta ya pakapangwa
na uhohug na kiden nga mangtolay teka-
muy petta magnayun kam, am mangurug
kam. A awan mantu ta uhohugan ku teka-
muy am bakkan la ta kuman na nepeuho-
hug ni Damakewan teyak," kunna.
A tentun nakauhohug ta kumanen a nag-
tugutan na kid, a nagtagun na kid.

Ya Gafu Na Awena Pangurug Na Hudyo Kiden

(v 37) A maski addu ya iningwa ni Hesus
nga pakaitan na pakapangwa na en ta
atubang na Hudyo kiden a aweda la kurku-
rugan. (v 38) A gafu ta aweda nangu-
rug a yen ya pagdulot na uhohug ni mina
Isayasen nga nepesurat na Namaratu tentu,
te ya uhohug na a
"**Awan haman ta mangurug, Afu, ta
nepadangag mi tekid. A maski
naita da ya pakapangwam a
aweda la netug,**" kunna.
(v 39) Ammi awena mabalin ta mangu-
rug ya Hudyo kiden, te ya uhohug ni mina
Isayasen ta takday ha na surat a
(v 40) "**Kuman na pinagdaram na Na-
maratu ya mata da petta aweda
makaita.**

A pinagtuyag na ya nonot da petta aweda makanonot ikid na magbabawi ta liwat da.

Te am magbabawi kid mina a gagangay kan ta pagmappyan na kid," kunna.

(v 41) A yen ya nesurat ni mina Isayasen, te gait-itan na ya pakedayawan ni Hesus, a intu hala ya binida na. (v 42) Ammi maski kunna ten a addu hala ya nangurug ta pinakadakal na Hudyo kiden, ammi aweda la nebosag gafu ta talaw da ta Pariseyu kiden, te aweda ikayat ya madugiman ta kapilya da en, (v 43) te intu hud la ikaykayat da ya pangdayaw na tolay tekid ammi ta pangdayaw na Namaratu.

13

Ya Pangipaita Ni Hesus Ta Alinnak Na Nonot

1-3 A ta kaatubangan na Pyesta na Simana na Hudyo kiden a narikna ni Hesus ta tanagay na ya pagtugut na ta lutakin petta magtoli ta agyan na Dama na ewan Namaratu. A gafu ta pinagpatu ni Satanas i Judas Iskaryote a dana negakkad na ya pangitalaba na te Hesus petta enna gafutan na Hudyo kiden. A amu hapa ni Hesus ta intu ya pinaguray na Dama na en ta ngamin dumatang tentu, anna tanagay na magtoli te Dama na en nga naggafun na ta idi. A yen ta pinagammung na ya ituldu na kiden petta makikkanan kid ta pamurab na pyesta. Pake inidduk ni Hesus ya ituldu na kiden nga masirak ta paglelehuten, a ikayat na ipasikkal ya idduk na tekid kapye na gafutan na Hudyo kiden.

4 A yen ta imikkat ta namuhaban da en kapye na inazi ya salnuk na en, kapye na hapa nehakkat ya tuwalya.

5 A sangaw tinunan na ya palanggana ta danum, a pinegafwanan binaggawan ya takki na ituldu na kiden, otturu pinuhidan na kid hapa ta tuwalya en nga nehakkat na.

6 A tentu namegafu nangbaggaw ta takki kiden ni Pedru a awena ikayat;

"Atsi O, Afu, iko hud mina ya mangbaggaw ta takkik kidin," kunna.

7 "Awem para la amu, Pedru, ya gafu na pangbaggaw ku ta takkim kiden, ammi amum hala sangaw," kun ni Hesus tentu.

8 "Atsi O, Afu, awek pabaggaw ya takkik kidin teko," kunna ha.

"A am awem kid pabaggaw teyak a awan sangaw ta kesipatam teyak," kunna ha ni Hesus tentu.

9 "A bakkan mantu la ta takkik, Afu, am awa ngamin kamat ku hapa, kontodu uluk," kunna.

10 A ya uhohug ha ni Hesus tentu a

"Am dana nabalin kan nagzigut a awem na pidwan ya pazigut, te nabaggawan na ya ngamin barim. Ammi mappya ta mabaggawan ha ya takkim kiden, te matapangan kid ta dalan. A mappya te sa nabaggawan kanan, ammi fwera ta takday la tekamuy," kunna,

11 te dana amu ni Hesus am inya sangaw ya mangitalaba tentu, a yen ta "**fwera ta takday la tekamuy,**" kunna.

12 A ta kabalin na nangbaggaw ta takki da kiden a nagsalnuk ha, kapye na nagtoli ta angnganan da en. A pake nepasikkal na ya nepaita na tekid;

"Amu muy panaw ya gafu na pangbaggaw ku ta takki muy kidina?

13 Ikamuy nga itulduk a ingagan dak ta '**Mistro,**' ikid na '**Afu,**' a kustu hapa, te kakurugan haman.

14 A am dafu muy ikid na mistro muy ya nangbaggaw ta takki muy kiden a mappya ta magimbaggaw kam hapa ta takki muy kiden.

15 Te kuman na keangarigan ya nepaitak tekamuy, petta umalinnak ya nonot muy ta kuman na nepaitak tekamuy.

16 A pake ibar ku mantu tekamuy ta awemuy mina pahig ta malmalalaki kam ammi ta dafu muyen nga nangidob tekamuy.

17 Am amu muy ya ikayat ku uhohugan tekamuy, a matalakan kam sangaw am yen ya idulot muy.

18 "Ammi itta hala ya takday tekamuy nga awan mesipat ta bidan ken tekamuy, a maski am intu ya takday nepadagdag ku a dana amuk ta takwan hala ya nonot na. Ammi mappya ta kunna ten petta magdulot hala sangaw teyak ya kuman na nesurat ta Bibliya, te ya uhohug na suraten a '**Nekuyat nak na nakikkanan teyak,**' kunna.

19 "A dana nebar kun yan tekamuy ta awena para la magdulot, petta sangaw am nabalin na a mangurug kam ta iyak hala ya binida na suraten.

20 A pake ibar ku para tekamuy ta maski am inya sangaw ya magpadulot tekamuy gafu ta doban ta kam a mekwenta ta iyak hapa ya pagdulotan na. Kumanen hapa ta magpadulot teyak a mekwenta ta pagdulotan na ya nangidoben teyak," kunna.

Ya Mangitalaba en Te Hesus

21 A ta nepakauhohug ni Hesus ta isin a nagkarbaw hapa, kapye na pake nepasikkal ya dumatang tentu.

"Kakurugan hala ya ibar ku tekamuy ta takday sangaw tekamuy ya mangitalaba teyak," kunna.

22 A gingit-ita la ya ituldu na kiden, te aweda amu am inya tekid ya ikayat na uhohugan.

23-24 A gafu ta kahebing ni Hesus ya tak-
dayen ituldu na nga pake kofun na a yen ya
pinaypayan ni Pedru.
"Ibar mu bit tentu am inya tekitam ya
ikayat na uhohugan," kunna tentu.
25 Nagtahelig mantu ta radang ni Hesus
ya kahebing na en, a nebar na ta
"Afu, inya hud tekami ya ikayat mu
uhohugan?" kunna tentu.
26 "Intu hala ya pangigawatan ku ta
tāhukal na panin yan am nesawsaw kun ta
zigu in," kun ni Hesus.
A ta nepangisawsaw na ta panen a ne-
gawat na hala te Hudas Iskaryote.
27 A ta nekabalin ni Hudas nga nanggawat
ta panen a yen hapa ya nesarok ni Satanas
tentu. A ya uhohug hapa ni Hesus tentu a
"Tarabakum na ya ikayat mu
tarabakun," kunna.
28-30 A alistu mantu imuhet i Hudas ta bali
en ta hiklam para la. Ammi ta kadwan ki-
den nga nasirak ta lamesa en a aweda amu
am anu ya ikayat na uhohugan ni Hesus
tentu. Ammi gafu te Hudas ya mangibbal
ta sufut na pirak da kiden a pahig na kad-
wan ta intu ya dinob ni Hesus nga ange gu-
matang ta magserbi tekid ta pyesta en, ono
ange mangatad ta pobre kiden mazigatan.

Ya Bagu Na Bilin Ni Hesus

31-32 A ta nepagtugut ni Hudasen a nag-
bida ha i Hesus.
"Sangaw ta ayanin a mepasikkal ya
kalalaki na Tolayen Taga Langit, a kuma-
nen hapa ta kalalaki na Namaratu ewan.
Te Namaratu ya mangipasikklal ta intu
kalalaki na Anak na en ya kagitta na
kalalaki na en hapa la, a tanagay na ya
pangipasikkal na.
33 "A ya ibarku mantu tekamuy, ānāk ku, a
mangananwanak la tekamuy kapyek mag-
tugut. A apagan dak hapa sangaw, ammi
ibar ku tekamuy ya kuman na inuhohug ku
ta pinakadakal na Hudyo kiden ta awemuy
makaange ta eyan ku.
34 A gafu ta awedak sangaw maita a itta
mantu ya bagu na bilin ku tekamuy, te ya
ibilin ku tekamuy a magkaid-idduk kam
ta kuman. Ta kuman na nepangidduk ku
tekamuy.
35 Te am sigida magkaid-idduk kam a yen
sangaw ya pakaitan na ngamin tolay ta iyak
ya dagdagan muy," kunna.
36 A ya pohut hapa ni Pedru tentu a
"Had mantu ya eyam, Afu?" kunna.
"Awem la pahig ta mehulun ka, Pedru,
te awem para la makaange ta eyan ku,
ammi dumagdag ka hala sangaw," kun ni
Hesus tentu.
37 "Anu awek mehulun teko maski ta
ayanin, Afu, te maski isagapil ku hala ya
angat ku teko," kunna ha.
38 "Pahig mu hud ta itta ya turad mu nga
mangisagapil ta angat mu teyak? Pake
ibar ku teko ta mamentallu ka sangaw
nga mangilemad ta pakkamum teyak ta
awena para la pagtareknay na manuk,"
kunna hapa ni Hesus tentu.

14

Ya Pangpasikan Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden

1 A ya uhohug para ni Hesus ta ituldu na
kiden a
"Awemuy mina pagpopoyungan ya
nonot muy gafu ta pagtugut ku tekamuy,
te ikatalak muy la ya Namaratu, a kuman
en hapa teyak.
2 Te maski magtugutak a eyak mangi-
paran ta pagyanan rnuy ta bali ni Damake-
wan, te addu hapa ya pagyanan ta bali na
en, a awek mina nebar tekamuy am awa
kustu.
3 A gafu ta eyak mangiparan ta
pagyanan rnuy a tolin ta kam hapa sangaw,
te alapan ta kam sangaw teyak, petta
magyan kam hapa la teyak.
4 A mappya hapa, te amu muy hala ya
eyan ku ikid na dalan," kunna.
5 Ammi ya uhohug hapa ni Tomas a
"Pa-pa-nun mi hud makkamu ta dalan-
ina, Afu, bakawa awemi haman amu ya
lugarina nga eyam," kunna.
6 A ya tabbag ni Hesus a
"Maski dumagdag kam teyak, te iyak ya
kuman na dalan muy. Awan ta makadu-
lot te Damakewan am awena dumagdag
teyak, te iyak ya pagyanan na kakurugan
ikid na pangalapn muy ta angat muy.
7 A am kurug ta amu dak a amu
muy mantu i Damakewan, a mamegafu ta
ayanin a amu muy, te naita muy na," kunna.
8 A ya uhohug hapa ni Felipe tentu a
"Afu, pake ipaitam ya Damam tekami a
matappag kamin," kunna.
9 "Anu nabayagak na haman tekamuy,
Felipe, a awem para la amu am inya yak.
Ya nakaita teyak a naita na hapa i Damak.
Annum mantu ibar ta ipaitak i Damak
tekamuy?
10 Awem hud mangurug, Felipe, ta itta
i Damakewan teyak, a intu hala ya pagto-
layan ku? A maski ya ngamin inuhohug ku
tekamuy a awek haman neuroray neuho-
hug, te i Damakewan ya itta teyak, a ya
tarabakuk a tarabaku na hapa.
11 A mappya ta kurugan muy ya uhohug
ken ta itta i Damakewan teyak ikid na intu
hapa ya pagtolayan ku, ammi am mazigat
ya mangurug ta uhohug ken tekamuy a ya
tinarabakuk mina ya pangurugan muy.
12 "A pake ibar ku para tekamuy ta
maski am inya tekamuy ya mangurug

teyak a makkwa na hapa sangaw ya kuman na tinarabakuk. A maski dakdakal para ya makkwa na ammi ta iningwak, te itta yak sangaw ta agyan ni Damakewan,

13 petta maski am anu ya adangan muy ta lugar na ngagan ku a iyak hala sangaw ya makkamu ta inadang muyen, petta maita hapa ya pakedayawan ni Damakewan gafu teyak.

14 Pidwan ku: maski am anu ya adangan muy ta lugar na ngagan ku a iyak hala sangaw ya makkamu," kunna.

Ya Manguffunen Nga Kagitta Ni Hesus

15 "A am kurug ta iddukan dak a itug muy mantu ya pakkwak tekamuy,

16 a magadangak hapa sangaw te Damakewan petta idob na sangaw tekamuy ya takday Manguffun nga megitta teyak, petta magnayun hala sangaw tekamuy.

17 A intu sangaw Kauffunan muy ya Kahalwa na Namaratu nga mangipakamu ta kakurugan tekamuy. Ammi ya awan kiden mangurug teyak a aweda ikatalak ya mangipakamu ta kakurugan tekamuy, te aweda manonot, a awan ta pakkamu da tentu. Ammi itta ya pakkamu muy tentu, te mehebing tekamuy ta ayanin, ammi itta hala sangaw ta umag na bari muy.

18-19 "Ya ikayat ku uhohugan tekamuy a aweta kam iwarad, te itta yak sangaw tekamuy. Mavit la ta awenak sangaw maita na kadwan kiden tolay ta paglelehutin, ammi ikamuy sangaw ya makaita teyak, te matolayak sangaw, a matolay kam hapa gafu ta angat ku tekamuy.

20 A sangaw am ittan ya arawin yen a yen ya pakkamu muy ta itta i Damakewan teyak, anna itta yak hapa tekamuy.

21 A ya mangitug ikid na mangidulot ta ngamin patarabakuk tekamuy a intu hala ya mangipasikkal ta pangidduk na teyak. A intu hapa ya pangipaitan mi ni Damakewan ta pangidduk mi tentu, a ukadan ku hapa ya nonot na petta pake amu nak," kunna.

22 A ya takdayen Hudas nga bakkan ta mangitalaba en a nangpohut hapa te Hesus.

"Anu kawagan na, Afu, ta ikami la sangaw ya pangipakamum ta barim, ammi awem isipat ya ngamin tolay?" kunna.

23 A ya tabbag ni Hesus tentu a

"Maski am inya na tolay ya mangidduk teyak ikid na mangitug ta uhohug ku a yen ya iddukan ni Damakewan, a yen hapa ya emmi pakipagyanan.

24 Ammi ya awan mangidduk teyak a awena ikayat itug ya uhohug ku. Ammi bakkan haman ta uhohug ku ya madangag muy am awa uhohug ni Damakewan nga nangidob teyak.

25 "A ye-yen kid na uhohug ya isirak ku tekamuy ta awek para la pagtugut tekamuy.

26 Ammi ya Kahalwa na Namaratu ya Manguffun sangaw tekamuy, te intu sangaw ya pinakabarik nga doban ni Damakewan, a ituldu na kam sangaw ta ngamin magserbi tekamuy, te pagnonotan na kam ta ngamin inuhohug ku tekamuy," kunna.

Ya Pangbendisyon Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden

27 "A ta ayanin a isirak ku hapa tekamuy ya pagintak na nonot muy, ammi bakkan ta kuman na pagintak na awan kiden makkamu teyak, te mesipat kanan ta pagintak na nonot ku. Awemuy mantu pagpopoyungan ikid na pagtalawan ya nonot muy.

28 Nadangag muy paen ya uhohug ku tekamuy ta '**Pagtugutā**n **ta kanan, ammi pagtolin ta kam hala sangaw,**' kunku paen. A am kurug ta iddukan dak a awemuy mina magdamdam am awa makipagayayat kam mina teyak te dumatangak te Damakewan petta isipat nak ta pagturay na en.

29 A nebar kun mantu yen tekamuy ta awena para la magdulot, petta sangaw am nabalin na a idulot muy la ya pangurug muy.

30 A awek na makapagbayag maguhohug tekamuy, te dumatang na ya mamaddayen ta ngamin dulay ta paglelehutin, petta pagzigātan nak.

31 A maski awan ta makmakkwa na teyak a ituluk ku hala ya barik tentu ta kuman na pakkwa ni Damakewan teyak, petta amu na ngamin tolay ta iddukan ku i Damak. Imikkat kanan mantu, te entanan," kunna.

15

Ya Fun Ikid Na Pangpanga Na Kiden

1 A sangaw netuldu ni Hesus ya pangituldu na tekid.

"Iyak hapa la ya kakurugan na fun na kayu nga taronan ni Damakewan.

2 Te ya ngamin kiden pangpangak nga awan magmayan a iwasik na kid, ammi ta pangpanga kiden magmayan a palpaltungān na kid petta umaddu para ya mayan da.

3 A ikamuy hapa ya kuman na pangpangak kiden, a kuman na nabalin kanan napaltungan gafu ta pangurug muy ta uhohug ku kiden tekamuy.

4 A mappya mantu ta kanayun medagga kam teyak, petta itta la itta ya angat muy nga nagafu teyak, te ya gagangay na pangpanga kiden na kayu a aweda makapagmayan am aweda mekamit ta fun da en nga mesipat ta

angat na. A kumanen hapa tekamuy, te
awemuy sangaw makapagmayan ta kuman
na ikayat ni Damakewan am awemuy
medagga teyak.
5 "Iyak mantu ya kuman na fun, a ika-
muy ya kuman na pangpangak kiden.
A ya sigida medagga teyak petta itta la
itta ya angat na nga nagafu teyak a yen
ya makapagmayan ta addu ta kuman na
gagangay na pangpanga kiden ta kayu.
Ammi am megungay kam teyak a awan
sangaw ta mabalin muy nga makama-
mallak te Damakewan.
6 A am itta ya awan medagga teyak a
mewarad sangaw yen ta kuman na panga
na kayu nga awan magmayan ikid na
makatang. A mauknud sangaw ya pang-
panga kiden nagkatang petta mewarad kid
ta afuy, a maapang kid na.
7 Ammi am medagga kam la teyak ikid
na itug muy la ya uhohugan ku tekamuy
a magadang kam mantu ta kompormi ya
ikayat muy, a dumatang hala sangaw teka-
muy.
8 Te am kunna ten ya tarabakun muy a
kuman na magmayan kam sangaw ta addu,
a yen sangaw ya pakaitan na pakapangwa
ni Damakewan tekamuy, a magbalin kanan
hapa ta itulduk kiden nga megitta teyak.

Ya Gagangay Na Mangidduk

9 "A ya kuman na pangidduk ni
Damakewan teyak a kumanen hapa
ya pangidduk ku tekamuy. A mappya
ta magintak kam la ta pangidduk ku
tekamuy.
10 Te am itug muy la ya ngamin
pakkwak tekamuy a makaintak kam
mantu ta pangidduk ku tekamuy ta kuman
na iyak hapa, te gafu ta netug kun ya
ngamin pakkwa ni Damakewan teyak a
nakaintakak na hapa ta pangidduk na en
teyak.
11 A ye-yen ya inuhohug ku tekamuy,
pettam kumanen am kurugan muy a mesi-
pat kam hapa ta talak kin, a pake matappag
kam sangaw ta talak muy.
12 "A ya pakkwak tekamuy ta ayanin a
magkaid-idduk kam ta kuman na pangid-
duk ku tekamuy.
13 A ya pake mangidduk ta kadakalan
na pangidduk a isagapil na ya angat na
petta matolay ya kofun na kiden.
14 A ikamuy hala ya kofun ku kiden am
idulot muy ya pakkwak tekamuy.
15 Awek na sangaw ibar ta tagabu ta
kam, te kofun ta kanan. Te ya gagangay
na tagabu a idulot na la ya mebar tentu,
ammi awena pake ibar na dafu na en ya
nonot na en tentu. Ammi gafu ta kofun ta
kanan a netulduk hala tekamuy ya ngamin
nadangag ku te Damakewan.
16 A bakkan ta ikamuy ya nangpili teyak
am awa iyak hud la ya nangpili tekamuy.
A pinatudunan ta kam ange mangipadan-
gag, petta kuman na magmayan kam hapa
sangaw ta kuman na pangpanga kiden, a
petta magnayun hapa ya pagbalinan na
pagmayan muy. A am anu mantu ya adan-
gan muy te Damakewan ta gafu teyak a
iatad na hala tekamuy.

Ya Zigat Na Mangurug Te Hesus

17 "A ta kuman na nebar ku paen teka-
muy a magkaid-idduk kanan.
18 A am ikatupag na kam sangaw na
awan kiden makkamu teyak a nonotan
muy ta iyak ya napolu nekatupag da.
19 Te am negitta kam mina tekid a ko-
funan da kam, ammi awemuy na negitta
tekid gafu ta pinili ta kam petta meduma
kam tekid, a yen ta ikatupag da kam.
20 Nonotan muy mantu ya uhohug ken
tekamuy ta '**Awemuy mina pahig ta mal-
malalaki ya medob ammi ta nangidoben
tentu,**' kunku paen, te am negaged dak a
igaged da kam hapa sangaw. Ammi am
netug da mina ya uhohug ku tekid a itug da
hapa ya uhohug muy.
21 A yen sangaw ya kwan da tekamuy
gafu ta pangikatupag da teyak, te yaga
aweda amu ya nangidoben teyak.
22 "Am awek mina umange sin mangi-
pasikkal ta uhohug na Namaratu tekid a
awan mina ta liwat da, ammi ta ayanen
gafu ta aweda mangurug a awan ta pam-
bar da ta liwat da.
23 Te ya mangikatupag teyak a ikatupag
nan mantu i Damakewan.
24 A am awek mina nepaita tekid ya
awena makkwa na kadwan kiden tolay a
awan mina ta liwat da. Ammi ta ayanen a
naita dan, a ikatupag da kamin hud la ni
Damakewan.
25 Ammi gagangay ta kunna ten petta
magdulot teyak ya kuman na dana nesurat
ta lintig kiden nga neatad na Namaratu
tekid, te ya uhohug na a

'**Nekatupag dak maski awan ta liwat
ku nga pangikatupagan da mina,**'
kunna.

26 Ammi maski kunna ten a pedob ku hala
sangaw ya manguffun tekamuy nga mag-
afu te Damakewan. Intu hala ya Kahalwa
na Namaratu nga makkamu ta ngamin
kakurugan, a intu sangaw ya doban na Na-
maratu tekamuy, petta am ipadangag dak
sangaw ta tolay kiden a intu hapa ya mangi-
pasikkal ta ipadangag muyen tekid.
27 Ammi ikamuy para ya mangipasikkal,
te dana nehulun kam teyak addet ta
nepamegafu tamen.

16

1 "Ye-yen kid na bida ya isirak ku tekamuy, petta awemuy sangaw magbabawi gafu ta dumatang tekamuy,

2 te ya makigimung kiden ta kapilya kiden a dugiman da kam sangaw gafu ta pangikatupag da tekamuy. A bakkan la ta yen, te papasin da kam para sangaw, te pahig da ta yen ya ikakayat na Namaratu.

3 A yen sangaw ya kwan da tekamuy gafu ta aweda amu ya Namaratu kontodu iyak.

4a Ammi dana nebar kun yen tekamuy, petta am magdulot sangaw a dana nakaparan kanan, te nanonot muy na ya inuhohug kin tekamuy ta ayanin.

Ya Tarabaku Na Kahalwa Na Namaratu

4b "Ta idi a awek binida ya pangikatupag da sangaw tekamuy, te itta yak para la tekamuy,

5 ammi ta ayanin a magtugutak na, petta magtoli yak ta nangidoben teyak. A dana nadangag muy ta magtugutak, ammi awan haman ta nangibar teyak am had ya eyan ku,

6 am awa nagdamdam kanan hud la gafu ta nabidakin tekamuy.

7 Ammi maski kunna ten a ibar ku ya kakurugan tekamuy, te pagkappyanan muy ta magtugutak, te am awek mina magtugut a awena sangaw timulyat na Manguffunen tekamuy. Ammi am magtugutak a doban ku hala sangaw tekamuy.

8 A am ittan sangaw tekamuy a intu ya makkamu mangipasikkal ta liwat na tolay kiden tekid, ikid na katunungan, ikid na pangpa-gang na Namaratu ewan.

9 Ipasikkal na ta itta ya liwat da gafu ta aweda mangurug teyak.

10 A ipasikkal na hapa tekid ya katunungan, te itta yak na te Damakewan, a awedak sangaw maita.

11 A ipasikkal na para ya pangpa-gang na Namaratu tekid, te dana nekari na ya pangpa-gang na ta dafu da en nga mamadday ta ngamin dulay ta paglelehutin, a mekabat kid hapa sangaw tentu.

12 "A addu para mina ya itulduk tekamuy, ammi awemuy para la metug ta ayanin.

13 Ammi am ittan sangaw ya Kahalwa en nga makkamu ta ngamin kakurugan, a intu ya timubbat nga mangituldu ta ngamin kakurugan tekamuy. A awena sangaw maguray maguhohug tekamuy, te dangagan na bit ya peuhohug ni Damakewan, a yen sangaw ya iuhohug na tekamuy, yaga ipakamu na hapa tekamuy ya dumatang sangaw ta paglelehutin.

14 A maita muy hapa sangaw ya pakedayawan ku gafu tentu, te ya ngamin amu na teyak, a yen sangaw ya ipakamu na tekamuy.

15 Te ya ngamin pakapangwa ni Damakewan a pakapangwak hapa. A yen ya nebar ku ta ipakamu na sangaw tekamuy ya ngamin amu na teyak," kun ni Hesus tekid.

Ya Kapopoyung Da Ta Bida Ni Hesus

16 A ya uhohug na para tekid a

"Mangananwan la a awetam bit magkait-ita. Ammi awek pake mabayag nga awan tekamuy, kapyek ha makipaita tekamuy," kunna.

17 A gafu ta nebar na en tekid a yen ta nagimpopohutan na kadwan kiden ituldu na, te aweda amu ya ikayat na uhohugan tekid.

"Anu panaw ya ikayat na uhohugan, te '**Mangananwan la a awetam sangaw magkait-ita, ammi awek pake mabayag kapyek ha makipaita tekamuy,**' kunna. A annun na haman ibar, '**te eyak na te Damakewan'?**" kunda.

18 "A mazigat hapa maawatan ya uhohug na en nga '**Mangananwan la,**' te awetam haman amu," kunna para na kadwan.

19 A narikna ni Hesus ta ikayat da pohutan tentu, a dana nebar na tekid.

"Anu? Magimpopohutan kanan de gafu ta uhohug ken tekamuy ta '**Mangananwan la a awetam sangaw magkait-ita?**' ikid na '**Awek pake mabayag kapyek ha makipaita tekamuy'?**

20 A pake ibar ku mantu tekamuy ta magtatangit kanan sangaw ta pagdamdam muy teyak, ammi timoltollok la ya kadwan kiden nga awan mangurug. Ammi maski am madamdam kam a pimatalin hala sangaw ya talak muy ta damdam muyen.

21 Intu mina nonotan muy ya gagangay na babbayen maganak, te am tanagay na ya paganak na a pake mazigatan, te nadatangan na ya paganak na. Ammi am nakaanak na a awenan manonot ya zigat na en am awa matalakan hud la gafu ta limattog na ya anak na en.

22 "A kumanen hapa tekamuy, te madamdam kanan ta ayanin, ammi matalakan hala sangaw ya nonot muy, te magkait-ita kitam hala sangaw, a awan ta makatampa ta talak muy.

23 A am dumatang na sangaw ye-yen a awan na sangaw ta pohutan muy teyak. A pake ibar ku para tekamuy ta maski am anu ya adangan muy sangaw te Damakewan ta gafu teyak a iatad na hala tekamuy.

24 Addet ta ayanin a awan para la ta
inadang muy tentu ta gafu teyak. A maga-
dang kanan mantu, petta maatadan kam, a
madatangan sangaw ya talak muy," kunna.

Ya Kapozyanan Na Uhohug Ni Hesus Tekid

25 A ya uhohug para ni Hesus tekid a
"Kuman na keangarigan ya nabidak
tekamuy ta ayanin, ammi awek na san-
gaw maguhohug ta keangarigan, te pake
ipadangag ku sangaw i Damakewan teka-
muy petta malogon ya pakkamu muy.
26 A am itta sangaw ya ikayat muy adan-
gan tentu a adangan muy hala ta gafu teyak,
te maski bakkan ta iyak ya mangibar ta
adangan muyen tentu,
27 te iddukan na kam hapa la gafu ta
iddukan dak ikid na kurugan muy ta intu
hala ya nagafun ken.
28 Ya Damakewan ya nagafun ken
teyaken lumattog ta lutakin. A ta ayanin
a magtoli yak hala tentu, te magtugutak na
ta isin," kunna.
29 "Ay, nalawag kad na, Afu, ye-yen na
inuhohug mun, te bakkan na ta keangari-
gan.
30 A ayanin para la ya pakkamu mi ta
maski am awan ta mangibar teko a dana
amum ya ikayat na pohutan teko. Yen
mantu ya pangurugan min ta Namaratu
hala ya nagafum," kunda.
31 A ya tabbag na hapa tekid a
"Mangurug kam ta ayanin,
32 ammi awena la mabayag a iwagak
dak petta tatakdayak la, te sa magbabilag
kam nga dumatang ta bali muy. Ammi
maski am iwagak dak a awek tatakday, te
itta la i Damakewan teyak.
33 "A yen ta inuhohug ku ye-yen kid na
uhohug tekamuy, petta am ikatalak dak
a awena sangaw makulkulaw na nonot
muy am awa magintak kid la. A gafu ta
ketta muy ta paglelehutin a itta la sangaw
ya mangpazigat tekamuy, ammi itug muy
la ya turad muy, te naabak kun ya ngamin
kidin zigat ta paglelehutin," kunna.

17

Ya Pakimallak Ni Hesus Ta Namaratu ewan

1 A ta nekabalin ni Hesus nga nangituldu
ta ituldu na kiden a tumangad na ta langit
kapye na nakimallak ta Namaratu ewan:
"Amang, ittan ya oras na zigat kin, a
atadan nak ta pagattam ku, petta maita ya
kalalakim gafu teyak.
2 A mappya ta kunna ten, Amang, te
uray mu haman ta iyak ya makkamu ta
ngamin tolay, petta atadan ku hapa ya
ngamin kiden neatad mu teyak ta mag-
nayun na angat.
3 A ittan ya angat da nga magnayun
te amu da ta iko hapa la ya kakurugan na
Dyos, a iyak ya pinakabarim nga dinob mu
ta paglelehutin.
4 "A ta kettakin ta lutakin a kanayun
nepasikkal ku ya pakedayawam, a
nebalin kun ya ngamin tarabakuk nga
nepakkwam teyak.
5 A ta ayanin, Amang, a padatangan nak
haen ta hebing mina, petta maatadanak ta
kalalakik nga megitta ta kalalakiken ta idi
ta kawan para na paglelehutin.
6 "A ya lalaki kiden nga neatad mu
teyak a netulduk kid ta ngamin nonot mu
ikid na gagangay mu, te yen kid ya pinilim
petta mesina kid ta kadwan kiden tolay ta
paglelehutin. A netug da hapa ya ngamin
kiden uhohug mu nga netulduk tekid.
7 A ta ayanin a amu dan ta iko hala ya
pake nagafun na ngamin kiden neatad mu
teyak.
8 Te ya ngamin nepeuhohug mu teyak a
yen hala ya neuhohug ku tekid, a kinurug
da hapa. A pake amu dan ta iko ya nagafun
ken, a mangurug kid na ta iko ya nangidob
teyak.
9 "A yen ta makimallakak teko, Amang,
te pakimallak ku kid hapa. Awek bit
pakimallak ya kadwan kiden tolay ta pa-
glelehutin, te intu bit la pakimallak ku ya
neatad mu kiden teyak. A pakimallak ku
kid, te anak mu kid.
10 Te ya ngamin tolay mu a tolay ku kid
hapa, a tolay mu hapa ya ngamin tolay ku,
a madayawanak hapa gafu ta pangurug da
teyak.
11 Awanak na sangaw ta paglelehutin,
te dumatangak na teko. Ammi sigida itta
yan kid ta paglelehutin, a yen ta pakimallak
ku kid teko, Amang, te iko la ya katununga-
nen na Dyos. A sigida pagdadaggam kid la
teko nga neatad mu teyak, petta magtatak-
day kid ngamin ta kuman na pagtatakday
ta.
12 Ta kettakin para la tekid a iyak hala
ya nangpadagga tekid teko, a nekerutan ku
kid hapa, te awan ta nelogot tekid fwera
ta takdayen la nga nekari nelogot, petta
magdulot ya uhohug na suraten.
13 "Ammi pagtugutãn ku kid na, Amang,
te dumatangak na teko, a uhohugan ku
yan ta kettak para la ta paglelehutin petta
madangag da hapa, petta magdulot hapa
tekid ya kuman na talak na nonot kin.
14 Nesirak kun ya uhohug mu tekid,
a yen ya pangikatupagan na awan ki-
den mangurug tekid gafu ta aweda negitta
tekid, te kumanen hapa teyak.
15 Awek ibar ta padayum kid ta awan
kiden mangurug, ammi ikayat ku ta ilillik
mu kid ta pangayayyaw ni Satanas tekid,
petta aweda mangwa ta dulay,

16 te aweda megitta ta kadwan kiden tolay ta paglelehutin, te kumanen hapa teyak.
17 Ikayat ku hapa, Amang, ta pagtatakdayam ya nonot na gintatakdayan tekid, petta kanayun kwan da ya megitta ta uhohug mu, te ya uhohug men hapa la ya pakkamun da ta ngamin kakurugan.
18 A ta kuman na nepangidob mu teyak ta paglelehutin a doban ku kid hapa.
19 A gafu ta itulduk kid a pagtatakdayan ku hapa ya nonot ku ta patarabakum teyak, petta parigan dak hapa sangaw nga magpatatakday ta nonot da ta kakurugan.
20 "A bakkan la ta isin kid ya pakimallak ku, te isipat ku hapa ya mangurug sangaw teyak gafu ta pangipadangag na inin kid teyak,
21 petta sa magtatakday kid ngamin nga megitta tekita ta kuman na pagtatakday ta, a petta mesipat kid hapa ta pagtatakday ta, pettam kumanen a yen sangaw ya pangurugan na kadwan kiden tolay ta iko ya nangidob teyak.
22 A ya pakedayawam nga nesipat mu teyak a yen hapa ya nesipat ku tekid, petta magtatakday kid nga megitta tekita.
23 Itta yak tekid, a itta ka hapa teyak, petta pake magtatakday kid ta mappya, pettam kumanen a yen sangaw ya pakkamun na kadwan kiden tolay ta iko ya nangidob teyak ikid na mangidduk tekid ta kuman na pangidduk mu teyak.
24 "Ikayat ku para, Amang, ta dumagdag hapa sangaw teyak ya ngamin kiden mangurug nga neatad mu teyak, petta pake maita da hapa ya kadakalan na dakar na pakedayawan ken nga neatad mu teyak ta kawan para la na lutakin gafu ta pangidduk mu teyak.
25-26 Iko la, Amang, ya lugar na ngamin katunungan, ammi awena ka amu na tolay kiden nga itta ta paglelehutin. Ammi iyak ya makkamu teko, a nepakamu ta ka hapa ta itulduk kidin, a amu dan ta iko ya nangidob teyak. A ipakamu ta ka para tekid petta mesipat kid hapa ta pangidduk mu teyak gafu ta itta yak hapa tekid," kunna. A yen ya addet na pakimallak na en.

18

Ya Panggafut Da Te Hesus

1 A ta nekabalin ni Hesus nga nakimallak a sa nagtatugut kid na ituldu na kiden, a umange kid ta dammang na Wer na Kidaron, te magdulot kid ta agyan na kakayunen nga kanayun eyan da.
2 Awan tekid i Hudas nga mangitalaba te Hesus, ammi dana amu na ya lugar na kakayunen, te yen ya kanayun katotolin nig Hesus ikid na ituldu na kiden nga pagaammungan.
3 A gafu ta kumanen a nangihulun i Hudas ta addu na suddalu ikid na polis nga dinob na padi kiden nga Hudyo ikid na Pariseyu kiden, te enna kid netulud ta agyan ni Hesus, a nagibbal kid hapa ta hilag ikid na kampilan.
4 A datang da ta agyan na kakayunen a dana amu ni Hesus ya ngamin dumatang tentu, a enna kid mantu dinafung. A ya uhohug na tekid a
"Inya hud ya apagan muy?" kunna tekid.
5 "A ya Hesusen taga Nasaret," kunda.
"A iyak haman," kunna hapa tekid.
A nakihebing hapa tekid i Hudas nga nangitalaba tentu.
6 A ta nepangtabbag ni Hesus tekid ta "**Iyak haman,**" nepagkin a sa nagasusunsun kid na abat ta napakayang kid, ammi pinidwa ha ni Hesus ya nebar na en tekid.
7 "A te inya hud ya apagan muy?" kunna.
"I Hesus la nga taga Nasaret," kunda ha.
8 "A te '**Iyak haman,**' kunku paen. A am iyak la ya apagan muy a patugutan muy mantu ya kahulun ku kidin sin," kunna.
9 A uray na Namaratu ye-yen petta magdulot hala ya inuhohug na en ta Namaratu nga "**Awan ta nelogot ta neatad mu kiden teyak,**" kunna.
10 Ammi te Pedru a dana nagibbal hapa ta kampilan na en, a ka-ma la sinukkut na kapye na nekattab ta takdayen tekid, a newasik na ya bangbang na en. I Malkus ya ngagan na kinattab na en, a intu ya takday tagabu na kadakalan na padi kiden.
11 Ammi ta nepangkattab na a ginamman ni Hesus,
"Ialag mun ya kampilamina. Pahig mu hud ta awek ituluk ya barik ta pakkwa ni Damakewan teyak?" kunna.
12 A gafu ta kumanen a timurad na mantu ya suddalu kiden kontodu kapitan da ikid na polis kiden, te enda ginafut i Hesus kapye da ginalutan.
13 A ta nepakagalut dan tentu a neange da bit ta bali ni Annas nga katahungan ni Padi Kaypas nga kadakalan na padi ta darumin yen.
14 I Kaypas ya dana nangibar ta mapapasi mina, petta bakkan ta ngamin tolay ya mapapasi.

Ya Pangilemad Ni Pedru Ikid Na Pagimbestigar Da Te Hesus

15 A ig Pedru ikid na takday para ituldu ni Hesus a tinultulitul da ya nanggafut kiden te Hesus. A gafu ta amu na padi en kadakalan ya kahulun ni Pedru a nehulun hapa teg Hesus nga simarok ta bagaw na bali na padi en, ammi nagtayuk i Pedru ta lawan na irwangan.

16 A gafu ta kumanen a nagtoli ya kahulun na en ta irwangan, petta ibar na i Pedru ta babbayen nangalwad ta irwangan, a pinasarok na hapa ta bagawen.
17 Ammi dana itta ya pinohutan na babbayen te Pedru;
"Anu? Iko hapa de ya takday ituldu na ginafut da en?" kunna tentu.
"Ay, awan O," kunna hapa.
18 A ta nepakasarok ni Pedru a umange bit nakipaggukup ta afuy na tagabu kiden ikid na polis kiden, te dana nagpagatang kid na ta dungit gafu ta sanawen.
19 A ta umag na bali na kadakalanen na padi a imbestigaran na i Hesus, gafu ta ituldu na kiden ikid na netuldu na en tekid.
20 A ya tabbag ni Hesus tentu a
"Sigida naguhohugak ta pakaitan na ngamin tolay, te awan haman ta ilemad ku. A kanayun nangituldu yak hapa ta kapilya na Hudyo kiden ikid na simbaanen.
21 Annum mantu pohutan teyak am anu ya netulduk? Kappyanan na ta pohutam mina ta nakadangag kiden teyak, te amu da am anu ya inuhohug ku tekid," kunna.
22 Ammi ta nepagtabbag na ta kumanen a enna linappag na takdayen polis nga umatayuk ta bikat na en.
"Kunna hud sina ya itabbag mu ta kadakalan na padi?" kunna tentu.
23 "A am dulay ya inuhohug ku a ipasikkal mu mantu ya kadulay na. Ammi am kustu a anu haman ta lappagan nak?" kunna hapa ni Hesus tentu.
24 A sangaw nepetulud ni Annas segalut te Kaypas, te intu ya kadakalan na padi nga magturay ta darunin yen.
25 A i Pedru hapa a umatayuk para la nakipaggukup ta afuyen, a ka-ma la nekabat da hapa;
"A te iko hapa de ya takday ituldu na," kunda.
Ammi nelemad na ha, "**Awan O,**" kunna.
26 Ammi ya takdayen tagabu na kadakalan na padi a intu hapa ya takday kahulun na kinattab ni Pedru ta bangbang na en, a nekabat na hapa,
"Bakkan hud ta iko ya naitak nga nehulun te Hesus ta kakayunen?" kunna.
27 Ammi nelemad na ha, a yen na hapa ya nepagtareknay na manuk nga nebar ni Hesus.

Ya Pangidarum Da Te Hesus Ta Atubang Na Gubernador

28 A sangaw ta magkahkahawan a netugut da ha i Hesus ta bali ni Kaypas, te iange da ta Gubernadoren taga Roma petta ibar na mina ya pasi na. Ammi ta datang da ten a awena simarok na Hudyo kiden ta bali na en, petta aweda kan maalasigan ta dulay gafu ta awena negitta tekid, pettam kumanen a aweda kan sangaw mehangat nga makikkanan ta pamurab na simana da.
29 A gafu ta kumanen a imuhet na i Gubernador Pilato tekid, a pinohutan na tekid;
"Anu mantu ya nangidaruman muy ta tolayin yan?" kunna tekid.
30 "A te dulay na tolay, a neange mi hud teko am awan ta liwat na," kunda.
31 "Ay on, a alapan muy la mantu, te ikamuy na hapa la ya mangpa-gang tentu ta kuman na ibar na lintig muy kiden," kunna hapa na Gubernadoren tekid.
Ammi ya tabbag da hapa a
"Mappya ta ikamuy, te ihangat na kami na gubyernu nga mamapasi ta makaliwat," kunda ha.
32 A uray na Namaratu hala ye-yen petta magdulot hapa ya inuhohug ni Hesus ta idi, te dana kinankanna na ta magappa ta kayu ta pangpapasi da sangaw tentu.
33 A gafu ta kumanen a nagtoli i Pilato ta umag na bali na en, a pinaayagan na hapa i Hesus.
"Anu? Ipadangag mu hud ta iko ya Ari na Hudyo kiden?" kunna tentu.
34 Ammi ya pohut ni Hesus tentu a
"Anu, Iko hapa la ya nakanonot ta pohut mu teyak, ono yen ya papohut na kadwan kiden tolay teko?" kunna.
35 "Annun ku hud ipahig am ari ka, baka Hudyo yak hud. Ya kagittam kiden ikid na pinakadakal da kiden ya nangiange teko ta isin petta iyak mina ya mangibar ta pasim. Anu mantu ya iningwam?" kunna ha ni Pilato tentu.
36 "A itta hala ya pagariyan ku, ammi takwan ya pagarik, te awek parigan ya ari kiden ta paglelehutin yan. Te am kuman nak mina na inen kid a nakitapil mina ya tagabuk kiden, petta nekerutan dak mina ta Hudyo kiden, ammi awek parigan ya ari kiden ta lutakin," kunna.
37 "A ari ka mantu ay?" kun ni Pilato tentu.
"Iko ya mangibar ta ari yak, ammi ibar ku teko ya gafu na nekeanak ku, te umange yak ta lutakin petta ipasikkal ku ya kakurugan ta tolay kiden. A ya ngamin kiden mangidulot ta kakurugan a yen kid ya mayat mangdangag teyak," kunna hapa ni Hesus.
38 "Anu hud ya serbi na kakurugan?" kunna ha ni Pilato tentu, kapye na imuhet ha ta agyan na Hudyo kiden. A ya uhohug na tekid a
"Awan haman ta naapagan ku ta pangpapasin ku mina tentu,
39 ammi kada simana muy a gagangay ta ibbatan ku ya takday kagitta muy nga nabalud. A am ikayat muy a ibbatan ku hala

i Hesusin nga Ari na Hudyo kiden," kunna tekid.
40 Ammi giaggayan kid na.
"Bakkan ta isina ya ibbatam am awa Barabas mina," kun na aggay da.
Te ya kinan da en Barabas a dana nabalud gafu ta tulisan ikid na nakapapasi.

19

Ya Pamābānglu Na Suddalu Kiden Te Hesus

1 A gafu ta kumanen a nepaalap ni Pilato i Hesus ta suddalu kiden, petta paligatan da ta dakal na paligat nga makabigad.
2 A nangwa kid hapa ta sangngat na sit kapye da nesangngat ta ulu ni Hesus, kapye da ha sinalnukan ta darag ta kuman na salnuk na ari, te pamābānglu da tentu.
3 A sangaw natubtubbat kid nangatubang nga nagdayaw kampon tentu.
"Ihi, kuga malalaki ya Ari na Hudyo kiden," kun na dayaw da, kapye da hapa linaplappag.
4 A ta nekabalin da en a nepohet ni Pilato ta agyan na tolay kiden.
"Itan muy, te iuhet kun ha tekamuy, petta amu muy mina ta awan ta naapagan ku ta pangpapasin ku tentu," kunna tekid.
5 A imuhet na i Hesus nasangngatan ta sit, ikid na nasalnukan ta kuman na ari.
"Ye, itan muy ya tolayin," kunna ha ni Pilato tekid.
6 A ta nepakaita na pinakadakal da kiden tentu a giaggayan kid ha.
"Pagappam na ta kayu en, pagappam na ta kayu en," kun na aggay da.
"Alapan muy mantu, te ikamuy na ya magpaappa tentu, ammi ikamuy hala sangaw ya makaliwat, te awan ta amuk ta liwat na," kun ni Pilato tekid.
7 "Onay, ammi nakaliwat ta lintig mi, te maski tolay la a negitta na ya bari na ta Anak na Namaratu ewan, a yen mina ya kapapasi na," kunda.
8 A gafu ta inuhohug da en a pake nagburung na i Pilato,
9 a inalap na ha i Hesus ta umag na bali en petta imbestigaran na para.
"Had hud ya nagafum?" kunna tentu, ammi awena tinabbag ni Hesus.
10 "Anu awem hud magsitang teyak? Awem hud amu ta iyak ya makkamu teko petta ibbatan ta ka ono pagappan ta ka?" kunna ha.
11 Ammi ya uhohug ni Hesus tentu a
"Awan mina ta pakapangwam teyak am awena neatad na Namaratu teko. Dakdakal mantu ya liwat na nangpetulud teyak teko, te pepapasi na teko ya awanen ta liwat," kunna.

Ya Uray Ni Pilato Te Hesus

12 A gafu ta uhohug ni Hesus a ikayat na ibbatan ni Pilato, ammi giaggayan ha ya Hudyo kiden.
"Am ibbatam mina ye-yana na tolay a awem na mantu kofun na Ari men Sisar, te igitta na haman ya bari na ta ari, a igakkad na mantu ya makigubat te Ari en Sisar," kunna ha na aggay da.
13 A gafu ta uhohug da en a neuhet na ha i Hesus, a sangaw nagtuttud i Pilato ta kinan da en Lamesa Na Batu, ammi '**Gabata**' ya ngagan na ta Hudyo kiden, a yen ya nangipadangagan na ta uray na gafu te Hesus.
14 Alas seis ta lalakwat ya nepagtuttud na ta araw na Byernis ta simana na Hudyo kiden. A ya nebar na tekid a
"Yeh, itan muy, itta in ya ari muy," kunna tekid.
15 "Atsi, itugut mun, itugut mun, te pagappam na ta kayu en," kunna ha na pagaggay da.
"Ikayat muy hud ta pagappan mi ya ari muy?" kunna ha tekid.
A ya tabbag na pinakadakal da kiden nga padi a
"Awan ta ari mi am awa Sisar," kunda.
16 A netuluk mantu ni Pilato ta pagappan da i Hesus ta kayu petta masi.

Ya Pagpaappa Da Te Hesus

17 A enna mantu inalap na suddalu kiden, a nepaagtu da tentu ya kayu en nga pagappan na. A enda netulud ta lawan na ili na Herusalem, te iange da ta kinan da en '**Agyan na Tulang na Ulu**', ammi '**Golgota**' ya ngagan na ta Hudyo kiden.
18 A yen ya nagpaappan da tentu, a nesipat da hapa ya duwa para na tolay, a netun da i Hesus ta nagtangnganan na duwa kiden.
19 A nepesurat ni Pilato ya ngagan ni Hesus, a nepetun na ta nagappan na en ta utun a ulu na en. "**Hesus Taga Nasaret, Ari na Hudyo kiden,**" kun na surat na en.
20 A addu hapa ya nagbasa ta suraten, te abikan hala ya nagappan na en ta ili na Herusalem, te yaga nesurat ta aguhohug na Hudyo ikid na Latin ikid na Giregu.
21 Ammi ya nebar na pinakadakal na Hudyo kiden nga padi te Pilato a
"Bakkan mina '**Ari na Hudyo kiden**' am awa '**Nebar na ta intu ya Ari na Hudyo kiden,**'" kunda.
22 "Mesirak hala ya nepesurat ku," kunna hud la ni Pilato tekid.

Ya Pasi Ni Hesus

23 A ta nekabalin na suddalu kiden nga nagpaappa te Hesus a inalap da ya ga-gamit na kiden nga inazi da, a pinagappat da kid fwera ta nagingumagen barawasi na, petta tagtakday kid ta bingay da, te appat kid nga

nagpaappa tentu. Ammi ta nagingumagen
barawasi na a aweda ginadwa, te awan ta
daget na, te naglayun la ta utun abat ta
akban.
24 "Awetam pispissilan, te pagbabin-
unutan tam la talo am inya sangaw teki-
tam ya makākwa," kunda.
A uray na Namaratu ta kunna ten petta
magdulot hapa ya takday uhohug ta Bibliya
na Hudyo kiden, te
"**Nagbabingayan da ya ga-gamit
ku kiden, a nagbabinunutan da ya
barawasi ken,**" kun na suraten.
A yen mantu ya iningwa na suddalu kiden
te Hesus.
25 Ammi ta pagbabingay na suddalu ki-
den a umatayuk hapa ya appat na babay ta
bikat na nagappan ni Hesus. Itta ya hina ni
Hesus, ikid na kabagis na en, ikid ni Mariya
nga atawa ni Klopas, ikid ni Mariya nga taga
Magdala.
26 A ta nepangiddung ni Hesus ta hina na
en ikid na ituldu na en nga pake kofun na
nga naghebing tentu a
"Ina, ya nakihebingina teko ya anak
mun sangaw nga metali teyak," kunna
tentu.
27 A ya uhohug na hapa ta ituldu na en
gafu ta hina na en a
"Aleng, ikwentam na hapa sangaw te
hinam," kunna.
A ye-yen hapa na araw ya nepangalap ni
Hwan ta hina ni Hesus, petta makipagyan
ta bali na en.
28 A ta nekabalin na kumanen a amu
ni Hesus ta sa nabalin na ya ngamin
nepatarabaku na Dama na en tentu, a
"**Makainumak,**" kunna, petta magdulot ya
takday hapa uhohug ta Bibliya.
29 A nangalap mantu ya suddalu kiden
ta kuman na kapas kapye da nesabbung ta
duyug na malsut nga nesagpaw ta bikat da,
a netullu da ta simuk na en petta sappilan
na ya malsuten.
30 Nepakainum na a
"Nebalin kun ya tarabakuken," kunna,
kapye na nagtumag, a netuluk na ya an-
gat na.

Ya Pagkaddug Da Ta Bari Na

31 A ta kuman na lintig na Hudyo kiden a
awena mina mesirak na bari na nasi ta kayu
addet ta Sabadu, te araw na agimmang da.
A gafu ta Byernis ya araw na nepangpaappa
da te Hesus, anna ye-yen na Sabadu ya
mayor na araw na simana da, a yen ta
umange ya pinakadakal na Hudyo kiden te
Pilato, te inadang da ta mapakka mina ya
takki na pinagappa na suddalu kiden, petta
alistu mina ya pasi da, pettam kumanen a
medagut kid na mina ta nagappan da en.
32 A nangidob mantu i Pilato ta suddalu
kiden, a intu napolu pinakka da ya takki na
duwa kiden nga nagdwaakub te Hesus.
33 Ammi ta pangitubbat da mina te Hesus
a dana nasin, a aweda mantu pinakka ya
takki na kiden.
34 Ammi ya takdayen suddalu a pinika
na hala ya hakbu na bari na en, a ka-ma
la imuhet ya daga na kiden nga nekihu ta
danum.
35-37 A uray na Namaratu hapa ye-yen,
petta magdulot ya nesurat ta Bibliya en ta
"**Awan sangaw ta mapakka ta tulang na
kiden,**" kunna.
Kumanen hapa ta takday para nesurat, te
ya uhohug na a,
"**Tangadan da sangaw ya kinaddug da
en,**" kunna.
A ya pake nakaita ya nangisurat hapa ta
isin, petta kurugan muy. A kakurugan hapa
ya ipasikkal ku tekamuy, te amuk ta pake
nakkwa ya bidan ku tekamuy.

Ya Ketanam Ni Hesus

38 A ta nekabalin na kumanen a umange
i Hose taga Arimateya te Pilato, te inadang
na ya bari ni Hesus, petta itanam na. Intu
hapa ya takday ituldu ni Hesus, ammi nele-
mad na gafu ta talaw na ta pinakadakal na
Hudyo kiden. A netuluk ni Pilato ya bari na
en, a enna mantu inalap ni Hose.
39 Intu hapa kahulun na i Nikodemu nga
umange nakibidan te Hesus ta hiklam ta idi.
A nangihulun hapa i Nikodemu ta limāfulu
kilu na bangog nga nekihu da, te iluggud da
sangaw ta bari na nasi petta awena alistu
malabag.
40 A ta nepangidagut da ta bari ni Hesus
a finutefutan da ta ga-gamit ikid na bangog
kiden, te yen ya gagangay na Hudyo kiden
am itanam da ya nasi.
41-42 A gafu ta assang la na oras addet
ta pamegafu na araw na agimmang da a
neange da ya bari na en ta bagu na tanam
nga dana nakobkob ta hukeb ta agyan na
kakayunen, te abikan hala ta nagappan na
en. A yen ya nangitanaman da tentu.

20

Ya Bida Na Katolay Ni Hesus

1 A sangaw ta lalakwat ta Liggu a umange
i Mariya taga Magdala ta tanam na en ta
magkahkahawan para la. Ammi datang na
ten a naita na ta naukadan na, te naazin ya
batu en nga nemunit da ta sasarokan na en.
2 A bumilag na mantu nga ange ta agyan
nig Pedru ikid na kahulun na en nga pake
kofun ni Hesus, a nebar na tekid.
"Itta ya umange nangalap ta bari na
dafu tamen, a awemi amu am had ya
nangikinan da tentu," kunna.

3-4 A imikkat mantu ya duwa kiden, a
naggindan kid nagbilag addet ta agyan na
tanamen, ammi naunnanan na takdayen i
Pedru, a intu ya napolu nakadatang.
5 A tentu en simisihib ta umag na tana-
men a intu la naita na ya nefufutefuten ta
bari ni Hesusen, ammi awena simarok ta
umag na tanamen.
6 A ta datang ni Pedru nga dumagdag ta
takdayen a nagdulot hala simarok, a aitan
na la ya ga-gamit kiden nga nefufutefut ikid
na panyawen nga nebadbad ta ulu na en,
7 a awena nehebing na panyawen ta ga-
gamit kiden, te nakappil nehugtuk.
8 A sangaw dumagdag hapa simarok ya
takdayen nga imunnan tentu. A tentu en
nakaita ta ga-gamit kiden a yen ya nangu-
rugan na ta natolay hala i Hesus,
9 te idi, aweda para la amu ya ikayat na
uhohugan na surat kiden nga dana nan-
gibar ta pasi na ikid na katolay na hala
sangaw.

Ya Pakipaita Ni Hesus Te Mariya Taga Magdala

10 A tekid na nabalin ten a dumatang kid
na ta bali da.
11 Ammi te Mariya en nga dumagdag
hapa ta duwa kiden a nasirak la ta lawan
na tanamen nga nakatangtangit. A tentu
para la nagtangit a simisirib hapa ta umag
na tanamen,
12 a naita na ya duwa na anghel nga
nagbarawasi ta furaw, te imatuttud kid la
ta nagiddan na bari ni Hesusen, takday ta
ulwanan na en, a takday ta kasoyadan na
en,
13 a "**Anu magtangit ka?**" kunda tentu.
"A onay, te itta ya umange nangalap ta
dafu ken, a awek amu am had ya nangik-
inan da tentu," kunna.
14 Ammi tentun nakauhohug ta isin a pa
nagbalittag bit, a naita na ya umatayuk ta
talekud na en, ammi awena amu ta intu
hala i Hesusen.
15 "Anu magtangit kan, aboy? Inya hud
ya apagam ta isin?" kunna ta babbayen.
Ammi pahig ni Mariya ta intu hala ya mag-
taronen ta kakayunen, a
"Ser, am iko ya nangitugut ta bari na
dafu ken a ibar mu haen teyak am had
ya nangikinam tentu, te enku sangaw ala-
pan," kunna tentu.
16 A "**Mariya,**" kunna ha ni Hesus tentu.
A ta nepangngagan na ta babbayen a pake
nagbalittag na nga gumafut tentu, a
"Raboni, anu iko kad," kunna, (te
Raboni ya nangingaganan da ta mistro
da).
17 A ya uhohug ni Hesus tentu a
"Awem na mina gafgafutan ya barikin,
te mappya ta timullu yak para te Damake-
wan. A e kan mantu ta kabagis ku kiden,
te ibar mu tekid ta eyak na te Damakewan
Namaratu, a intu hala ya Dama muy ikid
na Namaratu muy," kunna.
18 A ta nepagtugut ni Mariya en a enna
nebar ya katolay ni Hesus ta ituldu na ki-
den.
"Naitak kad na ya Dafu tamen O, ika-
muy," kunna tekid,
yaga nebar na hapa ya inuhohug ni Hesus
tentu.

Ya Pakipaita Ni Hesus Ta Ituldu Na Kiden

19 A sangaw ta hiklam ta ye-yen para na
araw, araw na Liggu, a itta ya ituldu na ki-
den ta takday bali, a sa nalitupan ya ngamin
irwangan na bali en gafu ta talaw da ta
pinakadakal da kiden nga Hudyo. Ammi
ka-ma la ittan i Hesus nga nagtayuk ta nag-
tatangnganan da en, a
"Namaratu ewan ya makkamu teka-
muy," kunna tekid.
20 A sangaw neuyad na ya kamat na kiden
tekid petta maita da ya piglat na lansa ki-
den, otturu netuldu na hapa ya piglat na
pika en ta hakbu na en. A tekiden nakaita ta
intu hala ya dafu da en Hesus a pake nefulot
ya talak da tentu.
21 "Namaratu ewan ya makkamu teka-
muy," kunna ha tekid, "te doban ta kam
nga ange mangipadangag ta uhohug ku
ta kuman na nepangidob ni Damakewan
teyak," kunna, kapye na kid inaswangan.
22 A tentu en nagaswang tekid a
"Pagdulotan muy na ya Kahalwa na Na-
maratu nga manguffun tekamuy.
23 A ya ngamin kiden pakoman muy
ta liwat da kiden gafu ta pangurug da ta
ipadangag muy a yen kid hala ya pinako-
man na Namaratu ewan. Ammi ta awemuy
kiden pakoman gafu ta aweda mangurug a
itta hala tekid ya liwat da kiden," kunna.

Ya Awena Pangurug Ni Tomas

24 Ammi ta napolu en nepakipaita ni
Hesus ta ituldu na kiden a awan i Tomas
tekid, ammi Siping ya agngilinan da tentu.
25 A sangaw ta ketta na en tekid a nebar
da tentu,
"Naita min ya dafu tamen," kunda
tentu.
Ammi ya tabbag na tekid a
"Awek sangaw kurugan ta intu am
awek bit maita ya gafan na lansa ta kamat
na kiden, te yaga iparubak ya guramay
kin ta piglat na kiden ta kamat na kon-
todu hakbu na en," kunna.
26 A sangaw ta takday Liggu a nagkakam-
pat ha ya ituldu na kiden ta bali en, a ne-
hulun hapa i Tomas tekid. A nalitupan da
ha ya irwangan kiden gafu ta talaw da en,

ammi ka-ma la nagtayuk i Hesus ta nag-
tatangnganan da en, a
"Namaratu ya makkamu tekamuy,"
kunna tekid.
27 A sangaw binaran na i Tomas.
"E ka bit sin, Tomas, te itam ya kamat
ku kidin. A iparubam hapa ya guramay
mu ta palad ku kidin kontodu hakbu kin,
te awem mina parigan ya awan mangu-
rug am awa mangurugen mina," kunna
tentu.
28 "Ay, Afu, iko kad hala ya dafuk ikid na
Dyos ku," kunna hapa ni Tomas.
29 A ya uhohug ha ni Hesus tentu a
"Mappya te mangurug kan, Tomas,
gafu ta naita nak na. Ammi ta mangu-
rugen nga awan para la nakaita teyak a
pake nagāsgāsāt ammi teko," kunna.
30 A addu para ya nepaita ni Hesus ta
pakapangwa na ta ituldu na kiden nga
awan nesurat ta lebru in yan.
31 Ammi yen ta nesurat kun ya kadwan
ta isin petta yen kid ya pangurugan muy ta
intu hala ya Anak na Namaratu ewan ikid
na Mangikerutanen nga nekari na tekitam,
pettam kumanen am mangurug kam mina
tentu a ittan ya angat muy nga magnayun
gafu tentu.

21

Ya Pamillu Na Pakipaita Ni Hesus

1 A sangaw ta mittan a nakipaita ha i
Hesus ta ituldu na kiden ta ihang na Alug
na Tiberyas, a kumanin ya nepakipaita na
tekid.
2 Sa nagdadagga ig Simon, (intu hala i
Pedru,) ikid ni Tomas, ikid ni Natanyel nga
taga Kana ta lugar na Galileya, ikid na duwa
kiden anak ni Zibadeyu, ikid na duwa para
na kahulun da. A ya uhohug ni Pedru ta
kahulun na kiden a
3 "Asakay! E yak na magsigay O, ta
alugin," kunna.
"A mehulun kami mantu ay O," kunna
hapa na kadwan kiden.
A nahahulun kid na nagbarangay ta
agyan na pagsigayan da en. A tāhiklaman kid
ta alugen, ammi awan pulus ta naalap da.
4 A tentun gumāgākād na bilagen a sang
adayu kid para la ta ba-naden, a itta la i
Hesusen nga umatayuk ta ba-naden, ammi
aweda nelasin ta intu.
5 A sangaw nagayag i Hesus tekid,
"O ey, itta hud ya naalap muy ta igupan
tam?" kunna.
"Awan O," kunda hapa.
6 "A isaruwag muy mantu ya sigay muy
ta ziwanan na barangay muy, a itta hala
sangaw ya maalap muy," kunna ha tekid.
A nesaruwag da mantu ta kuman na nebar
na en tekid, a "**Awe! ta kaddu na ikan
kiden,**" te awedan magamid ya sigay da en
gafu ta dammat na en.
7 A yen ya nepakamu ni Hwan ta nagayagen
tekid, a nebar na te Pedru.
"Intu hala ya dafu tamen," kunna.
A gafu ta kumanen a alistu nagbarawasi i
Pedru, te magge nauhagan, a nagsilattuk na
ta danumen nga naglangoy tagad te Hesus.
8 Ammi nasirak ya kahulun na kiden
ta barangay da en nga naggerger ta sigay
da en, te napannu ta ikan, a aweda pake
adayu ta ba-naden, te kuman na magatut na
metru.
9 A sangaw tekid na nakadagut ta
barangay da en a dana ittan ten ya
umagātang na afuy nga keasalan na ikan,
a itta hapa ya pan.
10 "Alapan muy hapa sin ya kadwan
kidina ikan nga naalap muy," kun ni
Hesus tekid.
11 A nagla-nug mantu i Pedru ta
barangayen, a inubadan na ya sigayen
kapye da ginerger ta ba-naden. A mappya
te awena napissang, te pake napannu ta
dadagkal na ikan, magatut a limafulu tallu
kid ngamin. A binaran na kid ha ni Hesus.
12 "E kanan sin, te maggub kitanan,"
kunna tekid.
A pohutan da mina am pake intu, ammi
mamat kid, te aitan da haman.
13 A ta nepangiagon ni Hesus ta ikan ta
afuyen a enna negawat tekid, kumanen
hapa ta pan.
14 A yen mantu ya pakapamillu na pakipaita
ni Hesus ta ituldu na kiden tentu en natolay
ta pasi na en.

Ya Tabarang Ni Hesus Te Pedru

15 A tekid na nakapaggub a itta ya netotoli
nebar ni Hesus te Simon.
"Simon, damagan ku teko am pake
ikaykayat nak ammi ta isin kid na
kwam?" kunna tentu.
"On, Afu, te amum haman ta ikayat ta
ka," kunna hapa.
"A makkamu kan mantu ta kanan na
mangurug kiden teyak, te kuman kid na
kalneruk kiden," kunna hapa ni Hesus
tentu.
16 A sangaw ta mittan a pinidwa na ha ya
nebar na en.
"Simon, damagan ku ha am iddukan
nak?" kunna.
"On, Afu, te amum haman ta ikayat ta
ka," kunna ha.
"Tahonam mantu ya tolay ku kiden nga
kuman na kalneruk," kunna ha ni Hesus
tentu.
17 A sangaw nepamillu na ha ya nebar na
en.
"Simon, kurug mantu ta ikayat nak?"
kunna.

A nagdamdam na i Pedru gafu ta mekatallu en nebar ni Hesus tentu, te "**Kurug mantu ta ikayat nak?**" kunna. A ya tabbag na en tentu

"Ay, Afu, iko ya makkamu ta ngamin, a amum ta ikayat ta ka," kunna.

A ya uhohug ni Hesus tentu a

"Makkamu kan mantu ta kalneruk kiden.

18 A ya pake ibar ku para teko a kanayun nagbarbarawasi kan ta kababagu men para la, kapyem umange nagpapasyar ta kompormi na ikayat men. Ammi sangaw am laklakay kan a magappa kan hapa, a takwan sangaw ya mangbarawasi teko ta galut, a iange da ka sangaw ta awem ikayat," kunna.

19 A ye-yen na uhohug ni Hesus ya pangipasikkal na ta pangpapasi da sangaw te Pedru petta Namaratu hapa sangaw ya madayawan gafu tentu. A ta nepaguhohug ni Hesus ta isin a "**Dumagdag kan la teyak,**" kunna.

20 A sangaw naglipay i Pedru, a dumagdag hapa i Hwan nga takdayen ituldu ni Hesus nga pake kofun na. Intu hala ya kahebing ni Hesus ta nepamurab da en ikid na nangpohut tentu ta nangitalaba en tentu.

21 A ta nepakaita ni Pedru tentu a nebar na hapa te Hesus.

"A anu sangaw ya makkwa ta takdayin, Afu?" kunna.

22 "A am ikayat ku ta matolay addet ta awek pagtoli ta lutakin a anu hud ya pakolangam? Intu la nonotam ya dumagdag teyak," kun ni Hesus tentu.

23 A gafu ta inuhohug ni Hesusen a simaned hala ya bida ta ngamin kiden nagkakabagis ta awena sangaw masi ni Hwan. Ammi awena haman nebar ni Hesus ta awena masi am awa "**Anu hud ya pakolangam am ikayat ku ta matolay addet ta awek pagtoli ta lutakin,**" kunna.

Ya Pangipasikkal Na Kadwan Ta Nesurat Ni Hwan

24 A iyak hala ya ituldu ni Hesus nga nagsurat ta isin na surat, te iyak hala ya nangipasikkal ta tarabaku na en. A amu na ngamin tolay sin ta kakurugan ya nepasikkal ku tekid.

25 A addu para ya iningwa ni Hesus ta ketta na en ta isin, ammi am sa nesurat mina ya ngamin kiden iningwa na a awan de ta ketunan na ngamin kiden lebru.

Ya Tarabaku Na Turin Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta pagyan na para la ni Hesus ta lutakin a pake addu ya ituldu na kiden, ammi pinili na ya mafulu duwa tekid (Lk 6:12-16), petta ikid ya kanayun mehulhulun tentu, petta pake ituldu na kid ta mappya. A yen kid ya nengagan na ta Turin na kiden, te dinob na kid nga ange mangipadangag ta nepadamag na tekid, otturu pinasinapan na kid ta kagitta na pakapangwa na, petta itta ya makkwa da nga mangipasikkal ta ipadangag da en (Lk 9:1). A ya bida in nga timunud ta isin a intu hala ya nesurat ni Lukas ta takday tolay nga nagngagan te Teyopilo, te nesurat na ya tarabaku na kadwan kiden turin ni Hesus.

Ya Serbi Na Surat Ni Lukas

1 Nagsuratak ha teko, Teyopilo, te itta ya itulfuk ta napolu en surat ku teko. Intu la nabidak ta napolu en surat ku ya tinarabaku ni Hesus ikid na netuldu na en ta nepamegafu na en addet ta araw na netattullu na en ta langit.

2-3 A ta kuman na nesurat ken a natolay hala i Hesus ta kabalinan na nepamapasi da tentu, a kanayun nakipaita ta turin na kiden pinili na addet ta appatafulu na araw. A addu hapa ya nepaita na tekid nga mangipasikkal ta katolay na, yaga addu para ya netuldu na tekid ta gagangay na pangikerutan na Namaratu. A yen kid hapa ya pinatudunan na ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu, petta ange kid sangaw mangipadangag ta ngagan na.

4 A ta pagaammung nig Hesus ikid na turin na kiden a nagkakakan kid. A ya uhohug ni Hesus tekid a

"Awemuy bit hama magtugut ta isin ili na Herusalem, te indagan muy bit ya Kahalwa na Namaratu nga dana nekari ni Damakewan tekamuy, te doban na hala sangaw tekamuy ta kuman na nepadangag ku tekamuy ta idi.

5 Te maski am zinigut na kanan ni Hwan a mapasinapān kam hapa sangaw ta Kahalwa na Namaratu, petta makustu ya pagzigut na en tekamuy," kunna tekid.

Ya Tattullu Ni Hesus Ta Langit

6 A sangaw ta takday ha na araw a sa nagkakampat kid ta utun na bagetay na Olibo, a itta ya pinohutan da te Hesus.

"Afu, damagan mi haen teko am arawin yan de ya pangpatugut mu ta taga Roma kiden nga nanggubat ta lugar tamin, petta ikitam hapa la nga Hudyo ya makkamu ta lugar tamin?" kunda.

7 A ya tabbag na en hapa tekid a

"Namaratu hapa la ya makkamu am kanu sangaw na darun ikid na araw, ammi awena haman mebar tekamuy.

8 Ammi am dumatang na sangaw ya Kahalwa na Namaratu tekamuy a mapasinapān kam hapa ta pakapangwa na en, petta itta ya turad muy nga mangipasikkal teyak ta tolay kiden. A mamegafu kam sangaw ta ili na Herusalem ikid na ngamin lehut na en ta lugar na Hudeya, kapye muy sangaw umange ta Samariya ikid na ngamin kiden lugar abat ta pagaddetan na lutakin," kunna hapa tekid.

9 A tentun nakauhohug ta isin a kima-ma la timullu ta langit, a tinatangad da la nga timullu abat ta limitap ta kulamen.

10 A tekid para la imatangad a dimmatu ya duwa na anghel ta hebing da en nga nagbarawasi ta furaw.

11 A ya uhohug na anghel kiden tekid a

"Anu umatayuk kam para la nga imatangad ta langit? Nagtugut na haman i Hesusen, te ittan ta langit ewan. Ammi magtoli hala sangaw, te dumagut hala sangaw ta lutakin ta kuman na nepakaita muy ta netattullu na en," kunna tekid.

Ya Ngagan Na Turin Kiden

12 A ta nekabalin na a dumagut ya turin na kiden ta bagetay na Olibo, te yen ya nangtugutan ni Hesus tekid, a nanoli kid na ta umag na ili na Herusalem, te abikan la, te kuman na takday kilumetru ya kadayu na abat ta bagetayen.

13 A ta datang da ta ili en a nagdulot kid hala ta bali en nga pagammakan da, a gimon kid hapa ta nagingutunen silid ta bali en. Itta i Pedru, ikid ni Hwan, a Santiago, ikid ni Andres, a Felipe, ikid nig Tomas, ikid ni Bartolome, a Matyu, ikid ni Santiago nga anak ni Alfeyo, ikid ni Simonen nga nakitapil ta idi ta gubyernu na taga Roma kiden, ikid ni Hudas nga anak na takday Santiago.

14 A sa nagyan kid ten makimalmallak ta Namaratu, kontodu hina ni Hesus ikid na kadwan kiden babay ikid na kabagis kiden ni Hesus, te nagdadagga hapa ya nonot da.

Ya Pangtali Da Te Hudas

15 A ta pagpasan na pigahaw a nagaammung ha ya magatut a dwafulu na mangurug, a nagtayuk hapa i Pedru ta nagtatangnganan da, te magbida tekid.

16-17 "Amu muy, kahkahulun ku, ya iningwa ni mina Hudasen, te intu bit ya takday kahulun tam nga nakikahulun te Hesus, a nesipat hapa ta tarabaku tamen. Ammi intu haman ya nangitalaba te Hesusen, te enna netulud ya nanggafut kiden tentu," kunna.

18 (Ammi ta nepakaita ni Hudas ta
pinapasi dan i Hesusen a nagbabawi, a
enna netoli ya netandan na padi kiden
tentu, a sangaw enna hapa nesagapil
ya bari na en te Hesus, te kinaddan-
gan na ya hul na, a nagbesin na. A
tentun bumlad a nabattak ya sirat na
en, a nekutkutet na ta lutak. Ammi
ya piraken nga netoli na ta padi kiden,
a yen ya negatang da ta lutak, petta
ketanaman na takwan na tolay.
19 A ta nepakadamag na tolay kiden
taga Herusalem ta lutaken nga ginatang da
a '**Lutak na Daga**' ya nengagan da ta lu-
taken. Ammi ya ngagan na ta agsitang na
Hudyo kiden a '**Akeldama**'.)
20 (v 16a,20) A ya tulfu na uhohug ni Pedru
a intu yan:
"A mappya mantu, kahkahulun, ta nag-
dulot ya nebar na Kahalwa na Nama-
ratu gafu te mina Hudasen, te nesurat
na haman ni mina Dabiden ta lebru na
Kansyon kiden, te ya nebar na a
'**Mappya ta awan sangaw ta ma-
tolay nga masirak ta bali na en, a
takwan mina ya metali tentu ta saad
na en,**' kunna.
21-22 A yen ya gafu na, kahkahulun ku,
ta magpili kitam mina ta tali ni mina
Hudasen, petta intu sangaw ya kahu-
lun mi nga mangipasikkal ta katolay ni
Hesusen. Ammi intu mina pilin tam
ya takday kahulun tam nga lalaki nga
dana dumagdag te Hesusen namegafu ta
nepangzigut ni Hwan te Hesus abat ta
netattullu na en ta langit ewan." kunna.
23 A gafu ta uhohug ni Pedru tekid a nebar
da ya ngagan ni Matyas ikid ni Hose Husto,
ammi Barsabas hapa ya takday ngagan ni
Hose.
24 A sangaw nakimallak kid;
"Ay Afu, amum ta nagtalekudan ni Hu-
das ya saad na en, a ittan ta lugaren nga
dana neparam tentu. A gafu ta iko la
ya makkamu ta nonot na ngamin tolay a
ituldum mantu tekami am inya ya pinilim
ta duwa kidin,
25 petta metali mina te mina Hudasen
anna makipagserbi ta kadwan kiden
turim," kun na pakimallak da.
26 A sangaw pinagkihu da ya nakesuratan
na ngagan na duwa kiden, kapye da
sinukkut ya takday, a ya ngagan ni Matyas
ya nesukkutan da, a intu mantu ya tali ni
mina Hudasen, a nelista ya ngagan na ta
kadwan kiden turin ni Hesus.

2

Ya Iange Na Kahalwa Na Namaratu

1 A sangaw ta kārawān na Pyesta na Pen-
tikostes a sa nagkakampat ya mangurug
kiden ta takday na bali.
2 A magananwan la a nepagka-ma da ya
masikan na adug nga nagafu ta langit ta
kuman na masikan na paddad, te simarok
ya adugen ta umag na bali en nga nagyanan
da,
3 yaga itta hapa ya sinang afuy nga
nagtabnak ta ulu na tagtakday tekid.
4 A ka-ma la naggagindan kid maguho-
hug ta magdaduma na agsitang, te sa na-
pasinapān kid na ta Kahalwa na Namaratu,
a inatadan na ya tagtakday tekid ta uho-
hugan da.
5 A ta arawin yen hapa a dana ittan ten
Herusalem ya pake addu na tolay nga na-
gafu ta magdaduma na lugar ta ngamin pa-
glelehut, te umange kid nakipyesta ta sakā
Hudyo da kiden, te dana simarok kid na ta
relisyon na Hudyo kiden.
6 A nepagka-ma da hapa ya sitang na
naguhohug kiden ta magdaduma na agsi-
tang, a enda kid pake dangagan. A pake
nepagpaka-lat da kid hapa, te nadangag da
ya kuman na tagtakday agsitang da ta bida
da en.
7-8 "Taga Galileya haman ye-yan kid na
tolay, a pa-pa-nun da mantu makauho-
hug ta dana agsitang tam kidin?" kunda.
A pake nefulot ya pagpaka-lat da nga mang-
dangag ta uhohugan da.
9 A ya tolay kiden nga nakadangag a
itta ya taga Partya, ikid na Medya, Elam,
Mesopotamya, Hudeya, Kapadosya, Pontu,
ikid na Asya.
10 A ya kadwan kiden ya taga Parigya,
Pampiliya, Egipto, ikid na kadwan kiden
lugar ta iten Libya ta bikat na Sirene. A
itta hapa ya kadwan kiden taga Roma nga
Hudyo ikid na Hentil nga dana simarok ta
relisyon na Hudyo kiden.
11 A ya kadwan kiden para a taga Kareta
kid ikid na Arabya, a nagdaduma hapa
ya ngamin kiden agsitang da. A yen
ta nagpaka-lat kid nga magdangag, te ya
nebar da a
"Anu haman ta bidan da ya paka-
pangwa na Namaratu ta agsitang na gin-
tatakdayan tekitam?" kunda.
12 A gafu ta napopoyung kid na a nagim-
popohutan da para am anu ya gafu na
pakauhohug da ta takwan na agsitang.
13 Ammi ya kadwan tekid a nedadula da kid,
te "**Magilellaw kid malat O,**" kunda.

Ya Pangipadangag Ni Pedru

14 Ammi ta nepakadangag ni Pedru ta
inuhohug na tolay kiden a imatubang na
tekid, a pake pinasikan na ya paguhohug
na, petta dangagan da ya tabbag na ta in-
uhohug da en, a nakihebing hapa tentu ya
kagitta na kiden turin.
"Ikamuy, kahkahulun, ikid na kagittak
nga Hudyo," kunna. "A dangagan muy

ya uhohug ku tekamuy, kontodu ikamuy
nga magpasyar ta isin Herusalem.
15 A awemuy mina pahig ta nellaw
kami na kahulun ku kidin ta isin, te itta hud
ya mellaw am lalakwat para la.
16-17 Intu la nagdulot tekami ya kuman
na dana binida ni mina Howel nga aglavun
na Namaratu ewan, te ya uhohug na en ta
dadagkal tam kiden a
‘**Itta ya nepadangag na Namaratu
ewan teyak,**’ kunna, ‘**te sangaw am
tanagay na kan ya pagaddetan na
arawin yan a pasinapān na kan san-
gaw ya ngamin tolay ta Kahalwa na,
a ya simsima muy kiden nga lālāki
ikid na babay a manglavun kid.**
**A itta kan sangaw ya magmatakar
ta lālāki muy kiden, a makatahinap
kan sangaw ya kalalaklakayan muy
kiden.**
18 **A ya ngamin kiden daddoban na
Namaratu nga lalaki pase babbay
a pasinapān na kid kan sangaw ta
Kahalwa na, petta manglavun kid,**’
kunna.
19 “A ya takday para uhohug ni mina
Howel a
‘**Itta kan sangaw ya ipaita na Na-
maratu ta langitewan ikid na lu-
takin nga pagpaka-latan na tolay ki-
den, te itta kan sangaw ya daga ikid
na afuy ikid na makanag na asok.**
20 **A sangaw am magsugiram kan
ya bilag, ikid na magdarag ya hulan
ta kuman na daga, a yen kan san-
gaw ya kadakalan na araw na Dafu
tam nga kahighigalan, te yen kan ya
araw na pangpa-gang na ta ngamin
kiden nakaliwat ta utun na lutakin.**
21 **Ammi maski am inya kan
sangaw ya makimallak tentu a
ikerutan na,**’ kunna paen ni mina
Howel, kahkahulun.
22 “A dangagan muy mantu, kahkahu-
lun, ya ibar ku para tekamuy, te ya lalaki
en Hesus nga taga Nasaret, a nepasikkal
na ta intu hala ya dinob na Namaratu
ewan, te dana amu muy haman ya
ngamin kiden iningwa na ta atubang tam
nga nagpaka-latan tam ikid na nakaitan
tam ta pakapangwa na en, a yen kid ya
mangipasikkal ta itta ya Namaratu tentu.
23 Ammi gafu ta uray na Namaratu
a ye-yen hala na tolay ya dinob na nga
mangikaru ta liwat tam kiden, a nepalubus
na mantu ta itta ya mangitalaba tentu petta
idarum muy. A ye-yan na tolay ya nepa-
papasi muy, te emmuy haman netulud ta
awan kiden makkamu ta Dyos petta pagap-
pan da ta kayu.
24 Ammi maski kunna ten a natolay
hala, te inubadan na Namaratu ya pasi na,
te awena mabalin ta iguwad na pasi na en.
25 “A gagangay ta natolay hala i Hes-
usen, kahkahulun, te ya nesurat ni mina
Dabiden a nelavun na ya uhohugan na
sangaw ni Hesus, te ya nebar na a
‘**Kanayun mariknak ya pakihulhu-
lun na Dafu kin, a awek na mantu
magburung, te itta la ya Namaratu
ta hebing ku.**
26 **A ikansyon ku mantu ya talak
na nonot kin, te maski am anu ya
dumatang teyak a itta ya ikatalak ku
ta matolayak hala.**
27 **Te amuk, Afu, ta awem la isirak
ya kahalwakin ta agyan na nagpasi
kiden, ikid na awem la ipalubus ta
malabag ya barikin gafu ta takit na
nonot mu teyak.**
28 **Mappya hapa yen, Afu, te ne-
tuldum teyak ya dalan na katolay
ku, petta magayayatak sangaw ta
atubang mu,**’ kun na surat ni mina
Dabiden.
29 “Ammi ya pake ipasikkal ku para
tekamuy, kahkahulun, a bakkan haman
ta bari ni Dabiden ya ikayat na uhohugan
na surat na en, te pake nabayag na haman
ya nepasi na en, a itta la ya tanam na en
tekitam abat ta ayanin.
30 Ammi gafu ta aglavun i mina
Dabiden a yen ya linavun na te Hesusen, te
ninonot na ya nepagasingan na Namaratu
tentu ta pagbalinan na sangaw ya takday
simsima na ta pake atata-nang na ari nga
makkamu ta ngamin.
31 A kuman na aitan ni mina Dabiden
ya simsima na en nga magbalin sangaw ta
Mangikerutan, kumanen hapa ta pasi na
ikid na katolay na en. A yen ta dana inuho-
hug na ya uhohugan na simsima na en ta
awena sangaw masirak na kahalwa na en
ta agyan na nagpasi kiden, ikid na awena
sangaw malabag na bari na en.
32 A awan mantu ta takwan na binida
ni mina Dabiden am bakkan la te Hesus, te
intu hala ya tinolay na Namaratu ewan, a
ikami hapa ya mangipasikkal ta katolay na,
te ikami ya nakaita tentu.
33 “A gafu ta pinātā-nāng na Namaratu
ewan a intun ya makkamu magturay ta
ngamin, a pinakimohayan na Dama na
en, petta intu ya mangidob ta Kahalwa
na en nga dana nebar na tekami. A i
Hesus mantu ya nagafun na naita muyen
tekami ikid na agsitang kiden nga nadan-
gag muy.
34 A bakkan mantu ta bari ni mina
Dabiden ya ikayat na uhohugan na surat
na en, te bakkan haman ta intu ya timullu
ta langitewan am awa Dafu na en, te ya
uhohug ha ni Dabiden ta takday para na
surat a

‘**Nadangag ku ya uhohug na Namaratu ta Dafu kin, te** “**E ka sin magtuttud ta ziwanan kin,**
35 **te pagbalinan ku sangaw ya katapil mu kiden ta daddobam,**” **kunna tentu.**’
36 “Mappya mantu, kahkahulun, ta ikamuy ngamin nga Istralita ya pake makkamu ta iningwa na Namaratu ewan, te ya Hesusen nga pinagappa muy a intu hala ya pinagbalin na Namaratu ewan ta Dafu tam ikid na Mangikerutan tekitam,” kunna.
A yen la ya abat na binida ni Pedru tekid.
37 A ta nepakadangag da ta uhohug ni Pedru a pake narikna dan ya liwat da, a pinohutan da teg Pedru ikid na kagitta na kiden turin am anu mina ya kwan da petta mapakoma kid mina.
38 A ya tabbag ni Pedru tekid a
“Magbabawi kanan mina ta gagangay muy ikid na liwat muy, a pazigut kanan ta ngagan ni Hesus Kristu, petta pakoman na kam, a maatadan kam hapa sangaw ta Kahalwa na Namaratu.
39 Te yen ya nekari na Dafu tam Namaratu tekitam Hudyo ikid na anak tam kidin, kontodu ngamin kiden agagayan na nga taga adayu na lugar,” kunna.
40 A addu para ya nedagga ni Pedru ta nepagtabarang na tekid.
“Ikerutan muy ya bari muy, petta awemuy mina mekabkabat ta kagitta muy kiden nga magnonot ta killu na nonot,” kunna tekid.

Ya Gagangay Na Popolu Kiden Mangurug

41 A ya ngamin kiden nangurug ta inuhohug ni Pedru a pazigut kid hapa, a itta ya talluribu na tolay nga nedagga ta mangurug kiden ta arawin yen.
42 A kinanghahaw kid nga naggagimung, te pake ikayat da ya magdangag ta ituldu na turin kiden, ikid na makimallak, ikid na magkakan ta netuldu ni Hesus tekid ta panadamdaman da ta pasi na en.
43 A pake nahigalan ya ngamin tolay gafu ta mangurug kiden, aglalo teg Pedru ikid na kagitta na kiden turin, te addu ya pinadpadatu da ta pakaitan ta pakapangwa na Namaratu tekid.
44 A ya gagangay hapa na mangurug kiden a sa naggagitta ya ngamin nonot da, te naginsipsipat kid ta ngamin kiden kwa da.
45 A am itta ya awan tekid a maglaku ya kadwan kiden ta lutak da ikid na kukwa da, otturu nesaned da ya naglakun da en ta awan kiden ta kwa.
46 A naghahulun kid hapa nakigimung ta simbaan na Namaratu ta kinanghahaw, kapye da nakipagkakan ta babali da kiden. A pake nagayayat kid,
47 te matalak kid nga magdayaw ta Namaratu ewan, a pake nekamat da kid hapa na kadwan kiden tolay. A dumakal la dumakal ya kaddu na mangurug kiden, te kinanghahaw itta ya nedagga na Namaratu ta bagu kiden mangurug.

3

Ya Pagmappya Na Pilay

1 A sangaw ta takday na araw ta furab a umange ig Pedru ikid ni Hwan ta simbaanen, te yen ya oras na pakimallak na Hudyo kiden.
2 A tekid simarok ta kinan da en “**Ispot na Irwangan**” a itta ya pilay nga nagidda ta bikat na irwanganen, a nakilimlimut, te dana pilay kan abat ta nekeanak na en, a kada araw iange da ta irwangan na simbaanen, petta makilimlimut ta tolay kiden nga umange makimallak.
3 A ta nepakaita na teg Pedru ikid ni Hwan nga simarok ta simbaanen a nagadang hapa ta limut na tekid.
4 A itan da la bit, kapye na nebar ni Pedru ta “**Tangadan na kami bit ay,**” kunna tentu.
5 A tinangad na kid hapa, te matalak ta itta ya igawat da tentu.
6 Ammi ya uhohug ni Pedru tentu a
“Awan haman ta pirak ku, ammi iatad ku hala teko ya itta teyak. Magtugut kan mantu gafu ta pakapangwa ni Hesusen nga Mangikerutanen taga Nasaret,” kunna ta pilayen,
7 kapye na inibbalan ya kamat na en a pinatayuk na. A ka-ma la nagsikan ya nagtotopan na tulang na takki na kiden.
8 A timollok nagtayuk, a nagpapa-yat na. A sangaw himulun hapa teg Pedru nga simarok ta simbaanen, a netoltollok na hapa ya pakatugut na ikid na pagdayaw na ta Namaratu.
9 A ya kadwan kiden tolay ta umag na simbaanen, a dinadulangan da la ya lalaki en nga magpapa-yat magdayaw ta Namaratu,
10 a nabilbig da ta intu hala ya pilayen nga imatogkok nakilimlimut ta Ispot na Irwangan na simbaanen, a umagahalang kid la tentu, te anu kawagan na ta nakatugut na.

Ya Bida Ni Pedru Ta Simbaan

11 A tekiden imuhet a gimafut para la ya lalaki en teg Pedru, a alistu hapa ya tolay kiden nga ange nangkalihung tekid ta agyan na kinan da en Pagsigongan ni Solomun ta hebing na simbaanen, te pake nepagpakalat da ya pilayen nga nagtayuk.
12 A ta nepakaita ni Pedru ta tolay kiden nangkalihung a nagbida hapa tekid.

"Anu kawagan na, kahkahulun, ta pagpaka-lat muy ya pagmappya na lalaki in? A anu haman ta umagahalang kam tekami ta kuman na ikami ya namagmappya tentu? Itta hud ya pakapangwa mi petta mapatugut mi ya pilayin?

13 Awan ta takwan na namagmappya ta tolayin yan am bakkan ta Namaratu ewan nga Dyos na gingginafu tam kiden Abraham, ikid ni Isak, ikid ni Hakob, te uray na ta mesipat ya ngagan na Anak na en Hesus ta pakedayawan na en petta makapagmappya ta pilayin.

"A intu hala ya emmuy netulud te Gubernadoren Pilato petta papapasi muy. A inibbatan na mina ni Pilato en ammi inawe muy haman.

14 Inawe muy mantu ya mappya na tolay nga negitta ta Namaratu ewan, a intu hud la pinalattog muy ya nabaluden nga namapasi ta tolay.

15 A ya mangataden mantu ta pagtolayan tam a yen haman ya nepapapasi muy. Ammi maski kunna ten a tinolay hala na Namaratu ewan, a ikami hapa ya nakaita ikid na mangipasikkal ta katolay na.

16 A gafu ta ngagan ni Hesusen ikid na pangikatalak mi tentu a pake mappyan ya bari na lalaki in yan, te maita muy haman, a dana amu muy hapa ta pilay ta idi, ammi masikan kad na magtugut.

17 "A maski am nepersa muy ya pasi ni Hesusen a amuk, kahkahulun, ta awemuy amu ya iningwa muy, a kumanen hapa ta pinakadakal muy kiden.

18 Ammi gafu ta pagkilluyan na nonot muy a nagdulot hala ya nabar na Namaratu ta aglavun kiden ta mazigatan ya dinob na en Mangikerutan.

19 A mappya mantu ta magbabawi kanan, a makipakoma kam tentu petta azin na ya liwat muy kiden, a paglampawan na sangaw ya pagzigātān muy.

20 A doban na ha sangaw i Hesus tekitam, te intu hala ya Mangikerutan nga dana nebar na ta dadagkal tam kiden.

21 Ammi mappya ta magyan la bit ta langitewan abat ta pangpabagu na Namaratu ta ngamin paglelehutin, te yen ya dana nebar na aglavun na kiden ta palungu na araw.

22 "Ya uhohug ni mina Mosesen ta dadagkal tam kiden a

'**Mangidob sangaw ya Namaratu ta takday aglavun ta kuman na nepangidob na teyak, ammi kagitta muy hala sangaw, a mappya ta dangagan muy ya ngamin ituldu na tekamuy.**

23 **Ammi ya awan sangaw mangdangag ta aglavunin yen a madugiman sangaw medagga ta tolay kiden na Namaratu a mapa-gang,**' kunna.

24 "A maski i mina Samwel ikid na kadwan kiden aglavun na Namaratu nga timunud tentu a sa ikid haman ya dana nangibar ta dumatangen tekitam ta araw tam.

25 A ikitanan mantu ya nagdulotan na ngamin binida na aglavun kiden, a sa mesipat kitam hapa ta nakitahatun na Namaratu ta dadagkal tam kiden, te yen haman ya uhohug na te mina Abrahamen:

'**Bendisyonan ku sangaw ya ngamin tolay ta paglelehutin gafu ta takday na simsimam nga magafu sangaw teko,**' kunna haman te mina Abrahamen.

26 A yen ta ikitam Hudyo ya napolu nangidoban na Namaratu ta Anak na en Hesus, petta mabendisyonan kitam gafu tentu, petta pagtalekudan tam ya gagangay tam nga awan ta kapkappyan na," kunna.

A yen ha ya addet na uhohug ni Pedru tekid.

4

Ya Pangimbestigar Da Teg Pedru Ikid Ni Hwan

1 A ta paguhohug da para la nig Pedru ta tolay kiden a neddatangan na kid na padi kiden, ikid na kapitanen ta simbaanen, ikid na Saduseyu kiden.

2 A nagporay kid na teg Pedru gafu ta ituldu da ya tolay kiden, yaga aweda ikayat ya netuldu da en ta matolay sangaw ya nagpasi kiden gafu ta katolay ni Hesusen.

3 A yen ta ginafut da kid, ammi gafu ta furab na a enda kid bit ibalud, petta idarum da kid sangaw ta lalakwat.

4 Ammi maski kunna ten a dana addun ya nangurug ta uhohug nig Pedru, a pake umaddun ya bilang na ngamin kiden mangurug te Hesus, te ya bilang na lālāki la a limaribu kid.

5 A sangaw ta lalakwat a nagkakampat ya ngamin kiden pinakadakal na Hudyo kiden ta ili na Herusalem.

6 A nehulun hapa ig Annas nga mayor na padi kiden, ikid ni Kaypas, a intu hapa kahulun da ya takday na Hwan, ikid ni Alehandru, ikid na kadwan kiden para kahulun ni Annas.

7 A sangaw nepaalap da ig Pedru ikid ni Hwan, a pinagtayuk da kid ta nagtatangnganan na nagkakampat kiden, kapye da kid inimbestigar.

"Anu hud ya pakapangwa muy, ono inya hud ya nginaganan muy, petta magmappya ya pilayen?" kunda tekid.

8 A pake napasinapān i Pedru ta Kahalwa na Namaratu ta pagtabbag na tekid:

9 “Apo Kadadakalan,” kunna. “Am
imbestigaran da kami gafu ta mappya na
tarabaku nga iningwa mi ta pilayin
10 a ipadangag ku mantu ya gafu na
tekamuy, kontodu ngamin kiden kagittak
nga Istralita. Te ya pakapangwa na ngagan
ni Hesus nga Mangikerutanen taga Nasaret
a yen ya gafu na ta nagmappyan ye-yan
na lalaki, petta makatayuk ta isin atubang
muy.
11 “I Hesusen mantu ya batu en nga
dana nabida ta surat na Kansyon kiden,
te intu hala ya neatad na Namaratu teka-
muy petta isaad muy mina ta kuman
na kepundasyon na bali, ammi newarad
muy haman. Ammi netoli hala na Na-
maratu, a pinagbalin na ta kadakalan na
batu ta bali na. Te maski am pinagappa
muy a tinolay hala na Namaratu ewan.
12 A awan ta takwan na mangikerutan
am bakkan te Hesus, te awan pulus ta tak-
wan na neatad na Namaratu ewan ta ikata-
lak tam mina, petta mekerutan kitam,” kun
ni Pedru tekid.
13 A ta nepakadangag na padi kiden ta
uhohug nig Pedru ikid ni Hwan a
“Anu haman ta maturad kid, bakawa
gagangay kid haman la na tolay nga awan
ta adal?” kunda.
A sangaw ninonot da ta maturad kid gafu ta
kahulun na kid ni Hesus.
14 Ammi awan haman ta pangihuyan da
tekid, te aitan da haman ya lalaki en ta
nagmappyan, a umatayuk hapa ta hebing
da en.
15 A gafu ta kumanen a pinadayu da kid bit
ta assang, te pagbabidan da bit am anu ya
uray da tekid.
16 “A anu mantu ya kwan tam ta isin
kid na tolay? Awena haman mele-
mad ya nehuga da ta pilayen, te amu
haman na ngamin tolay ta ngamin ili na
Herusalem?” kunda.
17 Ammi tekid na nakanonot a
“Mappya ta pake tātālawan tam kid,
petta awedan sangaw ipadangag ya nga-
gan ni Hesus ta tolay kiden, petta awenan
sangaw dumakal na uhohug,” kunda.
18 A sangaw pinaayagan da ha ig Pedru,
a pake nebar da ta awedan sangaw ipadan-
gag ya ngagan ni Hesus.
19 Ammi ya tabbag nig Pedru tekid a
“Mappya ta pake nonotan muy am anu
ya ikayat na Namaratu ewan, te mapmap-
pya hud ta ikamuy ya kurugan mi ammi
tentu?
20 Ammi am ikami a awena mabalin
ta awemi ipadangag ya naita mi ikid na
nadangag mi,” kunda.
21 A gafu ta kumanen a pake tinatalaw
da kid ha, kapye da kid pinatugut, te awan
haman ta pambar da nga mangpa-gang
tekid gafu ta tolay kiden,
22 te sa matalak ya ngamin tolay, a di-
nayawan da ya Namaratu gafu ta iningwa
nig Pedru ta pilayen, te nasurok ta appata-
fulu na darun ya kapilay na en.

Ya Pakimallak Na Mangurug Kiden

23 A ta nepakauhet nig Pedru ikid ni Hwan
a umange kid ta agyan na kahulun da kiden
mangurug, a binida da ya uhohug na padi
kiden ikid na kalalaklakayan na Hudyo ki-
den tekid.
24 A gafu ta binida da en tekid a sa nag-
dadagga kid na nga makimallak ta Nama-
ratu:
“Ay Afu Namaratu, iko hala ya Dyos mi
nga namadday ta langit ikid na lutak ikid
na bebay ikid na ngamin kiden matolay ta
paglelehutin.
25 A ta ayanin, Afu, nonotam ya
nepeuhohug mu ta tagabumen mina Dabid
nga pinasinapam ta Kahalwam, te ya
uhohug na en ta takday na surat a
‘**Anu haman ya pagloko na Hentil
kiden ta ikatupag da ya Namaratu?
Aweda hud amu ta melogot kid?**
26 **Te mangiparan haman ya ari da
kiden ta gubat, petta maghahulun
kid nga makitapil ta Namaratu ikid
na dinob na en nga Mangikerutan,**’
kunna.
27 A kakurugan, Afu, ya inuhohug ni
Dabiden, te nagdulot hala ya kuman na
binida na en ta isin ili na Herusalem, te i
Ari en Herud, ikid na Hudyo kiden, ikid ni
Gubernador Pilato, ikid na Hentil kiden, a
sa ikid haman ya nangigakkad ta pasi na
anak men Hesus nga netunglak mu ta dafu
mi.
28 A maski aweda naamu a nedulot da hala
ya dana negakkad mu ta nonot mu hapa la.
29 A ta ayanin, Afu, a nonotam ya panatalaw
da tekami, a atadan na kami hapa ta tu-
rad mi, petta awemi sangaw magtalaw nga
mangipadangag ta uhohug mu, te ikami ya
daddobam.
30 A uyadam hapa ya kamat mu, Afu, petta
magmappya ya magtatākit kiden, a mangi-
huga ka hapa ta pakaitan, petta mehulun
hapa ya pakapangwam ta pangipadangag
mi ta ngagan na anak men Hesus, Amen,”
kun na pakimallak da.
31 A tekid nabalin nakimallak a nawalwag
hapa ya bali en nga nagāmmungan da, a sa
napasinapān kid ta Kahalwa na Namaratu,
a pake naturad kid nga nangipadangag ta
uhohug na Namaratu.

Ya Pagtatakday Na Mangurug Kiden

32 A ya ngamin kiden mangurug nga
nagyan ta ili na Herusalem a nagdadagga
ya ngamin nonot da, a awan ta naginggum

tekid am awa sa kwa da ngamin ya kwa na
takday tekid.
33 A ya turin kiden hapa a pake masikan
ya pangipasikkal da ta katolay ni Hesus,
a dakal hapa ya panguffun na Namaratu
tekid ngamin.
34 A awan hapa ta kurang na maski am
takday la tekid, te ya kadwan kiden nga
makākwa ta bali ono lutak a nelaku da hapa
ya kwa da,
35 a sangaw nedatang da ya naglakun da
en ta turin kiden, otturu nesaned da hapa ta
tagtakday tekid ta mekustu ta masapul da.
36-37 Kumanen hapa ya iningwa ni Hose
en nga taga Sipre, te nelaku na ya takday
lutak na, a neange na hapa ya naglakun na
en ta turin kiden petta isaned da. Ammi
ya agngilinan da te Hose a Barnabas, gafu
ta malalaki mangpaturad ta kahulun na ki-
den.

5

Ya Tulad Nig Ananayas Ikid Ni Sapira

1 A itta hapa ya magatawa, ig Ananayas
ikid ni Sapira, nga naglaku hapa ta kadwan
lutak da,
2 ammi nagbidan da ta magkontrabisyon
kid hapa ta mazigatan kiden, ammi aweda
sa ikontrabisyon ya ngamin naglakun da
en, te isirak da ya kadwan. A sangaw ne-
datang ni Ananayas ya iatad da en ta turin
kiden. A ya uhohug na tekid a

"Nelaku min hapa ya takday lutak mi,
a itta in ya ngamin naglakun mi," kunna
tekid.

3 Ammi ya uhohug ni Pedru tentu a

"Ananayas, anu kawagan na ta ining-
wam ya nepanonot ni Satanas teko? Nag-
tuladam mantu ya Kahalwa na Nama-
ratu, te nesirak mu haman ya kadwan
naglakun muy ta lutak muyen.

4 Awemuy hud lutak ta awemuyen para
la pangilaku? A maski nelaku muy a inya
hud ya makākwa ta naglakun muyen am
bakkan ta ikamuy hapa la? Anu kawagan
na mantu ta nakanonot ka nga magtulad?
Bakkan haman la ta tolay ya nagtuladam,
te pahig mu ta melemad mu hapa ta Nama-
ratu ewan," kunna tentu.
5-6 A ta pakadangag ni Ananayas ta uho-
hug ni Pedru a ka-ma la natukalit nasi.
A enna inulolatan na babbagu kiden ya
bari na en kapye da neuhet netanam. A
pake nagtalaw na hapa ya ngamin kiden
nakadangag ta pasi na.
7 A sangaw ta nepagpasa na kuman na
tallu na oras a dumagdag hapa ya atawa na
en Sapira ta agyan na turin kiden, ammi
awena amu ta nasin ya atawa na en.
8 A ya uhohug hapa ni Pedru tentu a

"Ibar mu bit am ye-yan ya ngamin
naglakun muy ta lutak muy?" kunna.

"A on ay, intu la yen," kunna hapa.

9 "Anu kawagan na ta nagbidan muy
na atawam ta magtulad kam ta Kahalwa
na Dafu tamewan? Itam awa dumatang
na ya ume kiden nangitanam ta atawa-
men, a ikon hapa ya itubbat da itanam ta
ayanin," kun ni Pedru tentu,
10 A ka-ma la natukalit hapa nasi.
A ta nesarok na babbagu kiden a ned-
datangan da ya babbayen nasi, a neuhet da
hapa netanam ta hebing na atawa na en.
11 A gafu ta kumanen a pake nagtalaw
na ya ngamin kiden mangurug kontodu
ngamin nakadangag ta isin.

*Ya Kadwan Kiden Nehuga Na Turin Ki-
den*

12-13 A ya gagangay na turin kiden a
nagdadagga ya nonot da nga kanayun
magkakampat ta Pagsigongan ni Solomun
nga netulfu ta simbaanen. A pake
dinayawan na kid hapa na tolay kiden
nga umange nagdangag tekid, ammi ya
kadwan kiden mangurug a aweda nesipat
ta tarabaku da gafu ta talaw da. A addu
hapa ya nehuga na turin kiden ta tolay
kiden nga kimahad tekid.
14 A kinanghahaw umaddu la ya mangu-
rug te Afu Hesus nga lālāki pase bābāy.
15 A gafu ta kumanen am kada magtalib
i Pedru ta babali kiden nga ange ta agyan
na simbaanen a alapan hapa na tolay kiden
ya nagtatākit kiden ta bali da, a iange da
kid itabnak kontodu agiddan da kiden ta
aāngen ni Pedru petta masi-ged na kid na
alinu na en am magtalib, talo am yen ya
pagmappyān da.
16 Maski ya tolay kiden ta kadwan kiden
lugar nga abikan ta ili na Herusalem a enda
hapa nekahad tekid ya nagtatākit kiden ikid
na pinagzigat na anitu, a sa nagmappya kid
ngamin.

Ya Pangibalud Da Ta Turin Kiden

17 Ammi ya mayor na padi kiden ikid
na kahulun na kiden nga Saduseyu a pake
pumassil kid na ta turin kiden,
18 a yen ta enda kid nepagafut, a nepe-
balud da kid.
19 A sangaw ta hiklam a umange ya tak-
day anghel na Namaratu ta agyan na ke-
baludan na turin kiden, a hinukatan na ya
irwangan na en a pinohet na kid, ammi
awena kid hapa narikna na naggwardya
kiden.
20 A ya uhohug hapa na anghelen tekid a

"Magtoli kam hala sangaw ta simbaa-
nen, a idulot muy hala ituldu ya tolay
kiden petta amu da hapa ya gagangay na
bagu en katolay muy," kun na anghelen
tekid.

21 A ta nekabalin na anghelen maguho-
hug tekid a nagtugut kid na. A ta lalakwat a

umange kid ha ta simbaanen, a nangituldu
kid ha. A ya mayor na padi kiden hapa ikid
na kahulun na kiden a dana pinagmamiting
da ya konsihal kiden ikid na ngamin ki-
den kalalaklakayan na Hudyo kiden, petta
imbestigaran da ya turin kiden, te parig
da ta mabalud kid para la. A dinob da
mantu ya ange mangalap tekid ta agyan na
agbaludan.
22 Ammi ta datang na polis kiden ta agyan
na agbaludanen a awan kid na haman, a
nagtoli mantu ya polis kiden petta ibar da
ta nagmamiting kiden.
23 "Datang mi ta agbaludanen, a itta
hala ya naggwardya kiden, a nekandado
para la ya litup na agbaludan, ammi ta
nepangihukat mi a awan haman ya na-
balud kiden," kunda.
24 A pake naburungan na ya magtaronen
ta simbaanen kontodu padi kiden, te nono-
tan da am anu ya makkwa sangaw gafu ta
nakauhet ya turin kiden.
25 Ammi magananwan la a itta ya takday
umange nagdamag tekid.
"Itta haman ya nebalud muy kiden ta
agyan na simbaanen, a mangituldu kid
ha," kunna.
26 A umange ha mantu ten ya polis kiden
kontodu kapitan na simbaanen, a ginafut
da ha ya turin kiden. Ammi aweda kid
pinalpaluk, te nagtalaw kid hapa ta tolay
kiden talo am mangwarad kid ta batu.

27 Ta nepangidatang da tekid ta agyan na
nagmamiting kiden, a pinagtayuk da kid
ta atubang na pinakadakal da kiden, a in-
imbestigar na kid na mayor na padi kiden.
28 "Anu awemuy haman dangdangagan
ya nebar mi tekamuy? Te nehangat mi
haman ta mangituldu kam ta ngagan na
tolayin yen, ammi pake pinannu muy
hud la ya ili na Herusalem ta netuldu
muyen tentu, yaga ipapilit muy para ta
itta ya liwat mi gafu ta pasi na en," kunna
tekid.

29 A ya tabbag nig Pedru tentu a
"Awena mabalin ta magimmang kami
mangituldu, te mapmappya ta Namaratu
ya pake kurugan mi ammi ta sakā tolay
mi," kunda.
A sangaw dinaggan ni Pedru ya tabbag na:
30 "Nonotan muy mina ya iningwa na
Namaratu ewan. Gafu ta intu hala ya
Dyos na dadagkal tam kiden a tinolay na
hala i Hesusen nga pinagappa muy.
31 A intu para ya pinātā-nāng na petta
makipagtogkok ta hebing na en, te pinag-
balin na ta Dafu tam ikid na Mangikerutan
tekitam. A ta ayanin a ibar na ta mag-
babawi kitam petta pakoman na kitam ta
liwat tam kiden.
32 A ikami na kahulun ku kidin ya
mangipasikkal ta ngamin nabidak teka-
muy. Ammi bakkan la ta ikami, te nehu-
lun hapa ya pangipasikkal na Kahalwa na
Namaratu nga neatad na tekami kontodu
ngamin kiden mangurug tentu," kun ni Pe-
dru tekid.
33 Ammi gafu ta inuhohug na en tekid a
pake nagporay kid na, a negakkad da ya
mamapasi tentu kontodu kahulun na ki-
den.
34 Ammi nagtayuk hapa naguhohug
ya takday Pariseyu nga nagngagan te
Gamaliyel nga pake dayawan na tolay
kiden, te malalaki mangituldu ta lintig na
Hudyo kiden. A pinohet na bit ya turin
kiden, kapye na naguhohug ta kahulun na
kiden nga magimbestigar.
35 "Mappya, kahkahulun, ta awetam
mina gamman ye-yen kid na tolay talo am
makaliwat kitam hapa.
36 A nonotan muy i mina Teyudasen ta
kwa en sina, te pinātā-nāng na ya bari na,
a pinadagdag na hapa ya appatagatut na
lālāki. Ammi awena haman napagbalin ya
gakkad na en, te pinapasi da hala, a san-
gaw nekutukutet hapa ya dumagdag kiden
tentu.
37 A sangaw pumatalin hapa tentu i
mina Hudasen nga taga Galileya ta araw na
pagilista, a addu hapa ya pinadagdag na ta
kahulun na. Ammi pinapasi da hapa yen, a
nekutukutet hapa ya kahulun na kiden.
38-39 A kumanen hapa sangaw ta isin
kid na tolay, te am nonot da hapa la ya
pagafun na tarabaku da a melogot kid hala
sangaw. Ammi am angarigan ta Namaratu
ewan ya mangpaturad tekid a awemuy san-
gaw mapagkamag ya tarabaku da. A ya
tabarang ku mantu tekamuy a pagurayan
muy kid la, talo am Namaratu ya nangidob
tekid, a mekwenta ta Namaratu ya tapilan
muy," kunna.
40 A gafu ta kumanen kinurug da ya
tabarang na en. A ta nepangpatoli da ta
turin kiden a nepapaligat da kid la, kapye
da ha nebar ta awedan sangaw ipadangag
ya ngagan ni Hesus, a sangaw pinatugut da
kid.
41 A tekiden nagtatugut ta miting na
pinakadakal kiden a nataltalakan kid hala
gafu ta nekatalak na kid na Namaratu nga
magattam ta keamamat da gafu ta ngagan
ni Hesus.
42 A ta kinanghahaw nedulot da hala ya
mangituldu ta simbaanen pase babali na
tolay kiden, a nepadangag da la i Hesusen
nga Mangikerutan.

6

Ya Problema Da Nga Mangisaned Ta

Rasyon

1 A ta isin kid na araw a umaddu la
umaddu ya mangurug te Hesus, ammi ya
naguhohug kiden ta agsitang na Giregu a
nagmamulmug kid ta naguhohug kiden ta
agsitang na Hebreyu, te am kada mesaned
ya rasyon na balu kiden nga bābāy ta ki-
nanghahaw a nataliban garay ya balu kiden
nga Giregu.
2 A yen ta pinagkakampat na turin ki-
den ya ngamin kiden mangurug ta ili na
Herusalem, petta pagbabidan da ya prob-
lema da nga mangisaned ta rasyon. A ya
uhohug da tekid a

"Dulay haman am ikami ya makkamu
mangisaned ta rasyon na balu kiden, te
awemi sangaw matagop ya pangipadan-
gag mi ta uhohug na Namaratu.

3 A mappya mantu, kahkahulun, ta ika-
muy ya magpili ta pitu na lālāki nga kahu-
lun muy, petta yen kid sangaw ya itun mi
nga mangisaned ta rasyon. Ammi mappya
ta intu sangaw pilin muy ya napasikkal
muyen ta makāutak ikid na napasinapān ta
pakapangwa na Kahalwa na Namaratu,

4 te ikami a intu la tagopan mi ya maki-
mallak ikid na mangipadangag ta uhohug
na Namaratu," kunda.
5 A mayat hapa ya ngamin kiden mangu-
rug ta nebar da. A ya ngagan na pinili da
kiden a i Esteban nga masikan mangurug
ikid na mapasinapān ta Kahalwa na Nama-
ratu, a i Felipe para, ikid ni Parukor, ikid ni
Nikanor, ikid ni Timon, ikid ni Parmenas,
ikid ni Nikolas nga takday na Hentil taga
Antiyoka nga negitta ta Hudyo.
6 A ya pitu kidin yan ya pinagtuttud da
ta atubang na turin kiden, petta pakimallak
da kid. A nesagpaw da hapa ya kamat da
ta ulu da, petta pasinapān na kid na Nama-
ratu.
7 A ta nekabalin da en a pake nesaned
para ya uhohug na Namaratu addet ta pake
dimmakal hapa ya kaddu na mangurug ki-
den ta ili na Herusalem. A nagbabawi hapa
ya addu na padi kiden nga Hudyo, te man-
gurug kid na te Hesus.

*Ya Pangikatupag Na Hudyo Kiden Te Es-
teban*

8 A ya iningwa para ni Esteban hapa a
addu ya nehuga na nga nagpaka-latan na
tolay kiden gafu ta panguffun na Namaratu
tentu, te pake mapasinapān ta pakapangwa
na.
9 Ammi intu dulay, te ya Hudyo kiden
nga makigimung ta kapilya na kinan da en
Naubadan kiden, ikid na kadwan kiden nga
taga Sirene, ikid na Alehandra a nakitapil
kid hapa tentu. A itta hapa ya kahulun da
nga taga Silisya ikid na Asya. A sa ikid ya
nakidibati te Esteban,
10 ammi aweda maabak ya tabbag na en
tekid gafu ta pakapangwa na en nga neatad
na Kahalwa na Namaratu.
11 A gafu ta kumanen a nagita kid ta ma-
madpadulay tentu, a tinandanan da kid ta
melemad, petta isaned da ya pamadpadu-
lay da tentu. A ya inuhohug da nga nesaned
da a

"Pake nadangag mi ya nepadangag ni
Esteban, a padpadulayan na haman ya gi-
nafu tamen Moses pase Namaratu ewan,"
kunda.

12 A yen ta nagpatun hapa ya tolay kiden
ikid na kalalaklakayan na Hudyo kiden, a
enda mantu ginafut i Estebanen kapye da
nedarum ta atubang na pinakadakal da ki-
den.
13 Ammi dana neparan da ya laddud kid
na tistigu, petta padpadulayan da para i
Estebanen. Te ya laddud da en a

"Kanayun idadula na haman ya lintig
na Namaratu kontodu simbaan na in ta
isin Herusalem.

14 Te ya kinan na en Hesus nga
taga Nasaret a intu kan sangaw ya
mangikutkutet ta simbaanin yan, yaga talin
na kan sangaw ya gagangay tam kiden nga
nebilin ni Moses tekitam," kun na laddud
da.
15 A ya pinakadakal kiden nga mag-
imbestigar tentu a nilaladdangan da ya
mukat ni Esteban, te pake makillat ta ku-
man na mukat na anghel.

7

Ya Bida Ni Esteban

1 A ya pohut na mayor na padi kiden tentu
a

"Kakurugan hud ya nabida da en teko
ta ayanen?" kunna.

2 A ya tabbag hapa ni Esteban a intu yan:

"Kahkahulun ku ikid na am-amang ku,
a attaman muy haen ya magdangag ta
tabbag kin tekamuy, te ta palungu na
araw a nakipaita kan ya Namaratu ewan
nga seppakapangwa ta ginafu tamen
Abraham ta iten Mesopotamya ta awena
para la umalit ta iten Haran.

3 A ya uhohug na tentu a

'**Pagtugutā**n **muy na ya lugar
muyin ikid na kahulun muy kidin,
te umalit kanan ta takwan na lugar
nga ipaitak sangaw teko,**' kunna kan
na Namaratu tentu.

4 "A gafu ta kumanen a nagtugutan nig
Abraham ikid nig dama na en ya lugar
na kagitta da kiden taga Kaldeya, a pa
nagyan kid bit ten Haran. Ammi ta pasi
na dama na en a pinagdulot na Namaratu
ig mina Abrahamen ta lugarin yan nga
pagyanan tam ta ayanin.

5 Ammi awan para la ten ta neatad na
Namaratu tentu ta lutak na maski ta assang
la, ammi nekari na hala ta intu sangaw ya
makākwa ta lutakin yan kontodu anak na
kiden ikid na ngamin simsima na kiden,
ammi awan para la ten ta anak na.
6 "A sangaw ta paguhohug ha na Nama-
ratu tentu a nebar na ta
'**Pake umaddun sangaw ya sim-
simam kiden, ammi magyan kid
sangaw ta takwan na lugar nga
pake adayu ta isin, a pagzigā**tan **na
kid sangaw na makā**lutak **kiden ten,
te persan da kid sangaw nga mag-
tagabu tekid abat ta appatagatut na
darun.**
7 **Ammi am nagpasan ya ap-
patagatut na darun a pa-gangan
ku hapa ya magpatagabu kiden
tekid, a makatugut hala sangaw
ya simsimam kiden ta iten, petta
dumatang kid hala sangaw ta isin na
lugar, petta makidafu kid sangaw
teyak ta isin,**' kunna kan na Namaratu
tentu.
8 "A sangaw gafu ta pakitahatu na Na-
maratu te mina Abrahamen, a nebar na
ta mabanggit mina kontodu ngamin ki-
den anak na ikid na simsima na nga lālāki,
te yen kan sangaw ya pagnonotān da ta
tulag na en tekid. A ta nepaganak mantu
nig Abraham te Isak a binanggit na mantu
ta mekawalu en araw na, a kumanen
hapa ya iningwa ni Isak ta anak na en
Hakob, a kumanen hapa ya iningwa ni
Hakob ta mafulu duwa kiden anak na, te
ikid ya napopolu kiden dadagkal tam.
9 "Ammi tekiden dimmadagkal a
nekatupag da ya wagi da en Hose gafu
ta passil da tentu, a yen ta ginafut da, a
nelaku da ta kadwan kiden tolay, petta
alapan da ta iten Egipto. Ammi nehulun
hala ya Namaratu tentu,
10 a nekerutan na hapa ta ngamin
nagzigatan na, a inatadan na hapa ta
malalaki na nonot petta amu na ya du-
matang. A ta pakkamu na Ari na Egip-
tano kiden ta pakapangwa ni Hose en, a
pinātā-nāng na hapa, te pinagbalin na ta gu-
bernador ta ngamin lugar na Egipto, yaga
nepataron na tentu ya ngamin kiden kwa
na.
11 "A sangaw itta ya dakalen bisin
ta ngamin na lugar na Egipto pase
nagyanan na gingginafu tam kiden ta iten
Kanaan, a pake nepallat ya zigat na tolay
kiden, gafu ta awan ta maapagan da ta
kanan da.
12 Ammi ta nepakadamag ni mina
Hakob ta itta ya nauknud da nga kanan ta
lugar na Egipto, a dinob na mantu ten ya
anak na kiden, petta gumātāng kid ta kanan
da, a yen ya gafu na neange da ten.
13 A sangaw ta kapidwa na neange da
a nagginginafu i Hose tekid, a yen la ya
pakkamu da ta intu hala ya wagi da en nga
nelaku da ta idi, ikid na pakkamu na ari en
ta kahulun na kiden ni Hose.
14 A sangaw nepaalap ni Hose ya dama
na en ikid na ngamin kiden kahulun na, a
dumatang kid hapa ten, a pitufulu lima kid
ngamin.
15 A sangaw ta kala-laay ni Hakoben a
nasi hapa ta lugar na Egipto, a kumanen
hapa ta anak na kiden nga gingginafu tam
ta kala-laay da.
16 Ammi neange da ya bari da ta dana
agyan da en ta lugar na Kanaan, a netanam
da kid ta lugar na Sikam ta kweba en nga
ginatang ni mina Abrahamen ta anak ni
Hamor ta idi.
17 "A ta kabalinan na kumanen a
imaddu la imaddu ya gingginafu tam
kiden ta iten Egipto abat ta magge
nagpasan ya appatagatut na darun
nga dana nebar na Namaratu te mina
Abrahamen.
18 Ammi intu dulay te pumatalin ya
takwan na ari nga awan makkamu te Hose
en,
19 a inuyoyungan na ya gingginafu tam
kiden, petta pake mazigatan kid, te pinersa
na kid nga mangiwarad ta asitay da kiden,
petta awan mina ta matolay ta anak da.
20 "A ye-yen hapa ya kaarawan na
nekeanak ni Moses, a pake ispot na asitay.
A mappya hapa te netagu na dadagkal na
kiden ta umag na bali da abat ta tallu na
hulan.
21 Ammi ta nepangitagu da tentu ta pin-
git na karayanen a neitan na anak na ari
en nga babbay, a inalap na ta bali na, a
pinadakal na hapa, te nekwenta na ta anak
na.
22 A gafu ta kumanen a netuldu da i
Moses ta ngamin kiden amu na Egiptano
kiden, a nagbalin ta pake malalaki na tolay
ta ngamin uhohugan na ikid na tarabaku
na.
23 "A sangaw ta mekappatafulu darun
na, a nanonot na ya ange ta kagitta na ki-
den nga Istralita, te ikerutan na kid mina
gafu ta mazigatan kid.
24 A nesimmun na ya takday tekid,
ammi talamanan na Egiptano, a yen ta
pinapasi ni Moses ya Egiptano en, petta
mekerutan ya kagitta na en nga Istralita,
25 te pahig na ta amu na kagitta na
kiden ta intu ya mangikerutan tekid nga di-
nob na Namaratu ewan. Ammi intu dulay,
te aweda haman amu,
26 a sangaw ta lalakwat a umange ha i
Moses nakipaita ta kagitta na kiden, a ned-

datangan na ya duwa tekid nga nagtapil, a
ginamman na kid.
‘**Anu haman ya kukwan muy O,**
kunna hud sina ya tarabaku na
magkakahulun,’ kunna kan tekid.
27 Ammi ya namepegafu en nakitapil ta tak-
dayen a netu-bang na hapa i Moses, a
‘**Iko hud ya makkamu tekami,**
28 **o papasin nak de ta kuman**
na nepagpapasim ta Egiptano en ta
karabi?’ kunna hapa kan te Moses.
29 A gafu ta uhohug na en a nagburung na
i Mosesen, te ittan mantu ya nakaita tentu,
a yen ta nagtammang na ta pake adayu. A
nagyan ta lugar na Midyan, a yen hapa ya
nangatawan na, a naganak kid ta duwa na
lalaki.
30 “A sangaw ta nepagpasa ha na ap-
patafulu na darun ta iten Midyan a itta
i Mosesen ta kalafukanen ta bikat na
Bagetayen Sinay, a nakipaita kan ya
anghel tentu ta agyan na kalakayu en nga
umagātang.
31 A ta nepakaita na kan ta kalakayu en
a nagpaka-lat kan hapa, te awena haman
maapang na kayu en. A pake imabikan
mantu, petta pake itan na ta mappya, a
nadangag na kan ya ngahal na Namaratu
nga maguhohug tentu.
32 ‘**Moses, iyak ya Dyos na ging-**
ginafum kiden mina Abraham ikid
ni mina Isak, ikid ni mina Hakob,’
kunna kan tentu,
ammi nagpapilpig na i Moses ta higal na, a
awenan itan ya afuyen gafu ta talaw na.
33 A ya uhohug kan na Namaratu tentu a
‘**Moses, azim na ya sapatos mina,**
te lugar na Namaratu ya lutakin nga
nagtayukam.
34 **A dangagam hapa ya ibar ku**
teko, te naitak na ya pagzigātān na
tolay ku kiden ta iten Egipto, a
nadangag kun hapa ya panalasigak
da, a yen ta itta yak sin, te ikerutan
ku kid.
A magparan kan mantu, te doban
ta kan tekid,’ kunna kan ha na Nama-
ratu tentu.
35 “A maski i Moses ya inawe na
kagitta na kiden, te ‘Iko hud ya makkamu
tekami,’ kunda, a intu hala ya pinatoli
na Namaratu tekid, petta ikerutan na kid
ta lugar na dafu da. Te yen ya uhohug na
anghelen nga nakipaita te Moses ta agyan
na kalakayu en nga gumatang.
36 A i mina Mosesen mantu ya nangi-
tugut ta gingginafu tam kiden ta lugar na
Egiptano kiden gafu ta pakapangwa na en,
te addu ya nehuga na ta agyan da en, ikid
na Bebayen Darag, a sangaw ha ta kalafuka-
nen nga nagpalelehutan da abat ta appata-
fulu na darun.
37 A intu hapa ya nanglavun tekid, ta
‘**Itta sangaw ya patudunan na**
Namaratu ta takwan na paguho-
hugan na tekamuy ta kuman na
nepagpatudun na teyak, ammi
kagitta muy hala ya patudunan na,
a intu hala sangaw ya kurugan muy,’
kunna kan tekid.
38 “A ta nepagaammung na gingginafu
tam kiden ta fun na Bagetayen Sinay
ta kalafukanen a i mina Moses hapa ya
pinakasimuk da ta anghelen, a kumanen
hapa ta tolay kiden, te nepadangag na
tekid ya uhohug kiden mangtolay, petta
ituldu na kid hapa ta dadagkal tam kiden
kontodu ikitam nga simsima da.
39 “Ammi gafu ta kabayag ni Moses
ta utun na bagetayen nga magdangag
ta anghelen a nagtalekudan na dadagkal
tam kiden, te sinoysoy da, te tagasingatan
da la ya magyan ta lugar na Egipto.
40 A ya nebar da te Aron nga kaka ni
Mosesen a
‘**Mamadday ka ta sinang dyos tam,**
petta ituldu na kitam ta angen tam,
te awetam haman amu am anu ya
nakkwa te Mosesen,’ kunda tentu.
41 A ya dyos nga pinadday da a sinang
baka, a yen ya atangan da, a pake nekata-
lak da ya pinadday da en.
42 A gafu ta nagtalekudan da ya Nama-
ratu ewan, a nagtalekudan na kid hapa, te
pinaguray na kid nga magdayaw ta mag-
magannud kontodu bitwan kiden ta lan-
git ewan. A ya uhohug na Namaratu ta
nepangihuya na tekid a yen ya nesurat na
aglavunen Amos ta kumanin:
‘**O, ikamuy nga Istralita, Iyak hud**
ya nangiatangan muy ta baka muy
kiden tekamuyen nagyan ta kala-
fukanen,
43 **te intu la nekatalak muy ikid**
na dinayawan muy ya sinang bali
ni Moluk ikid na sinang bitwan ni
Repan nga pinadday muy.
A awek mantu ituluk ta pagyanan
muy ya lutakin yan, te padayun
ta kam sangaw ta taakub na
Babilonya, petta mapa-gang kam,’
kunna kan na Namaratu tekid.
44 “A ta kada umalit ya gingginafu tam
kiden ta kalafukanen a nehulun da hapa
ya tolda en nga nakipaitan na Namaratu
tekid, te yen ya nepapadday na Namaratu
tekid ta kuman na plano na en nga ne-
paita na te Moses ta utun na Bagetayen.
45 A sangaw tentu en nasi i Moses kon-
todu kadadagkalan na kiden a inalap na
anak da kiden ya tolda na Namaratu, a netu-
lud ni Hoswe ta lugarin yan nga pagyanan
tam ta ayanin. A ginubatan da ya lutakin
yan, te inuffunan na kid na Namaratu nga

mangpatugut ta palungu kiden makākwa. A
yen ta nedatang nig Hoswe ya tolda na en ta
isin, a nagyan la sin abat ta araw na ginafu
tamen Dabid.
46 A gafu ta talak na Namaratu te mina
Dabiden a pinalubusan na nga magpapad-
day ta bagu na bali na Namaratu nga ispot
nga pake maladda.
47 Ammi ya anak na en Solomun ya
mayor na nangpatayuk ta bali na Namaratu
ta kabalinan na pasi ni dama na en Dabid.
48 "Ammi maski kunna ten, kahkahu-
lun, a awetam mina pahig ta pagyanan na
Namaratu ewan ya pinadday na tolay, te
dangagan muy ya uhohug na Namaratu
nga nesurat na aglavun na en:
49 '**Ya langitin ya pagtuttudan ku, a
ya lutak ya ilubeg na takkik kidin. A
had kukummuy mantu mamadday
ta bali nga pagyanan ku?**
**A had sin para ya pangpaddayan
muy ta pagiddan ku?**
50 **Te iyak haman ya namadday
ta ngamin langit ikid na lutak ikid
na ngamin magyan tekid,**' kunna
haman.
51 "Ammi ya dulayen tekamuy," kun
ni Esteban tekid "a maningbangngag
kam garay ta uhohug na en, te matuyag
haman ya ulu muy. A soysoyan muy la
ya Kahalwa na Namaratu ta kuman na
dadagkal tam kiden.
52 Itta hud ya maski takday na aglavun
na Namaratu nga awena tinapil na
dadagkal tam kiden ta idi, te dinugiman
da kid ngamin. Yaga pinapasi da para ya
kadwan nga dana nangibar ta iange na
Anak na Namaratu, otturu intu hala ya
pinadadakat muy ta taga Roma kiden petta
papasin da.
53 Ikitam haman ya inatadan na Na-
maratu ta lintig na kiden nga nedagut na
anghel kiden ta dadagkal tam kiden, ammi
awemuy garay netug ya nesirak da teki-
tam," kun ni Esteban tekid,
a nagimmang na hapa nagbida tekid.

Ya Pangpapasi Da Te Esteban

54 A ta pakadangag na Hudyo kiden ta in-
uhohug ni Estebanen tekid a pake nagpatu
ya nonot da, a kuman na hattokan da gafu
ta poray da tentu.
55 Ammi gafu ta napasinapān ta Kahalwa
na Namaratu a tumangad la ta langit, a
naita na kan ya dakar na Namaratu ewan
ikid ni Hesusen nga umatayuk ta hebing na.
56 "Yo, itan muy," kunna, "mahukatan
na ya langit ewan, a umatayuk kad ya To-
layen Taga Langit ta hebing na Namaratu
ewan," kunna.
57 Ammi pake giaggayan ya tolay kiden,
a tinappanan da ya bangbang da, petta
aweda madangag ya uhohug na en. A
sa naggagindan kid nga bumilag nga ange
nanggafut tentu,
58 a ginerger da ta lawan na ili petta pa-
pasin da ta batu. Ya nagladdud kiden tistigu
nga nangipapilit ta liwat na a gagangay ta
ikid ya mapolu mangwarad tentu, a dana
inazi da mantu ya salnuk na barawasi da,
petta awena magsalin na pangwarad da, a
nepaibbal da ya salnuk da kiden ta takday
kahulun da nga nagngagan te Salu, kapye
da winarad i Esteban.
59 A tekid namegafu nangwarad tentu a
nakimallak hapa.
"Ay Afu, alapam na ya kahalwak,"
kunna,
60 kapye na hapa namalentud ikid na na-
gayag ta masikan.
"Ay Afu, awem la nonotan ya liwat da
in teyak," kunna, a nasin.

8

Ya Pakitapil Ni Salu Ta Mangurug Kiden

1-3 A ta kabalinan na kumanen a umange
ya kadwan lalaki na Namaratu, a enda in-
alap ya bari ni Esteban, petta itanam da, a
pake tinangtāngitān da. Ammi te Salu a pake
natalakan ta pasi na en, a yen hapa ya gafu
na pakitapil na ta ngamin kiden mangurug,
te maski enna kid sarokan ta bali da kiden,
a gergeran na kid iuhet, ngamin lālāki pase
bābāy, a enna kid pebalud. A yen hapa ya
nepagtatugut na mangurug kiden ta ili na
Herusalem fwera ta turin kiden, te pake
pagzigātan na kid ni Salu. A naggugungay
kid abat ta ngamin paglelehut ta lugar na
Hudeya ikid na Samariya.

Ya Pangipadangag Ni Felipe

4 A ya iningwa na mangurug kiden nagu-
gungay a nepadangag da hala ya damag ni
Hesus ta ngamin kiden lugar nga nagdu-
lotan da.
5 A ya takdayen tekid nga nagngagan te
Felipe a umange ta takday na ili ta lugar
na Samariya, a nepadangag na ya damag ni
Hesus nga Mangikerutan tekid.
6 A tekiden nakaita ta pakapangwa na
Namaratu nga nepehuga na te Felipe a pake
pakolangan da ya magdangag ta bida na en,
7 te pinatugut na ya addu na anitu ta
seanitu kiden, a wawwayway da nagauhet.
A pinagmappya na para ya addu na awan
makahehit ikid na pilay.
8 A pake matalakan ya tolay kiden ta ili in
yen.
9 Ammi dana itta hapa ten ya tak-
day lalaki nga nagngagan te Simon, a
neparparayag na ya amu na, te malalaki
kan magmadyik. A pake nagpaka-lat hapa
ya ngamin tolay taga Samariya ta madyik
na en.

10 A sa mangurug bit ya ngamin pobre
pase naba-nang tentu, te
"Intu ya pakaitan ta Dyos nga seppaka-
pangwa," kunda.
11 A pake pakolangan da ya mangdan-
gag tentu, te addet ta nabayag na araw a
kanayun mangipaita ta pagpaka-latan.
12 Ammi ta ange ni Felipe nga mangi-
padangag ta damag na pangikerutan na
Namaratu ikid na ngagan ni Hesus Kristu,
a addu hapa ya nagbabawi ta lālāki pase
bābāy, a nazigut kid hapa gafu ta pangurug
da te Hesus.
13 A nangurug kan hapa i Simon, a tentun
nabalin nagzigut a nehulun hapa te Felipe,
a pake nagpaka-lat hapa ta ngamin kiden
nehuga ni Felipe ta tolay kiden.
14 A sangaw ta pakadangag na turin kiden
nga nasirak ta ili na Herusalem ta man-
gurug na hapa ya taga Samariya kiden ta
uhohug na Namaratu a dinob da hapa ig
Pedru ikid ni Hwan, petta enda uffunan i
Felipe.
15 A ta datang da ten a nepakimallak da ya
bagu kiden mangurug, petta mapasinapān
kid hapa ta Kahalwa na Namaratu,
16 te maski nabalin kid na nagzigut ta
ngagan ni Afu Hesus a aweda para la ma-
pasinapān ta Kahalwa na Namaratu.
17 A ta nepangisagpaw hapa nig Pedru ta
kamat da tekid a mapasinapān kid hapa.
18 A ta pakaita ni Simon ta mapasinapān
ya tolay kiden ta Kahalwa na Namaratu
gafu ta pakapangwa na turin kiden, a passi-
lan na hapa ya kuman na pakapangwa da,
a enna hapa igawat ya pirak ta pangibar na
en tekid.
19 "Atadan dak haen ta kuman na paka-
pangwa muy, petta mapasinapān hapa ya
kesagpawan na kamat ku ta Kahalwa na
Namaratu," kunna.
20 Ammi pake nehuya ni Pedru:
"Pade la maapang ya pirak mina nga
mehulun teko ta pangtaguhali na Nama-
ratu, te pahig mu ta mapagam ya iatad na
Namaratu ewan.
21 Awan mantu ta kesipatam ta uhohug
na Namaratu, te awena haman megitta na
nonot mu tentu.
22 Magbabawi ka mantu ta liwat mu, a
makimallak ka ta Namaratu ewan talo am
pakoman na ka ta negakkad na nonot mu,
23 te maitak ta mefulot ya passil na
nonot mu, a megalut ka para la ta pagli-
watam," kunna tentu.
24 "Ay Apo, pakimallak dak haen ta Na-
maratu ewan, petta awena sangaw mag-
dulot na pangigaged men teyak," kunna
hapa ni Simon.

Ya Pangidob Na Anghel Te Felipe

25 A ta nekabalin da ten a pa nagyan
bit ig Pedru ta iten, te naghahulun kid ni
Hwan ikid ni Felipe nga mangipadangag
para ta damag ni Hesus, ikid na mangituldu
ta uhohug na Namaratu. A sangaw tekiden
nagtoli ta ili na Herusalem a sage nagsibal
kid ta babali na Samariyano kiden ta inange
da en, petta ipadangag da ha ya damag ni
Hesus tekid.
26 A sangaw itta ya anghel na Namaratu
nga ange maguhohug te Felipe;
"Umakkat kan Felipe, te e kan ta
kalsada en nga magpaabagatan ta ili na
Gaza nga mangrugi ta ili na Herusalem,"
kunna kan tentu.
27 A kuman na awena maaange na kalsada
in yen, ammi umakkat hala i Felipe nga
umange ta agyan na kalsada en. A ta datang
na a itta hala ya takday kalesa ta unnan
na en nga dumayum ta abagatan, a itta ya
lalaki nagtakay. Intu kan ya magtaron ta
ngamin kaba-nang na babbayen ari ta lugar
na Etiyopya ta pake abagatan para.
28 Ammi dana immangen ta ili na
Herusalem nga nakigimung ta agyan na
simbaan na Hudyo kiden, a magtolin hapa
ta agyan na en, ammi nagatākay la nagbasa
ta lebru ni mina Isayasen nga takday
aglavun na Namaratu.
29 A ta nepakaita ni Felipe ta kalesa en a
naguhohug hapa ya Kahalwa na Namaratu
tentu;
"Umabikan kan, Felipe, ta kalesa ewan,
a makitunud ka la tentu," kunna.
30-33 A nagbilag mantu i Felipe addet ta
pake timunud ta kalesa en, a dadangagan
na la ya lalaki en magbasa ta lebru ni mina
Isayas. A ya uhohug kiden nga basan na a
"**Timuluk la tekid ta kuman na
kalneru en nga alapan da ta agyan
na pangpartin da en tentu.**
**A parigan na para ya urbun na
kalneru nga awan magsitang am usi-
pan da ya dutdut na kiden.**
A pake amāmatan **da para, te awan
haman ta pake mangibar ta katu-
nung na.**
A ta ikāttolay **na kiden awan
haman ta pangkenga da tentu, te
ituluk da la ta masi,**" kun na pagbasa
na en.
A ya uhohug ni Felipe ta lalaki en a
"Amum de ya ikayat na uhohugan na
binasam?" kunna.
"Awek haman amu am awan ta mangi-
tuldu teyak," kun na hapa na lalaki en,
otturu pinagtakay na hapa i Felipe, petta
ituldu na ya binasa na en.
34 "A inya hud na tolay ya bidan na
nagsuraten, ya bari na en hapa la, ono
takwan na tolay?" kunna ha te Felipe.

35 A pinegafwanan ni Felipe ya suraten binasa na, petta pake ipadangag na tentu.
"Ya nagsuraten ta binasamina a linavun na ya pasi ni Hesusen nga Anak na Namaratu ewan," kunna,
otturu nepadangag na hapa ya katolay na en.
36 A tekiden para la nakatugtugut ta kalsada en a nadatang da ya wer, a
"Itam awa itta kad danum sin, awena de dulay am zigutan nak?" kun na lalaki en tentu.
37 "Awena dulay am pake itug mu ya pangurug mu," kun ni Felipe.
"A mangurugak ay ta Anak hala na Namaratu i Hesusen nga Mangikerutan," kunna hapa.
38 A sangaw pinagimmang na ya kalesa na en, a azo dumagut kid ta danumen, kapye na zinigut ni Felipe ya lalaki en.
39 A tekiden gimon a ka-ma la limmitap i Felipe, te pinalitap na Kahalwa na Namaratu, a awenan naita na lalaki en. A nagtakay la ya lalaki en ta kalesa na en, a nagayayat la dumayum ta agyan na en.
40 Ammi te Felipe a nakipaita ha ta adayu ta ili na Azotu. A dumayum na hapa ta ili na Sesariya, ammi nedulot na la ya mangipadangag ta damag ni Hesus ta kadwan kiden ili ta inang-ange na.

9

Ya Pangurug Ni Salu

1 A ta nepaggugungay na mangurug kiden ta pasi ni Esteban a pake pagzigātan na kid para la ni Salu, te ikayat na kid papasin.
2 A yen ta umange nangpasurat ta mayor na padi kiden, te petta itta ya ipaita na ta makkamu kiden ta kapilya na Hudyo kiden ta ili na Damasku. Te am itta ya makigimung tekid nga mangurug te Hesus a gafutan na kid, kompormi am lalaki ono babbay, a idatang na kid sangaw ta agbaludan ta ili na Herusalem.
3 A ta nepakaalap na ta surat na padi en a nagtugut hapa nga dumayum ta ili na Damasku kontodu kahulun na kiden. Ammi tekid umab-abikan ta ili a nepagkama ni Salu ya pake masikan na killat ta bikat na en nga nagafu ta langit, a nahunnak ta lutaken.
4 A sangaw nadangag na ya nangbar tentu:
"Salu, Salu, anu haman ta igakkad nak?" kunna.
5 "A inya ka, Afu?" kunna hapa na tabbag na.
"I Hesusak, a iyak ya igakkad mu.
6 Ammi magtayuk kan, a magdulot ka hala ta ili, a mebar sangaw teko ya kwam," kunna tentu.
7 Dana nagimmang hapa ya kahulun na kiden, a aweda nakasitang gafu ta talaw da ta naguhohugen, te awan haman ta naita da ta tolay.
8 A nagtayuk mantu i Salu, ammi tentu en limmaddang a awenan haman makaita. A ginemidan na mantu na takday kahulun na, a nee da ta ili na Damasku.
9 A nagyan la ten nagdaram abat ta talluhaw, a awena kad nangnangan ikid na uminum.
10 A ta ili na Damasku a itta hapa ya lalaki en mangurug nga nagngagan te Ananayas, a nagmatakar kan i Afu Hesus tentu.
"Ananayas," kunna kan tentu.
"Anu yen, Afu?" kunna hapa kan.
11 "Umakkat kan, te e ka ta kinan da en kalsada nga matunung, a apagam ya bali ni Hudas, a damagam sangaw ya nagngagan te Salu nga taga Tarsu, te itta ten makimalmallak,
12 a naita nan ya alinum nga imunnan ange mangisagpaw ta kamat mu ta ulu na, petta makaita ha," kunna kan ni Hesus te Ananayas.
13 "Ahu, pake dulay ye-yana na tolay, Afu, te ya nadamag ku tentu a pake dulay kan ya iningwa na ta tolay mu kiden ta ili na Herusalem.
14 A yen kan ta umange hapa sin, te dinob na kan na mayor na padi kiden, petta gafutan na kan ya ngamin kiden makimallak ta ngagam," kunna hapa na tabbag ni Ananayas.
15 "Maski kumanen, a e ka hala, te intu hala ya pinilik ta magserbi teyak, petta ipadangag na sangaw ya ngagan ku ta Hudyo kiden ikid na Hentil kiden pase ari da kiden.
16 A dana ipakamuk hapa tentu ya ngamin attaman na ta pangipadangag na ta ngagan ku," kunna kan ni Hesus tentu.
17 A gafu ta kumanen imangen i Ananayas, a tentu en nakasarok ta bali en nga nagyanan ni Salu, a enna nesagpaw ya kamat na ta ulu na en. A ya nebar na tentu a
"Kabagis Salu, yen ta itta yak sin, te i Afu Hesusen nga ange nakipaita teko ta angemen ta isin a dinob nak hapa teko, petta makaita kan ha, anna mapasinapān ka ta Kahalwa na Namaratu," kunna.
18 A ka-ma la narikna ni Salu ta itta ya nahunnak ta kuman na siksik na ikan ta mata na kiden, a nakaitan ha. A sangaw nagtayuk, te enna zinigut ni Ananayas.
19 A yen hapa ya nepangan na, a nagtolin ya pagsikan na bari na.

Ya Pangipadangag Ni Salu

A ta nekabalin na en a nedagga bit i Salu ta mangurug kiden ta ili na Damasku.

20 Ammi umange makigimung ta kapilya
na Hudyo kiden, te pake ipasikkal na tekid
ta Anak na Namaratu i Hesusen.
21 A ta pakadangag da ta uhohug na en
tekid a napopoyung kid na ta pagpaka-lat
da tentu,
"Bakkan hud ta intu ya nangtapil
ta makimallak kiden te Hesus ta iten
Herusalem? A awena hud umange ta isin,
petta gafutan na ya kahulun da kiden
ta isin, petta iange na kid ta atubang na
mayor na padi kiden?" kunda.
22 Ammi pake pinasikan na para ya pangi-
padangag na ta ngagan ni Hesus ta Hudyo
kiden ta ili na Damasku, a awan hapa ta
amu da ta itabbag da ta inuhohug na, te
pake nepasikkal na i Hesus ta intu hala
ya Mangikerutan nga dinob na Namaratu
ewan.

Ya Pagtoli Ni Salu Ta Herusalem

23 A ta nepagpasa na pigahaw a nag-
babidan na Hudyo kiden ya pangpapasi da
te Salu.
24 A sangaw nesaad da ya kadwan kiden
nga mangilakap tentu ta irwangan kiden na
ili en ta araw pase hiklam, petta papasin da
am lumattog. Ammi mappya te nadamag
na ya igakkad da tentu,
25 a enna mantu inalap na ituldu na kiden
ta hiklam, a netun da ta umag na kuribut,
kapye da neuhiyay ta lawan na batu en
alad, a nakatammang na.
26 A tentu en dumatang ta ili na
Herusalem a ikayat na ha makidagga
ta mangurug kiden, ammi netalaw da,
te aweda nekatalak ta negitta tekid nga
mangurug te Hesus.
27 Ammi ya takday tekid nga nagngagan
te Barnabas a nekallak na hala i Salu, a enna
netulud ta agyan na turin kiden, a binida
na tekid ya pakipaita ni Hesus te Salu ikid
na paguhohug na tentu ta kalsada en. A
binida na para tekid ya turad ni Salu nga
mangipadangag ta ngagan ni Hesus ta ili na
Damasku.
28 A gafu ta kumanen a pake pinagdu-
lot da, a nakipagyan tekid. A maturad la
mangipadangag ta ngagan ni Afu Hesus ta
ngamin ili na Herusalem.
29 A nakiuhohug otturu nakitabbag hapa
ta Hudyo kiden nga maguhohug ta agsitang
na Giregu, ammi igakkad da hapa papasin.
30 A ta nepakadangag na kabagis kiden ta
igakkad na Hudyo kiden, a hinulun da abat
ta ili na Sesariya, a sangaw pinalugan da ta
dakal na selayag, petta magdulot ta ili na
Tarsu nga dana agyan na.
31 A gafu ta kumanen a nagmappyan ya
kasasaad na mangurug kiden ta ngamin
lugar na Hudeya ikid na Galileya ikid na
Samariya, te awan na ta burungan da. A
nagsikan la nagsikan ya pangurug da, yaga
pake imaddu kid para ta panguffun na Ka-
halwa na Namaratu tekid, te kanayun lil-
likan da ya ikatupag ni Afu Hesus.

Ya Pagpasyar Ni Pedru Ta Lida Ikid Na Hoppe

32 A ya tarabaku ni Pedru hapa a umange
magpasyar ta mangurug kiden ta tagtakday
lugar. A tentu en dumatang ta mangurug
kiden ta ili na Lida
33 a nasimmun na ya takday lalaki nga
nagngagan te Enas, ammi imaidda la ta
dapan na en, te awena makahehit abat ta
walu darun.
34 A gafu ta kumanen a binaran ni Pedru.
"Enas, pagmappyan na ka ni Hesus
Kristu, magtayuk kan mantu, a appiyam
ya iddamina," kunna tentu,
a insigida nagtayuk.
35 A naita da hapa na ngamin kiden limugar
ta ili na Lida ikid na Syaron, a yen na hapa
ya gafu na pangurug da te Afu Hesus.
36 A ta ketta para la ni Pedru ta ili na
Lida a itta ya takday mangurug nga babbay
ta ili na Hoppe, a Tabita ya ngagan na,
ammi Dorkas ya pangingaganan na Giregu
kiden tentu. A mappya hapa na babbay te
kanayun ikallak na ya mazigatan.
37 Ammi intu dulay te nagtakit, a sangaw
nasi. A ta nekabalin da nangzigut ta bari na
en a negon da bit ta nagingutun na silid, te
ifunan da bit la addet ta enda pangitanam.
38 A gafu ta abikan hapa ya ili na Lida,
a nadamag da ta itta para ten i Pedru, a
nangidob kid mantu ta duwa na lalaki nga
ange mangalap tentu. A ta ange da en te
Pedru a nebar da tentu;
"Mangikallak ka kan, te magalistu ka
umange ta lugar mi," kunda tentu.
39 A nagganwat na mantu, a nehulun hapa
tekid.
A ta datang da ta bali en a pinagon da i
Pedru ta agyan na nasi en. Ammi dana itta
hapa ya balu kiden, te enda hapa itan ya
nasi en, a sa nagtatangit kid hapa. A nepaita
da hapa te Pedru ya barawasi da kiden nga
dinaget ni Dorkas ta katolay na en.
40 Ammi pinohet na kid ngamin, kapye
na namalentud nakimallak. A sangaw
imatubang ta bari na nasi en, a "**Tabita,
imivwat kan,**" kunna. A yen hapa ya
nepagladdang na. A ta pakaita na te Pedru,
a imivwat na hapa.
41 A inibbalan ni Pedru ya kamat na en,
kapye na pinagtayuk. A sangaw inayagan
ni Pedru ya mangurug kiden kontodu balu
kiden, a nepaita na i Tabita en tekid, te
natolay.
42 A alistu nesaned ya damag na katolay
na en ta ngamin ili na Hoppe, a addu hapa
ya mangurug te Afu Hesus.

43 A nagyan bit hapa ten i Pedru abat ta
addu na araw, ammi intu nagdulotan na ya
bali ni Simonen nga agpamaga ta la-las.

10

Ya Pagmatakar Na Anghel Te Kornelyu

1 A ta ili na Sesariya hapa a itta ya takday
suddalu nga nagngagan te Kornelyu nga
taga ili na Roma, a intu hapa ya kapitan da
ta kampo na suddalu kiden taga Itali.
2 A maski bakkan ta Hudyo a mamat hala
ta Dafu da ewan Namaratu, a kumanen
hapa ta kahulun na kiden. A kanayun
makimallak hapa i Kornelyu ta Namaratu,
ikid na mangikallak ta Hudyo kiden nga
mazigatan.
3 A sangaw ta takday araw ta alas tres ta
furab a makimallak i Kornelyu ta bali na
en, a ka-ma la nagmatakar kan ya anghel na
Namaratu tentu, a binaran na.
"Kornelyu," kunna kan tentu.
4 A nakagayanggang i Kornelyu ta talaw
na en tentu, a
"Anu yen, Afu?" kunna.
"Pake nonotan na ka na Namaratu
ewan gafu ta pakimallak mu tentu, ikid
na pangikallak mu ta ikāttolay mu kiden.
5-6 A mangidob kan mantu ta ange ta ili
na Hoppe ta bali ni Simonen nga agpamaga
ta la-las ta pingit na bebay, te paayagam ya
nagngagan te Pedru, te itta sangaw ya ibar
na teko," kunna kan na anghel tentu.
7 A ta nepagtugut na anghelen a inayagan
na mantu ya duwa na tagabu na ikid na
daddoban na en suddalu nga mamat hapa
ta Namaratu,
8 a binida na tekid ya nagmatakaren
tentu, kapye na kid dinob ta ili na Hoppe.

Ya Pagmatakar Na Ulat Te Pedru

9 A ta takday araw tekid para la medyo
adayu ta ili en, a itta la i Pedru ta ili na
Hoppe, a gimon hapa ta agpalanawan na
bali ta tangngan na araw, petta tatakday la
makimallak.
10 A sangaw nabisinan, a ikayat na man-
gan. Ammi tekid para la mangiparan ta
kanan na a netuggad na nagmatakaren
tarapal,
11 te kuman na sehahukat kan ya lan-
gitewan, a nagaak-akban kan ya kuman na
dakal na tarapal, a nagalutan ya kadadugu
na en.
12 A napannu kan ya tarapalen ta mag-
magannud na ayam kontodu ulag ikid na
mamanuk nga mehangat ta Hudyo kiden.
13 A itta hapa ya nangbar tentu.
"Pedru, magtayuk kan, te magparti ka
ta igupam," kunna kan.
14 "Atsi, awek O, Afu, te maski abat ta
kaabbing ku awek para nangigup ta ku-
man na mehangat kidina," kun ni Pedru.
15 "Awem ibar ta mehangat ya ituluk na
Namaratu," kunna kan ha na ngahalen.
16 A namillu kan ya nepangibar na ta
kumanen, a sangaw timullu ha ya tarapalen
ta langit.
17 A pake napopoyung i Pedru ta nag-
matakaren tentu, te awena para la amu am
anu ya ikayat na uhohugan. Ammi tentu
en para la mangnonot a ittan ya lālāki kiden
nga dinob ni Kornelyu, a nagtayuk kid na ta
irwangan na bali en,
18 a nangbar kid na.
"O, itta de i Pedru en sin?" kunda.
19 A ta ketta para la ni Pedru ta
agpalanawan na bali nga mangnonot a
nepagka-ma na ya uhohug na Kahalwa na
Namaratu tentu.
"Dumagut kan, Pedru, te itta ya tallu na
tolay nga magapag teko,
20 a awem magtalaw dumagdag tekid,
te iyak ya nangidob tekid," kunna kan.
21 Dimmagut mantu i Pedru, a
"Iyak ya apagan muy. Anu mantu ya
ange muy sin?" kunna tekid.
22 "A yen ta itta kami, te ya dafu mi
en Kornelyu a kapitan na suddalu, ammi
mappya hapa na tolay, te mamat ta Na-
maratu, a dayawan da hapa na kagittam
kiden Hudyo. A itta kan ya anghel na
Namaratu nga nagmatakar tentu, a nebar
na kan ta paalap na ka kan ta bali na,
petta dangagan na kan ya ibar mu tentu,"
kunda.
23 A pinagdulot na kid mantu ni Pedru ta
umag na bali, petta magammak kid. A
sangaw ta kalalakwatan na a nagganwat i
Pedru nga dimmagdag tekid, a nehulun na
hapa ya kadwan kiden mangurug taga ili na
Hoppe.

*Ya Pagpasyar Ni Pedru Ta Bali Ni Korne-
lyu*

24 A ta mekatallu en na araw ta datang nig
Pedru ta ili na Sesariya a dana ginawi ni Ko-
rnelyu ya kahulun na kiden ikid na kofun
na kiden nga mappya tentu, te ikatalak na
ta yen ya araw na datang nig Pedru.
25 A ta isarok ni Pedru a enna dinafung ni
Kornelyu, a namalentud ta atubang na en ta
kuman na mangdayaw tentu.
26 Ammi pinatayuk na hala ni Pedru.
"Awem mina mamalentud ta atubang
ku, te kagitta nak haman tolay," kunna.
27 A nagdulot kid na nagbida addet ta
agyan na tolay kiden naammung, pake
addu kid.
28 A sangaw naguhohug hapa i Pedru
tekid.
"Dana amu muy ya gagangay mi nga
Hudyo ta mehangat kami nga ange mag-
pasyar ta bakkan ta kagitta mi, ammi
itta ya nepaita na Namaratu ewan teyak,

petta amuk ta awek na mina idaduma ya
tolay.
29 A yen ta awek nagtalaw umange ta
isin tekiden nangalap teyak. A dangagan
kun mantu am anu ya nangayagan muy
teyak," kunna tekid.
30 A ya tabbag hapa ni Kornelyu a
"Mekappat na araw ta ayanin abat ta
nepakimallak ken ta alas tres ta furab a
pagka-mak la nga itta ya nagtayuk nga
lalaki ta atubang ku, a makatulang hapa
ya barawasi na, a binaran nak.
31 'Kornelyu,' kunna hapa teyak,
'Pake nonotan na ka na Namaratu
ewan gafu ta pakimallak mu tentu,
ikid na pangikallak mu ta ikāttolay mu
kiden,' kunna.
32 A ya uhohug na en para teyak a
'Mangidob kan mantu ta ange ta ili
na Hoppe ta bali ni Simonen nga ag-
pamaga ta la-las ta pingit na bebay, a
paayagam ya magngaganen ta Pedru,
te itta sangaw ya ibar na teko,' kunna
ha na anghelen teyak.
33 A yen ta pinaalap ta ka ta alistu, a
mappya te umange ka hapa. A dangagan
mi mantu am anu ya peuhohug na Nama-
ratu teko, te intu ya kuman na nagpakam-
pat tekami," kunna.

Ya Bida Ni Pedru Ta Bali Ni Kornelyu

34 A ya bida ni Pedru tekid a
"Kakurugan mantu ya nepakamu na
Namaratu teyak ta awan ta idaduma na
ta tolay ta ngamin paglelehut,
35 am awa pagdulotan na ya ngamin
mamat tentu ikid na mangwa ta mappya, te
maski am anu ya katolay da.
36 A ya uhohug na en nga nepepadan-
gag na ta Istralita kiden a pakoman na kid
na ta liwat da gafu ta pasi ni Hesus Kristu,
ammi bakkan la ta liwat da, am awa liwat
na ngamin, te intu hala ya pinagbalin na
Namaratu ta dafu na ngamin tolay.
37 Ammi dana amu muy de ya ngamin
dumatang ta lugar na Hudyo kiden, te intu
bit napolu i mina Hwanen nga nangipadan-
gag ta pangzigut na ta tolay kiden.
38 A sangaw dumagdag hapa i Hesusen
nga taga ili na Nasaret ta iten Galileya, a
pinasinapan na hapa na Namaratu ta paka-
pangwa na Kahalwa na en. A sinaned na
hapa ya ngamin kiden lugar na Hudyo ki-
den, a mappya la ya ngamin tarabaku na
ten, te pinagmappya na ya ngamin tolay
nga pinagzigat ni Satanas, gafu ta itta ya
Namaratu tentu.
39 "A ikami hapa ya mangipasikkal ta
ngamin tarabaku na, te nehulhulun kami
tentu abat ta ili na Herusalem addet
ta ngamin kiden lugar na Hudyo kiden.
Ammi maski kunna ten a pinagappa da
hala ta kayu, a nasi.
40 Ammi ta mekatallu en ahaw a tinolay
na hala na Namaratu ewan, a netuluk na
hapa ta makipaita tekami,
41 te bakkan ta ngamin tolay ya nakipai-
tan na am awa ikami la nga pinili na Na-
maratu, petta itta ya mangipasikkal ta ka-
tolay na. A kakurugan ta natolay hala, te
nakikkanan haman tekami ta pagtolay na
en.
42 A sangaw dinob na kami hapa nga
ange mangipadangag ta tolay kiden, petta
ipasikkal mi ta intu hala ya pinatudunan
na Namaratu nga magimbestigar sangaw ta
ngamin kiden natolay ikid na ngamin kiden
nagpasi.
43 A intu hala ya dana binida na
aglavun kiden na Namaratu ta palungu na
araw, te ya ngamin kiden mangurug tentu
a mapakoma kan ya liwat da kiden gafu ta
intu ya nangikaru," kun ni Pedru tekid.

Napasinapān Ig Kornelyu Ta Kahalwa Na Namaratu

44-46 Ammi ta paguhohug para la ni Pedru
tekid a ka-ma kid la maguhohug ta mag-
daduma na agsitang ta pangdayaw da ta
Namaratu ewan, te sa mapasinapān kid na
ta Kahalwa na Namaratu. A ya mangurug
kiden nga Hudyo nga nehulun te Pedru a
pake nagpaka-lat kid hapa ta pakadangag
da ta paguhohug na magsitang kiden, a
"Anu maatadan hapa ya Hentil kiden ta
Kahalwa na Namaratu?" kunda.
47 A ya uhohug hapa ni Pedru ta kahulun
na kiden a
"Itta hud ya makehangat ta pagzigut
na inin kid, bakawa naatadan kid haman
ta Kahalwa na Namaratu ta kuman na
ikitamen ta idi," kunna,
48 otturu nebar na hapa teg Kornelyu.
"Mappya ta mazigut kanan ta danum,
petta mepasikkal ya pakesipat muy ta
ngagan ni Hesus Kristu," kunna.
A ya uhohug da hapa te Pedru tekid na
nabalin nagzigut a
"Mappya mina ta awemuy la bit mag-
tugut, te maski magyan kam la bit sin,"
kunda tentu.

11

Ya Nepadamag Ni Pedru Ta Sakā Turin Na Kiden

1 A gafu ta pangurug nig Kornelyu ikid na
sakā Hentil na kiden ta uhohug na Nama-
ratu a nesaned ya damag na pangurug da
addet ta ngamin kiden lugar na Hudyo. A
yen hapa ya nepakadamag na turin kiden
ikid na kadwan kiden kabagis ta iningwa ni
Pedru.

2 A tentu en dimmatang tekid ta ili na
Herusalem a medyo nakitapil ya mangurug
kiden nga Hudyo tentu, a nehuya da.
3 "Anu haman ta nagtalekudam ya
lintig tam, te simarok ka haman ta bali
na Hentil nga awan nabanggit, yaga
nakikkanan ka para tekid?" kunda tentu.
4 A yen hapa ya pake nepangipadangag
na ta nakkwa tentu abat ta gafu na en, te ya
uhohug na tekid a
5 "Dana itta yak haman ta ili na Hoppe,
a makimalmallakak. A sangaw itta ya
nagmatakar teyak nga kuman na dakal
na tarapal, ammi nagaak-akban ta bikat
ken, a nagalutan ya kadadugu na en.
6 A pake itan ku ta mappya, a napannu
haman ta magmagannud na ayam kontodu
ulag ikid na mamanuk.
7 A sangaw itta ya nangbar teyak,
'Pedru, magtayuk kan, a magparti ka
ta igupam,' kunna haman teyak.
8 'Atsi, awek O, Afu, te maski abat
ta kaabbing ku awek para nangigup ta
mehangat teyak,' kunku hapa ay.
9 "Ammi ya tabbag hapa na nangbaren
teyak a
'Awem ibar ta mehangat ya ituluk na
Namaratum,' " kunna.
10 A namillu ya nepangibar na teyak, a
sangaw timullu ha ya tarapalen ta langit.
11-12 "A ta netattullu na en a ittan hapa
ya tallu na lālāki nga nagafu kan ta ili
na Sesariya, Ammi negindan hapa ya
uhohug na Kahalwa na Namaratu teyak
ta awek mina magtalaw nga dumagdag
tekid, te nedob kid kan nga mangalap
teyak, ammi bakkan kid ta kagitta tam
nga Hudyo. A dimmagdag kami mantu na
annam kidin kahulun ku nga taga Hoppe,
a nagdulot kami ta bali ni Kornelyu, te
intu ya nangpaalap teyak.
13 A sangaw binida ni Kornelyu ya nag-
matakar tentu nga anghel nga kima-ma
nagtayuk ta umag na bali na en. A ya
uhohug kan na anghelen a
'Mangidob ka ta umange ta ili na
Hoppe, te paayagam ya magngagan te
Pedru,
14 te ipadangag na sangaw ya ku-
rugam, petta mekerutan ka, te kumanen
hapa ta anak mu kiden, ikid na atawam,'
kunna kan na anghelen tentu.
15 "A mamegafu yak para la maguho-
hug tekid, a ka-ma la pinasinapan na kid
haman na Kahalwa na Namaratu ta ku-
man na ikitamen ta palungu.
16 A yen hapa ya nepakanonot ku ta
uhohug ni Afu Hesus ta palungu, te
'Maski zinigut na kanan ni Hwan a
mapasinapān kam hapa sangaw ta Ka-
halwa na Namaratu, petta mekustu ya
nepagzigut na tekamuy,' kunna haman
tekitam.
17 Ammi ta ayanen a pinasinapan na Na-
maratu ya Hentil kiden hapa ta kuman na
iningwa na tekitam ta nepangurug tam
te Afu Hesus. A am ikayat na mantu ya
Hentil kiden a anu mabalin ku? Iyak
hud ya manggamma ta Namaratu," kun
ni Pedru tekid.
18 A tekiden nakadangag ta bida na en
a awan na ta metabbag da ta pangihuya
da tentu, am awa dinayawan da hud la ya
Namaratu.
"A am kunna mantu ten a talaga ta
Hentil kiden hapa ya pagnonotan na
Namaratu petta magbabawi kid, petta
maatadan kid hapa ta magnayun angat,"
kunda.

Ya Pangurug Na Hentil Kiden Ta Ili Na Antiyoka

19 A ta pasi ni Estebanen ta idi a pake
mazigatan ya mangurug kiden ta ili na
Herusalem, te pake mefulot ya makitapil
kiden tekid. A yen ta nagkakattway ya man-
gurug kiden, a pake umadayu ya kadwan
kiden abat ta lugar na Funisya ta pingit na
bebay, a nagaddet ya kadwan para ta fugu
na Sipre, a ya ili na Antiyoka ya nagaddetan
na kadwan. A maski am had ya nagdu-
lotan da a nepadangag da hapa ya damag
ni Hesus, ammi intu la nangipadangagan da
ya kagitta da kiden Hudyo.
20 Ammi ya kadwan kiden mangurug nga
taga Sipre ikid na Sirene a umange kid hapa
ta ili na Antiyoka nga pake dakal na ili, a
nepadangag da hapa i Afu Hesus ta tolay
kiden ten nga magge dipuru Hentil.
21 A nehulun hapa ya pakapangwa na Na-
maratu ta pangipadangag da, a mangurug
hapa ya addu na Hentil, petta dumagdag
kid na te Afu Hesus.
22-24 A gafu ta pangurug da a nadamag
na mangurug kiden ta ili na Herusalem a
yen ta dinob da i Barnabas ta ili na An-
tiyoka, petta pasikkalan na ya pangurug da,
te mappya hapa na tolay, a dakal ya pan-
gurug na, a mapasinapān hapa ta Kahalwa
na Namaratu. A tentu en dimmatang a
matalakan hapa, te naita na ya bendisyon
na Namaratu tekid, ammi pake nebar na
tekid ta idulot da la ya pangurug da te Afu
Hesus, a pake imaddu para ya mangurug ta
Dafu tamen ta ili da en.
25 A gafu ta imaddun ya mangurug ki-
den ta lugar da a yen ta enna apagan ni
Barnabas i Salu ta ili na Tarsu, petta itta
sangaw ya kauffunan na nga mangituldu ta
mangurug kiden.
26 A tentu en nakaita tentu a nehulun na
ta ili na Antiyoka, a kanayun makigimung
kid ta mangurug kiden ten abat ta takday

darun, a netuldu da ya pake addu na tolay.
A ya mangurug kiden te Hesus Kristu ta ili
na Antiyoka a ikid ya popolu kiden mana-
ganan ta Kristiano.
27 A ta pagyan para la nig Barnabas ikid
ni Salu ta ili na Antiyoka a umange hapa ya
kadwan na pinaguhohug na Namaratu nga
taga Herusalem.
28 A ya takday tekid nga nagngagan te
Agabus, a pinasinapan na Kahalwa na Na-
maratu, petta lavunan na ya dakal na bisin
ta ngamin na paglelehut. A dimmatang
hala ya linavun na en bisin ta ketta ni Ari
en Klawdyo.
29 A gafu ta mazigatan ya mangurug ki-
den ta lugar na Hudeya ta bisinin yen a
yen ta nakanonot ya mangurug kiden ta
Antiyoka ta magpetulud kid ta iuffun da
tekid. A nangatad ya tagtakday tekid ta
kompormi la na meatad da.
30 A ta nepakauknud da ta ngamin iuffun
da a neatad da teg Barnabas ikid ni Salu,
petta ikid ya ange mangitulud ta piraken ta
kalalaklakayan na mangurug kiden.

12

*Ya Pangpa-gang Ni Ari Herud Ta Mangu-
rug Kiden*

1 A ta araw na bisinen a nepagafut ni Ari
en Herud ya kadwan kiden mangurug petta
pa-gangan na kid,
2 a pinaputulan na i Santiago nga kabagis
ni Hwan.
3 A gafu ta matalakan ya Hudyo kiden ta
pasi ni Santiago, a netubbat na hapa pa-
gafut i Pedru ta kaatubangan na Pyesta na
Simana.
4 A ta nepakagafut dan tentu a enda
nebalud, a matubtubbat ya tag-appat na
suddalu nga magtaron tentu. Te ya uray na
ari en a peuhet na sangaw am nabalin na
ya Pyesta na Simana, petta papasin da ta
atubang na tolay kiden.
5 Ammi ya kahulun na kiden nga mangu-
rug ta ili na Herusalem a pake nepakimal-
lak da hapa ta Namaratu.

Ya Pakauhet Ni Pedru Ta Agbaludan

6 A sangaw ta hiklam ta kaatuban-
gan na pangpohet da mina te Pedru a
masidug hapa sekakawad, ammi neker-
ing na duwa kiden suddalu, a duwa para
na suddalu ya magtaron ta irwangan na
agbaludanen.
7 A ka-ma la lumattog ya anghel na Na-
maratu, a pinagdakar na ya ngamin umag
na nakebaludan ni Pedru en. A sini-ged na
hapa ya hakbu ni Pedru petta mahukal.
"Alag mu magtayuk," kunna kan na
anghelen tentu,
a ka-ma la naubadan ya kawad na kiden.
8 "Aran magbarawasi kan, a magsap-
atos kan," kunna ha.
A ta nekabalin na nagsapatos a
"Magsalnuk kan, a dumagdag kan,"
kunna ha.
9 A imuhet na dumagdag ta anghelen, ammi
kuman na awena kurugan ya iningwa na
anghelen, te pahig na kan ta tarinap na yen.
10 A kumanen tinaliban da ya takdayen
suddalu nga magtaron ikid na mekaduwa
en ta mayor na irwangan, kapye da dim-
matang ta irwangan na landuk ta batug na
ili, a ka-ma la mahukatan ya irwanganen, a
imuhet kid. A nagtugut kid abat ta takday
na kalsada, a yen ya nangtugutan na anghe-
len tentu.
11 A yen la ya nepakamu ni Pedru ta
bakkan ta tarinap na am awa kakurugan.
"Kakurugan mantu ta dinob na Nama-
ratu ya anghel na en teyak, a nekerutan
nak ta igakkad nig Herud ikid na Hudyo
kiden teyak," kunna.
12 A ta pakarikna ni Pedru ta nakkwa
tentu a umange ta bali ni Mariya nga hina ni
Hwan Markus, ammi dana itta ten ya addu
na tolay nga nagaammung makimallak.
13 A nagtoktok i Pedru ta irwangan na bali
en, a enna nepa-na ni Roda nga takday na
tagabu ta bali.
14 Nengahalan na i Pedru, ammi awena
haman nehukat gafu ta talak na en, te alistu
hud la nagtoli ta agyan na tolay kiden, petta
ibar na ta itta hala i Pedru en nga imatayuk
ta irwangan, ammi aweda hapa kinurug.
15 "Anu maguyung ka, awem hud amu
ta mabalud," kunda,
ammi ipapilit na ta itta hala i Pedru ta ir-
wangan. A ya uhohug da ha a
"Mabalin ta intu de ya anghel na en nga
mangifun tentu?" kunda.
16 Ammi imatayuk para la ten i Pedru nga
nakatotoktok. A tekiden nangihukat a intu
kad, a pake masitang kid na ta talak da
tentu.
17 A pinagkamag na kid hapa, petta pake
madangag da ya ibar na, a binida na ya
nepangiuhet na Namaratu tentu ta agbalu-
danen.
"Bidan muy hapa sangaw te Santiago
ikid na kadwan kiden kahulun tam,"
kunna hapa,
kapye na nagtugut, te umange ta takwan na
lugar.
18 A ta kalakwatan na a pake magburung
na ya suddalu kiden nga magtaron, te awan
haman i Pedru ta nakebaludan na en.
19 A nepaapag na hapa ni Heruden, ammi
aweda naapagan. A pinohutan na hapa ta
nagtaron kiden am had kunda nga awan
nakarikna te Pedru. A gafu ta aweda amu

a nebar na ta mapapasi kid, a sangaw nagtugut hapa, te umange ta ili na Sesariya, a nagyan ta bali na en ten ta pigahahaw.

Ya Pasi Ni Ari en Herud

20 A ya tolay kiden nga taga Tiro ikid na Sidon a awan ta takwan na pangalapan da ta kanan da am bakkan ta lugar ni Herud. Ammi intu dulay te itta ya pangikatupagan na tekid, a yen ta nakanonot kid nga ange makikofun tentu, ammi pinolu da kinofun i Blasto, petta bidan na hapa ya pakikofun da ta ari en, te intu ya manaron ta bali na en.

21 A sangaw ta nagbabidan da en na araw a nagsalnuk i Herud ta salnuk na pagari na en, kapye na nagtuttud ta agtuttudan na en, a sangaw namegafu magbida ta tolay kiden.

22 A sa giaggayan hapa ya tolay kiden:

"Bakkan ta tolay ya maguhohugina, te intu haman ya takday na dyos," kun na aggay da, te pangikin da la tentu.

23 A natalakan hapa, te negitta da ta dyos. Ammi gafu ta awena kid nehuya a yen ta pinaluk na anghel na Namaratu, a nairat hapa ya ngamin na barbari na, a nasin.

24 Ammi pake mesaned para ya uhohug na Namaratu, te awan na ta manggamma, a imaddu para ya mangurug ta uhohug na en.

25 A ig Barnabas ikid ni Salu nga umange mangisaned ta iuffun na mangurug kiden taga Antiyoka a nebalin da hapa ya pangisaned da. A sangaw inalap da i Hwan Markus ta kahulun da, kapye da nagtugut ta ili na Herusalem, te magtoli kid na ta ili na Antiyoka.

13

Ya Pagpatudun Na Namaratu Te Pablu Ikid Ni Barnabas

1 A ta mangurug kiden nga magaammung ta ili na Antiyoka a aglavun ya kadwan anna mangituldu ya kadwan. A ya ngagan na kadwan a i Barnabas, ikid ni Simyon nga magngagan hapa te Niger, ikid ni Lusyo nga taga Sirene, ikid ni Manaen nga pinadakal ni Gubernador Herud, ikid ni Salu nga magngagan hapa te Pablu.

2 A ta takday araw tekiden mangdayaw ta Namaratu a aweda hapa pagkakan, te intu la nonotan da ya pakimallak da. A itta hapa ya nepeuhohug na Kahalwa na Namaratu tekid.

"Igungay muy ig Barnabas ikid ni Pablu, petta tarabakun da ya pangidoban ku tekid," kunna.

3 A aweda bit tagopan ya mangan, petta pakimallak da ig Barnabas ikid ni Pablu, a nesagpaw da hapa ya kamat da kiden ta ulu da, kapye da kid pinatugut.

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Fugu Na Sipre

4 A gafu ta Kahalwa na Namaratu ya mangituldu tekid ta angen da a nagtugut kid la, a dimmayum kid ta ili na Selusya ta bikat na bebay, kapye da nagbapor addet ta fugu na Sipre.

5 A tekiden dimmagut ta ili na Salamina a umange kid makigimung ta kapilya na Hudyo kiden, petta ipadangag da ya uhohug na Namaratu tekid, a intu hapa kahulun da i Hwan Markus, te uffunan na kid hapa.

6-8 A sangaw nesaned da ya uhohug na Namaratu ta ngamin paglehut na fugu en addet ta ili na Pafus, A ya gubernador na fugu en a nadamag na ya tarabaku nig Barnabas ikid ni Pablu, a ikayat na dangagan ya uhohug na Namaratu nga ipadangag da, a yen ta pinaayagan na kid ta bali na. Ammi itta hapa ten ya takday Hudyo sengagan na Elimas Baresus, a tabtabangan na ya pagipadangag nig Pablu, te ikayat na sansanatan ya gubernadoren petta awena kurugan ya uhohug nig Pablu. Amu ni Elimas ya magmadyik te tulad na aglavun.

9 Ammi i Pablu a pake napasinapãn hapa ta Kahalwa na Namaratu, a nagporay ya mata na en te Elimas.

10 "Iko ya anak na Satanas, te ikatupag mu ya ngamin katunungan. Intu la amum ya magladdud ikid na manguyoyung, te awem haman magimmang mangpakillu ta dalan na Namaratu.

11 Ammi pa-gangan na kan, te magdaram kan, a awem sangaw maita ya dakar addet ta mabayag," kun ni Pablu tentu.

A ka-ma la nagsugiram na ya itan ni Elimas, a kamkammatan na ya pakigemidan na.

12 A ta nepakaita na gubernadoren ta iningwa na Namaratu te Elimas a mangurug na hapa, te pake nagpaka-lat hapa ta netuldu nig Pablu gafu te Afu Hesus.

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Antiyoka Na Pisidya

13 A ta nekabalin da ta ili na Pafus a nagtugut ha ig Pablu ikid na kahulun na kiden, a naglugan kid ha ta selayag abat ta ili na Perga ta lugar na Pampiliya, ammi yen hapa ya nangtammangan ni Hwan Markus tekid, te magtolin ta ili na Herusalem.

14 A sangaw nagtugut hapa ig Pablu ikid ni Barnabas ta ili na Perga, te magdulot kid na ta takwan na Antiyoka ta lugar na Pisidya. A ta Sabadu a umange kid makigimung ta kapilya na Hudyo kiden, a nagtuttud kid,

15 te dangagan da bit ya mangibasa ta surat ni mina Moses ikid na surat na kadwan kiden aglavun na Namaratu. A ta kabalin na pangibasa na a itta ya dinob

na pinakadakal kiden ta ange mangibar teg
Pablu ta maguhohug kid hapa.
"Mappya, kahkahulun, ta magbida
kam hapa am itta ya ibar muy ta tolay
kidin," kunna.
16 A nagtayuk mantu i Pablu, kapye na
nagsenyas tekid, petta dangagan da ya ibar
na.
"Ikamuy nga Istralita, ikid na ikamuy
Hentil nga mamat ta Namaratu ewan, a
dangagan muy ya mabidak tekamuy.
17 Dana amu muy haman ya iningwa
na Dafu tamewan Namaratu ta palungu na
araw, te pinili na ya gingginafu tam ki-
den, petta tolay na kid. A tekiden nagyan
ta lugar na Egipto a pake pinakaddu na
kid. A sangaw pina-gang na hapa ya nag-
patagabu kiden tekid ta pakapangwa na en,
petta patugutan da ya tolay na kiden nga
pagzigātan da. A sangaw netugut na kid
hapa ta lugar na Egipto,
18 a inifunan na kid ta kalafukanen ad-
det ta appatafulu na darun.
19 A sangaw inuffunan na kid nga
mangabak ta pitu na nasyon ta lugar na
Kanaan, kapye na neatad ya lugarin yen
tekid, petta kwa da. A kumanen nagpasan
ya appatagatut a limafulu na darun addet
ta neange na dadagkal da kiden ta lugar na
Egipto.
20 "A ta kabalinan na a pinili na Na-
maratu ya tagtakday manaron tekid ad-
det te Samwel, a intu hapa ya napolu en
aglavun na Namaratu tekid.
21 A tentu en naglaklakay a nagadang
ya tolay kiden ta ari da, a pinili na Nama-
ratu i Salu nga anak ni Kis, a simsima hapa
ni mina Bendyamin. A i Salu mantu ya ari
da abat ta appatafulu na darun.
22 A ta nepangawe na Namaratu te Salu
a pinili na i mina Dabiden, petta intu ya ari
da, te ya uhohug na Namaratu tekid a
'**Intu la megitta ta nonot ku i
Dabid nga anak ni Dyesi, te kurugan
na sangaw ya ngamin patarabakuk
tentu,**' kunna.
23 "A ya simsima kiden hapa ni mina
Dabiden ya nagafun na Mangikerutanen
nga nekari na Namaratu tekitam, te intu
hala i Hesus.
24 Ammi dana imunnan bit tentu i mina
Hwanen, te nepadangag na ta magbabawi
mina ya ngamin tolay nga Istralita ta liwat
da kiden, kapye na kid zigutan.
25 A ta tanagay pagaddetan na tarabaku
ni Hwan a dana nepadangag na ya ange na
Mangikerutan ta tolay kiden.
'Iyak hud ya Mangikerutan nga
doban na Namaratu tekamuy, am awa
pumatalin hala sangaw teyak. A pake
atata-nang ammi teyak, te awek haman
megitta nga makitagabu tentu,' kunna.
26 "A yen mina ya nonotan tam,
kahkahulun," kun ni Pablu, "te ikitam
nga simsima ni mina Abraham, ikid na
ikamuy Hentil nga mamat ta Namaratu,
a ikitam haman ya nangipakkamun na
Namaratu te Hesusen nga mangikerutan
tekitam.
27 Te ya tolay kiden ta ili na Herusalem
ikid na pinakadakal da kiden a aweda
haman amu ta intu ya Mangikerutan nga
nekari na Namaratu tekitam, te pinapasi da
haman. Ammi aweda haman amu ta dana
nalavun ya pasi na ta surat na nanglavun
kiden, te maski am kanayun basan da ya
surat da kiden ta kada Sabadu a aweda
haman manonot ta ikid ya nangidulot ta
dana nalavun ta surat kiden.
28 Te maski awan haman ta napasikkal
da ta liwat ni Hesus a nepapilit da hala ya
pasi na te Gubernador Pilato.
29 A ta nepangpapasi dan tentu a na-
balin na hapa ya ngamin nalavun tentu ta
surat kiden, te itta ya umange nangidagut
ta bari na en ta kayu en nga nagappan na,
kapye da netanam.
30 Ammi tinolay hala na Namaratu
ewan,
31 a kanayun nakipaita ta kahulun
na kiden taga Galileya addet ta addu na
araw, te dana nehulun kid tentu ta ili na
Herusalem, a ikid na ya mangipasikkal ta
katolay na.
32-33 "A yen ta itta kamin hapa sin,
kahkahulun ku, petta madangag muy
hapa ya ipadamag mi tekamuy nga map-
pya. Te ya Mangikerutan nga nekari na
Namaratu ewan ta gingginafu tam kiden
a intu hala i Hesus nga dinob nan tekitam.
A gafu ta kumanen a pake nagdulot na te
Hesus ya inuhohug na Namaratu te mina
Dabiden nga nesurat na ta mekaduwa en
Kansyon na, te ya uhohug na Namaratu
tentu a
'**Iko hala ya anak ku, te nagbali-
nak na ta kuman na damam,**' kunna.
34 "A ya takday para uhohug na Nama-
ratu ta gingginafu tam kiden nga man-
gibar ta katolay ni Hesus, petta awenan
ha sangaw masi, a intu yan:
'**Bendisyonan ta kam hala sangaw
ta magnayun na pagariyan, te awek
ibabawi ya nekarik te Dabid,**' kunna.
35 "A ya uhohug hapa ni Dabid ta takday
para kansyon na ta Namaratu a
'**Mappya hapa yen, Afu, te awem
sangaw ituluk ta malabag ya ikata-
lak min,**' kunna.
36 "Ammi bakkan haman ta bari ni
Dabid ya nebar na en nga awan malabag,
te kabalinan na nepagserbi ni Dabid ta
patarabaku na Namaratu tentu a nasi

hapa, kapye da netanam ta hebing na
dadagkal na kiden, a malabag haman.
37 Ammi i Hesusen ya tinolay na Nama-
ratu ewan, a intu mantu ya nebar na en nga
awan malabag.
38 A yen mina ya pagnonotan muy,
kahkahulun ku, te ye-yan na tolay nga
awan malabag a intu hala ya gafu na pang-
pakoma na Namaratu ta liwat tam kiden.
A intu ya mangikerutan nga ipadangag mi
tekamuy.
39 Ammi am ikatalak muy ta mekerutan
kam gafu ta pangidulot muy ta lintig kiden
ni mina Mosesen a melogot kam, te awe-
muy kid haman sa idulot. Ammi am intu
ikatalak muy ya nepangikaru ni Hesus ta
liwat muy kiden a mekerutan kam.
40 A mappya mantu ta pake nonotan
muy yan, kahkahulun, talo am mekabat
kam hapa sangaw ta pangpa-gang na Na-
maratu nga nepadangag na aglavun na en,
te ya uhohug na Namaratu ta mangidadula
kiden ta idi a
41 '**Ikamuy nga mangidadula a
pagka-ma muy sangaw ya dumatang
tekamuy, a yen hapa sangaw ya
pasin muy. Te itta sangaw ya
padatangan ku ta lugar muy nga
awemuy kurugan maski am dana
nepadangag mina tekamuy,**' kunna."
A yen ya addet na bida ni Pablu tekid.
42 A ya nebar da teg Pablu ta neuhet da ta
kapilya en a
"E kam hala sangaw sin mangipadan-
gag ta takday Sabadu, te pake dangagan
mi ha ta mappya," kunna na tolay kiden
tekid, kapye da hapa nagugungay.
43 Ammi ya Hudyo kiden ikid na Hentil
kiden nga dana simarok ta relisyon na
Hudyo a addu kid hapa nga himulun bit
teg Pablu ikid ni Barnabas, a pake nebar
da ta aweda mina pagtalekudan ya allak
Namaratu tekid.
44 A ta takday ha na Sabadu a makipagam-
mung hapa ya magge ngamin kiden tolay
ta ili, te ikayat da dangagan ya uhohug na
Namaratu nga ipadangag nig Pablu.
45 Ammi gafu ta itta ya pake addu na
Hentil a neahugu na Hudyo kiden i Pablu,
a yen ta nakitapilan da ya inuhohug na en,
yaga inamamat da para.
46 Ammi pake nagturad hapa ig Pablu nga
mangtabbag tekid,
"Mappya ta uray na Namaratu ta ika-
muy Hudyo ya mapolu pangipadangagan
mi ta uhohug na, ammi gafu ta iwarad
muy, ikid na dugiman muy ya bari muy
ta magnayun na angat a e kami mantu ta
Hentil kiden.
47 Te ya pakkwa na Namaratu tekami
nga nesurat ni mina Isayas a
'**Isaad ta kam sangaw ta kuman
na zilag nga mangpadakar ta Hen-
til kiden, petta mekerutan mina ya
ngamin tolay addet ta ngamin pa-
glelehutin,**' " kunna.
48 A ta pakadangag na Hentil kiden ta
nebar ni Pablu a dinayawan da hapa ya
uhohug na Namaratu, a pake natalakan
kid na gafu ta isipat na kid hapa. A nan-
gurug hapa ya ngamin kiden nekari nga
maatadan ta magnayun na angat.
49 A gafu ta kumanen a pake nesaned para
ya uhohug na Namaratu addet ta ngamin
paglelehut da en.
50 Ammi ya magturay kiden ta ili nga
lālāki ikid na naba-nang kiden babay nga
makipaggimung ta kapilya da en a pinag-
poray na Hudyo kiden ya nonot da, petta
ikatupag da ig Pablu, a yen ta pinatugut da
kid ta ili.
51 A gafu ta kumanen a inazi nig Pablu ya
lafu na lutak da ta takki da kiden gafu ta
awena kinurug na Hudyo kiden ya uhohug
da, a nagdulot kid na ta ili na Ikoniya.
52 Ammi ya mangurug kiden nga magyan
ta ili en a mapasinapān kid la ta Kahalwa na
Namaratu, a pake matalakan kid hapa.

14

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Ili Na Ikoniya

1 A ta datang nig Pablu ikid ni Barnabas
ta ili na Ikoniya a kuga umange kid ha
mangipadangag ta kapilya na Hudyo kiden,
a nangurug hapa ya addu na Hudyo pase
Hentil gafu ta kalalaki na paguhohug da.
2 Ammi ya Hudyo kiden nga awan man-
gurug a pinagporay da ya nonot na kadwan
kiden Hentil, petta ikatupag da ig Pablu.
3 Ammi maski ikatupag da kid a mabayag
kid la ten, te maturad kid la mangipadangag
ta allak na Namaratu. A pinasinapan na kid
hapa ta pakapangwa na, petta itta ya ihuga
da ta tolay kiden, a yen ya nangipasikkal ta
allak na en nga nepadangag da tekid.
4 Ammi nagkakattway garay ya nonot na
tolay kiden ta ili, te ya kadwan a nakidagga
kid ta Hudyo kiden nga makitapil, a ya kad-
wan tekid ya nakidagga teg Pablu ikid ni
Barnabas.
5 Ammi sangaw a nahahulun ya kad-
wan kiden Hudyo ikid na Hentil kontodu
pinakadakal da, petta pa-gangan da ig
Pablu, te igakkad da ya mamapasi tekid ta
batu.
6-7 Ammi ta pakadamag nig Pablu ta
igakkad da en tekid, a nagtammang kid. A
umange kid na mangipadangag ta damag ni
Hesus ta ili na Listra ikid na Derbe ikid na
kadwan kiden ili ta lugar na Likonya.

Ya Pangdayaw Da Teg Pablu Ta Ili Na Listra Ikid Na Derbe

8-9 A ta ange da en ta iten Listra a itta ya lalaki nga awan makatugut, te pilay kan abat ta nekeanak na en, a imatuttud la ten magdangag ta bida ni Pablu. A pake itan na hapa ni Pablu, a narikna na ta ikatalak na ya pagpamappya na Namaratu tentu, a pake magayag na i Pablu tentu.

10 "**Magtayuk kan sina,**" kunna, a kama la timollok nagtayuk, a nagpapa-yat na hapa.

11 A ta pakaita na tolay kiden ta iningwa ni Pablu a naggihawa kid na:

"Dyos tam yan kid nga nagbalin ta tolay," kun na girawa da en,

ammi awena naawatan nig Pablu, te negirawa da haman ta agsitang da hapa la nga agsitang na Likonya.

12 A i Barnabas ya nengagan da ta Ziyus, te Ziyus ya ngagan na takday dyos da. A i Pablu kan ya dyos da en Hermes, te intu ya mayor na magbida.

13 A ya padi na dyos da en Ziyus a nangalap hapa ta toro na baka nga pinagsigal na ta addu na sabong, a nedatang na ya baka en ta agyan na simbaan na tolay kiden ta pingit na ili, petta iatang da mina teg Pablu ikid ni Barnabas.

14 Ammi ta pakadangag nig Pablu ta atangan na kid a pinispissang da ya barawasi da kiden ta pangikatupag da ta pangatang da, a magbilag kid na ta tangngan na tolay kiden, petta gamman da kid.

15 "An-anu haman yana O? Bakkan kami ta dyos muy, te kagitta da kami la nga tolay," kunda. "Yen ta ipadangag mi ya damag ni Hesus tekamuy petta amu muy ya kakurugan na Dyos nga namadday ta ngamin kiden itta ta langit pase paglelehutin. Mappya mantu ta azin muy ya mangatang ikid na makimallak ta awan manguffun tekamuy.

16 "Ta idi a pinagorayan na Namaratu ikamuy nga Hentil nga awan makkamu tentu,

17 ammi maski kunna ten itta hala ya neatad na nga mangipasikkal tentu, te intu haman ya mangatad ta ngamin udan, ikid na pagmayan na imula tam, petta matalakan kitam ta ngamin kanan tam," kunda hapa.

18 Ammi maski kunna ten ya netabarang nig Pablu tekid a magge aweda nagamma ya pangatang da tekid.

Ya Pangwarad Da Te Pablu

19 A ta nepagpasan na pigpigaaraw a dimmagdag hapa ya Hudyo kiden taga Antiyoka ikid na Ikoniya, a pake pinadpadulay da i Pablu ta tolay kiden, petta ikatupag da, a winarad da mantu ta batu. A sangaw ginerger da ya bari na en neuhet ta ili, a newagak dan, te pahig da ta nasin.

20 A mappya la, te dimmadagdag hapa ya kahulun na kiden mangurug, a linehut da ya bari na en. A ta mangananwan la a nagtayuk hala i Pablu en, a nagtoli hapa ikid na kahulun na kiden ta umag na ili. A ta lalakwat a nagtugut ha i Pablu ikid ni Barnabas, te magdulot kid na ta ili na Derbe.

21 A tekiden nangipadangag ta damag ni Hesus ta ili na Derbe a mangurug na hapa ya addu na tolay ten. A sangaw nagtoli ha ig Pablu ikid ni Barnabas ta inange da en, a sage nagsibal kid ha ta ili na Listra ikid na Ikoniya ikid na Antiyoka na Pisidya,

22 petta pagturadan da ya mangurug kiden ta isin kid na ili. A netuldu da kid ta aweda mina kaliwatan ya pangurug da.

"Am ikayat tam mesipat ta pangikerutan na Namaratu a mappya ta attaman tam hapa ya zigat na pangurug tam," kunda tekid.

23 A ya iningwa da para ta tagtakday lugar a netun da ya pinakadakal na mangurug kiden nga makkamu magtaron tekid. A aweda bit mangmangan, te intu la tagopan da ya makimallak, te ipataron da ya netun da kiden te Afu Hesus.

Ya Pagtoli Nig Pablu Ta Ili Na Antiyoka

24 A tekid na ha nagtugut a ginadak da ya lugar na Pisidya addet ta dumatang kid na ta ili na Perga ta lugar na Pampiliya.

25 A yen bit ha ya nangipadangagan da ta uhohug na Namaratu, kapye da ha nagdulot ta ili na Ataliya.

26 A sangaw naglugan kid ha ta selayag nga dumayum ta ili na Antiyoka ta lugar na Siriya, te nebalin dan ya nepatarabaku na Namaratu tekid. A dumatang kid na ta ili na Antiyoka, te yen ya nagganwatan da en ta nepangidob na kahulun da kiden tekid, petta idulot da ya patarabaku na Namaratu tekid.

27 A tekiden dimmatang a pinagaammung da ya mangurug kiden, a binida da ya ngamin panguffun na Namaratu tekid ikid na nepanghukat na ta nonot na Hentil kiden petta mangurug kid.

28 A nakipagyan kid na ta mangurug kiden ten abat ta mabayag.

15

Ya Pagdibati Na Mangurug Kiden Ta Magpabanggit

1 A ta ketta para la nig Pablu ikid ni Barnabas ta mangurug kiden ta ili na Antiyoka a itta ya dimmatang nga nagafu ta mangurug kiden ta Hudeya, a takwan ya netuldu da ta mangurug kiden nga Hentil.

"Awena mabalin ta mekerutan kam am
awemuy hapa mabanggit ta kuman na
netuldu ni mina Moses," kunda tekid.
2 Ammi gafu ta awena ikayat nig Pablu ikid
ni Barnabas ya netuldu da a makidibati
kid na abat ta medyo mabayag. A gafu
ta awan ta ituluk na takday a yen ta nap-
atudunan ig Pablu ikid ni Barnabas ikid na
kadwan kiden mangurug, petta medob kid
ta ili na Herusalem ta agyan na turin kiden
ikid na kalalaklakayan na mangurug kiden
ten, petta enda pasikkalan tekid am anu ya
mappya.
3 A tekiden naggaganwat a inatadan na kid
na kadwan kiden ta masapul da, a nag-
tatugut kid na. A sage nagsibal kid hapa
ta agyan na mangurug kiden ta lugar na
Funisya ikid na Samariya. A binida da hapa
tekid ya pangurug na Hentil kiden ta inange
nig Pablu ta kwa en sina. A natalakan kid
hapa ta damag da en.
4 A ta pakadatang da ta mangurug kiden ta
ili na Herusalem a pinagdulot da kid hapa.
A nepadangag hapa nig Pablu ya iningwa
na Namaratu ta ngamin kiden lugar nga
nangipadangagan da ta uhohug na en.

5 Ammi ya kadwan kiden mangurug nga
nedagga ta Pariseyu kiden a nagtayuk kid
nga nakitabbag ta uhohug ni Pablu.

"Am mesipat hapa ya Hentil kiden ta
pangurug tam a mappya ta mabanggit
kid, yaga idulot da mina ya ngamin kiden
lintig nga nesirak ni mina Moses tekitam
Hudyo," kunda.

6 A gafu ta kumanen a nagmamiting ya
turin kiden ikid na kalalaklakayan kiden,
petta pagbabidan da am anu ya uray na
Namaratu ta Hentil kiden nga mangurug.
7 A gafu ta nabayag kid hapa nagintabtab-
bag a nagtayuk i Pedru nga naguhohug
tekid ta kunna sin na uhohug:

"Dana amu muy, kahkahulun ku, ya
nangidoban na Namaratu teyak ta idi,
te intu haman ya makāuray ta iyak ya
umange mangipadangag ta damag ni
Hesus ta Hentil kiden, petta mangurug
kid hapa.

8 A gafu ta intu ya makkamu ta nonot na
ngamin tolay a nepaita na ya pangikayat na
ta Hentil kiden, te pinasinapan na kid hapa
ta Kahalwa na en ta kuman na iningwa na
tekitam Hudyo.
9 A maski am aweda nabanggit a awena
kid haman neduma, am awa binaggawan
na hala ya nonot da gafu ta pangurug da.
10 Am ipapilit tam mantu ta idulot da
para ya lintig ni Moses a awetam hud pag-
porayan ya Namaratu ewan, te kuman na
ipaagtu tam haman tekid ya awetam para la
maagtu ikid na awena maagtu na dadagkal
tam kiden.
11 A bakkan mina ta kunna ten,
kahkahulun, te amu tam haman ta
mekerutan kitam gafu ta pangikatalak tam
ta allak ni Afu Hesus tekitam, a kumanen
hapa ta Hentil kiden. A yen la ya abat na
mabidak," kun ni Pedru.
12 A tentu en nabalin nagbida aweda hapa
magasitang am awa dadangagan da hapa
ya uhohug nig Barnabas ikid ni Pablu, te
binida da ha ya pakapangwa na Namaratu
nga nepehuga na tekid ta Hentil kiden.
13-14 A tekid hapa nabalin nagbida a tu-
mubbat hapa i Santiago.

"Dangagan muy hapa ya ibar ku,
kahkahulun," kunna. "Ta kuman na
binida ni Simon Pedru tekitam ta ayanen
a nepaita na Namaratu ya idduk na ta
Hentil kiden, petta tolay na kid hapa.

15-16 Ammi yen haman ya dana binida
na pinaguhohug na Namaratu ta palungu
na araw, te ya uhohug na Namaratu tentu
a

'**Sangaw am pagtolin ku ha ya to-
lay ku kiden a itta hapa sangaw ya
patayukan ku nga bali ta kuman na
pinatayuk ni Dabid nga natukalit.**

**Te pakappyan ku sangaw ya
naperdi a patayukan ku ha,**

17 **petta itta hapa sangaw ya pa-
gaammungan na kadwan kiden tolay
nga magapag teyak, kontodu Hentil ki-
den nga makidafu teyak,**' kunna.

18 "A yen ya uhohug na Namaratu
ewan, kahkahulun, te dana nepadangag
na ta palungu na araw.

19 A ya uray kin mantu a awetam mina
pagzigātan ya Hentil kiden nga mangurug ta
Namaratu.
20 Ammi mappya ta magsurat kitam
tekid ta lillikan da mina ya makikanan ta
meatang, ikid na makidorug ta bakkan ta
atawa da, ikid na mangan ta daga kontodu
bilsag nga sedaga.
21 Mappya ta aweda mekabat ta isin
kid na tarabaku, petta awan sangaw ta
pangikatupagan na Hudyo kiden tekid, te
amu muy haman ta yen kid na tarabaku ya
ihangat na Hudyo kiden abat ta araw na
dadagkal kiden, te pangurug da haman ta
surat ni mina Moses nga mebasa tekid ta
kada Sabadu ta ngamin na lugar," kunna.
A yen ya abat na uhohug ni Santiago.

*Ya Uray Na Turin kiden Gafu Ta Hentil
Kiden*

22 A gafu ta inuhohug ni Santiago a nag-
dadagga ya ngamin nonot na turin ki-
den ikid na kalalaklakayan kiden kontodu
ngamin kiden mangurug ta uray da en. A
nakanonot kid nga magpili ta kadwan tekid
nga pinakadakal da, petta medob ya pilin
da kiden ta iten Antiyoka, te mehulun kid

teg Pablu ikid ni Barnabas. A dinob da
mantu ig Hudas Barsabas ikid ni Silas, petta
enda itulud ya surat na uray da en tekid.
23 (v 23,30) A tekiden nakadatang ta ili
na Antiyoka a pinagaammung da ya man-
gurug kiden kapye da negawat ya suraten
tekid. A ya uhohug na surat da en a intu
yan:
"Tekamuy mangurug taga ili na An-
tiyoka ikid na lugar na Siriya ikid na Sil-
isya.
"Kumusta kam, kahkahulun.
"A ya nagsurat tekamuy, kabagis, a
ikami nga turin ikid na kalalaklakayan ta
isin Herusalem.
24 A yen ta nagsurat kami tekamuy,
kahkahulun, te nadamag mi ta itta ya im-
mange nangituldu tekamuy nga nagafu kan
tekami, a napopoyung kam kan gafu ta
netuldu da en tekamuy, ammi bakkan ta
ikami ya nangidob tekid.
25 A yen ta nemiting mi hapa ya
nadamag mi, a naggagitta ya nonot mi
nga magpili ta doban mi tekamuy, petta
ipadangag da ya uray mi tekamuy, a
nehulun kid hapa ta pake kofun mi kiden
Barnabas ikid ni Pablu.
26 Ya duwa kidina ya kakurugan nga
nangisagapil ta bari da ta nepangserbi da ta
dafu tamewan Hesus Kristu.
27 A ig Hudas ikid ni Silas ya dinob
mi mantu tekamuy, a ikid hapa la sangaw
ya mangipasikkal ta uray mi ta kuman na
nesurat min tekamuy.
28 "A kumanen nakanonot kami gafu ta
Kahalwa na Namaratu ta awan ta idagga
mi ta gagangay muy fwera ta isin kid:
29 te mappya ta lillikan muy ya
makikanan ta meatang, ikid na makidorug
ta bakkan ta atawa muy, ikid na mangan ta
daga, ikid na bilsagen nga sedaga. Mappya
ya pagbalinan muy am awemuy si-gedan
yen kid nga mehangat tekamuy. A yen la ya
abat na mabida mi tekamuy. Namaratu ya
makkamu tekamuy," kun na surat da en.*
30 (-)
31 A tekiden nakabasa ta suraten a nata-
lakan kid hapa ta netabarang tekid.
32 A ig Hudas ikid ni Silas nga paguho-
hugan na Namaratu a addu hapa ya nebar
da tekid ta mappya na uhohug petta du-
makal para ya pangurug da.
33 A nagyan kid bit ta kabagis kiden ten
abat ta medyo mabayag. A sangaw ta pag-
patugut na kabagis kiden tekid a "Dyos ya
manghulun tekamuy," kunda tekid, a dim-
matang kid na ta nangdob kiden tekid.
34-35 Ammi teg Pablu ikid ni Barnabas a
nagyan kid la ta ili na Antiyoka, a inuffunan
na kid na kadwan kiden nga mangituldu
ikid na mangipadangag ta uhohug na Na-
maratu.

Ya Paggungay Ni Barnabas Ikid Ni Pablu

36 A ta nepagpasa na pigpigaaraw a
"Enta pasyaran ya kabagis tam kiden ta
ngamin immeyan ta en nga nangipadan-
gagan ta ta uhohug na Namaratu, te itan
ta am imanu kid," kun ni Pablu te Barn-
abas.
37 A mayat hapa i Barnabas, ammi ikayat na
ta ihulun da i Hwan Markus.
38 Ammi ta uray ni Pablu a dulay kan am
ihulun da ya nagtammang tekid ta idi, te
nagtugutan na kid ni Hwan tekiden im-
mange ta Pampiliya, a awena nedulot ya
manguffun ta tarabaku da.
39 A gafu ta awena nagdadagga na nonot
da a pake nefulot ya pagkatabtabbag da,
a yen ta naggungay kid na. A nehulun
mantu i Hwan te Barnabas, a naglugan kid
ta selayag ta fugu na Sipre.
40 Ammi te Pablu a pinili na i Silas ta kahu-
lun na, a nepakimallak na kid na mangurug
kiden kapye da nagtugut.
41 A sinaned da ya pagaammungan na man-
gurug kiden ta lugar na Siriya ikid na Sil-
isya, a pinasikan da ya pangurug da.

16

Ya Pangihulun Ni Pablu Te Timotyo

1 A tekiden ha nagtugut a nagdulot kid ta
ili na Derbe ikid na Listra. A ya ili na Listra
ya nakasimmun da hapa ta takday man-
gurug nga nagngagan ta Timotyo. Hudyo
ya hina na en nga mangurug hapa, ammi
Hentil ya dama na.
2 A mappya kan na tolay i Timotyo, te yen
ya binida na mangurug kiden taga ili na
Listra ikid na Ikoniya.
3 A ikayat ni Pablu ta intu ya takday kahu-
lun da, ammi dana binanggit na, petta awan
sangaw ta pangikatupagan na Hudyo kiden
tentu, te amu da ta Hentil ya dama na en.
4 A sangaw nagtugut kid ha, sa ikid
nig Pablu ikid ni Silas, ikid ni Timotyo, a
sinaned da ya mangurug kiden ta kadwan
kiden ili, a nepadamag da hapa tekid ya
uray na turin kiden ikid na kalalaklakayan
ta ili na Herusalem.
5 A gafu ta kumanen a nagsikan ya pan-
gurug na tagtakday iglesya, a itta la itta ya
medagga tekid ta kinanghahaw.

Ya Panggamma Na Namaratu Teg Pablu

6 A tekiden ha nagtugut a e kid mina
mangipadangag ta lugar na Asya, ammi
awena netuluk na Kahalwa na Namaratu,
a yen ta nagpaamyanan kid ta lugar na
Parigya ikid na Galasya.

* **15:29** Netulfu ya bersikulo 30 ta 23 ta utun petta matarus ya bida.

7 A tekiden nakadatang ta lalassangan na
lugar na Misya a magdulot kid mina ta lugar
na Bitinya, ammi awena kid ha pinagdulot
na Kahalwa ni Hesus.
8 A gafu ta kumanen a tinaliban da ya
lugar na Misya, te magpalalammadan kid
na, a nagdulot kid na ta ili na Troas ta pingit
na bebay.

Ya Nagmatakar Te Pablu

9 A ta hiklam itta ya nagmatakar te Pablu,
te imatubang kan tentu ya lalaki nga taga
Masadonya nga nakimemallak tentu.
"E kam haen ta isin Masadonya, te uffu-
nan da kami," kunna kan na lalaki en.
10 A yen mantu ya nakkamun da ta doban
na kid na Namaratu ta iten Masadonya,
petta ipadangag da ya uhohug na ta tolay
kiden ten. A nagganwat kamin mantu, te
iyak, Lukas, ya nehulun da hapa.
11 A ta nepakaapag min ta pagluganan mi
a nagtugut kamin ta ili na Troas, a dim-
mayum kamin ta fugu na Samotrasya, a
sangaw ta lalakwat a nagdulot kami ta ili na
Neapolis.
12 A tekami en nagdisaag a tinugut min abat
ta ili na Pilipos nga mayor na ili ta lugar
na Masadonya. Ammi ya taga Roma kiden
ya magturay ta isin na ili. A yen hapa ya
nagyanan mi abat ta addu na araw.

Ya Pangipadangag Nig Pablu Ta Ili Na Filipos

13 A ta Sabadu a limattog kami ta ili, a
imange kami ta pingit na karayan, te emmi
apagan ya lugar na akimallakan na kagitta
mi kiden Hudyo, a neddatangan mi ya
kadwan kiden bābāy nga maggagimung, a
nakipagtuttud kami hapa nga nakibibidan
tekid.
14 A ya takdayen babbay nga nagdangag
ta bida mi a dana mangurug hapa ta Nama-
ratu, ammi tentu en nakadangag ta damag
ni Hesus nga binida ni Pablu a inukadan
na Namaratu ya nonot na, a pazigut hapa
ta ngagan ni Afu Hesus, a nesipat hapa ya
ngamin kiden magyan tentu. Lidya ya nga-
gan na, a taga ili na Tiyatira, a maglaklaku
hapa ta ga-gamit.
15 A tentun nabalin nazigut a pinagdulot
na hapa ig Pablu ta bali na.
"Am ikwenta dak na ta takday mangu-
rug te Afu Hesus a awemuy hud magdulot
ta balik?" kunna tekami,
a immange kami hapa, te gafu ta itotoli na
ibar tekami.

Ya Paggamma Ni Pablu Ta Seanitu

16 A ta takday na araw a immange kami
ha ta akimallakanen, a itta ya balatang nga
seanitu nga ange nangdafung tekami. A
malalaki hapa manglavun gafu ta anitu na
en. Ammi intu hapa ya daddoban na kad-
wan kiden tolay, a ikid ya magba-nang gafu
ta aglavun na balatangen.
17 A dimmagdag la ya balatangen tekami
abat ta addu na araw, a iayayag na kami ta
tolay kiden.
"Ye-yan kid na tolay ya daddoban na
Kata-nangan na Dyos, a ipadamag da ya
mangikerutan tekamuy," kun na ayag na
en.
18 A pake nahulat na i Pablu ta ayag na en,
a nagbalittag na nga imatubang ta balatan-
gen, kapye na nehuya ya anitu na en.
"Iyak ya turin ni Hesus Kristu, a pag-
tugutan ta ka ta balatang ina," kunna.
A alistu nagtugut hapa ya anitu na en.

Ya Kabalud Nig Pablu Ikid Ni Silas

19 A ta pakaita na dafu na balatangen ta
nagtugut na ya anitu na en a nagporay kid
na teg Pablu, te pinerdi dan ya pangalapan
da ta pirak. A ginafut da kid na, kapye da
kid ginergerger ta agyan na munasipyo, a
nedarum da kid ta atubang na pinakadakal
da kiden nga taga Roma.
20 "Hudyo yan kid, a mamadday kid na
ta dulay ta agyan tamin,
21 te takwan na ugali ya pakkwa da
tekitam nga mekontra ta lintig tam te Ro-
mano kitam haman, a awena mabalin ta
dagdagan tam ya ugali da," kunda.
22 A kumabkabat hapa ya tolay kiden nga
mangpaliwat tekid. A yen ta pinispissil
na pinakadakal da kiden ya barawasi nig
Pablu ikid ni Silas, kapye da kid papaluk ta
kayu.
23 A tekid na nabalin nagpaluk tekid ta
addu na paluk a nebalud da kid, a ya nebar
da ta maggwardya en ta agbaludan a
"Pake taronam ya duwa kidin, petta
aweda makatammang," kunda.
24 A neange na kid mantu ta nagingumag
na silid ta agbaludan, kapye na dinamsit ya
takki da kiden ta duwa na kayu.

Ya Pangurug Na Maggwardya

25 A ta hiklam a imaidda la ig Pablu
ikid ni Silas nga makimalmallak ikid na
magkankansyon ta Namaratu, a dadanga-
gan na kid hapa na sakā balud da kiden.
26 Ammi ta tangngan na hiklam a ka-
ma la itta ya masikan na lunig, a pake
nawalwag ya pundasyon na agbaludanen.
A nahukatan hapa la ya ngamin irwangan
kiden, yaga naubadan hapa ya kawad na
ngamin kiden nabalud, kontodu kayu kiden
nga nangdamsit ta takki da kiden.
27 A ta nekahukal na naggwardya en a
naita na ta nahukatan ya irwangan kiden, a
pahig na ta nakalattog na ya nabalud kiden.
A yen ta sinikkut na ya kampilan na en, te
papasin na mina ya bari na, te mamatan
sangaw ta atubang na dafu na en.

28 Ammi ta nepakaita ni Pablu tentu a
pake nagayag tentu.
"Awem la, te itta kami la ngamin sin,"
kunna.
29 A nagayag bit mantu ya maggwardya
en ta paghilag na, a sangaw nagbilag na
simarok ta agyan na nabalud kiden. A gafu
ta nagpapilpig na ta talaw na teg Pablu ikid
ni Silas a namalentud bit ta atubang da,
kapye na kid neuhet.
30 A ya uhohug na hapa tekid a
"Ibar muy haen, Ser, am anu mina ya
tarabakun ku petta awek sangaw mesi-
pat ta pangpa-gang na Namaratu ewan,"
kunna.
31 "A mangurug kan te Afu Hesus, te
intu ya makkamu mangikerutan tekitam,
a kumanen hapa tekamuy ngamin nga
mamattama," kunda tentu.
32 Ammi pake nepadangag da hapa ya uho-
hug na Namaratu tentu ikid na ngamin ki-
den magyan tentu.
33 A sangaw inalap na hapa ig Pablu ikid
ni Silas ta agyan na danum ta tangngan na
hiklam para la, a binaggawan na ya bigad
da kiden gafu ta paluk. A yen hapa ya
nepagzigut da tentu ikid na magyan kiden
tentu gafu ta pangurug da.
34 A sangaw pinagdulot na hapa ig Pablu
ikid ni Silas ta bali na en, kapye na kid
nepagafuy, a nagkakan kid hapa. A matalak
hapa ya maggwardya en ikid na kahulun
na kiden gafu ta mangurug kid na ta Nama-
ratu.

Ya Pakauhet Nig Pablu Ta Agbaludan

35 A ta lalakwat a nangidob ya
pinakadakal kiden ta polis da ta agyan na
agbaludanen, te petta ilattog da mina ig
Pablu.
36 A sangaw enna nebar na maggwardya
en tekid.
"Pelattog na kam kan na pinakadakal
mi kiden, a magtugut kanan mantu,
a Dyos ya makkamu tekamuy," kunna
tekid.
37 Ammi ya uhohug ni Pablu tentu a
"Ay, awena mabalin ta kunna ten, te
maski am Hudyo kami a kagitta da kami
haman nga mekamang ta gubyernu na
taga Roma, a aweda haman panunnutan
damagan tekami am anu ya liwat mi, am
awa ka-ma la amāmatan da kami hud la ta
paluk ta atubang na ngamin tolay, kapye
da kami pebalud. A ta ayanin a ikayat da
ilemad ya pagpatugut da tekami. Awan!
Awemin mantu magtugut am bakkan ta
pinakadakal mu kidina ya ange mangilat-
tog tekami," kunna.
38 A nagtoli mantu ya polis kiden ta
pinakadakal da kiden, a nebar da ya inuho-
hug ni Pablu tekid, a naburungan kid na
hapa, te liwat da ta nepabalud ya awanen
ta liwat.
39 A yen ta umange kid na nakipakoma teg
Pablu, a sangaw nelattog da kid ta agbalu-
danen, kapye da kid pinatugut ta ili da.
40 A tekid na nagtugut ta agbaludan a
nagsibal kid bit ta bali ni Lidya en, te pagtu-
radan da bit ya mangurug kiden, a sangaw
nagtugut kid hapa.

17

*Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Ili Na Tesa-
lonika*

1 A tekiden nagtugut a tinaliban da ya ili
na Ampipolis ikid na Apolonya, kapye da
dimmatang ta ili na Tesalonika. A gafu ta
itta hapa ten ya kapilya na Hudyo kiden
2 a immange kid hapa makigimung, te yen
hala ya gagangay da. A nakiuhohuganan
hapa i Pablu tekid ta tallu na Sabadu gafu
ta surat kiden ta Bibliya da.
3 A netuldu na hapa tekid ya surat
kiden nga dana nangibar ta iange na
Mangikerutan, petta amu da ta dana nekari
ya pasi na ikid na katolay na.
"A ya Hesusen nga ipadangag ku
tekamuy a intu hala ya Mangikerutan
nga nekari na Namaratu ewan tekitam,"
kunna tekid.
4 A mangurug hapa ya kadwan kiden
Hudyo, ikid na Hentil nga dana mangurug
ta Namaratu, a medagga kid na teg Pablu
ikid ni Silas, a itta hapa ya addu na bābāy
nga naba-nang.
5 Ammi ya Hudyo kiden nga awan man-
gurug ta nepadangag ni Pablu a man-
gahugu kid na gafu ta mangurug kiden. A
yen ta nangalap kid ta kadwan kiden lālāki
nga mangunung ta kanan da, kapye da sa
mamadday ta dulay, petta burburungan da
ya tolay kiden ta ili. A sangaw simarok
kid hapa ta bali ni Hason nga pagyanan
nig Pablu ikid ni Silas, petta gafutan da kid
mina, te idarum da kid mina ta atubang na
tolay kiden.
6-7 Ammi mappya te dana nagkahan kid
nagtugut, a aweda kid mantu nadatangan.
A gafu ta kumanen a nekabkabat da ig Ha-
son ginafut ikid na kadwan kiden mangu-
rug, a ginerger da kid ta atubang na konsi-
hal da kiden ta ili.
"Ye-yan kid ya kahulun na duwa kiden
nga manabtabang ta ngamin kiden lugar,
te pinagdulot na kid ni Hason ta bali na.
A sa makaliwat kid ta lintig na Ari en ta ili
na Roma, te ipapilit da ya takwan na ari
nga magngagan te Hesus," kun na ayag da
en.
8 A magburung na hapa ya tolay kiden ikid
na konsihal da kiden tekiden nakadangag
ta itta ya mangipapilit ta takwan na ari.

9 A pinagmulta da mantu ig Hason ikid na
kahulun na kiden, kapye da kid pinagtugut.

Ya Iange Nig Pablu Ta Ili Na Beriya

10 A ta hiklam a dinob na mangurug kiden
ig Pablu ikid ni Silas ta ili na Beriya. A ta
datang da ta iten Beriya a kuga immange
kid ha ta kapilya na Hudyo kiden.
11 Ammi mapmappya ya agnonotan na
Hudyo kiden taga Beriya ammi ta itta kiden
ta Tesalonika, te nefulot ya talak da nga
magdangag ta inuhohug nig Pablu, a pake
bilbigan da para ya Bibliya ta kinanghahaw, te pasikkalan da am kurug ya inuhohug nig Pablu tekid.
12 A gafu ta kumanen a mangurug hapa ya
addu na Hudyo, ikid na addu hapa na babanang na Hentil na lālāki pase bābāy.
13 Ammi intu dulay, te ya Hudyo kiden
taga Tesalonika a nadamag da ta itta ig
Pablu ta iten Beriya nga mangipadangag ha
ta uhohug na Namaratu, a dinagdag da kid
hapa. A sinansanat da hapa ya tolay kiden
ten, petta ikatupag da mina i Pablu.
14-15 A yen ta nebar na mangurug kiden
tentu ta alistu mina magtugut, a enda netulud na kadwan kiden addet ta ili na Atenas
ta pingit na bebay, ammi nasirak ig Silas
ikid ni Timotyo ta ili na Beriya. A ya uhohug
ni Pablu ta nangitulud kiden tentu a

"Padagdagan muy sangaw ta mavit ig
Silas ikid ni Timotyo," kunna tekid,

kapye da nagtugut magtoli ta ili na Beriya.

Ya Bida Ni Pablu Ta Taga Atenas Kiden

16 A ta pagindag ni Pablu teg Silas ta ili na
Atenas a pake matupag ya nonot na gafu ta
napannu ya ili da ta addu na sinang dyos.
17 A yen ta magpatotoli ta agyan na
pagkakampatan na tolay kiden ta kinanghahaw, te petta makiuhohuganan tekid
gafu ta sinang dyos da kiden ikid na Namaratu. Ammi am Sabadu a immange
ta kapilya na Hudyo kiden, te makiuhohuganan hapa tekid ikid na Hentil kiden
nga nedagga tekid.
18 A ya kadwan kiden mistro ta eskwela ni
Ipikuro ikid na eskwela ni Zeno a nesimmu
da hapa i Pablu nga makiuhohuganan ta
itta kiden ta agyan na dapun da en. A ya
uhohug kadwan a

"Anu hud ya ikayat na uhohugan na
magtuladin," kunda.

"A kuman na ipadangag na ya takwan
na dyos," kunna hapa na kadwan,

te nadangag da ya pangipadangag na ta
ngagan ni Hesus ikid na pangtolay na Namaratu ta nagpasi kiden.
19 A enda mantu binaran, a neange da ta
bagetay na Areyopago, te yen ya agimbestigaran na konsihal da kiden ta tolay. A ya
nebar da tentu a

"Pake dangagan mi ta mappya am anu
ya ituldum, te kuman na takwan,

20 te bakkan ta kuman na amu mi, a
ikayat mi dangagan am anu ya ikayat mu
uhohugan," kunda tentu.
21 Te ya tolay kiden taga Atenas ikid
na imme kiden magpasyar ten, a intu
la pakolangan da ya mangibida ikid na
magdangag ta bagu na bida.
22 A gafu ta kumanen a nagtayuk i Pablu
ta nagtātangnganan na konsihal kiden. A ya
binida na tekid a intu yan:

"Ikamuy taga Atenas, a ta kuman na
mariknak tekamuy a pake pakolangan
muy ya ngamin na relisyon, te awemuy
ikayat ta itta ya taliban muy nga dyos.

23 Te teyaken nagpapasyar nga nagbuya ta ngamin kiden pakimallakan muy
a naitak hapa ya takday na pangiatangan
muy, a ya nesurat hapa tentu a

'Ye-yan ya Pangiatangan ta Dyos nga
Awan Aamu', kunna.

"A ya Dyos nga awemuy amu a yen
mantu na Dyos ya ipadangag ku tekamuy.

24 Te Namaratu ewan haman ya Dyos
nga namadday ta lutakin kontodu ngamin
na itta ta paglelehutin, a awena haman
magyan ta bali nga pinadday na tolay, te
intu haman ya dafu na ngamin lutak pase
langit.
25 A masapul na hud ta itta ya mangatad
tentu, bakawa intu haman ya mangatad ta
angat tam ikid na ngamin magserbi tekitam.
26 Te ya napopolu en tolay nga pinadday na, a intu la tatakday ya nagafun na
ngamin tolay maski am anu ya katolay da,
petta magyan kid ta utun na lutakin. Ammi
dana tinugnakan na ya lugar na pagyanan
da ikid na kabayag na araw da,
27 pettam kumanen a apagan da mina
ya Namaratu, talo am maapagan da, am
manonot da. Ammi maski kunna ten
awena haman adayu ta tagtakday tekitam,
te ya kuman na inuhohug na kadwan kiden
dadagkal muy a

28 'Intu ya makkamu ta angat tam,
ikid na mangpahehit ikid na mangpanonot tekitam, a ikitam tolay ya anak
na kiden,' kunda haman.

29 "A gafu ta ikitam tolay ya ānāk na
Namaratu ewan a awetam mina igitta ya
Namaratu ta balituk, ikid na pirak, ikid na
batu nga pinadday na malalaki na tolay.

30 Ta idi a pinagorayan na Namaratu ya
awemuy pakkamu tentu, ammi ta ayanin
a ibar na ta magbabawi mina ya ngamin
tolay,
31 te dana tinugnakan nan ya araw
na pagimbestigar na ta ngamin tolay. A
pinatudunan nan hapa ya matunung na
lalaki nga magimbestigar tekid. A pake

nepasikkal nan hapa ya pinatudunan na en,
te tinolay nan ta pasi na en. A yen la ya abat
na mabidak," kun ni Pablu tekid.
32 A ta pakadangag da ta itta ya tinolay
na Namaratu ta pasi na a nekakātawa na
kadwan, ammi nakanonot ya kadwan, te
"Dangagan mi ha sangaw ta mittan am
anu ya ikayat mu uhohugan ta matolay ya
nasi," kunda.
33-34 A ta nekabalin na kumanen a nag-
tugutan na kid ni Pablu, a nehulun bit hapa
ya kadwan tentu, a mangurug kid hapa te
Hesus. I konsihal Dyonisyo ya takday, a ya
takday para ya babbayen nga nagngagan ta
Damaris, a mehulun hapa ya kadwan tekid.

18

Ya Pagyan Nig Pablu Ta Ili Na Korinto

1 A ta nepagtugut ni Pablu ta ili na Atenas
a nagdulot ta ili na Korinto,
2 a yen hapa ya nakasimmun na te Akila
nga takday na Hudyo nga neanak ta lugar
na Pontu. Ammi bagu nagafu kid hapa
na atawa na en Persila ta lugar na Itali, te
pinatugut na kid ni Ari en Klawdyo kontodu
ngamin kiden Hudyo nga nagyan ta ili na
Roma, a ikid ya napnapolu dimmatang ta ili
na Korinto ammi te Pablu.
3 A sangaw immange hapa i Pablu
magpasyar ta bali da, a nakipagyan tekid
nakipagtarabaku, te naggagitta kid nga
mamadday ta tolda.
4 A kada Sabadu a makigimung hapa i
Pablu ta kapilya na Hudyo kiden, a naki-
uhohuganan tekid pase Giregu kiden, talo
am mangurug kid hapa te Hesus.
5 A sangaw ta datang nig Silas ikid ni
Timotyo, te nagafu kid ten Masadonya, a
nagimmang bit i Pablu nga magtarabaku ta
tolda, te intu la kwan na ya mangipadangag
ta uhohug na Namaratu ta Hudyo kiden,
a pake nepasikkal na i Hesus ta intu ya
Mangikerutanen nga dana nekari na Nama-
ratu tekid.
6 Ammi gafu ta masoysoy kid ikid na ma-
madakat kid tentu a nagtalekudan na kid
hapa. Te ya nebar na tekid a
"Ikamuy mantu la ya makkamu ta liwat
muy. Am aweyan muy ya iatad na Na-
maratu tekamuy a anu para ya liwat ku.
Eyak na mantu mangipadangag ta Hentil
kiden," kunna tekid.
7 A nagtugutan na kid, a immalit ta bali ni
Tikyo Husto ta hebing na kapilya da en, te
Hentil i Tikyo, a mangurug hapa ta Nama-
ratu.
8 Ammi i Krispu nga presidente na
kapilya en a dimmagdag hapa te Pablu, te
sa ikid mamattama ya mangurug te Hesus
gafu ta nepadangag ni Pablu tekid. A addu
hapa ya mangurug nga Hentil kiden taga
Korinto, a sa nazigut kid hapa.
9 A sangaw ta takday na hiklam a nag-
matakar kan i Afu Hesus te Pablu, a ya
nebar na tentu a
"Awem magtalaw, Pablu, te idulot mu
la ya mangipadangag ta isin,
10 te itta yak hala teko, a awan sangaw
ta mangsi-ged teko, te addu para ya mangu-
rug teyak ta isin na ili," kunna kan tentu.
11 A nagyan mantu i Pablu ta ili na Korinto
abat ta tādarun a annam na hulan nga man-
gituldu ta uhohug na Namaratu.
12 A ta pagyan para la nig Pablu ta ili na
Korinto a naggubernador hapa i Galiyo ta
ngamin lugar na Akaya, a ya arawin yen
hapa ya nepagdadagga na Hudyo kiden nga
manggafut te Pablu, a nee da ta atubang na
gubernador en, petta idarum da.
13 "Ye-yan ya mangayayyaw ta tolay ki-
den, petta dagdagan da mina ya takwan
na pangurug nga mehangat ta lintig tam,"
kunda.
14 A tanagay maguhohug hapa i Pablu,
ammi napnapolu ya gubernadoren nga
tumabbag tekid.
"Am angarigan ta itta mina ya
tinarabaku na nga pake dulay a attaman
ku la ya magdangag tekamuy.
15 Ammi gafu ta intu la pagtatāpilan
muy ya uhohug ikid na ngagan na tolay
ikid na lintig na Hudyo a mappya ta ikamuy
hapa la ya makkamu, awan ta amuk ta
problema muyina," kunna.
16 A pinatugut na kid.
17 Ammi ka-ma la enna ginafut na Hentil
kiden i Sostinu nga bagu en presidente na
kapilya na Hudyo kiden, a pinalpaluk da ta
atubang na gubernadoren, ammi binaybay-
an na kid hapa na gubernadoren.

Ya Pagtoli Nig Pablu Ta Ili Na Antiyoka

18 A ta kabalinan na kumanen a nagyan
bit i Pablu ta ili na Korinto abat ta medyo
mabayag. A gafu ta mabayag mantu ten a
"**Eyak na ha, a makkamu kanan,**" kunna
ta mangurug kiden, kapye na nagtugut, sa
ikid nig Akila ikid ni Persila.
A nabayag na hapa ya awena nepagposip
ni Pablu gafu ta itta ya nekari na ta Na-
maratu, ammi tekiden nakadatang ta ili na
Senkareya a yen ya nagposipan na ta huk
na en, te nabalin na ya nekari na en. A
sangaw naglugan kid ta selayag nga ange ta
lugar na Siriya.
19 A gafu ta nagsibal hapa ya selayagen
ta ili na Efeso a dimmagut bit i Pablu, petta
ange makigimung ta kapilya na Hudyo ki-
den, a nakiuhohuganan hapa tekid. A ya
uhohug da hapa tentu a
20 "Mappya am mabayag ka mina
tekami," kunda hapa tentu, ammi

"Awek la bit,
21 te am ituluk na Namaratu ewan a
magtoli yak hala sangaw," kunna tekid
kapye na nagtugut.
Ammi ig Akila ikid ni Persila a nasirak kid
ta ili na Efeso, a naglugan ha i Pablu addet
ta lugar na Siriya.
22 A ta datang na nagluganan na en se-
layag ta ili na Sesariya a yen hapa ya nagdis-
aagan ni Pablu, a nagpapa-yat na addet ta
ili na Herusalem, te ange bit magpasyar ta
mangurug kiden ten, kapye na magdulot ta
ili na Antiyoka, te yen ya nagganwatan na
en ta idi.
23 A medyo mabayag hapa ten, kapye na
ha nagtugut, te magtoli ta mangurug kiden
ta ngamin inange da en ni Silas ta lugar na
Galasya ikid na Parigya, petta pagsikanan
na ya pangurug da.

Ya Tarabaku Ni Apolo

24-26 A ta ketta para la ni Pablu ta
iten Galasya a itta ya takday Hudyo nga
immange nagpasyar ta ili na Efeso. Apolos
ya ngagan na, a taga ili na Alehandra ta
lugar na Egipto. A tentu en immange
makigimung ta kapilya na Hudyo kiden
a pake naturad hapa magbida tekid,
te malalaki maguhohug, yaga awena
metawag ta surat kiden ta Bibliya. A pake
pinasikkal na ya maguhohug, a awan kad
ta pagkilluyan na ituldu na ta damag ni
Hesus, te kustu ngamin ya bidan na, te
pake naadal na ta mappya ya ngamin
netuldu tentu gafu te Afu Hesus. Intu la
pagkurangan na ya kazigut na en, te maski
dana nesipat ta pangzigut ni mina Hwan a
awena para la nakompleto na kazigut na.
A ta nepakadangag nig Persila ikid ni Akila
tentu ta kapilya en a nebar da tentu ta

"Magdulot ka hala ta bali mi, te mag-
bida kitam," kunda tentu,

a pake netuldu da ya awena en para amu
nga dalan na Namaratu.
27 A ta nekabalin da magbida a ikayat ni
Apolos magtugut.

"Mappya ta eyak para ta iten Akaya
ta dammang na bebay, petta mangituldu
yak hapa ten," kunna.

A inuffunan da hapa na mangurug kiden,
te nagsurat kid ta kahulun da kiden mangu-
rug ta dammang, petta pagdulotan da hapa.
A ta datang ni Apolos ta dammang ta ili na
Korinto a dakal hapa ya panguffun na ta
mangurug kiden ten gafu ta pakapangwa
na Namaratu,
28 te masikan makidibati ta Hudyo ki-
den ta lugar na pagaammungan da, a in-
abak na kid ta uhohug na Namaratu, te
pake nepasikkal na i Hesus ta intu ya
Mangikerutan nga nekari na Namaratu
tekid.

19

Ya Pagtoli Ni Pablu Ta Ili Na Efeso

1 A ta ketta ni Apolos ta ili na Korinto
a nagtugut hapa i Pablu ta iten Parigya,
a inange na ya bagbagetay kiden addet ta
nakadatang ta ili na Efeso, a yen hapa ya
nakasimmun na ta kadwan kiden mangu-
rug.
2 A tentu en nakiuhohugan tekid a pino-
hutan na ta

"Anu, awemuy hud napasinapān ta
Kahalwa na Namaratu ta nepangurug
muy?" kunna tekid.

"Awan ay, te awemin para la nadan-
gag am ittan ya Kahalwa na Namaratu,"
kunda hapa.

3 "A anu mantu ya kinurug muy petta
nagzigut kam?" kunna.

"A intu kinurug mi ya pangzigut ni
mina Hwan ta danum," kunda.

4 A ya uhohug para ni Pablu tekid a

"Zinigut ni Hwan ya tolay kiden gafu
ta pagbabawi da ta liwat da kiden, ammi
intu nepasikkal na tekid ya ngagan ni
Hesus, te intu mina ya ikatalak da nga
mangpasinap tekid ta Kahalwa na Nama-
ratu," kunna.

5 A gafu ta uhohug ni Pablu tekid a pazigut
kid hapa ta ngagan ni Afu Hesus.
6 A ta nepangisagpaw ni Pablu ta ka-
mat na ta ulu da a mapasinapān kid hapa
ta Kahalwa na Namaratu, a magsitang
kid na ta magdaduma na aguhohug, ikid
na maglavun ta pepadangag na Namaratu
tekid.
7 Itta mafulu duwa kid ngamin.
8 A ta kabalinan na kumanen a nagyan
i Pablu ta ili na Efeso abat ta tallu hulan,
ammi kada Sabadu a immange ta kapilya
na Hudyo kiden, a naturad hapa maguho-
hug tekid, te awena mamat mangituldu am
awa pake nepasikkal na ya pangikerutan na
Namaratu tekid.
9 Ammi pake masoysoy ya kadwan, te
aweda kurugan ya ituldu na, am awa pinad-
padulay da hud la ta atubang na magdan-
gag kiden. A yen ta nagtugutan na kid
ni Pablu, a netugut na hapa ya mangurug
kiden, a immalit kid ta eskwela ni Tirano.
10 A nangituldu i Pablu ta eskwela na en ta
kinanghahaw abat ta dwadarun, a nesaned
hapa ya uhohug na Namaratu ta ngamin
kiden lugar na Hudyo pase Hentil ta pa-
glelehut na Asya.

Ya Pangtalama Na Seanitu Ta Anāk Ni Iskeba

11 A itta para la ya pake masmasikan na
nehuga na Namaratu gafu ta bari ni Pablu.
12 Te am itta ya magtakit a ange mangalap
ya kahulun na en ta sangngat ni Pablu, ono
arikavwat na, a am mesagpaw ya inalap

na en ta bari na magtakiten a magmappya
hapa. A maski am seanitu a patugutan na
hapa ya anitu na en.
13 A itta hapa ya kadwan kiden Hudyo nga
makapatugut kan ta anitu, a nepangparuba
da hapa ya ngagan ni Hesus ta seanitu ki-
den, te pasyaran da ya seanitu kiden petta
patugutan da ya anitu da.
"Patugutan mi ka ta ngagan ni Hesusen
nga ipadangag ni Pablu," kunda ta anitu
da.
14 A ya pitu kiden ānāk ni Iskeba nga
mayor na padi kiden a ikid hapa ya nangi-
paruba ta ngagan ni Hesus ta takdayen
seanitu.
15 Ammi ya tabbag na anitu na en tekid a
"Amuk i Hesus ikid ni Pablu, ammi inya
kam hud petta kurugan ta kam," kunna,
16 otturu dinukmaran na kid na lalaki en
gafu ta poray na anitu na en, a pake binig-
bigadan na kid ngamin abat ta napispissil
ya ngamin barawasi da, a nauh-uhagan kid
nga nagbabilag.
17 A alistu nesaned hapa ya damag na pitu
kiden ta ngamin kiden limugar ta ili na
Efeso, a pake nahigalan ya ngamin Hudyo
pase Hentil gafu ta ngagan ni Afu Hesus.
"Kakurugan ta pake masikan hapa ya
ngagan ni Hesus," kunda.

Ya Pangiapang Na Mangurug Kiden Ta Agmadyik Da

18 A gafu ta damag na kasikan na ngagan
ni Hesus a umange ya addu na mangurug ta
agyan na aggagimungan da en, a nebosag
da ta pagtalekudan dan ya dana tarabaku
da ta atubang na ngamin tolay, te managa-
na kid, ammi nelemad da ta idi.
19 A ya kadwan kiden nga nagtalekud ta
panaga-na da a nedatang da hapa ya lebru
da kiden, petta sa mauknud kid ta atubang
na ngamin tolay, kapye da kid neapang.
Ammi dana nekwenta da am piga ya nepag-
paga da ta ngamin kiden lebru da, a kustu
limafulu ribu na pesuk.
20 A gafu ta kumanen a pake nesaned
para ya uhohug na Namaratu addet ta addu
na lugar, a awan ta nakatubang ta paka-
pangwa na uhohug na en.
21 A ta kabalinan na kumanen a
nakanonot i Pablu nga ange magpasyar ta
dammang na bebay ta lugar na Masadonya
ikid na Akaya, kapye na sangaw magtoli ta
ili na Herusalem.
"A sangaw am mabalinak na ten
Herusalem a mappya ta e yak hapa ta
ili na Roma ta lugar na Itali," kunna.
22 A dana pinapolu na mantu ya kauffunan
na kiden nga Timotyo ikid ni Erasto ta iten
Masadonya, ammi tentu a pa magyan bit ta
ili na Efeso.

Ya Manabtabang Ta Ili Na Efeso

23 A ta ketta para la ni Pablu ta ili na Efeso
a itta hapa ya masikan na manabtabang
ta tolay kiden gafu ta dalan ni Hesus nga
ipadangag ni Pablu tekid.
24 Te ya takday tolay nga magngagan te
Dimitriyu a dana nakitulag ta tarabakun na
kadwan kiden pandayān, te ikid ya mamad-
day ta sinang ba-bali na dyos da en Artemis,
a addu hapa ya nelaku da ta pinadday da
kiden. Ammi gafu ta ipadangag ni Pablu a
umassang na ya gumatang ta pinadday da.
25 A yen ta pinagmamiting ni Dimitriyu ya
pagalluyan na kiden ikid na kadwan kiden
pandayān. A ya uhohug na tekid a
"Amu muy, kahkahulun, ta awan ta
takwan na pangalapan tam ta magserbi
tekitam am bakkan ta tarabaku tamin,
26 ammi maita muy haman, ikid na
madangag muy ta addu ya naagagay ni
Pablu nga kagitta tam kidin ta isin Efeso
pase ngamin lugar na Asya, a pagtaleku-
dan dan ya paddayan tam kidin, te ibar na
haman ta bakkan ta dyos ya pinadday na
tolay.
27 A kadulayan na sangaw, te awan san-
gaw ta kapkappyan na pagapagan tamin.
Ammi bakkan la ta yen, te awan sangaw
ta kapkappyan na simbaan na dyos tam
Artemis, a awan na sangaw ta kwenta na
pakimallakan na ngamin tolay ta lugar na
Asya ikid na ngamin paglelehutin," kunna
tekid.
28 A ta pakadangag da ta uhohug ni Dim-
itriyu a pake magporay kid na, a sa naggi-
hawa kid.
"Malalaki ya Artemis, malalaki ya dyos
na taga Efeso kiden," kun na gihawa da, a
tinotoli da la.
29 A gafu ta kumanen a sa napopoyung
na ya ngamin tolay ta ili, a naggagindan
kid na nagbabilag nga immange ta agyan
na agbuyan da en, a sakā ginerger da
hapa ig Gayus ikid ni Aristarku nga taga
Masadonya, te kahulun kid ni Pablu.
30 A ange mina i Pablu ta nagtātangnganan na
tolay kiden petta maguhohug tekid, ammi
ginamman na kahulun na kiden.
31 A maski ya kadwan kiden pinakadakal na
taga Efeso kiden nga kofun ni Pablu a nangi-
dob kid hapa ta maggamma hapa tentu.
"Awem la makipaita ta tolay kidina, te
dulay," kunna tentu.
32 A nagdaduma hapa ya gihawa na to-
lay kiden, te pake napopoyung kid na, a
nagalalimanga hapa ya kadwan tekid, te
aweda amu am anu ya kauk-uknud da.
33 Pahig na kadwan ta intu nakaliwat i
Alehandru, te intu ya netu-bang na Hudyo
kiden ta atubang na tolay kiden.
34 Ammi tentu en nagsenyas petta mag-
bida tekid a nabilbig da ta Hudyo, a naggi-
hawa kid ha.

"Malalaki ya Artemis, malalaki ya dyos
na taga Efeso kiden," kunda,
a tinotoli da la negihawa abat ta dwaoras.
35 A ta nepagpakamag na takdayen
pinakadakal da tekid a pake nehuya na kid.
"Ikamuy taga Efeso, anu hud ya serbi
na kasitang muy? Itta hud sin ya awan
makkamu ta ikitam taga Efeso ya ma-
naron ta simbaan ni Artemis, ikid na
sinang bari na en batu nga nagafu ta lan-
git?
36 A gafu ta awena mabalin ta mele-
mad yan a mappya mantu ta magimmang
kanan.
37 A awemuy hahama, te awan haman
ta liwat na tolay kidina nga ginerger muy
ta isin. Awan haman ta inuhohug da ta
dulay ta dyos tam, a awan ta tinakkaw da ta
simbaan na en.
38 A am itta mina ya idarum nig Dim-
itriyu ikid na kahulun na kiden a itta haman
ya munasipyo tam ikid na kwes tam. Yen
kid mina ya eyan da pangidaruman.
39 Ammi am itta ya takwan na prob-
lema muy a mappya ta nonotan da hala
sangaw am araw na pagaammung na imili,
40 te mabalin ta sa ikitam sangaw
ya medarum gafu ta panabtabang tam ta
arawin, te awan haman ta razon tam ta
iningwa tamin," kunna tekid.
41 A ta nekabalin na naguhohug ta isin a
pinatugut na ya tolay kiden.

20

Ya Pagpasyar Nig Pablu Ta Masadonya

1 A ta pagimmang na panabtabang na
tolay kiden a pinagaammung ni Pablu ya
mangurug kiden, petta pagturadan na kid.
A sangaw nagpakamu tekid, kapye na nag-
tugut.
2 A pinasyar na ya ngamin kiden lugar
na mangurug ta lugar na Masadonya, a
pinasikan na ya pangurug da ta addu na
uhohug, kapye na nagdulot ta abagatan ta
lugar na Giresya.
3 A nagyan hapa ten abat ta tallu hulan. A
sangaw ikayat na magtoli ta lugar na Siriya,
ammi tentu en nagganwat nga maglugan
ta selayag a nadangag na ta anānigan na
Hudyo kiden, a awenan mantu nagtakay ta
selayagen, te nagtugut na ta dalan nga ange
ta Masadonya.
4 Nehulun hapa tentu i Sopatro nga anak
ni Piro taga Beriya, a ig Aristarku ikid ni
Segundo taga Tesalonika, a i Gayus nga taga
Derbe, ikid ni Timotyo, a ig Tikiku ikid ni
Tropimo nga taga Asya.
5 A ta datang da ta ili na Pilipos ta lugar
Masadonya a imunnan ya kahulun na ki-
den nga dimmakit ta bebay addet ta ili na
Troas, te indagan da ta iten.
6 A iyak Lukas a nesibal nak hapa ni Pablu
ta ili na Pilipos, ammi dana nginilin mi bit
ya pyesta na Hudyo kiden am mangan kid ta
pan nga awan bumlad, kapye mi nagtugut
naglugan ta selayag. A ta mekalima en araw
a yen ya datang mi ta ili na Troas ta agyan
na magaindag kiden tekami. A pa nagyan
kami hapa ten abat ta pitu araw.

Ya Pangituldu Ni Pablu Ta Ili Na Troas

7 A ta furab na Liggu a sa nagaammung
kami, te yen ya pangan mi ta panen nga
panadamdaman mi te Afu Hesus. Ammi
napolu nagbida i Pablu tekami, te ikayat na
magtugut ta lalakwat. Ammi awena haman
nagimmang naguhohug abat ta tangngan
na hiklam.
8 Dana napagatangan ya addu na hilag ta
nagyanan mi en ta nagingutunen silid.
9 A ya takday na babagu, i Yutiku, a
imatuttud hapa ta tawa en, a natangluk ta
sikan na sidug na ta kabayag na pagbida
ni Pablu, a nahunnak na ta lutak addet ta
mekatallu en silid. Enda inakkat a nasin.
10 Alistu dimmagut hapa i Pablu, a nagtu-
magan na ya babagu en inahakupan, a
"Awemuy la magburung te matolay
hala," kunna.
11 A tekamin ha gimon ta nagyanan mi en
ta utun a nagkakan kamin, a nagbabida kid
ha ni Pablu abat ta magkākārawan, a sangaw
nagtugutan na kid.
12 A pake matalak kid hapa ta pangidatang
da ta babagu en ta bali na, te natolay hala.
13 A ta kabalin min ten a immunnan kami
ha ammi te Pablu, te naglayag kami nga
dumayum ta ili na Asos, ammi te Pablu a
nagtugut ta dalan, te dana nanonot na ta
makilugan hapa sangaw ta iten Asos.
14 A ta pakadafung mi en ten a nelugan mi
hapa, a sa naglugan kami ngamin abat ta ili
na Mitilena.
15 A tekami en ha nagtatugut ta lalak-
wat a tinaliban mi ya fugu na Kiyos. A ta
tālakwatan a nagsibal kami bit ta fugu na
Samos, kapye mi nagdulot ta ili na Miletu ta
mekatallu en na araw.
16 Awemi nagsibal ta ili na Efeso, te awena
ikayat ni Pablu ta mabayag kami ta lugar
na Asya, te imaggut dumatang ta ili na
Herusalem, petta dana ittan mina ten ta
kaarawan na Pentikostes.

*Ya Tabarang Ni Pablu Ta Kalalak-
lakayan Kiden Taga Efeso*

17 A ta datang mi ta ili na Miletu a nangi-
dob i Pablu ta ili na Efeso petta maayagan
ya kalalaklakayan na iglesya.
18 A tekiden dimmatang te Pablu a nag-
bida hapa tekid.
"Dana amu muy ya gagangay ku teka-
muy, kahkahulun, addet ta napolu en
araw na datang ku ta lugar na Asya.

19 Te awek haman nagparayag tekamuy, te immalinnakak hud la nga nagtarabaku ta kuman na daddoban ni Afu Hesus. A addu hapa ya naattaman ku nga damdam ku ikid na pagzigātān ku gafu ta pangigakkad na Hudyo kiden teyak.

20 "A amu muy hapa ta awan pulus ta nelemad ku ta makauffun tekamuy, te netuldu ta kam ta kapilya muy pase babali muy kiden, a sa nepadangag ku ya ngamin kappyanan muy.

21 A tinabarangan ku para ya ngamin tolay nga Hudyo pase Hentil ta magbabawi kid mina ta pagliwat da ta Namaratu, te mangurug kid na mina te Dafu tamewan Hesus Kristu.

22 "A ta ayanin hapa a eyak ha ta ili na Herusalem, te imaggutak, te kuman na itu-bang nak na Kahalwa na Namaratu. A awek hapa amu am anu sangaw ya makkwa teyak ta iten,

23 ammi teyaken sage nagsibal ta kadwan kiden lugar a itta ya iparikna na Kahalwa na en ta madatangan ku sangaw ya mangbalud teyak ta iten Herusalem, a pagzigātan nak kan na Hudyo kiden.

24 Ammi maski am papasin dak a awek haman kengan ya angat ku, te awan haman ta kappyanan na angat ku am awek ibalin ya ngamin patarabaku ni Afu Hesus teyak. Te yen haman ya nangidoban na teyak petta ipadangag ku ya damag na allak na Namaratu tekitam tolay.

25 "A ikamuy ngamin nga nangipadangagan ku ta pangikerutan na Namaratu a amuk na ta awedak sangaw maita.

26 A yen ta pake ibar kun tekamuy ta am awemuy mangurug a awan ta liwat ku tekamuy,

27 te awan ta tinaliban ku ta pangipadangag ku ta ngamin uray na Namaratu tekamuy.

28 A makkamu kam mantu nga magtaron ta bari muy ikid na ngamin kiden mangurug, te ikamuy haman ya netun na Kahalwa na Namaratu nga manaron ikid na mangituldu tekid, te tolay kid ni Afu Hesus nga sinaka na ta daga na en.

29 "A kumanen hapa a amuk ta itta sangaw ya matulad na mangituldu nga timulyat teyak, a pagkakattwayan da sangaw ya mangurug kiden.

30 A bakkan la ta yen, te magparayag hapa sangaw ya kadwan kahulun muy, a pagkilluyan da sangaw ya kakurugan nga netulduk tekamuy talo am itta hapa ya mapadagdag da.

31 A mappya mantu ta dana nonotan muy, petta awemuy sangaw maayayyaw, te intu nonotan muy ta netangtangit ku para ya nepangtabarang ku tekamuy ta araw pase hiklam abat ta tallu darun.

32-34 "A amu muy hapa ta awan ta inadang ku ta pirak muy ono ga-gamit muy, te iyak hapa la ya nakkamu nagapag ta ngamin magserbi tekami ikid na kahulun ku kiden,

35 petta iyak mina ya parigan muy. Te mappya ta magtarabaku kitam, petta itta hapa sangaw ya iuffun tam ta awan kiden makaapag ta magserbi tekid. Te nonotan tam mina ya uhohug ni Afu Hesus,

'**Magasgasat sangaw ya mangatad ammi ta maguknud,**' kunna.

"A ta ayanin a Namaratu ewan ya ikatalak ku nga makkamu tekamuy, a ya uhohug na allak na en tekitam ya mangpasikan ta pangurug muy, te yen ya mangibar ta itta ya iatad na tekamuy, petta mesipat kam ta ngamin kiden tolay na Namaratu. A yen la ya addet na mabidak tekamuy," kunna.

36 A tentu en nabalin naguhohug ta isin a sa namalentud kid, a nakimallak kid na.

37 A nagtatangit kid hapa nga imahakup ikid na nangammu tentu,

38 te madamdam kid na gafu ta uhohug na en tekid ta aweda sangaw maita. A sangaw enda netulud ta pagluganan na en selayag.

21

Ya Ange Nig Pablu Ta Ili Na Herusalem

1 A tekami en naggagungay a naglugan kamin ha ni Pablu abat ta ili na Koos. A ta kalakwatan na a nagdulot kami ta ili na Rodas. A tekami en nagtugut ten a dumatang kami ta ili na Patara.

2 A yen hapa ya nakaapagan mi ta takwan na selayag nga ange ta lugar na Funisya, a naglugan kami ha.

3 A tekami en nakaabikan ta fugu na Sipre a tinaliban mi ta abagatan na, a nagdulot kamin ta ili na Tiro ta lugar na Siriya, a yen ya nagdisaagan mi, te yen hapa ya pangidisaagan da ta karga na nagluganan mi en.

4 A tekami en nagdisaag a emmin hapa inapag ya agyan na mangurug kiden, a pa nakipagyan kami tekid abat ta tāliggwan. A ta pagyan mi en tekid a nakikekallak kid hapa te Pablu gafu ta Kahalwa na Namaratu ta awena mina ange ta ili na Herusalem.

5 Ammi tekami en nabalin nagpasyar tekid a nagganwat kami hala nga magtugut, te magdulot kami hala ta eyan mi. A gafu ta kumanen a enda kami hapa netulud abat ta lawan na ili, a nehulun hapa ya atawa da ikid na ānāk da kiden. A sangaw namalentud kami ngamin ta zigzig na bebayen, a nakimallak kami.

6 A ta kabalin mi en a nagimpakpakamu kami, kapye mi naglugan, a nagtoli hapa ya kadwan kiden ta bali da.

7 A tekami en nakadatang ta ili na Tolemayda a nagdisaag kami ha. A tekami
en nagimpakpakamu ta mangurug kiden
ten a nagammak kami hapa ta bali da ta
tāhiklaman.
8 A ta lalakwat a nagtugut kami ha, ammi
tinugut mi abat ta ili na Sesariya, a nag-
dulot kami ta bali ni Felipe. I Felipe ya
takday na pitu kiden nga pinili da ta idi nga
nangisaned ta rasyon na nabalu kiden, ikid
na mangipadangag ta damag ni Hesus.
9 A itta hapa ya appat na ānāk na nga
babbalatang, a aglavun kid hapa nga
mangiuhohug ta ibar na Namaratu.

Ya Manglavun Ta Kedarum Ni Pablu

10 A ta pagyan mi para la ta bali ni Felipe
a umange hapa ya takday aglavun na Na-
maratu nga magngagan te Agabus nga taga
Hudeya.
11 A enna bit inazi ya hakkat ni Pablu,
kapye na bit ginalutan ya kamat na kiden
ikid na takki na kiden. A ya nebar na tekami
a

"Dangagan muy ya ibar na Kahalwa
na Namaratu," kunna, "te kumanin kan
sangaw ya kwan na Hudyo kiden taga
Herusalem ta makākwa ta hakkatin yan,
kapye da idarum ta Hentil kiden taga
Roma," kunna.

12 A ta pakadangag mi ta uhohug na en
a sa nakikekallak kami te Pablu ta awena
mina ange ten Herusalem.
13 Ammi ya uhohug na en tekami a

"Awedak tangitān, pettam awek hapa
madamdam, te dana nakaparanak na am
uray na Namaratu ta mabaludak, ono
maski am papasin dak para gafu ta pan-
gurug ku te Afu Hesus," kunna.

14 A gafu ta awena kami dangagan a nagim-
mang kami hapa, a

"Namaratu ewan mantu la ya
makāuray," kummi.

15 A ta nepagpasa na pigpiga araw a ne-
ganwat mi ya ngamin masapul mi kiden, a
nagdulot kamin ta ili na Herusalem.
16 Ammi nehulun hapa ya kadwan kiden
mangurug taga Sesariya, te enda kami ne-
tulud ta pagdulotan mi nga bali, bali ni Ma-
son. Intu hapa ya takday na popolu kiden
mangurug nga taga Sipre ta idi.

Ya Tabarang Ni Santiago Te Pablu

17 A tekami en nakadatang ta ili na
Herusalem a matalak hapa ya mangurug
kiden nga mangpadulot tekami.
18 A ta lalakwat a emmi itan ig Santiago
ikid na kadwan kiden kalalaklakayan na
mangurug kiden.
19 "**Umanu kam la,**" kun ni Pablu tekid.
A sangaw binida na hapa tekid ya ngamin
nepaita na Namaratu ta nepangipadangag
na ta uhohug na ta agyan na Hentil kiden.
20 A tentu nabalin nagbida tekid a di-
nayawan da hapa ya Namaratu. Ammi ya
nebar da hapa te Pablu a

"Amum kabagis, ta rinibribu ya kagit-
tam kiden Hudyo nga mangurug te Afu
Hesus, ammi pake ipapilit da hapa ta
awetam mina pagtalekudan ya lintig ni
Moses.

21 Ammi intu dulay, te itta kan ya
nadamag da teko ta takwan ya netuldum ta
Hudyo kiden ten ta lugar na Hentil kiden.
Te nebar mu kan ta pagtalekudan da mina
ya lintig ni Moses, te nehangat mu kan ya
dana gagangay da ikid na pagbanggit da ta
ānāk da kiden nga lālāki.

22 "A anu mantu ya mappya? Te am
madangag da sangaw ta itta kan sin, a
magporay kid na sangaw.

23 Ibar mi mantu ya kwam petta map-
pya, te maski itta sin ya appat na lālāki nga
mayat mangidulot ta nekari da ta Nama-
ratu.

24 A mappya sina ta mehulun ka san-
gaw tekid ta simbaanen, ammi iko hapa
sangaw ya makkamu ta ngamin magastu da
ta simbaanen, pettam kumanen mausipan
hapa sangaw ya huk da. A yen sangaw
ya mangipaita ta itta ka para la ta lintig
ni Moses, pettam kumanen awena sangaw
kurugan na Hudyo kiden ya nadamag da en
teko.

25 Ammi ya Hentil kiden nga mangurug
hapa te Afu Hesus a awemi ibar ta parigan
da mina ya Hudyo, ammi dana nagsurat
kamin tekid ta lillikan da ya mangan ta
meatang, ikid na daga, ikid na bilsagen nga
sedaga, ikid na makidorug ta bakkan ta
atawa da," kunda.

26 A nehulun mantu i Pablu ta appat ki-
den lālāki ta lalakwat, a neparan da ya
bari da kapye da umange ta simbaanen,
petta makipaita kid ta padi en. A nebar da
hapa tentu am kanu na araw ya addet na
pangikari da, ikid na pangigawat da ta iatad
da ta Namaratu.

Ya Panggafut Da Te Pablu

27-28 A ta magge pagpasa na mekapitu en
araw nga nebar da a ittan ha i Pablu ta umag
na simbaanen, a neitan na Hudyo kiden
taga Asya, a pinadpadulay da ta kadwan
kiden Hudyo, petta gafutan da.

"Ikamuy Istralita, manguffun kam O,
te ye-yan ya mangisaned ta pangikatupa-
gan na tekitam Hudyo, ikid na lintig tam,
ikid na simbaan tamin, yaga tapangan
na para ya simbaanin, te nesarok na ya
Hentil nga mehangat ta isin," kunda.

29 A yen ya neayag da gafu ta dana naita da
ya Hentilen Tropimo nga nehulun te Pablu
ta ili, a pahig da ta nesarok ni Pablu ta
simbaanen.

30 A gafu ta neayag da en a nagadukal
na ya ngamin tolay ta ili, a nagbabilag kid
na nga immange ta agyan na simbaanen,
a ginafut da i Pablu, kapye da ginerger ta
lawan na simbaanen, a insigida nelitup ya
irwangan na kiden.
31 A papasin da mina i Pablu, ammi itta
ya e nangidanug ta kumander na suddalu
kiden nga taga Roma ta magtatapil na ya
tolay kiden.
32 A insigida nangalap ya kumander ta
addu na suddalu kontodu kapitan da kiden,
a nagbabilag kid na nga ange kumahad ta
agyan na nagtatapil kiden. A ta nepakaita
na tolay kiden ta suddalu kiden a nagim-
mang kid na magpaluk te Pablu.
33 A ginafut na kumanderen i Pablu,
kapye na nepagalut ta duwa na kawad.

"Inya hud ye-yan na tolay, a anu hud ya
iningwa na," kunna ta tolay kiden.

34 Ammi nagdaduma haman ya gihawa na
tolay kiden, a awena pake nadangag am
anu ya kakurugan, te yaga masikan ya si-
tang na tolay kiden. A inalap na mantu i
Pablu ta agyan na kampo na suddalu kiden.
35 Ammi tekiden nakadatang ta addanen
nga dumayum ta kampo da en a inakkat na
suddalu kiden i Pablu negon gafu ta poray
na tolay kiden,
36 te dumadagdag kid hapa nga magayayag
ta

"Papasin muy, papasin muy," pakakin
kid na.

37 A ta pakadatang da ta kampo a nesarok
da mina i Pablu, ammi naguhohug bit ta
kumanderen:

"Itta haen ya ibar ku teko," kunna.

38 "Anu amum maguhohug ta Giregu?
Agu ta iko ya Egiptano en nga namepe-
gafu ta magribelde ta gubyernu, ikid na
nangpadagdag ta appataribu na mama-
pasi ta lafuken nga kadakalan?" kunna
hapa na kumanderen tentu.

39 "Bakkan, te Hudyo yak haman taga
kadakalan na ili ta lugar na Silisya, te
ili na Tarsu. Ammi ikallak nak haen, te
maguhohugak bit ta tolay kiden," kun ni
Pablu.

40 "A aran ay, maguhohug kan," kunna
hapa.

A umatayuk i Pablu ta utun na adda-
nen, a nagsenyas hapa ta tolay kiden petta
magimmang kid. A tekid na nagimmang
a maguhohug na tekid ta agsitang na He-
breyu, te yen hapa ya agsitang da.

22

Ya Bida Ni Pablu Ta Hudyo Kiden

1 "Am-amang ku ikid na kahkahulun
ku, dangagan muy haen ya mabidak teka-
muy," kun ni Pablu.
2 A pake nagimmang kid na ta mappya, te
naguhohug tekid ta agsitang da en. A san-
gaw nedulot na ya bida na en tekid.

3 "Hudyo yak, kahkahulun ku, a
neanakak ta ili na Tarsu ta lugar na
Silisya. Ammi ya ili na Herusalemin ya
dimmakalan ku, te nagbasa yak hapa
ta eskwela na la-laayen Gamaliyel. A
netuldu nak ta mappya ta ngamin kiden
lintig na dadagkal tam kiden. A pake
nepasikkal ku hapa ya Namaratu ewan
ta idi ta kuman na ikamuy,

4 a yen ta negakkad ku ya mamapasi
ta mangurug kiden te Hesus, a ginafut ku
ya kadwan nga lālāki pase bābāy, petta
mebalud kid.

5 Maski pabida muy sangaw ta mayor
na padi kiden ikid na konsihal kiden, te
ikid hapa la ya nagsurat ta kahulun muy
kiden ta ili na Damasku, petta kurugan da ta
iyak ya nedob nga manggafut ta mangurug
kiden te Hesus. A enku kid mina gafutan,
petta idatang ku kid mina sekakawad ta ili
na Herusalem, pettam kumanen a mapa-
gang kid mina.

6 "Ammi tekami en magaab-abikan na
kahulun ku kiden ta ili na Damasku a
tangngan na araw, a nepagka-mak ya
masikan na killat ta bikat ku nga nagafu
ta langit,

7 a nahunnakak ta lutak, a nadangag ku
ya nangbar teyak.

'Salu, Salu, anu haman ta igakkad
nak,' kunna.

8 'Inya ka, Afu?' kunku hapa.

'I Hesusak nga taga Nasaret, a iyak ya
igakkad mu,' kunna haman teyak.

9-10 'A anu mantu ya pakkwam teyak,
Afu,' kunku hapa.

'A magtayuk kan, a magdulot ka hala
ta ili, a mebar sangaw teko ya ngamin
patarabaku na Namaratu teko,' kunna.

"A ya kahulun ku kiden a naita da hapa
ya dakaren, ammi aweda pake nadangag
ya uhohug na nakiuhohuganan teyak.

11 Ammi teyak a awek na garay nakaita,
te pinagdaram nak na dakaren, a ginemi-
dan nak na takday kahulun ku abat ta ili na
Damasku.

12 "A itta hapa ten ya takday tolay nga
nagngagan te Ananayas, a dayawan na
ngamin Hudyo te kurugan na ya ngamin
kiden lintig na Namaratu.

13 A umange hapa nagtayuk ta hebing
ku. A '**Kabagis Salu, itan nak,**' kunna, a
yen na ya nepakaladdang ku, te naitak na
i Ananayas ta hebing ken.

14 A ya nebar na en teyak a

'Iko kabagis, ya pinili na Dyos na
dadagkal tam kiden, petta amum ya
ngamin uray na. A nakipaita i Hesus

nga naguhohug teko, petta maitam ikid
na madangag mu ya ngahal na,
15 te iko sangaw ya mangipakamu
tentu ta ngamin tolay, petta amu da hapa ya
naitam ikid na nadangag mu.
16 A awem na mantu magtalantan,
te pazigut kan, a ayagam na ya ngagan ni
Hesus, petta mabaggawan ya liwat mu ki-
den,' kunna hapa teyak.
17 "A teyaken nagtoli ta isin, ili na
Herusalem, a itta yak ta simbaanen nga
makimallak ta Namaratu, a nagmatakar
i Afu Hesus teyak,
18 te naitak haman ta paguhohug na en
teyak. A ya uhohug na teyak a
'Alalag mu magtugut ta ili in, te
awena sangaw kurugan na Hudyo
kidin ya bidam nga gafu teyak,' kunna.
19 "Ammi ya uhohug ku hapa a
'Kurugan dak de Afu, te dana amu da
ta iyak ya immange nanggafut ta man-
gurug kiden teko ta agyan na kapilya
kiden, petta pa-gangan ku kid.
20 A amu da ta iyak para ya takday
kahulun na nangpapasi kiden te Esteban,
te iyak ya nangibilin ta salnuk na barawasi
da,' kunku tentu.
21 "Ammi awena ipalubus, te ya nebar
na a
'Magtugut kan la, te doban ta ka
ta adayu, petta mangipadangag ka ta
Hentil kiden,' kunna haman teyak,"
kun ni Pablu.

Ya Pagporay Na Hudyo Kiden Te Pablu

22 A mayat kid nagdangag te Pablu addet
ta nebar na ya Hentil kiden, a yen ya nagpo-
rayan da tentu, a giaggayan kid na.
"Papasin muy yanan, te dulay na tolay,"
kun na aggay da,
23 yaga newawadwad da ya ga-gamit da
kiden ta pagaggay da, kapye da nangitap-
puhwak ta lafu ta utun.
24 A gafu ta kumanen a pinasarok na ku-
manderen i Pablu ta umag na baraks da,
a nebar na ta suddalu na kiden ta pali-
gatan da, petta ibosag na mina am anu ya
pangikatupagan na Hudyo kiden tentu.
25 Ammi tekiden nagpaappa tentu petta
paligatan da a maguhohug na i Pablu ta
kapitanen nga magtayuk ta bikat na en.
"Mepalubus hud ta paligatan muy ya
kagitta muyen nga iturayan na gubyernu
na Roma am awena para la mepasikkal ya
liwat na?" kunna.
26 A ta pakadangag na kapitan ta uhohug
na a enna nebar ta kumander na en.
"Am paligatan tam ya tolayin yan a
anu sangaw ya razon tam, te kagitta
tam haman nga iturayan na gubyernu,"
kunna.
27 A enna mantu pinasikkal na kumander
na en.
"Kakurugan hud ta iturayan na ka na
gubyernu na Roma?" kunna.
"On," kunna hapa ni Pablu.
28 "A nagpaga ka mantu ta kuman na
iyak, te addu ya nepagpagak?" kunna ha
na kumanderen.
"Awan, awek nagpaga, te neanakak ta
pagturayan na gubyernu gafu te mina-
maken," kun ni Pablu.
29 A insigida umadayu te Pablu ya sepa-
ligat kiden, te magburung kid na, kontodu
kumander da en hapa, te nakaliwat kid na
gafu ta ginalutan da ya iturayan na guby-
ernu na Roma.

Ya Pangidarum Na Hudyo Kiden Te Pablu

30 A ta lalakwat a inazi na kumanderen
ya kawad ni Pablu, a neange na ta
atubang na pinakadakal na Hudyo kiden,
te dana pinagkakampat na kid petta pake
pasikkalan na am anu ya pangpaliwatan da
te Pablu.

23

1 A sinaned ni Pablu inita ya nagkakam-
pat kiden nga magimbestigar tentu, kapye
na naguhohug tekid.
"Kustu la ya uhohug ku tekamuy,
kahkahulun ku, ta kanayun nonotan ku
am anu ya ikayat na Namaratu ewan, a
addet ta ayanin awan pulus ta amuk ta
liwat ku tentu," kunna.
2 Ammi ya mayor na padi kiden a ka-ma
la nepalappag na ya simuk ni Pablu ta
umatayuken ta hebing na.
3 Ammi ya uhohug hapa ni Pablu ta padi en
a
"Iko hapa sangaw ya lappagan na Na-
maratu ewan, te magingaappya ka. Ape
dagdagam ya lintig na Namaratu ta pag-
imbestigar mu teyak, ammi makaliwat
ka hala ta lintig na en, te palappag mu
haman ya awem para la napasikkal ta
liwat na," kunna tentu.
4 "Amāmatam hud ya mayor na padi na
Namaratu?" kunna hapa na kadwan ta
bikat ni Pablu.
5 "Ay, pahig ku ta takwan nga bakkan
ta mayor na padi, te kustu ya uhohug na
Bibliya tam ta awetam mina maguhohug
ta dulay ta magturay tekitam," kunna ha
ni Pablu.
6 Ammi tentu en nakalasin ta itta hapa
ya Pariseyu kiden nga nekihu ta Saduseyu
kiden a neayag na hapa ta
"Iyak hapa ya Pariseyu, kahkahulun,
a anak nak para na Pariseyu, a yen ta
idarum dak te ikatalak ku ya pangtolay
na Namaratu ta nagpasi kiden," kunna.

7 A gafu ta inuhohug na en a
nagkakattway na ya Saduseyu kiden ikid
na Pariseyu kiden, a namegafu kid na nga
nagtatapil.
8 Te ya Saduseyu kiden a aweda man-
gurug ta matolay hala sangaw ya nagpasi
kiden, yaga aweda hapa mangurug ta itta
ya anghel ikid na anitu. Ammi ya Pariseyu
kiden a kurugan da ngamin.
9 A pake simikan ya pagingay-ayag da
addet ta nagtayuk hapa ya kadwan kiden
Pariseyu nga abugadu, te ipapilit da ta
awan ta liwat ni Pablu.
"Mabalin de ta itta ya nakiuhohug
tentu ta anghel ono takwan na turin na
Namaratu," kunda.
10 Ammi nagkehal la ya pagtatapil da abat
ta magburung na hapa ya kumanderen te
Pablu, te magge mapilsat na ya bari ni Pablu
gafu ta pagkagubgubatan da. A nangidob
mantu ya kumanderen ta ange mangiadayu
tentu, a negon da ha ta umag na baraks da.
11 A sangaw ta hiklam a ka-ma la nag-
tayuk i Afu Hesus ta hebing ni Pablu, a
"Awem la magburung, Pablu, te map-
pya ta iange da ka sangaw ta ili na Roma,
petta ipasikkal mu sangaw ya ngagan ku
ta itta kiden ten ta kuman na nepangi-
pasikkal mu ta ili in yan," kunna tentu.

Ya Nanggakkad Nga Mamapasi Te Pablu

12 A ta kalalakwatan na a nagpagasin-
gan ya kadwan kiden Hudyo ta aweda
pagkakan ikid na uminum abat ta aweda
mapapasi i Pablu.
13 Nasurok ta appatafulu kid nga nagtulag
ta pangpapasi da tentu.
14 A sangaw enda nebar ya pangigakkad
da ta padi kiden ikid na pinakadakal da
kiden.
"Nagtatulag kamin ta awemi pagkakan
ikid na uminum abat ta awemi mapapasi
i Pablu.
15 A mappya mantu ta dana ibar muy
ta kumanderen ta idagut na ha sangaw i
Pablu tekamuy, te '**Pake imbestigaran mi
ta mappya,**' ape kummuy tentu, te dana
ilakap mi pettam awena sangaw maka-
datang tekamuy," kunda tekid.
16 Ammi mappya la te dana nadamag na
panganakan ni Pablu ya pangigakkad da
tentu, a enna nebar te Pablu ta umag na
baraks.
17 A sangaw binaran ni Pablu ya takday
kapitan na suddalu,
"Hulunam haen ya babagu in yan ta
kumander muyen, te itta kan ya ibar na
tentu," kunna ta kapitanen.
18 A enna mantu netulud ta kumanderen.
"Itta yak, Ser, te binaran nak ni Pablu
en, a '**Hulunam haen ya babagu in yan
ta kumander muyen, te itta kan ya
ibar na tentu,**' kunna teyak. A intu in
yan," kun na kapitanen.
19 A ginemidan na kumander ya babagu en
ta sang adayu petta pohutan na ta mele-
mad.
"Anu mantu ya ibar mu teyak, aleng,"
kunna.
20 "Nagtatulag, Ser, ya Hudyo kiden ta
pedagut da sangaw i Utte ken Pablu ta
pagmamitingan na konsihal kiden ta lak-
wat, te ape imbestigaran da kan ta map-
pya.
21 Ammi awem la ituluk, Ser, te itta
kan ya nasurok ta appatafulu na lalaki nga
mangilakap sangaw tentu, te nagpagasin-
gan kid ta aweda pagkakan ikid na uminum
abat ta aweda mapapasi ya utte ken. Dana
nakaparan kid na ta ayanin, te indagan da
la ya pangidagut mu tentu," kunna.
22 "A awem mantu la ibarbar ya
pakibidam teyak," kun na kumanderen
tentu, kapye na pinatugut.

Ya Pangpetammang Na Kumander Te Pablu

23 A sangaw inayagan na kumander ya
duwa na kapitan na.
"Iparan muy ya dwagatut na suddalu
ikid na pitufulu na magkabayu, ikid na
dwagatut na magibbal ta pika, te am
alas nwebe ta hiklamin a e kam ta ili na
Sesariya.
24 Pangalap muy hapa i Pablu ta pag-
takayan na, a itan muy sangaw ta awan ta
makkwa tentu, te emmuy itulud te Guber-
nador Pelis," kunna tekid.
25 A ya surat na kumanderen ta Guber-
nador Pelis a intun yan:
26 "Apo Gubernador Pelis:
"Umanu ka la, Apo?
27 "A yen ta nagsuratak teko, Apo Gu-
bernador, te bidan ku ya tolayin yan nga
petulud ku teko. Intu ya ginafut na Hudyo
kiden ta ili na Herusalemin, a pinapasi
dan mina am awemi kid neddatangan na
sakā suddaluk kiden. A nekerutan mi
hapa, te iturayan hala na gubyernu na
Roma.
28 A nedagut ku hapa ta pagmamitin-
gan na pinakadakal da kiden, te dangagan
ku mina am anu ya pangpaliwatan da tentu.
29 Ammi awan haman ta nadangag ku
ta liwat na petta mapapasi ono mabalud,
te intu la pangpaliwatan da tentu ya pag-
talekud na kan ta lintig da.
30 "A teyaken nakadangag ta itta ya
mangigakkad nga mamapasi tentu a yen
ta neayukkut ku nepetulud teko, a ibar
kun hapa ta mangidarum kiden ta iko
mina ya enda pangidaruman tentu am
anu ya pangpaliwatan da tentu. A yen

la ya addet na isurat ku teko, Apo Gubernador.
"Sedadayawak, Klawdyo Lisiyas," kunna surat na en.
31 A ta nepanggawat na kapitan kiden ta suraten a inalap da i Pablu, a netugut da ta hiklam abat ta ili na Antipatris.
32 A ta kalakwatan na a nagtoli ya suddalu kiden awan nagtakay ta ili na Herusalem, a ya magkabayu kiden la ya nangidulot te Pablu abat ta ili na Sesariya.
33 Enda nepaita i Pablu ta gubernadoren nga taga Roma, a neatad da hapa ya surat na kumanderen.
34 A ta kabalin na pagbasa na ta suraten a "**Taga anu ka,**" kunna te Pablu.
"Taga Silisya yak, Apo," kunna hapa ni Pablu.
35 "A dangagan ku sangaw ya uhohugam am dumatang na ya mangidarum kiden teko," kunna ha,
kapye na nepataron i Pablu ta bali ni Ari en Herud nga dafu na Hudyo kiden.

24

Ya Kapidwa Na Pangidarum Na Hudyo Kiden Te Pablu

1 Ta nepagpasa na limāhaw a dumatang na ig Ananayas nga mayor na padi kiden ikid na kadwan kiden kalalaklakayan na Hudyo kiden, a nehulun da hapa ya abugadu da en Tertulo. A umange kid te Gubernador Pelis petta ipadangag da ya pangidaruman da te Pablu.
2 A ta pangisarok dan te Pablu a i Tertulo ya napolu nagbida, a nepadangag na ya pangidaruman na Hudyo kiden tentu:
"Apo Gubernador," kunna,
"Kakurugan ta itta ya gatut mi ta mappya teko, te awan ta dulay ta lugar mi in gafu ta kappyanan na paggubernador mu. A addu hapa ya kesasipatan mi nga mappya gafu ta kallak mu tekami.
3 A kanayun matalak kami nga manggawat ta isin kid na kappyanan ta ngamin kiden lugar mi.
4 Ammi awemi ikayat ta matalantan ka, Apo, a yen ta makikekallak kami teko ta ayanin ta dangagam bit haen ya ipadangag mi teko.
5 "Ta kuman na pangitan mi ta tolayin yan a kanayun mamadday ta dulay, te sanatan na haman ya Hudyo kiden ta ngamin paglelehut, petta magribelde kid. A intu hapa ya takday dumugān na tolay kiden nga makikattway mangurug te Hesusen taga Nasaret.
6 A ikayat na para tapangan ya simbaan mi en ta ili na Herusalem, ammi ginafut mi. A ikami mina ya makkamu nagimbestigar tentu gafu ta lintig mi,
7 ammi immange garay ig kumander Lisiyas, a ginubatan da i Pablu tekami, a nebar na ta idarum mi sangaw ta atubang mu. A yen ta itta kamin sin,
8 te am imbestigaram hapa ye-yan na tolay a amum hapa sangaw am kustu ya pangidaruman mi tentu," kunna.
9 A nakigitta hapa ya Hudyo kiden ta ngamin binida ni Tertulo ta gubernadoren.

Ya Pangipadangag Ni Pablu Ta Katunung Na

10 A ta kabalin na pagbida na Hudyo kiden a nagsenyas hapa ya gubernador te Pablu petta maguhohug hapa.
"Apo Gubernador," kunna,
"Amuk ta nabayag na ya paggubernador mu ta lugar na Hudyo kiden, a yen ta matalakak nga mangipadangag ta katunung ku teko.
11 Am pasikkalam mina a amum ta awena para la nagpasa na mafulu duwa na araw abat ta neangek ta ili na Herusalem, te ume yak nakigimung ta simbaan mi en.
12 Ammi awan haman ta nakadangag teyak nga nakidibati ta tolay ta simbaanen, a awan haman ta nakaita teyak nga mangsanat ta tolay ta ili na Herusalem ikid na had sin na kapilya.
13 A awan pulus ta mepaita da ta ayanin nga mangipasikkal ta pangidaruman da teyak.
14 Ammi maski kunna ten itta hala ya takday nga ibosag ku teko, Apo, te ya nebar na en nga makikattway a kakurugan ta yeyen na dalan ya pangdayawan ku ta Dyos na dadagkal mi kiden, a kurugan ku hapa ya ngamin nesurat ta lintig ni Moses ikid na lebru na pinaguhohug na Namaratu ewan.
15 A intu hala ikatalak ku ya ikatalak na Hudyo kiden ta isin, te mangurugak ta itta hala sangaw ya pangtolay na Namaratu ta ngamin kiden nagpasi nga mappya ikid na dulay, petta maatadan sangaw ya tagtakday ta megitta ta iningwa na ta katolay na en.
16 A yen ta kanayun magafura yak, petta sigida madakar ya nonot ku ta atubang na Namaratu ewan pase tolay kiden.
17 "Ammi ta kuman na iyaken a nabayagak nga awan dumatang ta ili na Herusalem, ammi ta nepagpasa na pigpigādarun a dumatangak na, te enku idatang ya piraken nga neatad na Hentil kiden ta kagittak kiden Hudyo nga mazigatan.
18 A gafu ta eyak hapa mangdayaw ta simbaanen a dana nagpabaggawak ta padi kiden, kapyek simarok, petta ibalin ku hapa ya pangiatad ku ta Namaratu. A yen hapa ya nepakasimmu na Hudyo kiden teyak nga taga Asya ta umag na simbaanen. Ammi

awan haman ta naita da ta tinabtabang ku,
te awan haman ta addu na tolay teyak.
19 A gagangay ta ikid mina ya immange
ta isin, petta idarum dak mina, am an-
garigan ta itta ya pangidaruman da teyak,
ammi awan kid haman.
20 "A mappya mantu ta pohutam ta itta
kidin sin, petta bidan da mina am anu
ya napasikkal da ta liwat ku tekiden nag-
imbestigar teyak ta nagmamitingan na
konsihal da kiden.
21 Ammi awan haman ta amuk ta pang-
paliwatan da teyak am bakkan la ta in-
uhohug ken teyaken nagayag tekid, te ya
neayag ku a
" 'Yen ta idarum dak te ikatalak ku ya
pangtolay na Namaratu ta nagpasi kiden,'
kunku la tekid," kun ni Pablu ta Guber-
nadoren.
22 A ta nepakadangag ni Gubernador
Pelis ta bida ni Pablu a mapmappyan ya
pakkamu na ta gagangay na mangurug ki-
den te Hesus, ammi awena bit nebar ya
uray na ta mangidarum kiden, te
"Indagan ku bit ya datang ni Kumander
Lisiyas, petta madangag ku hapa ya bida
na," kunna.
23 A sangaw nepataron na i Pablu ta kap-
itanen, ammi nepalubus ta magpapasyar,
a nepalubus hapa ya kofun na kiden nga
umange mangatad ta magserbi tentu.

Ya Tabarang Ni Pablu Te Pelis Ikid Ni Drusila

24 A ta nepagpasa na pigpiga araw a
nagtoli ha ig Gubernador Pelis ikid ni
Drusila nga bagu en atawa na nga Hudyo, a
pinaayagan na i Pablu, te ikayat na danga-
gan am anu ya uhohugan na gafu ta pangu-
rug na te Hesus.
25 A ya netabarang na tekid a ya
tarabaku da mina ta katunungan, ikid na
pangiguwad da mina ta bari da, ikid na
pangpa-gang na Namaratu ta awan kiden
mangurug. A gafu ta magburung na ya
nonot ni Pelis ta inuhohug ni Pablu a
"Magtugut kan la bit, te paayagan ta
ka ha sangaw am itta ya pakatagop ku,"
kunna tentu.
26 A namengaddu hapa ya nepangpaayag
na tentu, petta makibidan kid, te ikatalak
na ta mangatad i Pablu ta pirak petta lumat-
tog.
27 A ta nepagpasa na dwādarun a itta ya
pumatalin te Gubernador Pelis nga nagnga-
gan te Porsyu Pestu, ammi ta awena para la
nagtugut ni Pelis a nebar na ta masirak la i
Pablu ta agbaludanen,
"petta itta ya panadamdaman na
Hudyo kiden teyak," kunna.

25

Ya Pagimbestigar Na Gubernador Te Pablu

1 A ta gafu na en nga maggubernador i
Gubernador Porsyu Pestu a pa nagyan bit
ta ili na Sesariya abat ta talluhaw, kapye na
umange magpasyar ta ili na Herusalem.
2 A umange hapa tentu ya padi kiden
nga Hudyo ikid na kadwan kiden kalalak-
lakayan da, a binida da hapa tentu ya pangi-
darum da te Pablu.
3 "A am ikallak na kami hapa a mappya
ta mealit i Pablu ta isin, petta madangag
mi hapa ya uray mu ta isin Herusalem,"
kunda tentu.
Ammi pangayayyaw da yen, te dana ne-
gakkad da ta ilakap da sangaw i Pablu ta
dalan.
4 Ammi awena netuluk ni Pestu.
"Maski magyan la ten Sesariya, te mav-
itak hala dumatang ta iten.
5 A am itta ya pangidaruman muy
tentu a mappya ta mehulun sangaw ya
pinakadakal muy kiden, petta idarum da
sangaw ta atubang ku ten," kunna tekid.
6 A nagyan para la i Pestu ta ili na
Herusalem addet ta tāliggwan, kapye na
nagtugut, petta dumatang na ta ili na
Sesariya, a nehulun hapa ya Hudyo kiden
nga mangidarum te Pablu.
A ta kalalakwatan na a umange nag-
togkok i Pestu ta lugar na agimbestigaran
en ta medarum, kapye na nepaalap i Pablu.
7 A ta nepangisarok da tentu a enna ki-
nalihung na Hudyo kiden taga Herusalem,
a addu ya nangidaruman da tentu ta dakal
na liwat, ammi awan haman ta nepaita da
ta liwat na.
8 A naguhohug hapa i Pablu, te pake
ipasikkal na ya katunung na;
"Itta hud ya liwat ku ta lintig na Hudyo
kiden, ikid na simbaan da en. A itta hud
para ya liwat ku ta lintig na Ari en taga
Roma," kunna.
9 Ammi gafu ta ikayat ni Pestu nga
mangikallak ta Hudyo kiden a nebar na te
Pablu ta
"Ikayat mu de metoli ta ili na
Herusalem, petta yen sangaw ya pag-
imbestigaran ku teko?" kunna.
10 "Annun ku haman ange ta
Herusalem? Itta hud ya liwat ku
tekid? Itta yak na haman ta atubang na
agimbestigaran ni Ari en Sisar taga Roma,
a ye sin mina ya pagimbestigaram teyak.
11 Am angarigan ta itta mina ya li-
wat ku, petta mapapasi yak mina a awek
mantu takitan ta masi yak, ammi am awan
ta pakaitan na pangidaruman da teyak a
awena mabalin ta mepersa yak nga medob
tekid. A yen ta makikekallakak na ta Ari

en Sisar, petta intu sangaw ya makkamu
teyak," kun ni Pablu.
12 A dangagan na bit ni Pestu am anu ya
uray na konsihal na kiden, a sangaw nebar
na hapa te Pablu.
"Gafu ta makikekallak ka te Ari en Sisar
a medob ka mantu tentu," kunna tentu.

Ya Pagpasyar Ni Ari Agripa Te Gubernador Pestu

13 A ta nepagpasa na pigpiga araw a
umange hapa ya dafu na Hudyo kiden, i
Herud Agripa, ikid na atawa na en Bernisa
ta ili na Sesariya, te magpasyar kid te Gubernador Pestu gafu ta bagu nesaad hapa.
14 A gafu ta medyo mabayag kid tentu a
binida ni Pestu ya kabalud ni Pablu tekid:
"Itta ya takday mabalud ta isin nga nesirak ni Gubernador Pelis.
15 A teyaken umange ta ili na
Herusalem a umange hapa teyak ya padi
na Hudyo kiden ikid na kalalaklakayan da,
te idarum da ya mabaluden, a ikayat da ta
pa-gangan ku.
16 Ammi nebar ku hapa tekid ya gagangay mi nga taga Roma ta awemi hama
pa-gangan ya tolay am awena para la
makiatubang ta mangidarum tentu, petta
itta hapa ya pakitabbag na ta pangidaruman da tentu.
17 A tekiden umange ta isin a awek nagtalantan, te kala-watan na a nagtogkokak
na ta lugar na agimbestigaran ken, a
pinaayagan ku ya mabaluden.
18-19 "A pahig ku ta pake dulay mina
ya pangidaruman da tentu, ammi awan
haman, am awa nagintabtabbagan da
hud la ya relisyon na Hudyo kiden ikid na
takday tolay nga nagngagan kan te Hesus.
Te ya kinan da en Hesus a nasi kan na,
ammi ipapilit ni Pablu ta matolay hala.
20 A gafu ta napopoyungak hapa ta pagintabtabbag da, a awek haman amu am had
kukun na pagimbestigar ku tentu, a yen ta
pinohutan ku te Pablu am ikayat na medob
ta ili na Herusalem petta yen sangaw ya
pagimbestigaran ku tentu.
21 Ammi awena haman ikayat am awa
nakikekallak hud la te Ari Sisar, a pebalud
para la, te indagan na kan ya uray ni Sisaren
tentu. A nepataron ku mantu abat ta pangidob ku tentu ta Ari en," kunna.
22 A ya uhohug hapa ni Agripa a
"Ikayat ku hapa dangagan ya uhohug
na mabaluden," kunna.
"A mappya hapa. Dangagam sangaw ta
lakwat," kun ni Pestu tentu.

Ya Pangiatubang Da Te Pablu Te Ari Agripa

23 A ta kalalakwatan na a umange ha ig
Ari Agripa ikid ni Bernisa, ammi nepaggiraw da hapa ya pagari da tekiden simarok
ta agimbestigaran na gubernadoren, a nehulun hapa ya kumander kiden ikid na banang kiden ta ili. A sangaw nangidob i Gubernador Pestu ta ange mangalap te Pablu.
A ta nepangisarok dan tentu a nagbida bit
ya gubernador en:
24 "Apo, Ari Agripa, ikid na ikamuy
ngamin nga magkakampat," kunna.
"Ya tolayin yan nga maita muy ta
atubang muy, a intu hala ya nedarum na
ngamin kiden Hudyo ta iten Herusalem,
kapye da ha nedarum ta isin Sesariya, a
neayayag da para ta mapapasi mina.
25 Ammi awan haman ta nadangag ku
ta pangpapasin ku mina tentu. A gafu ta
pedob hapa te Ari Sisar a doban ku mantu
tentu.
26 "Ammi intu dulay te awek haman
amu am anu mina ya isurat ku gafu
tentu. A yen ta pinaalap ku hapa ta
atubang muy, aglalo ta atubang mu Apo,
Ari Agripa, petta am nadangag tanan ya
tabbag na ta pangpohut mu tentu a amuk
na sangaw am anu ya isurat ku gafu
tentu.
27 Te kuman na awan haman ta serbi na
am doban ku sangaw ya mabalud ta Ari en
am awek pake ibar ya liwat na," kunna.

26

Ya Bida Ni Pablu Te Ari Agripa

1 A ya uhohug hapa ni Ari Agripa te Pablu
a
"Aran maguhohug kan, te dangagan ku
hapa am anu ya razom," kunna.
A neta-gay ni Pablu ya lima na, kapye na
hapa ipadangag ya katunung na.
2 "Apo, Ari Agripa, ikwentak ta gasat
ku ta arawin yan gafu ta itta ka, petta
madangag mu hapa ya tabbag ku ta
ngamin pangidaruman na Hudyo kiden
teyak.
3 A maski te dana amum ya gagangay na
Hudyo kiden, ikid na ngamin pagintabtabbagan da. A ikallak nak mantu, Apo, te
attamam la bit ya magdangag ta uhohugan
ku teko.
4 "Amu haman na ngamin Hudyo ya
dana gagangay ku addet ta kaabbing ken
ta dana en lugar ken addet ta neangek ta
ili na Herusalem.
5 A am aweda mina ilemad a mabida
da hapa ta kanayun itug ku ta mappya ya
ngamin kurugan na Hudyo kiden, te nekihu
yak haman ta pinpinanga na Pariseyu kiden nga masikan mangipasikkal ta relisyon
na Hudyo.
6 Ammi gafu ta ikatalak ku ya datang
na Mangikerutan ikid na pangtolay na ta

nagpasi kiden ta kuman na nekari na Namaratu ta dadagkal tam kiden, a yen ta itta yak sin nga medarum ta atubang mu.

7 "Ammi anu kawagan na ta idarum nak na Hudyo kiden gafu ta ikatalak kin, bakawa intu la ikatalak ku ya ikatalak na ngamin Hudyo ta ngamin kiden lugar. A gafu ta ikatalak da ya datang na Mangikerutan ikid na kesipat da ta pangtolay na ta nagpasi kiden a yen ta ikakinan da ya makimallak ta Namaratu ta araw pase hiklam. Ammi gafu ta ipadangag kun ya datang na ikatalak da en nga Mangikerutan a anu kawagan na, Apo Ari, ta yen ya pangidaruman da teyak.

8 A am kakurugan ta tolayan na Namaratu ya nagpasi kiden a anun muy mantu pahig ta tulad ya nepangtolay na te Hesusen?

9 "Kumanen hapa teyak ta idi, te pahig ku haman ta doban nak na Namaratu nga manggamma ta mangurug kiden ta ngagan ni Hesus.

10 A yen mantu ya tinarabakuk ta ili na Herusalem, a addu ya nepebalud ku tekid, te iyak ya pinatudunan na padi kiden nga manggafut tekid, a iyak para ya takday makigitta ta mamapasi kiden tekid.

11 A awek haman nakaintak nga mangsaned ta kapilya na Hudyo kiden talo am itta ya madatangan ku ta mangurug tentu. A nepapalpaluk ku kid para ta atubang na umange kiden nakigimung, petta pagtalekudan da mina ya pangurug da tentu. A gafu ta masikan ya pangikatupag ku tekid a en ku kid hapa inapag addet ta adayu kiden na lugar, petta pa-gangan ku kid mina.

12 "Yen ta immange yak hapa ta ili na Damasku, te pinatudunan nak na padi kiden nga ange manggafut ta mangurug kiden.

13 Ammi tekami en nagtugtugut ta kalsada en a nepagka-mak, Apo, ya pake masikan na killat nga nagafu ta langitewan, a masmasikan haman ammi ta bilagewan, a linehut na kami ikid na kahulun ku kiden.

14 A sa nahunnak kami ta lutak, a nadangag ku hapa ya mangbar teyak ta agsitang na Hudyo:

'Salu, Salu, anu haman ta igakkad nak? Iko hala ya matakitan am ikuyat mu ya muduk ku,' kunna teyak.

15 'Inya ka hud, Afu,' kunku hapa.

'I Hesusak, a iyak haman ya igakkad mu,' kunna.

16 'A magtayuk kan, te yen ta nakipaita yak teko petta magbalin ka ta daddoban ku nga mangipasikkal teyak, te ipasikkal mu sangaw ya nepaitak teko ta ayanen ikid na ngamin ipaitak sangaw teko.

17 A ilillik ta ka hapa sangaw ta panggakkad na kagittam kiden pase Hentil kiden, te yen kid ya pangidoban ku teko,

18 petta pagladdangam ya mata da, petta pagtugutān da ya sugiram nga iturayan ni Satanas, a simarok kid ta dakar nga iturayan na Namaratu. Te am mangurug kid teyak a mapakoman ya liwat da, a mesipat kid hapa ta tolay kiden nga binaggawan na Namaratu,' kunna haman teyak.

19 "A yen ya gafu na, Apo Ari Agripa, ta awek nagtalekudan ya nagmatakaren teyak,

20 te namegafu yak na mangipadangag ta ili na Damasku, a sangaw ta ili na Herusalem, ikid na ngamin paglelehut na lugar na Hudeya, kapyek hapa umange ta agyan na Hentil kiden. A pake nepadangag ku ta magbabawi kid mina ta pagliwat da, petta mangurug kid na ta Namaratu ewan. A pake nebar ku para ta idulot da mina ya mappya na tarabaku nga megitta ta pagbabawi da.

21 "A yen hapa ya gafu na, Apo, ta ginafut nak na Hudyo kiden ta simbaanen ta ili na Herusalem petta papasin dak.

22 Ammi mappya la te kanayun uffunan nak hala na Namaratu ewan abat ta ayanin. A yen ta itta yak ta atubang muy nga mangipasikkal ta ata-nang kiden tekamuy pase alinnak kiden, te awan haman ta takwan na ipasikkal ku tekamuy ngamin am bakkan la ta kuman na linavun ni mina Moses ikid na kadwan kiden pinaguhohug na Namaratu ewan.

23 Te yen kid haman ya palungu nanglavun ta mapapasi ya ange mangikerutan tekitam, kapye na sangaw matolay, petta intu ya imunnan mangipasikkal ta dakar ta kagitta na kiden Hudyo pase Hentil kiden," kun ni Pablu.

24 Ammi tentu para la naguhohug a tinabtabang ni Gubernador Pestu:

"Maguyung ka, Pablu, te paguyungan na ka na kaddu na adal mu," kunna ta pagayag na tentu.

25 "Maski awek maguyung, Apo Gubernador, te kakurugan ya ngamin uhohugan ku.

26 Maski pabidam te Ari Agripa ina, te dana amu na haman ya ngamin nabidak ta ayanen. A yen ta awek ikamat ibida tentu, te dana amu na, te awena haman nakkwa ta nelemad," kun ni Pablu tentu.

27 A ya uhohug na hapa te Ari Agripa a

"Ibar mu haen, Apo, am kurugam ya nesurat na pinaguhohug kiden na Namaratu? Ammi maski awem ibar amuk haman ta kurugam," kunna.

28 “Pahig mu hud ta alistu yak mangurug te Hesus gafu ta bidamina?” kun ni
Ari Agripa tentu.
29 “Maski am alistu ka ono am awan,
makimallakak hala ta megitta ka mina
teyak fwera ta kawaden ta kamat kin.
Kumanen hapa mina ta ngamin kidin
makadangag teyak ta ayanin,” kun ni
Pablu tentu.
30 A sangaw sa nagtayuk ya ari en ikid
ni Bernisa ikid na gubernadoren ikid na
kahebing da kiden.
31 A tekid na nakauhet a
“Awan haman ta iningwa na ta dulay
nga megitta ta kapapasi na ono kabalud
na,” kukunda.
32 “Gagangay ta maibbatan mina am
awena mina nakikekallak te Ari en Sisar,”
kunna hapa ni Ari Agripa te Pestu.

27

Ya Pangidob Da Te Pablu Ta Ili Na Roma

1 A ta nekari na en araw nga pangidob ni
Pestu te Pablu ta ari na taga Roma kiden a
inalap da ig Pablu ikid na kadwan kiden na-
balud, a enda kid netulud te Huliyo, te intu
ya kapitan na suddalu kiden nga magtaron
tekid addet ta ili na Roma.
2 A sa gimon kami nig Pablu ikid na sud-
dalu kiden ta takday na selayag nga taga ili
na Adrumito, te magganwat na magtugut,
a sage magsibal sangaw ta ili kiden ta pin-
git na bebay ta lugar na Asya. Intu hapa
kahulun mi i Aristarku taga Tesalonika ta
lugar na Masadonya. A kumanen nagtugut
kamin.
3 A ta kalakwatan na a nagsibal kami ta ili
na Sidon, a nekallak ni Huliyo i Pablu, petta
dumagut bit nga ange mangalap ta masapul
na kiden ta bali na kofun na kiden.
4 A tekami en ha nagtugut a atubangan na
kami na paddad, a yen ta nagpingit kami ta
lingad na fugu na Sipre.
5 A tekami en nakadakit ta bebayen ta an-
nung na lugar na Silisya ikid na Pampiliya,
a nagdulot kamin ta ili na Mira ta lugar na
Lisya.
6 A yen bit ya nagdisaagan mi, te umange
nagapag i kapitan Huliyo ta takwan na
pagluganan mi, a sangaw pinaglugan na
kami ta takday selayag taga Alehandra, te
magdulot ta lugar na Itali.
7 Pake mabayag kami nakatugtugut abat
ta addu na araw, a addu ya zigat mi nga
nakadatang ta annung na ili na Nidu. A
gafu ta atubangan na kami na paddad a
nagpaabagatan kamin, petta angen mi ya
lingad na fugu na Kareta.
8 A tekami en nagtalib ta annung na
Salmone a medyo nazigatan kami hapa
pumingit abat ta nakadatang kami ta kinan
da en Mappya na Paglingadan nga abikan ta
ili na Laseya.
9 A gafu ta natalantanan kamin ta pad-
daden a nadatangan na kami na agirid ikid
na araw na kawan, a mazigat na ya mag-
tugut ta paddaden, a netabarang ni Pablu ta
aweda bit mina magdulot.
10 “Mariknak, Apo, ta pake mazigatan
kitam sangaw, a maperdi sangaw ya se-
layagin kontodu karga tam, yaga addu
sangaw ya masi tekitam,” kunna.
11 Ammi takwan ya uray na piloto ikid na
makāluganen, a yen kid ya kinurug ni Kap-
itan Huliyo ammi te Pablu.
12 A gafu ta medyo dulay kan hapa ye-yan na
paglippadan ta agirid a addu ya nangibar
ta imunnan kami talo am madatang mi ya
lugar na Fenika tagad ta lod na fugu na
Kareta, te itta kan ten ya mapmappya na
paglingadan nga umatubang ta lod na aba-
gatan ikid na lod na amyanan. A mapmap-
pya kan ta yen ya pagpataliban mi ta araw
na kawan, te malingadan kan ta paddad.

Ya Zigat Da Ta Kawan Ta Bebay

13 A sangaw gafu ta itta ya palapaddad
nga nagafu ta abagatan a matalak kid na,
te pahig da ta makkwa dan hala ya gakkad
da en. A yen ta negon dan ya landuken nga
kesodan na selayagen, a nagtugut kamin ha
ta papapingit na fugu na Kareta.
14 Ammi awena la mabayag a netapal na
kami na masikan na paddad nga nagafu ta
amyanan.
15 A gafu ta awemi napaatubang ya se-
layagen ta paddaden, a netuluk mi mantu ta
mepaddad.
16 A inange mi ya taakub na fugu
na Kawda, petta malingadan kami ta
paddaden, a magge awemi negon ya
barangayen nga ginerger na selayagen, te
igalut mi ta ngarab na en.
17 Ammi ta nepangigon min ta
barangayen a ginalutan da hapa ya
tangngan na selayagen ta dakal kiden na
lubid, petta awena imangat na nagtotopan
na en. A ta kabalin na panggalut da a
nagburung kid na ta mepaddad ya lugan mi
in ta dammang, a mesalsal ta kaassangan
na danumen ta kinan da en Sirte. A yen
ta neakban da ya dakalen layag na petta
awena makaange ta kaassangan na danum,
a netuluk da la ta mepaddad.
18 A gafu ta awena haman magimmang
na sikan na paddad ikid na palung kiden a
pake nakawanan kami addet ta lalakwat, a
nepagiwarad dan ya karga ta danum petta
malampaw ya selayagen.
19 A ta mekatallu en araw a magge
malammad na ya selayagen, a sina-sat da
ya kadwan kiden ramyenta na layag kiden,
a nepagihunnak da kid ta bebay.

20 Ammi intu para dulay te awenan
haman limattog na bilag ikid na bitwan
kiden abat ta addu na araw gafu ta kasikan
na kawanen, a awemin amu ya agyan mi, a
awan na ta ikatalak mi ta matolay kami.

21 A gafu ta nabayag hapa ya nagtarabaku
kiden nga awan nakatagop nangan, a enna
kid hapa tinabarangan ni Pablu.

"Mapmappya mina en, kahkahulun, ta
kinurug dak, petta awetam bit mina nag-
tugut ta fugu na Kareta, te nalillikan
tanan mina ya zigatin yan ikid na kaperdi
na karga in.

22 Ammi awemuy na magburung, te
awan sangaw ta masi tekitam, te ya paglu-
ganan tamin la ya maperdi.

23-24 Te umange nagtayuk ya anghel na
Dyos kewan Namaratu ta hebing ken ta hik-
lamen, a nebar na teyak:

'Awem la magburung, Pablu, te uray
na Namaratu ta imatubang ka sangaw
te Ari en Sisar. A dinangag na ya paki-
mallak mu ta kahulum kidina, petta
awan sangaw ta masi tekid,' kunna
teyak.

25 "A awemuy mantu magburung,
kahkahulun, te ikatalak ku ya Namaratu
ewan ta magdulot hala sangaw ya kuman
na nebar na en teyak,

26 ammi mappya ta mesalsal kitam san-
gaw ta takday na fugu," kun ni Pablu tekid.

27 A kumanen nedodoyan kami la ta be-
bay na Adriyatiko abat ta dwāliggwān. A
ta mekafulu appat na hiklam a narikna na
magibbal kiden ta selayagen ta umabikan
kami ta lutak,

28 a ginukud da mantu ya kadalam na
danumen, a tallufulu annam na metru ya
kadalam na. Magananwan la a ginukud da
ha a dwafulu pitu metru.

29 A gafu ta nagburung kid ta metumpap
ya lugan ta kabatun a nehunnak da ya ap-
pat na kesodan na nga negalut ta huli na en,
a nakimallak kid ta mavit mina ya araw.

30 Ammi intu para dulay, te ya magibbal
kiden a ikayat da magtammang, a enda
neuhiyay ya balabarangayen ta danum,
petta pagluganan da ta pagtammang da.
Ammi ape ihunnak da ya landuken nga
negalut ta mukat na selayagen ta kuman na
nepagihunnak da kiden ta huli na.

31 Ammi mappya la, te neitan na kid ni
Pablu, a nedanug na kid ta kapitan na sud-
dalu kiden.

"Am awena masirak na magibbal kiden
ta lugan awan sangaw ta matolay tekitam
ngamin," kunna tentu.

32 A gafu ta kumanen dinob na kapitanen
ya ange manggattat ta galut na barangayen,
petta mahunnak ta danum.

33 A tentu en tanagay nagkarawan a
pinagturad ni Pablu ya tolay kiden ta man-
gan kid mina.

"Awemuy haman nangnangan abat ta
mafulu appat na araw gafu ta maburung
kam la.

34 Mangan kanan mina, petta magsikan
sangaw ya bari muy, te awan sangaw ta
masi tekitam maski takday la," kunna.

35 A intu ya napolu nangalap ta pan, a
nepakimallak na ta Namaratu ta atubang
na ngamin, kapye na pinilsat, a kinan na.

36 A gafu ta kumanen a naazi hapa ya bu-
rung na nonot da, a nangan kid na hapa.

37 Dwagatut pitufulu annam kami ngamin
nga nagyan ta selayagen.

38 A tekiden nabattug ta nepangan da a
nepagihunnak da ta bebay ya irik kiden
petta pake maglampaw para ya selayagen.

Ya Kaperdi Na Baporen Ta Batu

39 A tentun nagdakar a aweda amu ya
lugaren nga agyan da, ammi naita da ta itta
ya sinang walawer na ginat, a yen ya ikayat
da en pangisarokan ta selayagen talo am
mabalin.

40 A ginattat da mantu ya galut na landuk
kiden nga nesod ta kabatunen ta huli na
selayagen, kapye da inubadan ya galut na
lapag na en. A sangaw nepotun da ya assan-
gen layag ta ulu na, a netu-bang na kamin
na paddad ta tagad ta ba-naden.

41 Ammi intu dulay, te intu inange na
selayagen ya kauknudan na ginat kiden ta
pagdafungan na palung kiden, a nelumlum,
a awenan nakaalit. A nakutukutet hapa ya
huli na ta kasikan na palung kiden.

42 A ya uray na suddalu kiden a papasin
da ya mabalud kiden, petta awan sangaw ta
makatammang,

43 ammi ginamman na kid na kapitan, te
ikayat na ikerutan i Pablu. A ya makkamu
kiden maglangoy a pinaglattu na kid ta
danumen petta imunnan kid ta ba-naden.

44 A ta kadwan kiden a nebar na ta guma-
fut kid ta tabla ono kompormi na itta nga
naazi ta selayagen. A kumanen sa naka-
datang kami ngamin ta ba-naden, a awan ta
nakkwa ta dulay tekami.

28

Ya Pagyan Da Ta Fugu Na Malta

1-2 A tekami en nakagon ta ba-naden a
enna kami pinagdulot na limugar kiden ta
fugu en, a yen ya nepakadangag mi ta Malta
ya ngagan na fugu en nga dimmatangan mi.
A addu hapa ya nepaita na tolay kiden ta
kallak da tekami, a naghatung kid hapa ta
paggukupan mi, te nagudan na, a masanaw.

3 Umange hapa nangalap i Pablu ta
hangaw, ammi tentu en nangitumpa ta
hangaw kiden ta afuyen a imuhet ya

madagat gafu ta patu en, a kinagat na ya
kamat na en.
4 A ta nepakaita na tolay kiden ta ulagen
nga nagbesin ta kamat ni Pablu a
"Kakurugan ta amapasi ya tolayin yan,
te maski nakadakit ta bebayen a awena
mantu mabalin ta matolay gafu ta addu
ya liwat na, te masi sangaw ta dagat na
ulagina," kunda,
5 Ammi newadwad na hala ya ulagen ta
afuyen, a awan ta nahikna na ta takit na.
6 Nepa-na na tolay kiden ya pagbaga na
bari na ikid na pasi na, ammi gafu ta awan
ta naita da ta kabayag na pangipa-na da a
nauli ya nonot da tentu, te nebar dan ta intu
ya takday na dyos.
7 A ta kabalinan na kumanen a umange
kami ta bali na mayor na fugu en, bali ni
Publiyo, te abikan ya lutak na kiden ta ba-
naden dimmatangan mi, a pinagdulot na
kami ta bali na, a pinakpakan na kami ta
talluhaw.
8 Ammi nagtakit hapa ya dama ni Pub-
liyo, te nagpatu, yaga nagatattay. A enna
inita ni Pablu, a nepakimallak na. A ta
nepangisagpaw ni Pablu ta kamat na tentu
a nagmappyan.
9 A ta nepakedamag na pagmappya na en
ta kadwan kiden tolay ta fugu en a umange
hapa ya nagtakit kiden te Pablu, a nagmap-
pya kid hapa.
10-11 Nagyan kami ta fugu in yen abat ta
talluhulan, a addu ya neatad na tolay kiden
tekami ta pangikayat da tekami.

Ya Pagdulot Da Ta Ili Na Roma

A ta kabalin na talluhulan a nagganwat
kami ha nagtugut, te itta ya takday na se-
layag nga naglingad ta fugu en ta agiriden,
a yen ya pagluganan mi. Taga Alehandra
hapa ya selayagen, a Siping na Dyos ya nga-
gan na. A tekami en nagganwat naglugan a
pinagbalun na kami hapa na tolay kiden ta
ngamin masapul mi ta angen mi in.
12 A kumanen nagtugut kami ha abat ta ili
na Sirakut, a nagyan kami ten ta talluhaw,
kapye mi ha nagtugut.
13 A sangaw nagsibal kami hapa ta ili na
Regiyo ta tangagaw, te ipa-na mi ya paddad
nga magafu ta abagatan.
A ta mekaduwa en araw a nagdulot kami
ta ili na Puteoli, a nagdisaag kami.
14 A yen hapa ya nakasimmun mi ta kad-
wan kiden mangurug, a inagagay da kami
hapa nga magyan tekid abat ta pitu araw. A
tekami en ha nagtugut a tinugut mi abat ta
ili na Roma.
15 Ammi ya mangurug kiden taga Roma a
dana nadamag da hapa ya datang mi ta ili
na Puteoli, a enda kami dinafung ta Plasa na
Appio, a ya kadwan kiden para a dinafung
da kami ta agyan na kinan da en Tallu na
Tyenda. A ta nepakaita ni Pablu tekid a
matalak hapa ta Namaratu, a pinagturad na
ya nonot na.
16 A ta datang mi ta ili na Roma a aweda
pake nebalud i Pablu ta agbaludan, te pagu-
rayan da la ta takday na bali, ammi mehul-
hulun hapa ya suddalu en nga nangtaron
tentu.

Ya Pangipadangag Ni Pablu Ta Ili Na Roma

17 A ta kabalinan na talluhaw a pinaaya-
gan ni Pablu ya pinakadakal na Hudyo ki-
den taga Roma ta bali en nagyanan na. A
tekiden nagkakampat tentu a binida na ya
gafu na nepangpaayag na tekid.
"Yen ta pinaayagan ta kam, kahkahu-
lun, petta bidan ku tekamuy ya gafu na
kabalud kin. Te maski am awan ta li-
wat ku ta kagittak kiden Hudyo ikid na
gagangay tamen nga nesirak na dadagkal
tam tekitam, a ginafut dak hala ta ili na
Herusalem, a nedarum dak ta atubang na
taga Roma kiden, petta mabaludak.
18 "A tekid na hapa nagimbestigar teyak
a awan haman ta napasikkal da ta pang-
papasin da teyak, a inibbatan dak mina,
ammi awena haman nekayat na Hudyo
kiden.
19 A gafu ta nepapilit da ta itta ya liwat
ku a kapilitan ta nakikekallakak te Ari en
Sisar, ammi awan haman ta idarum ku ta
kagittak Hudyo.
20 A yen ya gafu na nepangpaayag
ku tekamuy petta dangagan muy hapa ya
mabidak, te nabaludak sekawad gafu ta
pangikatalak ku ta mangikerutanen nga
nekari na Namaratu ta dadagkal tam ki-
den," kunna.
21 A ya tabbag da hapa tentu a
"Awan haman ta nadamag mi gafu
teko, te awan para la ta nesurat na taga
Hudeya kiden tekami, a awan hapa ta
binida na nagafu kiden ten.
22 Ammi ikayat mi sangaw dangagan
teko am anu ya pake kurugam, te ya
nadamag mi ta kahulum kiden nga
makikattway ta pangurug na dadagkal tam
kiden a dulay kan ya bidan da tekid ta
ngamin kiden lugar," kunda te Pablu.
23 A nagbabidan da hapa ni Pablu ya araw
na pagdangag da tentu. A ta lalakwat ta
nagbabidan da en a nagdadatang hapa ya
awan bababang na tolay ta pagyanan na en,
a nagtangtangagaw nangipasikkal i Pablu
ta pangikerutan na Namaratu tekid, a pake
ipasikkal na para ya uhohug na Namaratu
tekid nga nesurat ni mina Moses ikid na
kadwan kiden pinaguhohug na Namaratu,
petta mangurug kid mina te Hesus gafu ta
intu ya nagdulotan na bida na surat kiden.

24 A nangurug hapa ya kadwan ta inuho-
hug na en, ammi nasoysoy ya kadwan.
25 A gafu ta nagkakattway ya nonot da a
nagtatugut kid na, ammi dana naguhohug
bit i Pablu ta takday para la na uhohug ta
awan kiden nangurug:
26 "Kustu hala ya uhohug na Kahalwa
na Namaratu ta dadagkal muy kiden, te
ya uhohug na tekid gafu te mina Isayasen
a
'**Pake dangagan muy ya uhohug na
Namaratu, ammi awemuy haman
maawatan.**
**A maski pake bilbigan muy awemuy
haman metug,**
27 **te nagtuyag haman ya nonot muy,
a maningbangngag kam,**
**a nagkigsap kam para gafu
ta awemuy ikayat makaita
ikid na magdangag ikid na
magnonot.**
**A yen ta awemuy magbabawi petta
pagmappyan ta kam mina,**' kunna
tekid.
"A gafu ta parigan muy ya dadagkal
muy kiden a
28 ibar ku tekamuy ta pagtalekudan na
kanan na Namaratu, a ya Hentil kiden ya
pangibaran na ta pangikerutan na tekid, te
ikid na sangaw ya mangurug," kun ni Pablu
tekid.
29 A ta nekabalin na naguhohug tekid a
nagtatugut kid, a nagkapopohutan da ya
inuhohug na tekid.
30 A nagyan hala i Pablu ta sinalda na en
bali abat ta dwadarun, a pinagdulot na ya
ngamin kiden umange magdangag tentu,
31 te mepalubus la mangipadangag ta
ngagan ni Afu Hesus ikid na pangikerutan
na Namaratu tekid.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Roma Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Roma ya ngagan na kadakalan na ili ta nasyon na Itali. A ya tolay kiden nga nesigud ten a addu ya dyos da ta idi, te aweda amu ya ngagan na Namaratu. Ammi ta nepagpasa na addu na darun a itta ya kadwan kiden Hudyo nga umalit ta iten. A gafu ta Hudyo kid a mangurug kid ta Namaratu a nesaned da hapa ya uhohug na ta kadwan kiden Roma, a itta hapa ya tagtakday Roma nga nakadangag a nagtalekudan da ya dyos da kiden nga nesigud tekid a nangurug kid na ta Namaratu. A sangaw ta pagpasa na addu para na darun a itta ya kadwan kiden Hudyo nga nangurug te Hesus, a umalit hapa ya kadwan tekid ta ili na Roma. A yeyen kid hapa ya nangipadangag ta ngagan ni Hesus. A gafu ta kumanen a umitta ya tallu na relisyon ta ili na Roma: ya napolu kiden tolay ten a nangurug kid ta intu la dyos ya ari da en Sisar. A ya Hudyo kiden a magge dipuru kid nga nangurug ta Namaratu, ammi aweda mangurug te Hesus. A ya kadwan kiden Hudyo nga bagu dumatang ta iten a nepapilit da ya ngagan ni Hesus.

Gafu ta pangipadangag na mangurug kiden te Hesus a itta ya tagtakday Hudyo nga simipat tekid nga mangurug te Hesus. A kumanen hapa ta kadwan kiden Roma nga nesigud magyan ten. A gafu ta kumanen, am kada makigimung ya ngamin mangurug te Hesus, a itta ya dana taga Roma kiden, a itta hapa ya Hudyo. A ta nepakadamag ni Pablu ta itta ya mangurug te Hesus nga magyan ta ili na Roma, a nakanonot nga nagsurat tekid, petta padakalan da ya pakkamu da ta Namaratu ikid ni Hesus. A ya surat na en a intu yan:

(v 7) Tekamuy ngamin nga iddukan na Namaratu ikid na negitta na ta tolay na kiden ta ili na Roma.

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

1 A ya nagsuratin tekamuy a iyak, Pablu, nga daddoban ni Hesus Kristu. A yen ta inalap nak, petta isaad nak ta turin na en nga ange mangipadangag ta Mappya en Damag na Namaratu.

2-3 A awan mantu ta takwan na ipadangag ku am bakkan ta kuman na nebar na Namaratu ta idi ta lebru na en nga nesurat na aglavun kiden, te intu nesurat da ya ange na Anak na Namaratu ewan. A intu hala ya Dafu tamewan Hesus Kristu. A tentu en umange a negitta tekitam tolay, te simsima ni mina Dabiden.

4 Ammi maski am tolay a nepasikkal hapa ta Anak na Namaratu ewan nga seppakapangwa, te maski pinapasi da a natolay hala gafu ta kahalwa na en nga negitta ta Namaratu ewan.

5 A gafu ta kallak na en teyak a nesaad nak ta turin na en nga ange mangipadangag ta damag ni Hesus Kristu ta ngamin tolay ta ngamin kiden lugar, petta intu mina ya madayawan gafu ta pangurug da tentu.

6 A kumanen hapa tekamuy nga taga Roma, te yen ta inalap na kam hapa, petta tolay kanan ni Hesus Kristu.

7 (-)

Ya Katalak Ni Pablu Ta Mangurug Kiden

8 A ikamuy hapa, kahkahulun, ya gafu na talak ku ta Namaratu ewan ikid ni Afu Hesus, te bidan na kanan hapa na ngamin tolay addet ta ngamin paglelehutin gafu ta pangurug muy, a yen ta nadamag ta kam hapa.

9-10 A kanayun pakimallak ta kam hapa ta Namaratu ewan, a awek magimmang. A gafu ta tatakday la ya nonot ku nga magserbi tentu a idulot ku la ya mangipadangag ta damag na Anak na en ta ngamin kiden lugar. A Namaratu hapa la ya mangipasikkal ta am kada makimallakak tentu a ibar ku hapa ta eyak mina magpasyar tekamuy, am yen ya uray na teyak.

11 A yen ta pake ikayat ku magpasyar tekamuy, petta isipat ku hapa tekamuy ya iatad na Kahalwa na Namaratu nga mangpasikan ta pangurug muy,

12 pettam ikamuy hapa ya mangpasikan ta pangurug ku, te mappya ta magimpaspasikan kitam ta pangurug na gintatakdayan tekitam.

13 Ammi awemuy pahig, kahkahulun, ta ayanin la ya pakanonot ku nga umange tekamuy, te naming-addu yak nga magganwat, ammi kanayun neguguwadak abat ta ayanin. Ammi ikayat ku la umange tekamuy talo am itta ya mapadagdag ku te Hesus ta kagitta muy kidina nga taga Roma ta kuman na Hentil kiden nga napadagdag ku ta kadwan kiden lugar.

14-15 A yen ta pake karagatan ku ya mangipadangag ta damag na pangikerutan na Namaratu ta kagitta muy kidina nga taga Roma, te liwat ku ta Namaratu am awek ipadangag ya pangikerutan na ta ngamin tolay, maski am anu ya katolay da ikid na amu da, petta madangag da hapa.

Ya Damagen Nga Nepadangag Ni Pablu

16 A pake ikatalak ku para ya damag na
pangikerutan na en, te am kada mepadan-
gag a mehulun hapa ya pakapangwa na Na-
maratu nga manguli ta nonot na ngamin ki-
den mangurug, petta matunung kid. Ikami
Hudyo ya napolu nangipadangagan na, a ta
ayanin a isipat na hapa ya Hentil kiden.
17 A mabalin ta mapatunung ya mangu-
rug, te ya damag na en ya pakkamun tam ta
ikwenta na kitam ta matunung gafu ta pan-
gurug tam am idulot tam la ya pangikatalak
tam tentu addet ta addet, te ya uhohug na ta
surat na Bibliya a
"**Intu sangaw matolay magnayun ya ik-
wenta na en ta matunung gafu ta
pangikatalak na tentu,**" kunna.

*Ya Kasasaad Na Awan Makkamu Ta Na-
maratu*

18 A kakallak sangaw ya awan kiden man-
gurug, te pa-gangan na kan sangaw ya
ngamin kiden mangwa ta dulay ikid na
awan makanonot tentu, te yen hapa ya
nepakamu na ta damag na pangikerutan na
tekitam. Te maski am amu da ya kakurugan
a dulay la ya tarabakun da.
19 A yen ta awan ta pambar da, te dana
amu da haman ya malogon maamu ta Na-
maratu, te nepaita na hala tekid.
20 Te addet ta nekaparatu na ngamin
paglelehutin a pake nepasikkal ya awan
maita ta kasasaad na Namaratu, te ya paka-
pangwa na ikid na kadyos na a malogon
maita gafu ta pinadday na kiden.
21 A yen ta awan ta pambar da, te maski
am amu da ta itta ya Namaratu aweda
haman dinayawan ta kuman na mekustu
tentu, ikid na aweda hapa ipaita ya talak
da tentu, te intu la nonotan da ya awan
ta kapkappyan. A kuman na nagsugiram
mantu ya nonot da gafu ta aweda kurugan
ya nepaita na tekid.
22 Ibar da ta malalaki ya amu da, ammi
madi haman,
23 te negitta da ta Dyos ya pinadday da ki-
den nga sinang tolay, ikid na sinang ayam,
ikid na sinang mamanuk, ikid na sinang
ulag.
24 A gafu ta intu la karagatan da ya dulay
a binaybay-an na kid na Namaratu, petta
maguray kid la nga magpadakat ta bari da
ta pangadallaw da ikid na pagingatattug da,
25 te aweyan da haman ya kustu en nga
nepaita na Namaratu tekid, a kurugan da
hud la ya tulad, te bakkan ta Namaratu ya
dayawan da ikid na pakidafun da am awa
pinadday na kiden. Ammi Namaratu hala
sangaw ya madaydayawan addet ta addet.
26 A binaybay-an na kid, petta idulot da la
ya kuman na ikayat da en nga kāāmāmatān,
te ya babay kiden a aweyan da ya lalaki, te
makidorug kid hud la ta sakā babbay da.
27 A kumanen hapa ta lalaki kiden, te
aweyan da ya babbay, gafu ta sakā lalaki
da ya pagattugān da. A intu la tarabakun
da ya kāāmāmatān ta sakā lalaki da. Ammi
naatadan kid hala ta pa-gang da, te yen ya
balat na dulayen na tarabaku da.
28 A gafu ta aweda ikayat nonotan ya Na-
maratu a binaybay-an na kid nga magnonot
ta dupal na nonot, petta kwan da la ya
ikayat da kwan nga awan ta kapkappyan.
29 A pinannu da ya nonot da ta ngamin
magmagannud na kadulayan, te kwan da
la ya maginggum, ikid na magatattug, ikid
na mangahugu, ikid na mamapasi, ikid
na makitapil, ikid na magtulad, ikid na
mangikatupag, ikid na mangisaned ta bida,
30 ikid na mamadpadulay, ikid na
mangikatupag ta Dyos, ikid na magparayag.
A kanayun parparatun da hapa ya bagu na
dulay, a aweda kurugan ya dadagkal da
kiden.
31 A kuman na awan kid ta nonot, te
aweda mekatalak, ikid na aweda makipa-
grikna, ikid na aweda mangikallak.
32 Dana amu da haman ya nebar na Na-
maratu ta mapa-gang sangaw ya ngamin ki-
den mangwa ta kuman na gagangay da en,
ammi maski kunna ten aweda haman pag-
immangan ya gagangay da, yaga pagurayān
da para ya kadwan kiden nga mangwa ta
kuman na gagangay da.

2

*Ya Pagporay Na Namaratu Ta Hudyo Ki-
den*

1-2 A dana amu tam haman ta am pa-
gangan na Namaratu ya ngamin kiden
mangwa ta kumanin kid na pagliwatan a
atadan na kid ta mekustu tekid. Ammi
maski am inya ka na tolay, am iko ya mang-
paliwat ta kadwan a awan ta pambar mu,
te parigam haman ya kuman na tarabaku
na paliwatamen, a sakā ikabat mu mantu
ya barim ta pangpaliwat mu tentu.
3 Anu hud ya uray mu? Am kwam hapa
ya dulay ta kuman na paliwatamen a parig
mu hud ta melillik ka ta pangpa-gang na
Namaratu teko?
4 A tagaassangam de ya nasuroken nga
allak na ikid na pagattam na teko? Awem
hud amu ta nekallak na ka ta idi petta itta
ya pagnonotam ta pagbabawim?
5 Ammi am awem magbabawi te
patuyagam la ya nonot mu a padakalam
mantu la ya pangpa-gang na Namaratu
teko, te yen sangaw ya pake iparikna na
teko ta araw na pangpa-gang na ta ngamin
kiden nagliwat.
6 Te maski am anu ya tinarabaku tam ta
katolay tamin a igitta na hala ya pangpa-
gang na ta tinarabaku tamen.

7 A ya ngamin kiden mangidulot ta mappya na tarabaku gafu ta ikayat da mesipat ta
dakar na Namaratu, ikid na dayaw na, ikid
na katolay na en nga magnayun, a atadan
na kid sangaw ta magnayun na angat.
8 Ammi ya masoysoy kiden ikid na mangi-
dadula ta kakurugan a intu la sangaw ke-
sipatan da ya pagporay na ikid na pangpa-
gang na tekid.
9 A dakal mantu sangaw ya pagzigātān
na ngamin kiden mangwa ta dulay, te intu
polun na ya Hudyo kiden, kapye na isipat ya
Hentil kiden.
10 Ammi ya ngamin kiden mangwa ta
mappya a awan sangaw ta burungan da, te
mesipat kid sangaw ta dakar na Namaratu,
ikid na dayaw na en, te intu ha polun na
ya Hudyo kiden kapye na isipat ya Hentil
kiden,
11 te awan sangaw ta idaduma na Nama-
ratu tekid.
12-13 Te ya Hudyo kiden nga nagliwat a
pa-gangan na kid gafu ta lintig na en nga
neatad na tekid, te maski am kanayun dan-
gagan da ya lintig na en a aweda haman idu-
lot ya madangag da. Ammi intu la ikwenta
na Namaratu ta matunung ya mangidulot
ta lintig na en. A maski am awena amu na
Hentil kiden ya lintig na en nga neatad na
ta Hudyo kiden a magliwat kid ta lintig da
en hapa la.
14 Te maski am aweda amu ya lintigen
nga neatad na Namaratu ta Hudyo kiden,
am megitta ya tarabaku da ta kuman na
nebar na Namaratu ta lintig na en, a yen ya
ikwenta na Namaratu ta lintig da.
15 A yen ya pakaitan ta dana nesurat ya
lintig na en ta nonot da, te maski am anu
ya tarabakun da a dana amu da haman am
mappya ono am dulay.
16 A am dumatang sangaw i Afu Hesus ta
pagaddetan na arawin yan a intu sangaw ya
isaad na Namaratu nga magimbestigar ta
ngamin tolay, petta palattogan na sangaw
ya ngamin nelemad da ta nonot da nga
aweda en nepāssay, te yen sangaw ya itan
na am mappya ono dulay. A yen kid ya
kanayun ipadangag ku ta ngamin tolay.

Ya Liwat Na Hudyo Kiden

17 A ta kuman na ikamuy nga Hudyo a
iparayag muy ya kaHudyo muy, te parig
muy ta matunung kam gafu ta lintigen
nga neatad na Namaratu tekamuy, yaga
iparayag muy ya pakkamu muy ta kakuru-
gan na Dyos.
18 A gafu ta naadal muy ya lintig na en
a amu muy mantu ya ngamin ikayat na, a
amu muy hapa ipasikkal ya mappya.
19-20 A gafu ta lintig na en a amu muy hapa
ya ngamin kakurugan, petta ituldu muy ta
kadwan kiden nga itta ta sugiram, ikid na
awan kiden makaita, ikid na awan kiden ta
nonot, ikid na abbing kiden.
21 Ammi am ituldu muy ya kadwan kiden
anu kawagan na ta awemuy ituldu ya bari
muy? Ibar muy ta awan mina ta magtakaw,
ammi awan hud tekamuy ta magtakaw?
22 A "**Awan mina ta mangadallaw**,"
kummuy para, ammi awan hud tekamuy ta
mangadallaw? Pake ikatupag muy para ya
makimallak ta sinang tolay kiden ta agyan
na pakimallakan na Hentil kiden, ammi
awan hud tekamuy ta ange magtakaw ta
pirak kiden nga neatang da ta sinang tolay
da kiden?
23 Dayawan muy mantu ya lintigen
nga neatad na Namaratu tekamuy, ammi
ayayyawan muy haman ya Dyos gafu ta
pagliwat muy ta lintig na en?
24 Kakurugan mantu ya uhohug na
suraten ta Bibliya gafu tekamuy nga Hudyo,
te ya nebar na a

"**Gafu ta dulay ya tarabaku muy a ibar na Hentil kiden ta dulay hapa ya Namaratu ewan,**" kunna.

25 Anu hud mantu ya kappyanan na
nepagbanggit muy? Te ya kabanggit muy
mina ya pakaitan ta nesipat kam ta ne-
taratu na Namaratu te mina Abrahamen,
ammi itta hud ya kapkappyan na nepag-
banggit muy am awemuy idulot ya ibar na
ta lintig na en? A gafu ta awemuy idulot
a negitta kanan mantu ta Hentil kiden nga
awan nabanggit.
26 Ammi maski am awena nabanggit na
Hentil kiden, am kwan da hala ya kuman
na nebar na Namaratu ta lintig na en a
isipat na kid hapa ta netaratu na en te mina
Abraham.
27 A ikid hapa la sangaw ya pakaitan ta
nakaliwat kam, te maski am nabanggit kam
a awemuy haman idulot ya ibar na lintigen
nga neatad na Namaratu tekamuy.
28-29 Bakkan mantu ta pakagalgal na bari
tam ya pakaitan ta tolay kitam na Nama-
ratu, te bakkan haman ta yen ya kakurugan
na pagbanggit. Te ya kakurugan na pag-
banggit a itta haman ta nonot tam, petta
naazi ya dulayen na nonot nga awan naazi
ta pagbanggit na bari tam. A bakkan hapa
ta uray na tolay ya nonotan tam am awa
uray na Namaratu ewan.

3

Ya Kasasaad Na Hudyo Kiden

1 Am mabalin mantu ta mesipat hapa ya
Hentil kiden ta netaratu na Namaratu te
mina Abrahamen a anu hud ya kapkap-
pyan na Hudyo ammi ta Hentil, a anu hud
ya kappyanan na pagbanggit da?

2 A gagangay ta dakal mina ya kappyanan
da, te ikid haman ya nekatalak na Nama-
ratu nga mangidulot ta uhohug na kiden
tekid.
3 Ammi intu dulay, te nangilogot ya kad-
wan kiden ta nekari na Namaratu tekid.
A anu mantu ya uray na Namaratu gafu
ta pangilogot da? Mabalin hud ta awenan
sangaw idulot ya nekari na en te mina Abra-
hamen?
4 Awena mabalin ta kunna ten, te maski
am sa mangilogot mina ya ngamin tolay a
mekatalak hala ya Namaratu, a idulot na la
idulot ya nekari na en te mina Abrahamen.
Te ya uhohug ni mina Dabiden gafu ta Na-
maratu a
"**Maski am anu ya inuhohug mu, Afu, a
mepasikkal hala sangaw ta awem
nagtulad.**
**A maski am pagbalinan da ya inuhohug
mu ta tulad a mepaita hala san-
gaw ya katunung mu,**" kunna.
5 Maski am ilogot tam ya Namaratu ta tu-
lag na tekitam, a mepaita hala ya katunung
na en, te idulot na la idulot ya nekari na ta
tulag na en. A gafu ta kunna ten a pahig
na kadwan ta killu ya pangpa-gang na ta
pangilogot tam, te bakkan ta pangilogot tam
ya nangigamma ta pangidulot na ta nekari
na en.
6 Madi ya kumanen na nonot te killu, te
am kunna ten mina a awena mabalin ta
magturay ya Namaratu ta ngamin paglele-
hutin.
7 A maski nelogot tam ya Namaratu a
madaydayawan hala gafu ta pangidulot na
ta nekari na en. Ammi pahig na kadwan ta
dulay am pa-gangan na kitam ta pangilogot
tam, te awena nagamma mangidulot nekari
na en.
8 A gafu ta mepaita ya katunung na Nama-
ratu ta pangpa-gang na tekitam, a ibar na
kadwan ta "Mapmappya ta mangwa kitam
ta dulay petta lumattog ya mappya," kunda.
A ipapilit da para ta yen ya itulduk ta kad-
wan. Megitta ta pa-gang ya maguhohug ta
kumanen.
9 A anu mantu ya uray tam ta Hudyo ki-
den? Mapmappya de ya kasasaad da ammi
ta kadwan kiden tolay?
A bakkan ay, te ya kuman na inuhohug
ken ta ayanin a awan haman ta pagduman
na Hudyo kiden ikid na Hentil kiden, te sa
nagliwat haman ya ngamin tolay,
10 te dangagan muy ya dana nesurat ta
lebru na Namaratu;
"**Awan pulus ta awan magliwat, maski
am takday la,**" kunna.
11 "**A awan ta makkamu ta Namaratu,
ikid na awan hapa ta magapag
tentu,**
12 **te sa nagtalekud ya ngamin tolay
tentu, te sa nagdupal kid, a awan
pulus ta mangwa ta mappya,**"
kunna ha.
13 "**Napannu ya simuk da ta ngamin na
kadulayan,
te mahuyuk ya bida da ta kuman
na tanam na nasi nga awan natap-
panan.**
**A tulad ya kadwan, a madagat para ya
kadwan uhohugan da ta kuman na
dagat na ulag.**
14 **A napannu para ya simuk da ta pan-
glibak da ikid na pamadpadulay
da.**
15 **A malogon kid para mamapasi.**
16 **A maski am had ya eyan da a
mangisirak kid ta dulay ikid na
zigat,**
17 **te aweda amu ya mappya,**
18 **a awan ta amat da ikid na talaw da ta
Namaratu,**" kunna.
19 A yen kid na uhohug ya pagnonotan
tam mina, te am anu ya inuhohug na Na-
maratu ta isin kid na surat a nebar na
haman ta Hudyo kiden, petta awan sangaw
ta mauhohug da ta razon da, te ikid haman
ya inatadan na ta lintig na en ta palungu.
A mepasikkal mantu ta sa nakaliwat ya
ngamin tolay ta ngaminin paglelehut, petta
sa medarum kitam mina ta atubang na Na-
maratu ewan.
20 A maski am inya na tolay a awan pulus
ta ikwenta na ta matunung gafu ta pangidu-
lot na ta lintig na en, te ya lintig na en ya
mangipasikkal ta liwat na.

*Matunung Kitam Gafu Ta Pangikatalak
Tam Te Hesus*

21-22 A ta ayanin gafu ta ange ni Hesus
Kristu a nepaita na Namaratu ya allak
na tekitam, te maski am nakaliwat ki-
tam ta lintig na en, a ikwenta na kitam
ta matunung gafu ta pangikatalak tam ta
nepangikaru ni Hesus ta liwat tam kiden. A
maski am ayanin la ya pakadangag tam ta
allak na a dana binida ni Moses ta lintigen,
a kumanen hapa ta surat na aglavun kiden.
23 A kompormi hapa ya mangurug, te
awan haman ta idaduma na tekitam, te
sa nagliwat kitam haman, ikid na pake
adayu kitam para la ta kalalaki na Nama-
ratu ewan.
24 Ammi gafu ta ikallak na kitam a sinaka
na kitam ni Hesus, a ikwenta na kitam
mantu ta matunung ta kuman na iatad na
la ya katunung tam.
25 Te i Hesusen ya nekwenta na Nama-
ratu ta atangen nga mangikaru ta liwat tam
kiden, a yen ta pakoman na kitam am ku-
rugan tam ikid na ikatalak tam ya pasi ni
Hesusen gafu tekitam.

Ta idi a pinagtalib na Namaratu ya liwat
na napopolu kiden tolay gafu ta nepagat-
tam na tekid,
26 ammi ta ayanin a nepaita nan ta awe-
nan tagorayan ya liwat tam, te nepekaru na
kid hud la te Hesusen. A mappya hapa ta
kunna ten petta ipasikkal na ya katunung
na nonot na en, pase katunung tam gafu ta
pangikatalak tam te Hesus.
27 A itta hud mantu ya meparayag tam,
te bakkan haman ta katolay tam ikid na
tarabaku tam ya gafu na katunung tam ta
Namaratu am awa pangikatalak tam la te
Hesus.
28 Te ya pake ipasikkal ku a maski am idu-
lot tam la ya lintig na Namaratu a bakkan
ta yen ya pakaitan na ta katunung tam, am
awa pangikatalak tam la te Hesusen.
29 A anu mantu ya uray tam? Intu hud
la iddukan na Namaratu ya Hudyo, ono
iddukan na hapa de ya Hentil? A bakkan la
ta Hudyo ya iddukan na, te tatakday haman
la ya Dyos nga namadday ta ngamin tolay.
30 A maski am nabanggit kitam ono am
awetam nabanggit a ibar na ta sa matunung
kitam gafu ta pangikatalak tam te Hesus.
31 Ammi maski am ipasikkal ku ya
pangikatalak tam te Hesus a awemuy parig
ta newarad kun ya lintig na Namaratu, te
awek newarad am awa pake nepasikkal
kun ya ikayat na uhohugan ta lintig na en.

4

Ya Pangurug Ni Mina Abraham

1 A intu para pagnonotān tam ya kasasaad
ni mina Abrahamen, te intu haman ya pake
nagafun tamen nga Hudyo.
2 A am matunung mina i Abrahamen gafu
ta iningwa na en ta mappya, a yen mina ya
pambar na nga makidayaw ta Namaratu.
Ammi bakkan haman ta kunna ten,
3 te ya uhohug na suraten gafu tentu a
"**Kinurug ni mina Abraham ya nebar na
Namaratu tentu, a ya pangurug na
en ya nekwenta na Namaratu ta
katunung na,**" kunna.
4 A bakkan mantu ta bannag ni Abra-
hamen ya nekwenta na Namaratu ta katu-
nung na, te am kakurugan mina ta kunna
ten a bakkan mantu ta allak na yen am awa
isupapak na hud la ta bannag na en.
5 Ammi ya mangikatalak ta kallak na Na-
marartu fwera ta magbannag, a yen ya ik-
wenta na Namaratu ta katunung na.
6 A kumanen hapa ya inuhohug ni mina
Dabiden, te nebar na ta pake nagāsāt ya
awanen magbannag nga ikwenta na Nama-
ratu ta matunung.
7 "**Pake nagāsāt ya pinakoma na Nama-
ratu, te inazi na ya liwat na kiden,**"
kunna.
8 "**A ya pake nagāsāt a intu hala ya awena
ikwenta na Namaratu ya liwat na
kiden,**" kunna ha.
9 Ammi had sin hud na tolay ya ikayat na
uhohugan ni Dabiden nga nagāsāt? Intu la
de bidan na ya Hudyo kiden gafu ta pag-
banggit da en? O mabalin de ta nesipat na
hapa ya Hentil kiden nga awan nabanggit?
A ya kasasaad ni mina Abrahamen ya
pagnonotan tam mina, te intu haman ya
pake nepasikkal na Namaratu ta matunung
gafu ta pangikatalak ni Abrahamen tentu.
10 A dana nekwenta na Namaratu ta
matunung ta awena en para la nabanggit, te
ya pangikatalak na ta Namaratu ya gafu na
katunung na.
11 A gafu ta matunung na ta pakaitan na
Namaratu a yen ta nabanggit hapa ta ku-
man na nebar na Namaratu tentu, petta yen
ya mangipasikkal ta awan na ta liwat na ta
maski awena en para la pagbanggit. A uray
hapa na Namaratu ta kunna ten petta am
itta ya mangurug tentu nga awan nabanggit
a ikwenta na ta simsima kid hapa ni mina
Abrahamen gafu ta makigitta kid ta pangu-
rug na en ta awena en para la pagbanggit.
12 A kumanen hapa mina ta Hudyo kiden
nga nabanggit, te maski am ikāttolay na kid
hala ni mina Abraham a bakkan ta yen ya
ikwenta na Namaratu, te ikwenta na kid
ta simsima na kiden gafu ta makigitta kid
hapa ta pangurug na en ta awena en para
la nepagbanggit.

*Ya Mangurug Kiden Ya Nangikarin Na
Namaratu*

13 A nonotan tam para ya nekari na Na-
maratu te mina Abrahamen, te nekari na ta
intu kontodu simsima na kiden ya makākwa
sangaw ta ngamin paglelehutin. Ammi ya
gafu na nekari na en tentu a bakkan haman
ta pangidulot na ta lintig na Namaratu, te
awan para la ya lintig na en. Intu la gafu na
ya katunung ni Abraham gafu ta pangikata-
lak na ta nebar na Namaratu tentu.
14 Te am kakurugan mina ta intu la
nangikarin na ya mangidulot ta lintig na en
a awan mantu ta serbi na pangikatalak tam
tentu. A kenga hapa sangaw ya nekari na
en, te awan haman tekitam ta mangidulot
ta lintig na en.
15 A awan mantu ta iatad na lintig na en
tekitam am bakkan la ta pangpa-gang na
Namaratu tekitam, te am awan mina ya
lintig na en a awan mina ta mangipasikkal
ta liwat tam.
16 A gafu ta seliwat kitam a mappya
mantu ta ikatalak tam la ya nepangikaru ni
Hesus ta liwat tam kiden, pettam kumanen
a magdulot hapa sangaw ya nekari na en
tekitam. Te ya uray na Namaratu a ya allak
na en hapa la tekitam ya gafu na nekari

na en, petta awan mina ta madugiman am
awa sa mesipat ya ngamin kiden simsima
ni mina Abraham. Te ya uray na Namaratu
a bakkan la ta Hudyo kiden ya simsima na
am awa Hentil kiden hapa nga kagitta na
pangurug ni mina Abrahamen, te intu ya
gingginafu na ngamin kiden mangikatalak
ta uhohug na Namaratu.
17 Te ya uhohug na Namaratu tentu a
"**Iko ya pinatudunan ku, petta magbalin
ka ta gingginafu na addu na tolay
ta ngamin kiden lugar,**" kunna.
A ya uray mantu na Namaratu te mina
Abrahamen a intu hala ya gingginafu na
ngamin kiden tolay nga kagitta na pangu-
rug na en, te ya nekatalak ni mina Abraham
gafu ta Namaratu ewan a tolayan hala ya
nasin, a palattogan na hapa ya awan. Te ya
uhohug na Namaratu tentu a
18-19 "**Itam ya langitewan a bilangam ya
bitwan kidina, te kumanen san-
gaw ya kaddu na simsimam nga
magafu teko,**" kunna.
Ammi ya darun ni mina Abrahamen a
magge magatut, a pake nagkafuy na ya
bari na en, yaga addet ta kasiksikan na
bakbakat na en a awena pulus nagaānāk.
Ammi maski awan ta nekatalak ni mina
Abraham ta bari na en a awena la nagkafuy
na pangikatalak na ta uhohug na Namaratu
tentu, te nekatalak na la ta itta sangaw ya
anak na nga pagafun na ngamin kiden sim-
sima na ta ngamin kiden lugar.
20 A awena mantu la nagduwaduwa na
nonot na ta nekari na Namaratu tentu, te
nagsiksikan hud la ya pangikatalak na ta
pangibosag na ta kalalaki na Namaratu,
21 te pake nekatalak na ta makkwa san-
gaw na Namaratu ya kuman na nekari na
en tentu.
22 A yen ya gafu na ta nekwenta na Nama-
ratu ya pangikatalak na ta katunung na.
23-24 Ammi ya uhohug na suraten nga
"**Nekwenta na Namaratu ta katunung
na**," kunna, a yen ya pakkamun tam ta
bakkan la te mina Abrahamen ya ikwenta
na Namaratu ta matunung am awa sa iki-
tam hapa nga mangurug ta nepangtolay na
Namaratu te Afu Hesus.
25 Te yen ya nepasi ni Hesus petta ikaru na
ya liwat tam kiden, ammi ya pangtolay na
Namaratu tentu ya pake mangipasikkal ta
kustu ya nepangikaru na en, petta ikwenta
na kitam ta matunung gafu ta pangikatalak
tam tentu.

5

Ya Mehulun Ta Katunung Tam

1 A ta ayanin gafu ta matunung kitanan ta
pangikatalak tam ta Dafu tamewan Hesus
Kristu a kofun na kitanan hapa na Nama-
ratu, te nekaru ni Hesus ya liwat tam kiden,
2 a intu hala ya gafu na allak na Namaratu
tekitam nga magnayun. A pake matalak
kitam hapa te itta ya ikatalak tam ta mesi-
pat kitam sangaw ta kalalaki na Namaratu
ewan.
3 A maski am itta ya pagzigātān tam a
matalak kitam la, te amu tam ta yen ya
mangatad ta pagattam tam.
4 A am maita na Namaratu ya pagattam
tam a pake ikatalak na kitam hapa. A gafu
ta ikatalak na kitam a yen ta itta hapa ya
ikatalak tam ta megitta kitam tentu.
5 A awetam sangaw melogot ta ikata-
lak tam, te pake iparikna na Namaratu ya
pangidduk na ta nonot tam gafu ta Kahalwa
na en nga magyan tekitam.
6 A ta idi ta awetam para la nepangurug
a awetam haman nakkwa ya patarabaku
na Namaratu tekitam. Ammi ta datang na
arawen nga dana pinili na a dinob na i
Hesus, petta ikaru na ya liwat tam kiden.
7 A yen mina ya pake nonotan tam, te
am tekitam mina nga tolay a ikayat tam
hud ya sumagapil ta sakā tolay tam? Ammi
mabalin de ta itta tekitam ya maturad nga
sumagapil ta pake mappya en na tolay.
8 Ammi te Hesusen a sumagapil haman
tekitam ta pagliwat tam para la tentu, a yen
ya pakaitan tam ta pake iddukan na kitam
na Namaratu.
9 A gafu ta nekarun ni Hesus ya liwat
tam kiden a matunung kitanan mantu ta
pakaitan na Namaratu ewan. A gafu ta
matunung kitanan a pake ilillik na kitam
hapa sangaw ta pangpa-gang na ta awan
kiden mangurug.
10 Te maski itta ya nangikatupagan na
Namaratu tekitam ta idi, a pinagbalin na
kitanan ta kofun na kiden gafu ta pangikaru
na Anak na en ta liwat tam kiden. A gafu ta
kofun na kitanan a ikerutan na kitam hapa
sangaw ta mekaduwa na pasi, te nesipat na
kitam hapa ta katolay na en.
11 A maski am indagan tam para la ya pan-
galap na tekitam a ittan hala ta ayanin ya
pagay-ayatan tam ta Namaratu ewan gafu
ta Dafu tamewan Hesus nga nangpakofun
tekitam.

*Ya Gafu Na Pasi Tam Ikid Na Katolay
Tam*

12 Anu kawagan na mantu ta ikitam tolay
ya uminam magliwat? Ono had ya nagafun
na pagliwat tam? Te awan haman ta awan
magliwat.
A gagangay ta sa magliwat kitam gafu ta
tatakday la na tolay, te i mina Adanen ya
gafu na liwat tam. A tentu en nagliwat a
dumagdag hapa ya pasi na, a yen ta masi
hapa ya ngamin tolay gafu ta sa nesipat kid
ta liwat na gingginafu da en Adan.

13 Ammi maski am dulay hapa ya
tinarabaku na popolu kiden dadagkal a
awena haman nekwenta na Namaratu ya
liwat da, te awan para la ya lintig na en nga
mangipasikkal ta liwat da kiden.
14 Ammi maski am awena nekwenta ya
liwat da a sa nagpasi hala ya ngamin tolay
addet te mina Adan addet ta nepangidagut
ni mina Mosesen ta lintig na Namaratu. A
maski am dulay ya tinarabaku da a bakkan
haman ta kuman na liwat ni mina Adanen,
te i Adan a nagsoysoy ta nebar na Namaratu
tentu, ammi ta kadwan kiden a awan ta
nagsoysoyan da, te awan para la ya lintigen.
A yen mina ya pake nonotan muy, te maski
am awan ta nagsoysoyan da a nasi kid hala,
te ya uray na Namaratu a dana nesipat kid
ta liwat na gingginafu da en Adan.

A gafu ta kumanen a kuman na itta ya
paggagitta ni mina Adan ikid ni Afu Hesus
gafu tekitam, te ikid duwa ya kuman na fun
tam. Ammi itta hapa ya pagduman da,
15 te ya iatad ni Hesus tekitam a bakkan
ta kuman na neatad na liwat ni Adan teki-
tam. Te ya uray na Namaratu a sa masi ya
ngamin tolay gafu ta sa itta kitam ngamin ta
bari ni Adanen nga nagliwat. Ammi maski
kunna ten a pake dakdakal para ya uray na
Namaratu ta pake ikallak na kitam gafu ta
nesipat kitanan te Hesus. A yen ta ikwenta
na kitam ta matunung petta matolay kitam.

16 A ya takday para pagduman da a maski
am tatakday la ya liwat ni mina Adan a
pake adaddu ya nesipat ta pangpa-gang na
Namaratu tentu. Ammi gafu ta allak na
Namaratu nga nepaita ni Hesus tekitam a sa
pakoman na kitam, maski am pake addu ya
liwat tam kiden, petta ibar na ta matunung
kitam.
17 A gafu ta nagliwat i mina Adanen a sa
maabak ya ngamin tolay gafu ta pasi da.
Ammi gafu ta pake dakal ya allak na Nama-
ratu nga nepaita ni Hesus tekitam a ibar na
ta matunung ya ngamin kiden mangikata-
lak tentu. A awena kid sangaw maabak na
pasi da, te ikid sangaw ya mangabak gafu ta
nesipat kid na ta katolay ni Hesus Kristu.

18 Kuman na naggitta mantu i mina Ada-
nen ikid ni Hesus, te maski am tatakday
kid a pake addu na tolay ya nesipat ta
tinarabaku na tagtakday tekid. Te ya nag-
balinan na dulayen nga iningwa ni mina
Adan a nekwenta na Namaratu ta liwat
na ngamin tolay, a yen ta nesipat kid ta
pangpa-gang na Namaratu te Adan. Ammi
ya nagbalinan na mappya nga iningwa ni
Hesus a nekwenta na Namaratu ta katu-
nung na ngamin kiden tolay nga nesipat
tentu, a yen ta matolay kid.
19 A gafu ta nagsoysoy ya takday a sa
magliwat ya ngamin tolay, ammi gafu ta
malogon ya takdayen a sa matunung hapa
ya ngamin kiden nedagga tentu.
20-21 A ya lintigen hapa nga nedagut ni
mina Moses ta dadagkal tam kiden a uray
na Namaratu ta yen ya mangibar ta kadulay
na tolay kiden, te ta kawan para la na lintig
na en a aweda amu ta magliwat kid. A
maski ta nepanggawat da ta lintig na Nama-
ratu a aweda haman nedulot, a yen mantu
ya mangipasikkal ta kanayun magsoysoy
kid, a awan ta takwan na pagaddetan da am
awa masi ya ngamin kahalwa da. Ammi
maski pake nagliwat kitam gafu ta pag-
soysoy tam ta lintig na en, a pake dakdakal
para ya allak na Namaratu tekitam, te ya
allak na en tekitam a yen ya mangibar ta
matunung kitam gafu ta pangikatalak tam
te Afu Hesus. A yen hapa ya mangibar ta
matolay kitam nga magnayun.

6

Ya Pagzigut Tamen Ya Pasi Tam

1 A am dumakal mantu ya allak na Nama-
ratu gafu ta liwat tam kiden a anu mina ya
uray tam? Mappya de am idulot tam la ya
magliwat petta pake dumakal para ya allak
na tekitam?
2 Awena mabalin, te had kun tam hud
magliwat bakawa nasin haman ya gagan-
gayen nonot tam nga uminam magliwat?
3 Awemuy panaw amu ta ikitam ngamin
nga nagzigut ta pangurug tamen a nesipat
kitanan hapa te Hesus Kristu. A gafu ta
nesipat kitam tentu a nesipat kitam hapa ta
pasi na en.
4 Te tekitamen nagzigut a nekwenta ta
netanam kitam, petta mesipat kitam hapa
ta pasi na en. Ammi gafu ta natolay hala
i Hesus ta pakapangwa ni Dama na ewan
a nesipat kitam hapa ta katolay na en, pet-
tam kumanen a mabalin kitam magnonot
ta mappya na nonot.
5 Te am nesipat kitanan ta pasi na en a
mesipat kitam hapa ta katolay na en.
6 A tekitamen nagzigut a nesipat mantu
ya gagangayen nonot tam ta pasi ni Hesus
tentu en nelansa ta nagappan na en, pettam
kumanen a maperdi ya pagliwat na bari
tam, a awetanan sangaw megalut ta pagli-
wat tam.
7 Te am nasin ya tolay a naubadan na ta
pagliwat na.
8 Ammi gafu ta nasi kitanan ta pakesipat
tam te Hesus a itta ya ikatalak tam ta mesi-
pat kitam hapa ta katolay na en.
9 A gafu ta natolay hala i Hesus a amu
tanan ta awenan sangaw masi, te naabak
na haman ya pasi.
10 A tentu en nasi a inawe na haman
ya ikayat na bari na en petta ikerutan na
kitam. A gafu ta inawe na ya ikayat na

bari na en a pake negungay ta dulayen nga
mamagliwat tentu. Ammi gafu ta natolay
hala a awan na ta magsalin tentu, petta intu
la nonotan na ya Namaratu ewan.
11 A kumanen mina ta tagtakday teka-
muy, te am nesipat kam te Afu Hesus a amu
muy mina ta negitta kanan hapa tentu petta
awemuy magliwat, te intu la nonot muy ya
kuman na nonot na Namaratu ewan.
12 A mappya mantu ta awemuy pagtu-
rayan ya dulay ta bari muy kidina, petta
awemuy sangaw kurugan ya inaman da en
nga dulay.
13 A kumanen hapa ta ramyenta na bari
muy, te awemuy kid ituluk ta dulay, te
nekwenta ta nasi kanan haman, a natolay
kanan te Hesus. A mapmappya hud la ta
iatad muy ya ngamin bari muy ta Namaratu
ewan, petta magserbi kam ta katunungan.
14 Te awenan mabalin ta pagliwatan na
kam na dulayen, te negungay na kanan na
Namaratu ta lintig na en, petta intu la ikata-
lak muy ya allak na en nga mangpasikan
tekamuy.
15 Ammi am kakurugan ta intu la ikata-
lak tam ya allak na Namaratu tekitam a
mappya hud am idulot tam la ya magliwat
petta pakoman na kitam? Awena mabalin,
te bakkan mina ta kunna ten na razon tam.
16 Te awemuy hud manonot ta maski am
anu ya pangitulukan muy ta bari muy a
tagabu na kanan. A am tagabu na kam na
dulay a iange na kam sangaw ta pasi na
kahalwa muy. Ammi am Namaratu ewan
ya pakitagabun muy a ituldu na kam ta
matunung petta matolay kam.
17-18 A pake matalakak hapa ta Namaratu
gafu tekamuy, kahkahulun, te maski am
tagabu na kam na dulay ta idi a negungay
kanan, te pake netug muy na ya pangurug
muy ta uhohug na Namaratu nga netuldu
tekamuy, a nagbalin kanan ta tagabu na
katunungan ikid na kappyanan.
19 A neangarig ta kam ta kuman na
tagabu ikid na negungay, te yen ya malo-
gon maawatan na tolay. Te ya kuman na
tarabaku muy ta idi a nepatagabu muy la ya
bari muy ta awan ta kapkappyan addet ta
pake dumakal ya tinarabaku muy ta dulay.
Ammi ta ayanin a mappya ta patagabu muy
ya bari muy ta matunung petta pake map-
pya kam.
20 A tekamuyen nakitagabu ta dulay
a naguray kam la ta ikayat muyen nga
tarabakun, ammi awemuy para la amu ya
mappya en.
21 Ammi awan haman ta neatad na
tarabaku muyen, te awan sangaw ta
pagbalinan na am bakkan la ta pasi na
kahalwa muy. A ta ayanin a mamat kanan
gafu ta tinarabaku muy en.
22 Ammi gafu ta negungay kanan ta dulay,
anna tagabu kanan na Namaratu ewan a
nabaggawan na ya nonot muy, a yen san-
gaw ya pagbalinan na ya magnayun na an-
gat.
23 A am angarigan mina ta idulot tam la
ya magliwat a tandanan na kitam na liwat
tam ta pasi na kahalwa tam. Ammi am
ituluk tam ya bari tam ta Namaratu ewan
a sagolyatan na kitam sangaw ta magnayun
na angat, te yen ya iatad na ta ngamin kiden
nesipat ta Dafu tamewan Hesus Kristu.

7

Ya Keangarigan Na Mangurug Ikid Na Lintigen

1 A ta ayanin a itta ya mabidak ta kagittak
kiden nga Hudyo gafu ta ikid ya makkamu
ta lintig na Namaratu. Amu muy, kahkahu-
lun, ta negalut kitam ta lintig na en addet
ta masi kitam, ammi am nasi kitanan a
naubadan kitanan ta lintig na en.
2 Ya pagnonotan muy mina nga keangari-
gan a ya babbayen nga nakiatawa, te ya
ibar na lintig na Namaratu a megalut ya
babbayen ta atawa na en addet ta pasi na
lalaki en. Ammi am nasin ya lalaki en a
naubadan na ya babbayen ta lintigen, a
mepalubus na ta makiatawa ta takwan am
yen ya ikayat na.
3 Ammi am makidagga mina ta takday
na lalaki ta ketta para la ya atawa na en a
makaliwat ta lintigen, te makikadallaw na.
Ammi am nasin ya atawa na en kapye na
makiatawa ha, a awan ta liwat na te awena
nakikadallaw.
4 A kumanen hapa tekitam nga Hudyo
nga mangikatalak te Hesus Kristu. Te
am nesipat kitanan ta nasi en a negun-
gay kitanan mantu ta lintig kiden, petta
medagga kitanan hapa ta matolayen, pet-
tam magserbi kitam ta Namaratu ewan.
5 A tekitamen para la mangidulot ta
gagangayen nonot tam ta idi a kuman na
sigida lumattog ya ikayat tam nga dulay
gafu ta lintig na en, te ya ihangat na lintig
na en tekitam a yen haman ya ikayat
tam. A gafu ta mehangat ya ikayat tamen
a kuman na masanat kitam mantu nga
magliwat, ammi awan haman ta neatad na
tinarabaku tam am bakkan la ta pasi na
kahalwa tam.
6 Ammi ta ayanin a naubadan kitanan ta
lintigen nga nekegalutan tam, te nekwenta
ta nasi kitanan ta pakesipat tam te Hesus,
petta takwan na ya pakidafu tam ta Nama-
ratu. Te bakkan na ta lintig na en nga dan ya
nonotan tam ta pakidafu tam tentu, te ittan
ya nonot tam nga bagu gafu ta Kahalwa na
en nga mangpanonot tekitam.

7 A gafu ta naubadan kitanan ta lintig na
en a anu ya uray tam? Dulay de ya lintig na
en? Awan, awena dulay, te am awan mina
ya lintig na en a awek mina narikna ta itta
liwat ku, te ya takday ibar na ta lintig na
en a "**Awem passilan ya kwa na kagittam
tolay**," kunna. A yen ya pakkamun ku ta
dulay ya pumassil.
8 Ammi gafu ta dana ikayat ku ya ihangat
na lintig na en a kuman na lumattog mantu
ya dulayen nonot ku petta passilan ku ya
ngamin magmagannud. A am awan mina
ya lintig na en a awek mina amu ta itta teyak
ya uminam magliwat.
9 A ta aweken para la pakkamu ta lintig
na en a pahig ku ta mappya ya katolay
ku. Ammi teyaken nakadangag ta lintigen a
lumattog na ya uminamen magliwat, a yen
ya pakkamuk ta itta ya pasi teyak.
10 A ya neatad mantu na Namaratu nga
mangikari ta pagtolayan tam a yen haman
ya mangipasikkal ta pasi na kahalwak.
11 Te ya dulayen nonot ku a kuman na
inayayyaw nak gafu ta lintig na en, a yen ta
nagliwatak, a nariknak ta masi yak sangaw
gafu ta liwat ku ta lintig na en.
12 A yen hapa ya pakkamun tam ta map-
pya ya lintig na en, te yen haman ya man-
gibar ta liwat tam. A bakkan mantu ta lintig
na en ya agyan na dulay, te mappya haman,
a matunung hapa ya ngamin ibar na.
13 Ammi am kakurugan ta mappya ya
lintig na en a had kunna mangatad ta pasi
na kahalwa tam?

On ay, te ya uminamen magliwat ta
barikin a sinanat nak petta magliwatak ta
lintig na en nga mappya, a yen mantu ya
mangatad ta pasi na kahalwak. Ammi uray
hala na Namaratu ta kunna ten petta pake
ipasikkal na tekitam ya kadulay na liwat
tam. Te ya lintig na en a pake palattogan na
ya dulay nga itta ta gagangayen nonot tam.

Ya Zigat Na Pangurug Tam Ta Lintig

14 A ya maawatan tam mantu ta lintig
na Namaratu a yen ya mangipakkamu ta
nonot na Namaratu ikidna gagangay na.
Ammi teyak a awek garay megitta ta nonot
na, te kuman na pagtagabun nak garay na
uminamen magliwat ta barikin.
15 A kuga napopoyungak ta idi ta agangwa
na barikin, te maski am ikayat ku ya map-
pya awek haman makkwa, te intu hud la
kwan ku ya dulayen nga ikatupag ku.
16 A gafu ta idulot ku la ya awena ikayat
na nonot ku, a nalawag mantu ta sinagap-
pya na nonot kin ya lintig na en.
17 A teyaken para la nangikatalak ta lintig-
en ta katunungan ku a bakkan mantu ta
iyak ya gafu na liwat ku, te nagafu haman
ta dulayen nga magyan teyak,
18 te amuk ta awan pulus ta mappya
teyak, ta gagangayen nonot ku. A maski
am ikayat ku ya mappya a salinan nak na
gagangayen nonot ku petta awek makkwa
ya ikayat ken.
19 A awek mantu kwan ya ikayat ken nga
mappya, te intu hud la kwan ku ya dulayen
nga awek ikayat.
20 A gafu ta kwan ku ya aweken ikayat a
bakkan mantu ta iyak ya gafu na am awa ya
dulayen nga magyan teyak.
21 Teyaken mantu nangikatalak ta lintig-
en ta katunungan ku, am ikayat ku ya
mangwa ta mappya a abikan haman ya
dulayen nga manabtabang teyak.
22 Te matalakak mangidulot ta lintig na
Namaratu.
23 Ammi ya narikank ta barikin a takwan
ya lintig na, a salinan na ya lintig na nonot
ku. A pagtagabun nak hapa na dulayen nga
karagatan na barikin.
24-25 Ya pagbalinan na mantu na
pangikatalak ku ta lintig na Namaratu a
sagappyan ku ya lintig na ta nonot ku hapa
la, ammi gafu ta takwan ya inaman na
barikin a parigan ku hud la ya makitagabu
ta dulay. Kakallakak mantu na tolay.
Awan hud ta mangikerutan teyak, petta
awek mina timullu ta inaman na barikin?
Matalakak na ta Namaratu te amuk na ta
itta ya mangikerutan teyak. Intu hala ya
Dafukin Hesus Kristu.

8

Ya Panguffun Na Kahalwa Na Namaratu

1 A ta ayanin gafu ta nesipat kitanan ta
pasi ni Hesus Kristu ikid na katolay na en ta
nepagzigut tamen a awena kitam maabak
na mamagliwaten tekitam.
2 Te ya naparubak hapa gafu ta nesipatak
na te Afu Hesus a pake matolayak na gafu ta
Kahalwa na Namaratu nga magyan teyak.
A gafu ta netuldu na en teyak a naubadanak
na ta lintigen nga mangsanat ta pagliwat ku
ikid na pasik.
3 Te maski am lintig na Namaratu a awena
haman magamma ya pagliwat tam am awa
masanat na kitam hud la gafu ta makafuy
kitam garay nga mangidulot ta ibar na en.
A gafu ta awena magamma ya pagliwat tam
a neatad na Namaratu ya masmasikan teki-
tam, te dinob na ya Anak na en ta lutakin
nga pake negitta hala tekitam tolay fwera la
ta pagliwat tam, petta ikaru na ya liwat tam
kiden. A gafu ta nakisagapil i Hesus tekitam
a napa-gang na ya pagliwat na bari tam gafu
ta bari na en, petta am nesipat kitanan te
Afu Hesus a intun ya mangpasikan tekitam,
4 petta awetanan magliwat am awa kwan
tam hud la ya mappya ta kuman na ibar
na lintig na en tekitam, te bakkan na ta
nesiguden nonot tam ya dagdagan tam am

awa Kahalwa na Namaratu nga mangituldu
tekitam.
5 Te ya dumagdag ta nesiguden nonot na a
intu la ikatalak na ya makkwa na en hapa la,
ammi ya dumagdag ta ikayat na Kahalwa
na Namaratu a yen hapa ya pake ikatalak
na ammi ta makkwa na bari na en.
6 A am intu dagdagan tam ya nesiguden
nonot tam a awan ta takwan na pagad-
detan tam am bakkan ta pasi na kahalwa
tam, ammi am intu dagdagan tam ya ikayat
na Kahalwa na Namaratu a matolay kitam
sangaw magnayun, a awan na sangaw ta
burungan tam.
7 Te ya nesiguden nonot tam a intu ikayat
na ya ikatupag na Namaratu, a awena kuru-
gan ya lintig na en, te awena mabalin tentu.
8 Te ya mangikatalak la ta nesiguden
nonot na a awena mabalin ta ikatalak na
Namaratu.
9 Ammi mappya tekamuy, kahkahulun,
te bakkan ta kunna ten ya gagangay muy,
te ya Kahalwa na Namaratu tekamuy a
yen ya ikatalak muy. Ammi ya awena en
pagyanan na Kahalwa na en nga nehulun te
Hesusen a awan hapa tentu i Hesus.
10 A ikitam nga pagyanan ni Hesus a kaku-
rugan ta nagbanad ya bari tam ta dulayen
tekitam, ammi ya Kahalwa na Namaratu ya
agyan na katolay tam, petta mangwa kitam
ta katunungan.
11 A gafu ta ittan tekitam ya Kahalwa na
Namaratu nga nangtolay te Hesus ta pasi na
en a intu hapa la sangaw ya mangatad ta
angat na nga mangtolay ta bari tam kiden
masi gafu ta Kahalwa na en nga magyan
tekitam.
12 A awemuy mantu pahig, kahkahulun,
ta nepersa kam dumagdag ta nesiguden
nonot muy.
13 Te am intu ikatalak muy ya nesiguden
nonot muy ta pagtolayān muy a kuman na
nasi kanan ta Namaratu. Ammi am ikatalak
muy ya uffun na Kahalwa na Namaratu ta
panggamma muy ta inaman na bari muy a
matolay kam.
14 Te ya ngamin kiden mangurug ta ituldu
na Kahalwa na Namaratu a yen kid ya ānāk
na Namaratu.
15 A yen ta awetam mina italaw ta pag-
tagabun na kitam na Kahalwa na en, te ya
Kahalwa na en nga magyan tekitam a igitta
na kitam haman ta ānāk na kiden.
16 A yen ta "**Amang,**" kuntam, am
makimallak kitam tentu, te yen haman
ya iparikna na Kahalwa na en ta nonot
tam, petta amu tam ta anak na kitam na
Namaratu.
17 A gafu ta anak na kitanan, a pagamid na
hapa tekitam ya ngamin kwa na, te kahulun
na kitam ni Hesusen nga makipaggamid.
Ammi mappya ta makipagzigat kitam te
Hesus ta ayanin petta mesipat kitam hapa
sangaw ta kalalaki na ikid na pakedayawan
na.

Ya Zigat Tam Ikid Na Ikatalak Tam

18 A maski am mazigatan kitam ta katolay
tam sin, a kuman na assang la ya zigat
tamin, te sangaw am isipat na kitam na
Namaratu ta kalalaki ni Hesus a awetanan
manonot ya zigat tamen gafu ta kalalaki
tam nga nesagolyat na tekitam.
19 Te maski ya ngamin kiden pinaratu
na Namaratu nga neduma tekitam tolay a
kuman na timoltollok kid nga magindag ta
araw na pangipabuya na Namaratu ta ānāk
na kiden.
20-21 Te ikatalak da ta mesipat kid hapa
ta pakedayawan na ānāk na kiden na Na-
maratu, te itta sangaw ya araw nga aweda
paglabag, te sa pabagun na sangaw ya
ngamin kiden pinaratu na. Te maski awan
ta liwat da ta idi a negaged na kid hala na
Namaratu gafu ta liwat ni mina Adanen,
petta awena magdulot na dana en uray na
tekid. Ammi itta la ta uray na ta sa mesipat
kid hala sangaw ta pakedayawan na ānāk
na kiden.
22 Ammi ta ayanin a kuman na
maaggutan mauli ya ngamin kiden
napadday, petta awedan sangaw magdan
ikid na masi.
23 A maski tekitam tolay a maaggutan ki-
tam hapa nga mauli, te gafu ta ittan ya Ka-
halwa na Namaratu tekitam a nakakkapan
tanan ya nepaunnan na en nga bendisyon.
A yen ta manalasigak hapa ya nonot tam
ta pagindag tam, te maaggutan kitam nga
mauli, petta sa maazi ya ngamin pagdakat
na bari tam kidin, gafu ta naamaw na kitam
ta anak na.
24 A tekitamen nekerutan ta gafu na
pangurug tamen a yen hapa ya gafu na
pangikatalak tam ta itta para la ya iatad na
Namaratu tekitam. Ammi awetam para la
maita ya ikatalak tam, te am naita tanan
mina a awetanan indagan, te ittan.
25 Ammi am itta ya ikatalak tam ta kwa
tam sangaw ya awetam maita, a gagangay
ta magattam kitam magindag.

*Ya Panguuffun Na Kahalwa Na Nama-
ratu Tekitam*

26 A kumanen hapa uffunan na kitam
na Kahalwa na Namaratu ta pagkafuy tam,
te awetam amu am anu mina ya adangan
tam ta kadwan pakimallak tam, ammi ya
Kahalwa na en ya sumagapil tekitam, te
itta haman ta nonot tam nga makimallak ta
pagahayan tam nga awetam mepāssay.
27 A gafu ta Namaratu ya makkamu ta
nonot na ngamin tolay a amu na hapa am
anu ya ikayat na uhohugan na Kahalwa

na en ta nonot tam, te intu adangan na ya
kuman na ikayat na Namaratu tekitam.
28 A ikitam nga mangidduk ta Namaratu
a dana amu tam ta maski am anu ya du-
matang tekitam a pagbalinan na Namaratu
ta kappyanan tam, te yen ya nepangalap
na tekitam petta magdulot ya uray na en
tekitam.
29 Te maski ta pake gafgafu na ngamin a
dana amu na ya ngamin kiden nga mangu-
rug sangaw tentu, a dana nekari na hapa ta
yen kid ya igitta na ta Anak na en Hesus,
petta pake madayawan i Hesus gafu ta
kaddu na wāgi na kiden nga negitta tentu.
30 A ya ngamin kiden nekari na nga me-
gitta te Hesus a yen kid hapa ya inalap na.
A ya ngamin kiden inalap na a yen kid hapa
ya nebar na ta matunung kid. A ya ngamin
kiden nebar na ta matunung a nesipat na
kid hapa ta kalalaki na.

Ya Pangidduk Na Namaratu Tekitam

31 A gafu ta yen ya uray na Namaratu
tekitam a anu mina ya uray tam? Te am
Namaratu ya kahulun tam a itta hud ya
makkwa na mangikatupag tekitam?
32 A gafu ta awena neituk na Namaratu ya
pake Anak na en tekitam nga mangikaru ta
liwat tam a itta hud ya awena iatad tekitam
awa sa iatad na ya ngamin.
33 A itta hud sangaw ya makedarum
tekitam ta Namaratu ewan, bakawa intu
haman ya nangpili tekitam, a nebar na
hapa ta awan ta liwat tam.
34 A mabalin hud ta itta sangaw ya
pangpa-gang na tekitam, te dana nekaru ni
Hesus ya liwat tam kiden. A kustu hapa
ya nepangikaru na te natolay hala, a ta
ayanin intun ya pinakabari tam ta hebing
na Namaratu ewan, te pakimallak na kitam.
35 A itta hud mantu ya makeadayu teki-
tam ta pangidduk ni Hesus? Te maski am
anu ya zigat tam, ikid na kapopoyungan
tam, a awena kitam pagtalekudan. A kuma-
nen hapa am mabisin kitam, ikid na awan
ta barawasi tam. A maski am itta kitam ta
ngahab na avut, ono am itta ya makitapil
tekitam, a idulot na la ya pangidduk na
tekitam.
36 Naggagitta ya kadwan tekitam ta ku-
man na napopolu kiden mangurug nga
binida da ta lebru na Namaratu, te ya in-
uhohug da gafu ta zigat da a
"**Kinanghahaw a papasin da kami, Afu,
gafu ta pangurug mi teko. A mek-
wenta kami ta kuman na partin da
ta dapun,**" kunda.
37 Ammi maski am anu ya zigat tam nga
mangtampa mina tekitam a maabak tam
hala gafu te Hesusen nga mangidduk teki-
tam.
38-39 Te maski am masi kitam ono matolay
kitam la, a amuk ta awan ta makeadayu
tekitam ta pangidduk na Namaratu ikid na
Dafu tamewan Hesus Kristu. Te maski am
anghel, ikid na kompormi na magturay,
ikid na kompormi na dumatang, ikid na
awan para la dumatang, ikid na anitu ta
utun, ikid na anitu ta akban, a maski am
anu ya napadday, a awan ta makeadayu
tekitam ta pangidduk na Namaratu teki-
tam.

9

Ya Damdam Ni Pablu Ta Hudyo kiden

1-2 A ta ayanin itta ya ibar ku tekamuy
gafu ta sakā Hudyok kiden, a awek hapa
magtulad te tagabu nak ni Hesus, a kustu
ya uhohugan ku ta kuman na neparikna
na Kahalwa na Namaratu teyak. Te ya
kuman na mariknak ta nonot ku a pake
madamdamak, ikid na kanayun matakit ya
nonot ku ta kagittak kiden, te melogot kid
sangaw gafu ta aweyan da ya nesaad na
Namaratu ta dafu da.
3 A gafu ta kahulun ku kid, ikid na kagit-
tak kid nga Istralita, a ikayat ku ta iyak mina
ya pa-gangan na Namaratu ikid na iwasik
ni Afu Hesus am mabalin mina ta ikid ya
ikerutan na.
4 Te ya Istralita kiden ya napolu kiden
nekwenta na Namaratu ta anak na, a ikid
hapa ya nagyanan na dakar na en, a ikid
ha ya nakitaratun na ikid na inatadan na ta
lintig na en ikid na pangdayaw da tentu. A
ikid hala ya nangikarin na ta mangikerutan
tekid.
5 A gafu ta simsima kid nig mina Abra-
hamen a gagangay ta ikid mina ya mesi-
pat ta nekari na Namaratu teg mina Abra-
hamen. A ikid hapa ya nagafun ni Hes-
usen nga magturay ta ngamin ikid na
mangikerutan ta ngamin tolay.
Ampade Namaratu ya madaydayawan
addet ta addet.
6 Ammi maski am aweda ikayat mesipat
ta nekari na Namaratu teg mina Abraham
a awetam mina pahig ta awena idulot na
Namaratu ya nekari na en, te maski am
sa nagafu kid te mina Abraham a awena
haman pinaggagitta na Namaratu ta sa Is-
tralita kid.
7 A maski am sa nagafu kid te mina Abra-
hamen a awena pinaggagitta na Namaratu
ta sa simsima na kid. Te duwa haman ya
anak ni mina Abraham, a ya uhohug na
Namaratu tentu a
"**Ikid sangaw mekwenta ta simsimam ki-
den ya meanak ta kuman na anak
men Isak,**" kunna.
8 A ya ikayat na uhohugan ta isin a bakkan
ta simsima na bari na en ya ikwenta na
Namaratu ta simsima na, te intu la ikwenta

na ya ihuga na kiden ta kuman na nepangi-
huga na te Isaken ta idi.
9 Te ya nekari na Namaratu teg Abraham
ta kawan para la ni Isaken a
"**Magtoli yak hala sangaw tekamuy
ta kumanin na hulan ta takday
darun, a yen sangaw ya paganak
na atawamina Sara ta lalaki,**"
kunna.
10 A itta hapa ya takday para na mangi-
pasikkal ta uray na Namaratu, te ta nepa-
gatawa nig Isak ikid ni Rebeka a natarun i
Rebeka ta siping na lalaki, i Hakob ikid ni
Esaw.
11-12 a ya uhohug hapa na Namaratu te
Rebeka a
"**Itta ya duwa na asitay ta sirat mina, a
ya kapozyanan sangaw ya matur-
turay ammi ta imunnanen.**
**A pake umaddu sangaw ya simsima da
kiden, te magbalin kid sangaw ta
duwa na tolay,**" kunna.
A ta aweda en para la nekeanak, ikid na
kawan para la na iningwa da ta mappya
ikid na dulay a dana pinili na Namaratu ya
takdayen, te bakkan ta kuman na uray na
tolay ya nepangpili na, te uray na hapa la.
13 A nepasikkal na para ya gagangay na
pangpili na, te ya uhohug na ta takday surat
a
"**Pake iddukan ku ya simsima kiden ni
Hakob ammi ta simsima kiden ni
Esaw,**" kunna.
14 A anu mantu ya uray tam? Killu
de ya gagangay na pangpili na Namaratu?
Bakkan,
15 te ya uhohug na en te mina Moses ta idi
a
"**Am itta ya ikayat ku pilin a pilin ku
la, a am itta ya ikayat ku isipat ta
kallak ku a isipat ku la,**" kunna.
16 Am itta mantu ya pilin na Namaratu a
bakkan haman ta uray na pilin na en ikid
na tarabaku na ya gafu na pangpili na Na-
maratu tentu, te ya pangikallak na en la ya
gafu na pangpili na.
17 A nonotan muy para ya uhohug na
Namaratu te Faraon nga Ari na Egiptano
kiden, te ya uhohug na en tentu nga nesurat
ta Bibliya a
"**Iyak ya makā**uray **ta magari ka, petta
iko sangaw ya pakaitan na paka-
pangwak
gafu ta pangabak ku sangaw teko,**
**a petta mepadangag hapa sangaw ya
kalalaki na pakapangwak ta
ngamin paglelehutin,**" kunna.
18 A am itta mantu ya ikayat na en ikallak, a
ikallak na la, a am ikayat na patuyagan ya
nonot na awan mangurug a patuyagan na
la hapa. A gafu ta kunna ten a mabalin ta
kummuy nga maguhohug teyak ta
19 "Anu kawagan na mantu ta padulayan na
ya iningwa tam? Te maski am anu ya
kwan tam a intu la kwan tam ya uray
na tekitam?" kummuy de.
20 Ammi ya tabbag ku hapa a
"Tolay kam la haman, a itta hud ya amu
muy petta ituldu muy ya Namaratu."
Te ikitam nga pinadday na en a mappya
hud ta tagasoysoyan tam ya nangpaddayen
tekitam.
"A te bakkan mina ta kunna sin ya nepa-
madday mu teyak," awetam mina ku-
min.
21 Te am angarigan ta itta ya paddayan
na maginlala-ba a awena hud mabalin ta
pagdaduman na ya paddayan na, petta itta
ya pake ispot ikid na gagangayen la na la-
ba? A kumanen hapa ta Namaratu ewan,
te mabalin haman ta paddayan na ya ikayat
na en paddayan?
22 A mappya para ta maawatan muy ya
itta ta nonot na Namaratu, te maski am
ikayat na ipaita ya pagporay na ikid na
pakapangwa na ta gagangay kiden mapa-
gang a awena la bit, te italantan na ya
arawen nga pangpa-gang na tekid,
23-24 petta dana ipaita na ya kalalaki na
allak na ta mayat kiden mekallak, te yen kid
ya dana neparan na ikid na inagagay na,
kontodu ikitam mangurug nga Hudyo pase
Hentil.
25 A yen hapa ya dana nebar na ta surat ni
mina Osyas:
"**A ya Hentil kiden nga awek pinili ta
idi a yen kid hapa ya ikwentak ta
tolay ku.**
**Awek kid inidduk ta idi, ammi ta ayanin
a iddukan ku kid na,**" kunna.
26 "**A ya awek kiden nekwenta ta tolay
ku ta idi, a ya simsima da kiden
sangaw ya magngagan ta** '**Anak na
sigatolay na Dyos,**' " kunna ha.
27 Ammi ya uhohug hapa na aglavun Isayas
gafu ta Istralita kiden a
"**Maski am pake addu ya Istralita kiden
ta kuman na kaddu na ginat kiden
ta bebay
a assang la sangaw ya magtoli ta Na-
maratu petta mekerutan kid,**
28 **te am idatang na Namaratu ya pangpa-
gang na ta lutakin a pake alistu
ikid na masikan,**" kunna.
29 A ya uhohug na aglavun Isayas ta sakā
Hudyo na kiden ta idi, a kumanen hapa
sangaw ya makkwa tekid ta ayanin, te
"**Am awan mina ta nehuna na Namaratu
tekitam ta anak tam
a sa negitta kitam mina ta pinapasi
na kiden ta ili na Sodom ikid na
Gomora,**" kunna.
30 A ya maawatan tam mantu gafu ta
Hentil kiden ta idi, a aweda nakanonot nga

makipakoma ta Namaratu, ammi ta ayanin
a ya simsima da kiden ya ikwenta na ta
matunung gafu ta pangikatalak da te Hesus.
31 Ammi ya Istralita kiden nga nagafura
magpatunung ta bari da gafu ta lintig na en
a awan ta mabalinan da.
32 "Te anu hud ta kunna ten?" kum.
A onay, te bakkan haman ta Namaratu
ya nekatalak da ta katunung da, am awa
pagbannag da hud la. A yen ta awan ta
mabalinan da, te nekatupag da garay ya ne-
saad na Namaratu nga mangikerutan tekid.
33 A dumatang mantu tekid ya kuman
na inuhohug na Namaratu nga nesurat ni
Isayasen;

"**Itta sangaw ya isaad ku nga batu ta ili
na Ziyon,
petta magserbi mina ta kuman na
pagpatayukān na tolay kiden ta
bali.
Ammi takwan sangaw ya uray da ta batu
en gafu ta aweda sangaw ikatalak,
a yen hapa sangaw ya kuman na ke-
tumpapan da.
Ammi ya mangikatalak sangaw ta isaad
ken a awena sangaw melogot,**"
kunna.

10

Ya Pagkurangan Na Istralita Kiden

1 A ya ibosag ku tekamuy, kahkahulun, a
pake matakit ya nonot ku gafu ta kagittak
kiden Istralita. A kanayun pakimallak ku
kid petta mekerutan kid mina,
2 te amuk ta pake ikakinan da ya du-
magdag ta lintig na Namaratu. Ammi intu
dulay te killu garay ya pangawatan da,
3 te aweda haman amu ya iatad na Nama-
ratu tekid petta matunung kid mina tentu.
A gafu ta aweda amu a paruban da la
ipasikkal ya katunung na bari da gafu ta
pangdagdag da ta lintig na en. A yen ta
aweda ikatalak ya iatad na Namaratu, petta
mekwenta mina ta katunung da.
4 Ammi awan na haman ta serbi na lintigen nga ikatalak da, te ya pasi ni Hesusen ya addet na, a intun mina ya ikatalak da, petta mekwenta kid ta matunung gafu ta pangikatalak da tentu.
5 Intu mina pagnonotān da ya nesurat
ni mina Moses ta idi, te ya uhohug na ta
Istralita kiden a

"**Am sigida idulot muy ya ngamin kiden
nesurat ta lintig na Namaratu
petta awemuy pulus magliwat
a matolay kam sangaw magnayun gafu
ta katunung muy,**" kunna.

6 Ammi gafu ta seliwat ya ngamin
mangikatalak ta lintigen a nebar hapa ni
Moses ta itta ya ikwenta na Namaratu ta
katunung tam am ikatalak tam. A awena
masapul ta itta ya magafu ta langit petta
kurugan tam, te dana dumagut na haman i
Hesusen.
7 A awena masapul ta itta ya magafu ta
agyan na nagpasi kiden petta ibar na teki-
tam, te nasi haman i Hesusen a natolay
hala.
8 Te ya ikwenta na Namaratu ta katunung
tam a dana nepaita na haman ta bida na
surat kiden nga kanayun basan tam ikid na
nonotan tam. A yen hapa ya kanayun ipad-
padangag mi ta ngamin tolay petta kurugan
da.
9 Te am kurugan tam ta tinolay na Na-
maratu i Afu Hesus ta pasi na en, otturu
ibosag tam ta intu hala ya dafu na ngamin
a mekerutan kitam.
10 Te ya pangurug na nonot tam ya ikwenta
na Namaratu ta katunung tam, a am yen ya
ibosag tam a ikerutan na kitam.
11 A ya uhohug na hapa ta takday para na
surat a

"**Ya ngamin kiden mangikatalak tentu, a
aweda sangaw melogot,**" kunna.

12 Te maski am Hudyo kitam ono am Hen-
til kitam a awan ta idaduma na Namaratu
tekitam am ikatalak tam i Afu Hesus. Te ya
Dafu na takday a Dafu da ngamin, a malo-
gon mangatad ta ngamin kiden makimallak
tentu,
13 te ya uhohug na hapa ta takday ha na
surat a

"**Ya ngamin kiden makimallak ta Dafu
tam ewan a ikerutan na kid,**"
kunna hapa.

14 Ammi anun da hud makimallak ta
aweda ikatalak? A had kukunda ikatalak
ya aweda en para la nadangag? A had
kukunda madangag am awan ta umange
mangipadangag tekid?
15 A itta hud ya ange mangipadangag am
awena medob? Ammi nonotan tam ya
nebar ni mina Isayas ta surat na en:

"**Pake ispot ya umange kiden mangi-
padangag ta mappya en damag,**"
kunna.

16 A addu mantu ya nedob, a ispot hapa ya
nepadangag da, ammi intu dulay te pake
addun ya awan mangurug ta nepadangag
da en. A naggagitta kid mantu ta dadagkal
da kiden nga binida ni mina Isayasen,

"**Ay Afu, manmano la ya nangurug ta
nepadangag mi tekid,**" kunna.

17 A ta kuman na inuhohug ken a awan
ta mangurug am awan ta nadangag na, a
awan ta madangag na am awena mepadan-
gag ya uhohug ni Hesus tentu.
18 Ammi ya takday para saludsud ku gafu
ta Istralita kiden a awan hud ta nangi-
padangag tekid? Itta haman, te

"**Madangag haman ya ngahal da addet ta
ngamin paglelehutin.**

A nepadangag ya uhohug da kiden addet ta ngamin kiden lugar ta lutakin," kunna.
19 Ammi mabalin de ta awena maawatan na Istralita kiden? Ammi anu haman ta aweda maawatan? Te ya uhohug na Namaratu tekid a
"**Pangahugun ta kam sangaw gafu ta takwan na tolay nga awan para la makkamu teyak,**
a magtaratna kam sangaw gafu ta pangurug da teyak," kunna.
20 A ya takday para uhohug na nga pake nepasikkal ni Isayasen tekid a
"**Ya awan kiden nakanonot teyak ta idi a amu dak na, te maski awedak inapag a nakipakkamu yak tekid,**" kunna.
21 Ammi ya uhohug na en gafu ta Istralita kiden a
"**Pake nabayagak na nga mangagagay ta masoysoy na tolay, ammi kanayun pagtalekudan dak,**" kunna.

11

Ya Kasasaad Na Istralita Kiden

1 Anu mantu ya uray na Namaratu ta Istralita kiden? Sa newarad na de ya ngamin kiden tolay na nga pinili na ta idi? Awan, te bakkan ta yen ya ikayat ku uhohugan, te Istralita yak haman, a awenak haman newarad. Simsima nak hapa ni mina Abrahamen, a neanakak ta tribu ni mina Bendyamin.
2 A awemuy mantu pahig ta sa newarad nan ya tolay na kiden nga pinili na ta idi, te nonotan muy ya tabbag na Namaratu te mina Eliyas tentu en nangpaliwat ta Istralita kiden ta idi, te ya uhohug bit ni Eliyas a
3 "**Ay Afu, itam ya iningwa na tolay mu kidin, awa nagtalekudan da ka, Afu,**
te pinapasi da haman ya dinob mu kiden nga nangipadangag tekid,
a pinerdi da hapa ya angiatangan mi kiden.
A iyak la tatakday ya awan nagtalekud teko, a yen ta apagan dak hapa petta papasin dak," kunna.
4 Ammi ya tabbag na Namaratu tentu a
"**Bakkan ta iko la ya awan nagtalekud teyak,**
te itta la ya pituribu na kagittam kiden nga awek newarad
gafu ta aweda makimallak ta sinang dyosen Baal," kunna.
5 A kumanen hapa ta ayanin, te itta la ya assang la na Istralita kiden nga awan nagsoysoy ta Namaratu, te dana pinili na kid gafu ta allak na en tekid.
6 A am pinili na kid gafu ta ikallak na kid a bakkan mantu ta tarabaku da ya gafu na pangpili na en tekid. Te am pahig tam ta itta para mina ya tarabakun tam petta pilin na kitam a awetam mantu ikatalak ya allak na tekitam.
7 A anu mantu ya nagbalinan na kadwan kiden Istralita? A ya nagbalinan da a aweda nagamid ya ikayat da en gamidan, te ikid la nakagamid ya pinili na kiden na Namaratu. Ammi ta kadwan kiden a pinagorayan na kid, petta magbanad la ya nonot da.
8 te yen haman ya nebar na suraten;
"**Kuman na aweda makaita ikid na aweda makadangag gafu ta pinagbanad na Namaratu ya nonot da ta idi addet ta ayanin,**" kunna.
9 A ya uhohug hapa ni mina Dabiden gafu tekid a
"**Ampade melogot kid gafu ta ikatalak da en, petta mapa-gang kid.**
10 **Ampade magdaram kid, petta aweda maita ya angen da,**
a mappya ta mazigatan kid gafu ta dammat na agtun da," kunna.

Ya Uray Na Namaratu Ta Istralita Kiden

11 A gafu ta nagamamangaw ya Istralita kiden a anu mantu ya uray na Namaratu tekid? Sa newarad na kid de petta awedan sangaw magtoli tentu? A bakkan ta yen ya uray na tekid, ammi gafu ta liwat da a uray na Namaratu ta mepadangag ya pangikerutan na ta Hentil kiden hapa, pettam pumassil hapa ya Istralita kiden gafu ta kallak na ta Hentil kiden.
12 Ammi am napasinapan ya Hentil kiden ta bendisyon na Namaratu gafu ta nesod ya nonot na Hudyo kiden a awan hud pake dakdakal para ya bendisyon na tekid am magbabawi ha ya Istralita kiden.
13 A ikamuy Hentil, a nonotan muy ya ibar kin tekamuy, te ikamuy ya nangidoban na Namaratu teyak petta madangag muy hapa ya uhohug na. A pake ikakinan ku ya tarabakuk tekamuy,
14 petta pumassil mina ya sakā Hudyok kiden, talo am mekerutan hapa sangaw ya kadwan tekid.
15 A gafu ta nagtalekudan na Namaratu ya Hudyo kiden a yen ta nakikofun na tekamuy nga Hentil. Ammi am pinagtoli nan sangaw ya Hudyo kiden a meangarig kid sangaw ta kuman na nasi en nga natolay hala.
16 A gagangay hapa ta kunna ten, te am kwa na Namaratu ig mina Abraham nga napopolu nangurug tentu a kumanen hapa ta simsima da kiden nga matolay ta ayanin. Te am kwa na Namaratu ya fun na kayu, a kwa na hapa ya panga na kiden.

17 Ammi gafu ta napakka ya kadwan kiden panga na kayu na en, a ikamuy Hentil
ya inalap na nga kuman na panga na kayu
en nga nagafu ta talun, petta itulfu na kam
ta fun na kayu na en, petta mesipat kam
hapa ta angat na kayu en.
18 Ammi awemuy mina magparayag, te
am parig muy ta malmalalaki kam ammi ta
panga kiden nga napakka a nonotan muy
mina ta fun na en ya pakesipatan muy, te
bakkan ta ikamuy ya pakesipatan na fun na
kayu en.
19 "**Ay mappya te napakka ya dana kiden panga na petta ikami ya metulfu**,"
kummuy de.
20 A kakurugan hapa ta kunna ten, ammi
nonotan muy ta newasik ya Hudyo kiden
gafu ta aweda nangurug, a ta ayanin a ikamuy ya netali na. Ammi awemuy mina
magparayag, te netulfu kam la gafu ta pangurug muy tentu. A mapmappya mantu ta
magtalaw kanan tentu, petta awemuy hapa
sangaw melogot.
21 Te am awena kinenga na Namaratu ya
pangpanga kiden nga dan a kengan na kam
hud am awemuy idulot ya pangurug muy
tentu?
22 Nonotan muy mantu ya allak na Namaratu tekamuy ikid na poray na ta Hudyo
kiden, te nagporayan na kid gafu ta nagtalekud kid tentu, a ikamuy na ya ikallak na.
Ammi am awemuy idulot ya pangikatalak
muy ta allak na en tekamuy a azin na kam
hapa.
23 A am angarigan ta magbabawi sangaw ya Hudyo kiden nga awan mangurug
a pakoman na kid hapa, petta metulfu kid
ha ta dana fun da en hala. Te am mangurug
kid a itta ya pakapangwa na Namaratu nga
mangitulfu tekid.
24 Te am amu na itulfu ya panga kiden nga
nagafu ta talun a pake amu na mantu itulfu
ya dana kiden panga na ta kayu na en ta
kuman na ikiden hala.
25 A ya pake ipasikkal ku tekamuy,
kahkahulun, a awemuy pahig ta malmalalaki kam ammi ta Hudyo kiden. Te ya
nelemad tekitam a kuman na pa nagbanad
bit ya nonot na kadwan kiden Hudyo addet
la ta sa mangurug ya ngamin kiden Hentil
nga mayat mangurug.
26 Ammi makanonot hala sangaw ya
Hudyo kiden petta sa mekerutan kid hapa,
te ya uhohug na suraten ta lebru na Namaratu a

"**Ange sangaw ya Mangikerutan nga simsima ni mina Hakoben,**
a azin na sangaw ya dulay na nonot ta sakā simsima na kiden.
27 **A pakoman ku kid sangaw ta liwat da te dana netulag ku tekid,**" kunna.
28 Ammi ta ayanin para la a kuman na
ikatupag na kid na Namaratu gafu tekamuy
Hentil petta madangag muy ya damag ni
Hesus. Ammi iddukan na kid hapa gafu
ta ikid ya pinili na ta palungu, a idulot na
hala sangaw ya nekari na en ta dadagkal da
kiden,
29 te maski am anu ya neatad na Namaratu ikid na pinili na a awena mabalin ta
ibabawi na.
30 A ta kuman na ikamuy Hentil ta idi a
awemuy nangurug ta Namaratu, a ya Istralita kiden ya tolay na. Ammi gafu ta nagsoysoy kid tentu a ikamuy na ya nekallak na
petta magbalin kam hapa ta tolay na.
31 Ammi maski am awena mangurug
na Hudyo kiden ta ayanin a pumassil kid
hapa sangaw tekamuy Hentil, pettam sakā
ikallak na kid hapa.
32 Te maski am anu ya katolay tam a sa
pinaggagitta na kitam na Namaratu ta nagsoysoy tentu, pettam kumanen a sa ikallak
na kitam hapa.

Ya Pangdayaw Ni Pablu Ta Sistema Na Namaratu

33 Pake ispot mantu ya allak na Namaratu
tekitam tolay, te awan ta addet na amu na,
a kumanen hapa ta kalalaki na nonot na. A
itta hud ya makebar ta nonot na Namaratu?
A itta hud ya makaparig ta nonot na?
34 Ta kuman na inuhohug na aglavunen ta
suraten a

"**Itta hud ya makkamu ta nonot na Namaratu?**
A itta hud ya makatabarang tentu?
35 **A itta hud ya masapul na tekitam, petta intu mina ya gumatut tekitam.**" kunna.
36 A kakurugan hapa ya nebar na
aglavunen, te Namaratu hapa la ya pagafun
na ngamin, ikid na makkamu ta ngamin. A
itta hala tentu ya kappyanan na ngamin.
Ampade intu ya madaydayawan addet ta
addet.

12

Ya Pagkakahulun Na Mangurug

1 Mappya mantu, kahkahulun, ta pake
nonotan muy ya ngamin allak na Namaratu
tekamuy, te ya pake ipasikkal ku tekamuy a
igawat muy mina ya bari muy tentu, petta
magserbi kam la tentu ta kuman na sitatolay na atang, te yen ya pake ikayat na, petta
kakurugan ya pangdayaw muy tentu.
2 A awemuy mantu parigan ya gagangay
na awan kiden mangurug, te pauli muy hud
la ya nonot muy petta bagu ya gagangay
muy, petta amu muy hapa am anu ya uray
na Namaratu tekamuy, te yen ya mappya
ikid na kustu ikid na mangpatalak tentu.

3 A gafu ta patarabaku na Namaratu teyak
a ibar ku tekamuy ngamin ta awan mina ta
mangpātā-nāng ta bari na, te mapmappya
hud la ta magnonot kam ta kustu na nonot.
Te am anu ya amu na tagtakday tekamuy
a Namaratu hala ya nangatad, petta yen la
mina ya nonotan muy ikid na idulot muy.
4 Intu mina pagnonotan muy ya keangari-
gan na bari tam, te amu tam ta addu ya
ramyenta na bari tam, ammi magdaduma
ya tarabaku da ikid na pagserbi da.
5 A kumanen hapa tekitam mangurug,
te maski am addu kitam a kuman na
tatakday kitam la na bari gafu ta pag-
dadagga tam te Hesus Kristu. A mappya
mantu ta maginguf-uffun kitam ta kuman
na ramyenta na bari tam.
6 A gafu ta magdaduma hapa ya amu tam
ikid na kalalaki tam nga neatad na Nama-
ratu tekitam a tarabakun tam mantu ya
neatad na en nga amu tam.
A am intu neatad na ta takday ya
pangiuhohug na ta ipakamu na Nama-
ratu tentu a yen mina ya tarabakun na,
te awena mina ikamat.
7 A am intu neatad na ta takday ya pangu-
ffun na ta kadwan kiden
a yen mina ya tarabakun na.
A ya makkamu mangituldu a mangituldu
la.
8 A ya makkamu mangpaturad a mang-
paturad hapa la.
A ya makabalinen nga mangatad a awena
mina iituk ya neatad na Namaratu
tentu.
A ya makkamu mangtaron ta tarabaku na
kadwan kiden a ikakinan na mina ya
pangtaron na.
A ya mangikallak hapa ta mazigatan a
awena mina igitta ya kallak na en ta
kuman na pagatut,
te malogon la mangikallak.
9 A mappya hapa ta sa mangidduk kam ta
kakurugan na pangidduk,
te ikatupag muy mina ya ngamin dulay
a pake itug muy ya mappya.
10 A magkaid-idduk kam hapa ta kuman
na magkakabagis,
te nonotan muy apolu ya kadwan
kapye muy nonotan ya bari muy.
11 A awemuy mina matalakag ta
patarabaku na Namaratu tekamuy,
te malogon kam mina gafu ta intu ya
magpatarabaku tekamuy,
a ikakinan muy ya ngamin tarabaku muy.
12 A awemuy magdamdam, te kanayun
matalak kam la gafu ta pagtoli ni Afu
Hesus.
A maski am anu ya pagzigātān muy a
attaman muy la setalak,
a awemuy magimmang makimallak.
13 A am mazigatan ya kabagis muy kiden
nga mangurug gafu ta awan tekid, a
uffunan muy kid hapa,
a pagdulotan muy hapa ya ange kiden
magpasyar ta bali muy.
14 A kumanen hapa am itta ya makitapil
tekamuy a
"**Maski ikatupag nak a mappya yak la
teko**," kummuy,
te awemuy igaged, a pakimallak muy
hapa.
15 A am itta ya matalak, a sa sumipat kam
ngamin ta talak na en.
A am itta ya madamdam a sa sumipat
kam hapa ta damdam na en.
16 A awemuy hapa idaduma ya ikattolay
muy, te igitta muy kid ta kuman na bari
muy.
A awemuy hapa pahig ta mapmappya
kam ammi ta kadwan kiden tolay,
te makikofun kam la ta ngamin tolay
maski am kuman na neduma kid
tekamuy.
17 A awemuy hapa isupapak ya dulay ta
dulayen,
te dana nonotan muy am anu ya map-
pya ta uray na kadwan kiden tolay.
18 A awemuy hapa makitabtabbag ikid na
makitapil,
te paruban muy mina ya makikofun ta
ngamin tolay.
19 A awemuy hapa magbalat, kahkahu-
lun, awa indagan muy hud la ya pang-
balat na Namaratu ewan,
te yen ya uhohug na ta surat na
aglavunen:
"**Iyak sangaw ya mangbalat, a iyak ya
magsupapak,**" kunna.
20 A kumanen am mabisin ya mangikatu-
pag tekamuy a pakanan muy. A am
makainum a penuman muy, te am kunna
ten ya isupapak muy tentu a mamat na
sangaw.
21 Ammi am ibalat muy mina ya dulayen
tekamuy a inabak na kanan mantu na du-
layen. Ammi mapmappya ta ipaita muy
ya mappya petta ikamuy ya mangabak ta
dulayen.

13

Tumuluk Kitam La Ta Gubyernu

1 A mappya hapa, kahkahulun, ta sa mak-
ituray kitam ta gubyernu, te yen ya mangib-
bal tekitam, te ya ngamin kiden magturay a
ipalubus hala na Namaratu ewan. A maski
am inya ya magturay tekitam a Namaratu
hapa la ya makāuray.
2 A am itta ya awan makituray a
mekwenta mantu ta awena kurugan ya
nepasaad na Namaratu. A am inya ya awan

makituray a intu hapa la ya gafu na pangpa-
gang na magturay kiden tentu.
3 Te bakkan haman ta mappya na tolay
ya pa-gangan na magturay am awa ya du-
layen. A am ikayat mu ta awem magtalaw
ta magturay a idulot mu mantu ya mappya,
te dayawan na ka hapa.
4 Te intu hala ya kuman na daddoban
na Namaratu nga magserbi ta kappyanam.
Ammi am mangwa ka ta dulay a magtalaw
kan sangaw, te bakkan ta kampon la ya
turay na en nga mangpa-gang teko, te intu
hapa ya turin na Namaratu nga mangpa-
gang ta makaliwat.
5 A mappya mantu ta makituray kitam
petta malillikan tam hapa ya pangpa-gang
na Namaratu ewan, a awan hapa ta pang-
paliwatan na nonot tam tekitam.
6 A yen ta nonotan tam hapa ya pangiatad
tam ta gubyernu, te ya magturay kiden ya
turin na Namaratu, a awan ta takwan na
pagapagan da am bakkan ta pagturay da.
7 A mappya mantu ta awetam italantan
ya pagpaga tam ta gatut tam tekid, te yen
haman ya magserbi tekid ta tandan da. A
pagan tam mantu ya sedula tam am sedula,
ikid na bwis na lutak tam am bwis. A ipaita
tam hapa ya amat tam ikid na pangdayaw
tam ta ngamin kiden seturay,
8 te maski am anu ya gatut tam a mappya
ta awetam italantan ya pagpaga tam. Ammi
itta ya takday gatut tam nga awetam sa
mapagpagan, intu hala ya gatut na pagkaid-
idduk tam.

Ya Kadakalan Na Gatut Tam

Am kanayun iddukan tam ya ikattolay
tam a nedulot tanan ya ngamin pakkwa na
Namaratu ta lintig na en.
9 Te ya nagdadaggan na ngamin kiden
pakkwa na Namaratu ta lintig na en a intu
yan:

"**Iddukam ya kagittam tolay ta kuman
na pangidduk mu hala ta barim,**"
kunna.

A am pake kurugan tam ya tatakdayen ibar
na a awetanan mantu makaliwat ta kad-
wan kiden ibar na, te awetam sangaw man-
gadallaw, ikid na awetam sangaw mama-
pasi, anna awetam magtakaw, a awetam
maginggum.
10 Te ya mangidduk ta ikattolay na kiden a
awena kid uyoyungan. A gafu ta pangidduk
na ta ikattolay na kiden a nedulot na ya
ngamin lintig na Namaratu.
11 A mappya ta idulot muy ya ngamin
nebar kin tekamuy, te dana amu muy
haman ta tanagay na ya datang na dafu
tam, a pake umab-abikan na ya araw na
pangikerutan na tekitam ammi tekitamen
dana nangurug. A dulay hapa am madatan-
gan na kitam nga awan nakaparan. A awe-
tam makigitta ta masidug, te aghahukal na
yan, a pake nonotan tam mina ya kwan tam,
12 te magge nagpasan ya araw na dulay
ikid na zigat, a tanagay na ya araw na pag-
imbestigar na Namaratu tekitam. A iwarad
muy mantu ya tarabaku na sugiram, a
iparan muy ya bari muy petta makkwa muy
ya mekustu ta dakar.
13 A azin muy mantu ya mafulotan na
alikkad, ikid na magillaw, ikid na magatat-
tug, ikid na mangipaita ta awan ta kapkap-
pyan na, ikid na makitapil, ikid na man-
gahugu.
14 A pagbalinan muy ya bari muy ta bari
ni Afu Hesus, petta awemuy nonotan ya
karagatan na bari muy nga dulay.

14

Ya Pagdaduman Na Mangurug

1 A am angarigan ta itta ya takday mangu-
rug nga mayat makidagga tekamuy nga me-
dyo makurang ya amu na ta kurugan tam a
pagdulotan muy la, a awemuy kadibati gafu
ta takwan ya pangurug na.
2 Te ya kadwan kiden mangurug a pahig
da ta dulay am mangigup kid ta bilsag, a ya
laplappa kiden la ya makan da. Ammi ta
kadwan a makan da hala ya ngamin pag-
daduman na kanan.
3 A ya mangan mantu ta ngamin a awena
mina idadula ya awan mangigup, a kuma-
nen hapa ta awanen mangigup ta bilsag, te
awena mina paliwatan ya mangigupen, te
azo ikatalak na kid na Namaratu gafu ta
pangurug da te Afu Hesus.
4 A awetam mantu paliwatan ya kabagis
tam gafu ta takwan ya pangurug na, te itta
hud ya turay tam petta mangpaliwat kitam?
Te Namaratu hapa la ya dafu tam ngamin,
a intu hapa la ya makkamu tekitam am
magtayuk kitam ono am matukalit kitam,
ammi magtayuk kitam hala, te i Afu Hesus
ya mangpatayuk tekitam.
5 A magdaduma hapa ya kadwan kiden
mangurug gafu ta itta ya ngilinan da nga
araw. Te ya kadwan a takday la na araw ya
ngilinan da ta pangdayaw da ta Namaratu,
ammi ta kadwan a sa ngilinan da ya ngamin
kiden araw. A mabalin la ngamin, ammi
mappya ta awena magduwaduwa na nonot
tam gafu ta yen ya pilin tam.
6 A ya magngilin ta takday la na araw a
ngilinan na gafu ta yen ya pangdayaw na
ta Namaratu, a kumanen hapa ta magngilin
ta ngamin kiden araw. A ya mangan ta
ngamin a dayawan na hapa ya Namaratu,
te pakimallak na hapa ya kanan na. A
kumanen hapa ta awanen mangigup, te

pangdayaw na hapa ya awena pangigup, a
makimallak hapa yen.
7 Te maski am matolay kitam ono am masi
kitam a bakkan haman ta kwa tam ya bari
tam, te kwa ni Afu Hesus.
8 Te am matolay kitam a magserbi ya ka-
tolay tam te Afu Hesus, a am masi kitam a
magserbi hapa ya pasi tam tentu, pettam
kumanen am matolay kitam ono am masi
kitam a kwa na kitam hapa la.
9 Yen haman ta nasi i Afu Hesus otturu
natolay hala pettam intu ya dafu na nagpasi
kiden pase matolay kiden.

Dulay Ya Mangpaliwat

10 A gafu ta kumanen a awan mina ta
mangpaliwat ta kabagis na en, a awan mina
ta mangidadula, te sa maayagan kitam
haman ta atubang na Dyos, petta imbesti-
garan na tekitam.
11 Te yen hapa ya uhohug na ta lebru na
en,

"**Gafu ta iyak ya Dyos nga awan masi a
kakurugan ta sa mamalentud san-
gaw ya ngamin tolay ta atubang
ku,
a ibosag da sangaw teyak ya ngamin
tinarabaku da,**" kunna.

12 A kakurugan mantu ta mamalentud ya
tagtakday tekitam ta atubang na Namaratu
ewan, te pabida na tekitam ya gafu na
tinarabaku tam ta katolay tamin.
13 A mappya mantu ta awetam paliwatan
ya kabagis tam gafu ta kanan na ikid na
ngilinan na. A ikari tam hapa ta awetam
tarabakun ya gagangayen tarabaku tam am
pahig na kabagis tam ta dulay, petta aweda
hapa makaliwat gafu tekitam.
14 Te ya kuman na nepasikkal ni Afu
Hesus teyak a amuk ta awan ta mehangat
na kanan, ammi am pahig na tolay ta itta ya
mehangat a mehangat mantu la tentu.
15 A am kanam hala ya pahig na kabagis
mu ta mehangat, otturu paruban na hapa
kanan a maperdi mantu ya pangurug na
gafu ta pangam, te awem haman ninonot
ya kabagis men. Awem mantu kanan ya
pahig na kabagis mu ta mehangat, te intu
hapa ya takday nga iddukan ni Hesus, a
dulay mantu am perdim ya pangurug na ta
Hesusen nga nangsaka tentu.
16 A maski am anu ya mappya teko a am
dulay hapa ta kadwan a mapmappya ta
bay-am hapa la talo am dulay sangaw ya
pagbalinan na mappya en teko.
17 Te bakkan ta intu nonotan tam ya
kanan ikid na inuman ta pagturay na
Namaratu tekitam am awa matunung na
nonot, ikid na makikappya ta kabagis tam
kiden, ikid na makipagtalak gafu ta itta ya
Kahalwa na Namaratu tekitam.
18 A am yen kid mina ya pakolangan tam
a mappya hapa ya pagserbi tam te Hesus,
a matalak hapa ya Namaratu tekitam, yaga
dayawan na kitam hapa na ikāttolay tam
kiden.
19 Mappya mantu, kahkahulun, ta intu la
tarabakun tam ya mangatad ta kappyanan
na tagtakday tekitam ikid na mangpadakal
ta pangurug tam kontodu pangurug na
kahulun tam kiden.
20 A awetam mina perdin ya tarabaku
na Namaratu ta kahulun tam kiden gafu
ta kanan. Mappya haman ya ngamin na
kanan, ammi dulay am magliwat ya kabagis
men gafu ta nakāmen.
21 Mappya ta awetam mangigup ta bil-
sag ikid na awetam uminum ta binarayang
ikid na awetam mangwa ta kompormi na
makkwa tam am mabalin ta yen kid sangaw
ya mangpatawag ta kabagis tam.
22 Te maski am anu ya mappya teki-
tam gafu ta pangurug tam ta Namaratu a
awetam mina yen iparayag ta kabagis tam
kiden, te mapmappya ta Namaratu la ya
makkamu ta tarabaku tam. A am awetam
sagappyan ya amu tamen ta dulay tekitam
a matalak kitam hapa, te awan sangaw ta
kapopoyungan na nonot tam.
23 Ammi am magduwaduwa ya nonot tam
gafu ta kanan tam a nakaliwat kitam, te
kinan tam haman ya awena sagappyan na
pangurug tam. Te maski am anu ya itta
ta nonot tam ta tarabakun tam am awena
sagappyan na pangurug tam a liwat tam
mantu am idulot tam ya ikayat tam nga
kwan.

15

Ya Pagtatakday Na Mangurug Kiden

1 A ikitam hapa nga masikan mangurug a
mappya ta makipagattam kitam ta kadwan
kiden nga malogon maabak ya pangurug
da. A bakkan la ta bari tam ya nonotan tam,
2 te nonotan tam hapa am anu ya
kappyanan na kabagis tam kiden, petta
magsikan hapa ya pangurug da.
3 Intu mina nonot tam ya kuman na nonot
na Dafu tamewan Hesus, te awena ninonot
ya kappyanan na bari na en, awa naatta-
man na hud la ya zigat gafu tekitam. Te ya
nesurat ta lebru na Namaratu gafu tentu a

"**Iyak hapa la, Afu, ya nagattam ta pa-
madpadulay na tolay kiden teko,**"
kunna.

4 A yen mina ya pagnonotan tam, te ya
ngamin kiden nesurat ta popolu kiden araw
a nesurat kid hapa gafu tekitam, pettam
metuldu kitam. Te am attaman tam ya zigat
tam ikid na itug tam ya ituldu na surat kiden
tekitam a itta ya ikatalak tam ta uffunan na
kitam na Namaratu ewan.

5 A gafu ta intu hala ya mangatad ta sikan
tam ikid na pakaattam tam, ampade intu
hapa ya manguffun tekamuy, petta mag-
tatakday kam ta pakikahulun muy te Hesus,
6 pettam kumanen hapa a maday-
dayawan sangaw ya Dyos ewan nga Dama
ni Afu Hesus gafu ta pagtatakday muy ikid
na paggagitta na bida muy.
7 A mappya mantu, kahkahulun, ta maski
am inya na tolay ya sakā makigimung teka-
muy a awemuy mina dugiman, te magkaid-
idduk kam mina ta kuman na pangidduk
ni Afu Hesus tekamuy, pettam kumanen a
pake maita hapa ya pakedayawan na Na-
maratu gafu tekamuy.

Ya Paggagittan Na Hudyo Ikid Na Hentil

8 A pake ibar ku tekamuy ya gafu na
neange ni Hesus Kristu: Immange ta Hudyo
kiden petta ituldu na kid ta intu hapa la
ya mangidulot ta nekari na Namaratu ta
dadagkal da kiden, petta aweda pahig ta
naliwatan na kid Namaratu ewan.
9 Ammi bakkan la ta Hudyo kiden ya gafu
na neaange na, te nesipat na hapa ya Hentil
kiden, petta dayawan da hapa ya Namaratu
gafu ta kallak na tekid. Te ya takday uhohug
ta surat kiden gafu te Hesus a intu yan:

"**Mehulunak sangaw ta Hentil kiden ta pangdayaw ku ikid na pagkansyon ku teko,**" kunna ta Namaratu.

10 A ya mekaduwa en hapa na surat gafu ta
Hentil kiden a intu yan:

"**Ikamuy Hentil, makipagayayat kanan hapa ta tolay kiden na Namaratu,**" kunna.

11 A ya mekatallu en para a

"**Ikamuy ngamin Hentil, dayawan muy ya Namaratu ewan, te sa magdayaw mina ya ngamin tolay tentu,**" kunna.

12 A ya mekappaten para ya inuhohug ni
Isayas:

"**Itta sangaw ya meanak nga simsima ni mina Dyesi, a intu hala sangaw ya magturay ta Hentil kiden, a intu hapa ya ikatalak da petta mekerutan kid,**" kunna.

13 A Namaratu ewan mantu ya Dyos tam
nga nangatad ta ikatalak tam. Ampade
intu hapa ya mangipasinap tekamuy ta ta-
lak muy ikid na mappya na nonot ta pan-
gurug muy tentu, pettam dumakal para
ya pangikatalak muy tentu gafu ta pang-
pasikan na Kahalwa na en ta nonot muy.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Tarabaku Na

14 A ta kuman na iyak la takday a awan
ta pagduwaduwan na nonot ku tekamuy,
kahkahulun, te mangurugak ta mappya ya
ngamin nonot muy, ikid na addu ya amu
muy petta makapagintultuldu kam.
15 Ammi gafu ta nepatarabaku na Nama-
ratu teyak a neturad ku la ya mangisurat
ta netabarang kin tekamuy petta awemuy
hapa kaliwatan.
16 Te iyak ya turin ni Hesus Kristu nga
mangipadangag ta damag na en ta kagitta
muy kiden Hentil. A gafu ta pangipadangag
ku a kuman nak hapa na padi nga man-
giatang ta Namaratu ewan, te ya ngamin
kiden mangurug a yen kid ya kuman na
iatang ku tentu, te sagappyan na kid hala
gafu ta nabaggawan ya nonot da ta pangu-
rug da ikid na tarabaku na Kahalwa na en
tekid.
17 A kuman na iparayag ku mantu ya
tarabakuken ta Namaratu, te bakkan
haman ta iyak ya gafu na, te kahulun ku
haman i Afu Hesus nga manguffun teyak.
18 A awek mantu ibar ta malalaki yak,
ammi awek hapa ilemad ta nangurug ya
addu na Hentil ta nepadangag ku tekid, te
itta haman i Hesus teyak nga nangpasikan
teyak ta ngamin inuhohug ku. A kumanen
hapa ta ngamin kiden tinarabakuk,
19 te nehulun hapa ya pakapangwa na
Kahalwa na Namaratu ta nepangipadangag
ku tekid, a inuffunan nak nga maguhohug
ikid na mangwa ta pakaitan da ta kalalaki
na Namaratu. A pake nepadangag kun ya
damag na pangikerutan ni Hesus ta ili na
Herusalem ikid na ngamin kiden ili ta lehut
na en, a maski abat ta iten Iliriko.
20 Te intu la pakolangan ku ya mangi-
padangag ta damag ni Hesus ta ngamin
kiden lugar nga awan para la nakadangag
ta ngagan ni Hesus Kristu, te awek ikayat
magmula ta dana namulan na takwan.
21 A gafu ta kumanen a nedulot kun ya
kuman na linavun ni mina Isayasen ta surat
na en, te ya uhohug na en a

"**Ya awan kiden nakadangag tentu ta idi a nadangag dan, a amu dan ya awena en nepakamu tekid,**" kunna.

22 A yen ta namingaddu yak hapa natalan-
tan nga umange tekamuy.
23-24 Ammi ta ayanin a nabalin na ya
tarabakuk ta isin kid na lugar, a itta ya
ikatalak ku ta magsibalak tekamuy am eyak
sangaw ta lugar na Espanya, te addet ta
pake nabayag a pake ikayat ku magpasyar
tekamuy. A sangaw am nabalin na ya
pagkāan-anap tam a mappya hapa am uf-
funan dak am magtugutak, petta makadu-
lotak ta eyan ken.
25 Ammi ta ayanin a eyak bit ta ili na
Herusalem, te iangek bit la ten ya masapul
na mangurug kiden ten.
26 Te ya mangurug kiden nga taga
Masadonya ikid na Giresya a nakanonot
kid nga magkontribisyon ta pobre kiden

nga mangurug ta ili na Herusalem, te pake
ikayat da manguffun.
27 A kustu hapa te nakagatut kid haman ta
mappya tekid, te ya Hentil kiden nga taga
Masadonya ikid na Giresya a nesipat kid
na ta uhohug na Namaratu gafu ta Hudyo
kiden mangurug ta ili na Herusalem. A yen
ta mangatad kid ta Hudyo kiden ta ngamin
masapul da.
28 A sangaw am mabalinak mangitulud ta
kontribisyon da kiden, a magsibalak hapa
sangaw tekamuy kapyek sangaw magdulot
ta lugar na Espanya.
29 A ikatalak ku hapa ta sa mapasinapan
kitam sangaw ta bendisyon ni Afu Hesus
am dumatangak tekamuy.
30 A itta hapa ya adangan ku tekamuy,
kahkahulun, gafu te Afu Hesus, ikid na
Kahalwa na Namaratu nga magpakāidduk
tekitam. Te ya ikayat ku a uffunan dak haen
ta pakimallak muy ta Namaratu,
31 petta awenak sangaw an-anun na
awan kiden mangurug ta iten Hudeya, a
petta matalak hapa sangaw ya mangurug
kiden ta ili na Herusalem gafu ta itta ya
isirak ku sangaw tekid.
32 A yen ya ikayat ku ta pakimallak muy,
petta am uray na Namaratu a magdulotak
na sangaw tekamuy, petta matalakanak
ikid na mabannayanak hapa ta pagpasyar
ku tekamuy.
33 A ya Namaratu ewan nga mangatad ta
ngamin mappya tekitam a makkamu hapa
tekamuy.

16

Ya Pakikumusta Ni Pablu Ta Taga Roma Kiden

1 A kumanen hapa ipakamuk tekamuy
ya kabagis tamin Fibi nga mangitulud ta
suratin tekamuy, te intu ya takday babbay
nga manguffun ta mangurug kiden ta ili na
Senkareya.
2 A mappya ta pagdulotan muy, te kabagis
muy hapa nga nedagga te Dafu tamewan
Hesus. A ipaita muy hapa ya pangidduk
muy tentu ta kuman na gagangay na man-
gurug. A maski am anu ya masapul na
tekamuy a yen haen ya iuffun muy tentu,
te addu hapa ya inuffunan na ta mangurug
kiden ta isin, kontodu iyak.
3 A kumanen hapa makikumusta yak teg
Persila ikid ni Akila, te kahulun ku
kid nga nakipagbannag ta tarabaku ni
Hesus Kristu,
4 yaga nesagapil da hapa ya angat da
teyak.
A pake matalakak mantu tekid, ammi
bakkan la ta iyak am awa ngamin
kiden mangurug ta Hentil kiden.
5 A makikumusta yak hapa ta mangurug
kiden nga maggagimung ta bali da, ikid
ni Epeneto nga pake matakit ta nonot
ku, te intu ya imunnan nangurug te
Hesus ta lugar na Asya.
6 A makikumusta yak hapa te Mariya nga
masikan nagbanbannag ta panguffun
na tekamuy,
7 kumanen hapa ta kahulun ku kidina
Andronikas ikid ni Hunyas nga sakā
balud ku kiden ta idi.
Yen kid na tolay ya ispot na turin ni
Hesus, a napolu kid nangurug ammi
teyak.
8 A makikumusta yak hapa teg Ampliato
nga iddukan ku hapa ta pakikahulun
mi te Afu Hesus,
9 ikid ni Urbanus nga kahulun tam
makipagbannag ta tarabaku ni
Hesus, ikid na iddukan ken Istakis,
10 ikid ni Apeles nga pake nangi-
pasikkal ta pangurug na te Afu
Hesus,
ikid na ngamin kiden makidama te
Aristobulo.
11 A makikumusta yak hapa ta kahulun
ku sina Herodyon, ikid na mangurug
kiden ta bali ni Narsisu,
12 ikid nig Trifina ikid ni Trifusa nga
makipagbannag hapa ta tarabaku na
Dafu tam,
ikid na iddukan kina Persida nga
masikan magtarabaku te Afu Hesus.
13 A makikumusta yak hapa teg Rufus nga
napili na mangurug, ikid na hina na en,
te nekwenta nak hapa ta anak na.
14 A makikumusta yak hapa teg Asinkritu,
ikid ni Fugonte, ikid ni Hermes, ikid ni
Patrubas, ikid ni Hermas, ikid na kad-
wan kiden kabagis tam nga magyan
tekid.
15 A makikumusta yak hapa teg Pilologo,
ikid ni Hulya, ikid nig Neriyo, kon-
todu kabbayan na en, ikid ni Olimpas,
ikid na kadwan kiden mangurug nga
makipaggimung tekid.
16 A ya pake ipasikkal ku tekamuy ngamin
a magimpadpadulot kam ta kuman na
magkakabagis am kada maggagimung
kam. A ya ngamin kiden mangurug nga
maggagimung ta kadwan kiden lugar a
makikumusta kid hapa tekamuy.

Ya Mapozan Na Tabarang Na Tekid

17 A ya mabidak para tekamuy, a pake
riknan muy am itta ya mangkulkulaw teka-
muy ikid na magpakattway tekamuy gafu
ta aweda kurugan ya kuman na netuldu
tekamuy. Mappya ta lillikan muy kid,
18 te bakkan ta Dafu tamewan Kristu
ya pakidafun da am awa bari da hapa

la. A gafu ta malalaki ya uhohugan da a
maayayyaw da ya awan magnonot.
19 A matalakanak tekamuy te amu na
ngamin tolay ya pangurug muy, ammi
ikayat ku para ta malalaki kam ta ngamin
nga mappya, petta awemuy mapenam ta
dulay.
20 A ya Namaratu ewan nga mangatad ta
ngamin na mappya tekitam a intu sangaw
ya mangpasikan tekamuy petta maabak
muy ya tarabaku ni Satanas ta agyan muy.
Ampade mehulun hapa ya kallak ni Afu
Hesus Kristu tekamuy.
21 A ya kahulun ku kiden sin nga makiku-
musta hapa tekamuy a i Timotyo, ikid ni
Lusyo, ikid ni Dyason, ikid ni Sosipatro nga
kagittak kiden Hudyo.
22 (**A maski iyak Tersyu nga sekritaryo
ni Pablu, a makikumusta yak tekamuy gafu
ta Dafu tamewan Hesus**).
23-24 A makikumusta hapa kan tekamuy i
Gayus, kontodu ngamin kiden makigimung
ta bali na in, a iyak, Pablu, ya sangaili na. A
kumanen hapa makikumusta kan tekamuy
i Irastu nga tusarero ta ili in ikid na kabagis
tam Kwartu.

Ya Pangdayaw Na Ta Namaratu

25 A ta ayanin Namaratu ewan hapa la
ya makkamu mangpasikan tekamuy ta ku-
man na megitta ta Damag ni Hesus Kristu
nga nepadangag ku tekamuy. A intu la
nepadangag ku ya ngamin uray na Nama-
ratu ewan nga nelemad na ta idi,
26 ammi ta ayanin a pake nepalawag na
tekitam gafu ta surat na aglavun kiden. A
yen hapa ya nepadangag ku ta ngamin tolay
petta mangurug kid, te yen ya nebilin na
Namaratu ewan nga awan ta addet na.
27 Intu hala ya malalaki na Dyos nga ma-
daydayawan addet ta addet gafu te Hesus
Kristu. Amen!

Ya Mapolu En Surat Ni Pablu Ta Taga Korinto Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta mekaduwa na pangisaned nig Pablu ta damag ni Hesus a nagdulot kid ta ili na Korinto nga kadakalan na ili ta lugar na Giresya. A ya tolay kiden nga magyan ta Korinto a magge dipuru Hentil kid nga maguhohug ta agsitang na Giregu. Ammi itta hapa ya assang la na Hudyo, a kada Sabadu a makigimung kid ta kapilya da. A ta datang nig Pablu ikid ni Silas ta isin na ili a immange kid bit nakigimung ta kapilya na Hudyo kiden te kagitta da kid nga mangurug ta Namaratu, ammi aweda para nadangag ya damag ni Hesus. Am basam ya **Tarabaku Na Turin Kiden** kapitulo 18 a mabasam hapa ya pagpasyar nig Pablu ta isin na ili.

A gafu ta medyo nabayag ig Pablu ta isin a nangurug hapa ya kadwan kiden Hudyo te Hesus, ammi pake nagsoysoy ya kadwan, a yen ta nagtalekudan na kid nig Pablu petta ipadangag da ya damag ni Hesus ta Hentil kiden. A nangurug hapa ya pake addu tekid. A sangaw nagdulot ig Pablu ta kadwan kiden ili nga mangipadangag ta uhohug na Namaratu.

A ta gafan nig Pablu a timulyat hapa ya kadwan kiden mangituldu ta ili na Korinto, a yen hapa ya datang na dulay ta mangurug kiden ta iglesya, te nagkakattway kid na gafu ta mangituldu kiden tekid. A intu para dulay te aweda pake naurnos ya paggagimung da. A ta nepakadamag ni Pablu ta kaddu na problema da a yen ta nagsurat tekid petta pake tabarangan na kid. A ya nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1-3 Tekamuy ngamin nga iglesya na Namaratu ta ili na Korinto,

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga pinatudunan na Namaratu ewan petta turin nak ni Hesus Kristu. A intu hapa kahulun ku i Sostinu nga takday kabagis na mangurug kiden. A ikamuy, kahkahulun, ya negitta na Namaratu ta tolay na kiden, te negungay na kam gafu ta pangurug muy te Hesus Kristu. A gafu ta tolay na kanan a nesipat kanan hapa ta ngamin kiden tolay na nga magdayaw te Afu Hesus ta ngamin kiden lugar, te intu hapa la ya dafu tam ngamin.

4 A am kada makimallakak ta Namaratu ewan a pake matalakak hapa tentu gafu tekamuy, kahkahulun, te nesipat na kanan ta allak na en gafu te Afu Hesus.

5-6 A matalakak hapa tentu gafu ta nepasikkal na tekamuy ya damag ni Afu Hesusen nga netuldu mi tekamuy. A gafu ta nedagga kam te Hesus a pinasinapan na kam hapa ta amu muy ikid na pakauhohug muy ta uhohug na en.

7 A awan mantu ta kurang na neatad Kahalwa na Namaratu ta pakapangwa muy, te malalaki kam la mangipaita ta ngamin kiden pakapangwa na Kahalwa na en addet ta lattog na Dafu tamen Hesus nga indagan tam.

8 A intu hapa la ya mangpasikan tekamuy addet ta pagaddetan na, petta awan sangaw ta pangihuyan na tekamuy ta araw na lattog na tekitam.

9 A mekatalak hapa ya Namaratu nga mangpasikan tekamuy, te intu hapa la ya nangalap tekamuy petta mesipat kam ta Anak na en Hesus Kristu nga dafu tam.

Ya Itabarang Ni Pablu Ta Magkakattway Kiden

10 Itta hapa ya pakikekallak ku tekamuy, kahkahulun, gafu ta ngagan na Dafu tamewan Hesus, te mappya ta paggagittan muy ya nonot muy ikid na uhohugan muy, petta awemuy mina magkakattway am awa magtatakday kam mina ta ngamin nonotan muy ikid na pagbabidan muy.

11 Te ya nadamag ku teg Klowe gafu tekamuy a magkakattway kam kan gafu ta pagtatapil muy.

12 A kuman na magtatapil kam, kunku, te ya uhohug kan na kadwan a "**I Pablu ya dagdagan mi,**" kunda kan. A ya uhohug kan na kadwan a "**I Apolos ya dagdagan mi,**" kunda kan. A ta kadwan paha a "**I Pedru ya dagdagan mi,**" kunda kan. A pahig na kadwan ta malmalalaki kid paha, te "**Intu la dagdagan mi i Hesus Kristu,**" kunda kan.

13 A kuman na napispissang mantu ya bari ni Afu Hesus gafu ta pagkakattway muy. Ammi i Pablu hud ya nagappa en nangikaru ta liwat muy? A i Pablu hud ya nesipatan muy tekamuyen nagzigut?

14-16 Matalakak te bakkan ta iyak ya nangzigut tekamuy, petta awan ta mangibar ta iyak ya nesipatan na ta nepagzigut na. Intu la amuk nga zinigut ku i Krispu ikid ni Gayus. Ay on, zinigut ku hapa ig Istebanya ikid mamattama. Ammi maski kunna ten a bakkan ta iyak ya nesipatan da am awa i Afu Hesus. A awan ta amuk ta zinigut ku ta kadwan kiden.

17 Te bakkan ta yen ya pake nangidoban ni Hesus Kristu teyak petta mangzigutak ta tolay, te intu la patarabaku na teyak ya mangipadangag ta damag na nepangikaru

ni Afu Hesus ta liwat tam kiden. A awek
hapa pake inasinan ya paguhohug ku ta
pangipadangag ku, talo am aweda pake
nonotan ya pakapangwa na pasi ni Afu
Hesus gafu ta kalalaki na paguhohug ku.
18 Te ya metawag kiden nga itta ta dalan
na kaperdi da a idadula da ya bida na
nepangikaru ni Hesus ta pasi na en, ammi
tekitam nga itta ta dalan na pangikerutan
na Namaratu a naparuba tanan ya paka-
pangwa na gafu ta pangurug tam ta bida na
pasi ni Hesusen.
19 te ya uhohug na Namaratu ta lebru na
en a
"**Abakan ku ya kalalaki na masistema
kiden, a melogot kid sangaw gafu
ta sistema da,**" kunna.
20 A awan mantu ya pagkappyanan
na kalalaki na masistema kiden, ikid na
nakaadal kiden, ikid na malalaki kiden
makidibati. Te ya kalalaki na Namaratu
ewan a pinagbalin na ya kalalaki da ta
awan ta kapkappyan,
21 petta bakkan ta kalalaki da en ya gafu
na pakkamu da tentu. A gafu ta ilogot na
kid na kalalaki da en a ikayat na Namaratu
ta mekerutan kid mina gafu ta pangurug da
ta ipadangag mi tekid. Ammi kadulayan na
te pahig na kadwan ta awan ta kapkappyan
na ipadangag mi.
22 Te ya Hudyo kiden a ipapilit da ta itta
mina ya ipaita na Namaratu ta pakapangwa
na tekid petta kurugan da. A ya Giregu
kiden hapa a intu la kurugan da ya megitta
en ta amu da en.
23 Ammi intu la ipadangag mi i Hesusen
nga Mangikerutan tekitam gafu ta pagappa
na en ta krus. A ya ipadangag mi en ya
magpābbag ta nonot na Hudyo kiden, a
pahig na Hentil kiden ta awan ta kwenta na.
24 Ammi maski kunna ten a itta hala ya
kappyanan na tekitam mangurug nga in-
alap na Namaratu nga Hudyo pase bakka-
nen ta Hudyo, te ya pasi ni Hesus ya pakka-
mun tam ta kalalaki na Namaratu ewan ikid
na pakapangwa na en.
25 A maski am idadula na tolay kiden ya
damag na pangikaru ni Hesus ta liwat tam
kiden a malmalalaki hala ya idadula da en
ammi ta kalalaki da. A pahig da hapa ta
makafuy ya Dyos nga ipadangag mi, ammi
ya pahig da en ta makafuy a masmasikan
haman ammi ta kasikan na tolay.

Ya Kasasaad Na Pinili Na Namaratu

26 A yen mina nonotan muy, kahkahu-
lun, ya kasasaad muy ta nepangalap na
Namaratu tekamuy, te manmano tekamuy
ya malalaki ta kuman na pangikwenta na
tolay, a manmano tekamuy ya itta turay
na, a manmano tekamuy ya anak na maba-
nang.
27 Ammi maski awan kan ta kalalaki muy
ta kuman na pangikwenta na tolay a ika-
muy hala ya pinili na Namaratu ewan, petta
mamatan ya kadwan kiden nga pumahig ta
itta ya kalalaki da. A pinili na ya makafuy
petta mamatan ya masikan kiden.
28 A maski ya awan kiden ta saad da
nga idadula na kadwan kiden a yen kid ya
pinili na Namaratu, petta imitta ya awan, a
imawan hapa ya itta,
29 pettam kumanen hapa a awan pulus ta
meparayag na tolay ta atubang na ewan.
30 Ammi gafu ta kalalaki na en a nedagga
na kitam te Hesus Kristu, petta intu ya
kalalaki tam, te intu hapa la ya nekwenta na
Namaratu ta katunung tam, ikid na kappya
tam, ikid na nepagpaga tam ta liwat tam
kiden.
31 A yen ya gafu na uhohug na suraten ta
"**Awetam mina dayawan ya bari tam, te
intu mina dayawan tam ya Dafu
tamewan gafu ta allak na teki-
tam,**" kunna.

2

Ya Gagangay Na Pangipadangag Ni Pablu

1 A ta kuman na iyaken, kahkahulun,
teyaken umange nangipadangag ta damag
na Namaratu tekamuy a awek naguhohug
ta malalaki ikid na maumag na uhohug
tekamuy,
2 te ya itta en hapa la ta nonot kin a awan
ta takwan na pakolangan ku ta ipadangag
ku tekamuy am bakkan te Hesusen ikid na
nepasi na en ta krus gafu tekitam.
3 A teyaken nangituldu tekamuy a ku-
man na makafuyak, a medyo nagpapilpi-
gak hapa gafu ta burung ken ta paguhohug
ku tekamuy.
4 A yen ta awek nakauhohug tekamuy
ta malalaki na uhohug nga mangayayyaw
tekamuy, te intu la nekatalak ku ya paka-
pangwa na Kahalwa na Namaratu petta
intu hapa la ya mangipasikkal ta uhohugan
ku tekamuy,
5 pettam kumanen a bakkan mina ta
kalalaki na tolay ya pangurugan muy am
awa pakapangwa na Namaratu ewan.

Ya Kalalaki Nga Iatad Na Kahalwa Na Namaratu

6 Ammi maski kunna ten a itta hala ya
malalaki na bida nga ipadangag mi ta nag-
tuyag kiden nga mangurug, ammi bakkan
ta kuman na gagangayen kalalaki na to-
lay, a bakkan hapa ta kuman na kalalaki
na akkimohayan kiden nga magturay ta
arawin yan, te maperdi kan sangaw ya
pakapangwa da.
7 Ammi intu la ipadangag mi ya kalalaki
na Namaratu nga nelemad na tekitam ta

idi. Te ta kawan para la na ngamin kiden
napadday a dana nanonot na ta ikallak na
kitam, petta mesipat kitam ta kalalaki na en
gafu ta pasi ni Hesus Kristu.
8 Ammi ya akkimohayan kiden na anitu
nga magturay ta arawin yan a aweda amu
ya itta ta nonot na Namaratu, te am amu
da mina a aweda mina nepapapasi ya Dafu
tamewan nga sekalalaki, petta awena mina
nagdulot na uray na Namaratu ewan.
9 Ammi ya uhohug na takdayen surat ta
lebru na en a
"**Addu ya neparan na Namaratu gafu
ta mangidduk kiden tentu nga
awena maita na tolay, ikid na
aweda madangag, ikid na aweda
manonot,**" kunna,
10 Te ya Kahalwa na Namaratu ya man-
gituldu ta neparan na en tekitam, te intu
hapa la ya mangipakamu ta ngamin kiden
nelemad na Namaratu.
11 Ta kuman na ikitam tolay a awetam
haman amu am anu ya itta ta nonot na
kagitta tam tolay am aweda ibar tekitam.
A kumanen hapa ta Namaratu, te awetam
amu ya nonot na am bakkan ta Kahalwa na
en ya mangipakamu ta nonot tam.
12 A bakkan mantu ta kuman na anitu
ya mangituldu tekitam, te napasinapān ki-
tam hud la ta Kahalwa na Namaratu ewan,
petta awetam mina makilavun ta kuman na
awan kiden mangurug, am awa amu tam
mina ya ngamin kiden neparan na Nama-
ratu nga iatad na tekitam.
13 A yen hapa ya bidan mi tekamuy, ammi
bakkan ta intu uhohugan mi ya seasinen
nga uhohugan na malalaki kiden maguho-
hug, te intu la uhohugan mi ya ituldu na
Kahalwa na Namaratu tekami. A yen hapa
ya ipasikkal mi ta ngamin kiden pagyanan
na Kahalwa na en.
14 Ammi ya tolay kiden nga awan para
la nauli ya nonot da a aweda kurugan ya
ituldu na Kahalwa na Namaratu, te awan ta
kwenta na tekid. A aweda hapa maawatan,
te awena mabalin am awena iparikna na
Kahalwa na Namaratu tekid.
15 Ammi ya tolayen nga pinasinapan
na Kahalwa na Namaratu a marikna na
ya ngamin gafu ta Kahalwa na Namaratu
tentu. Ammi awan ta makarikna tentu, te
ya uhohug na suraten a
16 "**Itta hud ya makkamu ta nonot na Na-
maratu, petta iparikna na mina
tentu?**" kunna.
Ammi mabalin ta marikna tam ya nonot na
te itta tekitam ya nonot ni Hesus Kristu.

3

*Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Pagkattway
Da*

1 Ammi teyaken nangituldu tekamuy,
kahkahulun, a kuman na awemuy haman
negitta ta pinasinapan na Kahalwa na Na-
maratu, te kuman kam para la na abbing, te
dagdagan muy haman ya kuman na gagan-
gay na awan kiden mangurug.
2 A yen ta awek nepakan ya kuman na
bilsag na uhohug na Namaratu tekamuy am
awa gattak na la en, te kuman na awemuy
para la makalintuk ta matuyag na bida. A
maski ta ayanin awemuy para la malintuk,
3 te intu para la dagdagan muy ya ku-
man gagangayen nonot muy ta idi gafu
ta magimpaspassil kam, ikid na magintap-
tapil kam. Parigan muy mantu la ya gagan-
gay na awan kiden mangurug.
4 Te ya uhohug na takday a
"Awan ta takwan na ikayat ku mangituldu
teyak am bakkan te Pablu," kunna.
"I Apolos hapa ya ikayat ku," kunna hapa na
takday.
A megitta kam mantu ta kuman na awan
kiden mangurug.
5 Ammi itta hud ya kwenta mi ni Apolos,
te daddoban kami la na Namaratu ewan
nga mangituldu tekamuy ikid na nangu-
rugan muy te Afu Hesus, ammi intu la
tinarabaku na tagtakday tekami ya kuman
na nepatarabaku na Dafu tamen tekami.
6 Iyak ya kuman na nagmula en, a i Apolos
ya kuman na nagsibug, ammi Namaratu
hapa la ya nagpatuhu ikid na nagpadakal ta
mula kiden.
7 A awan bale mantu am inya ya nagmula
ikid na nagsibug, te Namaratu ewan hala ya
mangpadakal ta mula kiden.
8 A kumanen naggitta hala ya nagmula en
ikid na nagsibugen, a azo masagolyatan kid
sangaw ta megitta ta tinarabaku da.
9 Te ikami ni Apolos a maggitta kami nga
magtarabaku ta patarabaku na Namaratu
tekami, a ikamuy ya kuman na uma na.

Ya Keangarigan Na Mangurug Kiden

A ta kuman na takday para keangarigan
a ikamuy hapa ya kuman na bali nga nepa-
patayuk na Namaratu.
10 A gafu ta pangpasikan na teyak a ku-
man nak hapa na malalaki na kalapintero
nga mangitunglak ta kuman na arigi na
bali na en, a ikamuy hapa sangaw ya man-
gibalin ta bali en. Ammi mappya ta pake ap-
piyan na tagtakday tekamuy ya pangibalin
na ta bali en,
11 te awena mabalin ta talin na ya ne-
tunglak ken, te awan ta takwan na pakap-
atayukan na bali na Namaratu am bakkan
la te Hesus Kristu.
12-13 A pake pilin muy mantu ya ibalin
muy ta bali en, te maparuba sangaw ta
afuyen talo am malogon maapang. Te
am kuman na magdalikompormi na kayu

ikid na hulu ikid na gahut ya ibalin muy
a kenga sangaw ya ngamin nagbannagan
muy. Ammi am kuman na balituk ikid na
pirak ikid na mangina kiden batu ya ibalin
muy a magnayun hala sangaw.

A pake mepasikkal mantu sangaw am
anu ya tinarabaku na tagtakday tekitam
nga mangurug. Te am ittan sangaw ya
araw na datang ni Afu Hesus a ya kuman
na afuy na en sangaw ya mangparuba ta
ngamin tinarabaku tam, petta maita am itta
ya kappyanan na ono awan.
14 A am angarigan ta awena maapang na
tinarabaku tam ta pangparuba ni Afu Hesus
a maatadan kitam hala sangaw ta sagolyat
tam.
15 Ammi am kuman na maapang ya
tinarabaku na kadwan a kenga mantu san-
gaw ya ngamin nagbannagan da, a magge
mesipat kid hapa sangaw ta kaapang na
tinarabaku da en, ammi melillik hala san-
gaw ya kahalwa da gafu ta pangurug da.
16 A yen mina ya nonotan muy, kahkahu-
lun, te ikamuy mangurug ya kuman na bali
na Namaratu ewan, te magyan hala teka-
muy ya Kahalwa na en.
17 Ammi am itta tekamuy ya kuman na
mangtapang ono mangkutkutet ta bali na
en a Namaratu hapa sangaw ya mangpa-
gang tentu, te neduma na ya bali na en petta
magserbi tentu. A ikamuy ya nekwenta na
ta bali na.

Ya Kakurugan Na Kalalaki

18 Awemuy mantu paayayyaw, kahkahu-
lun, gafu ta kalalaki na sistema muy, te am
intu ikatalak muy ya gagangayen sistema
na tolay a mapmappya ta iwarad muy petta
kuman kam na makilavun, petta malalaki
kam sangaw ta sistema na Namaratu ewan.
19 Te maski am anu ya kalalaki na sistema
na tolay a awan ta kwenta na ta uray na
Namaratu, te ya nebar na ta takdayen surat
a

"**Sikwatan na Namaratu ya malalaki ki-
den gafu ta sistema da en hapa la,**"
kunna.

20 A ya uhohug na takday ha na surat a

"**Amu na Namaratu ya nonot na
malalaki kiden, a awan kan ta
kapkappyan na nonot da,**" kunna.

21-22 A yen ta ibar ku tekamuy, kahkahulun,
ta awan mina ta magparayag gafu ta pinili
na en nga mangituldu tentu. Te maski am
Pablu, ono Apolos, ono Pedru, a sa magserbi
kami ngamin ta kuman na tagabu muy. A
maski am anu ya pinaratu na Namaratu ta
paglelehutin a sa mesipat kam ta ngamin.
Parefu kam seangat, a parefu kam sangaw
masi. Sa mesipat kanan ta arawin yan, a
kumanen hapa sangaw ta dumatang.
23 Ammi maski am kwa muy ya ngamin a
kwa na kam ni Hesus, a kwa na Namaratu
ewan i Hesusen.

4

1 Mappya mantu, kahkahulun, ta ikwenta
da kami ta daddoban la ni Hesus Kristu, te
ikami ya nekatalak na nga mangipadangag
ta awena en nepakkamu na Namaratu ta
popolu kiden dadagkal.
2 A gafu ta nekatalak na kami a mappya
mantu ta idulot mi la idulot ya ngamin
patarabaku na tekami.
3 Ammi am takwan ya uray muy teyak a
awek la burungan, te awan bale teyak am
anu ya uray muy, kumanen hapa ta uray na
kadwan kiden, te maski am inya na tolay a
awan haman ta makkamu nga magimbesti-
gar teyak, te awek hapa imbestigaran ya
barikin.
4 Awan ta amuk ta pangilogot ku ta Na-
maratu, ammi maski kunna ten a bakkan
ta yen ya mangibar ta kawan na liwat ku,
te Namaratu la ya makkamu am kustu ya
tarabakuken tentu ono awan.
5 Mappya mantu ta awetam ka-ma la
padulayan ya ikattolay tam ta awena para
la datang na Dafu tamewan, te am du-
matang na a intu sangaw ya mangpalattog
ta ngamin kiden melemad, a ibar na san-
gaw ya ngamin kiden razon na nonot tam. A
yen sangaw ya pakadangag tam ta uray na
Namaratu ta tagtakday tekitam.

*Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Pagparayag
Da*

6 A intu nabidak tekamuy, kahkahulun,
ya gagangay mi ni Apolos, petta ikami mina
ya parigan muy, petta intu la dagdagan muy
ya kuman na nesurat ta lintigen, pettam
kumanen a awemuy sangaw magparayag
gafu ta pilin muy nga mangituldu tekamuy.
7 Te itta hud ya katunungan muy nga
mangidaduma ta tolay? A maski am itta
ya amu muy nga awena amu na kadwan
a bakkan hud ta Namaratu ewan ya nan-
giatad ta amu muy? A am kakurugan ta intu
ya nagafun na a anu kawagan na mantu ta
iparayag muy?
8 Kuga malalaki kam pon, te amu muy na
ya ngamin, a awemuy masapul ya ituldu
mi. Mappya te ittan tekamuy ya ngamin
pakapangwa na Kahalwa na Namaratu, a
napnapolu kanan ammi tekami nga magtu-
ray ta kuman na ari. A am kakurugan mina
ta magturay kanan a matalakak hapa, te
nabalin na mina ya pangituldu mi tekamuy
a makipagturay kamin hapa tekamuy.
9 Ammi ta kakurugan a awena para la
mabalin, te ikami nga turin ni Hesus a ku-
man na pinaakban na kami na Namaratu
ammi ta kadwan kiden tolay, te nagbalin
kamin haman ta kuman na nabalud kiden

nga ipabuya da kapye da papasin, te maita
haman na ngamin tolay kontodu anghel ya
pagdakat na katolay mi.
10 Addet* ta ayanin a kanayun maku-
rang ya kanan mi ikid na inuman mi, a
napispissang ya pagbarawasi mi, a napal-
paluk kami, a awemi makaintak te awan ta
kabukodan na pagdulotan mi.
11 A mazigatan kami nga magapag ta
magserbi tekami, te magbanbannag kami
haman. A am itta ya mangigaged tekami a
sagolyatan mi ta mappya. A am matapan-
gan kami a attaman mi la.
12 A am mapadpadulay kami a mappya la
ya itabbag mi. Nagbalin kamin ta kuman na
hugta na kadwan kiden tolay, te ikwenta da
kami ta kuman na tapang na paglelehutin.
13 Awan kami kan ta nonot gafu ta
pangipadangag mi ta damag ni Hesus,
ammi mappya tekamuy te senonot kam de,
te awan haman ta mangtapang tekamuy.
Makafuy kami kan, ammi tekamuy a
maturad kam de, ikid na madayawan kam,
a ikami ya medadula.
14 A maski am isurat ku ya kumanin na
uhohug tekamuy a awemuy mina pahig ta
amāmatan ta kam, te tabarangan ta kam la
gafu ta ānāk ta kanan nga iddukan ku.
15 Te maski am addu ya mangituldu teka-
muy a iyak hapa la ya nekwenta ta dama
muy, te nagbalin kam ta kuman na ānāk ku
kiden gafu ta pangurug muy ta damag ni
Hesus Kristu nga nepadangag ku tekamuy.
16 A ikayat ku mantu ta makigitta kam
teyak.
17 A yen ta dinob kun i Timotyo nga man-
ituldu tekamuy, te intu hapa ya kuman na
anak kin nga iddukan ku ikid na ikatalak ku
gafu ta pangurug na te Afu Hesus. A ibar
na ha sangaw tekamuy ya ngamin kiden
gagangay na tarabakuk ikid na pangurug
ku te Hesus ta kuman na itulduk ta ngamin
kiden mangurug ta ngamin eyan ku.
18 Ammi ya kadwan kidina tekamuy a
nagparayag kid na, te ibar da kan ta awek
maturad nga magtoli umatubang tekid.
19 Ammi eyak hala sina ta mavit am ituluk
ni Afu Hesus, a pasikkalan ku sangaw am
itta ya makkwa na magparayag kidina nga
megitta ta uhohugan da.
20 Te am kakurugan ta nesipat kid na hapa
ta pangikerutan na Namaratu a bakkan
mina ta uhohug da la ya mangpasikkal am
awa tarabaku da en gafu ta pakapangwa na
Namaratu tekid.
21 A ikamuy mantu ya mangnonot am
imanu sangaw ya paguhohug ku ta datang
ku tekamuy, te am usutān muy la ya kuman
na parayag muyen a mappya sangaw ta
ihuya ta kam. Ammi am nagbabawi kanan
a maita muy sangaw ya pangidduk ku teka-
muy ikid na kasippat na nonot kin.

5

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Pagkillu Na Nonot Da

1 A ya takday para na dulay nga nadamag
ku tekamuy a ya kagitta muyen mangurug
ya mangdorug kan ta bakkanen ta atawa
na. Ammi pake kaamamatan para ya liwat
na te intu kan kadallawan na ya atawa
na dama na en. Addu ya mangadallaw ta
awan kiden mangurug, ammi awan para
ta nadangag ku tekid nga mangadallaw ta
atawa na dama na ta kuman na itta en
tekamuy.
2 A anu haman ta iparayag muy para
la ya pangurug muy am ituluk muy la
ta makigimung tekamuy ya mangadallaw?
Mapmappya hud la ta magdamdam kam
mina, a dugiman muy mina ya nakali-
watina nga makigimung tekamuy.
3-5 A maski am awanak tekamuy a kuman
na itta yak hala tekamuy gafu ta pakimallak
ta kam. A gafu ta pinatudunan nak hapa
ni Afu Hesus a uray kun ta pa-gangan muy
mina ya nakaliwatina. Te am nagkakampat
kanan sangaw a itta yak hapa tekamuy gafu
ta pakapangwa ni Afu Hesus, a yen ta ibar
ku tekamuy ta ituluk muy ya nakaliwatina
te Satanas petta pagzigātan na ya bari na en,
talo am magbabawi sangaw, pettam kuma-
nen a mekerutan sangaw ya kahalwa na en
ta araw na datang ni Afu Hesus.
6 Awan mantu ta kapkappyan na parayag
muy am itta para la ya dulay tekamuy. Awe-
muy hud manonot ta am tagorayan muy la
ya dulay na tarabaku ta makigimung kidina
tekamuy a umalasig hala sangaw tekamuy
ngamin.
7 Mappya mantu ta azin muy ya dulayen
tekamuy, petta awan sangaw ta pakadu-
layan muy. Te yen ta neatang ni Hesus ya
bari na en gafu tekitam, petta sa mabag-
gawan kitam ta kadulay tam.
8 A mappya mantu ta am kada mag-
gagimung kitam a pake nonotan tam ya
nepangikaru ni Afu Hesus ta liwat tam
kiden, a awetam tagorayan ya dulay ta
pakikahulun tam, te mappya hud la ta pag-
talekudan tam ya dana en gagangay tam,
petta mangdayaw kitam ta matunung ikid
na mappya na nonot.
9 Nonotan muy mina ya nesurat ku teka-
muy ta idi, te "**Awemuy la makikahu-
lun ta tolayen nga mangadallaw,**" kunku
paen.

* **4:10** Nauli ya katunud na bida kiden ta bersikulo 10 addet ta 13, petta matarus ya bida. Te ya bida ta bersikulo 10 ta kadwan kiden Bibliya a dumagdag ta bersikulo 12, a nagbalin ta bersikulo 13,

10-11 Ammi bakkan ta intu bidan ku ya
awan kiden mangurug, am awa kagitta
muyen mangurug nga magliwat. Te am
intu mina lillikan muy ya ngamin kiden
mangadallaw ikid na maginggum, ikid na
magtakaw, ikid na makimallak ta takwan
na dyos a masapul mantu ta e kam ta awan
ta totolay. Ammi intu hud la bidan ku ya
kagitta muyen mangurug nga magliwat, te
maski am mangadallaw ono maginggum,
ono makipagdayaw ta takwan, ono mamad-
padulay, ono magillaw, ono magtakaw a
awemuy la sumisi-ged tentu, ikid na awe-
muy makikkanan tentu.
12-13 Ammi ya awan kiden mesipat ta pan-
gurug tam a bakkan haman ta iyen kid ya
pa-gangan tam, te Namaratu hala sangaw
ya makkamu ta isina kid. Ammi ya mesipat
kiden tekamuy ta paggagimungan a map-
pya ta yana kid ya pa-gangan muy am dulay
ya tarabakun da. Yen ta dugiman muy mina
ya nakaliwaten nga kinan ku petta awena
mesipat tekamuy.

6

Ya Tabarang Ni Pablu Ta Mangidarum

1 A itta hapa ya tabarang ku tekamuy gafu
ta pangidarum muy. Te am itta kan ya pang-
paliwatan muy ta kabagis muy a idarum
muy kan. Ammi anu kawagan na ta emmuy
idarum ya kabagis muyen ta atubang na
awan kiden mangurug? Mappya mina ta
kagitta muy kiden mangurug ya makkamu
magimbestigar tentu, ikid na magnonot ta
pangpa-gang da tentu.
2 Awemuy panaw amu ta ikitam tolay
na Namaratu ya kauffunan na sangaw nga
mangibbal ta ngamin kiden tolay ta paglele-
hutin? A am amu tanan sangaw ya mangib-
bal ta ngamin tolay a awan hud ta amu muy
petta ikamuy sangaw ya magimbestigar ta
assang la na problema muy?
3 A awemuy de amu ta ikitam hapa san-
gaw ya magimbestigar ta anghel kiden ta
langit? A awetam hud mantu amu ya mag-
imbestigar ta ikattolay tam ta lutakin?
4 Am itta mantu ya magpaimbestigar
ta kabagis na en a aweda mina ange ta
atubang na awan kiden megitta ta nonot
muy.
5 A bidan ku ya kumanin tekamuy petta
mamat kam mina, te awan hud ta senonot
tekamuy nga makkamu magimbestigar ta
pagtatapilān na magkakabagis?
6 Ammi ta kuman na ikamuyina a idarum
na takday ya kabagis na en, a pake dulay
para te idarum na ta atubang na awan man-
gurug.
7 Ammi maski am inya sangaw tekamuy
ya mangabak ta idarum na en a dana
naabak haman gafu ta nedarum na ya
kabagis na en. Mapmappya mina ta atta-
man muy la ya mamaddayen ta dulay ikid
na magdarogas tekamuy ammi ta sakā ma-
madday kam hapa ta dulay.
8 Ammi ta kuman na ikamuyina a magli-
wat kam haman ta kadwan kidina teka-
muy, a darogasan muy kid hapa maski am
kagitta muy kiden mangurug?
9 Kuman na awemuy de manonot ta
maski am inya ya mamadday ta dulay a
awena sangaw mesipat ta pangikerutan na
Namaratu. A awemuy mantu paayayyaw,
te addu sangaw ya madugiman. Te ya ma-
gatattug, ikid na makipagkultu ta sinang
tolay, ikid na mangadallaw, ikid na bakla,
10 ikid na magtakaw, ikid na maging-
gum, ikid na magillaw, ikid na mamad-
padulay, ikid na tulisan, a awan sangaw
tekid ta mesipat ta pangikerutan na Nama-
ratu ewan.
11 Kumanen haman ya gagangay na kad-
wan kiden tekamuy ta idi. Ammi teka-
muyen nagzigut a nedagga kam te Afu
Hesus gafu ta pakapangwa na Kahalwa
na Namaratu, a nekwenta na Namaratu
ta matunung kam na tolay. A takwan na
mantu ya kasasaad muy, te binaggawan na
kam ni Afu Hesus ta liwat muy kiden, a ne-
gungay na kam ta dulayen ta paglelehutin.

Ya Pagserbi Na Bari Tam Kiden

12 Gafu ta inubadan na kitam na Na-
maratu a "**Mabalin mantu ta kwan ku
la ya ngamin ikayat ku,**" itta ya kumin.
Ammi bakkan haman ta kappyanan tam
ya ngamin ikayat tam. A maski am awan
ta mehangat teyak a awek ikayat megalut
maski ta awanen mehangat teyak.
13 Ta kuman na uray na kadwan a awan
kan ta ihangat na Namaratu nga kanan tam,
te pinadday na kan ya sirat tam nga ma-
kagiling ta ngamin ikayat tam nga kanan.
A gagangay kan ta kunna ten, te awena
kan magnayun na sirat tam ikid na kanan
tam, te paggittan na kid sangaw azin na
Namaratu. A yen hapa ya razon da ta pan-
gadallaw da. Ammi killu ya razon da, te
bakkan haman ta iyen ya nepamadday na
Namaratu ta bari tam petta kadallawan tam
ya ngamin karagatan na bari tam, te gagan-
gay ta magserbi kid mina te Afu Hesus, a i
Hesus hapa ya magserbi ta bari tam kiden,
petta matolay kitam sangaw.
14 Te maski am masi kitam a tolayan na
kitam hala na Namaratu ewan ta paka-
pangwa na en ta kuman na nepangtolay na
te Afu Hesus.
15 Kuman na awemuy de manonot ta
pinakabari ni Hesus Kristu ya bari tam ki-
den. A mappya hud ta igungay tam ya
bari tam tentu petta idagga tam ta bari na
makikadallawen? Madi haman.

16 Te am makidagga ya tolay ta
akikadallawen a mekwenta kid na ta
tatakday la na bari. Te ya uhohug na
Namaratu ta lebru na en a
"**Am nagatawan ya lalaki en ikid na bab-
bayen a mekwenta kid na ta tatak-
day la na bari,**" kunna.
17 Ammi ikitam nga nesipat te Afu Hesus
a nedagga hapa ya kahalwa na ta kahalwa
tam.
18 A mappya mantu ta adayunan muy
ya makidorug ta awemuy atawa, te maski
am anu ya pagliwatān na tolay fwera la ta
pangadallaw na a awena mazigman na bari
na. Ammi ya makidorug ta awena en atawa
a pagliwatān na hapa la ya bari na en,
19 te nonotan muy yan: ya bari muy kid-
ina ya kuman na bali na Kahalwa na Nama-
ratu, te nesipat na ya Kahalwa na tekamuy
petta pagyanan na kam.
20 A bakkan mantu ta kwa tam ya bari
tam, te ginātāng na haman na Namaratu,
te nekaru na kitam ta nepangsaka ni Afu
Hesus tekitam. Mappya mantu ta Nama-
ratu ya madayawan gafu ta tarabaku na
bari tam kidin.

7

Ya Ituldu Ni Pablu Ta Nagatawa

1 A ta ayanin a tabbagan ku hapa ya pohut
muyen nga nesurat muy teyak. Ya kap-
pyanan na lalaki a awena mina si-gedan ya
babbay.
2 A gafu ta addu ya masanat man-
gadallaw, a mapmappya mantu ta itta ya
atawa na tagtakday lalaki, a kumanen hapa
ta tagtakday babbay.
3 A mappya hapa ta iatad na babbayen ya
katunungan na lalaki en, a kumanen hapa
ta lalaki en.
4 Te ya babbayen a bakkan la tentu ya
makākwa ta bari na en am awa atawa na
en hapa, a bakkan hapa ta lalaki en ya
makākwa ta bari na en am awa babbayen
hapa.
5 A maski am bagu nagatawa ono am
nabayag na nagatawa a aweda mina iituk
ya bari da ta atawa da. Ammi am ikayat
muy ta immangan muy bit la ya pagdorug
muy petta mapmappya ya pakatagop muy
ta pakimallak muy a mabalin hapa am nag-
gitta ya nonot muy. Ammi mappya hapa ta
awemuy pabayagan ya awemuy pagdorug
talo am sanatan na kam ni Satanas a e kam
makidorug ta takwan gafu ta awemuy pak-
aguwad ta bari muy.
6 Ammi maski ibar ku yan tekamuy a
bakkan haman ta kuman na pakkwa na
Namaratu tekamuy, ammi ibar ku la ya
kuman na mappya ta uray kin hapa la.
7 Pake ikayat ku ta megitta mina ya
ngamin tolay teyak nga awan maglahām,
ammi amuk hapa ta magdaduma ya neatad
na Namaratu ta tagtakday tolay.
8 A ya uray ku hapa ta awan kiden ta
atawa ikid na balu kiden a mappya am idu-
lot da mina ya awan mangatawa ta kuman
na iyak.
9 Ammi am aweda maguwad ya bari
da a mapmappya mantu ta makiatawa ya
babbay, a mangatawa hapa ya lalaki, te
mapmappya ta itta ya atawa da ammi ta
umalzub ya pagattug da.
10-11 A itta hapa ya ibar ku ta nagatawa ki-
den, ammi bakkan la teyak ya nagafun na,
te dana nebar ni Afu Hesus, te intu nebar
na ta awena mina makigungay na babbay
ta atawa na en, kumanen hapa ta lalaki en.
Ammi am angarigan ta dana negungay a
mappya ta awena ha sangaw makiatawa,
ammi am ikayat na makiatawa a mappya ta
makikappya ta dana en atawa na.
12-13 A ya ibar ku ta kadwan kiden teka-
muy a uray ku la, te awan ta nebar ni Afu
Hesus teyak. Am angarigan ta itta tekamuy
ya dana nagatawa ta awan mangurug a
awena mina makigungay tentu am ikayat
na la makidagga na awanen mangurug.
14 Te ya awanen mangurug a mesipat
hapa ta bendisyon na Namaratu ta pa-
gatawa da gafu ta atawa na en mangu-
rug. Te am bakkan mina ta kunna ten a
awena mina mesipat na anak da kiden ta
bendisyon na Namaratu, ammi ta kakuru-
gan a mesipat kid hala.
15 Ammi am angarigan ta ikayat na awa-
nen mangurug ya makigungay ta atawa na
en mangurug a pagurayan na la ten, te
am kunna ten ya ikayat na a maubadan
mantu ya mangurugen ta pagatawa da,
ammi ikayat na Namaratu ta magmappya
kid mina.
16 Te am babbayen ya mangurug a nono-
tan na mina ya atawa na en talo am
mekerutan hapa sangaw gafu tentu, a ku-
manen hapa ta lalaki en.

Ya Metabarang Ta Mangpauli Ta Kasasaad Da

17 Mappya mantu ta am anu ya kasasaad
na tagtakday mangurug ta nepangalap na
Namaratu tentu a awena mina pagtaleku-
dan ya kasasaad na en nga neatad na Na-
maratu tentu, te yen ya itulduk ta ngamin
kiden paggagimungan na mangurug.
18 A am angarigan mantu ta Hudyo ka
gafu ta kabanggit mu a awem pagtalekudan
ya kaHudyom. A am bakkan ka ta Hudyo
gafu ta awem nabanggit a awem pahig ta
mabanggit ka mina petta magbalin ka ta
Hudyo.

19 Te awan ta kwenta na kabanggit mu,
ono kawan na kabanggit mu, te intu la mek-
wenta ya pangurug tam ta patarabaku na
Namaratu tekitam.
20 A maski am anu ya gagangayen
tarabaku na tagtakday tekamuy ta nepan-
galap na Namaratu tekamuy a idulot muy
la ten.
21 Te am dana tagabu kan ta nepangalap
na Namaratu teko a makitagabu ka la.
Ammi am pagurayan na ka na dafumen a
maguray kan hapa.
22 Te maski am makitagabu ka ta tolay
a inubadan na ka ni Afu Hesus ta pak-
itagabum ta dulay. Ammi ya awanen
nakitagabu ta tolay ta nepangalap na Na-
maratu tentu a nagbalin hala ta kuman na
tagabu ni Afu Hesus.
23 A gafu ta mangina ya nepangsaka ni
Afu Hesus tekamuy a bakkan mina ta to-
lay ya pakitagabun muy am awa Namaratu
ewan.
24 A maski am anu ya kasasaad muy ta
nepangalap na Namaratu tekamuy a yen la
ya idulot muy ta kuman na pakitagabu muy
ta Namaratu ewan.

Ya Ituldu Na Ta Awan Kiden Nagatawa

25 A ta ayanin a tabbagan ku hapa ya
pohut muyen gafu ta awan kiden ta atawa.
Awan ta nebar ni Afu Hesus teyak, ammi
ibar ku la ya uray kin, te mekatalak hapa ya
itulduk tekamuy gafu ta panguffun ni Afu
Hesus teyak.
26 A ta kuman na uray kin, gafu ta ittan ya
zigat tam, a mappya ta idulot na tagtakday
mangurug ya kasasaad na en.
27 Te am itta ya atawa na a awena mina
igungay, a am awan ta atawa na a awena
mina magapag ta atawa na.
28 Ammi am ikayat na mangatawa a awan
ta liwat na, kumanen hapa ta babbay, ammi
itta hala sangaw ya zigat da nga mehulun ta
pagatawa da, a yen ta ilillik ta kam mina ta
zigat.
29 A ya ikayat ku uhohugan ta isin,
kahkahulun, a tanagay na ya pagaddetan
na katolay tam ta paglelehutin yan. A ya
seatawa en a nonotan na mina apolu am
anu ya mesmesasita ammi ta pagatawa na.
30 A ya magdamdam a nonotan na mina
am anu ya mesmesasita ammi ta pag-
damdam na. A ya magayayaten a nonotan
na mina am anu ya mesmesasita ammi ta
pagayayat na. A ya aggatanganen a nono-
tan na mina am anu ya mesmesasita ammi
ta gatangan na.
31 A kumanen hapa ta ngamin kiden
magserbi tekitam ta lutakin, te tanagay kid
na imawan.
32 Ikayat ku mantu ta awan ta pakapoyun-
gan muy, te ya lalaki en nga awan ta atawa
na a awan ta nonotan na am bakkan la ta
patarabaku ni Afu Hesus tentu, petta mata-
lak hapa tentu.
33 Ammi ya seatawa en a addu ya nonotan
na ta magserbi tekid ta pagkatolay da, petta
mamamallak na ya atawa na en.
34 A yen ta nagkattway ya nonot na, te
duwa ya pakolangan na. Kumanen hapa
ta babbay, te ya awanen ta atawa a nono-
tan na ya ikayat ni Afu Hesus petta intu la
tatakday ya pagserbin na bari na ikid na
angat na. Ammi ya babbayen nga seatawa a
addu hapa ya nonotan na ta magserbi tekid
ta pagkatolay da, petta mamamallak na ya
atawa na en.
35 A maski bidan ku yan tekamuy a awena
ta ihangat ku ya pangatawa na lalaki ikid
na pakiatawa na babbay, ammi uffunan ta
kam la ta kappyanan muy, petta awan mina
ta pakatabtabangan muy ta pangurug muy
te Afu Hesus.
36 A am angarigan ta itta ya balatang nga
awena pakiatawan na dadagkal na kiden,
otturu nonotan da sangaw ta aweda mina
ihangat, a mappya hapa am pakiatawan da,
te awena dulay.
37 Ammi am itta ya seanak na balatang
nga awan nekari ta takwan na lalaki, te
naturturay para la ta ikayat na gafu ta anak
na en, yaga naiggat ya ninonot na ta awena
pakiatawan ya anak na en, a mabalin ta
idulot na la ya uray na en.
38 Kustu mantu ya mangatad ta balatang
na en, ammi mapmappya ya awan man-
gatad gafu ta zigatin nga maangange.
39 A ya babbayen nga seatawa a dulay am
makigungay ta atawa na en, te mappya ta
idulot da ya pagatawa da addet ta masi ya
takday tekid. Ammi am nasin ya lalaki en
a mabalin ta makiatawa ha ya babbayen ta
ikayat na, ammi mappya ta intu atawan na
ya kagitta na en mangurug te Afu Hesus.
40 Ammi ta kuman na uray ku a dakdakal
para ya talak na am awenan makiatawa.
A kustu hapa de ya uray kin te itta hapa
ya Kahalwa na Namaratu teyak nga mang-
panonot.

8

Ya Metuldu Gafu Ta Kanan Nga Neatang

1 A ta ayanin a tabbagan ku hapa ya
uhohug muyen gafu ta kanan neatang ta
sinang dyos kiden. "**Awan ta dulay am
mangan kami, te sa amu tam haman ta
tulad ya atangan da kiden,**" kummuy. A
kakurugan yana, ammi bakkan haman ta
amu tamen ya mangatad ta kappyanan na
kadwan kiden kabagis tam nga makurang
ya amu da, te mapmappya ta nonotan tam
ya pangidduk tam tekid. Te am intu la
ikatalak tam ya amu tam a yen sangaw ya

gafu na parayag tam. Ammi ya pangidduk
tam ta kabagis tam kiden ya mangpasikan
ta pangurug da.
2 Am itta ya magparayag gafu ta amu na a
makurang mantu ya amu na.
3 Ammi am itta ya mangidduk a kakuru-
gan ta itta ya amu na.
4 A ya ikayat ku uhohugan tekamuy gafu
ta pangan muy ta neatang da ta sinang dyos
kiden a amu tam ta tulad ya sinang dyos da
kiden, te tatakday la ya Dyos.
5-6 A maski am addu kan ya dyos ta langit
ikid na lutakin nga ibar na kadwan kiden
tolay ta dafu da a tekitam mangurug a amu
tam ta tatakday la ya Dyos, a intu hala ya
Dama tam nga makkamu ta ngamin, a iki-
tam ya magserbi tentu. A amu tam hapa
ta tatakday la ya dafu tamewan nga Hesus
Kristu, te intu ya pinagpadday na Namaratu
ta ngamin, a matolay kitam hapa gafu tentu.
7 Ammi maski kunna ten a awena para
la netug na kadwan kiden mangurug ya
kuman na amu tam, te pahig da para la
ta kakurugan ya sinang dyos kiden gafu ta
napenam kid ta idi nga nangan ta atang. A
am mehulun kid hapa makikkan ta neatang
gafu tekamuy a aweda ikwenta ta gagangay
la na igupan am awa nonotan da hud la ta
atang, a intu la nonotan da ya pagliwat da
ta Namaratu, te medyo makafuy para la ya
pangurug da.
8 Ammi awek ibar ta matalak ya Nama-
ratu tekitam gafu ta kanan tam, te awan
bale tentu am anu ya kanan tam. Te
maski am mangan kitam mina ta neatang a
bakkan ta iyen ya pangkatupagan na teki-
tam. A am awetam mangan a bakkan hapa
ta iyen ya pangsagolyatan na tekitam.
9 Ammi maski kunna ten a mappya ta
pake nonotan muy ya kwammuy talo am
magamamangaw sangaw ya makafuyen
mangurug gafu tekamuy.
10 Te am angarigan ta maagayagan ya
takday tekamuy ta kapilya na sinang dyos
da petta makikkan ka tekid a mabalin ta
maita na ka sangaw na takday kabagis mu
nga makafuy mangurug. A gafu ta iko ya
takday makkamu ta ngamin kappyanan, a
tumurad hapa sangaw ya kabagis men ange
makikkan tekamuy ta neatang maski am
pahig na ta dulay.
11 A gafu ta amumen a pinerdim ya nonot
na kabagis men nga nekerutan ni Hesus
Kristu, te tumurad magliwat gafu teko.
12 A gafu ta pinerdim ya nonot na kabagis
men nga makafuy a nakaliwat kan tentu,
otturu nakaliwat kan hapa te Hesus.
13 Am mabalin mantu ta tumurad magli-
wat ya kabagis ku gafu ta kanan ku a awek
na mantu mangan ta neatang, petta bakkan
ta iyak ya gafu na pagliwat na.

9

I Pablu Mina Ya Parigan Da

1 Ammi anu haman ta kunna ten ya nonot
ku? Awenak hud inubadan ni Afu Hesus
petta magurayak mina ta ngamin ikayat
ku? A bakkanak hud ta turin ni Afu Hesus?
A awena hud nakipaita ni Hesus teyak ta
kabalinan na pasi na? A bakkan hud ta
ikamuy ya pakaitan ta tarabakuk gafu ta
panguffun ni Afu Hesus teyak?
2 A maski am awena ibosag na kadwan
ta turin nak ni Afu Hesus a dana amu muy,
te iyak ya gafu na pangurug muy tentu, a
ikamuy mantu ya pakaitan ta turin nak.
3 Ammi gafu ta itta tekamuy ya awan
mangurug ta turin nak a imbestigaran dak.
A yen ta pake ipasikkal ku, petta nonotan da
mina.
4 Pahig muy de ta awan ta turay ku gafu
ta awek nakitandan tekamuy. Ammi maski
kunna ten a awan hud ta katunungan mi ni
Barnabas nga mangibar ta pagtolay mi gafu
ta bannag mi ta ituldu mi kiden?
5 A awan hud ta katunungan mi nga
mangihulun ta atawa mi petta mesipat kid
hapa tekami ta kuman ni Pedru ikid na kad-
wan kiden turin hi Hesus ikid na kabagis na
kiden?
6 A pahig muy de ta magbannag kami ni
Barnabas ta takwan na tarabaku gafu ta
awan ta katunungan mi nga makitandan ta
ituldu mi kiden.
7 Ammi am itta ya magserbi ta kadwan a
awan hud ta katunungan na nga mangibar
ta iuffun na tentu? Ya suddalu en hud ya
makkamu magpaga ta armas na kiden? A
awena hud mabalin ta magkakkap ya nag-
mula en ta nemula na en? A am magtaron
ta kalding awena hud kakkapan ya gattak
na en?
8-9 Ammi bakkan la ta gagangay na to-
lay ya mangipasikkal ta isin, te dana yen
haman ya netuldu na Namaratu ta lintig na
en nga nepesurat na te Moses;
"**Am pagaggikan muy ya anwang muy a
awemuy busalan, petta makakan
hapa,**" kunna paen.
Ammi bakkan ta intu la bidan na ya kap-
pyanan na anwang,
10 am awa kappyanan na tolay hapa. A
nepesurat na yan gafu ta pangkenga na
tekami nga ange mangipadangag ikid na
mangituldu ta uhohug na en. Te gagangay
ta ikatalak mi hapa ya meatad tekami gafu
ta bannag mi ta kuman na ange kiden mag-
aradu ikid na maggapas.
11 Ikami mantu ya kuman na nangim-
ula ta uhohug na Namaratu tekamuy, te
pagkappyanan na kahalwa muy. A madi
hud am mesipat kami hapa tekamuy ta
pagkappyanan na bari mi?

12 Intu* mina pagnonotan muy ya mag-
taron kiden ta simbaan na Namaratu ta idi,
te nesipat kid nangan ta neatad na tolay
kiden ta simbaanen. A ya nangatang kiden
hapa ta agyan na simbaanen a nangan kid
hapa ta nepeatang na tolay kiden tekid.
13 A kumanen hapa tekami nga mangi-
padangag ta damag ni Hesus, te nebar na ta
pagtolayan mi mina ya pangipadangag mi.
14 Te maski am itta ya gatut muy ta map-
pya ta kadwan kiden mangituldu tekamuy
a dakdakal para tekami. Ammi maski
kunna ten awemi haman ibar ta mauffunan
da kami mina, te mapmappya ta attaman
mi ya zigat mi nga magapag ta magserbi
tekami, petta am ipadangag mi ya damag ni
Hesus tekid a awan ta magpabbag ta nonot
da.
15 A yen mina ya nonotan muy, te maski
am itta mina ya kesipatan ku tekamuy a
awek la ibar. A bakkan ta iyen ya pagsurat
ku tekamuy ta ayanin petta itta mina ya
iatad muy teyak, te mapmappya ta masi
yak mina ta bisin ammi ta patandanak nga
mangipadangag ta damag ni Hesus. Te am
patandanak mina a kuman na awan san-
gaw ta meparayag ku.
16 Te maski am ipadangag ku ya damag ni
Hesus a awena mabalin ta yen ya iparayag
ku, te yen haman ya kuman na gatut ku
tentu, a kakallakak na sangaw am awek
ipadangag ya nebar na en teyak.
17 Am angarigan ta dana uray ku mina
nga ange mangipadangag a mabalin ta
indagan ku ya metandan teyak. Ammi
bakkan haman ta kunna ten te itta haman
ya gatut ku ta nangikerutan teyak, a map-
pya mantu ta idulot ku ya nekatalak na en
teyak.
18 Anu mantu ya sagolyat ku? Intu la
sagolyat ku ya talak ku gafu ta awek ipa-
paga ya pangipadangag ku ta damag ni
Hesus, a yen ta awek mangibar ta meatad
teyak gafu ta pangipadangag ku.
19 A maski am awan ta tolay nga mang-
patagabu teyak a kuman na makitagabu
yak hala ta ngamin tolay talo am itta ya
maagagay ku tekid nga dumagdag te Afu
Hesus.
20 Te am itta yak ta kagittak kiden nga
Hudyo a dagdagan ku hapa ya gagangay
da kiden. A kurugan ku hapa ya lintig
da kiden nga nesirak ni mina Moses tekid,
petta mayat kid hapa magdangag ta ipadan-
gag ku tekid. Ammi maski kurugan ku ya
lintig da a bakkan ta yen ya ikatalak ku ta
mangtolay teyak.
21 A am itta yak hapa ta Hentil kiden nga
awan makkamu ta lintig na Hudyo kiden
a makigitta yak hapa tekid, talo am itta
hapa ya mapadagdag ku tekid. Ammi awek
dumagdag ta pagsoysoy da ta Namaratu, te
kanayun kurugan ku ya patarabaku ni Afu
Hesus teyak.
22 A am itta yak ta mangurug kiden nga
medyo killu para la ya pangurug da a igittak
hapa ya barik tekid, petta malogon kid hapa
magdangag ta itulduk tekid. Te maski am
anu ya gagangay na tolay a igittak la ya
barik tekid talo am mekerutan kid mina
gafu ta ipaitak tekid.
23 A yen ta kanayun nonotan ku am anu
ya mappya ta damag ni Hesus, petta itta
hapa ya talak ku gafu ta mangurug kiden ta
ipadangag ku.
24 Pake nonotan muy mina ya gagan-
gay na magbabilag kiden ta pagkainnabak
da, te maski am sa magbilag kid a ya
mangabaken la ya maatadan ta sagolyat.
A kumanen hapa mina tekamuy, te map-
pya ta pake ikakinan muy ya mangidulot
ta pangurug muy petta itta hapa sangaw ya
sagolyat muy.
25 Te am magtrening ya magbilag kiden
a azin da ya ngamin kiden dulay nga mag-
pakafuy ta bari da. A addu hapa ya attaman
da ta mazigat, petta maatadan kid sangaw
ta barobu na mangabak. Ammi intu la
sagolyat da ya don na lanut nga magkatang
sangaw. Ammi tekitam nga mangurug a
maatadan kitam sangaw ta sagolyat nga
magnayun.
26 Am para iyak hapa la a awek
mantu parigan ya magbilagen nga awan
makkamu ta datangan na, te pake patu-
nungan ku hud la ya kuman na agbilag
ku. A awek hapa parigan ya magboksing
ta bakkabakkan,
27 te penaman ku ya barikin ta zigat, a
iturayan ku ta mappya. Te am awek hapa
isipat ya barikin ta itulduk ta kadwan a
mabalin ta melogotak hapa ta pagaddetan
ku.

10

Ya Tabarang Ni Pablu Gafu Ta Sinang Dyos Kiden

1 Mappya ta nonotan muy hapa, kahkahu-
lun, ya pakelogot na dadagkal tam kiden
nga pinohet ni mina Moses ta lugar na
Egipto ta palungu na araw. Te tekiden nag-
tugut a sa nasigongan kid ta kulam na Na-
maratu, a sa nakadakit kid hapa ta nepag-
gungay na bebayen.
2 A gafu ta pagyan da ta addun na kula-
men ikid na hahat na danumen nga nag-
gungay a yen ya kuman na nepagzigut da ta
pangurug da te Moses.

* **9:12** Ya bida ta bersikulo 12 ta kadwan kiden Bibliya a yen ya nagbalin ta bersikulo 14 ta isin petta matarus ya bida.

3 A sangaw sa nangan kid hapa ta nanna
en nga neatad na Namaratu tekid ta kala-
fukanen,
4 a sa uminum kid hapa ta danumen nga
pinagarut na ta batu en nga ginulak na ta
sagakud na en. Ammi takwan na batu ye-
yen, te pakaitan ta nehulun hapa i Hesus
Kristu tekid ta awena en para la nagbalin ta
tolay.
5 Ammi maski sa nesipat kid ta isin kid
na bendisyon a pake assang la tekid ya
pinagdulot na Namaratu ta bagu en lugar
da, te nasesenut nasi ya kadwan kiden, a
nekutukutet ya bari da ta kalafukanen.

6 A iyen kid mina ya nonotan tam, petta
awetam mina karagatan ya dulay ta kuman
na ikid.
7 A awemuy hapa makipagdayaw ta
sinang dyos kiden ta kuman na ikid, te ya
nebar ni mina Moses ta surat na en gafu
tekid a

"**Nekabalin da nangatang ta sinang dyos da en a nagtogkok kid, kapye da nangan ikid na uminum ta neatang da en, kapye da nagsasala ikid na nagalikkad ta dulay,**" kunna ta surat na en.

8 Awetam mantu makidallaw ta kuman na
kadwan tekid, te pina-gang na kid na Nama-
ratu, a nagpasi ya dwafulutallu ribu tekid ta
takday la na araw.
9 A awetam hapa paruban ya Namaratu ta
kuman na kadwan kiden, te addu ya nag-
pasi tekid ta dagat na ulag kiden nga dinob
na Namaratu tekid.
10 A awetam hapa libakan ya Namaratu
gafu ta zigat tam ta kuman na kadwan ki-
den, te pinapasi na kid na anghelen nga
dinob na Namaratu.

11 A ya ngamin kiden dumatang ta
dadagkal tam kiden ta idi a nepalubus
na yen na Namaratu gafu tekitam, te
nepesurat na hapa ya netuldu na tekid,
petta itta hapa ya pagnonotan tam,
te tanagay na ya pakadatang tam ta
pagaddetan na lutakin yan, a abikan na ya
pangpa-gang na Namaratu ta awan kiden
makanonot.
12 A am pahig muy ta awemuy
maayayyaw gafu ta malalaki ya pangurug
muy a pake imugudan muy mina talo am
melogot kam hapa.
13 Ammi maski am anu ya naparuba
muy nga pakaayayyawan ono pagzigātān
a gagangay haman ta yen ya pinaruba na
ngamin tolay. Ammi mekatalak hala ya Na-
maratu nga manguffun tekamuy, te awena
ipalubus ta maparuba kam ta awemuyen
maattaman, te maski am anu ya paka-
paruban muy a daggan na Namaratu ya
pakaattam muy, petta itta ya pagalikin muy
ta pagliwatan.

14 A mappya mantu, kahkahulun, ta uma-
dayu kam ta pangatangan da ta sinang dyos
kiden.
15 A* pake nonotan muy hapa ya ikayat
ku uhohugan tekamuy, te awek haman ibar
ta kakurugan ya dyos da kiden nga atangan
da, anna awek hapa ibar ta dumatang san-
gaw ya dulay tekamuy gafu ta pangan muy
ta iatang da en,
16 ammi awek ikayat ta mesipat kam ta
anitu, te am itta ya iatang da a ya anitu na
sinang dyos kiden ya ātāngān da.

17 Gafu ta senonot kam a nonotan muy
mina am kustu ya ibar ku tekamuy gafu ta
inuman tamen ikid na kanan tamen ta kada
paggagimung tam.
18 Te ya inuman tamen nga pakimallak
tam a yen ya pakesipatan tam ta daga ni
Hesus Kristu. A ya panen hapa nga pag-
babingayan tam kapye tam kanan a yen ya
pakesipatan tam ta bari ni Hesus.
19 A gafu ta tatakday la ya panen nga
kesipatan tam a yen hapa ya mangatad ta
pagtatakday tam maski addu kitam.
20 Kumanen haman ta idi ta Hudyo kiden
nga nangatang ta Namaratu, te am kada
nangan kid ta neatang da tentu a nesipat kid
hapa ta Namaratu.
21 A am makipaginum kam mantu ta
panadamdaman tam ta daga ni Afu Hesus
a had kummuy para ange makipaginum ta
kwa na anitu kiden? Kumanen hapa am
makikkanan kam ta neatad ni Afu Hesus a
had kummuy para makikkanan ta neatang
da en ta anitu?
22 Ikayat muy hud ta mangahugu ya Dafu
tam? A mabalin hud ta magamma muy ya
pangpa-gang na tekamuy?

23 Ta kuman na uray muy a "**Awan ta mehangat tekitam,**" kummuy. A kakuru-
gan hapa yana, ammi mappya ta nonotan
tam mina am anu ya mappya. Te maski
am mepalubus ya ngamin tekitam a itta
hapa ya awanen manguffun tekitam, ikid
na awanen manguffun ta ikattolay tam.
24 A mapmappya hud la ta nonotan tam ya
kappyanan na ikattolay tam, te bakkan la ta
kappyanan na bari tam.
25 A am ikayat muy gumatang ta igupan
muy ta dapun, a mabalin hapa, ammi awe-
muy la pohutan am dana neatang da,
26 te dana amu muy ta kwa na Namaratu
ya ngamin paglelehutin kontodu ngamin
magyan ta utun na lutakin.

* **10:15** Ya bida ta bersikulo 19, ikid na 20 ta kadwan kiden Bibliya a yen ya imunnan ta isin, petta matarus ya bida. A ya bida ta bersikulo 15 ta kadwan Biblya a yen ya nagbalin ta bersikulo 17 ta isin.

27 A am agagayan na kam na awan mangurug petta mangan kam ta bali na a e kam
la mangan am ikayat muy, a awemuy hapa
pohutan am itta ya dana neatang da.
28 Ammi am itta ya makanonot nga mangibar tekamuy ta "**Dana neatang da yan,**"
kunna, a mappya mantu ta awemuy kanan,
te petta awena sangaw pahig ta usut kam
magliwat gafu ta pangan muy.
29 Bakkan mantu ta nonot muy ya burungan ku am awa nonot na nangibaren tekamuy. Am iyak a awek la kanan, te am kanan
ku ya pahig na en ta dulay a padulayan na
mantu ya mappya teyak.
30 A maski am pakimallak ku apolu ya
neatang da en kapyek kanan a padulayan
nak hala sangaw gafu ta pangan ken, ammi
awek ikayat ta mapadulay ya mappya
teyak.
31 Mappya mantu ta maski am anu ya
tarabakun tam, ikid na kanan tam ikid na
inuman tam a dana nonotan tam mina ya
Namaratu, petta intu ya madayawan gafu
ta ipalubus tam ta bari tam.
32 A awetam hapa pagurayan ya amu
tam am ikazigman na nonot na ikattolay
tam, kompormi am Hudyo, ono Hentil, ono
kagitta tam kiden mangurug.
33 Ya kuman na gagangay ku ta bari kin a
maski am anu mina ya ipalubus ku ta barik
a dana nonotan ku bit am anu ya mappya
ta uray na kadwan kiden tolay, te bakkan
la ta kappyanan ku ya nonotan ku am awa
kappyanan na ngamin, talo am mekerutan
kid hapa.

11

1 A mappya mantu ta iyak ya parigan
muy, te parigan ku hapa i Afu Hesus.

Ya Gagangay Mina Na Babbay Ta Paggagimungan

2 A matalakak hapa tekamuy, kahkahulun, gafu ta kanayun nonotan muy ya netulduk tekamuy, ikid na idulot muy la ya
patarabaku ni Hesus nga netulduk tekamuy.
3 Ammi mappya ta ipasikkal ku para tekamuy ya gagangay na kaurnos tam, te ya
kasasaad ni Afu Hesus a intu ya ulu na lalaki
en, a ya lalaki hapa ya ulu na babbay, a
Namaratu ewan ya ulu ni Hesus.
4 A yen ta am makimallak ya lalaki ta
paggagimungan ono am mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu, a awena mina panyawān ya ulu na kapye na makimallak, te
iamamat na haman ya ulu na en.
5 Ammi am babbayen ya makimallak ono
mangiuhohug ta ipakkamu na Namaratu a
awena mina azin ya nepanyaw na ta ulu
na, petta awena iamamat ya ulu na. Te
am awena mapanyawān na babbay a megitta hala ta makikadallaw nga nausipan ya
ngamin huk na.
6 A am awena ikayat panyawān ya ulu na
a mapmappya mantu ta mausipan. Ammi
dulay haman am mausipan ya babbay, te
mangamamat haman, a yen ta panyawān
na mina ya ulu na.
7 Ammi madi am matappanan ya ulu na
lalaki gafu ta intu ya pakaitan ta kalalaki
na Namaratu ewan, ammi ya babbay ya
pakaitan ta kalalaki na lalaki en,
8 te bakkan ta babbayen ya nagafun na
lalaki en am awa lalaki en ya nagafun na
babbayen.
9 A bakkan ta lalaki en ya pinaratu na Namaratu ta kahulun na babbay, te ya babbay
ya pinaratu na ta kahulun na lalaki.
10 A yen ta mapanyawān mina ya babbay,
te yen ya pakaitan ta mepalubus makimallak ikid na mangiuhohug ta ipakkamu na
Namaratu, petta awena mina ballāwan na
anghel kiden.
11 Ammi maski kunna ten magkauf-uffun
hala ya lalaki ikid na babbay gafu ta azo
nesipat kid te Afu Hesus,
12 te ya napopolu en babbay a nagafu hala
ta lalaki en, ammi ta ayanin a ya babbay
ya pagafun na lalaki, a Namaratu hapa ya
nagafun na ngamin.
13 Mappya ta ikamuy hapa ya mangnonot
ta uhohug kin tekamuy, te mappya hud
am makimallak ya babbay ta Namaratu am
awena mapanyawān na ulu na en?
14 Intu mina pagnonotan muy ya gagangay na tolay kiden addet ta idi, te mamat
haman ya lalaki am adanuk ya huk na kiden,
15 ammi am adanuk ya huk na babbay a
yen ya lugar na pakadayawan na, te yen
ya neatad na Namaratu nga magserbi ta
tappan na ulu na.
16 A am itta ya magsoysoy ta netabarang
kin a anu mabalin ku, te intu la ipasikkal
ku ya dana gagangay tam, a yen haman ya
dagdagan da ta kadwan kiden iglesya.

Ya Pangan Da Ta Panadamdaman Da Te Afu Hesus

17 A itta hapa ya takday gagangay muy
nga awek dayawan, te am maggagimung
kam a bakkan haman ta mappya ya
tarabakun muy am awa dulay.
18 Te ya nadamag ku tekamuy a
magkakattway kanan kan ta pangan muy,
te itta ya mangan, a itta hapa ya awan
makakan. A medyo kurugan ku hapa ya
nadamag ken,
19 te gagangay ta maggrupogrupo ya tolay
kiden am itta ya madigiman ta kadwan.
20 A gafu ta kunna ten ya gagangay muy
a perdin muy mantu ya pakikkan muy ta

netuldu ni Afu Hesus, te bakkan haman te
Afu Hesus ya nonotan muy ta pangan muy
am awa pagbattug muy la.
21 Te ya kadwan kiden a dana unnanan da
kanan ya balun da en, a awan na ta isipat
da ta kadwan kiden. A gafu ta kumanen a
mabisin hapa ya kadwan, ikid na mellaw ya
kadwan.
22 Anu awemuy hud dana mangan ikid na
uminum ta bali muy? Kuman na idadula
muy ya iglesya na Namaratu, te amāmatan
muy haman ya kahulun muy kiden nga
napanglaw. Anu hud mina ya uhohugan
ku tekamuy? Mappya hud ta dayawan ta
kam? Awek dayawan ya tarabakun muy, te
bakkan ta kunna ten ya netulduk tekamuy.
23 Intu nesirak ku tekamuy ya kuman na
netuldu ni Afu Hesus ta ituldu na kiden ta
hiklam na nepangitalaba ni Hudas tentu.
24 Te nagibbal i Hesus ta pan kapye na
nepakimallak, kapye na ha ginadgadwa. A
"**Ye-yan ya barik nga mapapasi sangaw
gafu tekamuy. Kanan muy mantu,
te panadamdaman muy teyak,**"
kunna.
25 A ta nekabalin da nangan ta panen a
inibbalan na hapa ya naginuman da en, a
"**Ye-yan na inuman ya dagak nga
mangipasikkal ta bagu en tulag
na Namaratu tekamuy. Am kada
uminum kam ta isin a nonotan
dak,**" kunna.
26 A yen ta kada mangan kam ta isin na pan
ikid na uminum kam ta isin na inuman a
yen ya mangipasikkal ta pasi ni Afu Hesus
addet ta pagtoli na sangaw tekitam.
27 Ammi am itta sangaw ya mangan ikid
na uminum ta panadamdaman tam te Afu
Hesus ta idaduma na ya ikattolay na kiden
a sakā mekabat ta namapasi kiden ta bari ni
Hesus ikid na mangiburud ta daga na en.
28 Mappya mantu ta dana appiyan muy
ya nonot muy petta awan ta idaduma muy,
petta kustu sangaw ya pangan muy ikid na
paginum muy.
29 Te am itta ya mangan ikid na uminum
ta awena paggagittan ya ngamin kiden
mangurug a padatangan na ya pangpa-
gang na Namaratu tentu.
30 Yen haman ta nagkafuy ikid na nag-
tatākit ya kadwan kiden tekamuy, yaga nasi
para ya kadwan.
31 Ammi am dana riknan tam mina ya
nonot tam petta pakappyan tam a melillik
kitam ta pangpa-gang na tekitam.
32 Ammi maski am pa-gangan na ya man-
gurug a awena ta ikatupag na am awa
patunungan na la, petta awena ikabat ta
pangpa-gang na ta awan kiden mangurug.
33 A mappya mantu, kahkahulun, ta
am magkakampat kam nga mangan ta
panadamdaman tam te Afu Hesus a awan
mina ta madugal, a maginsipsipat kam.
34 Am itta ya madugal, a dana mangan
mina ta bali na en petta awemuy sangaw
pagbalinan ya pagkakampat muy ta pagli-
watan muy, a pa-gangan na kam sangaw na
Namaratu ewan. Itta para mina ya itulfuk
ta isin kid na bida, ammi bidan ku sangaw
tekamuy am makaange yak ta agyan muy.

12

*Ya Magdaduma Na Mabalinan Na Man-
gurug*

1 A ta ayanin a ipalawag ku ya magdad-
uma na pakapangwa na Kahalwa na Nama-
ratu nga iatad na tekamuy, te awek ikayat ta
makilavun kam.
2 Ammi dana nonotan muy, kahkahulun,
ya gagangay muy ta idi ta awemuy para
la pakkamu ta Namaratu, te netawag kam
tentu gafu ta anitu kiden nga nangayayyaw
tekamuy petta makimallak kam ta sinang
dyos kiden.
3 A yen ta pake ipalawag ku yan tekamuy:
am itta ya magbida nga napasinapān ta Ka-
halwa na Namaratu a awena mabalin ta
padulayan na i Hesus. Ammi am ibosag na i
Hesus ta intu ya Dafu tam a ya Kahalwa na
Namaratu mantu ya nagafun na uhohugan
na.
4 A magdaduma hapa ya pakapangwa
na mangurug kiden, ammi tatakday la ya
pagafun da, te ya Kahalwa na Namaratu
ya mangatad ta pakapangwa na tagtakday
tekid.
5 Magdaduma hapa ya pagserbi da, ammi
tatakday la ya Dafu da nga magpatarabaku
tekid.
6 A magdaduma hapa ya tarabaku da,
ammi Namaratu hala ya mangpasikan
tekid ngamin.
7 Mapasinapān mantu ya tagtakday man-
gurug ta pakapangwa na Kahalwa na Na-
maratu petta itta ya makkwa na ta pagkap-
pyanan na ngamin.
8 Te ya iatad na ta takday a ya uhohug na
sirib na Namaratu.
A iatad na ta takday para ya pangi-
pakkamu na ta kakurugan.
9 A itta para ya pasinapān na Kahalwa na
en ta pake masikan na pangikatalak na
ta iatad na Namaratu tentu.
A itta para ya makapagmappya ta mag-
daduma na takit gafu ta pangpasikan
na Kahalwa en.
10 A itta para ya pasinapān na nga maka-
pangwa ta kuman na pakapangwa na
Namaratu.
A itta para ya pasinapān na nga
mangiuhohug ta ipakkamu na Nama-
ratu ta maggagimung kiden.

A itta para ya pasinapān na petta malasin
na am Namaratu ono anitu ya pagafun
na uhohugan na.
A itta para ya pasinapān na petta
makauhohug ta Namaratu ta magdad-
uma na agsitang.
A itta para ya pasinapān na petta ibar
na ya ikayat na bidan na takdayen nga
nagsitang ta magdaduma na agsitang.
11 A maski am magdaduma ya makkwa na
tagtakday mangurug a ya Kahalwa na Na-
maratu ya mangpasikan tekid ngamin, te
isaned na ya ikayat na iatad ta tagtakday
tekid.

Ya Gagangay Na Bari Ni Hesus Kristu

12 A naatadan mantu ya tagtakday teki-
tam ta pakapangwa tam gafu ta ikitam ya
lugar na bari ni Hesus Kristu ta lutakin.
Te ya gagangay na bari na tolay a addu ya
ramyenta na kiden, ammi maski addu kid a
tatakday kid la na bari. A kumanen hapa ta
bari ni Afu Hesus.
13 Te maski am anu ya katolay tam a sa
nesipat kitam ta Kahalwa na Namaratu ta
nepagzigut tamen, petta magbalin kitam
ta kuman na tatakday la na bari. A kom-
pormi am Hudyo kitam, ono bakkan kitam
ta Hudyo, a kompormi am tagabu kitam
ono awetam magtagabu, te sa napasinapān
kitam ta Kahalwa na Namaratu petta tag-
takday kitam ta pakapangwa na en.
14 Ya kasasaad mantu na bari tam a
bakkan ta tatakday la ya ramyenta na, am
awa addu ya ramyenta na kiden.
15 A am angarigan ta madamdam mina
ya takki, te "**Awek mekwenta ta bari te
bakkanak haman ta kamat,**" am kunna,
a killu haman ya razon na, te mappya ta itta
hapa ya takki na bari.
16 A am madamdam hapa ya bangbang,
te "**Awek haman mekwenta ta bari, te
bakkanak haman ta mata,**" kunna, a killu
ha yen, te mappya ta itta hapa ya bangbang
na bari.
17 Te am angarigan ta sa pumassil mina ya
ngamin kiden ramyenta na bari ta mata ki-
den petta dipuru mata kid a itta para mantu
ya pakadangag na bari en? A am dipuru
bangbang mina ya ngamin bari a itta para
mantu ya pakalab na?
18 Ammi mappya, te Namaratu hapa la
ya makkamu ta pagyanan na tagtakday
ramyenta na bari petta mappya ta kuman
na ikayat na en.
19 Te am angarigan ta tatakday la ya
ramyenta a awena mantu mekwenta ta
bari, te kamat am kamat, ono mata am
mata.
20 Ammi mappya te bakkan ta kunna
ten, te addu haman ya ramyenta na, ammi
tatakday la ya bari.
21 A dulay hapa am idadula na mata ya
kamat. "**Oh, aweta ka masapul,**" awena
mina kumin. A awena mina idadula na
ulu ya takki, "**Aweta ka masapul,**" awena
mina kumin.
22 Te ya ramyenta kiden nga ikwenta tam
ta makafuy a yen kid ya pake mesasita.
23 A ya ramyenta tam kiden nga ikwenta
tam ta dupal a yen kid ya pake paispotan
tam, a ya ramyenta tam kiden nga ikamat
tam a tappanan tam kid.
24 Ammi ya ramyenta tam kiden nga ispot
a pagurayan tam kid. Ammi pinagdadagga
na Namaratu ya ngamin kiden ramyenta na
bari tam petta dakdakal ya pakesipatan na
awanen ispot,
25 pettam kumanen awan mina ta
medadula ikid na awan mina ta madugi-
man, am awa magintartaron ya ngamin
kiden ramyenta na bari.
26 Te am matakitan ya takday ramyenta
tam a sa matakitan ya ngamin bari tam, a
am madayawan ya takday ramyenta tam a
matalak hapa ya ngamin bari tam.
27 A yen mina ya pagnonotan muy, te
ikitam ngamin nga mangurug a nagbalin
kitam ta bari ni Hesus Kristu, a ya tagtakday
tekitam ya kuman na takday ramyenta na
bari na.
28 A Namaratu hapa la ya makkamu ta
pakesaadan na tagtakday tekitam, te intu
apolu netun na ya turin kiden ni Afu
Hesus, a mekaduwa ya mangiuhohug ki-
den ta ipakkamu na Namaratu, a mekatallu
ya mangituldu kiden. A sangaw netun
na hapa ya makapangwa kiden ta kuman
pakapangwa na Namaratu, ikid na maka-
pagmappya ta magdaduma na takit, ikid
na makkamu kiden manguffun, ikid na
makkamu kiden mangibar ta mappya, ikid
na makauhohug kiden ta magdaduma na
agsitang.
29 A bakkan mantu ta sa turin kid, anna
bakkan ta sa ikid ya mangiuhohug ta
ipakkamu na Namaratu, anna bakkan ta
sa ikid ya mangituldu, a bakkan ta sa ikid
ya makapangwa ta kuman na pakapangwa
na Namaratu.
30 A bakkan ta sa ikid ya makapagmap-
pya ta takit, anna bakkan ta sa ikid ya
maguhohug ta magdaduma na agsitang,
anna bakkan ta sa ikid ya makkamu man-
gibar ta ikayat na uhohugan na nagbida en
ta magdaduma na agsitang.
31 A ta kuman na ikamuy ta ayanin a pas-
silan muy ya malmalalaki na pakapangwa.
Ammi mapmappya ta ituldu ta kanan ta
kappyanan na para na pakapangwa.

13

Ya Pangidduk Tam Ya Malmalalaki Na

Tarabaku Tam

1 Maski am amuk ya maguhohug ta
ngamin kiden aguhohug na tolay ikid na
anghel kiden, ammi am awek mangidduk
a awan ta kappyanan na paguhohug ku, te
masitangak la ta kuman kanitol na gasa ono
lata.
2 A maski am malalaki yak mangiuho-
hug ta ipakkamu na Namaratu, ikid na
maawatan ku ya ngamin kiden uray na
Namaratu nga nelemad na ta kadwan, ikid
na masikan hapa ya pangikatalak ku ta Na-
maratu petta mahantud ya bagetay kiden,
ammi am awek mangidduk a awan mantu
ta kappyanan na kalalakik.
3 A maski am sa isaned ku ya ngamin itta
teyak ta pobre kiden, ikid na isagapil ku
mina ya ngamin barik petta itta sangaw ya
iparayag ku, ammi am awek mangidduk a
awan na sangaw ta sagolyat ku.
4 A ya gagangay hapa na mangidduk
A malogon magattam ikid na
mangikallak.
A awena pumassil ikid na magparayag.
5 A awena pātā-nāngan ya bari na, ikid
na awena paakbanan ya ikattolay na
kiden.
A awena maginggum.
A awena malogon magporay, ikid na
awena panpanan ya takit na nonot na.
6 A awena matalak ta dulay, te matalak
hud la ta matunung.
7 A awena maglibak, ikid na awena padu-
layan ya tarabaku na kadwan, am awa
ikatalak na ta mappya kid.
A ikatalak na ta mappya ya ngamin du-
matang,
a attaman na ya ngamin kiden zigat.
8 A maski am anu ya kalalaki na amu tam
a itta hala sangaw ya pagaddetan na, ammi
awan sangaw ta pagaddetan na pangidduk
tam. Te ya mangiuhohug ta ipakkamu na
Namaratu a awan sangaw ta iuhohug na. A
ya makauhohug ta magdaduma na agsitang
a magimmang sangaw. A kumanen hapa
sangaw ta mangipakkamu ta kakurugan,
9 te makafuy para la ya pakkamu tam,
kumanen hapa ta pangiuhohug tam ta
ipakkamu na Namaratu.
10 Ammi am dumatang na sangaw i Hesus
a ulin na sangaw ya pakkamu tam petta
masikan, a yen sangaw ya pakkamu tam ta
ngamin.
11 Ta kuman na iyaken ta kaabbing ken
a naguhohugak ta kuman na abbing, te ya
pagnonot ku ikid na pagrazon ku ta idi a ku-
man na gagangay na abbing. Ammi teyaken
dimmakal na a inawek na ya gagangay na
abbing.
12 A kumanen hapa tekitam ta ayanin, te
kuman na mali-bag para la ya amu tam ikid
na maita tam. Ammi sangaw am ittan i
Hesus a pake amu tam ya ngamin ipaita
na Namaratu tekitam, te makiatubang teki-
tam. Assang la ya amu tam ta ayanin, ammi
maawatan tam sangaw ya ngamin ta ku-
man na pakkamu na Namaratu tekitam.
13 Sa magimmang mantu sangaw ya
ngamin makkwa tam nga neatad na
Kahalwa na Namaratu tekitam, a intu
la magnayun ya pangurug tam, ikid na
pangikatalak tam, ikid na pangidduk tam
ta ikattolay tam. A ya tallu kidin yan ya
idulot tam mina, ammi intu dakdakal ya
pangidduk tam.

14

*Ya Metabarang Ta Makauhohug Ta Tak-
wan Na Aguhohug*

1 Mappya mantu ta ikakinan muy ya
mangidduk, ammi mappya hapa am kara-
gatan muy ya pakapangwa na Kahalwa
na Namaratu, aglalo ta pasinapān na kam
petta iuhohug muy ya ipakkamu na teka-
muy, petta mapasikan ya kadwan kiden
mangurug.
2 Ammi ya makauhohug ta magdaduma
na agsitang a bakkan haman ta tolay ya
kabida na am awa Namaratu ewan. A
awena maawatan na tolay kiden ya ikayat
na uhohugan, te ya kahalwa na en ya mag-
bida, a melemad ta kadwan kiden.
3 Ammi ya mangiuhohug ta ipakkamu na
Namaratu a intu kabida na ya sakā tolay
na kiden, petta dumakal ya amu da ikid na
pangurug da ikid na talak da.
4 Ya makauhohug ta magdaduma na agsi-
tang a bari na en hapa la ya uffunan na,
ammi ya mangiuhohug ta ipakkamu na Na-
maratu a uffunan na ya ngamin iglesya.
5 Ikayat ku ta sa makauhohug kam
mina ta magdaduma na agsitang, ammi
ikaykayat ku para ta iuhohug muy ya
ipakkamu na Namaratu, te dakdakal ya
panguffun na ammi ta takwan na agsitang,
malaksid am itta ya mangibar ta ikayat
na uhohugan, petta mauffunan hapa ya
ngamin kiden maggagimung.
6 A am angarigan, kahkahulun, ta eyak
mina makigimung tekamuy, anna ka-ma
yak la maguhohug ta takwan na agsitang
a itta hud ya kappyanan na paguhohug ku
tekamuy? Mapmappya ta itulduk ya uho-
hug na en tekamuy, ono uhohugan ku mina
ya ipakkamu na Namaratu tekamuy, petta
maawatan muy.
7 Intu mina nonotan muy ya gagangay
na maggitara ono magpata-gung, te am ma-
grarabak ya sitang na gitara en ono pata-
gungen a meduma sangaw ya magkansyon
ono magtalip.

8 A am tumakwan hapa ya sitang na
amaryungen ta pagpakampat da ta sud-
dalu kiden a amu da hud ta e kid na mina
makigubat?
9 A kumanen hapa tekamuy, te am intu
uhohugan muy ya awena maawatan na to-
lay a awan ta makkamu am anu ya ibar
muy, a kuman na magbida kam ta pad-
daden.
10 Kakurugan ta itta ya addu na aguhohug
ta paglelehutin nga maawatan na kadwan
kiden tolay,
11 ammi am awek maawatan ya aguho-
hug na maguhohugen teyak a "**Kuman na
aguhohug na mamanuk,**" kunku, a kuma-
nenak hapa tentu.
12 A gafu ta pake ikayat muy ta mapasi-
napān kam ta pakapangwa na Kahalwa na
Namaratu a mappya ta intu karagatan muy
ya pakapangwa na en nga manguffun ikid
na mangpasikan ta ngamin kiden maggag-
imung.
13-15 A am itta yak ta aggagimungan a
hehitan nak na Kahalwa na Namaratu nga
maguhohug ta takwan na agsitang a ya ka-
halwakin la ya maguhohug, te pakimallak
na tentu, ammi awena haman maawatan
na nonot ku am anu ya uhohugan ku. A
gafu ta kumanen a makimallakak la tentu ta
amu na kahalwakin, ammi makimallakak
hapa sangaw ta amu na nonot ku, petta
maawatan na kahulun ku kiden nga mag-
gagimung. A kumanen hapa am magkansy-
onak, te am kansyonan ku ya amu na kahal-
wak a kansyonan ku hapa sangaw ya amu
na nonot ku. Yen ta am itta sangaw ya hehi-
tan na Kahalwa na Namaratu nga makimal-
lak ta takwan na agsitang nga bakkan ta
agsitang na en hapa la a magadang hapa
mina ta panguffun na Namaratu tentu petta
meuhohug na hapa ya inuhohug na en ta
agsitang na ikattolay na kiden, petta sa
maawatan na ngamin kiden maggagimung.
16 Te am itta ya maguhohug ta takwan na
agsitang ta pangdayaw na ta Namaratu a
awena haman amu na kadwan kiden am
anu ya inuhohug na petta onan da hapa.
17 Te maski am mappya ya pangdayaw na
a awan haman ta iatad na ta kadwan kiden.
18 Matalakak ta Namaratu ta kanayun
maguhohugak hapa tentu ta magdaduma
na agsitang, te maski mamengaddu yak de
ammi tekamuy.
19 Ammi am itta yak ta maggagimung ki-
den a ikaykayat ku hud la ya magbida ta
maski lilima la na uhohug nga maawatan
na nonot ku kontodu nonot da ammi ta
magbida yak ta mafuluribu na uhohug ta
takwan na aguhohug.
20 Mappya mantu, kahkahulun, ta awe-
muy magnonot ta kuman na agnonot na
abbing. Te am intu la pakolangan muy
ya pakauhohug muy ta magdaduma na
agsitang a megitta kanan mantu ta abbing
nga mafulotan matalak ta mammay na en.
Mappya ta megitta kam ta abbing nga mak-
ilavun ta dulay, ammi am maggagimung
kam nga mangdayaw ta Namaratu a map-
pya ta magnonot kam ta kuman na agnonot
na dadagkal.
21 Nonotan muy mina ya nebar na
Namaratu ta popolu kiden dadagkal nga
nepesurat na te Isayasen, te ya uhohug na
en tekid a

"**Maningbangngag ye-yan kid na tolay te
aweda dangdangagan ya uhohug
ku tekid.**
**A doban ku mantu sangaw ya makagu-
bat tekid nga maguhohug ta tak-
wan na aguhohug, talo am yen
sangaw ya pagnonotan da.**
**Ammi maski kunna ten awedak sangaw
dangdangagan,**" kunna.

22 A ya ikayat na uhohugan na suraten,
am itta ya maguhohug ta magdaduma na
agsitang nga awena maawatan na magdan-
gag kiden a bakkan haman ta mangurug
kiden ya pagserbin na am awa awan kiden
mangurug, petta pagnonotan da ta pangpa-
gang na Namaratu tekid. Ammi am itta
ya mangiuhohug ta ipakkamu na Nama-
ratu a bakkan ta awan kiden mangurug ya
serbi na am awa mangurug kiden, petta
pagnonotan da ta panguffun na Namaratu
tekid.
23 A pake ipasikkal ku para am had kunna,
te dipende ta uray na awan kiden mangu-
rug nga umange nagpasyar tekamuy. Te am
angarigan ta sa nagkakampat ya ngamin
kiden mangurug ta lugar muy, anna sakā
mehulun hapa ya kadwan nga awan man-
gurug, a am sa maguhohug kam ta magdad-
uma na agsitang a anu sangaw ya uray da?
Ibar da hud ta Namaratu ya gafu na? Awan,
te ibar da sangaw ta sa maguyung kanan.
24 Ammi am angarigan ta sa mangiuhohug
kam ta ipakkamu na Namaratu ta agsitang
muyen hapa la a maawatan na hapa na
awanen mangurug, a manonot na sangaw
ya liwat na ta awena mangurug, te napalat-
tog na ya liwat na kiden gafu ta uhohugan
muy, a magtalaw na hapa ta pangpa-gang
na Namaratu tentu.
25 A gafu ta naukadan ya ngamin nelemad
na ta nonot na a magtakab hapa magdayaw
ta Namaratu, a ibar na sangaw ta itta kad ya
Namaratu tekamuy.

*Ya Gagangay Mina Na Pagserbis Na
Mangurug Kiden*

26 Anu mantu ya mappya, kahkahulun?
Mappya ta am nagkakampat kanan ta pag-
gagimungan muy a makiserbis ya tagtak-
day tekamuy ta kuman na amu na gafu

ta pakapangwa na Kahalwa na Namaratu
tekamuy. Ya makkamu magkansyon a iser-
bis na ya pagkansyon na. A ya makanonot
ta ituldu na a isipat na hapa ya ituldu na.
A ya makanonot ta bagu nepakkamu na
Namaratu tentu a bidan na hapa. A am
itta ya hehitan na Kahalwa na Namaratu
nga maguhohug ta takwan na agsitang a
mabalin ta magsitang hapa basta itta hapa
ya mangibar ta ikayat na uhohugan, te map-
pya ta mauffunan ya ngamin kiden mag-
dangag.
27 A am itta mina ya maguhohug ta tak-
wan na agsitang a mappya ta duduwa kid
la ono taltallu kid la, a mappya hapa ta
matubtubbat kid. A mappya hapa ta itta ya
takday nga mangibida ta uhohugan da.
28 Ammi am awan ta makkamu man-
gibida ta uhohugan da en a mappya ta
aweda la magsitang ta agyan na paggag-
imungan, te maguhohug kid ta nonot da en
hapa la ikid na Namaratu.
29 A am itta mina ya mangiuhohug
ta ipakkamu na Namaratu a mappya ta
duduwa kid hapa ono taltallu kid, ammi
mappya hapa ta pake dangagan na kadwan
kiden petta marikna da am kustu ya ibar
da.
30 A am angarigan ta itta ya iparikna
na Namaratu ta takdayen nga imatuttud
ta pagbida para la na takday a mappya ta
magimmang na ya napolu en petta ipadan-
gag na takdayen ya neparikna na Namaratu
tentu.
31 Te mabalin ta sa mangiuhohug kam
ngamin ta ipakkamu na Namaratu, petta
sa makaadal kam anna sa mapasikan kam.
Ammi mappya ta matubtubbat kam,
32 te maski am Kahalwa na Namaratu
ya magpauhohug tekamuy a gagangay ta
iguwad muy mina ya bari muy,
33 te awena ikayat na Namaratu ta mag-
gagindan kam masitang, am awa maurnos
kam mina ta kuman na gagangay da ta kad-
wan kiden iglesya,*
34-35 (-)
36 te bakkan haman ta ikamuy ya nagafun
na uhohug na Namaratu, anna bakkan ta
ikamuy la ya nagdulotan na.
37 A am kakurugan ta itta tekamuy ya
napasinapān ta Kahalwa na Namaratu, ono
makkamu mangiuhohug ta ipakkamu na
en a dana amu na mina ta intu la nesurat ku
tekamuy ya uray na Namaratu.
38 A am itta ya awan mangurug a awena
mantu kurugan na Namaratu.
39 A mappya mantu, kahkahulun, ta kara-
gatan muy ya mangiuhohug ta ipakkamu
na Namaratu, anna awemuy ihangat ya
maguhohug ta magdaduma na agsitang,
40 ammi mappya ta pake pakappyan
muy ya pagserbis muy petta masinukud
ya ngamin tarabakun muy.

*Ya Gagangay Mina Na Babbay Ta Pag-
gagimungan*

(v 34) *A*†*kumanen hapa mappya ta awena
magbida na babay kiden ta paggagimungan,
te mehangat kid nga manabtabang petta tim-
uluk kid mina ta lalaki kiden nga mangit-
uldu, te yen hapa ya nebar na lintig na Na-
maratu.* (v 35) *A am itta mina ya pohutan
da ta lalaki da kiden a pohutan da sangaw ta
bali, te mamat am isimmu da ya magsitang
ta paggagimungan.*

15

*Ya Pangipasikkal Na Ta Katolay Ni
Hesus*

1 A ta ayanin, kahkahulun, a pidwan ku
ha bidan tekamuy ya mappya en damag nga
nepadangag ku tekamuy ta idi. Intu hala ya
nekatalak muy ta nepakadangag muy,
2 a am dulot muy la idulot ya pangurug
muy a mekerutan kam, ammi intu dulay am
kampon la ya pangurug muyen.
3 A ya pake nepadangag ku tekamuy ta idi
a yen hala ya netuldu teyak, te ya kuman na
nebar ku tekamuy a nekaru ni Hesus Kristu
ya liwat tam kiden ta pasi na en, petta mag-
dulot ya uhohug na Namaratu nga nesurat
ta palungu na araw.
4 A ta nekabalin na pasi ni Hesusen a
netanam da hapa. Ammi ta mekatallu en na
araw a natolay hala, petta magdulot ha ya
kuman na nesurat na aglavun kiden.
5 A tentu en natolay a nakipaita kan te
Pedru, a kumanen hapa ta kadwan kiden
turin na.
6 A sangaw ha ta mittan a nakipaita kan ta
nasurok ta limagatut na kabagis tam kiden
nga nagkakampat, a addu kid para la mato-
lay abat ta ayanin, ammi nasin ya kadwan.
7 A sangaw ha ta mittan a nakipaita kan
te Santiago, a kumanen kan ha ta ngamin
kiden turin na,
8 a iyak hapa ya kapozyanan na nakipai-
tan na. Ammi iyak ya kuman na naladaw
nangurug,
9 te dana tinapangan ku ya imunnan ki-
den mangurug, a yen ta iyak ya pake kadu-
layan, a awek mina mekwenta ta turin na.

* **14:33** Nealit ya bersikulo 34, 35 petta dumagdag ta bersikulo 40, te gagangay ta bersikulo 36 ya tulfu na bida en ta bersikulo 33. † **14:40** Ta kuman na uray na kadwan kiden nga makkamu ta nagafun na suratin yan a bakkan kan te Pablu ya nagsurat ta bersikulo 34, 35, am awa netulfu kan hala na takday nangiparig ta surat ni Pablu. A bakkan kan ta Pablu ya nagsurat ta duwa kidin bersikulo, te awena kan negitta ta nesurat na ta kapitulo 11 gafu ta paguhohug na babbay ta iglesya.

10 Ammi gafu ta allak na Namaratu teyak
a pinagturin nak hapa ni Hesus. A mappya
hapa te awena nelogot na allak na en teyak,
te iyak ya masmasikan magbannag ammi
ta kadwan kiden turin na. Ammi bakkan
haman ta iyak ya namaspasikan ta barik
am awa Namaratu ewan.
11 Ammi awan bale am inya tekami ya
masmasikan, te intu la mesasita ya ipadan-
gag mi en nga pasi ni Hesus Kristu ikid na
nepagtolay na en, a yen hapa ya kinurug
muy.
12 A gafu ta ipadangag mi ya nepagtolay
ni Hesus a anu kawagan na mantu ta tak-
wan ya bidan na kadwan kiden tekamuy, te
bidan muy kan ta awena sangaw matolay
na masi.
13 Ammi am kakurugan mina ta awena
matolay na masi a awena mina natolay ni
Hesusen.
14 A am kakurugan mina ta awena nato-
lay ni Hesus a awan mantu ta kapkappyan
na ipadangag mi, yaga awan hapa ta kap-
kappyan na pangurug muy.
15-16 A am kakurugan mina ya bidan
muyen ta awena sangaw matolay na masi a
awena mantu natolay ni Hesus, a nagbalin
kamin hapa ta matulad na mangipadangag,
te ipadangag mi ta tinolay na Namaratu ya
awena haman tinolay.
17 A am kakurugan mina ta awena na-
tolay a awan mantu ta kapkappyan na
pangikatalak muy ta nasi para la en, te
seliwat kam para la.
18 A maski ya kabagis tam kiden nga nag-
pasi a kakallak kid na mantu,
19 te am ikatalak tam ta matolay kitam
gafu ta pangurug tam te Hesus, ammi awe-
tam sangaw matolay ta pasi tam a ikitam
mantu ya pake kakallak ammi ta ngamin
tolay, te ilogot na kitam na kinurug tam.
20 Ammi mappya te bakkan haman ta
kunna ten, te kakurugan ta natolay hala i
Hesus, a ya nepagtolay na en ya ikatalak
tam ta matolay hapa sangaw ya ngamin
kiden mangurug, te kuman na masmasidug
kid para la ta tanam da kiden.
21-22 Te am gagangay ta sa masi kitam
gafu ta nesipat kitam ta liwat ni Adan a sa
matolay kitam hapa sangaw gafu ta nesipat
kitam te Hesus Kristu, te am tolay ya naga-
fun na pasi tam a gagangay ta tolay hapa ya
pagafun na pagtolay tam.
23 Ammi mappya ta indagan tam ya araw
tam, te i Hesus ya napolu en tinolay na
Namaratu, a sangaw am magtoli a tolayan
na hapa ya ngamin kiden nesipat tentu.
24 A sangaw ta pagaddetan na ngamin a
ituluk ni Hesus ya ngamin kiden iturayan
na ta dama na ewan Namaratu, petta intu
ya makkamu ta ngamin. Ammi mappya
ta dana abakan ni Hesus ya ngamin kiden
katapil na nga magturay ikid na mangibbal
ikid na makapangwa.
25 Te mappya ta intu bit la ya makkamu
ta ngamin addet ta pangabak na ta ngamin
kiden katapil na,
26 a ya pasi en ya kapozyanan na abakan
na,
27 te ya uhohug na suraten a
"**Nepaturay na Namaratu ya ngamin ta anak na en petta intu ya makkamu ta ngamin,**" kunna.
Ammi iturayan na sangaw ya ngamin fwera
la ta Namaratu, te intu haman ya nangipat-
uray ta ngamin tentu.
28 A sangaw am nepaturay nan ya ngamin
te Hesus a ipaturay hapa ni Hesus ya bari
na en ta dama na en nga nangipaturay ta
ngamin tentu, pettam kumanen a Nama-
ratu hala sangaw ya makkamu ta ngamin a
magserbi hapa sangaw ya ngamin tentu.
29 A kumanen hapa, am kakurugan mina
ta awena sangaw matolay na masi ta ku-
man na uray muy a anu kawagan na mantu
ta magzigut kam ha gafu ta nagpasi kiden
nga awan nakazigut ta katolay da en? Te
am aweda sangaw matolay a anu mantu ya
kappyanan na pagzigut muy gafu tekid?
30 A kumanen hapa tekami, te awemi
mina isagapil ya angat mi ta kinanghahaw
am awemi ikatalak ta matolay kami hala
sangaw.
31-32 Awek magtulad, kahkahulun, ta
kanayun itta yak ta ngahab na avut gafu
ta tarabakukin. A maski ta isin Efeso a
pake nazigatanak gafu ta nakitapil kiden
teyak ta kuman na maporay na atu. Ammi
awan bale, te itta ya ikatalak ku te Afu
Hesus ta sa mahahulun kitam sangaw ta
atubang na ewan. Ammi am kakurugan
mina ta awena sangaw matolay na masi
a awek hud melogot gafu ta tarabakukin?
A am kakurugan mina ta melogotak a
mapmappya mantu ta parigan ku ya nonot
na magayayat la magboda ta kinanghahaw
talo am tanagay kan na ya pasi na. "**Te
am masi yak na a awan na sangaw ta
pangamamuk,**" kunna.
33 Ammi awemuy mina paayayyaw,
kahkahulun, ta mangitawag kidina
tekamuy, te am makilelet kam ta awan
mangurug a parigan muy hapa sangaw ya
gagangay da.
34 Magnonot kanan mina ta mappya na
nonot, petta awemuy sangaw magliwat, te
ya kadwan kidina tekamuy a makilavun kid
para la ta Namaratu, a yen mina ya ikamat
muy.

Ya Gagangay Na Bari Na Matolayen

35 Ammi mabalin ta itta ya mangpohut
teyak gafu ta kasasaad na nagpasi kiden, te

"Am kakurugan ta matolay hala sangaw
ya masi a had kunna, a anu hud ya
neduman na bari da," kunna.
36 Ammi kumanen ya saludsud na awan
makanonot, te awena manonot ya gagan-
gay na imula na ta lutakin, te ya imula na
en a awena haman magtuhu am awena bit
malabag.
37 A maski am anu ya imula na, kompormi
am ammay ono takwan na hukal a awena
haman negitta ta tuhu na en sangaw, te
sisibukal la na hukal ta nekamula na en,
38 ammi takwan sangaw ya tuhu na en. Te
dana netun na Namaratu ta hukal en ya
mayan na tuhu na en, a kumanen hapa ta
tagtakday hukal, te magdaduma hapa san-
gaw ya tuhu da.
39 Kumanen hapa ta magindumohuma na
sebilsag, te ya bilsag na tolay a bakkan ta ku-
man na bilsag na anwang, a takwan para ya
bilsag na mamanuk kiden, a takwan para
ya bilsag na ikan kiden.
40 A takwan para ya bari na bitwan kiden
ta langitewan, te ya kalalaki na itta kiden ta
langit a magduma ta kalalaki na itta kiden
ta lutakin.
41 A ya kalalaki na bilagewan a magduma
hapa ta kalalaki na hulanen, a takwan para
ya kalalaki na bitwan kiden, a magdaduma
para ya kalalaki na tagtakday bitwan.

42 A yen mina ya pagnonotan muy, te am
matolay sangaw ya nagpasi kiden a mag-
duma sangaw ya bari da. Te ya bari tam
kidin nga metanam a malabag kid sangaw,
ammi am tolayan na kid sangaw na Na-
maratu a aweda sangaw malabag, te mag-
nayun kid la.
43 Am metanam ya bari tam kidin a dakat
kid na, te awan na ta angat da, ammi am ma-
tolay kid sangaw a malalaki kid, te masikan
kid na.
44 A ya bari tam kidin nga metanam a
gagangay kid la bari, ammi am matolay
kitam sangaw a maatadan kitam ta takwan
na bari nga megitta ta Namaratu ewan. Te
am makapadday ya Namaratu ta gagangay
la na bari a makapadday hapa ta takwan na
bari nga megitta tentu.
45 A yen hapa ya uhohug na takdayen
surat te
"**Ya napolu en Adan, a natolay ta gagan-
gay la na angat,**" kunna,
Ammi te Hesusen a intu ya kuman na
napozan nga Adan nga mangatad ta mag-
nayun na angat.
46 A yen ta imunnan ya gagangayen bari
tam, a sangaw ta pangtolay na tekitam a
maatadan kitam ta bari tam nga magnayun.
47 A ya napolu en Adan a nagafu ta lutak,
ammi ya takdayen na Adan a nagafu ta
langit.
48 A am anu ya katolay na taga lutaken a
kumanen hapa ya katolay na ngamin kiden
nagafu tentu. A am anu ya katolay na taga
langitewan a kumanen hapa ya katolay na
ngamin kiden nesipat tentu.
49 Gafu ta negitta ya bari tam ta taga lutaken
a megitta kitam hapa sangaw ta bari na taga
langitewan.
50 Te ya gagangayen bari tam, kahkahulun,
nga sebilsag ikid na sedaga a kakurugan ta
aweda sangaw mesipat ta pangikerutan na
Namaratu, te awena mabalin ta magnayun
ya gagangayen nga malabag.

51 A dangagan muy mantu ya ibar kin
tekamuy nga awena amu na tolay kiden
ta idi, te awetam haman sa masi, te itta
para la sangaw ya matolay ta datang ni Afu
Hesus. Ammi maski kunna ten a sa mauli
ya ngamin kiden mangurug nga matolay
kontodu nasi.

52 Te am magsitang sangaw ya
kapozyanan na amaryung a alistu kitam
mauli ta kuman na kalistu na pagkimay na
mata tam. A am nagsitang na sangaw ya
amaryung na en a sa matolay ya ngamin
kiden nagpasi nga mangurug, te maatadan
kid sangaw ta bari da nga awan masi. A
ikitam nga matolay para la a sa mauli kitam
hapa nga megindan ta pagtolay na nagpasi
kiden.

53 Te ya bari tam kidin nga malabag a
mappya ta matalin kid ta awan malabag,
a ya gagangayen masi a matalin sangaw ta
magnayun.

54 A am dumatang na sangaw ya kumanin
a yen sangaw ya pagdulot na uhohug na
suraten te
"**Awan na sangaw ta pasi, te nangabak
na ya Namaratu ewan.**
55 **Had para mantu ya pangabak na pasi?
Awan na, te awan na ya dagat na pasi,**"
kunna.
56 Te ya dagat na pasi tam a intu hala ya
liwat tam kiden, a abakan na kitam na liwat
tam gafu ta lintig en nga mangpapa-gang
tekitam.
57 Ammi dakal ya talak tam ta Namaratu
ewan, te inuffunan na kitam petta ikitam ya
mangabak ta pasi tam gafu ta pangurug tam
te Hesus Kristu nga dafu tam.

58 A iyen kid mina ya nonotan tam,
kahkahulun, petta awena matampa na
pangikatalak tam ta Namaratu. A ikakinan
tam la ya ngamin patarabaku ni Afu Hesus
tekitam, te maski am anu ya tarabakun tam
ta pangurug tam tentu a amu tam ta awena
sangaw melogot na pagbannag tam.

16

*Ya Ituldu Ni Pablu Ta Ilimut Na Maggag-
imung Kiden*

1 A ta ayanin a itta hapa ya ibar ku tekamuy gafu ta ilimut muy ta pobre kiden nga mangurug. Mappya ta parigan muy ya kuman na nebar ku ta mangurug kiden taga Galasya,
2 te kada Liggu a maguknud mina ya tagtakday tekamuy ta lugar na ilimut na. Te am anu ya ikari muy ta meatad muy a yen ya uknudan muy, pettam kumanen a aweta kam sangaw sanedan ta ilimut muy am dumatangak tekamuy gafu ta dana nauknud muy na.
3 A sangaw am dumatangak a magpili kam ta ikayat muy idob nga mangitulud ta ilimut muy, a doban ku kid sangaw ta ili na Herusalem, te maski ihulun da hapa sangaw ya surat ku nga mangipakamu tekid.
4 A am mappya sangaw ta eyak hapa ta ili na Herusalem a maski mehulun kid hapa sangaw teyak.

5 Gagangay ta eyak hala magpasyar tekamuy, ammi magsibsibalak hapa ta kadwan kiden mangurug ta lugar na Masadonya, kapyek dumatang tekamuy.
6 A mabalin ta mabayagak hapa tekamuy maski addet ta kabalinan na agirid, talo am itta sangaw ya iuffun muy teyak am magdulotak sangaw ta kadwan kiden lugar nga imeyan ku.
7 Ammi awek bit la magsibal tekamuy ta ayanin, te awek ikayat ta mavitak la tekamuy, te ikayat ku ta mabayagak tekamuy am ipalubus ni Afu Hesus.
8 A magyanak mantu la bit ta isin ili na Efeso addet ta pyesta na Pentikostes,
9 te maski am addu ya makitapil teyak ta isin a addu hapa ya mayat magdangag ta itulduk tekid.

10 A am angarigan ta dumatang sangaw i Timotyo tekamuy a pagdulotan muy ta mappya, petta awena mamat mangituldu tekamuy, te kagittak hapa nga magtarabaku ta uhohug na Namaratu.
11 A maski awena para la laklakay a awan mina ta mangidadula tentu. A am kanu sangaw ya pagtugut na tekamuy a uffunan muy hapa, petta awena sangaw matalantan nga dumatang teyak, te indagan mi na kabagis kidin ya datang na.

12 A ya kabagis tamin Apolos a pake nepapilit ku ta mehulun mina ta kabagis tam kiden nga magtoli tekamuy, ammi awena kan matagop ta ayanin, a ange kan sangaw am matagop na.

13 A mappya hapa ta imugudan muy petta awena magkafuy na pangurug muy, te mappya hud la ta pasikanan muy petta maturad kam ta kuman na awan magtalaw,
14 ammi mappya hapa ta ipaita muy ya pangidduk muy ta ngamin tarabaku muy.

15-18 Matalakak hapa teg Isteban, ikid ni Portunatu, ikid ni Akayku, ta enda en pagpasyar teyak, te maski aweta kam maita a ikid ya kuman na tali muy nga manabtabang ta damdam ku tekamuy, a kumanen hapa ta damdam muy teyak. Dana amu muy, kahkahulun, ya pangurug nig Isteban, te ikid ya napopolu kiden nangurug ta agyan muy ewan addet ta Akaya, a pake malogon kid hapa nga manguffun ta kadwan kiden mangurug. A ikayat ku ta pake nonotan muy yen kid na tolay, a dangagan muy hapa ya ituldu da tekamuy, kumanen hapa ta kadwan kiden kagitta da nga magtarabaku ta uhohug na Namaratu.
19 A ya mangurug kiden ta kadwan kiden iglesya ta lugar na Asya a makikumusta kid hapa tekamuy. A ig Akila ikid ni Persila ikid na mangurug kiden nga maggimung ta bali da a makikumusta kid hapa tekamuy gafu ta makikahulun kitam ngamin te Afu Hesus.
20 A ya ngamin kiden kabagis ta isin Efeso a makikumusta kid hapa tekamuy, a mappya ta kanayun magkakumkumusta kam hapa ta kuman na magkakabagis nga magkaid-idduk.
21 A ya napozanen nga nesurat ta isin a ya kamat kin hapa la ya nagsurat.
22 Ampade dumatang na mina ya dafu tamin Hesus, ammi am itta tekamuy ya awan mangidduk tentu a mappya ta megaged mina.
23 Ampade i Afu Hesus ya makkamu tekamuy ngamin.
24 Iddukan ta kam ngamin gafu ta pakikahulun tam te Hesus Kristu.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pablu Ta Taga Korinto Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ta nepagsurat ni Pablu ta napolu en surat na ta iglesya ta ili na Korinto a medyo nagdamdam hapa talo am namatan kid gafu ta pangihuya na en tekid ta surat na en. A gafu ta burung na tekid a dinob na i Tito nga ange mangrikna tekid, petta ipadamag na sangaw tentu am ginawat da ya surat na en, ono am nagporay kid gafu ta pangihuya na en tekid.

A ta pagyan ni Pablu para la ta lugar na Masadonya a nagtoli hapa i Tito nga ange mangipadamag te Pablu gafu ta iglesya en ta Korinto. A mappya kan hapa te nagawat da kan ya surat na en, a nagbabawi kid kan hapa ta tinarabaku da en nga dulay, a matalak kid kan hapa ta surat ni Pablu tekid. Ammi intu kan dulay te itta kan ya kadwan kiden nga mamadpadulay te Pablu, a nebar da kan ta awan ta turay na nga mangihuya tekid, te bakkan kan ta kakurugan na turin ni Hesus awa sinang turin la.

A gafu ta nepadamag ni Tito te Pablu a nagsurat ha i Pablu tekid petta pake ipasikkal na ya nepangpatudun ni Hesus tentu. A pake nepasikkal na para ya ngamin kiden zigat na nga naattaman na gafu ta pangipadangag na ta uhohug na Namaratu tekid, petta pake nonotan da mina ya pangidduk na tekid. A ya nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1-2 Tekamuy ngamin nga iglesya na Namaratu ta ili na Korinto, kontodu ngamin kiden tolay na Namaratu nga magyan ta lugar na Akaya.

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga turin ni Hesus Kristu ikid na pinatudunan na Namaratu ewan. A ya kabagis tamin Timotyo ya kahulun kin hapa nga magsurat tekamuy.

3 Ampade madaydayawan ya Namaratu ewan nga Dama ni Afu Hesus Kristu, te intu hapa ya Dama tam nga mangikallak tekitam, ikid na Dyos tam nga kanayun manguffun tekitam.

4 A pasikanan na ya nonot tam ta ngamin kiden zigat tam petta amu tam hapa sangaw mangpasikan ta nonot na kadwan kiden mazigatan, te pasikanan tam kid ta kuman na nepangpasikan na Namaratu tekitam.

5 Te am mesipat kitam ta zigat ni Afu Hesus gafu ta pakikahulun tam tentu a kumanen hapa ta pangpasikan na ta nonot tam.

6 A tekami en nangipadangag ta uhohug na Namaratu tekamuy a addu ya zigat mi, ammi naattaman mi hala petta mauffunan kam ikid na mekerutan kam. A maski nazigatan kami a pinasikan na Namaratu ya nonot mi petta ikami hapa ya mangpasikan ta nonot muy am mazigatan kam hapa ta kuman na zigat mi.

7 A awemi hapa magburung tekamuy, te maski am mazigatan kam ta kuman na zigat mi a amu mi ta mesipat kam hapa ta kuman na pangpasikan na Namaratu ta nonot mi.

Ya Zigat Nig Pablu Ta Lugar Na Asya

8 A bidan ku yan tekamuy, kahkahulun, petta amu muy hapa ya zigat mi tekami en dumatang ta lugar muy kontodu ngamin na lugar na Asya, te pake nagsurok ya dammat na zigat mi addet ta awemi ikatalak ta matolay kami.

9 “Gagangay de ta ipasi tam sangaw ye-yan na zigat,” kukummi.

Ammi mappya hala yen, petta bakkan ta bari mi ya ikatalak mi am awa Namaratu ewan nga mangtolay ta nasi.

10 A mappya hapa te nekerutan na kami hala ta zigat mi en nga magge nasin mi, a amuk ta kanayun ikerutan na kami. A yen hapa ya ikatalak mi ta ikerutan na kami hala sangaw am e kami mangipadangag.

11 Ammi mappya ta uffunan da kami hapa ta pakimallak muy. Te am addu ya makimallak a addu hapa sangaw ya matalak ikid na magdayaw ta Namaratu am madangag da ya pangikallak na tekami gafu ta pakimallak muy.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Kappya Na Nonot Na

12 A mappya ta pakimallak da kami, kahkahulun, te ya talak mi a awan ta dulay ta nonot mi, awa kanayun ipaita mi ya matunung na nonot ta atubang na ngamin tolay, aglalo tekamuy. A intu la gagangay mi ya kuman na amu mi ta gagangay na Namaratu, te bakkan haman ta sistema na tolay ya nekatalak mi am awa panguffun na Namaratu tekami.

13 A teyaken nagsurat tekamuy ta idi a awemuy mina pahig ta nelemad ku ya ikayat ku uhohugan tekamuy, te nalawag haman ya ikayat ku uhohugan, a malogon hapa mabasa.

14 A maski am awemuy pake naawatan ya kadwan nga nesurat ku tekamuy ta idi a ikatalak ku hala ta sa maawatan muy sangaw ya ngamin, petta matalak kam sangaw tekami ta kuman na katalak mi tekamuy ta araw na ange ni Afu Hesus.

15 A gafu ta nekatalak ku ya pangikatalak
muy tekami a dana uray ku ta magpasyar
yak tekamuy apolu kapyek magdulot ta tak-
dayen eyan ku, petta mamidwa mina ya
pagpasyar ku tekamuy.
16 Te ya uray ken teyaken a magsibalak
mina nga magpasyar tekamuy kapyek mag-
dulot mina ta Masadonya, otturu magsi-
balak ha mina sangaw ta pagtolik tekamuy,
petta uffunan dak ha nga medob ta lugar na
Hudeya.
17 Ammi awek amu am pahig muy de ta
nagduwaduwa ya nonot kin gafu ta awek
nedulot ya uray ken? A pahig muy de ta
parigan ku ya nonot ikid na sistema na
manguyoyung, petta "**On, e yak,**" kunku
tekamuy, ammi ta nonot kin hapa la a
"**Awek la ange,**" kunku de.
18 Ammi pagasingan ta Dyos nga awan
magtulad am tulad ya uhohug ku tekamuy,
te am "**On,**" kunku tekamuy, a awek ot-
turu aweyan ta nonot kin hapa la, te maski
am anu ya uhohugan mi tekamuy a awemi
haman ikihu ya tulad ikid na kakurugan,
19 am awa intu la parigan mi i Hesus
Kristu nga Anak na Namaratu ewan nga
nepadangag mi ni Silas ikid ni Timotyo
tekamuy. A awena mabalin ta manguli ya
nonot na Namaratu tekitam petta mekihu
ya "**On**" ikid na "**Bakkan**".
20 Te ya ngamin kiden nekari na Nama-
ratu tekitam a magdulot kid hala magdulot
gafu te Hesus.
A yen ta "**Amen**" kun tam ta pakimallak
tam ta ngagan ni Hesus, petta Namaratu
hala ya madayawan, te ya "**Amen**" kun tam
a yen ya pangikatalak tam ta magdulot hala
ya nekari na en tekitam.
21 A Namaratu hapa ya kanayun
mangpasikan tekitam petta magtatakday
kitam ngamin ta pakikahulun tam te Hesus
Kristu, te pinasinapan na kitam ta Kahalwa
na en.
22 A ya Kahalwa na en hapa ya sinyal na
Namaratu tekitam, te intu ya imunnan ta
ngamin kiden nekari na tekitam, a ikatalak
tam ta itta para la sangaw ya iatad na teki-
tam.

*Ya Pangipalawag Ni Pablu Ta Ketalan-
tan Na*

23 Ammi anu kawagan na ta awek ned-
ulot ya uray ken nga umange tekamuy?
Pagasingan ta Dyos am tulad ya uhohug
ku tekamuy, te am nedulot ku mina ya
umange tekamuy a gagangay ta nehuya ta
kam mina gafu ta tinarabaku muy, ammi
awek nekayat ta mamatan kam ta atubang
ku ta pangihuyak tekamuy.
24 Ammi maski itta ya pangihuyan ku
tekamuy bakkan ta ikami ya dafu na pan-
gurug muy am awa ikayat mi hud la man-
guffun ta pangurug muy petta dumakal
para ya talak muy, te amuk ta masikan ya
pangikatalak muy te Hesus.

2

1 A yen ta awek bit la immange tekamuy,
te awek ikayat ta madamdam kam gafu
ta pangtabarang ku tekamuy ta kuman na
ikamuyen ta napolu en neangek tekamuy.
2 Te am pagdamdaman ta kam a awan
na sangaw ta mangatad ta talak ku, te am
madamdam kam a madamdamak hapa.
3 A yen ta nesurat ku ya itta en ta nonot
ku tekamuy, petta dana pakappyan muy
mina ya agangwa muy, pettam kumanen
am makaange yak mina tekamuy a awek
hapa magdamdam gafu tekamuy, am awa
matalakak mina. Te ya talak ku a nagafu
hala ta talak muy, petta gisatalak kitam.
4 A teyaken nagsurat tekamuy a nag-
tangitak hapa, te kuga madamdamak, a
matakit hapa ya nonot ku ta nepangihuyak
tekamuy ta surat ken, ammi awek haman
negakkad ya magpadamdam tekamuy am
awa ikayat ku hud la ta amu muy mina ya
sikan na pangidduk ku tekamuy.
5 Ammi ya nangamāmaten teyak ta
pagyan ku tekamuy ta idi a bakkan la ta
iyak ya namatan am awa sa ikamuy hapa;
malaksid ta kadwan tekamuy, te awek
ikayat ta matadam ya paguhohug ku tentu.
6 Ammi gafu ta parefu ya nonot na kad-
wan kiden tekamuy ta pangpa-gang da
tentu a gustun yen.
7 A mappya hapa ta pakoman muy na, a
pasikanan muy hapa ya nonot na talo am
pake mepallat sangaw ya damdam na.
8 A mappya hapa ta ipasikkal muy ya
pangidduk muy tentu.
9 Te yen ta nagsuratak tekamuy ta kwa
en sina, te pangparubak la tekamuy, petta
amuk mina am malogon kam mangidulot ta
ngamin netabarang tekamuy.
10 A am pakoman muy ya nakaliwatina a
pakoman ku hapa. Ammi maski am anu ya
pakoman ku a pakoman ku hala petta amu
muy ta awek mina pakoman am bakkan
te Hesus Kristu ya mangituldu ta pagpako-
mak,
11 petta awan sangaw ta ibbalan ni Sa-
tanas ta panguyoyung na tekitam, te dana
amu tam haman ya gagangay na.
12 A teyaken umange ta lugar na
Masadonya a nagsibalak ta ili na Troas
petta ipadangag ku ya damag ni Hesus tekid
ten, te kuman na naukadan ya lugar da
kontodu bangbang da ta pangitulduk ta
uhohug ni Afu Hesus.
13 Ammi kuman na awena nakaintak na
nonot ku, te nekatalak ku hapa ta dumatang
i Tito nga nagafu mina tekamuy, petta itta
mina ya madamag ku tekamuy. Ammi

awek haman nasimmu i Tito en, a yen ta
nagtugutan ku ya itta kiden ta ili na Troas,
te nagdulotak na ta Masadonya talo am yen
sangaw ya pakasimmun ku tentu.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Pakaturin Na

14 Ammi maski am had sin na lugar ya
eyan mi nga pangipadangagan a pake mata-
lakak ta Namaratu ewan gafu ta pakikahu-
lun mi te Hesus Kristu, te intu ya kanayun
mangiunnan tekami ta kuman na kapitan
mi nga mamaspasikan ta patarabaku na
tekami. A mesaned ya damag na kalalaki na
ta kuman na bangog ta ngamin kiden lugar
gafu tekami.
15 Te ikami nga mangipadangag ta damag
ni Hesus a kuman kami na bangog na en
nga makamamallak ta Namaratu ewan. A
kuman na malab da kami hapa na mangu-
rug kiden nga mekerutan pase awan kiden
mangurug nga megaged.
16 Ta kuman na uray na megaged kiden
a kuman kami na mahuyuken nga man-
giaswang ta pasi da nga magnayun. Ammi
ta mekerutan kiden a kuman kami na ma-
bangogen nga mangiaswang ta angat da
nga magnayun. A itta hud ya makauroray
mangidulot ta kumanin na tarabaku?
17 Addu haman ya mayat mangisaned ta
uhohug na Namaratu petta itta ya maga-
mid da ta pirak. Ammi bakkan haman ta
kumanen tekami, te matunung la ya nonot
mi. A gafu ta makikahulun kami te Hesus
a maguhohug kami ta kuman na itta kami
ta atubang na Namaratu ewan, te intu ya
nangidob tekami.

3

1 Ammi maski am uhohugan ku ya ku-
manin a awemuy pahig ta dayawan ku ya
bari mi tekamuy petta pagdulotan da kami,
te masapul muy hud ya surat nga mangi-
pasikkal tekami ta kuman na kadwan kiden
nga umange tekamuy? A masapul mi hud
ya surat muy nga mangipasikkal tekami ta
kadwan kiden mangurug?
2 Ikamuy hapa la ya kuman na surat
nga mangipasikkal tekami, te kuman na
nesurat ya netuldu mi en ta nonot muy, a
malogon mabilbig hapa gafu ta agangwa
muy, pettam kumanen a amu na ngamin
tolay ya ituldu mi gafu tekamuy.
3 A gafu ta pangurug muy a nalawag ta
itta hapa ya kuman na nesurat ni Hesus
Kristu ta nonot muy gafu ta nepadangag
mi en tekamuy, a awena malogon maazi ta
kuman na nesurat na lapis, te pake nekur-
nit na Kahalwa na Namaratu ta nonot muy.
Ta idi a nekurnit na Namaratu ya lintig na
kiden ta batu, ammi ta ayanin a nekurnit na
kid ta nonot na tolay.
4 A awek mina bidan yan am awa Nama-
ratu ewan ya ikatalak mi gafu ta panguffun
ni Afu Hesus tekami.
5 A awan hapa ta kalalaki mi nga pahig
mi ta mesigud tekami, te awan haman ta
mabalin mi am awena kami uffunan na
Namaratu ewan.
6 A intu hapa la ya mangpasikan tekami
petta makkwa mi ya mangipadangag ta
bagu en tulag na nga pepadangag na ta
ngamin tolay. Ammi ya tulag na en nga
ipadangag mi a bakkan ta kuman na dana
kiden lintig na nga nesurat ta batu, te ya
lintig na kiden ta batu ya mangitulud ta
pasi tam, ammi ya bagu en tulag na ya ma-
maspasikan tekitam petta mabalin kitam
mangidulot ta lintig na kiden gafu ta angat
na Kahalwa na Namaratu tekitam.

Ya Pagduman Na Lintig Ikid Na Bagu en Tulag

7-8 A ta nepangituldu ni Moses ta lintig
na Namaratu nga nekurnit na ta batu a
nagdangang ya mukat na en gafu ta paka-
pangwa na Namaratu tentu. A awena pake
aitan na Istralita kiden gafu ta sikan na en,
maski nagkulkulsap sangaw. Kakurugan
ta dakal ya pakapangwa na Namaratu nga
nehulun ta pangatad na ta lintig na kiden,
ammi dakdakal para ya pakapangwa na
nga mehulun ta pangatad na ta Kahalwa
na en tekitam. Te ya lintig na kiden ya
mangatad ta pasi na tolay kiden, ammi ya
Kahalwa na en ya mangatad ta magnayun
na angat gafu ta damag ni Hesus Kristu nga
ipadangag mi tekamuy.
9 A am dakal ya pakapangwa na Nama-
ratu nga nehulun ta lintig na en nga man-
gibar ta pakaliwat tam, a gagangay ta pake
dakdakal para ya pakapangwa na en nga
mehulun ta damag na pagpakoma na teki-
tam, te ikwenta na ta matunung kitam.
10 A gafu ta pake dakdakal ya paka-
pangwa na nga mehulun ta bagu en tulag
na a kuman na awan na mantu ta kalalaki
na pakapangwa na en nga nehulun ta dana
en tulag na.
11 Te am kakurugan ta seppakapangwa ya
imunnanen nga awan mabayag a gagangay
ta pake dakdakal para ya pakapangwa na
nga magnayun.
12 Pake dakal mantu ya pangikatalak mi
ta bagu en tulag na, a yen ta awemi ikamat
am awa pake ipadangag mi ta mappya.
13 A awan ta ilemad mi ta kuman ni mina
Mosesen, te ya iningwa ni Moses a kada
nabalin nangituldu ta lintig na Namaratu ta
tolay kiden a nagumomuk ta ga-gamit petta
aweda it-itan ya pagaddetan na dakaren
nga awan magnayun.
14 Ammi intu dulay, te kuman na man-
gudal ya nonot da, te aweda naawatan ya

serbi na umomuk na en. Te maski addet ta
ayanin am kada basan na Hudyo kiden ya
dana en tulag a aweda maawatan ya ikayat
na uhohugan, te itta para la ta nonot da ya
kuman na umomuk ni Moses.
A aweda mantu amu ta newasan ya dana
en tulag gafu ta pasi ni Hesus Kristu,
15 te maski ta ayanin am mebasa ya surat
kiden ni mina Moses ta paggagimungan da
a kuman na natappanan para la ya nonot
da, te killu ya pangawatan da.
16 Ammi am magbabawi kid mina petta
mangurug kid ta Dafu tamewan a maazi
hapa ya kuman na tappan na nonot da, a
maawatan da ngamin.
17 Ammi ya Dafu tamewan nga kinan ku
a intu hala ya Kahalwa na Namaratu, te
maski am inya ya pagyanan na Kahalwa
na en a awan na ta magsalin tentu, petta
malogon umabikan ta Namaratu.
18 A ikitam ngamin nga umabikan tentu
a awetam umomukan ya mukat tam ta ku-
man ni mina Mosesen ta idi, petta pake
maita hala ya kalalaki na pakapangwa
na Dafu tamen nga magalinu tekitam, te
awena haman magkulsap na kalalaki na
en tekitam am awa sumikan hud la, a
masesenut kitam hapa nga megitta tentu
gafu ta Kahalwa na Namaratu nga magyan
tekitam.

4

1 A gafu ta kallak na Namaratu ewan nga
magpatarabaku tekami a awena matampa
na talak mi ta tarabaku mi in.
2 A inawe min hapa ya kuman na gagan-
gay na kadwan kiden nga kaamamatan. A
awemi ayayyawan ya magdangag tekami,
te awan ta ilemad mi, a awemi hapa patak-
wanan ya ibar na uhohug na Namaratu
am awa pake bidan mi hud la ya katunung
na, petta maparuban na kami na ngamin
tolay am matulad kami na mangaskasaba,
te Namaratu hapa ya magdangag ta bida mi.
3 Ammi ta kuman na uray na kadwan a
kuman na mali-bag kan ya ipadangag mi,
te awena kan maawatan na tolay kiden. A
gagangay ta awena maawatan na kadwan
te kuman na inumomukan da ya nonot da,
a yen kid ya awan mekerutan.
4 A gafu ta aweda mangurug a kwa na kid
mantu na dyos na awan kiden mangurug.
A kuman na pinagdaram na ya nonot da,
petta aweda maawatan ya ikayat na uho-
hugan na damag na kalalaki ni Hesusen,
a yen ta aweda kurugan ta intu hala ya
kagitta na Namaratu ewan.
5 A bakkan hapa ta bari mi ya ipadangag
mi am awa Hesus Kristu, te intu ya dafu
na ngamin tolay. A ikami ya magserbi
tekamuy ta kuman na tagabu muy gafu te
Hesus.
6 Te ya Namaratu ewan nga nagpadakar
ta sugiramen ta nepagparatu na ta ngamin
paglelehutin a intu hala ya nagpadakar ta
nonot mi petta amu mi ya kalalaki na en nga
itta te Hesus Kristu.

Ya Kalalaki Na Namaratu Ta Banga Na Lutak

7 Ammi kuman na awemi megitta nga
mangipadangag ta kalalaki na en, te kuman
kami na banga na lutak nga pagyanan na
balituk. Ammi uray hala na Namaratu ta
ikami ya mangipasikkal ta kalalaki na petta
bakkan ta ikami ya dayawan na tolay kiden
am awa kalalaki na en nga seppakapangwa.
8 Te ya pagdakat mi a mazigatan kami
ta kompormi na zigat, ammi awena kami
mapatuluk, te pasikanan na kami na Na-
maratu ewan. A mapopoyung kami, ammi
matalak kami la.
9 A matapangan kami, ammi awena kami
iwagak na Dyos mi, a kuman na mewarad
kami ta lutak, ammi awemi haman masi.
10 A kanayun dagdagan na kami na pasi
na bari mi ta kuman na pasi ni Hesus, petta
maita hapa ya pagtolay ni Hesus ta bari mi.
11 Te maski matolay kami a kuman na
magyan kami la ta ngahab na pasi gafu ta
pangipadangag mi te Hesus. Ammi maski
kunna ten, petta maita hala ya pagtolay ni
Hesus tekami.
12 A gafu ta pangipadangag mi ta damag
ni Hesus a yen de sangaw ya ipasi mi,
ammi mappya tekamuy te yen ya pagto-
layan muy.

Ya Ikatalak Na Masi

13 A ya uhohug na takday surat ta Kan-
syon Kiden a
"**Nangurugak, a yen ta naguhohugak,**"
kun na nagsuraten.
A gafu ta mangurug kami hapa ta kagitta na
pangurug na nagsuraten a yen ta bidan mi
hapa ya pangurug mi.
14 Te amu mi ta maski am masi kami a mesi-
pat kami hala te Afu Hesus. Te ya nangtolay
te Afu Hesus a tolayan na kami hapa, a sa
mahahulun kitam sangaw ta atubang na
ewan.
15 A maski am anu ya zigat mi ta tarabaku
mi a mappya la, te magserbi hala teka-
muy kontodu ngamin kiden makadangag,
pettam kumanen am mesaned ya damag
na allak na Namaratu ta addu na tolay a
madayawan hapa sangaw ya Namaratu, te
addu hapa sangaw ya matalak tentu.
16 A yen ta awena matampa na talak mi,
te maski am masesenut maralay ya bari
mi a mapabagu hala ya nonot mi ikid na
kahalwa mi ta kinanghahaw.
17 Te ya zigat mi kiden ta ayanin a kuman
na mavit la ikid na malampaw, te yen kid
sangaw ya pangsagolyatan na Namaratu

tekami ta magnayun na bendisyon nga dakdakal ammi ta ngamin.
18 A yen ta awemi nonotan ya maita na
mata tam, te awena haman mabayag, te
intu hud la nonotan mi ya awan maita nga
magnayun ta agyan na Namaratu ewan.

5

1 Te ya bari tam kidin ya kuman na bali
nga pagyanan tam ta pagtolay tam para la ta
lutakin. A amu mi ta maski am nakutkutet
na ya bali tamin a itta hala sangaw ya tak-
wan na pagyanan tam nga awena pinadday
na tolay, te iatad na Namaratu ewan. A
awena sangaw makutkutet, te magnayun la
ta langitewan.
2 A gafu ta isin a kuman na manalasigak
kami te mabanta kami ta bali mi in, a pake
karagatan mi ya bagu na bari mi ta langite-
wan,
3 pettam kumanen am ittan ya bagu na
bari mi a awena kuman na nauhagan na
kahalwa mi.
4 Te am itta kami para la ta bari mi kidin a
manalasigak kami gafu ta zigat na bari mi
kidin. Gagangay ta awemi ikayat ya masi
am awa ikayat mi hud la ta takwan mina ya
bari mi, pettam kumanen a matalin ya bari
mi in masi ta magnayun na bari.
5 A mappya te Namaratu ewan hala ya
nangiparan tekitam ngamin, petta itta hala
sangaw ya kumanen na bari tam, te ya Ka-
halwa na en nga magyan tekitam ya mangi-
pasikkal ta ngamin kiden nekari na teki-
tam.
6 A gafu ta itta ya Kahalwa na Namaratu
tekami a awena matampa na talak mi, awa
mappya la ya ikatalak mi. A kanayun nono-
tan mi ta am itta kami para la ta bari mi
kidin a kuman na adayu kami para la ta
Dafu tamewan,
7 a maski awemi maita a mangurug kami
ta itta tekami.
8 A gafu ta kumanen, a ikaykayat mi hud
la ya masi, petta itta kamin ta agyan na Dafu
tamewan.
9 Ammi maski am matolay kami ono am
masi kami a intu la karagatan mi ya maka-
mamallak tentu,
10 te gagangay ta sa mauknud kitam san-
gaw ta atubang na ewan petta paruban na
kitam ngamin, te maatadan ya tagtakday
tekitam ta kuman na tinarabaku tam ta
pagtolay tamin kompormi am mappya ono
dulay.

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Tarabaku Na

11 A gafu ta kumanen a medyo mahigal
kami ta pangipadangag mi ta damag ni
Hesus, petta awemi ayayawan ya magdan-
gag tekami. A yen ta ipasikkal mi hapa ya
kappya na nonot mi ta tolay kiden nga mag-
dangag tekami. Ammi maski am anu ya
kasasaad na nonot mi a dana amu haman
na Namaratu ta awemi mangayayyaw, a
matalakak hapa am kunna ten ya uray muy
tekami.
12 A maski am isurat ku yan tekamuy
awena ta padayaw kami tekamuy am awa
ibar ku la ya nonot mi ikid na gagangay
mi tekamuy, petta yen sangaw ya itabbag
muy ta kadwan kidina nga magparayag, te
bakkan ta nonot da ya paispotan da am awa
pangayayyaw da ta tolay.
13 A am kakurugan ta maguyung kami
ta kuman na ibar na kadwan a Namaratu
mantu ya makkamu tekami. Ammi am
kakurugan ta matunung hala ya nonot mi
ikid na gagangay mi a ikamuy ya mangibar.
14 Te ya kuman na mangpasikan tekami a
bakkan haman ta uray mi am awa pangid-
duk ni Hesus, te ya dana nonot mi a nasi
haman ya takday la na tolay nga nangis-
agapil ta bari na tekitam ngamin. A nek-
wenta mantu ta nasin hapa ya ngamin tolay
gafu ta pasi ni Hesusen, pettam kumanen a
matolay kitam la nga magnayun.
15 Ammi yen ta nasi i Hesusen nga
nangsagapil ta ngamin tolay pettam ikitam
nga matolay gafu tentu a awetanan mina
idulot ya uray tam am awa uray na
nangsagapilen tekitam ikid na natolay hala
petta mekerutan kitam.
16 A yen ta awemin igitta ya tolay ta ku-
man na katolay na en ta idi. A kumanen
hapa te Hesus Kristu, te idi a negitta mi
i Hesus ta kuman na gagangay na tolay,
ammi bakkan ta kunna ten ya pangigitta mi
tentu ta ayanin, te natolay hala ta pasi na en.
17 A am itta mantu ya nedagga te Hesus
Kristu a nagbalin na ta bagu na tolay, te
newasa nan ya dana en nonot na ikid na
gagangay na, a kuman na bagun ya nonot
na ikid na gagangay na.
18 Ammi Namaratu hapa la ya naguray
nanguli tekitam. Te gafu ta nepangikaru ni
Hesus ta liwat tam kiden a pinakoma na ki-
tam, a nekwenta na kitanan ta kofun na ki-
den. A neatad na hapa tekami ya tarabaku
mi nga mangipenam ta tolay kiden tentu.
19 Te ya ibar mi tekid a i Hesus Kristu
ya pinakabari na Namaratu ewan nga
nangikaru ta liwat na ngamin tolay, petta
maazi ya pangikatupagan na Namaratu
tekid, a awenan sangaw ikwenta ya liwat
da kiden tentu. A ikami ya nekatalak na
nga mangipadangag ta pagpakoma na ikid
na pagpakofun na tekid.
20 A ikami mantu ya pinakabari ni Hesus
Kristu, te ikami ya kuman na simuk na
Namaratu ewan nga mangagagay ta tolay
kiden. A gafu ta pinakabari na kami ni
Hesus a

"Magkofun kanan ta Namaratu ewan,"
kummi ta pagagagay mi tekid.
21 "Te ya awanen ta liwat ya siningiran
na Namaratu gafu ta liwat tam kiden, petta
mesipat kitam ta katunung na en gafu ta
pangikatalak tam ta nangikaru en tekitam,"
kummi hapa.

6

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Zigat Da

1 Makipagtarabaku kami mantu ta Nama-
ratu ewan gafu tekamuy. A yen ta adangan
mi tekamuy ta awemuy andarakatan ya al-
lak na Namaratu tekamuy.
2 Te ya uhohug na en ta idi nga nesurat ni
Isayas a
"**Gafu ta pakimallak muyen teyak a di-
nangag ta kam ta kustu na araw
na pangikallak ku tekamuy. A yen
hapa ya araw na nepanguffun ku
tekamuy, petta mekerutan kam,**"
kunna.
A yen mina ya nonotan muy, kahkahulun,
te bakkan la ta idi ya pagdangag na ikid
na pangikerutan na ta tolay na am awa
ayanin, te ayanin ya ikayat na en araw
nga pangikallak na ikid na pangikerutan na
tekamuy.
3-4 A awan hapa ta iningwa mi nga magsalin
ta pangurug muy, te kanayun nepaita mi
hud la ta daddoban kami la na Namaratu
ewan, petta awan ta pangpaliwatan muy ta
tarabaku mi.
A addu hapa ya pangipasikkal mi ta dad-
doban na kami, te attaman mi la ya kom-
pormi na zigat,
5 ikid na paluk, ikid na mebalud, ikid
na makitapil, ikid na magbannag, ikid na
awan masidug, ikid na bisin.
6 A intu para mangipasikkal ya kappya na
nonot mi, ikid na pakkamu mi ta Namaratu,
ikid na pagattam mi, ikid na kasippat na
nonot mi, ikid na panguffun na Kahalwa
na Namaratu tekami, ikid na pangidduk mi
nga awan malalab.
7 A awemi pulus magladdud, am awa
ipaita mi hud la ya pakapangwa na Na-
maratu ta ngamin uhohugan mi ikid na
tarabakun mi. A awan ta ikkaman mi am
bakkan la ta katunung na nonot mi ikid na
agangwa mi.
8 A ya medagga para ta kasasaad mi a
itta ya mangpātā-nāng tekami, ammi itta
hapa ya magpaakban. Itta ya mangdayaw
tekami, ammi itta hapa ya mamadpadulay.
A maski am kustu ya uhohugan mi a man-
gayayyaw kami kan.
9 A ibar na kadwan para ta awan ta
makkamu tekami, ammi amu na kami na
Dyos kontodu addu na tolay. A kuman
na kanayun itta kamin ta ngarab na pasi,
ammi matolay kami la. A pa-gangan na
kami na Namaratu petta metuldu kami,
ammi awena kami papasin.
10 A addu hapa ya pagdamdamān mi,
ammi itta la itta ya talak na nonot mi. A na-
panglaw kami hapa, ammi addu ya nagba-
nang gafu ta netuldu mi tekid, te maski
awan ta ba-nang mi ta paglelehutin a kwa
mi hala ya ngamin nga pinadday na Nama-
ratu ewan.
11 A iyen kid ya bidan ku tekamuy nga
taga Korinto petta amu muy ta awan ta
ilemad mi tekamuy, te dakal ya pangidduk
na nonot mi tekamuy.
12 A awan ta kurang na pangidduk mi
tekamuy, ammi ya nonot muy kiden hapa la
ya nagpakurang ta pangidduk muy tekami.
13 A mappya mantu ta padakalan muy
hapa ya nonot muy tekami ta kuman na
nonot mi tekamuy, te ikwenta ta kam ta
kuman na anak ku kiden.

*Ya Mangurug Kiden Ya Bali Na Nama-
ratu*

14 A ya takday para itabarang ku tekamuy
a awemuy mina makikahulun ta tarabaku
na awn kiden mangurug, te itta hud ya
paggagittan na matunung ikid na killu? A
had kukunna magdadagga na madakar ikid
na masugiram?
15 A mabalin hud ta itta ya pakitaratun
ni Hesus ikid ni Satanas? A yen mina ya
pagnonotan muy, te mabalin hud ta mesi-
pat ya awan mangurug ta kesipatan na
mangurug?
16 A mabalin hud para ta itta ya sinang
dyos ta bali na Namaratu? Te ikitam nga
mangurug ya kuman na bali na sigatolay na
Dyos, te ya uhohug na en a
"**Magyanak tekid, a makihulunak tekid,
te iyak ya Dyos da nga makkamu
tekid, a ikid ya tolay ku kiden.**
17 **Adayunan muy mantu ya awan kiden
mangurug petta awemuy meka-
bat tekid.**
**A awemuy si-gedan ya mangatad ta
pakadulayan muy, a matalakak
hapa sangaw tekamuy,**
18 **te iyak sangaw ya dama muy, a
ikamuy sangaw ya anak ku kiden,**"
kun na Namaratu ewan nga makapangwa
ta ngamin.

7

1 A gafu ta yen kid na kappyanan ya
nekari na Namaratu tekitam, kahkahulun,
a mappya ta azin tam ya ngamin kiden
mangatad ta pakadulayan na bari tam ikid
na nonot tam. A kanayun itug tam hapa ya
talaw tam ta Namaratu ewan, petta megitta
kitam ta katunung na.

Ya Talak Ni Pablu Ta Taga Korinto

2 A ta kuman na dana nebar kun teka-
muy, kahkahulun, a padakalan muy mina
ya nonot muy tekami, te awan ta liwat mi
tekamuy. A awan hapa ta bigad muy gafu
tekami, ikid na awan ta inuyoyungan mi
tekamuy.
3 A maski am ibar ku yan a awemuy pahig
ta paliwatan ta kam, te ya kuman na nebar
ku ta idi a pake matakit ya nonot mi teka-
muy, te am uray mina na Namaratu a ikayat
mi makipagyan tekamuy addet ta awetam
masi.
4 A gafu ta damag ni Tito tentu en nagafu
tekamuy a dakal ya pangikatalak ku teka-
muy, a dayawan ta kam. A maski addu
ya zigat kin a matalak la ya nonot ku, te
natabtabang na ya damdam kin gafu teka-
muy.
5 Te ta idi tekami en bagu nakadatang ta
isin Masadonya a awan ta nakabannayan
mi am awa nazigatan kami para la gafu ta
makitapil kiden tekami ikid na burung na
nonot mi tekamuy.
6 Ammi mappya, te ya Namaratu ewan
nga mangpasikan ta nonot na magdamdam
a pinasikan na ya nonot mi ta datang ni Tito
nga nagafu tekamuy.
7 Ammi bakkan la ta datang na en ya
nekatalak mi am awa nepadamag na
tekami, te binida na ya talak na gafu
tekamuy, te madamdam kam kan nga
makaita teyak.
A pake nafulotan mantu ya talak ku, te
masikan kam kan nangipasikkal teyak ta
naglibak kidina teyak.
8-9 Ammi ta kabalinan na nepagsurat ku
tekamuy a nadamag ku ta nagdamdamān
muy ya nesurat ken. A maski am mavit
la ya damdam muy a nagdamdaman ku
bit hapa ya nesurat ken nga nagpadamdam
tekamuy. Ammi ta ayanin a awek na
madamdam am awa matalakanak hud la,
ammi bakkan ta intu ikatalak ku ya pag-
damdam muy am awa pagbabawi muy ta
liwat muy, te ya kumanen na damdam ya
ikayat na Namaratu. A mapmappya mantu
ta kunna ten petta awemuy sangaw melo-
got gafu tekami.
10 Te am magdamdam kitam ta kuman na
ikayat na Namaratu a mappya ya pagbali-
nan na, te mekerutan kitam gafu ta pag-
babawi tam, a awetam pagdamdaman ya
pagbabawi tamen. Ammi ya pagdamdam
na awan kiden magbabawi a intu la pagbali-
nān na ya pasi na kahalwa da.
11 Ammi mappya ya pagbalinān na
pagdamdam muy, te itan muy awa pake
nakanonot kam, te nagburung kam gafu
ta dulayen tekamuy, yaga nakaporay kam
ta nakaliwaten, a nagdamdam kam hapa
tekami. A yen ta malogon kam hapa
nangipasikkal ta kappya na nonot muy,
a neafura muy ya mangpa-gang ikid na
magpatunung ta nakaliwaten. A iyen kid ya
mangipasikkal ta awan na ta liwat muy, te
napakappyan muy na ya dulayen tekamuy.
12 A teyaken nagsurat tekamuy a bakkan
ta intu ninonot ku ya nagliwaten ono nagli-
watan na en, am awa ikamuy, petta maita
na Namaratu ya pakigittan muy tekami
anna mepasikkal ya pangurug muy ta Na-
maratu ewan.
13 A gafu ta mappya ya nepasikkal muy a
nabannayan hapa ya nonot mi.
Ammi pake nadaggan para ya talak mi
gafu ta talak ni Tito, te nabannayan hapa ya
nonot na gafu tekamuy.
14 A yen ta matalakak ta talak ni Tito
tekamuy, te nedayaw ta kam tentu ta awena
en para la umange tekamuy, a mappya te
awedak nelogot, te amu nan ta kakurugan
ya pangdayawan mi tekamuy, a kumanen
hapa ta ngamin kiden binida mi tekamuy.
15 A yen ta dumakal hapa ya idduk
na nonot na tekamuy, te manonot na ya
pangidulot muy ta uhohug ku tekamuy, ikid
na pagpadulot muy tentu gafu ta amat muy
tentu.
16 A yen ta pake matalakak na, te awan
na ta burung ku tekamuy, te amuk na ta
mekatalak kam.

8

Ya Ilimut Na Mangurug Ta Mazigatan

1 A ya takday para na mabidak teka-
muy, kahkahulun, a ipakkamuk tekamuy
ya pangidduk na iglesya kiden ta lugar na
Masadonya gafu ta pangpasikan na Nama-
ratu tekid.
2 Te maski pake mazigatan kid ta pagpo-
bre da a nasurok haman ya neatad da ta
kadwan kiden mazigatan gafu ta talak da ta
Namaratu.
3 A pake naitak ta neatad da ya addet
na meturad da, otturu nesipat da hapa ya
nesirak da en nga magserbi mina ta bari da.
A awan haman ta nangpersa tekid am awa
ikid hapa la ya naguray,
4 te dana nebar da tekami ta sakā mangu-
ffun kid hapa ta kagitta da kiden mangurug
ta lugar na Hudeya.
5 A pahig mi ta assang la mina ya iatad da,
ammi pake nasurok haman. Ammi dana
neatad da ya bari da ta Namaratu kontodu
ikami, te "**Yen ya uray na Namaratu,**"
kunda, kapye da neatad ya ilimut da en.
6 A yen ta nebar ku hapa te Tito ta pedulot
na mina tekamuy ya ilimut muy nga dana
en nekari muy ta idi.
7 A gafu ta malalaki ya pangurug muy te
Hesus, ikid na pakkamu muy ta Namaratu,
ikid na pangituldu muy, ikid na pangid-
duk muy tekami, ikid na pangkenga muy a

mappya ta ipaita muy hapa ya kalalaki na
panguffun muy ta mazigatan kiden.
8 Ammi maski ibar ku yan tekamuy a
bakkan haman ta bilin ku tekamuy, am
awa bidan ku la ya pangkenga na kadwan
kiden, talo am ikayat muy hapa parigan ya
pangidduk da ta mazigatan kiden.
9 A intu mina pagnonotan muy ya allak
ni Hesus Kristu, te pake naba-nang ta idi ta
langitewan, ammi nagbalin ta napanglaw
na tolay gafu ta pangidduk na tekamuy, pet-
tam kumanen a magba-nang kam ta mag-
nayun na ba-nang gafu ta kapanglaw na en.
10 A ya ibar ku mantu tekamuy a
mappya ta ibalin muy ya pinegafwanan
muyen ta takdayen sina darun, maski te
ikamuy haman ya imunnan nakanonot nga
maguknud ta iuffun muy.
11 A maski am anu ya meattam muy a
mappya ta yen ya iatad muy, petta idulot
muy ya negafu muyen.
12 Te am itta la ya ayat muy nga mangatad
a intu la ikayat na Namaratu am anu ya
meattam muy.
13 Te awek ikayat ta ikamuy ya mazigatan
petta mabannayan ya kadwan kiden, am
awa parefu kam mina.
14 A gafu ta itta ya sobra muy ta ayanin a
mappya am yen ya iuffun muy ta makurang
en, a sangaw am itta ya sobra da a yen
hapa sangaw ya iuffun da tekamuy gafu
ta kurang muy, pettam kumanen a parefu
kam mina mauffunan.
15 Ta kuman na nebar ni Moses ta surat na
en a
"**Umange nagimana ya tolay kiden ta kustu ta kanan da, a ya nakaalap ta addu a awan ta surok na, a ya nakaalap ta assang la a awan ta kurang na,**" kunna.

Ya Pangdayaw Ni Pablu Ta Kahulun Na Kiden

16 A matalakak hapa ta Namaratu ewan,
te neatad na te Tito ya kagitta na nonot mi
nga mangkenga tekamuy.
17 A pake matalak hapa nga medob teka-
muy, te maski am awek mina dinob a pake
nagafura nga umange, te dana nanonot na
hala ya magtoli tekamuy, petta uffunan na
kam nga mangiparan ta kinan ken nga il-
imut muy.
18 A pehulun ku tentu ya takday kabagis
tam nga dayawan na ngamin kiden mangu-
rug gafu ta pangaskasaba na ta damag ni
Hesus Kristu.
19 A mappya para te intu ya pinatudunān
na mangurug kiden taga kadwan kiden
iglesya, petta mehulun tekami. A map-
pya ta intu ya manguffun tekami nga
mangisaned ta ilimut muy ta pobre kiden ta
ili na Herusalem, petta maita da ya kappya
na nonot mi, a madayawan hapa i Afu
Hesus.
20 A gafu ta pake dakal ya nelimut na man-
gurug kiden a awemi ikayat ta itta sangaw
ya mangpaliwat tekami gafu ta pangisaned
mi,
21 te ikayat mi hud la ta mappya ya
tarabaku mi ta uray na Namaratu ewan
pase tolay kiden.
22 A doban ku hapa ya takday para
kabagis mi nga mehulun teg Tito, a addu
hapa ya nepangparubak tentu ta addu na
tarabaku, te pake pasikkalan ku am mal-
ogon, a mappya kad. A ta ayanin gafu ta
talak na tekamuy a pake ikayat na hapa
manguffun.
23 Dana amu muy i Tito, te intu ya
kahulun ku nga manguffun teyak ta
tarabakuken tekamuy. A ya kadwan kiden
kabagis mi nga mehulun tentu a ikid ya
dinob na mangurug kiden taga kadwan
kiden iglesya, a madayawan hapa i Hesus
Kristu gafu ta tarabaku da.
24 Mappya mantu ta ipaita muy ya
pangidduk muy tekid, petta amu na
nangidob kiden tekid ta kakurugan ya
pangdayawan mi tekamuy.

9

Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Ilimut Da

1 Gagangay ta awek mina bidan ya ilimut
muy ta tolay kiden na Namaratu,
2 te dana ikayat muy haman, a yen ta
nedayaw ta kam ta mangurug kiden taga
Masadonya.
"Nonotan muy ya taga Korinto kiden awa namegafu kid na maguknud ta ilimut da abat ta takdayen sina darun," kunku tekid.

A addu hapa ya mayat tekid gafu ta malo-
gon kam.
3 A yen ta dinob ku hapa ya kabagis kid-
ina nga manguffun sangaw tekamuy, petta
dana nakaparan kanan ta kuman na nebar
ku ta taga Masadonya kiden, petta awek
sangaw melogot ta nepangdayaw ku teka-
muy.
4 Te am angarigan ta mehulun sangaw
teyak ya kadwan kiden taga Masadonya,
anna awemuy para la neparan ya nekari
muyen a mamatak na sangaw te nelogot
dak, ammi bakkan la teyak ya mamatan am
awa ikamuy hapa.
5 A ta kuman na uray ku a mappya ta
apolu ange ya kabagis kiden ammi teyak,
petta uffunan da kam nga mangiparan ta
nekari muyen, pettam kumanen a dana it-
tan ta datang ku tekamuy, a maita sangaw
ta awemuy napersa am awa naguray kam
la mangatad gafu ta ayat na nonot muy.

6 Te ya iangarig ku tekitam; a am mag-
mula kitam ta assang a assang hapa sangaw
ya maapit tam, ammi am addu ya imula tam
a addu hapa sangaw ya maapit tam.
7 A mappya mantu ta dana magnonot ya
tagtakday tekamuy am piga ya meatad na,
a awena mina pagdamdamān ya pangatad
na ta kuman na napersa am awa mangatad
setalak, te yen ya ikayat na Namaratu.
8 A maski te intu hapa la ya makeatad ta
ngamin mawag muy petta kanayun kustu,
a maski surokān na para ya iatad na teka-
muy, petta dakal hapa ya meuffun muy ta
ngamin kiden tarabaku nga mappya.
9 Te ya uhohug na suraten gafu ta mangu-
rug ta Namaratu a
"**Kanayun mangatad ya mangurugen ta
kuman na magpurwak, te atadan
na ya pobre kiden, a kanayun
nonotan na Namaratu ya allak na
tekid addet ta addet,**" kunna.
10 A gafu ta Namaratu ewan ya kanayun
mangatad ta imula muy ikid na kanan muy
a daggan na para ya neatad na en tekamuy
petta itta hapa ya kuman na ipurwak muy
ta mazigatan kiden, otturu pakaddun na
para, petta imaddu hapa sangaw ya iatad
muy,
11 te pagba-nangan na kam petta kanayun
mangikallak kam hapa ta kadwan. A addu
hapa sangaw ya matalak ta Namaratu gafu
ta ilimut muy nga petulud muy tekami.
12 Te am isaned mi sangaw ya ilimut muy
a duwa sangaw ya pagbalinān na, te malam-
pawan ya tolay kiden ta zigat da, yaga addu
sangaw ya magdayaw ta Namaratu gafu ta
neatad muy.
13 A ya panguffun muy mantu ya mangi-
pasikkal ta pangurug muy, a dayawan da
sangaw ya Namaratu gafu ta idulot muy ya
pangurug muy ta damag ni Hesus Kristu, te
yaga mepasikkal ya pangidduk muy tekid
kontodu ngamin kiden mangurug.
14 A dakal hapa sangaw ya pangidduk da
tekamuy, a pakimallak da kam hapa san-
gaw gafu ta panguffun na Namaratu nga
nesurok na tekamuy, petta mesaned hapa
tekid.
15 A mappya hapa ta kanayun dayawan
tam ya Namaratu ewan, gafu ta kallak na en
tekitam nga awan ta addet na.

10

*Ya Pangipasikkal Ni Pablu Ta Kasasaad
Na*

1-2 A petta awek sangaw makaporay teka-
muy am eyak sangaw tekamuy a yen ta
makikekallakak na tekamuy ta suratin ta
kuman na kasippat ni Hesus Kristu, petta
pake itug muy mina ya tabarang na surat
kin tekamuy. Te ya uhohug na kadwan
kidina tekamuy a
"Mamat haman i Pablu am itta sin ta
atubang tam, ammi am adayu tekitam a
kuga maturad," kunda kan.
Ammi gagangay ta makaporayak sangaw
ta kadwan kidina, te ibar da haman ta intu
la pakolangan mi ya pagkappyanan na bari
mi ta kuman na awan kiden mangurug.
3 Ammi maski am gagangay kami la na
tolay a bakkan haman ta pagkappyanan
mi ya nonotan mi, te kuman na itta kami
haman ta gubat gafu ta patarabaku na Na-
maratu tekami. Ammi ya ikkaman mi kiden
a bakkan ta kuman na ikkaman na awan
kiden mangurug,
4 te seppakapangwa ya ikkaman mi nga
neatad na Namaratu ewan. A yen kid ya
pangperdi mi ta bida na katabbag mi kiden
nga mangsalin ta uhohug na Namaratu.
5 A abakan mi ya ituldu da nga tulad, ikid
na ngamin kiden ipabbag da ta ituldu na
Namaratu nga iparayag da. A fulatān mi ya
nonot da petta mangurug kid te Afu Hesus.
6 A am nabalin kanan mangidulot ta
ngamin patarabaku ni Hesus tekamuy a pa-
gangan mi hapa sangaw ya masoysoy kid-
ina nga awan magbabawi.
7 A yen kid mina ya nonotan muy petta
amu muy am inya ya kakurugan na turin
ni Hesus Kristu. Te am itta ya mangikatalak
ta intu ya turin ni Hesus a pake nonotan
na mina am anu ya mangipasikkal tentu,
te masmasikan para ya mangipasikkal
tekami.
8 A maski am ipasikkal ku la ya paka-
pangwa mi nga neatad na Namaratu tekami
a awek la ikamat, te neatad na haman ta
panguffun mi petta magserbi ta pangurug
muy, te bakkan ta pangperdi mi tekamuy.
9 A ibar ku yan tekamuy petta awemuy
pahig ta tātālawan ta kam ta surat ku kiden.
10 Te ya uhohug kan na kadwan kidina a
"Kuga mefulot ya poray na surat kiden
ni Pablu, ammi am itta sin ta atubang tam
a kuman na makafuy nga maguhohug, a
kuman na awan ta kwenta na uhohugan
na," kunda kan.
11 Ammi ya ibar ku hapa tekid a maski am
anu ya nesurat kin a kumanen hala sangaw
ya uhohugan ku ta atubang muy.
12 Ammi maski am seturadak sangaw nga
maguhohug tekamuy a awek kad meturad
nga makigitta ta mangiparayag kidina ta
bari da. A killu ya nonot da, te ya nonot
da en hapa la ya pangita da ta katunung na
bari da.
13 Ammi tekami a awemi ikayat pa-
surokan ya tinarabaku mi ta kuman na itta
kidina tekamuy, te intu la bidan mi ya addet
na nepatarabaku na Namaratu tekami, a

uray na ta ikamuy hapa ya mesipat ta ituldu
mi.
14 A gafu ta nesipat na kam ta ituldu
mi a finulatan mi kam hud awa uray na
Namaratu ta mangurug kam gafu tekami,
te ikami haman ya napolu nakadatang ta
agyan muy nga nangipadangag ta damag ni
Hesus tekamuy.
15 A awan mantu ta fulatan mi ta tarabaku
na takwan, ammi am dumakal na sangaw
ya pangurug muy a ikatalak mi ta umalawa
hapa sangaw ya lugar na pagtarabakun mi
ta sakā Hentil muy kiden.
16 Te am kanu sangaw ya addet na
tarabaku mi tekamuy a ikayat mi ipadan-
gag ya damag ni Hesus ta kadwan kiden
lugar ta unnan muy, te awemi ikayat
magfulat ta dana tinarabaku na takwan.
17 Te ya uhohug na takday surat a
"**Awetam mina iparayag ya bari tam, te
intu la mina iparayag tam ya Dafu
tamewan gafu ta kallak na en teki-
tam,**" kunna.
18 A yen mina ya nonotan muy, te ya
sagappyan muy mina a bakkan mina ta
mangpatudun ta bari na en, am awa ya
pinatudunan na Namaratu.

11

*Ya Pagpatunung Ni Pablu Ta Taga Kor-
into Kiden*

1 A awek mina idulot ya kumanin na bida,
te kuman na bida na awanen ta nonot.
Ammi attaman dak hala,
2 te iahugu ta kam haman ta kuman
na pangiahugu na Namaratu tekitam. A
gagangay ta mangahugu yak, te iyak haman
ya kuman na nangiatawa tekamuy te Hesus
Kristu. A am igawat ta kam sangaw tentu ta
ange na sin a ikayat ku ta awan ta takwan
na atawa muy am awa intu la tatakday.
3 Ammi maburungak tekamuy talo am
maperdi ya pangidduk muy te Hesus gafu
ta pangayayyaw ni Satanas tekamuy ta ku-
man na nepangayayyaw na ulagen te Eba
nga atawa ni Adan.
4 Te am itta ya umange tekamuy nga man-
gituldu ta takwan na Hesus nga awemi ne-
tuldu tekamuy a awemuy kid haman ihuya
am awa ikayat muy haman dangagan. A
am ituldu da tekamuy ya takwan na ispiritu
nga bakkan ta Kahalwa na Namaratu nga
magyan tekamuy, ono am patakwanan da
ya damag ni Hesus Kristu nga kinurug muy
ta idi a pakolangan muy hud la ya ituldu da.
5 A maski am malalaki kid a dakdakal
ya pakapangwak nga mangituldu tekamuy
ammi ta isina kid nga ape magmalmalalaki
ammi teyak.
6 A maski am awek malalaki maguho-
hug a awek haman makilavun ta kuman
na kadwan, te amuk haman ya kakurugan
nga netuldu na Namaratu teyak, a dana
nepasikkal kun yan tekamuy ta ngamin ki-
den netulduk tekamuy.
7 Ammi awek amu am liwat ku tekamuy
gafu ta awek nangibar ta iuffun muy teyak
gafu ta pangitulduk tekamuy. Te immalin-
nakak hud la ta kuman na makitagabu teka-
muy, petta ikamuy mina ya umata-nang
nga magbalin ta anak na Namaratu ewan.
8 A kuman na nagtakawak ta kadwan
kiden iglesya gafu tekamuy, te ya neatad
da en teyak a yen haman ya nealap ku ta
kanan ku ta nepagyan ken tekamuy, petta
makauffunak tekamuy.
9 A maski itta ya maapag ku ta nepagyan
ken tekamuy a awek haman inadang teka-
muy, te ya kabagis kiden taga Masadonya
ya nangihulun ta neuffun da teyak. A yen
ta awek hapa sangaw magadang tekamuy
petta awemuy mazigatan gafu teyak.
10 Te am adangan ku mina ya masapul ku
tekamuy a awan na sangaw ta iparayag ku
gafu ta awekin matandanan ta pangipadan-
gag ku ta damag ni Hesus. A gafu ta kaku-
ruganen nga netuldu ni Hesus teyak awek
ipalubus ta maperdi ya iparayag kin, petta
amu na ngamin tolay ta lugar na Akaya ya
gagangay kin.
11 Ammi anu kawagan ta awek mangibar
ta iuffun muy teyak? Gafu ta aweta kam de
ikayat? Bakkan, te amu haman na Nama-
ratu ta pake ikayat ta kam, a yen ta aweta
kam pagzigātan.
12 A awek hapa sangaw ulin ya ku-
man na gagangay ken, te awek ikayat me-
gitta ta kadwan kiden nga mangidayaw ta
tarabaku da tekamuy, petta aweda sangaw
mebar ta kagittak kid hapa,
13 te sinang turin kid haman, a intu la
tarabakun da ya mangayayyaw, te ape pag-
balinan da ya bari da ta turin ni Hesus.
14 A anggem, te maski ya dafu da en Sa-
tanas a ape pagbalinan na hapa ya bari na
ta anghel na Namaratu ewan.
15 A kumanen hapa ta daddoban na ki-
den, te pagbalinan da ya bari da ta kuman
na mangituldu ta katunungan. Ammi dulay
sangaw ya pagaddetan da te megitta hala ta
tinarabaku da.
16 A ta kuman na inuhohug ken a awedak
haen igitta ta awanen ta nonot, ammi maski
am awanak ta nonot a attaman dak hala,
petta dangagan muy ya iparayag kin ta
kuman na kadwan kidina nga mangituldu
tekamuy.
17 (Ya uhohugan ku ta ayanin a bakkan te
Afu Hesus ya nagafun na te maguhohugak
haman ta kuman na awanen ta nonot, te
iparayag ku ya awan ta kwenta na.
18 Ammi gafu ta ikayat muy de dangagan
ya mangiparayag ta kalalaki na bari da a

parigan ku kid hapa talo am ikatalak dak
hapa.)
19 Ta kuman na uray muy a dana amu
muy ya mappya; a anu kawagan na mantu
ta pakolangan muy ya mangituldu kiden
nga manguyoyung tekamuy?
20 Te pātā-nāngan da ya bari da ammi teka-
muy, a pagbalinan da kam ta kuman na
daddoban da, a uyoyungan da kam, a afu-
tan da ya pagtolayan muy, a amāmatan da
kam para, ammi attaman muy kid haman.
21 Ammi tekami en nagyan tekamuy,
kahkahulun, a mamatak haman nga man-
guyoyung tekamuy. Ammi am liwat ku yen
a pakoman dak on?

Ya Iparayag Ni Pablu

A idulot ku la bit ya maguhohug ta kuman
na awanen ta nonot, te maski am anu ya
iparayag na kadwan kidina a meparayag ku
hapa.
22 Ibar da ta Hebreyu kid, a Hebreyu yak
hapa. A simsima kid kan na Istralita kiden,
a simsima dak hapa. A simsima kid kan
ni mina Abraham, a simsima nak hapa ni
Abraham.
23 A ibar da hapa ta daddoban kid ni
Hesus Kristu, ammi malmalalaki yak para.
A maski am maguhohugak na ta kuman
na maguyung a kakurugan haman, te
mazmazigat haman ya tinarabakuken,
te namengaddu yak nabalud gafu ta
pangipadangag ku te Hesus, a namengaddu
yak hapa napaluk. A awek amu tekid ammi
kanayun itta yak ta ngahab na pasi.
24 te namenglima ya pagpaligat na kagit-
tak kiden Hudyo teyak ta sagtallufulu siyam
na paligat.
25 A namengtallu hapa ya nepagpaluk na
taga Roma kiden teyak ta kayu. A mittanak
hapa nawarad ta batu addet ta masi yak. A
namengtallu hapa nalammad ya bapor ki-
den nga nagluganan ku, a mittanak hapa ta
danumen nga gumafgafut ta kompormi na
kuma-baw addet ta tangagaw a tāhiklaman.
26 A gafu ta kanayun makatugtugutak
makaal-alit a kuman na nesaldak ya angat
ku ta karayan nga naglayus, ikid na gakkad
na tulisan, ikid na gakkad na kagittak kiden
Hudyo, ikid na gakkad na Hentil kiden. A
addu ya nasimmuk nga dulay ta ili pase
adayu ta ili, ikid na bebay, ikid na ape
makikabagis.
27 A kanayun mabanbannagak ikid na
mazigatanak, te awek nakakasidug ta addu
na hiklam, a namengaddu hapa ya bisin ku
gafu ta kawan na kanan ku ikid na inuman
ku, a ta kadwan a nala-batak ta sanawen
gafu ta kurang na ulolat ku.
28 A bakkan la ta isin kid na zigat ya
naattaman ku, te kinanghahaw a kuman
na agtun ku ya burung ku ta problema na
iglesya kiden ta kadwan kiden lugar.
29 Am itta ya makafuy tekid a awek
hud marikna ya kafuy na. A am itta ya
naayayyaw tekid a awek hud magporay ta
nangayayyawen tentu.
30 Ammi maski am bidan ku yan kid
na zigat ku a bakkan mina ta isin kid ya
iparayag ku, te awan ta iatad na. Am ma-
balin ta iparayag ku ya kasasaad na barik a
mapmappya ta iparayag ku ya pagkafuy ku.
31 A madaydayawan ya Namaratu ewan
nga Dama ni Afu Hesus, te amu na ta awek
magtulad.
32 A nonotan muy ya pagkafuy ken
teyaken umange ta ili na Damasku. Te ya
gubernadoren ten nga kahulun ni Ari en
Aretas a dinob na ya ange mangilakap teyak
ta ruwangan na ili en petta gafutan dak.
33 Ammi awedak nagafut te netagu dak
na kabagis kiden ta umag na kuribut, kapye
dak neuriyay ta lawan na batu en alad, a
nakatammangak na.

12

1 A awan ta iatad na tekamuy am idulot
ku bidan ya kasasaad na bari kin, ammi
mappya ta bidan ku hala ya nepakkamu
ni Afu Hesus teyak gafu ta nagmatakaren
teyak.
2 Ta mekamafulu appat na darun ta idi a
ka-ma la naalapak ta utun ta lawan na lan-
gitewan, ammi awek amu am kahalwaken
la ya naalap ono kontodu bari kin, Nama-
ratu ewan la ya makkamu.
3 Ammi amuk ta naalapak ta pake ispot
na lugar ta lawan na langitewan, a Nama-
ratu la ya makkamu am kahalwaken la ya
naalap ono kontodu bari kin.
4 A itta hapa ya nadangag ku nga awek
mepadangag, te awena mabalin ta tolay ya
mangipadangag ta nadangag ken.
5 Pake matalakak gafu ta nakkwa teyak,
ammi awan ta dayawan ku ta bari kin am
bakkan la ta pagkafuy kin.
6 Ammi maski am bidan ku mina ya
nakkwa teyak a awek megitta ta maguyung,
te kakurugan haman. Ammi awek la bidan
ya kuman na nagmatakar teyak, petta awan
sangaw ta mangdayaw teyak, te mapmap-
pya hud la ta intu nonotan da ya maita da ta
gagangay ku ikid na madangag da ta itulduk
tekid.
7 A gafu ta ngamin kiden nepakkamu na
Namaratu teyak ta langitewan a nepalubus
na ta itta ya dakal na pagzigātān ku nga
nagafu te Satanas, petta awek magparayag
gafu ta nepaita na teyak.
8 Namillu yak nakimallak te Afu Hesus,
petta azin na mina ya pagzigātān kin,
9 ammi ya uhohug na teyak a

"Awem la, te kustun sangaw ya panguffun ku teko, te gafu ta pagkafuy mina a mapasinapan ka ta pakapangwak," kunna teyak.

A yen ta ikatalak ku ya pagkafuy ku, petta mapasinapanak ta pakapangwa ni Hesus Kristu.

10 A gafu ta itta i Hesus teyak a pake matalakanak mantu ta pagkafuy ku, ikid na mangtapang teyak, ikid na ngamin kiden pagzigātān ku, ikid na mamadpadulay teyak, ikid na kapopoyungan ku, te am awan ta mabalin ku a pasikanan nak ni Hesus.

11 Kakurugan ta nagbida yak ta kuman na awan makanonot, ammi pinersa dak garay, te awedak garay sinarangitan ta namadpadulay kiden teyak. Gagangay ta ikamuy mina ya nangibida ta kappyak tekid, te maski am awan ta kalalakik a awek haman naak-akban ammi ta sinang turin kidina nga mangpātā-nāng ta bari da.

12 Te teyaken nagyan tekamuy a addu haman ya nepaitak tekamuy, petta pangurugan muy ta turin nak ni Hesus Kristu, te nasippat kami tekamuy, a addu hapa ya naita muy ta pakapangwa na Namaratu gafu ta tarabakuken tekamuy.

13 A itta hud mantu ya neduman muy ta iglesya kiden ta kadwan kiden lugar? Intu la amuk ta liwat ku tekamuy ya aweken nepagadang ta iuffun muy teyak, ammi awena hud mabalin ta pakoman dak?

Ya Pangidduk Ni Pablu Ta Taga Korinto

14 A ta ayanin a mekatallun yan na eyak pagpasyar tekamuy, ammi aweta kam sangaw pagzigātan, te bakkan ta intu karagatan ku ya panguffun muy teyak am awa ya pangituluk muy mina ta bari muy te Afu Hesus. Te bakkan mina ta anak ya makkamu ta kasapulan na naganak tekid am awa ya naganak mina ya makkamu ta kasapulan na anak na kiden.

15 A maski am igastuk mina ya ngamin kwak a ikayat ku la petta magserbi ta kappyanan na kahalwa muy. Te maski isagapil ku para ya angat ku gafu tekamuy am yen ya ikayat muy. Ammi am padakalan ku ya pangidduk ku tekamuy a mappya hud ta paassangan muy ya pangidduk muy teyak?

16 Ammi ya uhohug na kadwan kiden nga umange mangituldu tekamuy a

"Kakurugan ta awan ta inadang ni Pablu tekamuy, ammi sistema na la yen, petta maayayyaw na kam nga mangatad ta pobre kiden, ammi intu hala sangaw ya mangalap ta iatad muy," kunda tekamuy.

17 Ammi anu hud ya naita muy teyak ta panguyoyung ku tekamuy? A inuyoyungan na kam hud na dinob ku tekamuy?

18 Dinob ku i Tito ikid na takday kabagis tekamuy petta uffunan da kam ta ilimut muy ta pobre kiden, a anu hud ya naita muy ta panguyoyung da tekamuy? A awek hud negitta tekid? Awek hud parigan ya itulduk ta dinob ku kiden tekamuy?

19 Anu mantu ya uray muy ta ngamin kiden mabidak tekamuy? Pahig muy de ta sagappyan ku ya gagangay ku tekamuy petta mappya ya nonot muy teyak, ammi bakkan ta kunna ten, kahkahulun, te nesurat ku yan tekamuy petta magserbi ta kappyanan muy, a uhohugan ku yan ta atubang na Namaratu ewan, te itta yak te Hesus Kristu.

20 A nesurat ku yan tekamuy, te maburungak talo am madatangan ta kam sangaw nga mangwa ta awan ta kapkappyan, a pagka-ma muy sangaw ya poray ku tekamuy. A maburungak tekamuy talo am madatangan ku sangaw ya magintaptapil, ikid na magimpaspassil, ikid na magporay, ikid na maginggum, ikid na magimpadpadulay, ikid na maginglibliblibak, ikid na magparayag, ikid na awemuy masinukud.

21 A maburungak para talo am mamatanak sangaw ta atubang na Namaratu gafu ta kadwan tekamuy. Te am awena para la nagbabawi na kadwan kiden tekamuy nga manguyoyung ta atawa na kadwan ikid na mangwa ta awan ta kapkappyan a pake madamdamak sangaw ta atubang na Namaratu ewan.

13

Ya Kapozyanan Na Tabarang Ni Pablu Tekid

1 A am dumatangak sangaw tekamuy, anna itta para la ya nakaliwat a mappya ta mapa-gang kid, ammi mappya ta itta sangaw ya duwa ono tallu na mangipasikkal ta liwat da, te yen haman ya uhohug na Namaratu ta lintig na en.

2 A ta mekaduwa en neangek tekamuy ta idi a dana tinabarangan ku ya nakaliwat kiden kontodu kadwan kiden naggagimung, a pidwan ku kid ha tabarangan ta ayanin ta suratin yan ta kuman na iyaken, te ya uhohug ken tekid a

"Am itta para la sangaw ya awan nagbabawi ta pagliwatan na ta datang ku tekamuy a awan sangaw ta malillikan ta pama-gang ku tekid," kunku paen.

3 A gafu ta ikayat muy pasikkalan am paguhohugan nak ni Hesus Kristu a maita muy sangaw ya pakapangwa na, te awena makafuy mangpa-gang tekamuy am awa masikan.

4 Te maski am kuman na makafuy ta nepasi na en a natolay na hala gafu ta pakapangwa na Namaratu tentu. A maski ikami,

kuman na makafuy kami hapa am itta kami
ta atubang muy, te parigan mi ya gagangay
ni Hesus, ammi itta hapa ya pakapangwa
mi nga mangpatunung tekamuy, te mesipat
kami ta pakapangwa na Namaratu gafu ta
nesipat kami ta katolay ni Hesus.
5 A kumanen bakkan mina ta iyak ya
paruban muy am awa bari muy hapa la,
petta maamu muy mina am kakurugan ya
pangurug muy. Pasikkalan muy mantu am
anu ya itta ta nonot muy, te am kakurugan
ya pangurug muy a awan hud i Hesus Kristu
tekamuy, intu la dulay am sinang mangu-
rug kam la.
6 A am pake magnonot kam a ikatalak ku
ta yen sangaw ya pakkamun muy ta bakkan
kami ta sinang turin ni Hesus.
7 A pakimallak ta kam ta Namaratu ewan
ta awemuy sangaw pidwan ya kuman na
kadulay muyen. Ammi awena ta ikami
mina ya madayawan gafu tekamuy, te
maski am aweda kami ikwenta ta turin
ni Hesus a ikayat mi la ta mappya ya
tarabakun muy.
8 Te maski am anu ya kakurugan a awena
haman mabalin ta ilemad mi, a mappya
mantu ta ibosag min.
9 Te maski am pahig na kadwan kiden ta
makafuy kami nga mangtabarang tekamuy
a matalak kami la basta masikan kam nga
mangidulot ta kappyanan. A yen ta pake
pakimallak ta kam, petta pakappyan muy
ya nonot muy.
10 A yen ta isurat ku yan ta kawan kin para
la tekamuy pettam sangaw am dumatan-
gak tekamuy a awek sangaw makaporay
tekamuy, te ya pakapangwakin nga neatad
na Namaratu teyak a bakkan ta iyen ya
pangkutkutet ku tekamuy am awa pang-
pasikan ku tekamuy.
11 A ya napozanin nga uhohug ku
tekamuy, kahkahulun, a Namaratu ya
makkamu tekamuy. Pakappyan muy ya
nonot muy a nonotan muy ya ngamin
tabarang kin tekamuy. Pagtatakdayan
muy ya nonot muy, petta mappya la ya
pagkakāhulun muy, a magyan tekamuy ya
Namaratu ewan nga mangidduk ikid na
mangatad ta kamappya na nonot muy.
12 Ipaita muy ya pagingid-idduk muy,
13 a makikumusta tekamuy ya ngamin
kiden mangurug ta agyan kin. Ampade ma-
pasinapan kam ta panguffun ni Afu Hesus
Kristu, ikid na pangidduk na Namaratu
ewan, ikid na pakikahulun na Kahalwa na
en.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Galasya Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya lugar na Galasya a pake alawa na lugar, a addu hapa ya ili na kiden. A ya ili kiden na Antiokya ta Pisidya, ikid na Ikoniya, ikid na Listra, ikid na Derbe, a yen kid na ili ya pinasyar nig Pablu ikid ni Barnabas ta gafu na pangipadangag da ta damag ni Afu Hesus. Am basam ya **Tarabaku Na Turin Kiden** ta kapitulo 13 ikid na 14 a yen ya pakabasam ta tarabaku nig Pablu ta isin kid na ili, ikid na pangigafgafu da ta iglesya ta tagtakday na ili.

A ta nepagtugut nig Pablu ta lugar na Galasya a awena la mabayag a itta ya kadwan kiden nga tumulyat ta gafan da nga mangituldu ta takwan na bida, yaga pinadpadulay da i Pablu en, te nebar da ta awena turin ni Hesus. A ta nepakadamag ni Pablu ta takwan na ya kurugan na netuldu na kiden a yen ta nagsurat tekid petta pake tabarangan na kid. Te ya tumulyat kiden ta gafan nig Pablu a mangurug kid kan hapa te Hesus, ammi gafu ta Hudyo kid a ipapilit da hapa ya dana en gagangay da nga magbanggit ikid na mangihangat ta kadwan kiden na kanan. A gafu ta Hentil kan ya taga Galasya kiden a makurang kan ya pangurug da am aweda hapa mabanggit. Ammi ta kuman na netuldu na Namaratu te Pablu a tulad ya netuldu na sakā Hudyo na kiden, a yen ya pake nepasikkal na hapa ta surat na in ta taga Galasya kiden.

1-5 A ya nagsuratin tekamuy a iyak, Pablo, nga turin ni Hesus Kristu ikid na Dama tamewan Namaratu. Ampade Namaratu ikid na Dafu tam Hesus Kristu ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la. Makikumusta hapa ya ngamin kidin kahulun ku sin nga mangurug.

A gafu ta uray na Namaratu a nesagapil ni Hesus ya bari na en tekitam petta mekerutan kitam nga megungay ta dulay kiden tarabaku na awan mangurug ta Namaratu. Te ya paglelehutin nga pagyanan tam ta ayanin a napannu garay ta tolay kiden nga awan makkamu ta mappya.

Ya Pangpaliwat Na Ta Taga Galasya Kiden

A awemuy mina pahig, kahkahulun, ta tolay ya nangidob teyak, te awan haman ta nangisaad ikid na nangidob teyak am bakkan la te Afu Hesus ikid na Dama tamewan Namaratu nga nangtolay tentu ta pasi na en.

6 A yen ta nagsuratak tekamuy te pake nakagtutak gafu ta pagsunsun muy, te awemuy para la nabayag mangurug a pagtalekudan muy haman ya nangikallaken tekamuy gafu ta damag ni Hesusen. Matalak kam paen ta damag na allak na en tekamuy, a ta ayanin a mangurug kanan ta takwan na damag nga awan negitta ta nepadangag mi en tekamuy.

7 A ta kuman na mariknak a itta de ya namopoyung tekamuy, te pagkilluyan da ya Damag ni Hesus Kristu.

8 Ammi maski am ikami mina ono anghel nga taga langit ya mangipadangag ta takwan tekamuy nga awan negitta ta nepadangag mi en tekamuy ta idi a mappya ta igaged na kami na Namaratu ewan.

9 A pake ipasikkal kun ha, te am angarigan ta itta mina ya mangipadangag tekamuy ta takwan na damag nga awan negitta ta kinurug muyen ta idi a Dyos sangaw ya mangpa-gang tentu.

Ya Nagafun Na Nepadangag Ni Pablu

10 "**A anu haman ta kumanin ya uhohugan ni Pablu en**," kummuy de? A onay, te petta awemuy mina kurugan ya ibar na tumulyat kiden ta gafan ken tekamuy, te ibar da kan ta intu la ipadangag ku ya makamamallak ta tolay a bakkan ta Namaratu ewan. Ammi am kakurugan mina ta kunna ten a awek mina negitta ta daddoban ni Hesusen, anna awek mina nebar ta ayanin ta igaged na Namaratu ya mangipadangag ta takwan na damag nga awan negitta ta ipadangag ku.

11 Ammi ya pake ipasikkal ku tekamuy, kahkahulun, a ya damag ni Hesus nga nepadangag ku tekamuy a bakkan haman ta nonot na tolay ya nagafun na,

12 te bakkan ta tolay ya nakadangagan ku, a bakkan hapa ta tolay ya nangituldu teyak, te yen haman ya nepakkamu ni Hesusen teyak.

13-14 A dana amu muy haman ya gagangay ken ta idi teyaken para la dimmagdag ta relisyon na Hudyo kiden, te pake inabak ku ya addu na sakā Hudyok kiden ta relisyon mi, a pake masikanak dimmagdag ta netuldu na dadagkal mi kiden. A yen ta masikanak hapa nakitapil ikid na nangpazigat ta iglesya na Namaratu, petta maperdi mina.

15 Ammi gafu ta dana pinili nak na Namaratu ewan ta kawan ken para la, a nekallak nak hapa,

16 te nepakkamu na ya Anak na en Hesus teyak petta kurugan ku, a pinatudunan nak nga ange mangipadangag ta agyan na Hentil kiden. A maski am nepaita na Namaratu ta killu ya pangurug ku tentu ta idi a awek nagapag ta nangituldu teyak,

17 anna awek umange nakibibida ta turin
kiden ta ili na Herusalem nga imunnan
nesaad ammi teyak, awa iyak hapa la ya
immange ta kalafukanen ta iten Arabya,
petta iyak hapa la ya makanonot ta ituldu
na Namaratu teyak. A sangaw nagtoli yak
ha ta ili na Damasku.

Ya Testimonyo Ni Pablu

18 A ta kabalinan na tallu darun a
umange yak ha ta ili na Herusalem petta
magkaaamu kami ni Pedru, a nagyanak
tentu addet ta mafulu lima na araw.
19 A awek naita ya kadwan kiden turin
fwera la te Santiago nga kabagis na Dafu
tamen Hesus.
20 A pagasingan la ta Dyos am awena
kustu na nesurat kin ta isin tekamuy.
21 A ta nekabalin na kumanen a umange
yak hapa ta iten Siriya ikid na Silisya.
22 Ammi ya kahulun tam kiden nga taga
Hudeya nga mangurug te Hesus a awedak
para la amu, te awedak para la naita.
23 Ammi nadamag da la ta mangurug na
hapa ya nakitapil tekid ta idi, anna ipadan-
gag nan hapa ya damag ni Hesus nga pinad-
padulay na ta idi.
24 A dinayawan da hapa ya Namaratu
ewan gafu teyak.

2

Ya Neange Ni Pablu Ta Ili Na Herusalem

1 A ta nepagpasa na mafulu appat na
darun a umange yak ha ta ili na Herusalem,
ammi hinulun nak ni Barnabas, a inalap ku
hapa i Tito ta kahulun mi.
2 A umange yak ta atubang na turin
kiden ikid na kalalaklakayan kiden gafu
ta nepaita na Namaratu teyak. A pake
nepasikkal ku tekid ya damag ni Hesus nga
nepadangag ku ta Hentil kiden, petta dam-
agan ku tekid am anu ya uray da, te awek
ikayat ta kenga ya nagbannagan ken ikid na
pagbannagan ken para la.
3 A mappya hapa, te matalak kid teyak. A
dana amu da hapa ta Hentil i Tito en nga
nehulun teyak, ammi maski kunna ten a
aweda haman nepapilit ta mabanggit mina.
4 A yen hapa ya ikayat mi dangagan
tekid, te ta idi a itta ya umange nakigimung
tekami nga ape pumarig tekami, petta
pang-itan da tekami am magpabanggit
kami ta Hentil kiden nga mangurug. A
gafu ta mangurug kamin te Hesus a nebar
da haman ta makurang ya pangurug mi
gafu ta awemin dagdagan ya lintigen nga
netuldu ni Moses ta kuman na ikid. A yen
ta kinasaba da kamin petta pagtagabun da
kami ha ta lintigen.
5 Ammi maski kunna ten a awemi pulus
timuluk tekid, pettam kumanen a awan ta
mekihkihu ta damag ni Hesus nga ipadan-
gag mi ikid na isirak mi tekamuy.

Ya Pagkakattway Na Turin Kiden

6 A maski am anu ya kalalaki na sakā
turin ku kiden nga magtaron ta iglesya ta
ili na Herusalem, a awan bale teyak am anu
ya kasasaad da, te awan haman ta idaduma
na Namaratu tekami. A maski am ikid ya
dayawan na kadwan kiden a awan haman
ta neatad da teyak petta daggan da mina ya
amuk ikid na itulduk,
7 te naawatan da ta iyak ya nesaad na Na-
maratu ta ange mangipadangag ta damag
ni Hesus ta Hentil kiden, a kumanen hapa
te Pedru ta Hudyo kiden.
8 Te ya nanguffun te Pedru ta pangi-
padangag na ta Hudyo kiden a intu hala ya
nanguffun teyak gafu ta Hentil kiden.
9 A gafu ta naita da ya panguffun na Na-
maratu teyak, a ya uhohug nig Pedru ikid
ni Santiago, ikid ni Hwan teyak, te ikid ya
kuman na makkamu, a

"Mappya mantu ta ikamuy ni Barn-
abas ya mangipadangag ta Hentil kiden,
a ikami ya umange ta Hudyo kiden,"
kunda,

a nagaalimano kamin hapa, petta
mepasikkal ya pagkaap-appya mi.

10 "A nonotan muy hapa ya pobre kiden
nga mangurug ta isin Herusalem, te uffu-
nan muy kid," kunda hapa.

A "**On,**" kunku hapa, te yen haman ya dana
nonot ku.

Ya Pangihuya Ni Pablu Te Pedru

11-12 Ammi sangaw ta medyo nabayag a
umange hapa i Pedru nagpasyar tekami ta
ili na Antiyoka. A mappya bit, te nakik-
ihkihu hapa ta Hentil kiden, a nakikkanan
bit hapa tekid. Ammi ta datang na kadwan
kiden Hudyo nga dinob ni Santiago, a naki-
gungay haman i Pedru, a awenan abikanān
ya Hentil kiden, te alikin na ya paglibak na
sakā Hudyo na kiden nga awan nakikihu ta
awan kiden nabanggit. A gafu ta madi ya
tinarabaku na en a nagsasitangan ku hapa
ta atubang na,
13 te yaga dumagdag hapa tentu ya kad-
wan kiden Hudyo, a yen ta nehulun hapa i
Barnabas tekid.
14 A teyaken nakaita ta nedaduma da ya
kadwan kiden mangurug a nagsasitangan
ku i Pedru ta atubang na kadwan kiden,
petta madangag da hapa, te kuman na nele-
mad na haman ya ituldu na damag ni Hesus
tekitam. A ya uhohug ku tentu a

"Maski am Hudyo ka, Pedru, agu ta nag-
talekudam paen ya relisyon na Hudyo
kiden gafu ta mangurug kan te Hesus?
A anu kawagan na mantu ta ipersam na
ya nagtalekudamen ta Hentil kiden, te

awem kid na pakipulpulapulan gafu ta
aweda hapa mabanggit?" kunku tentu.

Ya Gafu Na Katunung Tam

15-16 A yen mina ya pake nonotan muy,
te ikami Hudyo a dana amu mi ya lintig
na Namaratu addet ta kaabbing mi, te
bakkan kami ta kuman na Hentil kiden
nga awan makkamu ta lintig na en. Ammi
maski kunna ten a amu min ta bakkan ta
tarabakun tam ya ikwenta na Namaratu
ta katunung tam, te intu la ikwenta na ya
pangikatalak tam tentu. A yen mantu la
ya ikatalak mi ya nepangikaru ni Hesus ta
liwat mi, petta ikwenta na ta matunung
kami, te bakkan haman ta pangidulot tam
ta lintig na en ya mangatad ta katunung
tam.
17 A gafu ta ikayat mi mangurug te Hesus
petta matunung kami ta pakaitan na Nama-
ratu a dana nebosag mi ta nakaliwat kamin
hapa nga megitta ta Hentil kiden. Ammi
nagbalin kami hud ta makaliwat gafu ta
pangurug mi te Hesus? Bakkan ta kunna
ten.
18 Ammi am angarigan ta tolin ku ha ya
lintig na Namaratu nga nagtalekudan ku ta
idi petta yen ya ikatalak ku ta mangatad
ta katunung ku a makaliwatak ha ta Na-
maratu ta netuldu na en nga mangatad ta
katunung ku.
19 A yen ta kuman na nasi yak na ta lintig
na en petta matolayak ta kuman na netuldu
na Namaratu teyak. Te ya lintig na en hapa
la ya pakkamun ku ta awan ta mabalin ku
ta ibar na en am bakkan ta Namaratu ewan
hapa la ya manguffun teyak.
20 A gafu ta nesipatak ta pasi ni Hesusen
ta nekelansa na en ta krus a ya katolay kin a
bakkan mantu ta tolay, te i Hesus ya nagto-
lay teyak. A ya angat kun ta ayanin a angat
ku gafu ta pangikatalak ku ta Anak na Na-
maratu nga mangidduk teyak, te nesagapil
na ya bari na en teyak petta melillikak ta
pama-gang na Namaratu ta ngamin kiden
nagliwat.
21 A awek mantu ilemad ya kallak na
Namaratu teyak, te am angarigan ta matu-
nung mina ya tolay ta pangitan na Nama-
ratu gafu ta pangidulot na ta lintig na en a
kenga mantu ya nepasi ni Hesus, a kuman
na awan ta serbi na.

3

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Taga Galasya Kiden

1 Ammi ikamuy taga Galasya a kuman
na awan ta nonot muy, te maski am pake
nepasikkal ku ya pasi ni Hesus tekamuy nga
nangikaru ta liwat tam kiden a nepalubus
muy haman ta itta ya nangayayyaw teka-
muy, te pahig muy na ta matunung kam ta
pakaitan na Namaratu gafu ta pangidulot
muy ta lintig na magpabanggit.
2 A itta mantu ya pohut ku tekamuy, te
tekamuyen nangurug te Hesus a itta hud
ya tinarabaku muy petta mapasinapān kam
ta Kahalwa na Namaratu? A nagdulot hud
ya Kahalwa na en tekamuy gafu ta nedulot
muy ya lintig na en? Awa intu la nangidu-
lotan na tekamuy ya pangikatalak muy ta
damag ni Hesus nga nepadangag mi teka-
muy.
3 A itan muy mantu ya kawan na nonot
muy, te nekatalak muy biten ya Kahalwa
na Namaratu ta gafu na pangurug muy,
ammi ta ayanin a pahig muy haman ta itta
ya sikan muy nga mangidulot ta uray muy
hapa la.
4 A bakkan la ta ye-yen ya pakaitan ta
kawan na nonot muy, te nonotan muy para
ya ngamin naattaman muy ta idi ta naki-
tapil kiden tekamuy gafu ta pangikatalak
muy te Hesus, ammi ta ayanin a kuman
na awan ta serbi na pagattam muyen, te
pumahig kanan haman ta nakitapil kiden
tekamuy ta idi. Ammi mabalin hud ta awan
ta serbi na pagattam muyen?
5 A intu mina pagnonotan muy ya kad-
wan kiden kahulun muy nga itta ya paka-
pangwa da, te bakkan ta pangidulot da ta
lintigen ya nepangatad na Namaratu ta Ka-
halwa na tekid petta itta ya pakapangwa da,
te intu la ya nangatadan na ya pangikatalak
da ta damag ni Hesus.

Ya Keangarigan Ni Abraham

6 A mappya ta nonotan muy hapa ya
kasasaad ni mina Abrahamen, te ya uhohug
na suraten gafu tentu a intu yan:
"**Kinurug ni Abraham ya nebar na Na-
maratu tentu a yen ta nekwenta
na Namaratu ta matunung i Abra-
hamen,**" kunna.
7 A maski am inya mantu ya mangikatalak
ta nekari na Namaratu ewan a yen hapa ya
ikwenta na ta matunung ta kuman ni mina
Abrahamen.
8 A ya uhohug na Namaratu te mina Abra-
ham a
"**Gafu ta iko, Abraham, a pake magasat
hapa sangaw ya ngamin tolay ta
ngamin kiden lugar,**" kunna.
A ta nepaguhohug na Namaratu ta isin
te mina Abrahamen a intu netuldu na ya
damag ni Hesus ta kawan na en para la, a
nepesurat na hapa petta dana mepasikkal
ya uray na en gafu ta Hentil kiden, te dana
negakkad na ta isipat na kid hapa te mina
Abrahamen am parigan da hapa ya pangu-
rug na.
9 A maski am inya mantu ya mangidulot
ta pangurug na ikid na pangikatalak na ta
allak na Namaratu a yen hapa ya mesipat

ta bendisyon na Namaratu nga nekari na te
mina Abrahamen gafu ta pangurug na en
hapa.

Ya Mapa-gang Gafu Ta Lintigen

10 Ammi ya awanen mangidulot ta
pangikatalak na ta allak na Namaratu gafu
ta intu ikatalak na ya pangidulot na ta lintig
na en a yen sangaw ya mapa-gang gafu ta
awena sa idulot ya ikatalak na en. Te ya
takday para uhohug ta lebru na lintigen a
"**Mapa-gang sangaw ya ngamin tolay nga
awan mangidulot ta ngamin ki-
den nesurat ta lebru na lintigen,**"
kunna.
11 A kakurugan mantu ta awan ta matunung
ta pakaitan na Namaratu gafu ta pangidulot
na ta lintig na en, te ya uhohug ni mina
Habakuk nga aglavun na Namaratu a
"**Ya mangikatalak ta allak na Namaratu
tentu a yen ya ikwenta na ta matu-
nung, a matolay hapa sangaw nga
magnayun,**" kunna.
12 A ya usut mangidulot ta lintig na en
petta matunung a awan ta ikatalak na am
awa agangwa na la. Ammi nonotan na
mina ya takday uhohug na en nga,
"**Idulot muy la ya ngamin lintig ku nga
neatad ku tekamuy, a matolay
kam sangaw,**" kunna.
13 Ammi gafu ta sa nagliwat kitam haman ta
lintig na en a yen ta itta ya pangtaguhalin na
tekitam. Ammi yen ta sinaka na kitam hapa
ni Hesusen, te intu ya netali tekitam nga
tinaguhali na Namaratu tentu en nagappa
ta kayu en, te yen hapa ya uhohug na takday
surat,
"**Am itta ya nebesin ta kayu a yen ya
pakaitan ta nagtalekudan na Na-
maratu,**" kunna.
14-17 A pake nonotan muy,* kahkahulun,
am inya ya sakā nesipat na Namaratu ta
nepangikari na te Abrahamen, te "**Iko ikid
na simsimam,**" kunna. A awena mantu
sakā nesipat ya ngamin kiden simsima na
am awa tatakday la. A awan ta takwan na
ikayat na uhohugan am bakkan te Hesus
Kristu. A yen ta immange i Hesus petta
metali tekitam ngamin, petta mesipat hapa
ya Hentil kiden ta allak na Namaratu nga
nekari na te mina Abrahamen, pettam ku-
manen hapa a pasinapān na kid ta Kahalwa
na en gafu ta pangikatalak da te Hesus.

A ya pake ipasikkal ku ta isin a ya tulag
na Namaratu te mina Abrahamen a yen
ya napolu ammi ta nepangatad na ta lintig
na en ta simsima kiden ni Abraham, te
nagpasa ya appatagatut tallufulu na darun.
Ammi maski napozan ya lintig na en a
bakkan ta yen ya tali na tulag na en te Abra-
ham, te masmasikan ya tulag na en, te dana
nepagasingan na haman. Am angarigan ta
ikitam tolay ya mamadday ta tulag ikid na
nabalin na naperman ya tulag tam a awena
sangaw mabalin ta mauli. A kumanen hapa
ta tulag na Namaratu te mina Abrahamen,
te awena mabalin ta maazi.
18 A gagangay hapa ta kunna ten ya in-
ingwa na Namaratu, te ya nekari na te mina
Abrahamen ikid na simsima na kiden a al-
lak na la tekid, te awena para la nebar ya
lintig na en. A am angarigan ta isipat na
kitam mina ta nekari na en te mina Abra-
hamen gafu ta nedulot tam ya lintig na en
a bakkan mantu ta allak ya gafu na am awa
pangidulot tam hud la ta lintig na en.

Ya Serbi Na Lintigen

19 Anu kawagan na mantu ta nedagga na
Namaratu ya lintig na en? Anu hud ya serbi
na? A yen ta nedagga na petta itta ya mangi-
pasikkal ta liwat na tolay kiden. Ammi ape
netunglak addet la ta neaange na kinan na
en simsima ni mina Abrahamen, te intu
ya pake nangidulot ta nekari na Namaratu
te Abraham. A pake naturturay para ya
nekari na Namaratu te Abraham ammi ta
lintig na en, te ta nepanggawat na tolay
kiden ta lintig na en a bakkan haman ta Na-
maratu ya nangigawat awa dinob na hud la
ya anghel na kiden, a ikid ya nangigawat te
Moses kapye na kid netuldu ta tolay kiden.
20 Ammi ya nekari na Namaratu te Abra-
ham a awan ta takwan na nangiuhohug
tentu am bakkan ta Namaratu ewan hapa
la.
21 A anu mantu ya maawatan tam ta lintig
na en? Kuman na ikatupag na de ya nekari
na en te mina Abraham? Bakkan ta kunna
ten, ammi magduma ya pagserbi da. Te
am angarigan ta neatad na ya lintig nga
mangtolay mina tekitam a mabalin mantu
ta matunung kitam tentu gafu ta pangidulot
tam ta lintigen.
22 Ammi bakkan haman ta kunna ten,
te ya lintig na en ya mangibar ta liwat
tam, petta mangurug kitam te Hesusen nga
mangikerutan tekitam, pettam kumanen a
mesipat kitam hapa ta nekari na Namaratu
te mina Abrahamen.
23 Ammi ta awena en para la neaange
ni Hesusen a awan haman ta amu na to-
lay kiden ta kurugan da am bakkan la ta
lintigen. A kuman na negalut kid mantu ta
lintigen addet ta itta ya mangituldu tekid,
petta mangurug kid te Hesus.
24 A ya lintigen mantu ya manggamma
tekid ta kuman na mangtaronen ta abbing,
te taronan na kid addet ta ketta sangaw

* **3:14-17** Nauli ya katunud na bersikulo kiden ta isin petta matarus ya bida. A kunna sin ya katunud da: 16, 14, 17, 15.

ni Hesusen, te am mangurug kid tentu a
ikwenta na Namaratu ta matunung kid na.
25 A gafu ta mangurug kitanan tentu a
awetanan masapul ya manggamma teki-
tam.
26 A ta ayanin a ānāk kanan na Namaratu
nga negitta tentu gafu ta pangikatalak muy
te Hesus.
27 Te tekamuyen nagzigut gafu ta
pangikatalak muy tentu a kuman na
nabariwasin kam ta nonot ni Hesus.
28 A ta kuman na pangitan na Namaratu
tekamuy a awan ta nagdaduman muy, te
bakkan kanan ta Hudyo ikid na Hentil, ikid
na lalaki ikid na babbay, ikid na tagabu
ikid na magpatagabu, te sa naggagitta kam
haman gafu te Hesus.
29 A gafu ta nedagga kanan te Hesus a
mekwenta kanan hapa ta simsima ni mina
Abrahamen, a kwa muy hapa ya ngamin na
nekari na Namaratu tentu.

4

Ya Kasasaad Na Awan Para La Makkamu Te Hesus

1 A pake bidan ku para ya keangarigan
na abbing nga taronan na mangtaronen,
te am angarigan ta itta ya isirak na dama
na abbingen tentu a awena bit ibbalan na
abbingen ta kaabbing na para la. A maski
am kwa na ya ngamin kiden isirak na dama
na en tentu a negitta bit la ta tagabu en nga
awan ta kwa na,
2 te takwan bit la ya makkamu magtaron
tentu ikid na kwa na kiden addet ta arawen
nga nebar na dama na en.
3 A kumanen hapa tekami nga Hudyo ta
idi ta awemi en para la pakkamu ta kustu,
te ya lintig na Namaratu nga nesirak na
dadagkal mi kiden tekami a yen ya kuman
na nagturay tekami ta idi.
4 Ammi ta pakadatang na arawen nga
nebar na Namaratu a yen ya nepangidob
na ta Anak na en Hesus, ammi neanak hala
na tolay. A sa nedulot na hapa ya ngamin
nebar na Namaratu ta lintig na en,
5 petta ipasikkal na ta intu ya makabalin
nga mangsaka ta tolay kiden nga iturayan
na lintigen, pettam kumanen a alapan na
kami hapa na Namaratu ewan ta pake ānāk
na.
6 A gafu ta nesipat na kam hapa nga
Hentil a amu muy ta anak na kanan gafu
ta pagyanan na kam na Kahalwa na en
nga nagyan ta Anak na en Hesus, a yen
ta "**Amang Namaratu** ", kuntam hapa ta
pakimallak tam tentu.
7 A gafu ta allak na Namaratu tekitam a
bakkan kitanan mantu ta kuman na tagabu
nga iturayan na lintigen, te pake ānāk na
kitam na Namaratu ewan, a gafu ta anak na
kitam a isipat na kitam hapa ta ngamin kwa
na.
8 A ya kasasaad muy ta idi ta awemuyen
para la pakkamu ta Namaratu a kuman na
nakitagabu kam ta magdaduma na paki-
mallakan nga bakkan ta Dyos.
9 Ammi ta ayanin gafu ta amu muy na
ya Namaratu nga nakipakkamu tekamuy a
anu kawagan na ta ikayat muy magtoli ta
nagtalekudan muyen? Te kuman na ikayat
muy ha patagabu ta makafuy ikid na awan
makauffun tekamuy.
10 A gafu ta magtalaw kam para la ta
lintigen nga nagtalekudan muy a ngilinan
muy haman ya kadwan kiden araw, ikid na
hulan, ikid na darun, ikid na magdaduma
na pyesta.
11 A yen ta nagburungak na tekamuy te
kuman na kenga de ya pagbannag ken teka-
muy.

Ya Kapopoyung Ni Pablu Ta Taga Galasya Kiden

12 A yen ta pake ipasikkal ku tekamuy,
kahkahulun, ta parigan dak mina ta ayanin,
te nagbalinak hapa ta kuman na ikamuy
Hentil, te nagtalekudan kun haman ya
gagangay na sakā Hudyok kiden petta man-
gurugak te Afu Hesus.
13 A teyaken nangipadangag ta damag na
en ta neangeken tekamuy a mappya haman
ya nepagpadulot muyen teyak, te amu muy
ta umange yak ta agyan muy gafu ta takit na
barikin.
14 A nazigatan kam hapa gafu ta takit ken,
ammi maski kunna ten a awedak haman
nedadula, ikid na awedak nagtalekudan, te
pinagdulot dak ta kuman na anghelak na
Namaratu ewan, ta kuman na pagpadulot
muy mina te Hesusen.
15 A pake matalak kam paen teyak, te
magge kilotan muy ya mata muy kiden ta
talak muy teyak, petta iatad muy kid mina
teyak. A anu hud mantu ya liwat ku ta
nagdulay na ya nonot muy teyak?
16 Pinagbalin dak de ta ikatupag muy gafu
ta nabidak ya kustu tekamuy?
17 Ammi ya mangayayyaw kiden nga
magpakolang tekamuy a dulay ya pag-
pakolang da, te ikayat da ta makigungay
kam tekami, petta ikid hapa la ya pakolan-
gan muy.
18 A mappya hapa ta itta ya magpakolang
tekamuy am mappya la ya pagpakolang da
ta kuman na iyaken ta kettaken tekamuy.
19 Ammi gafu ta nagsunsun kam, anak ku,
a mazigatanak ha ta kuman na maganak,
te kuman na pidwan ku ha ya tarabakuken
tekamuy, petta pake kustu mina ya pan-
gurug muy te Hesusen nga mangikerutan
tekamuy.

20 Ampade itta yak mina tekamuy ta
ayanin petta sang malapat mina ya paguho-
hug ku tekamuy, te magburungak gafu ta
kapopoyung na nonot ku tekamuy.

Ya Keangarigan Na Duwa Kiden Babbay

21 A itta para ya damagan ku tekamuy, te
am ikayat muy ha megalut ta lintigen a amu
muy hud am anu sangaw ya kasasaad muy?
22 Intu mina pagnonotan muy ya duwa ki-
den anak ni mina Abrahamen nga binida ni
Moses ta surat na en. Te ya takday a kuman
na tagabu, te anak haman na tagabu na en,
ammi ya takdayen a bakkan ta tagabu, te
anak na pake atawa na en Sara.
23 A ya anak na tagabu na en a neanak
hala ta kuman na gagangayen meanak.
Ammi ya anak na pake atawa na en a intu
hala ya neanak gafu ta nekari na Namaratu
tekid, a awan mina yen am bakkan ta uray
na Namaratu ewan.
24-25 Ammi ya bida na duwa kiden babbay
nga naganak a maumag hapa ya ikayat na
uhohugan, te ikid hala ya kuman na kean-
garigan na duwa kiden tulag na Namaratu
ta tolay. Te ya babbayen nagtagabu nga
nagngagan te Hagar a intu hala ya keangari-
gan na lintig na en nga neatad na ta Istralita
kiden ta agyan na Bagetayen Sinay ta iten
Arabya, te ya babbayen ikid na lintigen a
kuman na naggitta kid naganak ta tagabu.

A ya tolay kiden taga Herusalem nga du-
magdag para la ta lintigen a ikid ya ku-
man na anak ni Hagar, te naggitta kid mag-
tagabu.
26 Ammi ikitam nga mangurug te Afu
Hesus a bakkan kitam ta tagabu, te kuman
na anak kitam ni mina Sara en nga pake
atawa ni Abraham. A yen ta awetam pari-
gan ya tolay kiden nga taga ili na Herusalem
ta lutakin, te ya ili na Herusalem ta langite-
wan ya kakurugan na lugar tam.
27 A ya linavun ni mina Isayasen ta surat
na en a ad-addu sangaw ya anak na ili en ta
langit ammi ta ili ta lutakin, te ya uhohug na
en a

"**Magayayat kan, iko nga awan
nakaanak,
a pake gimihawa ka,
te maski nabaybay-an ka a ad-addu san-
gaw ya anak mu nga iatad na Na-
maratu
ammi ta anak na gagangayen maga-
nak nga seatawa,**" kunna.

28-29 A ikitam, kahkahulun, nga mangu-
rug te Hesus, a naggitta kitam te mina
Isaken nga neanak ni mina Sara en, te sa
nagbalin kitam ta ānāk kiden ni mina Abra-
hamen gafu ta nekari na Namaratu tentu.
Ammi intu para nonotan muy ya kasasaad
na duwa kiden anak ni Abraham ta idi,
te ya neanaken ta kuman na gagangayen
meanak a tinapil na i Isaken nga neanak ta
pakapangwa na Kahalwa na Namaratu. A
kumanen hapa tekitam ta ayanin, te tapilan
na kitam hapa na dumagdag kiden ta linti-
gen.
30 Ammi awetam mina burungan yen, te
ya nesurat ta dan na tulag a

"**Patugutam la ya tagabu ina ikid na
anak na, te awena mabalin ta
mesipat ya anak na tagabu ta ke-
sipatan na anak na awan mag-
tagabu,**" kunna.

31 A yen mantu ya ibar ku tekamuy,
kahkahulun, petta maawatan muy mina ya
kasasaad muy. Te ikitam nga mangurug te
Afu Hesus a awetanan negalut ta lintigen ta
kuman na ānāk kiden na tagabu. Te bakkan
haman ta ānāk na tagabu ya mesipat ta
nekari na Namaratu te mina Abraham am
awa anak na awanen magtagabu.

5

*Awetam Timuluk Ta Magpatagabu Teki-
tam*

1 A awetanan mantu megalut ta lintigen,
te inubadan na kitam ni Afu Hesus. A gafu
ta naubadan kitam a awetam hapa timu-
luk ta magpatagabu kiden mina tekitam,
te magintak kitam hud la ta nakaubadan
tamen.
2 A pake nonotan muy ya ibar kin
tekamuy: te am pabanggitan muy ya
bari muy gafu ta yen ya ikatalak muy ta
mangikerutan tekamuy a awan mantu ta
pakesipatan muy te Hesus.
3 A pake ipasikkal ku para tekamuy ta
am itta tekamuy ya pabanggit gafu ta yen
ya ikatalak da nga mangikerutan tekid a
mappya mantu ta sa idulot da ya ngamin
nesurat ni mina Moses ta lintigen.
4 Te am pahig da ta matunung kid sangaw
ta pangitan na Namaratu gafu ta pangidulot
da ta lintig na en a nakigungay kid na mantu
te Hesusen nga Mangikerutan, te awedan
ikatalak ya allak na Namaratu tekitam.
5 Ammi ikitam nga mangikatalak ta pan-
guffun na Kahalwa na Namaratu tekitam a
itta ya ikatalak tam ta matunung kitam ta
pangitan na Namaratu gafu ta pangikatalak
tam te Hesus.
6 Te am nedagga kitanan te Hesus a awan
bale am nabanggit kitanan hapa ono am
awetam nabanggit, te intu la ikayat na Na-
maratu ta ipasikkal tam ya pangurug tam
gafu ta pangidduk tam tentu.
7 A mappya haman ya pangurug muy
ta idi, ammi anu haman ta netuluk muy
ya manabtabang tekamuy petta awemuy
ikatalak ya kakurugan nga netuldu mi teka-
muy?

8 Te ya ipapilit na manabtabang kiden
tekamuy a bakkan haman ta Namaratu ya
nagafun na, te takwan haman ya nangaya-
gan na tekamuy.
9 A am ituluk muy ya mangituldu ta killu
tekamuy a pake sumaned sangaw ya ituldu
da ta ngamin kiden tekamuy.
10 Ammi maski am kunna ten ya uho-
hugan ku tekamuy a ikatalak ku la ta
pagnonotan na kam ni Afu Hesus petta
megitta ya nonot muy ta kuman na nonot
ku. A maski am inya ya manabtabang
ta pangikatalak muy te Hesus a Namaratu
sangaw ya makkamu mangpa-gang tentu.
11 A pahig de na kadwan kidina ta iyak
para la ya takday nga mangipasikkal ta ma-
banggit mina ya tolay. Ammi am kakuru-
gan mina ta kunna ten a anu kawagan na
mantu ta tapilan nak para na sakā Hudyok
kiden nga magpabanggit ta tolay? Te am
ipadangag ku mina ta mekerutan ya tolay
gafu ta kabanggit na en a awedak na mina
tapilan. Ammi yen ta ikatupag dak la gafu
ta intu la ipadangag ku ya nepangikaru ni
Hesus ta liwat tam kiden tentu en nagappa
ta krus.
12 Ammi ya ikayat kin mina ta magpa-
banggit kiden nga mamopoyung tekamuy a
kaponan da mina ya bari da te ikaykayat da
ta nagalgal ya bari da.

Naubadan Kitam Petta Magserbi Kitam Ta Kappyanan

13 Ammi tekamuy, kahkahulun, a in-
alap na kam na Namaratu ewan petta
maubadan kam ta nakegalutan muyen.
Ammi maski am naubadan kanan a bakkan
mina ta yen ya pambar muy petta intu
tarabakun muy ya angzen ta awa ikayat
na bari muy, te mappya ta magintagtagabu
kam la ta pagkaid-idduk muy.
14 Te ya uhohug na Namaratu ta lebru na
en a
"**Iddukam ya kagittam tolay ta kuman
na pangidduk mu ta barim,**"
kunna.
A am tarabakun muy mantu ya kuman na
inuhohug na in ta isin a mekwenta ta kinu-
rug muy ya ngamin lintig na.
15 Ammi am idulot muy la ya magtatapil,
ikid na gindukdukmar, a itan muy sangaw
awa maperdi sangaw ya pakikahulun muy
te Afu Hesus.

Ya Gagangayen Nonot Tam Ikid Na Ka-halwa Na Namaratu

16 Mappya mantu, kahkahulun, ta
petuldu kam ta Kahalwa na Namaratu nga
magyan tekamuy, petta awemuy sangaw
karagatan ya inaman na bari muy.
17 Te ya inaman na bari tam tam a tabta-
bangan na ya ikayat na Kahalwa na Na-
maratu, a ya ikayat na Kahalwa na en a
tabtabangan na hapa ya inaman na bari
tam, petta awetam idulot ya gagangayen
tarabakun tam. Te ya bari tam kidin ikid na
Kahalwa na Namaratu a magkakatkatupag
kid.
18 A gafu ta ittan ya Kahalwa na Nama-
ratu tekamuy nga mangituldu ta mappya a
awan mantu ta serbi na lintigen tekamuy,
te awan haman ta panguffun na.
19 Ammi am tumuluk kam ta bari muy
nga iminam ta awan ta kapkappyan a intu
sangaw tarabakun muy ya mangadallaw,
ikid na magnonot ta dupal na nonot, ikid na
magatattug,
20 ikid na mangiatang ta sinang dyos, ikid
na maganitu, ikid na mangikatupag, ikid
na makitapil, ikid na mangahugu, ikid na
mafulotan magporay, ikid na maginggum,
ikid na makikattway,
21 ikid na makipassil, ikid na magillaw,
ikid na mafulotan magragsak, ikid na kad-
wan para na kumanin. A pake itabarang
ku tekamuy ta kuman na nabidak tekamuy
ta idi ta am itta ya mangwa ta kumanin
kid na tarabaku a aweda sangaw mesipat ta
pangikerutan na Namaratu.
22 Ammi am kurugan muy ya Kahalwa na
Namaratu nga magyan ta bari muy a map-
pya sangaw ya patarabaku na tekamuy,
petta intu la tarabakun muy ya mangidduk,
ikid na matalak, ikid na makikappya, ikid
na magattam, ikid na mangikallak, ikid na
mangatad.
23 A uffunan na kam hapa petta mekata-
lak kam, ikid na masippat kam, a petta
iguwad muy hapa ya bari muy ikid na nonot
muy. A am yen kid na tarabaku ya pakkwa
na tekamuy a anu hud para ya serbi na
lintigen tekamuy, te awan haman ta lintig
nga mangihangat ta isin kid na tarabaku.
24 Te ya ngamin kiden tolay nga nedagga
te Afu Hesus a nesipat dan hapa ya bari da
kiden da ta nagappan ni Hesusen, kontodu
ngamin kiden pinassilan da.
25 A gafu ta ittan tekitam ya Kahalwa na
Namaratu nga mangtolay ta kahalwa tam a
mappya ta sigida parigan tam ya ituldu na
tekitam.
26 A awetam hapa magparayag, te awan
sangaw ta iatad na am awa pakidibati tam,
ikid na pagimpaspassil tam.

6

Ya Pagpatunung Tam Ta Bari Tam Ikid Na Kahulun Tam

1-2 A maski am anu ya problema muy
ikid na zigat muy, kahkahulun, a mappya
ta magkauf-uffun kam, petta medulot muy
ya lintig ni Hesusen, te "**Magkaid-idduk
kam,**" kunna. A am angarigan ta itta ya
meddatangan muy nga magliwat, a ikamuy

nga napasinapān ta Kahalwa na Namaratu
ya ange mina mangtabarang tentu. Ammi
mappya ta malapat ya pangtabarang muy
tentu, te am awemuy hapa nonotan ya bari
muy a mabalin ta masanat kam hapa magli-
wat.
3 Te am pahig tam ta malalaki ya amu
tam ta awan haman ta kalalaki tam a
ayayyawan tam hala ya bari tam.
4 A mappya ta paruban na tagtakday teki-
tam ya tarabaku tam am kagitta na pakkwa
na Namaratu tekitam. Ammi awetam mina
kagittan ya bari tam ta bari na kadwan
petta amu tam ya kappyanan, te yen ya
gafu na magparayag. Ammi am megitta
ya tarabaku tam ta pakkwa na Namaratu
tekitam, a yen sangaw ya mangatad ta talak
na nonot tam.
5 Te am anu ya patarabaku na Nama-
ratu ta tagtakday tekitam a yen mina ya
tarabakun tam.
6 A ikamuy hapa nga metuldu ta uhohug
na Namaratu a mappya ta isipat muy hapa
ya mangituldu tekamuy ta magserbi teka-
muy.
7 A awemuy pahig ta maayayyaw muy ya
Namaratu, te maski am anu ya imula na
tolay a kumanen hala sangaw ya apitan na.
8 A am intu la imula tam ya inaman na
bari tam a awan mantu sangaw ta takwan
na maapit tam am awa pasi tam nga mag-
nayun. Ammi am intu imula tam ya ikayat
na Kahalwa na Namaratu tekitam a intu
sangaw maapit tam ya magnayun na angat
gafu ta Kahalwa na en nga magyan tekitam.
9 A mappya mantu ta awemuy mahu-
lat mangipaita ta mappya, te am awemuy
magkafuy a itta hala sangaw ya apit muy
nga mappya am awemuy mahulat mag-
indag.
10 A yen ta kanayun ipaita muy mina ya
mappya ta ngamin tolay ta ketta para la na
araw muy, aglalo ta kahulun muy kiden nga
mangurug.

Ya Pangihuya Ni Pablu Ta Magpabanggit Kiden

11 A ya isurat kun tekamuy ta mapozan a
itan muy awa pake dakal ya letra na kiden
petta pake nonotan muy ya ibar kin:
12 YA MANGIPAPILIT KIDEN TA MA-
BANGGIT KAM MINA A IKAYAT DA TA
ITTA MINA TA BARI MUY YA PAKAITAN
TA PAKIDAGGA MUY TEKID, PETTA
MALILLIKAN DA YA PANGIKATUPAG NA
SAKA HUDYO DA KIDEN TEKID GAFU TA
AWEDA IKATALAK YA PASI NI HESUSEN.
13 Ammi maski am nabanggit kid ta ku-
man na nebar na lintig na Namaratu a
aweda haman kurugan ya kadwan kiden
nebar na. A ikayat da ta mabanggit kam
hapa ta kuman na ikid petta matalakan kid
gafu ta nagalgal ya bari muy kiden.
14 Ammi teyak hapa la a annun ku ikata-
lak ya nagalgal ta barikin? Te awan ta
takwan na ikatalak ku am bakkan la ta
Dafu tamewan Hesus nga nangikaru ta
liwat ku kiden ta nagappan na en. A
gafu ta nesipatak hapa ta pasi na en a
matabeng teyak ya ngamin kiden pakolan-
gan na awan kiden mangurug, a matabeng
hapa ya pakolangan ku tekid.
15 A maski am nabanggit ya tolay, ono
awena nabanggit, a awan haman ta pagdu-
man da, te intu la mekwenta ya bagu na
nonot.
16 A Namaratu hapa sangaw ya
mangikallak ta ngamin kiden mangpahig ta
isin na lintig petta mappya kid la, te yen kid
ya Istralita na Namaratu nga kakurugan.
17 A awek na sangaw ikayat ta itta san-
gaw ya mangihuya teyak ta kuman na awek
turin ni Hesus, te ya ngamin kiden piglat ku
ta barbarikin nga neatad na mangikatupag
te Hesus a yen kid ya pakaitan ta iyak hala
ya turin na nga kakurugan.
18 A ya Dafu tamewan Hesus nga
Mangikerutan tekitam, ampade intu hala
ya makkamu tekamuy.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Efeso Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya takday para na ili nga nangipadangagan nig Pablu ta damag ni Hesus a intu hala ya ili na Efeso. Am basam ya **Tarabaku Na Turin Kiden** kapitulo 19 ikid na 20 a mabasam hapa ya pagpasyar nig Pablu ta isin na ili, te medyo nabayag hapa ta isin na ili nga mangituldu ta uhohug na Namaratu. Ta damo na ange na en ta isin a magge nagtatapil ya tolay kiden gafu tentu, te yeyen na ili ya mayor na pangpaddayan da ta sinang dyos na dyos da en Artemis. A gafu ta nangurug ya pake addu na tolay ta nepadangag ni Pablu a nagtalekudan da ya sinang dyos kiden nga ilaku na pandayān kiden. A ya dafu na pandayan kiden a intu ya nangsanat ta tolay kiden petta pagangan da mina i Pablu. Ammi mappya te aweda nasi-ged, a nagtugut hapa.

A ta nepagsurat ni Pablu ta mangurug kiden ta ili na Efeso a nabalud ta ili na Roma. A ye-yen na surat ya pake mangipasikkal ta kadakalan na bendisyon na Namaratu tekitam mangurug gafu te Hesus Kristu. A ya nesurat ni Pablu a intu yan:

1-2 Tekamuy nga tolay na Namaratu taga Efeso nga mangikatalak te Hesus Kristu;

Ampade Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga turin ni Hesus gafu ta uray na Namaratu ewan.

Ya Bendisyon Na Namaratu Ta Itta Kiden Te Hesus Kristu

3 Ampade madaydayawan ya Namaratu ewan nga Dama na Dafu tamen Hesus Kristu, te pinasinapan na kitam ta magdaduma na kappyanan na pakapangwa na en gafu ta itta kitam te Hesus. A yen kid na kappyanan ya magserbi tekitam ta lugar na ewan nga awan maita.

4 A gagangay ta pinasinapan na kitam, te ta kawan para la na lutakin a dana uray na Namaratu ta isipat na kitam te Hesus, petta awan sangaw ta pagkurangan tam am awa megitta kitam hala tentu nga meduma ta gagangay la na tolay.

5 A gafu ta idduk na tekitam a dana nekari na ta magbalin kitam ta anak na kiden gafu ta pangsaka ni Hesus tekitam, petta idulot na hapa ya uray na en tekitam.

6 A nekwenta na kitam ta anak na petta madayawan hapa ya kalalaki na allak na en tekitam, te nesipat na kitam ta Anak na en Hesus nga matakit ta nonot na.

7 A ta pasi na Anak na en a nasaka na kitam ta daga na en, te nekaru na ya liwat tam kiden petta mapakoma kitam.

8 A pake nasurok para ya allak na Namaratu tekitam, te pinasinapan na kitam para ta kuman na amu na en, petta maawatan tam ya ngamin allak na tekitam.

9 A nepakkamu nan hapa tekitam ya uray na en nga nelemad na ta idi, petta magdulot ya bendisyon na en nga nekari na tekitam gafu te Hesus Kristu.

10 Te ya uray na en nga magdulot sangaw ta maatubang na araw a i Hesus sangaw ya pagdadaggan na ngamin kiden nawatwatek ta lutakin kontodu langitewan.

11-12 A ta kuman na ikami hapa nga Hudyo a ikami ya popolu kiden pinili na petta medagga kami te Hesusen. Te addet ta nekapadday na ngamin kiden napadday a dana nekari na ta ikami ya kabukodan na kwa na nga matakit tentu. A gafu ta mangurug kamin a nagdulot na ya ikayat na Namaratu ewan tekami, petta intu sangaw ya madayawan gafu tekami nga napopolu kiden nangikatalak te Hesus. Te maski am anu ya makmakkwa ta utun na lutakin a pagbalinan na ya ngamin ta kuman na ikayat na en.

13 Ammi bakkan la ta ikami nga Hudyo am awa ikamuy hapa nga bakkan ta Hudyo. A gafu ta nedagga kanan hapa te Hesus a sininyalan na kam hapa na Namaratu ewan. Te tekamuyen nakadangag ta kakurugan ta uhohug na Namaratu a kinurug muy ya damag na pangikerutan na tekamuy. A gafu ta pangurug muy a neatad na ya Kahalwa na en petta kuman na sinyal na tekamuy, te yen ya nekari na ta ngamin kiden mangurug tentu.

14 A ya Kahalwa na en hapa ya mangipasikkal tekitam ta itta hala sangaw ya iatad na Namaratu tekitam, petta pake maubadan kitam ta ngamin kiden dulay, petta Namaratu hapa ya madayawan gafu ta ngamin allak na tekitam.

Ya Pakimallak Ni Pablu

15 A teyaken nakadangag ta mangurug kanan te Afu Hesus ikid na iddukan muy ya tolay na kiden,

16-17 a awek mahulat mangibosag ta talak ku ta Namaratu gafu tekamuy. A gafu ta intu hala ya Dyos ni Afu Hesus ikid na Dama tam nga seppakapangwa a kanayun pakimallak ta kam hapa tentu, petta padakalan na para ya amu muy tentu gafu ta Kahalwa na en, te intu ya mangatad ta malalaki na nonot, petta amu muy ya nelemad na ta awan kiden mangurug.

18 A adangan ku para ta pake pagdakaran na ya nonot muy, petta pake amu muy ya ikatalak muy tentu gafu ta pangalap na en

tekamuy, a petta amu muy hapa ya kalalaki
na pagba-nang na en nga isipat na ta tolay
na kiden,
19-20 a kumanen hapa ta kalalaki na paka-
pangwa na en nga mamaspasikan tekitam
nga mangurug. A pake malmalalaki ya
pakapangwa na ammi ta ngamin kiden
makapangwa, te yen ya nepangtolay na te
Hesus ta nepasi na en, kapye na pinātā-nāng
ta langitewan. A ta ayanin a umatogkok
na ta kanawan na Namaratu ewan nga
makipagturay tentu ta lugar na ewan.
21 A tentu en nakapagtogkok ta iturayan
na Namaratu ewan a pake napātā-nāng na
ammi ta ngamin kiden anghel ikid na anitu
nga itta ya turay da ikid na pakapangwa
da. A naatadan hapa ta ngagan na nga pake
malmalalaki ammi ta ngamin kiden ngagan
ta ayanin ikid na maatubang.
22 Te intu ya pinagturay na Namaratu ta
ngamin kiden naparatu ta ngamin paglele-
hutin, yaga intu hapa ya nesaad na ta ku-
man na ulu na ngamin kiden mangurug ta
paglelehutin.
23 Te ya pagdadagga na ngamin kiden
mangurug ya mekwenta ta bari na en, te
ikitam ngamin nga mangurug ya kedaggan
ni Hesusen, a intu hapa ya makalannat ta
tagtakday mangurug ta ngamin kiden lu-
gar.

2

*Ya Pagkappyanan Na Allak Na Nama-
ratu*

1 A ta kuman na ikamuyen ta awemuyen
para la nepangurug a dana nasin ya ka-
halwa muy gafu ta pagsoysoy muy ta Nama-
ratu ikid na liwat muy kiden.
2 A intu la tinarabaku muy ya kuman
na gagangay na tolay kiden nga awan
makkamu ta Namaratu, te kinurug muy
ya akkimohayan na anitu kiden nga itta ta
paglelehutin, te anitu en hala ya mamas-
pasikan ta tolay kiden nga magsoysoy ta
Namaratu.
3 A kumanen haman tekitam ngamin ta
idi, te intu la tinarabaku tam ya dulayen
nga kinaragatan na bari tam, te maski am
anu ya kinaragatan na bari tam ikid na
nonot tam a yen ya tinarabaku tam. A
gafu ta dulay ya gagangay tamen ta idi nga
nesigud tekitam a awan ta inindagan tam
am bakkan la ta pangpa-gang na Namaratu
tekitam, te sa naggagitta kitam na ngamin
tolay.
4 Ammi gafu ta pake maidduk ya Nama-
ratu ewan ikid na malogon mangikallak,
a nekallak na kitam hala ta pangidduk na
tekitam.
5 A pake dakal hapa ya idduk na tekitam,
te maski am nasi kitam para la gafu ta
pagsoysoy tam tentu a tinolay na kitam, te
nesipat na kitam ta nepangtolay na te Afu
Hesus. A nekerutan kitam mantu gafu ta
allak na Namaratu tekitam.
6 A gafu ta nesipat kitanan ta nepagto-
lay ni Hesus a nesipat kitanan hapa ta ag-
togkokan na en ta lugar na Namaratu ewan,
petta makipagturay kitanan hapa tentu ta
ngamin,
7 petta am dumatang na sangaw ya
kaarawan na pagturay ni Hesus a ikitam
hapa sangaw ya pakaitan na kalalaki na
allak na Namaratu ikid na pangidduk na
en tekitam gafu ta pakesipat tam te Hesus
Kristu.
8 A bakkan mantu ta kalalaki tam ya gafu
na pangikerutan na Namaratu tekitam, te
allak la na tekitam gafu ta pangikatalak tam
te Afu Hesus.
9 A bakkan hapa ta tarabaku tam ya gafu
na pangikerutan na tekitam, petta awan na
sangaw ta meparayag tam ta atubang na
ewan.
10 Te maski am anu ya kalalaki tam nga
mangwa ta mappya a Namaratu haman ya
nagafun na gafu ta pakesipat tam te Hes-
usen, te dana neparan na ya tarabakun tam
nga mappya, petta yen ya idulot tam.

*Ya Pagpadagga Na Namaratu Ta Hudyo
Ikid Na Hentil*

11 A yen ta nonotan muy mina, kahkahu-
lun, ya katolay muy ta idi, te Hentil kam
haman ta nekeanak muy, a awemuy na-
banggit ta kuman na Hudyo kiden. A yen
ta ikatupag da kam, te ibar da ta awan ta
kwenta muy ta Namaratu gafu ta awena
kan nasinyalan na bari muy ta kuman na
netuldu ni Moses ta lintigen.
12 A gafu ta kumanen a awan ta nekata-
lak muy ta mesipat kam sangaw te Hesus
Kristu, te awemuy haman nesipat ta Is-
tralita kiden nga tolay na Namaratu. A gafu
ta Hentil kam a awemuy hapa nesipat ta
tulag na en te mina Abrahamen. A awan
mantu ta nekatalak muy ta idi, te awan
haman ta Dyos muy nga makkamu mina
tekamuy ta paglelehutin.
13 Ammi ta ayanin gafu ta itta kanan te
Hesus a neabikan na kam ta Namaratu, te
ya daga na en ya nangikaru ta liwat muy
kiden.
14 I Hesus mantu ya nangpamappya teki-
tam ngamin nga Hudyo pase bakkanen ta
Hudyo, te inazin na ya pagingkatkatupag
tam, a pinagdagga na kitam.
15 Gafu ta lintig na Namaratu nga neatad
na ta Hudyo kiden a neduma da ya bakkan
kiden ta Hudyo. Ammi gafu ta lintigen
hapa a azo makaliwat ya Hudyo pase Hentil
kiden ta Namaratu. Yen ta nasi i Hesus ta
nagappan na en, petta ikaru na ya liwat

da kiden, azo Hudyo ikid na Hentil, pettam
kumanen azo awedan sangaw masi-ged na
lintigen. A gafu ta awan ta masi-ged na linti-
gen a newasan gafu ta pasi ni Hesus. A gafu
ta kumanen a pinaggagitta na Namaratu
ya Hudyo ikid na Hentil kiden. Naggitta
kid nakaliwat, a naggitta kid hapa nasaka
gafu ta pasi ni Hesus. Namaratu mantu
ya nagpatatakday ta Hudyo ikid na Hentil
petta magbalin kid ta kuman na tatakday na
tolay nga bagu.
16 A gafu ta sa nekaru ni Hesus ya ngamin
kiden liwat na Hudyo kiden pase Hentil
kiden a mabalin ta azo magkofun kid na ta
Namaratu, te awan na ta pangikatupagan
na tekid.
17 A ta neange ni Hesus talutakin a
nepadangag na ya damag na pakikofun
na Namaratu tekamuy Hentil nga awan
nakkamu tentu, a kumanen hapa ta Hudyo
kiden nga nakitulagan na ta idi.
18 Te am mangurug kitam te Hesus a sa
pasinapān na kitam ta Kahalwa na Nama-
ratu, kompormi am Hudyo kitam ono Hen-
til kitam, petta sa makaabikan kitanan ta
Dama na ewan gafu ta Kahalwa na en nga
iatad na tekitam.
19 A yen ta awemuy na sangaw madugi-
man makidagga ta tolay kiden na Nama-
ratu, te sa nagdadagga kitam haman, a sa
magkakahulun kitam nga makidama ta Na-
maratu ewan.
20 A sa nekwenta na kitam ngamin ta
kuman na bali na en nga pagyanan na, te ya
popolu kiden turin ni Hesus ikid na aglavun
kiden nga nangiuhohug ta ibar na Nama-
ratu a yen kid ya kuman na arigi na bali na
en, a nedagga kanan hapa tekid. Ammi i Afu
Hesus ya mayor na arigi,
21 a intu ya tunudān na kadwan kiden
ramyenta na bali. A masesenut mapatayuk
ya bali en petta magbalin ta kuman na
kapilya nga pagyanan na Namaratu ewan.
22 A gafu ta timunud kanan hapa te Afu
Hesus a nedagga kanan hapa ta paddayan
na en bali nga pagyanan na Namaratu gafu
ta Kahalwa na en nga magyan tekitam.

3

Ya Nepakamu Na Namaratu Te Pablu

1 A ta ayanin a itta yak ta agbaludanin
gafu ta pangipadangag ku ta damag ni
Hesus tekamuy Hentil. A kuman nak mantu
na pinabalud ni Hesus gafu tekamuy.
2 Te dana amu muy haman ta iyak ya
nekatalak na Namaratu nga mangipadan-
gag ta allak na en tekamuy Hentil.
3-5 A ta kuman na nesurat kin ta ayanin
ta assang la a itta ya nepakkamu na Nama-
ratu teyak nga awena amu na popolu kiden
dadagkal, te nelemad na tekid. Ammi ta
ayanin a ikami nga turin ni Hesus ikid na
aglavun kiden a nepakkamu nan ya uray
na en tekami gafu ta Kahalwa na en. A
am nabalin kanan sangaw magbasa ta surat
kin a amu muy sangaw am had kunna pan-
gawatan ku ta dana nelemad na Namaratu
gafu ta bari ni Hesus Kristu.
6 Te ya nepakkamu na tekami a bakkan
la ta Istralita kiden ya tolay na Namaratu,
te nesipat nan hapa ya kadwan kiden tolay
nga bakkan ta Istralita gafu ta pangurug da
ta damag ni Hesus, petta sa magkakahulun
kid medagga ta bari ni Afu Hesus, petta
parefu kid makagamid ta bendisyon na Na-
maratu nga nekari na te mina Abraham
gafu ta pangikatalak da ta damag ni Hesus.
7 A gafu ta allak na Namaratu teyak a
pinasikan nak na pakapangwa na en, petta
magbalinak ta daddoban na en nga ange
mangipadangag ta damag ni Afu Hesus.
8 A ta kuman na uray kin hapa la a iyak
ya kuman na kaaassangan na ngamin ki-
den tolay na Namaratu, ammi iyak hala
ya inatadan na ta allak na pakapangwa na
en, petta ipadangag ku ya kadakalan na
bendisyon ni Hesus nga awena mabilbilang
ta ngamin kiden Hentil.
9 A iyak hapa ya pinatudunan na petta
pake ipalawag ku tekid ya uray na Nama-
ratu ewan nga nelemad na ta idi addet ta
ayanin.
10 A yen ta pinagdadagga na Namaratu
ya ngamin kiden mangurug te Hesus, petta
magbalin kid ta takday la na iglesya nga
pakaitan ta magindumohuma na kalalaki
ikid na pakapangwa na Namaratu ewan,
te yen ya ipakkamu na ta ngamin kiden
anghel ikid na anitu nga seppakapangwa ta
lugar na ewan.
11 Yen ya dana uray na Namaratu nga
nekari na ta kawan para la na ngamin kiden
napadday, a ta ayanin a nagdulot na hapa
gafu ta Dafu tam ewan Hesus Kristu.
12 A gafu ta pangikatalak tam tentu a itta
ya ikatalak tam ta awetam madugiman nga
umabikan ta Namaratu ewan petta adan-
gan tam ya ikayat tam tentu.
13 A yen ta ibar ku tekamuy ta maski
am nabaludak gafu ta pangipadangag ku te
Hesus tekamuy a awemuy tampan ya talak
muy ta nepadangag ken tekamuy, te yen
haman ya mangatad ta pakedayawan muy
ta atubang na Namaratu ewan.

Ya Pakimallak Ni Pablu Ta Mangurug Kiden

14-15 A gafu ta isin a magtumagak nga
makimallak ta Dama tam ewan, te intu ya
nagafun na ngamin kiden tolay ta lutakin
pase langitewan.
16 Te pake pakimallak ta kam ta isipat
na kam na Namaratu ta pagba-nang na

kalalaki na ewan, petta pake magsikan
ya nonot muy nga makkamu tentu gafu
ta pakapangwa na Kahalwa na en nga
magyan tekamuy,
17 a petta pake metunglak hapa i Afu
Hesus ta nonot muy gafu ta pangikatalak
muy tentu. A adangan ku para ta pake
magramut ya pagkaid-idduk muy,
18 petta sa maggagitta kam kontodu
ngamin kiden tolay na Namaratu nga
makaawat ta kadakalan ikid na pagaddetan
na uray na Namaratu ta iglesya na en.
19 A ikayat ku para ta pake marikna muy
hapa ya idduk ni Hesusen tekamuy nga
awetam sa maawatan, a petta sa mapasi-
napān kam ta kuman na kadyos na Nama-
ratu ewan.
20-21 Ampade intu mina ikid ni Afu Hesus
ya kanayun madaydayawan addet ta addet
gafu tekitam nga iglesya na en. Te maski am
anu ya manonot tam ta adangan tam tentu
a mabalin ta pake surokan na para gafu ta
pakapangwa na en nga mangpasikan teki-
tam.

4

Ya Pagtatakday Na Bari Ni Hesus Kristu

1 Gafu ta kabalud kin a matalakak magat-
tam ta zigat na patarabaku ni Hesus Kristu
teyak. A yen ta makikekallak ak tekamuy,
kahkahulun, ta iduldulot muy hapa ya me-
gitta ta patarabaku ni Hesus tekamuy.
2 Ammi awemuy mina pātā-nāngan ya
bari muy ta kahulun muy kidina, awa
mapmappya hud la ta masippat kam tekid.
A magkaat-attam kam ikid na magkatultu-
luk kam gafu ta pagkaid-idduk muy.
3 Te mappya ta awemuy magtatapil am
awa pake kengan muy hud la ya pagkak-
abagis muy, te pinagtatakday na kam na
Kahalwa na Namaratu.
4 Te ikitam ngamin nga nedagga te Afu
Hesus a tatakday kitam na bari, a tatakday
hapa ya Kahalwa na Namaratu nga magyan
tekitam ngamin. A tatakday la hapa ya
ikatalak tam gafu ta nepagagagay na Nama-
ratu tekitam.
5 A tatakday la hapa ya dafu tam
ngamin, te i Hesus la tatakday ya kurugan
tam ngamin, a intu hapa la ya gafu na
nepagzigut tam.
6 A tatakday la hapa ya Namaratu tam
nga ingagan tam ta Dama tam, te intu ya
makkamu tekitam ngamin ikid na magyan
tekitam ikid na mangpasikan tekitam.
7 Ammi ya tagtakday tekitam a magdad-
uma ya kalalaki tam nga neatad ni Hesus
tekitam, te inatadan na ya gintatakdayan
tekitam ta kuman na ikayat na en nga iatad
tekitam.
8 Ta kuman na uhohug na Namaratu ta
takdayen surat a
"**Tentu en timullu ta utun a addu hapa ya
naabak na ta katapil na kiden, a ya
ginubatan na tekid a neatad na ta
tolay na kiden,**" kunna.
9 A gafu ta timullu i Hesus ta kuman na
kinan na suraten, a gagangay ta dana umak-
ban bit addet ta umag na lutakin,
10 te umakban haman kapye na tim-
ullu, a pake napātā-nāng hapa ammi ta
ngamin kiden magyan ta langit, petta intu
ya makkamu ta ngamin paglelehutin gafu
ta pakapangwa na en.
11 A gafu ta neatad na en ta tagtakday
tolay na a nagbalin ya kadwan ta turin na
kiden nga makkamu manguknud ta man-
gurug kiden. A nagbalin ya kadwan ta
aglavun nga mangiuhohug ta ibar na Na-
maratu. A ya kadwan para ya mangisaned
ta damag na pangikerutan na Namaratu. A
ya kadwan para ya magpastor nga mangit-
uldu ta mangurug kiden ta lugar da.
12-13 A yen kid ya nesaad ni Hesus ta
iglesya na en petta ituldu da ya sakā tolay
da kiden nga mangurug, petta ikid hapa
ya mangituldu ta kadwan. A mappya ta
kunna ten petta dumakal ikid na magsikan
ya pangurug na ngamin kiden nedagga ta
bari ni Hesus Kristu addet ta magsibukal
ya pangurug tam ikid na pakkamu tam ta
Anak na Namaratu, petta magbalin kitam
ta kuman na tatakday la na tolay nga awan
ta pagkurangan na nga megitta ta ngamin
kiden kalalaki ni Hesus.
14 A mappya para ta kunna ten petta awe-
tam sangaw megitta ta abbing nga awan
angzen dagdagān ta ngamin metuldu nga
tulad, te addu haman ya mangayayyaw
gafu ta tulad da kiden.
15 Ammi tekitam a intu la uhohugan tam
ikid na tarabakun tam ya kakurugan gafu
ta pangidduk tam ta ikattolay tam, pettam
kumanen a dakalān tam ya ulu tamewan
Hesus addet ta megitta kitam tentu.
16 A intu hapa la ya mangpahehit ta
tagtakday ramyenta na bari na en, petta
maginguf-uffun kitam. Te am kustu ya pag-
tarabaku na tagtakday ramyenta na bari
na a sa dumakal ya ngamin barbari na, a
magtuyag hapa gafu ta pagingid-idduk na
ramyenta na kiden.

Ya Metabarang Ta Mangurug Kiden Nga Bari Ni Hesus

17 A ya ibar ku tekamuy ikid na ipasikkal
ku gafu te Afu Hesus a awemuy na sangaw
tarabakun ya kuman na gagangay muyen ta
awemuyen nepangurug, te intu la nonotan
na awan kiden mangurug ya awan ta kap-
kappyan.
18 A nagsugiram ya nonot da gafu ta
aweda nesipat ta angat na Namaratu ewan.

A yen ta makilavun kid hapa tentu gafu ta
aweda metug.
19 A awan hapa ta amat da, te ipaita da
haman ya pagattug da ta pakaitan na tolay,
petta tarabakun da ya kompormi na kadu-
layan nga karagatan da.
20 Ammi tekamuy a bakkan haman ta
kunna ten ya naamu muy ta pangurug
muyen te Hesus Kristu,
21-22 te am kakurugan ta netug muy ya
kakurugan nga itta te Hesus nga netuldu
tekamuy a dana naazin mantu ya gagan-
gayen nonot muy nga iminam magliwat, te
yen haman ya nangatad ta kadulayan muy
ta idi gafu ta naayayyaw na kam na dulayen
nga ininaman muy.
23 A ta ayanin a ittan ya bagu en nonot
muy nga neatad na Namaratu tekamuy,
24 te ya tagtakday tekamuy a nagbalin
kanan ta kuman na bagu na tolay nga
pinaratu na Namaratu, petta megitta kam
tentu gafu ta katunung na gagangay muy
ikid na kappya na nonot muy.
25 A gafu ta nagtalekudan muy na ya
tulad, a mappya mantu ta kanayun bidan
muy ya kakurugan ta kabagis muy kiden,
te sa magkakahulun kitam nga nedagga ta
bari ni Afu Hesus.
26-27 A am magporay kam a awemuy
magliwat, te mappya ta awemuy idulot ya
pagporay muy addet ta furab petta awena
makaabikan na Satanas tekamuy.
28 A ya iminam magtakaw a mappya ta
iwasa nan ya magtakaw, petta ange maga-
pag ta mappya en na pangallun, petta itta
hapa sangaw ya isipat na ta awan kiden
makaapag.
29 A awan mina ta uhohugan muy ta dulay
am awa mappya mina, petta magserbi ta
kappyanan, petta mauffunan ya makadan-
gag.
30 Awemuy mantu pagdamdaman ya Ka-
halwa na Namaratu, te intu haman ya ku-
man na sinyal na Namaratu tekitam, petta
melasin na kitam sangaw ta araw na pan-
galap na tekitam.
31 A yen ta azin muy mina ya maglus-
saw ikid na mafulotan magporay ikid na
makitapil ikid na mamadpadulay ikid na
kompormi na dulay.
32 A magingkalkallak kam ikid na
magingid-idduk kam. A magimpakpakoma
kam hapa ta kuman na nepagpakoma na
Namaratu tekamuy gafu ta nepangikaru ni
Hesus tekamuy.

5

Ya Gagangay Mina Na Anak Kiden Na Namaratu

1 A gafu ta anak kanan na Namaratu ewan
nga iddukan na ta mappya a mappya ta
makigitta kam hapa tentu,
2 te magkaid-idduk kam mina ta kuman
na pangidduk ni Hesus tekamuy. Te ne-
sagapil na ya bari na en tekitam, petta
magserbi ta kuman na iatang na ta Na-
maratu nga mabangog nga mangmamallak
tentu.
3 A gafu ta tolay kanan na Namaratu ewan
a awan mina ta manguyoyung ta awena
atawa, a awan mina ta maglaham ikid
na mangpassil ta awena atawa, te bakkan
haman ta kunna ten ya tarabaku na mangu-
rug.
4 A dulay hapa am bidan muy ya kaama-
matan ikid na awan ta kapkappyan na bida,
te intu hud la bidan muy ya mappya en nga
pakaitan ta talak muy ta Namaratu ewan,
5 te pake nonotan muy yan: ya magatat-
tug, ikid na mangibida ta paglaham na, a
awena sangaw mesipat ta pangikerutan ni
Hesus ikid na Namaratu, kumanen hapa ta
maginggum, te ya kaba-nang na ya kuman
na dyos na nga mangikerutan tentu.
6 A awemuy hapa paayayyaw ta magladdud kiden nga mangsansanat tekamuy, te kakurugan ta pa-gangan na Namaratu ya magsoysoy kiden nga mamadday ta dulay na tarabaku.
7 A mappya mantu ta awemuy lumelet
tekid,
8 te maski am kagitta da kam ta idi nga
nagsugiram ta nonot, a madakar kanan
haman gafu ta ketta ni Afu Hesus tekamuy.
A mappya mantu ta maita ya dakar muy
gafu ta tarabakun muy,
9 te ya dakaren ya mangatad ta ngamin
kappyanan ikid na katunungan ikid na
kakurugan.
10 A mappya hapa ta pake pasikkalan muy
am anu ya ikayat ni Afu Hesus,
11 petta awemuy mekabat ta itta kidina
ta sugiram nga mamadday ta awan ta kap-
kappyan. Mapmappya hud la ta mamadday
kam ta mappya, petta pagnonotan da ta
kadulay na gagangay da,
12 te kaamamatan hapa am isaned tam
bidan ya tarabakun da en nga ilemad da.
13 A maski am ilemad da mina ya
tarabaku da a ya dakar na kappyanan
muy ya mangipasikkal tekid ta kadulay na
tarabaku da, petta manonot da sangaw. Te
ya ngamin kiden madakaran a pake maita
kid ta mappya.
14 Yen ta itta ya takday uhohug na Nama-
ratu nga kumanin:
"**Mahukal kanan, ikamuy nga mak-
ilavun ta kuman na masidug.
Imivwat kanan ta pasi muy, a
pagdakaran na kanan ni Hesus
Kristu,**" kunna.

15 A mappya mantu, kahkahulun, ta appiyan muy ya gagangay muy petta awemuy
mina parigan ya mapāpāwang ta nonot am
awa makanonoten mina,
16 te awemuy mina sensenan ya pangwa
muy ta patarabaku na Namaratu tekamuy,
te ittan ya dulay ta kinangrarawin.
17 A awemuy hapa makilavun, te nonotan
muy am anu ya patarabaku ni Afu Hesus
tekamuy.
18 A awemuy mina magillaw, te yen
haman ya mangpaturad tekamuy nga ma-
madday ta dulay. Mapmappya hud la ta ma-
pasinapān kam ta Kahalwa na Namaratu,
19 te magkakansyon kam ta uhohug na
Salmo kiden, ikid na kadwan kiden kan-
syon muy ta Namaratu. Kumanen hapa
ta adade ikid na not am yen ya iatad na
Kahalwa na en tekamuy. Te mappya ta
magkakansyon kam ikid na magtokar kam
ta Namaratu ewan ta talak na nonot muy.
20 A mappya hapa ta kanayun ibosag muy
ya talak muy ta Dama muy ewan Namaratu
gafu ta ngamin allak na tekamuy, te nesipat
na kam te Dafu tamen Hesus Kristu.
21 A magintulluk kam hapa gafu ta ika-
mat muy i Afu Hesus.

Ya Gagangay Mina Na Nagatawa

22 A ikamuy babay nga seatawa a mappya
ta timuluk kam ta atawa muy ta kuman na
itattuluk muy mina te Afu Hesus,
23 te ya lalaki en ya pangulu na babbayen
ta kuman ni Hesusen ta tolay na kiden, te
ikid ya nekwenta ta bari na en, a intu hapa
ya mangikerutan tekid.
24 A ta kuman na itattuluk na mangurug
kiden te Hesus a kumanen hapa mina ya
itattuluk na babay kiden ta atawa da kiden
ta ngamin ibar da.
25-27 A ikamuy lalaki a iddukan muy hapa
ya atawa muy ta kuman na pangidduk ni
Hesusen ta iglesya na en, te nesagapil na ya
bari na en tekitam, petta magbalin kitam
ta kuman na atawa na. A yen ta dana
binaggawan na kitam ta liwat tam kiden ta
nepangibosag tam ta pangurug tam tentu
ikid na pagzigut tamen ta danum. A gafu
ta pangbaggaw na en tekitam a neduma
na kitam ta gagangay kiden na tolay, petta
megitta kitam tentu. Te sangaw am magtoli
a kuman na iboda na kitam, a pake ispot
kitam hapa, te awan sangaw ta mansa tam,
ikid na duping tam, ikid na kompormi na
kadulay tam.
28-29 A kumanen hapa mina ya pangidduk
na lalaki kiden ta atawa da kiden, te ya
mangidduk ta atawa na en a mesipat hapa
ya bari na en. A mappya mantu ta igitta
da ya atawa da ta kuman na bari da, te
ikatupag da hud ya bari da am awa taronan
da haman petta kengan da.
30 A kumanen hapa ya pangkenga ni Afu
Hesus tekitam, te bari na kitam.
31 A nonotan muy hapa ya uhohug na
Namaratu ta lebru na en, te ya nebar na a
"**Am mangatawa ya lalaki a kuman na makigungay ta dakal na kiden, te makidagga ta atawa na en, te magbalin kid na ta tatakday la na tolay,**" kunna.
32 A ya ikayat na uhohugan ta isin a me-
dyo maumag hapa, ammi ta kuman na pan-
gawatan ku a intu bidan na ya gagangay ni
Hesus ikid na iglesya na en.
33 Ammi kumanen hapa tekamuy nga
lālāki, te mappya ta iddukan na tagtakday
lalaki ya atawa na en ta kuman na pangid-
duk na ta bari na en hapa la, a mappya hapa
ta dayawan na tagtakday babbay ya atawa
na en.

6

Ya Itabarang Ni Pablu Ta Anak Ikid Na Tagabu

1 A ikamuy anak a kurugan muy ya hina
muy ikid na dama muy gafu ta sa mangurug
kam te Afu Hesus, te gagangay haman ta
kunna ten tekitam nga mangurug.
2 Te ya uhohug na Namaratu ta suraten a
"**Ikamat mu ig hinam ikid na damam,**" kunna.
A ye-yen hapa na uhohug ya napolu en
lintig na nga nehulunan na kari na,
3 te ya netulfu na ta lintigen a
"**petta mappya ya makkwa teko ikid na mabayag ya pagtolay mu ta utun na lutakin,**" kunna.
4 A ikamuy seanak a awemuy pagporayan
ya anak muy kiden gafu ta pagpatunung
muy tekid, te mapmappya hud la ta ituldu
muy kid ta mappya na tabarang ta kuman
na netuldu ni Afu Hesus.
5 A ikamuy tagabu a kurugan muy ya dafu
muy kiden nga itta ta lutakin, a ipaita muy
ya talaw muy tekid ikid na lagpat muy ikid
na kappya na nonot muy, te ikwenta muy
kid ta kuman na dafu muyen Hesus.
6 Ammi awemuy mina parigan ya ape
mangmamallak tekid, te maski am aweda
taronan ya tarabaku muy a idulot muy la ya
patarabaku da tekamuy ta kuman na pak-
itagabu muy te Afu Hesus, petta medulot
muy ya ikayat na Namaratu tekamuy gafu
ta kappya na nonot muy.
7 A maglologon kam mantu nga mak-
itagabu tekid, te awemuy ikwenta ta tolay
ya pakitagabun muy am awa i Afu Hesus.
8 Te nonotan muy ta maski am anu ya
tarabakun muy nga mappya a kumanen
hapa sangaw ya pangsagolyat ni Afu Hesus
tekamuy, a kumanen hapa ta ngamin to-
lay kompormi am tagabu ono bakkan ta
tagabu.

9 A ikamuy hapa nga makātagabu a nonotan muy ya tagabu muy kidina, te mappya mina ya nonot muy tekid, a awemuy kid tātālawan, te nonotan muy ta intu hapa dafu muy ya dafu da en ta langitewan, a awan hapa ta idaduma na tekamuy.

Ya Kakurugan Na Katapil Na Mangurug

10 A ya napozanin nga mabidak tekamuy a pasikanan muy ya nonot muy gafu ta pagdadagga muy te Afu Hesus, te intu pagsikanan muy ya pakapangwa na en.
11 A iserbi muy hapa ya ngamin kiden neatad na Namaratu ta ikkaman muy, petta makkwa muy sangaw ya manggamma ta pagsistema ni Satanasen tekamuy.
12 Te bakkan haman ta tolay ya katapil tam am awa anitu kiden ikid na dafu da kiden nga seturay ikid na seppakapangwa, ikid na masikan kiden akkimohayan ta paglelehutin nga magpasugiram ta nonot na tolay, ikid na addu para na magdaduma na anitu nga awetam maita nga mamadday ta dulay.
13 A mappya mantu ta kanayun ihulun muy ya ngamin kiden ikkaman muy nga neatad na Namaratu tekamuy, petta awemuy sangaw magsunsun ta ketta na dulay am awa idulot muy hud la ya pakigubat muy addet ta nangabak kanan.

14 A mappya mantu ta dana nakaparan kam nga magatubang ta katapil muy kiden ta kuman na suddalu, te alapan muy apolu ya kakurugan, te yen ya mekwenta ta pagsintaron muy nga magibbal ta pantalon muy. A itug muy hapa ya mappya na nonot, te yen ya kuman na barawasi na landuk ta radang muy.
15 A malogon kam hapa mangipadangag ta damag ni Hesus, te yen ya kuman na pagsapatos muy.
16 A intu para idagga muy ta isin kid ya pangikatalak muy ta Namaratu, te yen ya kuman na kalasag muy nga mangpasi-gat ta tulad ni Satanas, te ya tulad na kiden ya kuman na pana na afuy.
17-18 A pake itug muy hapa ta ulu muy ya pangikatalak muy ta pangikerutan na Namaratu, te yen ya kuman na taddung na landuk. A pake gikuman muy ya uhohug na Namaratu nga igawat na tekamuy ta pangkattab muy, te am makimallak kam ta kuman na ituldu na Kahalwa na en tekamuy a ipanonot na ya uhohug na Namaratu tekamuy petta kuman na pangkattab muy ta mangparuba en tekamuy. Te mappya ta kanayun makimallak kam ikid na magadang kam ta panguffun na Namaratu ewan tekamuy. A pake imugudan muy makimallak talo am magamamangaw kam am dukmaran na kam ni Satanas. A pakimallak muy hapa ya ngamin kiden tolay na Namaratu,
19 aglalo teyak, petta awek sangaw mamat nga maguhohug am awa pasikanan nak mina na Namaratu ewan, petta mepadangag ku ya damag na en nga melemad para la ta tolay kiden.
20 Te maski am itta yak ta agbaludanin a ikayat ku ta idulot ku hala ya nekatalak ni Afu Hesus teyak, petta itta ya turad ku nga mangipadangag ta kuman na ikayat na.

Ya Kapozyanan Na Ibar Na

21-22 A ya nangitulud ta surat kin tekamuy a ya kabagis kin Tikiku, te intu ya pake iddukan ku, a mekatalak hapa manguffun ta patarabaku ni Afu Hesus teyak. A intu ya dinob ku tekamuy petta ibar na tekamuy ya kasasaad kin ta isin, a petta intu hapa sangaw ya mangpasikan ta nonot muy.
23 Ampade Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu ya mangatad ta kamappya na nonot muy, ikid na mangpasikan ta pangidduk muy gafu ta pangurug muy tentu.
24 Ampade ikallak na hapa ya ngamin kiden mangidduk ta Dafu tamen Hesus ta kakurugan na idduk.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Pilipos Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ye-yan ya takday na surat ni Pablu tentu en para la nabalud ta ili na Roma. Am basam ya **Tarabaku na Turin Kiden** kapitulo 21 addet ta 28 a amum sangaw ya gafu na nekebalud na en. A tentu en para la nabalud a nangidob hapa ya mangurug kiden taga Pilipos ta ange mangitulud ta iuffun da tentu, te ikid ya napnapolu kiden mangurug te Afu Hesus ta lugar na Masadonya ta nepangipadangag nig Pablu ta ili da.

A gafu ta kallak da te Pablu a yen ta nagsurat hapa tekid, te pake madamdam tekid. A pake tinabarangan na kid hapa ta aweda ipalubus ya ange kiden manabtabang ta pangurug da te Afu Hesus, te ya kadwan kiden Hudyo nga mangurug a nepapilit da ta awena kustu na pangurug na taga Pilipos kiden am aweda hapa mabanggit.

Am ikayat mu hapa basan ya bida na pagpasyar ni Pablu ta ili na Pilipos a itam ya kapitulo 16 ta **Tarabaku na Turin Kiden**.

1-2 Tekamuy taga Pilipos nga nedagga te Afu Hesus Kristu, kontodu magtaron kiden tekamuy ikid na kauffunan da kiden.

Ampade ikallak na kam ngamin na Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak Pablu, ikid ni Timotyo nga daddoban ni Hesusen.

Ya Pakimallak Ni Pablu Tekid

3-5 Am kada nonotan ta kam, kahkahulun, a pake matalakak ta Namaratu ewan, te intu nonotan ku ya ngamin neuffun muy teyak gafu ta pangipadangag ku ta damag ni Hesus, te awena la magimmang na neuffun muy teyak addet ta gafu na pagyan ku tekamuy addet ta ayanin. A am kada makimallakak a pakimallak ta kam hapa setalak.

6 A gafu ta Namaratu hapa la ya namepegafu ta mappya na tarabaku tekamuy a itta hapa ya ikatalak ku ta pedulot na hala tekamuy addet ta dumatang sangaw i Afu Hesus.

7 A maski am kunna ten ya nonot ku tekamuy a kustu hala, te amuk ta itta yak hapa ta nonot muy, te nesipat kanan hapa ta pangpatudun na Namaratu teyak ta pangipasikkal ku ta damag ni Hesus, a kumanen hapa ta kabalud kin.

8 A kakurugan para ya talak ku tekamuy, te maski Namaratu ewan hapa ya makkamu ta kasikan na damdam ku tekamuy ta kuman na takit na nonot ni Afu Hesus tekamuy.

9 A am kada pakimallak ta kam ta Namaratu ewan a

"Pake padakalam, Afu, ya pangidduk da ikid na amu da ikid na pakarikna da ta kakurugan,

10 petta amu da hapa pilin ya kappyanan," kunku.

Te am itta yen kid tekamuy a awan sangaw ta kadulayan muy ikid na pakehuyan muy ta araw na pagimbestigar ni Hesus Kristu tekitam,

11 te dana pinasinapan na kanan ta magdaduma na kappyanan nga nagafu te Hesusen, a yen ta pake maita hapa sangaw ya kalalaki na Namaratu ewan gafu tekamuy.

Ya Kappyanan Na Kabalud Na

12 Mappya hapa, kahkahulun, ta ipakkamuk tekamuy ya pagbalinan na dimmatang teyak, te gafu ta kabalud kin a mauffunan hapa ya pakesaned na damag ni Hesus.

13 Te ya ngamin kiden umange nagpasyar teyak, kontodu ngamin kiden suddalu nga magtaron, a nadangag dan hapa ya damag ni Hesus teyak, te amu dan ta mabaludak gafu ta pangurug ku tentu.

14 A ya kappyanan na para a pake pinagturad ni Afu Hesus ya addu na kahulun tam kiden gafu ta kabalud kin, te awedan magtalaw mangipadangag ta uhohug na Namaratu.

15-17 Itta hapa ya kadwan kiden nga mangipadangag ta damag ni Hesus gafu ta pumasil kid teyak, a ikihu da ya pamadakat da teyak ta pangipadangag da, petta madaggan mina ya zigat na kabalud kin, pettam kumanen a ata-nang kid mina ammi teyak. Ammi mapmappya ya razon na kadwan kiden, te ikayat da manguffun mangipadangag gafu ta pangikayat da teyak, te amu da ta iyak ya pinatudunan na Namaratu nga mangipasikkal ta damag ni Hesus.

18 Anu mantu ya mappya? Mappya ta matalakak tekid ngamin, te maski am anu ya razon na pangipadangag da, am matunung ya nonot da, ono maski am killu, a mepadangag hala ya ngagan ni Hesus, a yen ya ikatalak ku.

19 A idulot ku la ya talak ku, te maski am anu ya zigat kin a amuk ta mappya hala sangaw ya pagbalinan na teyak gafu ta pakimallak muy ikid na panguffun na Kahalwa ni Hesus teyak.

20 A itta mantu ya ikatalak ku ta awek sangaw melogot, te kanayun iturad ku ya ngamin kiden zigat, aglalo ta ayanin, ta kuman na iyaken ta idi, pettam kumanen a madayawan hapa i Afu Hesus gafu teyak, te maski am masi yak ono am matolayak la.

21 Te am iyak hapa la, a awan ta kwenta na katolay ku am awek magserbi te Hesus,

a am masi yak mina a mapmappya yen, te
itta yak na tentu.
22 Ammi am angarigan ta mabayagak
para la a addu sangaw ya mabalin ku ta
mappya na tarabaku. A yen ta awek amu
am had sin mina ya mapilik tekid duwa,
23 te kuman na mapopoyungak magpili.
Te ya ikayat ku ta kadwan a pagtugutān kun
mina ya bari kin yan, petta itta yak mina te
Hesus, te mapmappya yen teyak.
24 Ammi ta kadwan a mapmappya teka-
muy am awek bit la magtugut petta mauf-
funan ta kam para la.
25 A yen mantu ya pakkamuk ta awek
bit la magtugut, te mappya ta magyanak la
bit tekamuy, petta mauffunan ta kam nga
magpadakal ta talak muy ikid na pangurug
muy.
26 A mappya para ta kunna ten, petta
kustu sangaw dumakal ya talak muy te
Hesus am itta yak na ha tekamuy.
27 Ammi maski am itta yak tekamuy ono
awan a mappya ta kanayun ipaita muy ya
megitta ta netuldu ni Hesusen, petta am
angarigan ta makaange yak sangaw teka-
muy ono am awan a madamag ku ta mag-
dadagga ya nonot muy ikid na mahulhulun
kam nga mangipasikkal ta pangurug muy te
Hesus.
28 A awemuy la magtalaw ta makitapil
tekamuy, te ipadangag muy la ya pangu-
rug muy tekid, te ya kawan na talaw muy
tekid ya mangipasikkal ta kaperdi da san-
gaw ammi megindan kam mekerutan. A
Namaratu hala ya makāuray ta isin,
29 te maski neatad na ta mangurug kam te
Hesus, a neatad na hapa ta mazigatan kam
gafu tentu.
30 A yen ta nesipat kanan hapa ta nagzi-
gatan ken ta kettaken tekamuy, ikid na
pagzigātān ku ta ayanin.

2

Ya Pangipasikkal Na Ta Umalinnak Kid

1 Am kakurugan mantu ta itta ya turad
muy gafu te Hesusen, ikid na awan ta
damdam muy gafu ta pangidduk na ikid
na takit na nonot na tekamuy, ikid na
magkakahulun kanan gafu ta Kahalwa na
Namaratu tekamuy,
2 a paggagittan muy mantu ya nonot muy,
ikid na pagkaid-idduk muy, petta pake mat-
appag mina ya talak ku tekamuy. Te am anu
ya nonot na takday a nonot muy ngamin
mina,
3 pettam kumanen awemuy pumasil
ta kahulun muy kiden, ikid na awemuy
iparayag ya awan ta kapkappyan. Te
mapmappya hud la ta umalinnak kam,
petta awemuy pahig ta malmalalaki kam
ammi ta kadwan.
4 A bakkan la mina ta kappyanan muy ya
nonotan muy, te isipat muy hapa nonotan
ya kappyanan na kadwan kiden tekamuy.
5 Kumanen mina ya nonot muy, te kuma-
nen hapa ya nonot ni Hesusen ta kuman na
uhohug na kansyon in yan:
6 Maski am Dyos i Hesus Kristu,
ikid na kadakalan na magturay,
Awena kinenga ya kadyos na en
inawe na hala ya uray na en.

7-8 Neburud na hala ya kadyos na en,
a magbalin ta tolay,
Masippat ya nonot na nga umalinnak,
petta magserbi tekitam nga mangguf-
fun.

Neduldulot na la ya ngamin uray na Dama
na ewan,
te nesagapil na ya bari na ta ikattolay
na kiden,
Pinapasi da la ta kuman na makaliwat,
A tumuluk la ta pasi na ta nagappan na
en,

9 Yen ta pinata-nang na Namaratu ewan,
ta saad na magturay nga kadakalan,
te inatadan na ta saad na nga ata-nang
nga at-ata-nang ammi ta ngamin mag-
turay,

10 petta sa makidafu ya ngamin tentu
nga itta ta langit ikid na lutak,
pase ngamin nga itta ta umag na lutak
gafu ta agturay ni Hesus,

11 a petta sa mangibosag kid mina
ta intu la Dafu tam i Hesus Kristu,
petta Dama na en Namaratu ya maday-
dayawan,
gafu ta uhohug na ibosag da en.

Ya Tarabaku Mina Na Mangurug

12 Yen mantu ya gafu na, kakabagis, ta
itug muy la mina ya uhohug ku, tekamuy,
aglalo ta kawan kin tekamuy, te kanayun
kumanen haman ta ketta ken tekamuy ta
idi. Te mappya ta afuran muy appiyan ya
pakikahulun muy, petta awena maperdi.
13 Te itta haman ya Namaratu tekamuy
nga mangpasikan ta nonot muy, petta itta
ya ayat muy nga mangidulot ta ngamin
pakkwa na tekamuy.
14 A am anu ya tarabakun muy, a awemuy
mantu la maglalibak ikid na makitapil,
15 petta awan ta pakehuyan muy, petta
ispot kam la nga ānāk na Namaratu ewan.
Te gafu ta itta kam para la ta paglelehutin
ikid na mekihkihu kam ta tolay kiden nga
magkillu ikid na magdupal ta nonot, a ika-
muy mina ya mangipaita ta pagkappyanan
tekid ta kuman na zilag nga mangpadakar
ta sugiram.

16 A mappya mantu ta pagdakarān muy
kid ta uhohug na Namaratu, te yen ya
mangtolay tekid.

Mappya ta yen kid na tabarang ya pake
itug muy, petta itta sangaw ya pangikata-
lakan ku tekamuy ta araw na pagimbesti-
gar ni Hesus tekitam, te am pasikkalan na
sangaw ya mappya na tarabaku muy a yen
sangaw ya pakkamuk ta awek nelogot ta
pagbannag ku tekamuy.

17-18 A maski am papasin dak mina a
matalakak hala, te am angarigan ta kuman
na atang ya pangurug muy ta Namaratu a
mappya ta medagga hapa ya pasik, petta
magserbi ya angat ku ta kuman na bina-
rayangen nga meburud ta atangen, pet-
tam kumanen a sa makipagayayat kitam
ngamin ta neatang tam ta Namaratu ewan.

*Ya Bida Na Gafu Te Timotyo Ikid Ni Pafu-
ditu*

19 A am uray ni Afu Hesus a itta ya
ikatalak ku ta ange i Timotyo tekamuy, te
doban ku ta mavit, petta am anu sangaw ya
madangag na tekamuy a ibar na hapa san-
gaw teyak, petta sang matabtabang hapa ya
damdam ku tekamuy.

20 Awan haman ta takwan nga medob ku
mina tekamuy, te intu la ya amuk nga me-
gitta ta nonot ku nga mangidduk tekamuy.

21 Te ya kadwan kidin ta isin a intu la
karagatan da ya magserbi ta kappyanan da
hapa la, te kuman na aweda la tagopan ya
ikayat ni Hesus.

22 Ammi te Timotyo a dana amu muy ya
kappya na, te kuman kami la na mattama
nga magtarabaku mangisaned ta damag ni
Hesus.

23 A ikatalak ku mantu ta madob ku san-
gaw tekamuy ta mavit, ammi dangagan ku
bit am anu ya dumatang teyak.

24 Ammi am uray hapa ni Afu Hesus teyak
a itta hapa ya ikatalak ku ta awena la
mabayag a doban nak hapa tekamuy.

25 Ammi ya nonot ku te Pafuditu nga di-
nob muy teyak a pagtolin ku tekamuy, te
kuga madamdam na tekamuy. Mappya ta
dinob muy teyak, petta pinakabari muy nga
manguffun teyak, te nehulhulun la teyak
ta kuman na kabagis ku nga manguffun ta
tarabaku kin, yaga kahulun ku hapa nga
magattam ta zigat ta kuman na magsud-
dalu.

26 Ammi madamdam na tekamuy, a
naburungan hapa, te amu na ta nadamag
muy ya pagtakit na en. A yen ta naburun-
gan talo am burungan muy hapa.

27 A kakurugan ta nagtakit, a magge nasi,
ammi nekallak na hala na Namaratu ewan,
a nagmappyan. Ammi kallak na Namaratu
hapa teyak ta awena nasi, te nelillik na ya
medagga mina ta damdam kin.

28 A mesasita mantu ta doban ku i Pa-
fuditu tekamuy, pettam kumanen a mata-
lakan kam hapa am maita muy, ikid na
lumampaw hapa ya burung kin tentu.

29 A am dumatang na mantu tekamuy a
pagayayatan muy ta kuman na pagayayat
muy te Afu Hesus. A ipaita muy hapa ya
pangdayaw muy tentu, kumanen hapa ta
ngamin kiden megitta tentu,

30 te nesalda na haman ya angat na gafu
ta patarabaku ni Hesus tentu, a magge nasi
petta idulot na ya neuffun muy teyak nga
awemuy medulot ta idi.

3

Ya Matunung Nga Kakurugan

1-2 A ya pake mesasita, kahkahulun, a
idulot muy la ya talak muy te Afu Hesus.
A pake itan muy hapa ya ange kiden mag-
pabanggit tekamuy, te kuman kid na atu
kiden maguyung, te dulay ya tarabakun da,
te ipapilit da ya pakabigad na bari muy.
A maski am nabidak yen tekamuy ta idi a
mappya ta isurat ku ha, te kappyanan muy
hapa.

3 Te ikitam nga mangurug te Hesus a
ikitam ya kakurugan na simsima ni mina
Abrahamen nga nakitulagan na Namaratu,
te dayawan tam haman ya Namaratu ta
kuman na ituldu na Kahalwa na en tekitam.
A maski am anu ya kalalaki na bari tam
ikid na nagafun tam a awan ta takwan na
ikatalak tam ta mangikerutan tekitam am
bakkan la te Hesus Kristu, te awetam ikata-
lak ya bari tam.

4 Am angarigan mina ta mekerutan ya
tolay gafu ta kalalaki na ikid na bigad na
ta bari na en a gagangay ta iyak mina ya
mangikatalak ta kalalaki na barik, ammi
awek.

A maski am anu ya pangikatalak na kad-
wan kiden tolay ta bari da a dakdakal para
mina ya pangikatalak ku ta barik,

5-6 te ya dadagkal ku kiden a gingginafu
da hala ya Istralita kiden nga popolu
kiden tolay na Namaratu.

A gingginafuk para ya tolay kiden ni
Bendyamin nga pake madaydayawan
na Istralita.

A teyaken neanak a binanggit dak hapa
ta mekawalu en araw, te yen haman
ya nebar na Namaratu ta popolu kiden
dadagkal mi.

A ya dana agsitang ku a Hebreyu hapa,
te yen haman ya dana agsitang na Is-
tralita kiden.

A addet ta kaabbing ku awan pulus ta
tinaliban ku ta ngamin kiden lintig na
Namaratu,

petta mekwenta yak mina ta matunung
ta atubang na ewan.

A nedagga yak hapa ta pinpinanga na
Pariseyu kiden nga pake mafulotan
mangidulot ta ngamin kiden lintig na
Namaratu.
A pake masikanak hapa nga nangi-
pasikkal ta pangurug ku ta relisyon ku
ta idi,
te pina-gang ku ya mangurug kiden te
Hesus nga nakikattway ta relisyon
mi.
7 A ye-yen kid na tarabaku ya pake
nekatalak ku ta idi, te pahig ku ta kap-
pyanan ku kid, petta yen kid mina ya
pangikwentan na Namaratu ta mappya yak
na tolay. Ammi nagtalekudan ku kid na, a
nekwentak kid na ta newarad, petta intu la
kappyanan ku i Hesus.
8 A maski am anu ya kappyanan ku ta idi
a ikwentak na ta newarad te pake mapmap-
pya hud la ya pakkamuk te Afu Hesus. A
gafu ta intu a nekwentak na ya kuman na
kappyanan ken ta duping, a nagtalekudan
kun, petta magamid ku ya kappyanan ni
Hesus.
9 A newarad kun mantu ya kuman na
kappyanan ken ta idi, petta medagga yak
la tentu, pettam kumanen a igitta nak na
Namaratu ewan ta mappya na tolay gafu ta
ikatalak kun i Hesus. Te awek na ikatalak ta
kappyanan ku ya pangidulot ku ta lintig na
en, te makurang haman.
10 A awan mantu ta takwan na karagatan
ku am bakkan la te Hesus, petta pake mesi-
patak tentu ikid na pakapangwa na en nga
nangtolay tentu. A isagapil ku ya barik
tentu ta nagzigatan na en, petta megitta yak
tentu ta pasi na en,
11 talo am mesipatak hapa sangaw ta to-
layan na kiden.

Ya Karagatan Ni Pablu

12 Awek ibar ta nadatangan kun ya ku-
man na ngamin katunungan ni Hesus,
ammi pake pakolangan ku am had kunku
megitta tentu, talo am magamid ku sangaw
ya gafu na nepanggamid na teyak.
13 Am iyak hapa la, kahkahulun, a awek
ibar ta nagamid kun yen, ammi takday la ya
kwan ku, baybay-an ku ya itta ta gafan ku,
te masikanak mang-atubang ta patarabaku
na Namaratu teyak ta ayanin.
14 A kuman na parigan ku la ya magkain-
inabak kiden magbilag addet ta pagaddetan
na dalan da, te agumanan ku mangalap ta
isagolyat na Namaratu ewan teyak am aya-
gan nak sangaw ta utun, petta pake mesi-
patak sangaw ta ngamin kalalaki ni Hesus.

Ya Tabarang Ni Pablu Tekid

15 A maski am pahig muy, kahkahulun,
ta awan ta kurang na pangurug muy a
mappya ta parigan muy la mina ya kuman
na nonot kin. Ammi am takwan ya nonot
muy a mappya ta Namaratu hapa la ya
makkamu mangipaita ta kustu tekamuy.
16 Ammi maski am had sin ya nagaddetan
tanan ta pangurug tam a mappya ta idulot
tam la, petta awetam magsunsun.
17 Mapmappya, kahkahulun, ta parigan
dak mina nga dumagdag ta kuman na ne-
tuldu mi en tekamuy,
18 te addu haman ya ape mangurug ta
kuman na nebar ku tekamuy ta idi, a pid-
wan ku ha ibar ta ayanin. Itangtangit ku
para ta intu la parigan da ya awan kiden
mangikatalak ta nepangikaru ni Hesus ta
liwat da kiden.
19 Ammi awan ta takwan na pagaddetan
da am bakkan la ta pangtaguhali na Nama-
ratu ewan, te ya sirat da hapa la ya dyos da,
a iparayag da para ya kāāmāmatān, te intu la
nonotan da ya katolay da ta lutakin.
20 Ammi ikitam nga kakurugan na man-
gurug a intu nonotan tam ya katolay tam ta
langitewan, te yen ya agyan ni Afu Hesus
nga mangikerutan tekitam. A ipa-na tam ya
datang na tekitam,
21 te intu sangaw ya manguli ta bari tam
kidin nga makafuy ikid na malogon masi,
petta megitta kid ta kalalaki na bari na en.
Te intu haman ya seppakapangwa a pag-
balinan na ya ngamin ta kuman na ikayat
na.

4

1 A yan ya gafu na tabarang ku tekamuy,
kakabagis, te ikamuy ya kuman na sagolyat
ku nga pake iddukan ku ikid na ikatalak ku
ikid na kadamdamān ku. A pake itug muy
mantu ya pangurug muy te Afu Hesus.

Ya Kapozyanan Na Tabarang Na

2 A ya tabarang ku hapa teg Eyodya ikid
ni Suntuke a azin muy ya kalussaw muy,
a pagdaggan muy ya nonot muy, te magk-
abagis kam haman gafu te Afu Hesus.
3 A ikamuy nga mekatalak ikid na
makigitta teyak a tabarangan muy haen
ya duwa kidina babay, petta magmappya
kid, te kagittak kid haman nga nangisaned
ta damag ni Hesus, te nakihebing kid teyak
nga nanguffun ta idi; sa ikid nig Klemente
ikid na kadwan kiden katarabakuk nga
awan kid sin na ngagan, ammi itta hala
ya ngagan da ta lebru na mangtolayen
tekitam.
4 A mappya mantu, kahkahulun, ta sigida
matalak kitam gafu ta nedagga kitanan ta
Dafu tamewan. A ulin ku ha petta awemuy
kaliwatan, Magayayat kanan la.
5 A maski am anu ya problema muy
a awemuy hama magimpalpaliwat, te
mangikalkallak kam mina, te tanagay na ya
datang ni Afu Hesus tekitam, a intu sangaw
ya makkamu ta makaliwat.

6 A maski am anu ya dumatang tekamuy
a awemuy la burungan, te makimallak kam
la Namaratu ewan. A ibosag muy hapa ya
talak muy tentu gafu ta kallak na tekamuy,
7 te maski am awemuy amu am had
kunna a mapasinapan kam hala ta kagitta
na nonot na Namaratu nga awan magbu-
rung, te intu hapa la ya mangtaron ta nonot
muy ta pangikatalak muy te Hesus.
8 A ya mesasita para, kahkahulun, am
intu karagatan muy ya mappya ikid na
pangdayaw na ngamin tolay tekamuy a
awan mina ta nonotan muy am bakkan la
ta kakurugan, ikid na malalaki, anna matu-
nung, ikid na awan ta kadulayan, ikid na
ispot, ikid na madayawan.
9 A ya ngamin kiden netulduk ikid na
nesirak ku tekamuy nga kurugan tam a
parigan muy kid la hapa, kumanen hapa ta
ngamin naita muy ikid na nadangag muy
teyak, a itta la ya Namaratu ewan tekamuy
nga mangatad ta pagintak na nonot muy.

Ya Talak Ni Pablu Ta Neuffun Da Tentu

10 A pake matalakak hapa te Afu
Hesus gafu ta nakanonot kanan ha nga
mangikallak teyak ta kuman na ikamuyen
ta idi. Ammi maski am awan ta nepetulud
muy teyak abat ta nabayag a awek haman
pahig ta newarad dak, te amuk ta nonotan
dak hala, te mazigat hapa ya pangitulud
muy ta iuffun muyen.
11 A awemuy hapa pahig ta bidan ku yan
gafu ta mazigatanak, te maski am anu ya
kasasaad ku a matalakak la, te mapenamak
na ta ngamin dumatang teyak.
12 Te nariknak ya zigat na makurangan,
a nariknak hapa ya gasat na masurokan, te
itta ya kabattug ku, a itta hapa ya pagbisin
ku. Ammi maski kumanen a matalakak la
ta ngamin dumatang teyak,
13 te makkwak la ngamin gafu ta pang-
pasikan ni Afu Hesus teyak.
14 Ammi maski kunna ten a mappya hapa
yen tekamuy te inuffunan dak ta zigat kin.
15 A maski addet ta nepangipadangag ku
ta damag ni Hesus tekamuy ikid na nepag-
tugut ku ta lugar na Masadonya a ikamuy
la taga Pilipos ya kabukudan nangidob ta
iffun muy teyak.
16 A maski teyaken nagdulot ta ili na Tesa-
lonika nga nagafu tekamuy a namidwa kam
haman nagpetulud ta iuffun muy teyak.
17 Ammi maski am bidan ku yan tekamuy
a awemuy pahig ta itta ya karagatan ku ta
iatad muy para teyak, te intu la karagatan
ku ya kuman na mayan na nemulaken gafu
ta panguffun muy teyak, petta ikamuy hapa
ya mesipat ta isagolyat na Namaratu teki-
tam.
18 Ammi am iyak hapa la a ittan ngamin
teyak, a awan na ta masapul ku, te nasurok
na ya neatad muy nga netulud ni Pafuditu
teyak. A ikwentak hapa ya neatad muyen
ta kuman na mabangog na atang nga maka-
mamallak ta Namaratu ewan.
19 A maski am anu ya masapul muy a ya
Dyos ewan nga makkamu teyak a intu hapa
ya makkamu tekamuy gafu ta itta kam te
Hesus. A isipat na kam hapa ta kaba-nang
na kalalaki na ewan.
20 Ampade madaydayawan ya Dama
tamewan Namaratu addet ta addet.

Ya Pakikumusta Ni Pablu Tekid

21 A kumanen hapa makikumusta yak
ta ngamin kiden mangurug te Hesus ta
agyan muy, a makikumusta hapa tekamuy
ya kahulun ku kidin,
22 ikid na ngamin kidin mangurug taga ili
na Roma, aglalo ta magtarabaku kiden ta
bali na Ari in.
23 Ampade i Afu Hesus ya makkamu teka-
muy. Yen la ya addet na surat kin tekamuy.

Ya Surat Ni Pablu Ta Taga Kolosas Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya takday para na surat nga nesurat ni Pablu ta kabalud na en para la ta ili na Roma a intu yan. Ammi ya pagduman na ta kadwan kiden nagsuratan na a aweda para la nagkāit-ita nig Pablu ikid na mangurug kiden ta isin na ili. Ya nangipadangag ta uhohug na Namaratu tekid a i Paparas nga kofun ni Pablu. A ta kabalud ni Pablu para la ta ili na Roma a immange hapa i Paparas nagpasyar tentu, a binida na ya problema na iglesya ta ili na Kolosas. Te ya problema da kan a itta kan ya takwan na mangituldu nga immange nagpasyar tekid, a takwan kan hapa ya relisyon da nga netuldu da ta tolay kiden. A ya netuldu da kan a dakdakal kan ya anghel kiden ammi te Afu Hesus, a yen kid mina ya pakimallakan da.

A gafu ta binida ni Paparas te Pablu a nagsurat hapa i Pablu ta mangurug kiden ta ili na Kolosas, petta pake ipasikkal na ya kakurugan tekid, a neatad na ya surat na en te Paparas petta enna itulud ta iglesya. A ya nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1-2 Tekamuy nga tolay na Namaratu taga Kolosas ikid na kabagis mi nga mangikatalak te Hesus Kristu.

Ampade Dama tam Namaratu ya mangikallak tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu, nga turin ni Hesus gafu ta uray na Namaratu ewan. A kahulun ku hapa ya kabagis tamin Timotyo.

3-4 Pake matalak kamin, kahkahulun, ta Namaratu ewan nga Dama ni Afu Hesus gafu ta nadamag mi tekamuy, te mangurug kam kan hapa te Afu Hesus, ikid na iddukan muy kan hapa ya tolay na kiden. A yen ta am kada makimallak kami a ibosag mi hapa ya talak mi ta Namaratu gafu tekamuy.

5 A gafu ta pangurug muy ta kakurugan nga nadangag muy ta damag ni Hesus nga nepadangag ni Paparas tekamuy, a ittan ya ikatalak muy ta iatad na Namaratu tekamuy ta lugar na ewan, a yen ya indagan muy setalak gafu ta nadangag muy ikid na kinurug muy.

6 A ya bida ni Hesus nga nepadangag ni Paparas tekamuy a sumaned na hapa ta ngamin paglelehutin. A pake umaddun hapa ya mangurug te Hesus gafu ta damag na en, te magbabawi kid ta tarabaku da en nga dulay. A mappyan hapa ya tarabakun da ta kuman na ikamuyen ta idi tekamuyen nakadangag ta kakurugan ikid na nakkamu ta allak na Namaratu tekamuy.

7 A i Paparas nga nangipadangag ta allak na Namaratu tekamuy a intu hala ya sakā tagabu mi nga pake abikan tekami. A mekatalak hapa nga mangidulot ta patarabaku ni Hesus Kristu, petta mauffunan kam hapa.

8 A A mappya hapa te iddukan da kami kan gafu ta pagkasipsipat tam ta Kahalwa na Namaratu.

9 A addet ta nepakadamag mi ta pangurug muy ikid na pangidduk muy a kanayun pakimallak mi kam petta pasinapān na kam na Namaratu ta malalaki na nonot gafu ta Kahalwa na en, petta pake amu muy ya uray na en tekamuy,

10 petta megitta ya tarabaku muy ta dafu muyen Hesus anna matalakan hapa gafu tekamuy. A intu para adangan mi ta Namaratu ewan ta am dumakal ya amu muy tentu a uffunan na kam hapa palattogan ya mappya na pagbalinan.

11 A adangan ku para ta pake mapasinapān kam ta pakapangwa na en, petta itta ya turad muy ikid na talak muy nga magattam ta ngamin dumatang tekamuy.

12 A mappya mantu ta ibosag muy hapa ya talak muy tentu, te intu ya Dama muy nga nangpakustu tekamuy, petta mesipat kam ta isagolyat na ta ngamin kiden tolay na nga itta ta iturayan na dakar.

13 A isipat na kitam ta dakar na en, te dana pinohet na kitam ta sugiramen nga nangigalutan ni Satanasen tekitam. A nealit na kitanan ta pangikerutan na Anak na en nga pake iddukan na, petta intu ya makkamu tekitam,

14 te intu ya nangikaru ta liwat tam kiden petta mapakoma kitam.

I Hesus Ya Kagitta Na Namaratu Ewan Nga Nangikerutan Tekitam

15 A gafu ta awetam maita ya Namaratu ewan a ya Anak na en Hesus ya pake pakaitan tam ikid na pakkamun tam tentu. A intu hapa ya makkamu ta ngamin kiden napadday,

16 te intu hapa la ya pinagpadday na Namaratu ta ngamin kiden maita tam pase awetam maita ta lutakin ikid na langitewan, kontodu magdaduma na anghel nga seturay ikid na kadwan kiden makapangwa, petta intu hapa la ya madayawan gafu ta ngamin kiden pinadday na.

17 Ta kawan para la na ngamin kiden napadday a dana ittan i Hesus ta hebing na Dama na en, a ta ayanin a intu hapa ya mangibbal ikid na magtaron ta ngamin, petta magdanang kid la nga awan makutukutet.

18 A intu hapa ya kuman na ulu tam,
te ikitam ngamin mangurug ya bari na ta
lutakin. A gagangay ta intu ya ulu tam
nga mangtolay tekitam, te intu ya imunnan
magnayun tentu en natolay ta pasi na en,
petta magbalin ta kātā-nangān na ngamin.
19 A gagangay hapa ta intu ya kātā-nangān
na ngamin, te dana uray na Namaratu ta
intu ya pagyanan na ngamin kalalaki na
kadyos na ewan,
20 petta intu ya pinakabari na nga
mangazi ta kazigman na ngamin kiden
nakigungay tentu ta lutakin pase langite-
wan, petta makikofun kid tentu. Te ya
daga na en nga nagarut ta krus a yen ya
nepangikaru na ta liwat tam kiden, petta
magkakahulun kitam na Namaratu ewan.

Napakoma Kitanan Gafu Ta Pasi Ni Hesus

21 A ikamuy hapa nga adayu ta Namaratu
ta idi, a kuman na katapil na kam ta idi gafu
ta pagsoysoy na nonot muy ikid na kadulay
na tinarabaku muy.
22-23 Ammi ta ayanin a pake magkakahu-
lun kanan na Namaratu ewan gafu te
Hesus, te nesipat na kam ta bari na en
tentu en nasi, petta megitta kam hapa ta
kappya na en. A am idulot muy la idulot ya
pangurug muy tentu, petta pake metunglak
ta mappya a awan na sangaw ta pakali-
watan muy ikid na pangihuyan na tekamuy
am igawat na kam sangaw ta Namaratu
ewan. A mappya mantu ta awemuy pag-
talekudan ya nekatalak muyen nga nekari
na Namaratu tekamuy ta damag ni Hesus.
Te awan haman ta takwan na ikatalak tam
ta mekerutan kitam am bakkan la ta damag
ni Hesus nga mepadangag ta ngamin tolay
ta paglelehutin, te iyak, Pablu, ya nekatalak
na nga mangipadangag ta damag na en.

Ya Zigat Ni Pablu Nga Manguffun Ta Mangurug Kiden

24 A maski am mazigatanak gafu ta pangi-
padangag ku ta damag ni Hesus a mata-
lakak la, te amuk ta mappya ya pagbalinan
na tekamuy, te kuman na lannatan ku ya
zigat kiden ni Hesus ta barikin hapa la gafu
ta iglesya na nga pinakabari ni Hesus ta
paglelehutin.
25 Te iyak ya nekatalak na Namaratu
ewan nga manguffun ta iglesya ni Hesus,
petta pake ipasikkal ku tekamuy ya uray na
Namaratu ta uhohug na en.
26-27 Te addet ta pake palungu na araw a
itta ya uray na Namaratu ewan nga awena
amu na tolay kiden ta idi pase anghel na ki-
den. Ammi ta ayanin a pake mepalawag ta
tolay na kiden, petta ikitam nga bari na en
ya pakaitan na ngamin tolay ta pagba-nang
na kalalaki na en nga nelemad na ta idi, te
ya pagba-nang na kalalaki na en a intu hala
i Hesus Kristu nga magyan tekamuy, a intu
hapa ya ikatalak muy ta mesipat kam hapa
sangaw ta kalalaki na en.
28 A yen hala ya ipadangag mi ta
ngamin tolay. A pake ituldu mi kid, anna
tabarangan mi kid ta mappya na uhohug,
petta awan mina ta pagkurangan da gafu
ta ituldu mi tekid, am awa pake mekustu
kid hud la gafu te Afu Hesusen nga magyan
tekid.
29 A yen ta ikakinan ku ya tarabakukin
tekid gafu ta pangpasikan na Namaratu
teyak ta pakapangwa na en.

2

1 A pake ibosag ku tekamuy, kahkahu-
lun, ta ikakinan ku la ya tarabakukin gafu
tekamuy, kontodu mangurug kiden ta ili na
Laodisya, a kumanen hapa ta ngamin kiden
nga awan para la nakaita teyak,
2 petta magsikan mina ya nonot muy gafu
ta pagdadagga muy ikid na pagkaid-idduk
muy, a petta pake maawatan muy para ya
uray na Namaratu ikid ni Hesus Kristu nga
awena amu na tolay kiden ta idi.
3 Te ya ngamin kiden nelemad na Nama-
ratu ewan ta idi a i Hesus ya kuman na tul-
bik tam nga manghukat ta nelemad na en,
petta amu tam ya uray na en, te intu hala ya
nangatadan na Namaratu ta ngamin kiden
pepakamu na tekitam.
4 A yen ya ibar ku tekamuy petta awe-
muy mina maayayyaw, talo am maay-ayu
na kam mina na kadwan tolay ta kaispot na
uhohugan da nga tulad.
5 A maski am awanak tekamuy a itta hala
ya nonot ku tekamuy, a matalakak tekamuy
gafu ta pagtatakday muy ikid na pangurug
muy te Afu Hesus nga netug muy ta nonot
muy.

Matolay Ya Mangurug Gafu Te Hesus Kristu

6 Gafu ta mangurug kanan te Hesus
Kristu nga nesaad na Namaratu ta dafu na
ngamin a mappya mantu ta idulduldot muy
ya patarabaku na tekamuy.
7 Mappya ta pake itug muy ya pangu-
rug muy ta damag ni Hesus nga netuldu
ni Paparas tekamuy, petta awena sangaw
mahantud am awa dumakal la dumakal. A
mappya hapa ta kanayun ibosag muy ya
talak muy ta Namaratu gafu ta allak na ikid
na idduk na tekamuy.
8 A imugudan muy hapa talo am itta san-
gaw ya mangitawag tekamuy ta takwan
na relisyon nga ituldu da tekamuy. Te
am bakkan ta kuman na nesirak ni Hesus
Kristu a tulad mantu, a awan ta iatad na
tekamuy, te nagafu ta nonot na tolay nga
netuldu na anitu kiden tekid.

9 A imugudan muy mantu talo am
metawag kam te Hesus, te awan ta
takwan na pagyanan na ngamin kadyos na
Namaratu ewan am bakkan la ta intu.
10 A gafu ta nedagga kam hapa tentu a itta
mantu la tentu ya ngamin masapul muy, te
intu ya kātā-nangān na ngamin kiden sep-
pakapangwa kompormi am anghel, anitu
ono tolay.
11 A gafu ta nedagga kanan te Hesus a
sinyalan na kam, petta itta ya pakaitan ta
kwa na kam na Namaratu. Ammi ya sinyal
muy a bakkan ta kuman na kabanggit na
Hudyo kiden, te intu nasinyalan ya nonot
muy, te newasa muy ya gagangayen nonot
muy ta nekesipat muy ta pasi ni Hesusen.
12 A gafu ta nesipat kanan ta pasi na en
a nesipat kam hapa ta neketanam na en
ta nepagzigut muyen. Ammi tekamuyen
lumattog ta danumen a nesipat kam hapa ta
nepagtolay na en, te intu nekatalak muy ya
pakapangwa na Namaratu ewan nga mang-
tolay tekamuy ta kuman na nepangtolay na
te Hesus ta pasi na en.

13 Ta idi a nasin ya kahalwa muy gafu
ta liwat muy kiden ikid na kadulay na
nonot muy. Ammi gafu ta pasi ni Hesus a
pinakoma na kitam na Namaratu ta liwat
tam kiden a nesipat na kitam ta pagtolay ni
Hesusen.
14 Te ya pasi na en ya nepangpurid na
Namaratu ta ngamin kiden liwat tam ta
lintig na kiden, te dana nelista na kid ta ku-
man na gatut tam tentu. A ta nepangilansa
da te Hesus ta nagappan na en a uray na
Namaratu ta sakā nelansa hapa ya lista na
liwat tam kiden petta ikaru na kid.
15 A gafu ta nekaru na ya liwat tam kiden a
naabak na hapa ya Satanas ikid na anitu ki-
den nga kanayun mamadpadulay tekitam,
te pinerdi na ya pamadpadulay da tekitam.
A ta nepangipabuya da ta pangpapasi da
te Hesus a intu nepabuya na Namaratu ya
pangabak na te Satanas ikid na anitu na
kiden gafu ta pasi ni Hesus.

*Naubadan Kitam Ta Ituldu Na Anitu Ki-
den*

16 (v 16,20a) Gafu* ta pangabak ni Hesus
ta anitu kiden a naubadan kanan hapa ta it-
uldu na anitu kiden, te nesipat kanan ta pasi
ni Hesus. A yen ta awemuy mina nonotan
ya ibar na kadwan kidina nga mangihuya
tekamuy gafu ta kanan muy ikid na inuman
muy. A am ibar da ta ngilinan muy mina
ya dana kiden pyesta na Hudyo kiden, ikid
na bagu na hulan da, ikid na araw na agim-
mang da a awemuy la ikaskasu,
17 te bakkan haman ta iyen kid ya pake
kakuruganen nga ituldu na Namaratu teki-
tam, te yen kid la bit ya neunnan na Na-
maratu ta popolu kiden dadagkal petta ku-
man kid la na keangarigan na awanen para
dumatang. Ammi gafu ta ittan i Hesusen a
intun ya kakurugan.
18 A awemuy hapa ituluk ta ayayyawan
da kam na mangipapilit ta pakikultu da, te
ikayat da ta timuluk kam hapa nga maki-
mallak ta anghel kiden, te intu la dagdagan
da ya naita da ta tarinap da, a iparayag da ya
amu da. Ammi awan ta kappyanan na amu
da, te nagafu hala ta dana en nonot da nga
dulay.
19 A kuman na newasik da mantu ya ulu
da en, te nakigungay kid na haman te Hes-
usen. Ammi gagangay ta intu ya kuman na
ulu tam, te intu haman ya pagafun na angat
tam ikid na sikan tam, petta dumakal mina
ya ngamin bari na en ta kuman na ikayat na
Namaratu ewan. Te ya ngamin kiden urat
na ikid na nagtotopan na tulang na kiden ya
magingufuffun hapa petta dumakal ya bari
na ta kuman na idagdakal na gagangayen
bari tam.
20 (v 20b) A gafu ta naubadan kanan
ta ituldu na anitu kiden a awemuy mina
makigitta ta kadwan kiden tolay nga
pasikanan na anitu, te negungay na kam
haman ni Hesus. A awemuy mantu pegalut
ta lintig da kiden
21 te addu haman ya ihangat da nga map-
pya;

"Awemuy kanan ya kumanin, maski
awemuy la si-gedan, te makaliwat kam,"
kunda.

22 Ammi ya ihangat da en a uray na Nama-
ratu ta magserbi tekitam. A awemuy mantu
kurkurugan ya ngamin madangag muy nga
mehangat, te bakkan haman ta Namaratu
ya nangihangat am awa tolay.
23 Ta kuman na uray da a mappya ya
lintig da kiden, te uffunan da kid kan
nga mangurug, ikid na umalinnak, ikid na
mangiguwad ta bari da. Ammi ta kakuru-
gan a awan haman ta iatad na tarabakun
da, te padakalan na hud la ya pagkaragat na
bari da.

3

*Ya Kappyanan Na Pakesipat Tam Ta
Nepagtolay Ni Hesus*

1 A ta kuman na inuhohug ken ta idi,
kahkahulun, a nesipat kanan haman ta
nepagtolay ni Hesus, a takwan na mantu
ya lintig muy, petta intu mina karagatan
muy ya itta en ta Namaratu ewan, te yen
haman ya agyan na dafu muyewan Hesus

* **2:16** Ya gadwa na bersikulo 20 a netulfu ta isin petta matarus ya bida.

nga makipagturay tentu ta ngamin paglelehutin.
2 A awemuy la mantu nonotan ya ngamin
kiden karagatan da ta lutakin nga awan
mabayag, te mapmappya ta intu nonotan
muy ya neatad na Namaratu tekamuy ta
lugar na ewan nga magnayun,
3 Te nasi kanan haman ta nekesipat muy
te Hesus, ammi nesipat kanan hapa ta
nepagtolay na en, a sakā neappiya bit la ya
angat muy ni Hesus ta Namaratu ewan.
4 A am makipaita ha sangaw i Hesus a
sakā mepaita kitam hapa tentu nga megitta
ta ngamin kalalaki na, te intu hapa la ya
katolayan tam.
5 A mappya mantu ta iwasa muy ya
gagangayen nonot muy nga magkaragat
ta kwa na lutakin, petta awemuy mangadallaw, ikid na magattug ta awemuy
atawa, ikid na magattug ta sakā lalaki
muy ikid na sakā babbay muy, ikid na
maglaham. A awemuy hapa maginggum,
te ya maginggum ya kagitta na makidyos ta
sinang tolay nga dyos.
6 A yen kid na tarabaku ya gafu na
pangpa-gang na Namaratu ta ngamin kiden
makaliwat.
7 A sakā nakihulun kam hapa tekid ta idi
ta isin kid na tarabaku,
8-9 ammi ta ayanin a nagtalekudan muy
na, a mappya ta awemuy kid tolin. A awemuy mantu ipasinap ya pagporay muy, ikid
na makitapil, ikid na mangikatupag, ikid
na mamadpadulay, ikid na maguhohug ta
dulay na uhohug, ikid na magladdud ta
sakā tolay muy, te newasa muy haman ya
gagangayen nonot muy kontodu tarabaku
muyen.
10 A gafu ta nauli kanan neanak a ittan
ya bagu na nonot muy nga megitta ta nonot
na Namaratu, petta dumakal la dumakal ya
amu muy tentu ta pakangangayin.
11 A ya ngamin kiden nauli neanak nga
Hudyo ikid na bakkan ta Hudyo, ikid na
nabanggit ikid na awan nabanggit, a awan
ta idaduma na Namaratu tekid, te maski
am anu ya katolay da a awan ta kwenta na,
a kumanen hapa ta awanen para la mepenam, ikid na awan ta adal, ikid na tagabu
ikid na awena en magtagabu, te intu la mesasita i Hesus Kristu nga magyan tekitam.
12 A gafu ta sa pinili na kam ngamin
na Namaratu ewan, a neduma na kam ta
kadwan kiden tolay ta pangidduk na tekamuy. A mappya mantu ta ipaita muy ya
pakipagrikna muy ta ikattolay muy kiden,
a kumanen hapa ta pangidduk muy tekid,
ikid na kasippat muy, ikid na pagattam muy
tekid, ikid na pangikallak muy.
13 A magimpakpakoma kam hapa am itta
ya liwat na takday ta kadwan tekamuy, te
mappya ta magimpakpakoma kam ta kuman na nepagpakoma na Dafu tamewan
tekamuy.
14 Ammi ya pagkaid-idduk muy ya pake
mesasita, te yen ya magpasibukal tekamuy
petta mappya ya kauknud muy.
15 A am itta ya problema muy nga magpakattway tekamuy a pataliban muy la,
te intu nonotan muy ya pagpatatakday ni
Hesus tekamuy, a yen mina ya tulukān
muy, te yen ta inalap na kam na Namaratu
ewan petta magtatakday kam ta kuman
na magkakabagis. A nonotan muy hapa
ya ngamin kiden bendisyon na Namaratu
tekamuy, te ibosag muy ya talak muy tentu.
16 A mappya hapa ta kanayun mapasinapān ya nonot muy ta uhohug ni Hesusen,
petta mappya ya uhohugan muy ta pagintultuldu muy ikid na pagintabtabarang
muy. A magkakansyon kam hapa setalak
ta Namaratu ewan ta magdaduma na kansyon. Kumanen hapa ta adade ikid na not
am yen ya iatad na Kahalwa na en tekamuy.
17 A maski am anu ya tarabakun muy ikid
na uhohugan muy a mappya ta nonotan
muy ya ngagan ni Afu Hesus petta intu ya
madayawan, a ibosag muy hapa ya talak
muy ta Namaratu ewan gafu tentu.

Ya Metuldu Ta Nagatawa Kiden Ikid Na Magtagabu

18 A ikamuy babay nga seatawa a mappya
ta timuluk kam ta atawa muy ta kuman na
mekustu ta pangurug muy te Afu Hesus.
19 A ikamuy lalaki a iddukan muy hapa ya
atawa muy, a awemuy kid pagzigātan.
20 A ikamuy ānāk a kurugan muy ya
hina muy ikid na dama muy ta ngamin
patarabaku da tekamuy, petta matalak
hapa ya Namaratu ewan tekamuy.
21 A ikamuy seanak a awemuy pagporayan ya ānāk muy kiden ta pagpatunung
muy tekid, talo am matampa ya talak da.
22 A ikamuy tagabu a kurugan muy ya
dafu muy kiden nga itta ta lutakin ta
ngamin patarabaku da tekamuy, ammi
awemuy mina parigan ya ape mangmamallak tekid, te maski am aweda taronan ya tarabaku muy a idulot muy la ya
patarabaku da tekamuy gafu ta talaw muy
ta Dafu tamewan Hesus.
23 A maski am anu ya patarabaku da tekamuy a maglologon kam la, a ikwenta muy
ta bakkan ta tolay ya pakitagabun muy am
awa i Afu Hesus,
24 te nonotan muy ta maski am anu ya
tarabakun muy nga mappya a intu sangaw
ya makkamu nga mangsagolyat tekamuy
ta kuman na nekari na Namaratu ewan, te
mekwenta te Hesus Kristu ya pakitagabun
muy.

25 Ammi ya mangwa ta dulay a maatadan
hala sangaw ta kuman na iningwa na en, te
awan ta idaduma na Namaratu ewan.

4

1 A ikamuy hapa nga makātagabu a atadan
muy ya tagabu muy kiden ta mappya en nga
mekustu tekid, te nonotan muy ta itta hapa
ya dafu muy nga magyan ta langitewan.

Ya Kapozyanan Na Ituldu Na

2 A ya ibar ku tekamuy ngamin a malogon
kam mina nga makimalmallak ta Namaratu
ewan, a awemuy kaliwatan ya mangibosag
ta talak muy tentu gafu ta allak na ikid na
bendisyon na tekamuy.
3 A am kada makimallak kam a pakimal-
lak dak hapa, petta atadan nak na Nama-
ratu ta araw ku nga mangipadangag ta uho-
hug na en, petta mepalawag ku ya uray na
en nga nehulun te Hesus nga nelemad ta idi.
4 A maski am yen ya gafu na kabalud kin
ta ayanin a pakimallak dak hala petta itta
ya lugar ku nga mangipalawag ta kadwan
kiden tolay ta agyan kin.
5 A ya ibar ku para tekamuy a kanayun
nonotan muy am anu ya mappya nga
tarabakun muy ikid na uhohugan muy ta
awan kiden mangurug, te awemuy mina
ipapa-na ya mangipaita ta kappyanan na
pangurug muy.
6 A am kada maguhohug kam a ipaita
muy hapa ya masippat na nonot petta
awena matabeng na uhohug muy, te gagan-
gay ta kunna ten petta amu muy am had
kunna mina na tabbag muy ta ngamin to-
lay.

Ya Kapozyanan Na Pakikumusta Nig Pablu

7-8 A ya nangitulud ta surat kin teka-
muy a ya kabagis kin Tikiku, te intu ya
pake iddukan ku, a mekatalak hapa nga
manguffun ikid na makipagtagabu teyak ta
patarabaku ni Afu Hesus. A intu ya dinob
ku tekamuy petta ibar na am imanu yak ta
agyan kin, petta amu muy ya kasasaad kin
ikid na ngamin tarabakuk, a petta intu hapa
ya mangpasikan ta nonot muy.
9 A intu hapa kahulun na i Onisimu nga
kalugaran muy. Intun hapa ya takday
kabagis ku nga mekatalak ikid na iddukan
ku hapa. A ikid duwa ya pakadangagan
muy ta ngamin makkwa teyak ta agyan kin.
10-11 A makikumusta hapa tekamuy i Aris-
tarku nga sakā balud kin, ikid ni Markus
nga kasinsin ni Barnabasen, ikid ni Hes-
usen nga nengagan ta Husto. A dana
nesurat kun tekamuy ya tabarang ken gafu
te Markus, a am dumatang sangaw teka-
muy a pagdulotan muy la. A ya tallu kidin
la ya sakā Hudyok kidin nga makipagguf-
fun teyak ta tarabakukin nga mangituldu ta
pangikerutan na Namaratu ewan, a dakal
hapa ya talak ku tekid.
12 A makikumusta hapa i Paparasen nga
kalugaran muy ikid na tagabu ni Hesus
Kristu. A pake ikakinan na hapa ya maki-
mallak ta Namaratu gafu tekamuy, te intu
adangan na ta pake magtuyag ya pangurug
muy ikid na awan mina ta kapopoyungan
muy gafu ta patarabaku na Namaratu teka-
muy.
13 A ibar ku la yan tekamuy, te pake na-
pasikkal kun hapa ta dakal ya lagpat na
nga magtarabaku gafu tekamuy ikid na itta
kiden ta ili na Laodisya ikid na Hirapolis.
14 A ya makikumusta para tekamuy a i
Doktoren Lukas nga iddukan ku hapa ikid
ni Demasen.
15 A ibar muy hapa ta makikumusta kami
ta kabagis ku kiden ta ili na Laodisya, ku-
manen hapa te Nimpas kontodu mangurug
kiden nga maggagimung ta bali na en.
16 A am nabalin muy sangaw mangbasa ta
suratin yan ta atubang na kabagis kiden a
pabasa muy hapa sangaw ta maggagimung
kiden ta ili na Laodisya, a kumanen hapa
basan muy sangaw ya surat ken tekid.
17 A ibar muy hapa te Arkipo ta awena
mina kaliwatan ya tarabaku na en nga
nekatalak ni Afu Hesus tentu, te mappya ta
idulduloт mina.
18 A iyak hapa la, Pablu, ya nagsurat ta
kapozyanan na uhohug ta isin. Namaratu
ewan ya makkamu tekamuy, a nonotan dak
hapa gafu ta kabalud kin. Awan na.

Ya Napolu En Surat Ni Pablu Ta Taga Tesalonika Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Am basam apolu ya kapitulo 16 ikid na 17 ta **Tarabaku Na Turin Kiden** a amum sangaw ya bida na pagpasyar nig Pablu ta ili na Tesalonika, tekiden nagtugut ta ili na Pilipos. Ye-yan na ili ya mayor na ili ta lugar na Masadonya. A ya lugar na Masadonya ya nedagga hapa ta lutak na Ari en taga ili na Roma.

Tallu liggwan la ig Pablu ta ili na Tesalonika nga nangipadangag ikid na nangituldu ta uhohug na Namaratu ikid na damag ni Hesus. Ammi gafu ta mangurug ya kadwan kiden Hudyo ikid na Hentil a nangahugu hapa ya Hudyo kiden nga awan nangurug, a nakitapil kid na te Pablu. A gafu ta dulay ya negakkad da tentu a napersa nagtugut, a nagdulot na ta ili na Atenas ikid na Korinto, a yen ya nagindagan na te Timotyo gafu ta nesirak na ig Timotyo ikid ni Silas ta ili na Tesalonika.

A ta datang ni Timotyo te Pablu a nepadamag na tentu ya kasasaad na mangurug kiden ta ili na Tesalonika, yaga nebar na hapa tentu ya kapopoyung da gafu ta kahulun da kiden nga nagpasi. A yen ta nesurat ni Pablu ya suratin yan tekid, te addu ya ipasikkal na tekid, petta masikan ya pangurug da, ikid na pangikatalak da ta katolay na kahulun da kiden nagpasi. A ya pake nesurat ni Pablu tekid a intu yan:

1 Tekamuy taga Tesalonika, nga mangurug ta Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu:

Ampade sa ikallak na kam na Namaratu ewan, petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy, kahkahulun, a ikami Pablu, a Silas, ikid ni Timotyo.

Ya Pangdayaw Da Ta Pangurug Da

2 Am kada makimallak kami, kahkahulun, a kanayun pakimallak mi kam hapa. A "**Mappya hapa yen teko, Afu, te inuffunam hapa ya taga Tesalonika kiden,**" kummi hapa tentu,

3 te intu nonotan mi ya pangipasikkal muy ta pangurug muy, ikid na pagbannag muy gafu ta pangidduk muy, ikid na pagattam muy gafu ta pangikatalak muy ta datang ni Afu Hesus tekitam.

4 A amu mi hapa, kahkahulun, ta dana pinili na kam na Namaratu gafu ta pangidduk na tekamuy,

5 te ya damag ni Hesusen nga nepadangag mi tekamuy a bakkan la ta uhohug na tolay, te itta hapa ya pakapangwa na gafu ta Kahalwa na Namaratu nga nangipasikkal ta inuhohug mi en tekamuy, petta kurugan muy. A maski te naita muy hapa ya gagangay mi ta pagyan mi en tekamuy, a amu muy ta intu la tinarabaku mi ya magserbi ta kappyanan muy.

6 A mappya hapa, te nakigitta kam tekami ikid ni Afu Hesus, te maski am inuyoyungan na kam na awan kiden mangurug gafu ta pangurug muy ta uhohug mi en tekamuy, a matalak kam la ta dakal na talak nga neatad na Kahalwa na Namaratu tekamuy.

7 A yen ta ikamuy mina ya parigan na ngamin kiden mangurug ta lugar na Masadonya ikid na Akaya,

8 te gafu ta pangurug muy a negitta kanan hapa ta kuman na kampana, te pake nakaadayun ya ngahal na uhohug ni Afu Hesus gafu tekamuy addet ta ngamin kiden babali ta lugar na Masadonya ikid na Akaya. A gafu ta pake nesaned hapa ya damag na pangurug muy addet ta ngamin paglelehut a kuman na awan ta mabida mi ta isin kid na lugar, te dana amu dan.

9 A bidan da hapa tekami ya talak muy nga magpadulot tekami ta ange mi en tekamuy, te amu dan ta nagtalekudan muy ya sinang dyos kiden, petta magserbi kam ta sigatolay na Dyos nga kakurugan.

10 A amu dan ta indagan muy hapa ya datang na anak na en nga tinolay na ta pasi na en, te magafu sangaw ta langit. A intu hala i Hesus nga mangililli tekitam ta pama-gang na Namaratu ewan, petta awetam mekabat ta awan kiden mangurug.

2

Ya Pangipasikkal Da Ta Tarabaku Da en Tekid

1 A maski am anu ya bidan na kadwan kiden tekami, kahkahulun, a dana amu muy haman ta awena kupat na nepangipadangag mi tekamuy.

2 Te maski tinapangan da kami ta ili na Pilipos gafu ta pangipadangag mi tekid a neturad mi la idulot ya pangipadangag mi tekamuy. A addu hapa ya nakitapil tekami ta agyan muy, ammi pinagturad na kami la na Namaratu ewan, petta ipadangag mi hapa ya uhohug na en tekamuy.

3 A awan hapa ta inayayyaw mi ta maski am inya tekamuy, ikid na awan hapa ta ininggumann mi tekamuy, te bakkan haman ta dulay ya nepangagagay mi tekamuy, am awa mappya haman.

4 Te gafu ta ikatalak na kami na Namaratu ewan a pinakimohayan na kami nga mangipadangag ta damag ni Hesus. A bakkan

mantu ta tolay ya mamallakan mi ta uho-
hugan mi, te intu hud la uhohugan mi ya
kuman na ikayat na Namaratu ewan, te intu
haman ya mangparuba ta nonot mi.
5 A amu muy hapa ta awemi naguhohug
ta kuman na ape magdayaw tekamuy, te
bakkan kami haman ta kuman na maging-
aappya na tolay nga mangilemad ta pag-
inggum na, te Namaratu ewan ya mangi-
pasikkal ta kappya na nonot mi.
6 A gafu ta turin kami ni Afu Hesus a
kakurugan ta itta ya mabalinan mi nga
mangalap ta iuffun muy, ammi inawemi
hapa, te bakkan ta intu kinaragatan mi ya
pangdayaw na tolay tekami, te maski am
ikamuy ono kompormi na tolay.
7 Ammi maidduk kami hud la tekamuy ta
kuman na kaidduk na magpasusu ta anak
na.
8 A gafu ta idduk mi tekamuy a matalak
kami la nga mangisipat ta pagkappyanan
mi tekamuy, te bakkan la ta uhohug na
Namaratu ya nekayat mi isipat tekamuy, te
maski ya ngamin bari mi ikid na angat mi,
te meribu ya idduk mi tekamuy.
9 Te intu mina nonotan muy, kahkahulun,
ya pagbannag mi en hapa tekami en nangi-
padangag ta damag ni Hesus tekamuy, te
maski hiklam pase araw a nangallu kami
hapa ta magserbi tekami, pettam kumanen
awemuy mina mazigatan gafu tekami.
10 Amu haman na Dyos pase ikamuy ta
awan pulus ta nangihuyan muy tekami, te
mappya ikid na matunung ya katolay mi ta
atubang muy nga mangurug.
11 A amu muy para ta tinabarangan mi ya
tagtakday tekamuy ta kuman na pangituldu
na dama ta ānāk na kiden,
12 te pake nepasikkal mi ikid na nemamal-
lak mi ta intu la mina tarabakun muy ya
megitta ta Namaratu ewan, te intu haman
ya nangagagay tekamuy, petta mesipat kam
ta iturayan na ikid na kalalaki na.

*Ya Talak Da Ta Pangurug Na Taga Tesa-
lonika Kiden*

13 A kanayun matalak kami hapa ta Na-
maratu gafu ta malogon kam nagdangag ta
uhohug na Namaratu, te awemuy negitta
ya nepadangag mi en ta uhohug na tolay
am awa uhohug na Namaratu, te kakuru-
gan haman. A yen ta nauli hapa ya nonot
muy ikid na agangwa muy, te itta ya paka-
pangwa na uhohug na en nga manguli teka-
muy nga mangurug.
14 A yen ya gafu na, kahkahulun, ta nek-
abat kam hapa ta kuman na zigat na tolay
kiden na Namaratu nga taga Hudeya nga
mangurug te Hesus, te ya pangpazigat na
kalugaran muy kidina tekamuy a kumanen
hapa ya nepangpazigat na Hudyo kiden ta
kagitta da kiden taga Hudeya nga mangu-
rug te Hesus.
15 Ammi gagangay haman ta kunna ten,
te ya Hudyo kiden hapa la ya namapasi ta
aglavun kiden ta palungu na araw gafu ta
pangipadangag da ta uhohug na Namaratu
tekid, a sangaw netubbat da hapa papasin
i Afu Hesus, a ta ayanin a tapilan da kami
hapa. Kuman na ikatupag da haman ya
Namaratu kontodu ngamin tolay,
16 te salinan da kami mina, petta awemi
mina ipadangag ya pangikerutan ni Hesus
ta Hentil kiden. A gafu ta tarabaku da a
kanayun daggan da ya liwat da kiden petta
pake mapannu kid. Ammi nagaddet na
ya pagattam na Namaratu ewan tekid, te
dumatang na ya pama-gang na tekid.

Ya Damdam Nig Pablu Tekid

17 Ammi ta kuman na ikami, kahkahulun,
a pake madamdam kami tekamuy gafu ta
pa nakigungay kami tekamuy, ammi maski
am awemi kam maita a itta kam hala ta
nonot mi. A yen ta pake karagatan mi ya
ange tekamuy, petta maita mi kam, te pake
madamdam kami tekamuy.
18 A gafu ta karagatan mi ya ange teka-
muy a kanayun kami gumanwat, aglalo
teyak Pablu, ammi sinalinan na kami garay
ni Satanas.
19 A gagangay ta madamdam kami teka-
muy, kahkahulun, te awan sangaw ta tak-
wan na ikatalak mi ikid na iparayag mi ikid
na sagolyat mi ta atubang ni Afu Hesus am
bakkan la tekamuy.
20 Te am ittan sangaw i Afu Hesus a pake
matalak ya nonot mi gafu tekamuy, te ika-
muy sangaw ya iparayag mi.

3

Ya Gafu Na Nepangidob Na Te Timotyo

1-2 A gafu ta awek maattaman ya awek
pakaange tekamuy, a "**Maski am awan
ta kahulun ku ta isin Atenas a mappya
ta doban ku i Timotyo, petta intu ya
manguffun tekid,**" kunku, te intu hala ya
kabagis mi ikid na katarabakun mi ta Na-
maratu nga mangipadangag ta damag ni
Hesus. A yen ta dinob ku nga mangpasikan
ikid na mangtabarang tekamuy,
3 petta awena mina matampa na pangu-
rug muy gafu ta pagzigātān muy, te dana
amu muy ta nekari kitam nga mesipat ta
zigat gafu ta pangurug tam.
4 Yen haman ya binida mi tekamuy ta
ketta mi en para la tekamuy, te dana neun-
nan mi ta mazigatan kitam sangaw gafu ta
pangurug tam, a ta ayanin amu muy na ta
dumatang na tekamuy.
5 Ammi gafu ta awek pakadamag teka-
muy a awek neattam, a yen ta dinob ku i

Timotyo tekamuy, petta ipadamag na sangaw teyak am umanu ya pangurug muy, te nagburungak hapa talo am naayayyaw na kanan ni Satanas, a nelogotak na mina ta banbannag ken tekamuy.

6 Ammi mappya, te bagu dumatang na i Timotyo, a matalakak ta nepadamag na en, te masikan kān la ya pangurug muy ikid pangidduk muy. A nebar na hapa ta kanayun nonotan da kami, te madamdam kam kān nga makaita tekami ta kuman na damdam mi hapa tekamuy.

7 A yen ya gafu na, kahkahulun, ta maski am mazigatan kami gafu ta makitapil kiden tekami a natabtabang na ya damdam mi gafu ta damag na pangurug muy.

8 Te am amu mi ta netug muy la ya pangurug muy te Afu Hesus a yen ya kuman na mangtolay tekami.

9 A maski am dakal ya pangdayaw mi ta Namaratu gafu tekamuy a kuman na makurang para la, te am makimallak kami tentu a kuman na awan ta pagpakabalat mi ta neatad na tekami nga talak mi gafu tekamuy.

10 Ammi kanayun makimallak kami ta araw ikid na hiklam, petta mapalubusan kami mina nga ange ha tekamuy, petta pake pannun mi hapa ya magkurang para la ta pangurug muy.

11 A mappya mantu ta Dama tam Namaratu ikid ni Afu Hesus ya mangazi ta mangsalin tekami, petta makaange kami tekamuy.

12 A mappya ta padakalan na hapa ya pagkaid-idduk muy, kumanen hapa ta ngamin tolay, petta nasurok ya pangidduk muy ta kadwan ta kuman na pangidduk mi tekamuy.

13 A yen kid ya adangan mi tentu, petta masikan mina ya nonot muy nga mangwa ta mappya, petta awan sangaw ta pakehuyan muy ikid na pagkurangan na kappya muy ta atubang na Namaratu ewan am ange ig Afu Hesus ikid na ngamin kiden kahulun na nga anghel.

4

Ya Kadwan Kiden Itabarang Na Tekid

1 A itta hapa ya itabarang mi tekamuy, kahkahulun, gafu ta pagkakahulun tam te Afu Hesus. A maski te dana amu muy haman ya netuldu mi en tekamuy petta intu tarabakun muy ya ikayat na Namaratu ewan. A gafu ta yen hala ya tinarabaku muy a mappya ta idulot muy la ta kuman na tarabaku muyen hala.

2 Te amu muy hapa ta intu la netuldu mi tekamuy ya kuman na netuldu ni Afu Hesus tekami, petta awan ta kadulayan muy,

3 te ikayat na Namaratu ewan ta magserbi ya bari tam ta pagkappyanan.

4 A yen ta awemuy mina makidorug ta awemuy atawa, te mappya ta amu na tagtaday tekamuy ya manggamma ta bari na, petta intu la tarabakun na ya kappyanan ikid na madayawan.

5 A awan mina ta magatattug ta kuman na agangwa na awan kiden makkamu ta Namaratu,

6 te awan mina ta ange makisalnuk ta barawasi na kagitta na en tolay. Dana nebar mi haman ikid na nepasikkal mi tekamuy ta Namaratu ewan sangaw ya mangpagang ta ngamin kiden mangwa ta kumanen na kadulayan.

7 Te bakkan ta intu nepangagagay na tekitam ta magatattug kitam, am awa megitta kitam mina ta kappya na ewan.

8 A am itta tekamuy ya magsoysoy ta itabarang kin, a bakkan haman ta tolay ya pagsoysoyān na am awa Namaratu ewan, te intu haman ya nangatad ta Kahalwa na en tekamuy, petta megitta kam tentu.

9 A awek na uhohugan tekamuy ta iddukan muy mina ya kabagis muy, te dana netuldu na kam na Namaratu ta magkaid-idduk kam.

10 A kakurugan hapa ta iddukan muy ya ngamin kiden kabagis ta ngamin paglelehut na Masadonya, ammi mappya hapa ta padakalan muy para ya pagkaid-idduk muy,

11 te mappya ta magintak kam, petta awemuy tabtabangan ya tarabaku na kadwan. Te dana netabarang mi haman ta magbannag magtarabaku ya tagtakday tekamuy ta katunungan na tarabaku na hapa la,

12 pettam kumanen a dayawan na kam hapa sangaw na awan kiden mangurug gafu ta maita da ta awemuy ange magadang ta kahulun muy kiden ta magserbi tekamuy.

Ya Pangipasikkal Da Ta Kasasaad Na Nagpasi Kiden

13 A itta hapa ya takday ipasikkal mi tekamuy, kahkahulun, petta awemuy makilavun gafu ta kasasaad na kahulun muy kiden nagpasi, petta awemuy hapa madamdam tekid ta kuman na damdam na awan kiden ta ikatalak.

14 Te am mangurug kitam ta natolay hala i Hesus ta nepasi na en a kumanen hapa mina ta nangurug kiden tentu nga nagpasi, te tolayan na kid hala sangaw na Namaratu ta kuman na nepangtolay na te Hesus.

15 Te ya uhohug ni Afu Hesus nga nesirak na tekami ikid na ipadangag min tekamuy a ikitam kān mangurug nga matolay addet ta ange na tekitam a awetam kān mapmapolu ammi ta nagpasi kiden.

16 Te am dumagut sangaw ya Dafu tamewan nga magafu ta langit a madangag tam kān sangaw ya ngahal na kadakalan na anghel kiden ikid na amaryung na Namaratu, kapye na magayayag hapa ni Afu Hesus. A mapolu kān magtolay ya ngamin kiden nagpasi nga nedagga tentu,
17 a ikitam nga matolay addet ta datang na Dafu tamewan a sa igindan na kitam hapa ta tinolay na kiden, a ka-ma la patullun na kitam ta kulam kiden, petta dafungan tam i Hesus ta utun kapye tam hulunan ta lutak. A magnayun kitanan sangaw tentu.
18 A mappya mantu ta ye-yen kid na uhohug ya sigida bibidan muy petta matabtabang hapa ya damdam muy ta awan kiden tekamuy.

5

Ya Pagka-ma Na Datang Ni Hesus

1 A kumanen hapa awemi ibar tekamuy, kahkahulun, am kanu na araw ya datang na Dafu tamewan,
2 ammi maski, te dana amu muy haman ta ka-ma la dumatang ta kuman na iange na tulisan ta hiklam.
3 Te sangaw am pahig na tolay kiden ta awan ta dulay, ikid na awan ta burungan da, a yen sangaw ya datang na pakadulayan da, te pagka-ma da sangaw ta kuman na maganaken am pagka-ma na ya zigat na paganak na, a awedan sangaw malillikan ya pama-gang na Namaratu tekid.
4 Ammi mappya tekamuy, kahkahulun, te awemuy magyan ta sugiram ta kuman na awan kiden mangurug, a am magka-ma sangaw ya panglavvu na Namaratu ewan ta kuman na ange na tulisan a awena kam sangaw madatangan,
5 te sa itta kam ngamin ta dakar, a intu tarabakun muy ya mappya.
6 A gafu ta awetam magyan ta sugiram a mappya mantu ta awetam pasidugan ya iange na Dafu tamewan, petta awetam mekabat ta awan kiden mangurug. Te mappya ta imugudan tam la sehahukāl, petta awetam megitta ta mellaw.
7 Te ya magyan kiden ta hiklam ikid na sugiram a intu la amu da ya magillaw ikid na masidug.
8 Ammi gafu ta magyan kitam ta dakar a mappya ta kanayun mahukal la ya nonot tam, petta awetam megitta ta mellawen. A afuran tam ya pangurug tam ikid na pangidduk tam, te yen kid ya mangikerutan tekitam. A itug tam la ya pangikatalak tam ta pangikerutan ni Afu Hesus tekitam,
9-10 te bakkan ta pama-gang na Namaratu ya nekari na tekitam, am awa pangikerutan na tekitam gafu ta nepangsaka ni Afu Hesus tekitam ta pasi na en, pettam kumanen a maski am dana nasi kitam ta datang na, ono am matolay kitam la a makipagtolay kitam hala sangaw tentu.
11 A yen ta awemuy mina magimmang magimpatpaturad ikid na magimpaspasikan ta pangurug muy.

Ya Napozan Na Tabarang Da Tekid

12 A ya adangan mi hapa tekamuy, kahkahulun, a nonotan muy ya mangtaron kiden tekamuy nga nesaad ni Afu Hesus, te yen kid ya mangituldu ikid na mangtabarang tekamuy.
13 A pake ipaita muy mantu ya pangdayaw muy ikid na pangidduk muy tekid gafu ta bannag da tekamuy. A sa pagdadaggan muy hapa ya ngamin nonot muy, petta awemuy magimpaspasil.
14 A ya kadwan kiden para itabarang mi tekamuy, kahkahulun, a ihuya muy ya matalakag magtarabaku, a paturadan muy ya magtalaw ikid na magburung, a uffunan muy ya makafuy, a ipaita muy ya pagattam muy tekid ngamin.
15 A am itta ya mangwa ta dulay tekamuy a itan muy ta bakkan ta dulay ya isupapak muy tentu, te intu mina apagan muy am anu ya kappyanan na tagtakday tekamuy, a kumanen hapa ta ngamin tolay.
16-18 A ya ikayat na para na Namaratu tekamuy gafu ta itta kam te Afu Hesus a kanayun pagayayatan muy ya kallak na tekamuy, a pakimallak muy ya ngamin tentu, a maski am anu ya dumatang tekamuy a "**Mappya hapa yen teko, Afu, te iko ya makkamu teyak,**" kummuy.
19-22 A kumanen hapa am itta ya maguhohug ta paggagimung muy nga pasinapān na Kahalwa na Namaratu a awemuy la ihuya, ikid na awemuy idadula ya uhohugan na. Ammi maski am inya ya maguhohug a pake pasikkalan muy am mappya ya uhohugan na, petta itug muy. Ammi am kuman na itta ya kadulayan na a lillikan muy.
23 A ya Namaratu ewan nga mangatad ta ngamin kappyanan, ampade intu ya mangpatatakday ta nonot na tagtakday tekamuy, petta awan sangaw ta pakehuyan muy, am awa mappya la ya ngamin kahalwa muy ikid na nonot muy ikid na bari muy addet ta dumatang i Afu Hesus.
24 A gafu ta mekatalak hapa ya nangalapen tekamuy a idulot na la idulot ya ikayat mi in tekamuy.
25 A mappya hapa, kahkahulun, ta pakimallak da kami,
26 a pakikumusta muy hapa ya ngamin kiden kahkahulun mi ta agyan muy.
27 Peafurak hapa tekamuy gafu ta Namaratu ewan ta basan muy ya suratin yan ta ngamin kahkahulun muy kidina.

28 Ampade i Afu Hesus Kristu ya
makkamu tekamuy.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pablu Ta Taga Tesalonika Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta nepagsurat ni Pablu ta napolu en surat na ta nangurug kiden taga Tesalonika, a awena la nabayag a nadamag na ta mapopoyung para la ya nonot da ta araw na iange ni Afu Hesus, te itta ya nangibar ta nagpasan ya ange na en, a awenan mantu magtarabaku na kadwan kiden gafu ta kapopoyung da. A yen ta nesurat ni Pablu ya mekaduwa in surat na tekid, te pake ipasikkal na ta itta bit ya imunnan dumatang kapye na umange i Afu Hesus, yaga pake tabarangan na ha ya awan kiden magtarabaku petta magtarabaku kid mina, petta magdadagga ya pagkakahulun da. A ya nesurat na en a intu yan:

1-2 Tekamuy taga Tesalonika, nga mangurug ta Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu:

Ampade sa ikallak na kam na Namaratu ewan, petta mappya kam la.

A ya nagsurat ha tekamuy, kahkahulun a iyak, Pablu, a kahulun ku hapa ig Silas, ikid ni Timotyo.

Ya Pangdayaw Na Ta Pangurug Da

3 A pake matalak kami ta Namaratu gafu tekamuy, kahkahulun, te pake dumakal para ya pangurug muy ta Namaratu gafu ta tarabaku na en ta nonot muy, a kumanen hapa ta pagkaid-idduk muy. A yen ta sigida ibosag mi hapa ya talak mi tentu, te kuman na gatut mi tentu ta mappya.

4 A gafu ta attaman muy la ya zigat muy, ikid na idulot muy hapa ya pangurug muy ta ketta na makitapil tekamuy, a yen ta idayaw mi kam hapa ta tolay kiden na Namaratu ta kadwan kiden lugar.

5 Ammi ya pagattam muy ta makitapil kiden tekamuy a yen ya mangipasikkal ta matunung hala sangaw ya uray na Namaratu tekamuy, te uray na ta ikamuy ya megitta mesipat ta pangikerutan na en gafu ta pagattam muy ta zigat na pangurug muy. Ammi ikid hapa la sangaw ya pa-gangan na gafu ta pakitapil da tekamuy.

6 Te mappya ta uray na Namaratu ta ibalat na ya pakitapil da tekamuy,

7 petta mabannayan kam hapa. Te sa mabannayan kitam sangaw am makipaita ha sangaw i Afu Hesus nga magafu ta langitewan, te ihulun na hapa ya dakal na afuy ikid na anghel na kiden nga seppakapangwa.

8 A yen sangaw ya pangbalat na ta awan kiden makkamu ta Namaratu kontodu ngamin kiden nga awan nangurug ta damag ni Afu Hesus.

9 A attaman da sangaw ya pangpa-gang na tekid, te magnayun kid la sangaw mazigatan addet ta addet am madugiman kid medagga te Afu Hesus ikid na kalalaki na pakapangwa na en.

10 Te am dumatang sangaw i Afu Hesus a pake mepaita ya ngamin kalalaki na gafu ta anghel na kiden nga mehulun tentu, a madayawan hapa gafu ta ngamin kiden mangurug tentu. A ikamuy hapa ya mesipat tekid gafu ta kinurug muy na ya nepadangag mi en tekamuy.

11 A yen ta kanayun pakimallak mi kam hapa ta Namaratu ewan, petta uffunan na kam nga megitta ta nang-agagayan na tekamuy.

> "Atadam kid hapa, Afu, ta sikan da, petta medulot da ya ngamin igakkad da nga mappya, ikid na ngamin tarabakun da nga megitta ta pangurug da," kummi hapa ta pakimallak mi,

12 pettam kumanen a madayawan hapa ya ngagan ni Afu Hesus gafu tekamuy, a madayawan kam hapa gafu tentu. A magdulot hala sangaw yen gafu ta panguffun na Namaratu ikid ni Afu Hesus tekamuy.

2

Ya Masikan Na Pumasil Ta Namaratu

1 A itta hapa ya pake ipasikkal ku tekamuy, kahkahulun, gafu ta iange sangaw ni Afu Hesus ikid na pangdafung tam tentu ta utun.

2-3 Te yen ya pakikekallak mi tekamuy ta awemuy la mapopoyung ikid na malangga gafu ta takwan na bida nga madangag muy. Te am itta ya madamag muy ta nagpasa kān ya araw na iange na Dafu tamewan, a awemuy la kurugan, petta awemuy maayayyaw. Te maski am had sin ya pagafun na madamag muy, am yen ya mepadangag tekamuy, ono am linavun na tolay, ono am nesurat mi kān, a awemuy la kurugan, te tulad haman. Te am tanagay na ya datang ni Afu Hesus ta lutakin a mapolu bit magtalekud ya addu na tolay ta Namaratu ewan, kapye na hapa lumattog na tolayen nga masikan mamadday ta dulay. Ammi magaddet ta pagtaguhalin na Namaratu,

4 te ikatupag na ya Namaratu ikid na ngamin kiden na dyos, a pake pātā-nāngan na hapa sangaw ya bari na, petta maguray makidayaw ta pangdayawan na tolay kiden ta Namaratu ewan, te ipadangag na sangaw ta intu hapa la ya Dyos.

5 Ammi dana amu muy haman ye-yen na bida, te yen ya kanayun nabidak tekamuy ta kettaken para la tekamuy.

6 A dana amu muy mantu am inya ya
manggubat ta ayanin, petta dana iparan na
ya paglattog na tolayen nga mamadday ta
dulay, te itta sangaw ya araw na.
7 Te ya mamepegafu en ta dulay a
magdaggun na magtarabaku ta melemad, a
intu hala ya manggubat ta ayanin addet ta
ittan ya tolayen nga masikan mamadday ta
dulay,
8 (v 8a) a yen hapa sangaw ya pakipaita na
ta ngamin tolay.*
9 Ammi Satanas ya mamaspasikan tentu
petta itta ya pakapangwa na nga mamad-
day ta addu na pakaitan nga mangayayyaw
ta tolay kiden.
10 A gafu ta addu sangaw ya pangayayyaw
na nga dulay a malogon maayayyaw ya
gagangay kiden magimperperdi, te aweda
haman ikatalak ya kakurugan na Nama-
ratu nga mangikerutan mina tekid.
11 A gafu ta aweda ikatalak, a ipalubus
na Namaratu ta maayayyaw na kid na
masikan na mangayayyaw, petta kurugan
da ya tulad,
12 (v 12,8b) pettam kumanen a sa pa-
gangan na kid sangaw, gafu ta pake
ikaykayat da ya mangwa ta dulay ammi
ta mangurug ta uhohug na en. Ammi am
makipaita hapa sangaw i Afu Hesus nga
magafu ta langit, a papasin na hapa ya
mamaddayen ta dulay gafu ta dangang
na bari na en ikid na pakapangwa na
uhohugan na.

Ya Pangkenga Na Namaratu Ta Tolay Na Kiden

13 Ammi mappya tekamuy, kahkahulun,
te pake iddukan na kam na Namaratu
ewan, a dakal hapa ya talak mi tentu gafu
tekamuy, te addet ta awena para la paka-
padday na paglelehutin, a dana nekari na ta
mekerutan kam. A negungay na kam hapa
na Kahalwa na en, petta mangurug kam ta
uhohug na en.
14 A yen ta inagagay na kam hapa gafu
ta damagen nga nepadangag mi tekamuy,
petta mesipat kam hapa ta kalalaki na Dafu
tamewan Hesus nga Mangikerutan.
15 A mappya mantu, kahkahulun, ta pake
magintak kam te Hesus, ikid na pake itug
muy ya ngamin netuldu mi tekamuy ta
ketta mi en tekamuy, a kumanen hapa ta
surat mi in tekamuy.
16 A mappya tekitam, kahkahulun, te ya
Dafu tamewan Hesus nga Mangikerutan
ikid na Dama tamewan Namaratu, a ikid
hapa la ya nangipasikkal ta pangidduk da
tekitam. Te gafu ta kallak da en tekitam
a itta ya mangpaturad ta nonot tam nga
magnayun, a itta hapa ya ikatalak tam ta
matolay kitam.
17 Ampade padakalan da para ya turad
muy ikid na sikan muy, petta mappya san-
gaw ya ngamin tarabaku muy ikid na uho-
hugan muy.

3

Ya Pakimallak Da Mina Teg Pablu

1 A ya takday para, kahkahulun, a paki-
mallak da kami haen, petta alistu mina ya
pangisaned mi ta uhohug na Dafu tame-
wan, petta umaddu hapa ya mangurug
tentu ta kuman na nepangurug muy.
2 A pakimallak da kami hapa, petta meli-
llik kami ta dulay kidin na tolay, te addu
hapa ya mangikatupag ta kurugan tam.
3 Ammi mekatalak hala ya Namaratu
ewan nga makkamu tekitam ngamin, a
pake itunglak na kam hapa te Afu Hesus,
ikid na ikerutan na kam ta mangigakkaden
ta dulay tekamuy.
4 A amu mi hapa ta idulot muy la idulot ya
tabarang mi in tekamuy gafu te Afu Hesus.
5 Ampade ituldu na kam hapa nga
mangidduk ta kuman na pangidduk na
Namaratu ewan tekitam, a petta magattam
kam hapa ta zigat ta kuman na nepagattam
na en gafu tekitam.

Ya Tabarang Da Ta Awan Kiden Magtarabaku

6 A itta hapa ya ibar mi tekamuy,
kahkahulun, gafu ta turay ni Afu Hesus
nga neatad na tekami, te am itta ya kabagis
muy nga matalakag magtarabaku ikid na
awan mangidulot ta kuman na netuldu mi
en tekamuy, a mappya ta adayunan muy.
7 Te dana amu muy haman ta intu mina
parigan muy ya kuman na gagangay mi en,
te awemi haman matalakag ta pagyan mi
en tekamuy,
8 a awan hapa ta inadang mi teka-
muy ta kanan mi am awa pinagan mi
haman, te nagbanbannag kami hapa nga
nagtarabaku ta araw pase hiklam, petta
awemuy mazigatan gafu tekami.
9 Maski am itta ya mabalinan mi nga man-
galap ta iuffun muy tekami a inawemi, te
nangallu kami hud la ta magserbi tekami,
petta ikami hapa mina ya parigan muy.
10 Te intu mina nonotan muy ya lintigen
nga nesirak mi tekamuy:
"Ya awan magtarabaku a awemuy
pakanan," kummi.
11 A yen ta bidan mi ya kumanin tekamuy,
te ya kuman na nadamag mi tekamuy a itta
para la kan ya matalakag magtarabaku, a
intu la kan tarabakun da ya manabtabang
ta tarabaku na kadwan.

* **2:8** Ya gadwa na bersikulo 8 a netulfu ta bersikulo 12 petta matarus ya bida.

12 A yen kid na tolay ya tabarangan mi
gafu ta turay ni Afu Hesus Kristu, te ya
ibar mi tekid a magintak kid mina, te mag-
tarabaku kid mina, petta ikid hapa la ya
makkamu ta kanan da.
13 Ammi ya ibar ku ta kadwan kidina
tekamuy, kahkahulun, a mappya ta awe-
muy mahulat mangwa ta kappyanan.
14 Ammi am itta tekamuy ya awan man-
gurug ta uhohug mi nga nesurat ta isin a
takkilalan muy mantu, a pagurayan muy la
petta mamat.
15 Ammi awemuy la ikwenta ta katupag
muy, te tabarangan muy hud la ta kuman
na takday kabagis muy.

Ya Mapozan Na Ibar Da

16 A ya Dafu tamewan nga pagafun na
ngamin kappyanan, ampade intu hapa la
ya makkamu tekamuy ikid na mangatad ta
pagintak na nonot muy ta ngamin kiden
tarabaku muy.
17 Kumusta kam hala, kahkahulun.
Iyakin Pablu ya nangisurat ta pakikumus-
tak tekamuy, te kumanin ya pagpermak ta
ngamin kiden surat ku petta amu muy ta
surat ku.
18 Ampade i Afu Hesus ya manghulun ikid
na manguffun tekamuy ngamin.

Ya Napolu En Surat Ni Pablu Te Timotyo

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ta neange ni Pablu ta lugar na Asya ikid na Masadonya petta mangipadangag ta damag ni Hesus a itta hapa ya duwa na kahulun na, Timotyo ya ngagan na takday, a intu hala ya nekwenta ni Pablu ta kuman na anak na, te malogon dumagdag ta ngamin netuldu ni Pablu tentu. Am basam ya **Tarabaku na Turin Kiden** ta kapitulo 16 a yen sangaw ya pakabasam ta nepangihulun ni Pablu te Timotyo.

A ta nepagsibal da ta ili na Efeso a nesirak ni Pablu i Timotyo petta intu ya makkamu magtaron ikid na mangituldu ta mangurug kiden, te magdulot i Pablu ta kadwan kiden ili. A sangaw nagsurat hapa te Timotyo, te ituldu na para gafu ta tarabaku na en nga magtaron ikid na mangituldu. Ammi ya netuldu na te Timotyo a kappyanan tam hapa petta amu tam ya ikayat na Namaratu tekitam. A timunud mantu sin ya surat na en te Timotyo.

1-2 Anak ku, Timotyo.

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya ka la, te iko ya igittak ta anak ku ta kakurugan gafu ta pangurug mu te Afu Hesus.

A ya nagsurat teko a iyak, Pablu, te turin nak ni Hesus Kristu gafu ta uray na Namaratu ewan nga mangikerutan tekitam, ikid ni Hesusen hapa nga ikatalak tam, te naggitta kid nga nangidob teyak.

Ya Patarabaku Na Te Timotyo

3 A ya pakikekallak ku teko, Aleng, teyaken nagtugut nga umange ta Masadonya a

> “Magyan ka la ta isin ili na Efeso, petta matabarangam ya kadwan kidin mangituldu, petta aweda ituldu ya awan kustu,” kunku.

4 A ibar mu mantu tekid ta awedan mina pakolangan ya magmagannud na bida nga pinarparatu na palpalungu kiden tolay, ikid na aweda mina paangtolin pagbabidan ya pagkakahulun na palpalungu kiden. Te awan ta iatad na kumanin kid na bida am bakkan la ta pagtatabbagan na tolay kiden. A awan mantu ta meuffun da ta pangurug da petta idulot da mina ya uray na Namaratu tekid.

5 A mappya ta yen ya metabarang tekid, petta pake itug da mina ya pangurug da, ikid na mappya na nonot, pettam kumanen a mappya sangaw ya pangidduk da ta Namaratu ewan ikid na ikattolay da.

6 Te ya kadwan kidina a kuman na umadayu kid na ta isin kid na kappyanan, a intu la nonotan da ya bida kiden nga awan ta kapkappyan,

7 te karagatan da ya mangituldu ta lintig kiden na Namaratu, ammi aweda haman maawatan ya uhohugan da ikid na ipasikkal da.

8 Amu tam haman ta mappya ya lintig na Namaratu, ammi dulay am awetam amu ya gafu na nepangpadday na ta lintig na.

9 A mappya mantu ta nonotan tam ya pagserbi na lintig na kiden, te bakkan haman ta mappya kiden na tolay ya inatadan na tekid, te pinadday na kid hud la gafu ta awan kiden makkamu ta mappya, ikid na masoysoy, ikid na awan makkamu ta Namaratu, ikid na minagliwat, ikid na nagdupal ta nonot, ikid na mangidadula ta kwa na Namaratu, ikid na manguyoyung teg hina na ikid ni dama na,

10 ikid na mamapasi, ikid na mangadallaw, ikid na magatattug ta kagitta da en lalaki ikid na kagitta da en babbay, ikid na magsibrung ikid na maglaku ta tolay, ikid na magladdud, ikid na magdarogas, ikid na ngamin kiden nga awan mangurug ta kuman na netuldu tamen nga kakurugan.

11 Te awan haman ta takwan na netuldu tam am bakkan la ta mappya en damag na pakapangwa na Namaratu ewan nga mangbendisyon tekitam, te yen haman ya nepangitalak na teyak petta ipadangag ku ta ngamin tolay.

Ya Testimonyo Ni Pablu

12 A matalakak hapa ta Dafu tamewan Hesus nga Mangikerutan tekitam ikid na mangpasikan teyak, te iyak ya nekatalak na ikid na pinatudunan na, petta magserbi yak hapa tentu ta kumanin na tarabaku.

13 Ta idi a pake dulayak na tolay, te padpadulayan ku ya ngagan ni Hesus, ikid na pagzigātan ku ya mangurug kiden tentu, a masikanak nagporay. Ammi maski kunna ten a nekallak nak hala na Namaratu ewan, gafu ta awek para la nangurug te Hesus ta idi, ikid na awek garay naamu ta dulay ya tarabakuken.

14 A pake nasurok mantu ya kallak na en teyak, te inatadan nak ta pangurug ku tentu, ikid na pangidduk ku ta tolay na kiden gafu te Hesus Kristu.

15 Ya uhohug na bida en a

> “Umange i Hesus ta paglelehutin petta ikerutan na ya minagliwat,” kunna.

A kakurugan hapa ye-yen na bida, te maski am iyak ya kadakalan na dulay,

16 a nekallak nak hala, petta iyak ya pakaitan ta kadakal na pagattam ni Hesusen,

pettam kumanen a iyak mina ya pagnonotan na awan kiden para la mangurug, te maatadan kid hapa sangaw ta magnayun angat am mangurug kid.
17 Ampade madaydayawan ya Namaratu ewan addet ta addet, te intu la tatakday ya magnayun na Ari nga awan masi ikid na awan maita. Amen.

Ya Patarabaku Ni Pablu Te Timotyo

18 A ya ibar ku hapa teko, Aleng Timotyo, a nonotam ya dana linavun na lalaklakay kiden ta tarabakum, te intu linavun da ya nagafu ta Namaratu ewan. A dagdagam mantu ya binida da teko, pettam yen kid ya mangpaturad teko ta pakigubat mu ta dulay.
19 Ammi mappya ta pake ibbalam ya pangurug mu ikid na mappya na nonot ta pakigubat mu, te ya kadwan a aweda dangdangagan ya mappya na nonot, a yen ta naperdin hapa ya pangurug da.
20 Ig Himenyo ikid ni Alehandru ya nekabat hapa tekid, a yen ta pinagurayān ku kid nga umange te Satanas, petta mapa-gang kid magbida ta dulay.

2

1 A ya popolu in patarabakuk tekamuy a kanayun pakimallak muy ya ngamin magdaduma na tolay ta Namaratu ewan petta mekerutan kid. A maski am anu ya adangan muy tentu, a ibosag muy hapa ya talak muy tentu gafu ta dangagan na ya pakimallak muy.
2 A isipat muy hapa pakimallak ya ari kiden ikid na ngamin kiden magturay tekitam, petta mappya ya pagturay da ta ngamin kiden lugar tam. Te am mappya ya pagturay da a awetam sangaw magburung ta itta ya manguyoyung tekitam, te malagpat kitam la nga mangidulot ta ngamin patarabaku na Namaratu tekitam.
3-4 Mappya yen, Aleng, nga mangpakustu ta Namaratu ewan, te intu haman ya mangikerutan tekitam, a ikayat na ta mekerutan hapa ya ngamin tolay nga awan makkamu tentu, petta amu da hapa ya kakurugan
5 nga itta takday la na Dyos, ikid na takday la na mangipakoma tekitam ta Dyos. Intu hala i Hesus Kristu nga negitta ta tolay.
6 A ta datang na arawen nga nebital na Namaratu a nesagapil ni Hesus ya bari na en tekitam petta masaka na kitam.
7 A maski am pahig na kadwan kiden ta tulad a kakurugan haman, te iyak ya turin ni Hesus nga pinatudunan na nga ange mangipadangag ikid na mangituldu ta kakurugan ta awan kiden makkamu ta kakurugan na Dyos.

Ya Metabarang Ta Maggagimung Kiden

8 A ya ikayat ku mantu ta lālāki kiden a ikid mina ya makimallak ta ngamin kiden paggagimungan, ammi mappya ta awan ta ikatupag da ikid na tapilan da, petta awan ta pagmansan na pakimallak da.
9 A ya tabarang ku hapa ta bābāy kiden, a intu la mina pagbarawasi da ya gagangayen na barawasi, te aweda mina pake paispotan ya bari da ikid na huk da ta sigal, ikid na balituk, ikid na mangina en na ga-gamit,
10 te mapmappya hud la ta intu paispotan da ya nonot da ikid na tarabaku da, te yen ya mekustu ta babbay nga mangurug ta Namaratu.
11 A mappya ta bābāy kiden hapa ya umalinnak ikid na magdangag ta bida petta metuldu kid hapa.
12 Te awek ituluk ta ma-mautun ya babbay ammi ta lalaki, te mappya ta umalinnak hapa ya babbay.
13 Te bakkan haman ta babbayen ya napolu naparatu, am awa lalaki en,
14 a bakkan hapa ta lalaki en ya napolu en naayayyaw, am awa babbayen, a yen ya nagliwatan na.
15 Ammi maski nagliwat a mekerutan hala, te naganak na hapa ya babbay ta mangikerutan tentu. A mekerutan mantu ya bābāy am idulot da la ya pangurug da, ikid na pangidduk da, ikid na kappya na bari da ikid na nonot da.

3

Ya Magpastor Ta Mangurug Kiden

1 Itta ya uhohugan da nga
"Mappya am itta ya mayat magpastor, te mappya yen na tarabaku," kunda. A gustu hapa yen.
2 Ammi am inya ya magpastor a awan mina ta pangihuyan na tolay kiden tentu, te tatakday la ya atawa na, a iguwad na ya nonot na ikid na bari na. A mappya mina ya paghehit na, te makānnonot, a matalak hapa magpadulot ta bali na, a malalaki hapa mangituldu ta kadwan.
3 A awena magillaw, ikid na magporay, ikid na makitapil, te masippat hud la ikid na maidduk, a awena maginggum ta pirak.
4 A mappya hapa ya pagtaron na ta ānāk na kiden, petta aweda masoysoy am awa mangurug kid ta ngamin mebar tekid.
5 Te ya awan makkamu magtaron ta ānāk na kiden ta bali na a had kukunna mantu taronan ya itta kiden ta bali na Namaratu.
6 A awena mina mesaad ta magpastor am bagu la na mangurug, te talo am magparayag sangaw a mekabat hapa ta pamagang na Namaratu te Satanas.
7 A mappya hapa ta intu la mesaad ya amu na awan kiden mangurug ta mappya na tolay, pettam bakkan sangaw ta iyen ya pakasikwatan na ta sikwat ni Satanas.

Ya Kauffunan Na Magpastor

8 A kumanen hapa ta manguffun kiden
ta magpastor, te mappya ta itta hapa ya
pakedayawan da gafu ta aweda magtulad,
ikid na magillaw, ikid na maginggum ta
pirak.
9 A mappya ta pake itug da ya ngamin
nepakkamu na Namaratu tekitam ta kuru-
gan tam.
10 Ammi am inya sangaw ya mapili a map-
pya ta dana maparuba kid la bit am mappya
kid na manguffun, a am maita sangaw ta
awan ta pakehuyan da a kustu ta mesaad
kid na.
11 A kumanen hapa ta atawa da, te map-
pya ta itta hapa ya pakedayawan da gafu ta
aweda mamadpadulay, ikid na iguwad da
ya nonot da ikid na bari da. A mekatalak kid
hapa mangidulot ta ngamin tarabaku da.
12 A am inya sangaw ya mesaad ta kauf-
funan na magpastor a mappya ta tagtakday
kid la ta atawa, ikid na mappya hapa ya pag-
taron da ta ānāk da kiden ikid na ngamin
kiden magyan ta bali da.
13 Te am mappya ya panguffun da a dakal
hapa sangaw ya pangdayaw na kadwan ki-
den mangurug tekid, a dumakal hapa ya
talak da ikid na turad da ta pangurug da te
Hesus Kristu.
14-15 A ta kuman na iyak hapa, a ikatalak
ku ta makaange yak teko ta mavit, ammi
am angarigan ta matalantanak sangaw nga
umange, a dana nesurat kun ye-yan kid na
tabarang teko, petta ituldum kid hapa ta
tolay kidina, petta amu da mina ya ikayat
na Namaratu ta tarabakun da gafu ta pan-
gurug da ikid na paggagimung da. Te ikitam
mangurug ya pagyanan na siggatolayen na
Dyos, a gagangay ta ikitam magdadagga ya
makkamu ikid na mangipasikkal ta kakuru-
gan nga neatad na tekitam.
16 Te awan ta makelemad ta malalaki ya
nangipasikkal ta relisyon tam, te ya bida na
kansyonen gafu te Hesus a
"**Negitta haman ta tolay,**
a pinagappa da ta kayu.
Tinolay na Kahalwa na Namaratu,
a naita na turin na kiden.
Nepadangag da ta ngamin kiden lugar,
a kinurug na tolay kiden.
A ta ayanin a napātā-nāng **na hapa ta**
langitewan," kunna.

4

Ya Makigungay Ta Kakurugan

1 A itta para ya ipakkamu na Kahalwa na
Namaratu nga madakar, te am umabikan
kan na sangaw ya pagaddetan na arawin
yan a makigungay kan sangaw ya kadwan
ta kinurug tamin, te yen kan sangaw ya
pakolangan da ya ituldu na seanitu nga
mangayayyaw tekid.
2 Te itta kan sangaw ya tolay kiden nga
magimmamappya mangituldu ta tulad na
anitu kiden, te awan ta marikna da ta allak
da.
3 A ihangat da kan sangaw ta mangatawa
ya tolay, ikid na mangan ta kadwan na
kakkanan. Ammi ya ihangat da sangaw
na kakkanan a yen haman ya neatad na
Namaratu ta kanan tam, aglalo tekitam nga
makkamu ikid na mangurug ta kakurugan.
A mabalin mantu ta kanan tam ngamin am
isipat tam hapa ibosag ya talak tam tentu
gafu ta neatad na en tekitam.
4 Te ya ngamin kiden pinaratu na Nama-
ratu ta kakkanan a mappya haman, a awan
mina ta aweyan tam, te ikatalak tam hud la
mina, a ibosag tam mina ya talak tam tentu
gafu ta kallak na tekitam.
5 Te maski am anu ya kanan tam a nek-
wenta ta mappya gafu ta uhohug na Nama-
ratu ikid na pakimallak tam tentu.

Ya Tarabaku Na Mappya Na Mangituldu

6 A am ituldum mantu yen kid na
tabarang ta kabagis tam kidina a magbalin
ka hapa sangaw ta mappya na mangituldu
ta dalan ni Hesus Kristu, aglalo am kanayun
pakanam hapa ya nonot mu ta uhohug na
en nga dinangag mu ikid na kinurug mu
abat ta ayanin.
7 Ammi awem la dangdangagan ya mag-
dalikompormi na bida nga awan megitta ta
Namaratu, te mapmappya hud la ta ipenam
mu ya nonot mu ta patarabaku na Nama-
ratu teko.
8 Awan ta dulay am ipenam tam ya bari
tam ta zigat, ammi mapmappya ta ipenam
tam ya nonot tam ta patarabaku na Nama-
ratu tekitam, te itta ya iatad na ta pagkato-
lay tam ta lutakin, yaga itta hapa ya iatad
na ta pagkatolay tam ta agyan na Namaratu
ewan.
9 Mappya mantu ta pake itug tam ye-yen
na uhohug, te kakurugan haman.
10 A yen ta pake ikakinan tam mina ya
mangidulot ta pakkwa na Namaratu teki-
tam, te intu ikatalak tam ya siggatolayen
na Dyos nga mangikerutan ta ngamin tolay,
aglalo tekitam mangurug.
11 A mappya mantu ta ituldum ye-yen kid
na tabarang, a petug mu kid hapa ta tolay
kidina.
12 A am angarigan ta itta ya mangidadula
teko gafu ta kaabbing mu a awem la panun-
nutan, te ipaitam la ya mappya ta ngamin
aguhohug mu ikid na agangwam ikid na
pangidduk mu ikid na pangurug mu, petta
parigan da ya kappya na nonot mu.
13 A ta awek para la ange tekamuy a
ikakinam ya pangibasam ta Uhohug na

Namaratu ta maggagimung kidina, kumanen hapa ta pangituldum, ikid na pangitabarang mu.
14 Te mappya ta awem baybay-an ya pakapangwam, te yen haman ya neatad na Namaratu teko gafu ta linavun na lalaklakay kiden ta nepangipotun da ta kamat da teko.
15 Pake ikakinam mantu ya ngamin kidin patarabakuk teko, a yen kid la ya tagopam, petta maita na ngamin tolay ya nepagmappya na nonot mu ikid na agangwam.
16 Pake nonotam ikid na ikakinam ya ngamin tarabakum ikid na ituldum, petta mekerutan ka, a kumanen hapa ta mangdangag teko.

5

Ya Metabarang Gafu Ta Nabalu Ikid Na Laklakay

1-2 A ya kadwan para na tabarang ku teko, Aleng, am laklakay mina ya tabarangam a igittam la ta damam; a am bakbakat a igittam ta hinam, a am kagittam abbing a igittam ta kabagis mu, a am babbay a igittam ta wagim petta awem makanonot ta dulay tentu.
3 A itam hapa ta mauffunan ya babbālu kiden nga bābāy nga awan makaapag ikid na awan ta mang-uffun.
4 Ammi am itta ya anak da ono afuk da a mappya ta yen kid ya mang-uffun tekid, te ya ikayat na Namaratu a dana nonotan na anak kiden ya isubalit da ta dadagkal da kiden, te kumanen hapa ya pangidulot da ta pangurug da ta Namaratu.
5 Ammi ya balu na babbay nga kakurugan ta awan ta kahkahulun na a mappya ta yen ya uffunan na maggagimung kiden, te awan ta takwan na ikatalak na am bakkan la ta Namaratu ewan, a yen ta idulot na la ya makimallak tentu ta araw pase hiklam, te adangan na ya magserbi tentu.
6 Ammi am itta ya balu nga intu la tarabakun na ya magapag ta ikayat na bari na en a megitta hala ta awan mangurug, te maski am magatotolay para la ya bari na a dana nasin ya kahalwa na.
7 A yen mina ya itabarang mu ta babbālu kiden, petta awan sangaw ta pakehuyan da gafu ta tarabakun da.
8 Ammi am awetam iddukan ya kahkahulun tam kiden nga mazigatan, aglalo am anak tam kiden ikid na dadagkal tam kiden, a yen mantu ya pakaitan ta nagtalekudan tanan ya pangurug tam, a pake dulay kitam ammi ta awan kiden mangurug.
9 A kumanen am melista ya babbālu kiden, petta uffunan na kid na maggagimung kiden, a intu la melista ya babakbakat kiden nga awan nangadallaw ta nepagatawa da en nga nakadatang ta annamafulu na darun.
10 A mappya ta madayawan kid hapa gafu ta kappya na tarabaku da, ikid na nagpadakal kid ta abbing, ikid na matalak kid nagpadulot ta ange magpasyar, ikid na nagbaggaw kid ta duping na kagitta da kiden mangurug, ikid na nang-uffun kid ta mazigatan, ikid na nangipaita kid ta mappya ta ngamin kiden tarabaku da.
11 Ammi ya babbālu kiden nga awan para la pake bakbakat a awem ilista yen kid, talo am masmasikan sangaw ya ayat da ta lalaki ammi te Afu Hesus a makiatawa kid ha. A am yen sangaw ya pagbabawi da ta kari da en te Hesus,
12 a makaliwat kid sangaw gafu ta aweda nedulot ya dana kari da en tentu.
13 A dulay para am mauffunan yen kid, te kwan da la sangaw ya makakalkalay ta babali na kadwan. A bakkan la ta iyen, te angzen kid ta awa bidan ta awan kustu ta babali.
14 A ikayat ku mantu ta makiatawa ha mina ya babbalu kiden nga awan para la pake bakbakat, petta maganak kid, ikid na mangituldu kid ta ānāk da kiden, pettam kumanen a awan sangaw ta panglibakan na awan kiden mangurug tekitam gafu tekid.
15 A mappya ta yen ya metabarang tekid, te dana tumawag na ya kadwan kiden babbalu te Hesus, a dumagdag kid na te Satanas.
16 A kumanen am itta ya takday mangurug nga itta ya kahkahulun na kiden nga balu, a intu mina ya mang-uffun tekid, te awena kid mina ipaagtu ta iglesya, petta gustu sangaw ya iffun da ta babbālu kiden nga kakurugan ta awan ta mang-uffun tekid.

Ya Metuldu Gafu Ta Lala-laay Kiden Magtaron

17 A ya lala-laay kiden nga makkamu ta iglesya gafu ta tarabaku da nga mangipadangag ikid na mangituldu ta uhohug na Namaratu a mappya ta itta hapa ya mesubalit tekid nga mehulun ta pangdayaw na tolay kiden tekid.
18 Te yen haman ya lintig na Namaratu nga nesurat ni mina Moses.

"**Awem busālān ya baka am madama magaggik, petta mangan hapa,**" kunna.

A ya takday para surat na a

"**Gagangay ta matandanan ya magbannag magtarabaku,**" kunna.

19 A am angarigan ta itta ya magpaliwat ta takday laklakay a awem la kurugan ya ipaliwat na malaksid am itta ya duwa ono tallu na mangipasikkal.

20 A am kakurugan ta nagliwat a ihuyam
ta atubang na maggagimung kiden, petta
magtalaw hapa ya kadwan kiden.
21 A ya ibar ku para teko ta kettayan na
Namaratu ewan ikid ni Hesus Kristu ikid
na anghel na kiden a idulot mu yan kid
na tabarang, a igittam ya ngamin tolay ta
nonot mu, te dulay am itta ya idadumam.
22 A kumanen hapa am itta mina ya isaad
mu ta magpastor a awem aggutan ipotun ya
kamat mu tentu, talo am intu isaad mu ya
seliwat para la, a mekabat ka hapa sangaw
ta liwat na kiden. Mappya ta magpalan ka
petta awem mekabat ta dulay,
23-25 a pake appiyam ya pagpilim, te ya
liwat na kadwan a melemad bit, a awetam
amu abat ta mabayag. Ammi ya liwat na
kadwan a awena melemad, te dana amu
tam ta awena para la nebar tekitam. A
kumanen hapa ta tarabaku na tolay, te am
mappya a malogon maita. Ammi maski
am awena malogon maita a awena haman
melemad ta kanayun.

A mappya hapa, Aleng, ta bakkan la ta
danum ya inumam gafu ta takit na sirat
mu nga magtotoli. A yen ta parubam ya
binarayang.

6

Ya Metabarang Ta Tagabu Kiden Ikid Na Maba-nang

1 A ya itabarang ku hapa ta tagabu kiden
mangurug, a mappya ta ipaita da ya amat
da ta dafu da, pettam kumanen awan san-
gaw ta pangpadulayan na dafu da ta Dyos
tam ikid na ituldu tam.
2 A am angarigan ta magkakabagis ya
tagabu ikid na makattagabu tentu gafu ta
pangurug da te Afu Hesus, a bakkan mina
ta yen ya pagrazonan na tagabu en ta
awena kurugan ya makattagabu tentu, te
mapmappya hud la ta pake ikakinan na
ya pagtarabaku na tentu, te panguffun na
haman ta kagitta na en mangurug nga id-
dukan na Namaratu.
3 A sa ituldum ikid na itabarang mu ye-
yan kid na uhohug ta tolay kidina. A am
itta sangaw ya mangituldu ta takwan gafu
ta aweyan na ya netuldu ni Afu Hesus ikid
na megitta ta relisyon tam,
4 a gagangay mantu ta magparayag, a
awan ta amu na. A gafu ta itta ya ayat
na nga makitabtabbag ikid na makidibati
ta kebalinan na uhohug, a yen sangaw ya
pamegafwanan na ketta na magimpaspas-
sil, ikid na magingkatkatupag, ikid na mag-
impadpadulay, ikid na magimpalpaliwat,
ikid na makitaptapil.
5 A yen kid na tarabaku ya gagangay na
nagdupal kiden ta nonot, a aweda amu ya
kakurugan, te pahig da ta magba-nang kid
gafu ta relisyon da.
6 A kakurugan ta dakal ya pagba-nang
tam am matappag ya nonot tam gafu ta
pangurug tam ta Namaratu.
7 Te awan haman ta nehulun tam ta
nekeanak tam, a awan hapa sangaw ta ihu-
lun tam am masi kitam.
8 Ammi am kustu ya kanan tam ikid na
pagbarawasi tam a matappag kitam.
9 Ammi ya magkaragat ta pagba-nang na
a malogon masikwatan gafu ta intu kara-
gatan na ya magmagannud na awan ta kap-
kappyan, a yen kid sangaw ya mangitalaba
tentu petta umadayu ta Namaratu, a melo-
got sangaw ta pangtaguhalin na Namaratu.
10 Te ya pagkaragat na tolay ta pirak a
yen ya mangatad ta ngamin dulay. A yen ta
umadayu hapa ya kadwan kiden ta kinurug
da en, te ya pagkaragat da ta pagba-nang da.
A ta ayanin a kuman na itta ya kimaddug
ta nonot da gafu ta nagtalekudan da ya
pagkappyanan na kahalwa da.

Ya Metabarang Te Timotyo

11 A yen ya gafu na, Aleng, ta awem la
parigan ya kuman na nonot da, te dad-
doban ka na Namaratu ewan. Intu hud
la karagatam ya mappya na tarabaku, ikid
na kagitta na nonot na Namaratu, ikid na
pangurug mu tentu. A ikakinam hapa ya
mangidduk, ikid na magattam ta zigat, ikid
na magattam ta kagittam kiden na tolay.
12 Ta nepangagagay na Namaratu teko
a mappya hapa ya nepangipasikkal mu ta
pangurug mu, te addu hapa ya nakadangag
teko. A maski am anu ya pagzigātām a
ikakinam la ya pangurug mu ta kuman na
masikan makiunnan, petta magamid mu
sangaw ya magnayun na angat nga nekari
na Namaratu teko ta nepangagagay na en
teko.
13-14 A magbilbilinak hapa teko, Aleng, ta
kettayan na Namaratu ewan nga mangtolay
ta ngamin, ikid ni Hesus Kristu nga naturad
nangipasikkal ta kustu ta atubang ni Guber-
nador Pilato, te ya bilin ku teko a pake ap-
piyam ya ngamin patarabakuk teko, petta
awan sangaw ta kuman na mansam ikid
na pakehuyam addet ta ange ni Afu Hesus
tekitam.
15 A Namaratu ewan ya makkamu am
kanu sangaw ya iange na sin, te intu la
tatakday ya malalaki na mangituray; intu
ya Ari na ngamin kiden ari, a Dafu na
ngamin kiden magturay,
16 te intu la tatakday ya Dyos nga
awan masi, a magyan ta zilag nga awena
maabikanan. A awan ta tolay nga nakaita
tentu, te intu ya Dyos nga awena maita.
A mappya te itta hapa tentu ya ngamin
kalalaki ikid na magnayun na pakapangwa.

Ya Mapozan Na Metabarang

17 A ya itabarang mu hapa ta maba-
nang kidina a aweda mina fulotan ya mag-
parayag, ikid na aweda mina ikatalak ya
pagba-nang da nga awena magbayag tekid.
Te mapmappya hud la ta Namaratu ewan
ya ikatalak da ta makkamu tekid, te iburud
na la tekitam ya ngamin magserbi tekitam
ta ikatalak tam.
18 A ibar mu tekid ta kanayun
mangikallak kid mina, petta masurok ya
pangwa da ta mappya ta kuman na kasurok
na pagba-nang da, te am siayayat kid
mangatad ikid na mangisipat,
19 a mekwenta ta kuman na neappiya ya
kaba-nang da ta mabayag na araw, pettam
kumanen a kwa dan sangaw ya kakurugan
na angat nga awan maafut.
20 A iko hapa, Timotyo, a pake appiyam
ya tarabakum nga nekatalak na Namaratu
teko, a awem parigan ya maguhohug ta
awan mappya ta Namaratu. A pagurayam
la ya makitulyat ta uhohugan na, te maski
ibar da ta itta tekid ya kakurugan a tulad ya
amu da.
21 Te ya kadwan kiden nga nehulun tekid
a netawag kid na ta kinurug tam. Yen la ya
addet na itabarang ku teko.

Namaratu ya makkamu tekamuy
ngamin.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pablu Te Timotyo

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya mekaduwa in surat ni Pablu te Timotyo a nesurat na tentu en nabalud ta ili na Roma. Ye-yan kan ya napozan na surat na kapye da pinapasi. Dana narikna na ta abikan na ya pasi na a yen ta nagsurat ha te Timotyo petta daggan na ya netabarang na en tentu ta napolu en surat na. A mappya te nakadatang hapa tekitam ya surat na in yan petta madangag tam hapa ya mappya na tabarang.

1-2 Anak ku, Timotyo.

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya ka la, te iko ya igittak ta anak ku nga iddukan ku.

A ya nagsurat ha teko, Aleng, a iyak, Pablu, te turin nak ni Hesus Kristu gafu ta uray na Namaratu ewan, petta ipadangag ku ya magnayun na angat nga nekari na ta ngamin kiden nedagga te Hesus.

Ya Damdam Ni Pablu Te Timotyo

3-4 A pake matalakak ta Namaratu ewan, te intu hala ya Dyos ku nga pakidafun ku ta mappya na nonot ta kuman na dadagkal ku kiden ta idi. A am kada makimallakak tentu ta araw pase hiklam a kanayun nonotan ta ka hapa, te pake madamdamak nga makaita teko, petta imag-agtay mina ya talak ku teko, te yaga manonot ku hapa ya zigu na matam tekita en naggungay.

5 A matalakak hapa, te manonot ku ya pangurug mu te Afu Hesus nga pake netug mu ta nonot mu, te negitta hala ta pangurug nig kako men Loyda ikid ni hinamen Yunis. A matalakak ta itta hapa teko ya kagitta na pangurug da.

6 A yen ta ipanonot ku hapa teko ya pakapangwam nga neatad na Namaratu teko ta nepangipotun ku ta kamat ku teko, petta pidwam mina pagatangan.

7 Te ya Kahalwa na en nga neatad na Namaratu tekitam, a awena kitam paamatan am awa pasinapān na kitam hud la nga mangidduk ikid na magattam ta zigat gafu ta pakapangwa na en tekitam.

Ya Pangpaturad Ni Pablu Te Timotyo

8 A mappya mantu, Aleng, ta awem ikamat ya ngagan na Dafu tamewan Hesus, a kumanen hapa teyak maski am itta yak ta agbaludan gafu ta pangipadangag ku tentu. Te mapmappya ta ikatalak mu ya pakapangwa na Namaratu nga mangpaturad teko, petta makipagzigat ka hapa nga mangipadangag ta damag ni Hesusen.

9 Te intu mina nonotam, Aleng, ya kallak na Namaratu tekitam, te maski awan ta iningwa tam ta mappya ta nakagatutan na tekitam a inagagay na kitam hala, petta melillik kitam sangaw ta pama-gang na ta dulay. Te ta kawan para la na paglelehutin, a dana nekari na ta ikallak na kitam, petta megitta kitam tentu gafu te Hesus Kristu.

10 A ayanen la ya nepangipasikkal na ta kallak na tekitam, te dimmatang na i Hesusen nga Mangikerutan tekitam, a naabak na ya pasi, otturu nepasikkal nan tekitam ya pakapangwa na en nga mangtolay tekitam, petta magnayun kitam.

11 A iyak hapa ya turin na en nga pinatudunan na Namaratu ta ange mangipadangag ikid na mangituldu ta damag ni Hesusen.

12 A maski am yen ya gafu na zigat kin ikid na kabalud kin, a attaman ku la setalak, te awek haman ikamat ya patarabaku na en teyak. Te amuk haman ya Dyos ku ta itta ya pakapangwa na nga magtaron ta nekatalak ken tentu, petta magdulot hala ngamin addet ta pagaddetan na arawin yan.

13 A ya kakuruganen hapa nga nadangag mu teyak a yen hapa ya ihulhulum ta pangurug mu ikid na pangidduk mu te Afu Hesus.

14 A ya nesirak teko ta ituldum, a ikwentam ta mangina, a mappya ta yen ya appiyam ta nonot mu ta kuman na ipaita na Kahalwa na Namaratu nga magyan tekitam.

15 A dana amum ya iningwa na kahulun ku kiden ta isin Asya ta sa nagtalekudan dak teyaken nabalud. A nehulun hapa tekid ig Figelu ikid ni Hermogines.

16-18 Ammi matalakak te Onsiforu, te awenak nekamat ta kabalud kin. Te datang na en ta isin nga ili na Roma a nekakinan na ya magapag teyak, a mappya te naapagan nak hapa. A kanayun nagpatotoli nagpasyar teyak ta agyan na nakabaludan kin, a pake nabannayan ya nonot ku gafu ta idduk na en teyak. A dana amum hapa ta dakal ya panguffun na en teyak ta idi ta ili na Efeso. Ampade sagolyatan na sangaw ni Afu Hesus ya kallak na en teyak ta pagaddetan na arawin yan, kumanen hapa tekid ngamin nga mamattama.

2

Ya Mappya Na Suddalu Ni Hesus Kristu

1 A iko hapa, Aleng, a mappya ta pauffun ka te Afu Hesus, petta pagsikanan na hapa ya nonot mu nga mangurug ikid na mangidulot ta ngamin tarabakum.

2 Te mappya ta ituldum hapa ya kadwan kiden mekatalak ikid na megitta mangituldu, petta mangituldu kid hapa ta kadwan

para. A ya ngamin nadangag mu ta itulduk
a yen hapa ya ituldum tekid, te yen haman
ya amu na ngamin kiden mangurug ta kin-
urug tam.
3 A makipagzigat ka hapa ta kuman na
zigat na suddalu nga nedob makigubat, te
kuman na suddalu kitam ni Hesus Kristu.
4 A gafu ta suddalu na ka hapa a nonotam
ya gagangay na suddalu ta awena patabta-
bang ya bari na ta tarabaku na awan mag-
suddalu, te intu hud la nonotan na ya
patarabaku na nangpasuddalu en tentu.
5 A nonotam hapa ya keangarigan na
magkainnabak kiden, te maski am inya san-
gaw tekid ya mangabak a awena sangaw
maatadan ta sagolyat malaksid am kinurug
na ya ngamin kiden lintig na nagpainnabak
tekid. A kumanen hapa tekitam, te mappya
ta idulot tam ya ngamin kiden lintig na
mangpatarabaku en tekitam.
6 A ta kuman na takday para keangarigan,
a ya malagpaten magmula a yen la sangaw
ya makaapit.
7 A nonotam mantu, Aleng, ya ngamin ki-
den keangarigan kin, te Namaratu sangaw
ya mangatad ta pangawatam.
8 A pake nonotam, Aleng, ta awan ta tak-
wan na damag nga nekatalak ku teko am
bakkan te Hesus Kristu nga natolay hala
ta pasi, te intu hala ya Mangikerutan nga
simsima ni mina Ari en Dabid.
9 A ye-yen na damag ya gafu na nepan-
gibalud da ikid na nepangkawad da teyak
ta kuman na pake dulayak na tolay. Ammi
maski nakawadanak a awena nakawadan
na uhohug na Namaratu.
10 A yen ta attaman ku la ya ngamin ki-
den zigat nga magpadagdag ta tolay kiden
nga pinili na Namaratu, petta mesipat kid
hapa ta pangikerutan ni Afu Hesus ikid na
kalalaki na ewan nga magnayun.
11 Kakurugan hapa ya uhohugan da en:
“Am nesipat kitanan ta pasi ni Hesus
a kumanen hapa sangaw ta katolay na.
12 A am mesipat kitam ta kuman na zigat
na en
a kumanen hapa sangaw ta pagturay
na en,
ammi am pagtalekudan tam
a pagtalekudan na kitam kan hapa, te
yen haman ya nebar na.
13 A maski am angarigan ta awetam kuru-
gan ya nebar na en
a kurug ta awena magladdud,” kunda.

Ya Mappya Na Magtarabaku Ta Namaratu Ewan.

14 A yen kid na uhohug ya ituldum ta
tolay kidina, a pake tabarangam kid hapa
ta kettayan na Namaratu ta aweda mina
pagtatapilān ya kebalinan na uhohug nga
awan ta kappyan, te matampa sangaw ya
pangurug na magdangag.
15 Ammi teko a ikakinam la ya
patarabaku na Namaratu teko, a pake
appiyam hapa ya gagangay na pangituldum
ta uhohug na en, petta awem sangaw
mamatan, am awa dayawan na ka na
Namaratu gafu ta tarabakum.
16 A awem ituluk ta itta ya magbida ta
awena megitta ta Namaratu ewan, te yen
sangaw ya mangiadayu ta tolay kiden tentu.
17 A sangaw am dumakal ya bida da a
kumalasig ta addu na tolay ta kuman na
gurid, aglalo ta ituldu nig Himenyo ikid ni
Filetu,
18 te gimungay kid na ta kakuruganen, a
ibar da haman ta nabalin na ya pangtolay
na Namaratu ta nagpasi kiden, te bakkan
kan ta bari tam ya tolayan na am awa ka-
halwa tam ta nepangurug tamen. A pake
mapopoyung na ya kadwan kiden mangu-
rug gafu ta ituldu da en nga nagkillu.
19 Ammi maski am itta ya gimungay ta
kinurug tam a maladda hala ya pagyanan
na Namaratu tekitam, te pasikkalan na am
inya ya kakurugan na mangurug tentu. A
am inya sangaw ya mangngagan ta Nama-
ratu ewan a mappya ta pagtalekudan na ya
dulay.
20 Am itam ya umag na bali na maba-nang
a maitam ya magdaduma na pinggan ikid
na pangitunan nga pirak ikid na balituk,
ammi nalaka ya kadwan, te kayu kid la ikid
na lutak. Ya ispot na pinggan ya idasar
na am itta ya sangaili na, ammi ya medyo
dakat kiden ya magserbi ta anganan na atu
ikid na bahuy.
21 A kumanen hapa tekitam, te am bag-
gawan tam ya nonot tam a mappya sangaw
ya pagserbi tam ta kuman na ispot na ping-
gan, te negitta kitam ta dafu tamewan, petta
pagserbin na kitam ta mappya na tarabaku.
22 A mappya mantu, Aleng, ta magpalan
ka, petta awem mekabat ta gagangayen
karagatan na babbagu kiden, te intu mina
karagatam ya magserbi ta kappyanam ikid
na pangurug mu, a kumanen hapa ta
pangidduk mu ikid na pakikahulum ta tolay
kiden nga makimallak ta Namaratu ta map-
pya na nonot.
23 A awem la kimabat ta pagtatabbagan
na kadwan kiden nga awan ta kapkappyan,
te dana amum haman ta yen kid na bida ya
mangatad ta pagtatapilān da.
24 A dulay am kimabat hapa ya daddoban
na Namaratu, te mappya ta ipaita tam ya
allak tam ta ngamin tolay, te masippat ki-
tam mina nga mangituldu tekid, ikid na
magattam ta makubbit metuldu.
25 A am itta ya makitapil tekitam a map-
pya ta tabbagan tam ta malapat, talo am yen
sangaw ya pagpanonot na Namaratu tekid

ta pagbabawi da, petta amu da sangaw ya
kakurugan.
26 Te am magtoli sangaw ya nonot da a
makaibbat kid na sangaw ta sikwat ni Sa-
tanas, te dana sinikwatan na kid ta pan-
gayayyaw na en tekid petta kwan da ya
ikayat na.

3

Ya Gagangay Na Dulay Na Tolay

1 A pake nonotam hapa ya ibar kin teko,
Aleng, te dumatang sangaw ya dakal na
pagzigātān am tanagay na ya pagaddetan
na kaarawanin yan,
2 te pake umaddu sangaw ya maituk, ikid
na maginggum ta pirak, ikid na maparayag,
ikid na mangidadula, ikid na maguhohug ta
dulay, ikid na magsoysoy ta naganak tekid,
ikid na awan ta amat da, ikid na awan
matalak ta nangikallak tekid,
3 ikid na awan mangikallak, ikid na ma-
madpadulay, ikid na awan mangiguwad ta
bari da, ikid na magporay ta ikattolay da,
ikid na mangikatupag ta mappya,
4 ikid na mangitalaba, ikid na ka-ma la
mamadday ta dulay, ikid na mangiparayag
ta amu da, ikid na pake magkaragat ta pa-
gayayat da ammi ta Namaratu ewan.
5 A agingkakurug kid sangaw ta Nama-
ratu, ammi aweda kurugan ta itta ya paka-
pangwa na.

Mappya ta lillikam ye-yen kid na tolay, a
am angarigan ta e kid sangaw tekamuy a
awem kid pagdulotan,
6 te mangayayyaw kid, a simarok kid ta
bali na kadwan, petta maayayyaw da ya
babay kiden nga malapat ta nonot. A malo-
gon kid maayayyaw, te dana nagburung kid
hapa ta kaddu na liwat da.
7 A yen ta kanayun kid magdangag ta da-
likompormi na mangituldu, ammi aweda
haman melasin ya kustu en mangituldu ta
kakurugan.
8 Ammi ya mangayayyaw kiden nga man-
gituldu ta tulad a kanayun soysoyan da
ya kakurugan. A naggagitta kid nig mina
Hanes ikid ni mina Hambres nga nagsoysoy
te mina Moses ta idi, te nagkillu ya nonot da.
A awan ta kapkappyan na pangurug da te
takwan haman ya kurugan da.
9 Ammi maski te melogot kid hala sangaw
ta kuman nig mina Hanes ikid ni mina Ham-
bres, te maita sangaw na ngamin tolay ya
kawan na nonot da.

Ya Tabarang Ni Pablu Te Timotyo

10 Ammi mappya teko, Aleng, te dana
amum ya gagangay na itulduk ikid na
agangwak ikid na igakkad ku ta pagtolay
kin, a yen kid hapa ya pinarigam, a kuma-
nen hapa ta pangurug ku ikid na pangidduk
ku, ikid na pagattam ku ta zigat.
11 A dana amum hapa ya ngamin kiden
nagzigatan ku nga inattaman ku ta idi gafu
ta pangikatupag da teyak ta ili na Antiyoka,
a kumanen hapa ta ili na Ikoniya, ikid na
ili na Listra. Ammi maski nekatupag dak a
nekerutan nak hala ni Afu Hesus ta ngamin
negakkad da teyak.
12 A maski am inya ya mangidulot ta pan-
gurug na te Hesus Kristu a gagangay ta itta
ya mangpazigat tentu,
13 te dumulay la dumulay sangaw ya du-
lay na tolay, a kumanen hapa ta minan-
gayayyaw. Ammi maski am mangayayyaw
kid a dana naayayyaw kid hapa.
14 Ammi teko, Aleng, a mappya ta idulot
mu la ya ngamin naadal mu ikid na kinurug
mu, te amum ta awena nagtulad na nangit-
uldu en teko.
15 A maski addet ta kaabbing mu a dana
amum ya surat kiden na Namaratu nga
mangatad ta amum petta mekerutan ka ta
pangurug mu te Hesus.
16 Te ya ngamin kiden uhohug nga
nesurat ta Bibliya a neaswang na kid
na Namaratu, a pagkappyanan tam
kid, petta metuldu kitam ta kakurugan,
ikid na mehuya kitam ta dulay, ikid na
matabarangan kitam ta mappya, ikid na
metuldu kitam ta ngamin patarabaku na
Namaratu tekitam.
17 A yen ya pagserbi na surat na kiden
petta ikitam nga daddoban na Namaratu
ewan a awan sangaw ta pagkurangan tam,
te dana netuldu kitam, petta amu tam ya
mangwa ta ngamin kappyanan.

4

1 Itta para ya takday ibar ku teko, Aleng, ta
kettayan na Namaratu ewan ikid ni Hesus
Kristu, aglalo te tanagay na ya datang na ta
lutakin, petta intu ya magari ikid na mag-
imbestigar ta ngamin kiden tolay kontodu
nagpasi kiden.
2 A mappya mantu ta ikakinam ya mangi-
padangag ta uhohug na Namaratu. A
bakkan la ta mappya na araw te maski am
dulay na araw, te mappya ta kanayun naka-
paran ka nga mangipasikkal ta kakurugan,
ikid na mangihuya ta magsoysoy, ikid na
mangpaturad ta makafuy, a masippat ka
hapa ta pangituldum tekid ngamin.
3 Yen kid ya pakkwak teko, te dumatang
na sangaw ya araw am aweda magdangag
ta matunung na metuldu, te intu la tagasin-
gatan da dangagan ya karagatan na bari
da. A magkalkalasig kid sangaw ta addu na
mangituldu, te intu apagan da ya mangit-
uldu en ta tagasingatan na bangbang da.
4 A gafu ta kumanen a pagtalekudan da
sangaw ya kakurugan, te tumawag kid san-
gaw magdangag ta magmagannud na bida
nga tulad.

5 A yen ya gafu na, Aleng, ta idulot mu la
ya matunung na nonot, a attamam hapa ya
pagzigātām. A idulot mu la ya tarabaku na
mangipadangag ta damag ni Hesus, petta
magdulot ya ngamin patarabaku na Nama-
ratu teko.
6 Te awanak na sangaw, te itta yak na de
ta ngahab na avut, a magtugutak.
7 Ammi maski te nedulot kun ya ngamin
kabalinan ku ta pakigubat ken, a nadatang
kun ya pagaddetan ken, a awek kad
nawakay ya kurugan tam.
8 A awan na mantu ta nonotan ku am
bakkan la ta sagolyat ku nga neparan na
Namaratu teyak, petta megitta yak ta katu-
nung na ewan. Te am dumatang na sangaw
i Afu Hesus a matunung sangaw ya pangi-
tan na teyak, a sagolyatan nak ta neparan
na Namaratu teyak, a kumanen hapa san-
gaw ta ngamin kiden magindag ta ange na
tekitam.

Ya Adangan Ni Pablu Te Timotyo

9 A mappya hapa, Aleng, ta alistum ya
ange teyak,
10 te nagtugutan nak ni Demasen, a
umange ta ili na Tesalonika, te intu la
nonotan na ya kappya na bari na en ta
katolay na in yan. A awan hapa i Kresenti
te immange ta iten Galasya, a i Tito hapa ya
immange ta lugar na Dalmasya.
11 I Lukas la ya nasirak teyak. Alapam
hapa i Markus ta kahulum, te mappya san-
gaw ya panguffun na teyak ta tarabaku kin,
12 te dinob ku i Tikiku ta ili na Efeso.
13 A sangaw am e kam sin a alapam hapa
ya ulolat ken nga nesirak ku ta bali ni Karpo
ta ili na Troas. A alapam hapa ya surat
ku kiden, aglalo ta papeles kiden, te pake
masapul ku kid.
14-15 A pake magpalan ka hapa am
maitam sangaw ya agpaddayen Alehan-
dru, te masikan nakitapil ta idi gafu ta
nepadangag tamen. Addu hapa ya iningwa
na teyak ta dulay, ammi Namaratu sangaw
ya mangibalat tentu.
16 Ta damo na nepangidarum da teyak a
awan ta nangipasikkal teyak, te sa newa-
gak nak na kahulun ku kiden, ammi maski
kunna ten a mappya am pakoman na kid na
Namaratu.
17 A maski newagak dak a hinebing nak ni
Afu Hesus, a pinasikan nak nga pake mangi-
padangag ta uhohug na en ta Hentil kiden
nga nangibalud teyak, pettam madangag da
hapa. A nelillik nak hapa ta nangigakkad
kiden ta dulay teyak,
18 a ikatalak ku ta sigida ikerutan nak ta
ngamin dulay addet ta alapan nak ta pa-
gariyan na en ta langit. Mappya ta intu ya
pake madaydayawan addet ta addet.
19 A kumanen hapa pakikumustam ig Per-
sila ikid ni Akila, a kumanen hapa teg Onsi-
foru ikid nga mamattama.
20 Nasirak i Rastu ta ili na Korinto, a ne-
sirak ku hapa i Tropimo ta ili na Miletu te
nagtakit.
21 Alistum mantu ya ange sin ta kaatuban-
gan na agiridin. A makikumusta hapa teko
ig Ubulo, ikid ni Pudente ikid ni Lino, ikid
ni Klawdya, ikid na ngamin kiden kahkahu-
lun tam ta isin.
22 Ampade Namaratu ya makkamu teko,
ikid na manguffun tekamuy ngamin sina.

Ya Surat Ni Pablu Te Tito

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ta awena para la nebalud ni Pablu ta ili na Roma a dana nagsurat te Tito, te intu ya takday pastor nga nanguffun te Pablu ta kuman ni Timotyo en. A nesurat na yan te Tito petta amu na am had kun na pagpastor na.

1-4 Anak ku, Tito.
Ampade ikallak na ka na Dama tamewan
Namaratu ikid ni Afu Hesus, petta mappya
ka la.
A iyak, Pablu, ya nagsurat teko, te kuman
na anak ta ka ta kakurugan gafu ta naggitta
kita nga mangurug te Afu Hesus.
A dana amum, Aleng, ta iyak ya dad-
doban na Namaratu ewan ikid na turin
ni Hesus Kristu, te dinob dak nga ange
mangipadangag ta tolay na kiden nga pinili
na, petta mangurug kid, a petta pake itug
da hapa ya kakurugan nga negitta ta Na-
maratu ewan. A yen ta ikakinan ku ya
tarabakuk tekid te ikatalak ku ya Namaratu
ewan nga awan magtulad ta isipat na kid ta
magnayun na angat ta kuman na nekari na
en ta pake nabayag na araw. A ta datang na
arawen nga dana pinili na a pake madakar
ya nekari na en gafu ta uhohug na en nga
nepepadangag na teyak, te iyak hapa la ya
pinatudunan na nga ange mangipasikkal ta
pangikerutan na tekitam.

Ya Patarabaku Ni Pablu Te Tito

5 A ta nepangisirak ku teko ta fugu na
Kareta a
"Magyan ka la sin, Aleng, petta uffu-
nam ya mangurug kiden nga mangap-
piya ta paggagimung da, te mappya ta
isaad mu ya kalalaklakayan kiden nga
mangtaron tekid ta tagtakday na lugar,"
kunku.
6 A am itta mantu ya isaad mu a mappya
ta mapili ya awan kiden ta pakehuyan da,
ikid na tagtakday ta atawa. A dana itam
hapa am mangurug ya ānāk da kiden, ikid
na awan ta pakehuyan da gafu ta aweda
manguuyoyung ikid na aweda masoysoy.
7 Te ya mangtaron ta tolay kiden na Na-
maratu a intu hala ya pinakabari na Nama-
ratu, a mappya ta awena ipersa ya ikayat
na en, ikid na awena malogon magporay,
ikid na awena magillaw, ikid na awena
hapa makitapil, ikid na awena maginggum
ta pirak.
8 A mappya hapa ta malogon magpadu-
lot ta ange magpasyar, ikid na malogon
mangwa ta ngamin na pagkappyanan, ikid
na makānnonot, ikid na matunung, ikid na
mangiguwad ta nonot na ikid na bari na.
9 A mappya hapa ta pake itug na ikid na
ipasikkal na ya kakuruganen nga negitta ta
gagangayen ituldu tam, petta itta ya ibar
na nga mappya ta ituldu na kiden, ikid na
itabbag na ta masoysoy kiden tentu.
10 Te addu garay ya masoysoy ta taga
Kareta kidina, ikid na maguhohug ta awan
ta kapkappyan, ikid na mangayayyaw,
aglalo ta Hudyo kidina nga mangpabanggit
ta bagu kiden mangurug.
11 A mappya mantu ta gammam yen
kid, te gafu ta ituldu da en a addu ya
makikattway ta kakuruganen nga dadagkal
kontodu anak da kiden. Ammi ya taga
Kareta kidina a malogon kid la mangituldu
ta tulad gafu ta tandanan na kid na mangi-
dob tekid.
12 Ya bida na takday kagitta da nga
nagtabarang tekid ta idi a
"Kanayun magtulad ya taga Kareta
kidin, a kuman kid na maguyung na atu.
Matalakag kid magtarabaku ammi madu-
gal kid," kunna.
13 A kakurugan hapa ya uhohug na en, a
yen ta pake ihuyam kid, sa ikid na mangi-
tuldu kiden kontodu ituldu da kiden, petta
appiyan da mina ya pangurug da,
14 petta awedan sangaw dangdangagan
ya bida kiden nga pinaratu na Hudyo kiden,
a kumanen hapa ta ibar na makigungay
kiden ta kakurugan.
15 Te am mappya ya nonot na tolay a
mappya hapa ya ngamin gakkad na, ammi
ya dulay kiden ta nonot ikid na awan man-
gurug a balittagan da ya ngamin ta dulay, te
ya nonot da hapa la ya magpadulay.
16 Ibar da haman ta amu da ya Namaratu,
ammi ya tarabaku da ya mangitalaba tekid,
te nagdupal kid, ikid na masoysoy kid, a
awan ta makkwa da ta mappya.

2

Ya Petuldu Ni Pablu Te Tito

1 Ammi iko, Tito, a mappya ta ituldum ya
megitta ta mappya en metuldu nga kakuru-
gan.
2 A pake ituldum hapa ya lala-laay kidina
ta aweda mina magillaw, te iguwad da mina
ya nonot da ikid na bari da, petta mappya
ya pangurug da, a kumanen hapa ta pangid-
duk da, ikid na pagattam da ta zigat.
3 A ituldum hapa ya baba-baat kidina ta
aweda mina mamadpadulay, ikid na mag-
illaw, petta mappya hapa ya paghehit da ta
kuman na megitta ta Namaratu. A mappya
mina ya ngamin ipaita da ikid na ituldu da
ta kaaassangan da kiden nga babay,
4 petta parigan da kid hapa nga mangid-
duk ta atawa da ikid na anak da kiden,
5 ikid na mangiguwad ta nonot da ikid
na bari da. Te aweda mina magpasyar

ta babali ta kaddun na lalaki, te magintak
kid la mina ta bali da nga magtarabaku ta
mappya na tarabaku, ikid na timuluk kid ta
atawa da. A mappya ta yen kid ya metuldu
ta babay kiden, pettam awan sangaw ta ma-
madpadulay ta uhohug na Namaratu gafu
tekid.
6 A ituldum hapa ya māssikan kidina nga
lālāki, petta iguwad da ya nonot da ikid na
bari da.
7 Te iko mina, Tito, ya mangipaita ta map-
pya tekid, pettam yen sangaw ya parigan
da. A am ituldum kid a pake ipaitam hapa
ta matunung ka na tolay nga makānnonot.
8 A appiyam hapa ya uhohugam, petta
awan sangaw ta pakehuyam, te am awan ta
pangihuyan na makitapil teko a mamatan
hapa gafu ta pagsoysoy na teko.
9 A ya tagabu kidina hapa nga mangurug
a ituldum kid hapa, petta timuluk kid la
ta dafu da kiden ta ngamin patarabaku da
tekid. A aweda mina masoysoy, te pagta-
lakan da mina ya dafu da kiden ta mappya
na tarabaku.
10 A aweda kid mina pagtakawān, te ipaita
da mina ta pake mekatalak kid gafu ta
aweda pulus magakut. Te am mappya ya
ipaita da ta ngamin paghehit da a yen san-
gaw ya pakaitan ta mappya hapa ya ituldu
tam gafu ta Dyos tam nga mangikerutan
tekitam.
11 Te ya allak na Namaratu ewan
nga mangikerutan ta ngamin tolay a
nepakkamu nan tekitam,
12 petta metuldu kitam nga mangazi ta
ngamin kiden gagangay tam nga awan ne-
gitta tentu, ikid na ngamin kiden karagatan
tam ta paglelehutin yan, petta mappya ikid
na matunung ya paghehit tam ta katolay
tamin para la.
13 A gafu ta allak na en nga nepakkamu
na tekitam a indagan tam hapa ya ikatalak
tamen na araw nga datang ni Hesus Kristu
nga seppakapangwa. Intu hapa la ya Dyos
tam nga malalaki ikid na Mangikerutan
tekitam,
14 te nesagapil na ya angat na tekitam,
petta sakān na kitam ta mamagliwaten teki-
tam. Te baggawan na hapa ya nonot tam,
petta pagbalinan na kitam ta tolay na nga
mangipasikkal ta mappya na tarabaku.
15 A yen kid mantu ya ituldum ta tolay
kidina, Aleng, a awem ituluk ta idadula da
ka, te ipaitam mina ya turay mu ta pangit-
uldum ikid na pangtabarang mu tekid.

3

Ya Gagangay Mina Na Mangurug

1 A pagnonotam hapa ya mangurug kid-
ina petta kurugan da ya magturay kiden
tekitam ikid na ngamin kiden lintig na
gubyernu, te mappya ta dana nakaparan
kid nga magtarabaku ta kakurugan na
tarabaku.
2 A ibar mu hapa tekid ta aweda mina ma-
madpadulay ikid na makitapil ta ikattolay
da, te ipaita da mina ya kasippat da ikid na
kaalinnak da ta ngamin tolay.
3 Te maski ikitamen ta idi a sa naggagitta
kitam nga awan makkamu ta kappyanan,
te nasoysoy kitam, ikid na naayayyaw ki-
tam hapa, te tinagabu na kitam na ngamin
kiden kinaragatan tam. A napannu hapa
ya nonot tam ta passil ikid na pangigakkad
tam ta dulay, te ya nangikatupag tekitam a
nekatupag tam kid hapa.
4 Ammi ta pakkamu tamen ta allak na
Namaratu ewan ikid na idduk na tekitam
a yen ya nekatalak tam petta ikerutan na
kitam.
5 A bakkan mantu ta tarabaku tam nga
mappya ya gafu na nangikerutan na teki-
tam am awa allak na la tekitam, te bi-
naggawan na kitam ta liwat tam kiden ta
nepangzigut da tekitam ta danum, a nauli
kitam neanak.
6 A pinasinapan na kitam para ta paka-
pangwa na Kahalwa na en gafu ta nedagga
kitam te Hesusen nga mangikerutan teki-
tam.
7 Te ya allak na Namaratu tekitam a nebar
na ta matunung kitanan gafu te Hesusen, a
pinagbalin na kitam ta anak na kiden nga
mang-alap ta iatad na tekitam, petta itta
ya ikatalak tam ta matolay kitam ta mag-
nayun.
8 Kakurugan ya ngamin inuhohug ku ta
isin, a ikayat ku ta pake ipasikkal mu yan
kid ta tolay kidina nga mangurug ta Na-
maratu, pettam ikakinan da hapa ya mag-
tarabaku ta kakurugan na tarabaku, te
petta magserbi kid hapa ta kappyanan na
ngamin tolay.
9 Ammi am itta kam ta paggagimungan a
awem mina ituluk ta pagtatabbagan da ya
awan ta kapkappyan, ikid na pagkakahu-
lun na palpalungu kiden tolay, ikid na lintig
kiden nga nesirak ni Moses ta dadagkal tam
kiden, te awan haman ta iatad na inen kid
na bida am awa pagtatapilan hud la na tolay
kiden.
10 A am itta ya mangpakāttway ta mag-
gagimung kiden a ihuyam. A am awena
dangdangagan ta kabalinan na takday ono
duwa na pangihuyam a padayum la,
11 te amum na ta killu ya nonot na, te
gagangay na la ta magliwat. Ammi ya liwat
na sangaw ya mangitalaba tentu.

Ya Napozan Na Uhohug

12 A kumanen hapa am idob ku sangaw
teko i Artemas ono Tikiku a alistum ya ange
mangdafung teyak ta ili na Nikopolis, te

magyanak sangaw ta ten abat ta kabalinan
na agirid.
13 A alistum hapa uffunan ya kabagis
tamin Zenas nga abugadu, ikid ni Apolos ta
ngamin masapul da, petta makadulot kid ta
eyan da.
14 Ammi bakkan mina ta iko la ya man-
guffun, te ituldum hapa ya kabagis tam kid-
ina petta malogon kid hapa manguffun ta
masapul na kadwan kiden, petta itta hapa
ya pagserbi da ta kappyanan.
15 A ya ngamin kidin kahulun ku ta isin
a makikumusta kid teko, a pakikumustak
hapa ya kofun ku kidina mangurug.
Namaratu ya makkamu tekamuy.

Ya Surat Ni Pablu Te Pilimon

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya surat ni Pablu te Pilimon a intun yan, a nesurat na kan ta nekebalud na en ta ili na Roma. I Pilimon ya takday kofun ni Pablu ikid na kabagis na nga nagyan ta ili na Kolosas. A ya tagabu na en Onisimu a nagtakaw kan ta pirak ni Pilimon, kapye na netammang, a nakaadayu addet ta ili na Roma. Awena nebar am had kunna ammi nesimmu kan ni Onisimu i Pablu ta nakabaludan na en, a yen hapa ya nepakadangag na ta damag ni Hesus te Pablu, a kinurug na hapa. A gafu ta pagtolin ni Pablu i Onisimu te Pilimon a yen ta nesurat na yeyan na surat te Pilimon petta pakoman na mina i Onisimu, te bakkan na la ta tagabu na am awa kabagis nan hapa gafu ta pangurug na te Afu Hesus.

Ya kallak ni Pablu te Onisimu ikid ni Pilimon a kumanen hapa ya kallak ni Afu Hesus tekitam gafu ta liwat tam kiden ta Namaratu ewan.

1-3 Kofun ku, Pilimon nga kahulun ku nga magtarabaku ta Namaratu ewan,

Ampade ikallak na ka na Dama tamewan Namaratu ikid ni Afu Hesus Kristu, petta mappya ka la. A kumanen hapa ta kabagis tamina Appya, ikid ni Arkipo nga kuman na sakā suddalu tam, ikid na ngamin kiden maggagimung ta balimina.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pablu ikid na kabagis tamin Timotyo, ammi iyak ya nabalud ta ili na Roma in gafu ta pangipadangag ku te Hesus Kristu.

Ya Talak Ni Pablu Te Pilimon

4 Pake matalakak ta Namaratu, kabagis, am kada pakimallak ta ka,

5 te kanayun mepadamag teyak ya pangurug mu ikid na pangidduk mu te Afu Hesus, a kumanen hapa ta ngamin kiden tolay na Namaratu.

6 A yen ta pakimallak ta ka para, petta pake dumakal para ya pangurug mu ikid na pakkamum ta ngamin kiden bendisyon na Namaratu tekitam, pettam madayawan hapa i Hesus Kristu gafu ta panguffum ta kahulun tam kiden mangurug.

7 A gafu ta pangidduk mu ta idi, kabagis, a nabannayan hapa ya nonot na tolay kiden na Namaratu, a yen hapa ya pake mangpatalak ikid na mangpasikan ta nonot ku.

Ya Adangan Ni Pablu Te Pilimon

8-10 A yen ta itta hapa ya adangan ku teko, kabagis, te maski itta ya saad ku nga neatad ni Hesus a awek ibar ta doban ta ka, te makikekallakak la teko gafu ta pagkaididduk ta. A gafu ta laklakayak na hapa nga nabalud gafu te Hesus a adangan ku teko ta ikallak mu sangaw ya dinob ken teko ta ayanin, te nagbalin ta kuman na anak ku ta kabalud kin. Intu hala ya tagabumen Onisimu nga nagtammang teko ta idi.

11 A ta idi a kuman na awan ta serserbi na teko te madi ya tarabaku na, ammi ta ayanin a nangulin a makauffun na teko, a kumanen hapa teyak.

12 A ta ayanin a pagtolin ku teko, ammi pake madamdamak sangaw tentu,

13 te ikayat ku mina ta magyan la teyak, petta intu mina ya pinakabarim nga manguffun teyak ta kabalud kin.

14 Ammi awek la bit alapan am awek ibar teko, te awek ikayat ta mapersa ka manguffun am awa nonot mu hapa la.

15 Mabalin de ta nepalubus na Namaratu ya nepagtammang na teko ta mavit la, petta matabarangan ta uhohug na Namaratu, pettam kumanen a magdanang la sangaw magyan teko.

16 Ammi maski tagabum a awem mina igitta ta kuman na tagabu am awa naturturay ammi ta tagabu, te iddukam mina gafu ta kabagis mun nga mangurug te Hesus Kristu. Gagangay ta kabagis kun nga iddukan ku, ammi dakdakal mina ya idduk mu tentu ta ayanin, te tagabum nga magkabagis gafu ta pangurug na te Afu Hesus.

17 A kumanen am ikwenta nak hapa ta kahulum a pagdulotam la i Onisimu ta kuman na pagpadulot mu mina teyak.

18 A am itta ya liwat na ono gatut na teko, a iyak sangaw ya singiram.

19 Itam, te iyak, Pablu, ya pake nagsurat ikid na nagperma ta isin, a kustu ta iyak sangaw ya magpaga. Ammi awem de naliwatan, kabagis, ta dakdakal para ya gatut mu teyak, te itta ya magnayun na angat mu gafu ta nesipat ken teko.

20 A mappya mantu, kabagis, am isubalit mu hapa teyak ya adangan kin teko gafu ta pagkahulun ta te Afu Hesus. Nonotam mantu yan, petta mabannayan hapa ya nonot ku.

21 A yen ta nagsuratak teko, te itta ya ikatalak ku ta nasursurok sangaw ya pangwam ta kuman na nebar kin teko.

22 A ya takday para manonot ku a mabalin de am iparanan nak ta pagyanan ku ta balimina, te ikatalak ku ta makatoli yak sangaw tekamuy gafu ta pakimallak muy teyak.

23 A itta hapa sin i Paparasen nga kahulun ku nabalud gafu ta damag ni Hesus Kristu, a makikumusta kan tekamuy.

24 Magpakumusta hapa ya kauffunan ku kiden, ig Markus, ikid ni Aristarku, ikid ni Demas, ikid ni Lukas.

25 A mappya am ikallak na kam ngamin ni
Afu Hesus petta mappya ya kahalwa muy.

Ya Surat Ta Hebreyu Kiden

Ya Gafu Na Suratin Yan

Awan kan ta makkamu am inya ya nagsurat ta Hebreyu kiden, te awena haman netun na nagsuraten ya ngagan na. Ammi ta uray na kadwan a Pablu ya nagsurat, te ya suratin yan a gagangay na agsurat na. A ta uray na kadwan para a Apolos ya nagsurat, a ta kadwan para a Lukas. Ammi kompormi am inya na tolay ya nagsurat, te amu tam haman ta Kahalwa na Namaratu ya nangituldu ta nesurat na.

A ya nagsuratan na kiden a Hebreyu kid, te Hebreyu ya agsitang da, ammi Hudyo ya pangingaganan da tekid gafu ta relisyon da. Ammi ya kadwan kiden Hebreyu a nangurug kid hapa te Afu Hesus, te amu da ta intu hala ya Mangikerutan nga nekari na Namaratu ta dadagkal da kiden. Ammi gafu ta mangurug kid na te Hesus a nekatupag na kid na sakā Hudyo da kiden nga awan nangurug, a tinapil da kid. A pake nazigatan hapa ya kadwan, te nabalud kid, a nagubatan ya kwa na kadwan, a namatan ya kadwan. A gafu ta pake nazigatan kid a kuman na ikayat da magbabawi ta pangurug da te Hesus, petta magtoli kid ta relisyon na Hudyo kiden, te yen ya pake nepapilit na nakitapil kiden tekid. A yen ta nagsurat ya nagafun na suratin yan, te tabarangan na kid, ikid na paturadan na kid, petta idulot da mina ya pangurug da te Hesus, te am magsunsun kid kan a melogot kid. A ya ngamin nesurat na ta isin a yen ya ipasikkal na tekid petta amu da ta kakurugan ya kinurug da en.

Ya Pinaguhohug Na Namaratu Ta Tolay

1 A ta napopolu en araw am itta ya ibar
na Namaratu ta dadagkal tam kiden a ya
aglavun kiden ya pinaguhohug na ta addu
ikid na magdaduma na bida.
2 Ammi ta arawin yan a ya Anak na en
ya pinaguhohug na tekitam. A intu hala
ya pinagpadday na Namaratu ta ngamin
paglelehutin, yaga intu hapa ya nesaad na
ta magturay sangaw ta ngamin kiden na-
padday.
3 A gafu ta Anak na Namaratu a intu hapa
ya pakaitan ta kalalaki na Namaratu ewan,
te ya kalalaki na Namaratu a kumanen
hapa ta Anak na en. A tentu en nabalin
nangikaru ta liwat na tolay kiden a nagtoli
hapa ta langitewan, a nagtogkok na hapa
ta kanawan na Namaratu, te makipagturay
hapa tentu. A ta ayanin a intu hapa ya
magtaron ta ngaminin paglelehut kontodu
langit ta pakapangwa na uhohug na.

Naturturay I Hesus Ammi Ta Anghel Kiden

4 A maski am anghel kiden ya dinob na
Namaratu nga mangidagut ta dana en uho-
hug na a pake naturturay para ya Anak na
en, te malmalalaki ya saad na nga neatad na
Namaratu ammi ta saad da.
5 Te ya uhohug na en tentu a
"**Ikon ya Anak ku, a ta arawin yan a
ipasikkal ku ta iyak la ya damam,**"
kunna tentu.
Ammi awan haman ta nebar na ta anghel
na kiden ta kumanin na uhohug. A kuma-
nen hapa ta takday para na bida na:
"**Iyak ya dama na, a intu ya anak ku,**"
kunna.
A bakkan haman ta anghel ya ikayat na en
bidan.
6 A ta nepangilattog na Namaratu ta me-
mentu en anak na ta lutakin a
"**Mappya ta intu ya dayawan na anghel
kiden,**" kunna.
7 Ammi ya uhohug na suraten gafu ta
anghel kiden a
"**Doban na Namaratu ya anghel na kiden
ta kuman na masikan na paddad,
a pagserbin na kid ta kuman na
afuy,**" kunna.
8 Ammi takwan ya kasasaad na Anak na
en, te ya uhohug na takday para surat tentu
a intu yan:
"**Iko Afu Dyos ya magnayun magturay.
A matunung hapa ya turay mu ta
ngamin kiden iturayam,**
9 **te pake ikatalak mu ya mappya en,
ammi ikatupag mu ya dulay.**
**A ya Dyos mu Namaratu ya nangpili
teko,**
**a pinasinapan na ka ta talak nga
dakdakal ammi ta neatad na ta
kahulum kiden,**" kunna.
10 A mepasikkal para ta naturturay i
Hesus ammi ta anghel kiden, te ya uhohug
na takday para na surat a
"**Iko, Afu, ya namadday ta lutakin ta
gafgafu na ngamin,**
**a ya kamat mu kiden hapa la ya
nangpadday ta langitewan.**
11-12 **Ammi sa imawan kid hala sangaw,
te sa magdan kid ta kuman na ga-
gamit,**
**a lukutam kid sangaw ta kuman na
barawasi petta matalin kid.**
**Ammi teko a magnayun ka la, a awem
sangaw manguli ikid na awem
sangaw maglaklakay addet ta
addet,**" kunna.
13 A ya takday para uhohug na Namaratu
nga mangipasikkal ta Anak na en a
"**E ka sin makipagtogkok ta kanawan
kin, te abakan ta ya katapil mu**

kiden, petta iko sangaw ya magturay ta ngamin," kunna.

Ammi itta hud ya anghel nga nangibaran
na ta kumanin?
14 Te ya anghel kiden a ispiritu kid nga
daddoban na Namaratu, te doban na kid
nga ange manguffun ta ikerutan na kiden.

2

Ya Metabarang Tekitam

1 A gafu ta naturturay ya Anak na Nama-
ratu ewan ammi ta anghel kiden a mappya
ta pake itug tam ya nepadangag na tekitam
talo am umadayu kitam ta inuhohug na en.
2-3 Ta idi a pina-gang na Namaratu ya
awan kiden nangurug ta lintig na kiden
nga nedagut na anghel kiden, a papa-nun
tam mantu makalillik ta pangpa-gang na
am awetam tagopan ya allak na Anak na
en Hesus nga mangikerutan tekitam. Te
pake mapmappya haman ya nepadangag ni
Hesusen ammi ta nepadangag na anghel ki-
den. Te intu hapa la ya napolu nangipadan-
gag ta pangikerutan na tekitam tolay, a ya
nakadangag kiden tentu ya nangipasikkal
hapa tekitam,
4 otturu nedagga na Namaratu ya pangi-
pasikkal na ta nepadangag da en, te pinasi-
napan na kid ta pakapangwa na Kahalwa
na en, petta ihuga da ya addu na pakaitan,
ikid na magdaduma na pagpaka-latan, te
magdaduma hapa ya kalalaki na Kahalwa
na en nga nesaned na tekid ta kuman na
ikayat na en tekid.
5 Te maski am anghel kiden ya dinob na
nga mangidagut ta lintig na kiden a bakkan
haman ta ikid ya pinili na nga magturay
ta bagu na paglelehut nga umangange. Te
ya kuman na inuhohug ku ta ayanen a to-
lay haman ya pinasinapan na ta kalalaki
na ikid na pakapangwa na Kahalwa na en
petta ikid ya magturay.
6 A yen hapa ya uhohug na suraten ta
lebru na Namaratu;
"**Anu haman ta tolay ya nonotam, Afu?
A anu haman ta simsima ni Adan
ya pakapoyungam?**
7 **Te nepaakbam bit la ammi ta anghel
kiden, ammi inatadam hapa ta
kalalaki na ikid na pakadayawan
na,
te pinagturay mu ta ngamin kiden
pinadday mu,**" kunna.
8 A gafu ta sa peturayan na Namaratu
ya ngamin ta tolay, a awan mina ta awan
meturayān na. Ammi ta kuman na kakuru-
gan a awan para ta maita tam ta tolay nga
magturay ta kuman na uhohug na suraten.
9 Ammi ya maita tam nga magturay a intu
hala i Hesus. Te dana naak-akban bit la
hapa ammi ta anghel kiden, a gafu ta allak
na Namaratu tekitam a nazigatan i Hesus
nga nakisagapil tekitam tolay petta kakka-
pan na ya pasi tam, petta matolay kitam. A
gafu ta nazigatan i Hesus ta pakisagapil na
tekitam a yen ta sinagolyatan na Namaratu
ta kalalaki na ikid na dayaw na nga magtu-
ray ta ngamin.
10 Te ya uray na Namaratu ewan nga
makkāmu ikid na mangpadulot ta ngamin
a masapul ta dana mesipat kitam te Hesus,
petta sa peturayan na ya ngamin tekitam
ta kuman na kinan na suraten. A mappya
mantu ta dana mazigatan ya nesaad na en
nga mangikerutan tekitam, petta kustu ya
pangikerutan na tekitam.

I Hesus Ya Kabagis Tam

11 A ya nangbaggawen tekitam kontodu
sa ikitam nga binaggawan na a tatakday la
mantu ya dama tam. A yen ta awena mamat
ni Hesus nga mangibar ta kabagis na kitam,
12 te yen haman ya uhohug na ta lebru na
Namaratu;
"**Ipakkamu ta ka, Afu, ta kabagis ku
kiden, a dayawan ta ka hapa ta
kettayan na kahulun ku kiden nga
maggagimung,**" kunna.
13 A ya takday para na uhohug na a
"**Nakigitta yak tekid nga mangikatalak
ta Namaratu,**" kunna.
"**A itta kamin ikid na wā**gik **kiden nga
neatad na Namaratu teyak,**"
kunna ha.

I Hesus Ya Nangikaru Ta Liwat Tam

14 A gafu ta sebilsag ikid na sedaga ya
pakapadday na wāgi na kiden a yen ta
nakigitta hapa i Hesus ta kuman na katolay
da, petta ikaru ya liwat da ta pasi na en. Te
ya pasi na en ya nepangabak na te Satanas
nga mangapasi tekid,
15 pettam kumanen a maubadan ya
ngamin kiden pinagtagabu ni Satanas, te
pinersa na kid haman makitagabu tentu
addet ta kaassang da en gafu ta talaw da ta
pasi da.
16 A amu tam haman ta bakkan ta anghel
kiden ya pakapopoyungan ni Hesus am awa
simsima kiden ni mina Abraham.
17 A mappya mantu ta negitta ta kabagis
na kiden, pettam kumanen a magbalin
hapa ta kadakalan na padi da nga makipa-
grikna ikid na mangikallak tekid ta atubang
na Namaratu, te intu ya mangikaru ta liwat
da kiden.
18 A gafu ta dadana nagattam ta addu na
pagzigātān ikid na pangayayyawan a malo-
gon hapa mangikallak tekitam am ikitam ya
maayayyaw ikid na mazigatan.

3

Naturturay I Hesus Ammi Te Moses

1 A gafu ta kumanen a ikitam, kahkahulun, ya magkakabagis nga megitta ta Namaratu ewan, te pinagbalin na kitam ta kabagis na Anak na en. A mappya mantu ta pake nonotan tam i Hesusen, te intu hala ya turin na Namaratu ewan. A gafu ta pangurug tamen a intu hapa ya pinakabari tam ta atubang na Namaratu ewan.

2 Ta idi a i mina Mosesen ya nesaad na Namaratu ta magturay ta tolay na kiden, a mekatalak hapa i Moses nga magtaron tekid ta kuman na magtaron ta bali, te ya bali na Namaratu a intu hala ya tolay na kiden. A mekatalak hapa i Hesus ta kuman ni mina Moses, te sa nedulot na ya ngamin patarabaku na Namaratu tentu.

3-4 Ammi maski am had sin na bali a gagangay ta itta ya namadday ta bali en, ammi ya namaddayen ta ngamin kiden napadday a kagitta hala na Namaratu. A yen ta naturturay i Hesus ammi te mina Mosesen, te intu haman ya namadday ta bali na Namaratu, ammi i Moses ya takday la na tolay nga nagyan ta bali na.

5 Ya kasasaad mantu ni mina Moses a tagabu la na Namaratu nga mekatalak magtaron ta bali na, te intu la nepasikkal na ta tolay kiden ya mebida sangaw ta mabayag para na araw.

6 Ammi ta neange ni Hesusen nga Mangikerutan tekitam a intu ya mekatalak nga magturay ta bali na Namaratu gafu ta Anak na. A ikitam hapa ya bali na nga pagyanan na am idulot tam la idulot ya pangikatalak tam ta nekari na en tekitam.

7 Te ya uhohug na Kahalwa na Namaratu ta idi a

"**Am arawin yan ya pakadangag muy ta uhohugan na Namaratu tekamuy**
8 **a awemuy pagbanadan ya nonot muy ta kuman na dadagkal muy kiden ta idi tekiden nagsoysoy ikid na nangparuba teyak ta agyan na kalafukanen.**
9 **Te maski am kanayun naita da ya kalalaki na pakapangwak ta lasud na appatafulu na darun a parparuban dak la.**
10 **A yen ta nagporayak hapa tekid, a**
'Kuga pagtalekudan nak na tolay kidin yan, a gagangay ta aweyan da la ya itulduk tekid,' kunku.
11 **A gafu ta pagporay ku tekid a**
'Bakkan na sangaw ta Namaratu ya ngagan ku am makasarok ye-yen kid na tolay ta pakipagbannayan ku,' kunku."

Ya Metabarang Ta Magbanad Ta Nonot

12 A mappya mantu, kahkahulun, ta imugudan muy, petta awan tekamuy ta dulay na nonot nga awan mangurug, te yen sangaw ya mangiadayu tekamuy ta siggatolay na Dyos.

13 A magkapatpaturad kam mina ta kinanghahaw ta ketta para na araw muy, petta awan sangaw ta magbanad ta nonot na gafu ta pakaayayyaw na ta pagliwatan na.

14 Te am awetam pake kengan ya pangikatalak tamen te Hesus petta idulot tam la ta addet ta addet a awan sangaw ta kesipatan tam tentu.

15 A yen ta nonotan tam mina ya ikayat na uhohugan ta danen surat ta Bibliya;

"**Am arawin yan ya pakadangag muy ta uhohugan na Namaratu tekamuy a awemuy pagbanadan ya nonot muy ta kuman na dadagkal muy kiden ta idi tekiden nagsoysoy teyak,**" kunna.

16 A inya hud ya nakadangag ta uhohug na Namaratu otturu nagtalekud tentu am bakkan ta dadagkal tam kiden nga pinagbakwit ni mina Moses ta lugar na taga Egipto kiden?

17-18 A inya hud para ya nangipagasingan na ta aweda sangaw makipagbannay tentu am bakkan ta ikid hapa la nga nagtalekud tentu. A inya hud ya nagporayan na ta addet ta appatafulu na darun am bakkan ta ikid hapa la, te gafu ta nagliwat kid a sa nagpasi kid ta kalafukanen.

19 A yen mantu ya pakkamun tam ta nagamma kid simarok ta pakipagbannayan na Namaratu gafu ta aweda nedulot ya pangurug da.

4

Ya Talak Na Nonot Na Namaratu

1 A gafu ta nelogot ya napopolu kiden dadagkal a pake magburung kitam mina talo am itta hapa sangaw ya melogot tekitam, te itta para la ya pakipagbannayan nga nekari na Namaratu ta mayat simarok.

2-4 A awan hapa ta pambar tam, te itta haman ya nadangag tam nga mappya ta kuman na nadangag na popolu kiden dadagkal. A ikitam nga nakadangag ikid na mangikatalak ta tinarabaku ni Hesus a nakasarok kitanan ta nekari na Namaratu tekitam. Ammi ya napopolu kiden dadagkal nga nakadangag ta nebar na Namaratu tekid a awan ta neuffun na nadangag da en tekid gafu ta aweda haman nekatalak. A gafu ta pagporay na Namaratu tekid a nebar na te mina Moses ta

"**Bakkan na sangaw ta Namaratu ya ngagan ku am makasarok ye-yen kid na tolay ta pakipagbannayan ku,**" kunna.

A yen ta negungay na Namaratu ya mekapitu en araw petta ngilinan na tolay kiden,

petta yen ya pagnonotan tam ta simarok
kitam mina ta pakipagbannayan na en. Te
ya ikayat na uhohugan gafu ta mekapitu en
araw a
"**Nagimmang ya Namaratu ta mekapitu
en araw, te matalak na gafu ta
sa nabalin na ya ngamin kiden
tinarabaku na,**" kunna.
A maski am sa nebalin na Namaratu ya
ngamin a aweda haman kurugan ta mesi-
pat kid hapa ta ngamin kiden tinarabaku
na.
5 A yen ta nebar na ta
"**Bakkan na sangaw ta Namaratu ya nga-
gan ku am makasarok ye-yen kid
na tolay ta pakipagbannayan ku,**"
kunna.
6-7 A gafu ta nangilogot ya napopolu ki-
den nga nagsoysoy ta nadangag da en a
pinidwa ha na Namaratu ya nekari na en,
petta mesipat ya mayaten mesipat. Te tentu
en nabayag addet ta nepasi na popolu ki-
den dadagkal a nepeuhohug na te mina
Dabiden ya ikari na en ta kuman na nebar
kun ta ayanen;
"**Am arawin yan ya pakadangag muy ta
uhohugan na Namaratu tekamuy
a awemuy pagbanadan ya nonot
muy,**" kunna.
A gafu ta nepeuhohug na te Dabiden a
netunglak na ya takwan na araw, petta
simarok kitam mina ta pakipagbannayan
na Namaratu ewan, te am arawin yan kan
ya pakadangag tam ta uhohugan na tekitam
a yen kan mina ya pakesipat tam ta pagban-
nayan na.
8 Te maski am nakadatang ya napopolu
kiden ta lugar na Kanaan nga nangituludan
ni mina Hoswe tekid a bakkan haman ta
iyen ya pakesipat da ta nekari na Namaratu,
a yen ta nebar na Namaratu ya takwan na
araw tekitam, petta simarok kitam mina
tentu.
9 A yen mina ya pake nonotan tam, te ya
iatad na Namaratu nga pagbannayan na to-
lay na kiden a megitta hala ta kabannayan
na en ta mekapitu en araw, te nagimmang
na gafu ta sa nabalin na ya nepangparatu
na ta paglelehutin.
10 A am itta ya makipagbannay ta Na-
maratu a pagkamagan na ya gagangayen
tarabaku na ta kuman na Namaratu ewan.
11 A gafu ta kumanen a awetam mina pag-
banadan ya nonot tam ikid na magsoysoy
ta uhohugan na Namaratu tekitam ta ku-
man na napopolu kiden, te afuran tam la
ya makipagbannay ta Namaratu, petta awe-
tam sangaw melogot.
12 Te ya uhohug na Namaratu a sitato-
lay haman ikid na seppakapangwa, te ku-
man na itta ya tadam na nga matmatadam
ammi ta magdwaakub na kampilan, yaga
malogon suminap addet ta umag na nonot
tam ikid na kahalwa tam, ikid na umag
na ngamin barbari tam ikid na tulang tam
kiden. A pasikkalan na hapa am anu ya
nonotan tam ikid na igakkad tam,
13 te awan ta melemad tam ta Namaratu
am awa umapārān ya ngamin kasasaad na
pinaratu na kiden. A intu sangaw ya man-
gita tekitam am kustu ya tinarabaku tam.

Ya Kadakalan Na Padi Tam

14 A yen ta pake itug tam mina ya pan-
gurug tam, te itta ya kadakalan na padi
tam nga nakasarok ta agyan na Namaratu
ewan, a intu hala ya anak na en Hesus.
15 A amu na hapa makipagrikna ta pagka-
fuy tam, te naparuba na hapa ya kuman na
ngamin kiden nangayayyaw tekitam, ammi
naattaman na la petta awena makaliwat.
16 A gafu ta intu ya padi tam nga suma-
gapil tekitam ta atubang na Namaratu
ewan a mappya ta iturad tam la ya simarok
ta bali na ewan petta makimallak kitam
tentu ta pake atubang na ewan, te intu hala
ya Dyos nga makkamu ta ngamin, a mal-
ogon hapa mangikallak, petta mauffunan
kitam am itta ya masapul tam.

5

1 A ya netunglak ta kadakalan na padi ta
idi a dana pinili na Namaratu, kapye na ne-
saad, petta intu ya pinakabari na ikattolay
na kiden ta atubang na Namaratu, te intu ya
nangigawat ta iatad da ikid na peatang da ta
Namaratu gafu ta liwat da kiden.
2 A gafu ta addu hapa ya pagkuran-
gan na ta kuman na ikattolay na kiden, a
maalumemak hapa magtabarang tekid am
angarigan ta tumakwan kid gafu ta pak-
ilavun da.
3 A gafu ta itta hapa ya pagkurangan na a
gagangay ta itta hapa ya iatang na gafu ta
liwat na kiden hapa la ta kuman na iatang
na ta liwat na tolay kiden.
4 A maski am inya ya kadakalan na padi
ta idi a awena haman naguray nagpadi, te
inindagan na ya pagpili na Namaratu tentu
ta kuman na nepagpili na te mina Aronen.
5 A kumanen hapa te Hesusen, te
bakkan ta intu ya nangpātā-nāng ta bari
na ta kadakalan na padi, te Namaratu ya
nangpātā-nāng tentu. Te ya napolu en
uhohug na Namaratu tentu a
"**Ikon ya Anak ku, a iyak la ya damam,**"
kunna,
6 kapye na hapa nebar ta
"**Ikon ya padi nga magnayun ta addet
ta addet, te nesaad ta kan ta ku-
man na pagpadi ni Melkisadeken
ta idi,**" kunna.
7 A ta ketta para la ni Hesus ta lutakin a
pake masikan makimallak tentu en magge

masi, te neayag na ya pakimallak na, yaga
netangit na para ta Namaratu ewan nga
makkamu mangikerutan tentu. Ammi gafu
ta malologon hapa timuluk ta pasi na en a
dinangag na hapa na Namaratu ya pakimal-
lak na en.
8 A maski am Anak na Namaratu a map-
pya ta pinaruba na hapa ya magattam ta
zigat na petta mapenam mangidulot ta pan-
gurug na.
9 A gafu ta awan pulus ta pagkuran-
gan na a nagbalin hapa ta magnayun na
mangikerutan ta ngamin kiden mangurug
tentu,
10 te pinagbalin na Namaratu ta
kadakalan na padi ta kuman na pagpadi
ni Melkisadek ta idi.

Ya Metabarang Ta Awan Para Maketug

11 A addu para la mina ya ipasikkal ku
tekamuy gafu te Melkisadeken, ammi mazi-
gat melawlawag tekamuy, te kuman na
nagbangngag kanan.
12 Gagangay ta ikamuy na mina ya mangi-
tuldu ta kadwan, te nabayag kanan haman
nakadangag, ammi kuman na masapul
muy para la ya mangituldu ha tekamuy
ta imunnanen metuldu ta uhohug na Na-
maratu, te kuman na mapasusu kam para
la, te awemuy para makan ya kuman na
matuyag na kanan.
13 A gafu ta kuman na gattaken la ya
maattaman muy a awemuy para la amu ya
pagduman na matunung ikid na killu.
14 Ammi ya matuyagen ta nonot, a masa-
pul na ya matuyag na kanan, te napenam na
magnonot, a marikna na ya pagduman na
matunung ikid na killu.

6

1 Ammi gafu ta nabayag kitanan mangu-
rug a taliban tam la bit ya mapopolu ki-
den metuldu ta bagu kiden mangurug, te
mappya ta pagtuyagan tam ya pangurug
tam ta kadwan kiden metuldu, te nabalin
na haman netunglak ya kuman na arigi
na pangurugan tam, a yen ta awetanan
mina totolin bibidan ya napopolu kiden ne-
tuldu tekitam nga pagbabawi tam, ikid na
pamegafwanan na pangurug tam ta Nama-
ratu,
2 ikid na pagzigut tam, ikid na pangisi-ged
tam ta bendisyon, ikid na pagtolay sangaw
na nagpasi kiden, ikid na pangpa-gang na
Namaratu nga awan ta addet na. Taliban
tam bit la yen kid na metuldu, petta nono-
tan tam ya kadwan kiden para metuldu nga
mangpatuyag ta pangurug tam.
3 A am uray hapa na Namaratu a yen
ya itulduk tekamuy, petta awemuy sangaw
magtalekud,
4 te am itta ya magtalekud ta pangurug
na en a awena mabalin ta magtoli ta nag-
talekudan na en. Te dana naparuba nan
haman ya dakar na Namaratu a bendisyon
na en, a naparuba nan hapa ya panguffun
na Kahalwa na Namaratu tentu,
5 ikid na kappyanan na uhohug na Na-
maratu, yaga nakakkapan na para ya paka-
pangwa na Namaratu nga umaddu sangaw
ta pakapatayuk na iturayan na.
6 Ammi am pagtalekudan na mina a
awena mantu mabalin ta magtoli, te nea-
mamat nan haman ya Anak na Namaratu,
te kuman na pinagappa na la ta krus.
7 Te ya nonot na tolay a kuman na lutak. A
am dana naaradun ya lutaken kapye na ma-
mulan, a bendisyonan na hapa na Nama-
ratu ta udanen petta malapat. A am lumat-
tog hapa sangaw ya mayan na lutaken a
ittan ya magserbi ta makālutaken ta kanan
na.
8 Ammi am angarigan ta intu la sangaw
lumattog ya sit ikid na kompormi na kadat,
a awan ta serbi na lutaken, a igaged nan
mantu na makālutaken kapye na tungradan
ya mayan na en. A kumanen hapa ta tolay.
9 A maski am bidan ku yan tekamuy,
kahkahulun, a awek ibar ta ikamuy ya
kuman na lutaken nga awan ta serbi na,
te amuk ta ispot ya ipaita muy gafu ta
pangurug muy, a yen ya mangipasikkal ta
mekerutan kam.
10 A matunung hapa ya Namaratu, te
awena kaliwatan ya tarabaku muy ikid na
pangidduk muy tentu, te maita na hala ya
panguffun muy ta kahulun muy kiden man-
gurug.
11 Ammi pake ikayat ku para ta iduldulot
na tagtakday tekamuy ya kuman na dana
kalogon muyen addet ta addet, petta mag-
dulot hapa sangaw ya ngamin ikatalak muy
ta iatad na Namaratu tekamuy.
12 A nabidak yan tekamuy petta awemuy
la matalakag, am awa parigan muy mina ya
imunnan kiden nangurug nga nakagamid
ta nekari na Namaratu gafu ta pangurug da
ikid na nepagattam da ta zigat da en.

Ya Pagpagasingan Na Namaratu Ta Kari Na En

13-14 A intu mina nonotan muy i mina
Abraham ta idi, te ya uhohug na Namaratu
tentu a

"**Pagasingan teyak am aweta ka sangaw bendisyonan, a pakaddun ku hapa sangaw ya simsimam kiden,**" kunna.

A gafu ta awan ta atata-nang ammi ta Na-
maratu ewan, a yen ta ngagan na en hapa
la ya nepagasingan na ta idulot na la idulot
ya nekari na en te Abrahamen.

15 A gafu ta naattaman ni mina Abraham ya
magindag a nagamid na hapa ya nekari na
Namaratu tentu.
16 A am angarigan ta tolay mina ya mag-
pagasingan ta ipasikkal na en a ingagan
na ya ngagan na Namaratu ewan gafu ta
atata-nang ammi tentu. A maski am anu ya
ipasikkal na, am ngagan na Namaratu ya
ipagasingan na a yen na hapa ya kurugan
na kadwan kiden.
17 A kumanen hapa ta Namaratu, te gafu
ta itta ya nekari na a ikayat na ipasikkal ya
nekari na en ta nangikarin na kiden, petta
mangurug kid ta awena sangaw ibabawi ya
nekari na en tekid. A yen ta ipagasingan na
ya ngagan na en petta mepasikkal ya nekari
na en.
18 A gafu ta awena magladdud na Nama-
ratu, a awena mantu mabalin ta ibabawi na
ya nekari na en ikid na nepagasingan na.
A ya duwa kiden iningwa na Namaratu ya
pakaturadan na mina na nonot tam, te gafu
ta umahat kitanan ta Namaratu ewan a pat-
uradan na kitam, petta pake itug tam ikid
na idulot tam ya pangikatalak tam tentu.
19 Te am ikatalak tam ya uhohug na Na-
maratu tekitam a yen ya kuman na kegalu-
tan na kahalwa tam, petta awetam magattāt
ta pake sodan tamen ta agyan na Namaratu
ewan.
20 Te yen ya imeyan ni Hesusen petta
pinakabari tam ta atubang na Namaratu
ewan, te nagbalin ta kadakalan na padi nga
magnayun ta kuman na pagpadi ni Melk-
isadek ta idi.

7

Ya Pagpadi Ni Melkisadek

1-2 A ya kasasaad ni Melkisadek ta idi, a
intu ya ari ta lugar na ili na Salem, yaga padi
hapa na Namaratu ewan. A ya ikayat na
uhohugan na ngagan na en Melkisadek a,
"**Ari na Katunungan,**" kunna. Ammi "**Ari
na Kappya**" ya takday para ngagan na gafu
ta intu hala ya ari ta lugar na Salem.
3 Ammi awan ta makkamu am had sin ya
nagafun na pagpadi na, te awena haman
nesurat am inya ya dama na ikid na hina na
ikid na dadagkal na kiden, kumanen hapa
ta nekeanak na ikid na pasi na. A gafu ta
kumanen a meangarig hapa ta Anak na Na-
maratu, te kuman na awan ta pagaddetan
na pagpadi na.
4 A* nonotan muy mantu ya kadakal
na turay ni Melkisadek, te intu hala ya
inatadan ni Abrahamen ta pagkafulu na
ngamin kiden nagubat na ta kwa na ari
kiden, te enna dinafung i Abrahamen tentu
en nagtoli nga ange namapasi ta ari kiden,
a binendisyonan na hapa.
5 Dana amu na ngamin tolay ta naturtu-
ray ya mangbendisyon ammi ta bendisy-
onan na en, a yen ya mangipasikkal ta
naturturay i Melkisadek ammi te mina
Abraham, a naturturay hapa ya pagpadi na
en ammi ta pagpadi na magLebi kiden ta
ayanin, te ya magLebi kiden a simsima kid
ni mina Abrahamen, te ya dadagkal da en
Lebi a afuk ni Abraham ta tud.
6 A ya magLebi kiden a itta hapa ya turay
da, te ya takday lintig na Namaratu ya man-
gibar ta ikid mina ya maatadan ta pagka-
fulu na bannag na sakā Hudyo da kiden
gafu ta pagpadi da, ammi sa simsima kid
hala ni mina Abrahamen nga binendisy-
onan ni Melkisadek ta idi.
7 Ammi naturturay para ya pagpadi ni
Melkisadek, te takwan ya nagafun na pag-
padi na ta idi, te awena negitta ta naga-
fun na pagpadi na magLebi kiden, te awan
kid para la ten, a awan para la ya linti-
gen nga nangpapadi tekid. Ammi gafu ta
padi i Melkisadek a intu ya inatadan ni
Abrahamen ta pagkafulu na kwa na ki-
den. Ammi binendisyonan na hapa i Abra-
hamen, te intu ya nakitulagan na Namaratu
ta palungu.
8 A maski am awan para la ya ma-
gLebi kiden nga simsima ni Abrahamen ta
nepangdafung ni Melkisadek tentu a itta
kid para la ta bari ni Abrahamen, a sakā ne-
sipat kid hala ta pangatad na ta pagkafulu
na nagbannagan na te Melkisadeken.
9 A maski am ikid ya maatadan ta pagka-
fulu na nagbannagan na tolay kiden a dana
nangatad kid haman te Melkisadeken.
A yen ta naturturay ya pagpadi ni Melk-
isadek ammi ta pagpadi na magLebi kiden.
10 A pake maita para ta naturturay i Melk-
isadek, te ya magLebi kiden a aweda haman
magdanang, te nasi kid la. Ammi te Melk-
isadek a nepasikkal ta matolay la.

*Ya Pangtali Na Namaratu Ta Pagpadi Na
MagLebi Kiden*

11 A maski am nesaad ya magLebi kiden ta
pagpadi da a awan haman ta mabalinan da
nga manguffun ta tolay kiden petta matu-
nung kid mina ta Namaratu. A yen ta inazi
na ya pagpadi ni Aron ikid na kahulun na
kiden nga magLebi, a takwan na ya nesaad
na nga magpadi ta kuman na pagpadi ni
Melkisadek ta idi.
12 A gafu ta natalin ya magpadi kiden
a gagangay ta matalin hapa ya lintigen
nga nangpapadi tekid, te ya lintigen nga
nedagut ni mina Mosesen ta idi a yen ya
nangatad ta pagpadi na magLebi kiden.

* **7:4** Ya katunud na bersikulo 4 addet ta 10 a medyo takwan ammi ta katunud da ta kadwan kiden Bibliya, te nauli ya katunud da ta isin petta matarus ya bida.

13-14 Ammi ya tali da en nga magpadi nga
binida na Namaratu ta suraten a bakkan
haman ta tribu ni Lebi ya nagafun na, te
amu tam haman ta tribu ni mina Huda ya
nagafun na Dafu tamen Hesus, a bakkan ta
yen ya nagafun na padi kiden ta idi. A gafu
ta awan ta nabida ni Moses ta lintigen ta isin
na tribu tentu en nangipalawag ta tarabaku
na padi, a yen ta nebar na Namaratu ya
bagu na lintig nga mangpapadi te Hesus.
15 A gafu ta ittan ya bagu na padi nga
negitta te Melkisadek, a yen para ya mangi-
pasikkal ta pagkurang na pagpadi na ma-
gLebi kiden.
16 Te bakkan ta lintig na magLebi kiden ya
nangpapadi te Hesus, te ya gafu na pagpadi
na a ya pakapangwa na angat na nga awan
ta addet na,
17 te yen haman ya uhohug na Namaratu
ta suraten;

"**Iko ya padi nga magnayun addet ta ad-
det te mesaad ka ta kuman na pag-
padi ni Melkisadeken,**" kunna.

18 A naazi mantu ya danen lintig gafu ta
itta ya kurang na, te awan ta neatad na,
19 a awan ta pakauffun na ta tolay ki-
den petta umabikan kid mina ta Namaratu.
Ammi ta ayanin gafu ta damag ni Hesus a
dakdakal ya ikatalak tam ammi ta nekata-
lak na dadagkal kiden, a intu ya manguffun
tekitam petta makaabikan kitam ta Nama-
ratu.
20-22 A pake mapmappya mantu ya bagu
en netulag na Namaratu tekitam ammi ta
dana en netulag na ta dadagkal tam ki-
den, te i Hesus ya makkamu mangidulot
ta netulag na en tekitam. A gafu ta intu
ya kadakalan na padi tam a itta hapa ya
nekari na Namaratu tentu, te ya uhohug na
Namaratu tentu a

"**Nepagasingan ku ta padi ka nga
magnayun, a awek na sangaw
ibabawi,**" kunna tentu.

Ammi ta nekesaad na imunnan kiden nag-
padi a awan haman ta nekari na Namaratu
tekid.
23 Ammi nakiduma para i Hesus ta
imunnan kiden nagpadi, te aweda haman
nagdanang ta pagpadi da te nasi kid, a
yen ta matubtubbat ya magLebi kiden nga
magpadi.
24 Ammi te Hesus a awena magimmang
magpadi te magnayun la addet ta addet.
25 A yen ta itta ya mabalinan na nga
mangikerutan ta mappya ta ngamin kiden
umabikan ta Namaratu gafu tentu, te mag-
nayun sitatolay ta atubang na Namaratu
ewan, petta pakimallak na kitam.
26 A i Hesus mantu ya kadakalan na padi
nga makauffun tekitam te kagitta hala na
Namaratu ewan, a awan ta liwat na ikid na
pakehuyan na, te awena mekabat ta magli-
wat kiden, a ta ayanin a neata-nang hapa
addet ta utun na ngamin kiden magyan ta
langit.
27 A awena hapa masapul ta kanayun
mangatang ta kuman na imunnan kiden
nga kadadagkalan na padi. Te ye-yen kid a
kanayun nangatang kid bit gafu ta liwat da
kiden, kapye da nangatang gafu ta liwat na
tolay kiden. Ammi te Hesus a mittan la ya
nepangatang na tentu en nangiatang ta bari
na ta pasi na en.
28 Ammi ta idi a ya lintigen ya nangpa-
padi ta tolay maski am itta ya pagkuran-
gan na. Ammi ta ayanin a itta ya nekari
na Namaratu a nepagasingan na para ta
intu magpadi ya Anak na en nga magnayun
magpadi, te awan pulus ta pakehuyan na.

8

I Hesus Ya Pinakabari Tam

1-3 A kumanin mantu ya pake ikayat ku
uhohugan tekamuy: ittan ya kadakalan na
padi tam ta kuman na nebar kun ta ayanin,
a mappya ta neatang na ya bari na en
ta Namaratu gafu ta liwat tam kiden, te
maski am inya ya mesaad ta kadakalan na
padi a gagangay ta itta ya iatang na. A ta
ayanin a nesaad ya kadakalan na padi tam
ta kanawan na dama na en nga magturay
ta langitewan. A intu hapa ya pinakabari
tam ta pake agyan na Namaratu ewan, te
bakkan ta agyan na gagangay na kapilya
nga paddayan na tolay ta lutakin.
4 A ta ketta para la ni Hesus ta lutakin a
awena mabalin ta magpadi ta gagangayen
kapilya, te ya magLebi kiden la ya magpadi
ikid na mangatang ta kapilya in yen ta ku-
man na nebar na lintigen nga mangpapadi
tekid.
5 Ammi ye-yen na kapilya nga nag-
tarabakun na padi kiden a bakkan ta yen
ya kakurugan na agyan na Namaratu, te
yen la ya neunnan na Namaratu ta kuman
na keangarigan la na agyan na en ta langit.
Te ya uhohug na Namaratu te mina Moses
tentu en ange namadday ta gagangayen
kapilya a

"**A pake itam, Moses, am paddayam ya
kapilya en, te megitta mina ta
kapilya en ta langit nga nepaitak
teko ta utun na bagetayen,**" kunna.

Ya Bagu En Tulag Na Namaratu

6 A ya tarabaku ni Hesus ta ayanin ta pake
agyan na Namaratu ewan a pake mapmap-
pya ammi ta tarabaku na nagpadi kiden ta
lutakin, te pake mapmappya hapa ya bagu
en tulag nga idulot na ammi ta napolu en
tulag nga nedulot na popolu kiden nagpadi.
A kakurugan ta mapmappya ya bagu en
tulag, te pake mapmappya hapa ya ikari

na Namaratu nga mehulun tentu ammi ta
napolu en tulag na.
7 Te am angarigan ta awan mina ta ku-
rang na napolu en a awena mina netali ya
mekaduwa en.
8 Ammi kuman na nehuya na ya napolu
en tulag na gafu ta tolay kiden, te ya uhohug
na en tekid a
"**Itta sangaw ya araw am mamaddayak
ta bagu na tulag ku ta Istralita ki-
den ikid na taga Huda kiden.**
9 **Ammi bakkan sangaw ta kuman na
dana en tulag ku ta dadagkal da
kiden teyaken nangiuhet tekid ta
lugar na Egipto,
te aweda haman kinurug ya tulag
ken tekid, a yen ta pinagorayan ku
kid hapa,**" kunna.
10 "**A ya tulag ku sangaw ta tolay ku kiden
a
Iyak hapa la sangaw ya mangipasinap ta
lintig ku kiden tekid,
te isurat ku ta nonot da, petta malo-
gon kid sangaw mangurug.
A iyak sangaw ya Dyos da nga makkamu
tekid,
a ikid sangaw ya tolay ku nga man-
gurug teyak.
11 A awena sangaw masapul ta magintul-
tuldu kid.
A awan sangaw ta,**
'O, nonotam ya Namaratu,' **kumin,
te amu nak sangaw na ngamin kiden
tolay ku
nga abbing ikid na dadagkal, ikid na
pobre ikid na naba-nang.
12 A amu dak sangaw te ikallak ku kid
sangaw ta pagliwat da,
te awek na sangaw nonotan ya liwat
da kiden teyak,**" kunna.
13 A gafu ta bidan na ya bagu na tulag, a
ikwenta na ya napolu en ta dadan na nga
awan ta kapkappyan. A ya nagbalinen ta
dan ikid na makafuy a tanagay na imawan.

9

Ya Kasasaad Na Kapilya En Ta Lutak

1 A gafu ta napolu en tulag na Namaratu
ta popolu kiden dadagkal a itta ya kapilya
da ta lutakin nga nepapadday na Namaratu
tekid, a itta hapa ya kuman na lintig na
pangdayaw da.
2 Duwa hapa ya silid ta kapilya en, a dana
neparan da ya napolu en silid, te yen ya
pagyanan na medyo ata-nang na zilag nga
pitu ya panga na, ikid na lamesa en nga
tinunan da ta mafulu duwa na pan. A ya
nengagan da ta isin na silid a, "**Mangilin na
Silid.**"
3 A ya mekaduwa en silid, a itta ta lin-
gad na zingzingen nga ga-gamit, ammi pake
makanag. A ye-yen na silid ya nengagan da
ta "**Pake Mangilin na Silid**".
4 A itta hapa ya angiatangan na balituk
nga pangapangan da ta hutaw nga maban-
gog, ammi itta ta taakub na zingzingen. A
ta umag na Pake Mangilinen Silid a itta ya
nengagan da en "**Lakasa na Tulag**" nga
nahungun ta balituk. A ta umag na lakasa
en itta ya banga en nga balituk, ikid na
sarukud ni mina Aron nga nagsaringit ta
idi, ikid na duwa na batu nga dampig nga
nasuratan ta lintig kiden na Namaratu. A ya
"**mana en**" nga kuman na pan a itta ta umag
na banga en.
5 A ya kalab na lakasa en, a yen ya nen-
gagan da ta "**Pakapakoman na Liwat Ki-
den**". A itta hapa ya duwa na sinang ayam
nga balituk nga sepayak, a nagtayuk kid
ta kalab na lakasa en nga nagatubang. A
yen kid ya nengagan da ta "**Kerubim na
Kadakaran**", te ya nagtangnganan da en
ya pakaitan ta dakar na Namaratu. Ammi
bakkan ta ayanin ya pangipalawag ku ta
isin kid.
6 A sangaw am sa neparan ya ngamin
kiden masapul da ta umag na kapilya en
a simarok hapa ya padi kiden ta napolu
en silid ta kinanghahaw, petta idulot da ya
gagangayen tarabaku da.
7 Ammi intu la makasarok ta mekaduwa
en silid ya kadakalan na padi, ammi mit-
tan la ta kada darun. A awena mabalin
ta simarok am awan hapa ta ihulun na ta
daga na pinarti da en, petta iatang na ta
Namaratu gafu ta liwat na ikid na liwat na
tolay kiden nga aweda negakkad.
8 Ammi gafu ta keangarigan la ya gagan-
gayen kapilya ta idi a itta ya ikayat na uho-
hugan na Kahalwa na Namaratu tekitam, te
gafu ta ketta para la na zingzingen nga ga-
gamit ikid na napolu en silid, a ikayat na
uhohugan ta awena makasarok na magda-
likompormi ta atubang na Namaratu.
9 A ya kasasaad mantu na kapilya en ta idi
a yen ya pakaitan tam ta itta ya pagkuran-
gan na dana en tulag na Namaratu tekid, te
ya ngamin kiden neatang da ikid na neatad
da ta pangdayaw da ta idi a aweda nakabag-
gaw ta nonot na tolay kiden, te narikna da
para la ya liwat da.
10 A ya pangurug na popolu kiden
dadagkal ta dana en tulag a nagserbi
la bit ta pagkappyanan na bari da, te
magdaduma ya pagbaggaw da, a nehangat
kid mangan ta kadwan kiden kanan ikid
na inuman. Ammi yen kid ya nepakkwa
na Namaratu tekid addet ta pangatad na ta
bagu na tulag.

*Ya Sarok Ni Hesus Ta Kakuruganen
Kapilya*

11 A gafu ta ange ni Hesus Kristu a intun
ya kadakalan na padi tam nga magserbi
tekitam ta ngamin kiden kappyanan. Te
awena haman simarok ta gagangayen
kapilya nga pinadday na tolay am awa
kadakalanen kapilya ta langit nga pake
mapmappya ammi ta pinadday na tolay.
12 A nagdulot na ta pake agyan na Na-
maratu ewan, ammi awena magpatotoli
simarok ta kuman na kadwan kiden ta
gagangayen kapilya am awa mittan la ya
sarok na, te bakkan haman ta daga na kald-
ing ikid na baka ya neatang na ta kuman na
imunnan kiden, am awa daga na en hapa
la. A ye-yen na daga ya pake nangikaru
ta liwat tam kiden, petta netunglak na ya
pangikerutan na tekitam nga magnayun
addet ta addet.
13 Ta idi a ya daga na kalding ikid na
baka ya neatang da gafu ta liwat na tolay
kiden, a ya iningwa da hapa am itta ya
kazigzigmanan na tolay a dana nekihu da
ya danum ta laffu na baka nga naapang
kapye da iwarsi ta tolayen.
14 A am yen kid na atang ya nakaazi ta
kazigman na bari da ta idi, a kontimas ta
mapmappya ikid na masmasikan ya daga
ni Hesusen. Te gafu ta pangurug na ta
Kahalwa na Namaratu nga nagyan tentu
a neatang na ya bari na en ta Namaratu
nga awan ta pakehuyan na. A ya daga na
en mantu ya pake makabaggaw ta nonot
tam ta tinarabaku tam kiden nga awan ta
kapkappyan, petta intun tarabakun tam ya
pakkwa na Namaratu tekitam.
15 I Hesus mantu ya nangkustu ta bagu
en tulag na Namaratu tekitam, petta
maatadan ya tolay na kiden ta magnayun
na bendisyon ta kuman na nekari na en
tekid. Te gafu ta pasi na en a sinaka nan ya
tolay na kiden nga nakaliwat ta ketta para
la na dana en tulag na.

Ya Mangkustu Ta Tulag Na Namaratu

16-17 A ta kuman na keangarigan, am itta
ya mamadday ta papeles nga mangibar ta
ngagan na mangalap sangaw ta kwa na ki-
den a awan para la ta kwenta na papelesen
am matolay para la ya namaddayen. Ammi
am nasin a masapul ya papelesen, te yen ya
mangibar ta ngagan na mangalap ta kwa na
kiden.
18 A kumanen hapa ta danen tulag na
Namaratu, te awan para la ta kwenta na am
awan ta daga na nasi nga mehulun ta tulag
na en.
19 A ya iningwa mantu ni mina Moses en
ta idi tentu en nabalin nangipadangag ta
ngamin kiden lintig na Namaratu ta tolay
kiden, a nagpaparti hapa ta urbun na baka
ikid na kalding. A nekihu na hapa ya daga
da kiden ta danum, te nangalap hapa ta
darag na du-dut na kalneru, kapye na igalut
ta kulang na kuman na bihaw, kapye na
isabbung ta daga kiden. A sangaw newarsi
na hapa ya daga kiden ta lebru na lintig
kiden kontodu tolay kiden.
20 "**Ya daga in yan ya mangidulot ta naki-
tulagan na Namaratu tekitam,**"
kunna hapa tekid.
21 A sangaw winarsin na hapa ya kapilya
en, kontodu ngamin kiden masapul da ta
pangdayaw da.
22 A gafu ta lintig na en ta idi a gagangay ta
metun ya daga na ayam ta kadwan kiden
usaran da, a am awan ta nagarut ta daga a
awan hapa ta mapakoman ta liwat na.
23 Ammi ya gagangay na pangdayaw da
ta idi, ikid na kapilya en, ikid na ngamin
kiden masapul da a bakkan ta yen kid ya
lugar na kakurugan na pangdayawan tam,
te kuman kid la na keangarigan. A ma-
balin hapa ta daga na ayam ya nangkustu
ta keangariganen, ammi ya mangkustu ta
pangdayaw tam ta langit a awena mabalin
ta daga na ayam, te masapul ya daga na
tolay nga awan pulus ta pakehuyan na.
24 Te bakkan haman ta gagangay
na kapilya nga pinadday na tolay ya
simarokan ni Hesusen am awa pake agyan
na Namaratu ewan nga kakurugan. A ta
ayanin a intu ya pinakabari tam ta atubang
na ewan.
25 A ya takday para gagangay na
kadakalan na padi ta idi a kada darun
simarok ta Pake Mangilinen Silid petta
ipaita na ya daga en nga ape nangikaru ta
liwat na tolay kiden, ammi bakkan haman
ta daga na, am awa daga na ayam. Ammi te
Hesusen a daga na en hapa la, a bakkan ta
namengaddu ya pangiatang na ta bari na,
te mittan la.
26 Te am namengaddu mina a gagangay
mantu ta namengaddu nasi addet ta neka-
paratu na paglelehutin. Ammi ta kakuru-
gan a negitta ta tolay ta mittan la ta pagad-
detan na araw kidin, petta pake azin na ya
pagliwat tam gafu ta pangiatang na ta bari
na en.
27-28 A gafu ta mittan la ya pasi na tolay
kapye na imbestigaran na Namaratu ewan,
a gagangay ta mittan la hapa ya pangikaru
ni Hesus ta liwat tam kiden kapye na hala
magtoli ta isin. Ammi bakkan ta intu san-
gaw iange na ya mangikaru ha ta liwat, am
awa alapan na ya tolay kiden nga matalak
magindag tentu.

10

*Ya Kakurugan Na Bendisyon Na Nama-
ratu*

1 A ya ngamin kiden netuldu ta lintig
kiden nga nesurat ni Moses a bakkan ta

yen kid ya pake kakurugan nga pakkwa
na Namaratu, te kuman kid na alinu na
kakurugan nga neunnan na Namaratu. Te
ya pake kakurugan a dumatang sangaw ta
maatubang na araw. Te maski am namengpiga ya pangiatang da ta kuman na neatang
da kiden ta kada darun, a awan haman ta
neatad da ta tolay kiden petta matunung
kid mina ta Namaratu.
2 Te am angarigan ta nagmappyan mina
ya nonot da a neimmang da mina ya
neatang da kiden. A am kakurugan mina ta
kustu ya nekabaggaw na nonot da kiden a
aweda mina nanonotan ya liwat da kiden.
3 Ammi gafu ta kanayun kid nangatang ta
kada darun a yen ya nakanonotan da ta itta
para la ya liwat da.
4 On, te awena mabalin ta daga na baka
ikid na kalding ya mangazi ta liwat da kiden.
5 A yen ta umange ya Anak na Namaratu
ta lutakin, te ya nebar na ta dama na en a
"**Yen ta dinob nak, te bakkan ta kuman
na iatang da kiden ya ikayat mu.**
**A neatad mu teyak ya bari na tolay,
petta yen ya meatang teko,**
6 **te bakkan ta daga na ayam ikid na
naapang na bilsag ya ikayat mu.**
7 **A ya inuhohug ken teko, Dyos ku, a**
*'Itta yak mantu sin, te kompormi ya
pakkwam teyak,
a malogonak la ta kuman na linavun da
teyak ta surat kiden,* **'kunku.**"
8 A ya napolu en uhohug na ta isin a
bakkan kan ta magmagannud na atang ya
ikayat na Namaratu, maski am yen kid ya
neatang da gafu ta lintig na kiden,
9 te nedagga na ya mekaduwa en uhohug
na ta "**Itta yak mantu sin te kompormi
la ya pakkwam teyak,**" kunna. A yen ya
pakkamun tam ta inawe na Namaratu ya
pangatang da ta idi petta intu metali ya
pakeatang na Anak na en.
10 A gafu ta malogon i Hesusen ta
nepakkwa na Namaratu tentu a napakoma
kitanan gafu ta nepangiatang na ta bari na
en, a maski am mittan la ya nepangiatang
na.

Ya Neatang Ni Hesus

11 A ya kuman na tarabaku na padi kiden ta idi a kinanghahaw nangiatang kid,
te kanayun pidwan da la ya kuman na
neatang da kiden. Ammi awan haman ta
naazi na neatang da kiden ta liwat na tolay
kiden.
12 Ammi te Hesusen a mittan la ya nepangiatang na ta bari na a kustun yen addet ta
addet. Te tentu en nabalin nangatang a nagtogkok na hapa ta kanawan na Namaratu
ewan, te makipagturay hapa tentu.
13 A itta la ten magaindag addet ta sa
naabak ya ngamin kiden katapil na.
14 A gafu ta tatakday la na atang a sa
nekaru ni Hesus ya ngamin kiden liwat
na ngamin kiden mabaggawan, petta awan
pulus ta pakehuyan da addet ta addet.
15 A yen hapa ya dana nepasikkal na Kahalwa na Namaratu gafu ta nepeuhohug na
ta aglavunen, te ya uhohug na en a
16 "**Sangaw ta maatubang na araw a mamaddayak ta takwan na pakitulag
ku ta tolay ku kiden,**
**a iyak hapa la sangaw ya mangipasinap
ta lintig ku kiden tekid,**
**te isurat ku ta nonot da, petta
malogon kid sangaw mangurug,**"
kunna.
17 A ya uhohug na en para a
"**Awek na sangaw nonotan ya liwat da
kiden,**" kunna ta suraten.
18 A gafu ta sa pinakoman na ya ngamin
kiden liwat tam a awenan masapul ta itta
para ya meatang nga mangikaru ta liwat
tam.

Umabikan Kitam Ta Namaratu

19 A gafu ta nagarut ya daga ni Hesus
ta pasi na en a yen mina ya ikatalak tam,
kahkahulun, ta sa makasarok kitanan ta
pake mangilin na silid nga agyan na Namaratu ta langitewan.
20 Te ya zingzingen nga ga-gamit nga
nagsalin ta gagangayen kapilya, a napissang na, te yen ya keangarigan na bari ni
Hesusen nga napapasi gafu tekitam. Ammi
gafu ta natolay hala a nehukat na tekitam
ya bagu na angen tam nga katolayan tam
hapa.
21-22 A gafu ta intu hapa ya kadakalan na
padi tam nga magturay ta bali na Namaratu
a pake umabikan kitam mantu la ta Namaratu ewan. A awetam pagduwaduwan
ya nonot tam, te pake itug tam hud la ya
pangikatalak tam tentu, te gafu ta daga na
en a pake nabaggawan na ya nonot tam ta
tinarabaku tamen, a naulin hapa ya gagangay na bari tam ta nepagzigut tamen.
23 A awetam hapa pagpopoyungan ya
nonot tam, am awa pake idulot tam hud
la ya pangikatalak tamen nga nebosag tam
ta pangurug tamen, te mekatalak hapa ya
Namaratu nga mangidulot ta nekari na en
tekitam.
24 A nonotan tam hapa am had kuntam magkapatpaturad, petta awetam taliban ya magkaid-idduk ikid na mappya na
tarabaku.
25 A awetam la parigan ya gagangay na
kadwan nga magabsen ta paggagimmung
tam, te mapmappya hud la ta magimpaspasikan kitam, aglalo te maita tam haman

ta abikan na ya araw na datang na Dafu
tamen.
26 Te am naparuba tanan ya kakurugan,
otturu pagtalekudan tam a awan na sangaw
ta takwan na mangazi ta liwat tam.
27 A awan hapa sangaw ta takwan na
pakesipatan tam am bakkan la ta kattata-
lawanen na panglavvu na Namaratu nga
mangapang ta katapil na kiden.

Mapa-gang Sangaw Ya Magsunsun

28 Intu mina nonotan muy ya nakkwa ta
nakaliwat kiden ta idi, te am itta ya awan
nangurug ta lintig kiden nga ginawat ni
Moses ta Namaratu, ikid na itta hapa ya
duwa ono tallu na nangipasikkal ta liwat
na, a pinapasi da la, aweda nekallak.
29 A kontimas mantu ta madmadammat
sangaw ya pangpa-gang na Namaratu ta
magtalekuden ta Anak na en, te nedadula
nan haman ya daga na en nga nangbaggaw
tekitam, yaga nagtalekudan na para ya al-
lak na Kahalwa na Namaratu tekitam.
30 Te amu tam haman ya nebar na en ta

"**Iyak sangaw ya mangibalat, a pa-
gangan ku sangaw ya makaliwat,**"
kunna.

A kumanen hapa ya inuhohug na ta takday
para na surat;

"**Pa-gangan sangaw na Namaratu ya
tolay na kiden nga makaliwat,**"
kunna.

31 A kattatalawan mantu ya makasimmu ta
pangpa-gang na sitatolay na Dyos.

Ya Pagattam Na Mangurug

32-33 Mappya, kahkahulun, ta nonotan
muy ya kasasaad muyen ta gafu na pan-
gurug muy, te tekamuyen nadakaran gafu
ta uhohug na Namaratu a nasimmu muy
hapa ya addu na zigat. Te namatan kam
ta atubang na addu na tolay, a nedadula
da kam, yaga tinapil da kam para, ammi
masikan kam la nagattam. A ta kadwan a
nesipat muy hapa ya bari muy ta kahulun
muy kiden nazigatan,
34 te nakipagrikna kam hapa ta mangu-
rug kiden nga nabalud gafu ta pangurug
da. A naattaman muy hapa setalak ya
nepakagubat na kwa muy kiden, te dana
amu muy ta itta hala sangaw ya magamid
muy ta mapmappya na kwa muy nga awan
mawakay.
35 A awemuy mantu iwarad ya turad muy,
te yen sangaw ya pakasagolyatan muy ta
dakal na sagolyat.
36 Te mappya ta magattam kitam la
petta idulot tam ya ikayat na Namaratu,
a maatadan kitam hapa sangaw ta nekari
na en tekitam.
37 Te ya uhohug na en ta suraten a

"**Assang la na araw kapye na dumatang
na ikatalak tamen nga dumatang,
te awan ta talantan na.**
38 **A yen sangaw ya matolay ya ikwentak
ta matunung gafu ta pangikatalak
na teyak.**
**Ammi am itta ya magtalekud ta
nekatalak na en a awek na sangaw
pakolangan,**" kunna hapa na
Namaratu.
39 Ammi awek ibar, kahkahulun, ta itta
tekitam ya magtalekud ikid na melogot, te
ikitam ya mangidulot ta pangikatalak tam
petta mekerutan kitam.

11

Ya Bida Na Malalaki Kiden Nangurug

1 Am kustu ya pangurug tam a yen ya
ikatalak tam ta maatadan kitam hala san-
gaw ta ngamin kiden indagan tam, te ya
pangurug tam ya mangipasikkal ta itta ya
awetamen maita.
2-3 A ya pangurug tam hapa ya pakkamun
tam ta napadday ya ngamin paglelehutin
gafu ta uhohug na Namaratu, te ya ngamin
kiden maita a nagafu kid ta awan maita. A
yen ta sinagappya na Namaratu ya popolu
kiden tolay gafu ta nangurug kid tentu.

Abel

4 Ta kuman ni mina Abel, a nepaita na ya
pangurug na tentu en nangatang ta Nama-
ratu ewan, te mapmappya ya neatang na
ammi ta neatang na kaka na en Kain, a yen
ta sinagappya na Namaratu, a nekwenta na
ta matunung i Abelen gafu ta pangurug na.
A maski am nasin a itta la ya ipasikkal na
tekitam gafu ta pangurug na en.

Enok

5 A kumanen hapa te Enok, te gafu ta
nangurug a awena nasi, te inalap na Na-
maratu siggatolay. A aweda naapagan ya
bari na en te inalap haman na Namaratu.
A maski ta awena en para la pakaalap a
itta ya nangipasikkal ta pake matalak ya
Namaratu tentu.
6 A am awetam kurugan ya Namaratu a
yen ya pakkamun tam ta awena kitam hapa
ikatalak, te maski am inya ya mayat um-
abikan ta Namaratu a melogot hala sangaw
am awena kurugan ta intu ya kakurugan
na Dyos nga mangikallak ta ngamin kiden
makimallak ikid na mangdayaw tentu.

Nowe

7 A ta kuman ni mina Nowe en hapa a
dana nebar na Namaratu tentu ta itta san-
gaw ya dakal na layus ta lutakin. A maski
awan ta pakaitan ta maglayus a kinurug na
hala ya uhohug na Namaratu tentu, te na-
madday ta dakal na na kuma-baw ta danum
ta kuman na nebar na Namaratu tentu,

petta mekerutan kid nga mamattama. A ya
pangurug na en hapa ya mangipasikkal ta
awan ta pambar na awan kiden nangurug
nga nalimat ta layusen. Ammi te Nowe
a nekwenta na Namaratu ta matunung na
tolay gafu ta pangurug na.

Abraham

8 A kumanen hapa te mina Abraham, te
pinatugut na Namaratu ta dana en lugar na,
petta ange ta takwan na lugar nga ikari na
Namaratu ta kwa na. A maski awena la amu
am had sin ya eyan na a kinurug na la ya
uhohug na Namaratu tentu.
9 Ammi ta datang na ta lutaken nga
nekari na Namaratu tentu a dana itta ten
ya makākwa. Ammi gafu ta idulot na ya
pangurug na en a nakipagyan la tekid ta
kuman na magpasyar la, te nagyan la ta
tolda na la-las. A kumanen hapa ta anak na
en Isak, ikid na afuk na en Hakob, te nesipat
kid hapa ta nekari na Namaratu tentu.
10 A naattaman na la ya kumanen na
bali na, te inindagan na ya takwan na ili
nga magnayun nga pinadday na Namaratu
ewan.
11 A maski am pake bakbakat i mina Sara
en nga atawa ni Abrahamen, a naganak
kid hala ta pake kabakbakat na en gafu ta
pangurug ni Abraham, te nekatalak na ya
uhohug na Namaratu, te nekari na ta itta
sangaw ya anak da.
12 (17,18) "**Ya*anak mina Isak ya
nekariken teko nga mangidulot
ta bendisyon ku teko, petta pake
umaddu sangaw ya simsimam
kiden,**" kunna na Namaratu tentu.
13 Ammi tentu en dimmakal na i Isaken
a pinaruba na Namaratu i Abrahamen, te
nebar na ta enna iatang ya anak na en tentu.
A gafu ta mangurug a enna papasin ya me-
mentu en anak na nga neatad na Namaratu
tentu,
14 (19) te nekwenta na ta itta ya paka-
pangwa na Namaratu nga mangtolay ta
nasi. A kuman na nasi hala i Isaken kapye
na hala natolay, te pinapasi na mina na
dama na en am awena mina ginamman na
Namaratu.
15 (12) A kumanen maski awan mina ta
anak ni Abrahamen gafu ta kalaklakay na
a intu hala tatakday ya nagafun na addu na
tolay ta kuman na kaddu na bitwan kiden ta
langit ikid na kaddu na ginat kiden ta pingit
na bebay nga awan mabilang.

Isak

16 (20) A kumanen hapa te mina Isak,
te gafu ta kinurug na ya nekari na Nama-
ratu tentu a linavun na ta itta sangaw ya
bendisyon na Namaratu ta anak na kiden ni
Hakob ikid ni Esaw.

Hakob

17 (21) A kumanen hapa te mina Hakob, te
gafu ta nangurug hapa a linavun na ta itta
hapa ya bendisyon na Namaratu ta duwa
kiden afuk na nga anak ni Hose. A tentu
en masi a nagtahelig ta sagukud na en nga
nangdayaw ta Namaratu.
18 (13) Ammi sa nagpasi ig Abraham ikid
ni Isak ikid ni Hakob ta aweda para la pak-
agamid ta nekari na Namaratu tekid, ammi
nedulot da la ya pangurug da addet ta pasi
da, te kuman na naita da ya pakagamid da
ta mabayag para na araw, te nebosag da ta
aweda magnayun ta lutaken nga nagyanan
da am awa magpasyar kid la.
19 (14) A gafu ta kumanen ya ibosag da a
ikayat da uhohugan ta indagan da para ya
takwan na pagyanan da nga kakurugan.
20 (15) Ammi bakkan ta intu kinaragatan
da ya lutaken nga nagtugutan da ta idi, te
am yen mina ya itta ta nonot da a gagangay
ta tinoli da mina.
21 (16) Ammi ta kakurugan a intu ki-
naragatan da ya mapmappya na pagyanan
ammi ta nagtugutan da en, te itta hala ta
Namaratu ya ikayat da en. A yen ta ikatalak
na kid hapa, a awena mamat nga mangibar
ta ikid ya tolay na kiden, a yen ta itta ya
neparan na ta kuman na ili da.

Hose

22 A kumanen hapa te mina Hose, te gafu
ta kinurug na ya uhohug na Namaratu te
mina Abrahamen a nanglavun hapa tentu
en masi, te linavun na ya pagtugut na sakā
Istralita na kiden ta lugar na Egipto, a nebar
na hapa tekid ta ihulun da hapa sangaw ya
tulang na kiden.

Moses

23 A kumanen hapa ta dadagkal kiden ni
Mosesen, te gafu ta pangurug da a aweda
nagtalaw ta lintig na ari na Egitano kiden, a
yen ta aweda pinapasi ya asitay da en Moses
ta nekeanak na en, te netagu da hud la addet
ta tallu hulan, te naita da ta malalaki na
abbing.
24-25 A gafu ta nangurug hapa i mina
Moses tentu en dimmakal a inawe nan
ya makipagragsak ta dulay nga awan
mabayag, a yen ta nagtalekudan na ya anak
na ari en nga nangamaw tentu, te ikaykayat
na hud la ya makipagzigat ta sakā tolay na
kiden nga pinili na Namaratu.

* **11:12** Ta kadwan kiden Bibliya a takwan ya katunund na bersikulo 12 addet ta 21, te ya bersikulo 12 ta Agta a intu hala ya 17 ikid na 18 ta kadwan kiden Bibliya. A ya 13 == 17; 14 == 19; 16 == 20; 17 == 21; 18 == 13; 19 == 14; 20 == 15; 21 == 16.

26 A negakkad na mantu ya makisagapil
ta sakā tolay na kiden nga pagafun na san-
gaw ni Hesus Kristu, te nekwenta na ta pake
mapmappya sangaw ya iatad na Namaratu
tekid ammi ta ngamin kiden pagba-nangan
ta lugar na Egipto, a yen ta kanayun ninonot
na hapa ya mesagolyat tentu.
27 A gafu ta pangurug na a nagtalekudan
na ya lugar na Egipto. A maski nagporay ya
ari en a awena nagtalaw, te neturad na la, te
kuman na naita nan ya Namaratu nga awan
maita.
28 A gafu ta pangurug na a pinegafwanan
na ya napopolu en Simana na Istralita ki-
den, te nagparti kid ta kalneru kapye da
newarsi ya daga na en ta irwangan na bali
da, petta awena kid si-gedan na anghe-
len nga medob mamapasi, te papasin na
ya kadakalan na anak ta tagtakday bali ta
ngamin lugar na Egipto.

Istralita Kiden

29 A gafu ta nangurug hapa ya Istralita
kiden a sa dumakit kid ta Bebayen Darag, te
pinaggungay na Namaratu ya danum na en,
petta angen da ya mamaga na lutak. Ammi
ta nepangdagdag na armado na Egiptano
kiden ta Istralita kiden a sa nagkalimat ya
Egiptano kiden, te nagtoli ya danum na be-
bayen.
30 A kumanen hapa ta pakigubat na Is-
tralita kiden ta ili na Heriku, te gafu ta
pangurug da a linelehut da ya batu en
alad nga makanag addet ta pitu araw, a sa
nakutkutet ya ngamin aladen, a simarok na
ya tolay kiden petta magubatan da ya ili en.

Rahab

31 A kumanen hapa te mina Rahab nga
nakisweldu ta pakidallaw na, te gafu ta pan-
gurug na hapa a awena nekabat ta awan ki-
den nangurug nga nagpasi ta ili na Heriku,
te dana pinagdulot na ya umange kiden
nagsisim ta ili en ta idi.

Ya Kadwan Kiden

32 A mabalin ta addu para mina ya
mabidak, ammi awek matagop ya man-
gibida teg mina Gidyon, ikid ni mina Barak,
ikid ni mina Samson, ikid ni mina Hepta,
ikid ni mina Dabid, a i mina Samwel, ikid na
aglavun kiden ta idi.
33 Te ya kadwan a naabak da ya nakigubat
tekid gafu ta pangurug da. A ya kadwan
para a matunung hapa ya pagturay da, a
ya kadwan a nagamid da ya nekari na Na-
maratu tekid. A gafu ta nangurug hapa
ya kadwan a namunitan ya simuk na leon
kiden nga mamapasi mina tekid.
34 A ya kadwan para nga nefukuk ta dakal
na afuy a aweda naapang gafu ta nangu-
rug kid. A nakalillik ya kadwan ta mama-
pasi mina tekid, a ya kadwan a gagangay
ta makafuy kid, ammi simikan kid. A
naatadan hapa ya kadwan ta kalalaki da
nga makigubat, a pinabilag da ya armado
na katapil da kiden.
35 A gafu ta nangurug hapa ya kadwan
kiden babay a natolay hala ya kahulun da
kiden nasi.

Ammi ya kadwan kiden a nabalud kid
gafu ta pangurug da, a napalpaluk kid addet
ta nasi kid. A naibbatan kid mina am nag-
talekudan da mina ya pangurug da, ammi
inawe da te ikaykayat da hud la ya masi
petta mapmappya sangaw ya katolay da ta
pagaddetan na arawin yan.
36 A gafu ta nangurug ya kadwan a naatta-
man da la ya medadula, ikid na napalpaluk,
ikid na nakawadan, ikid na nabalud.
37 A ya kadwan a napapasi kid ta warad,
a naggadwa ya kadwan nga naragadi, a
napapasi ya kadwan ta kampilan. A pake
kakallak para ya kadwan kiden nangurug,
te awan ta pagbarawasi da am awa la-las
la na kalneru ikid na kalding, te napanglaw
kid. A nazigatan kid gafu ta nakitapil tekid,
38 te napersa kid la kumalkalasig ta kom-
pormi na lugar ikid na bagbagetay kiden
nga awena pagyanan na tolay. A nagyan
kid la ta kweba kiden ikid na kompormi na
avut ta lutak. Ammi yen kid na tolay nga
malalaki mangurug a awan ta megitta tekid
ta paglelehutin.
39 A sa madayawan mantu ye-yan kid na
tolay gafu ta kalalaki na pangurug da, ammi
maski kunna ten a sa nagpasi kid hala.
Ammi aweda para la naalap ya nekari na
Namaratu tekid gafu tekitam,
40 te mapmappya ta uray na Namaratu
ta aindagan da kitam nga mapozan, petta
maggagindan kitam sangaw maatadan ta
ngamin kiden nekari na tekitam ngamin.

12

I Hesus Ya Parigan Tam

1 A gafu ta pake addu ya napopolu kiden
tolay nga nangipasikkal ta pangurug da, a
mappya ta makigitta kitam hapa tekid, te
girawan da kitam ta kuman na magbabilag
kitam ta adayu na pagbilagan. A azin tam
mantu ya ngamin pakasalinan tam, aglalo
ya pagliwatan tam nga napenaman tam,
te idulot tam la idulot ya pangurug tam ta
ngamin ibar na Namaratu tekitam addet ta
pagaddetan tam.
2 A gafu te Hesus ya mangiunnan ikid
na mangibalin ta pangurug tam a awetam
mantu ilipay ya mata na nonot tam ta tak-
wan, te iita tam hud la tentu, petta intu
hapa ya maparigan tam, te malogon la na-
gattam ta zigat na krus, ikid na keamamat
na ta pagpaappa da en tentu, te itta ya
nekatalak na ta matolay hala sangaw. A yen

ta imatogkok na ta kanawan na Namaratu
ewan nga makipagturay tentu.
3 A yen mina ya pagnonotan muy,
kahkahulun, petta awemuy sangaw
matampa ikid na magtabeng nga magattam
ta zigat na pangurug muy. Te ya Dafu
tamewan nga awan pulus ta pakehuyan
a pake mazmazigat ya naattaman na gafu
ta nangikatupag kiden tentu.
4 A maski am anu ya zigat na pangurug
tam a itta hud tekitam ya magarut ta daga
na gafu ta lillikan na ya pagliwat na.

Ya Pangpatunung Na Namaratu Ta Anak Na Kiden

5 A am kuman na magtabeng ya nonot
muy gafu ta zigat muy a naliwatan muy de
ya tabarang na Namaratu ta suraten nga
mangibar ta anak na kam;
"**Anak ku,**" kunna, "**awem pahig ta awan
ta gafu na am ihuya ta ka, a awem
la magtabeng am pa-gangan ta ka,**
6 **te ya ngamin kiden iddukan ku a patu-
nungan ku kid hapa, a ya amuk
ta anak ku a paligatan ku para,**"
kunna.
7 Awemuy mantu pagsunsunān ya zigat
muy, petta metuldu kam, te am ituldu na
kitam na Namaratu a ikwenta na kitam ta
anak na. A itta hud ya abbing nga awena
patunungan na dama na?
8 Te parefu haman ya ngamin kiden anak
ta pangituldu na dama da. A am awena kam
mina ituldu na Namaratu a bakkan kam
mantu ta anak na, te kuman kam na lavwag.
9 A nonotan muy para ta itta ya gagangay
kiden dama tam nga mangituldu tekitam,
a malogon kitam haman timuluk tekid. A
mappya mantu ta pake malogon mina ya
ituluk tam ta Dama na kahalwa tam petta
matolay kitam sangaw.
10 Te ya gagangay kiden dama tam a it-
uldu da kitam abat ta assang la na darun
ta kuman na mappya ta uray da, ammi ya
ituldu na dama tam Namaratu a magserbi
ta kappyanan na nonot tam ikid na kahalwa
tam, petta mesipat kitam hapa ta kappya
na.
11 A am pa-gangan na kitam a kakurugan
ta awetam matalak, te madamdam kitam
haman. Ammi sangaw am nabalin na a
matalak ya nonot tam gafu ta nagtunung na
ya gagangay tam, te netuldu kitam gafu ta
pangpa-gang na tekitam.
12 Mappya mantu, kahkahulun, ta awe-
muy magtabeng, te pasikanan muy ya
pagkafuy muy.
13 A angen muy hapa ya katunungan na
dalan, petta awena sangaw magpanganāt
na kuman na pilay kiden nga dumagdag
tekamuy, am awa magmappya kid mina.
14 A kumanen hapa afuran muy ya
makikappya ta ngamin tolay, a pakappyan
muy ya nonot muy petta megitta ta nonot
na Namaratu, te ya awan megitta ta kuman
na nonot na a awena sangaw mesipat tentu.
15 A mappya hapa ta magintartaron kam,
petta awena sangaw melogot na panguffun
na Namaratu tekamuy, petta awan hapa
sangaw ta magtuhu ta dulay na nonot ta
agyan muy. Te am kumalasig sangaw ya
kumanen a umaddu hapa sangaw ya mag-
tarabaku ta dulay.
16 A itan muy hapa ta awan sangaw teka-
muy ta mangadallaw, ikid na mangidadula
ta bendisyon na Namaratu ta kuman ni
mina Esawen nga kaka ni mina Hakob. Te
ya bendisyon na dama na en a gagangay ta
meatad mina te Esaw, ammi naalap na hud
la na wagi na en Hakob, te netali ni Esaw ta
takday la na pamurab.
17 A sangaw ta kabalinan na a pake ki-
naragatan na ya iatad na dama en, ammi
awan ta meatad na tentu, te neatad nan ta
wagi na en Hakob. A maski tinangtangitan
na para ya bendisyon na, awena mabalin ta
ibabawi na dama na en te awena ikayat ni
Esaw ya mangibosag ta liwat na en.

Ya Kasasaad Na Dimmatangan Tam

18 A yen mina ya pagnonotan muy,
kahkahulun, petta awena melogot na
panguffun na Namaratu tekamuy, te ya
dimmatangan muy a bakkan haman ta ku-
man na Bagetayen Sinay nga dimmatangan
na Istralita kiden ta idi tekiden nakadangag
ta ngahal na Namaratu, te itta paen ya
kattatalawan na afuy ikid na sugiram ikid
na masikan na paddad.
19 A gafu ta nahighigalan kid ta sitang na
amaryung ikid na ngahal na Namaratu a
aweda neattam ya magdangag. A nebar da
te Moses ta intu ya ange magdangag petta
ibida na sangaw ya uhohug na Namaratu
tekid,
20 te kuga nagtalaw kid gafu ta nebar na
en ta
"**Maski am tolay ono ayam ya
mangilubeg ta bagetayin a pa-
pasin muy sangaw ta warad,**"
kunna.
21 A gafu ta pake kattatalawan ya naita da a
nakatalaw hapa i Moses.
"**Kuga magapilpilpigak ta talaw ku,**"
kunna.
22 Ammi tekamuy, kahkahulun, nga man-
gurug te Afu Hesus a bakkan ta kumanen ya
dimmatangan muy, te nakadatang kanan
hud la ta pake pagyanan na siggatolay na
Dyos. Intu hala ya kinan da en '**Bagetayen
Ziyon,**' ikid na bagu en ili na Herusalem ta
langit.

23 A nesipat kanan hapa ta rinibribu na
anghel nga magkakampat magayayat ta
atubang na Namaratu. A intu hapa kahulun
muy ya ngamin kiden anak na Namaratu
nga nelista ta langit, kontodu kahalwa na
mangurug kiden nga awan na ta pagkuran-
gan da.
24 A nesipat kanan hapa ta Namaratu
ewan nga kata-nangan na kwes nga mag-
imbestigar sangaw ta ngamin tolay. A nesi-
pat kanan hapa te Hesusen nga nangidulot
ta bagu en tulag na Namaratu. A nabag-
gawan kanan ta daga na en, te mapmappya
ya ibar na daga na en ammi ta daga ni mina
Abelen.

Ya Iturayan Nga Awan Mawalwag

25 A mappya mantu ta pake dangagan
muy ya uhohugan na Namaratu tekamuy ta
ayanin, te am pina-gang na ya dadagkal tam
kiden nga awan nangdangag ta tabarang ni
mina Mosesen a talaga ta pake pa-gangan
na kitam para am awetam dangagan ya
tabarang na Namaratu ewan.
26 A ta nepaguhohug na Namaratu tekid
ta agyan na Bagetayen Sinay a nawalwag
hapa ya lutakin gafu ta ngahal na en, ammi
ta ayanin itta ya ibar na ta kumanin:
"**Sangaw am mittan,**" kunna "**a bakkan la
ta lutakin ya walwagan ku am awa
langit hapa,**" kunna.
27 A ya ikayat na uhohugan ta isin a sa
maazi sangaw ya ngamin kiden pinadday
na nga malogon mawalwag, petta intu la
sangaw masirak ya awanen mawalwag.
28 A gafu ta nesipat kitanan ta iturayan
na Namaratu nga awan mawalwag, a
magserbi kitam mantu tentu setalak ta
kuman na ikayat na. A ipaita tam hapa ya
amat tam ikid na pangdayaw tam tentu.
29 Te ya poray na Dyos tam a kuman na
afuy, te afutan na ya apangan na.

13

Ya Kadwan Para Na Tabarang

1 A kumanen hapa iduldulot muy la ya
pagkaid-idduk muy ta kuman na magkak-
abagis,
2 ikid na awemuy hapa taliban ya mag-
padulot ta ange magpasyar tekamuy, te ya
pinagdulot na kadwan ta bali da ta idi a
aweda naamu ta anghel kid.
3 A makipagrikna kam hapa ta kahulun
muy kiden nabalud, a uffunan muy kid ta
kuman na ikayat muy am ikamuy ya na-
balud. A kumanen hapa ta nazigatan kiden
a uffunan muy kid hapa ta kuman na ikayat
muy ta bari muy.
4 A ikamuy nga seaatawa a kengan muy
ya pagatawa muy, petta awan mina ta
makaliwat ta atawa na, te Namaratu san-
gaw ya mangpa-gang ta ngamin kiden man-
gadallaw ikid na makidorug ta aweda en
atawa.
5 A awemuy hapa maginggum ta pirak,
te matalak kam hud la ta itta tekamuy, te
nonotan muy ya uhohug na Namaratu ta
"**Pulus ta aweta ka sangaw ilogot, anna
pulus ta aweta ka sangaw pag-
talekudan,**" kunna.
6 A yen mina ya pagturadān na nonot na
tagtakday tekitam, pettam kumanen a
"Awek na sangaw magburung, te Na-
maratu haman ya manguffun teyak. A
anun ku mantu burungan ya igakkad na
tolay teyak," kun tam sangaw.
7 A kumanen hapa, awemuy kaliwatan ya
nangituldu kiden ta uhohug na Namaratu
tekamuy ta idi, a nonotan muy hapa ya
agangwa da ikid na pangurug da te Hesus
Kristu, petta maparigan muy hapa.
8 Te awena haman manguli i Hesus, te
ya kasasaad na ta idi a kumanen hala ta
ayanin, a kumanen hala sangaw addet ta
addet.
9 A kumanen hapa, awemuy la dang-
dangagan ya magmagannud na metuldu,
aglalo am awena negitta ta nadangag muy
te Hesus Kristu, petta awemuy sangaw
metawag. Te ya kuman na ituldu na kad-
wan a
"**Mappya ta kanan muy ya kumanin,
te mehangat ya kadwan kiden
kanan,**" kunda.
Ammi bakkan haman ta kanan ya mang-
pasikan ta nonot tam ikid na pangurug tam
am awa pakapangwa na Namaratu tekitam.
Te ya kanan na dumagdag kiden ta lintig
kiden nga dan a awan haman ta iatad na ta
kappyanan na nonot da addet ta ayanin.
10 Ammi tekitam nga mangurug te Afu
Hesus a takwan ya kesipatan tam nga
awena kesipatan na dumagdag para la ta
dan kiden na lintig, te aweda kurugan.

Gumungay Kitam Ta Dana En Lintig

11 A ya kuman na iningwa da ta idi ta
ketta para la na napopolu en kapilya, am
nabalin na ya kadakalan na padi nga nan-
giatang ta daga na ayam kiden ta umag na
Pake Mangilinen Silid a inalap da ya bari
na ayam kiden, a neadayu da kid ta babali
kiden, kapye da kid inapang.
12 A yen hapa ya keangarigan na iningwa
da te Hesus, te neange da hapa ta lawan na
ili, petta adayu ta simbaan da en, kapye da
pinapasi. A gafu ta daga na en a nekaru na
ya liwat tam kiden.
13 A gafu ta nasi i Hesus ta adayu ta agyan
na simbaan da en a mappya ta dagdagan
tam hapa, te gumungay kitam hapa ta dan

kiden na lintig, petta medagga kitam tentu,
a mesipat kitam hapa ta kuman na nekea-
mamat na en.
14 Te maski am pagzigātan da kitam ta
isin a awan bale, te bakkan haman ta lu-
takin yan ya pagyanan tam magnayun. A
yen ta indagan tam ya ili na Namaratu nga
patayukan na sangaw tekitam.
15 A gafu ta itta ya kadakalan na padi tam
ta agyan na Namaratu ewan a itta mina ya
iatang tam tentu nga magnayun, a intu hala
ya pangdayaw tam ikid na pangibosag na
simuk tam ta ngagan na.
16 A awetam hapa taliban ya mangwa ta
mappya ikid na mangisipat ta awan kiden
ta kwa, te yen kid hapa na tarabaku ya
ikwenta na Namaratu ta iatang tam tentu
nga pake ikayat na.
17 A kumanen hapa timuluk kam ta
pinakadakal muy kiden, a idulot muy la ya
ibar da tekamuy, te taronan da ya kahalwa
muy ta kuman na pakkwa na Namaratu
tekid, te paruban na kid hapa sangaw am
kustu ya pangtaron da. A mappya mantu
ta malogon kam mataronan, petta aweda
magdamdam am awa matalak kid mina, te
am pagdamdaman muy kid a melogot kam
hapa sangaw.
18 A pakimallak dak hapa, te maski am
kumanin ya nesurat ku tekamuy awan ta
amuk ta dulay ta nonot ku gafu tekamuy, te
ikayat ku ta mappya ya ngamin tarabakuk.
19 A pake karagatan ku ta pakimallak dak,
petta awan sangaw ta ketalantanan ku, te
ikayat ku ta mavit ya pagtolik tekamuy.

Ya Mapozan Na Uhohug

20-21 Ya Namaratu ewan nga mangatad
ta ngamin kappyanan tam, a tinolay na
ya Dafu tamewan Hesus gafu ta daga na
en nga nangidulot ta bagu en tulag na Na-
maratu tekitam. A gafu ta natolay a in-
tun ya kadakalan na mangpastor ta tolay
na kiden. Ampade Namaratu mantu ya
mangatad ta ngamin masapul muy, ikid
na mangpasikan tekamuy, petta makkwa
muy ya ngamin uray na ikid na ikayat na
tekamuy gafu te Hesus Kristu. Ampade intu
hapa ya madaydayawan addet ta addet.
Amen.
22 A yen ya ikayat ku, kahkahulun, ta
attaman muy la ya netabarang kin tekamuy
ta suratin yan, te apisi haman la na surat.
23 A ya ibar ku para tekamuy a nakauhet
na i Timotyo ta agbaludanen, a am mavit
dumatang ta isin, a duwa kami sangaw
maghulun ange magpasyar tekamuy.
24 Pakikumustan ta kam ngamin, ikamuy
kadadagkalan kontodu kadwan kiden man-
gurug. Makikumusta hapa tekamuy ya
kahulun tam kiden taga Itali.
25 Ampade Namaratu ya makkamu teka-
muy. Onay!

Ya Surat Ni Santiago

Ya Gafu Na Suratin Yan

I Santiago ya takday wagi ni Hesus nga neanak ni Mariya, ammi takwan ya dama da, te Namaratu ya nangihuga ta paketarun ni Hesus, ammi te Santiago a putut ni Hose en.

A ta awena para la nepasi ni Hesus a awena bit kinurug ni Santiago ta intu hala ya Anak na Namaratu ewan, ammi ta nekatolay ni Hesus ta nepasi na en a yen ya nepangurug na tentu, te nakipaita i Hesus tentu ta nekatolay na en. A sangaw a nagbalin hapa i Santiago ta takday na pastor ta mangurug kiden ta ili na Herusalem. Am basam ya **Tarabaku na Turin Kiden** ta kapitulo 15 ikid na 21 a yen hapa ya pakabasam ta tarabaku ni Santiago.

A gafu ta pastor i Santiago a yen ta nagsurat ta mangurug kiden ta kadwan kiden lugar, aglalo ta Hudyo kiden nga nangurug, petta pake itug da mina ya pangurug da. A intu ipasikkal na ta surat na in ya kakurugan na mangurug, te maski am ibar tam ta mangurug kitam, awan kān ta kwenta na am awan ta tarabakun tam nga mangipasikkal ta pangurug tam. Ya itta mantu ta akban ya nesurat ni Santiago.

Ya Serbi Na Pagzigātān

1 Tekamuy nga tolay na Namaratu nga nesaned ta ngamin kiden lugar.

Ampade Namaratu ya makkamu tekamuy.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Santiago, nga takday daddoban na Namaratu ewan ikid ni Afu Hesus Kristu.

2 A am angarigan kahkahulun ku ta mesipat kam ta magdaduma na pagzigātān gafu ta pangurug muy a ikwenta muy la ta pagayayatan muy hala.

3 Te ya nonotan muy mina a am itta ya zigat muy nga mangankanna ta pangurug muy a padatangan na hapa ya pagattam muy.

4 A mappya ta idulot muy la ya pagattam muy, petta maazi ya ngamin na dulay ta nonot muy, pettam kumanen awan sangaw ta pagkurangan muy.

5 A am angarigan ta itta tekamuy ya mapopoyung gafu ta pagzigātān na a magadang mina ta katunungan na nonot ta Namaratu ewan, te awena haman ihuya, te malogon haman mangatad ta ngamin kiden makimallak tentu.

6 Ammi am magadang kam tentu a mappya ta awemuy pagduwan ya nonot muy, te mappya ta ikatalak muy hud la ta itta ya iatad na tekamuy, te ya magduwa ta nonot na a meangarig ta palung na bebay nga awan makaintak gafu ta paddaden.

7 A am kunna ten ya nonot na a awena mina pahig ta itta ya iatad na Namaratu tentu,

8 te magingaappya haman, te awena pagtatakdayan ya nonot na.

9 A kumanen hapa am mazigatan ya mangurug gafu ta pobre a matalak hala mina te pata-nangan na sangaw na Namaratu ewan.

10 Ammi ya maba-nangen a awan sangaw ta ikatalak na am bakkan la ta pangpaakban na Namaratu tentu, te gagangay ta imawan hala sangaw ya maba-nang kiden ta kuman na lappaw kiden.

11 Te am imata-nang na ya bilagen a yen ya mangkatang ta kadat kiden, a mahunnak na hapa ya lappaw kiden, a maperdi ya kappya da en. Kumanen hapa sangaw ya makkwa ta maba-nang kiden ta kasikan da para la nga maguknud.

12 Nagāsāt mantu ya magattam ta pagzigātān na, te sangaw am nepasikkal nan ya pakaattam na a masagolyatan sangaw ta magnayun na angat, te yen ya dana nekari na Namaratu ta ngamin kiden mangidduk tentu.

13 Ammi am itta ya masanat magliwat gafu ta pagzigātān na en a awena mina ibar ta Namaratu ya mangsanat tentu, te awena mabalin ta Namaratu ya mamagliwat ta tolay, yaga awena mablin ta intu ya masanat na dulay.

14 Magliwat ya tolay gafu ta tagasingatan na ya dulay, te ya ikayat na en ya mangagagay tentu ta kuman na makikadallaw, a kuman na bengbengan na ya bari na ta agyan na pagliwatan na.

15 A sangaw am natarun na ya ikayat na en a maganak na hapa sangaw ta liwat na, a am dumakal sangaw ya liwat na en a yen ya mangapasi tentu.

16 Awemuy mantu paayayyaw ya bari muy, kahkahulun ku,

17 te awan haman ta magafu ta Namaratu ewan am bakkan la ta mappya ikid na mekustu tekitam. Te ya namaddayen ta bitwan kiden nga awan maul-uli magdakar ta langitewan a awena hapa mauli, a awena mabalin ta ul-ulin na ya iatad na tekitam.

18 A gafu ta kabukodan na en na nonot a pinagbalin na kitam ta ānāk na kiden gafu ta uhohug na en nga mangipasikkal ta kakurugan, pettam kumanen a ikitam mina ya kaispotan na ngamin kiden pinadday na.

Ya Gagangay Na Maningbangngag

19 A mappya hapa, kahkahulun ku, ta kanayun nakaparan kam mina nga magdangag ta ituldu na Namaratu tekamuy

gafu ta zigat muy, petta awemuy hama magporay.
20 Te bakkan haman ta pagporay muy
ya mangidulot ta patarabaku na Namaratu tekamuy.
21 Hantudan muy mantu ya ngamin dulayen nga napenaman na bari muy, a timuluk kam la ta Namaratu, petta metug muy
ya uhohug na en nga nepemula na ta nonot muy, te yen sangaw ya mangikerutan tekamuy.
22 A am kada magdangag kam ta uhohug
na Namaratu, a mappya ta kwam muy ya
madangag muy. Te am awemuy kwan a
awan mantu ta serbi na pagdangag muy, te
uyoyungan muy hud la ya bari muy.
23 Te am itta ya maningbangngag ta uhohug na Namaratu a parigan na mantu ya magispero nga awan makanonot ta maita na en,
24 te pa itan na la bit ya gagangay na
mukat na en, kapye na magdulot ta eyan na,
a awenan manonot ya naita na.
25 Ammi ya magtalekkurug mangdangag
ikid na mangitug ta uhohug na Namaratu,
petta awena sangaw kaliwatan, a yen hala
sangaw ya mapasinapan gafu ta pangurug
na ta nadangag na en, te ya uhohug na Namaratu ya kakurugan na lintig nga mangubad tentu.
26 A am pahig tam ta kustu ya pangurug
tam ta Namaratu ta awetam magafut ya hila
tam, a uyoyungan tam la ya bari tam, te
awan ta serbi na pangurug tam am awetam
hapa magafut ya hila tam.
27 Ammi ya mangurugen nga awan pulus
ta pangihuyan na Namaratu tentu a intu
hala ya kanayun mangikallak ta ulila kiden
ikid na babay kiden nabalu ta pagzigātān
da, yaga awena hapa paalasigan ya bari na
ta kadulay na kadwan kiden tolay.

2

Ya Mangidaduma Ta Tolay

1 Am gagangay, kahkahulun, ta kurugan
muy ya ikayat na Dafu tam ewan Hesus
Kristu nga sekalalaki, a madi am mangidaduma kam ta tolay.
2 Te am angarigan ta itta ya ange
makigimung tekamuy nga napanglaw nga
magbarawasi ta napispissang, ikid na
maba-nang nga magbarawasi ta mangina
ikid na magsakalang ta balituk,
3 a am

"Ye Apo, magtuttud kan ta bangku in,"
kummuy ta maba-nangen,

ammi ta pobre en a "E ka magtayuk ta suli
ewan, o magtuttud ka ta lutak," kummuy,
4 a dulay mantu ya itta ta nonot muy, te
dulay ya pangidaduma muy ta sakatolay
muy kidina.
5 Nonotan muy mina, kahkahulun ku, ta
intu pinili na Namaratu ya pobre kiden,
te yen kid ya maba-nang ta pangurug da
tentu. A ikid hapa sangaw ya isipat na ta
pagariyan na, te yen ya dana nekari na ta
ngamin kiden mangidduk tentu.
6 Ammi tekamuy a amāmatan muy haman
ya pobre en nga pinili na Namaratu, a
dayawan muy hud la ya maba-nang kiden
nga mangpazigat tekamuy, ikid na mangidarum tekamuy.
7 A yen kid para ya mamadpadulay ta ngagan ni Hesusen nga nesipatan muy.
8 Intu mina nonotan muy ya kadakalan
na lintig ta Bibliya, te

"**Iddukam mina ya kagittam tolay ta kuman na pangidduk mu hala ta barim,**" kunna.

A am pake kurugan muy mantu ye-yen na
lintig a mappya hapa,
9 ammi am idaduma muy ya tolay a dulay mantu ya tarabakun muy, a nakaliwat
kanan ta lintig na Namaratu.
10 Te maski am kurugan muy ya ngamin
lintig na kiden fwera ta takday la a mekwenta mantu ta nakaliwat kam ta ngamin
kiden lintig na.
11 Ta kuman na angarigan a "**Awemuy la
mangadallaw,**" kunna. A "**Awemuy hapa
igakkad ya mamapasi ta tolay,**" kunna
para. A maski awem mangadallaw, am
magpapasi ka a nakaliwat kan mantu ta
ngamin kiden lintig na Namaratu.
12 Neatad na ya lintig na kiden tekitam petta awetanan megalut ta dulay. A
mappya mantu ta pilin muy ya uhohugan
muy ikid na tarabakun muy, petta awemuy
makaliwat, te paruban na kitam sangaw na
Namaratu petta maita na am kinurug tam
ya lintig na kiden.
13 A am ittan sangaw ya araw na pangparuba na tekitam a awan sangaw ta kallak
na ta awan kiden nangikallak, ammi ya
pangikallak tam ta sakā tolay tam kiden a
yen ya mangsalin ta pangpa-gang na tekitam.

Ya Kakurugan Na Mangurug

14 A ya ikayat na uhohugan ta isin a awan
ta kappyanan na pangurug tam am awan
ta tarabakun tam nga megitta ta pangurug
tam. A mabalin hud ta mekerutan kitam
am awan ta tarabakun tam nga megitta ta
pangurug tam?
15 Te am angarigan ta itta ya takday
kabagis muy nga makurang ta ulolat na ikid
na kanan na,
16 a am

"Namaratu ya makkamu teko petta
awem mala-bat ikid na mabisin," kummuy tentu,

a anu mantu ya serbi na inuhohug muyen
am awan ta neatad muy ta magserbi tentu?
17 Am awan mantu ta tarabakun tam nga
megitta ta pangurug tam a awan mantu ta
serbi na pangurug tam, te nasin.
18 A angarigan la ta itta mina ya makitab-
bag teyak,
"Bakkan ta kuman na inuhohug
mina, te magduma haman ya gafu na
pangikerutan na Namaratu ta tagtakday
tolay, te ya kadwan a mekerutan kid gafu
ta pangurug da, a ta kadwan a mekerutan
kid gafu ta tarabakun da nga mappya,"
am kunna mina.
Ammi ya tabbag ku hapa, a had kukunna
mantu mepasikkal na pangurug na kadwan
am awan ta tarabakun da nga megitta ta
pangurug da? Ammi ya kadwan kiden
nga mappya ya tarabaku da a malogon
mepasikkal ya pangurug da, te tarabakun
da haman ya patarabaku na Namaratu
tekid, a yen ya mangipaita ta pangurug da.
19 Am mangurug ka ta itta ya takday la
na Dyos a mappya hapa yen, ammi am yen
la ya abat na kurugam a awan mantu ta
pakidumam ta anitu kiden, te amu da hapa
ta takday la ya Dyos, ammi pa-gangan na
kid hala sangaw, a yen hapa ya pagpapilpig
da ta talaw da tentu.
20 Awan mantu ta nonot mu am pahig
mu ta mekerutan ka maski am awan ta
mangipasikkal ta pangurug mu.
21 Intu mina pagnonotam i mina Abra-
hamen, te nangurug kan hapa ta Namaratu,
ammi kinankanna na Namaratu ya pangu-
rug na, te nebar na haman ta iatang na
mina ya anak na en Isak tentu. A gafu ta
nangurug a enna hala papasin ya anak na
en, ammi ginamman na hapa na Namaratu.
A gafu ta iningwa na a nekwenta na Nama-
ratu ta matunung la na tolay.
22 Yen mina ya pakaitam ta naggagitta ya
pangurug na ikid na tarabaku na, a nagdu-
lot ya pangurug na gafu ta tinarabaku na
en.
23 A gafu ta tinarabaku na en hapa a nag-
dulot hala ya uhohug na takdayen surat ta
Bibliya, te
"**Kinurug ni Abraham ya uhohug na Na-
maratu tentu, a nekwenta na Na-
maratu ta matunung gafu ta pan-
gurug na en,**" kunna.
A yen ta "Kofun na Namaratu" ya nengagan
da te Abraham.
24-25 A kumanen hapa ta babbayen mina
Rehaben nga nagkakalamet ta idi, te nek-
wenta na Namaratu ta matunung gafu ta
pangurug na, te inuffunan na hapa ya tolay
kiden na Namaratu nga umange nagilalap
ta lugar na katapil da kiden, te pinagdulot
na kid ta bali na petta magtagu kid, otturu
pinagtammang na kid ta takwan na dalan.
Maamum mantu ta matunung ya tolay gafu
ta tarabaku na, te maski am mangurug kān,
am awan ta tarabaku na nga megitta ta
pangurug na a awena mantu megitta ta
matunung.
26 Ta kuman na bari na tolay nga awan
ta angat na a mekwenta ta nasin, a kuma-
nen hapa ta pangurug tam, te mekwenta ta
nasin am awan ta tarabakun tam.

3

Ya Kadulayan Na Simuk

1 Mappya hapa, kahkahulun, ta man-
mano la tekamuy ya magbalin ta mangit-
uldu, te amu muy ta masmasikan sangaw
ya pagimbestigar na Namaratu ta mangit-
uldu ammi ta ituldu na kiden.
2 Te gagangay ta sa magamamangaw ki-
tam ta kadwan uhohugan tam, ammi am
itta ya awan magamamangaw ta uhohugan
na a yen ya pake matunung na tolay, te amu
na gamman ya ngamin bari na.
3 Ya kuman na panggamma da ta kabayu
a itun da ya busāl ta simuk na petta timuluk
ta eyan da.
4 A nonotan muy para ya panggamma da
ta dakal na selayag, te maski am umanu
ya kadappug na ikid na kasikan na paddad
nga mangitu-bang tentu a meturung hala ta
ngamin ikayat na piloto na en gafu ta lapag
na en nga alaassang.
5 A kumanen hapa ya hila na tolay, te
maski alaassang a mapegafwanan na hala
ya pake dakal na dulay gafu ta mauhohug
na.
6 Nonotan muy hapa ya gagangay na afuy,
te maski am alaassang bit ya gatang na a du-
makal la dumakal abat ta maapang ya pake
alawa na talun. A kumanen hapa ya hila
na tolay, te am pinagatangan ni Satanas, a
sumaned sangaw ya afuy na en ta ngamin
tolay. A ya hila tam mantu ya kadakalan
na dulay ta bari tam, a mekabat hapa ya
ngamin barbari tam ta kadulay na en.
7 A pake nonotan muy mina ya pagduman
na hila tam ikid na simaron kiden ta talun
nga mamanuk, ikid na ulag, ikid na ikan
kiden ta bebay, te malmalogon magamma
ya simaron kiden ammi ta hila tam kiden,
te itta haman ya makagamma tekid.
8 Ammi awan para la ta tolay nga nak-
agamma ta simuk na, te kuman na simuk
na madagat, a yen ta awena makaintak nga
maguhohug ta dulay.
9 A nonotan muy hapa ya pagimmamap-
pya na simuk tam, te dayawan tam bit ya
Namaratu ewan, kapye tam padpadulayan
ya tolay kiden nga pinaratu na nga negitta
tentu.
10 Itta hud mantu ya kapkappyan na
simuk tam, kahkahulun, am magserbi ta

pangdayaw tam ta Namaratu kapye na
magserbi ta pamadakat tam ta tolay?
11 Te mabalin hud ta magdagga ya mamit
ikid na mapet ta takday la na huhun?
12 A magmayan hud ya agmayanan na
dupat ta apapet pase dupat? A naita muy
hud para ya tabungaw nga magmayan ta
dupat pase tabungaw, awa awan haman.
A kumanen mantu ta simuk tam, te am
gagangay ta mappya a awena mabalin ta
azo imuhet ya mamit ikid na mapet.

Ya Mappya Na Sistema

13 Am inya kān tekamuy ya makānnonot
ikid na makkamu mangituldu a mappya
mantu ta ipasikkal na ya kappya na nonot
na gafu ta mappya na tarabaku, a awena
mina magparayag am awa umalinnak
hud la mina ta kuman na gagangay na
makānnonot.
14 Ammi am magkapaspassil kam ikid
na magkain-inābāk kam a awemuy mina
iparayag ya sistema muy, te dupal haman,
15 te bakkan ta Namaratu ya nagafun na
sistema muy am awa bari muy hapa la ikid
ni Satanas, te negitta hala ya sistema muy ta
awan kiden makkamu ta Namaratu.
16 Te maski am had ya kettayan na magka-
paspassil ikid na magkain-inābāk a yen
hapa ya agyan na awan maurnos ikid na
ngamin kadulayan.
17 Ammi am intu mina sistema na to-
lay ya kuman na sistema na Namaratu a
makillat mantu ya nonot na, a awena maki-
tapil, a maalumemak, a maketug ta mauho-
hug tentu, a makipagtakit, a mangikallak,
a awena mangidaduma ta tolay, a awena
maglemad na nonot na.
18 A yen kid ya gagangay na mangpakap-
pya ta kahulun na kiden, petta awan mina
ta magtatapil, a umaddu hapa sangaw ya
mayat pumarig ta kappyanan na.

4

Ya Tarabaku Na Mainggum

1 A nonotan muy para am anu ya gafu
na pagtatapil muy ikid na paggagera muy
am bakkan ta paginggum na bari muy, te
kuman na itta ya gera ta bari muy kidina
gafu ta ngamin kiden ikayat da.
2 Itta ya ikayat muy ta maalap muy, ammi
awemuy maalap. A gafu ta awemuy maalap
ya passilan muy ikid na ingguman muy
a yen ta magingkatkatupag kam ikid na
magtatapil kam, a sangaw magimpappa-
pasi kanan. Ammi awemuy haman maalap
ya ikayat muy te awemuy haman adangan
ta Namaratu.
3 Ammi maski am adangan muy a awena
iatad, te dulay ya pagadang muy, te intu la
adangan muy ya magserbi ta pagayayat na
bari muy.
4 Nagbalin kanan mantu ta kuman na
mangadallaw, te kuman na newarad muy
ya Namaratu petta makidorug kam ta tak-
wan. Awemuy hud amu ta am passilan muy
ya kuman na pakolangan na awan kiden
mangidduk ta Namaratu a nagbalin kanan
hapa ta katupag na?
5 Ammi pahig muy de ta awan ta kwenta
na uhohug na en ta Bibliya ta

"**Iahugu na kitam na Kahalwa na en nga magyan tekitam,**" kunna.

6 Ammi maski iahugu na kitam na Kahalwa
na Namaratu, a mappya ya iatad na tekitam
petta awetam mina nonotan ya dulay, te ya
nebar na hapa ta takday para na surat a

"**Uffunan na ya umalinnak, ammi salinan na ya mangpātā-nāng ta bari na,**" kunna.

7 Kappyanan na mantu ta timuluk kam ta
Namaratu, a atubangan muy ya Satanas,
petta pagbilagān na kam.
8 Te am umabikan kam ta Namaratu a
abikanan na kam hapa.

A ikamuy magliwat a pagimmangan muy
mantu ya pagliwat muy, a ikamuy mag-
duwa ta nonot muy a pagtakdayan muy.
9 Awemuy mina magayayat ikid na
magkakatawa ta ketta para la na liwat muy,
te mapmappya hud la ta madamdam kam
gafu ta liwat muy kidina.
10 Te am umalinnak kam ta atubang na
Namaratu a pātā-nāngan na kam hapa san-
gaw.

Ya Mangsalnuk Ta Lintig Na Namaratu

11 A kumanen hapa awemuy mina mag-
impadpadulay, kahkahulun ku, te ya ma-
madpadulay ikid na mangpaliwat ta kahu-
lun na en mangurug a makaliwat ta lintig
na Namaratu, te ugtulān na haman ya lintig
na en tekitam. A am ugtulān muy mantu
ya lintig na Namaratu a awena mabalin ta
kurugan muy, te ugtulān muy haman.
12 Ammi itta hud ya aamu muy petta
mangpaliwat kam ta ikattolay muy, te Na-
maratu haman la ya makkamu mamadday
ta lintig ikid na mangpaliwat ta awan man-
gurug, a intu hapa la sangaw ya mangnonot
am inya ya pa-gangan na ono tolayan na.

*Ya Pagparayag Na Awan Timuluk Ta Na-
maratu*

13 A kumanen hapa dangagan muy ya
ikayat ku uhohugan ta kadwan tekamuy, te
ya uhohug na kadwan tekamuy a

"Magtugut kami ta arawin ono lakwat, te e kami ta takday na lugar, te magyan kami ten abat ta takday darun petta magapag kami talo am addu sangaw ya maapagan mi," kummuy.

14 Ammi awemuy haman amu am anu ya
dumatang tekamuy ta lakwat. A awemuy

hapa amu ta kuman na lappat la ya angat
muy nga pāpāngam la limitap.
15 Mapmappya hud la ta kumanin ya uho-
hugan muy:
"Am ipalubus na Namaratu a matolay
kami sangaw, a mangwa kami sangaw ta
kumanin," kummuy mina.
16 Ammi ya kuman na uhohugan muyen, a
pagparayag muy haman, a dulay ya mag-
parayag.
17 Nebar kun mantu ya mappya tekamuy,
petta amu muy, a am awemuy tarabakun
ya amu muyen nga mappya a liwat muy
mantu yen.

5

Ya Kelogot Na Magdarogas

1 A ikamuy maba-nang a dangagan muy
ya ibar ku tekamuy, te pagka-ma muy san-
gaw ya pagtangit muy ikid na panalasigak
muy ta pangpazigat na Namaratu tekamuy,
2 te sa mekutukutet sangaw ya ngamin
kaba-nang muy, a afutan na ulolag ya ga-
gamit muy kiden.
3 On, te dana nagatattay haman ya pirak
muy ikid na balituk muy nga awemuy neuf-
fun ta awan kiden ta kwa, a ya pagatattay
da sangaw ya mangipasikkal ta kainggum
muy ikid na kaituk muy, a magbalin hapa
sangaw ta kuman na afuy petta kanan na ya
bilsag muy. Maski am tanagay na ya pagad-
detan na arawin yan a masikan kam para
maguknud, ammi intu la uknudan muy ya
liwat muy ikid na pakapa-gang muy.
4-6 Itan muy ya kaba-nang muy awa yen
hala ya lugar na nesirak muy ta nag-
tarabaku kiden tekamuy, te dinarogas muy
kid. A kuman kam na pagtolay na ari, te itta
haman ya ngamin tekamuy nga pakolan-
gan muy ikid na pagayayatan muy. A addu
hapa ya nedarum muy ikid na pinapasi
muy ta awan kiden ta liwat, maski aweda
nakitapil tekamuy. Ammi Namaratu ewan
hala ya nakadangag ta panalasigak da, a
intu hala sangaw ya mangibalat, te kuman
kanan na bahuy nga pake mataba, ammi
awemuy amu ta pinagtaba muy ya bari
muy ta pakaparti muy.

Ya Pagattam Na Mangurug

7 Ammi ikamuy, kahkahulun, nga mazi-
gatan a awemuy hama ibalat ya liwat na
mangpazigat kiden tekamuy, te indagan
muy la ya pagtoli na Dafu tamewan, te
intu sangaw ya mangibalat. Intu mina
pagnonotan muy ya pagattam na magtalun
kiden, te attaman da la ya magindag ta araw
na paggapas da, ammi dana indagan da
ya imunnan na udan ikid na mapozan na
udan.
8 A kumanen mina hapa tekamuy, te at-
tamam muy la ya magindag ta Dafu tame-
wan, a pake itunglak muy ya pangurug muy
tentu, te tanagay na ya pagtoli na.
9 A awemuy hapa magkamulmulmug
gafu ta pagzigātān muy, kahkahulun ku,
petta awemuy sangaw mapaliwatan, te
tanagay na ya iange na magimbestigar teki-
tam.
10 Intu mina nonotan muy, kahkahu-
lun, ya aglavun kiden na Namaratu nga
nangiuhohug ta ibar na en ta idi, te masikan
kid nagattam ta nangpazigat kiden tekid. A
mappya ta parigan muy hapa ya kuman na
nepagattam da en,
11 te dana uray tam haman ta pake
nagāsāt ya nagattam kiden ta zigat. A dana
amu muy ya pagattam na laklakayen Hob ta
palungu araw, te pake nazigatan hapa gafu
ta pangikatalak na ta Namaratu. Ammi
maski netuluk na Namaratu ta nazigatan
a amu tam ta mappya ya uray na tentu,
te kabalinan na zigat na en a pake pinasi-
napan na Namaratu, te pake maidduk ya
Namaratu a malogon hapa mangikallak.

Ya Gagangay Mina Na Magkari

12 A ya pake mesasita, kahkahulun ku, a
awemuy mina magpagasingan, te am itta
ya ikari muy a awemuy mina ikabkabat
ya Namaratu, a awemuy mina ikabkabat
ya kuman na ikabkabat na kadwan kiden
tolay, te "**On,**" kummuy la am onan muy,
a "**Awek la O,**" kummuy am aweyan muy,
petta awan sangaw ta pangpaliwatan na
Namaratu tekamuy.

Ya Kappyanan Na Pakimallak Tam

13 A kumanen hapa am itta ya mazigatan
tekamuy a mappya ta makimallak ta Nama-
ratu ewan. A am itta ya matalak a magkan-
syon mina magdayaw tentu.
14 A am itta ya magtakit a paayagan na
mina ya kalalaklakayan kiden ta iglesya,
petta luggudan da mina ta denu kapye da
sangaw pakimallak ta Dafu tamewan.
15 Te am pake itug da hapa ya pangikata-
lak da ta pakimallak da a yen sangaw ya
pagmappya na magtakiten, te pagmappyan
ni Afu Hesus, yaga pakoman na hapa san-
gaw ta liwat na kiden am angarigan ta yen
ya nepagtakit na.
16 Mappya mantu ta tagtakday tekamuy
ya mangibosag ta liwat muy kiden ta kahu-
lun muy kidina, a pakimallak muy hapa
ya tagtakday tekamuy, petta magmappya
kam, te ya pakimallak na mappya na tolay
a seppakapangwa hapa.
17 Intu mina nonotan muy ya laklakayen
mina Eliyas ta palungu araw, te kagitta tam
tolay hapa, ammi tinalekkurug na nakimal-
lak ta awena mina magudan, a awena kad

nagudan abat ta tallu darun a annam na
hulan.
18 A sangaw tentu ha nakimallak a nagu-
dan ha ta masikan a limattog ha ya nagtuhu
kiden, a nagmayan kid.

Ya Mangpadatang Ta Metawag

19 A takday para la ya mabidak tekamuy,
kahkahulun ku. Am angarigan ta itta ya
takday netawag ta kinurug tam a mappya
sina ta itta ya ange mangpadatang tentu,
20 te nonotan muy yan; am nedatang
nan ya netawagen a mekerutan hapa ya
kahalwa na en gafu ta pakapakoma na ta
kaddu na liwat na kiden.
A yen la ya addet na.

Ya Napolu En Surat Ni Pedru

Ya Gafu Na Suratin Yan

Am nabasam ya Mappya en Damag ni Hesus Kristu nga nesurat ni Matyu, ikid ni Markus, a Lukas, anna Hwan, a dana amum am inya i Pedru, te intu ya takday na popolu kiden ituldu ni Hesus ta katolay na en para la addet ta pasi na en. I Pedru hapa ya nangilemad te Hesus ta nepanggafut na suddalu kiden tentu, ammi sangaw nagbabawi a nagtangit. A ta nepakipaita ni Hesus ta ituldu na kiden ta nekatolay na en, a yen hapa ya nepangibar na te Pedru ta parigan na hapa sangaw ya kuman na pasi hala ni Hesus am madatang na ya kala-laay na (Itam ya **Hwan 21**).

Am basam hapa ya **Tarabaku na Turin Kiden** nga nesurat ni Lukas ta kapitulo 1 addet ta 15, a yen hapa ya pakabasam ta tarabaku ni Pedru ta kabalinan na netattullu ni Hesus ta langit. I Pedru ya takday na pastor ta ili na Herusalem, a masikan hapa mangipadangag ta uhohug na Namaratu, a namidwa hapa nabalud gafu ta pangipadangag na.

A yen ta nesurat ni Pedru ya suratin yan, te paturadan na ya kadwan kiden mangurug nga mazigatan gafu ta pangurug da.

1-2 Tekamuy nga mangurug te Hesus Kristu, nga nesaned ta lugar kiden na Pontu, ikid na Galasya, ikid na Kapadosya, ikid na Asya, a Bitinya.

Ampade padakalan na Namaratu ewan ya allak na tekamuy, petta itta la itta ya ngamin mappya tekamuy.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Pedru, nga turin ni Hesus Kristu.

A nesansaned kam ta pagyanan muy kidina, te kuman na awemuy haman lugar, ammi maski te ikamuy ya pinili na Namaratu ewan ta awemuyen para la pakeanak, te dana negakkad na ta kwa na kam. A yen ta negungay na kam hapa na Kahalwa na en, petta mangurug kam te Hesus, pettam kumanen a mabaggawan kam ta liwat muy kiden gafu ta daga na en ta nepasi na en.

Ya Neparan Na Namaratu Ta Anak Na Kiden

3 Dayawan ku la ya Namaratu ewan nga Dama na Dafu tamewan Hesus, te gafu ta dakal ya allak na tekitam a nauli kitam neanak. A yen ta itta ya ikatalak tam ta magnayun kitam gafu ta natolay hapa i Hesus ta pasi na en.

4 A gafu ta ānāk kitanan na Namaratu ewan a atadan na kitam hapa sangaw ta lugar na kwa tam nga awan maperdi ikid na awan mawakay, te neappiya na la bit ta lugar na ewan.

5 A mappya hapa te pataronān na kitam ta pakapangwa na en gafu ta pangurug tam tentu, pettam awetam sangaw megungay tentu addet ta pagaddetan na arawin yan, te yen sangaw ya pangipaita na ta kustu en na pangikerutan na tekitam nga dana neparan na tekitam.

6 A yen mina ya nonotan muy ikid na ikatalak muy, te am uray na Namaratu ta dana mazigatan kam la bit ta kompormi na pagzigātān a attaman muy la,

7 petta mepasikkal hapa ya mekustu ta pangurug muy ta kuman na pake balituk. Te maski ya gagangayen na balituk a dana lutun da ta afuy petta maazi ya nekihu en nga duping. A am kunna ten ya pangpasikkal da ta pake balituken a kumanen hapa ta pangurug muy, te pake ad-addu ya iatad na pangurug muy ammi ta balituk, te maperdi hala sangaw ya balituken, ammi am mepasikkal ta kakurugan ya pangurug muy a yen sangaw ya mangatad ta pakedayawan muy ikid na kalalaki muy ta arawen nga datang ni Hesus tekitam.

8 A maski am awemuy para la naita i Hesusen addet ta ayanin a iddukan muy hala, te intu ya kurugan muy. A pake dakal hapa ya talak muy tentu nga nagafu ta Namaratu nga awemuy mebosag.

9 A gafu ta pangurug muy tentu a melillik ya kahalwa muy ta mekaduwa en pasi.

10-11 A ya aglavun kiden na Namaratu ta palungu na araw a dana binida da ya allak na Namaratu nga ipaita na tekitam, te itta tekid ya Kahalwa na en nga nangpalavun ta pangikerutan na tekitam. Ammi maski kunna ten a pake pakanonnonotan da ya linavun da en, te nekabalin da nanglavun ta pasi na Mangikerutanen ikid na pangpatanang na Namaratu tentu a pake ikayat da para dangagan am kanu na araw ikid na had kunna.

12 Ammi nepakkamu na Namaratu tekid ta aweda la bit maita ya linavun da en, te magdulot kan sangaw ta mabayag para na araw.

A ikitam mantu nga simsima da kiden ya nagdulotan na ta ayanin. Te ya napolu kiden nangipadangag ta uhohug na Namaratu tekamuy a napasinapān kid ta Kahalwa na Namaratu nga nagafu ta langit, a intu nepadangag da tekamuy ya ketta na mangikerutanen nga linavun na aglavun kiden ta palungu na araw. Pake dakal mantu ya allak na Namaratu tekitam, te maski ya anghel kiden a ikayat da hapa dangagan am anu ya itta ta nonot na Namaratu gafu ta pangikallak na en tekitam tolay.

Ya Patarabaku Na Namaratu Tekitam

13 A mappya mantu ta iparan muy ya
nonot muy, petta awemuy megitta ta
mellawen. A pake ikatalak muy la ya kallak
na Namaratu nga ipaita na sangaw ta ange
ni Hesus tekitam.
14 A malologon kam mina ta Namaratu
ta kuman na ānāk, petta awemuy tolin ya
kuman na kinaragatan muy ta idi ta awe-
muyen para la pakkamu ta kustu.
15 Ya gagangay na Namaratu ewan nga
nangalap tekamuy a meduma, te awan ta
karagatan na ta dulay, at kumanen mina
hapa tekamuy.
16 te ya nepesurat na en ta idi a
"**Mappya ta meduma kam, te meduma
yak,**" kunna.
17 A gafu ta "**Amang,**" kummuy ta Na-
maratu ewan a mappya mantu ta italaw
muy ta katolay muyin para la ta lutakin, te
am uknudan na kitam sangaw ta atubang
na ewan a awan sangaw ta idaduma na
tekitam, te atadan na sangaw ya tagtakday
tekitam ta kuman na tinarabaku tam.
18-19 Te dana amu muy, kahkahulun, ta
yen ya nepangsaka ni Hesus tekitam petta
maubadan kitam mina ta dana en gagan-
gay tam nga dulay nga pinarigan tam ta
dadagkal tam kiden. A bakkan ta intu
nepangpaga na tekitam ya kuman na pirak
ikid na balituk nga kanayun maglaka, am
awa daga na en hapa la nga awan manguli.
Te intu hala ya Kalneru na Namaratu nga
negitta ta kaispotan na kalneru nga awan
pulus ta zinnay na nga neatang na popolu
kiden dadagkal petta mekaru ya liwat da
kiden.
20 Ammi maski ta idi ta awena en para
la pakapadday na paglelehutin a dana uray
na Namaratu ta Anak na en sangaw ya
mangsaka tekitam, a yen ta umangen hapa
ta lutakin ta pagaddetan na araw kiden
petta mekerutan kitam hapa.
21 A gafu ta tinolay na Namaratu ya Anak
na en a pinata-nang na ta hebing na ewan,
a itta ya ikatalak tam ta intu hapa sangaw
ya mangtolay tekitam gafu ta pangurug tam
tentu.
22 A gafu ta kinurug muy ya kakuru-
gan, kahkahulun, a nabaggawan na hapa
ya nonot muy, petta mangidduk kam hapa
ta kakurugan na pangidduk. A mappya
mantu ta ikakinan muy ya magkaid-idduk
ta kakurugan na idduk nga nagafu ta nonot
muy,
23 te bakkan kanan haman ta kuman na
gagangay na tolay. Te gafu ta uhohug na
Namaratu ya nemula na ta nonot muy a
nauli kanan neanak, te bakkan haman ta
kuman na gagangayen hukal nga masi, te
magnayun haman, a tolayan na kam.
24 Te ya uhohug na takday aglavun a
"**Kuman na kadat ya tolay kiden,
a kuman na sabong ya kaispot da,
te imawan kid hala sangaw ta kuman na
kadat kiden nga magkatang, ikid
na lappaw kiden nga magkahun-
nak,**
25 **ammi ya uhohug na Namaratu a mag-
nayun la,**" kunna.
A ye-yen na uhohug ya mappya en damag
na Namaratu nga nepadangag da tekamuy.

2

1 A gafu ta nauli kanan neanak a mappya
ta azin muy ya ngamin kadulay muy, te
awan mina ta magladdud, ikid na magim-
mamappya, ikid na pumassil, ikid na ma-
madpadulay.
2-3 Te am mappya ya nepakakakkap muy
ta idduk na Namaratu ewan tekamuy a
mappya ta sigida karagatan muy ya uhohug
na en ta kuman na bagu en neanak nga
kanayun magsusu. Te ya uhohug na en ya
kuman na mappya na gattak nga awan ta
kihu na. A yen sangaw ya mangpadakal
ta pangurug muy petta megitta kam ta
kadakalan na ānāk na Namaratu ewan.

Ya Batu Na Namaratu

4-5 Ya* kuman na keangarigan ni Hesus
a intu hala ya kuman na seangat na batu
nga nesaad na Namaratu ta bali na, te maski
am newarad na tolay kiden a intu hala
ya negitta na Namaratu ta mapili ikid na
kaispotan na batu. A gafu ta nedagga kanan
tentu a magbalin kam hapa ta kuman na
seangat na batu, petta mapadday kam ta
bali na Kahalwa na Namaratu.
6 Te ya uhohug na Namaratu nga nesurat
ta Bibliya na dadagkal tam kiden a
"**Itta sangaw ya isaad ku ta mapili ikid
na kaispotan na batu, petta me-
gitta ta mayor na batu ta bali kin.
A maski am inya sangaw ya mangurug
tentu a mesipat hapa sangaw ta
dayaw na en,**" kunna.
7 A ikamuy mantu nga mangurug te
Hesus a itta hapa ya dayaw muy, ammi ta
awan kiden mangurug a nelogot kid, te ya
nesurat na takday aglavun na Namaratu ta
idi a
"**Ya batu en nga newarad na magbali
kiden, a netoli hala na Namaratu,
a nagbalin ta mayor na batu ta bali na
en,
a intu hapa sangaw ya ketumpapan na
awan mangurug,**" kunna.
8 A gafu ta soysoyan da ya uhohug na Na-
maratu a nagdulot hapa ya nebar na en, te
netumpap kid ta batu na en.

* **2:4-5** Ya gadwa na bersikulo 5 a netulfu ta bersikulo 9 petta natarus ya bida.

9 Ammi ikitam, kahkahulun, ya tolay kiden na Namaratu nga pinili na, a nesaad na kitam hapa ta padi na kiden nga makipagturay ikid na mangiatang ta pangdayaw tam tentu gafu ta pangurug tam te Afu Hesus, te yen kid na atang ya pake ikatalak na. A pinagbalin na kitam ta tolay na, petta ipadangag tam hapa ya kalalaki na en, te neuhet na kitam ta sugiramen, ikid na nealit na kitam ta dakar na en nga ispot.

10 Ta idi a kuman na awan ta kwenta muy ta Namaratu, a awemuy nesipat ta kallak na, te awemuy nesipat ta tolay na kiden. Ammi ta ayanin a nekallak na kanan, te tolay na kanan.

Ya Gagangay Mina Na Tolay Na Namaratu

11 A gafu ta tolay kitam na Namaratu, kahkahulun, a bakkan mantu ta paglelehutin ya pake lugar tam, te kuman na magpasyar kitam la ta isin. A yen ta itabarang ku tekamuy ta awemuy passilan ya itta ta paglelehutin nga karagatan na bari muy, te yen kid sangaw ya makigubat ta kahalwa muy petta melogot kam ta Namaratu ewan.

12 A mappya ta ipaita muy hapa ya ispot ta atubang na awan kiden mangurug, te maski am angarigan ta padpadulayan da kam gafu ta awemuy megitta tekid a maita da hala ya pagkappyanan na agangwa muy. A am kanu sangaw ya panghukāl na Namaratu ta nonot da a mabalin ta magbabawi kid, petta mangurug kid hapa tentu.

13 A gafu ta mangurug kanan te Afu Hesus a mappya hapa ta timuluk kam la ta ngamin kiden magturay nga nepesaad na tekamuy, aglalo ta kadakalan na magturay,

14 ammi kumanen hapa ta turin na kiden, te yen kid ya daddoban na nga ange mangpa-gang ta makaliwat, a intu dayawan da ya matunung.

15 A uray mantu na Namaratu ta mappya ya tarabakun tam, petta awan ta kuttagu mabida na tinarabitab kiden nga manglibak tekitam.

16 Te maski inubadan na kam ni Hesus ta lintig kiden ni Moses, a bakkan mina ta yen ya pambar muy petta mangwa kam ta dulay, te daddoban kam haman na Namaratu ewan.

17 A mappya mantu ta ipaita muy ya amat muy ta atubang na ngamin tolay, iddukan muy ya kabagis muy kiden mangurug, italaw muy ya Namaratu, a dayawan muy hapa ya kadakalanen magturay ta lugar muy.

Ya Gagangay Mina Na Magtagabu

18 A ikamuy hapa magtagabu ta tolay a malogon kam la ta dafu muy kidina, a masippat kam la tekid. Ammi bakkan la ta maallak kiden ikid na maidduk kiden tekamuy, te maski ya maporay kiden hapa.

19 Te maski am awan ta liwat muy tekid, am attaman muy ya pangpazigat da tekamuy gafu ta pangurug muy ta Namaratu a madayawan kam hapa.

20 Ammi am itta ya liwat muy tekid a itta hud ya pakedayawan muy gafu ta attaman muy ya pagpaluk da tekamuy? Ammi am angarigan ta mazigatan kam gafu ta mappya a attaman muy hapa, a pake dakal hapa ya talak na Namaratu tekamuy.

21 Te yen haman ya nepangalap na Namaratu tekitam petta tarabakun tam mina ya mappya maski am pagzigātān tam, te nazigatan hapa i Hesusen gafu tekitam.

A yen mina ya pangnonotān tam, petta parigan tam hapa,

22 te awan haman ta iningwa na ta dulay, ikid na awan ta inuhohug na ta awan kustu.

23 A maski inamamat da a awena tinabbag. A tekid para la nangpazigat tentu a awena nanatalaw awa Namaratu la ya nekatalak na, te intu sangaw ya mangpagang tekid ta kuman na mekustu en tekid.

24 A ta nepagpaappa da tentu ta kayu en a nesagapil na kitam gafu ta liwat tam kiden, petta awetanan sangaw magliwat, am awa mangwa kitam hud la ta mappya gafu ta pakesipat tam tentu, te ya bigad na kiden ya namagmappya tekitam.

25 Ta idi a kuman kam na kalneru kiden nga netawag ta dafu da, ammi ta ayanin a nagtoli kanan ta dafu muyen nga mangtaron ta kahalwa muy.

3

Ya Metabarang Ta Seatawa

1-2 A ikamuy hapa babay nga seatawa a timuluk kam hapa ta āttawa muy, te maski am aweda para la mangurug ta uhohug na Namaratu a mabalin ta mauli ya nonot da gafu ta kappya na tarabaku muy ikid na talaw muy ta Namaratu, maski awan ta mauhohug muy tekid.

3 A bakkan mina ta kaispot na huk muy ikid na barawasi muy ya pake pakolangan muy, te bakkan ta yen ya kakurugan na ispot.

4 Mapmappya hud la ta nonotan muy ya masippat ikid na magintak ta nonot muy, te ye-yen na ispot ya awan magdan, ikid na dayawan na Namaratu ewan.

5 Kumanen ya kaispot na popolu kiden babay nga nangikatalak ta Namaratu ta idi, te timuluk kid hapa ta āttawa da.

6 Ta kuman ni mina Sara en a timuluk hala ta atawa na en Abraham, te nekwenta na ta dafu na. A am mappya hapa ya tarabakun muy gafu ta awan ta burungan

muy ta dulay a negitta kam hapa te mina
Sara en.
7 A ikamuy hapa lālāki a nonotan muy ta
pake makāfuy ya bari na āttawa muy ammi
ta bari muy, a iddukan muy kid mantu, te
mesipat kid hapa tekamuy ta magnayun na
angat nga neatad na Namaratu tekamuy.
A iddukan muy kid mina petta awan ta
mangsalin ta pakimallak muy.

Ya Metabarang Ta Mazigatan

8 A ya mabidak hapa tekamuy ngamin a
pagdadaggan muy ya nonot muy, ikid na
magkaid-idduk kam ta kuman na magk-
abagis, a makipagrikna kam ta kahulun
muy kidina, ikid na magkapaspasensa kam.
9 A awemuy la ibalat ya dulayen, te
atadan muy hud la ta mappya, te yen ya
gafu na nepangalap na Namaratu tekamuy
petta maatadan kam hapa ta mappya.
10 Te ya uhohug na Namaratu ta lebru na
en a
"**Ya mayat matolay ikid na makagamid
ta mappya a mappya ta awena
maguhohug ta dulay ikid na
awena magladdud,**
11 **am awa pagtalekudan na mina ya
ngamin dulay, petta mangwa ta
mappya.**
**A pake apagan na mina ya pakikappya
na ta sakā tolay na kiden, petta
yen la ya nonotan na,**
12 **te kumanen hapa ya taronan na Na-
maratu, a dangagan na hapa ya
pakimallak na.**
**Ammi ta mangwa en ta dulay a pagpo-
rayā**n **na hapa,**" kunna.
13 A am malogon kam mantu nga mangwa
ta mappya a itta hud sangaw mangigakkad
tekamuy?
14 Ammi maski am angarigan ta mazi-
gatan kam gafu ta mappya ya tarabakun
muy a matalak kam mina, te pasinapān na
kam na Namaratu ewan. A awemuy mantu
italaw ya makitapil tekamuy, ikid na awe-
muy burungan ya kwan da tekamuy,
15 te mapmappya ta dana itug muy ikid na
bikulan muy ya talaw muy ta dafu muye-
wan Hesus. A dana nakaparan kanan mina
talo am itta sangaw ya mangibar ta gafu ta
pangurug muy tentu, petta itta ya tabbag
muy.
16 Ammi itan muy ta awemuy pasinapān
ya dulay ta nonot muy, te malapat mina ya
tabbag muy.
A isipat muy hapa ya alinnak na nonot,
petta maski am padpadulayan da kam a
awemuy la pasinapān ta nonot muy, te mas
bali mamatan kid am maita da ya kap-
pyanan na pangurug muy te Hesus.
17 A am uray na Namaratu ta mazigatan
kam gafu ta mappya ya tarabakun muy a
matalak kam la, te mapmappya haman yen
ammi ta mazigatanen gafu ta tarabaku na
en nga dulay.
18 Te intu mina pagnonotan muy i Hes-
usen tentu en nasi nga nangikaru ta liwat
tam kiden. Ya awanen ta liwat ya nazigatan,
te netali tekitam nagkillu, petta padatangan
na kitam ta Namaratu ewan.
Nasi ya bari na en, ammi natolay hala nga
sekahalwa.
19 A intu ya kahalwa nga sumagapil ta
bari ni mina Nowe ta palungu araw tentu
en nangaskasaba ta sakatolay na kiden nga
nakaliwat.
20 Kinaskasaba na kid ni Nowe ta pa-
madday na para la ta dakalen lugan nga
kuma-baw nga nebar na Namaratu, petta
itta ya umahatan da mamatama ta ketta na
layusen. A nagattam hapa ya Namaratu nga
mangipa-na ta pagbabawi na tolay kiden.
A gafu ta aweda ikayat a sa nalimat kid ta
layusen, a walwalu la na tolay ig Nowe en
nga natolay ta luganen kuma-baw.
21 A ya pakalasat na walu kiden ta layusen
a yen hapa ya keangarigan na nepagzigut
muy ta danum, te gafu ta pagzigut muyen
a nesipat kam hapa ta pasi ni Hesus ikid
na katolay na en petta mekerutan kam. Te
am nabalin na nagzigut ya nedagga te Afu
Hesus a bakkan ta bari na en ya nabag-
gawan am awa nonot na en gafu ta kari na
en ta Namaratu ewan.
22 A gafu ta natolay hapa i Hesusen a ittan
ta lugar na Namaratu ewan nga makipag-
turay hapa tentu, a timuluk hapa tentu ya
ngamin kiden anghel ikid na magturay nga
seppakapangwa.

4

Ya Kappyanan Na Pagzigātān

1 A gafu ta netuluk ni Hesus ya bari na en
ta pagzigātān a mappya hapa, kahkahulun
ku, ta itug muy ya kuman na nonot na en.
Te ya timuluk ta pagzigātān na bari na ta ku-
man ni Hesusen a awenan sangaw nonotan
ya dulay,
2 petta maski am mabayag para la ya
katolay muy a awemuy la tarabakun ya
kuman na ikayat na bari muy ta idi, te intu
la tarabakun muy ya ikayat na Namaratu
ewan.
3 Pake nabayag kam garay ta idi nga na-
madday ta dulay ta kuman na awan kiden
mangurug, te intu la tinarabaku muy ya
magalikkad ta awan ta kapkappyan, ikid na
magatattug, ikid na kanayun magilellaw,
ikid na magdugal, ikid na mefulot ta pa-
gayayatan, ikid na makipagdayaw ta kom-
pormi na sinang dyos nga bakkan ta Nama-
ratu.

4 Ammi gafu ta newasa muy ya kumanen
a pagpaka-lat na kanan na kahulun muy
kiden ta idi gafu ta awemuy na makihulun
tekid nga ange magtabur ta katapangan na
bari da, a padpadulayan da kanan hapa.
5 Ammi maayagan kid hala sangaw ta
atubang na Namaratu ewan, te pagpagan
na kid ta liwat da, te dana negakkad na
ta imbestigaran na ya ngamin tolay, kom-
pormi am matolay kid para la ono am dana
nasi kid.
6 A yen ya gafu na ta nepadangag ya
pangikerutan na Namaratu ta nagpasi ki-
den ta katolay da en para la, petta maski am
masi kid ta kuman na gagangay na tolay, a
mabalin ta matolay kid hala nga megitta ta
Namaratu ewan.
7 A ta ayanin a tanagay na ya pagaddetan
na arawin yan, a mappya mantu ta appiyan
muy ya nonot muy, a gamman muy ya bari
muy, petta makimallak kam.
8 A pake ipasikkal muy hapa ya pagkaid-
idduk muy, te ya pangidduk tam ta ikattolay
tam ya mangfurid ta liwat da tekitam maski
am addu.
9 A matalak kam la mina nga magkapad-
padulot ta bali muy,
10 te maski am anu ya neatad na Nama-
ratu ta tagtakday tekitam nga makauffun
hapa ta kabagis tam kiden a mappya ta yen
hapa ya iuffun tam tekid, petta mappya
kitam na magtaron ta magdaduma na peuf-
fun na Namaratu tekitam.
11 Am itta ya malalaki mangaskasaba a
mappya ta uhohugan na ya megitta ta uho-
hug na Namaratu. A am itta ya mangu-
ffun ta kadwan a mappya ta ikatalak na ya
pangpasikan na Namaratu tentu, pettam
kumanen a Namaratu hapa sangaw ya ma-
dayawan gafu ta ngamin tarabakun muy ta
pangurug muy te Hesus Kristu. Te gagangay
ta intu ya madayawan ikid na magturay
addet ta addet. Onay!
12 A awemuy hapa sangaw pagpaka-latan
ya ketta na madammat na pagzigātān muy,
te gagangay ta itta ya mangankanna ta pan-
gurug tam.
13 Mapmappya hud la ta matalak kam la,
māsi mekabat kam hapa ta kuman na zigat
ni Afu Hesus, petta mefulot hapa sangaw
ya talak muy ta pagtoli na tekitam, te yen
sangaw ya pakepaita na ngamin kalalaki na
ikid na pakapangwa na ta ngamin tolay.
14 A am padpadulayan na kam na awan
kiden mangurug gafu ta pangurug muy te
Hesus a matalak kam mina, te yen ya pakai-
tan ta pasinapān na kam na Kahalwa na
Namaratu nga seppakapangwa.
15 Ammi awan mina tekamuy ta mama-
pasi ikid na magtakaw ikid na kompormi
na mamadday ta dulay, petta bakkan ta yen
kid ya gafu na pangikatupag da tekamuy.
16 Ammi am pagzigātan da kam gafu ta
pangurug muy te Hesus a awemuy ikamat,
te mas bali ibosag muy tekid ya pangdayaw
muy ta Namaratu gafu ta mesipat kam ta
ngagan ni Hesus.
17 Te nonotan muy, kahkahulun, ta
namegafun ya araw na pangankanna na
Namaratu ta itta kiden ta bali na, a am igafu
na apolu ya tolay na kiden a anu sangaw ya
pagbalinan na awan kiden mangurug ta
uhohug na.
18 Ta kuman na takday uhohug ta lebru na
Namaratu a

"**Gafu ta mazigat mekerutan ya mappya kiden na tolay a pake kakallak sangaw ya dulay kiden tolay nga awan mangnonot ta Namaratu,**" kunna.

19 A am uray mantu na Namaratu ta
mazigatan ya kadwan kiden tekamuy ta
ayanin a mappya ta idulot da la ya map-
pya na tarabaku, a ipataron da ya kahalwa
da ta Namaratu ewan, te awena ilogot ya
mangikatalak tentu.

5

Ya Metabarang Ta Manaron

1 A ikamuy hapa nga kalalaklakayan ta
iglesya a itta hapa ya ibar ku tekamuy,
te kagitta dak hapa laklakay, a iyak hapa
ya takday nakaita ta pangpapasi da te Afu
Hesus, a kahulun dak hapa sangaw nga
mesipat ta kalalaki na en am magtoli teki-
tam.
2 A ya ibar ku tekamuy, a taronan muy ya
mangurug kiden ta agyan muy, te kwa na
kid na Namaratu ewan. A awemuy mina
makulbit magtaron, malagpat kam mina
gafu ta Namaratu ya manguffun tekamuy.

A awan mina ta magtaron gafu ta kara-
gatan na ya tandan, te malagpat la mina
magtaron gafu ta talak na.
3 A awemuy hapa igitta ya taronan muy
kidina ta kuman na daddoban muy kid, te
mapmappya hud la ta maski am anu ya
ituldum tekid a mapolu kam hapa, petta
parigan da kam.
4 A am magtoli sangaw ya kadakalan na
manaron tekitam a atadan na kam hapa
sangaw ta sagolyat muy nga ispot nga awan
magdan.
5 A ikamuy hapa nga medyo aassang a
kurugan muy ya ibar na laklakay kidina, te
taronan da kam hapa. A sa maggagitta kam
hapa nga mangipaita ta alinnak na nonot
ta gintata-dayan tekamuy, te ya uhohug ta
Bibliya a

"**Uffunan na Namaratu ya umalinnak, ammi ikatupag na ya mag-parayag,**" kunna.

6 A am angarigan mantu ta kuman na
madammat ya kamat na Namaratu teka-
muy a umalinnak kam la, te itta la sangaw
ya pangpata-nang na tekamuy.
7 A maski am anu ya kapopoyungan muy
a ibar muy la ngamin tentu te intu ya
makkamu tekamuy.
8 A mappya hapa ta imugudan muy, talo
am dukmaran na kam sangaw ni Satanas,
te intu hapa ya katapil tam nga makakalka-
lasig ta kuman na maguyung na atu, te
apagan na ya dukmaran na.
9 Mappya mantu ta pake itug muy ya pan-
gurug muy te Hesus, petta masikan kam
nga mang-atubang te Satanas. A awemuy
pahig ta ikamuy la ya pagzigātan na, te
maski ya kagitta muy kiden mangurug ta
ngamin paglelehutin a mazigatan kid hapa
ta kuman na pagzigātān muy.
10 Ammi am attaman muy la ya zigat muy
abat ta sang maba-bayag a paglampawan
na kam na Namaratu ewan. Intu hala ya
Dyos muy nga mangatad ta ngamin kap-
pyanan. A yen ta inalap na kam petta
mesipat kam hapa ta kalalaki na en nga
magnayun gafu ta itta kam te Afu Hesus. A
patuyagan na hapa ya pangurug muy, petta
masikan kam mang-atubang ta ngamin ki-
den mangsalin tekamuy,
11 Mappya te magnayun la tentu ya
ngamin kalalaki.

Ya Mapozan Na Uhohug Na

12 A nesurat kun ya apisi in surat teka-
muy, te ye-yan ya itabarang ku ikid na
ipasikkal ku tekamuy, petta amu muy ya
panguffun na Namaratu nga kakurugan. A
mappya ta pake itug muy ta nonot muy,
petta ikatalak muy.
I Silas hapa ya mangitulud ta surat kin
tekamuy, te intu hala ya kabagis ku nga
awan mangilogot.
13 A ya mangurug kidin ta isin na ili nga
megitta ta dan na ili na Babilon, a makiku-
musta kid hapa takamuy, te kahulun muy
kid hapa nga pinili na Namaratu. A makiku-
musta hapa ya anak kin Markus.
14 A am kada maggagimung kam a
magkaalimano kam ta talak muy. Nama-
ratu ya makkamu tekamuy ngamin nga
nedagga te Hesus Kristu. Yen la ya addet
na mabidak tekamuy.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Pedru

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya mekaduwa in surat ni Pedru a nesurat na ta mangurug kiden ta lugar na Asya en Assang, te nadamag na ta tabtabangan na kid na mangituldu kiden ta awan kustu. A yen ta nagsurat tekid, petta amu da ya kustu ikid na awan kustu, petta awena mina maperdi na pangurug da. Pake nepasikkal na tekid ta itta sangaw ya mangidadula ta pangurug da, te yaga idadula da hapa sangaw ya pagtoli ni Afu Hesus. A yen kān ta magpalan kid mina, petta aweda maayayyaw nga mangurug ta takwan.

1-2 Tekamuy ngamin nga mangurug te Hesus Kristu,

Ampade dumakal ya kallak na Namaratu tekamuy, petta itta la itta ya ngamin mappya tekamuy gafu ta pakkamu muy tentu ikid ni Afu Hesus. A gafu ta matunung ya Dyos tamewan ikid ni Hesus nga mangikerutan tekitam a pinasinapan na kam ta kagitta na pangurug mi.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Simon Pedru, nga daddoban ni Hesus Kristu, ikid na takday turin na nga mangipadangag ta uhohug na en.

Ya Panguffun Na Pakapangwa Na Namaratu

3 A gafu ta pakkamu tam ta Namaratu ewan a pinasinapan na kitam ta pakapangwa na en petta maatadan kitam to ngamin masapul tam nga mangpasikan tekitam, petta tarabakun tam ya megitta tentu, te yen ya nepangalap ni Hesus tekitam petta mesipat kitam hapa ta ngamin kalalaki na.

4 A gafu ta pangalap na en tekitam a itta hapa ya nekari na nga pake dakal ikid na mappya, a am yen kid ya kurugan muy a mesipat kam hapa ta kuman na nonot na Namaratu ewan, petta malillikan muy ya dulayen nga karagatan na awan kiden mangurug.

5 A yen ta idagga muy mina ya mappya na tarabaku ta pangurug muy.

A am ikakinan muy ya mappya na tarabaku a nonotan muy hapa am anu ya mekustu.

6 A am manonot muy ya mekustu a gamman muy muy hapa ya bari muy.

A am magamma muy ya bari muy a maattaman muy hapa ya mazigat.

A am maattaman muy ya mazigat a idulot muy hapa ya megitta ta Namaratu ewan.

7 A am idulot muy ya megitta ta Namaratu a iddukan muy hapa ya kabagis muy kiden nga mangurug.

A am itta ya pangidduk muy ta kabagis muy kiden a daggan muy para ta kuman na pangidduk na Namaratu petta awan ta idaduma muy.

8 Am yen kid na kappyanan ya itug muy ta nonot muy ikid na kanayun idulot muy ta mappya a yen ya mangipasikkal ta awemuy makupat ta pakkamu muy ta Dafu tamewan Hesus Kristu.

9 Ammi am mangurug kān ya tolay ta awena ipaita ye-yen kid na kappyanan a negitta hapa ta kuman na daram, te kuman na intu la maita na ya pake abikan tentu, a naliwatan nan ya gafu na nekabaggaw na ta liwat na kiden.

10 A yen ya gafu na, kahkahulun, ta pake ikakinan muy mina ye-yen kid na tarabaku, petta awemuy sangaw melogot, te yen kid ya mangipasikkal ta nepangpili ikid na nepangalap na Namaratu tekamuy.

11 Te am idulot muy la ya kumanin a pagdulotan na kam hapa sangaw sedayaw ta magnayun na iturayan na Dafu tamewan Hesus nga mangikerutan tekitam.

12-13 A maski am dana amu muy ya kuman na nabidakin tekamuy ikid na netug muy ya kakurugan nga netuldu tekamuy a mappya hala ta kanayun itotolik ibida tekamuy ta katolay kin para la,

14 te amuk ta tanagayak na nga imunnan tekamuy ta kuman na nebar ni Afu Hesus teyak ta idi.

15 A yen ta nesurat ku yan, a isirak kun hapa tekamuy, pettam kumanen am awanak sangaw a itta hala ya pangnonotan muy ta nabidak tekamuy.

Ya Mangipasikkal Ta Pagtoli Ni Hesus

16 A ya kuman na nepadangag mi en tekamuy ta idi a magtoli hala sangaw sin i Afu Hesus nga seppakapangwa ta kuman na gagangay na ari. Ammi bakkan ta intu binida mi tekamuy ya kampon la na bida nga pinaratu na masistema na tolay, te ikami hapa la ya pake nakaita ta dakar na kalalaki na en tentu en pa nanguli ta utun na bagetayen.

17-18 Te naghahulun kami ta bagetayen, a pinagdakar na Namaratu ya bari na en ta kuman na bilag, a dinayawan na hapa, te nadangag mi ya ngahal na Namaratu ewan nga nagafu ta langit;

"**Ye-yan ya Anak ku nga matakit ta nonot ku, te pake matalakanak tentu,**" kunna tekami.

19 A itta hapa ya pake mangipasikkal para ta pagtoli na sangaw tekitam, te ya lavun na aglavun kiden na Namaratu nga nesurat da

ta palungu na araw a yen kid ya nangiunnan ta itta sangaw ya malalaki na ari nga magafu ta Namaratu ewan. A ya uhohug da en mantu ya kuman na hilag muy nga magpadakar ta sugiram, petta yen ya pake kurugan muy addet ta magkarawan. Te am ittan sangaw ya araw na ange na a intu hapa la ya mangpadakar ta nonot muy.

20 A mappya hapa ta dana nonotan muy ya nagafun na linavun na aglavun kiden ta idi, te bakkan haman ta nonot da hapa la ya nagafun na linavun da,

21 te aweda haman naguray nanglavun, am awa pinaglavun na kid na Kahalwa na Namaratu, petta intu neuhohug da ya nepeuhohug na Namaratu tekid.

2

Ya Mangituldu Kiden Ta Tulad

1 Ammi maski kunna ten itta hapa ya sinang aglavun ta idi nga naglavun ta tulad. A kumanen hapa ta ayanin, te maguray hapa sangaw ya kadwan kiden tekamuy nga mangituldu ta tulad, te isaned da hapa sangaw ya takwan na bida ta tolay kidina, a yen sangaw ya mangperdi ta pangurug da, te yaga ilemad da sangaw ya Dafu tamewan Hesus ta intu ya nangsaka tekid, a yen ta alistu sangaw ya pangpa-gang na tekid.

2 Ammi intu dulay te addu hapa sangaw ya dumagdag tekid, a paruban da ya ngamin magdaduma na dulay. A medadula hapa sangaw ya pangurug tam gafu ta kahulun tam kiden nga dumagdag tekid.

3 A gafu ta mainggum hapa ya sinang mangituldu kiden a paruban da kam sangaw nga ayayyawan ta tulad na bida, petta magamid da ya iuffun muy tekid.

Ammi pahig da ta awena magdulot na pangpa-gang na Namaratu tekid, te masidug kan na. Ammi kuga makilavun kid, te aweda manonot ya iningwa na Namaratu ta araw ni mina Nowe en.

4 Te awena haman tinaliban ya anghel kiden nagliwat, awa pinatugut na kid ta agyan da en, a nefukuk na kid ta lugar na pake masugiram addet ta araw na pake pangpa-gang na tekid.

5 A kumanen hapa ta napopolu kiden tolay nga awan nagtalaw ta Namaratu ta araw ni mina Nowe en, te awena kid nekallak, awa pinaglayus na ya ngamin paglelehut da, a sa nagkalimat kid fwera la teg mina Nowe en nga nangipadangag ta katunungan, ikid na pitu kiden kahulun na.

6 Kumanen hapa ta tolay kiden ta ili na Sodom ikid na Gomora ta araw ni mina Abraham, te tinungradan na Namaratu ya ngamin ili da, a sa naapang kid, pettam kumanen a ikid kān sangaw ya pagnonotan na tolay kiden nga awan magtalaw ta Namaratu.

7-8 Ammi dana nelillik na ig Lot nga panganakan ni Abrahamen, te mappya kān na tolay, a sigida matakit kān ya nonot na gafu ta naita na ikid na nadangag na ta kailiyan na kiden, te intu la tarabakun da ya awan ta kapkappyan, te sa magatattug kid ta kagitta da kiden lalaki ikid na kagitta da kiden babay.

9 A yen kid na bida ya mangipasikkal ta pangpa-gang na Namaratu, te amu na ikerutan ya mamat kiden tentu ta pagzigātān da, yaga amu na hapa pagzigātan ya magtarabaku kiden ta dulay addet ta datang na araw na pake pangpa-gang na tekid.

10 A pake mepallat hapa sangaw ya pangpa-gang na ta sinang mangituldu kiden, te mafulotan kid magatattug ta ngamin karagatan na bari da nga dulay.

"Annun mi hud mangurug ta magturay tekami," kunda,

te pake ipaita da para ya parayag da ikid na turad da, te padpadulayan da ya seppakapangwa kiden, petta maita ta awan ta talaw da tekid.

11 Ammi maski am pake naturturay para ya pakapangwa na anghel kiden na Namaratu a aweda haman padpadulayan ya maski alalinnak ammi tekid, am awa gamman da kid la ta uhohug na Namaratu.

12 Ammi takwan ya nonot na sinang mangituldu kiden, te padulayan da ya aweda maawatan. A kuman kid mantu na ayam kiden nga awan makanonot, te intu la tarabakun da ya karagatan na bari da. A awan mantu ta serbi na pakeanak da en am bakkan la ta pasi da, te isipat na kid hala sangaw na Namaratu ta pangpa-gang na ta seppakapangwa kiden,

13 petta maatadan kid hapa ta kuman na tarabaku da en dulay.

A yen kid hapa ya mangpali-bag ta pangdayaw muy, te ikayat da makigimung tekamuy, ammi tagasingatan da para la ya magalikkad ta dulay maski ta araw.

14 A gafu ta aweda para la matappag ta pagliwatan da a intu la itan da ya kadallawān da. A gafu ta malalaki kid hapa manggamid ta ngamin ingguman da a sisteman da para ya makafuy mangurug. Pagangan na kid malat na Namaratu,

15 te nagtalekudan da ya dalan na katunungan, a netawag kid na. Intu parigan da i mina Balam nga anak ni Bosar, te ya iningwa ni Balamen a kinaragatan na ya itandan na mamagliwat tentu,

16 ammi ya kabayu na en nga nagtakayan na a yen ya nangballaw tentu ta pagliwat na en, te naguhohug ta kuman na tolay, a

ginamman na ya dafu na en ta pagguyung
na en.
17 Awan mantu ta pagkappyanan na tolay
kidin yen, te kuman kid na huhun nga awan
ta danum na, a kuman kid na kulam kiden
nga mepayad ammi awan ta udan da. A
kakurugan ta yen kid ya nangiparanan na
Namaratu ta lugar na pake masugiram,
18 te kuga maparayag ya agbibidan da.
A ipasikkal da hapa ya gagangayen du-
lay nga napenaman na tolay kiden, petta
maayayyaw da ya bagu kiden nagbabawi,
petta masi-watan kid ha ta nagtalekudan da
en. Te ya ibar da tekid a

19 "Am kurugan muy ya ituldu mi teka-
muy a malu-fut sangaw ya galut na mag-
turay kiden tekamuy," kunda tekid.

Ammi aweda garay marikna ta galutan
na kid hapa na dulay na nonot, te maski am
anu ya kapenaman na tolay a kegalutan na
hapa.
20 Te am angarigan ta aweyan da ya du-
layen nga napenaman da ta idi gafu ta man-
gurug kid na te Afu Hesus a naubadan kid
na. Ammi am tolin da ha ya nagtalekudan
da en a nasi-watan kid ha, a pake dulay na
ya kegalut da ammi ta aweda en para la
pangurug.
21 Mapmappya mina para ta awan ta amu
da, te gafu ta kinurug da ya uhohug na
Namaratu nga nepadangag tekid, kapye da
ha sangaw nagtalekudan,
22 a nagdulot hala tekid ya kuman na bida
na dadagkal kiden;

"Kinān na atu ya neadwa na en, a ya
bahuyen nazigut a umange ha nagtabur,"
kunda.

3

Ya Pagaddetan Na Arawin Yan

1 Ye-yan, kahkahulun, ya mekaduwa na
surat ku tekamuy, te hukalan ku ya nonot
muy, petta pake nonotan muy ta mappya ya
dana netuldu tekamuy; kumanen hapa ta
napolu en surat ku.
2 Ikayat ku ta awemuy kaliwatan ya
linavun na aglavun kiden na Namaratu ta
idi, ikid na inuhohug ni Afu Hesus nga
nepadangag na turin na kiden tekamuy.
3 Ya pake mapopolu mina nga amu muy
a am tanagay na ya pagaddetan na arawin
yan a itta sangaw ya ange tekamuy nga
mangidadula ta kurugan muy, te yeyan
kid sangaw ya mafulotan magatattug ta
ngamin karagatan na bari da nga dulay.
4 Ya ibar da sangaw a

"Agu ta nekari ni Hesus ya pagtoli na
ta isin, petta ulin na ya paglelehutin?"
kunda sangaw.

"A had agyan na mantu? Te abat ta
nekamulu na lutakin yan awan kad para
la ta nauli ta kasasaad na tolay. A itta
para la ngamin ta kuman na idi ta ketta na
gingginafu tam kiden," kunda sangaw.
5 Ammi pamakukun da la, te aweda ikayat
nonotan ya nakkwa ta lutakin yan ta
palungu araw. Te gafu ta inuhohug na
Namaratu ta idi a ittan ya langit ikid na
lutak, ammi danum ya nagafun na lutakin,
a sangaw danum hapa ya nangtolay ta
ngamin nagtuhu ta lutak.
6 Ammi danum ha ya nangperdi ta lutakin
kontodu tolay kiden gafu ta dakal na layus
ta ngamin paglelehutin.
7 A gafu ta uhohug na Namaratu a nabayag
ya lutakin ikid na langitewan abat ta
ayanin, te ibaybayag na kid addet ta araw
na panguknud na ta awan kiden nagtalaw
tentu, te yen sangaw ya pangpa-gang na
tekid, te tungradan na sangaw ya ngamin
lutakin kontodu langitewan.
8-9 A ta kuman na uray na kadwan a pahig
da ta italantan na Dafu tamewan ya pag-
toli na en nga nekari na, ammi awan, te
ya kuman na mavit tekitam a mabayag ta
Namaratu, a ya kuman na mabayag tekitam
a mavit la tentu. Awena mantu ta italantan
ya ange na, te attaman na la ya kabayag na
gafu tekamuy, te pa-nagan na bit ya awan
para la magbabawi ta pagliwat da, te awena
ikayat ta itta ya maperdi ta maski takday la
tekid.
10 Ammi sangaw ta datang na araw na
pangpa-gang na Dafu tamewan a yen san-
gaw ya pagka-ma na tolay kiden ta kuman
na tulisan ta hiklam, te ka-ma la magsi-
tang ya "**Du du du du du,**" kumin ta pake
masikan, te imawan sangaw ya langitewan,
a sa maapang ya ngamin kiden seppaka-
pangwa nga dulay ta langit kontodu lutakin
ikid na ngamin kiden napadday ta lutak.
11 A gafu ta sa imawan sangaw ya ngamin
paglelehutin a anu mantu ya mappya teki-
tam petta awetam hapa sangaw melogot?
Mappya, kahkahulun, ta sigida idulot tam
ya kuman na megitta ta Namaratu ewan,
12 a ikakinan tam la ya patarabaku na
tekitam ta pangipa-na tam tentu, a yen san-
gaw ya pagalistu na ange tekitam. A maski
am sa maapang sangaw ya lutakin ikid na
langitewan ta afuy,
13 a itta hala ya ikatalak tam ta bagu na
lutak ikid na bagu na langit nga nekari
na tekitam, a yen sangaw ya pagyanan na
ngamin katunungan.
14 A gafu ta aindagan muy ya kuman
na nekari na Namaratu tekitam, map-
pya, kahkahulun, ta pake makikappya kam
tentu, a appiyan muy ya agangwa muy,
petta awan sangaw ta pangihuyan na teka-
muy ta ange na.
15 A ikwenta muy ya pagattam na Na-
maratu ta kuman na iatad na ta awan ki-
den para la mangurug, petta mekerutan kid

mina. Kumanin hapa ya nesurat na kabagis
tamen Pablu tekamuy ta kuman na netuldu
na Namaratu tentu,
16 te yen hapa ya bidan na ta ngamin
kiden surat na. Ammi mazigat maawatan
ya kadwan kiden bida na. A gafu ta aweda
maawatan na aging-aamu kiden na tolay
ikid na magbalabalittag ta nonot, a pagkil-
luyan da ya bida na kiden, a kumanen hapa
ta kadwan kiden surat na Namaratu, ammi
melogot kid hala sangaw te killu ya pangu-
rug da.
17 Mappya, kahkahulun ku, te dana
amu muy na ya dumatang sangaw ta
kumanin kid na tolay, a yen ta palanan
muy kid mina, petta awemuy hapa sangaw
maayayyaw ta tulad da, talo am yen sangaw
ya pakekulzatan muy.
18 Mapmappya hud la ta ikatalak muy ya
kallak ni Afu Hesus nga mangikerutan teki-
tam, a padakalan muy ya amu muy tentu.
Ampade intu ya madaydayawan addet ta
addet. Onay!

Ya Napolu En Surat Ni Hwan

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ya ngagan na nagsurat ta isin a Hwan, a intu hala ya takday ituldu ni Hesus ta pagyan na en para la ta lutakin. A ta paglaklakay ni Hwan a nesurat na ye-yan na surat, petta metuldu ya mangurug kiden ta kakurugan, te addu ya nangisaned ta pagkilluyan, a nangitawag kid. Dumagdag mantu sin ya nesurat ni Hwan.

Ya Uhohugen Nga Nagbalin Ta Tolay

1-4 Nagsuratak tekamuy, anak ku, gafu ta "**Uhohug na Namaratu**" nga nagbalin ta tolay, te nagpeta haman tekami, a naita mi ikid na nadangag mi, a pake binilbig mi ta mappya, yaga nasamgad mi para ya bari na en. Ammi ta awena para la nepagpeta tekami a dana ittan. Maski ta kāwān para la na nekahukal na paglelehutin a dana ittan te Dama na ewan Namaratu. Ammi tentu nagpeta tekami a pinasikkal mi ta mappya am anu ya katolay na, a amu min ta intu hala ya Uhohug na Namaratu nga mangatad ta magnayun na angat.

A yen ta nagsuratak tekamuy petta amu muy hapa ya naita mi ikid na nadangag mi, pettam kumanen a mesipat kam hapa tekami ta pakikahulun mi ta Namaratu ewan ikid na Anak na en Hesus Kristu, te am mesipat kam hapa a pake kustu ya talak mi.

Ya Gagangay Na Namaratu

5 A ya nadangag mi en te Hesus, a yen ya ipadangag ku tekamuy, te ya gagangay kan na Namaratu ewan a pake madakar kan, te awan kan pulus ta pagsugiram na.

6 A am ibar tam ta makikahulun kitam tentu ta magtugtugut kitam para la ta sugiram a nagtulad kitam mantu, te awetam haman tarabakun ya megitta ta inuhohug tam.

7 Ammi am intu angen tam ya dakaren nga dakar na Namaratu ewan a sa makikahulun kitam, a ya daga na anak na en Hesus ya mangbaggaw ta ngamin kadulay tam.

8 Am pahig tam ta awan ta dulay tekitam a kuman na pagladdudān tam mantu ya bari tam, te awetam haman amu ya kakurugan.

9 Ammi am ibosag tam hala ya liwat tam kiden ta Namaratu, a mekatalak hapa nga mangpakoma tekitam, a matunung hapa ta pangpakoma na tekitam, te baggawan na para ya ngamin kadulay tam.

10 Ammi am ilemad tam ta awan ta nagliwatan tam, a ikwenta tam mantu ya Namaratu ta magtulad, te awetam haman kurugan ya uhohug na en tekitam.

2

Ya Panguffun Ni Hesus

1 Yen ta nagsuratak tekamuy, ānāk ku, petta awemuy mina magliwat, ammi am itta tekitam ya magliwat a itta hala i Hesusen nga mangisagapil ta bari na en tekitam ta atubang na Dama na ewan Namaratu, petta pakoman na kitam. A mappya hapa, te awan pulus ta pagkilluyan ni Hesus,

2 a intu ya nangikaru ta liwat tam kiden, kontodu liwat na ngamin kiden tolay ta paglelehutin.

3 A am kurugan tam ya ngamin patarabaku na tekitam a yen ya pakkamu tam ta kofun na kitam na Namaratu.

4 Ammi am itta ya mangibar ta "**Magkofun kami na Namaratu,**" kunna, ta awena kurugan ya patarabaku na Namaratu tentu, a magtulad haman, te intu la uhohugan na ya awan kustu.

5 Ammi am itug tam la ya uhohug na Namaratu a pake netug tanan hapa ya pangidduk na Namaratu tekitam, a yen ya pakkamu tam ta itta kitam tentu.

6 A am itta ya mangibar ta "**Itta yak na ta Namaratu,**" kunna, a mappya mantu ta tarabakun na ya kuman na tinarabaku ni Hesusen.

Ya Bagu Na Bilin

7 Amu muy, kahkahulun, ya bilin ni Hesus nga nesirak na tekitam, te "**Magkaid-idduk kam la ta kuman na pangidduk ku tekamuy,**" kunna. A awan mantu ta takwan na isurat ku tekamuy am bakkan hala ta dana en bilin ni Hesus nga nadangag muy ta gafu na nepangurug muy.

8 Ammi ibar ku ta kuman na bagu ya bilin na en, te kuman na ayanen la ya pakkamu tam ta ikayat na uhohugan na pangidduk na en tekitam, a ayanin la hapa ya pakaparig tam ta kuman na pangidduk na en tekitam, te imawan na ya sugiram na nonot tam a madakaran kitanan ta kakurugan na dakar.

9-11 Ammi am "**Madakar hala ya nonot ku,**" itta ya kumin, ta ikatupag na para la ya sakā tolay na a kurug ta masugiram para la ya nonot na, te dādagdagan na sugiramen, a awena amu ya dadayuman na, te kuman na pinagdaram na sugiram na en. Ammi ya mangidduk ta sakā tolay na a yen ya magyan ta dakar, a awena sangaw metumpap magliwat.

12-14 A ta ayanin a nagsuratak tekamuy
ngamin mangurug, te pinakoman na kam
na Namaratu ta liwat muy kiden gafu te
Hesus, a amu muy ya Namaratu nga ik-
wenta muy ta Dama muy. A nagsuratak
hapa tekamuy nga kalalaklakayan, te amu
muy hapa ya Anak na Namaratu nga dana
itta addet ta pake gafgafu na ngamin. A nag-
suratak hapa tekamuy bābbāgu, te masikan
kam, a inabak muy ya Satanas nga ma-
magliwat mina tekamuy, gafu ta netug muy
ya uhohug na Namaratu ta nonot muy.
15 A ya ibar ku para tekamuy a awemuy
la pakolangan ya gagangayen ta paglele-
hutin yan, ikid na awemuy la pakolangan
ya kuman na pakolangan na tolay kiden
nga mapenam ta paglelehutin, te maski am
inya ya mangpakolang ta isin kid a awena
netug ya pangidduk na Dama na ewan.
16 Te ya pangpakolang na tolay kiden ta
ngamin kiden karagatan da, ikid na pang-
pakolang da ta ngamin kiden maita da, ikid
na pagparayag da ta kalalaki da a bakkan
ta yen kid ya patarabaku na Namaratu, te
nagafu kid hala ta nonot na tolay, a yen
kid ya tarabakun na mapenam kiden ta
paglelehutin yan.
17 Ammi imawan hala sangaw ya paglele-
hutin yan kontodu ngamin kiden pakolan-
gan na tolay kiden. Intu la magnayun ya
mangidulot ta ikayat na Namaratu ewan.

Ya Pumasil Te Hesus

18 Nadamag muy, kahkahulun, ta itta san-
gaw ya masikan na mangikatupag te Hesus
am tanagay na ya pagaddetan na arawin
yan. Ammi maski ta ayanin a addun ya
mangipopolu mangikatupag tentu, a yen ya
pakkamu tam ta tanagay na ya pagaddetan
na arawin yan, te ikayat da ulin ya pangu-
rug muy te Hesus.
19 Ikid paen ya nakikahulun tekitam ta
idi, ammi nakigungay kid na. A yen ta
aweda nagdanang tekitam te aweda negitta
tekitam. Te am kagitta tam kid mina a
nagyan kid mina tekitam, ammi gafu ta
nakigungay kid na a yen ya pakkamu tam
ta awetam kid kahulun.
20 Ammi mappya tekamuy, kahkahulun,
te itta hala ya Kahalwa na Namaratu teka-
muy, a pinasinapan na kam petta amu muy
ya ngamin kakurugan.
21 A bakkan mantu ta yen ya nepagsurat
ku tekamuy gafu ta awemuy amu ya kaku-
rugan, te amu muy haman. Ammi nag-
suratak hala tekamuy, petta idulot muy la
ya amu muy, te amu muy ta awan ta pagkil-
luyan na kinurug tamen, te kakurugan la
ngamin.
22 Inya hud ya mangisaned ta tulad am
bakkan ta awan kiden mangurug ta kadyos
ni Hesusen, te
"Bakkan te Hesusen ya Mangikerutan,"
kunda.
A yen kid mantu ya mangikatupag te Hesus,
te azo aweyan da ya Namaratu ikid na Anak
na en.
23 Ammi ya awan mangurug te Hesus a
adayu hapa ta Dama na ewan Namaratu,
ammi ya mangurugen te Hesus a yen hapa
ya pagyanan na Namaratu.
24 Mappya mantu, kahkahulun, ta pake itug
muy ya nadangag muy ta gafu na nepangu-
rug muy, te am itug muy yen ta nonot muy a
kahulun na kam mantu na Namaratu ewan
ikid na Anak na en Hesus,
25 a atadan na kam sangaw ta magnayun na
angat nga dana nebar na tekitam.
26 Nesurat kun ya kumanin na uhohug
tekamuy gafu ta kadwan kiden nga umange
mangayayyaw tekamuy.
27 Ammi mappya te itta hala ya Kahalwa
na Namaratu nga makisagapil tekamuy, a
maski am awan ta tolay nga mangituldu
tekamuy, te intu hala ya mangituldu teka-
muy ta ngamin, a awan ta pagkilluyan na
ituldu na, te kakurugan haman ngamin.
A mappya mantu ta idulot muy la ya
pangikatalak muy te Hesus ta kuman na ne-
tuldu na Kahalwa na Namaratu tekamuy,
28 pettam kumanen am magpeta ha san-
gaw i Hesus tekitam a awemuy sangaw ma-
palan tentu am awa matalak kam tentu.
29 Amu muy ta matunung la ya ngamin
gagangay ni Hesus, te Anak haman na Na-
maratu ewan. A am matunung hapa ya
gagangay tam a yen ya mangipasikkal ta
ānāk kitam hapa na Namaratu ewan.

3

Ya Anak Kiden Na Namaratu

1 Itan muy, kahkahulun, awa pake dakal
ya pangidduk na Namaratu tekitam, te ibar
na haman ta ānāk na kitam, a kustu hapa
ya ibar na te kakurugan haman. Ammi
ya awan kiden mangurug a aweda malasin
ta ānāk kitam na Namaratu gafu ta aweda
garay malasin ya Dama tam.
2 Maski ta ayanin, kahkahulun, a ānāk
kitanan na Namaratu ewan, a awena para
la maita am anu sangaw ya pagbalinan tam.
Ammi sangaw am makipaita tekitam a me-
gitta kitam hapa tentu, te pake maita tam ta
mappya.
3 Gafu ta itta ya ikatalak tam ta kumanin,
a mappya ta a azin tam la azin ya ngamin
dulay tekitam petta mappya kitam la ta ku-
man na kappya ni Hesusen.
4 A ya awan magimmang magliwat a
makaliwat mantu ta lintig kiden na Nama-
ratu, te intu liwat na tolay ya awena en
pangurug ta lintig na kiden.

5 Amu muy ta awena pulus nagliwat ni
Hesus, te umange haman ta isin petta ikaru
na ya liwat tam kiden.
6 A am kurug ta itta kitam la te Hesus a
awetanan mantu magliwat. Ammi ya awan
nagimmang magliwat a awena mantu amu
i Hesus, a awena para la amu ya gafu na
neange na en ta lutakin.
7 Awemuy mantu paayayyaw, ānāk ku,
te intu mekwenta ta matunung na tolay ya
mangipaita katunung na.
8 Ya maggakkad para la magliwat a kahu-
lun mantu ni Satanas, te kanayun nagliwat
haman ya Satanasen maski abat ta gafu
na en. Ammi yen ta nagpeta ya Anak na
Namaratu tekitam tolay, petta perdin na ya
tarabaku ni Satanas ta tolay kiden.
9 A am mauli meanak ya tolay petta mag-
balin ta anak na Namaratu a aweyan na
mantu ya magliwat, te itta haman ya nem-
ula na Namaratu tentu nga mangpasikan
tentu. A awena mabalin ta magliwat, te
putut haman na Namaratu ewan.
10 Malasin tam mantu am inya ya ānāk
na Namaratu ikid na ānāk ni Satanas, te
ya tarabaku da ya pangilasinan tam tekid.
Te ya awan mangidulot ta mappya ikid na
awan mangidduk ta sakā tolay na kiden a
bakkan mantu ta anak na Namaratu am
awa anak na Satanas.

Ya Gagangay Na Awan Mangidduk

11 Mappya, kahkahulun, ta magkaid-
idduk kitam, te yen haman ya kanayun
nepadangag ni Hesus ikid na ikami addet
ta palungu.
12 Te awetam mina parigan i mina Kainen
nga dumagdag te Satanas, te pinapasi na
haman ya wagi na en Abel. Ammi anu
kawagan na ta pinapasi na? A on te nekata-
lak na Namaratu ya negawat na wagi na en
Abel, ammi tentu a nagtalekudan na Nama-
ratu ya negawat na en te awena kustu.
13 A awemuy mantu zigatan, kahkahulun,
am ikatupag na kam hapa na awan kiden
mangurug, te naggagitta kid haman ni mina
Kainen.
14 Ammi ikitam mangurug a iddukan tam
ya sakā tolay tam, a yen ya pakkamu tam
ta nagtalekudan tanan ya pasi tam ikid na
simarok kitanan ta pagtolayan tam. Ammi
ya awan mangidduk a ittan para la ta agyan
na pasi.
15 Te maski am inya ya mangikatupag ta
ikattolay na a mekwenta hala ta mamapasi,
a yen ya pakkamu tam ta awena mesipat
na mangikatupag ta magnayun na angat, te
megitta haman ta mamapasi.
16 Ya pangidduk ni Hesus tekitam ya
pakkamu tam ta kakurugan na mangidduk,
te nesagapil na ya angat na tekitam petta
matolay kitam. A am kakurugan ta mangid-
duk kitam a isagapil tam hapa ya angat
tam ta kabagis tam kiden, petta matolay kid
hapa.
17 A am itta teko mantu ta maitam ta
awan ta kahulum mangurug, am pulus na
la ta awem nonotan, a had kukunna mantu
magbalin na pangidduk na Namaratu teko,
te gagangay haman ta mangidduk.
18 Mappya mantu, ānāk ku, ta bakkan
mina ta kamkampon la ya pangidduk tam
am awa kakurugan mina, pettam kumanen
a megitta hala ya tarabakun tam ta inuho-
hug tam.
19 Te am kunna ten ya pangidduk tam a
yen ya pakkamu tam ta matunung kitam, a
matalak la sangaw ya nonot tam ta pakimal-
lak tam ta Namaratu ewan.
20 A maski am paliwatan na kitam na
nonot tam a dakdakal haman ya amu na
Namaratu tekitam, a intu hala sangaw ya
makkamu tekitam.
21 A am awena kitam paliwatan na nonot
tam a mappya, petta matalak kitam la ta
pakimallak tam tentu.
22 A maski am anu ya adangan tam tentu a
iatad na hala sangaw, gafu ta kurugan tam
ya ngamin patarabaku na tekitam, ikid na
tarabakun tam ya makamamallak tentu.
23 A ya ikayat na mantu ta tarabakun tam
a mangurug kitam ta Anak na en Hesus
Kristu ikid na magkaid-idduk kitam, te yen
ya nebilin na tekitam.
24 Ya ngamin kiden mangurug ta bilin
na kiden tekitam a yen kid mantu ya
makikahulun tentu, a makikahulun hapa
ya Namaratu tekid. A amu tam ta
makikahulun ya Namaratu tekitam gafu
ta Kahalwa na en nga magyan tekitam.

4

Ya Mangituldu Ta Tulad

1 Mappya, kahkahulun, ta awemuy hama
kurugan ya ngamin kiden ange mangituldu
tekamuy, maski am Kahalwa kan na Nama-
ratu ya magpauhohug tekid, te mappya ta
pake pasikkalan muy bit am kurug ta Na-
maratu ya nangidob tekid ono awan, te ad-
dun ya sumaned ta paglelehutin nga sinang
paguhohugan na Namaratu.
2 Pake dangagan muy bit am anu ya
ibosag da gafu te Hesus, te yen sangaw ya
pangilasinan muy ta magpauhohug tekid,
te am Hesus kān ya Mangikerutan ikid na
kagitta na Namaratu nga negitta ta tolay,
a yen ya pakkamu muy ta Namaratu ya
magpauhohug tekid.
3 Ammi am bakkan ta kunna ten ya ibosag
da gafu Hesus a yen kid hala ya paguho-
hugan na katapil ni Hesus nga mangikatu-
pag tentu. Nadangag muy haman ta itta

sangaw ya masikan na mangikatupag te
Hesus, ammi dana ittan haman ya paguho-
hugan na kiden.
4 Ammi mappya, ānāk ku, te ānāk kanan
na Namaratu ewan, a naabak muy ya man-
gituldu kiden ta tulad, te masmasikan ya
Kahalwa na en nga manguffun tekamuy
ammi ta manguffunen ta awan kiden man-
gurug.
5 Ya awan kiden mangurug te Hesus a
yen ya mangdangag ta mangituldu kiden ta
tulad, te sa ikid hala, a intu la ituldu da ya
megitta ta nonot na awan mangurug.
6 Ammi ikitam nga mangurug te Hesus
ya ānāk na Namaratu ewan, a dangagan na
kitam hapa na ngamin kiden makkamu ta
Namaratu. Ammi ya awan kiden makkamu
ta Namaratu a aweda ikayat mangdangag
tekitam. Yen mantu ya pakkamu tam ta
napasinapan kiden ta kakurugan ikid na
napasinapan kiden ta tulad.

Ya Pangidduk Na Namaratu

7 Ya pake itabarang ku ha tekamuy,
kahkahulun ku, a mappya ta sa magkaid-
idduk kitam, te Namaratu ya mamepegafu
ta pangidduk. A ya ngamin kiden
pinagbalin na ta anak na a yen kid ya
gagangay mangidduk ikid na makkamu
tentu.
8 Ya awanen mangidduk a awena mantu
amu ya Namaratu, te maidduk haman.
9 A pake nepasikkal na hapa ya pangid-
duk na tekitam, te dinob na ya mementu
en anak na ta agyan tamin lutak, pettam
kumanen a matolay kitam hapa gafu tentu.
10 A maski am iddukan tam ya Namaratu
a bakkan ta yen ya gafu na pangikerutan na
tekitam am awa pangidduk na en tekitam,
te dinob na haman ya Anak na en, petta
ikaru na ya liwat tam kiden.
11 A gafu ta meribu ya pangidduk na
Namaratu tekitam, ānāk ku, a ittan mantu
ya gatut tam ta mappya tentu, a yen ta
magkaid-idduk kitam mina.
12 Awan para la ta tolay nga nakaita ta
Namaratu, ammi am magkaid-idduk kitam
a itta hala ya Namaratu tekitam, a mag-
balin hapa ya pangidduk na tekitam gafu ta
pagkaid-idduk tam.
13 A maski awetam maita a amu tam ta
magkakahulun kitam na Namaratu gafu ta
Kahalwa na en nga magyan tekitam.
14 Ta nepangidob na Namaratu ta Anak
na en ta paglelehutin a ikami ikid na sakā
turin ku kiden ya nakaita tentu, a intu hala
ya ipadangag mi ta ngamin tolay, te intu
hala tatakday ya makkamu mangikerutan
tekitam.
15 A maski am inya mantu ya mangi-
bosag ta Anak na Namaratu i Hesusen a
yen mantu ya makikahulun ta Namaratu, a
makikahulun hapa ya Namaratu tentu.
16 A ikitam mantu nga mangurug te Hesus
ya makkamu ta pangidduk na Namaratu,
te kinurug tam ya pangidduk na en nga
nepaita na tekitam gafu ta Anak na en.

Namaratu hapa la ya mamepegafu
ta mangidduk. A am inya mantu ya
mangidduk ta ikattolay na kiden a yen ya
makikahulun ta Namaratu, a Namaratu
hapa ya makikahulun tentu.
17 A gafu ta makikahulun kitam ta Nama-
ratu ewan a nagbalin na hapa ya pangidduk
na tekitam, pettam kumanen a awetam san-
gaw magtalaw ta araw na pangimbestigar
na tekitam, te maski ta ketta tam para la
ta lutakin a kagitta na kitam ni Hesus ta
pakikahulun na ta Dama na en.
18 Am nagbalin na ya pangidduk na Na-
maratu tekitam a awetam sangaw magta-
law ta uray na tekitam, te ya pangidduk
na en ya mangazi ta talaw tam. Am itta
ya magtalaw a awena para la nagbalin na
pangidduk na Namaratu tentu, te intu la
nonotan na ya pangpa-gang na Namaratu
tentu.
19 A gafu ta Namaratu ya napolu nangid-
duk tekitam a gagangay mantu ta iddukan
tam hapa.
20 A am itta ya mangidduk kan ta Nama-
ratu ta ikatupag na para la ya ikattolay na a
tulad mantu ya ibar na, te papa-nun na hud
iddukan ya Namaratu ewan nga awan mait-
ita, am awena amu iddukan ya mait-ita na?
21 Te itta haman ya bilin na Namaratu
tekitam ta am iddukan tam ya Namaratu a
mappya ta isipat tam hapa ya kagitta tam
tolay.

5

Ya Mangabak Ta Dulay

1 A ya ngamin kiden mangurug te Hesus
ta intu hala ya Mangikerutan nga dinob na
Namaratu ewan a yen kid mantu ya putut
na Namaratu. A am kakurugan ta iddukan
tam ya nagputut tekitam a gagangay ta isi-
pat tam hapa iddukan ya kadwan kiden
putut na.
2 A amu tam sangaw am matunung ya
pangidduk tam tekid am pake iddukan tam
hapa ya Namaratu, te ipaita tam tekid ya
kuman na nebilin na Namaratu tekitam.
3 Te awan ta takwan na pakaitan na
pangidduk tam ta Namaratu am bakkan ta
pangurug tam ta bilin na kiden. A bakkan
haman ta pagzigātān tam ya bilin na kiden,
4 te ānāk na kitam haman, a itta ya mabali-
nan tam nga mangabak ta dulay ta paglele-
hutin, te ya pangurug tam ya pangabak tam
ta dulay.

5 Inya hud mantu ya mangabak ta dulay
ta paglelehutin am bakkan ta ikitam nga
mangurug te Hesus nga Anak na Namaratu
ewan.

Ya Mangipasikkal Te Hesus

6 I Hesusen ya mepasikkal nga
Mangikerutan tekitam gafu ta danum ikid
na daga, te nesagapil na ya bari na tekitam
ta pagzigut na en ta danum, a kumanen
hapa ta nepagarut na daga na en. A bakkan
mantu la ta pagzigut na en ya nangipasikkal
tentu am awa pasi na en hapa.
7 A ya Kahalwa na Namaratu ya takday
para mangipasikkal tentu, te ipasikkal na
ya kakurugan.
8 Tallu mantu ya mangipasikkal te Hesus,
te ya nepagzigut na en, ikid na nepasi na en,
ikid na Kahalwa na Namaratu, a naggagitta
hala ya pangipasikkal da.
9 Am itta ya ipasikkal na tolay a kuru-
gan tam haman, a kontimas na ta am itta
ya ipasikkal na Namaratu tekitam, te dak-
dakal haman ya pangipasikkal na, a ya
nepasikkal na te Hesus a Anak na kan.
10 A ya awan mangurug ta pasikkal na
Namaratu a pinagbalin na mantu ya Nama-
ratu ta nagtulad, te awena haman kinurug
ya nepasikkal na ta Anak na en. Ammi ya
mangurug ta pasikkal na en a itta hapa ta
nonot na en ya mangipasikkal ta kinurug na
en.
11 A ya pasikkal na Namaratu tekitam a
iatad na kān ya magnayun angat, ammi
mehulun kān ta Anak na en.
12 A ya nagpadulot mantu ta Anak na
en a kwa na hapa ya magnayun na an-
gat. Ammi ta awanen magpadulot tentu a
awena mantu mesipat ta angat na en.

Ya Kappyanan Na Pangurug Tam

13 Nesurat ku ye-yen kid na uhohug teka-
muy, ikamuy nga mangurug ta Anak na
Namaratu ewan, petta amu muy ta ittan ya
angat muy nga magnayun.
14 A am itta ya pakimallak tam ta Nama-
ratu ewan nga megitta ta uray na en a itta
hapa ya ikatalak tam ta dangagan na kitam.
15 A am amu tam ta dangagan na kitam
ta pagadang tam tentu a amu tam hapa ta
iatad na ya inadang tam.
16 A am angarigan ta itta ya makaita ta
takday kabagis na nga magliwat a paki-
mallak na mina, malaksid am liwat na ya
pagtalekud na te Hesus, petta magbabawi
mina, te pakoman na hapa na Namaratu,
petta awena sangaw melogot. Ammi am
angarigan ta intu liwat na ya pagtalekud
na te Hesus a awan ta serbi na pakimallak
muy tentu, te awena haman mapakoma na
magtalekud te Hesus.
17 Kompormi ya mangwa ta dulay, a
gaganay ta nakaliwat, ammi mabalin ta
mapakoma ta liwat na petta awena, mina
masi, ammi itta ya takday liwat nga awan
mapakoma.
18 Amu tam haman ya putut kiden na
Namaratu ta aweda igakkad ya magliwat,
te gafu ta putut kid na Namaratu a taronan
da ya bari da petta awena kid masi-ged ni
Satanas.
19 A amu tam hapa ta ikitam mangurug ya
kahulun na Namaratu, a ya kadwan kiden
tolay ya ibbalan ni Satanas.
20 A amu tam para ta itta tekitam ya Anak
na Namaratu, a pinagnonot na kitam petta
amu tam ya kakurugan na Dyos. A itta ki-
tanan ta kakurugan na Dyos, te itta kitanan
ta Anak na en Hesus nga mangikerutan
tekitam. A awan ta takwan na Dyos
nga makeatad ta magnayun na angat am
bakkan tentu.
21 A kappyanan na mantu, ānāk ku, ta lil-
likan muy ya mangikatalak ta sinang dyos.
Yen la ya addet na.

Ya Mekaduwa En Surat Ni Hwan

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ye-yan na surat ya nesurat na laklakayen Hwan ta takday na iglesya, a bidan na ta magkaid-idduk mina ya mangurug kiden, ammi aweda mina ipalubus ta mangituldu ya awan mangurug ta Anak na Namaratu i Hesus. Dumagdag mantu sin ya surat na in.

1 Ya nagsurat tekamuy, kahkahulun, a iyakin nga laklakay na pastor.

A nagsuratak tekamuy kontodu ānāk muy kidina nga iddukan ku ta kakurugan na idduk. Ammi bakkan la ta iyak ya mangidduk tekamuy, am awa ngamin kiden makkamu ta kakurugan nga nepadangag ni Hesus Kristu tekitam.

2 A gagangay ta mangidduk kitam gafu ta itta tekitam ya kakurugan nga netuldu ni Hesus, a yen ya netug tam petta itta la itta ta nonot tam addet ta addet.

3 A am idulot tam la ya mangurug ta kakurugan, ikid na magkaid-idduk a ya Dama tam Namaratu ikid na Anak na en Hesus ya manguffun ikid na mangikallak tekitam, ikid na mangatad ta pagintak na nonot tam.

4 Pake matalakak gafu ta nadamag ku ta kadwan kiden tekamuy, te dagdagan da la kan ya kakurugan nga nebilin na Namaratu tekitam.

5 A ta ayanin itta ya itabarang ku tekamuy, ammi bakkan ta bagu na bilin ya itabarang ku am awa dana en bilin nga nadangag tam addet ta gafgafu na pangurug tam. Mappya mantu ta magkaid-idduk kitam, te yen haman ya nadangag tam addet ta idi.

6 Te am iddukan tam ya kabagis tam kiden a ikayat na uhohugan ta kurugan tanan mantu ya ngamin kiden bilin na Namaratu, aglalo ta magkaid-idduk kitam, te yen haman ya nadangag tam addet ta palungu.

7 Te umaddun garay ya mangisaned ta tulad da ta ngamin paglelehutin, te aweda haman kurugan ta Mangikerutan i Hesusen nga kagitta ta Namaratu ikid na nagbalin ta tolay. Ye-yen kid ya mangitawag ta tolay, te ikatupag da i Hesus.

8 Mappya mantu ta magpalan kam, petta awena sangaw makenga na ngamin banbannag mi ta pangituldu mi en tekamuy, ikid na maatadan kam hapa ta ngamin isagolyat na Namaratu tekamuy.

9 Ya awan kiden magdanang ta dana kinurug da te Hesus anna daggan da ya netuldu tekid, a awan mantu ta kesipatan na Namaratu tentu. Ammi ya mangpadanang la ta kurugan tamen a yen mantu ya pagyanan na Namaratu ikid na Anak na en.

10 A am angarigan mantu ta itta ya ange makigimong tekamuy nga mangipadangag ta takwan na uhohug nga awan negitta ta kurugan muyen a awemuy mantu la pagdulotan ta agyan muy, maski awemuy la baran,

11 te am baran muy a mekabat kanan hapa ta dulay gafu ta tarabaku na.

12 A addu para mina ya ibar ku tekamuy, ammi awek la isurat ta ayanin, te eyak sangaw tekamuy sina, a magbabida kitam sangaw magaatubang, petta kustu sangaw ya katalak tam.

13 Makikumusta hapa ya kagitta muy kidin mangurug ta isin. A yen la ya addet na.

Ya Mekatallu En Surat Ni Hwan

Ya Gafu Na Suratin Yan

Ye-yan na surat ya nesurat na laklakayen Hwan ta kofun na en Gayus, a dayawan na ya pangurug na ikid na panguffun na ta kadwan kiden mangipadangag, ammi tabarangan na hapa ta awena mina parigan ya kuman na pagparayag ni Dyotrepes.

1 Teko, Gayus,
A ya nagsurat teko a iyakin nga laklakay
na pastor, te iddukan ta ka ta kakurugan na
idduk.
2 A pakimallak ta ka hapa, kofun, petta
itta mina ya ngamin kasapulam, anna
mapmappya la mina ya barimina ta kuman
na kappya na kahalwam.
3 Te matalakak ta datang na kahulun tam
kiden nga nagafu teko, te binida da ya pan-
gurug mu ta kakurugan nga nepadangag ni
Hesus tekitam, te neitan da kān ta ihulhu-
lum la ya pangurug mu.
4 Awan ta kadakalan na katalak ku am
awa ya pakadangag ku ta ānāk ku kiden ta
ihulhulun da ya pangurug da.
5 Mappya hapa, kofun, ya panguffum ta
kabagis tam kiden, aglalo ta awem kiden
amamu ta idi,
6 te binida da hapa ya pangidduk mu tekid
ta iglesya in ta isin. A am angarigan ta
magsibal kid ha teko a mappya hapa am
ikallak mu kid ha. A uffunam kid ta eyan
da ta kuman na megitta ta magtarabaku ta
uhohug na Namaratu,
7 te malagpat kid nga ange mangipadan-
gag ta ngagan ni Afu Hesus, a aweda ikayat
ta pangalapan da ya awan kiden mangurug
nga pangipadangagan da.
8 A mappya mantu ta ikitam mangurug ya
manguffun ta kumanin kid na tolay, petta
mesipat kitam hapa ta pangisaned da ta
uhohug na Namaratu.
9 Itta hapa ya nesurat ku ta iglesya ta
agyamina, ammi pumasil garay i Dyotrepes
teyak, a awenak dangdangagan, te pagbali-
nan na ya bari na ta pinakadakal muy.
10 Ammi am angarigan ta eyak sangaw
tekamuy a palattogan ku sangaw ya
ngamin tarabakun na ikid na pamad-
padulay na teyak. Ammi awena para
la matappag ta isina, te awena haman
pagdulotan ya kahulun tam kiden nga ange
mangipadangag, yaga ihangat na para ya
mayat magpadulot tekid, a dugiman da kid
nga makigimung.
11 Mappya mantu, Kofun, ta awem pari-
gan ya kumanin na tolay nga mangwa ta
dulay, te intu la parigam ya mappya. Te intu
kahulun na Namaratu ya mangwa ta map-
pya, ammi ya mangwa ta dulay ya awan
makkamu ta Namaratu.
12 I Dimitriyu ya pake dayawan na
ngamin tolay, te pake dagdagan na hapa
ya kakurugan nga kurugan tam. A maski
iyak hapa ya mangipasikkal ta kappya na
nonot na, a amum ta awek mina bidan am
awek amu ta kustu.
13 Addu para mina ya ibar ku teko, ammi
awek kayat isurat ta ayanin,
14 ammi maski te magkaita kita ta mavit,
a magbida kita sangaw magatubang.
15 A mappya na nonot mina ya itta teko,
a makikumusta hapa ya kofun ku kidin ta
isin, a kumanen pakikumustam hapa ya
kofun ku kiden ta isina. Yen la ya addet na.

Ya Surat Ni Hudas

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya nagsuraten ta suratin yan a kabagis ni Santiago, a ikid duwa ya wagi ni Hesus, te takday la ya hina da, ammi takwan ya dama da. Te ya dama na duwa kidin a Hose nga atawa ni Mariya, ammi bakkan ta tolay ya dama ni Hesus, te natarun i Mariya ta awena en para la nakidorug ta lalaki.

A ya nesurat ni Hudas ta isin a kuman na binida ni Pedru ta mekaduwa en surat na, ammi napnapolu kan ya surat ni Hudas ammi ta surat ni Pedru. A mappya ta pake nonotan tam ya nesurat na, te kakurugan ta addu ya mangisaned ta takwan na uhohug nga magpabbag ta uhohug na Namaratu. A ta kuman na uhohug ni Hudas ta isin na surat a pake isarangit tam kan mina ya kakurugan nga nadangag tam gafu te Hesus, te addu garay ya itta ta paglelehutin nga mangitawag. A ya nesurat ni Hudas a intu yan:

1-2 Tekamuy ngamin nga dumagdag te Hesus Kristu. Ikamuy ya naayagan na Namaratu ewan gafu ta pangidduk na tekamuy, a taronan na kam petta awemuy umadayu te Hesus Kristu.

Ampade padakalan na para ya allak na ikid na idduk na tekamuy petta mappya kam la.

A ya nagsurat tekamuy a iyak, Hudas, nga daddoban ni Hesus Kristu ikid na wagi ni Santiago.

3 A teyaken nakanonot nga magsurat tekamuy, kahkahulun, a dana uray ku ta pake ipalawag ku mina ya pangikerutan na Namaratu tekitam. Ammi ya nariknak ta ayanin a mappya ta isurat ku ya pangpaturad ku tekamuy, petta isarangit muy ya pangurugan tam nga nesirak ni Hesus ikid na turin na kiden tekitam tolay na Namaratu, te dulay am talin tam ya nesirak da tekitam.

4 A mappya ta isarangit tam, te itta garay ya simarok tekitam nga ape mangurug nga awan magtalaw ta Namaratu ewan. A balittagan da ya allak na en nga netuldu tekitam, petta sumi-gat, te petta idulot da ya dulayen nga karagatan na bari da. A aweda mantu pake mangurug te Afu Hesus ta intu la tatakday ya dafu tam. Ammi addet ta pake nabayag a dana nesurat ya pama-gang na Namaratu ta isin kid na tolay.

5 A yen ta pake pagnonotan ta kam, te maski dana amu muy ya mabidak ta ayanin a ikayat ku ta dangagan muy ha petta nonotan muy. Te ya popolu kiden dadagkal nga nekerutan na Namaratu nga pinohet na ta lugar na Egipto a nagpasi ya kadwan kiden gafu ta aweda nekatalak ya nangikerutan tekid.

6 A kumanen hapa ta anghel kiden nga nagliwat ta pake idi para, te nagtugutan da ya lugar na pagturayan da nga neatad na Namaratu tekid, petta mangatawa kid ta babbay na tolay. Ammi ta ayanin a nefukuk na kid ta lugar na pake masugiram petta indagan da ya pama-gang na tekid.

7 A kumanen hapa ta tolay kiden taga ili na Sodom ikid na Gomora ikid na kahebing da kiden nga ili ta araw ni mina Abrahamen, te nangadallaw kid, a nagatattug kid ta sakā lalaki da ikid na sakā babay da, a yen ta pa-gangan na kid na Namaratu ta afuy na en nga awan maazap, petta itta ya pagnonotan tam gafu tekid.

8 Ammi ya sakā ange kiden makigimung tekitam a intu hala parigan da ya nagatattug kiden nga pina-gang na Namaratu ta idi, te intu la dagdagan da ya tarinap da kiden, a pagzigmanan da mantu ya bari da hapa la gafu ta pagattug da ta sakā tolay da. A aweyan da hapa ya pagturay ni Afu Hesus tekid, yaga idadula da para ya anghel kiden nga malmalalaki ammi tekid.

9 Ammi ya anghel kiden nga idadula da a pake dakdakal ya amat da ammi tekid, te intu nonotan muy i Migelen nga kadakalan na anghel kiden, te duwa kid ni Satanas, a nagkagubatan da ya bari ni mina Mosesen ta nepasi na en. A gafu ta mamat i Migelen nga mamadpadulay a awena nehuya i Satanas ta dulay na uhohug am awa "**Namaratu sangaw ya mangpa-gang teko,**" kunna hud la tentu.

10 Ammi ya ape kiden mangurug nga sakā makigimung tekitam a idadula da ya aweda maawatan. A kuman na intu la amu da ya gagangay na ayam kiden nga awan magnonot. Ammi yen hala ya nangatad ta kadulayan da ikid na perdisyon da.

11 A kakallak sangaw yen kid na tolay, te parigan da para i mina Kain nga anak ni mina Adan nga timakwan ta netuldu na Namaratu. A gafu ta ingguman da hapa ya pagba-nang da a parigan da hapa ya liwat ni mina Balam. A yen ta mekabat kid hapa sangaw ta kuman na pama-gang na Namaratu teg mina Kora en nga nagsunsun ta nepagturay ni mina Mosesen tekid.

12 Ammi ya kadulay da para a li-bagan da ya pagdayaw muy ta Namaratu ewan, te makisipat kid tekamuy ta pangan muy ta panadamdaman tam te Hesus, ammi tagasingatan da para la ya magalikkad ta dulay. Ape magtaron kid hapa ta mangurug kiden, ammi intu la taronan da ya bari da kiden hapa la. A awan mantu ta kapkappyan da, te kuman kid na kulam kiden nga ape mangatad ta udan ammi mepayad haman. A mamidwa kid masi, te kuman kid

na kayu kiden nga nahantud gafu ta aweda
nagmayan ta araw na pagmayan da mina.
13 A meangarig kid hapa ta palung kiden
ta bebay nga awan makaintak, a lumattog
hapa ya tapang na agangwa da ta kuman
na lukbak na palung kiden. A tumaktak-
wan kid hapa ta kuman na bitwan kiden
nga magal-alit ta pagyanan da. A yen ta
magnayun kid sangaw ta lugar na pake ma-
sugiram nga neparan na Namaratu tekid.
14 A ye-yan kid na tolay ya binida hapa ni
Enoken nga mekānnamen simsima ni Adan,
te ya uhohug na ta nepanglavun na ta
pama-gang na Namaratu tekid a
"**Dangagan muy, ange sangaw ya Dafu
tam,
a mehulun hapa tentu ya awan
bababang na anghel,**
15 **te paruban na sangaw ya ngamin to-
lay,
a ipasikkal na ya liwat na ngamin
kiden nakaliwat nga iningwa da
ta nepagsoysoy da ikid na nepan-
glibak da tentu,**" kun ni Enoken.
16 A kustu hapa ya nebar na en, te kanayun
maglibak haman ya tolay kidin yan nga
sakā makigimung tekitam, te paliwatan da
para ya Namaratu gafu ta zigat da, a dagda-
gan da ya ngamin kiden dulay nga kara-
gatan da. A pake mefulot ya parayag da,
a agagayan da hapa ya kadwan tolay petta
makkwa da ya ikayat da tekid.
17 Ammi mappya, kahkahulun, ta nono-
tan muy ya linavun na turin kiden ni Afu
Hesus Kristu,
18 te ya nebar da a
"**Am tanagay na ya pagaddetan na
arawin yan a itta sangaw ya
mangidadula tekamuy gafu ta ku-
rugan muy, te ikayat da dagdagan
ya dulayen nga karagatan na bari
da,**" kunda.
19 A ye-yen kid hapa na tolay ya mang-
pakāttway ta mangurug kiden, te idad-
uma da ya kadwan, ammi ikid haman ya
meduma, te awan ya Kahalwa na Namaratu
tekid, a yen la nonotan da ya pagkatolay da
ta lutakin.
20 Ammi tekamuy, kahkahulun, a map-
pya ta magkauf-uffun kam mina nga mang-
pasikan ta pangurug muy ta Namaratu
ewan, a kanayun makimallak kam ta ku-
man na ituldu na Kahalwa na en tekamuy.
21 A awemuy hapa umadayu ta pangid-
duk na Namaratu tekamuy, te mappya ta
attaman muy ya magindag ta pagtoli ni Afu
Hesus, te yen sangaw ya pangidulot na ta
allak na en tekamuy, petta itta ya pagtolay
muy nga magnayun.
22-23 A am itta ya mapopoyung gafu ta
aweda amu am anu mina ya kurugan da
a pake ituldu muy kid ta mappya, petta
mekerutan kid nga meadayu ta afuy na
pangtaguhali na Namaratu ewan. A ya
kadwan kiden nga kuman na napafuyak
ta pagliwatan da a uffunan muy kid hapa
petta magbabawi kid, ammi imugudan
muy hapa talo am mapafuyak kam hapa ta
fuyak da en.
24 A Namaratu ewan ya makkamu
manguffun tekamuy petta awemuy mag-
amamangaw magliwat. A intu hapa ya
makkamu nga mangazi ta ngamin mansa
muy, petta igihawa muy ya talak muy am
iatubang na kam ta dakar na en.
25 Ampade madaydayawan ya mementu
en na Dyos nga mangikerutan tekitam gafu
ta Dafu tamewan Hesus Kristu. Intu la
tatakday ya atata-nang na Dyos nga magtu-
ray ikid na makapangwa ta ngamin addet ta
idi addet ta sangawin addet ta addet. Amen.

Ya Nagmatakar Te Hwan Gafu Te Hesus Kristu

Ya Gafu Na Suratin Yan

A ya nagsuraten ta isin na surat a intu hala ya Hwan nga nagsurat hapa ta damagen gafu te Hesus Kristu, ikid na tallu kiden surat nga apisi. Ammi ta nepagsurat na ta suratin yan a pake laklakay, a nafukuk ta Fugu na Patmos gafu ta pangipadangag na ta damag ni Hesus. Te ya pinakadakal na gubyernu na Roma a aweda nangurug ta Namaratu, te takwan ya dyos da, a aweda ikayat ta itta ya mangipadangag ta takwan na dyos. A yen ta nefukuk da i Hwan.

Ammi kallak na Namaratu te Hwan, te maski nafukuk a addu ya nepaita ni Afu Hesus tentu, petta amu na ikid na isurat na ya dumatang ta lutakin ta pagaddetan na arawin yan. A ya nesurat ni Hwan a intu yan:

Ya Nagafun Na Suratin Yan

1 Ye-yan ya bida nga pinagmatakar ni Hesus Kristu teyak, te dana nebar na Namaratu tentu, petta yen ya pakkamun na tolay na kiden ta dumatang sangaw ta paglelehutin, te mappya ta mavit ya datang na. A dinob ni Hesus ya anghel na en teyak, petta ipakkamu na ya pinagmatakar ni Hesus teyak.

2 A iyak mantu ya mangipasikkal ta Uhohug na Namaratu ikid na ngamin nepakkamu ni Hesus teyak, a naitak ikd na nadangag ku ya ngamin nagmatakar teyak.

3 A itta hapa sangaw ya bendisyon na Namaratu ta ngamin kiden mangbasa ta ngamin nalavun ta isin, kumanen hapa ta ngamin kiden mangdangag ikid na mangitug ta ngamin nesurat ta isin, te tanagay na ya araw na datang na.

Ya Uhohug Na Nagsuraten

4-6 A iyak i Hwan, a ye-yan mantu ya surat ku tekamuy ngamin nga maggagimung ta pitu kiden kapilya ta lugar na Asya.

Ampade kanayun pasinapān na kam na Namaratu ewan ikid na Kahalwa na en ikid ni Hesus Kristu. Te ya Namaratu ta idi a intu hala ta ayanin, a intu hala sangaw ya umange. A ya Kahalwa na en hapa ya kahulun na nga makapangwa ta ngamin. A i Hesus hapa ya mekatalak nga nangipasikkal ta kakurugan, ikid na napopolu en natolay ta pasi, ikid na kata-nangan ta ngamin kiden magturay ta paglelehutin.

Ampade intu ya madaydayawan ikid na masikan magturay addet ta addet, te gafu ta pangidduk na tekitam ikid na daga na en a naubadan kitam ta liwat tam kiden. A pinagbalin na kitam hapa ta kuman na padi na kiden, petta magserbi kitam nga makipagturay tentu, ikid na mangiatang ta pangdayaw tam ta Dama na ewan Namaratu. Onay!

7 A pake nonotan muy yan! Te dumatang na sangaw i Hesus, a hulunan na kulam kiden na Namaratu, a sa maita da sangaw na ngamin tolay ta utun na lutak, kontodu namapasi kiden tentu. A magagayoy sangaw ya ngamin tolay ta ngamin paglelehutin gafu ta ange na, te ihulun na ya pangpa-gang na ta lutakin. A kurug ta dumatang sangaw yan. Onay!

8 A ya uhohug na Namaratu nga Dafu tamewan a

"**Iyak ya mangigafu ikid na mangibalin ta ngamin,**" kunna.

Te intu hala ya itta ta idi, a intu hala ta ayanin, a intu hala sangaw ya umange nga seppakapangwa ta ngamin.

Ya Bida Ni Hwan Ta Naita Na En

9 A iyak, Hwan, ya takday kabagis muy nga nedagga te Afu Hesus, a kahulun dak hapa nga mesipat ta iturayan na kiden, ikid na magattam ta pagzigātān gafu ta pangurug tam. A ta kuman na iyak ta idi a nafukukak ta fugu na Patmos gafu ta pangipadangag ken ta uhohug na Namaratu ikid na nepakkamu ni Hesus teyak.

10 A ta araw na Liggu, nga araw na Dafu tamen, a napasinapānak ta Kahalwa na Namaratu, a itta ya nagmatakar teyak, te nadangag ku ya masikan na ngahal ta talekud ken ta kuman na kasikan na amaryung.

11 A ya uhohug na teyak a

"Isurat mun ya maitam," kunna. "A petulud mu sangaw ya surat mu ta mangurug kiden ta pitu kiden iglesya nga itta ta iten Efeso, ikid na Ismirna, ikid na Pergamo, anna Tiyatira, ikid na Sardis, ikid na Piladelipya, ikid na Laodisya," kunna.

12 A naglipayak hapa, petta itan ku am inya ya maguhohug teyak, a naitak ya pitu na hilag nga balituk.

13 A ta naghahatan na hilag kiden a itta hapa ya kuman na tolay nga nagbarawasi ta adadanuk na barawasi addet ta takki na kiden, a nagbanda hapa ta ga-gamit ta kuman na balituk ta radang na en.

14 Pake furaw ya huk na ta kuman na kafuraw na dagwak, a kuman na bagkang na afuy ya mata na kiden.

15 A ya takki na kiden hapa a kuman na baronsi kid nga gumatang ta kuman na bagkang. A ya ngahal na en hapa ya kuman na adug na dakal na tapaw.

16 A ya ibbalan na hapa ta ziwanan na en a pitu na bitwan, a tentu naguhohug a

intu imuhet ta simuk na ya kampilan nga
maggwaakub ya tadam na, a pake makillat
hapa ya mukat na ta kuman na kasikan na
bilag.
17 A ta nepakaitak tentu a napaidda yak
na ta kuman na nasi ta takki na kiden.
Ammi nepotun na ya ziwanan na en teyak,
a
"Awem la magtalaw, iyak ya nangigafu
ta ngamin, a iyak hala sangaw ya man-
gibalin,
18 a iyak ya matolay magnayun, te nasi
yak ta idi, ammi itam, matolayak hala, a
awek na sangaw masi, a itta teyak ya tulbik
na pasi ikid na pagyanan na nagpasi kiden.
19 Isurat mu mantu ya ngamin maitam,
te ibar na ya itta ta ayanin, ikid na du-
matang sangaw," kunna.
20 "A ya pitu kiden bitwan nga naitam ta
ziwanan kin a yen kid ya keangarigan na
daddoban kiden na Namaratu ta pitu ki-
den iglesya. A ya pitu kiden hilag nga bali-
tuk a yen kid ya keangarigan na tarabaku
na daddoban na kiden nga mesaned ta
tagtakday iglesya," kunna.

2

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Efeso

1 A ya uhohug na en para teyak a
"Isurat mu yan ta daddoban na Nama-
ratu nga magtaron ta iglesya ta ili na
Efeso:
'Iyak ya mangsaned mangita ta pitu
kiden hilag ikid na mangibbal ta pitu
kiden bitwan.
2 Amuk mantu ya tarabaku muy ikid
na pagbanbannag muy ikid na pagattam
muy. A amuk hapa ta aweyan muy ya
mangwa kiden ta dulay, te pinaruba muy
ya ape turin kiden ni Hesus a amu muy ta
nagtulad kid.
3 A amuk hapa ta awemuy mahulat,
te naturad kam la nga magattam ta zigat
gafu ta pangurug muy teyak.
4 Ammi itta hapa ya pangihuyan ku
tekamuy, te awemuy na mangidduk ta ku-
man na ikamuyen ta palungu.
5 Mappya mantu ta magbabawi
kanan, te nonotan muy mina ya gagangay
muyen ta awemuyen para la pakaliwat,
a yen mina ya idulot muy. Te am awan
a eyak sangaw sina, a pa-gangan ta kam
petta awemuy sangaw magserbi ta kuman
na hilag ta agyan muy.
6 Ammi itta ya mappya tekamuy, te
naggagitta kam teyak nga mangikatupag ta
tarabaku na Nikoleta kiden.
7 A am kakurugan hala ta itta ya
bangbang muy a mappya mantu ta
dangagan muy ye-yen kid na uhohug
na Kahalwa na Namaratu ta iglesya ki-
den. A ya ngamin kiden mangabak ta
dulay a yen kid sangaw ya pakanan ku
ta mayan na kayu en mangtolay nga itta
ta lugar na Namaratu,' " kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Ismirna

8 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na
Namaratu nga magtaron ta igleysa ta ili na
Ismirna, a intu yan:
"Iyak ya nangigafu ikid na mangibalin
ta ngamin, te nasi yak ta idi, ammi nato-
layak hala.
9 A amuk ta mazigatan kanan ikid na
pobre kam, ammi ta kakurugan a maba-
nang kam gafu ta pangurug muy teyak. A
amuk ta padpadulayan na kam na Hudyo
kiden gafu ta pangurug muy teyak, ammi
tulad kid na Hudyo, te itta kid haman ta
kapilya ni Satanas.
10 Ammi pake nonotan muy yan, te itta
sangaw ya pebalud ni Satanas ta kadwan
tekamuy. A uray na Namaratu ta mazigatan
kid abat ta mafulu araw, petta maparuba
kid, ammi awemuy sangaw burungan ya
zigaten nga magge ittan tekamuy, te idulot
muy la ya pangurug muy maski addet ta
pasi muy, a atadan ta kam sangaw ta mag-
nayun angat ta sagolyat muy.
11 "A am kakurugan hala ta itta ya bang-
bang muy a mappya mantu ta danga-
gan muy ye-yen kid na uhohug na Ka-
halwa na Namaratu ta iglesya kiden. A
ya ngamin kiden mangabak ta dulay a
aweda sangaw mekabat ta mekaduwa na
pasi," kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Pergamo

12 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na
Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na
Pergamo, a intu yan:
"Iyak ya seuhohug nga kuman na
kampilan nga maggwaakub ya tadam na,
13 a dana amuk ta addu ya dumagdag
te Satanas ta agyan muy, te pinapasi da
ya kahulun muyen Antipas nga mekata-
lak nangipasikkal teyak. Ammi mappya te
awemuy newagak ya pangurug muy teyak
maski ta pangpapasi da en ta kagitta muyen
nangurug.
14 Ammi itta hapa ya pangihuyan ku
tekamuy, te ya kadwan kidina tekamuy a
dagdagan da ya dulay ta kuman na netuldu
ni mina Balamen. Te ya tarabaku ni Balam a
netuldu na ya Ari en Balak ta pangayayyaw
na ta Istralita kiden, petta mangan kid ta
neatang ikid na mangadallaw kid.
15 A palpalugudan muy para ya kadwan
kidina nga dumagdag ta ituldu na Nikoleta
kiden.

16 Mappya ta ulin muy ya nonot muy,
petta maazi ya mangatad ta kadulayan
muy, te am awan a alistu yak sangaw
umange tekamuy, a pa-gangan ku sangaw
ya makaliwat kidina ta matadam na kampi-
lan nga magafu ta simuk kin.
17 "A am kakurugan hala ta itta ya bang-
bang muy a mappya mantu ta danga-
gan muy ye-yen kid na uhohug na Ka-
halwa na Namaratu ta iglesya kiden. A
ya ngamin kiden mangabak ta dulay a
pakanan ku kid sangaw ta kanan nga
awan maita nga magafu ta langit, yaga
atadan ku hapa ya tagtakday tekid ta fu-
raw na batu nga nasuratan ta bagu na
ngagan da, a awan sangaw ta makkamu
ta ngagan da fwera la ta makāngaganen,"
kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Tiyatira

18 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na
Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na
Tiyatira, a intu yan:
"Iyak ya Anak na Namaratu nga nag-
mata ta kuman na bagkang, ikid na nag-
takki ta kuman na baronsi.
19 A amuk ya ngamin tarabaku muy
gafu ta pangidduk muy ikid na pangurug
muy teyak, ikid na panguffun muy ta ikat-
tolay muy kiden, ikid na pagattam muy ta
ngamin pagzigātān muy. A amuk hapa ta
dakdakal ya tarabaku muy ta ayanin ammi
ta idi.
20 Ammi itta hapa ya pangihuyan ku
tekamuy, te pagurayan muy haman ya
mangituldu ta dulay nga negitta ta bab-
bayen mina Dyezabel ta idi. Te igitta na
ya bari na ta paguhohugan na Namaratu,
ammi ayayyawan na haman ya tolay ku kid-
ina, petta mangadallaw kid ikid na mangan
kid ta neatang.
21 Pinagurayan ku la ya babbayina ad-
det ta ayanin talo am magbabawi mina ta
pakikadallaw na, ammi awena ikayat.
22 Pagbalinan ku mantu ya agiddan na
pangadallaw na ta agiddan na magtakit,
a sa mazigatan hapa sangaw ya kadallaw
na kidina gafu ta pagkakadallaw da. Te
am angarigan ta aweda magbabawi ta
patarabaku na babbayina,
23 a sa papasin ku sangaw ya dumagdag
kidina tentu, petta yen sangaw ya pagnono-
tan na iglesya kiden ta iyak ya makaita
ta nonot na tolay, a iyak hapa sangaw ya
mangatad ta tagtakday tekamuy ta kagitta
na tarabaku muy.
24 "Ammi ta kadwan kidina tekamuy
ta ili na Tiyatira nga awan dumagdag
ta ituldu na babbayina, ikid na awan
makkamu ta kinan da en 'mazigat
maawatan' nga nagafu te Satanas, a awek
daggan ya tarabaku muy,
25 te ikayat ku ta itug muy la ya amu
muy nga mappya addet ta datang ku teka-
muy.
26 "A ya ngamin kiden mangabak ta
dulay ikid na mangidulot ta uray ku tekid
addet ta masi kid a atadan ku kid sangaw
ta turay da ta kuman na turay kin nga
neatad ni Damakewan teyak, petta ikid
hapa sangaw ya makkamu ta ngamin ki-
den tolay ta paglelehutin.
27 A masikan hapa sangaw ya pangpa-
gang da ta katapil da kiden, te pa-gangan
da kid sangaw ta kuman na pagtappok na
barreta ta kalamba.
28 A atadan ku kid hapa sangaw ta
kalalaki da ta kuman na kalalaki na daram-
magan.
29 "A am kakurugan hala ta itta ya bang-
bang muy a mappya mantu ta dangagan
muy ye-yen kid na uhohug na Kahalwa
na Namaratu ta iglesya kiden," kunna.

3

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Sardis

1 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na
Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na
Sardis a intu yan:
"Iyak ya mangibbal ta pitu kidin bit-
wan ta ziwanan kin, a itta teyak ya Ka-
halwa na Namaratu nga makapangwa ta
ngamin. A dana amuk hapa ya gagangay
na tarabaku muy, te maski am ibar da ta
magatotolay ya pangurug muy a masin
haman.
2 A mahukal kanan mantu, a pasikanan
muy ya itta in para la tekamuy petta awena
hapa mekavut, te ya kuman na pangitan mi
ikid na Namaratu ewan ta tarabaku muy a
addu para la ya pagkurangan na.
3 Magbabawi kanan mantu ta kata-
lakag na nonot muy, a nonotan muy ya
nepadangag da tekamuy ta idi nga kinurug
muy, te yen mina ya itug muy. Te am
awemuy mahukal a pagka-ma muy sangaw
ya iangek tekamuy ta kuman na tulisan, te
awemuy sangaw amu ya araw na datang ku
tekamuy.
4 "Ammi matalakak ta kadwan kidina
tekamuy, te aweda tinapangan ya bari da
ikid na nonot da ta dulay, a yen kid san-
gaw ya mehulun teyak nga magbarawasi
ta furaw, te megitta kid.
5 Te ya ngamin kiden mangabak ta du-
lay a magbarawasi kid hapa sangaw ta fu-
raw, a awek sangaw azin ya ngagan da ta
lebru na matolay kiden am awa dayawan
ku kid hud la ta atubang ni Damakewan ikid
na anghel na kiden.

6 “A am kakurugan ta itta ya bangbang
muy a mappya mantu ta dangagan muy
ye-yen kid na uhohug na Kahalwa na Na-
maratu ta iglesya kiden,” kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Piladelipya

7 A sangaw nebar na hapa ya isurat ku
ta daddoban na Namaratu nga magtaron ta
iglesya ta ili na Piladelipya, a intu yan:
“Iyak ya kagitta na Namaratu ewan nga
awan mangilogot, a iyak ya mangibbal ta
tulbik na pangikerutan na Namaratu nga
dana nebar na te mina Ari en Dabid. Am
itta ya pasarokan ku ta pangikerutan na
Namaratu a awena mabalin ta madugi-
man, a am itta ya dugiman ku a awena
mantu mabalin ta simarok.
8 A dana amuk hapa ya tarabaku muy,
a nonotan muy ta itta ya hinukatan ku ta
sarokan muy nga awena melitup. A maski
am assang la ya mabalinan muy a mappya
te kinurug muy ya uhohug ku, te awedak
nelemad.
9 Ammi ya Hudyo kiden nga mangipa-
pilit ta ikid ya tolay na Namaratu a matulad
kid, te nedagga kid haman ta kapilya ni
Satanas. Ammi pake ipasikkal ku sangaw ta
ikamuy ya pake matakit ta nonot ku, petta
magamid kid sangaw nga ange mamalen-
tud ta atubang muy.
10 “A gafu ta kinurug muy ya uhohug
ku tekamuy nga magattam ta zigat na
pangurug muy a ilillik ta kam hapa san-
gaw ta kadakalan na zigat nga dumatang
ta ngamin paglelehutin, te yen sangaw
ya pangparubak ta ngamin kiden awan
mangurug.
11 Tanagay na ya angek tekamuy, a
pake itug muy mantu ya pangurug muy,
a awemuy hapa paayayyaw petta awemuy
sangaw melogot ta isagolyat ku tekamuy.
12 A ya ngamin kiden mangabak ta du-
lay a pake itunglak ku kid sangaw ta kuman
na arigi ta bali na Namaratu ewan, petta
aweda sangaw maazi addet ta addet. A
imarkak hapa sangaw ya bagu en na nga-
gan ku ta tagtakday tekid, kumanen hapa ta
ngagan na Namaratu ewan, ikid na ngagan
na ili na Namaratu nga umakban sangaw
magafu ta langit. Yen sangaw ya Bagu na Ili
na Herusalem.
13 “A am kakurugan ta itta ya bangbang
muy a mappya mantu ta dangagan muy
ye-yen kid na uhohug na Kahalwa na Na-
maratu ta iglesya kiden,” kunna.

Ya Nepesurat Ta Iglesya Ta Ili Na Laodisya

14 A ya nepesurat na hapa ta daddoban na
Namaratu nga magtaron ta iglesya ta ili na
Laodisya a intu yan:
“Iyak ya awan magtulad, te iyak ya
mekatalak nga mangipasikkal ta kustu,
ikid na nangigafu ta ngamin kiden
pinaratu na Namaratu ewan.
15 A ya amuk hapa tekamuy gafu ta
tarabaku muy a kuman na matabeng kam
teyak. A mapmappya ta awemuy mangu-
rug ammi ta ape mangurug kam.
16 Ammi gafu ta matabeng kam a ilutab
ta kam.
17 A ibar muy haman ta maba-nang
kam, ikid na mappya la ngamin kasasaad
muy gafu ta awan pulus ta pagkurangan
muy. Ammi ta kakurugan a awemuy
haman amu ta kakallak kam ta kuman na
nadisgrasya en, te kuman kam na pobre,
ikid na daram, ikid na nauhagan.
18 Ya tabarang ku mantu tekamuy a e
kam mina teyak nga gumatang ta kakuru-
gan na balituk, ikid na furaw na ga-gamit,
ikid na uru na mata muy, petta maba-nang
ya kahalwa muy, a matappanan ya liwat na
bari muy, a makaita kam hapa.
19 “Ibar ku yen tekamuy, te ya ngamin
kiden iddukan ku a ihuyak kid, ikid na
tabarangan ku kid, a mappya mantu ta
afuran muy ya magbabawi.
20 A pake nonotan muy yan! te itta yak
na ta irwangan muy nga mangbar tekamuy.
Am itta ya makadangag ta ngahal ku ikid
na magpadulot teyak a magdulotak hapa, a
makiatubangak tentu.
21 A ya ngamin kiden mangabak ta du-
lay a isipat ku kid nga makipagturay teyak,
petta parigan dak hapa ta pakipagturay ku
te Damaken gafu ta pangabak ken.
22 “A am kakurugan hala ta itta ya bang-
bang muy a mappya mantu ta dangagan
muy ye-yen kid na uhohug na Kahalwa
na Namaratu ta iglesya kiden,” kunna.

4

Ya Naita Ni Hwan Ta Langit

1 A ta kabalinan na a naglipayak, a itta ya
kuman na irwangan nga sehahukat ta lan-
git, a nadangag ku ha ya ngahal na nagbida
en teyak ta damo, a kuman na amaryung ya
ngahal na.
“Gimon kan ta isin, te ipaitak hapa teko
ya dumatang para,” kunna.
2 A ka-ma la napasinapānak ta Kahalwa na
Namaratu, a kuman na itta yak na ta langit,
a naitak ya imatuttud ta agtuttudan na ari.
3 A pake makillat ya bari na en ta kuman
na ispot kiden batu nga madakar ikid na
darag. A itta hapa ya hunglun ta lehut
na agtuttudan na en, ammi medyo azul ta
kuman na batu na esmeralda.
4 A itta hapa ya dwafulu appat na lala-laay
nga gituttudan, te linehut da ya ari en, a tag-
takday kid hapa ta kuman na agtuttudan na

ari. Sa magbarawasi kid ta dipuru furaw, a
nagsangngat kid hapa ta balituk.
5 A sangaw magaldug hapa ya kilat ikid
na masikan na dalak ta agyan na agtut-
tudan na ari en, a itta hapa ya pitu na hilag
ta atubang na nga umal-alzub, te yen kid
ya pakaitan ta Kahalwa na Namaratu nga
makapangwa ta ngamin.
6 A ta atubang na ari en a itta hapa
ya bebay nga kuman na sarming, te pake
mali-mang. A ta bikat na en hapa itta ya
imatayuk ta appat na kuman na ayam nga
seangat ta kada suli na agtuttudan na ari en.
A addu hapa ya mata da ta ngamin atubang
da ikid na addag da.
7 A ya takday ayam a kuman na bari na
tigre, a kuman na baka ya mekaduwa en,
a ta mekatallu en itta ya kuman na mukat
na tolay, a ya mekappaten a kuman na
hukkawen nga imubbar.
8 Ammi sepayak kid ngamin, te tagannam
kid hapa ta payak. A addu hapa ya mata da
maski ta sirat na payak da. A aweda haman
magimmang magkakansyon ta araw pase
hiklam;
"Mangilin la mangilin ya Dafu tamin Nama-
ratu nga makapangwa ta ngamin.
Intu la ya Dyos ta idi,
a intu hala ta ayanin,
a intu hala sangaw ya umange," kunna kan-
syon da.
9 A am kada dayawan da ya itta ta agtut-
tudan na ari nga matolay la magnayun,
10 a sa maggagindan hapa magtumag
ya dwafulu kiden appat nga lala-laay ta
atubang na en, a azin da hapa ya sangngat
da kapye da itabnak ta atubang na en, a
magkakansyon kid na hapa:
11 "O, Afu Dyos mi, awan ta meatad mi nga
megitta teko
am bakkan la ta pangdayaw mi ta
kalalakim ikid na pakapangwam.
Te iko haman ya gafu na ngamin,
a iko ya makāuray ta pakapadday da ikid na
katolay da," kun na kansyon da.

5

Ya Kalneru En Nga Nakaukad Ta Papel

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak
hapa ya papelen nga nalukut nga inib-
balan na ari en, a nasuratan hapa ya
nagdwaakub, ammi nalehutan ta pitu na
dirkat petta awena maukadan.
2 A sangaw naitak hapa ya masikan na
anghel nga nagayag ta masikan:
"Inya ya itta turay na nga mangazi
ta dirkat kiden, petta maukadan ya pa-
pelin," kunna,
3 ammi awan haman ta makkamu ta
ngamin langit ikid na lutak, ikid na umag
na lutak nga mang-ukad ta papelen.
4 A nakatangtangitak na hapa te awan ta
naapagan da ta mang-ukad ikid na mang-
basa ta papelen.
5 Ammi tinabtabang nak hapa na takdayen
la-laay.
"Awem na la magtangit, te itam, itta
ya Akkimohayan na Tribu na Huda nga
simsima ni mina Ari en Dabid. Intu
ya makkamu mangazi ta dirkat kiden
ikid na mang-ukad ta papelen, te intu ya
nangabak ta pasi na," kunna teyak.
6 A itan ku ya netuldu na en a kalneru
haman nga imatayuk ta nagtatangnganan
na ari en ikid na appat kiden ayam ikid na
lala-laay kiden, ammi itta hapa ya bigad na
ta kuman na bigad na atangen nga pinarti
da. A pitu ya tarkud na kiden, kumanen
hapa ta mata na kiden. Ammi ya mata
na kiden ya pakaitan ta Kahalwa na Na-
maratu nga makapangwa ta ngamin, ikid
na makkamu ta ngamin makmakkwa ta
ngamin paglelehutin.
7 A imabikan ya Kalneru en ta ari en, a
ginawat na ya papelen ta kamat na en.
8 A ta nepanggawat na ta papelen a nag-
tatumag na hapa ya appat kiden ayam ta
atubang na Kalneru en, a dinayawan da.
Kumanen hapa ta dwafulu kiden appat na
lala-laay, ammi tagtakday kid ta kuman na
gitara ikid na diyug nga balituk, a napannu
ya diyug da kiden ta kuman na hutaw nga
naapang, a magasok. A ya asok na hutawen
ya pakimallak na tolay na kiden na Nama-
ratu.
9 A sa nagkakansyon hapa ya lala-laay
kiden ta bagu na kansyon ta Kalneru en:
"Iko la, Afu, ya makaalap ta papelen nga
nalukut,
ikid na mangazi ta dirkat na kiden.
Te iko ya nasi,
a ya dagam ya nepangsakam ta tolay
kiden na Namaratu
ta ngamin kiden nasyon ikid na lugar
ikid na ngamin kiden agsitang.
10 A pinagbalim kid ta padi na Namaratu,
petta makipagturay kid hapa tentu
ta ngamin paglelehutin," kunda.
11 A sangaw naglipayak, te nadangag ku
ya ngaral na adaddu na anghel. Aweda
haman mabilang, te nasurok ta rinibribu
kid. A kinalihung da ya ari en, ikid na appat
kiden ayam, ikid na lala-laay kiden.
12 A nagkakansyon kid hapa ta masikan:
"Malalaki ya Kalneru en nga pinapasi da.
Intu la ya madaydayawan ta ngamin pang-
dayaw,
te itta ya ngamin tentu nga pakapangwa,
ikid na pagba-nang,
ikid na kalalaki, ikid na kasikan, ikid na
bendisyon" kun na kansyon da.
13 A sangaw tumubbat hapa ya ngamin
kiden seangat ta langit, ikid na lutak, ikid

na umag na lutak, ikid na umag na bebay,
te sa magkakansyon na ya ngamin kiden
pinaratu na Namaratu:
"Madaydayawan ya itta ta agtuttudan na
ari,
ikid na Kalneru en ta ngamin pang-
dayaw.
Ikamuy la, Afu, ya malalaki magturay
ikid na dayawan mi addet ta addet,"
kunda.
14 A sangaw tumubbat hapa magdayaw
ya appat kiden ayam. "**On ay!**" kunda.
A nagtatumag hapa ya lala-laay kiden nga
magdayaw.

6

Ya Pangazi Na Ta Dirkat Kiden

1 Itan ku ha ya Kalneru en a azin na ya
napolu en dirkat ta papelen nalukut, a na-
gayag na hapa ya takday ayam ta kuman na
adug na dalak. "**E kan,**" kunna.
2 A nepagka-mak la ya nagtakay ta fu-
raw na kabayu nga sehutug, a inatadan da
hapa ta sangngat na, te yen ya pakaitan ta
pangabak na, a umange makigubat ikid na
mangabak ta katapil na kiden.
3 A tentu en ha nangazi ta mekaduwa en
dirkat ta papelen a dadangagan ku hapa ya
ngaral na mekaduwa en ayam, te "**E kan,**"
kunna.
4 A limattog ha ya nagtakay ta kabayu nga
pake darag. A inatadan da hapa ta dakal
na kampilan, kapye na nedob nga ange ma-
madday ta gubat ta ngamin paglelehutin,
petta magimpappapasi ya tolay kiden.
5 A tentu en ha nangazi ta mekatallu en
dirkat a "**E kan,**" kunna ha na mekatallu en
ayam. A limattog ha ya nagtakay ta ngisit na
kabayu, a nagibbal hapa ta agkilun.
6 A ka-ma la itta ya nagayag ta agyan na
appat kiden ayam:
"Ya itandam ta tangagaw a tākaltek na
baggat, ammi am mait a tallu kaltek,
ammi awem ulin ya paga na mantika ikid
na binarayang," kunna ta magtakayen.
7 A tentu en ha nangazi ta mekappaten
dirkat a nadangag ku hapa ya nebar na
mekappaten ayam, te "**E kan,**" kunna hapa.
8 A limattog ya nagtakay ta kabayu nga
medyo ngila. A ya ngagan kan na nag-
takayen a Pasi, a dumagdag hapa tentu ya
magngaganen ta Tanam. A itta ya turay na
duwa kiden, petta papasin da ya pagkappat
na ngamin kiden tolay ta paglelehutin gafu
ta gubat, ikid na agbabisin, ikid na takit,
ikid na kadwan kiden simaron ta lutak nga
magkan ta tolay.
9 A tentu en ha nangazi ta mekalima en
dirkat a naitak ya angiatangan. A ta ad-
dun na angiatanganen a naitak hapa ya
kahalwa na mangurug kiden nga pinapasi
da gafu ta pangurug da ta uhohug na Nama-
ratu ikid na pangipadangag da te Hesus,
10 a magayayag kid hapa ta masikan:
"Ay Afu Dyos mi, iko ya matunung
na Dyos nga awan mangilogot. A anu
mabayag ka, Afu, nga mangpa-gang ta
mamadday kiden ta dulay, petta mebalat
mina ya pangpapasi da tekami?" kunda.
11 A ya nebar na Namaratu tekid a
"Magimmang kam la bit addet ta sa
nedagga tekamuy ya kadwan para na
kahkahulun muy nga mapapasi sangaw
ta kuman na ikamuy," kunna tekid,
yaga inatadan na ya tagtakday tekid ta fu-
raw na ga-gamit.
12 A tentu en ha nangazi ta mekānnamen
dirkat, a ka-ma la naglunig ta masikan, a
pake nagsugiram na ya bilagen, yaga nag-
darag ya hulan ta kuman na daga.
13 A negindan hapa ya bitwan kiden nga
nagkahunnak ta lutak ta kuman na kahun-
nak na mayan na kayu nga nakawanan.
14 A sangaw lumitap hapa ya langit ta
kuman na pakalukut na papel, a nawawal-
wag hapa ya bagetay kiden ikid na fugfugu
kiden ta bebay addet ta naazi kid ta agyan
da.
15 A ya akkimohayan kiden ta paglele-
hutin, ikid na magturay kiden ta suddalu,
ikid na maturad, ikid na maba-nang, ikid na
ngamin kiden magtagabu pase awan kiden
magtagabu, a sa magtatagu kid ngamin ta
kweba kiden ikid na hahat na batu kiden ta
bagetay kiden.
16-17 A nagayayag kid hapa ta talaw da, a
binaran da ya bagetay kiden ikid na batu
kiden,
"Igsilan da kami, petta awena kami
maita na imatuttuden. A tappanan da
kami, petta awemi mekabat ta pagporay
na Kalneru en," kun na ayag da,
A kunna ten ya iayag da, te ye-yen ya
kadakalan na pangpa-gang na Namaratu
ikid na Kalneru en. A itta hud ya maketurad
ta pagporay da.

7

Ya Tolay Kiden Nga Minarkan Na Anghel Kiden

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak
hapa ya appat na anghel nga gitayukan ta
kadadugu na paglelehutin, te gamman da
ya paddad kiden ta amyanan, ikid na aba-
gatan, ikid na lalassangan, ikid na lalam-
madan, petta awan pulus ta paddad ta
ngamin na lutak ikid na talun, ikid na be-
bay.
2 A sangaw itta ya takday para na anghel
nga nagafu ta lalassangan, a inibbalan na
ya pagmarka na ta tolay na kiden na Dyose-
wan nga awan masi. A pake magayag na

hapa ya anghelen ta appat kiden anghel nga
nedob mangperdi ta lutakin ikid na bebay.
3 "Awemuy bit perdin ya lutakina ikid
na talun kiden, ikid na bebay kiden, te
dana markan mi bit ya mukat na tolay na
kiden na Namaratu ewan," kunna.
4 A nadangag ku hapa ya bilang na mi-
narkan da, a tagmafulu duwa ribu kid ta
tagtakday na mafulu duwa kiden tribu na
Istralita kiden, petta 144,000 kid ngamin
(mamemfulu duwa ya mafulu duwa ribu),
5 te 12,000 ya minarkan da ta tribu ni Huda,
a 12,000 ta tribu ni Ruben, a 12,000 ta tribu
ni Gad,
6 a 12,000 ta tribu ni Aser, a 12,000 ta tribu
ni Naptali, a 12,000 ta tribu ni Manasa,
7 a 12,000 ta tribu ni Simyon, a 12,000 ta
tribu ni Lebi, a 12,000 ta tribu ni Isakar,
8 a 12,000 ta tribu ni Zabulon, a 12,000
ta tribu ni Hose, a 12,000 ta tribu ni
Bendyamin.

Ya Tolay Kiden Taga Ngamin Kiden Nasyon

9 A ta kabalinan na kumanen naglipayak
a '**Adadi'!** ta kaddu na totolay kiden; aweda
mabilbilang. Bababang kid taga ngamin
kiden lugar ikid na nasyon, ikid na agsitang,
a gitayukan kid ta atubang na ari en ikid
na Kalneru en. Sa nagbarawasi kid hapa
ta dipuru furaw, a tagtakday kid hapa ta
kuman na don na anaw.
10 A gisaayag kid ta masikan:
"Madaydayawan ya Dyos tam nga
makkamu ta ngamin, ikid na Kalneru
en, te malalaki kid nga mangikerutan,"
kunda.
11 A tumubbat hapa mangdayaw ya
anghel kiden nga nangkalihung ta ari en
ikid na lala-laay kiden ikid na appat kiden
ayam, te gisatumag kid ta atubang na ari en
a dinayawan da ya Namaratu:
12 "Dayawan mi ka, Afu, te malalaki ka
na Dyos nga seppakapangwa. Mappya
hapa yen, Afu, te iko ya mangatad ta
ngamin bendisyon. Madaydayawan ka,
Afu, addet ta addet," kunda.
13 A ya uhohug hapa na takday la-laay teyak
a
"Amum de am inya ya tolay kiden nga
magbarawasi ta furaw, ikid na had sin ya
nagafun da?" kunna.
14 "Ay, awek amu, Ser. Iko de ya
makkamu," kunku hapa.
A ya nebar na teyak a
"Yan kid ya nagafu ta lutak nga nakaat-
tam ta kadakalan na pagzigātān. A nagfu-
raw ya barawasi da kiden, te binaggawan
da kid ta daga na Kalneru en.
15 A yen ta itta kid sin ta atubang na
Namaratu, a kanayun kid magserbi tentu
ta bali na in ta araw pase hiklam, a intu ya
kanayun pagsigongan da.
16 A awedan sangaw mazigatan ta bisin
ikid na kawan na inuman da, ikid na patu
na bilag,
17 te itta ya Kalneru en ta atubang na ag-
tuttudan na Namaratu a intu ya mangtaron
tekid, a itulud na kid sangaw ta huhunen
nga mangtolay tekid, a Namaratu sangaw
ya mangfurid ta zigu na mata da." kunna.

8

Ya Mekapitu En Dirkat

1 A ta nepangazi na Kalneru en ta meka-
pitu en dirkat a nagimmang ya ngamin
magsitang ta langit, a awan pulus ta nagsi-
tang addet ta gadwa na oras.
2 A sangaw naitak hapa ya pitu na anghel
nga imatayuk ta atubang na Namaratu, a
inatadan na ya tagtakday tekid ta kuman na
amaryung.
3 A ya mekawalu en anghel a nagibbal
hapa ta kuman na palapala na balituk, a
neatad na tentu ya addu na hutaw nga ma-
bangog am maapang, petta ikihu na ya asok
na hutaw kiden ta pakimallak na ngamin
kiden tolay na Namaratu ta agyan na an-
giatangan na balituk nga itta ta atubang na
Namaratu.
4 A tentu en nangiburud ta hutaw kiden
ta afuyen a timullu ya asok na en nga ne-
hulun ta pakimallak na mangurug kiden ta
atubang na Namaratu.
5 A sangaw pinannu na anghelen ya pala-
pala na en ta bagkang na afuy nga inalap
na ta angiatanganen, kapye na nepurwak
ya afuy kiden ta lutak. A kima-ma la hapa
ya dalak ikid na magaldug ikid na kilat ikid
na lunig.

Ya Pagsitang Na Amaryung Kiden

6 A ta kabalinan na kumanen a neparan
na pitu kiden anghel ya amaryung da kiden,
te pagsitangan da kid.
7 A ta pagpasitang na mapolu en a
namegafu nagudan ta araru nga nakihun ta
afuy ikid na daga, a naapang ya pagkatallu
na lutaken kontodu kayu kiden ikid na
kadat kiden.
8 A ta pagpasitang hapa na mekaduwa
en anghel ta amaryung na en a ka-ma la
imalzub ya kuman na dappug na bagetay,
kapye na newasik ta bebay, a nagbalin hapa
ya pagkatallu na bebay ta daga,
9 a nagpasi ya pagkatallu na ayam kiden
ta bebay, a naperdi ngamin ya pagkatallu
na lugan kiden ta danum nga sekarga.
10 A ta pagpasitang na mekatallu en
anghel ta amaryung na en a ka-ma la
imalzub hapa ya dakal na bitwan ta langit
ta kuman na hilag, kapye na nahunnak ta

lutak ta agyan na pagkatallu na karayan
kiden ikid na huhun kiden.
11 A ya ngagan na bitwanen a '**Mapet,**'
kunna, a nagpet hapa ya pagkatallu na
danum kiden ta lutakin, a nagpasi hapa ya
addu na tolay nga uminum ta danum kiden.
12 A ta pagpasitang na mekappaten
anghel ta amaryung na en a nagdullam ya
pagkatallu na bilag ikid na hulan ikid na
bitwan kiden, a nagkafuy ya pagdakar da
petta aweda magdakar ta pagka-lu na araw
ikid na pagka-lu na hiklam.
13 A teyaken hapa naglipay a naitak ya
hukkaw nga umuubar ta tangngan na lan-
git a namillu nagsitang ta masikan:

"Kakallak, kakallak, kakallak sangaw
ya awan kiden mangurug nga magyan ta
lutak. Te sangaw am magsitang ya tallu
kiden amaryung nga tanagay pasitangan
na anghel kiden a pake kakallak kid,"
kunna.

9

1 A ta pagpasitang na mekalima en anghel
ta amaryung na en a naitak ya takday
anghel nga nagafu ta langit, ammi nag-
sunak ta kuman na alislisang na bitwan.
A tentu en nagtabnak ta lutak, a itta hapa
ya tulbik na ta kalab na pake adadalamen
avut.
2 A tentu en nanghukat ta kalab na avuten
a tumurayuk na ya napuskul na asok nga
nagafu ta avuten, a nagsugiram ya bilag
ikid na langit gafu ta asoken.
3 A sangaw itta hapa ya adaddu na dudun
nga nagafu ta asoken, a tekiden nagtatab-
nak ta lutak a itta ya dagat da ta kuman na
dagat na manggagama.
4 Ammi nebar na Namaratu ta aweda si-
gedan ya kadat kiden ikid na kayu kiden
ikid na mula kiden, te intu la kagatan da ya
tolay kiden nga awan ta marka na Nama-
ratu ta mukat da.
5 Ammi awena mepalubus ta papasin da
ya tolay kiden, te pagzigātan da kid la abat
ta lima hulan gafu ta dagat da en ta kuman
na dagat na manggagama.
6 A am dumatang sangaw ye-yan na zigat
a ikakayat na tolay kiden ya masi ammi
aweda haman masi.
7 A ya pakaitan na dudun kiden a kuman
kid na kabayu kiden nga pagtakayan na
ange kiden makigubat, te itta ya kuman
na sangngat na balituk ta ulu da, ammi ya
mukat da ya kuman na mukat na tolay.
8 A itta hapa ya huk da ta kuman na huk
na babbay, a adanuk hapa ya ngipan da ta
kuman na tong na tigre.
9 A ta radang da hapa itta ya siksik da
ta kuman na balayang, a am imubar kid a
pake magsitang ya payak da kiden ta ku-
man na pagsitang na adaddu na kalesa na
gubat nga gergeran na kabayu kiden.
10 Itta hapa ya iffut da ta kuman na iffut
na manggagama, a yen ya agkagat da petta
taltalamanan da ya tolay kiden abat ta lima
hulan.
11 Itta hapa ya ari da nga magturay tekid,
a intu ya anitu nga mangtaron ta adadala-
men avut. Abadon ya ngagan na ta agsitang
na Hebreyu, ammi Apalyon ya ngagan na
ta agsitang na Giregu, (a ya ikayat na uho-
hugan tekitam a Angapasi).
12 A yen ya addet na mapolu en akattata-
lawan na pagzigātān, ammi itta para duwa
nga dumagdag.
13 A ta pagpasitang na mekānnamen
anghel ta amaryung na en a nadangag ku ya
maguhohug ta agyan na appat kiden tarkud
ta kadadugu na angiatanganen nga itta ta
atubang na Namaratu,
14 a ya ibar na ta mekānnamen anghel nga
nagpasitang ta amaryung a

"Ubadam ya appat kiden anitu nga ne-
galut ta dakalen karayan nga Karayan na
Yufurates," kunna.

15 A naubadan hapa ya appat kiden anitu, te
dana negalut kid addet ta isin na oras, ikid
na araw, ikid na hulan, ikid na darun, kapye
da naubadan petta ange kid mamapasi ta
pagkatallu na tolay kiden.
16 A nadangag ku hapa ya mangibar ta
kaddu na suddalu da nga nagtakay ta
kabayu, te dwagatut a milyon* ya bilang da.
17 A ya pakaitan na kabayu kiden ikid na
magtakay kiden nga nagmatakar teyak a
itta ya netappan na magtakay kiden ta bal-
ayang ta radang da nga pake darag ikid na
ngisit ikid na ngila. A ya ulu na kabayu da
kiden a kuman na ulu na leon, a neaswang
da ya afuy ikid na asok ikid na asok na
burbura.
18 A nasi hapa ya pagkatallu na tolay ki-
den gafu ta afuyen ikid na asoken ikid na
burbura en nga neaswang da.
19 Te ya simuk da ya agyan na angapasi da
yaga iffut da hapa, te kuman na ulag seulu
ya iffut da kiden, a yen hapa ya agkagat da
ta tolay kiden.
20 Ammi ya kadwan kiden tolay nga awan
nasi ta isin kid na pagzigātān a aweda
haman nanonot ya magbabawi ta tarabaku
da en nga dulay, te nedulot da la ya maki-
mallak ikid na mangdayaw ta anitu kiden
ikid na sinang dyos da kiden, ammi intu di-
nayawan da ya awan makaita ikid na awan
makadangag ikid na awan makahehit, te
pinadday da kid haman ta balituk ikid na
pirak ikid na baronsi, ikid na batu, ikid na
kayu.

* **9:16** A ya takday milyon a intu hala ya mafulu na maribu

21 A aweda hapa nagbabawi ta pamapasi
da ikid na paganitu da ikid na pagdalluk da
ikid na pangadallaw da ikid na pagtakaw
da.

10

Ya Anghelen Nga Nangibbal Ta Lalalebru

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya
takday ha na anghel nga seppakapangwa
nga nagafu ta langit. Itta ya hunglun ta
utun na ulu na en, a nahungun ya bari na
ta kulam. Nagdakar hapa ya mukat na ta
kuman na bilag, a ya takki na kiden ya
kuman na duwa na arigi nga umagātang.
2 Itta hapa ya lalalebru sehahukat ta ka-
mat na en. A nesabbung na ya takday
takki na ta bebay, a ya takdayen takki na ya
nelubeg na ta lutak.
3 A sangaw pake nagsitang ta masikan ta
kuman na pagsitang na leon. A tentu en
nagsitang a namempitu hapa nagdalak.
4 A ta pagsitang na dalak kiden a magge
isurat kun mina ya nebar na dalak kiden,
ammi ginamman nak na takday maguho-
hug ta agyan na langit.

"Awem la isurat ya nebar na dalak ki-
den, te melemad," kunna.

5 A ya anghelen nga naitak nga imatayuk
ta bebay ikid na lutak, a inuyad na ya kamat
na ta langit,
6 kapye na nagayag:

"Pagasingan ta Namaratu ewan nga
awan masi ikid na namadday ta lutak ikid
na bebay ikid na langit kontodu ngamin
kiden magyan tekid: awan na sangaw ta
talantan.

7 Te am kanu sangaw na araw ya pagsi-
tang na mekapitu en amaryung a yen kid na
araw ya pangibalin na Namaratu ta ngamin
gakkad na en nga nelemad na ta idi, ammi
dana nepakkamu na ta pinaguhohug na ki-
den," kunna.

8 A sangaw naguhohug ha teyak ya nagsi-
tangen ta langit ta idi:

"Em alapan ya lalalebru en ta kamat na
anghelen nga imatayuk ta lutak ikid na
bebay," kunna teyak.

9 A umange yak mantu ta anghelen, a
inadang ku ya lebru en. A ya uhohug na
hapa teyak a

"Alapam na ay, a kanam. Mamit san-
gaw ta simuk mu ta kuman na tahu, ammi
am nalintuk mun a matakit sangaw ya
sirat mu," kunna.

10 A ginawat ku mantu ya lebru en ta kamat
na en, a kinān ku, a mamit kad ta kuman
na tahu, ammi ta nepaglintuk ken a matakit
haman ya sirat kin.
11 A sangaw nadangag ku ya maguhohug
teyak:

"Mappya ta manglavun ka hapa san-
gaw, te intu lavunam ya dumatang san-
gaw ta addu na tolay ikid na dafu da
kiden," kunna.

11

Ya Duwa Na Mangipasikkal

1 A ta kabalinan na kumanen a itta ya
nangatad ta sarukud teyak, petta pagrukud
ku.

"Em rukudan ya simbaan na Namaratu
ikid na angiatangan na en, a bilangam
hapa ya ngamin maggagimung,

2 ammi awem rukudan ya bagawen ta
lehut na simbaanen, te yen ya meatad ta to-
lay kiden nga awan makkamu ta Namaratu,
a gubatan da sangaw ya ili na Namaratu,
te pagyanan da sangaw abat ta tallu darun
annam na hulan.
3 A doban ku sangaw ya duwa na
mangipasikkal nga magbarawasi ta kustal,
a ipasikkal da sangaw ya peuhohug ku
tekid addet ta maribu dwagatut annama-
fulu araw (1260)*," kunna.
4 A ya duwa kiden mangipasikkal nga
nebar na teyak, a intu hala ya duwa ki-
den kayu ikid na duwa kiden hilag nga
magindag ta atubang na Dafu na paglele-
hutin nga binida na aglavunen Zikaraya ta
palungu na araw.
5 A am itta sangaw ya mangigakkad ta du-
lay tekid a apangan da kid sangaw ta afuyen
nga iaswang da, te kunna ten sangaw ya
pangpapasi da ta makitapil tekid.
6 A gafu ta pakapangwa da en a ilitup
da sangaw ya langit petta awena sangaw
magudan ta araw na pangipasikkal da, a
pagbalinan da hapa ya danum kiden ta
daga. A am kanu ya ikayat da a padatangan
da hapa ya kompormi na zigat ta lutakin.
7 A am mabalin kid sangaw mangi-
pasikkal a itta sangaw ya pake maporay na
simaron nga imuhet ta adadalamen avut,
a ange sangaw makitapil ta duwa kiden, a
am naabak na kid a papasin na kid hapa.
8 A magyan la sangaw ya bari da kiden ta
kalsada ta dakalen ili nga nangpapasin da
ta Dafu da en Hesus ta idi, ammi meangarig
hapa ye-yen na ili ta kuman na lugar na
Sodom ikid na Egipto gafu ta kaddu na liwat
na tolay na kiden.
9 A magyan la sangaw ya bari na duwa
kiden ta kalsada abat ta tallu araw a gadwa,
te awena sangaw ituluk na tolay kiden ta
metanam ya bari da, petta itta ya pakaitan
na ngamin kiden tolay ta paglelehutin.
10 A pake matalakan sangaw ya awan ki-
den mangurug nga magyan ta lutak gafu ta

* **11:3** Intu hala ya tallu darun a annam na hulan.

pasi na duwa kiden, a ging-at-atad kid sangaw gafu ta pagayayat da ta pasi na duwa kiden nga nangpakakallak tekid ta idi.
11 Ammi am nagpasan sangaw ya talluhaw a gadwa a tolayan na kid ha na Namaratu, a magtayuk kid, a pake italaw na kid sangaw na ngamin makaita tekid.
12 A itta sangaw ya magayag tekid ta langit, "**Gimon kanan ta isin,**" kunna sangaw, a timullu kid sangaw ta langit ta umag na kulam, a tatangadan na kid sangaw na katapil da kiden.
13 Kabalinan na igon da a itta sangaw ya pake masikan na lunig, a maperdi sangaw ya pagkafulu na ili in yen, a magpasi sangaw ya pitu ribu na tolay ta lunigen. A ya awan kiden nasi ta lunigen a pake makatalaw kid sangaw, a ibar da sangaw ta pake masikan ya Dyos ta langit.
14 Yen ya addet na mekaduwa en akattatalawan na pagzigātān, ammi alistu sangaw dumagdag ya mekatallu.

Ya Mekapitu En Amaryung

15 A ta kabalinan na kumanen a pinagsitang na mekapitu en anghel ya amaryung na en, a dadangagan ku ya addu na magsitang ta masikan ta langit:
"Nangabak na ya Dafu tamin Namaratu ikid na pinili na en magturay.
A ta ayanin na i Hesus Kristu ya makākwa ta ngamin kiden iturayan ta paglelehutin,
a intu la ya magnayun magturay," kunda.
16 A ya dwafulu en appat na lala-laay nga sakā makipagari ta Namaratu a nagtatumag kid hapa ta atubang na en mangdayaw tentu.
17 "Mappya hapa yen teko, Afu Dyos, te iko ya makapangwa ta ngamin.
Iko ya Dyos ta idi, a iko hala ta ayanin.
A matalak kamin teko, te nepaitam ya kadakal na pakapangwam,
a mamegafun ya pagturay mu ta ngamin paglelehutin.
18 Kakurugan ta nakaporay ya awan kiden mangurug teko,
ammi nepaitam hapa ya pagporay mu tekid.
A ittan ya araw na pangimbestigar mu ta nagpasi kiden,
ikid na pangsagolyat mu ta ngamin kiden pinaguhohug mu,
ikid na tolay mu kiden nga magtalaw teko nga pobre ikid na naba-nang.
A ayanin hapa ya araw na pangpa-gang mu ta ngamin kiden nagperdi ta lutakin," kunda ta pangdayaw da tentu.
19 A ta kabalinan na kumanen a nahukatan ya simbaan na Namaratu ta langit, a maaita ya lakasa en nga netaratu na Namaratu ta tolay na kiden. A ta nekahukat na simbaan na en a nakakilkilat, ikid na nakadaldalak, a naglunig hapa ikid na nagararu ta masikan.

12

Ya Pagmatakar Na Babbay Ikid Na Lamag

1 A ta kabalinan na kumanen a itta ya magduma na pakaitan ta langit. Naitak ya babbay nga pake makatulang ya barawasi na ta kuman na bilag, a kuman na imatayuk ta hulan. A ta ulu na en a itta ya sangngat na nga sebitwan ta mafulu duwa na bitwan,
2 ammi tanagay na maganak, a "**Agi, agi,**" kunna ta takit na paganak na.
3 A sangaw takwan ha ya nakipaita ta langit, te itta ya pake dappug na lamag nga darag, ammi pitu ya ulu na ikid na mafulu ya tarkud na, a itta hapa ya kuman na sangngat na ari ta tagtakday ulu na.
4 Nesi-bat na ya iffut na en a netapal na ya pagkatallu na bitwan kiden ta langit, a nagkahunnak kid ta lutak. A sangaw nagtayuk ya lamagen ta atubang na babbayen maganak, te kanan na mina ya anak na en am imuhet.
5 A naganak ya babbayen ta lalaki nga mekari magturay ta ngamin kiden nasyon ikid na tolay ta lutakin ta masikan na turay. Ammi nelogot ya lamagen, te napatullu ya anak na babbayen ta Namaratu ta agyan na agtuttudan na en.
6 A nakabilag hapa ya babbayen addet ta lugar nga kawanan na totolay, te magtagu ta lugaren nga dana neparan na Namaratu tentu, petta mataronan addet ta maribu dwagatut annamafulu araw.*
7 A sangaw nagbattak hapa ya gubat ta langit, te sa nagtatapil ig Migel ikid na sakā anghel na kiden ta lamagen. Tumubbat hapa nagtapil ya lamagen ikid na anitu na kiden teg Migel,
8 ammi naabak kid hala, a awan na ta lugar da ta langit,
9 a yen ta napatugut kid, a nehunnak kid ta lutak. Ya nagngagan ta lamag a intu hala ya ulagen ta palungu araw nga nagngagan hapa ta Dyablo ikid na Satanas, te intu ya mangayayyaw ta ngamin tolay ta paglelehutin. A yen ta sa nehunnak kid ta lutak, sa ikid na anitu na kiden.
10 A sangaw nadangag ku hapa ya masikan maguhohug ta langit:
"Namegafun ya pagturay na pinili na en magturay
ta masikan na pagturay,
a napatayuk na ya pagariyan na Namaratu ta utun na lutak.

* **12:6** Intu hala ya tallu darun a annam na hulan.

A nabalin na ya pangikerutan na Namaratu
ta kabagis tam kiden,
te newarad ta lutak ya katapil da en
nga nangidardarum tekid ta atubang na Namaratu
ta araw pase hiklam.
11 A naabak da mantu gafu ta daga na Kalneru en
ikid na pangibosag da ta uhohug na en,
te aweda kinenga ya angat da en
maski abat ta pakapapasi da.
12 Magayayat kanan mantu, ikamuy nga magyan ta langit.
Ammi kakallak kanan nga magyan ta lutak ikid na bebay,
te dumagut na tekamuy ya Dyablo Satanas, a mefulot ya poray na,
te amu na ta assang na ya araw na," kunna.

13-16 A gafu ta nehunnak ya lamagen ta lutak a dinagdag na ya babbayen naganak ta lalaki, a nangipurdad hapa ya lamagen ta danum ta kuman na karayan, petta mealud mina malimat ya babbayen ta danumen. Ammi inuffunan na lutak ya babbayen, te nagbangrak, a lumitap ya danumen ta umag na lutak. A inatadan na Namaratu ya babbayen ta payak na ta kuman na dappug na hukkaw, petta makaubar addet ta takday lugar nga kawanan na totolay nga neparan na Namaratu tentu, petta awena masi-ged na lamagen, a yen ya nangtaronan na Namaratu tentu abat ta tallu darun a gadwa.

17 A gafu ta pake nagporay ya lamagen ta babbayen, a nangununga na ya kadwan kiden anak na petta gubatan na kid, te ikid ya mangurug ta ibar na Namaratu ikid na mangipasikkal ta damag ni Hesus.

18 A nagtayuk ya lamagen ta pingit na bebay nga dinatangan na.

13

Ya Simaron Nagafu Ta Bebay

1 A sangaw naitak ya pake kahighigalan na simaron nga imuhet ta bebayen. Pitu ya ulu na ikid na mafulu ya tarkud na, a itta hapa ya sangngat na ari ta tagtakday tarkud na. A nasuratan hapa ya tagtakday ulu na ta kuman na ngagan na Dyos, te ugtulan na ya kasasaad na Namaratu.

2 A kuman na dappug na atu ya simaronen nga naitak, ammi takwan ya takki na kiden te kuman na takki na mungaw, ammi dadappug hapa, a adanuk hapa ya lu na kiden. A ya simuk na en hapa a kuman na simuk na leon. A ya simaronin yan ya inatadan na lamagen ta kalalaki na ikid na pakapangwa na, petta intu ya magturay ta ngamin iturayan na lamagen.

3 A ta kuman na naitak a itta ya dakal na bigad ta takdayen ulu na simaronen, a yen ya pakalasinan ta magge nasi ta idi, ammi gafu ta nagmappyan ya bigad na en a natolay hala. A gafu ta kumanen a dumagdag ya ngamin tolay ta simaronen ta pagpakalat da tentu.

4 A daydayawan da hapa ya lamagen gafu ta pakapangwa na en nga neatad na ta simaronen, yaga dayawan da hapa ya simaronen.

"Inya hud ya megitta ta simaronen, itta hud ya makabalin nga mangabak tentu," kunda.

5 A pinagsikan hapa na lamagen ya simuk na simaronen petta maguhohug ta maparayag ikid na dulay na uhohug, a nepalubus hapa magturay ta lutak addet ta tallu darun a gadwa.

6 A awena nagimmang mamadpadulay ta Namaratu, te pinadpadulay na ya ngagan na kontodu pagyanan na ta langit, ikid na anghel na kiden.

7 A nepalubus hapa na Namaratu ta pa magturay la bit ya simaronen ta ngamin kiden tolay ta ngamin kiden lugar ikid na agsitang, petta pakākāllakan na hapa ya tolay kiden na Namaratu.

8 A gafu ta kumanen a sa magdayaw ya ngamin kiden tolay ta simaronen, fwera ta tolay kiden nga dana nelista ta lebru na Kalneru en nga napapasi, te ta awena para la nekapadday na paglelehutin a dana nesurat ya ngagan da ta lebru na en petta maatadan kid ta magnayun na angat.

9 A am kakurugan hala ta itta ya bangbang muy a mappya mantu ta dangagan muy yan:
10 Am inya sangaw ya mebalud gafu ta awena makidafu ta simaronen a timuluk la mebalud.
A am inya sangaw ya mapapasi gafu ta awena makidafu ta simaronen a timuluk la mapapasi.
A yen ta pake maturad mina ya tolay kiden na Namaratu, petta idulot da la ya pangurug da.

Ya Simaronen Nga Nagafu Ta Lutak

11 A sangaw naitak ya takwan na kahighigalan na simaron nga imuhet ta lutak. Duwa ya tarkud na ta kuman na tarkud na kalneru, ammi magsitang ta kuman na agsitang na lamag.

12 A ye-yen hapa ya pinatudunan na napolu en simaron nga sebigad ta idi ammi nagmappyan, te neatad na ya turay na en tentu, petta intu ya kuman na pinakabari na. A persan na ya ngamin tolay, petta dayawan da ya napolu en simaron.

13 A itta hapa ya pakapangwa na napozanen simaron petta palattogan na ya addu na

pakaitan nga masikan nga pagpaka-latan
na tolay kiden, te maski paghunnakan na
ya afuy ta lutak nga magafu ta langit petta
maita na ngamin tolay.
14 A gafu ta palattogan na kiden nga
pakaitan a maayayyaw na hapa ya ngamin
kiden tolay nga magyan ta lutak nga awan
mangurug, petta mamadday kid ta sinang
simaron ta kuman na kagitta na napolu en
simaron nga sebigad.
15 A gafu ta pakapangwa na en hapa a
ihuga na ya angat na sinang simaronen
petta matolay ikid na makauhohug ikid
na makapapasi ta ngamin kiden tolay nga
awan mangdayaw tentu.
16 A ya ngamin kiden tolay nga ata-nang
ikid na alinnak, ikid na maba-nang ikid na
pobre, ikid na magturay ikid na magtagabu
a sa persan na kid sangaw nga mamarkan
ta ziwanan na kamat da ono mukat da,
17 pettam kumanen awan sangaw ta
makalaku ikid na makagatang am awan
tentu ya marka na ngagan na simaronen
ono bilang na ngagan na.
18 A ya malalaki en magnonot a mappya
ta pake lavunan na mina am anu ya ikayat
na uhohugan na numero na ngagan na, te
ngagan hala na tolay, a 666 ya numero na.

14

Ya Kalneru en Ikid Na 144,000

1 A sangaw tumangadak a naitak ha ya
Kalneru en nga imatayuk ta kinan da en
Bagetay Zayon, a nehulun hapa tentu ya
144,000 kiden tolay, a nasuratan hapa ya
tagtakday mukat da ta ngagan na Kalneru
en ikid na ngagan na Dama na en.
2 A dadangagan ku hapa ya masikan na
adug ta kuman na dakal na tapaw ikid na
dalak, ammi pake dangagan ku a adaddu
kid na magkansyon ikid na maggitara.
3 A gisakansyon kid hapa ta bagu na kan-
syon ta atubang na Namaratu, ikid na appat
kiden ayam, ikid na lala-laay kiden. A awan
ta makkamu ta kansyon da en fwera la ta
144,000 kiden, te nekaru na Kalneru en ya
liwat da kiden.
4 Ye-yen kid na tolay ya awan nakaliwat
ta Kalneru en ta kuman na mangadallaw, te
aweda ikayat medagga ta takwan, am awa
dagdagan da la ya Kalneru en ta maski had
ya eyan na. Yen kid ya sinaka na Kalneru
en, a neatad da ya bari da ta Namaratu ikid
na Kalneru en.
5 A awan pulus ta uhohugan da ta awan
kustu, te pake matunung kid la.

Ya Damag Na Tallu Kiden Anghel

6 A sangaw naitak ya takday anghel nga
umuubar ta utun, a ipadangag na ya Damag
ni Hesus nga awan mauli ta awan kiden
mangurug nga magyan ta lutakin, petta
maski am anu ya katolay da ikid na agsitang
da, ikid na gubyernu da a pake madangag
da.
7 A masikan hapa ya pangbar na tekid,
"Magbabawi kanan, a mangurug
kanan ta Namaratu, te tanagay na ya
araw na pangpa-gang na ta makaliwat.
A mappya ta dayawan muy, te intu ya
namadday ta langit ikid na lutak ikid na
bebay pase ngamin kiden pagafun na
danum," kunna.
8 A tumubbat hapa magsitang ya
mekaduwa na anghel,
"Naperdin ya ili na Babilonya, pinerdin
na Namaratu ya kadakalanen na ili, te
ya umili kiden ya nangayayyaw ta kad-
wan kiden tolay ta kuman na nangpag-
ilellaw, petta mekabkabat ya tolay kiden
ta pakikadallaw da ta takwan na dyos,"
kunna.
9 A sangaw tumubbat hapa ya mekatallu
na anghel,
"Am itta sangaw ya makidafu ikid na
mangdayaw ta maporayen simaron ikid
na sinang simaronen, ikid na magpa-
marka ta mukat da ono kamat da,
10 a Namaratu hapa sangaw ya magpo-
ray tentu, a penuman na kid hapa sangaw
ta binarayang na pangpa-gang na tekid te
kuman na iburud na sangaw tekid ya pag-
poray na nga awan pulus ta laok, te pake
masikan la.
"A pake kakallak kid hapa sangaw gafu
ta afuy ikid na burbura ta pakaitan na
Kalneru en ikid na anghel kiden.
11 Te maski araw ikid na hiklam aweda
mabannayan ta pagzigātān da, gafu ta
pangdayaw da en ta simaronen ikid na
sinang simaronen, ikid na pagpamarka da
en ta ngagan na en tekid. A awena sangaw
magimmang na afuyen nga mangpagattam
tekid addet ta addet," kunna.
12 A yen mina ya pangnonotan na tolay na
kiden na Namaratu, te am idulot tam ya
pangurug tam ta uhohug na Namaratu ikid
ni Afu Hesus a attaman tam la bit ya du-
matang tekitam gafu ta awetam pakidafu ta
simaronen.
13 A ta kabalinan na kumanen a nadangag
ku ya maguhohug teyak ta langit:
"Isurat mun yan. Mamegafu ta ayanin
a nagāsāt ya ngamin kiden masi nga man-
gurug te Afu Hesus," kunna.
"On, kustu," kunna hapa na Kahalwa
na Namaratu teyak, "Nagāsāt kid te mag-
immang kid na ta ngamin banbannag da,
te yaga masagolyatan kid hapa sangaw ta
tinarabaku da," kunna.

Ya Pakauknud Na Itta Kiden Ta Lutakin

14 A sangaw itan ku a itta ya furaw na
kulam, a pagtuttudan na Tolayen Taga Lan-
git, a nagsangngat hapa ta balituk, yaga
nagibbal hapa ta matadam na kumpay.
15 A sangaw limattog ya takday anghel
nga nagafu ta umag na simbaan na Nama-
ratu, a binaran na ya imatuttuden ta kula-
men,
"Aran, maggapas kan, te dumatang na
ya araw na aggapas, te nalutun ya ammay
kiden ta lutakewan," kunna.
16 A newaradiwad na ya kumpay na en ta
lutaken, a nabalin na nagapas ya mayan na
lutakin.
17 A sangaw imuhet ya takday para na
anghel ta simbaanen ta langit, a nagibbal
hapa ta matadam na palataw.
18 A dumagdag para ya takday anghel nga
nagafu ta agyan na angiatanganen. Yen
hapa ya makkamu ta afuy, a binaran na
hapa ya anghelen nga nagibbal ta palataw,
"Aran, e kan magpa-pat ta unas kiden ta
lutak, te mabalin kid na malutu," kunna.
19 A newaradiwad na ya palataw na en
ta unas kiden, te kuman na unas ya tolay
kiden nga awan mangurug, a sa inuknud na
kid petta iange na kid ta kuman na agdapi-
lan na Namaratu, petta mapa-gang kid.
20 A sa napapasi kid ta lawan na ili ta
agdapilan na Namaratu, a nagarut ya daga
da kiden ta kuman na karayan addet ta
320 na kilumetru, a adalam hapa addet ta
awang na kabayu.

15

Ya Pagpazigat Na Anghel Kiden

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak
ya takwan na pakaitan ta langit nga pake
pagpaka-latan, te itta ya pitu na anghel,
a ikid hapa ya makkamu mangiburud ta
pitu na pagzigātān ta tolay kiden ta lu-
tak. A am nabalin na sangaw ye-yen kid
na pagzigātān a yen sangaw ya addet na
pangpa-gang na Namaratu.
2 A itta hapa ya naitak ta kuman na bebay
nga kuman na nekihu ya sarming ikid na
afuy. A ta pingit na bebayen a gitayukan
hapa ya ngamin kiden tolay nga nangabak
ta simaronen ikid na sinang simaronen, te
aweda nagpamarka ta numero na ngagan
na en. A tagtakday kid hapa ta kuman na
gitara nga neatad na Namaratu tekid.
3 A gisakansyon kid hapa ta kansyon ni
Mosesen nga tagabu na Namaratu ta idi ikid
na kansyon na Kalneru en. A kunna sin ya
uhohug na kinansyon da en:
"O Afu Dyos nga makapangwa ta ngamin,
a dakal ikid na malalaki, Afu, ya
ngamin tarabakum.
Iko la, Afu, ya Kadakalan na Ari nga magtu-
ray ta ngamin,
a mappya ikid na kustu ya ngamin in-
ingwam.
4 A inya hud para ya awan magtalaw ikid na
magdayaw teko, Afu,
bakawa iko la ya mappya.
A sa ange sangaw teko ya tolay taga ngamin
kiden lugar, petta dayawan da ka,
Afu,
te naita da ya kappya na ngamin kiden
tinarabakum," kun na kansyon da.
5 A ta kabalinan na kumanen a naitak ta
naukadan ya mayor na silid na Namaratu ta
simbaan na en ta langitewan.
6 A limattog na hapa ya pitu kiden anghel
nga mangiburud ta pagzigātān ta lutakin.
Sa nagbarawasi kid ta pake furaw, a nag-
banda kid ta ga-gamit nga pake makillat ta
kuman na balituk.
7 A ya mekappaten ta ayam kiden nga
itta ta bikat na ari en a enna nesaned ya
diyug na balituk ta tagtakday ta pitu kiden
anghel. A ya tagtakday diyug da a napannu
ta pagporay na Namaratu ewan nga awan
masi.
8 A magananwan la a napannu hapa ya
simbaanen ta asok gafu ta kalalaki na Na-
maratu ikid na pakapangwa na en, a awan
ta makasarok ta simbaanen addet ta ka-
balin na pitu kiden pagzigātān nga iburud
na pitu kiden anghel.

16

Ya Diyug Na Pagporay Na Namaratu

1 A sangaw nadangag ku hapa ya masikan
magayag ta umag na simbaanen, te doban
na ya pitu kiden anghel.
"E kanan, te emmuy iburud ya pagpo-
ray na Namaratu ta lutakewan nga itta ta
diyug kidina," kunna.
2 A umangen ya takday anghel, a neburud
na ya mayan na diyug na en ta lutak, a
sa naggagurid na ya tolay kiden nga na-
markan ya mukat da ta numero na simaro-
nen ikid na nagdayaw ta sinang bari na en.
A pake matakit ikid na mahuyuk ya gurid
da kiden.
3 A sangaw enna neburud na mekaduwa
en anghel ya mayan na diyug na en ta be-
bay. A nagbalin ya bebayen ta daga, ta
kuman na daga na nasi. A sa nagpasi ya
ngamin kiden ikan ikid na ayam ta bebay.
4 A sangaw enna neburud na mekatallu
en anghel ya mayan na diyug na en ta
ngamin kiden karayan ikid na wer ikid na
ubbug, a sa nagbalin ya ngamin danum da
kiden ta daga.
5 A nadangag ku hapa ya uhohug na
anghelen nga manaron ta danum kiden:
"Matunung ka hala, Afu Dyos, te iko ya Dyos
ta idi,
a iko hala ta ayanin.

A kustu hapa ya pangpa-gang mu ta isin kid
na tolay,
6 te yen kid ya nangpagarut ta daga na
tolay mu kiden ikid na pinaguhohug
mu kiden ta idi.
A ta ayanin a pinenum mu kid hapa ta daga.
A yen ya mappya na balat," kunna.

7 A itta hapa ya tumabbag ta agyan na
angiatanganen:
"On, Afu Dyos, iko ya makapangwa
ta ngamin, a mappya ikid na kustu ya
ngamin pangpa-gang mu," kunna.

8 A sangaw enna neburud na mekappaten
anghel ya mayan na diyug na en ta bilag,
a pake nadaggan ya patu na en addet ta
naapang ya tolay kiden ta patu na en.
9 Ammi maski naap-apang kid ta patu na
bilagen aweda haman nagbabawi, ikid na
aweda nebosag ya kalalaki na Namaratu
nga makkamu ta isin kid na pagzigātān awa
pinadpadulayan da hud la.

10 A sangaw enna neburud na mekalima
en anghel ya mayan na diyug na en ta ag-
tuttudan na simaronen, a nagsugiram na
ya ngamin kiden lugar ta pagturayan na
simaronen, a nginalngal na tolay kiden ya
hila da kiden gafu ta zigat da.
11 Ammi aweda haman nagbabawi ta li-
wat da kiden, te pinadpadulay da la ya Dyos
ta langitewan gafu ta gurid da kiden ikid na
takit da kiden.

12 A sangaw enna neburud na
mekānnamen anghel ya mayan na diyug na
en ta karayan na Yufurates, a nabbasan na
petta makadakit ya ngamin armado na ari
kiden nga magafu sangaw ta lalassangan.
13 A sangaw naitak ha ya lamagen, ikid
na simaronen nga imuhet ta bebay ta idi,
ikid na simaronen nga imuhet ta lutak nga
mangisaned ta laddud ni Satanas. A imuhet
hapa ya matapang na anitu ta simuk na
tagtakday tekid ta kuman na bulprag.
14 A itta hapa ya pakapangwa da, petta
ihuga da ya pagpaka-latan. A enda hapa
agagayan ya ngamin kiden ari ta paglele-
hutin, petta sa magkakampat ya ngamin ki-
den suddalu da ta takday lugar, petta ange
kid makigubat ta Namaratu.
15-16 A ya ngagan na lugaren nga
pagkakampatan da sangaw a 'Armagidon,'
kunna ta agsitang na Hebreyu. A yen
sangaw ya lugar na pakilabanan da
ta Namaratu ewan, te yen sangaw ya
kadakalan na araw na pakilaban na
Namaratu tekid. A ya uhohug hapa ni
Hesus a
"Dangagan muy, te pagka-ma muy san-
gaw ya datang ku ta kuman na ange
na tulisan. A pake nagasgāsāt sangaw
ya sehahukal ikid na sebarawasi nga
mangipa-na teyak. Ammi ta masidug ki-
den nga awan nagbarawasi a kakallak
kid," kunna.
17 A sangaw ta pangipurwak na meka-
pitu en anghel ta mayan na diyug na en a
pehulun na ta paddad, a itta ya masikan
nagsitang ta simbaanen ta agtuttudan na
Namaratu. "**Nabalin na,**" kunna.
18 A ka-ma la nagsitang hapa ya kilat ki-
den ikid na dalak kiden, a naglunig hapa ta
pake masikan. A yen sangaw ya kadakalan
na lunig addet ta nekaparatu na tolay kiden,
19 te naggungay ya lutak ta ili na Ba-
bilonya nga kadakalan na ili addet ta nag-
tallu ya nagyanan na ili en. A negindan
hapa naperdi ya ngamin kiden ili ta paglele-
hutin, te yen ya balat na Namaratu ta ili
na Babilonya, a sa ipenum na ya ngamin
pagporay na tekid.
20 A sa lumitap hapa ya fugfugu kiden ta
bebay, ikid na bagetay kiden ta lutak.
21 A naggagindan nagkahunnak ya
dadappug kiden araru ta tolay kiden,
taglimafulu kilu ya kadammat da, ammi
pinadpadulay da la ya Namaratu gafu ta
araru kiden, te akattatalawan ye-yen na
zigat.

17

Ya Babbayen Nga Nagtakay Ta simaron

1 A sangaw umange hapa teyak ya tak-
dayen anghel nga nagibbal ta diyug, a ya
nebar na teyak a
"E ka sin, te ipaitak teko ya babbayen
nga makikadallaw nga pa-gangan na Na-
maratu, ammi intu hala ya kadakalan na
ili nga nesaad ta nagminangan na addu
na karayan," kunna.
2-3 A inalap na anghelen ya kahalwak ta
pake adayu na lugar nga adayu ta tolay,
a yen ya nagyanan ku teyaken nakaita ta
babbayen, a nagtakay hapa ta pake darag
na simaron nga maporay. A ya uhohug para
na anghelen teyak a
"Ya babbayewan ya pangadallawan na
ari kiden ta paglelehutin, a kuman na
nellaw hapa ya ngamin tolay ta bina-
rayang na pakikadallaw na en tekid,"
kunna.
A ya simaronen nga nagtakayan na bab-
bayen a pitu ya ulu na ikid na mafulu ya
tarkud na, a napannu hapa ya bari na en ta
addu na ngagan na Dyosewan, te ikayat na
ugtulan ya kasasaad na Namaratu.
4 A ya babbayen hapa a nagbarawasi ta
kuman na burik na ubi ikid na pake darag.
A napannu hapa ya barawasi na en ta mag-
daduma na magadildilab ta kuman na bal-
ituk ikid na ispot kiden batu. A kuman na
mangigawat hapa ya babbayen ta pagin-
uman na balituk, ammi napannu haman ta

ngamin kadulayan, te intu ipenum na ya
pakikadallaw na.
5 A nesurat hapa ya ngagan na babbayen
ta mukat na en:

BABILONYA KADAKALAN IKID NA HINA
NA NGAMIN MAKIKADALLAW IKID NA
MAMADDAY TA NGAMIN DULAY

Ammi melemad ya ikayat na uhohugan na
ngagan na kiden.
6 A kuman na nellaw hapa ya babbayen, te
pake nagragsak gafu ta pagarut na daga na
pinapasi na kiden, te bababang ya pinapasi
na ta mangurug kiden te Hesus.

A ta nepakaitak ta babbayen ikid na nag-
takayan na en nga pitu ya ulu na ikid na
mafulu ya tarkud na a "**Ahu, anu panaw
yewan,**" kunku.
7 Ammi ya anghelen nga naguhohug
teyak a pake nepasikkal na ya babbayen
teyak:

"Awem pahig am anu yewan kid, te
pake ipadangag ku teko, petta amum,"
kunna.

8 "A ya simaronina nga nagtakayan na
babbayina a itta ta idi, te awan haman ta
ayanin, ammi tanagay na ha magtoli, te
magafu sangaw ta avuten ta pake umag
na lutakin. A sangaw am lumattog na a
intu sangaw ya dayawan na tolay kiden
nga awan nelista ta nakelistan na mato-
lay kiden ta awena para pakapadday na
paglelehutin. Te am maita da ta limattog
na a

'Imawan haman ta idi a anu kawagan
na ta itta ha,' kunda.

Ammi awena sangaw mabayag, te
mewarad hala sangaw ta pangpa-gangan
na Namaratu tentu.

9-10 "A am itta ya mayat makkamu ta ke-
balinan na simaronen nga pagtakayan na
babbayen a mappya ta pake makanonot,
te ya pitu kiden ulu na a yen kid ya
keangarigan na pitu kiden bagetay nga
pagyanan na babbayen, ammi keangari-
gan kid hapa na pitu na ari. Ammi awan
na ya lima kiden, te dana naazi kid na,
a magturturay para la ya mekānnamen.
A awan para la ya mekapitu en, ammi
sangaw am ittan a awena mabayag.

11 "A ya bari na simaronen nga pag-
takayan na babbayen a intu hala ya kean-
garigan na mekawalu na ari, ammi ta idi
a intu hala ya mekapitu ta pitu kiden. A
awan na yen ta ayanin, ammi ta idi itta. A
lumattog hala sangaw kapye na mewarad
ta pangpa-gangan na Namaratu tentu.

12 "A ya mafulu kiden tarkud nga
naitam ta simaronen a yen kid ya
pakaitan ta itta sangaw ya mafulu na
ari nga awan para la mesaad ta iturayan
da, ammi makipagturay kid sangaw ta
simaronen abat ta takday la na oras.

13 A tatakday la sangaw ya nonot da,
te idagga da sangaw ya turay da ikid na
kalalaki da ta pagturay na simaronen.

14 A yen kid sangaw ya maghahulun
makilaban ta Kalneru en, ammi intu hala
sangaw ya mangabak tekid, te intu ya pake
masmasikan ammi ta ngamin kiden ari ikid
na ngamin kiden magturay. A kahulun na
hapa ya ngamin kiden tolay nga pinili na
ikid na inalap na. A mesipat kid hapa ta
pangabak na gafu ta aweda mangilogot,"
kun na anghelen teyak.

15 A ya binida na en para teyak,

"A ya karayan kiden nga naitam nga
magar-arut ta pagyanan na babbayen
makikadallaw a yen kid ya keangarigan
na tolay kiden ta addu na lugar ikid na
maguhohug ta addu na agsitang.

16 Ammi ya mafulu kiden ari nga mean-
garig ta tarkud ta simaronen, a maghahu-
lun kid sangaw na simaronen, te ikatupag
da sangaw ya babbayen nga makikadallaw,
a sa perdin da sangaw ya ngamin kwa na,
petta magbalin sangaw ta kuman na nauha-
gan, yaga afutan da sangaw ya bilsag na
kapye da sangaw apangan ta afuy.

17 Kumanen sangaw ya tarabakun da,
te Namaratu ya mangpatakday ta nonot da,
te petta maggagitta kid mangatad ta pag-
turay da ta simaronen, pettam kumanen a
sa dumatang sangaw ya ngamin gakkad na
Namaratu addet ta sa mebalin ya inuhohug
na en.

18 "A ya babbayen hapa nga naitam
ta naperdi a yen ya keangarigan na
kadakalanen na ili nga nakitagabun na
ari kiden ta paglelehutin," kunna.

18

Ya Kaperdi Na Ili Na Babilonya

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya
takwan na anghel nga umakban ta lutak, te
nagafu ta langit. A pake dakal hapa ya turay
na te nadakaran ya lutaken gafu ta kalalaki
na bari na en.

2 A sangaw a nagayag ta masikan:

"Awan na, awan na ya Ili na Babilonya nga
kadakalan na ili.
Te nagbalin na ta pagyanan na anitu kiden,
ikid na ngamin kiden espiritu nga du-
lay, ikid na mamanuk nga magkan ta
bilsag na nasi.

3 Pina-gang na Namaratu ya ili in
gafu ta sa pinagillaw na ya ngamin tolay
ta binarayang na pakikadallaw na en
tekid,
a gafu ta pinagliwat na hapa ya magturay
kiden ta pakikadallaw na tekid.

A nagba-nang hapa ya maglaku kiden
gafu ta pagkaragāt na tolay kiden ta
pakikadallaw na en tekid,”
kun na anghelen teyak.
4 A sangaw nadangag ku hapa ya takwan
na maguhohug ta langitewan:
“Ikamuy tolay nga magyan teyak, umadayu
kanan ta makikadallawina,
petta awemuy mekabkabat ta liwat na
kidina ikid na pangpa-gang ku tentu,
5 te nahuttul na ya liwat na kiden abat ta
langit,
a iparan na Namaratu ya pangpa-gang
na tentu.
6 Aran, Afu, ibalat mu ya liwat na ili ina,
te atadam ta kuman na neatad na ta
kadwan,
ammi doblem ya pangpa-gang mu tentu,
te ya dulayen nga nepenum na ta kad-
wan a masmasikan ya ipenum mu
tentu.
7 Am anu ya kasikan na pagparayag na ikid
na pagragsak na ta idi
a kuman en hapa ya iatad mu ta zigat
na ikid na damdam na,
te kuga maparayag ya nonot na.
‘Anu hud ya burungan ku bakawa
ari yak haman na babbay, a awek
haman nabalu, te addu ya lālākik ki-
den,’ kunna.
8 A yen ta gulpe sangaw ya ngamin kiden
zigat na,
te sa maggagindan ya bisin, ikid na
pasi, ikid na damdam ta takday la na
araw.
A maapang sangaw ta afuy, te masikan ya
Namaratu nga mangpa-gang tentu,”
kun na anghelen teyak.
9 A pake madamdam mantu sangaw ya
ari kiden nga nangkadallaw ta ili en ikid na
nakipagragsak tentu, te am maita da san-
gaw ya asok na ili en a pake makatangtangit
kid na.
10 A umadayu kid hapa sangaw tentu nga
makatangtangit, te yaga magburung kid
sangaw ta mekabkabat kid hapa ta pangpa-
gang na Namaratu ta ili en.
“Agayoy, agayoy, ta ili tamewan nga
Babilonya. Piga la ya pangpa-gang na
Namaratu tentu, pade awa malalaki na
ili,” kunda sangaw.
11-13 A makatangtangit hapa sangaw ya
maglaku kiden, te awan na sangaw ta
gumātāng ta ilaku da nga balituk, ikid na
pirak, ispot na batu, perlas, ga-gamit, ban-
gog, kayu, tulang, baronsi, landuk, kanela,
rikado, binarayang, denu, arena, baggat,
baka, kalding, kabayu, lugan, yaga tolay
para nga pagtagabun da.*
14 (-)
15 Ta idi a nagba-nang kid ta ngamin ki-
den nelaku da ta tolay kiden ta ili na Ba-
bilonya, ammi sangaw gafu ta naperdin
ya ili en a magyan kid la ta adayu nga
makatangtangit, te yaga magburung kid
hapa, te mekabkabat kid hapa ta pangpa-
gang na Namaratu.
16 “Agayoy, agayoy, ta ili tamewan,
pade awa ispot paen ya pagbarawasi na
tolay na kiden ta darag ikid na asul.
A ispot paen ya nesigal da kiden, ikid na
aritut da kiden nga balituk ikid na
perlas, ikid na mangina na batu.
17 A piga la ya kaperdi na ngamin pagba-
nang na ikid na kalalaki na,” kunda
sangaw.
A kumanen hapa sangaw ya damdam na
itta kiden ta bapor da kiden ta bebay, ya
kapitan da ikid na magtarabaku kiden kon-
todu ngamin makilugan,
18-19 te am maita da hapa sangaw ya asok
na ili en ta adayu, a makatangtangit kid
hapa sangaw gafu ta damdam da ta ili en.
“Agayoy, agayoy, ta ili tamewan.
Itta hud ya takwan na ili nga malalaki ta
kumanewan?
Te intu paen ya nangalapan tam ta
pagba-nang tam gafu ta karga na ba-
por tam kiden nga ginatang da.
A piga la ya kaperdi na in,” kunda sangaw.
20 Ammi ikamuy nga magyan ta langit a
magayayat kanan, te pina-gang na Nama-
ratu ya nakaliwat. Sa magayayat kanan,
ikamuy tolay na Namaratu, ikid na ikamuy
turin na ikid na paguhohugan na, te pina-
gang nan ya dulayen babbay gafu ta in-
ingwa na en tekamuy.
21 A sangaw itta ya masikan na anghel, a
inakkat na ya dakal na batu ta kuman na
kadakal na aggilingan, kapye na newarad ta
bebay. A ya nebar na en hapa a
“Kumanin sangaw ya pa-gang na ili na Ba-
bilonya,
te medangkak sangaw ta lutak, a awan
na sangaw.
(v 14) A awan na sangaw ya ngamin kiden
karagatan na tolay na kiden,
te imawan na sangaw ya ngamin
pagba-nang na ili in ikid na kalalaki
na, a aweda sangaw metoli tentu.
22 Awan na sangaw ta sitang na gitara, ikid
na tokar,
ikid na kansyon ta agyan na kalsada na
kiden ikid na babali.
A awan na sangaw ta magtarabaku tentu,
ikid na mamadday ta gagangayen pad-
dayan na tolay, a awan na sangaw ta
magbayu.

* **18:11-13** Ya bersikulo 14 a yan ya tulfu na uhohug na anghelen, a nehahat mantu ta bersikulo 21 ikid na 22 petta nagdadagga ya ngamin bida na anghelen.

23 A awan na sangaw ta hilag nga mag-
padakar tentu,
te awan na sangaw ta sitang na maga-
yayat ta kuman na magboda.
Kumanin sangaw ya dumatang ta ili in, te
ya maglaklaku kiden tentu ya nag-
balin ta kuman na ari kiden ta pa-
glelehutin,
a inayayyaw da ya tolay kiden gafu ta
sistema na paglaku da.
24 A intu para liwat na ya pasi na tolay kiden
na Namaratu,
ikid na aglavun na kiden, pase ngamin
kiden napapasi ta lutakin," kunna.

19

Ya Magayayat Ta Kaperdi Na Babilonya

1 A ta kabalinan na kumanen a nadangag
ku ya kuman na agsitang na adaddu na
tolay ta langit, a gisakansyon kid:
"Haleluya! Malalaki ya Namaratu ewan,
te intu ya mangikerutan nga seppaka-
pangwa.
2 A matunung kad ya pangpa-gang na,
te pina-gang nan ya makikadallawen nga
nangpadakat ta ngamin paglelehutin
ta pakikadallaw na ta tolay kiden.
A nebalat nan hapa ya nepamapasi na ta
tolay na kiden," kunda.
3 "Haleluya! Te magnayun la magasok ya
nagdakaten ili addet ta addet," kunda
ha.
4 A ya dwafulu kiden appat na lalaklakay
ikid na appat kiden ayam ta bikat na ag-
tuttudan na Namaratu a gitumagan kid ta
atubang na en, a dinayawan da.
"Kakurugan, madaydayawan ya Na-
maratu," kunda.
5 A sangaw itta ha ya takday magsitang ta
bikat na agtuttudan na Namaratu,
"Ikamuy ngamin nga daddoban na Nama-
ratu a dayawan muy.
Kumanen hapa tekamuy nga magtalaw
tentu nga magturay pase awan mag-
turay.
Sa dayawan muy ya Dyos tam," kunna.
6 A sangaw nadangag ku hapa ya awan
bababang na tolay, te gisasitang kid ta ku-
man na adug na dakal na tapaw ikid na
masikan na dalak:
"Haleluya! Madaydayawan ya Dyos nga
makapangwa ta ngamin,
te magturay na ta ngamin.
7 Magayayat kitanan! A dayawan tam ya
Dafu tam,
te dumatang na ya araw na boda na
Kalneru en, a neparan ya atawa na
en.
8 Te pinagbarawasi na Dyos ta furaw ikid na
magadildilab na ga-gamit," kunda.
(Ya furaw na ga-gamit ya keangarigan na
mappya kiden tinarabaku na tolay kiden
nga mangurug ta Namaratu ikid ni Afu
Hesus.)
9 A sangaw itta ya anghel nga naguhohug
teyak,
"Isurat mun yan:
'Nagāsāt ya ngamin kiden magawi ta
boda na Kalneru en, te mesipat kid na
ta pagpamakan na,' " kunna.
"Te kakurugan yan kid na uhohug na
Namaratu," kunna ha.
10 A nagtumagak na ta atubang na anghe-
len, te dayawan ku mina, ammi ginamman
nak,
"Bakkan mina ta iyak ya dayawam, te
Namaratu la mina, te daddoban nak la na
Namaratu ta kuman na iko ikid na kagit-
tam kiden aglavun nga mangipasikkal te
Hesus, a yen ta paglavunan nak na Ka-
halwa na Namaratu, petta iyak ya mangi-
pasikkal te Hesus," kunna.

Ya Nagtakay Ta Furaw Ta Kabayu

11-16 A ta kabalinan na kumanen a naitak
ta kuman na nahukatan ya langit, a "**Hu,
hu**", itta ya dumagut nga magtakay ta pake
furaw na kabayu, a natultulfu hapa ya addu
na sangngat na ari ta ulu na en, te ya duwa
na ngagan na nga nesurat ta salnuk na en
ikid na uffu na en a:

KATA-NANGAN NA ARI IKID NA
KADAKALAN NA MAGTURAY

A kuman na bagkang na afuy ya mata
na kiden, te awan ta melemad tentu. A
awan pulus ta pagkilluyān na, te kustu ya
ngamin ibar na, a matunung hapa am ange
makilaban ta katapil na kiden. A itta hapa
ya ngagan na nga nesurat ta bari na, ammi
intu hapa la ya makkamu am anu ya ikayat
na uhohugan. Ammi amu na ngamin tolay
ta intu ya Kakurugan nga mekatalak. A
ya pangingaganan da tentu a '**Uhohug na
Namaratu**', kunda, te itta ya matadam na
kampilan nga imuhet ta simuk na en, te yen
ya pangkattab na ta tolay kiden ta ngamin
kiden lugar, a pa-gangan na kid hapa ta
kuman na magpaluk ta landuk.

A timunud hapa tentu ya armado kiden
nga nagafu ta langit, a ginsātakay kid hapa ta
furaw kid na kabayu, ikid na nagbarawasi
kid hapa ta dipuru furaw na ga-gamit. A
gidaddagan hapa ya barawasi na ari en, te
ilublubeg na ya katapil na kiden ta kuman
na mangpalsok ta darag na ubas, te intu ya
mangidatang ta pangpa-gang na Namaratu
ewan nga seppakapangwa ta ngamin gafu
ta pagporay na.

17 A naitak hapa ya takday anghel nga
umatayuk ta bilagen, a pake nagayayag ta
mamanuk kiden umuubar ta langit:

"E kanan sin te magkakampat kanan, te magpamakan ya Namaratu ewan.
18 E kanan sin te mangigup kanan ta bilsag na ari kiden ikid na suddalu kiden pase kumander da kiden, ikid na bilsag na kabayu pase magtakay kiden.
Kakkapan muy ya bilsag na ngamin tolay nga tagabu pase awan nagtagabu, ikid na alinnak pase ata-nang," kunna.

Ya Kaabak Na Simaronen

19 A sangaw naitak ha ya simaronen ikid na magturay kiden ta lutak ikid na suddalu da kiden, te sa nagkakampat kid petta makilaban kid na ta nagtakayen ta furaw na kabayu ikid na suddalu na kiden.
20 Ammi naabak ya simaronen ikid na kahulun na en nga mangisaned ta laddud ni Satanas.
(Ya nagladduden a intu hala ya namadday ta pagpaka-latan ta idi, petta ayayyawan na ya tolay kiden nga nagpamarka ta ngagan na simaronen, ikid na nagdayaw hapa ta sinang simaronen.)
A ginafut da ya simaronen ikid na kahulun na en nagladdud, a azo newarad da kid seangat ta alugen nga seafuy ikid na seburbura.
21 A ya kadwan kiden kahulun na simaronen a sa pinapasi na kid na nagtakayen ta furaw na kabayu ta kampilanen nga imuhet ta simuk na en. A nagbasubasug ya mamanuk kiden nga magkakan ta bilsag da.

20

Ya Maribu Na Darun

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya takday para na anghel nga dumagut ta lutak, te nagafu ta langit. A nagibbal hapa ta dakal na kawad ikid na tulbik na Adadalamen Avut.
2 A ginafut na ya lamagen, ya kinan da en ulag nga nangayayyaw ta tolay kiden addet ta palungu araw, intu hala ya Satanas ikid na Dyablo.
3 A kinawadan na anghelen, kapye na nehunnak ta Avuten, kapye na hapa tinulbikan petta awena makalattog, te mappya ta mabalud abat ta maribu na darun petta awenan sangaw maayayyaw ya tolay kiden. Ammi sangaw am nagpasan ya maribu na darun a mapalubusan nga lumattog, ammi mavit la.
4 A sangaw naitak hapa ya addu na tolay nga imatuttud ta agtuttudan na ari, a inatadan na kid na Namaratu ta turay da, petta ikid na ya kahulun na kiden nga magturay ta ngamin paglelehutin. A naitak hapa tekid ya kahalwa na tolay kiden nga naputulan gafu ta pangipasikkal da te Hesus ikid na uhohug na Namaratu, te yen kid ya awan nangdayaw ta simaronen ikid na sinang simaronen ikid na awan nagpamarka ta ngagan na ta mukat da ono kamat da. Ammi sa natolay kid hala petta makipagturay kid te Hesus Kristu addet ta maribu na darun.
5 A yen kid ya napolu nga tolayan na Namaratu ta pasi da, ammi ya kadwan kiden tolay nga nagpasi a aweda sangaw matolay addet ta maribu na darun.
6 Ammi mapmappya ya mesipat kiden ta apolu en pangtolay na Namaratu, a pake matalakan kid sangaw, te awena kid sangaw masi-ged na mekaduwa na pasi, a magserbi kid la ta Namaratu ikid ni Hesus Kristu, te magbalin kid ta padi na, a makipagturay kid tentu abat ta maribu na darun.

Ya Kewarad Ni Satanas Ta Afuyen

7 A sangaw am nagpasan ya maribu na darun a ipalubus na Namaratu ta lumattog ya Satanas ta nakebaludan na en.
8 A kuga ange ha sangaw mangayayyaw ta tolay kiden ta ngamin kiden lugar ta ngamin paglelehutin. A sansanatan na sangaw ya tolay kiden nga taga Gog ikid na Magog, petta magkakampat kid nga mangiparan ta gubat. Pake adaddu kid sangaw ta kuman na kaddu na ginat kiden ta bebay.
9 A sumaned kid sangaw manglehut ta ngamin na lutakin, a sa lehutan da sangaw ya kampo na tolay kiden na Namaratu ikid na ili en nga iddukan na. Ammi maudanan kid sangaw ta afuy a sa maapang kid.
10 A ya Dyablo nga nangayayyaw tekid, a mewarad hapa sangaw ta alugen nga seafuy ikid na seburbura nga newaradan na simaronen ta idi ikid na turin na en nga nangisaned ta laddud ni Satanas. A pake kākāllak kid ta araw pase hiklam addet ta addet.
11 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya imatuttud ta pake dakal ikid na furaw na agtuttudan na ari, a ka-ma la imawan ya lutaken pase langitewan gafu ta ketta na imatuttuden ta furaw na agtuttudan.
12-13 A sangaw naitak hapa ya nagpasi kiden, ngamin ata-nang pase alinnak, a gitayukan kid ta atubang na imatuttuden ta furaw na agtuttudan, te ya ngamin kiden nagpasi ta bebay ikid na lutak a sa imuhet kid ta tanam da kiden. A sangaw naukadan hapa ya lebru kiden nga nakesuratan ta ngamin kiden tinarabaku na nagpasi kiden ta katolay da en. A naukadan hapa ya takday para na lebru nga nakelistan na matolay kiden. A gafu ta lebru kiden a yen ya pakaitan ta tinarabaku na tagtakday, petta amu na Namaratu am anu sangaw ya pangpa-gang na tekid.

14-15 A ya ngamin kiden nga awan ta ngagan ta nakelistan na matolay kiden a sa mewarad kid ta alugen nga seafuy. Ya alugen nga seafuy a yen ya mekaduwa na pasi, te yen sangaw ya kewaradan na nagpasi kiden nga magafu ta tanam kiden.

21

Ya Bagu Na Lutak Ikid Na Langit

1 A ta kabalinan na kumanen a naitak ya bagu na langit, ikid na bagu na lutak, te imawan ya dana en langit ikid na lutak, a awan na hapa ya bebayen.

2 A naitak hapa ya ili na Namaratu, ya nengagan na en ta Bagu na Herusalem, a umak-akban ta lutak, te nagafu ta langit ta kuman na ispot na nobya nga umange mangdafung ta atawa na en.

3 A sangaw nadangag ku hapa ya maguhohug ta masikan ta bikat na agtuttudan na Namaratu,

"Itan muy awa magdadaggan ya Namaratu ikid na tolay, te makipagyan na ya Namaratu tekid ta takday lugar, te sa tolay na kid.

4 A intu hapa la sangaw ya mangpurid ta zigu na mata da kiden, te awan na sangaw ta masi ikid na madamdam ikid na magtangit, ikid na magtakit, te awan na ya danen kasasaad na paglelehutin," kunna.

5 A sangaw naguhohug hapa ya imatuttuden ta agtuttudan na ari,

"Itan muy awa sa naulik ya ngamin petta bagu," kunna.

A ya nebar na teyak a

"Isurat mun ya nadangag mu, te kakurugan na uhohug," kunna.

6 A sangaw naguhohug ha teyak,

"Nabalin na. Iyak ya nangigafu ikid na nangibalin. A ya ngamin kiden makainum a atadan ku kid ta inuman nga awan mapagan nga magafu ta huhunen mangtolay,

7 te gagangay ta yen ya kwa na ngamin kiden nangabak, a iyak sangaw ya Dyos da, a ikid sangaw ya ānāk ku.

8 "Ammi ya ngamin kiden magtalaw, ikid na mahigal nga mangatubang, ikid na mangilogot, ikid na natapangan ta dulay, ikid na mamapasi, ikid na mangadallaw, ikid na maganitu, ikid na makimallak ta sinang dyos, ikid na ngamin magladdud, a sa mewarad kid sangaw ta alugen nga seafuy ikid na seburbura, a yen ya mekaduwa na pasi," kunna.

9 A sangaw umange ha teyak ya takday ta anghel kiden nga nagibbal ta duyug kiden, a ya uhohug na teyak a

"E ka sin, te ipaitak la teko ya Nobya en nga makiatawa ta Kalneru en," kunna.

10 A inalap na ya kahalwaken ta utun na dakal na bagetay nga ata-nang. A sangaw netuldu na teyak ya Bagu en Herusalem nga ili na Namaratu, a imak-akban, te nagafu ta langit.

11 A pake madakar ya ili en gafu ta kalalaki na Namaratu tentu, te magadildilab ta kuman na batu en sarming nga makillat.

12 A nagibawān hapa ya ili en ta makanag ikid na ata-nang na gibaw, a mafulu duwa ya sasarokan na kiden, a tagtakday kid hapa ta anghel nga maggwardya. A nasuratan hapa ya tagtakday sasarokan ta takday ngagan, te itta ngamin ten ya ngagan na mafulu duwa kiden tribu na tolay kiden nga Istralita.

13 Itta ya tallu na sasarokan ta daya, tallu ta amyanan, tallu ta abagatan, a tallu ta laud.

14 A ya kuman na kepundasyon na gibawen a mafulu duwa na batu, a nasuratan hapa ya tagtakday batu ta takday ngagan na mafulu duwa kiden turin na Kalneru en.

15 A ya anghelen nga naguhohug teyak a nagibbal hapa ta pagrukud na nga balituk, te rukudan na ya ili en kontodu gibaw na en ikid na sasarokan na kiden.

16 A kalpig ya kasasaad na ili en a naggagitta ya kadanuk na ikid na kalawa na. A tentu en nagrukud ta ili en a 12,000 (mafulu duwa ribu) na hekterya ya kadanuk na, kumanen hapa ya kalawa na pase kata-nang na.

17 A tentu en nagrukud ta gibaw na ili en a inalap na ya kuman na pagrukud na tolay. A 144 (magatut appatafulu appat) na metru ya kātā-nāng na gibawen.

18 A ya batu na gibawen a kuman na batu nga darag nga mali-mang. A dipuru balituk hapa ya bali kiden ta ili en, ammi magalinu kid ta kuman na sarming.

19 A ya mafulu duwa kiden pundasyon nga pagtayukan na gibawen a naispotan kid hapa ta magdaduma na batu nga ispot, te itta ya darag, ikid na asul, ikid na ngila, ikid na māta, ikid na ngisit.

20 A itta hapa ya nagkakihu ta burik na.

21 A ya mafulu duwa kiden sasarokan a perlas ya tagtakday tekid, te ya takday perlas ya takday na sasarokan. A dipuru balituk hapa ya kalsada na ili en a magalinu ta kuman na sarming.

22 A ta kuman na naitak a awan ta simbaan ikid na kapilya ta ili in yen, te agyan na Namaratu ikid na Kalneru en a aweda masapul ya simbaan.

23 A aweda masapul ya bilag ikid na hulan, te ya Kalneru en ya kuman na hilag da, a ya kalalaki na Namaratu ya magpadakar ta ngamin na ili en.

24 A ya dakar na en ya angen na ngamin
tolay, a ya ari da kiden hapa a idagga da ya
lugar na pagturay da ta ili na Namaratu.
25 A awena sangaw maserran ya
sasarokan kiden, te awan na sangaw ta
hiklam ten,
26 a iange da hapa ya ngamin kaba-nang
da ikid na kappya da ta ili en.
27 Ammi mehangat sangaw simarok
ya awan mappya ta Namaratu, ikid na
mangwa ta kaamamatan ikid na magladdud, te intu la mapasarok ya nesurat ta
ngagan na ta lebru na Kalneru en nga
mangatad ta magnayun na angat.

22

Ya Karayan Nga Mangtolay

1 A sangaw nepaita na anghelen teyak
ya karayan nga mangtolay nga nagafu ta
agyan na agtuttudan na Namaratu ikid na
Kalneru en, te kuman na laswadan, a pake
mali-mang ta kuman na sarming, a nagarut
hapa ta tangngan na kalsada na ili en.
2 A ta magdwaakub na karayanen a itta
ya kayu nga mangtolay, a magmayan kid ta
kada hulan. A ya don da kiden ya mangatad
ta sikan na tolay kiden ta ngamin kiden
lugar,
3 te ya ngamin dulay ta idi a awan na.
Namaratu ikid na Kalneru en ya magturay
ta ili en, a kanayun daydayawan na kid na
tolay da kiden,
4 te aitan da sangaw ya mukat na Namaratu, a mesurat hapa ya ngagan na en ta
mukat da kiden.
5 Awan sangaw ta hiklam, a aweda sangaw masapul ya hilag ikid na bilag, te ya
Dafu da Namaratu ya mangdakar tekid, a
makipagturay kid hapa tentu addet ta addet.
6 A sangaw nebar na teyak,
"Kakurugan yan kid na uhohug, te ya
Namaratu nga nangpalavun ta aglavun
na kiden a dinob na ya anghel na en teko
petta ipaita na am anu sangaw ya dumatang ta mavit, petta mepadangag hapa
ta tolay na kiden," kunna.
7 A ya uhohug hapa ni Hesus a
"Itan muy awa tanagay na ya datang
ku tekamuy, a pake matalakan sangaw ya
ngamin kiden mangitug ta uhohug kiden
nebida ta lebru in yan," kunna.
8 A iyak, Hwan, ya nakadangag ikid na
nakaita ta ngamin nabidak ta isin. A
teyaken nakadangag ikid na nakaita a nagtumagak ta atubang na anghelen nga nangipaita tekid teyak, te dayawan ku mina.
9 Ammi ya uhohug na teyak a
"Bakkan mina ta iyak ya dayawam, te
Namaratu la mina, te daddoban nak la
na Namaratu ta kuman na iko ikid na
kagittam kiden aglavun ikid na ngamin
kiden mangitug ta uhohug na lebru in
yan," kunna.
10 A sangaw nebar na anghelen teyak,
"Awem sangaw ilemad ya bida kiden
nga nesurat mu ta lebru in yan, te yen kid
ya nepalavun na Namaratu teko, a awena
la mabayag a magdulot.
11 Te ya mangigakkad nga mangwa ta
dulay, ikid na nagdupal ta nonot a idulot
da la ya kuman na gagangay da en, a ya
mangigakkad nga mangwa ta mappya, ikid
na mangnonot ta mappya na nonot a idulot
da la idulot ya mappya," kunna.
12 A ya uhohug hapa ni Hesus teyak,
"Dangagam, te tanagay na ya datang
ku, a ihulun ku hapa ya isagolyat ku,
te atadan ku sangaw ya ngamin tolay ta
kuman na megitta ta tinarabaku da.
13 Iyak ya mapolu ikid na mapozan, te
iyak ya nangigafu ta ngamin ikid na mangibalin.
14 Mapasinapān ya ngamin kiden
nangazi ta duping ta ga-gamit da kiden, te
mabalin da simarok ta ili en ikid na mangan
ta mayan na kayu en nga mangtolay tekid.
15 Ammi mehangat simarok ya kuman
na atu kiden ikid na maganitu, ikid na mangadallaw ikid na mamapasi, ikid na makimallak ta takwan na dyos, ikid na magladdud, ikid na ngamin kiden mangayayyaw.
16 "Iyak, Hesus, a dinob ku ya anghel
ken teko, petta ibar mu sangaw ya
ngamin naitam ikid na nadangag mu ta
iglesya kiden ta tagtakday lugar. Iyak
ya simsima ni mina Ari en Dabid, a
iyak ya nengagan da en Darāmagan nga
magdakar ta magkarawan," kunna.
17 "E kanan sin," kun na Kahalwa na
Namaratu,
"E kanan sin," kunna hapa na atawa na
Kalneru en,
"E kanan sin," kunna hapa na ngamin
nakadangag.
Te maski am inya ya makainum, ikid na
kompormi ya mayat, a ange mina uminum
ta danumen mangtolay te awan ta paga na.
18 A pake tabarangan ku ya ngamin
makadangag ta uhohug kiden nga nesurat
ta lebru in yan, te am itta ya mangidagga
ta nesurat ta isin a Namaratu sangaw ya
mangidagga ta zigat na kiden ta kuman na
nesurat ta isin.
19 A am itta ya mangazi ta nesurat ta
lebru in yan a Namaratu hapa sangaw ya
mangazi ta billay na, petta awena mesipat
ta kayu en mangtolay ikid na ili na Namaratu nga nabida ta lebru in yan.
20 I Hesus ya mangipasikkal ta ngamin
nesurat ku ta isin,
"Kakurugan ta dumatangak na ta
mavit," kunna.

Kustu Afu, dumatang kan mina.
[21] Ampade i Afu Hesus ya manguffun ikid
na mangikallak tekamuy ngamin. Awan na.